مُفصل سنڌي لغت

جلد چوٿون

سنڌي ٻوليءَ جو با اختيار ادارو

مُفصل سنڌي لغت

جلد چوٿون

(ٿ-ٺ-پ-ج-ڄ-جھ-ڃ)

چيف ايڊيٽر

پروفيسر ڊاڪٽر عبدالغفور ميمڻ

سنڌي ٻوليءَ جو بااختيار ادارو

حيدرآباد، سنڌ

2018ع

سندی ٻوليءَ جي بااختيار اداري جو ڪتاب نمبر (317)
سڀ حق ۽ واسطا محفوظ

پاران: ايم ايڇ پنھور انسٽيٽيوٽ آف سنڌ اسٽڊيز، ڄامشورو.

مفصل سنڌي لغت

جلد چوٿون (ٺ-ٿ-ٻ-ج-ڄ-جھ-ڃ)

چيف ايڊيٽر: پروفيسر ڊاڪٽر عبدالغفور ميمڻ
لغت ساز: سيد شير شاھ بخاري
ڇاپو پھريون: فيبروري 2018ع
ڪمپوزنگ: عبدالله ناصر قاضي ۽ راز محمد لغاري
ٽائيٽل: اسد الله ڀٽو
تعداد: 1000
قيمت: 500 روپيا
ناشر: سنڌي ٻوليءَ جو بااختيار ادارو، حيدرآباد سنڌ، پاڪستان

ڊڪشنري بورڊ اسڪيم ھيٺ تيار ڪري ڇپايل

Catalogue Reference
Memon A. Ghafoor Dr.
Mufasil Sindhi Lughat (Vol: IV)
Lexicography
Sindhi Language
Sindhi Language Authority
ISBN: 978-969-625-141-5

Mufasil Sindhi Lughat (Vol: IV)

Chief Editor: Prof. Dr. Abdul Ghafoor Memon
First edition: February, 2018
Quantity: 1000
Price: Rs: 500
Composing: Abdullah Nasir Qazi & Raaz Muhammad Laghari
Title: Assadullah Bhutto
Published by: Sindhi Language Authority, National Highway, Hyderabad, Sindh Pakistan, 71000
Tel: 022-9240050-53
Fax: 022-9240051
E-mail: contact@sindhila.edu.pk, sindhila@yahoo.com
Website: www.sindhila.org
Printed by: M/S Ali Hussnain Process & Printing Services, Hyderabad.
Digitized by: M. H. Panhwar Institute of Sindh Studies, Jamshoro.

مُفصل سنڌي لغت

(ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ جي ترتيب ڏنل جامع سنڌي لغات تي آڌاريل ڇاپو)

جلد چوٿون

(ٽ-ٿ-پ-ج-ڄ-جهہ-ڃ)

چيف ايڊيٽر

پروفيسر ڊاڪٽر عبدالغفور ميمڻ

نظرثاني:

ڊاڪٽر فهميده حسين

لغت ساز

سيد شير شاهہ بخاري

ايڊيٽوريل بورڊ

* ڊاڪٽر غلام علي الانا
* ڊاڪٽر آفتاب ابڙو
* پروفيسر نور احمد جنجهي
* غلام حسين رنگريز
* ڊاڪٽر اسلم سنڌيلو

سنڌي ڊڪشنري بورڊ جو تحقيقي عملو

* حافظ غلام سرور برڙو (ريسرچ آفيسر)
* ضراب حيدر (ريسرچ آفيسر)
* عبدالله 'ناصر' قاضي (ريسرچ اسسٽنٽ)
* راز محمد لغاري (ڪمپيوٽر آپريٽر)

سنڌي ٻوليءَ جو بااختيار ادارو

حيدرآباد، سنڌ

2018ع

ارپنا

مفصل سنڌي لغت جو هي چوٿون جلد سنڌي ٻوليءَ جي لغت نويسن:

فادر جي. شرٽ

اوڌا رام ٿانورداس

۽

مرزا صادق علي بيگ

کي ارپي رهيا آهيون، جن صاحبن 19 هين صديءَ جي آخر ۾ سنڌي- انگريزي لغت تيار ڪئي هئي، جيڪا 1879ع ۾ سرڪاري طور ڇپرائي وئي. سندن اها خدمت هميشہ ياد رکي ويندي.

پروفيسر ڊاڪٽر عبدالغفور ميمڻ

ناشر پاران

هن وقت سنڌي ٻوليءَ جي بااختيار اداري ۾ جن اهم رٿائن تي ڪم هلي رهيو آهي، انهن ۾ 'سنڌي ڊڪشنري بورڊ' جون مختلف رٿائون تمام اهم آهن. سنڌ جي تاريخ ۾ هي پهريون ڀيرو آهي، جو هڪ ئي وقت مختلف لغتن تي ڪم ٿي رهيو آهي. نه صرف ايترو ته اهي لغتون تڪڙيون تيار ٿي رهيون آهن، پر انهن جا فني پهلو به علمي لحاظ کان پرکي پوءِ لغتن کي مڪمل ڪيو پيو وڃي.

سنڌي ڊڪشنري بورڊ ۾ جن مختلف لغتن تي ڪم ٿي رهيو آهي، انهن مان 'مفصل سنڌي لغت' اوليت ۾ شمار آهي. هن لغت کي مختلف جلدن ۾ تيار ٿيڻو آهي ۽ هن وقت تائين هن جا ٽي جلد تيار ڪري ڇپرايا ويا آهن. هي جلد جيڪو اوهان جي هٿن ۾ آهي، سو چوٿون آهي، جنهن ۾ 'ٺ، ٽ، ٿ، پ، ج، ڄ، جھ ۽ ڃ' جا لفظ ۽ اصطلاح ڏنل آهن. توڙي جو لغت سازي هڪ ڏکيو ڪم آهي، پر ان هوندي به مڪمل ڪوشش ڪئي وئي آهي ته لغت نويسيءَ جو بين الاقوامي معيار برقرار رکيو وڃي.

لغت نويسيءَ جي حوالي سان لفظن کي ڇنڊڻ ڇاڻڻ، بڻ بنياد جانچي ڪم ڪرڻو پوي ٿو. سنڌي لغت نويسي ۾ اهڙن فردن جو ڪو تعداد گهڻو نه آهي، جيڪي اهو ڪم ڪري سگهن. ان ڪري سڄي سنڌ مان چونڊ لغت نويسن ۽ ٻوليءَ جي ماهرن هن لغت تي ڪم ڪيو آهي. سنڌي ٻوليءَ جي بااختيار اداري طرفان ۽ آءٌ پاڻ چيئرمين جي حيثيت ۾ انهن سڀني صاحبن جو ٿورائتو آهيان، خاص ڪري ڊاڪٽر غلام علي الانا، ڊاڪٽر فهميده حسين، ڊاڪٽر آفتاب ابڙي، محترم غلام حسين رنگريز، محترم نور احمد جنجهي ۽ ڊاڪٽر اسلم سنڌيلي جو جن هن لغت جي صحت تي اهم ڪم ڪيو آهي.

اسان جي هميشه اها ڪوشش رهي آهي ته سنڌي ٻوليءَ جي حوالي سان اهڙو مواد تيار ٿئي، جيڪو اسان جي ايندڙ نسلن لاءِ ڪارائتو هجي. ٻوليءَ جي بقا جو ضامن هجي ۽ جدت سان ٺهڪندڙ هجي ۽ وڏي ڳالهه ته انهيءَ جو علمي ۽ ادبي حلقن ۾ به ڪارج هجي. اسان کي اميد آهي ته هن سلسلي ۾ جيڪڏهن ڪي سڄاڻ فرد اهڙا لفظ ۽ اصطلاح جيڪي هن جلد ۾ اچڻ کان رهجي ويا هجن، اهي لکي موڪليندا ته اُهي ايندڙ ڇاپن ۾ شامل ڪري سگهبا. اها ٻولي لاءِ سندن خدمت ليکبي.

07 فيبروري 2018ع
حيدرآباد، سنڌ

پروفيسر ڊاڪٽر عبدالغفور ميمڻ
چيئرمين

لغت جي پڙهندڙن لاءِ رهنمائي

مفصل سنڌي لغت ۾ ’الف – ب‘ جي پٺيءَ جا اکر، ’جامع سنڌي لغات‘ واري ترتيب سان هن ريت رکيا ويا آهن.

ا	ب	ٻ	ڀ	ت	ٿ	ٽ	ٺ
ث	پ	ج	ڄ	جھ	ڃ	چ	ڇ
ح	خ	د	ڌ	ڏ	ڊ	ڍ	ذ
ر	ڙ	ز	س	ش	ص	ض	ط
ظ	ع	غ	ف	ڦ	ق	ڪ	ک
گ	ڳ	گھ	ڱ	ل	م	ن	ڻ
و	ھ	ء	ي				

- پهرئين جلد ۾ عربي، اردو ۽ سنڌي لغت جي اصول موجب ابتدا ۾ ’آ‘ رکيو ويو ۽ ان کان پوءِ **’ا‘ (الف)** سان شروع ٿيندڙ لفظ ڏنا ويا.

- هر بنيادي لفظ لاءِ (●) نشاني ڏني وئي. لفظن جي وياڪرڻي جوڙجڪ ’جامع سنڌي لغات‘ کان وڌيڪ واضح ۽ جامع رکي وئي آهي. بنيادي لفظ کان پوءِ اُن مان نڪرندڙ/ڦٽندڙ لفظن کي (ـ) نشانيءَ سان رکيو ويو آهي.

ـ لفظن جي وياڪرڻي صورت ظاهر ڪرڻ لاءِ هيٺينءَ ريت ’لفظي مخفف‘ ڏنا ويا آهن:

وياڪرڻي مخفف

اسم تصغير **(ا – تصغير)**، اسم حاليه **(ا – حاليه)**، اسم خاص **(ا – خاص)**، اسم عام **(ا – عام)**، اسم فاعل **(ا ـ فاعل)**، اسم مصدر **(ا – مص)**، اسم مفعول **(ا – مفعول)**، حالت جري **(ح – ج)**، حالت فاعلي **(ح – ف)**، حالت مفعولي **(ح – م)**، حرف جر **(ح – جر)**، حرف جملو **(ح – جملو)**، حرف ندا **(ح – ندا)**، صفت **(صفت)**، فعل **(فعل)**، فعل لازمي **(فعل لازمي)**، فعل متعدي **(فعل متعدي)**، فعل متعدي بالواسط **(فعل متعدي بالواسط)**، فعل مجهول **(فعل مجهول)**، مذڪر **(مذ)**، مؤنث **(مث)**، واحد **(و)**، جمع **(ج)**.

- ’مفصل سنڌي لغت‘ ۾ مختلف ٻولين ۽ لهجن جون نشانيون هيٺينءَ ريت ظاهر ڪيون ويون آهن.

اترادي لهجو **(ات)**، اپڀرنس **(اپ)**، انگريزي **(انگ)**، براهوي/بروهڪي **(بر)**، بلوچي **(ب)**، ترڪي **(تر)**، ترڪي **(ٽ)**، پراڪرت **(پرا)**، پشتو **(پش)**، پنجابي **(پنج)**، جتڪي لهجو **(جت)**، جپاني **(جپ)**، چيني **(چ)**، روسي/رشين **(رش)**، سرائيڪي **(سرا)**، سنڌي **(س)**، سنسڪرت **(سن)**، عربي **(ع)**، فارسي **(ف)**، قديم سنڌي **(ق ـ س)**، ڪڇي **(ڪ)**، ڪوهستاني لهجو **(ڪوهـ)**، گجراتي **(گ)**، لاڙي **(س.ل)**، لاسي **(لس)**، مارواڙي **(ما)**، هندڪو **(هـ)**، هندي **(هند)**، يوناني **(يو)**.

(ادارو)

ٺ

• **ٺ:** [ا - مث] سنڌي 'الف - ب' جو اُنون اکر. جيڪو عربي ۽ فارسي ٻولين ۾ ڪونهي، جڏهن تہ اُردوءَ ۾ 'ٽ' ۽ 'ھ' اکرن کي ملائي، 'ٺ' جي ٺسرڳ اُچار کي واضح ڪيو ويندو آهي ۽ هنديءَ ۾ ڏار آکر جي صورت ۾ ليکيو ويندو آهي

⁂ اُچار 'ٺي'

⁂ ابجد جي حساب موجب عدد 'ٺ' جي برابر (400)

• **ٺا:** [ا - مذ] زور سان آواز، وڏو آواز

⁂ ٻن سخت شين جي ٽڪرجڻ جو آواز

⁂ ٺڪاءُ، ٺناڪي. بندوق يا پستول وغيره ڇٽڻ جو آواز

⁂ ڌڪ جو آواز

'سيني تي عاشق جي لڳا، ٺا ٺ، ٺاٺ ٺا' (رمضان فقير)

– **ٺاٺا:** [ا - مذ] ڌڪن جو لاڳيتو آواز

⁂ بندوق يا ٺناڪن ڇٽڻ جو آواز، ٺڪا ٺڪ

– **ٺاٺا ڪرڻ:** [اصطلاح] بندوق وغيره سان لاڳيتا ڌڪ هڻڻ

⁂ آواز ڪرڻ

⁂ ڪيرائڻ، شڪست ڏيڻ

⁂ ٺاڙا مِلائڻ (خوشيءَ يا ڪل ٻوڳ ۾)

⁂ ختم ڪرڻ

⁂ جلد نبيرو ڪرڻ، ڳالھ کي چڪائڻ. آخري فيصلو ڪرڻ

'ٻن ڪلاڪن ۾ ٺاٺا ڪري ڇڏيسين' (جملو)

• **ٺاٻرُ ج ٺاٻرَ:** [ا - مذ] ٺڪر جو ٿانءُ، ٺڪر، ٺڪر جو ٺڪر

⁂ ڍڪي

⁂ [س/ات]

– **ٺاٻرَ ٺوٻرَ:** [ا - مذ] ٺڪر ٺڪر. خام مال

• **ٺاٺُ ج ٺاٺَ:** [ا - مذ] (لفظ 'ٺاٺ' جو ٻيو اُچار) ٺبدٻو، ٺَٺ، شان، شوڪت حشمت، وڏائي

⁂ ٺاز واري سازجي ڳنين جي ٻيهڪ

⁂ ڏيکاءُ، اڊمبر

– **ٺاٺِي ج ٺاٺِي:** [صفت - مذ] ٺٺ وارو، ٺاٺي، ٺٺ ڪندڙ

• **ٺاٺِ ج ٺاٺُون:** [ا - مث] ٺڪر جي ٺاٺ. ٿالهہ، ٺاٺوڙو

⁂ [س/ڪوھ]

– **ٺاٺِ وِجڻ، ٺِڪرَ آڇڻُ:** [اصطلاح] ڪا سٺي شيءِ ڏيئي بيڪار شيءِ حاصل ڪرڻ

⁂ نيڪيءَ جو بدلو بديءَ ملڻ

• **ٺاٺُ ج ٺاٺَ:** [ا - مذ] اهو وڏو راڳ، جنهن مان ٻيا راڳ ڦٽن. راڳن جو ڪٽنب يا خاندان (هڪ ٺاٺَ ۾ ست ئي سُر هوندا آهن، جنهن مان ٻيا راڳ ۽ راڳڻيون جنم وٺندا آهن). بنيادي راڳ

• **ٺاٺُ ج ٺاٺَ:** [ا - مذ] دٻدٻو، ٺٺ، شان، شوڪت، حشمت، وڏائي

⁂ سينگار، رونق، زيب، سجاوٽ، ڇهڇٽو، تجمل، نمونو، ڍنگ، ڏيکاءُ

⁂ ناز ۽ انداز، تڪلف

⁂ سازو سامان، مال و اسباب

⁂ ڪوڙو آواز، پڙاڏو

⁂ سڪڻيون ڳالهيون، اڃايا خيال

⁂ [صفت] سخت طبيعت وارو ماڻهو

⁂ [س/ات]

⁂ [ظرف] ڏاڍو، سخت، بنهہ، تهہ (جيئن: 'ٺاٺ سيءُ' وغيره)

– **ٺاٺُ ٻاٺُ:** [ا - مذ] ٺاھ ٺوھ، زيب زينت، ڏيک ويک

⁂ شان شوڪت، تجمل، دٻدٻو

– **ٺاٺَ ٻاٺَ سان رَهڻ:** [اصطلاح] دٻدٻي سان رهڻ، شان شوڪت سان رهڻ، وڏي ٺسڪ سان رهڻ

– **ٺاٺُ قُرانِي:** [صفت - مذ] قرآن شريف جا ڪوڙا قسم کڻندڙ، ڪوڙا قسم کڻندڙ، ڏاڍو ڪوڙو

⁂ [س/ات]

– **ٺاٺُ ڪَرڻُ:** [اصطلاح] ٺاهه ٺوهه ڪرڻ. ٺٺ ٺانگر ڪرڻ

⁕ ٺيڪ ٺاڪ ڪرڻ. ٺيڪ ٺاڪ ڪرڻ. ٺاهوڪو سينگار ڪرڻ

– **ٺاٺُ ٺاٺِڻُ:** [اصطلاح] رونق ٺاهڻ. سينگار ڪرائڻ

⁕ ظاهري زيب زينت

⁕ مزو وٺائڻ. موج ڪرائڻ

– **ٺاٺِي ج ٺاٺِي:** [صفت - مذ] ٺاٺ وارو. ٺيڪ وارو

⁕ ڪوڙا بهانا ڪندڙ

• **ٺاٺارو ج ٺاٺارا:** [ا - مذ] اُهو ڪاريگر، جيڪو ڌاتن مان ٺانو ٺاهي، لوهه، ٽامي، ڪنجهي، ڪٽ ۽ جسٽ جا ٺانوَ ٺاهيندڙ. پيگل ٺانون کي ڳنڍيندڙ

⁕ ٺاٺ ڪنو (پڪي)

– **ٺاٺارڪِي:** [ا - مث] ڌاتو مان ٺانون ٺاهڻ جو پيشو يا هنر

⁕ ٺاٺاري واري هلت

⁕ هنرچي، ناچ جو هڪ نمونو

– **ٺاٺارڪِي ٻلِي:** [محاورو] ٺاٺارن جي دڪان ۾ پليل ٻلي

⁕ [صفت] ڪنهن بہ دليل ڌانهن ڌيان نہ ڏيندڙ ماڻهو

⁕ بي شرم. نڌر. انڌو. بي پتو. بي ٽڪو. ڪندي

⁕ ٻوڙو. موڳو. ڪابہ ڳالهہ نہ سمجهندڙ ماڻهو (ٺاٺارن وٽ وڏي آواز سان ٺڪ ٺڪ جي آواز سبب ڪجهہ ٻڌڻ ۽ سمجهڻ ۾ نہ ايندو آهي، ان ڪري اهڙو چيو آهي)

– **ٺاٺارڪِي ٻلِي ھُئڻُ:** [اصطلاح] نڌر هئڻ. بي شرم هئڻ. ٺڪ ٺجي بي ڊري ويل هئڻ

– **ٺاٺاري وارِي رِيتِ:** [محاورو] ٺاٺاري واري عادت. ڌري ڌري ٺڪ ٺڪ ڪرڻ

• **ٺانا مانا:** [ا - مذ] چرچا. ڳپا. خوش طبعي

⁕ اجايون ڳالهيون

– **ٺانا مانا ڪَرڻُ:** [اصلاح] ٺانا مانا ڪرڻ. چرچا ڳهپا ڪرڻ. خوش طبعي ڪرڻ. مذاق ڪرڻ. دل وندرائڻ

'مارِ ڪلا سِر منڪر دي، وٽ ڪهڙي ٺڻ مانا' (نانڪ فقير)

⁕ اجايون ڳالهيون ڪرڻ

• **ٺانو ج ٺانا:** [ا - مذ] ڪنهن جاءِ وغيره جي ڪچي اڏاوت (جنهن کي پوءِ لنب ليپو ڪري، مضبوط ڪجي)

⁕ ڪچي يا اوڌڪي اڏاوت. تعمير

⁕ بيهڪ. گهڙت. ڊول. نمونو (ڪنهن شيءِ جي ٺاهڻ جو ٻهريون، ابتدائي، مختصر نمونو يا ماڊل)

⁕ پڃرو. مانڊاڻو. قالب

⁕ چوڙنڪ. گهر جاءِ

⁕ ڏڳي ڳاڏي، جو ڍنچو يا ڪوڪو

⁕ گهوڙي گاڏي. خصوصاً ٽانگي جو ترو (حوضي يا هودي)

⁕ وڏي ڏمن جي ڪاٺ جو چوڙنڪ

⁕ [س/ڪوهہ]

⁕ لوهہ جي تغاري

⁕ [س/ات]

⁕ ڏڳي يا مينهن جي هڪ بيماري. بيماري

⁕ [س/ات]

⁕ حادثو

⁕ [صفت] خالي. ٻوڙو. سڪتو. نلهو

'سي هونهين جاڙ جين، نلها، ٺانا، سکنا' (شاهہ / آسا)

⁕ سنجو. ڪنل

– **ٺانو ڀَڃائڻُ:** [اصطلاح] جهڳو ناس ڪرڻ. گهر برباد ڪرڻ. تباهي ڪري ڇڏڻ

⁕ اڻبڻت پيدا ڪرڻ. جهيڙو ڪرائڻ (گهرو). ويڙهائڻ (ٻہ ڌريون)

⁕ اصليت بگاڙڻ

⁕ نهيل ختم ڀڃائڻ

⁕ نڪري ختم ڪرڻ

⁕ ترتيب ختم ڪرڻ

• **ٺانوڪ:** [ا - مث] ٺاهي ٺوڪي ڏسڻ جي حالت. جاچ جوچ

⁕ آزمائش

⁕ نظرمان ڪيڻ. اک مان ڪيڻ

⁕ ڏبا

جرڪ

⁕ سونگو هئي مضبوطي معلوم ڪرڻ (ٺڪر واري ٺانو جي)

– **ٺانوڪ ڏيڻ:** [اصطلاح] ٺانوڪڻ

٭ آزمائڻ. چڪاس وٺڻ

٭ دٻاءُ رکڻ. هيسائڻ. دڙڪو ڏيڻ

٭ موچڙا هڻڻ

– **ٺانوڪڻ:** [مص - فعل متعدي] ٺاهي ٺوڪي ڏسڻ. چڱيءَ طرح پرکڻ. جاچڻ. چڪاس ڪري ڏسڻ. آزمائڻ

٭ نظرمان ڪڍڻ. اک مان ڪڍڻ

٭ ڊيڄارڻ (ڏک ڏيارڻ). چرڪائڻ

٭ [س/ات]

٭ تفصيل معلوم ڪرڻ

٭ مار ڪڍڻ. بڇڙو ڪرڻ

٭ [مص] ٺانوڪڻ

٭ [امر] ٺانوڪ

٭ [مضارع] ٺانوڪيان (ج) ٺانوڪيون. ٺانوڪين (ج) ٺانوڪيو. ٺانوڪي (ج) ٺانوڪين

٭ [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث، واحد ۽ جمع جا صيغا گڏبا آهن]

٭ [حال] ٺانوڪي ٿو (ج) ٺانوڪين ٿا

٭ [حال مث] ٺانوڪي ٿي (ج) ٺانوڪين ٿيون

٭ [ماضي] ٺانوڪيو (ج) ٺانوڪيا

٭ [ماضي مث] ٺانوڪي (ج) ٺانوڪيون

٭ [مستقبل] ٺانوڪيندو (ج) ٺانوڪيندا

٭ [مستقبل مث] ٺانوڪيندي (ج) ٺانوڪينديون

٭ [اسم مفعول] ٺانوڪيل

• **ٺانول:** [ا - مث] ٺٺول. مسخري. مذاق. ٺٺر چرچي بازي. ڪِل

٭ ٽوڪ. چٿر. طعنو. خنده زني. بيعزتي

٭ لفظن جي مار

٭ [س/ات]

• **ٺانوهڻ:** [مص - فعل متعدي] ڳولڻ. ووڙڻ. جاچ ڪرڻ

٭ ڪوشش ڪرڻ. هٿ پير هڻڻ

٭ [س/ات]

٭ [مص] ٺانوهڻ

٭ [امر] ٺانوهه

٭ [ٺانوهيو ٺانوهيندو ٺانوهيل]

• **ٺاپ ج ٺاپون:** [ا - مث] ٻيڙيءَ ۾ ڪم ايندڙ هڪ ڪاٺي

٭ [س/ل]

• **ٺاپ:** [ا - مث] ٺاپڻ جي حالت. ٺپ. ڏپ. ٺپڪي (ٺاس جي پٽڻ ڪي). ٺاپي

٭ مار. ڪٽ. سيڪت. سزا

٭ لوهه کي گرم ڪري سنوت ۾ آڻڻ

٭ لوهي اوزار (جهڙوڪ: ڪهاڙي، واهولي، چريءَ چاقوءَ قنيچيءَ وغيره) کي تيز ڪرڻ جي حالت

– **ٺاپائڻ:** [مصدر 'ٺاپڻ' فعل متعدي بالواسطہ] ٺپائڻ. لوهي اوزارن (جهڙوڪ: ڪهاڙيءَ واهوليءَ ڇريءَ چاقوءَ قنيچيءَ وغيره) کي تيز ڪرائڻ

٭ [ٺاپيو ٺاپيندو ٺاپيل]

– **ٺاپ ڏيڻ:** [اصطلاح] ٺاس کي ٺپڻ. ٺاپي ڏيڻ. ٺاپڻ

– **ٺاپڻ:** [مص - فعل متعدي] ٺپڻ. ٺاپ ڏيڻ. ٺاپي ڏيڻ (ٺاس جي پٽڻ کي)

٭ ٺپڪي هڻڻ (هٿ جي)

٭ لوهي اوزارن (جهڙوڪ: ڪهاڙيءَ واهوليءَ ڇريءَ چاقوءَ قنيچيءَ وغيره) کي تيز ڪرڻ

٭ ٺپي سڌي ڪرڻ. ڪچهه دير ليٽڻ

٭ زور ڏيڻ. مالش ڪرڻ. چمپي ڪرڻ

٭ [مص] ٺاپڻ

◈ [امر] ٺاپ

◈ [مضارع] ٺاپيان (ج) ٺاپيون. ٺاپين (ج) ٺاپيو. ٺاپي (ج) ٺاپين

◈ [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث، واحد ۽ جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

◈ [حال] ٺاپي ٿو (ج) ٺاپين ٿا

◈ [حال مث] ٺاپي ٿي (ج) ٺاپين ٿيون

◈ [ماضي] ٺاپيو (ج) ٺاپيا

◈ [ماضي مث] ٺاپي (ج) ٺاپيون

◈ [مستقبل] ٺاپيندو (ج) ٺاپيندا

◈ [مستقبل مث] ٺاپيندي (ج) ٺاپينديون

◈ [اسم مفعول] ٺاپيل

– **ٺاپڙو ج ٺاپڙا:** [صفت - مذ] ٺپيندڙ. ٺپ ڏيندڙ

• **ٺاپَرَ/ٺاپَرِ:** [ا - مث] ماٺ. ماٺاڻ. ٺانهَر. سانت. خاموشي. چُپ

◈ آرام. فرحت. قرار. راحت

◈ امن امان. شانتي

◈ وقفو. وٿي

◈ پنيءَ تي هٿ ڦيرَ. ٺپڪي

◈ گهٽتائي. ڪمي. ڪوتي

– **ٺاپَرَ آچڻ:** [اصطلاح] ماٺ ٿيڻ. ٺانهر اچڻ

◈ فرحت اچڻ. قرار اچڻ. آرام اچڻ

◈ ٿورو وقت ٺري وڃڻ (معاملو). گهٽتائي اچڻ (گوڙ شور ۾)

◈ ٿوري وٿي ملڻ

◈ وقفو ڪرڻ. وچ ۾ ڪم روڪڻ

– **ٺاپَرڻُ:** [مص - فعل متعدي] پنيءَ ٺپڻ. ٺپڪڻ. شاباس ڏيڻ

◈ ٺاپر ڪرڻ. سانت ڪرڻ. ماٺ ڪرڻ. خاموش ٿيڻ

◈ آرام ڪرڻ. فرحت ڪرڻ

◈ ٺڏو ٿيڻ. ساهه پٽڻ

◈ ٺاپر ۾ اچڻ

◈ گوڙ کان پاسو ڪرڻ

◈ معاملي کي ٺارڻ. ڳالهه کي اڳتي نه وڌائڻ

◈ [مص] ٺاپرڻ

◈ [امر] ٺاپر

◈ [ٺاپريو. ٺاپرندو. ٺاپريل]

• **ٺاپڙو ج ٺاپڙا:** [ا - مذ] ڪاٺ جو هٿيو (جنهن سان سِرن کي ٺاپ ڏني ويندي آهي)

• **ٺاپِڙي ج ٺاپِڙيُون:** [ا - مث] ٺپڻ جي حالت. ٺپ

◈ چاپ. ڇپر (ڪپڙي تي)

◈ ڪنڀارن وٽ ڪچن ٿانون ٺپڻ لاءِ ڪاٺ جي پٽي

◈ ڏاس کي سٽڻ لاءِ سنهون ڇهو

◈ [س/ڪوهر]

• **ٺاپِي ج ٺاپِيُون:** [ا - مث] ٺپڪي. پٺن تي هٿ هڻڻ جو آواز

◈ پٺي تي پٽو ماري هڻڻ جي حالت. ڇڙ وچڙ پٽن کي ملائڻ (ٺاس راند ۾). ٺپ

– **ٺاپِي ڏيڻ:** [اصطلاح] ٻارَ جي پٺي ٺپي ماٺ ڪرائڻ

◈ پٽن جي ٺاس کي هيٺ مٿي ڪرڻ. ٺاپ ڏيڻ

◈ پيسڪوٽ راند ۾ ڪنهن خاص پتي کي اشاري طور زور سان هڻڻ

◈ ويڙهاڪ ڪڪڙ کي ڦوهارو ڏيڻ (خفتين جي اصطلاح ۾)

◈ [س/ٺ]

• **ٺاڏُونِ:** [ا - مث] طبلي جي آڙي لٺي. ڍولڪ ۾ وڄت جي هيناهين مٺاهين (مگنهارن جو اصطلاح)

• **ٺارُ ج ٺارَ:** [ا - مذ] ٿڌ. ٿڌاڻ. ٿڌائي. ٿڌڪار

◈ سيءُ. سردي

◈ فرحت. آرام. راحت

'دوست جي درشن سين. پئي ٺار ٿيڻ' (شاهه/يمن ڪلياڻ)

◈ سنوت. سڌائي

◈ ماٺار. ماٺ

◈ أمن. صلح

◈ [صفت] ٿڌو. ٺريل. سرد

◈ وٺندڙ. فرحت ڏيندڙ [جيئن: 'دل ٺار'. 'من ٺار'. 'نيڻن ٺار' وغيره]

– **ٺارائِڻ**: [**مصدر 'ٺارڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ**] ٿڌو ڪرائڻ (**طعام وغيره**)

* ڪاوڙ لهرائڻ

* زمين هموار ڪرائڻ (ڪيڻ سان)

* مسئلو يا معاملو حل ڪرائڻ

* ٻن ڌرين جي وچ ۾ جهيڙو ٺارڻ

* [ٺاريو ٺاريندو ٺاريل]

– **ٺارُ ٿِيڻُ**: [**اصطلاح**] ٿڌڪار ٿيڻ. سيءُ ٿيڻ

* امن امان ٿيڻ. ٺاپر ٿيڻ. گوڙ فساد جهڪو ٿيڻ

– **ٺارُ ڪرڻ**: [اصطلاح] سيءُ ڪرڻ. ٿڌڪار ڪرڻ

* زمين کي سنڌرڻ. هموار ڪرڻ. سنوت ۾ آڻڻ

* زمين کي پاڻي ڏيڻ

– **ٺارَڻُ**: [**مص - فعل متعدي**] ٿڌو ڪرڻ. سرد ڪرڻ. ٿڌڪار ڪرڻ

* ڪنهن گرم شيءِ تي پاڻي وجهي ٿڌو ڪرڻ

* ڦوڪون ڏيڻ (**گرم کاڌي کي**)

* سيتل ڪرڻ

* جوش ڍرو ڪرڻ

* ڪاوڙ گهٽ ڪرڻ

* بت جي گرمي لاهڻ (وهنجي)

* خوش ڪرڻ (دل، من). پرچائڻ (ڪنهن ڪاوڙيل ماڻهوءَ کي). رِيجهائڻ. راضي ڪرڻ

* اِنتقام وٺڻ. بدلو وٺڻ

* باهہ ڍري ڪرڻ (**شهوت جي**)

* وِسائڻ (**باهہ يا بتي وغيره**)

* بيهوش ڪرڻ

* ماٺ ڪرائڻ (**بحث ۾**)

* خاطري ڏيارڻ

* جهيڙو ختم ڪرڻ

* آرام ڏيڻ. فرحت ڏيڻ

* زمين هموار ڪرڻ. واهہ جو ڪپر يا پوک جو ٻنو سنئو ڪرڻ

* [**مص**] ٺارڻ

* [**امر**] ٺارِ

* [**مضارع**] ٺاريان (ج) ٺاريون. ٺارين (ج) ٺاريو. ٺاري (ج) ٺارين

* [**زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن**]

* [**حال**] ٺاري ٿو (ج) ٺارين ٿا

* [**حال مث**] ٺاري ٿي (ج) ٺارين ٿيون

* [**ماضي**] ٺاريو (ج) ٺاريا

* [**ماضي مث**] ٺاري (ج) ٺاريون

* [**مستقبل**] ٺاريندو (ج) ٺاريندا

* [**مستقبل مث**] ٺاريندي (ج) ٺارينديون

* [**اسم مفعول**] ٺاريل

– **ٺارو/ٺارُو**: [**صفت - مذ**] ٺاريندڙ. ٿڌو ڪندڙ. ٺار

– **ٺاري ٺاري کائڻ**: [**اصطلاح**] ڪفايت شعاريءَ سان خرچ ڪرڻ. پئسو ضايع نہ ڪرڻ. احتياط سان هلڻ (**خرچ جي معاملي ۾**)

* آهستي آهستي کائڻ

* صلح سان رهڻ (**ٻن ڀائرن جو هڪ گهر ۾**)

– **ٺاري ڏِيڻ**: [**اصطلاح**] ٿڌو ڪري ڏيڻ (**کاڌو**)

* ٺاهي جوڙي ڏيڻ (**ماني**)

* [**توکَ طور**] نہ ڏيڻ (**جٺ ڪرڻ جو ڏوڪر ڏيڻ**)

'مان بہ اڳتي توکي هر شيءِ ٺاري ڏيندس' (جملو)

– **ٺاري رَکڻ**: [**اصطلاح**] ڏاڍو راضي ڪرڻ. بلڪل خوش ڪرڻ. دل کي فرحت ڏيڻ. دل وٺڻ ڪم ڪرڻ

• **ٺاراڻي**: [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

* جتن جي هڪ اوڙَڪ جو نالو

• **ٺارُو**: [ا - خاص] هندن جو هڪ ڏڻ

• **ٺارُو ج ٺارُو**: [ا - مذ] مقام. جڳهہ. مسڪن. رهائشگاهہ

* [**صفت - مذ**] ٺاريندڙ. خوش ڪندڙ. نور چشم

• **ٺارُو شاهُ:** [ا-خاص] تعلقي نوشهري فيروز ۾ هڪ شهر جو نالو (جيڪو شهر سنڌ جي مهان راڳي ماستر چندر جو اباڻو ڳوٺ پڻ آهي)

• **ٺارِي/ٺاهِري:** [ا-مث] هڪ مهيني جو نالو. ناهري

◈ [س/ڪڇ]

• **ٺاسُ ج ٺاسَ:** [ا-مذ] مرڏنگ ساز کي وڄائڻ جو هڪ طريقو (راڳ جي اصطلاح ۾)

◈ ٺاٺ. دٻدٻو، رعب، ڀڀڪو، تجمل. شان، شوڪت

– **ٺاسِي ج ٺاسِي:** [صفت-مذ] ٺاٺ وارو، رعبدار، دٻدٻي وارو

• **ٺاشَ نوشَ:** [ا-مث] (غلط العام) ٺاهه ٺوهه. ٺٺ ٺانگر، هار سينگار

◈ ٺٺاڪ ٺٺاڪ

◈ اڪڙ ساڪڙ، غرور، وڏائي

• **ٺاشو ج ٺاشا:** [ا-مذ] افواهه. ڪوڙي خبر

◈ ٺوڪ. ٺٺول

◈ کل. مسخري

– **ٺاشا ماشا:** [ا-مذ] چرچو، کل ڀوڳ، چرچا گهبا

– **ٺاشو ٺاهڻ:** [اصطلاح] افواهه اٿارڻ، ڪوڙهڻ. ٺاهه ٺاهڻ

◈ [س/اٺ]

• **ٺاڪبست:** [ا - مث] جاگيرن جي حدن جي مقرري، زمينداريءَ واري زمين جي حد بندي، زمين جي ٻاهرين حد

◈ [س/ڪره]

• **ٺاڪر:** [ا-خاص] راجپوتن جي هڪ ذات جو نالو (ٺڪر به چون)

• **ٺاڪُرُ ج ٺاڪُرَ:** [ا-مذ] ديوتا، بت

◈ مالڪ. سائين، ڌڻي، سوامي، سردار

◈ [سن: ٺڪر = سائين، سوامي]

◈ زميندار

◈ راجا ءِ گهروءِ لاءِ عزت وارو لقب

◈ [مث: ٺاڪرياڻي ج ٺاڪرياڻيون]

• **ٺاڪُراڻو ج ٺاڪُراڻا:** [صفت-مذ] ٺڪر جو. ٺاڪرن جو ساز نسبت رکندڙ (لباس وغيره)

◈ هارين کان ٺاڪر کي ملندڙ ٺڪراڻ. معاوضو. اجرت

• **ٺاڪُرُ دُئارُ/دُئارو:** [ا-مذ] بتن رکڻ جي جاءِ، بتخانو. مندر

◈ [سن: ٺاڪر = سوامي ديوتا + دئار = جاءِ هنڌ]

• **ٺاڪُرياڻِي ج ٺاڪُرياڻِيُون:** [ا-خاص] ٺڪر ذات جي عورت

◈ [صفت-مث] وڏيري، سيٺياڻي. ٺاڪر جي زال (هندو ڌرم ۾)

• **ٺالِجڻُ/ٺالِهجڻُ:** [مصدر 'ٺالڻ/ٺالهڻ' مان فعل مجهول] ٺڏجڻ (سيءَ ۾)، ٺري پوڻ (سيءَ ۾) ٺڏ ۾ سڪي پوڻ، ٺٺيجڻ. سرديءَ جي جهٽ اچڻ

◈ [ٺاليو ٺالبو ٺاليل/ٺالهيو ٺالبو ٺالهيل]

– **ٺالِجي پوڻ/ٺالِهجي پوڻ:** [اصطلاح] ٺڏجي پوڻ. ٺٺيجي پوڻ. ٺڏ جي سٽ اچڻ. ٺري پوڻ

• **ٺالڻُ:** [مص - فعل لازمي] ٺرڻ. ٺٺيڻ. ساٺو ٿيڻ (سرديءَ ۾)

◈ بي ستو ٿيڻ (جسم). ٺڏو ڪرڻ

◈ [ٺاليو ٺاليا، ٺالي ٺاليون ٺاليندو ٺاليندا ٺاليندي ٺالينديون ٺاليل]

• **ٺالو ج ٺالا:** [ا-مذ] گهٽا جويابا. گهٽا ماڻهو

◈ گهٽا ڪڪڙ (جن کي پيرپڌي لٽ ۾ وجهي لڙڪائي ڪٺجي)

◈ [صفت - مذ] بيڪار، نڪمو، بيروزگار، واندو

◈ سڃو، ڪنگال

◈ [سن: ٺلهو = خالي]

– **ٺالو هئڻ:** [اصطلاح] بيڪار هئڻ. نڪمو هئڻ

◈ بيروزگار هئڻ

• **ٺالُوڙُ ج ٺالُوڙَ:** [ا-مذ] بنا ڳر ميوو، جنهن ميوي ۾ ڳر نه ٿئي

◈ [س/ل]

◈ [صفت] بي وڙو، بي مروت

• **ٺالِهہ:** [ا - مث] دلن جي گهٽائي. هڪ هنڌ تي گهٽا رکيل گهڙا يا دلا

◈ [س/اٺ]

◈ ڪانئين جو ڍير. وڪري لاءِ رکيل ڪاٺ. ڪانئين جو ٺال

◈ ڪانئن جي ڌڻ

• **ٺالهڻُ:** [مص-فعل متعدي] روڪڻ، رنڊڻ، منع ڪرڻ. بندش وجهڻ

◈ [مص] ٺالهڻ

◈ [امر] ٺالهه

◈ [مضارع] ٺالهيان (ج) ٺالهيون. ٺالهين (ج) ٺالهيو. ٺالهي (ج) ٺالهين

❊ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]

❊ [حال] ٺالهي ٿو (ج) ٺالهين ٿا

❊ [حال مث] ٺالهي ٿي (ج) ٺالهين ٿيون

❊ [ماضي] ٺالهيو (ج) ٺالهيا

❊ [ماضي مث] ٺالهي (ج) ٺالهيون

❊ [مستقبل] ٺالهيندو (ج) ٺالهيندا

❊ [مستقبل مث] ٺالهيندي (ج) ٺالهينديون

❊ [اسم مفعول] ٺالهيل

• **ٺالِهو ج ٺالِها:** [ا - مذ] گهٽائي، ڍِڳ، ڍڙو، انبار، ڪوڙ

❊ مينهن وسندي هوا جو زور سان جوهو

– **ٺالِهو ڪرڻُ:** [اصطلاح] ڍِڳ ڪرڻ، انبار ڪرڻ، ڪوڙ ڪرڻ، ڍير ڪرڻ

– **ٺالِهي ڀِڏا:** [صفت - مذ] گهٽائيءَ م . تمام گهڻا (رپيا)

– **ٺالِهي ڀِڏا ٿَڪا/ڏوڪڙ:** [محاورو] تمام گهڻا پئسا، وڏي ڀڏي رقم. سلامتي واري رقم

❊ شادي مراديءَ جي موقعي تي ڀوئي. مبارڪيءَ يا سلاميءَ طور ڏنل رقم

– **ٺالِهي ڀِڏا ٿَڪا ڏِيڻ:** [اصطلاح] گهڻا پئسا ڏيڻ، وڏي رقم گڏي ڏيڻ

• **ٺامُ ج ٺامَ:** [ا - مذ] ماٺ. سانتِ. چپ. آرام

❊ گڏجاڻيءَ جي جاءِ. ميلاپ جو هنڌ

آکين واري آتش بازي، ٺام عجائب ٺهي ٺهي' (محمد فقير کتياڻ)

❊ مضبوط شيءِ

❊ [س/ات]

– **ٺامُ ٺِڪاڻو:** [ا - مذ] مقرر جاءِ

❊ واعدي وارو هنڌ. ملڻ جو هنڌ

❊ رهڻ جي جاءِ. پڪي رهائش جو هنڌ

❊ اوطاق، بيٺڪ. ٺڏو

• **ٺامُرَ:** [ا - مث] ٿهمر. ماٺ

• **ٺامولِيو ج ٺامولِيا:** [ا - مذ] ننڍو ٿانءُ

❊ [س/ٺ]

• **ٺانٺِ ج ٺانٺِيُون:** [ا - مث] ٿالهي

❊ ٺڪَرَ جي پاٽِ، پاٽوڙو

❊ [س/ڪوهه]

❊ لوهه جي تغاري

❊ [س/ٺ]

❊ ڪُنجهي جو پيالو (جيڪو کير ڏهڻ لاءِ اوناري پاڻ سان گڏ رکن)

❊ [س/ٺ]

• **ٺانٺو ج ٺانٺا:** [ا - مذ] ٺاٺو

❊ پوري شيءِ، پورو يا ٺلهو ٿانءُ (جنهن مان وڏو آواز نڪري)، ڍانڍو

❊ جهڳو

❊ بيل گاڏيءَ جو ڍانچو

❊ [صفت] سڪٺو، ٺلهو، خالي

– **ٺانٺو ڦِٽائڻ:** [اصطلاح] ٺهيل ٺڪيل ڪم خراب ڪرڻ

❊ جهڳِو ڦٽائڻ. گهر ۾ انبشت پيدا ڪرڻ

• **ٺانٺوڪڻُ:** [مص - فعل متعدي] ٺاهي ٺوڪي ڏسڻ، چڱيءَ طرح پرکڻ، جاچڻ، چڪاس ڪري ڏسڻ، آزمائڻ

❊ ديجارڻ (ڏڪ اڏارڻ)، چِرڪائڻ

❊ [س/ٺ]

❊ [مص] ٺانٺوڪڻ

❊ [امر] ٺانٺوڪ

❊ [ٺانٺوڪِيو ٺانٺوڪِيندو ٺانٺوڪِيل]

• **ٺانٺِي ج ٺانٺِيُون:** [ا - مث] ڳِپ نہ جهليندڙ (ڍڳي)، سنڍ، ڦَنڍي

❊ [س/ٺ]

• **ٺانٺِي:** [صفت - مث] ڳِپ نہ جهليندڙ (ڍڳي)، سنڍ، ڦنڍي

❊ [س/ٺ]

• **ٺانسِيو:** [ا - مذ] جندو (بچيءَ جو)

❊ [س/ٺ]

• **ٺانشو ج ٺانشا:** [ا - مذ] گهيتلي جي منهن يا پٺ ۾ چمڙي جو ڳنڍ ۽ ٽوپا

❊ [س/ل]

• **ٺانگَرُ ج ٺانگَرَ**: [ا - مذ] ٺڪر جي ٺانو جو ٻِگل ٺڪر
٭ ٺڪر جو اوٺهو ٿانءُ
٭ بيڪار ٺڪر
٭ ٺٽ، دٻدٻو، رعب تاب (جيئن: ٺٽ ٺانگر)
٭ [صفت] بيڪار ماڻهو
٭ خالي، سکڻو

– **ٺانگَرُ ٿِي وَڃڻُ**: [اصطلاح] ڏاڍو هيڻو ٿي وڃڻ، ڏٻرو ٿيڻ، ڪمزور ٿيڻ، ڳري هڏا ٿي وڃڻ

– **ٺانگَرُ ٺوٻَرُ**: [ا - مذ] ٺڪر ٺوٻر، ڀڳل ٽُٽل ٿانون جا ٺڪر، بيڪار ٿانو

• **ٺانگَڙُ ج ٺانگَڙَ**: [صفت] قد جو ڊگهو، لسو ٺانگڙ

• **ٺانگِلو ج ٺانگِلا**: [ا - مذ] تغاري
٭ [س/ٺ]

• **ٺاڻُ ج ٺاڻَ**: [ا - مذ] گهوڙن جي ٻَڌڻ جو هنڌ، ڪُڙهه، ٿاڻُ، طنبيلو، اصطبل

– **ٺاڻُ ڏِيڻُ**: [اصطلاح] گهوڙيءَ جو ويامڻ
٭ [س/ٺ]

– **ٺاڻُ مِيڙَ**: [ا - مٿ] ڏِکي گهوڙي، ويامڻ کي ريجهي

• **ٺاٺو ج ٺاٺا**: [ا - مذ] ٺڪاڻو، جاءِ، هنڌ، آستان
٭ ڏس، پتو

• **ٺاهَہ**: [ا - مٿ] تاجيءَ کي چڪيل رکڻ لاءِ رسو (ڪورڪي اصطلاح ۾)
٭ [س/ات]

– **ٺاهَہ پَڪِي ڪرڻُ**: [اصطلاح] تاجيءَ کي چڪڻ

– **ٺاهَہ ڍَرِي ڪرڻُ**: [اصطلاح] تاجي ڍري ڪرڻ

• **ٺاهُہ ج ٺاهَہ**: [ا - مذ] بناءُ، سينگار، سجاوٽ، سنوار، ٺاهُوڙي، ساڙت ڏيکاءُ
٭ بندوبست، تياري
٭ اتفاق، سنوڻت، صلح، پرچاءُ، سرچاءُ، ميل، ميلاپ
٭ صلاح، تجويز
٭ منصوبو، اُپاءُ
٭ بهانو
٭ حسمت، بيڪر

– **ٺاهَہ**: [مصدر 'ٺاهڻ' مان اسم] ٺاهپ، بناوٽ، جوڙ، سنوار
٭ انتظام، بندوبست
٭ [س/ات]

– **ٺاهَہ ٺُڪَ**: [ا - مٿ] ٺاهه ٺوهه، سينگار
٭ چنڊ ڦوڪ، صفائي

– **ٺاهَہ ٺُوهَہ / ٺاهُہ ٺُوهُہ**: [ا - مٿ، مذ] بندوبست، انتظام
٭ جوڙجڪ
٭ زيب زينت، هار سينگار، سينڌ سرمو
٭ چنڊ ڦڙڪ

– **ٺاهِڻُ**: [مص - فعل متعدي] جوڙڻ، بڻائڻ، تيار ڪرڻ
٭ اڏڻ (جاءِ)
٭ بندوبست ۾ رکڻ
٭ درست ڪرڻ، سڌارڻ، بهتر ڪرڻ
٭ تجويز ڪرڻ
٭ سينگارڻ، سهڻو ڪرڻ
٭ پرچائڻ، صلح ڪرائڻ، ملائڻ
٭ [مص] ٺاهڻ
٭ [امر] ٺاهه
٭ [مضارع] ٺاهيان (ج) ٺاهيون، ٺاهين (ج) ٺاهيو، ٺاهي (ج) ٺاهين
٭ [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]
٭ [حال] ٺاهي ٿو (ج) ٺاهين ٿا
٭ [حال مٿ] ٺاهي ٿي (ج) ٺاهين ٿيون
٭ [ماضي] ٺاهيو (ج) ٺاهيا
٭ [ماضي مٿ] ٺاهي (ج) ٺاهيون
٭ [مستقبل] ٺاهيندو (ج) ٺاهيندا
٭ [مستقبل مٿ] ٺاهيندي (ج) ٺاهينديون
٭ [اسم مفعول] ٺاهيل

– **ناهِڻُ ٺوهِڻ**: [اصطلاح] بناڻ، ناهڻ، زيبائتو ڪرڻ، سنوارڻ

٭ چنڊڻ ڦوڪڻ

– **ناهُو ج ناهُو**: [صفت-مذ] ناهيندڙ، ناهه ڪرائيندڙ، صلح ڪرائيندڙ

٭ جڳائتو، جڳائيندڙ

٭ صلاح ڪار

٭ نيڪ، لائق

٭ [س/ات]

• **ناهُوڪائِي**: [ا-مث] جوڳائي، لائقي، وڻت، خوبصورتي، زيبائش

• **ناهُوڪو ج ناهُوڪا**: [صفت-مذ] ناهه وارو

٭ نهندڙ، سهڻي بناوت وارو، وڻندڙ، سيبائيندڙ، جڳائتو، سنو

٭ ملوڪ، حسين

٭ [مث: ناهوڪي ج ناهوڪيون]

• **ناهِي ج ناهِيون**: [ا-مث] دروازي جو چُوڪو (جيڪو چائٺ ۾ پيل جنهن تي دروازو ڦري)

• **ٺِپ**: [ا-مث] گهپ، ڏنگ، خم، چپ (ٺانءَ ۾)

٭ [س/ات]

– **ٺِپائِڻُ**: [مصدر 'ٺپڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] چپو ڪرڻ، ڪُبو ٿيڻ (چيلهه کان)

٭ ڏنگو ڪرائڻ

٭ [ٺپيو ٺپندو ٺپيل]

– **ٺِپڻُ**: [مص - فعل لازمي] نمڻ، نوڙڻ، ڊونڊڙو ٿيڻ، ڪبو ٿيڻ

٭ [ٺپيس ٺپيا، ٺپي، ٺپيون، ٺپندو ٺپندا، ٺپندي، ٺپنديون، ٺپيل]

• **ٺَپَلُ ج ٺَپَلَ**: [ا-مذ] وڏو پيالو، جمن، ڪٽورو، وڏو وٽو

– **ٺَپَلَ پري ڏِيڻ**: [اصطلاح] گهڻو پري ڏين، خچخهو ڏيڻ، وڏيڪ ڏيڻ، ڳوترا پري ڏيڻ

• **ٺَٽِ ج ٺَٽِيُون**: [ا-مث] وڏي واهه يا درياهه جي ڪپ تي اڏيل ننڍڙو ڳوٺڙو (جتان پتڻ اُڪري پار تجي)، واهڻ، وسندي (جيئن: ٺٽ ڳوراهو، ٺٽ هوتچند تعلقي نوشهري فيروز ۾ ڳوٺن جا نالا آهن)

٭ [سن: تٽ = ڪنارو]

• **ٺَٽُ ج ٺَٽَ**: [ا-مذ] ميڙ (ماڻهن جو)، ڍڳ (شين جو)

٭ رڻان (چوپاين جو)

• **ٺَٽو**: [ا-خاص] سنڌ جي هڪ جهوني ۽ تاريخي شهر جو نالو (جيڪو سمن جي دؤر ۾ سنڌ جي گادي ءِ جو هنڌ هو)

٭ سنڌ جي هڪ ضلعي، تعلقي ۽ ديهه جو نالو

• **ٺَٽو ننگر**: [ا-خاص] ٺٽو شهر

• **ٺَٽِي ج ٺَٽِيُون**: [ا-مث] ماڻهن جو ميڙ

٭ پسگردائي، اوسو پاسو، مضافات، آسپاس

٭ [س/ات]

٭ ڪِل، مسخري، ٺٺول

٭ [س/ل]

• **ٺَٽِيار**: [ا - خاص] جتن جي هڪ اوڙڪ جو نالو (جيڪي ٻڪرين جا ڌڻ ڌارين، جاتيءَ طرف گهڻي تعداد ۾ رهن ٿا)

٭ ڪڇ جي راڄا جا رعيتي (جيڪي ٻوڪ يا ڪڻڪ جي پيدائش مان راڄا کي ٻه حصو ڏيندا هئا، انهن کي ٻوڪ مان حصو ڏيندڙن کي 'گراسيا' به چيو ويندو آهي)

• **ٺَٽُ ج ٺَٽَ**: [ا-مذ] ماڻهن جو ميڙ

٭ ٺٽ، دٻدٻو، رعب تاب، ٻيڪو، ٺاٺ، عيش

٭ ڏيک

٭ ڌوم ڌام

٭ آرائش، سينگار

– **ٺَٽُ ٺانگَرَ**: [ا-مذ] شان، مان، ٻيڪو، ڏيک ويک، شان شوڪت

٭ عيش عشرت، دٻدٻو

٭ ٺاٺ باٺ، سجاوٽ

– **ٺَٽُ ڦُونڊِ**: [ا-مث] هٺ، وڏائي، ناز، نخرو، هيبت، اڪڙ

– **ٺَٽُ ڪرڻ**: [اصطلاح] رونق ڪرڻ

٭ سينگار ڪرڻ

٭ شان شوڪت ڏيکارڻ

٭ وڏو ادمبر ڪرڻ

٭ لٺي ڪرڻ، مزا وٺڻ

– **ٽَٽُ لڳَڻ**: [اصطلاح] فرحت محسوس ٿيڻ، عيش عشرت هئڻ
'هتي ٽَٽَ لڳا پيا آهن' (جملو)

• **ٽِٽ**: [ا - مت] ڪِلَ، مسخري، مذاق، چرچو گهبو
٭ حرڪت، ڪيچل، پاراڻي شرارت

– **ٽِٽ مچائڻُ**: [اصطلاح] گوڙ ڪرڻ، مسخري مچائڻ، ڪِلَ مسخري ڪرڻ، ڪيچل ڪرڻ

– **ٽِٽ مسخري**: [ا -مت] چرچو گهبو ڪِل ڀوڳ، مسخري، مذاق
٭ ٺرڙپائي

• **ٽُٽ**: [ا - مت] مڪڙن جي ماچ، کهه، مڪڙن جا ٻچا، مڪڙن جو ٽولو
٭ [س/ڪوهه]

• **ٽُٽُ ج ٽُٽَ**: [ا - مذ] اهو فصل، جنهن جا سنگ نڪتا ئي نه هجن يا لُسي ويا هجن
٭ [س/ات]
٭ [صفت] شودر، بدمعاش
٭ رولو، رولاڪ
٭ اڏنگو
٭ ضرورت کان وڌيڪ وڏو، بي ڍول
٭ بي وقوف، چريو، مست
٭ سڪل، ٺوٺ

– **ٽُٽُ مُنڊِيو ج ٽُٽَ مُنڊِيا**: [صفت -مذ] بي پهچ، بيوس، لاچار
٭ موگو، وائڙو
٭ بي فائدو
٭ جنهن مان ڪنهن لاڀ يا حيلي وسيلي جي اُميد نه هجي

• **ٽَٽَرُ ج ٽَٽَرَ**: [ا - مذ] ٻوٽو، ميدان، سخت زمين
٭ [س/ٿ]

• **ٽِٽِرو ج ٽِٽِرا**: [ا - مذ] ٻگل ٿان، ٿانئو
٭ پراڻي شيء
٭ ٺلهو ڏيکاءُ
٭ [س/ل]

• **ٽَٽِري/ٽِٽِري**: [ا - مت] مسخري، چرچي بازي، ڪِلَ، چرچو
٭ ٺرڙپائي
٭ هل، گوڙ

– **ٽِٽِري مچائڻ**: [اصطلاح] گوڙ ڪرڻ
٭ ڪِلَ چرچو ڪرڻ، مسخري ڪرڻ، مذاق ڪرڻ

• **ٽُٽُڙو ج ٽُٽُڙا**: [ا - مذ] ڪوئو
٭ [س/ڪوهه]

• **ٽِٽِڪاريو**: [ا - مذ] پاراتو، پٽشو (پاراتي طور ڪم ايندڙ لفظ)
٭ [س/ٿ]

• **ٽُلڻُ**: [مص - فعل متعدي] ڌڪ هڻڻ
٭ ٺونٺ هڻڻ (اشاري طور)
٭ [مص] ٽُلَڻ
٭ [امر] ٽُلِ
٭ [ٽليو ٽلندو ٽليل]

• **ٽَلو ج ٽَلا**: [ا - مذ] مسخري، مذاق، ٺهڪو ٺهڪو، ڪِلَ ڀوڳ
٭ چٽر، ٽوڪ، ٽلولَ
٭ چَمَ جي دٻي جواڙ
٭ [س/ٿ]

• **ٽَلولَ ج ٽَلولُون**: [ا -مت] مسخري، مذاق، چرچي بازي، ڪِلَ
٭ طنز، طعنو، ٽوڪ، چٽر، خنده زني

– **ٽَلولي ج ٽَلوليون**: [ا -مت] مسخري، مذاق، چرچي بازي، ڪِلَ
٭ طنز، طعنو، ٽوڪ، چٽر، خنده زني

– **ٽَلولي ڪرڻ**: [اصطلاح] مسخري ڪرڻ، چرچو ڪرڻ
٭ طنز ڪرڻ، ٽوڪ ڪرڻ

• **ٽَلِي ج ٽَلِيُون**: [ا - مت] ننڍو گوٺ
٭ چٽر، ٽوڪ
٭ ڪِلَ، مسخري
٭ [س/ل]

• **ٽُلِي ج ٽُلِيُون**: [ا - مت] وڻ جو هڪ قسم
٭ [س/ڪوهه]

• **ٽَلِينگ ج ٽَلِينگ**: [صفت] وڏي ٿاٽ وارو، دٻدٻي وارو، هلندي، پڄندي وارو، شاهوڪار
٭ [مجازاً] سَجو، ٻيڻگيو
٭ [س/ات]

• **ٽـُپيو ج ٽـُپيا:** [ا-مذ] آڱوٺو
※ ڪجهه بہ نہ. صفا نہ
※ [س/ل]
– **ٽُپيو ڏيکارڻ:** [اصطلاح] آڱوٺو ڏيکارڻ (جيڪو سنڌ ۾ عيب سمجهيو ويندو آهي، جڏهن تہ اولهہ جي ملڪن ۾ الوداع، راضپي يا ڪاميابيءَ جي نشانيءَ طور آڱوٺو ڏيکاريو ويندو آهي)
※ صفا انڪار ڪرڻ
• **ٽـَپ:** [ا-مث] ٽپڻ جي حالت
※ لوهہ جي ڪنهن اوزار کي مترڪي سان ڌڪ هڻي يا سراڻ تي سِڌو، لسو يا تکو ڪرڻ جي حالت
※ ڪَچين سِرن کي سِڌو ڪرڻ جي حالت
※ تاش جي پتن کي هيٺ مٿي ڪري ملائڻ جي حالت. ٽاپ
– **ٽـَپائِڻُ/ٽـَپرائِڻُ:** [مصدر 'ٽپڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] مڏي اوزار (ڪوڏر رنبي وغيره کي) لوهار کان ٽپائي تکو ڪرڻ
※ [ٽپايو/ٽپرايو. ٽپائيندو/ٽپرائيندو. ٽپايل/ٽپرايل]
– **ٽـَپ ڏيڻ:** [اصطلاح] لوهي اوزار کي ٽپي سِڌو ڪرڻ
※ مٽيءَ کي ڪوڏر جي پٺيءَ سان ڌڪ هڻي جمائڻ ۽ سِڌو ڪرڻ
※ تاش جي پتن کي هيٺ مٿي ڪري مِلائڻ
※ مارَ ڏيڻ. سيڪٽ ڏيڻ
• **ٽـَپڻُ/ ٽـِپڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڌاتوءَ کي ڪٽڻ، ڌَڪ هڻي وڌائڻ
※ تِکو ڪرڻ. تيز ڪرڻ (لوهي اوزار کي سراڻ تي)
※ ٽپ ڏيڻ
※ قرآن پاڪ بند ڪري رکڻ. قرآن شريف پڙهائڻ
※ ڪُٽڻ. مارَ ڏيڻ
※ ٽَپو هڻڻ. مُهر هڻڻ
※ بند ڪرڻ. سيل ڪرڻ
※ لسو ڪرڻ
※ گهڙڻ
※ چاپڻ
※ ڦرهيءَ تي ڪَپڙا سِبڻ
※ تاش جا پتا هيٺ مٿي ڪرڻ. ٽابي ڏيڻ
※ [س/ل]
※ [مص] ٽپڻ
※ [امر] ٽَپ
※ [مضارع] ٽَپيان (ج) ٽَپيون. ٽَپين (ج) ٽَپيو. ٽَپي (ج) ٽَپين
※ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گڏيا آهن]
※ [حال] ٽَپي ٿو (-) ٽَپين ٿا
※ [حال مث] ٽَپي ٿي (ج) ٽَپين ٿيون
※ [ماضي] ٽَپيو (ج) ٽَپيا
※ [ماضي مث] ٽَپي (ج) ٽَپيون
※ [مستقبل] ٽَپيندو (ج) ٽَپيندا
※ [مستقبل مث] ٽَپيندي (ج) ٽَپينديون
※ [اسم مفعول] ٽَپيل
– **ٽـَپي پـَنڌَڻُ/پڌڻ:** [اصطلاح] وير وڌائڻ. جهيڙو جوٽڻ. جهيڙي لاءِ تيار ٿيڻ
– **ٽـَپي سَنئون ڪرڻ:** [اصطلاح] جوڳي سيڪٽ ڏيڻ. سنئو ڪرڻ. ڏنگي ماڻهوءَ کي سيڪٽ ڏيئي سڌي رستي تي آڻڻ
• **ٽـَپُ ج ٽـَپ:** [ا-مذ] زَخم. گهاءُ. وڍ. ڦَٽ. ڏنڀ
'دوستَ! ڏَسَنِ تنهنجي، وِڏو ناز ٽَپن' (شاهہ/يمن ڪلياڻ)
※ داغ. چٽو
※ مُهر يا ٽپي جو نشان
※ بَند (گِجهارت جو)
※ نبض جو ڌڪ
'پهَن مٿي ٽپ. ڏين ڏنڀ ساري ڏيل تي'
※ چقمق پٿر. رڪ جو ٽڪر. ڪپهہ وغيره
※ [س/ڪوهہ]
– **ٽـَپ ٽارڻ:** [اصطلاح] ڦَٽ ٽارڻ. زخم ميٽڻ
※ مات ڪرائي ڇڏڻ
※ وائڙو ڪري ڇڏڻ. حواس خطا ڪرڻ
– **ٽـَپ ٽَرڻ:** [اصطلاح] گهاءُ ميٽجڻ. ڦٽ ڇٽڻ
※ دل ٺرڻ. راضي ٿيڻ
※ مات ۾ اچڻ
※ حواس خطا ٿيڻ
※ لاجواب ٿيڻ
※ شرمندو ٿيڻ
※ حيران ٿيڻ

- **ٽَپَ ٽَرِي پَوَڻُ**: [اصطلاح] ڏٽين جو ٽرڻ
٭ نبض جو بيهي وڃڻ
٭ حيران ۽ پريشان ٿيڻ
٭ آرام ۽ سڪون ۾ اچي وڃڻ
٭ اجرح ۾ اچي وڃڻ
- **ٽَپَ پَوَڻُ**: [اصطلاح] نا اُميد ٿيڻ. دل ڀڄڻ
- **ٽَپُ هَڻَڻُ**: [اصطلاح] ڏڪو هڻڻ. اندازو لڳائڻ
• **ٽُپُ/ٽِپُ**: [ظرف] صفا. ٻنهه. ٻٽ. اُڦٽ. بلڪل
٭ جهٽ پٽ. هڪدم. ٺڙ ٽپ
- **ٽُپُ جواب**: [ا - مذ] سڌو جواب. صاف انڪار
- **ٽُپُ جواب ڏيڻ**: [اصطلاح] صفا جواب ڏيڻ. ڪورو جواب ڏيڻ. صفا انڪار ڪرڻ
- **ٽُپُ ڪرڻُ**: [اصطلاح] مٿان ثابت ڪرڻ (چوري وغيره)
- **ٽِپِرِي مارڻ**: [اصطلاح] ضد ڪري ويهڻ. ٽپي هٽي ويهي رهڻ
٭ [س/ات]
• **ٽِپڪو ج ٽِپڪا**: [ا - مذ] هٿ سان ڏڪ جو آواز. ڏڪ
٭ سزا. سيکت
٭ تنبيهه. چينڊ
٭ الزام . حرف
- **ٽِپڪو اَچڻ**: [اصطلاح] الزام لڳڻ. حرف اچڻ. نقصان پهچڻ (عهدي يا ڌنڌي کي)
- **ٽِپڪو ڏيڻ**: [اصطلاح] سيکت ڏيڻ. ڪجهه سزا ڏيڻ. دب ڪيڻ
٭ نقصان پهچائڻ
• **ٽِپِڻي ج ٽِپِڻيُون**: [ا - مث] ٽپڻ جي حالت. ٽپ
٭ چاپ. چِر (ڪپڙي تي)
٭ اهو اوزار جنهن سان ٽپجي
٭ ڪنيارن وٽ ٿانوَن ٽپڻ لاءِ ڪاٺ جي ڦرهي
- **ٽِپِڻي ڏيڻ**: [اصطلاح] ٽپ ڏيڻ
٭ سِڌو ڪرڻ
٭ مار ڏيڻ
٭ سيکت ڏيڻ. سڌارڻ
- **ٽِپِڻي ڪرڻ**: [اصطلاح] گند ڪرڻ بعد اُٺن جي ڪم جي شروعات ڪرڻ (ڪورين جي اصطلاح ۾)
٭ [س/ات]
• **ٽِپو ج ٽِپا**: [ا - مذ] مُهر. ڇاپ. Stamp
٭ ننڍڙي هٿئي سان ڪنهن ڌاتوءَ يا ڪاٺ جي تختي جو ٽڪر (جنهن تي ڪنهن اکر جا يا ٻيا سجاوٽ جا نشان اُڪريل هجن)
٭ ٻور. ڇاپو (چرخو)
٭ نشان. داغ. چٽ
٭ سونارڪي ڪم جو هڪ اوزار (تعويذ وغيره ٺاهڻ لاءِ لوهه جو چورس ٽڪر)
٭ قالب. ڪارب
٭ ڪاٺ جي مُهر (زميندار جي نالي يا نشان واري ان جي راهه ٻنڻ ۾ ڪم اچي)
٭ چوڪرين جي منڊڪ راند ۾ ڪم ايندڙ ڪاٺ جي ڇاپڙ (جنهن کي منڊڪاٽيندي پيرن سان ڏڪينديون ويندون آهن)
٭ پير. مهاندو. شڪل. شبيهه
'هنن ٻنهي ڀائرن جو ٽپو ساڳيو آهي' (جملو)
٭ [ڪنايہ] مهرباني. احسان. ٿورو
٭ الزام
- **ٽِپو هڻڻ**: [اصطلاح] مُهر هڻڻ
٭ احسان ڪرڻ. وڏو ٿورو ڪري ڇڏڻ. وڙ ڪرڻ
٭ پنهنجو ڪرڻ
• **ٽِيو ج ٽِيا**: [ا - مذ] ڏنڀ. داغ
٭ ٽَڏو
٭ [س/ٿ]
- **ٽِيو ڏيڻ**: [اصطلاح] بيمار ماڻهوءَ کي سور واري جاءِ تي ڏنڀ ڏيڻ. داغ ڏيڻ

• **ٺرجڻُ:** [مصدر ٺرڻ مان فعل مجهول] ٺڌو ٿيڻ، ٺري وڃڻ
❊ ڄمڻ ڄمي پوڻ
❊ بيهوش ٿيڻ
❊ راحت محسوس ٿيڻ، فرحت محسوس ڪرڻ
❊ [ٺريو ٺرندو ٺريل]

• **ٺرَرُ ج ٺرَرَ:** [ا - مذ] ڪونگهرو، خرانو، ننڊ ۾ نڪرندڙ آواز

• **ٺُرڙُ ج ٺُرڙَ:** [صفت] سڪل، سڃو، هٿين خالي، ڦڪڙ، ٻڏو لسو
❊ ٻنيءَ سواءِ وڻ
❊ اُجڙيل
❊ گنجو، ٺوڙهو
❊ زيورن بنا عورت
❊ [س/ڪوهه]
❊ [ا - مث] وڏي ء ٿلهي ماني
❊ [س/ات]

– **ٺُرڙُ گياني:** [صفت - مذ] ڪي ڪين ڄاڻندڙ، بي علم، جاهل، نادان

• **ٺُرڙو ج ٺُرڙا:** [ا - مذ] ڏاڍو يا سخت پٽ، ميدان، پوٺو
❊ [س/ل]

• **ٺرڪَ:** [ا - مث] اک وڃڻ جي حالت، خراب نيت سان ڏسڻ، تاڙ، جهانڪ

– **ٺرڪَ هڻائڻ:** [اصطلاح] غلط نظر سان ڏسڻ

– **ٺرڪي ج ٺرڪِي :** [صفت] زالن ۾ اکيون وجهندڙ، (Flirt)، تاڙيندڙ

• **ٺُرڪو:** [صفت - مذ] خسيس، معمولي
❊ رواجي، عارضي، ڪم ڪڍڻ جهڙو

• **ٺرڪڻ:** [ا - مث] ڇانٽ
❊ [س/ٺ]

• **ٺرڻُ:** [مص - فعل لازمي] ٺڌو ٿيڻ، سرد ٿيڻ
❊ ٺري پوڻ، جوش ڇڏڻ، ڪاوڙ ڍري ڪرڻ
❊ نرم ٿيڻ
❊ خوش ٿيڻ، ٻلهار وڃڻ، راحت محسوس ڪرڻ
❊ مات ڪرڻ
❊ هوا ڄهڻ
❊ [ٺريو ٺريا، ٺري، ٺريون، ٺرندو ٺرندا، ٺرندي، ٺرنديون، ٺريل]

– **ٺرئي ڪير کي ڦوڪون ڏيڻ:** [اصطلاح] ناشڪري ڪرڻ
❊ آيل نعمت کان انڪار ڪرڻ، مليل نعمت جو قدر نه ڪرڻ
❊ ٺهيل ٺڪيل ڪم ۾ اجايو وگوڙ وجهڻ

– **ٺري ٺارُ ڪرڻ:** [اصطلاح] رحم ڪرڻ، بچاءُ ڪرڻ
❊ ماتا جي بيماريءَ جو عرصو خير سلامتيءَ سان گذري وڃڻ

– **ٺري پوڻ:** [اصطلاح] خوش ٿيڻ، مطمئن ٿيڻ
❊ ٺڌو ٿيڻ (زالن جو اصطلاح: زالون ٻار جي سڙي پوڻ کي ٺري پوڻ چون)

– **ٺري ڪاٺڻ:** [اصطلاح] پرچاءُ هجڻ، صلح سان رهڻ
❊ مزي سان ڪاٺڻ (ڪاڏو وغيره)

– **ٺريلُ هُجڻ:** [اصطلاح] ٺڌو هجڻ، چڱي رخ ۾ هجڻ
❊ نرم هجڻ (مزاج)

– **ٺريو ٺانڌاريو:** [صفت - مذ] ٺڌي طبيعت وارو
❊ آرام طلب، سک پسند
❊ [ظرف] فرحت ۾

– **ٺريو رجهڻُ:** [اصطلاح] بنا پورهئي ملڻ

• **ٺرو:** [ا - مذ] ڪچو شراب

• **ٺريا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **ٺڙا ٺُڪا:** [ا - مذ] ڌاڙون، ٻٽاڪون، لپاڙون
❊ چرچا، ڀوڳ

– **ٺڙا ٺُڪا ڪرڻ:** [اصطلاح] ڌاڙون هڻڻ، ٻٽاڪون هڻڻ
❊ چرچا گهبا ڪرڻ
❊ رهاڻ ڪرڻ، دل وندرائڻ

• **ٺڙا ماشا:** [ا - مذ] گهبا، هوائي ڳالهيون، ٻٽاڪون

– **ٺڙا ماشا ڪرڻ:** [اصطلاح] ڌاڙون هڻڻ، ٻٽاڪون هڻڻ
❊ ٻختونن جي ٻليڪار
❊ چرچا گهبا ڪرڻ
❊ رهاڻ ڪرڻ، دل وندرائڻ

• ٺُڙتِ: [ظرف] ترت، تکڙو، جهٽ پٽ

• ٺَڙلپ: [ظرف] جهٽ پٽ، يڪدم، فوراً، اُتي جو اُتي

• ٺَڙ ٺَڙ: [ا - مث] دروازي کڙڪڻ يا مترڪي جي ڌڪن جو لاڳيتو آواز، ٺڪ ٺڪ، کڙ کڙ، کڙڪو، شرڪو

– ٺَڙ ٺَڙ ڪرڻ: [اصطلاح] دروازو کڙڪائڻ، ٺڪ ٺڪ ڪرڻ

※ گوڙ ڪرڻ

※ اُجايو تنگ ڪرڻ

• ٺَڙڪ: [ا - مذ] ڌڪ جو آواز، کڙڪو، ٺڙ

– ٺَڙڪا ٺُڙڪِي: [ا - مث] ٺڪا ٺوڪي

※ بندوق بازي، فائرنگ

※ جهيڙو

※ گهمسان

– ٺَڙڪاءُ/ٺُڙڪاءُ: [ا - مذ] وڏي ڌڪ جو آواز، کڙڪو، ڦهڪو، ٺهڪو

※ ٺڪاءُ

– ٺَڙڪائڻ/ٺُڙڪائڻ: [مصدر ٺڙڪڻ مان فعل متعدي بالواسطہ] ڪي بہ شيون پاڻ ۾ لڳائڻ، ٽڪرائڻ، ٺهڪائڻ، ڦهڪائڻ

※ کڙڪائڻ

※ جهنگ مان جانور هڪلائڻ

※ [س/ڪوهہ]

※ ٺارڻ، موٽائڻ (بهاني سان ڪنهن مهمان کي)

※ [س/اٿ]

※ [ٺڙڪيس ٺڙڪندس ٺڙڪيل]

– ٺَڙڪائُو ج ٺَڙڪائُو: [صفت - مذ] ٺڪ ٺڪ ڪندڙ، آواز ڪندڙ

※ اُجايو ڳالهائيندڙ

※ گوڙ ڪندڙ، چرچائي

※ ڏنا ڏيندڙ، ڪوڙا دلاسا ڏيندڙ

※ [س/اٿ]

– ٺَڙڪڻ/ٺُڙڪڻ: [مص - فعل لازمي] ٺڙ ٺڙ ڪرڻ، کڙ کڙ ڪرڻ، کڙڪڻ

※ ساندھ ڌڪن جو آواز ٿيڻ، ٺڪ ٺڪ ٿيڻ

※ ڪن شين جو پاڻ ۾ ڏري ڏري لڳي آواز ڪرڻ

'ٺڪريا پاڻ ۾ ٺڙڪن' (چوڻي)

※ [ٺڙڪيس ٺڙڪيا، ٺڙڪي، ٺڙڪيون، ٺڙڪندس ٺڙڪندا، ٺڙڪندي، ٺڙڪنديون، ٺڙڪيل]

– ٺَڙڪو/ٺُڙڪو ج ٺَڙڪا/ٺُڙڪا: [ا - مذ] ڪن شين جي ٽڪرجڻ جو آواز

※ ٺڪاءُ

※ ڦهڪو

※ کڙڪو

– ٺَڙڪو ڦَڙڪو: [ا - مذ] گوڙ شور، کڙڪو شڙڪو

※ دڙڪو دهمان

※ رعب تاب

※ گپ شپ

※ ٺٺاڪ سٺاڪ

– ٺَڙڪيدارُ: [صفت] وڏي آواز وارو

※ حشمت وارو، رعب وارو

※ پيڪيدار

• ٺِڙڪ: [ا - مث] اٽڪل، تجويز، حرفت، ٺل

– ٺِڙڪ ٺَڳي: [ا - مث] اٽڪل سٽڪل، ٺل ٺل، حرفت بازي

• ٺُڙڪُ: [صفت] ڪَٽو (جواب)، چِڙڪ، ٺهہ ڦهہ

– ٺُڙڪُ جوابُ: [ا - مذ] ڪٽو جواب، صفا انڪار، چڙڪ جواب

• ٺُڙُڪائُو ج ٺُڙڪائُو: [صفت - مذ] جهڙو ٺهڙو، رواجي، هلڪو، ٺڙڪو، عارضي طور ڪم اچڻ جهڙو

※ هوائي خبرون ڪندڙ

• نُڙڪو ج نُڙڪو: [صفت - مذ] جهڙو نهڙو، عام، رواجي
※ ڍرو، بيڪار
※ هلڪو، خسيس، بي آبرو
※ گهٽ قيمت وارو، گهٽ قدر وارو

• نِڙُهَه: [ا - مذ] گِنڙ جو ڪنو ٺيل باٽي (جنهن مان شراب نهي)
※ ڏِگ
※ [ظرف] بنهه، تمام، بالڪل

• نَسِڪڻُ: [مص - فعل لازمي] نڪرڻ (ٿانون جو)، نهڪڻ
※ [س/ل]
※ [نَسڪيو نَسڪيا، نَسڪي، نَسڪيون، نَسڪندو نَسڪندا، نَسڪندي، نَسڪنديون، نَسڪيل]

– نَسِڪو ج نَسِڪا: [ا - مذ] ٺورو ٺڪر، ٺوڪر، نهڪو
※ سينگار، ناهُ نوهَ
※ [س/ل]

• نَسڻُ: [مص - فعل متعدي] نهي جڙي اچڻ، تيار ٿي اچڻ، هار سينگار ڪري اچڻ
※ [س/ٿ]
※ [مص] نسڻ
※ [امر] نَس
※ [نَسيو نَسيندو نَسيل]

• نَشُ ج نَشَ: [ا - مذ] ناهه، سينگار
※ ناٽ، آڪڙ، وڏائي
※ نمونو، شڪل
※ لاف
※ [س/ات]

– نَشُ رَکڻ: [ا - مذ] غرور ڏارڻ، آڪڙ ڪرڻ، هٺ رکڻ، ڦوندِ ۾ ٻرجي وڃڻ، ٽيڪر ڏيکارڻ

• نِشَ: [ا - مث] رعب، ڏيکاءُ، غرور

– نِشَ ڏيکارڻ: [اصطلاح] رعب ڏيکارڻ، اَجائي ڦونڊ جهاڙائڻ

– نِشَ ۾ هُئڻ: [اصطلاح] مغروريءَ ۾ هئڻ، اَجائي آڪڙ ۾ هجڻ

• نَشَ: [صفت] اَجايو
※ ڏگهو
※ ٽلهو
※ [س/ات]

• نُشائِڻُ: [مصدر 'نشڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] ٽِڳائي وجڻ، نٽائي وڃڻ
※ ڪا شيءِ ڪٿي ڪِسڪي وڃڻ
※ [نُشيو نُشندو نُشيل]

• نَشڪو: [ا - مذ] ڪِل، ٺهڪڙو، چرچي بازي

– نَشڪو مَشڪو ڪرڻ: [اصطلاح] ڪِلَ مسخري ڪرڻ، چرچو گهبو ڪرڻ

• نَشو ج نَشا: [ا - مذ] چرچو، گهبو، ڪِلَ، مسخري
※ فريب
※ ڪوڙو دلاسو

– نَشو مَشو/نَشو ڦشو: [ا - مذ] چرچو، گهبو، ڪِلَ، مسخري

– نَشو مَشو ڪرڻ: [اصطلاح] چرچو گهبو ڪرڻ، ڪل مسخري ڪرڻ
※ پُڄنديءَ آهر ڪم سرانجام ڪري ڏيڻ

– نَشو مَشو هَڻڻ: [اصطلاح] ٻٽ شٽ هڻڻ، ٻٽاڪون هڻڻ
※ چرچا گهبا ڪرڻ، ڪِلَ مسخري ڪرڻ

– نَشِئي ج نشئي: [صفت - مذ] ڪِلَ مسخري ڪندڙ، چرچائي، مسخرو، ٻٽاڪي، ٺٺولَ ڪندڙ

• نَڪِ: نڪاءُ سان يڪدم موجودگيءَ جو اظهار ڪندڙ لفظ
※ [ظرف] جهٽ پٽ، نهه ڦهه، اُتي جو اُتي، فوري
※ اوچتو، اچانڪ
※ [س/ات]

• نَڪُ: [صفت - مذ] لاچار، بيوس، مجبور
※ ڪڪِ، بيزار
※ نا اُميد
※ [س/ات]

– نَڪُ ٿيڻ: [اصطلاح] ڪڪِ ٿيڻ، بيزار ٿيڻ
※ بيوس ٿيڻ
※ پنهنجي طاقت لائي بس ڪرڻ
※ نااُميد ٿيڻ، آسرو پلڻ، مايوس ٿيڻ

• ٽڪ ج ٽِڪون: [ا - مث] ٽورو ٽڪ
☆ ٽڪر ٽڪ
☆ [س/ٽڪوه]
• ٽُڪ ج ٽُڪون: [ا - مث] هميشه لاءِ مقرر ٿيل ڪا ڳالهه
سعسون ٻنڌان
☆ ٽَٽ انجام
☆ مقرر ٿيل پڪُبار، معاوضو
☆ مضمون رسمي شرح
– ٽُڪ ٻڌڻ: [اصطلاح] ڏڻ يا معاوضو مقرر ڪرڻ
☆ ٽٽ ٻڌڻ
☆ شرح ٻڌڻ
– ٽُڪ ٽاهڻ: [اصطلاح] مقرر ڪرڻ، هميشه لاءِ ٻڌڻ
☆ جاءِ ٺاهڻ
☆ قسمتي م آسن
☆ ٺڪ ڪرڻ
☆ ڪِهه ٻڌي ڇڏڻ
• ٽِڪالِي: [ا - مث] ڳاهه جو هڪ قسم
☆ [س/ڪوه]
• ٽَڪارُ: [ا - مذ] پوٽاس وغيره وجهي ٽَڪاءُ ڪرڻ جي ٽوڪي ٽلي
• ٽَڪارُ/ٽُڪارُ: [ا - مث] چوپائي مال جي هڪ بيماري (اڪثر ٻڪرين جي)
• ٽِڪاڻو ج ٽِڪاڻا: [ا - مذ] ڪِٿي رهڻ جي جاءِ، رهڻ جي مقرر جاءِ
☆ ٺڪاڻو، آستان
☆ پتو، سرنامو
– ٽِڪاڻي لڳڻ: [اصطلاح] مقرر هنڌ رسڻ، هنڌائتو ٿيڻ، ٺانيڪو ٿيڻ
☆ سو ٺِڪِر ٿيڻ
☆ ٺيڪ ٺڪاڻي پهچي وڃڻ
☆ ڪَم سِي چڙهڻ

• ٽَڪاءُ ج ٽُڪاءُ: [ا - مذ] وڏو آواز (بندوق يا توپ جو)
☆ [مجازاً] داڙ، لباڙ
– ٽَڪاٽُڪِي/ٽَڪاٽُوڪِي: [ا - مث] ٽڪاٽن جو مسلسل آواز، بندوقن جي گولين جو آواز، هوائي فير، بندوق بازي
☆ ٺٺ ٺڪاٺ، ٽڪ ٽڪ جو آواز
☆ هاهڙ هوهڙ، ڌڙڪو ڌمڪاءُ
☆ مقابلو
– ٽَڪاءُ ڏيڻ: [اصطلاح] ٻڌاڪ هڻڻ، اجايو ڳالهائڻ، داڙون هڻڻ
☆ ٻنا موڪلائڻ جي هليو وڃڻ
– ٽَڪاءُ ڪيڻ: [اصطلاح] وڏو آواز ڪيڻ
☆ سنڌڻ مان آواز ڪيڻ (جهڙوڪ: ڀڃڻ، گرڏن، آڱرين وغيره مان)
☆ خوب گوشمالي ڪرڻ
– ٽَڪاءُ ڪڍي ڇڏڻ: [اصطلاح] نقصان رسائڻ، ڏڪ ڪيڻ، اوچتو نقصان پهچائڻ
☆ گُپوڙو هڻڻ
☆ ڪاپاٽ ڪولڻ
– ٽَڪاءُ ڪرڻ: [اصطلاح] زور سان هڻڻ (ڏڪ)
☆ ٻنا غور فڪر جي چئي ڏيڻ
☆ ڦهڪائڻ (منهن ۾)
– ٽَڪاءُ هڻڻ: [اصطلاح] ڪوڙ هڻڻ، ٻٽاڪ هڻڻ، داڙ هڻڻ
☆ افواهه پکيڙڻ
• ٽُڪائِڻُ: [مصدر 'ٽوڪڻ' مان فعل متعدي بالواسطه] ڏڪ هڻڻ
☆ ڪڙڪائڻ، ٺڙڪائڻ
☆ ٽڪ ٻڌڻ
☆ [ٽڪايو ٽڪائيندو ٽڪايل]
• ٽَڪائِي ج ٽَڪائِي: [صفت] داڙي، ٻٽاڪِي، لباڙ هڻندڙ
• ٽَڪِ ٽَڪِ: [ا - مث] ڌاتوءَ کي ٽپڻ جو آواز
'ڪاٿي لوهارڪو ڏڪ، ڪاٿي سونارڪي ٽڪ ٽڪ' (چوڻي)
☆ مشرڪي وغيره جو آواز
☆ در ڪڙڪڻ جو آواز، ڪڙ ڪڙ

- **نَڪِ نَڪِ ڪَرڻ:** [اصطلاح] مترڪي ساڻ ٺوڪڻ يا ٺپڻ (لوهه وغيره)

  ٭ کڙکائڻ (دروازو)

  ٭ کڙکڙ ڪرڻ

  ٭ پريشان ڪرڻ

• **ٺُڪِ ٺُڪِ:** [ا - مث] ٺڪ ٺڪ

- **ٺُڪِ ٺُڪِ ڪَرڻُ:** [اصطلاح] آهستي آهستي ڪو ڪم ڪرڻ، ڍرو ڪم ڪرڻ، سست رفتاريءَ سان ڪم ڪرڻ

  ٭ بي دليو ڪم ڪرڻ

  ٭ ڪم ڪي لڳو رهڻ

• **ٺَڪُرُ:** [ا - خاص] هندن جي هڪ قبيلي جو نالو

• **ٺَڪُرُ ج ٺَڪُرَ:** [صفت] چڱو، مانَ وارو، اشراف

  ٭ [ا - مذ] ماڻهوءَ جو نالو (مسلمان توڙي هندو)

  ٭ ٺِرَ جو سودو

  ٭ ايئن تارو جنهن کي هندو ماڻهو مانُ ڏين

  ٭ بدي جي پاويهين ابري ۽ ورت رکن

  'ٺڪرماءِ وياڻي - جيرو ڳڙ ڪاڻي'

• **ٺَڪُرُ ج ٺَڪُرَ:** [ا - مذ] جل ديوتا جي پوڄارين جو پائو

  ٭ هندو فقيرن جو هڪ فرقو

  ٭ اُڏيري لال جي پوڄارين جو گرو

  ٭ سردار

  ٭ سيڻ (هندن ۾)

  ٭ [سن: ٺڪر = سائين، بت (مورتي) پوڄيندڙ]

- **ٺَڪُرائُو:** [صفت] ٺَڪرجو، ٺَڪرَ وارو

  ٭ [ا - مذ] ٺَڪرن جو مقرر ڪيل ڀنڊارُ

• **ٺِڪُرُ ج ٺِڪَرَ:** [ا - مذ] مٽيءَ جو ڀڪل ٿانءُ، ٺِڪرجو ٿانءُ، ٺِڪرجي ٿانءَ جو ٽڪرو، ٺانگرُ

  ٭ ٿانءُ، ٻرتن

  ٭ بُهتان، اِلزام، داغ

  ٭ خام مال، گاهه گند، ٻوسو وغيره

  'ٺڪر پٽي چاڙهين، ڏرنا ڏارسهن' (شاهه)

  ٭ [صفت - مذ] سڪل، خشڪ

  ٭ سخت، ڏاڍو

  ٭ بي چيو، نافرمان

  ٭ اڻ پڙهيل

  ٭ نڀاڳو، بدبخت

  ٭ [س/ڪوهه/ات]

  ٭ ڪنهن به عقيدي کي نہ مڃيندڙ، لادين، ڪافرُ ذهريو

- **ٺِڪراٽو ج ٺِڪراٽا:** [ا - مذ] ٺڪرن جا ٽڪرا، ٺِڪريون، ٺڪر پٿر، ملبو، ڍاهي (عمارت جي)

  ٭ اهو هنڌ جتي ٺڪريون گهڻيون هجن

- **ٺِڪَرُ آڇڻ:** [اصطلاح] بهتان لڳڻ، الزام اچڻ، داغ لڳڻ، بدنامي ٿيڻ

- **ٺِڪرائُون:** [صفت] ٺڪر وارو، ٺڪر جو

- **ٺِڪَرُ پيچڻ:** [اصطلاح] اِلزام اچڻ، ڏوهه اچڻ، بهتان لڳڻ

  'ٽولهو ڪئي هڪڙو ٺِڪر پچي سهني تي' (چوڻي)

- **ٺِڪَرُ پَچڻ:** [اصطلاح] اِلزام هڻڻ، بهتان لڳائڻ

- **ٺِڪَرُ ٺَڙڪڻ/ٺَمَڪڻ:** [اصطلاح] ٺون ٺون ٿيڻ، لفظي تڪرار ٿيڻ

- **ٺِڪَرُ ٺوٻرُ/ٺِڪَرُ ٺولهو:** [ا - مذ] ٿانءُ ٿپو

  ٭ سامان سڙو

- **ٺِڪَرُ ٺوڪُ:** [صفت] بخيل، ڪنجوس

  ٭ [س/ات]

- **ٺِڪَرَ ٺوڪڻُ:** [اصطلاح] دربدر ٿيڻ، رلي خراب ٿيڻ

  ٭ حيلا هلائڻ، حيلا وسيلا ڳولهڻ

  ٭ [س/ات]

- **ٺِڪَرَ ٺوڪي ويهڻُ:** [اصطلاح] سيئي حيلا ڪري ويهڻ

  ٭ وس آهر ڪين گهٽائڻ، حد کان وڌيڪ ڪوشش ڪرڻ

- **ٺِڪَرَ ٺوڪي وَٺڻ:** [اصطلاح] پڪائيءَ سان سودو ڪرڻ، ڏسي وائسي خريداري ڪرڻ

  'ٺِڪر ونجي ٺڪي ٺوڪي' (چوڻي)

– **نِڪرَ جو نِڪرُ:** [صفت] موڳو. بيعقل. ڪنهن نه ڪم جو. بيڪار

– **نِڪر ڏيڻ:** [اصطلاح] بهتان ڏيڻ. الزام رکڻ

* گلارو ڪرڻ

* ڏک ڪڍڻ. نقصان ڏيڻ

– **نِڪرَ سان رَتُ نه نڪرڻ:** [اصطلاح] ڪهڙيءَ به حالت ۾ پئسو نه ڪڍڻ يا خرچ نه ڪرڻ. بيحد ڪنجوس هئڻ

'نڪر هڻيس جو ڪٽي رت ڦڙي نڪريس' (چوڻي)

– **نِڪرَ گهڙڻ:** [اصطلاح] نلهو پورهيو ڪرڻ

* بي فائدو ڪم ڪرڻ. اجائي محنت ڪرڻ

* وقت ضايع ڪرڻ

– **نِڪرُ لڳڻ:** [اصطلاح] بيڪار ماڻهوءَ سان رشتو ٿيڻ. غلط ماڻهوءَ سان پالو پوڻ

* الزام لڳڻ

– **نِڪرَ مَهَلَ:** [ا - مث] سانجهيءَ جو وقت. نما شام. سج لهڻ جي مهل

– **نِڪِري ج نِڪِرِيُون:** [ا-مث] نِڪرجي ٿانءَ جو ڀڳل ٽڪر

* [ڪنايه] ريبو. سِڪو. ناڻو. پئسو

'ڏلائو محنت ڪري پنج نڪريون ڪمائيندو آهي' (جملو)

* [صفت] بدبخت. نڀاڳو

* [س/ڪوهه]

– **نِڪِريءَ تي پاڙَ هُجڻ:** [اصطلاح] بنياد مضبوط نه هئڻ. پاڙ ڪچي هجڻ

* ڀروسي جهڙو نه هجڻ. ڪنن ڪچو هئڻ

– **نِڪِريءَ سَنانُ ڪرڻ:** [اصطلاح] معمولي طرح وهنجڻ. رڳو هڪ دفعو بدن تي پاڻي وهائي ڇڏڻ. مٿو ڀُسائڻ. نالي ماتر وهنجڻ

– **نِڪِرِيُن تي نچائڻ:** [اصطلاح] ٺپ ڏيارڻ

* لالچ ڏيئي حڪ ڪرڻ

* بي عزت ڪرڻ

* سزا ڏيڻ

* آسانيءَ سان غلبو ڪرڻ

– **نِڪِرِيُون ڪمائڻ:** [اصطلاح] مزدوري ڪرڻ. پورهيو ڪرڻ

• **نِڪرال:** [ا - خاص] هندن جي هڪ ذات

• **نُڪرائِڻ:** [مص - فعل متعدي] نوڪَرَ هَڻڻ. لَتَ هڻڻ

* رَد ڪرڻ. ترڪ ڪرڻ. ڇڏي ڏيڻ. ٻن ڏيڻ

* نظر انداز ڪرڻ

* [مجازاً] ذليل ڪرڻ. بيعزت ڪرڻ

* [مص] نُڪرائڻ

* [امر] نُڪراءِ

* [مضارع] نُڪرايان (ج) نُڪرايون. نُڪرائين (ج) نُڪرايو. نُڪرائي (ج) نُڪرائين

* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گڏبا آهن]

* [حال] نُڪرائي ٿو (ج) نُڪرائين ٿا

* [حال مث] نُڪرائي ٿي (ج) نُڪرائين ٿيون

* [ماضي] نُڪرايو (ج) نُڪرايا

* [ماضي مث] نُڪرائي (ج) نُڪرايون

* [مستقبل] نُڪرائيندو (ج) نُڪرائيندا

* [مستقبل مث] نُڪرائيندي (ج) نُڪرائينديون

* [اسم مفعول] نُڪرايل

– **نُڪرايلُ ج نُڪرايلَ:** [صفت] رَد ڪيل. ترڪ ڪيل. ٻن ڏنل

* جنهن کي نظر انداز ڪيو ويو هجي

* [مجازاً] ذليل. بيعزت. خوار

• **نِڪِري:** [ا - مث] مڇيءَ جو هڪ قسم

• **نِڪِريا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو (اڪثر شهيد بينظيرآباد/ نوابشاهه سکر ۽ حيدرآباد ۾ رهن)

• **نَڪڙُ/نَڪِڙُ:** [**مص - فعل متعدي**] نوڪڻ

٭ نوڪي ڏسڻ

٭ نوڪي وٺڻ

٭ هلڻ

٭ [**س/ڪوھ**]

٭ [**مص**] نَڪڻ

٭ [**امر**] نَڪِ

٭ [**نَڪِيو نَڪِيندو نَڪِيل**]

– **نَڪي نوڪي وٺڻ:** [**اصطلاح**] چڱيءَ طرح سان جاچي جوچي وٺڻ، خبرداريءَ ۽ پڪائي سان ڏسي وائسي خريداري ڪرڻ

• **نَڪوري ج نَڪوريُون:** [**ا - مث**] ڪَنڌي واري ننڍي لٺ، بيراڳڻ (جيڪا ڪجھ هيٺان رکي نيڪ ڏني ويندي آهي)

• **ٺَڳُ ج ٺَڳَ:** [**صفت - مذ**] ٺڳيندڙ، دوکو ڏيندڙ، دولابي، فريبي، دغاباز، ڪُپتيو

– **ٺَڳائِڻُ:** [**مصدر 'ٺڳڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ**] ڦُرائڻ (ٺڳيءَ سان)

٭ لالچائڻ

٭ ڦُٻائڻ

٭ فريب ڏيڻ

٭ [**ٺڳيو ٺڳيندو ٺڳيل**]

– **ٺَڳ بازُ:** [**صفت**] فريبي، دغاباز، ٺڳ

– **ٺَڳبازِي:** [**ا - مث**] چالاڪي، فريب، دغابازي، ٺڳي

– **ٺَڳڻُ:** [**مص - فعل متعدي**] ٺَڳي ڪرڻ، ڌوڪي وارو ڪم ڪرڻ، ڦُرڻ، دغا ڪرڻ

٭ [**مص**] ٺَڳڻ

٭ [**امر**] ٺَڳِ

٭ [**مضارع**] ٺڳيان (ج) ٺَڳيون، ٺَڳين (ج) ٺڳيو، ٺَڳي (ج) ٺَڳين

٭ [**زمان حال ناقص لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن**]

٭ [**حال**] ٺَڳي ٿو (ج) ٺَڳين ٿا

٭ [**حال مث**] ٺَڳي ٿي (ج) ٺڳين ٿيون

٭ [**ماضي**] ٺَڳيو (ج) ٺَڳيا

٭ [**ماضي مث**] ٺَڳي (ج) ٺَڳيون

٭ [**مستقبل**] ٺَڳيندو (ج) ٺڳيندا

٭ [**مستقبل مث**] ٺَڳيندي (ج) ٺَڳينديون

٭ [**اسم مفعول**] ٺَڳيل

– **ٺَڳي ج ٺَڳيُون:** [**ا-مث**] دغا، فريب، چالاڪي، ڪپت، ڳِڍي، بي ايماني، دولاب

– **ٺَڳيبازُ:** [**صفت**] ٺڳ باز، دغاباز، ڪپتيو، بي ايمان

٭ نوسر باز، ٺيرٺهن ٺالو

– **ٺَڳي بازِي:** [**ا - مث**] ٺڳبازي، چالاڪي، دوکيبازي

– **ٺَڳي ٺورڙي:** [**ا - مث**] اٽڪل سٽڪل

٭ وقت گذر

– **ٺَڳي ڪَرڻ:** [**اصطلاح**] ٺڳڻ، بي ايماني ڪرڻ، دوکو ڏيڻ

– **ٺَڳي وجھڻ:** [**اصطلاح**] دولاب ڪري وجھڻ، ڦري وجھڻ، دوکو ڏيڻ

• **ٺِڳَ:** [**ا - مث**] سيٺ، آڪڙ، ڦُونڊَ

٭ ٺُٺ، وڏائي، مغروري، مستي

٭ لاف، ٻٽاڪ

٭ [**س/ڪوھ**]

– **ٺِڳائِڻ:** [**مص - فعل متعدي**] ڪڙو ڪرڻ، اُٿارڻ (آلت)

٭ [**مص**] ٺِڳائڻ

٭ [**امر**] ٺِڳاءِ

٭ [**ٺِڳايو ٺِڳائيندو ٺِڳايل**]

– **ٺِڳڻ:** [**مص - فعل لازمي**] سيٺجڻ، اُٿڻ، اُڀو ٿيڻ

٭ همبستريءَ لاءِ تيار ٿيڻ، مرداڻي عضوي جو اُٿڻ

٭ [**ٺِڳيو ٺِڳندو ٺِڳيل**]

– **ٺِڳ ڪرڻ:** [**اصطلاح**] آڪڙ ڪرڻ، سيٺ ڪرڻ، وڏائي ڪرڻ

– **ٺِڳي ويھڻ:** [**اصطلاح**] سيٺجي ويھڻ

٭ ٻنڍي ڀاري ويھڻ، اُجايو مٿان ويھڻ

• **ٺُڳُ ج ٺُڳَ:** [**ا - مذ**] گھڻي رقم

٭ [**س/ات**]

– **ٺُڳ ڪيڻ:** [اصطلاح] گهڻي رشوت وٺڻ

• **ٺَڳارَڻُ:** [مص - فعل متعدي] ٺڳڻ

※ ڌُتارڻ. ٺاڳرائڻ

※ چٽ ٻڌڻ

※ ونڊرائڻ (بازي ۾). سرچائڻ

※ [مص] ٺڳارڻ

※ [امر] ٺڳار

※ [مضارع] ٺڳاريان (ج) ٺڳاريون. ٺڳارين (ج) ٺڳاريو. ٺڳاري (ج) ٺڳارين

※ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

※ [حال] ٺڳاري ٿو (ج) ٺڳارين ٿا

※ [حال مث] ٺڳاري ٿي (ج) ٺڳارين ٿيون

※ [ماضي] ٺڳاريو (ج) ٺڳاريا

※ [ماضي مث] ٺڳاري (ج) ٺڳاريون

※ [مستقبل] ٺڳاريندو (ج) ٺڳاريندا

※ [مستقبل مث] ٺڳاريندي (ج) ٺڳاريندیون

※ [اسم مفعول] ٺڳاريل

• **ٺُلُ ج ٺُلَ:** [ا - مذ] منارو

※ پايو

※ برج (قلعي جو). قلعي جي اندر يا مکيہ دروازي وٽ ٺهيل وڏو گول منارو

※ [صفت] ڊگهو. اوچو

※ [ف: تل]

• **ٺَلائِڻُ/ٺَلهائِڻ:** [مصدر 'ٺلهڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] ٺلهو ڪرائڻ

※ سجو ڪرائڻ

※ عوض ڪرائڻ

※ [س/ات]

※ [ٺلهيون. ٺلهيندو ٺلهيل]

• **ٺَلو ج ٺَلا:** [صفت - مذ] ٺلهو. خالي

※ بي مغز. غائب دماغ

※ چڙو. اڪيلو

※ پورو

※ مفلس. هٿين خالي

※ [ظرف] فقط. صرف

• **ٺَلَه:** [ا - مث] روڪ. رنڊڪ. رڪاوٽ

• **ٺَلِهَہ:** [ا - مث] سکڻائي. ٺلهائي. سڃ. پينگ

※ غيرآبادي

※ سارين جي پوک ۾ خالي سنگ پٽهہ

※ ڍڳن جي سولي

※ [س/ات]

※ ڏلن جي گهٽتائي

– **ٺَلِهَہ پَڌَڻ:** [اصطلاح] ڪنهن جانور جي چوڌاري ڪٽن جو گهيرو ڪري پوڻڪڻ

※ [س/ات]

– **ٺَلِهہ تي کِلَ ڪرڻ:** [اصطلاح] سڃائيءَ تي بيٺ ڪرڻ. ٺلهي وڏائي ڏيکارڻ

• **ٺُلهُہ ج ٺُلهَہ:** [ا - مذ] منارو. پيلپائو

※ پايو

※ برج (قلعي جو). قلعي جي اندر يا مکيہ دروازي وٽ ٺهيل وڏو گول منارو

※ [صفت] ڊگهو. اوچو

※ [ف: تل]

• **ٺَلَهڻُ:** [مص - فعل متعدي] روڪڻ. رنڊڻ. بند ڪرڻ

※ منع ڪرڻ

※ ناڪہ بندي ڪرڻ

※ ضابطي هيٺ آڻڻ

※ [مصدر] ٺلهڻ

※ [امر] ٺلهہ

※ [ٺلهيون. ٺلهيندو ٺلهيل]

• **ٺَلهو ج ٺَلها:** [صفت - مذ] خالي. سکڻو. بالهو

※ بينگيو. سڃو. هٿين خالي

※ [مث: ٺلهي ج ٺلهيون]

– **ٺَلما ئِڪَرَ:** [ا - مذ] خالي ٿانو
٭ سجائي، پينگ
– **ٺَلمائِي ج ٺَلمائِيُون:** [ا - مث] سڃائي، سڪڻائي، پالهائي
٭ هٿين خالي هجڻ جي حالت
– **ٺَلموڙيڻ:** [اصطلاح] ڏتاري ڪم وٺڻ، پنهنجو ڪم ڪيڻ
٭ [س/ٺ]
• **ٺُمر ٺُمر:** [ظرف] آهستي آهستي، ڌيري ڌيري، سنڀالي
'ٺمر ٺمر قدم ڌريندا هي' (ولي محمد)
• **ٺُمري ج ٺُمرِيُون:** [ا - مث] ڪلاسيڪي موسيقيءَ جي هڪ صنف (جنهن ۾ شاعريءَ جو مرڪزي ڪردار عورت هوندي آهي)، ڳائڻ جي طرز جو هڪ قسم، راڳ جي هڪ طرز
– **ٺُمرِيُون ٻڌائڻ:** [اصطلاح] منڊ جون ٻڌائڻ، ڪنا جواب ڏيڻ، منجهائيندڙ ڳالهيون ٻڌائڻ
٭ سخت ٺٺا هڻڻ
٭ ڪنايي سان وڏا عيب ظاهر ڪرڻ
– **ٺُمرِيون هڻڻ:** [اصطلاح] زٽ هڻڻ، ڪوڙ هڻڻ
٭ ٺڳڻ لاءِ ٺٺا هڻڻ
٭ مسخريون ڪرڻ
٭ نخرا ڏيکارڻ
• **ٺُمڙيو ج ٺُمڙيا:** [ا - مذ] ٽامي جو پئسو، ڏوڪڙ، ٽامي جو ٺُنگ ٺيل پئسو (جيڪو فقير ڳچيءَ ۾ ٻڌن)
• **ٺُمڪ:** [ا - مث] رقص جي هلڪي چال
٭ نازَ واري رفتار، ٺوڙ، نازَ سان هلڻي
– **ٺُمڪو ج ٺُمڪا:** [ا - مذ] رقص جي هلڪي چال
• **ٺُمڪو ج ٺُمڪا:** [ا - مذ] زيور جو هڪ قسم، بولو
• **ٺَنبَ/ٺِنبَ:** [ا - مذ] سخت سردي، سيءَ جي شدت، ٿڌ، ٺار، برف، يخ
٭ [صفت] تمام ٿڌو
– **ٺَنبجڻُ/ٺِنبجڻُ:** [مصدر 'ٺنبڻ' مان فعل مجهول] ٿڌ ۾ سڪي وڃڻ، سرديءَ ۾ سڪڻ، ٺالجڻ، ساٽو ٿيڻ
٭ [ٺنبيو ٺنبيو ٺَنبيل]

– **ٺَنبڻُ/ٺِنبڻُ:** [مص - فعل متعدي] ٺارڻ، ٿڌو ڪرڻ، ڄمائڻ (پاڻي)
٭ سخت ٿڌي پاڻيءَ ۽ ٿڌ جو اثر ٿيڻ (جسم تي)، ٺارڻ، عضوا ڪيرا ڪرڻ (تمام گهڻي ٿڌ سبب)، ساڀو ڪرڻ (جسم)
٭ [مص] ٺنبڻ
٭ [امر] ٺنب
٭ [مضارع] ٺنبيان (ج) ٺنبيون، ٺنبين (ج) ٺنبيو، ٺنبي (ج) ٺنبين
٭ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا گڏيا آهن]
٭ [حال] ٺنبي ٿو (ج) ٺنبين ٿا
٭ [حال مث] ٺنبي ٿي (ج) ٺنبين ٿيون
٭ [ماضي] ٺنبيو (ج) ٺنبيا
٭ [ماضي مث] ٺنبي (ج) ٺنبيون
٭ [مستقبل] ٺنبيندو (ج) ٺنبيندا
٭ [مستقبل مث] ٺنبيندي (ج) ٺنبينديون
٭ [اسم مفعول] ٺنبيل
• **ٺِنڀي:** [ا - مذ] ماٺ، چپ، خاموشي
٭ لِڪ، چپ، چڪ
– **ٺِنڀي هڻڻ:** [اصطلاح] ماٺ ۾ رهڻ
٭ چند هڻي رهڻ
٭ ڪابه ڳالهه دل ۾ رکي هڪ هنڌ تي ويهي رهڻ
• **ٺَنَ ٺَنَ:** [ظرف] ڪجهه به نه
• **ٺِنجُهه ج ٺِنجَهه.** [صفت] وڏو ساهو، شاهوڪار، معتبر، وڏيءَ پهچ وارو
٭ [س/ات]
• **ٺَنڊِ:** [ا - مث] ٿڌ، ٿڌان، ٿڌاڻي، ٿڌڪار
٭ سيءَ، سردي
٭ [هند/اردو: ٺنڊ]
– **ٺَنڊائِي ج ٺَنڊائِيُون:** [ا - مث] ٿڌان، ٿڌاڻي، ٿڌڪار
٭ ٿاڌل
٭ چٽ هڻي، چاپلوسي
– **ٺَنڊائِي ڪرڻ:** [اصطلاح] چٽ ٻڌن
٭ ڪاهلي ڪرڻ، سُست ٿيڻ
• **ٺُنڍُ:** [صفت - مذ] تمام جهونو (وڻ)
٭ [س/ل]

• **ٽَنگورجڻُ:** [مصدر ٽنگورڻ مان فعل مجهول] ٽونگن سان پڄڻ، ٽونگارجڻ

☼ ڦٽڻ (ڪڪوجا آنا)

☼ اڪرجڻ، سپنجڻ، اُبو ٿيڻ، ڪاوڙجي اٿڻ

☼ [س/ل]

☼ [ٽنگوريو، ٽنگوريو، ٽنگوريل]

• **ٽَنگورڻُ:** [مص - فعل متعدي] چهنبون هڻڻ، ٽونگا هڻڻ

☼ ڪڪڙ جو آنن کي ٽونگا هڻي پڄڻ

☼ [س/ل]

☼ [مصدر] ٽنگورڻ

☼ [امر] ٽنگور

☼ [ٽنگوريو، ٽنگوريندو، ٽنگوريل]

• **ٽِڻ ٽِڻ:** [ا - مث] پٿرن، سڱن، ڌاتن، ڪاٺن وغيره جي ڪڙڪڻ جو آواز

• **ٽڻڪارُ:** [ا - مذ] ڪڙڪو (ٺانون ۽ پٿرن جي ڪڙڪڻ جو)

☼ [س/ٿ]

• **ٽِڻڪو ج ٽِڻڪا:** [ا - مذ] چانديءَ، يا ٻئي ڪنهن ڌاتوءَ وڄائڻ جو آواز، ٽڻڪار

☼ ٺڪو

☼ ٺوري ڪِلَ

☼ [س/ڪوهه]

• **ٽُوائِي ج ٽُوائِيُون:** [ا - مث] اصل حقيقت، سچو قصو

• **ٽوپَرُ ج ٽوپَرَ:** [ا - مذ] ٽانءُ (ٺڪرجو)

☼ پڳل ٽانءُ (جيئن: عام چيو ويندو آهي 'ٺڪر ٽوپر')

☼ پادر (پراڻو)

• **ٽوپرِي ج ٽوپرِيُون:** [ا - مث] ڪوپري (ماٿهو جي)، مٿو

☼ ٺڪر

☼ [س/ات]

• **ٽوپو ج ٽوپا:** [ا - مذ] منڊو (اوزار)

☼ [س/ٿ]

☼ [مث: ٽوپي ج ٽوپيون]

• **ٽوٽُ:** [صفت] سڪل، خشڪ، تمام سڪل

☼ [ا - خاص] تعلقي ڪوٽڙيءَ ۾ هڪ جبل جو نالو (ٻارڻ ڪان اُهرندي طرف)

• **ٽُوٽِ ج ٽُوٽِيُون:** [ا - مث] ٽونٽ، انساني جسم جو هڪ عضوو، ڪرائي ۽ ڏونري جي وچ وارو سنڌ، ارڪ، Elbow

☼ [س/ات]

– **ٽُوٽِ جو ڌڪُ:** [محاورو] ٻي جتاءُ غم، معمولي صدمو (زال جو مري وڃڻ مڙس لاءِ ٽوٽ جو ڌڪ ليکيو آهي)

– **ٽُوٽِ لڳڻ:** [اصطلاح] ٿورو تڪرار ٿي پوڻ

☼ اڪڙ ۾ هلڻ

– **ٽُوٽِ هڻڻ:** [اصطلاح] اشارو ڪرڻ

– **ٽُوٽِين ميرو:** [صفت - مذ] گدلو

☼ ڪنجوس

☼ [س/ات]

– **ٽُوٽِيون هڻڻ:** [اصطلاح] خوشيون ڪرڻ، ٻغليون هڻڻ، گند گند ٿيڻ

• **ٽوٽارِي:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

☼ [س/ات]

• **ٽوٽَرَ/ٽوٽَرُ:** [ا - مث] ڪجيءَ جو هڪ قسم (ڏرڪو بوٽو وٽ ٿلهو ۽ ٻجڙيءَ ۾ سنهو ٿئي. گوشا چدا، چڙيون ۽ سوٽا مضبوط ڪري، ڪارڪن ۾ ريشو ٿئي)

☼ [س/ات]

• **ٽوٽو ج ٽوٽا:** [ا - مذ] ڪانو

☼ مالَ جو چباڙيل گاهه، اوڙ

☼ [س/ل]

☼ سُڪَلَ گاهه

☼ مانيءَ جا سڪل ٽڪر

☼ ڪُهَر

☼ اندران کاڌل يا ٻنل ڪاٺ جو بند

☼ [س/ٿ]

– **ٽوٽا چٻائڻ:** [اصطلاح] سخت تڪليفون ڏيڻ، ٽوٽا چٻائڻ

– **ٽوٽا چٻڻ:** [اصطلاح] رڪ سڪا ٽڪر کائي گذران ڪرڻ

☼ تڪليفون سهڻ

• **ٽُوٽو ج ٽُوٽا:** [ا - مذ] وڏو ٽانءُ

☼ تغاري

☼ [س/ات]

• **ٽُوٽي ج ٽُوٽيُون:** [ا - مث] ٺڪر جي پيالي

※ [س/ات]

• **ٽُوٽيو:** [ا - مذ] جبل ۾ پيدا ٿيندڙ هڪ وڻ (جنهن جي ٻاروات ۾ پسڻي اکين ۾ سرائيءَ وانگر گهمائڻ سان اک جي روشنائي وڌندي آهي)

※ [س/ڪوهه]

• **ٽوٽيوال:** [صفت - مذ] چڙو، اڪيلو، چڙوچاند

※ لوليو، لوفر

※ [س/ات]

• **ٽُوپ:** [ظرف] فوراً، بروقت

※ ٻنهه، اصل، اڦٽ، ٽپ

• **ٽُوڏي ج ٽُوڏيُون:** [ا - مث] ڪاڏي

• **ٽورَ:** [ا - خاص] شاديءَ جو هڪ ڳيچ (جيڪو زالون اسرويل ڳائين)

※ [س/ٿ]

• **ٽورڻ:** [مص - فعل متعدي] مار ڏيڻ

※ [س/ٿ]

※ [مصدر] ٽورڻ

※ [امر] ٽور

※ [ٽوريو، ٽوريندو، ٽوريل]

• **ٽوري:** [ا - خاص] شڪاري قوم جو نالو (ڪتا پاليندڙ هڪ قبيلو)

'ٽوري ٻه ڇٽن ڪتن سان سونهين' (چوڻي)

• **ٽوڙ/لوڙ:** [ا - مث] جاءِ، هنڌ، ماڳ

※ [س/ت]

• **ٽوڙا/ٽوڙها:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو (ٽالپور قبيلي جي هڪ شاخ، اڪثر حيدرآباد ضلعي ۾ رهن. شاهي خاندان کان علاوه ٽالپور قبيلي وارا، هن نالي ٻنيان ڪندو ٽوڙهو' نالي هڪ وسندي ٿهي)

※ بلوچن جو هڪ قبيلو

※ [ا - مذ] فقيرن جو هڪ گروهه

• **ٽوڙهه ج ٽوڙهون/ٽوڙهيون:** [ا - مث] ڪوڙيل مٿو، گنج، روڙ، ٽڪڻ، ٽيڻ، مٿو، سر، کيبراٽي

– **ٽوڙهه ڪڻڻ:** [اصطلاح] گنج ڪڻڻ

※ مٿي تي ڏڪ هڻڻ

※ سخت سزا ڏيڻ

– **ٽوڙهو ج ٽوڙها:** [صفت - مذ] گنجو، روڏو، ٽومو، موڏو

– **ٽوڙهي ج ٽوڙهيون:** [صفت - مث] گنجي، روڏي، ٽومي

※ سڱن کان سواءِ (مينهن، ڏڳي، ٻڪري وغيره)، موڏي

– **ٽوڙهيءَ جو وڇائِت:** [صفت] ٺڙڪو واپاري، معمولي سوداگر

– **ٽوڙهيءَ خير:** [محاورو] ٻنهي ڌرين جو ناهه، پرچاءُ (فيصلي ۾)

– **ٽوڙهيون ملڻ:** [ا - مث] جواب ملڻ (قرض کان)

• **ٽوڙها:** [ا - خاص] فقيرن جو هڪ گروهه

• **ٽوڙهي:** [ا - مث] ڪڪڙ جو هڪ قسم (جنهن جو سنگ' بوجهن کان سواءِ ٿئي)

• **ٽوس:** [صفت] ٻريل، ٻُر، جنهن ۾ خال نه هجي

※ سخت

※ بوجهل

※ مدلل، ثابت ٿيل، تصديق شده

※ [اردو: ٹوس]

• **ٽُوسائڻ:** [مصدر 'ٽوسڻ' مان فعل متعدي بالواسطه] زوريءَ ڀرائڻ، شاڻڻ

※ زبردستي ڪارائڻ، گهڻو کارائڻ، زوريءَ پيٽ ڀرائي کارائڻ

※ [اردو/هند: ٹوسنا]

※ [ٽوسيو، ٽوسيندو، ٽوسيل]

– **ٽُوسڻ:** [مص - فعل متعدي] ڪچاڪچ ڀرڻ، ستڻ، زوريءَ ڏيڻ

※ گهڻو کائڻ، زوريءَ کائڻ، هٻچ ڪرڻ (کائڻ ۾)

※ [مص] ٽوسڻ

※ [امر] ٽوس

※ [مضارع] ٽوسيان (ج) ٽوسيون، ٽوسين (ج) ٽوسيو، ٽوسي (ج) ٽوسين

※ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

※ [حال] ٽوسي ٿو (ج) ٽوسين ٿا

※ [حال مث] ٽوسي ٿي (ج) ٽوسين ٿيون

※ [ماضي] ٽوسيو (ج) ٽوسيا

※ [ماضي مث] ٽوسي (ج) ٽوسيون

※ [مستقبل] ٽوسيندو (ج) ٽوسيندا

※ [مستقبل مث] ٽوسيندي (ج) ٽوسينديون

※ [اسم مفعول] ٽوسيل

• **ٺوسَرَ**: [ا - مث] ڪنجهڪار، چنگهه (بيماري يا ڪمزوري ۾)

⁂ [س/ٺ]

– **ٺوسر ٺوسر ڪرڻُ**: [اصطلاح] ڪُرڪو ڪرڻ، ڪرڪڻ، ڪروڌ ڪرڻ

⁂ ڪنجهڻ، چنگهڻ

• **ٺُوشُ ج ٺُوشَ**: [صفت] اُبو، ڏِگهو

⁂ ڏنگو، آڏو، ترڇو

⁂ بي ڍولو

⁂ [س/ڪرهه]

• **ٺوڪَ ج ٺوڪُون**: [ا - مث] ڌڪ، ڌٻاءُ، ڌٻ، زور

⁂ ٺوڪر، ٺڏو

– **ٺوڪائِڻُ**: [مصدر 'ٺوڪڻ' مان متعدي بالواسط] مضبوط ڪرائڻ، قابو ڪرائڻ

⁂ بد فعلي ڪرائڻ

⁂ [ٺوڪايو ٺوڪائيندو ٺوڪايل]

– **ٺوڪَ ڏِيڻ**: [ا - مث] ڌڪ هڻڻ، ڌڪ هڻي ڀڄائڻ

⁂ نقصان رسائڻ

– **ٺوڪڻُ**: [مص - فعل متعدي] هڻڻ (ڌڪ)

⁂ لڳائڻ

⁂ ڪٽڻ

⁂ ٺوڪي اندر ويهارڻ (ڪلي وغيره)، کوڙڻ، ٺنبڻ (ڪوڪا)

⁂ ڪوڙ ڳالهائڻ، داڙ هڻڻ، ٻٽاڪ هڻڻ

⁂ ناقص وکر يا مال وِڪرو ڪري ڏيڻ (وڌيڪ قيمت عيوض)

⁂ [مص] ٺوڪڻ

⁂ [امر] ٺوڪ

⁂ [مضارع] ٺوڪيان (ج) ٺوڪيون، ٺوڪين (ج) ٺوڪيو، ٺوڪي (ج) ٺوڪين

⁂ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراري لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

⁂ [حال] ٺوڪي ٿو (ج) ٺوڪين ٿا

⁂ [حال مث] ٺوڪي ٿي (ج) ٺوڪين ٿيون

⁂ [ماضي] ٺوڪيو (ج) ٺوڪيا

⁂ [ماضي مث] ٺوڪي (ج) ٺوڪيون

⁂ [مستقبل] ٺوڪيندو (ج) ٺوڪيندا

⁂ [مستقبل مث] ٺوڪيندي (ج) ٺوڪينديون

⁂ [اسم مفعول] ٺوڪيل

– **ٺوڪِٽو ج ٺوڪِٽا**: [ا - مذ] اُهو اوزار، جنهن سان ٺوڪجي، مُترڪو (مطرقه)، هٿوڙو

⁂ موچيءَ جو هڪ اوزار، مگري

– **ٺوڪِٽِي ج ٺوڪِٽِيُون**: [ا - مث] ٺوڪڻ جي حالت، ٺوڪ

⁂ مُگري، ڪوٽني (موچين جي)

– **ٺوڪُو ج ٺوڪُو**: [صفت - مذ] ٺوڪيندڙ

⁂ بدفعلي ڪندڙ، زاني

– **ٺوڪو پَٽائڻ**: [اصطلاح] نقصان پهچائڻ

⁂ ڪوڙي ڳالهه ڪري برغلائڻ

⁂ [س/ات]

– **ٺوڪي جِي ٺونڪر**: [صفت/محاورو] هوائي ڳالهيون ڪندڙ

⁂ رَستي تان لٿل، بدفعلي ڪرائيندڙ

– **ٺوڪي ڏِيڻ**: [اصطلاح] ڦهڪائي ڏيڻ، ڪٽو بڌائڻ

⁂ منهن تي چٽي ڏيڻ، بنا غور ويچار جي چٽي ڏيڻ

– **ٺوڪِيو ج ٺوڪِيا**: [صفت - مذ] هٺرادو، جڙتو

⁂ مڙهيل، ٺاڦيل، زبردستي مڃايل (جيئن: هٺ ٺوڪيو)

⁂ [مث: ٺوڪي ج ٺوڪيون]

• **ٺوڪَرَ**: [ا - مث] ٺابو، ٺوڪر ڏيڻ

⁂ هنيل ڌڪ، ٺوڪ

• **ٺوڪَرَ ج ٺوڪَرُون:** [ا - مث] ٺڏو، ٺابو
٭ پيرن جي چوٽ
٭ ڌڪ، رنڊڪ
٭ نقصان، خسارو
٭ ڌڪ، صدمو
٭ ذِلتَ، رسوائي
– **ٺوڪَرَ ڏيڻ:** [اصطلاح] لت هڻڻ
٭ ڇڏي ڏيڻ
٭ نقصان رسائڻ
٭ اشاري سان ڪجهه چئي ڇڏڻ
– **ٺوڪَرَ کائڻ:** [اصطلاح] ٺابو کائڻ، ڪِري پوڻ
٭ ذوڪو کائڻ
– **ٺوڪَرَ لڳڻ:** [اصطلاح] ڌڪ لڳڻ
٭ نقصان رسڻ
٭ ڪم ۾ رڪاوٽ پوڻ
– **ٺوڪَرَ مارڻ:** [اصطلاح] لت هڻڻ
٭ ڇڏي ڏيڻ
٭ پرواهه نه ڪرڻ
• **ٺوڪَڙ:** [ا - مث] سخت ٺهه واري زمين، ڪَرڙو
٭ [س/ڪرهه]
• **ٺوڪِيو:** [صفت - مذ] نامراد، بدبخت
٭ [س/ات]
• **ٺوڳَرُ ج ٺوڳَرَ:** [ا - مذ] پاڌر، موچڙو، پراڻو پاڌر، چِنل موچڙو، ڪلتڙ
• **ٺوڳَرُو ج ٺوڳَرا:** [ا - مذ] پاڌر، موچڙو، پراڻو پاڌر، چِنل موچڙو، ڪلتڙ
• **ٺوڳي ج ٺوڳي:** [صفت - مذ] ٺڳ، ٺڳيندڙ، دغاباز، دولابي
• **ٺُولَڪِي ج ٺُولَڪِيُون:** [ا - مث] چوٿائي (آن مٿڙ لاءِ)
٭ [س/ٺ]
• **ٺُولِٺو/ٺُولِهٺو:** [ا - مذ] مٽيءَ مان ٺهيل رانديڪو، ٺولڙو
٭ ٺڪر جو ٺَس يا ڪونڙ (جنهن ۾ ٺوٺي ڪان ڌيڊوٺو يا پيٺوان مايجي)
٭ [س/ٺ]

• **ٺُولهو ج ٺُولها:** [ا - مذ] ٺِڪر جو ٿانءُ، وڏو پيالو، جمن، وڏو وٽو، ڪٽورو
٭ خيرات وٺڻ لاءِ فقيرن جو ٿانءُ
٭ [مث: ٺولي ج ٺوليون]
– **ٺُولهڙو ج ٺُولهڙا:** [ا - مذ] ٺولهو جو اسم تصغير
– **ٺُولهڙو مُولهڙو:** [ا - مذ] ٿانءُ ٺپو
٭ ٺِڪر ڀِتر
– **ٺُولهِي ج ٺُولهِيُون:** [ا - مث] ننڍو ٿانءُ، پيالي، وٽي
– **ٺُولهِي ٺِڪر کڻڻ:** [اصطلاح] پنڻ اختيار ڪرڻ، گداگري ڪرڻ
– **ٺُولهِيءَ جو ڏيڍ ملڻ:** [اصطلاح] اٺيورو ملڻ، اڌورو ملڻ
٭ هڪ جو بيو ملڻ
٭ اُبتو جواب ملڻ، اُڍنگي /اٺوٺندڙ موٽ ملڻ
– **ٺُولهي جو مُولهو ملڻ:** [اصطلاح] اٺيورو ملڻ، ٿورو حصو ملڻ
• **ٺولي ج ٺوليُون:** [ا - مث] تلوار جو هٿيو
• **ٺُومرو/ ٺُومڙيو ج ٺُومرا/ ٺُومڙيا:** [ا -مذ] پٿر جو هڪ قسم (جيڪو هنگلاج جي جبلن مان ملندو آهي، هنگلاج جا زيارتي فقير اهڙيون پٿريون پوئي ڳچيءَ ۾ ٻڌندا آهن)
٭ ٺمڙيو، ٽامي جو اڳوٺو هڪ پئسو
• **ٺُومو ج ٺُوما:** [صفت - مذ] نوڙهو، گنجو
٭ وڏي مٿي وارو (ماڻهو)
٭ بنا سڱن (جانور)، موڏو
٭ [مث: ٺومي ج ٺوميون]
• **ٺوميو ج ٺوميا:** [ا - مذ] ڌڪو، لَتِ، پاٽٺو (جنهن کي مٿي ۾ ڳنڍ هجي)، گهوٻاٽو
٭ [س/ل]
• **ٺُونٺِ ج ٺُونٺِيُون:** [ا - مث] انساني جسم جو هڪ عضوو، ٺوٺ، ڪراني ۽ ڏوَرِي جي وچ وارو سنڌ، ارڪ. Elbow
– **ٺُونٺِ لڳڻ:** [اصطلاح] زور سان ٻانهن لوڏي هلڻ، اڪڙ سان هلڻ
'ٺونٺ لڳي، ساهيڙي پڳي' (چوڻي)

– **ٺُونٽِ هَڻَڻ:** [اصطلاح] ٺونٽ جي چوڪ سان اشارو ڪرڻ
⁂ گِجهيءَ طرح منع ڪرڻ
⁂ هوشيار ڪرڻ

– **ٺُونٽِيُون ٺوڪڻ:** [اصطلاح] آڏنگي نموني هلڻ
⁂ اَجايون ڪوششون ڪندو رهڻ
⁂ فضول گهمڻ

– **ٺُونٽِيُون هَڻَڻ:** [اصطلاح] ٽڪڙو ٽڪڙو ٻانهون لوڏي هلڻ. ٽڪڙو هلڻ
⁂ ٽڪو ٻجڻ. ڊوڙڻ
⁂ خوشيون ڪرڻ

• **ٺُونٽُ:** [صفت] ٻانگڙ. ٽرڙ (ون). ٻنا پنن جي (ون). سڪل. ٺوٺ (ون)
⁂ [س/ات]

• **ٺونٺو:** [ا - مذ] ٻنڊ

• **ٺُونٺو ج ٺُونٺا:** [صفت - مذ] هڪڙيءَ ٻانهن وارو. ٻانهن وڍيل. ٺُولو. رونڊو. اهو ماڻهو. جنهن جي ٻانهن وڍيل هجي يا بيڪار هجي
⁂ [مث: ٺُونٺي ج ٺُونٺيون]
'جا حاجَ ڦٽن ڀِيءِ نه ٿئي، سا ٺُونٺو ٿي ڪريج' (شاهه / ڪاموڏ)

• **ٺونسو:** [ا - مذ] اُٺ جي هڪ بيماري
⁂ [س/ٺ]

• **ٺَونشو ج ٺَونشا:** [ا-مذ] ٻند ٿيل هٿ جو ڏَڪ. مُڪَ. گوشو

– **ٺَونشي بازِي:** [ا - مث] مُڪامُڪي. وڙهه. مُڪن جي ڀرمار. مُڪي بازي
⁂ راند جو هڪ قسم. باڪسنگ

• **ٺُونڪَ:** [ا - مث] ٺونگو (آڱر سان)
⁂ [س/ٺ]

– **ٺُونڪڻ:** [مص - فعل متعدي] ٺُونگڻ. ٺونگو هڻڻ
⁂ [س/ٺ]
⁂ [مصدر] ٺُونڪڻ
⁂ [امر] ٺُونڪِ
⁂ [ٺُونڪيو ٺُونڪندو ٺُونڪيل]

• **ٺُونگَ:** [ا - مث] ڇهنب
⁂ ٺونگڻ جي حالت

– **ٺُونگارڻُ:** [مص -فعل متعدي] ٺونگا هڻڻ. ٺونگا هڻي خراب ڪرڻ
⁂ ڪکڙ جي ٻچي جو آنيءَ مان ڦٽڻ کان اڳ ٺونگا هڻي آنو ڦوڙڻ
⁂ چُگِڻ (ان)
⁂ ٺولڻ. ڏِڪارڻ. چڻڻ (ڪکڙ جو ٻچن کي)
⁂ [مصدر] ٺُونگارڻ
⁂ [امر] ٺُونگارِ
⁂ [ٺُونگاريو ٺُونگاريندو ٺُونگاريل]

– **ٺُونگاري ڇڏِڻ:** [اصطلاح] ٺونگا هڻي ڇڏڻ. ٻچا ٺولڻ
⁂ ٻري ڪري ڇڏڻ
⁂ ڪکڙ جو ٻچن کي ٺونگا هڻي ٻجائڻ
⁂ لاڳاپا ٽوڙي ڇڏڻ

– **ٺُونگِڙو ج ٺُونگِڙا:** [ا - مذ] ٺُونگو
⁂ پکيءَ يا ڪکڙ جو ڇهنب سان آهستي ڏڪ
⁂ آڱر جي ڏوڏيءَ سان هنيل ڏڪ
⁂ مٽي مان جوئُن ڪڍرائڻ جو عمل (زالن جي اصطلاح ۾)

– **ٺُونگِڙو هَڻائِڻُ:** [اصطلاح] مٽي مان جوئُون ڪڍرائڻ. وارن کي ولهي ڏيارڻ
⁂ سيِر ڏيارڻ

– **ٺُونگڻُ:** [مص - فعل متعدي] ٺونگو هڻڻ. ڇهنب سان ڏَڪ هڻڻ (پکيءَ جو)
⁂ [مص] ٺُونگڻ
⁂ [امر] ٺُونگِ
⁂ [مضارع] ٺونگيان (ج) ٺونگيون. ٺونگِين (ج) ٺونگيو. ٺونگي (ج) ٺونگِين
⁂ [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر. مونث جمع جا صيغا گڏبا آهن]
⁂ [حال] ٺونگي ٿو (ج) ٺونگِين ٿا
⁂ [حال مث] ٺونگي ٿي (ج) ٺونگِين ٿيون
⁂ [ماضي] ٺونگيو (ج) ٺونگيا
⁂ [ماضي مث] ٺونگِي (ج) ٺونگيون
⁂ [مستقبل] ٺونگِيندو (ج) ٺونگِيندا
⁂ [مستقبل مث] ٺونگِيندي (ج) ٺونگِينديون
⁂ [اسم مفعول] ٺونگِيل

• **ٺُونگ ٻہ ٺُونگو:** ٻارن جو راند ۾ چوڻ جو ٻول
۞ [س/ل]
• **ٺُونگو ج ٺُونگا:** [ا - مذ] ڇھنب سان ھَنيل ڏَڪ، ڇھنب جي ماڙ
۞ آڱر جي ڏوڏيءَ سان ھنيل ڏڪ
۞ ٺونگڙو، اشارو
۞ لغڙ جي مٿئين پاسي ڪو نشان
۞ گھوڙين ڪي پوئين ران ۾ ٿيندڙ بيماري
۞ [س/ات]
– **ٺُونگو ھَڻڻ:** [اصطلاح] پکيءَ جو ڇھنب ھڻڻ
۞ ٺونگارڻ
۞ آڱر سان ٺورو ڏڪَ ھڻڻ
۞ اشارو ڪرڻ
• **ٺُونگِيو ج ٺُونگِيا:** [ا - مذ] آنگوڙيءَ وارو لڪڻ
۞ [س/ٽ]
• **ٺُونھڻُ:** [مص -فعل متعدي] ڪُٽڻ، ڪونڊڻ، ڪوھڻ، پٽڻ (ڪٻ، وارو وغيره)
۞ [س/ڪوھ]
۞ [مص] ٺُونھڻ
۞ [امر] ٺُونھ
۞ [ٺُونھيو، ٺُونھيندو، ٺُونھيل]
• **ٺوھيو ج ٺوھيا:** [صفت - مذ] سنجو، ٻِينگيو
۞ [مث: ٺوھي ج ٺوھيون]
• **ٺَمَ:** [ا - مث] ڏڪ جو آواز
• **ٺَمُ:** [ا - مذ] ٺاھَ، معاھدو، قبوليت
• **ٺَماءُ:** [ا - مذ] ٺاھ، معاھدو، صلح
۞ قبوليت
۞ انتظام
۞ درستي
– **ٺَمائِتو ج ٺَمائِتا:** [ظرف] صلح جھڙو، ٺاھ جوڳو
۞ جڳائيندو، سھائيندو
۞ [صفت - مذ] ٻولائتو، وٺندڙ

• **ٺَمائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] ٺاھ ڪرائڻ، پرچاءُ ڪرائڻ، صلح ڪرائڻ
۞ ڪنھن فيصلي تي ٻيھارڻ، قبول ڪرائڻ
۞ تيار ڪرائڻ
۞ ٺھرائڻ
۞ درست ڪرائڻ
۞ [مص] ٺَمائڻ
۞ [امر] ٺَماءِ
۞ [مضارع] ٺَمائيان (ج) ٺَمايون، ٺَمائِين (ج) ٺَمايو، ٺَمائي (ج) ٺَمائِين
۞ **[زمان حال ٺاھڻ لاءِ معاون فعل ’ٿو‘ ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ ’پيو‘ جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آھن]**
۞ [حال] ٺَمائي ٿو (ج) ٺَمائِين ٿا
۞ [حال مث] ٺَمائي ٿي (ج) ٺَمائِين ٿيون
۞ [ماضي] ٺَمايو (ج) ٺَمايا
۞ [ماضي مث] ٺَمائِي (ج) ٺَمايون
۞ [مستقبل] ٺَمائِيندو (ج) ٺَمائِيندا
۞ [مستقبل مث] ٺَمائِيندي (ج) ٺَمائِينديون
۞ [اسم مفعول] ٺَمايلُ
– **ٺَمَتَ/ٺَمَتِ:** [ا - مث] ٺاھ، معاھدو
۞ صلح، پرچاءُ
۞ بناوت، اَڏاوت
۞ اصلاح، درستي
• **ٺَمِٽ/ٺَرٽَپ:** [ظرف] ٺَھَ ٺِھَ، ترت، جھٽ پٽ، تتي تاءُ، يڪدم، ٺڏي تي، اُتي جو اُتي
• **ٺَمہ ٺَمہ:** [ا - مث] ٺڪاون جو لاڳيتو آواز، ٺڪاٺوڪِي
• **ٺَمَپ:** [ا - مث] ٺھڻ جي حالت يا نمونو، ٺاھ
• **ٺَمَپُرَ ج ٺَمَپُرُون:** [ا -مث] ٺاپر، ماٺِ، چپ، سانت، خاموشي
• **ٺَمہ ٺِمہ/ٺَمہ ٺَمہ:** [ظرف] جَھٽِ پٽِ، ھِڪَدم، ترت، اُتي جو اُتي، تڙي ڪڙي
• **ٺَمَرَ:** [ا - مث] ماٺِ، سانتِ، چپ
۞ ڍرائي، آھستگي
۞ ڌيرج، تحمل
۞ واندڪائي، فرصت
۞ آرام، سڪون

– **ٺَمَرائِتو ج ٺَمَرائِتا:** [صفت - مذ] ڌيرج وارو. صبروارو. دور انديش

– **ٺَمَرائِڻُ:** [مصدر 'ٺهڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] ترسائڻ. بيهارڻ

٭ ٽڪائڻ

٭ ماٺ ڪرائڻ. صبر ڪرائڻ

٭ قائم ڪرائڻ

٭ [ٺمريو ٺمرندو ٺمريل]

– **ٺَمَرڻُ:** [مص - فعل لازمي] ترسڻ. بيهڻ

٭ ساهي کڻڻ. ارام ڪرڻ

٭ ٽِڪڻ

٭ ماٺ ۾ رهڻ. صبر ڪرڻ. ڌيرج ڪرڻ

٭ ماٺار اچڻ (پاڻي ۾)

٭ [ٺمريو ٺمريا. ٺمري ٺمريون. ٺمرندو ٺمرندا. ٺمرندي ٺمرنديون. ٺمريل]

– **ٺَمِريل:** [صفت] ٺرسيل. ٽڪيل

٭ بيٺل (پاڻي وغيره)

٭ آٺريل

• **ٺَمراءُ ج ٺَمراءَ:** [ا - مذ] بيهڪ

٭ مقرري. اسٿرتا

٭ صلح. پرچاءُ. راضي نامو

٭ تجويز. رٿ. قرارداد

٭ فيصلو

٭ قصد. ارادو

– **ٺَمراءُ پاس ڪرڻ:** [اصطلاح] تجويز يا رٿ بحال ڪرڻ

• **ٺَمِرائِڻ:** [مصدر 'ٺهڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] جوڙائڻ. تيار ڪرائڻ

٭ مرمت ڪرائڻ

٭ مقرر ڪرائڻ

٭ فيصلو ڪرائڻ

٭ تجويز ڪرائڻ

٭ [ٺميو ٺمندو ٺميل]

– **ٺَمرائِي:** [ا - مث] ٺمرائڻ جي اُجرت. ٺمرائپي. جوڙائي. مرمت جو اُجورو

• **ٺَمُرو ج ٺَمُرا:** [ا - مذ] صلح. ٻڌي. ميلاپ. اتحاد

– **ٺَمُرو پَچَڻ:** [اصطلاح] صلح ٿيڻ. اتفاق ڇڏي ڏيڻ

٭ معاهدو ٽوڙڻ

• **ٺِمِري ج ٺِمِريُون:** [ا - مث] ترسڻ جي جاءِ. منزل. اوتارو

٭ ايڪو. ٻڌي

٭ [س/ات]

• **ٺَمـ ٺَمـ:** [ظرف] جهٽ پٽ. هڪدم. ترت. اُتي جو اُتي. تڙي ڪڙي

٭ [س/ل]

• **ٺَمڪِڻ ج ٺَمڪِڻيُون:** [ا - مث] ٺار يا هرڻي جي ڊينگي ڪي اُٺتي ڦرڻ کان روڪڻ لاءِ ڪاٺ. ويساهين

٭ [س/ل]

• **ٺَمڪڻ:** [مص - فعل لازمي] لڳڻ (ڪن شين جو پاڻ ۾). ٺڪرڻ. ٺهڪڻ

٭ پچڻ (هڪ شيءِ جو ٻيءَ ۾)

٭ ڪَٻُ ٿيڻ. ڦٻڻ

٭ ملڻ. ملي اچڻ

٭ ٻيٺ ڪائڻ. مشابهہ ٿيڻ

٭ ٽڪرجڻ. گڏجڻ

٭ واٺورجڻ. ڏند ڏيڻ (ماڻهن جو پاڻ ۾)

٭ ڪونسڻ

'جتي بہ ٺڪر هوندا، سدائين پاڻ ۾ پيا ٺمڪندا'

٭ [ٺمڪيو ٺمڪيا. ٺمڪي ٺمڪيون. ٺمڪندو ٺمڪندا. ٺمڪندي ٺمڪنديون. ٺمڪيل]

– **ٺَمڪِڻو ج ٺَمڪِڻا:** [صفت - مذ] ٺمڪي ايندڙ. پچي ايندڙ

– **ٺَمڪِڻو ڦَمڪِڻو:** [صفت - مذ] چالاڪ

٭ خوش مزاج. خوش طبع. چرچائي

– **ٺَمڪِي اَچڻ:** [اصطلاح] پچي اچڻ. ملي اچڻ. برابر ٿي اچڻ

٭ مناسب لڳڻ

٭ ذهن ٽي چڙهي اچڻ (برمحل ڪو لفظ/محاورو)

• **ٺَمَڪو ج ٺَمَڪا:** [ا - مذ] ڪن شين جي ٽڪرجڻ جو آواز. ٺڪاءُ

• **ٺَمَڪو ڦَمَڪو:** [ا - مذ] چرچو. ڀوڳ. ڪِلِ. مسخري

• **ٺَمَندو:** [ظرف] ٺهڪائيندڙ. موزون. وڻندڙ. مناسب

٭ وس آهر

٭ شاناٺو

• **ٺَمِنڪارَ:** [ا - مث] چوپائي مال جي ڪنگھہ
⁕ [س/ٺ]
• **ٺُمُنگو ج ٺُمُنگا:** [ا - مذ] ڇھنب سان هنيل ڏڪ. ٺونگو
⁕ آڱر جي ڏوڏيءَ سان هنيل ڏڪ
⁕ ٺونگڙو. اشارو
⁕ [س/ات]
• **ٺَھَڻُ:** [مص - فعل لازمي] جڙڻ. تيار ٿيڻ. ٺھجڻ
⁕ اڏجڻ (جاءِ)
⁕ سبجڻ (ڪپڙو)
⁕ رڌجڻ. پچڻ (ماني، پوڙ وغيره)
⁕ درست ٿيڻ. موزون ٿيڻ
⁕ ٺھي اچڻ. سھڻو لڳڻ. زيبائتو لڳڻ
⁕ ٺيڪ ٿيڻ. پورو بيھڻ. ڪٻ ٿيڻ. پچڻ
⁕ راضي ٿيڻ. پرچڻ
⁕ سلوڪ ۾ اچڻ
⁕ جڳائڻ
⁕ سھائڻ
⁕ وڻڻ
⁕ ٺري اچڻ. خيال ۾ اچڻ. ذهن ۾ اچڻ (شعر وغيره)
⁕ [ٺھيو ٺھيا. ٺھي ٺھيون. ٺھندو ٺھندا. ٺھندي ٺھنديون. ٺھيل]
• **ٺَھو ج ٺَھا:** [ا - مذ] ڪوهَ ڪوٽڻ يا ڪاٺي ڪٽڻ ۾ ڪوڏر جي ڇٽڻ بنجڻ لپڻ جيتري ڪڏيل مٽيءَ جو انداز
⁕ [س/ل]
⁕ گھمرو. پيرو. وارو
⁕ [س/ڪوھ]
• **ٺَھوڙ:** [ا - مث] بناوت. ٺهپ
• **ٺَھوڙڻُ:** [مص - فعل متعدي] دوهڻ. روڪڻ
⁕ [س/ل]
⁕ [مص] ٺھوڙڻ
⁕ [امر] ٺھوڙ
⁕ [ٺھوڙيو ٺھوڙيندو ٺھوڙيل]

• **ٺَھيو:** [مص 'ٺھڻ' مان ماضي] جڙيو. تيار ٿيو. ٺھيو
⁕ درست ٿيو. موزون ٿيو
⁕ اڏيو
⁕ سبيو (ڪپڙو)
⁕ رڌيو. پچيو (طعام، پوڙ وغيره)
⁕ [ظرف] بھتر ٿيو خيرا. جيڪو ٿيو سو ٺيڪ آ. جَڙيءَ، ڪي جس آ
(جيئن: ڪنھن ان وقت يا عاميانه ڳالھ کي نظرانداز ڪرڻ وقت جملي ۾ چيو ويندو آھي 'ھاتي ٺھيو! ڇڏ ان ڳالھ کي')
⁕ بس. گھڻو ٿيو
– **ٺھيو ٺُڪيو/ ٺھي ٺُڪي:** [صفت] تيار، موجود. ترت ملندڙ
• **ٺَيِنپَرُ ج ٺَيِنپَرَ:** [ا - مذ] ٻن دنبن/ گھيٽن جو ٽڪر
⁕ [س/ڪوھ]
• **ٺِيپَرُ ج ٺِيپَرَ:** [ا - مذ] ٺنڊو ٺانءُ
⁕ [س/ل]
⁕ ٻڳل دلي جو اڌ ٽڪر
⁕ [س/ٺ]
• **ٺِيپڪُ ج ٺِيپڪَ:** [ا - مذ] سنھن جو وڙ. ڳنھج. وڪڙ
⁕ [س/ل]
⁕ وچ ۾ ڳالهايل لفظ. ٽنڪو
• **ٺيٽ ج ٺيٽون:** [ا - مث] مقرر جاءِ. ٿِت
⁕ ترسڻ جي جاءِ. آستانو. ٺڪاڻو
⁕ پاٿاري
⁕ بچاءُ. حفاظت
⁕ جاچ. چڪاس
• **ٺيٺُ:** [صفت] خالص. نج. اصل
⁕ [هند]
⁕ سخت
⁕ خشڪ
⁕ آخر. پڇاڙي
⁕ [س/ٺ]
• **ٺيلو ج ٺيلا:** [ا - مذ] رس ڀريل ميوو
⁕ پورو ڪاٺ
⁕ مڇيءَ جو هڪ قسم (ريڪرو منھن. ٺلھو ڍڍ ۽ پچ سنھون)

• **ٽيٽي:** [ا - مت] اُڏوهي لڳل ڪاٺي

٭ اُڏوهي لڳل ڪاٺيءَ جي مِٽي

٭ [س/ٿ]

• **ٽيٽ ج ٽيٽون:** [ا - مت] مار، سزا، سيڪت

- **ٽيٽ ڏيڻ:** [اصطلاح] مار ڏيڻ، ڪُٽ ڪرڻ، سزا ڏيڻ

• **ٽيٽ:** [ا - مت] مناٺيءَ جو هڪ قسم، ٽلي ٻڌي

٭ گهنٽائي، ٽاپر (بيماريءَ جي واڌاري ۾)

٭ ڌڪ، مار، چوٽ

• **ٽيٽ ج ٽيٽ:** [ا - مذ] ٽڪر (گهيٽي جو)

٭ ڦيرو، گهمرو، پيرو

٭ [س/ڪوهه]

• **ٽيٽوڪ ج ٽيٽوڪ:** [صفت] مار ڪائڻ کان پوءِ بہ ڪم نہ ڪندڙ، ڪُنڌو، ٽِنر، ضدي، ٽوڏ

٭ [س/ڪوهه]

• **ٽيري ج ٽيريون:** [ا - مت] گولي

٭ چِڏو، بلور

٭ ڳوڙهي

• **ٽيڙو/ٽيڙهو ج ٽيڙا/ٽيڙها:** [ا - مذ] گِندو (مٽيءَ وغيره جو)، ڳوڙهو

٭ [س/ٿ]

٭ [مت: ٽيڙي ج ٽيڙيون]

• **ٽيڙهي:** [ا - خاص] ضلعي خيرپور ميرس جي هڪ تعلقي ۾ شهر جو نالو (جيڪو ڪجين جي واپار ۽ ديني درسگاهه جي ڪري مشهور آهي)

• **ٽيڙهي ج ٽيڙهيون:** [ا - مت] پٿر جي ننڍي گولي، ٽيٽي

٭ بلور، چِڏو

٭ ڪتل جي سخت ڳِڙي

٭ وڏائي، اَڪڙ، سيٺ، ٽيڙي

- **ٽيڙهي ٿيڻ:** [اصطلاح] سنئي سوڙهو ٿيڻ

٭ بيمار ٿيڻ، ڪنهن تڪليف ۾ اچڻ

٭ [س/ٿ]

• **ٽيڙهي ڪارڪ:** [ا - خاص] ٽيڙهيءَ ۾ ٺهندڙ ڪارڪن جو هڪ قسم، گرم پاڻيءَ ۾ پڪل ڪارڪ، ڇهارو

• **ٽيٽس:** [ا - مت] ٿورو ڌڪ

٭ صدمو

٭ [س/ٿ]

- **ٽيٽس لڳڻ:** [اصطلاح] صدمو ٿيڻ، ڌڪ پهچڻ، دل ٽٽي وڃڻ

• **ٽيش:** [ا - مت] اَڪڙ، سيٺ، وڏائي، ٽيش، ٽيگر

• **ٽيشو ج ٽيشا:** [ا - مذ] ٿورو ڌڪ، ٽونشو، ٺوڪر

٭ [س/ڪوهه]

• **ٽيڪ:** [صفت] صحيح، درست، سچ، تحقيق

٭ پورو، برابر

٭ عين، بلڪل

٭ بجا، جوڳو، مناسب

٭ سُهائيندو

٭ ڪُٽ

٭ تيار

- **ٽيڪائي:** [ا - مت] سڌارو، بهتري، چڱڀلائي (بيماريءَ کان)

- **ٽيڪ ٺاڪ:** [صفت] هر طرح درست، ٺوڪ، نوبنو

٭ تيار، ٺهيل ٺڪيل

• **ٽيڪرائو:** [ا - مذ] ٺڪر جي ڀڳل ٿانون جا ٽڪر، ٺڪرائو

٭ ٺڪرائي واري ايراضي (جتي عموماً ڀڳل ٿانون جا ٺڪر پکڙيل هوندا آهن)

٭ [صفت] پراڻو، ٽٽل، رَبون

• **ٽيڪري ج ٽيڪريون:** [صفت - مذ] ٺڪرن وارو

٭ ٺِڪري

٭ ٺڪر جا ٿانو وڪڻندڙ

٭ ٺڪرجو ٿان: (دلو) ڪٽي پنندڙ فقير

• **ٽيڪلو:** [ا - مذ] رڍ، ٻڪري، ڳئون يا مينهن جي وِيم جي پهرين ڏينهن وارو ڪڙهيل کير، پس، ڪَڙُ

٭ [س/ٿ]

• **ٽيڪو ج ٽيڪا:** [ا - مذ] ڌَڪَڙ يا ٻکواڙ جي ٿار ۾ ڳَٽ جي ٻڪائي

• **ٽيڪو ج ٽيڪا:** [ا - مذ] ٻول جو ڪم، اجارو، مقاطعو، معاهدو، Contract

– **ٽيڪو ڪڻڻ:** [اصطلاح] ذميداري قبول ڪرڻ. پنهنجي سر ڪڻڻ
٭ [مجازاً] نوڪر ٿيڻ. خادم ٿيڻ (طنزاً يا ڪاوڙ طور مستعمل)
'مون ڪو تنهنجو ٽيڪو ناهي کنيو' (جملو)

– **ٺيڪيدارُ ج ٺيڪيدارَ:** [صفت - مذ] مقاطع دار. اجاره دار. ٻول جو ڪم ڪندڙ. ٺيڪا ڪڻندڙ

– **ٺيڪيداري ج ٺيڪيداريُون:** [ا - مث] ٻول جو ڪم. مقاطعو. ٺيڪو. اجاري داري

• **ٽيڪِي ج ٽيڪِيُون:** [ا - مث] ونگڙي. ونگ (ناريا هرلي جي ڊينگي جي)
٭ ٻيل گاڏيءَ جي چاڪ ۾ ارن کي جهليندڙ گول ڪاٺي

• **ٽيڳِر:** [ا - مث] وڏائي، آڪڙ. سيٺ. ٽيڳر

– **ٽيڳرجڻُ:** [مصدر 'ٽيڳرڻ' مان فعل مجهول] مغروريءَ ۾ ٻرجي وڃڻ. آڪڙجڻ. ٽيڳرجڻ
٭ [ٽيڳريو ٽيڳربو ٽيڳريل]

– **ٽيڳر لاهِڻ:** [اصطلاح] سيٺ ڀڃڻ. وڏائي لاهڻ. مستي لاهڻ
٭ سيکت ڏيڻ

• **ٽيلَ ج ٽيلُون:** [ا - مث] ننڍي ڏاند گاڏي

• **ٽيلهه:** [ا - مث] ٽيلهڻ جي حالت. ڏک. ريڙهه

– **ٽيلِهائِڻ:** [مصدر 'ٽيلهڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] ٽيلهائڻ
٭ لوڏائڻ
٭ [ٽيلهيو ٽيلهيندو ٽيلهيل]

– **ٽيلِهَه ٽيلِهان:** [ا - مث] ڏک ڏڪان. ٽيلهه ٽيلهان

– **ٽيلِهجڻُ:** [مصدر 'ٽيلهڻ' مان فعل مجهول] ٽيلهجڻ. ڏڪجڻ
٭ لوڏجڻ
٭ [ٽيلهيو ٽيلهبو ٽيلهيل]

– **ٽيلَهڻ:** [مص - فعل متعدي] ٽلها ڏيڻ. ڏکي اڳتي ڪرڻ. ٽيلهڻ. ريڙهڻ. ڏکڻ. اڳتي هلائڻ
٭ سيرڻ. چورڻ
٭ هٽائڻ. پري ڪرڻ
٭ لوڏڻ (ماڻهوءَ کي)
٭ [مص] ٽيلهڻ
٭ [امر] ٽيلهه
٭ [مضارع] ٽيلهيان (ج) ٽيلهيون. ٽيلهين (ج) ٽيلهيو. ٽيلهي (ج) ٽيلهين

٭ [زمان حال ناهي لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گڏيا آهن]
٭ [حال] ٽيلهي ٿو (ج) ٽيلهين ٿا
٭ [حال مث] ٽيلهي ٿي (ج) ٽيلهين ٿيون
٭ [ماضي] ٽيلهيو (ج) ٽيلهيا
٭ [ماضي مث] ٽيلهي (ج) ٽيلهيون
٭ [مستقبل] ٽيلهيندو (ج) ٽيلهيندا
٭ [مستقبل مث] ٽيلهيندي (ج) ٽيلهينديون
٭ [اسم مفعول] ٽيلهيل

• **ٽيلهو ج ٽيلها:** [ا - مذ] ڌڪو. ٽيلهو
٭ صدمو. نقصان
٭ ريل جي پٽڙيءَ تي هلندڙ ننڍو گاڏو/ٽرالي (جنهن کي ماڻهو ڌڪا ڏيئي هلائين)
٭ ريڙهو. ريڙهي (جنهن تي پورهيت سبزي، فروٽ/ميوو يا ٻي ڪا شيءِ رکي وڪرو ڪندا آهن)
٭ [هند/اردو]

– **ٽيلهو ڏيڻ:** [اصطلاح] ٽيلهو ڏيڻ. ڌڪو ڏيڻ
٭ نقصان رسائڻ

– **ٽيلهي مارڻ:** [اصطلاح] دربدر ڪرڻ. ڙلائي مارڻ
٭ اٽڪل سان ڌڪ ڪڍڻ. چالاڪيءَ سان نقصان رسائڻ

• **ٽينڊَرُ:** [ا - مذ] پراڻي پڳل شيءِ
٭ [س/ٿ]

• **ٽينپارُ ج ٽينپارَ:** [ا - مذ] پڳڙ

• **ٽينپِر ج ٽينپِرُون:** [ا - مث] ٽونو. ڊيهه. ڊيهڙ
٭ [س/ل]

• **ٽينڊو ج ٽينڊا:** [ا - مذ] ڊانڊي پکيءَ جو هڪ قسم (رنگ اڇو ننڍڙو ٽنگون ڊگهيون. ٽيٽي جي قسم جو)

• **ٽينڊيا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **ٽينڊو ج ٽينڊيا:** [ا - مذ] تنگ. سوراخ (ٽڪريا ٽاڻوءَ جي ٽانڊ کي). پڳل ٽاڻ جو سوراخ
٭ سانگهيڙو

– **ٽيندڙ ج ٽيندڙ:** [صفت] تنگ وٽرو. سوراخ دار (ٿانو)
– **ٽينڊي ج ٽينڊيون:** [ا -مث] مٽ. دلي يا ٿانءِ ۾ سنھڙو سوراخ، سانگھيڙي
– **ٽينڊي ڪري وهڻ:** [اصطلاح] لار ڪري وهڻ (رت. پاڻي وغيره). ڌار وانگر وهڻ (ڀڳل ٿانءِ سبب)
• **ٽينڪ ج ٽينڪ:** [ا - مذ] ٽينگ
* [س/ٿ]
• **ٽينڪلو ج ٽينڪلا:** [ا - مذ] ڀھرئين ڏينھن جو ڀس يا ڪڙ (جيڪر گھاٽو ٿئي ۽ ڪاڙهڻ سان ٽڪي ٿئي). ٽيڪلو
* [س/ٿ]
• **ٽينڪي ج ٽينڪيون:** [ا - مث] ونگڙي، ونگ (نار يا هرلي جي ڏينگي جي)
* بيل گاڏيءَ جي چاڪ ۾ آرن کي جھليندڙ گول ڪاٺي
• **ٽينگ ج ٽينگون:** [ا - مث] ٽينڊي
* سيڙھ
* ڪُوھو
* ڌار (پيشاب جي)
* [س/ڪوھ]
• **ٽينگ ج ٽينگ:** [ا - مذ] ٽپو. ڪڏ. ٽپ. ڇال
– **ٽينگ ٽپا ڏيڻ:** [اصطلاح] ٽپا ڏيڻ
* نچڻ. ڪڏڻ (خوشيءَ کان). خوشيون ڪرڻ. مستي ڪرڻ
* اجايو ٽپڻ. ڪڏڻ ۽ وقت جو زيان ڪرڻ
– **ٽينگ ٽپي تي گذارڻ:** [اصطلاح] منڇري ريت ڪم ڪرڻ. دل سان پورھيو نه ڪرڻ. معمولي پورھيو ڪرڻ. بي دليو ڪم ڪرڻ
– **ٽينگڻو ج ٽينگڻا:** [صفت - مذ] ٽپ ڏيندڙ
* نچندڙ. ناچو
* [ٽينگڻي ج ٽينگڻيون]
– **ٽينگُو ج ٽينگُو:** [صفت -مذ] ٽينگ ڏيندڙ. ٽپ. ڪڏ ڏيندڙ
* سڪ ڪري نه ويھندڙ
* ٽندرو. ٽنٽي قد وارو
* چالاڪ
* هلڪو. تِرڙو
* خوش طبع
* [ٽينگي ج ٽينگيون]
• **ٽينگا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو
* [س/ڪوھ]
• **ٽينگڙا:** [ا - خاص] مھاڻن جو هڪ پاڙو
• **ٽينگمڙدي/ٽينگي مڙدي:** [ا - مث] بھادري. همت. جرئت. دليري. بيباڪي. خودداري
* اجائي اَڪڙ. اجائي وڏائي
* ٺلهو ٻڙ
* ٺلهو ضد
• **ٽينگو ج ٽينگا:** [ا - مذ] آڱوٺو
* [ڪنايو] انڪار. نڪ جواب
* [صفت] قد جو ننڍو. ٽندرو. ڊينڊو
– **ٽينگو ڏيڻ:** [اصطلاح] آڱوٺو ڏيڻ (انڪار طور)
* انڪار ڪرڻ. نابري واري ويھڻ. ڪا به ڳالھ نه مڃڻ
* چيڙائڻ. ٺٺولي ڪرڻ
• **ٽينگيا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو
• **ٽينھُون ج ٽينھان:** [ا - مذ] پڳل ٽڪر
* [س/ات]
* پڳل چلھ
* [س/ٿ]
• **ٽيھ:** [ظرف] پرپال. پار
* [صفت] وڏو (لچ)
* [س/ل]
• **ٽيھو ج ٽيھا:** [ا - مذ] رازڪي ڪم جي اصطلاح ۾ فرش يا ڇت جي راڳي وقت سنوت وٺڻ لاءِ سيمينٽ يا مٽيءَ جي ناهيل ننڍي دڙي (اهڙن پاسن ۽ وچ ۾ گھڻيون دڙيون ناهي پوءِ راڳو ڪن)
* وجھه. موقعو
* آستان. ٺڪاڻو
* ٽانگي ۾ سرائي ۽ ڪمان جي وچ ۾ ڪاٺ جو ٽڪر (جنھن ۾ سرائي وجھجي)
– **ٽيھو ٿاھڻ:** [اصطلاح] آستانو ٿاھڻ. ٺڪاڻو ٿاھڻ
* وجھه ڳولڻ
* وسيلو ٺاھڻ. حيلو پيدا ڪرڻ
* رھڻ يا روزگار جو بلو ڪرڻ

ث

• **ث:** [ا - مث] سنڌي الف - ب جو ٽائون، اُردو حروفِ تهجيءَ جو ڇهون، عربيءَ جو چوٿون ۽ فارسيءَ جو پنجون اکر
٭ ابجد موجب عدد (500)
٭ [ع]

• **ثابِت:** [صفت] برقرار، محڪم، مضبوط
٭ صحيح، سلامت
'ثابت لنگهيا سيِن لهرن لوڏيا ڪينڪي' (شاهه/سريراڳ)
٭ سچو، سارو، پورو
٭ تصديق، پڪ
٭ [ع: ثبت = قائم رهيو]

– **ثابِتُ ٿيڻ:** [اصطلاح] مضبوط ٿيڻ
٭ سچو ٿيڻ
٭ ثبوت ملي وڃڻ، تصديق ملي وڃڻ
٭ پڪو ٿيڻ (دليل، الزام، ڏوهه)

– **ثابِتُ قَدَم:** [صفت] هڪ ڳالهه تي بيهندڙ، ارادي جو پڪو، مستقل مزاج، مضبوط

– **ثابِت قَدمِي:** [ا - مث] مضبوطي، بيهڪ، اِستقلال، استقامت، پختائي

– **ثابِتُ ڪرڻ:** [اصطلاح] سچو ڪرڻ، تصديق ڪرڻ
٭ دليل سان ظاهر ڪرڻ
٭ چِٽو ڪرڻ (الزام)

– **ثابِتِي ج ثابِتِيُون:** [ا - مث] مضبوطي
٭ تصديق، پختگي (الزام يا دليل جي)
٭ گواهي، شاهدي، ساک
٭ نشان، اُهڃاڻ، سگ، پڪي نشاني

• **ثابُوت:** [صفت] ثابت ('ثابت' جي بگڙيل صورت)
'آڻيو ڏٺي آڻ ۾، سنيها ثابوت' (شاهه/پورب)

'سندرو ثابوت، منزل آسان' (چوڻي)

– **ثابُوتِي ج ثابُوتِيُون:** [ا - مث] مضبوطي
٭ تصديق، پختگي (الزام يا دليل جي)
٭ گواهي، شاهدي، ساک
'هَٿِ ثابوتيءَ ساڻ، تہ پَسڻ ڪاڻ پالهو رهين' (شاهه/آسا)

• **ثار:** [ا - مذ] خون جو بدلو، مقتول جو انتقام
٭ [ع]

• **ثاقِبُ ج ثَواقِبُ:** [صفت] چمڪندڙ، روشن، منور (تارو جيڪو 'شهابِ ثاقب' سان بہ مشهور آهي)
٭ [ع: ثقب = چمڪيو]

• **ثالبُ:** [ا - مث] دوا طور ڪم ايندڙ هڪ بوٽيءَ جو نالو (مصر ۾ گهڻي ٿئي ان ڪري ان کي 'ثعلب مصري' چئبو آهي)
٭ [ع: ثعلب]

• **ثالِثُ:** [ا - مذ] ٽيون (عدد قطاري يا شماري)
٭ [ع]
٭ ٽياڪڙ، امين، وچوٿو

– **ثالِثُ بِالخير:** [ا - مذ] بي ريا امين، فيصلي ۾ رعايت نہ ڪندڙ امين، ٻنهي ڌرين جو خير چاهيندڙ ٽياڪڙ

– **ثالِثُ حَصرِي:** [ا - مذ] اهو امين، جنهن تي ٻنهي ڌرين جو ڀروسو هجي ۽ ان جي فيصلي تي مقدمي جو مدار هجي

– **ثالِث نامو:** [ا - مذ] اهو ڪاغذ، جنهن موجب لِکتِ ۾ ٻنهي ڌرين ڪنهن کي امين ڪرڻ جو اقرار ڪيو ويو هجي

– **ثالِثِي:** [ا - مث] ٻن ڌرين جي وچ ۾ فيصلي جي ٽياڪرائي، صلح
٭ امانت

• **ثالُوث:** [ا - مذ] تَثليثَ، عِيسائين جي مذهبي اعتقاد موجب 'الاهيت' کي ٽن ڀاڱن ۾ ورهائڻ جو عقيدو. [عيسائي 'الاهيت' کي 1. پيءُ (خدا)، 2. پٽ (حضرت عيسيٰ) ۽ 3. روح القدس (جبريل) جو مجموعو سمجهن]
٭ [ع]

• **ثانَوِي:** [صفت] ٻيو، ٻئي درجي وارو
٭ اول درجي کان گهٽ حيثيت وارو
٭ [ع: ثني = ٻيڻو ڪيائين، ورڏنائين]
٭ [ا - مذ] ٻيو ڏاڪو، ابتدائي ڏاڪي کان ٻيو مٿيون ڏاڪو
٭ ٻيو نمبر حيثيت

– **ثانَوِي تَعلِيم:** [ا - مث] ٻي سطح يا سيڪنڊري ليول جي تعليم (جنهن کي عربي زبان ۾ 'المدرسة الثانوية' چيو ويندو آهي)، موجوده تعليم نظام موجب هاءِ اسڪول جي تعليم

• **ثانِي:** [صفت] ٻيو
٭ جهڙو، مثل، همسر، مقابل، جوڙ، مٽ
٭ ٽلهه يا مصرع جي ٻي سٽ
٭ [ع: ثني - ٻيڻو ڪرڻ]

– **ثانِي شرِيڪ:** [صفت] جوڙ جيس. برابريءَ وارو (حيثيت ۾)
⁂ شاديءَ غميءَ ۾ شريڪ ٿيندڙ

• **ثانِيہ:** [ا - مذ] سيڪنڊ. دقيقو. لحظو. پل. پلڪ. اک ڇنڀ

• **ثَباتُ:** [ا - مذ] پائداري. ڄمَاءُ. مضبوطي. قرار. بيهڪ
⁂ [ع: ثبت = قائم رهيو]

– **ثَبات راءِ:** [ا - مث] پڪي راءِ
⁂ پڪو ارادو

• **ثَبتُ:** [صفت] قائم. پڪو. پختو
⁂ لکيل
⁂ مهر ٿيل. نقش ٿيل
⁂ [ع: ثبت = پڪو ٿيڻ]

– **ثَبتُ ڪرڻ:** [اصطلاح] هڻڻ (مهر). نقش ڪرڻ
⁂ قائم ڪرڻ (يادگار)

• **ثُبُوتُ ج ثُبُوت:** [ا - مذ] قيام. پائداري. هميشگي
⁂ مقرري
⁂ ثابتي نشان
⁂ شاهدي. گواهي. دليل
⁂ [ع: ثابت جو جمع]

– **ثُبُوتِ اِستِحقاق:** [ا - مذ] حقدار هجڻ جو ثبوت. پنهنجي حق جي ثابتي

– **ثُبُوتِ ترديدِي:** [ا - مذ] اهو ثبوت. جيڪو ٻئي جي بيان جي رَدَ ۾ ڏنو ويو هجي

– **ثُبُوتُ ضِمنِي:** [ا - مذ] ڪنهن ڳالهه کي ثابت ڪرڻ لاءِ اشاري يا ڪِنايہ طور پيش ڪيل ثابتي (دليل، شاهدي يا نشاني)

– **ثُبُوتُ قانونِي:** [ا - مذ] قانوني ثابتي. قانون مطابق پڪي پختي ثابتي

– **ثُبُوت لِسانِي:** [ا - مذ] زباني ثابتي. لفظن ذريعي ڏنل شاهدي
⁂ [لساني - زباني]

– **ثُبُوتِي:** [ا - مذ] ثابت. قائم
⁂ پڪو پختو دليل
⁂ [ع]

• **ثُبُور:** [ا - مذ] هلاڪت. نقصان. بربادي
⁂ سڪرات جي وقت زبان ٻاهر نڪرڻ جي حالت
⁂ [ع]

• **ثَروَت:** [ا - مث] مال جي گهڻائي. دولت. تونگري. شاهوڪاري. آسودگي
⁂ [ع: ثرآ = دولت وڌڻ]

• **ثَرِي:** [ا - مث] زمين جي هيٺان واري مٽي (جيئن: تحت الثريٰ)
⁂ آلي مٽي
⁂ آلاڻ
⁂ [ع]

• **ثُريا:** [ا - مث] ڪَتيون (تارن جو مشهور ميڙ)
⁂ هڪ نکٽ جو نالو
'ثريا سان، قمر سان، شمس سان، شيشي سان، اختر سان' (دادن فقير)
⁂ تمام اوچي منزل
⁂ [ا - خاص] عورت جو نالو
⁂ [ع]

• **ثَقافَتَ:** [ا - مث] تهذيب. تمدن. Culture

– **ثَقافَتَ کاتو:** [ا -خاص] ثقافت تي ڪم ڪندڙ حڪومتي کاتو. ثقافتي شين ۽ اُهڃاڻن کي اُجاگر ڪندڙ کاتو. ثقافت واري وزارت. Culture Department

• **ثِقالُ:** [ا - مث] ٿلهي عورتَ
⁂ [ع: ثقل = ڳرو ٿيڻ]

• **ثَقالَتَ:** [ا - مث] ڳراڻ. ڳوراڻي. ڀار
⁂ خمار
⁂ بدهضمي
⁂ [ع]

• **ثِقاهَتَ:** [ا - مث] سنجيدگي. بُردباري
⁂ [ع]

• **ثَقرَب:** [صفت] چمڪندڙ. روشن
⁂ [ع]

• **ثَقَلُ:** [ا - مذ] ڀار. وزن. ڳوراڻ
⁂ ڪشش ثقل (زمين جي مرڪز جي ڇڪ)
⁂ [ع]

• **ثِقَه:** [صفت] معتبر. ڀروسي جهڙو. اعتماد رکڻ جهڙو. جنهن تي پورو ڀروسو ڪجي
⁂ [ع: وثق - اعتماد هئڻ]

– **ثِقه بَدمُعاش**: [صفت] پرهيزگارن جي شڪل ٺاهي بدمعاشي ڪندڙ. اعتبار ڏيئي دوکو ڏيندڙ

• **ثَقِيلُ**: [صفت - مذ] ڳورو، وزندار، ڀاري

❊ [ع: ثقل - هو وزني ٿيو]

• **ثَلاثُ**: [صفت] ٽي (3)

❊ [ع: ثلث = ٽيون ٿيڻ]

– **ثُلُثُ**: [صفت] ٽيون حصو

❊ [ع]

• **ثُلاثِي**: [صفت] علم نحو جي اصطلاح ۾ ٽن اصلي اکرن وارو لفظ (جهڙوڪ هوش، طرز، جلد وغيره)

❊ [ع]

• **ثُمَّ**: [ظرف] پوءِ، وري، پوءِ وري، پيهر

❊ [ع]

• **ثَمَرُ**: [ا - مذ] ميوو، ڦل

❊ ڦر، پيداوار، حاصلات

❊ نتيجو، عوض

❊ مسافريءَ جو سامان، زادِ راهه

❊ [ع]

'ثمر جنين نہ ساڻ، هوت حمايتي تن جو' (شاهه)

– **ثَمَردارُ**: [صفت - مذ] ميوي دار (وڻ)، ڦلدار

– **ثَمَر سار ڪرڻ**: [اصطلاح] سامان سڙو سنڀالي ڪٽڻ

– **ثَمَرِ نورَس**: [ا - مذ] تازو پڪل ميوو

❊ [مجازاً] اولاد

– **ثَمرَه**: [ا - مذ] ڦَلُ

❊ نتيجو، انجام، پڇاڙي

• **ثَمَنُ**: [ا - مذ] قيمت، مُلهہ، اَگهہ

❊ [ع: ثمن - قيمتي ٿيڻ]

– **ثَمِين**: [صفت] قيمتي، مهانگو

❊ [ع]

– **ثَمِينہ**: [صفت - مث] قيمتي، بيش قيمت

❊ [ع]

• **ثَمُودُ**: [ا - خاص] حضرت نوح عليہ السلام جي نسل مان چوٿين پيڙهيءَ ۾ هڪ خاندان جو نالو

❊ هڪ قبيلي جو نالو (جنهن تي حضرت صالح عليہ السلام کي نبي ڪري موڪليو ويو پر انهن ماڻهن سندس معجزي واري ڏاچيءَ جون ڪُنجون وڍي ڇڏيون ۽ مٿن عذاب نازل ٿيو)

❊ [ع]

• **ثَنا ج ثَنائُون**: [ا - مث] تعريف، واکاڻ، مدح، ساراهہ

❊ [ع: اُثني - ان ثنا ڪئي]

– **ثَناخُوان**: [صفت] تعريف ڪندڙ، مدح خوان، ساراهيندڙ

❊ [ع]

– **ثَناخُوانِي**: [ا - مث] واکاڻ ۾ ڪجهہ چوڻ، تعريف ڪرڻ

– **ثَناگَرُ/ثَناگُو**: [صفت] ثناخوان، ساراهہ ڪندڙ مداحون پڙهندڙ، گهڻي تعريف ڪرڻ وارو

❊ [ع: ثنا + ف: گر گو]

– **ثَنائِي**: [صفت] ثنا ڪندڙ، تعريف ڪندڙ

❊ [ع]

• **ثُنائِي**: [ا - مذ] علم نحو جي اصطلاح ۾ ٻن بنيادي اکرن وارو لفظ (بد، دن من، دل وغيره)

❊ [ع: ثني = ٻيڻو ڪرڻ]

• **ثَوابُ ج ثَوابَ**: [ا - مذ] چڱو ڪم، نيڪي، چڱائي

❊ اَجر، عِوض، جزا، الله پاڪ وٽان ملندڙ چڱي ڪم جو بدلو

❊ [ع: ثاب = بدلو ڏيڻ]

'جهڙو ڏسن ڏوهہ ڪي، تهڙو تن ثواب' (شاهه/رامڪلي)

– **ثَوابُ بَخشائِڻ**: [اصطلاح] مرحومَ کي ثواب پهچائڻ (خيرات، قرآن پاڪ جي تلاوت يا ڪنهن نيڪ عمل وسيلي)

– **ثَوابِ دارين**: [ا - مذ] دنيا ۽ آخرت جو ثواب، دين ۽ دنيا جي ڀلائي

– **ثَوابِ عَظِيم**: [ا - مذ] تمام وڏي نيڪي

– **ثَوابُ ڪَتڻ**: [اصطلاح] نيڪ ڪم ڪرڻ

❊ چڱي ڪم ڪرڻ سان ڪو اجورو حاصل ڪرڻ

❊ محتاج جي حاجت پوري ڪرڻ

– **ثَوابُ مِلڻ**: [اصطلاح] اجر نيڪ ملڻ

• **ثَوابِتُ**: [ا - مذ] غير متحرڪ تارا، ڪِتل تارا (جيڪي گردش نٿا ڪن بلڪ هڪ هنڌ کتا بيٺا آهن)

❊ ['ثابت' جو جمع؛ ع: ثبت = هڪ جاءِ تي رهڻ]

• **ثَورُ**: [ا - مذ] ڏڳو

❊ [ا - خاص] علم فلڪيات ۾ هڪ برج جو نالو

❊ مڪي شريف جي ويجهو هڪ جبل جو نالو

پ

● پ: [ا - مث] سنڌي الف - بي جو ڏهون اُردوءِ فارسيءَ جو ٽيون اکر
❊ ابجد موجب ان جو عدد 'ب' جي برابر (2)
❊ هي اکر فارسيءَ ۾ 'ب' ۽ 'ف' سان تبديل ٿئي [جيئن: 'پادشاهه > بادشاهه'، 'پيل > فيل'، 'سپيد > سفيد']
❊ [سن: ف]
● پَ: [ا - مث] دوزخ. جهنم. نرڳ
❊ [هند]
● پا: [ا - مذ] موسيقيءَ جي ستن سُرن مان پنجين سُر 'پنجم' جو مختصر اُچار
● پا: [ا - مذ. صفت] پاءُ جو بدليل اُچار. چوٿون. سير جو چوٿون حصو
– پاتولو: [ا - مذ] تولي جو چوٿون حصو. ٽي ماسا
❊ [پا + تولو]
– پارُپيو: [ا - مذ] رپئي جي چوٿين ڀڃي. پاڻلي. چار آنا
– پاسيرُ: [ا - مذ] سير جو چوٿون پاڱو. پاءُ
– پاماسو: [ا - مذ] ماسي جو چوٿون حصو. ٻه رتيون
– پامِيٽر: [ا - مذ] ڪپڙي جي ماپ. ميٽر جو چوٿون حصو
– پاوال: [ا - مذ] ڪپڙي جي ماپ. وال جو چوٿون حصو
● پا: [ا - مذ] پير. پڳ
❊ [ف: پاءِ (ي) جو مخفف]
– پا اُفتادُ: [صفت] عاجز. بيوس. لاچار
❊ [ف: پا + افتاد]
– پا اندازُ: [ا - مذ] پائدان. پيش/پيس وغيره مان ٺهيل توجري ٽيڙ ي (جيڪا دروازي تي پيرن صاف ڪرڻ لاءِ رکيل هجي يا گاڏيءَ ۾ پيرن رکڻ واري جاءِ تي رکجي)
❊ [ف: پا + انداز]
– پابَجُولان: [ظرف] پيرن ٻَڌل (قيدي). پير ڪڙين پيل (قيدي). گرفتار. سنگهرن ۾ قابو ٿيل. نه چرڻ جهڙو

– پابَرڪابُ/ پا دَر رَڪابُ: [ظرف] پير رڪاب ۾. گهوڙي تي چڙهڻ لاءِ تيار
❊ وڃڻ لاءِ تيار. روانو ٿيڻ وارو
❊ فنا. عارضي زندگي
❊ سفر ۾ گذرندڙ زندگي
❊ [ف: پا + ب + رڪاب]
– پا بَرَهنه: [ظرف] پيرين اگهاڙو
❊ لاچار. مجبور
❊ [ف: پا + برهنه]
– پا بہ زَنجِير: [ظرف] پيرن ۾ زنجير پيل. پير ڪڙين ۾
❊ قيد ٿيل. قابو. گرفتار
❊ [ف: پا + ب + زنجير]
– پابگِل: [ظرف] پير گپ ۾ کتل. چڪڻ ۾ ڦاٿل
❊ چرڻ کان لاچار. قابو ٿيل
❊ لاچار. بيوس
❊ [ف: پا + ب + گل = مٽي]
– پابَند: [صفت] پيرن ٻَڌل
❊ گرفتار. قيد
❊ مجبور
❊ واعدي تي ٻَڌل
❊ پنهنجي ڳالهه سان ٻَڌل
❊ [ف: پا + بند = قابو]
❊ محڪوم. نوڪر
❊ [ا - مذ] ڪنهن جانور کي پيرن ۾ وجهي ٻَڌي ڇڏڻ لاءِ زنجير
– پابَند ٿيڻ: [اصطلاح] ٻَڌل هئڻ (انجام، نوڪريءَ يا ڪنهن عمل جو)
❊ وقت سر اچڻ وڃڻ
– پابَند هُئَڻ: [اصطلاح] ٻَڌل هئڻ (فرض اُدائي لاءِ)
❊ مجبور هئڻ (حڪم يا عادت سبب)
❊ پورو ۽ قائم هئڻ (وقت يا نوڪريءَ جو)

– **پابنديِ ج پابنديُون:** [ا - مث] بڌل رهڻ جي حالت. مقرر ٿيل دائري ۾ رهڻ
⁂ بندش
⁂ فرمانبرداري. اطاعت. پٺهپ. غلامي. نوڪري
⁂ مجبوري. لاچاري
⁂ [ف: پا + بندي]

– **پابوس:** [صفت] پير چمندڙ. پيرين پوندڙ. پيرن تي جهڪڻ وارو
⁂ فرمانبردار. تسليم ڪرڻ وارو
⁂ چاپلوس. خوشامدڙيو
⁂ [ف: پا + بوس]
'پير سندي پابوس، قاسم ڪرت اُبهين' (خليفو)

– **پابوسِي:** [ا - مث] پيرن چمڻ جي حالت. قدمبوسي
⁂ وڏن جي ملاقات
⁂ تعظيم. هٿ جوڙ
⁂ حال احوال وٺڻ

– **پاپوش:** [ا - مث] پيرن کي ڍڪيندڙ. جتي. پيزار
⁂ جوراب
⁂ جهاڙولو
⁂ [ف: پا + پوش = ڍَڪ]

– **پاپِيادَه:** [ظرف] پيرين پنڌ. سواريءَ کان سواءِ. پيدل
⁂ [ف: پا + پياده = پيدل]

– **پازيبُ ج پازيبَ:** [ا - مذ] پيرن ۾ پائڻ جو هڪ ڳَهه
⁂ چمڪو ڪندڙ. پيرن جي سونهن
⁂ [ف: پا + زيب = سينگار]

– **پامال:** [صفت] لتاڙيل
⁂ [ف: پا + ماليدن]
⁂ تباهه. برباد. ناس. ڇٽ. ختم ٿيل
⁂ زبون
⁂ ڇتيل
⁂ پڪڙيل

• **پاٻو:** [ا - مذ] سرمئون
'پاڻ آيو پرين پاٻو پائي' (اُميد علي شاهه)
⁂ پيرن ۾ ٻڌل گهنگهرو
⁂ [صفت] پيدل. پيرين اُگهاڙو

• **پاٻو ج پاٻا:** [ا - مذ] واڄو. باجو
⁂ [س/ٺ]

• **پاٻوڙو ج پاٻوڙا:** [ا - مذ] پيپ وڻ جو وڏو پن. پپن وڻ جو ڦر
'گند جنين جي گوڏ ۾، پاٻوڙا پوشاڪ' (شاهه/ڪاموڏ)
–
'ڏٺ جنين ڏوڏا، پهرڻ پاٻوڙا تنين' (سچل/نوري)
⁂ اَڪَ جو پن. اَڪَ جو اَنب. اَڪَنڙو
⁂ ڪانپاٽيءَ جو پَٽُ (جنهن ۾ ڳرڙهو رکجي)

– **پاٻوڙِي ج پاٻوڙِيُون:** [ا - مث] پپن جو ٻج. پپڙي. ڏوڏو
⁂ [س/ل]
⁂ رڪاب (گهوڙي تي چڙهڻ لاءِ)

• **پاٻوهَه / پاٻُوهَه:** [ا - مث] پيار. سڪ. اُڪير
'پڌرناهه پاٻوهه، اندر اورڻ پرينءَ سين' (شاهه/ڏهر)
⁂ مرڪ. مشڪ
⁂ اُتساهه
⁂ رفتار
'آن جي ڏِٺي، جيڏيون، پنهوءَ جي پاٻوهه' (شاهه/حسيني)
–
'آرلي ءَ چانرلي آ پرينءَ جي پاٻوهه' (جلال)

– **پاٻوهجَڻُ:** [مصدر 'پاٻوهڻ' مان فعل مجهول] کِلڻ. ٽِڙڻ
⁂ [پاٻوهيو پاٻوهبو پاٻوهيل]

– **پاٻوهَه ڏِيڻ:** [اصطلاح] پيار ڏيڻ. گلن ءَ مٽي تي هٿ ڦيرڻ (پيار وچان)

– **پاٻوهِڻُ/پاٻُوهَڻُ:** [مص - فعل لازمي] مُرڪڻ. مُشڪڻ. ٽِڙڻ. خوش ٿيڻ
'پاٻوهڻ پرين لڳا، ڪر ڪنڌهار ڪريا' (مخدوم محمد هاشم ٺٽوي)
⁂ پيار ڪرڻ
⁂ اُڪير ٿيڻ
⁂ [پاٻوهيو پاٻوهيا. پاٻوهي. پاٻوهيون. پاٻوهيندو پاٻوهيندا. پاٻوهيندي. پاٻوهينديون. پاٻوهيل]

– **پاپوهي ج پاپوهيُون:** [ا - مث] پيار، سڳ، اُڪير
* سڪايل عورت
* [س/ل]
'جتِ ڪوڙين ڪين ڪَجن، تتِ پاپوهي پڌرو' (شاهه / رامڪلي)
–
'لوڏا مون لک لهي، جيئن ڏين پاپوهي پيرَ' (عنات)

• **پاپهه:** [ا - مث] سُجرائي، تازگي، تازائي، نرمي، ڪوملتا، نفاست، نزاڪت
* نئين ڦَٽَل ساوڪ

• **پاپي ج پاپيُون:** [ا - مث] ونگي جو هڪ قسم، ونگي، بادرنگ
* [ف]
* دوا طور استعمال ٿيندڙ هڪ قسم جو ٻج

• **پاپيهو ج پاپيها:** [ا - مذ] پکيءَ جو هڪ قسم، ڏاڙو، سياري جي رات ۾ چيٽَ ڪندڙ پکي
* [س/ٽ/سن: وپيهه]
* [صفت] سهڻو، حسين
* [س/ات]

• **پاپي ج پاپي:** [صفت] بهادر، دلير
* [س/ات]
* لائق
* چالاڪ، هوشيار
* مکيه ماڻهو، وڏو ماڻهو، سخي

• **پاتِ ج پاتيُون:** [ا - مث] پَٽَ، پَڪَ، پنٿ، فرقو
* اُها جماعت، جيڪا پنهنجي پيشوا جي پيروي ڪري
* [سن: پاتُ]
* هي لفظ اڪثر 'ذات' سان گڏ ڪم ۾ اچي 'ذات پات'
* ڍڪيل ٿانءَ جو مٿيون پاسو

• **پاتُ ج پاتَ:** [ا - مذ] پنُ، پتو، وڻ جو پنُ (جنهن مان دونا يا پاتلون ٺهن)، پاتل
* ڪچيءَ جي ڦَرُهن مان ٺهيل ڇپو (ڪارڪون وجهڻ لاءِ)، پندو
* [هند]

• **پاتارُ:** [ا - مذ] زمين جو سڀ کان هيٺاهون طبقو، درياهه جو ڪُنُ، درياهه يا سمنڊ جو ترو، تَرُ، ڇيهه (پاڻيءَ جو)
* [سن: پاتار]
* اُونهون پاڻي، اوڙاهه، بي انت گهرائي (پاڻيءَ جي)
'پُن ٻوڙين پاتار ۾، ٻهڻَ تارين تُون' (شاهه / ڏهر)
* [صفت] اونهون، عميق، اٿاهه

– **پاتارِئان / پاتارِيان:** [ظرف] پاتار کان، درياءَ کان
'تُون پاتارئان پاڻَ، اسان پنڌ پرين ڏي' (شاهه)

– **پاتارِي:** [صفت] پاتار وارو
* بنيادي، مضبوط

– **پاتارِيو ج پاتارِيا:** [صفت - مذ] پاتار وارو
* [ا - مذ] تُر جو اهو ڪوهه جنهن جو تَرُ جرَ سان مليل هجي، اُجهاڳ پاڻي وارو ڪوهه
* [ضد: ريجائون]

• **پاتاري ج پاتاريُون:** [ا - مث] ٻيڙي هاڪارڻ ۾ ڪم ايندڙ هڪ تختو (جهڪيل پاسي کي مٿي ڪرڻ لاءِ مخالف پاسي تختو رکي ان تي ملاح ويهي ٻيڙيءَ کي سنوت ۾ آڻي)
* [س]

• **پاتاريا:** [ا - خاص] مينگهواڙن جي هڪ ذات
* [س/ٽ]

• **پاتارِيو ج پاتارِيا:** [ا - مذ] ٺوٺي، ڳُرِيو

• **پاتالُ:** [ا - مذ] زمين جو هيٺيون طبقو، پاتارُ (هندن جي عقيدي موجب زمين جا ست طبقا آهن: 1. اَتَلُ 2. وَتَلُ 3. سُتَلُ 4. تلاتَلُ 5. مهاتَلُ 6. نِتَلُ ۽ 7. رَساتَلُ آخرين طبقي ۾ ناڳ رهن ٿا)، تحت الثّريٰ
* نرڳ، جهنم
* درياهه يا سمنڊ جو ترو
* [صفت] اونهو، عميق، اوڙاهه
* [سن: پاتال پت]

– **پاتال يَنتر:** [ا - مذ] دوائن ناهڻ جو ٿانو

– **پاتال ديش:** [ا - مذ] زمين جي هيٺان وارو ملڪ، ٻئي دنيا جو ملڪ
* ڪائنات جو ڪو گرهه جنهن ۾ حيات موجود هجي

• **پاتائو/ پاتاهو ج پاتاوا/ پاتاها:** [ا-مذ] ختيء جي اندران تري ۾ ٻراءِ لاءِ وڌل چمڙي يا ريگزين جو ٽڪر

• **پاتَرَ:** [ا-مت] چُڪَ، غلطي، ڀُلَ
٭ رنڊي، ويشيا، رقاصه (عورت)، بازاري (عورت)
٭ دوکو ڏيندڙ ناري
٭ ناتر
٭ [سن: پاتر]

• **پاتَرَ ج پاتَرُون:** [ا - مت] ٻڪر جي پات ٿانءُ، لوٽو، پاتوڙي، پاتوڙو
٭ [س/ٿ/سن: پاتر]

• **پاتِرُ ج پاتِرَ:** [صفت] لائق، موزون، قابل (ماڻهو)
٭ [سن: پاتر]
٭ پورو، ٺيڪ، برابر، صحيح
٭ پورڙو

• **پاتر پيٽِي:** [صفت-مت] سنهي چيلهه واري، سنهي (عورت)، جنهن عورت جو پيٽ اندر ٿيل هجي

• **پاتِرِجَڻُ:** [مص 'پاترڻ' مان فعل مجهول] ڀلجڻ، چُڪَ ڪرڻ
٭ رستو ڀلجي وڃڻ
٭ زبان جو ٿيڙهه کائڻ
٭ پير جو ٿيڙهه کائڻ
٭ [سن: پاتر]
٭ [پاترِيو، پاترِيو، پاتريل]

• **پاتِرِڻِ:** [صفت - مت] رنڊي، ويشيا، طوائف، ڪال گرل، بازاري عورتَ
٭ [س/ٿ]

• **پاتِرو ج پاتِرا:** [صفت] ويڪرو، ٽانگهڙو، تراڪڙو (ٿانءُ ميدان)
٭ [س/ٿ/سن: پاتر]
٭ ٻاٺو ٻولو، پورڙو
٭ [س/ات]
٭ [مت: پاترِي ج پاترِيون]

– **پاتِرِي ج پاتِرِيُون:** [ا-مت] پاٽِ، پتل جي (هندي)
٭ [س/ٿ/سن: پاترِ]

• **پاتِشاهُ ج پاتِشاهَ:** [ا- مذ] بادشاهه
٭ [ف]
'اُنهن جي پاڙي، پاڻهي اينُدو پاتشاهه' (شاهه)

– **پاتِشاهِي ج پاتِشاهِيُون:** [ا-مت] بادشاهي

• **پاتڪُ ج پاتڪَ:** [ا-مذ] نقصان يا تنزل جو سبب
٭ گناهه، پاپ، خطا، ڏوهه، چڪ، ڀل، غلطي، سهو
٭ [سن: پاتڪ]
٭ پليدي، ناپاڪي
٭ ويم جي گندگي
٭ فوتيءَ جو چوپ

– **پاتِڪِي ج پاتِڪِي:** [صفت] گنهگار، پاپي، بدڪار
٭ گندگي هاڻو، گندو، پليد

• **پاتَلَ ج پاتَلُون:** [ا-مت] وڻ جا ٻه ٽي ٻن گڏي ٺاهيل پڙچ يا ٿالهي (جنهن تي هندو کاڌو رکي کائيندا)
٭ [سن: پتر= پَنُ]

• **پاتَنجَل:** [ا- خاص] هڪ مشهور هندو فيلسوف جو يوگ تي لکيل ڪتاب
٭ [سن]
'پاتنجل سانکهه ويدانت وَرِتِي ڪاند ڪرم ڪلتا ڪيا' (محمد فقير کٽياڻ)

– **پاتَنجَلِي:** [ا- خاص] 'پاتنجل' جو مصنف
٭ [سن]

• **پاتِڙِي ج پاتِڙِي:** [صفت] پتڻ وارو، پتڻ اُڪاريندڙ، ٻيڙيءَ وارو (هڪ ڪپَ تان ٻئي ڪپَ تي ڪڻي ويندڙ)، پار اُڪاريندڙ (درياهه وغيره مان)، ملاح
'ٻگهه ڪِيُ مَ پاتڙِي، جاني! مون لاءِ جهت' (شاهه/سامونڊي)
٭ قبرستان ۾ رهندڙ ۽ هر فوتيءَ جي جنازي نماز پڙهندڙ فقير، ميت کي دفن ڪرڻ تائين قبرستان ۾ رهندڙ

● **پاتو ج پاتا:** [ا - مذ] جتيءَ جي اندران تري ۾ پراڻ لاءِ وڌل چمڙي جو ٽڪر. پاتائو. پاتاهو

٭ [س/ات]

● **پاٿوُ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

● **پاٿوجا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

● **پاتِي ج پاتِيُون:** [ا - مث] چٺي. خط

٭ پيغام. نياپو

٭ تلاش. ڳولا

٭ [س: پترِي = ڪتابڙو]

٭ پٽي. ڦرهي

٭ [س/ٿ]

● **پاتِيا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

● **پاٽُ ج پاٽَ:** [ا - مذ] مهاندو. پير

٭ نشان. پار. ڏس. پتو

'پونهه پاٽ نه سي پسان، جي سندا سيرين' (عنات)

● **پاٽارِڻ:** [مصدر 'پٽرائڻ'، 'پٽرڻ' مان فعل متعدي بالواسطه]

پڌرو ڪرائڻ. مشهور ڪرائڻ

٭ پکيڙائڻ. ورجائڻ

٭ وڇرائڻ. سڌو ڪرائڻ (بسترو غاليچو وغيره)

٭ [پٽرايو پٽرائيندو پٽرايل]

● **پاٽارِي ج پاٽارِيُون:** [ا -مث] جاءِ. جوءِ. هنڌ. ويهڻ يا سمهڻ جي جاءِ

٭ اُها جاءِ جتي چورَ اچي گڏ ٿين ۽ چوريءَ جو مال ٿُهين/ٿُمين

٭ ڪچهري. رهاڻ. صحبت

٭ ٽولي. جماعت. گروهه

٭ بسترو. هنڌ. وڇائو

٭ گهوڙي جو سوڪو پنڌ (جنهن ۾ سوارَ کي لوڏو به نه اچي)

٭ [ا - خاص] فقيرن جو هڪ گروهه

– **پاٽارِيءَ تي وَيَهڻ:** [اصطلاح] زال سان همبستر ٿيڻ

٭ [س/ات]

– **پاٽارِي خالِي نه هُئڻ:** [اصطلاح] ڪنهن مان ڪنهن نه ڪنهن ۾ مٿيا هئڻ. وڏن جي قابليت وارو گڻ هئڻ. وارثي واري لياقت هئڻ

– **پاٽارِيدارُ ج پاٽارِيدارَ:** [صفت] چوريءَ جو مال وٺندڙ ۽ نيڪال ڪندڙ. چورن کي پناهه ڏيندڙ. چورن جو سردار

٭ پاٽاري وارو. نامر ٽڪائي وارو

– **پاٽارِي ڪرڻ:** [اصطلاح] ويهڻ جي جاءِ ڪرڻ

٭ چورن جو ٺُر ڪري ويهڻ

٭ زال سان همبستري ڪرڻ

● **پاٽرو ج پاٽرا:** [ا -مذ] ڪاٺ جو پاڪر. پاڪر ۾ ايل ڪاٺا

٭ [س/ٿ]

● **پاٽُڙَ ج پاٽُڙُون:** [صفت -ا -مث] ڏکي ٻڪري (جنهن جي ٿڻ ۾ کير اچي ديو هجي)

– **پاٽُڙجڻُ:** [مصدر 'پاٽڙڻ' مان فعل مجهول] ڏُکي ٻڪريءَ جي ٿڻن ۾ کير اچڻ. ڦاٽڙجڻ

٭ [پاٽڙيو، پاٽڙبي، پاٽڙيل]

– **پاٽُڙَڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڏُکي ٻڪريءَ جو کير لاهڻ

٭ [پاٽڙيو، پاٽڙندِي، پاٽڙيل]

● **پاٽولِي ج پاٽولِيُون:** [ا - مث] ويهڻ جو هڪ نمونو. پٿلي. ٽنگون ٻيجي ويهڻ جي حالت

– **پاٽولِي ماري ويهڻ:** [اصطلاح] پلٿي ماري ويهڻ

● **پاٽ:** [ا - خاص] دادو تعلقي ۾ هڪ ديهه ۽ آڳاٽي مشهور ڳوٺ جو نالو (جيڪو 'پاٽ شريف' جي نالي سان مشهور آهي)

● **پاٽ:** [ا - مث] ٿانءُ. برتن. باسڻ

٭ [انگ: Pot]

● **پاٽِ ج پاٽِيُون:** [ا -مث] ٺڪر جي وڏي ٿالهي (جيڪا اٽي ڳوهڻ يا پٽ ڪاڻڻ جي ڪم اچي)

٭ [سن: پاترِ]

٭ ڪاٺ جو پاتوڙو

'پيهي وِترا پاٽ، آئون نه جيندي اُن ري' (شاهه / رامڪلي)

–

'چار سير چانور ڪاٺين پنجا سجي پاٽ' (محمد فقير کٽياڻ)

– **پاٽِ تي ويهارڻ:** [اصطلاح] طهر ڪرائڻ. ختنو ڪرائڻ

– **پاٽِ پاڻيءَ ۾ ٻُڏَڻُ:** [اصطلاح] شرم کان ٻڏي مرڻ
* ناڪامي جو نتيجو ڀوڳڻ
* ٿوري ٿي ڪم ۾ منجهي پوڻ

– **پاٽِڙي ج پاٽِڙيُون:** [ا - مث] ننڍڙي پاٽِ. ڦيلهي

• **پاٽُ ج پاٽَ:** [ا - مذ] فقير. ڳائڻو، ميراثي، منگتو، ڳائي ٻنندڙ فقير

'پاٽ پهريءَ رات ۾، ڳُڙهه پاسي ڳايو' (شاهه/سورٺ)

* پڙهائي، سکيا، تعليم، سبق، درس، ڏرمي ڪتابن جو دؤر
* پارٿُ
* شلوار وغيره جي ڪپڙي جو ڏر
* سِڙهه جي ڪپڙي جو ڏر (ٻيڙيءَ جي)
* [صفت] لائق (ماڻهو)
* سنجو، ڀينگيو

• **پاٽارِ:** [ا - مث] ڪَرَبي، ڪَسبيءَ، اَڏ وغيره ۾ پاڻيءَ جي چاڙهه يا وَهڪَ جي ڪَرَ، تار پاڻي جي وَهڪ
* [س/ل]
* پينتل
* [س/ل]
* ڪنارو (واهه جو)

• **پاٽِڙو ج پاٽِڙا:** [ا - مذ] ننڍڙي پاٽِ، ٺِڪر جو ننڍو ٿانءُ (جيڪو ڪاٺ يا ٻڪين کي پاڻي پيئارڻ لاءِ ڪم اچي)

– **پاٽِڙا پيچَڻُ:** [اصطلاح] جهيڙو ٿيڻ. فتنو ٿيڻ (ڪاج يا شاديءَ ۾)

• **پاٽَلُ:** [ا - مذ] گلاب جو گل
* ڪوئيءَ جو گل (جيڪو پاڻيءَ ۾ ترندو آهي)
* گلابي رنگ
* [هند]

• **پاٽِلو ج پاٽِلا:** [ا - مذ] بينچ
* [س/ٿ]

• **پاٽَڻُ ج پاٽَڻَ:** [ا - مذ] بوتو. قالب. سانچو

• **پاٽو ج پاٽا:** [ا - مذ] بيل گاڏيءَ جي ڦيٿي تي چڙهيل لوهه پٽو
* [سن: پتر = پٽو]
* مکري
* [س/ٿ]
* جاگير

• **پاٽُو ج پاٽُو:** [صفت] ٻٽيندڙ، ٻٽَ سٽَ ڪندڙ، ٻني گذارو ڪندڙ، پرائي مال تي گذارو ڪندڙ
* ڏنا ڏيئي رقم هڙپ ڪندڙ
* هٿَ ڦاڙ، خرچائو، فضول خرچي ڪندڙ

– **پاٽُوساٽُو:** [صفت] ٻٽَ سٽَ ڪندڙ، هِنان هتان ٻني پورائو ڪندڙ
* جفاڪش، محنتي
* چالاڪ
* [س/ات]

• **پاٽوڙو ج پاٽوڙا:** [ا - مذ] ٺڪر يا ڪاٺ جي وڏي پاٽ، موڪري ۽ اونهي پاٽِ، وڏي پاٽ
* [اصطلاحاً] ٻنڊڙ يا گوڏا

– **پاٽوڙا ڪوڙي ڪاٽڻُ:** [اصطلاح] گوڏا ٻيجي ڪاٽڻ، هيج ڪري ڪاٽڻ

– **پاٽوڙا ڪوڙي ويهڻُ:** [اصطلاح] پلٿي ماري ويهڻ، ٺهي ٺڪي ويهڻ (ڪاڏي تي)

• **پاٽولي ج پاٽوليي:** [ا - مذ] پَٽَ يا ريشم جو ڪم ڪندڙ، پَٽَ جي رنگائي، ٻڌ ۽ اوڻڻ وغيره جو ڪم ڪندڙ، پَٽَ جو واپار ڪندڙ
* [س: پٽ]
* [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو (پاٽولڪو ڪم ڪندڙ ماڻهن جو ڪٽنب)

• **پاٽُوندَرُ ج پاٽُوندَرَ:** [صفت] ونڊيندڙ، ورهائيندڙ. سخي
* [سن: پٽ = ورهائڻ]

'پاٽوندر پاڻ، حال پسي پال ڪري' (شاهه)

* پَٽَ جي پوشاڪ وارو
* وڏي شان وارو
* دَرَ پٽيندڙ

● **پاٽوئي ج پاٽوئيُون:** [ا - مث] ان مٽيءَ لاءِ هڪ سير وزن جيترو ماڻ. پاٽي

● **پاٽويُون:** [ا-خاص] ضلعي ميرپور خاص ۾ هڪ شهر جو نالو

● **پاٽِي ج پاٽِيُون:** [ا - مث] اَن ميڻ جو هڪ ماڻ (جنهن ۾ اٽڪل سير کن اَن ٿيو). چئن چوٿين جو ماڻ

'بخاريءَ جي ٺَهڪَ ۾ پاٽيءَ جيڏا پَوَرَ' (استاد بخاري)

◦ اٺٽ جو هڪ عضوو (اٺٽ جي ٻن ٺاڙين کي پاڻ ۾ ملڻ کان روڪڻ واري ڪاٺي)

– **پاٽِيءَ جيڏا ڳوڙها ڪرڻ/ڪيرڻ:** [اصطلاح] سخت مار کيڻ. سخت سيڪت ڏيڻ

● **پاٽيلو ج پاٽيلا:** [ا - مذ] گاڏيءَ جي چيڙي ۾ ٻڌل ڪلو

◦ [س/ات]

● **پاٽِيو ج پاٽِيا:** [ا - مذ] تختو. ڦرهو

◦ چوٽري

◦ [س/ٺ]

● **پاٺُ ج پاٺَ:** [صفت - مذ] ڳائي پنندڙ فقير. ڳائڻو. ميراثي. منگتو. چارڻ

'پاٺ پهرينءَ رات جو ڳُرُهه پاسي ڳايو' (شاهه)

● **پاٺُ ج پاٺَ:** [ا - مذ] پڙهائي. سکيا. تعليم. سبق. درس. ڌرمي ڪتابن جو دؤر. مقدس ڪتابن جو ورد

◦ [سن: پاٺ < پٺ = پڙهڻ]

◦ ڳائي پنندڙ فقير ڳائڻو. ميراثي. منگتو. چارڻ

'پاٺ پهرينءَ رات جو ڳُرُهه پاسي ڳايو' (شاهه)

– **پاٺُ پوڄا ڪرڻ:** [اصطلاح] ڌرمي رسمون ادا ڪرڻ. عبادت ڪرڻ. ڪرياڪرم ڪرڻ

– **پاٺَ جو ڀوڳ وجهڻ:** [اصطلاح] پاٺ پورو ٿيڻ تي پرارٿنا ڪرڻ ۽ پرساد ڪرڻ

– **پاٺِ شالا ج پاٺِ شالائُون:** [ا - مث] پڙهڻ جي جاءِ. سکيا جو مرڪز. وديالي

– **پاٺَڪُ ج پاٺَڪَ:** [صفت] پڙهائيندڙ (ويد، پراڻ وغيره). سيکاريندڙ. معلم

◦ [سن: پاٺڪ]

◦ پاٺ ڪندڙ. شاگرد

◦ پراڻ پڙهندڙ. برهمڻ

– **پاٺَ ماترا:** [ا-مث] معنيٰ ڪرڻ کان سواءِ رڳو لس پڙهڻ جي حالت. روان پڙهي وڃڻ واري حالت. ناظره پڙهڻ

– **پاٺِ ويچارڻ:** [اصطلاح] ڪنهن ڌرمي پستڪ جي پڙهائي جو بندوبست ڪرڻ. ڌرم شالا کولڻ

– **پاٺِي ج پاٺِي:** [صفت] پاٺ ڪندڙ. پڙهندڙ. شاگرد

● **پاڙُ ج پاڙَ:** [ا - مذ] ٻڪريءَ جو نر ڦرُ (جيڪو چيلي ٻي وهيءَ کان مٿي هجي)

● **پاڙڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڌوئڻ. ڌوئي صاف ڪرڻ

◦ خشڪ ڪرڻ. سڪائڻ

'پائيون جان نہ ڪجن، روئي ڌوئي اڪريون' (شاهه ڪريم)

◦ [مص] پاڙَڻ

◦ [امر] پاڙ

◦ [پاڙيو، پاڙندو، پاڙيل]

● **پاڙو ج پاڙا:** [ا - مذ] آباد زمين جي وچ وارو زمين جو ٽڪر (جيڪو غير آباد ڇڏيو ويو هجي، يا آباد ٿيڻ لائق نہ هجي). ٻوڙو

◦ دفتري. گٽو (جلدبندي وغيره ۾ ڪم ايندڙ خاڪي ڪاغذ جي ٿلهي جلد)

◦ جاءِ جو هڪ پاسو يا ٻت

◦ [س/ٿ]

◦ اَٺَ جي ٻلاڻَ جو هڪ پاسو

◦ [س/ل]

◦ چيلو. ننڍڙو ٻڪر

◦ [صفت] سنڪل. خشڪ. سوڪ

◦ سگهارو (بدن ۾). مضبوط. جانئو

● **پاڙورو:** [ا - مذ] ڏانداريءَ جو ڏندن وچئين وارو حصو

◦ [س/ات]

● **پاڙِي:** [ا - مث] سنڪايل يا خشڪ (مڇي)

◦ [س/ل]

• **پاپُ ج پاپَ:** [ا-مذ] گناهه. ڏوهه. خطا. نيچ ڪم. بچڙو ڪم
※ دين يا ڌرم جي خلاف عمل
※ ظلم. ڏاڍ. قهر. غضب
※ [سن: پاپ]
'پورن پرگهٽ پد پرڪاشي، جوت نہ جس پر پاپ نهين' (محمد فقير کٽياڻ)
– **پاپ آتما:** [صفت] گنهگار. پاپي. ڏوهاري
※ [پاپ = ڏوهه. گناهه + آتما = روح = روح رنجائيندڙ گناهه. روحاني رنج]
– **پاپاتِما:** [صفت: 'پاپ آتما' جي بگڙيل صورت] پاپي. گنهگار. مجرم. بدڪار. ڏوهي. جنهن جي دل گناهه ڏانهن مائل هجي
– **پاپائِتوج پاپائِتا:** [صفت] پاپي. گنهگار. ڏوهي. هچارو
– **پاپُ پوڻ:** [اصطلاح] چٽي پوڻ (سِرتي). گناهه جي سزا ملڻ
※ ضعيف ٿي وڃڻ
※ تمام مسڪين ٿي وڃڻ
– **پاپ درشن:** [صفت] ڪمينو. خراب. بد
– **پاپُ روڳُ:** [ا-مذ] گناهن جي گندگي. گناهن جو روڳ
※ گناهن جي سزا طور ٿيل بيماري (ڪوڙهه وغيره)
– **پاپُ ڪُٺڻ:** [صفت] گناهه لاهيندڙ يا ناريندڙ. گناهن کان اڳتي لاءِ توبهه ڪندڙ (منتر يا عمل وغيره)
– **پاپُ گرهُہ:** [ا-مذ] نحس ستارو
– **پاپُ گهڻ:** [صفت] گناهن کان پري ڪرڻ وارو. نيڪيءَ جي ترغيب ڏيڻ وارو
– **پاپُ هت:** [صفت] گناهه ڪندڙ. ڏوهي. بدڪار. پاپي
– **پاپ مرپوڻ:** [اصطلاح] گناهه جو ڪم ڪرڻ. بچڙاين ۾ پٺجي وڃڻ. بي قياسيءَ جا ڪم ڪرڻ
– **پاپڻ:** [صفت - مث] گناهگار (عورت)
※ ظالم. بي قياس (عورت)
– **پاپي ج پاپي:** [صفت] پاپ ڪندڙ. گنهگار. ڏوهاري
※ ظالم. بي قياس. انيائي. بي انصاف
※ [مث: پاپڻ ج پاپڻيون]

– **پاپيپڻو:** [ا-مذ] گناهه يا پاپ جو ڪم
• **پَپا ج پَپا:** [ا-مذ] پيءُ کي پيار مان سڏڻ لاءِ ڪم ايندڙ انگريزي لفظ. ابو. بابو
※ [انگ: Papa]
• **پاپڙو ج پاپڙا:** [ا-مذ] ڏجهو. تڪليف. ڏاڪڙو
※ [س/ل]
※ جاکوڙ. محنت
– **پاپڙا پٽڻ:** [اصطلاح] ڏک ڪاٽڻ. تڪليفون سهڻ. جاکوڙا ڪڍڻ
– **پاپڙا ڪرڻ:** [اصطلاح] جفاڪشي ڪرڻ. محنت ڪرڻ. ڪوشش ڪرڻ. جاکوڙ ڪرڻ
※ تڪليف سهڻ. ڏک ڪڍڻ. ڏکڙا ڏسڻ
※ تجويزون سٽڻ. ترڪيبون سوچڻ
• **پاپا:** [ا-مذ] والد. پيءُ. بابو. ابو
※ عيسائين جو وڏو پادري
※ [انگ: Papa]
• **پاپڙ:** [ا-مث] ٿلهيون ساريون (جن پر لَنءُ نہ هجي). توتَڙ. درهاڙ
※ [س/ات]
• **پاپڙُ ج پاپڙ:** [ا-مذ] بيسڻ. مانهہ. مگ وغيره مان ٺهيل مصالحي واري تمام سنهي ماني. ڳهيچو
※ مانيءَ جي اُڦرڪيل ڪَلَ
※ سِنهي مانيءَ جو هڪ قسم (جيڪا جيرو، سونف وغيره وجهي ۽ بيمارن لاءِ پچايل هجي). چَرڪي
※ [صفت] باريڪ. سنهڙو. ڪاغذ جهڙو
– **پاپڙ جهڙو:** [صفت] تمام سنهو. ڦيڪڙو
– **پاپڙ ويلڻ:** [اصطلاح] مصيبت برداشت ڪرڻ. سخت تڪليف سهڻ. آزار سان منهن ڏيڻ
• **پاپڙو ج پاپڙا:** [ا-مذ] ٻير جي ڪچي ڦري (جيڪا پچڻ بعد پلڙو ٿئي)
'تارا اُڀَ تي پاپڙا، راتِ سڄي روڙين' (استاد بخاري)
※ مٽرن جي ڪچي ڦري (جنهنجو ٻج پڪو نہ ٿيو هجي)
※ [س/ات]
※ [صفت] سنهڙو. ڏٻرو

● **پاپڙي ج پاپڙيُون:** [ا-مث] ڪڻڪ جي ٻجڙيءَ م لڙڪندڙ ڪَلُ
* ڪُڪڙ جو ڪن
* بيسڻ مان ٺهيل هڪ ٿول. نمڪ پارا
* [صفت] تمام سنهي
– **پاپڙيءَ پٽيو:** [صفت] ڪَنَ وڍيل
* بدصورت
* بي مروت
* [س/ات]
– **پاپڙيلُ:** [صفت] ڏگهن ڪنن وارو
– **پاپڙيُون پٽڻ:** [اصطلاح] توبهه ڪرڻ. زاري ڪرڻ
– **پاپڙيُون لُڏڻ:** [اصطلاح] تمام بوڙهو ٿيڻ. جهور ٿيڻ
● **پاپليٽُ:** [ا - مث] سامونڊي مڇيءَ جو هڪ قِسم (سامونڊي ٽيڊي مڇي، جيڪا چانديءَ جي رنگ جهڙي ٿئي)
* [انگ: Paplet]
● **پاپلين:** [ا-مث] ڪپڙي جو هڪ قِسم. ڏوردار سطح وارو سادي اُڻت وارو سوٽي ڪپڙو
* [انگ: Poplin]
● **پاپو ج پاپا:** [ا-مذ] سَڪلَ ڊبل روٽي. ٽوش
● **پاپُولَر:** [صفت] مشهور. مقبول. شهرت يافته
* [انگ: Popular]
● **پاپُوليشَن:** [ا-مث] آدمشماري. انساني ڳڻپ. ماڻهن جو شمار
* [انگ: Population]
● **پاپيتو ج پاپيتا:** [ا - مذ] ميوي جو هڪ قسم. (گدري جهڙو ساڻي پيلي رنگ تي). ڪاٺ گدرو. ايربو. پپيتو
● **پاجامو ج پاجاما:** [ا - مذ] سلوار. سٿڻ. پتلون. چيلهه کان پيرن تائين پهرڻ جو ڪپڙو (جنهن جا پانچا وڏا ۽ تنگ سٿڻ کان سوڙهو هجي)
* [ف: پاءِ + جامه]
– **پاجامي کان ٻاهر نڪرڻ:** [اصطلاح] آپي کان ٻاهر نڪرڻ. ڪاوڙ م هوش مان نڪري وڃڻ
* وِتَ کان وڌڻ. وَسَ کان وڌيڪ ڪم ڪرڻ

● **پاچي ج پاچي:** [صفت] ٺڳ. دغاباز. لُچ. بدمعاش. ڪميڻو. ذليل. نيچ
* [ف: پا = پير + چي = نسبتي]
* غلام. ٻانهو. نوڪر. خدمتگار
* احمق. چسڻو. بي وقوف
* [مث: پاچياڻي ج پاچياڻيون]
'پنهون پاچياڻيءَ تي لاٿو ڏورو لايو' (خليفو نبي بخش)
● **پاچ:** [ا-مذ] ٻٽَ تي چڙهڻ لاءِ سلاميءَ وارو پاسيرو رستو
* [س/ٿ]
● **پاچ ج پاچُون:** [ا-مث] بند کي پاڻيءَ جي ڪاٽ کان بچاءَ لاءِ ڏنل چاپ (ڳوٺين. پٿرن. ڪاٺن وغيره جي)
* [س/ات]
● **پاچارو ج پاچارا:** [ا-مذ] رَحم. مِهر. ٻاجهه. دَيا. ڪهل. ڪرم
* نيڪ ڪم. ڀلائي. چڱائي. نيڪي
* گهڻو ڪم. هاچارو
● **پاچاهو:** [ا - مذ] نئون نڪتل ٻيٽ (درياءَ وغيره مان)
* [س/ات]
● **پاچي ج پاچي:** [صفت] نوڪر. غلام. ٻانهو
* ٺڳ. دغاباز. لُچ. بدمعاش. ڪميڻو. ذليل. نيچ
* اَحمق. چسڻو. بيوقوف
* [مث: پاچاڻي ج پاچاڻيون]
'پاچي پيش اوهان جي، لوهه لڳو تهنجي لاهه' (رمضان واڍو)
-
'وهراه اوهان جي هٽ وساريان پاچاڻين کي پنڌڙا پريان' (سچل)
● **پاچاري ج پاچاريُون:** [ا-مث] ڪاٺين مان ٺهيل جونڪو (جيڪو ڍڳن جي ڪنڌ/ڳچيءَ م وجهبو آهي). پانجاري
'ڏڙٿي ٿيا ڏاند. ڏاڍن پاچاريُون وڌيون' (استاد بخاري)
● **پاچوڙي ج پاچوڙيُون:** [ا - مث] وڇائيون. ٻٽرائيون ('پاچوڙيون پٽيون')

- **پاڇَ:** [ا - مث] ڦَٽَ، ڦرڙي، مَلو، پڪريل زَخم (پچڻ جي حالت)
- **پاچارِي ج پاچارِيُون:** [ا - مث] قطار
- **پاڇڙُ ج پاڇڙَ:** [ا - مذ] هرڻ جو هڪ قسم، ڦاڙهو
- **پاڇڙو ج پاڇڙا:** [ا - مذ] ڦَٽَن ڦرڙين جي بيماري، پڪريل مَلو

※ ميوي پچڻ جي مُندَ

– **پاڇڙي جي مُندَ:** [ا - مث] پڪريل جي مند، مکوراڙ جي موسم

※ ميوات جي پچڻ جي موسم

- **پاڇڪو ج پاڇڪا:** [ا - مذ] باتَ (ڪتل جو)

※ گوڻ کان ننڍو گوڙرو (جنهن ۾ ريهه کان پنجاهه ڪلو تائين ماپي سگهي)، باڇڪو ڪٽو

- **پاچو/ پانچو ج پاچا/ پانچا:** [ا - مذ] سٿڻ يا پاجامي وغيره جو پيرن وارو ڪليل حصو، پهين

※ [س/ات/ ف: پائنچه]

– **پاچا/پانچا پُسائي ڇڏڻ:** [اصطلاح] ڏَپَ کان مٽي ڏيڻ، بزدل ٿيڻ، پيشاب وَهي وڃڻ (ڏپ ۾)

※ مياري ٿيڻ

※ خراب ڪم ڪرڻ

- **پاڇُو ج پاڇُو:** [صفت] پچڻ جهڙو

※ هضم ٿيڻ جهڙو

※ [سن: پچ - پچڻ]

- **پاڇَ:** [ا - مث] جانورن جي پيجي، پچ، آش، رب

※ [سن: پچِچ، پچچڪا]

※ پڇاڙي، گهٽتائي، ڪوتاهي

※ [س/ل/سن: پشچات = پوء]

- **پاچا/پاچاهُ:** [ا - مذ] پاتشاه، بادشاه

※ [ف: 'پاشاه' جو بگڙيل لفظ]

- **پاڇاتو ج پاڇاتا:** [صفت] پويون، پڇاڙيءَ وارو، دير سان ٿيل، وقت کان پوءِ

※ مُندَ کان پوءِ پچي تيار ٿيڻ (پوک، ميوو)، مند کان پوءِ پوکيل (فصل)

※ [ضد: اڳاتو]

※ [مث: پاڇاتي ج پاڇاتيون]

– **پاڇاتو فَصُل:** [اصطلاح] دير سان پوکيل فصل

– **پاڇاتِئان:** [ظرف] پويان، پڇاڙيءَ وٽان

※ دير سان، مندَ چڙهي، مند جي پڇاڙيءَ ۾

※ [ضد: اڳاتيان]

'پاڇاتِئان پئي، ڪيو اڳاتيان آڳرو' (شاهه/سارنگ)

- **پاچاندو ج پاچاندا:** [ا - مذ] پڇاڙي، نتيجو

※ نسل، ٻج، وِياءُ

- **پاچاهُ ج پاچاهَ:** [ا - مذ] بادشاه

※ [ف: 'پاتشاه' بگڙيل لفظ]

– **پاچاهِي ج پاچاهِيُون:** [ا - مث] بادشاهي

'پاچاهي نه پارَيان، سرتيون سڀئي ساڻ' (شاهه)

- **پاڇڙِي:** [ظرف] پٺيان، پوئتان، پٺتي

※ [س/ٿ]

※ [ا - مث] پُڇڙِي، پڇاڙِي، ڇيهه، دنگ

※ [س/ڪوهه]

- **پاڇَلَ:** [ا - مث] ٽانگهو پاٿي، چاچر
- **پاڇَلِ:** [ا - مث] ٻيڙيءَ جو پٺيون حصو، پاڇيل

※ [ظرف] پٺيان (نهارڻ)، پوئتي

※ [س/ٿ]

- **پاڇو ج پاڇا:** [ا - مذ] پاڇُولو، سايو، ڇانوَ، ڇانورو، عڪس، اولڙو، ڏٺو

※ پناهه، سرپرستي

※ اثر (جن وغيره جو)، آسيب

※ [سن: ڇايا]

– **پاڇوبو ج پاڇوبا:** [ا - مذ] پاڇو، سايو، اولڙو

※ پار، اُهڃاڻ

※ ڏس، پتو

'لالن لڱا پر رهي، پڌر پاڇوبا' (گرهوڙي)

– **پاڇو پوَڻُ:** [اصطلاح] جِنّ يا ٻَريءَ جو اثر ٿيڻ، آسيب ٿيڻ

※ صحبت جو اثر پوڻ

- **پاڇو ڍڳهو ٿيڻ:** [اصطلاح] مهرباني ۽ سخا جي ڪا حد نہ رهڻ. هر وقت فيض جاري رهڻ

٭ عمر دراز ٿيڻ

- **پاڇُولو ج پاڇُولا:** [ا - مذ] پاڇو. سايو

- **پاڇُوهو:** [ا - مذ] پاڇُولو. سايو. ڇانوَ. ڇانورو. عڪس. اولڙو. دڳو

٭ پناهہ. سرپرستي

٭ اثر (جن وغيره جو). آسيب

- **پاڇو هٽڻ:** [اصطلاح] سايو هٽڻ. ڇانو هٽڻ

٭ مهربانيءَ يا سرپرستيءَ جو هٽ هٽڻ

- **پاڇي پِرِ ڊڄڻ:** [اصطلاح] تمام گهڻو ڊڄڻ. نالي کان ئي ڊپ وٺڻ

- **پاڇي کان بہ پِري ڀڄڻ:** [اصطلاح] ونئن وڃڻ. ويجهو نہ وڃڻ

٭ سخت نفرت ڏيکارڻ. بيزار ٿيڻ

٭ ڪو واسطو نہ رکڻ

- **پاڇي وانگر پُٺيان اچڻ:** [اصطلاح] هر وقت ساڻ رهڻ

٭ ليلو ٿي لڳڻ. هر وقت لڳو رهڻ

٭ جاسوسي ڪرڻ

• **پاڇي ج پاڇيُون:** [ا - مث] بچت. بقايا. رهت. توشو

٭ ثمر

٭ ملڪيت

٭ رياضيءَ ۾ ونڊ ڪرڻ بعد بچيل انگ

٭ [ظرف] باقي. بچت ۾. رهيل

'ڙيءَ لانگوٽيءَ لُٽ، پاڇي ڪن نہ پاڻ سين' (شاهہ / رامڪلي)

- **پاڇي پوڻُ:** [اصطلاح] باقي رهڻ. بچي پوڻ. ڪمائيءَ منجهان خرچ ڪرڻ کان پوءِ رقم بچڻ

- **پاڇي ڪرڻ:** [اصطلاح] بچت ڪرڻ. پوءِ لاءِ رکڻ. آئنده لاءِ ڪجهہ بچائڻ

- **پاڇيلُ:** [صفت] بچت ڪيل

• **پاڇيرو ج پاڇيرا:** [ا - مذ] چوپائي مال جو ٻيو دفعو ٻائي ٻيئڻ جي حالت

• **پاڇيلَ ج پاڇيلُون:** [ا - مث] ٻيڙيءَ جو پويون حصو. پاڇل

٭ [ضد: آگهيل]

- **پاڇيلي تَختُ:** [ا - مذ] ٻيڙيءَ جي پاڇيل جي ترِي وارو تختو

- **پاڇيلي لَڪُ:** [ا - مذ] ٻيڙيءَ جي اندر هيٺ وارو تختو

- **پاڇيلي مُهرو:** [ا - مذ] ٻيڙيءَ جو پاڇيل وارو مهرو

• **پاڇيلو ج پاڇيلا:** [صفت] پٺيان ايندڙ

٭ ڍلو. سست. ٽوٽي

• **پاخانو ج پاخانا:** [ا - مذ] پيرن تي اوڪڙو ويهڻ واري جاءِ

٭ بيت الخلا. ڪاڪوس. پٺي. موريُ. جاءِ ضرورت

٭ [ف: پائخانہ < پايہ = پير + خانہ = جاءِ]

• **پاداشِ:** [ا - مث] سزا. سيڪت

٭ بدلو. عيوض

٭ [ف]

• **پادَرَ ج پادَرَ:** [ا - مذ] جتيءَ جو هڪڙو پيرُ

٭ موچڙو. ڪلو. لِترُ. جوتو

٭ [سن: پاد = پير + در = ۾ : پير ۾]

- **پادَرَ اُونڌو ڪرڻ:** [اصطلاح] تماشو مچائڻ. مسخري وجهڻ

٭ جهيڙو مچائڻ

- **پادَرَ پادَرَ ڪرڻ:** [اصطلاح] گهڻي موچڙا وٺڻ. هٿ سان پنهنجي بيعزتي ڪرائڻ

- **پادَرَ جهلڻ:** [اصطلاح] موچڙا کائڻ. جوتا جهلڻ. جٺ ٿيڻ. بي عزتي ٿيڻ

- **پادَرَ چِڪ ۾ ڪرڻ:** [اصطلاح] وات ۾ موچڙو جهلڻ (معافيءَ وٺڻ جو هڪ نمونو). معافي وٺڻ. آڻ مڃڻ

- **پادَرَ سُنگهائڻ:** [اصطلاح] مرگهيءَ واري مريض جو ترت علاج ڪرڻ لاءِ موچڙو نڪ تي رکڻ. مرگهيءَ جو ترت علاج ڪرڻ

- **پادَرَ سُنگهڻ:** [اصطلاح] ڪتي جهڙيون وصفون اختيار ڪرڻ. ڪميڻو ٿيڻ

– **پادَرَ ڪائڻ:** [اصطلاح] موچڙا کائڻ. جوتا جهلڻ. جٽ ٿيڻ. بي عزتي ٿيڻ

– **پادَرَ ۾ پيرَ پائڻ:** [اصطلاح] ڪلهو هڻڻ. برابري ڪرڻ. همسري ڪرڻ. بر ميچڻ

– **پادَرَن جو ڪوڙُ:** [محاورو] جنهن تي پادرن جو اثر نه ٿئي. موچڙن جو ڏاڍو. نوڏ. نِئر

– **پادَرَن ڪي سڌ ڪرڻ:** [اصطلاح] گهري موچڙا وڻڻ

※ جدا ڪم ڪرڻ. سڙا جهڙو ڪم ڪرڻ

※ اڏنگي روش اختيار ڪرڻ

– **پادَرَ هڻڻ:** [اصطلاح] موچڙا هڻڻ. سيڪت ڏيڻ. مارڪيڻ

※ لوڏي ڪيڻ. ڏڪارڻ

• **پادِري ج پادِري:** [ا - مذ: قادر' جو بگڙيل اُچار] عيسائين ۾ مذهبي رسمون ادا ڪندڙ ۽ سکيا ڏيندڙ عالم

※ [لاطيني: پئٽر]

• **پادِشاهُ ج پادِشاهَ:** [ا - مذ] بادشاه

※ [ف: پات > باد = هوا + شاه = حاڪم = جيڪو هوائن (زماني جي لوڏن) تي قدرت رکي]

– **پادِشاهت:** [ا - مث] بادشاهت

– **پادِشاهِي:** [ا - مث] بادشاهي

• **پاڏارڻُ:** [مص - فعل متعدي] پڌرو ڪرڻ. ظاهر ڪرڻ

※ روانو ڪرڻ. اُسهائڻ. اُهرائڻ

※ اچڻ (مرشد يا گُرو جو). پير گهمائڻ. تشريف فرما ٿيڻ

※ [پد = پير + ڌارڻ. ڌرڻ = رکڻ]

※ روانو ٿيڻ. اُسهڻ

※ [مص] پاڏارڻ

※ [امر] پاڏارِ

※ [مضارع] پاڏاريان (ج) پاڏاريُون. پاڏارين (ج) پاڏاريو. پاڏاري (ج) پاڏارين

※ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گڏيا آهن]

※ [حال] پاڏاري ٿو (ج) پاڏارين ٿا

※ [حال مث] پاڏاري ٿي (ج) پاڏارين ٿيون

※ [ماضي] پاڏاريو (ج) پاڏاريا

※ [ماضي مث] پاڏاري (ج) پاڏاريون

※ [مستقبل] پاڏاريندو (ج) پاڏاريندا

※ [مستقبل مث] پاڏاريندي (ج) پاڏاريندِيون

※ [اسم مفعول] پاڏاريل

• **پاڏَر:** [ا - مث] مهمل لفظ. 'اوڏر' سان ۽ هو گڏ استعمال ٿيندڙ لفظ اوڏر پاڏر

• **پاڏِر:** [ا - مث] سنئون پٽ. پڌر. اُچو پٽ. ڪليل ميدان. پوٺو. جاءِ جي اڳيان ڪليل ميدان. آڳند. اڱڻ

※ [سن: پرسِڌ]

• **پاڙ:** [ظرف] پاسي. ڏانهن [جيئن: ٻنيءَ پاڙ = ٻنيءَ طرف]

• **پاڏارڻُ:** [مص - فعل متعدي] پڌرو ڪرڻ. پاڏارڻ

※ [س/ل]

※ اچڻ (مرشد يا گُرو جو). پير گهمائڻ. تشريف فرما ٿيڻ

※ روانو ٿيڻ. اُسهڻ

'ڪري پيڪ پنهون ۽ سين پاڏاريائين پاڻ' (شاهه)

※ [مص] پاڏارڻ

※ [امر] پاڏارِ

※ [مضارع] پاڏاريان (ج) پاڏاريُون. پاڏارين (ج) پاڏاريو. پاڏاري (ج) پاڏارين

※ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گڏيا آهن]

※ [حال] پاڏاري ٿو (ج) پاڏارين ٿا

※ [حال مث] پاڏاري ٿي (ج) پاڏارين ٿيون

※ [ماضي] پاڏاريو (ج) پاڏاريا

※ [ماضي مث] پاڏاري (ج) پاڏاريون

※ [مستقبل] پاڏاريندو (ج) پاڏاريندا

※ [مستقبل مث] پاڏاريندي (ج) پاڏاريندِيون

※ [اسم مفعول] پاڏاريل

• **پاڙڪي ج پاڙڪيُون:** [ا - مث] ننڍڙي. پاڏي. وَڇ
* [س/ٿ]

• **پاڙَنهُن:** [ظرف] پاسي. ڏانهن [جيئن ٻنهي پاڙ = ٻنهي طرف]
* [س/ات]

• **پاڏو ج پاڏا:** [ا - مذ] ماهي مالَ جو نرُ ٻچو. ڪونهون. وڇو
* اُڏامندڙ جيتَ جو قسم (پوُنر جهڙو رنگ ڪارو)
* جيتي جو ٻَندڻ
* [صفت] ٿلهو متارو. سگهارو. جانٺو
* [مث: پاڏي ج پاڏيون]

– **پاڏا پيهَڻُ:** [اصطلاح] خارَ کائڻ. ڪاوڙ کائڻ

– **پاڏو ٿيڻ:** [اصطلاح] ٿلهو ٿيڻ. متارو ٿيڻ. مچي پوڻ. اَجائي ٿونهه ڪرڻ

– **پاڏِي ج پاڏِيُون:** [ا - مث] 'پاڏو' جو مؤنث. وَڇ
* [س/ل]

– **پاڏِيو ج پاڏِيا:** [ا - مذ] پاڏو
* [س/ٿ]

– **پاڏِيٺو ج پاڏِيٺا:** [ا - مذ] اَڪَ جي وَڻَ جو اَنب. اَڪَنٽِڙو
* [س/ٿ]

• **پاڍُ:** [صفت] وڏي پيٽ وارو. گهڻَ کائو. پيٽي
* [س/ات]

• **پاڍَڻُ/پاڍِڻُ:** [مص - فعل متعدي] چوپائي کي تَنگَ ۾ ڏِکو رَسو ٻَڌِي، ٻنيءَ ۾ چيڪ ڇڏڻ (جيئن اهو جانور گهڻو حصي ۾ گهمي ڦري گاهه کائي سگهي)، چيڪ ڇڏڻ
* سلهڻُ. اثرُ ڪرڻ
* [مص] پاڍَڻ/ پاڍِڻُ
* [امر] پاڍِ/ پاڍِڻُ
* [پاڍيو، پاڍيندو، پاڍيل]

• **پار:** [ظرف] گذريل. اڳيون. پويون
* [ا - مذ] ٻيو طرف. طرف. پاسو

'اَڪيُون پارِ پرينِ جي، ٿيُون ڳامُ نهارين ڳَسُ' (شاهه/پورب)

–

'پريان سندي پارَ جي، مؤرِتي مَناٽي' (شاهه)

* [ف]

– **پار سال:** [ا - مذ] گذريل سال. پَر سال

• **پارَ:** [ا - مذ] هِي لفظ هميشه جمع ۾ ڪم اچي
* نشان (سڃاڻپ لاءِ). اُهڃاڻ. ڏَس. پتا

'ڏَئي سگهندين جندُ، مون کي پارَ پرينءَ جا' (شيخ اياز)

* ڪرَ. افعال. لڇڻ. عادتون. خصلتون
* ڳڻ. وصفون
* رواج
* [سنڌي: پارُ ج پار]

– **پارَ پَتا ڏيڻ:** [اصطلاح] نشانيون ٻڌائڻ. اُهڃاڻ ڏيڻ
* ڏَس پتو ڏيڻ
* گذريل ڳالهيون ياد ڏيارڻ

– **پارَ پُڇڻُ:** [اصطلاح] نشانيون پڇڻ. اُهڃاڻ پڇڻ
* ڏَس پتو پڇڻ

– **پارَ ڏِيڻُ:** [اصطلاح] نشانيون ٻڌائڻ. ڏَس ڏيڻ. سڃاڻپ ڪرائڻ (ڪنهن وسري ويل ماڻهوءَ جي)

– **پارُ سُڃاڻَڻُ:** [اصطلاح] نشانيون سڃاڻڻ. افعال سڃاڻڻ. افعالن مان سهي ڪرڻ
* عزت واري يا قرب واري جو قدر ڪرڻ. لحاظ ڪرڻ

• **پارَ:** [ا - مذ] هِي لفظ هميشه جمع ۾ ڪم اچي
* ڪنهن فوتيءَ تي روئڻ وقت ان جون وصفون بيان ڪرڻ. اوسارا

– **پارَ آلاپڻ:** [اصطلاح] پار ڪڍڻ. سرسان فوتيءَ جا ڳڻ ڳائڻ

– **پارَ ڪڍڻ:** [اصطلاح] مري ويل ماڻهوءَ جون وصفون خاص نموني ۾ بيان ڪري روئڻ. اوسارا ڪڍڻ. وڏي آواز سان روئڻ

• **پارَ:** [ا - مث] نارَ جي نيسر
* [س/ل]
* جوُنري يا لانڍيءَ ۾ ناهيل جارو
* اڱڻ جي ڪِنار
* [س/ٿ]

• **پارِ:** [ظرف] ٻئي ڪَپَ تي. هُنَ پَر. ٻئي پاسي (درياهه جي). پرارِ
* [سن: پار]

'لَڙ لنگهائي سهڻي، پرت وڃهنديئي پارِ' (شاهه/سهڻي)

– **پارِ اُڪارڻ/ پارِ ڪرڻ:** [اصطلاح] ٻرينءَ ٻَرِ پهچائڻ، پراڙ اُڪارڻ، درياهه ٽپائڻ

❊ مشڪل مان ڪڍڻ

❊ ڪاميابي حاصل ڪرڻ

– **پارِ لَنگھڻ:** [اصطلاح] اُرپارِ وڃڻ، هن ٻر وڃڻ

❊ ڪاميابي حاصل ڪرڻ

❊ مصيبتن ۽ مشڪلاتن کان آجو ٿيڻ

❊ لنگهي پارِ پوڻ

'ويندو نہ ڀسين ڏيهہ، پنڌ هن پار ڏي' (شاهہ)

❊ روڊ ڪراس ڪرڻ (گهٽي ترٽفڪ مان)

– **پارِ مٿي:** [ظرف] هن پار ڏانهن

❊ ٻئي جهان ڏانهن

● **پارُ ج پارَ:** [ا-مذ] نَديءَ جو ٻيو ڪپ، پراڙ

❊ طرف، پاسو

❊ [سن: پار]

'شفق اوڏي شامَ، ٻهتي تنهنجي پارَ کان' (شيخ اياز)

❊ طرفداري، حمايت، لحاظ

❊ پتو، ڏس نشان، اُهڃاڻ

❊ لڇڻ، عادت

❊ حد، ڇيڙو

❊ اوسارو، تانگهو

❊ ڪوهہ (جنهن ٻر ٿڙ جو پاڻي نہ هجي ٻرسيمي جو پاڻي اچي، ٿر ٻر اهڙن ڪوهن جي اونهائي 25 فوٽن کان 50 فوٽن تائين ٿئي، انهن کي 'برساتي ڪوهہ' بہ چون، هنن ڪوهن جو پاڻي مٺو ٿئي)

❊ پار درياءَ يا ڪوهہ جي ڪپ تي ٻڌل گُوٺ

❊ [س/ٿ]

– **پاران:** [ظرف] ٻرينءَ ٻر کان، هن پار کان، ٻرئين طرف کان

❊ طرفان، کان، وٽان، ٻران، From

❊ جي عيوض

– **پارا واڙ:** [ا-مذ] پڇاڙي، ڇيڙو، انتها، پڇڙي

– **پارُ ٿيڻُ:** [اصطلاح] پاران ٻوڻ، طرف کڻڻ، پاسو وٺڻ، حمايت ڪرڻ، تائيد ڪرڻ

– **پارُ پائِڻُ:** [اصطلاح] انت لهڻ، حَدَ لَهڻ

– **پارُ پَوَڻُ:** [اصطلاح] اُڪرِي وڃڻ

❊ گذرڻ (ڏکئي ڪم يا بيماريءَ مان)

❊ ڪامياب ٿيڻ، مطلب حاصل ڪرڻ، مقصد کي پهچڻ

– **پارِ درشڪ:** [صفت] اها شي، جنهن مان آرپار ڏسي سگهجي، شفاف

❊ [سن]

– **پاروچو:** [صفت] پاريچو، پار جو ويٺل

– **پارون/ پارئون:** [ظرف] درياهَ جي ٻئي طرف کان

❊ هُن ٻَرِ کان

❊ طرفئون، پاران

❊ بدران، عوض

– **پارِيان:** [ظرف] طرف کان، پار کان، ٻرئين طرف کان

– **پاريچو ج پاريچا:** [صفت-مذ] درياهَ جي ٻئي ٻر جو رهاڪو، پراڙ جو ويٺل، ٻئيءَ ڪنڌيءَ ويٺل، پار جو ويٺل

❊ [مجازاً] سهڻيءَ جو عاشق (ميهار درياهَ جي ٻئي ٻر رهندو هو)

'مٺي جهوڪ جهري، ٻنڌيس پاريچن جي' (شاهہ)

● **پاراٻو ج پاراٻا:** [ا-مذ] پيغام، سنيهو، نياپو

❊ [س/ل/ڪوهہ]

❊ ڏوراپو

'سِڪان جي نہ سٽين، پاراٻا ٻريءَ جا' (شاهہ ڪريم)

–

'پاراٻا ٻرين جا، اُهي اِنِ ڇيام' (شاهہ/ مارئي)

– **پاراٻي ج پاراٻي:** [صفت] قاصد، ريبارو، پانڌي

● **پاراتو ج پاراتا:** [ا-مذ] ٻٽ، سراپ، بددعا، پٽٺو، ڪاٺي

'متان مَري اُڄ، ڪا ڏئي پاراتو ٻرينءَ کي' (شاهہ/ حسيني)

– **پاراٿو ج پاراٿو:** [صفت] پٽٺو، ڪارزباٺو، پاراتو ڏيندڙ

– **پاراتو ڏيڻ:** [اصطلاح] ٻٽڻ، پٽٺا ڏيڻ، بددعا ڪرڻ

• **پارائڻُ:** [مص -فعل متعدي] گوهيل اٽي کي گيهه يا مکڻ هڻي، مک ڏيڻ

※ [مص] پارائڻ

※ [امر] پاراءِ

※ [پارائيس پارائيندو پارائيل]

• **پارائو ج پارائا:** [ا - مذ] پرائو، اڦرائو، روغني ماني

• **پاراپو ج پاراپا:** [ا - مذ] نياپو، پيغام، سنيهو

※ [س/کوهه]

※ ڏوراپو

– **پاراپي ج پاراپِي:** [ا - مذ] نياپو کڻي ويندڙ، قاصد، ريبارو

• **پاراڌي ج پاراڌِي:** [صفت] شڪاري، ماري

※ پاپي، ظالم

※ [سن: اپراڌي = گنهگار، پاپي]

※ رسيُون ٺاهيندڙ

• **پاراڻُ:** [ا - مذ] دؤر (شاسترن يا ڌرمي ڪتابن جو)، پاٺ

• **پارانيو ج پارانيا:** [ا - مذ] نياپو، سنيهو، پيغام، سنديس

※ مهڻو، طعنو، ڏوراپو

– **پارانيا پهچائڻ:** [اصطلاح] پيغام پهچائڻ، نياپا ڏيڻ

※ ڏوراپا ڏيڻ، طعنا هڻڻ، مهڻا ڏيڻ، گڏريل ڳالهيون پچارڻ

• **پاران ڪَشُ:** [ا - مذ] ڪورڪي ڪم جو هڪ اوزار (تاڃيءَ جو ٻرُ ڇڪي بيهارڻ لاءِ سنهي ڪمان جهڙي ڪاٺي)

• **پاراٿو ج پاراٿا:** [ا - مذ] شڪار لاءِ ٺاهيل لڪ، ڪُڏڻو، لِڪڻو

※ پهرو، سنڀال، رکوالي

※ [س/کوهه]

• **پاراهِي ج پاراهِيُون:** [ا - مٺ] پارائي، ٿوٻي

※ [س/ٿ]

• **پارائڻُ:** [مصدر 'پائڻ' مان فعل متعدي بالواسط] ڍڪائڻ، پهرائڻ

※ ڪپڙو پهرائڻ (قرآن شريف کي، عورت/نياڻيءَ کي)

※ ڪٽائڻ، ڪهرائڻ، ذبح ڪرائڻ، تڪبير وجهرائڻ (حلال جانور کي)، سير ڏيارڻ

※ [پارايو پارائيندو پارايل]

• **پارائِي ج پارائِيُون:** [ا - مٺ] لوهه جي ٿلهي سيخ (ڳرين شين کي جوڙڻ، ريزهڻ يا مٽي کڻڻ جي ڪم ايندي)، بيرم، ڏري کوٽڻ لاءِ ڏگهي لوهي رنبي

※ ڪاٺ چيرڻ وقت گهوڙيءَ جي اندران ڏنل ڇهل يا ڇپَر

• **پارَت ج پارَتُون:** [ا - مٺ] سفارش، سپارت

※ خاص تاڪيد، ڪم پوري ڪرڻ جي هدايت

※ شفاعت

– **پارَت ڪرڻ:** [اصطلاح] سفارش ڪرڻ، چوچاءِ ڪرڻ، سپارت ڪرڻ

• **پارٽُ ج پارٽَ:** [ا - مذ] حصو، ڀاڱو، ٽڪرُ، ڀهرو

※ ڪردار، اداڪاريءَ جو محرڪ، Role

※ [انگ: Part]

– **پارٽُ وٺڻ:** [اصطلاح] عملي طرح ڀهرو وٺڻ (ڪنهن ڪم ۾)

※ ڊرامي ۾ اداڪاري ڪرڻ

• **پارٽ ٽائِيم:** [ا - مذ] واندڪائيءَ جو وقت، فرصت

※ جزوقتي

※ [انگ: Part time]

• **پارٽنَرُ ج پارٽنَرَ:** [صفت] ساٿي، رَفيق، شَريڪ، حصيدار

※ [انگ: Partner]

– **پارٽنَر شِپ:** [ا - مٺ] حصيداري، رَفاقت، شِراڪت

※ مدد، همراهي

※ [انگ: Partner ship]

• **پارِٽي ج پارِٽيُون:** [ا - مٺ] جماعت، گروهه، ٽولي، حزب

※ گهڻن ميمبرن جي گڏيل دعوت

※ مجلس

※ وليمو، دعوت، ڪاڄ پيڻ جي محفل، شاديءَ جي ماني

※ [انگ: Party]

• **پارِٽيسپينٽ:** [صفت] شريڪ، حصيدار

※ [انگ: Participant]

• **پارٽيشن:** [ا - مث] ٽڪيبر، ورهاڱو، ورهاسٽ. عليحدگي
☼ [انگ: Partiton]
• **پارٻتي:** [ا - خاص] هندو مت موجب شو ديوتا جي ديويءَ جو نالو. اها عورت، جيڪا برف جهڙي صاف ۽ جبل جهڙي مضبوط هجي ۽ ا يشور کي پتيءَ جي روپ ۾ ڄڃي (پوڄي)
☼ [سن: پاروتي]
• **پارجاتِ:** [ا - خاص] مرجان جو وڻ
☼ [سن]
• **پارچو ج پارچا:** [ا-مذ] پارچه. چلڪندڙ رڱ جو هڪ قسم، پڙچ
• **پارچہ:** [ا - مذ] ٽڪرو، پرزو
☼ ڪپڙو، لباس، وڳو، خلعت
☼ [ف]
– **پارچہ بافي:** [ا - مث] ڪپڙي جي اُڻاوت، ڪپڙي اُڻڻ جو هنر
☼ [ف]
• **پارِ دالِ:** [ا - مث] ٻنا ڦَرجي ڪير ڏيندڙ اُٺ، ڏاچي
• **پارڙو ج پارڙا:** [ا - مذ] موتيءَ جو هڪ قسم (اندرمينھ پويل اچي رنگ جا ۽ خاص ڪري نشن ۾ وجهبا آهن). شيلاني موتي
☼ [سن: پار= پارو]
☼ ٺڪر جي ننڍڙي ماٽي (جنهن ۾ ڪير جمائجي). ٺڪر جو ٿانءُ (جنهن ۾ ٿور ڪجي)، ڪُنو (ٺڪر جو)
• **پارَس ج پارَس:** [ا - مذ] خيالي پٿر جو هڪ قسم (چون ٿا ته اُهو پٿر لوهہ سان گسي اُن کي سون ڪري وجهندو آهي)
☼ [صفت] نهايت عمدو
☼ نفيس
☼ قابل، لائق، اُستاد ڪامل
'تون پارس، آئون لوهہ، جي سجين تہ سون ٿيان' (شاھ/ پرڀاتي)
– **پارَس پيپرُ:** [ا - مذ] وڻ جو هڪ قسم
– **پارَس ٿي پوڻ:** [اصطلاح] ڪامل ولي ٿيڻ، فيض وارو ٿيڻ (جنهن جي فيض کان مريد مٿيا وارو ٿئي)
'پير مغان پس پارس پرور، پرت سندو پيمانو ٿي پروانو'
(محمد فقير کٽياڻ)

• **پارِس:** [ا - مذ] لفظ 'فارس' جو قديم اُچار
☼ [ا - خاص] ملڪ ايران جو اڳوڻو نالو (جيڪو 'هوشنگ' جي پٽ تان هن ملڪ تي پيو)
☼ فارس، حضرت نوح عليہ السلام جي پوٽي جو نالو
☼ [ف]
– **پارسِي ج پارسِي:** [صفت] پارس جو (رهاڪو)
☼ فارسي، ايراني
☼ آتش پرست
☼ [ف]
• **پارسا ج پارِسا:** [صفت] پرهيزگار، پاڪدامن، نيڪ، صالح، متقي، زاهد
☼ [ف]
– **پارسائِي ج پارسائِيون:** [ا - مث] تقويٰ، پرهيزگاري پاڪدامني، خداترسي
• **پارسَلُ ج پارسَلَ:** [ا-مذ] بند ٿيل بڪيٽ، ٽپال ذريعي ڪا بند موڪليل شيءِ، بڊ، بڊڙي
☼ ڪاغذ ۾ بند ڪيل ڪاڏو (جيڪو هڪ هنڌ کان ٻئي هنڌ کڻي وڃبو آهي؛ هوٽل جو اصطلاح)
☼ [انگ: Parcel]
• **پارسِي:** [ا - خاص] ايران جي ٻولي، فارسي
• **پارسِي ج پارسِيون:** [ا - مث] ٻرولي، ڳجهارت
☼ [صفت] ذڪي، اهنجي
'رُسيا جي رمز کي، تن پارسي پاتي' (شاھ/ سورٺ)
– **پارسِي پائڻُ:** [اصطلاح] ٻرولي ٻجهڻ، ڳجهه پروڙڻ
– **پارسِي پڙهڻ:** [اصطلاح] ذڪيو ڪم ڪرڻ
☼ ذاربو علم پرائڻ، قابليت حاصل ڪرڻ
'پارسي گهوڙي چڙهسي' (چوڻي)
– **پارسِي هُئڻ:** [اصطلاح] مشڪل ڪم هئڻ
☼ نئون ڪم هئڻ
• **پارَشُ ج پارَش:** [ا - مذ] پارَچُ
☼ [س/ات]

• **پارِشدُ ج پارِشدَ:** [ا - مذ] ملڪ
٭ رهبر
٭ پارشد ديوتا جي ڪچهري
٭ [صفت] نيڪ
٭ نوڪر
٭ تماشائي
٭ سونهون

• **پارڪُ ج پارڪَ:** [ا - مذ] احاطو، گهيرو، مخصوص عوامي ايراضي
٭ باغيچو، ننڍڙو باغ
٭ [انگ: Park]

• **پارڪَر:** [ا - خاص] سنڌ جي هڪ طبعي حصي جو نالو (جيڪو ٿر ڪچ ۽ جوڌپور علائقن جي وچ ۾ آهي. اصل ۾ 'پار ڪار = ڪاري جي پار' يعني لوڻي نديءَ جي پرينءَ پر)
'وڃ ورڻي پٽ پيون، پاسي پارڪر' (شاهه/ سارنگ)

• **پارڪنگ:** [ا - مذ] گاڏيون وغيره بيهارڻ جي مخصوص ايراضي
٭ [انگ: Parking]

• **پارَکَ:** [ا - مث] پَرَکَ، پرکا، پريکيا، آزمائش، چڪاس، جاچ
٭ [سن: پريڪشا ← جاچَڻ < جاچڻ < ايڪشن = ڏسڻ]

— **پارکُ ج پارِکَ:** [صفت] پارکو، جاڻو، ساڃهه وند
'نهان منجهيئي، پارک پرکج حق ڪي' (شاهه/ آسا)

— **پارکا ج پارکائُون:** [ا - مث] پرک، آزمائش

— **پارکُو ج پارِکُو:** [صفت] پرکيندڙ، کوڙ سچ کي ظاهر ڪندڙ، چڪاسيندڙ، آزمودو وٺندڙ، سڃاڻن وارو (اصل نقل کي)
٭ ڏاهو، جاڻو، نقاد
٭ آزمودگار
'ڏونگر ڏنا ٿري، مَون پارکو پهچيا' (شاهه/ حسيني)

-

'وڃي مهر نه ٿيون وٽ مٽ، جي پارکو پارٿن جا' (شاهه/ سري راڳ)

• **پارِڪَدُ ج پارِڪَدَ:** [صفت] پارشد ديوتا جي ڪچهري
٭ [سن: پارشد = اجلاس، جلسو، انجمن وغيره]
٭ نوڪر
٭ تماشائي، سونهون

• **پارليامينٽ:** [ا - مث] قانون بنائيندڙ جماعت، قانون ساز اسيمبلي، قومي نمائندن جو ميڙ، مجلس شوريٰ
٭ [انگ: Parliament]

• **پارڻُ:** [مص - فعل متعدي] پورو ڪرڻ، برابر ڪرڻ، هڪ جهڙو ڪرڻ
٭ نباهڻ، پارڻ (انجام، قول، شرط، حق شرح)
٭ جالڻ، گذارڻ (ڏکيو سکيو وقت)
٭ پيٽ پرڻ
'پاڻ نه پاري، ڪتا ڦاري' (چوڻي)
٭ پالڻ، پرورش ڪرڻ، نگهداشت ڪرڻ
٭ [سن: پار]
٭ [مص] پارڻ
٭ [امر] پار
٭ [مضارع] پاريان (ج) پاريَون، پارين (ج) پاريو، پاري (ج) پارين
٭ [زمان حال ناهي لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا گڏيا آهن]
٭ [حال] پاري ٿو (ج) پارين ٿا
٭ [حال مث] پاري ٿي (ج) پارين ٿيون
٭ [ماضي] پاريو (ج) پاريا
٭ [ماضي مث] پاري (ج) پاريون
٭ [مستقبل] پاريندو (ج) پاريندا
٭ [مستقبل مث] پاريندي (ج) پاريندِيون
٭ [اسم مفعول] پاريل

— **پارُو:** [صفت] پاريندڙ، نباهيندڙ، وفادار
٭ وقت گذر ڪندڙ
٭ [ا - خاص] هندڪو نالو

● **پارو:** [ا - مذ] ڌاتوءَ جو هڪ قسم (اڇي رنگ جي ٻرڙي ڳهاتي پاڻياٺ وانگر چلڪندڙ ۽ ترڪندڙ ٿئي). سيماب. Mercury

☼ ٿرماميٽر، بئروميٽر وغيره ۾ گرمي پد جاچڻ لاءِ ڪم ايندڙ ڌاتو

☼ [ڪنايه] ڪاوڙ. غصو (پارو گرمي پد جاچڻ لاءِ ڪم ايند آهي، ان ڪري، ان کي ڪاوڙ جي گرميءَ جو اشارو به ڄڻجي، جيئن: 'سندس ڳالهه ٻڌي هن جو پارو چڙهي ويو' وغيره)

– **پارو چَڙهَڻ:** [اصطلاح] سخت غُصو اچڻ. بيحد ڪاوڙجڻ

● **پارو ج پارا:** [ا - مذ] سياري جي موسم ۾ ڏاڍيءَ ٿڌ سبب ڄميل پاڻي

☼ ڏاڍي ٿڌ. سخت سيءُ

'سِهَ سيارو، پاڻي پارو، ڄٽ جهڻ جهڪَ جهول' (شاهه / سهڻي)

☼ ٽڪر جو ساڙهو، ڪِنگر يا ڏڪي (ڪير وجهڻ جي لاءِ ڪم اچي). پارڙو، ڪُنو (ٺڪرجو)

☼ موتيءَ جو هڪ قسم (رنگ اڇو اندر مينڻ پريل). سيلاني موتي. پارڙو

☼ ٽڪرو

☼ [ف: پاره]

☼ ڀاڱو. حصو (قرآن شريف جو). سيپارو

☼ [سيپارو< سي - ٽيه + پارو - ڀاڱو - ٽيهون حصو (قرآن شريف جو)]

– **پارن ۾ پارا پوڻ:** [اصطلاح] مصيبتن تي مصيبتون ڪڙڪڻ. تڪليفن مٿان تڪليفون اچڻ

– **پارو پيَچڻ:** [اصطلاح] هندن جي ڪنهن مردي کي مساڻ ڏي ڪڻي وڃڻ کان اڳ مُردي جي مٿن کان ڏلي ڀڃڻ جو سوڻ ڪرڻ

● **پارو ج پارا:** [صفت] پارن وارو. اُفعالن وارو

☼ [ظرف] وانگر. جيان. جهڙو [جيئن: تو پارو = تو جهڙو، مون پارو = مون جهڙو]

'مدهوش محبت وارن کي، تو پارن کي، مون پارن کي' (مدهوش پنو)

● **پارِوَتِي:** [ا - خاص] مهاديو جي زال جو نالو. پار ٻتي

☼ [سن: پاربتي = مهاديو جي زال]

● **پارُوٺو ج پارُوٺا:** [صفت - مذ] تيار ٿيڻ کان پوءِ گهڻي وقت تائين رکيل (کاڌو طعام وغيره جو ٺري بي سواد ٿي وڃي). رکيل (کاڌو). ٺريل. بي سواد. اوسِنو. باسي. ڏپ ڪيل. ڪِنو

☼ [سن: پار]

☼ [مث: پاروٺي ج پاروٺيون]

– **پارُوٺي واڱڻ جهڙو مُنهن ڪرڻ:** [اصطلاح] پيلو منهن ڪرڻ. مايوس ٿيڻ. شرمسار ٿيڻ. لڄي لڳڻ

● **پارُوڙِي:** [ا - مث] خبر. سُڌ. ڄاڻ. پروڙ

● **پارَه:** [ا - مذ] ٽڪرو. حصو. ڀاڱو. پرزو

☼ پيوند. چتي

☼ قرآن شريف جي ٽيهن حصن مان هڪ حصو. پارو

☼ [ف: پاره]

– **پاره پاره ڪرڻ:** [اصطلاح] ٽڪر ٽڪر ڪرڻ. پرزا پرزا ڪرڻ

– **پاره جات:** [ا - مذ] ٽڪرا ٽڪرا. ذرا ذرا

– **پاره جِگَر:** [صفت] جگر جو ٽڪرو. نهايت پيارو

☼ پٽ. فرزند

– **پاره دوز:** [صفت] ڪپڙن ۾ اڳڙيون وجهندڙ. رلين ۾ ٽُهه وجهندڙ

☼ موچي

● **پارِهياڙِي ج پارِهياڙِي:** [صفت - مذ] شڪاري. ماري. پابي. پکين جو شڪار ڪندڙ. پکي ڦاسائيندڙ

☼ [ا - خاص] مير بحرن جو هڪ پاڙو

● **پارهيڙِي ج پارهيڙِيُون:** [ا - مث] مڇيءَ جو هڪ قسم (چلڙن سان. رنگ سونهري. ڊيگهه 3 - 4 انچ)

☼ [س/ل]

● **پارِي ج پارِيُون:** [ا - مث] ڏڪي (ٺڪرجي). ٺڪر جي ڪُني (چٽن واري)

☼ ڇير جي آڌو وراندو

☼ گوهو. سيڙهه. ڪَسي. ٽهر. سيس. ڪَنڌي. ڪپ

☼ وسڪارو (ڳوڙهن جو)

☼ لانڍ. قطار

☼ نياپل يا پاليل عورت. نوڪرياڻي. ٻانهي

☼ چنڊ جو نيو پور

☼ پيادي

'سسئي تي، سيد چئي، ڪئي پير پاري' (شاهه)

• **پارِياهو ج پارِياها:** [ا - مذ] مڇيءَ ڦاسائڻ لاءِ هڪ قسم جي سَنڌ (جيڪا ڪناري تي جهلي ويهجي)
◌ [س/ل]
• **پارِيهو ج پارِيها:** [ا - مذ] پاريهل. ڪبوتر
◌ [س/ٿ]
• **پاريڇا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو
◌ [س/ڪوهه]
• **پاريچو ج پاريچا:** [صفت] هِن پار وارو. پارِ پاسي رهندڙ
• **پارِسِي ج پارِسِيُون:** [ا - مث] پارسي بولي. بروچڪي بولي
'آئون سنڌي نہ سمجهان، هو پارسيون پڇن' (شاهه/ديسي)
◌ اِشارو. اُهڃاڻ
◌ ڳجهارت. پرولي. ٻجهارت
◌ [ف: پارسي]
'ڏين پارسيون پاڻ ۾ اُيزا بليشي الخ' (شاهه)
• **پاريگِي:** [ا - خاص] مينگهواڙن جي هڪ اوڙَڪ جو نالو
◌ [س/ٿ]
• **پاريلُ ج پاريلَ:** [ا - مذ] جهنگلي ڪبوتر. پاريهل. پاريهر
◌ پاليل. ڏاريل. هيرايل
• **پاريلو ج پاريلا:** [ا - مذ] پاريل. پاريهل
• **پاريِتِ/ پاريِٺِ:** [ا-مث] شاديءَ واري رات. پرڻي جي رات. لائڻِ واري رات
◌ [س/ٿ]
• **پارِينہ:** [صفت] جهونو. پراڻو. ڪُهنو. زُبون (جيئن: قصہ پارينہ يعني 'جهونو قصو)
◌ قاتِل
◌ [ف]
• **پارِيو ج پارِيا:** [ا - مذ] ٽڪاڻو. مندر. ڏيوري [جيئن: عمرڪوٽ پرسان 'راڻن جا پاريا' موجود آهن]
◌ قبرون. قبرن تي يادگار

• **پارِيهَلُ ج پارِيهَلَ:** [ا - مذ] پکيءَ جو هڪ قسم (چمڪندڙ سرمائي رنگ جو قتل جاين ۽ پراڻن کوهن ۾ رهي ٿو ان جو رت ۽ گوشت. تمام سخت گرم مزاج. اڇ رنگ جي مرض ۾ ترت علاج طور ڪارايو ويندو آهي). جَهنگلي ڪبوتر
• **پاڙَ:** [ا - مث] گاهه جو هڪ قسم (چوپايو مال کائي ۽ هن کي اُپڻ لاءِ مِٽي پاڻي جي ضرورت ٿئي)
◌ [س/ل]
• **پاڙَ:** [مصدر 'پاڙڻ' مان اسم] عيوض. بدلو ('آڙ' لفظ سان گڏ ڪم ايندڙ لفظ. جيئن: 'آڙ پاڙ ڪي وڃڻ)
– **پاڙُ:** [مصدر 'پاڙڻ' مان اسم] عيوض. بدلو ['آڙ' لفظ سان گڏ ڪم ايندڙ لفظ 'آڙ پاڙ ڪي وڃڻ']
– **پاڙُ:** [ا - مذ] عيوض. بدلو
◌ [ضد: ويرُ. انتقام]
◌ اُگهہ. ملهہ. هميشہ لفظ ('اُگهہ' سان گڏ ڪم اچي جيئن: اُگهہ پاڙ)
– **پاڙُ پاڙڻ:** [اصطلاح] بدلو وٺڻ. رهيل پلئو جي ڪسر ڪڍڻ
◌ [س/ات]
– **پاڙُ جهاڙُ:** [ا - مث] وهنوار. لَٽ پَٽ (حساب ۾)
◌ ڏيتي ليتي جو فيصلو
– **پاڙُ جهاڙُ ڪرڻ:** [اصطلاح] چُڪتو ڪرڻ (ليکو). ۽ شيون هڪبئي جي بدلي ۾ قبول ڪرڻ. لَٽ پَٽ
◌ بدلو وٺڻ. انتقام وٺڻ
– **پاڙڻ:** [مص - فعل متعدي] هڪ جهڙو ڪرڻ. يڪسان بنائڻ. مٽ ڪرڻ. برابر ڪرڻ. ڀيٽڻ
'چند تنهنجي ذات، پاڙيان نہ پرين سين' (شاهه/ڪنيات)
◌ نباهڻ. پورو ڪرڻ (انجام. واعدو)
◌ لاهڻ. چڪتو ڪرڻ (ليکو جو ڪو وير)
◌ پالڻ. پرورش ڪرڻ
◌ مجرا وٺڻ (حساب ۾)
◌ بدلو ڪرڻ. انتقام وٺڻ
◌ [سن: پال = پالڻ. پورو ڪرڻ]
◌ [مص] پاڙڻ
◌ [امر] پاڙ

* [مضارع] پاڙيان(ج) پاڙيون، پاڙين(ج) پاڙيو، پاڙي(ج) پاڙين
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]
* [حال] پاڙي ٿو(ج) پاڙين ٿا
* [حال مث] پاڙي ٿي (ج) پاڙين ٿيون
* [ماضي] پاڙيو(ج) پاڙيا
* [ماضي مث] پاڙي (ج) پاڙيون
* [مستقبل] پاڙيندو(ج) پاڙيندا
* [مستقبل مث] پاڙيندي (ج) پاڙينديون
* [اسم مفعول] پاڙيل

● **پاڙَ ج پاڙُون:** [ا - مث] جَڙَ، بيخَ، پيڙهه، بُنياد، لاهه
* ڪنهن به نباتات جو زمين ۾ پکڙيل، تاندورن وارو حصو (وڻ يا ٻوٽي کي مضبوط جهلي ۽ پاڻي ڇهي وڻ کي رسائي)

'ڳُوڙهَ پاڙُون پاتا ڙ ۾، پوڙ ۾ پري آڪاس' (شاهه / ڪارايل)

– **پاڙان / پاڙؤن:** [ظرف، حالت اپادان] پاڙَ کان، پاڙَ وٽان، بنياد کان، جَڙَ کان

– **پاڙَپٽُ ج پاڙَپٽُ:** [صفت] پاڙَ پٽيندڙ، جَڙَ اُکيڙيندڙ، برباد ڪندڙ، ناس ڪندڙ، ويري، دشمن

– **پاڙَ پٽِڻُ:** [اصطلاح] برباد ڪرڻ، جڙ ڪڍڻ، بنياد اکوڙڻ، ناس ڪرڻ

– **پاڙَ پيڙهيءَ وارو هُجَڻ:** [اصطلاح] بنيادي وڏو ماڻهو هجڻ، خانداني نسل مان هجڻ
* هلنديءِ پڄنديءِ وارو هجڻ

– **پاڙَ سائي ٿيڻ:** [اصطلاح] سرسبز ٿيڻ، آباد ٿيڻ، خوش ٿيڻ، ڦِٽَل شئي جو بيهر اُسرڻ
* [ڪنايه] تباهه ٿيڻ، ناس ٿيڻ

'شل ڪا پاڙ سائي ٿئيس' (ٻاراڻي جو جملو)

– **پاڙُون پٽي ڪڍڻ:** [اصطلاح] بنياد کان ناس ڪرڻ، صفا برباد ڪري ڇڏڻ

● **پاڙِڇُ / پاڙِڇو ج پاڙِڇَ / پاڙِڇا:** [ا - مذ] نارِ يا هَرلي جو هڪ عضوو (ڪاٺ يا لوهه مان ٺهيل هٿ کن ڊگهو ۽ فوٽ کن ويڪرو نارجنهن ۾ لوٽڻ مان پاڻي ڪري ۽ اتان وڃي نيسر ۾ پوي)، لوهه جو پترو، پڙڇ

– **پاڙِڇو تِي پَوڻ:** [اصطلاح] ٻي جِس تي پوڻ، ڏاڍو ٽڪجي پوڻ، ڦان، ٿي پوڻ

● **پاڙِ دَنگ:** [ا - مذ] ٻلاڻ جو هڪ رسيءِ، جو ٽنڪر (جيڪو ڪرٽي ۾ ٻڌبو آهي)

● **پاڙو ج پاڙا:** [ا - مذ] ڳوٺَ يا شهر جو ڀاڱو، محلو، ويڙهو، پڙوس، آس پاس وارا گهر، ويجهڙائي (گهر جي)

'پاڙي ناهي پوڙ، د راتِ رنجائي گنڍي' (شاهه)

–

'پاڙو نبين کي ٻه پيارو هوندو آهي' (چوڻي)

– **پاڙائِتو ج پاڙائِتا:** [صفت - مذ] پاڙي جو، پاڙي وارو
* ٻٺائتو، وڏَ گهراڻو

– **پاڙو رَکڻ:** [اصطلاح] پاڙي جي حفاظت ڪرڻ
* پاڙي جو ننگ رکڻ، پاڙي جي حفاظت ڪرڻ، پاڙي جو لحاظ رکڻ

– **پاڙوسُ ج پاڙوسَ:** [ا -مذ] پاڙو، پڙوس. ڳوٺَ يا شهر جو ڀاڱو، محلو، ويڙهو، آس پاس وارا گهر، ويجهڙائي (گهر جي)

– **پاڙوسِي ج پاڙوسِي:** [صفت] پاڙي جو رهاڪو، پاڙيسري

– **پاڙي پنڌُ:** [ظرف] هرهنڌ، جِتي ڪِٿي
* گَسِ پَنڌِ، دِگ پنڌ سان، واٽ ويندي

– **پاڙيچو / پاڙيچي:** [صفت] پاڙي جو، پاڙيسري

'پاڙيچيءَ روئي، چاڪ منهنجا چوريا' (شاهه / حسيني)

–

'پاڙيجن پرين سان پوري پرت پري، سرهي سونهن پري' (محمد فقير کتياڻ)

– **پاڙيسِري ج پاڙيسِري:** [صفت] پاڙي جو، پاڙي وارو، پاڙي جو رهاڪو، پاڙي ۾ ويٺل، همسايه، محلي وارو، پر ۾ ويٺل، ويجهو ويٺل

– **پاڙي وارو ج پاڙي وارا:** [صفت] پاڙيسري

● **پاڙُوندو ج پاڙُوندا:** [ا - مذ] وَلِ جو پاڙَ وارو پٽو (جيڪو سخت ٿئي ۽ اڪثر ڪاٽڻ جي ڪم نه اچي)

• **پاڙهڻ:** [مص - فعل متعدي] پڙهائڻ. تعليم ڏيڻ. سکيا ڏيڻ. سيکارڻ. درس ڏيڻ. سبق ڏيڻ
* ياد ڪرائڻ (ڪي خاص ڳالهيون)
* [مص] پاڙهڻ
* [امر] پاڙهه
* [مضارع] پاڙهيان (ج) پاڙهيون، پاڙهين (ج) پاڙهيو، پاڙهي (ج) پاڙهين
* [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] پاڙهي ٿو (ج) پاڙهين ٿا
* [حال مث] پاڙهي ٿي (ج) پاڙهين ٿيون
* [ماضي] پاڙهيو (ج) پاڙهيا
* [ماضي مث] پاڙهي (ج) پاڙهيون
* [مستقبل] پاڙهيندو (ج) پاڙهيندا
* [مستقبل مث] پاڙهيندي (ج) پاڙهينديون
* [اسم مفعول] پاڙهيل

– **پاڙهڻي:** [ا - مث] پاڙهڻ جو ڪم يا نمونو

– **پاڙهو ج پاڙها:** [صفت] پڙهندڙ (ڦيغو جهان). ڦيٺو وجهندڙ. جهاڙ وجهندڙ
* گهڻو پڙهندڙ (شاگرد وغيره)

– **پاڙهيتو ج پاڙهيتا:** [صفت] جهاڙ وجهندڙ. مانديو

• **پاڙهيري ج پاڙهيري:** [ا -مذ] شڪاري. پکين جو شڪار ڪندڙ. ماري. سياد

'سڙ پکي هيڪڙو پاڙهيري پنجاهه' (شاهه / ڪارايل)

• **پاڙي ج پاڙيون:** [ا - مث] ٻت ۾ منيءَ جو ٺاهيل طاق (ٿانو وغيره رکڻ لاءِ)
* [س/ت]

• **پازي ج پازي:** [صفت] پاجي. ٻانهو. نوڪر. گولو. خدمتگار. غلام
* [مث] ٻانهي. گولي

'پازي آئون پينار پنا صحبت جا سامان' (محمد فقير کٽياڻ)

* خسيس. نيچ. ڪميڻو
* ٺگ. دغاباز. لُچ. بدمعاش
* احمق. چسڪو. بي وقوف
* وچڙيل

• **پازيبُ ج پازيبَ:** [ا - مذ] ڳهه جو هڪ قسم. پيرصن ۾ پائڻ جو زيور
* [ف: پا + زيب = سينگار]
* ٿورڙهو. سانُو

• **پازيٽو:** [صفت] مثبت. سچو. صحيح
* [انگ: Positive]

• **پاس:** [ا - مذ] سنڀال. نگهباني
* لحاظ. خيال. رعايت
* سانگو. سبب
* طرفداري. حمايت
* اڪثر مرتب لفظن جي اڳياڙي ۾ ڪم ايندڙ لفظ [جيئن: پاسبان، پاسخاطري، پاسدار وغيره]
* [ف]

– **پاسبانُ:** [صفت] پهريدار. سنڀاليندڙ. نگهبان. محافظ

– **پاسباني:** [ا - مث] سنڀال. نگهباني. حفاظت

– **پاسخاطر/پاسخاطري:** [ا - مث] طرفداري. حمايت
* لحاظ
* رعايت
* آدرڀاءُ. مرحب

– **پاسدار:** [صفت] نگهبان
* طرفدار
* لحاظ ڪندڙ

– **پاسداري:** [ا - مث] لحاظ
* نگهباني

• **پاسِ:** [ا - مذ] پاسو. طرف
* ٻر
* [ظرف] وٽ. ويجهو. قريب. نزديڪ (جيئن: 'آسپاس')

'پاٽي ڊ پرينديس پرين جي ڪوهن پاسِ ڪڙي' (راڻي/شاهه)

* حوالي. ٻلي

'گور منهنجي سومرا، ڪج پهنوارن پاس' (شاهه / مارئي)

– **پاسيرو:** [ظرف] پاسي تي. هڪ پاسي. هڪ طرفو. پاسي ٻر
* ٻري. چرپرڊ

– **پاسِيرو ج پاسِيرا:** [صفت] آڏو، پر ڀرو، ھٽيل

• **پاس:** [ا - مذ] لنگھہ، راھ جو رستو، لڪ (جيئن: خيبر پاس، بولان پاس)

✲ [انگ: Pass]

• **پاس:** [صفت] ڪامياب (امتحان ۾)، ڪامياب ٿيل (آزمائش ۾)

✲ پسند، منظور

✲ [انگ: Pass]

– **پاس ٿيڻ:** [اصطلاح] لنگھي وڃڻ (راھ تان)

✲ ڪامياب ٿيڻ (امتحان ۾)، سوڀارو ٿيڻ

✲ پسند اچڻ، منظور ٿيڻ

• **پاس ج پاسُون/ پاسِيُون:** [ا - مث] راھداري، اجازت نامو، منظوري (ڪم ڪرڻ جي)، تحريري اجازت، موڪل

✲ [ا: گ: Pass]

• **پاسُ:** [ا - مذ] گوشت، ماس، پاھ، آڏاربل يا ڳريل گوشت

'گوشت ڪاڏي وڃي پاسُ، اَنَ ڪاڏي وڃي لوجھري،
ڪير ڀيتي وڃي رَٽُ، گيھ ڪاڏي وڃي ڪوھري' (چوٽي)

• **پاساتُ:** [ظرف] ڏانھن، طرف

✲ ھندو واپارين جي اصطلاح ۾ ٻلن ۽ ھُنڊين ۾ استعمال ٿيندڙ لفظ (يعني ٻل جنھن ماڻھو ڏانھن پاسات ھوندو ادائگي انھيءَ کي ڪرڻي آھي)

• **پاسارا:** [ا - مذ] دشمن تي اوچتو حملو، شب خون

✲ [بلوچي]

'پرين ڪيا پاسارا' (ن - ب)

• **پاسارو ج پاسارا:** [ظرف] پاسيرو، ھڪ طرفو

✲ پرڀرو، پري

✲ [مث: پاسارِي ج پاسارِيون]

• **پاسارِي ج پاسارِيُون:** [ا - مث] پاسري، پاسراٽي

• **پاسارِي ج پاسارِي:** [صفت] پسارڪو وکر رکندڙ، دڪاندار، پساري، پنساري

'جو شان جوش، نوشان نوش، ھوشان ھوش پساري' (محمد فقير کتياڻ)

• **پاساڙو ج پاساڙا:** [ا - مذ] جسم ۾ ڪک وارو حصو، پاسو

'جيرا جگر ٻڪيون، پاساڙا پٿي' (شاھ / يمن ڪلياڻ)

✲ پٽ جو ھڪ پاسو

✲ [س/ٺ]

'ميھا مورگر تلئين، پيون پاساڙن' (خليفو نبي بخش)

• **پاساڪِڙ:** [ا - مث] ڪوھ ۾ لھڻ واري ماڻھوءَ کي بچاءَ لاءِ ڏنل ٻي رسي (ھڪ رسيءَ تي ماڻھو ويھي ۽ ٻيءَ کي مدد طور جھلي ھيٺ لھندو وڃي)

✲ [س/ٺ]

• **پاسانگ ج پاسانگ:** [صفت] پاسيرو، پري، ڪناره ڪش، دور، ڏور، ڏوراھون

'جي ڄڃوڙ ڄڻ سين، سي پرين ٿيا پاسانگ' (شاھ / برو سنڌي)

• **پاسبانُ:** [صفت] پھريدار، سنڀاليندڙ، نگھبان، محافظ

✲ [ف]

– **پاسباني:** [ا - مث] سنڀال، نگھباني، حفاظت

• **پاس بوڪ:** [ا - مذ] بئنڪ ۾ رکايل پئسن جو ڪتاب

✲ رٽائر ٿيڻ ڪانپوءِ پينشن جي حساب ڪتاب لاءِ بئنڪ پاران مليل ڪتابڙو

✲ [انگ: Pass Book]

• **پاسِٽ:** [ا - مذ] ماضي، گذريل وقت

✲ [انگ: Past]

– **پاسِٽ ٽينس:** [ا - مذ] انگريزي گرامر موجب ھڪ زمان جو نالو، زمان ماضي

✲ [انگ: Past tense]

• **پاسپورٽ:** [ا - مذ] پرڏيھہ وڃڻ لاءِ سرڪاري اجازت نامو

✲ سڃاڻپ جو ۽ شھريت جو پروانو

✲ [انگ: Passport]

• **پاسُخ:** [ا - مذ] جواب

✲ [ف]

● **پاسخاطر/پاسخاطِري:** [ا - مث] طرفداري، حمايت

* لحاظ

* رعايت

* آڌرڀاءُ، مرحبا

● **پاسدار:** [صفت] نگهبان

* طرفدار

* لحاظ ڪندڙ

– **پاسدارِي:** [ا - مث] لحاظ

* نگهباني

● **پاسِرُ ج پاسِرَ:** [ا - مذ] مڇيءَ جو هڪ قسم (چلن سان پيٽ اهي ٻني ڪاري ۽ ڊيگهه ڇهن کان پنجن انچن تائين)

* [س/ل]

● **پاسِرائِي ج پاسِرائِيُون:** [ا - مث] چاتيءَ جي پاسن وارين هڏين مان هڪ هڏي (جيڪا سنهي ۽ ڇيٻڙي ٿئي ۽ ٽاڪي ۽ ڪرنگهي کي ڳنڍي)

* بيل گاڏيءَ جي پاسي واري ڪاٺي

* [س/ات]

● **پاسِرو ج پاسِرا:** [ا - مذ] جاءِ جي ڇت ۾ پاسي کان پيل ورو

* [سن: پارشو = پاسو]

● **پاسِرِي ج پاسِرِيُون:** [ا - مث] چاتيءَ جي پاسن وارين هڏين مان هڪ هڏي (جيڪا سنهي ۽ ڇيٻڙي ٿئي ۽ ٽاڪي ۽ ڪرنگهي کي ڳنڍي)، پاسرائي

* ڏڳي گاڏيءَ جي پاسي واري ڪاٺي

* [س/ات]

– **پاسِرِيءَ وارو هُئڻ:** [اصطلاح] ڪنهن وڏي ماڻهوءَ سان لاڳاپو هئڻ، پشت وارو هئڻ

* چڱي خاندان مان هئڻ

– **پاسِرِيُون پيچڻ:** [اصطلاح] سخت سزا ڏيڻ، هڏ گڏ پچڻ

● **پاسِڙِي ج پاسِڙِيُون:** [ا - مث] بَدَن جو پاسو

● **پاسنگُ:** [ا -مذ] ساهميءَ جي ڪانُ لاهڻ لاءِ ننڍي ۾ ٻَڌل وزن. ڪانُ، ساهميءَ جي پڙن کي برابر ڪرڻ لاءِ ٻڌل وزن

* سنئين ڪاني

* [صفت] برابر، هڪ جهڙو، هموزن

* تورَ ۾ برابر

* [ف]

'پاسنگ جنهن پيش ڪيس تنهن ڏنو ڪين ڏياغ' (شاهه/ سورٺ)

● **پاسڻُ:** [مص - فعل متعدي] جمڙي يا چوڙي تان وار لاهڻ لاءِ چوڙي کي ڪونر ۾ وجهڻ

* [س/ٿ]

* [مص] پاسڻ

* [امر] پاس

* [پاسيو پاسندو پاسيل]

● **پاسو ج پاسا:** [ا - مذ] طرف، ڏسُ

* پهلو

* ڪنهن به جسم جي وچئين حصي کي ڇڏي، ساڄو ۽ کابو حصو

* پاڳو

* بدن جو پاسو

'ته سمهو ڪين سُک لي، پاسو وَرَ ڏيئي' (سهڻي/شاهه)

* ٻر، ڪپ، ڪنارو

* طرفداري، حمايت

* [مجازاً] ننڍاءُ، لنوائڻ

'پنهنجن کان پاسو مناسب ناهي مٺا' (شيخ اياز)

* بيزاري، نفرت، ڌڪارَ

'هميشه بري صحبت کان پاسو ڪرڻ گهرجي' (جملو)

– **پاساپُلو:** [ا - مذ] آس پاس، اوسا پاسا

* ڪندوڻ، پاڳا، پلاند پوڇڙ (ڪپڙي جا)

* تعلقات

– **پاسا ڪرڻ:** [اصطلاح] پري ٿيڻ، ٻاهريان پاسا وٺڻ، ڪنارہ ڪشي ڪرڻ، ننڍائڻ، لِڪڻ

– **پاسا ڪوشڻُ:** [اصطلاح] پلاند سوڙها ڪرڻ، وڙ ڪنجڻ

* ٻجي وڃڻ جي ڪوشش ڪرڻ، اٿي وڃڻ يا نڪري وڃڻ جي تياري ڪرڻ

– **پاسا وَرائِڻُ:** [اصطلاح] ننڊ نہ اچڻ جي حالت ۾ اُٿلڻ پٿلڻ، بي آرامي ٿيڻ، بيقراري ٿيڻ

– **پاسا هَڻڻ:** [اصطلاح] ٽيلها ڏيڻ

❊ حرڪت ڪرڻ (ھاڻي بيماريءَ ۾)

❊ ڪنڪين وارا هنڌ هيٺ مٿي ٿيڻ

– **پاسو آتڪائِڻُ:** [اصطلاح] تعلق رکڻ

❊ ڪجهہ قبضو ڪرڻ

❊ ڪلهو هڻڻ (سوڙهہ ۾ ويهڻ لاءِ)، ٿورڙيءَ جاءِ ۾ ويهي رهڻ

❊ اتڪل سان پاڻ شامل ڪرڻ

❊ فائدو وٺڻ، ريٽي ۾ تڪو وجهي پاڳي پائيوار ٿيڻ

– **پاسو ٻڌڻ:** [اصطلاح] طرفداري ڪرڻ، حمايت ڪرڻ، پاسو جهلڻ

❊ لغڙ کي ڪني ٻڌڻ

– **پاسو ڇڏڻ:** [اصطلاح] ڌار ٿيڻ، جدا ٿيڻ، جند ڇڏڻ، طرفداري ڇڏڻ، رخ مٽائڻ، تعلق ٽوڙڻ

– **پاسو ڏيڻ:** [اصطلاح] ويجهو اچڻ، ويجهو ٿيڻ

❊ ٻِر وٺڻ (اُميد يا لالچ رکي)

❊ رستي وغيره جو ڪپ وٺڻ

❊ اثر وجهڻ، اثر هيٺ آڻڻ

❊ ماءُ جو ٻچ ڏارائڻ يا سمهارڻ لاءِ ٻانهن کي ويجهو ڪرڻ

– **پاسو ڪرڻ:** [اصطلاح] پاسو ڏيڻ، هڪ پاسي ٿيڻ

❊ پري ڀڄڻ، پري هٽڻ

❊ ٽَري وڃڻ

❊ پرهيز ڪرڻ

– **پاسو ڪارائِڻُ:** [اصطلاح] لغڙ کي پاسي تي موڙڻ

– **پاسو کڻڻ:** [اصطلاح] طرف وٺڻ، حمايت ڪرڻ

❊ مدد ڪرڻ

❊ ڪَڪ رکڻ، عيب ڍڪڻ، غلطيون لڪائڻ

– **پاسو ڪوڙڻ:** [اصطلاح] ٿورو آرام ڪرڻ

❊ ڪِري پوڻ، ڍھي پوڻ

❊ بيمار ٿيڻ

❊ مري وڃڻ

❊ ڏيوالو ڪڍڻ

– **پاسو ڳرو ٿِيڻ:** [اصطلاح] طاقتور ٿيڻ (طرف يا ڌر)، مدد ملڻ سبب هٿي اچڻ

– **پاسو وٺڻ:** [اصطلاح] پاسو ڪرڻ، هڪ پاسي ٿيڻ، پري ٿيڻ

❊ طرف کڻڻ، طرفداري ڪرڻ، حمايت ڪرڻ، پاسو جهلڻ

– **پاسو هَڻڻ:** [اصطلاح] ڪلهو هڻڻ، ٽيلهو ڏيڻ

❊ برابري ڪرڻ

– **پاسي:** [ظرف] هڪ طرف ڏانهن، هڪ طرف، هڪ رخ ۾

❊ پري، پريرو

❊ جدا، عليحده

– **پاسي پِر:** [ظرف] هڪ پاسي تي، پاسيرو

– **پاسي پوٺو ج پاسي پوٺا:** [صفت] ڏٻرو، ضعيف، هيڻو، ٽڪل

– **پاسي پوٺي:** [صفت - ا - مث] دشمنياڻي

❊ ڀاڄَ

❊ [س/ات]

– **پاسي وارو هُئڻ:** [اصطلاح] ٻٽ وارو هئڻ

❊ هلنديءَ وارو هئڻ، پاس وارو هئڻ

● **پاسِوانِ:** [ا - مث] ڏارين مان شادي ڪري آندل ڇوڪري (ڏاڏي پوٽيءَ جو ضد)

● **پاسِ وَرڊ:** [ا - مذ] خفيہ طور تي مقرر ڪيل فقرو، لفظ يا انگن جو ميڙ (جيڪو پنهنجو ذاتي اي ميل اڪائونٽ يا بئنڪ اڪائونٽ وغيره جاچڻ وقت ڪتب ايندو آهي)

❊ [انگ: Password]

● **پاسوڙِتَلَ:** [ا - مث] زال، عورت (جنهن کي وير کان اڳ ٻچ لهي اچي)

❊ [س/ل]

● **پاسِي ج پاسِيُون:** [ا - مث] ڪامڙين (ڪاٺي ڪٽڻن) جي اصطلاح ۾ (ڪاٺيءَ لاءِ) واھہ جو هڪ پاسو

❊ [س/ل]

– **پاسِي پٽڻ:** [اصطلاح] ڪاٺيءَ ۾ واھہ يا ڪڙٺي جو پاسو پٽڻ

● **پاسِيات:** [ظرف] ڏانهن، طرف

❊ هندو واپارين جي اصطلاح ۾ بِلن ۽ هُنڊين ۾ استعمال ٿيندڙ لفظ. (يعني بل جنهن مٿي ڏانهن پاسات هوندو ادائگي انهيءَ کي ڪرڻي آهي)

● **پاسِيرو ج پاسِيرا:** [صفت - مذ] پاسي ڀر هڪ ڪري، پاسارو
۞ سلاميءَ وارو
۞ لاهوارو، پاسي تي
۞ ڀر ڀرو، ڀري
۞ ڏنگو، آڏ ٽرڇو
۞ لڪل، نظر نه ايندڙ (پر موجود)
۞ غير جانبدار
۞ ڪناره ڪش
۞ [مث: پاسيري ج پاسيريون]

– **پاسِيرو ٿيڻ:** [اصطلاح] ڏنگو ٿيڻ
۞ پريرو ٿيڻ
۞ لڪي وڃڻ، روپوش ٿيڻ
۞ رخ بدلائڻ، بي رخو ٿيڻ
۞ ساڄي يا کابي پاسي سمهڻ
۞ غير جانبدار ٿيڻ
۞ مڙي وڃڻ، هٽ ڪڻ

– **پاسِيرو ٿيڻ/ پاسِيرو ڪرڻ:** [اصطلاح] هڪ پاسي تي ڪرڻ، پاسي ڀر ڪرڻ
۞ ڪم کان لاهڻ

● **پاسِيلُ:** [ا - مذ] وارن لڻل چمڙو
۞ [س/ٿ]

● **پاشُ ج پاشا:** [ا - مذ] ڦاهو، ڦاهي، ڦاسي
۞ [سن: پاش = ڦاهو]
۞ زنجي
۞ جار
۞ گهوڙي جي اڳياڙي ڇڄاڙي

● **پاشِ:** [ا - مذ] ٽڪر، ذرو، گِيو (هي لفظ اڪثر مرڪب لفظن جي پڇاڙيءَ ۾ ڪم اچي، جيئن: 'پاش پاش'، 'جگرپاش'، 'نمڪ پاش' وغيره)
۞ ڇنڪار، ٻُرڪڻ
۞ [ف: پاشيدن = ٽڪر ٽڪر ڪرڻ، ڇڻڪڻ، ٻُرڪڻ]

– **پاشِ پاشِ:** [ا - مذ] ٽڪر ٽڪر، ذرا ذرا

– **پاشِ پاشِ ڪرڻ:** [اصطلاح] ٽڪر ٽڪر ڪرڻ، ذرا ذرا ڪرڻ، نيست نابود ڪرڻ

● **پاشا ج پاشا:** [ا -مذ] سردار، امير (ترڪستان ۽ مصر ۾ سردارن جو لقب)
۞ 'پادشاهه' جو مخفف
۞ [ف]

● **پاشُوت:** [ا - مذ] ڏڙ، پورت
۞ [س/ڪوهه]

– **پاشُوت ڪرڻ:** [اصطلاح] ڏڙ ڪرڻ، پورت ڪرڻ، اجهاپ ڪرڻ
۞ وهٽ جو ڏڙ ڪرڻ بعد مٽيءَ ۾ ليٽڻ ۽ آرام ڪرڻ

● **پاشِي:** [ا - مث] ڇنڪار، ٻُرڪَ (هيءُ لفظ عموماً مرڪب لفظن جي پڇاڙيءَ ۾ ڪم اچي ٿو، جيئن: 'نمڪ پاشي'، 'آب پاشي'، 'گل پاشي' وغيره)

● **پاڪُ ج پاڪَ:** [صفت] حق پاڪ (جيئن: الله پاڪ ۾)
۞ پرهيزگار، متقي، نيڪ (جيئن: الله پاڪ ۾)
۞ صاف سٿرو، اڇوتو، پوتر، بي عيب، بي داغ
۞ نِبار، نج، خالص
۞ بي گناهه
۞ چُڪتو (حساب ڪتاب)
۞ بي باق، آزاد
۞ [ف]

– **پاڪُ ج پاڪَ:** [ا - مذ] سيدن جو ڪٽنب
۞ لفظ 'پاڪستان' جو اختصار (جيئن: پاڪ - ڀارت)

– **پاڪائِي:** [ا - مث] صفائي، پوتّرتائي، اُجَتائي، نرملتا، سُنائي
۞ [نجاست يا ناپاڪي' جو ضد]

– **پاڪبازُ ج پاڪبازَ:** [صفت] پاڪائي رکندڙ، با وضو
۞ پاڪدامن، با حرمت، با عصمت
۞ صاف دل، نيڪ دل
۞ خاڪسارن جي هڪ گروهه جو سپاهي

– **پاڪِدامنُ ج پاڪدامنَ:** [صفت] پرهيزگار، باعصمت، گناهن کان آجو، معصوم
۞ [ف: پاڪ + دامن]

– **پاڪن پاڪ:** [ا - مذ] الله تعالیٰ جي پاڪائي بيان ڪرڻ لاءِ استعمال ٿيندڙ لفظ. نهايت پاڪ
◈ [س/ات]
– **پاڪَن جو مقام:** [ا - مذ] سيدن جي نيائين جو قبرستان
– **پاڪِي:** [ا - مث] پاڪائي. پاڪيزگي. پاڪدامني. پرهيزگاري
– **پاڪِيدو ج پاڪِيدا:** [صفت] پاڪ. پاڪائي وارو
◈ [س/لس]
– **پاڪِيزگي:** [ا - مث] پاڪائي. صفائي
– **پاڪِيزه:** [صفت] پاڪ. صاف
• **پاڪ اِستان:** [ا - مذ] پاڪ جاءِ. صاف ۽ پوتر هنڌ
◈ ڪاڏي پچائڻ جي جَڳهه. رَڌڻي. بورچي خانو
• **پاڪِستانُ:** [ا - خاص] ايشيا کنڊ ۾ مسلمانن جو هڪ جمهوري ملڪ (جيڪو 14هين آگسٽ 1947ع تي برطانيه کان آزاديءَ وقت هندستان جي ورهاڱي جي نتيجي ۾ وجود ۾ آيو جنهن ملڪ جو پهريون گورنر جنرل قائداعظم محمد علي جناح هو)
◈ [ف]
• **پاڪوڙو ج پاڪوڙا:** [ا - مذ] ڪوڙي تهمت. غلط الزام
◈ [صفت] ڏوهاري. الزام رکندڙ
◈ غلط دعويٰ ڪندڙ
– **پاڪوڙو وجهڻ:** [اصطلاح] ڪوڙي تهمت مڙهڻ. ڪوڙو الزام رکڻ
• **پاڪِي ج پاڪِيُون:** [ا - مث] وارن يا ڏاڙهي ڪوڙڻ جو هڪ خاص حجامڪو اوزار. اُسترو
– **پاڪِي پَچائڻ:** [اصطلاح] پاڪيءَ مان ڪَٽُ ڪڍڻ لاءِ ڪپڙي يا چمڙي جي پٽي تي هڻي ماٺ ڏيڻ
◈ [س/ات]
– **پاڪِي جَهلڻ:** [اصطلاح] بالغ ٿيڻ. ساماڻجڻ (چوڪر جو)
◈ [س/ات]
– **پاڪِي گُهمائڻ:** [اصطلاح] منو ڪوڙڻ
◈ اٽڪل سان ٺڳڻ
– **پاڪِي لائڻ:** [اصطلاح] پاڪيءَ کي روهيءَ تي تکو ڪرڻ
◈ ٺڳيءَ جي نيت ڪرڻ. وڍڪ ملهه وٺڻ
– **پاڪِي مائَڻُ:** [اصطلاح] پاڪيءَ لاڻ کان پوءِ چمڙي يا ڪاٺيءَ تي هڻي ڪُهران لاهڻ. پاڪيءَ کي ٺپڻ
– **پاڪِي مارُ ج پاڪِي مارَ:** [صفت] شوم. بخيل. ڪنجوس
◈ [س/ات]
• **پاڪيٽُ ج پاڪيٽَ:** [ا - مذ] کيسو. ٿئون
◈ [انگ: Pocket]
– **پاڪيٽ مارُ:** [صفت] کيسا ڪٽيندڙ. جيب ڪترو. ٻشني
– **پاڪيٽ مَنِي:** [ا - مث] کيسي جو خرچ. خرچي
◈ [انگ: Pocket money]
• **پاڪيٽُ ج پاڪيٽَ:** [ا - مذ] پاڻي جو ننڍڙو دٻو (ڪمپنيءَ جي ڇاپ سان سگريٽن دوائن يا ٻين ضروري شين کي بند ڪرڻ لاءِ)
◈ 20 سگريٽن جو تعداد (10 سگريٽن جي تعداد کي اَڌ پاڪيٽ چيو ويندو آهي)
◈ [انگ: Packet]
• **پاڪيٽُ ج پاڪيٽَ:** [ا - مذ] ٻوڙهو اُٺ
◈ [س/ٺ/ڍات]
• **پاڪَ:** [ا - مث] چِڍي لسي
◈ سٿيءَ جو سوراخ (جنهن ۾ ڏاڳو پوي). پاڪو
• **پاڪَرَ ج پاڪَرُون:** [ا - مث] زره. زرهه جو قسم (جيڪو جنگ جي موقعي تي سوار پنهنجي يا گهوڙي جي ٻچيءَ تي بچاءَ لاءِ وجهي ڇڏي)
تلعي وير ڪنڌ ۾. پاڪر جو پائي' (شاهه)
◈ پناهه. بچاءُ. اَمانُ
◈ الاهي عطا. ذاتِ
◈ سوکڙي. تحفو
◈ بزرگن وٽان مليل تحفو. برڪت پري شيءِ. تبرڪ
ٻِنان پاڪر ٽن کان. ساري سڀ جماز (رمضان واڍو)
◈ مرشد يا گروءَ کان مليل وڳو. سروپاءِ. پوشاڪ
◈ انعامي خلعت. انعام. بخشش
◈ [س/ل/ٺ: سن: پرڪَرَ]
◈ هڪ سايه دار وڻ (جنهن جي ڦر جو مربو پرهال واسطي مفيد آهي)

– **پاڪِري ج پاڪِريا:** [صفت] پاڪر ڀريل، پاڪر مليل
☆ عزت وارو
☆ امن ۾ ايل
☆ مقبول پيل
– **پاڪريو ٿيڻ/هجڻ:** [اصطلاح] حفاظت ۾ هجڻ
• **پاڪِڙ ج پاڪِڙيُون:** [ا-مث] وهڪي وَٽان ڪيرواري بڪري يا ڍڳي
☆ [س/ٿ]
• **پاڪِڙي ج پاڪِڙيُون:** [ا-مث] ٻيڙي، ڪشتي
'پاسا پاڪڙين جا، سمنڊ ٿو سيڪي' (شاهه / سري راڳ)
• **پاڪَلا ج پاڪَلايُون:** [ا-مث] بـسـگرداڻي
☆ [س/ٿ]
• **پاڪَنبُ ج پاڪَنبَ:** [ا-مذ] مڪر، ڪَنبٽ، دولاب، دَلبو، دِونگ، مڪر، بياٺي، ڪينڌ، اٽڪل
– **پاڪَنبِي ج پاڪَنبِي:** [صفت] ٻهروپي، مڪريل، دغاباز، دوهه ڪندڙ، فريبي، دوکيباز، ٺَڳ، گنهگار، ڪنبٽيو
• **پاڪو ج پاڪا:** [ا-مذ] سٺيءَ ۾ ڏاڳي وجهڻ جو سوراخ، پاهو
☆[س/ل]
☆ ٽنگ، سوراخ، ڳڙکو
☆ [س/ات]
☆ کوڏر، ڪهاڙيءَ ۾ ڳن وجهڻ وارو ٽنگ، ڳن وجهڻ وارو پاسو
☆ [س/ٿ]
☆ [صفت] ڇڊو (ڏند وغيره)
• **پاڪوڙو ج پاڪوڙا:** [ا-مذ] جُوتو، گهيتلو، بوٽ
☆ رڪاب
☆ [س/ٿ]
• **پاڪولِي ج پاڪوليُون:** [ا-مث] جهنگ ۾ هرڻ جي ويهڻ جي جاءِ
☆ [س/ٿ]
• **پاڪُون:** [ا-خاص] ٿر جو ناري ۽ خيرپور وارو حصو، اَچڙو ٿر
☆ [ظرف] ڇوڌاري، آسپاس

• **پاڪِي:** [ا-مذ] رَڃ جو هڪ قسم (جنهن سان مانگر مڇ قاسائجن)
☆ سنهن اَڪَن وارو جار
☆ [س/ل]
☆ [صفت-مث] ڇڊِي، ٻنڙي، پاٽياڻي
☆ [ا-مث] ڇِڊِي لسي، جَهڻ، مکڻ نڪتل لسي
'پاهي پاڪي ٻنڙي، پرين ساڻ پيان' (شاهه)
• **پاڪيڙ:** [ا-مث] پکيڙ، ڪِند، ويڪر، ايراضي
☆ [س/کوهه]
• **پاڪين:** [ظرف] چوڌاري، چوطرف، چوڦير، چوگرد
☆ [س/ڏات]
• **پاڳو ج پاڳا:** [ا-مذ] پائو، پاڳو (کٽ يا ميز جو)
☆ [س/ٿ: پڳ؛ سن: پڳ = پير]
• **پاڳولي:** [ا-مذ] ويهڻ جو هڪ نمونو، پائولي، پلٿي ماري ويهڻ
• **پاڳوڙو ج پاڳوڙا:** [ا-مذ] رڪيب (هني يا پاکڙي جو)
☆ [س/ٿ]
• **پاڳوڙي ج پاڳوڙيُون:** [ا-مث] اُچن پيرن واري بڪري
☆ [س/ات]
• **پاڳ ج پاڳُون:** [ا-مث] پڳ، پٽڪو، دستار
☆ [س/ل]
'ٻهري پاڳ ٿي سجاڳ واري واڳ وصالي' (محمد فقير کٽياڻ)
☆ عزت
☆ اڳواڻي
– **پاڳ پائي پوري ڪرڻ:** [اصطلاح] تمام گهڻي نقصان جو پورائو ڪرڻ
☆ پٽڪو ميڙ رکي ڪم ڪڍڻ
– **پاڳ پوتي چَٽُ ٿيڻ:** [اصطلاح] الهو تلهو ناس ٿيڻ، گهر ۾ رلي به نه بچڻ، سڀ ٿي وڃڻ، ننگ ۽ ناموس ختم ٿي وڃڻ
– **پاڳڙُ:** [ا-مذ] پڳڙ، وڏو پٽڪو، وڏي دستار
– **پاڳڙي ج پاڳڙيُون:** [ا-مث] پڳڙي، پٽڪڙي، ننڍي پڳ

• **پاڳُ ج پاڳَ:** [ا - مذ] پيرُ. پڳ
* [س/ٿ: پڳ؛ سن: پڳ = پير]

– **پاڳِي ج پاڳِي:** [صفت] پيرو کڻندڙ (چور جو). پيرادو. پيري

• **پاڳارو ج پاڳارا:** [صفت - مذ] پڳ وارو. پڳ ڌڻي. قبيلي جو سردار (جنهن کي پڳ ٻڌايل هجي).گاديءَ وارو. سجاده نشين
* معزز
* سردار. پيشوا
* وڏيرو
* [ا - خاص] راشدي ساداتن جي پڳدار جو لقب (پير پاڳارو)

• **پاڳاهہ ج پاڳاهُون:** [ا - مث] لفظ 'پاڳ' جو جمع. پيرَ. پڳ
* [س/ٿ: پڳ؛ سن: پڳ = پير]

'پنج سؤ لک پاڳاهون، گهوڙا غازين جا' (محمد فقير کٿياڻ)

• **پاڳَلُ ج پاڳَلَ:** [صفت] ذهني مريض. چريو. مست. ديوانو. اڌ مغزي. سودائي. خَفقاني. بيوقوف. اَحمَق

– **پاڳلپڻو:** [ا - مذ] چريائي. ديوانگي. بيوقوفي. حماقت. سوداءُ. خفقان

– **پاڳل خانو ج پاڳل خانا:** [ا -مذ] دماغي مريضن جي اسپتال (جنهن ۾ چرين کي رهائي، دماغي علاج ڪيو وڃي)

• **پاڳو ج پاڳا:** [ا - مذ] پايو. پائو (کٽ، ميز وغيره جو)

• **پاڳوڙو ج پاڳوڙا:** [ا - مذ] رڪيب (هني يا پاکڙي جو)
* [س/ٿ]

'ٻڌجا ٻلي ٻگيس ڏيئي پاڳوڙي پير' (شاهه/ ڏهر)

• **پاڳهہ:** [ا - مث] هيٺري ٻڌڻ جو رسو. ٻَڳهہ
* گهڻن گهوڙن جي ٻڌڻ جي جاءِ

• **پاڳهَہ:** [ا - مذ] تاهريءَ يا ٻلاءَ تي مٿان رکيل ميوات

• **پاگهو ج پاگها:** [ا - مذ] گوڏو
* [س/ٿ]

• **پالَ:** [ا - مذ] ميوي پچائڻ جو هڪ طريقو (ڪچو ميوو مٽ، ڪنڊ يا پانديءَ ۾ وجهي مٿان سڪو گاهہ ۽ اخباري ڪاغذ رکي بند ڪري ڇڏين جيئن ڪجهہ ڏينهن ۾ گرميءَ تي پچي وڃي)
* [سن: پل = گاهہ]
* [صفت] پڪل. ڳاڙهو

'سورن سارِي آهيان، ڪيس پورن پال'

– **پالَ ۾ پوڻ:** [اصطلاح] پال ڪي تڪليف ۾ وجهڻ

– **پالَ وجهڻ:** [اصطلاح] ڪچو ميوو پچائڻ لاءِ پال ڪرڻ (خصوصاً انب، پپيتا، ڪيلا وغيره ڪڱڻ پڻ ۽ اخباري ڪاغذ ۾ بند ڪري مٽ يا پانديءَ ۾ رکي پال ڪيو ويندو آهي)

– **پالِي ج پالِي:** [صفت - ا -مذ] پال جو. پال وارو. پال ۾ پڪل (ميوو، خصوصاً انب، ڪيوڙو وغيره)

• **پالُ ج پالَ:** [ا - مذ] ننڍو خيمو. تنبُو
* اُس يا مينهن کان بچاءَ لاءِ تنگيل ڳوڻ يا ڪپڙو

'جان وٺا مينهن ملڪ تي، لايا پنهوارن پال' (احمد شاهه)
* دَروازي تي پردي طور تَنگِيل ڳوڻ
* ٻيڙيءَ جو سڙهہ
* چوپائي مال جي پٺيءَ تي وِڌل ٽپڙ
* وڏو پورو
* خُرجين
* جهوپڙي

• **پالُ ج پالَ:** [ا - مذ] نيپاج. پالنا. پرورش
* [صفت] پالِيندڙ. نپائيندڙ. تاتيندڙ
* مرڪبن ۾ ڪم ايندڙ لفظ (جيئن: گئوپال، رکپال، جڳ پال وغيره)

– **پالِتُو ج پالِتُو:** [صفت] پاليل. ڌاريل. هيرايل
* گهريلو (جانور پکي)
* [ضد: جهنگلي]

– **پالَڪُ ج پالَڪَ:** [صفت] پاليندڙ. مددگار. پرجهلو. سنڀاليندڙ. نپائڻ. پاليل. پرورش ڪيل

– **پالنا ج پالِنائُون:** [ا - مث] پرورش. تربيت
* سنڀال. حفاظت

– **پالَڻ:** [مص - فعل متعدي] نپائڻ. پالنا ڪرڻ. پارڻ. تاتڻ. پرورش ڪرڻ
* سانڍڻ. حفاظت ۾ رکڻ
* پارڻ (انجام)، پورو ڪرڻ (انجام، زبان، قول)
* پالتو ڪرڻ. هيرائڻ
* [سن: پالن]
* [مص] پالڻ
* [امر] پال

◦ [مضارع] پاليان (ج) پاليون، پالين (ج) پاليو، پالي (ج) پالين
◦ [زمان حال ناهي لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
◦ [حال] پالي ٿو (ج) پالين ٿا
◦ [حال مث] پالي ٿي (ج) پالين ٿيون
◦ [ماضي] پاليو (ج) پاليا
◦ [ماضي مث] پالي (ج) پاليون
◦ [مستقبل] پاليندو (ج) پاليندا
◦ [مستقبل مث] پاليندي (ج) پالينديون
◦ [اسم مفعول] پاليل

– **پالوڙُ ج پالوڙَ:** [صفت] پاليل، هيرايل، ڌاريل
◦ [ضد: جهنگلي]
◦ [مث: پالوڙ ج پالوڙون]

• **پالاڄُ ج پالاڄَ:** [ا - مذ] رڇ جو هڪ قسم (سنهن ڦلن وارو)
◦ [س/ل]

• **پالارُ ج پالارَ:** [ا - مذ] وڻ جي پاسن کان اڳتي وڌيل ٽاري، لام، ٽالر
◦ [سن: پـلو]
◦ زمين جو مليون واريا سو سهه
لڳ واڻ وڻن جا، ڇنهونءَ کي پالار (شاهه/ ديسي)

• **پالارڻ:** [مص - فعل متعدي] گيهه تپائي ڪڻ ڪڍڻ، ڪيهه مان آڪر ڪڍي صفا ڪرڻ
◦ ڌٽارڻ
◦ دلبو ڏيڻ، مايرائڻ، مات ڪرائڻ (جت پڌي)
◦ [س/ل]
◦ [مص] پالارڻ
◦ [امر] پالار
◦ [پالاريو، پالاريندو، پالاريل]

• **پالاري:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **پالاڻ ج پالاڻَ:** [ا - مذ] ڪپڙو يا ڪمبي (جيڪا وهٽ جي پٺيءَ تي بچاءَ خاطر رکندا آهن)، پلاڻ
◦ [س/ل/ف]

• **پالٽُو ج پالٽُو:** [ا - مذ] پليل، پاليل، ڌاريل

• **پالِٿِي ج پالِٿِيُون:** [ا - مث] ويهڻ جو هڪ نمونو، ٽنگون ٻجي ويهڻ جي حالت، جوڙون ٻجي ويهڻ، پلٿي

• **پالَٽُ ج پالَٽَ:** [ا - مذ] ڪورين جو هڪ اوزار (تاڃيءَ کي پيڻ هڻڻ ۽ سنوارڻ لاءِ)

• **پالٿُو ج پالٿُو:** [ا - مذ] لوهه جو هڪ قسم
◦ [پرا: پلٿو]
◦ [صفت] پلٿيل، پلٿ ٿيل (ڌاتو)
◦ پگهريل، ڳريل (ڌاتو)

• **پالِرِ:** [ا - مث] چيڙي لسي
◦ [س/ات]

• **پالُرُ ج پالُرَ:** [ا - مذ] وڻ جي پاسن واري ٽاري، پالوندر
◦ [سن: پلو = ٽاري]

• **پالِشِ ج پالِشُون:** [ا - مث] چمڪو، صفائي، اوجر
◦ بوٽ، ڪاٺ جي فرنيچر يا گاڏين وغيره کي چمڪائڻ جو روغن
◦ ٻاهريون ڏيکاءُ
◦ [انگ: Polish]

– **پالِشِ ٿي وڃڻُ:** [اصطلاح] رڳو ٻاهرئين ڏيک وارو ٿيڻ
◦ چمڪدار ٿيڻ

– **پالِشِ ٿيڻُ:** [اصطلاح] سنڌرڻ، سنورڻ

– **پالِشِ ڪرڻ:** [اصطلاح] چمڪائڻ، صيقل ڪرڻ، اُجارڻ، ڪٽ لاهڻ

• **پالَڪَ:** [ا - مث] ڀاڄيءَ جو هڪ قسم، ساڳي ڀاڄي، ساڳ (پالڪ ٻن قسمن جي ٿئي، هڪ 'سنڌي پالڪ' ۽ ٻي 'ڪاڄو' يا 'ولائتي'، جنهن کي اڄڪلهه انگريزي پالڪ به ڪوٺين)
◦ [سن: پالنڪ]

• **پالِڪي ج پالِڪيُون:** [ا - مث] ڏولي (جيڪا ماڻهن جي ويهڻ لاءِ هاٿيءَ جي پٺيءَ تي ٻڌل هوندي آهي)، هودي
'پلنگ، پٿرڻيون، پالڪيون، ٺولڪ ناٿي نيل' (شاهه/سورٺ)
◦ ڊگهي ڏولي (جنهن ۾ پراڻي زماني ۾ ڪنوار کي کڻندا هئا)
◦ [س/ل]

● **پالِمَ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

❊ [س/ل]

● **پالَڻو ج پالَڻا:** [ا - مذ] ڪجائو، پالڪي، پينگهو، ڪَڏڻو

● **پالَڻُهارُ ج پالَڻهارَ:** [ا - ذات] پروردگار، الله پاڪ جي هڪ صفت

❊ [صفت] پاليندڙ، سنڀاليندڙ، روزي ڏيندڙ، پرورش ڪندڙ

'تون آن پالڻهار زماني جو مولي' (مدهوش پٽو)

● **پالوٽ ج پالوٽُون:** [ا - مث] اُٿل (پاڻيءَ جي)، ٻلٽ، طُغياني

❊ ٻَرساتِ، ٻوڏ، سيلاب

❊ جَهجهائِي، گهڻائِي، اَلَ جالَ، ڪَثرت

'ٻارجي پالوٽ سين، ٻَٽِن جهليا پاڻ' (شاهه/سارنگ)

❊ نوازش، مهرباني، ڪَرم

'پينگهي ۾ پالوٽ ڏني مون کي لعل ٻنهل لولي' (محمد فقير کٽياڻ)

● **پالوريو ج پالوريا:** [ا - مذ] چاگري ٻير جو ڪنڊو

❊ [س/ٿ]

● **پالُوڙُ ج پالوڙَ:** [صفت] پاليل، هيرايل، ڏاريل

❊ [ضد: جهنگلي]

❊ [مث: پالوڙَ ج پالوڙون]

● **پالُوندَرُ ج پالُوندَرَ:** [ا - مذ] سنهي ٽاري، پالارُ، پالرُ

❊ [س/ل/ سن: پلو = ٽاري]

● **پالهارڻ:** [مص - فعل متعدي] خالي ڪرڻ، ٺلهو ڪرڻ، واندو ڪرڻ

❊ [س/ات]

❊ [مص] پالهارڻ

❊ [امر] پالهار

❊ [پالهاريو پالهاريندو پالهاريل]

● **پالهائِي:** [ا - مث] سُڃائي، سکڻائي، ٺلهائي، ناداري، مسڪيني

❊ واندڪائي

● **پالِهو ج پالِها:** [صفت] ٺَلهو، سَکڻو، سُڃو، ڪَنل، پينگيو

'ٻلا پيرين پالهو پاند پسار جو' (شاهه/ سورٺ)

❊ واندو، آجو

❊ خلاصو، ويڪرو، وائڪو

❊ پٽاريل

❊ [س/ڪره]

❊ [مث: پالِهي ج پالِهيون]

– **پالِهو ڪرڻ:** [اصطلاح] خالي ڪرڻ، ٺلهو ڪرڻ، سڃو ڪرڻ، ڦري پينگيو ڪرڻ

● **پالو ج پالا:** [ا - مذ] تعلق، واسطو، سروڪار [اڪثر ناڪاري يا ناپسنديدگيءَ جي معنيٰ ۾ استعمال ٿئي؛ جيئن: 'ڪنهن سان منهنجو پالو پيو آهي' (جملو)]

❊ [هند/اردو]

– **پالو پوڻ:** [اصطلاح] تعلق ٿيڻ، واسطو جُڙڻ

● **پالِي:** [ا - خاص] سنڌ ۽ هندستان جي هڪ قديم ٻولي (جنهن ۾ ٻڌ ڌرم جا ڪتبا لکيل آهن)، ٻڌ ڌرم جي دور جي ٻولي (سريلنڪا ۾ قديم دور جي تاريخ پالي زبان ۾ لکيل آهي)

❊ [ا - مث] ليڪ، سرحدَ، سيما

● **پاليسِي ج پاليسِيُون:** [ا - مث] عملي اُصول، رٿائي پهلو، لائحه عمل

❊ انتظام جو طريقو، چالِ، بندوبست

❊ ملڪي مصلحت

❊ دور انديشي

❊ مصلحت، تدبير، دانائي، دورانديشي

❊ سياسي اُصول، اصولي سياست

❊ چالاڪي

❊ ڪنهن فنڊ وغيره جي استعمال جو پروانو

❊ [انگ: Policy]

● **پامِسٽ:** [صفت] نجومي، دَست شناس، هَٿ جون لَڪِيرون ڏسِي قسمت ٻڌائڻ وارو

❊ [انگ: Palmist]

– **پامِسٽِرِي:** [ا - مث] دست شناسي، نجوميت، هٿ جون لڪيرون ڏسي اڳڪٿي ڪرڻ وارو علم

❊ [انگ: Palmistry]

● **پامالُ:** [صفت] لتاڙيل، خراب، تباهه، برباد، نابود

❊ [ف]

• **پامفريٽ**: [ا - مث] پپليٽ. کارِي پاڻيءَ جي مڇيءَ جو هڪ قسم
☼ [انگ: Pomfret]

• **پامڪ ج پامڪُون**: [ا - مث] پانڪ. ڦيٽ. پهمڪ. گُوٿو. ڏوڙو. ڏوڙي
☼ [س/ل]

• **پامڙ**: [ا - مذ] پالنا. پرورش
☼ مهرباني. نوازش

• **پامڻُ**: [مص - فعل متعدي] پلڄڻ. سوگهو ٿيڻ. لنگر هڻڻ
☼ [مص] پامڻ
☼ [امر] پام
☼ [پاميو، پامندو، پاميل]

• **پامِيرُ**: [ا - خاص] وچ ايشيا ۾ هڪ مٿانهين پٽ جو نالو (جيڪو سمنڊ جي سطح کان 25 هزار فوٽن جي بلنديءَ تي آهي. هن کي دنيا جي ڇت به چون ٿا)

• **پانَ**: [ا - مث] دان. نڪيا. خيرات
☼ اڌ. جهلَ. چاپ (پاڻيءَ جي)

– **پانَ پِنَڻُ**: [اصطلاح] دان وٺڻ. نڪيا وٺڻ. خيرات گهرڻ

• **پانُ**: [ا - مذ] وِل جو هڪ قسم (جنهن جا پن، چونو ۽ ڪٿو هٿي، سوپارين ۽ خوشبوءِ وغيره وجهي کائبا آهن). تنبول. پان جي وِل. پان جو پن (چونو ۽ ڪٿو لڳل ۽ سوپارين پيل)
'جهڙا پانن پن، تهڙيون سالون مٺن سايون'
☼ تاس جي چئن رنگن مان هڪ رنگ. لال پان

– **پانَ پاڙَ**: [ا - مث] پان وِل جي پاڙ (دوا طور ڪم ايجي)

– **پانِدانُ ج پانِدانَ**: [ا - مذ] پانن رکڻ جو دٻلو

– **پانوڙي**: [صفت - مث] پانَ واري. پانَ جي. پان سان منسوب
'ڪوڙين رنگ رچن، پانوڙيءَ پڪ سين' (شاهه: مومل راڻو)

• **پانارو ج پانارا**: [ا - مذ] مانارو. نيسارو
☼ [س/ات]

• **پاناما**: [ا - مذ] اتر ۽ ڏکڻ امريڪا جي وچ ۾ هڪ ملڪ ۽ نار (جتي باهريون ناتو رکڻ جي نهايت آساني هوندي آهي. اُن ملڪ ۾ اها به آساني آهي ته ڪوبه فرد گهڻي ناليسان ڪا ڪمپني ٺاهي سيوٽ يا علمي ڪاروهنوار ڪري سگهي ٿو)

• **پانتِ ج پانٿُون**: [ا - مث] واڏڻ. واڌِ. تنجي. چڪ. ڏاونجي. وان جي وچ ۾ ننڍي واڏڻ. چنڊي
☼ [س/ل]

• **پانتَرَ**: [ا - مث] پنل. چڪ. غلطي. وسر

– **پانتِرڻُ**: [مص - فعل لازمي] پلجڻ. چڪ ڪرڻ. وسارڻ
☼ [س/ٿ]
☼ [پانتريو، پانتريا، پانتري، پانتريون، پانترندو، پانترندا، پانترندي، پانترنديون، پانتريل]

– **پانتِرو**: [ا - مذ] وسارو. وسر
☼ ترڙو. هلڪي، طبيعت وارو. لچ

– **پانتِرو مَنائِڻ**: [اصطلاح] پاسو مٽائڻ. ڪيل ڳالهه تان ڦري وڃڻ
☼ پٿنرو مٽائڻ (شطرنج راند جو هڪ داءُ)

• **پانتو**: [ا - مذ] تندو. رسو
☼ [س/ل]

• **پانتَڙُ**: [مص - فعل لازمي] هَٿِ چڙهڻ. اوجتو هٿ لڳي وڃڻ. وِرچڙهڻ. داءَ ۾ اچڻ
☼ [س/ٿ]
☼ [پانتيو، پانتيا، پانتي، پانتيون، پانتندو، پانتندا، پانتندي، پانتنديون، پانتيل]

– **پانتِي پَئِڻ**: [اصطلاح] اوجتو هٿ چڙهڻ. ور ۾ اچڻ. گَڏجي وڃڻ

• **پانبِ**: [ا - مث] آپٿ. پنهنجائي
☼ [س/ل]

• **پانپِرو ج پانپِرا**: [ا - مذ] پاپرو. ڏاکڙو. ڪشالو. ڪاسارو. محنت. تڪليف
☼ [س/ل]

– **پانپِرا پَئِڻ**: [اصطلاح] ڏوجهرا سهڻ. تڪليفون ڏسڻ

• **پانجَ ج پانجُون**: [ا - مث] ديگهه. لام (وهٽ، جانور جي پٺي جي)

• **پانجارِجَڻُ**: [مصدر 'پانجارڻ' مان فعل مجهول] جوٽجڻ (وهٽ جو)
☼ پنجن سالن جي عمر کي رسڻ
☼ [س/ل/ٿ/ سن: پنچ = پنج]
☼ پنجين ڏندين ٿيڻ (اُٺ، گهوڙو، ڍڳو)
☼ [پانجاريو، پانجاريو، پانجاريل]

– **پانجاريل/پانجاريو:** [صفت] پنجن سالن جي عمر جو (اُٺ، گهوڙو، ڍڳو)

• **پانجارِي ج پانجارِيُون:** [ا -مث] هَرَ ۽ ڍَڳي گاڏِيءَ ۾ ڍَڳن جي ڳچين ۾ وجهڻ لاءِ ڪاٺ جو نهيل جوڙنڪو. پاڃارِي

٭ [س]

• **پانجاهو:** [ا - مذ] ڳئون ۽ يا مينهن جو ڦرڻ بعد پنجين مهيني لاٿل اوهه

٭ [س/اٽ]

– **پانجاهو سورڻ:** [اصطلاح] پنجين مهيني اوهه لاهڻ. اوهه وڌائڻ

• **پانجيرو:** [ا - مذ] ڳئون يا مينهن جو ڦرڻ بعد پنجين مهيني لاٿل اوهه

٭ [س/ٺ]

• **پانجهيرو ج پانجهيرا:** [ا -مذ] ٿورو ڏکهو

٭ [س/ٺ]

• **پانچَ:** [ا -مث] ريڪر، موڪراڻ. برُ

• **پانچُ ج پانچَ:** [ا -مذ] لوهَ جو سنبو. سل

٭ ساٽو. پازيب (ڳَـهه)

• **پانچارِي ج پانچارِيُون:** [ا -مث] قطار. لانڍ. سِٽ

٭ [س/ل]

• **پانچو ج پانچا:** [ا -مذ] سُٿڻَ يا پاجامي وغيره جو پير

٭ ساريال کي ڏنل گهٽ پاڻي. ڇَر

٭ [س/اٽ]

– **پانچو پُسائي ويهڻ:** [اصطلاح] اوسيئڙي ۾ رهڻ. انتظار ڪڻ

٭ هارائي ويهڻ. هار کائڻ

٭ بزدل ٿيڻ

– **پانچو چڪڻ/پَٽڻ:** [اصطلاح] پاڻ ڏانهن ڇڪڻ. پاڻ ڏانهن ڏيان ڇڪائڻ

٭ ڪا شئي گهرڻ لاءِ سُٿڻَ کي سَٽَ ڏيڻ

– **پانچو ڪيڻ:** [اصطلاح] ساريال فصل کي بي انداز پاڻي ڏيڻ

• **پان چيرِ:** [ا -مذ] اوني مال جي هڪ بيماري (اُٺ/ڍَڳي جي اوهه ۾ ڳَنڍيو يا ڳَرُ جنهن مان رت وهندو رهي)

٭ [س/ل]

• **پانڌُ ج پانڌَ:** [ا - مذ] پلوُ. پلاند. دامن. جهولي

'ڪِن جون اکڙيون، سکڻيون سڪڻيون، جيئن پينوءَ جو پاند' (شيخ اياز)

٭ ڍڪَ. پردو

'ٻولي ڍڪِياسِ، ڏيئي پاند پناهه جو' (شاهه / مومل راڻو)

٭ حدَ. ڇيهه. ڪنارو

'خاوند تنهنجي ڪانڌ جي پرو پاند نه ڪرهه'

– **پانڌَ آجا ڪرڻ:** [اصطلاح] جند ڇڏائڻ

٭ واندو ٿيڻ. آزاد ٿيڻ. ذميداريون پوريون ڪري ڇڏڻ

٭ ڇوٽڪارو حاصل ڪرڻ

٭ قرض لاهڻ

– **پانڌُ اَٽِڪائڻ:** [اصطلاح] پلاند اٽڪائڻ. هٿ ڳنڍڻ

٭ وهنوار رکڻ. مائٽي ڳنڍڻ. ٿورو واسطو رکڻ

٭ اکِ اَڙائڻ. پريت جو پيچ وڌائڻ

٭ ٿورو تعلق ڳنڍي ڦاسي وڃڻ

– **پانڌُ اَڙائڻ:** [اصطلاح] پلاند اٽڪائڻ. پاڻ ڦاسائڻ. وهنوار رکڻ. لاڳاپو رکي ڦاسي وڃڻ

– **پانڌُ پائِڻُ:** [اصطلاح] ڳچيءَ ۾ ڪپڙو پائي منٿ ڪرڻ. آزي ڪرڻ. عرض ڪرڻ. ليلائڻ

– **پانڌُ پِسارڻُ:** [اصطلاح] پلاند پکيڙڻ. جهولي ڦهلائڻ

٭ ڏنڏي يا ڪم کي وڌائڻ

٭ وڌائي قدم رکڻ

– **پانڌُ پُسائِڻُ:** [اصطلاح] دامن آلودو ڪرڻ

٭ گناهه جو ڪم ڪرڻ

'اڃا اٿين جون، مڇڻ پاند پسائيين' (شاهه / آسا)

– **پانڌُ خالِي ڪرڻ:** [اصطلاح] جند ڇڏائڻ. آزاد ٿيڻ. فارغ ٿيڻ

٭ قرض ادا ڪرڻ

٭ تعلقات ختم ڪرڻ

- **پانڊَ ۾ پائِڻ:** [اصطلاح] جهوليءَ ۾ جهلڻ، حاصل ڪرڻ، وٺڻ، صبر ۽ شڪر سان قبول ڪرڻ

'پاند ۾ پائي، ويو ڪِيني وارو ڪِينڪِي' (شاهه/يمن ڪليان)

- **پانڊَ ۾ پِنائِڻ:** [اصطلاح] خوار خراب ڪرڻ، دربدر ڪرڻ

• **پاندا:** [ا - مذ، هي لفظ هميشہ جمع ۾ ڪم اچي] ڏهائيءَ ۾ ٻچاڙيءَ جا گوها، ڪير واريءَ مينهن، ڳئونءَ وغيره جو ٻچاڙيءَ وارو ڪير

- **پاندا ڪيرڻ:** [اصطلاح] ڳئون يا مينهن وغيره جا ڏهائيءَ وقت آخري گوها ڪيرڻ، ٿورو ڪيرُ ڏهڻ

• **پانڊَ پُساڙِي:** [ا - خاص] جوئر جو هڪ قسم (جنهن مان آهن جي حالت ۾ سفيد رس نڪري)

• **پانڊُرَ ج پانڊُرَ:** [ا - مذ] ٻچڙي، پوچڙُ، ڪمند، جوار يا ٻاجهريءَ جا پاند يا ٻچڙيون

* وَڻَ جي لامَ، ڏاندِي

• **پاندو ج پاندا:** [ا - مذ] تندو، سڳو

* پاند، پوچڙُ

* سنهي تاري

* گوهو

• **پاندِي ج پاندِيُون:** [ا - مث] تَڪَ تي ريڙهيل سٽ جي ڍيري، ڪچي ڌاڳي جي ڍيري (جيڪا تَڪَ ني ڪتيل هجي. هڪوي پاندي پوري ڪري وري ٻي پاندي ڪتڻ شروع ڪبي آهي)

* ڪپهہ جو ڏرو

* ڪپڙي جي تاڪِئي جي ٻچڙي وارا ڌاڳا

* ڏِهي

* چڏن ۾ ٿيل ڳوڙهي

* ويلڻ

- **پاندِي پُوري نہ ٿيڻ/نہ پوڻ:** [اصطلاح] پورت نہ ٿيڻ، خرچ جو پورائو نہ ٿيڻ، ڪمائيءَ کان خرچ وڌيڪ هئڻ، ڪمائي ٿوري خرچ گهڻو هئڻ

'ڪثير سڀ جماں پاندي پُوري نہ ٿئي' (شاهه)

• **پانڌا:** [ا - مذ] ٻچاڙيءَ جا گوها، ڏهائيءَ ۾ ٻچاڙيءَ جا گوها (هيءَ لفظ هميشہ جمع ۾ ڪم اچي). ڪير واري مينهن، ٻڪري، رڍ يا ڳئون وغيره جو ٻچاڙيءَ وارو ڪيرُ

* [س/اٿ]

- **پانڌا ڪيرڻ:** [اصطلاح] گوها ڪيرڻ، ٿورو ڪير ڏهڻ

- **پانڌا وٺڻ:** [اصطلاح] فائدو حاصل ڪرڻ

• **پانڌاٺو ج پانڌاٺا:** [ا - مذ] پنڌ جو اُجورو (جيڪو قاصد کي ڏجي)

* مقابلو

* [س/ڪوهہ]

• **پانڌِي ج پانڌِيُون:** [ا - مث] ڪورڪي ڪم جو هڪ اوزار، ناجيءَ کي سوگهو جهلڻ جو اوزار

• **پانڌِي ج پانڌِي:** [صفت] پنڌ ڪندڙ، واٽهڙو

* مسافر

* قاصد، نياپو آڻيندڙ

* [مث: پانڌِياڻي ج پانڌِياڻيون]

'ڪيان قربان اڄ اينلن پرينءَ جي پار جو پانڌي،

-

پانڌِي پرينءَ ٻهَنوارَ جا، نياپا ني ڪي' (شاهه/ مارئي)

- **پانڌِيڙو ج پانڌيڙا:** [صفت] پانڌي، واٽهڙو

* قاصِد

* زيارتي

لِڪيوني آن لڳا، ڪي پلوَ پانڌِيڙَنِ جا' (شاهه/ حسيني)

-

'آهيان راتيو ڏينهن، پانڌيڙو پرينءَ جو' (شيخ اياز)

- **پانڌيڙُو ج پانڌيڙُو:** [صفت] پنڌ ڪندڙ، پانڌي، واٽهڙو

* قاصد

* مسافر، واٽهڙو

- **پانڌِياڻِي:** [ا - خاص] هڪ لقب (جيڪو قديم زماني ۾ اڪثر نصرپور ۾ ٺٽو دهوٽن، ميمڻ ۽ ٻين ذاتين ۾ انهن بزرگن کي ڏنو ويندو هو جيڪي پنڌ حج ڪري آيا هئا)

* هڪ ذات جو نالو

• **پانڊَ ج پانڊُون:** [ا-مث] اُها عورت، جنهن کي ٿڻ نہ هجن. ٿُنڊِ

• **پانڊَپُ ج پانڊَپ:** [ا - مذ] سردار، مُهندار

⁕ [سن: پانڊو]

'پانڊپ سين نہ پاڙيان، سوين ٻيا سردار' (شاهہ)

• **پانڊُو:** [ا - خاص] هستناپور جي هڪ قديم راجا جو نالو (جيڪو پنجن پانڊون يعني ڌرتي نڪل، سهديو، ڀيم ۽ ارجن جو پيءُ هو ۽ مهاڀارت ۾ انهن پانڊون جي ڪورون سان لڙائي مشهور آهي)

⁕ [سن]

• **پانڊوڙِي ج پانڊوڙِي:** [ا - مذ] نانگ جو هڪ قسم (قد جو هلڪو ۽ ٿلهو ٿئي ٿو)

⁕ [س/ٺ]

• **پانڊِي ج پانڊِي:** [ا - مذ] ڪڏڙن سان گڏ ڍولڪ وڄائڻ وارو ۽ انهن سان گڏ اڳواٽي ڪندڙ

⁕ بي غيرت، دلال، ڪڃر

• **پانڊيچِرِي:** [ا-خاص] ڪارومنڊل ڪناري تي فرينچن جو علائقو

• **پانڊَ ج پانڊُون:** [ا - مث] ديگهہ، گِهل

⁕ [س/ات]

• **پانڊو ج پانڊا:** [ا - مذ] عَهد.ا قرار، انجام

⁕ [س/ڪوهہ]

⁕ [صفت] پهلوان

• **پانِڙِي:** [ا - مث] هڪ خوشبوءِ دار ٻوٽو (جنهن جا پن ڪپڙن ۾ سرهاڻ لاءِ وجهبا آهن)

• **پانسَرُ ج پانسَرَ:** [ا - مذ] ڪورڪي ڪم جو هڪ اوزار (رڇ ۽ ٻيرڙين جي وچ ۾ ٻڌل ٻہ ڪاٺيون)

• **پانصَدِي:** [ا - مذ] مغلن جي حڪومت ۾ پنجن سون سپاهين جي اڳواڻي وارو هڪ عهدو

⁕ [پان = پنج + صد = سؤ]

• **پانڪَ ج پانڪُون:** [ا -مث] گلن ڦلن جي ٻرت واري هڪ پني، پامڪ، گُوٽو

• **پان ڪپورُ:** [ا - مذ] ڪرن ڦل

• **پانڪَجَڻُ:** [مصدر 'پانڪڻ' مان فعل مجهول] ايرو ٿيڻ، ڏيرو ٿيڻ (وهٽ)

⁕ [س/ل]

⁕ [پانڪيو پانڪبو پانڪيل]

• **پانڪو ج پانڪا:** [صفت - مذ] چڊو، ٻٽڙو

⁕ [س/ٺ]

• **پانگارُ ج پانگارَ:** [ا - مذ] ٻيڙيءَ جي ناتاريءَ ڪي ٻڌڻ جو ٿلهو رسو

⁕ [س/ل]

⁕ مڇيءَ جي ڄار يا ٻن کي ڪڍڻ لاءِ مڇ مان ٺهيل ٿلهو رسو

• **پانگَرُ ج پانگَرَ:** [ا-مذ] ننڍو اُٺ، ڪَنوات

⁕ [س/ٺ]

• **پانگِرَڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڪونج ڪيڻ، ٻور جهلڻ، مورجڻ، ٻوڪجڻ

⁕ [س/ٺ]

⁕ [پانگريو پانگريا، پانگري، پانگريون، پانگرندو، پانگرندا، پانگرندي، پانگرنديون، پانگريل]

• **پانگيرڻ:** [مص - فعل متعدي] پاڻ سان گڏ نيڻ، ساڻ وٺي وڃڻ

⁕ [س/ڪوهہ]

⁕ [مص] پانگيرڻ

⁕ [امر] پانگير

⁕ [پانگيريو پانگيرندو پانگيريل]

• **پانوَ:** [صفت] بهادر، پهلوان، مڙس

⁕ ڏاهو، سياڻو

⁕ پناهہ ڏيندڙ

⁕ سردار، مهندار

'ڪٿي هاتڪن ڪي، پانوَ پري پير' (شاهہ/ڪيڏارو)

• **پانو ج پانا:** [ا -مذ] ڪبر پياڪ ٻار لاءِ ماءُ جي ٿڻ مان کير اچڻ

⁕ [س/ل/ٺ]

⁕ پيچ ڪش (هڪ قسم جو اوزار)

⁕ (ڏهس نامي جو اصطلاح) چند . چند

• **پانواٺو ج پانواٺا:** [ا - مذ] بياٺو، پاٺو، مانجهاندو، وسرام، داٻو، دَم پَٽ
☆ [س/ڪوهہ]

• **پانويزُ ج پانويزَ:** [ا - مذ] پيرن ۾ پائڻ جو هڪ ڳَهہ

• **پانهنجو ج پانهنجا:** [ضمير] پنهنجو

• **پانهُون:** [ا - مذ] پسارڪي وکر جو هڪ قسم (سرهو گاهہ جو جبل ۽ وارياسي زمين ۾ ٿئي، تاريون ۽ ٻن کهراٿين)

• **پانهون / پانهِين:** [ظرف] پنهيان، پوئتي، پٺتي
☆ [س/ل]

– **پانهيرو ج پانهيرا:** [ظرف] پوءِ پرو، ٿورو دير سان
☆ [س/ل]

• **پانهيرو:** [ا - مذ] ٻوٽي ۽ وڻ جو هڪ قسم (جنهن ۾ گولن جهڙو ڦر ٿئي ۽ سائو ٿئي)
☆ [س/ڪوهہ]

• **پانءُ:** [ا - مث] ڪاڄي، خارش، کهہ
☆ اُٺَ کي خارش جي بيماري
☆ [س/ٿ]

• **پانءُ پنرو:** [صفت] سهڻن پيرن وارو (جنهن جي جتيءَ تي چانديءَ جو ڪم ٿيل هجي)
☆ [لس]
☆ چندَ

• **پانئِيٽِ ج پانئِڪُون:** [ا - مث] هَنديءَ جو ٻيو فرد، ٻيو پرت يا نقل
☆ جتيءَ جي تري وارو چمڙو

• **پانئِرُ:** [ا - خاص] ٽر جو هڪ خاص حصو، پارڪر سان لڳولڳ ٽر وارو حصو

• **پانيارو ج پانيارا:** [ا - مذ] نارَ يا هَرلي وهائڻ جو عيوضو يا مسواڙ
☆ [س/ٿ]

– **پانياري پَوڻ:** [اصطلاح] مسواڙ تي هجڻ، مند وڻڻ، چٽي پوڻ، نقصان پوڻ

• **پانيلُ ج پانيلَ:** [ا - مذ] فينسي درن، درين ۽ ڪبٽن جي طاقن ۾ ڪم ايندڙ لوهہ يا ڪاٺ جا پڙچ

• **پانيلي:** [ا - مث] گاهہ جو هڪ قسم
☆ [س/ٿ]

• **پاڻُ:** [ا - ضمير مشترڪ] خود، پنڊ

• **پاڻِ:** [ا - مث] جانورن جي پيچي، پين، پائڻ
☆ [س/ٿ]
☆ ڪلَف
☆ [س/اٽ]

• **پاڻُ ج پاڻَ:** [ا - ضمير] خود، پنڊ، وڏائي، تڪبر، خودي، آپو، اَنائيت، هَستي، هَٺ، غرور
☆ [س/ل/ س: آتما]

'پاڻُ مَ ڪڇ پاڻ سين، وسيلا وڃاءِ' (شاهہ)

– **پاڻا پاسي هُئڻ:** [اصطلاح] پنهنجي خبر بہ نہ هئڻ، هوش مان نڪتل هئڻ
☆ سخت بيمار هئڻ
☆ بي وسيلو هئڻ
☆ نفس کي ماري ڇڏڻ
☆ وڏي مصيبت ۾ مبتلا هئڻ

– **پاڻا ڏِيڻ:** [اصطلاح] پنهنجي هُڙَ مان ڏيڻ، هَڏان ڏيڻ

– **پاڻَ آرپڻ:** [اصطلاح] پاڻ حوالي ڪرڻ، ٻلهارِ وڃڻ، صدقي ٿيڻ

– **پاڻان:** [ظرف، حالت اُپادان] پاڻ کان، پاڻون، پاڻهين، پاڻمرادو، پنهنجي خيال مان، پنهنجي هٺ مان، هڏان هڙان، ازخود

'پاڻان جوندم پيڊ پري جام جنت جو' (شاهہ)

– **پاڻان جاڻي:** [ظرف] جاڻي واڻي، جاڻي ٻُجهي، خود بخود، پاڻهين، پنهنجي ارادي يا پنهنجي خوشيءَ سان

– **پاڻَ پانئڻ:** [اصطلاح] وڏائي ڪرڻ، فخر ڪرڻ

– **پاڻَ ڀرائِي:** [ا - مث] پاڻ تي ڀاڙڻ جي حالت، خوداعتمادي، جڳيلائي

– **پاڻَ پَرو ج پاڻَ پَرا:** [صفت] پاڻ تي ڀاڙيندڙ. ڏنڊين ڏاند. پنهنجي مڙسيءَ وارو. پاڻ زورو. خود مختيار. ٿورو چڱو ڀلو. ساهه ستو

• [مث: پاڻَ پَري ج پاڻَ پَريُون]

– **پاڻَ پَرو ٿيڻ:** [اصطلاح] خود مختار ٿيڻ. طاقت وارو ٿيڻ

• مالي حيثيت وارو ٿيڻ. شاهوڪار ٿيڻ

– **پاڻَ پَرو ج پاڻَ پَرا:** [صفت] پنهنجو پيٽ ڀريندڙ

• خود غرض. مطلبي

– **پاڻَ پَلائِڻ:** [اصطلاح] پنهنجو پاڻ موکڻ. ڪنهن تي احسان ڪرڻ. ٻئي تي چڱائي ڏسڻ کان سواءِ پلائي ڪرڻ. بي لوث خدمت ڪرڻ

– **پاڻَ پيري/پيرِيءَ:** [ظرف] پنهنجي ڪم وقت. پنهنجي واري. پنهنجي پيري

– **پاڻَت ۾:** [ظرف] پاڻ ۾. پنهنجائيءَ ۾. پنهنجن مِٽن مائٽن ۾. پنهنجي سنگت ساٿ ۾. پنهنجائپ ۾

– **پاڻَ تي وسائِڻ:** [اصطلاح] ٻئي کي ڇڏي پاڻ تي جوابداري کڻڻ. ذميداري کڻڻ. جوکم کڻڻ

– **پاڻَ پَتوڙڻُ:** [اصطلاح] مٿا ڪُٽ ڪرڻ. تمام گهڻي محنت ڪرڻ. حد کان وڌيڪ محنت ڪرڻ

– **پاڻَ پَچائِڻ:** [اصطلاح] پنهنجي جسم کي سختيون ڏيڻ. من مارڻ. خواهشن تي ضابطو رکڻ

– **پاڻَ پَرُو ج پاڻَ پَرُو:** [صفت] رڳو پنهنجو پيٽ ڀريندڙ. خود مطلبي. پاڻ تي ڀاڙيندڙ. ڏنڊين ڏاند. پنهنجي مڙسيءَ وارو. پاڻ زورو. خود مختيار. ٿورو چڱو ڀلو. ساهه ستو

– **پاڻُ پَلَڻ:** [اصطلاح] وساري ڇڏڻ. آسانگو لاهڻ

• پاڻَ تي ضابطو رکڻ

• سڌون مارڻ

– **پاڻُ پَٽو:** [ا - مذ] خودي. هستي. انانيت. آپو. هٺ. تڪبر

– **پاڻُ پيڪڻ:** [اصطلاح] من تي قبضو رکڻ. ڪاوڙ مارڻ. برداشت ڪرڻ. سهپ ڌارڻ

– **پاڻُ جاڻائِڻ:** [اصطلاح] پنهنجي ڪنهي جو ذميوار هئڻ. پنهنجي جوابداري سمجهڻ

– **پاڻُ جهلڻ:** [اصطلاح] پنهنجي مَن کي وَس ۾ رکڻ. سڌون روڪڻ. دنيوي خواهشن کان آزاد رهڻ

– **پاڻُ جَهلي نہ سگهڻ:** [اصطلاح] بي اختيار ٿيڻ. بيوس ٿيڻ. جوش ۾ اچڻ

– **پاڻَ سَرتو ج پاڻَ سَرتا:** [صفت - مذ] هڪ جيڏو. هم عمر. دوست. يار. سنگتي

– **پاڻَ سَنڀالِڻ:** [اصطلاح] پاڻ کي روڪڻ. ڪنهن نقصان واري ڪم کان پاڻ کي بچائڻ. پنهنجا پير جهلڻ. پنهنجو هوش رکڻ. عقل ياد اچڻ

– **پاڻُ ڪڍائِڻ:** [اصطلاح] ڪنهن ڪم جي جوابداريءَ مان پاڻ کي بچائي وڃڻ. ڪنهن ڪم ڪرڻ کان نٽائڻ لاءِ بهانا ڪرڻ. ذميواري نہ کڻڻ

– **پاڻُ ڪڍي وڃڻ:** [اصطلاح] پنهنجي جند ڇڏائي وڃڻ. ڪنهن تڪليف واري ڪم مان نڪري وڃڻ. اٽڪل سان پاڻ کي بچائڻ

"لاٿي ڇت ڇپرو ڪري، پاڻ ڪڍي وئين پرو" (شاهه)

– **پاڻَ کان ٻاهر نِڪرڻ:** [اصطلاح] گهڻي ڪاوڙ يا گهڻي خوشيءَ ڪري آپي کان ٻاهر نڪرڻ. وَس کان نڪري وڃڻ. ڏاڍي ڪاوڙ ڪرڻ. سخت غصي ۾ اچي وڃڻ. هوش حواس نہ رهڻ

– **پاڻُ کَڻائڻ:** [اصطلاح] علالت جي حالت ۾ سهارو وٺڻ (مريض جو). اسپتال پهچائڻ (مريض کي)

– **پاڻُ کَڻَڻ:** [اصطلاح] ساهه پٽڻ. بدن ۾ ڪجهه طاقت اچڻ

• پنهنجن پيرن تي بيهڻ. خود مختيار ٿيڻ

• بيائي ڪرڻ

• زور وٺڻ

– **پاڻَ کي ڇڪِڻ:** [اصطلاح] غرور ڪرڻ. هٺ ڪرڻ. وڏائي ڪرڻ

– **پاڻ ڳنڍائڻ:** [اصطلاح] ڳالهه مٿان ڪنهن ڪم ۾ حصو وٺڻ. رڳو ناماڻو ڪرائڻ
* ڪنهن ڪم ۾ پنهنجو نالو ڳنڍڻ. نوٽ ڳاڙهي پٽ پاٿيوار ٿيڻ
* تمام ٿوري مدد ڪرڻ

– **پاڻ ڳري:** [ظرف] پاڻ وٽ
'من بريان نيئي، بکيو پاڻ ڳري' (شاهه/سهڻي)

– **پاڻ گهرائي:** [ا - مث] خود غرضي، خود مطلبي، خودپسندي

– **پاڻ گهرو ج پاڻ گهرا:** [صفت - مذ] مطلبي. خودغرض. خود مطلب. پنهنجي غرض وارو

– **پاڻ گهرو ٿيڻ:** [اصطلاح] خود مطلبي ٿيڻ. خود غرض ٿيڻ

– **پاڻ مارڻ:** [اصطلاح] نفس مارڻ. هٺ ڇڏڻ. نوڙت ڪرڻ. نياز ڪرڻ

– **پاڻ ماري ڪم ڪڍڻ:** [اصطلاح] نوڙت سان ڪم ڪڍڻ. هيٺاهين سان ڪم ڪڍڻ

– **پاڻ مُرادو ج پاڻ مُرادا:** [صفت] پنهنجي منهن مهاڙ. پنهنجي روءِ سوءِ. پاڻهين. خود بخود. پاڻون جاني
* پنهنجي مرضيءَ سان. خود خيال. پاڻ مهاڙو

– **پاڻ ملهائڻ:** [اصطلاح] نمايان ڪم ڪرڻ. چڱيءَ طرح فرض ادا ڪرڻ. سراهه جوڳو ڪم ڪرڻ. سرخرو ٿيڻ. سوڀ کٽڻ. پاڻ موکڻ. چڱو ڪم ڪري ڏيکارڻ

– **پاڻ موکڻ:** [اصطلاح] پاڻ ملهائڻ. سوڀارو ٿيڻ. ڪاميابي حاصل ڪرڻ. پنهنجي لياقت ۽ حيثيت مطابق ڪم ڪري ڏيکارڻ
* احسان جو بدلو ڏيڻ. مهرباني چڪائڻ

– **پاڻ مهاڙو ج پاڻ مهاڙا:** [صفت - ا - مذ] پاڻ مرادو. ازخود
* پنهنجي منهن سر. خود خيال

– **پاڻ ۾:** [ظرف] پنهنجي وچ ۾. هڪٻئي سان

– **پاڻ ۾ آڪي ويري هئڻ:** [اصطلاح] پاڻ ۾ سخت دشمني هئڻ. هڪٻئي جي جان جا ويري هئڻ
* [س/ڪوهه]

– **پاڻ ۾ پوڻ:** [اصطلاح] پنهنجن ۾ ئي تڪرار ٿيڻ. قوت ٽٽڻ. اتحاد ۾ ڏار پوڻ. خاندان ۾ ڏڦيڙ پوڻ

– **پاڻ ۾ راج ٿيڻ:** [اصطلاح] ٻرچي پوڻ. صلح ٿيڻ. ايڪو ٻڌي ڪرڻ. ٺاهه ٿيڻ

– **پاڻ ۾ لڳڻ:** [اصطلاح] پاڻ ۾ دشمني ٿيڻ يا ڦوٽ پوڻ. پنهنجائي ۾ اڻبڻت پيدا ٿيڻ

– **پاڻ وسارڻ:** [اصطلاح] هٺ ڇڏڻ. تڪبر وڃائڻ. نوڙت اختيار ڪرڻ

– **پاڻ ولوڙڻ:** [اصطلاح] ڏاڍي محنت ڪرڻ. پاڻ پتوڙڻ. سڀ ڪجهه پنهنجي سر ڪرڻ

– **پاڻون:** [ظرف] پاڻ ڪان. پاڻ وٽان. پنهنجي طرفان. هڏان. هڙان

– **پاڻون جاني:** [ظرف] پاڻ مرادو. پنهنجي منهن. جاني واڻي. ڏسي وائسي. پاڻهين

– **پاڻ وڻندي ج پاڻ وڻنديون:** [ا - مث] پاڻ کي وڻندڙ يا پسند ايندڙ ڪم. وڻندڙ ڳالهيون
'جاني هڪ الله، پاڻ وڻنديون جو ڪري' (شاهه/ ڪيڏارو)

– **پاڻو وٽي:** [ظرف] پنهنجي منهن يا خيال ۾. جاني واڻي. پاڻهين. ڏار ڏار

– **پاڻ وهيڻو ج پاڻ وهيڻا:** [صفت] پنهنجي وس. خودمختار. پاڻ زورو. خودخيال. آزاد. ڇڙواڳ
* [مث: پاڻ وهيڻي ج پاڻ وهيڻيون]
'واڳ ڏني تنهنجي وس، آءٌ ڪا پاڻ وهيڻي' (شاهه)

–

'پاڻ وهيڻا ناهيون حامي، صبر ڪري سڀ سهڻو آ' (عطا محمد حامي)

– **پاڻ هُرتِڙيو ج پاڻ هُرتِڙيا:** [صفت] پنهنجي منهن سر. خود خيال. پنهنجي مرضيءَ وارو. هوڏي. هوڙهو

– **پاڻهي/ پاڻهين:** [ظرف] خود بخود. پاڻ مرادو. پاڻون. جاني. جاسي واٽي
'پاڻهي ايندم هوت، ڪجهه آءٌ به اڳڀري ٿيان' (شاهه)

– **پاڻهي (پاڻهين) پنهنجي پيرن تي ڪهاڙو هڻڻ:** [اصطلاح] پنهنجي هٿن سان پنهنجو نقصان ڪرڻ جاني واٽي مصيبت سر تي کڻڻ

– **پاڻِهِي پَوَڻُ:** [اصطلاح] پاڻمرادو ڪنهن ڪم جو دل ۾ خيال پَوَڻُ. مَنَ جو پنور پَوَڻُ. دل جو ڪانڊيو ٿيڻُ. پنهنجي خود خيال ڪنهن ڪم جو ارادو ڪرڻُ

'جنهن کي پاڻهي نہ بيٺي، تنهن کي ڇٺي ڇنبو ڪيترو' (محاورو)

– **پاڻِهِي خَبَر پَوَڻُ:** [اصطلاح] تجربو حاصل ٿيڻُ. نتيجو اکين سان ڏسڻ. مشاهدو ماڻڻ

* پاڻ ئي تڪليف محسوس ڪرڻ

● **پاڻِس:** [ا - مث] جاري ڪاٺ بعد اُنَ جي ڊؤ واري حالت

* [س/ٿ]

● **پاڻمو ج پاڻما:** [ا - مذ] ڪورڪي ڪم جو هڪ اوزار (جنهن سان پيڻ آيل تاچيءَ کي سنوارجي). سونهارو

* [س/ل/اٿ]

– **پاڻمو ڪرڻُ:** [اصطلاح] ٿڦيل تاڃيءَ کي گهوڙين تي دگهو ڪري سونهارو گهمائڻ (انهيءَ لاءِ تہ هر هڪ تند جدا ٿي بيهي ۽ سڪڻ بعد مضبوط ٿئي)

● **پاڻو ج پاڻا:** [ا - مذ] مسافريءَ جي منزل. ڏاهو

* [سن: پرياڻ، پر = اڳتي + يا = وڃڻ]

'پهروني پاڻو سفرو ڪرين سات کي' (شاهہ)

* جهوڪ. ٽاڪ. ٽانو

* ماٽجهاندو

* [س/ل]

* ڪنهن رستي جي مقرر مفاصلي جو نشان ڏيکاريندڙ پٿر. سنگ ميل

* [س/ٿ]

– **پاڻو ڪرڻُ:** [اصطلاح] منزل ڪرڻ. ڏاهو ڪرڻ

● **پاڻِي ج پاڻِي:** [ا - مذ] آب. جَل. جر. Water

* برسات. بارش. مينهن. وسڪارو

* درياهہ. سمنڊ

* [پرا: پاڻئَ، سن: پانيہ. آب. جل]

* نير. لڙڪ. گوڙها

* پگهر. پسينو

* آلاڻ. پوسل. نمي

* رونق

* جوهر. تيزي (هشيار جي)

* گڻ. لڇڻ

* همت. حوصلو

* عزت. ناماچاري

* اندر جو ڀيد

– **پاڻيانو ج پاڻيانا:** [صفت] پاڻيءَ وارو. پَسيل. گهميل. آلو. ڀڄڙو

* چيڙاڪ. ڪاوڙيل (طبيعت جو)

* تکو. تيز

* چمڪندڙ

– **پاڻيارو ج پاڻيارا:** [صفت] پاڻيءَ وارو. پخالي. ماشڪي

* پاڻيءَ جو. پاڻيءَ سان منسوب. پاڻيءَ ۾ رهندڙ

* [پاڻياري ج پاڻياريون]

'پاڻياريءَ سِر ٻهڙو جَر تي پکي جيئڻ'

* آلو. پسيل

* [ا - مذ] نار جي سامان اڏاري ونڻ جي حالت ۾ نار جو معاوضو يا مسواڙ. پاڻيءَ جو حق. حقابو. پاڻيالو

* پاڻيءَ رکڻ جي منجي

* [س/ڪوهـ]

– **پاڻياڪِ/ پاڻياڪي:** [ا-مث] چدي. پنڙي. پاڻيءَ جهڙي (لسي)

– **پاڻيالو ج پاڻيالا:** [ا - مذ] پاڻيءَ ڪم آڻڻ جو عيوضو

– **پاڻِي اونڊڻ:** [اصطلاح] دلي يا مٽ وغيره کي اونڌو ڪري پاڻي هارڻ

– **پاڻِي پاڻِي:** [ا - مذ] هلڪو ڦلڪو ڪاڏو پيتو

– **پاڻِي ڀرڻُ:** [اصطلاح] گهڻو ظلم ٿيڻ. ناحق ٿيڻ. قهر ٿيڻ

* نہ ٿيڻ واري شيءِ ٿيڻ. ناممڪن ڳالهہ جو امڪان ۾ اچڻ

– **پاڻِي ڀرڻُ:** [اصطلاح] خدمت ڪرڻ. غلامي ڪرڻ. نوڙت ڪرڻ. چاڪري ڪرڻ

– **پاڻِيءَ تي چِٽ اُڪرڻ:** [اصطلاح] اجائي ڪوشش ڪرڻ. بيسود ڪم ڪرڻ

- **پاڻيءَ تي ڇٽ هُئڻ:** [اصطلاح] بي بنياد هئڻ، بي بقا هجڻ، ڳالهه جو وجود ئي نه هئڻ
- **پاڻيءَ تي لِيڪو:** [محاورو] بي بقا، بي بنياد، بي جٽاءُ
- **پاڻيءَ تي لِيڪو ڪَڍڻ:** [اصطلاح] بي بنياد ڳالهه ڪرڻ، اڻ جٽائدار ڪم ڪرڻ، انجام يا ڳالهه تان ڦرڻ، ڪوڙو دلاسو ڏيڻ
- **پاڻي ٿِي وَڃڻ:** [اصطلاح] پٽڙو ٿي وڃڻ، تمام نرم ٿي وڃڻ
  ٭ ڪاوڙ ڇڏي ٿڌو ٿيڻ
- **پاڻي ٿيڻ:** [اصطلاح] ٿڌو ٿيڻ، ڪاوڙ گهٽجڻ
  ٭ پاڻي جهڙو پتڙو ٿيڻ، پسڻ
  ٭ پگهر ۾ شل ٿيڻ
  ٭ شرمسار ٿيڻ، شرمندو ٿيڻ
- **پاڻيٺُ ج پاڻيٺَ:** [صفت] پاڻيءَ وارو، آبدار (موتي)
  ٭ [پرا: پاڻيم، سن: پانيم]
  ٭ جوهر وارو، چڱي حسب نسب وارو
  'پاڻيٺ سندا پارکو، داڻو کيڻ دلال' (خليفو)
- **پاڻيٺِ:** [ا - مث] پاڻيءَ جهڙي شيءِ، سيال مادو، پتڙي شيءِ
  ٭ آلاڻ، پوسل، گهم، تري
  'رونجهي رات اُنبا، پيٺيون پاڻيٺ' (شاهه / پرڀاتي)
- **پاڻي پاڻِي ٿيڻ:** [اصطلاح] پگهر ۾ شل ٿيڻ
  ٭ شرم ۾ ٻڏي وڃڻ، پشيمان ٿيڻ
- **پاڻيءَ پُونئر و هُجڻ:** [اصطلاح] رهڻ جو شوقين هجڻ
- **پاڻي پيارڻ:** [اصطلاح] اُڃايل کي پيئڻ لاءِ پاڻي ڏيڻ، سبيل جاري ڪرڻ، خير جو ڪم ڪرڻ
  ٭ چاڙهڻا (اوزارن تي) آبدار ڪرڻ
  'پياري پاڻي، تيغون ڪنا تکيون' (شاهه)
- **پاڻي پياڪُ:** [ا - مذ] پيئڻ جهڙو پاڻي (اهڙو پاڻي جو پلي بازو يا ڪارو هجي پر پيئڻ جهڙو هجي)
  ٭ [صفت] گهڻو پاڻي پيئندڙ
  ٭ شراب پيئندڙ، شرابي، نشو واپرائيندڙ

- **پاڻي پِيئڻ:** [اصطلاح] پلائي حاصل ٿيڻ، مشڪل ۾ مدد ملڻ
  'مرن هن درجو پاڻي پيتو آهي' (جملو)
- **پاڻيءَ جو ڦوٽو:** [محاورو] ناپائدار شيءِ، بي بنياد شيءِ، جلد فنا ٿي وڃڻ واري شيءِ
- **پاڻي چورائڻ:** [اصطلاح] ڦٽ يا زخم جو پاڻي جذب ڪرڻ (جنهن ڪري زخم وڌيڪ خراب ٿي پوندو آهي)
- **پاڻي چاڻي پِيئڻ:** [اصطلاح] بولي ڪم ڪرڻ، نيڪو ڪڻڻ، معاوضي جو اول فيصلو ڪري پوءِ ڪم ۾ هٿ وجهڻ، ڏيتي ليتيءَ جا شرط شروط باقاعدي غور ۾ آڻڻ
- **پاڻي ڇيڙڻ:** [اصطلاح] شاديءَ ۾ ٻڪيءَ واري ڏينهن دليءَ ۾ ترار وجهي مٿانئس پاڻي هارڻ واري رسم ادا ڪرڻ (هندن جي هڪ رسم موجب)
- **پاڻي ڏَيڻ:** [اصطلاح] هٿن سان پاڻي اُپائڻ، پاڻي اُپائي پوک کي ڏيڻ، مٿانهين زمين کي ڪوڏر وغيره سان ساڏاري پاڻي ڏيڻ
  ٭ [س/ات]
- **پاڻي ڏيڻ:** [اصطلاح] پاڻي پهچائڻ، پاڻي رسائڻ
  ٭ پاڻي چاڙهڻ (اوزار يا هٿيار کي)
  ٭ آب ڏيڻ، پاڻي پيارڻ (پوک کي)
  ٭ ملمع ڪرڻ (گهڻ تي)
  ٭ انجام پاڙڻ، وعدو پورو ڪرڻ
- **پاڻيءَ ڏِڪَ ۾ ٻُڏِي مرڻ:** [اصطلاح] بي عزتيءَ سان مرڻ، شرمساريءَ ۾ ٻڏي وڃڻ، شرمسار ٿيڻ، بي مروتي ۽ بي حيائيءَ وارو ڪم ڪرڻ
- **پاڻيءَ ڍورو:** [ا - مذ] برسات جي پاڻيءَ جو وهي اچڻ وارو قدرتي گس يا وهڪرو
  ٭ [س/ٿ]
- **پاڻيَرُ ج پاڻِيَرَ:** [صفت] پاڻيءَ جو، آبي، پاڻيءَ جهڙو، چڱو، پاڪو، ڪِنگهو، ڦنگهو

- **پاڻِيَرو:** [صفت] پاڻيءَ وارو، پاڻيءَ جهڙو
※ ٻوٽي جو هڪ قسم
※ [س/ڪوهہ]
- **پاڻِي ڦيرِڻ:** [اصطلاح] چٽ ڪرڻ (نهيل ڪم)، ڪئي ڪمائي ڪٽ ڪرڻ
※ اَجايو وڃائڻ، بي فائدو ضايع ڪرڻ
※ نااُميد ڪرڻ
- **پاڻِي ڪانجهي:** [ا- مذ] هلڪي غذا، جانهه پاڻي
- **پاڻِي ڪڍڻ:** [اصطلاح] اندر جو ڀيد لهڻ
※ اندازو لڳائڻ، آزمائڻ، پرکڻ
- **پاڻِيءَ کان اڳُ ۾ ڪپڙا لاهڻ:** [اصطلاح] اَجائي تڪڙ ڪرڻ، ڪم ۾ اُبهرائي ڪرڻ، ٿيندڙ ڪم کان اڳي ئي وهلور وڃڻ
※ اُڇهرائي ڪرڻ
※ بيزار ٿيڻ
※ بنا سوچڻ جي مورکپائي ڪرڻ، بي وقوفي ظاهر ڪرڻ
- **پاڻِيءَ کان ڪَڍَڻ:** [اصطلاح] آبي مان ڪڍڻ، سخت ڪاوڙائڻ، چيڙائي بيزار ڪرڻ
- **پاڻِيءَ کان نِڪرڻ:** [اصطلاح] آبي مان نڪرڻ، صبر جو پيمانو لبريز ٿيڻ
※ سخت ڪاوڙجڻ، ڪاوڙ ۾ اچي وڃڻ، ابتو سبتو ڳالهائڻ
- **پاڻِي لَڳائِڻ:** [اصطلاح] پاڻي چاڙهڻ (اوزار يا هٿيار تپائي پاڻيءَ ۾ وجهڻ)
※ تکو ڪرڻ (اوزار)
- **پاڻِي لڳڻ:** [اصطلاح] آب هوا راس ٿيڻ، موافق اچڻ، آب هوا جي اثر کان صحتمند ٿيڻ
※ اثر قبول ڪرڻ
- **پاڻِيءَ ماپ:** [ا- مذ] پاڻي ماپڻ جو اوزار، واٽر گيج
- **پاڻِيءَ مان ڪَڍَڻ:** [اصطلاح] بيزار ڪرڻ، ڏاڍو ڪاوڙائڻ
- **پاڻِيءَ مان نِڪرڻ:** [اصطلاح] ڪاوڙ ۾ هوش مان نڪرڻ، سخت ڪاوڙجڻ
- **پاڻِي مُنهن ۾ اَچڻ/وَرڻ:** [اصطلاح] منهن تي رونق ۽ تازگي اچڻ، سرهائي ٿيڻ، بيماريءَ کان پوءِ جسماني حالت جو سڌرڻ
- **پاڻِيءَ ۾ آچڻ:** [اصطلاح] هوش ۾ اچڻ، عقل جاءِ اچڻ، ٻوڏ ۾ اچڻ (غصو يا چڙ لهي وڃڻ کان پوءِ)
- **پاڻِيءَ ۾ مُنهن پائِڻ:** [اصطلاح] پنهنجو پاڻ سڃاڻڻ، اندر ۾ ليو پائڻ، آئيني ۾ پنهنجي منهن جي حالت پرکڻ
'هيڏي هوڏي نہ ڏسين، منهن پاڻيءَ ۾ پاءِ' (سچل)
- **پاڻِي نہ ڏيڻ:** [اصطلاح] انجام نہ پاڙڻ، قول پورو نہ ڪرڻ
- **پاڻِيءَ واڙِيو ج پاڻِيءَ واڙِيا:** [ا- مذ] جيت جو هڪ قسم (جيڪو پاڻي جي مٿان تڪندو هلي)، شہ تارو، تاروئڙو
※ بيماريءَ جو هڪ قسم
- **پاڻِي وَرائِڻ:** [اصطلاح] ٻنيءَ کي پاڻي ڏيڻ، وهندڙ پاڻيءَ کي ٻنيءَ، مرضيءَ مطابق ٻارن ۾ آڻڻ
- **پاڻِي وَرائُو ٿيڻ:** [اصطلاح] ڳالهائڻ ۾ مدد ڪرڻ، پٺڀرائي ڪرڻ، ٽيڪو ڏيڻ، تائيد ڪرڻ
- **پاڻِي وِلوڙِڻ:** [اصطلاح] اجائي ڪوشش ڪرڻ، بيسود ڪم ڪرڻ، بي فائدو ڪم ڪرڻ
※ اجايو ڳالهائڻ، بڪواس ڪرڻ
- **پاڻيهارِي ج پاڻِيهارِيُون:** [ا- مث] پاڻي ڀريندڙ (جيڪا دلا کڻي کوهہ يا تڙ تان پاڻي ڀري اچي)
'پاڻيهاري سڀ ڪا، سر گهڙو وجا ڀري' (شاھ ڪريم)

● **پاوا:** [ا- مذ: هميشہ جمع ۾ ڪم ايندڙ لفظ] هر حلال چوپائي (مينهن، ڍڳي يا ٻڪريءَ وغيره) جا ڳوڏن کان ڪُرن تائين وارا حصا (هن مان خاص قسم جو ٻوڙ تيار ٿيندو آهي)، پايا
∴ ڪٽ جا منا يا پير
※ [پائو ج پاوا < ف: پايہ]
※ ڦوڪ سان وڄائڻ جو مشهور ساز (جيڪي ٻہ ٿين هڪ نر ٻيو مادي ۽ هڪ ئي وقت ڦوڪ سان وڄائجن)، الغوزا، بينون

● **پاواٽو ج پاواٽا:** [ا-مذ] منزل. رستو. مسافريءَ جي منزل. داٻو

⁂ **[س/کوھ/ مصدر: پوڻ < پاواٽو - پاٽو]**

⁂ جهوڪ. ٺاڪ. ٺانو

⁂ مانجهاندو

⁂ **[س/ل]**

⁂ ڪنهن رستي جي مقرر مفاصلي جو نشان ڏيکاريندڙ پٿر. سنگ ميل

⁂ **[س/ٿ]**

⁂ پچاڙي

● **پاورُ ج پاورَ:** [ا-مذ] قوت. طاقت. زور

⁂ حڪم. اختيار

⁂ ٻانور. هٺ

⁂ [انگ: Power]

– **پاور هائوسُ:** [ا-مذ] بجلي پيدا ٿين واري جاءِ. بجلي گهر

⁂ [انگ: Power house]

● **پاوڙو ج پاوڙا:** [ا-مذ] رڪيب. پاڳڻ

⁂ [لس]

⁂ ڪوڏر جو هڪ قسم (گهڻو ڪري اوڏ ڪم آڻين)

'پير پنهنجي پاوڙي، جاچي رک جوان' (شيخ ابراهيم)

● **پاوڙِي ج پاوڙِيون:** [ا-مث] ڪرڪي ڪم جو هڪ اوزار. پيرڙي

⁂ [س/ٿ]

– **پاوڙِي ڪائڻ:** [اصطلاح] پوئين پيرين پڇڻ

● **پاوَڪَ:** [ا - مث] درياءَ جي ڪناري کي اندران ئي اندران

پاڻيءَ جي ڪاٽ. ڪاٽ (پاڻيءَ جي)

⁂ پاھُ

● **پاوَڪُ:** [صفت] پاءُ جيترو (ماپ)

⁂ [سن: پاد = چوٿون حصو سير جو]

● **پاوَنِ:** [ا - مث] پاڪ. صاف. پوتر

⁂ [سن: پاون < پو = صاف ڪرڻ]

– **پاوَنِ ڪرڻ:** [اصطلاح] پاڪ ڪرڻ. پوتر ڪرڻ. سڌارڻ

● **پاوَنگُ ج پاوَنگ:** [صفت] بهادر. پهلوان. سورهيه

⁂ [ا - مذ] سواريءَ لاءِ وهٽ (گهوڙو)

'پوءِ رميا انهيءَ رخ سان، پاونگ پنڌ پيلي' (مولا بخش سومرو)

● **پاھَہ:** [ا-مث] رڍن يا ٻڪرين جون ڦولهڙيون (پاڻ طور ڪم ايندڙ)

⁂ [س/ات]

⁂ ريج

'ڏيٺي پٺن پاھَہ، ڀرپاٽين ڪئي ڪِراڙ جا' (شاھ/ سارنگ)

⁂ ڪاڏو. چارو

⁂ رنگ

● **پاھُہ:** [صفت] ڳريل. سڙيل. رڌل (گوشت يا طعام)

⁂ عاجز. لاچار. ساٺو (بک ۾)

– **پاھُہ ٿيڻ:** [اصطلاح] چڱيءَ طرح رڌجي وڃڻ. ڳري وڃڻ

⁂ ماندو ٿيڻ (بک ۾)

– **پاھُہ ڪرڻ:** [اصطلاح] ڳاري ڇڏڻ (گوشت کي) بلڪل رڌي ڇڏڻ

⁂ بک ڏيئي ساٺو ڪرڻ

⁂ چٽي ڇڏڻ

● **پاھُہ:** [ا - مذ] پاڻي. رس. عرق. نچوڙ

⁂ رنگ. تيزاب (جيڪو رنگريز گدامڙي ۽ ٻيو مصالحو پاڻيءَ ۾ ڳاري ناهيندا آهن. جنهن ۾ رڱجڻ وارو ڪپڙو رڱڻ کان اڳي ٻوڙيندا آهن. جيئن ڪپڙي جي سموري ميراڻ نڪري وڃي ۽ ڪپڙو رڱجڻ بعد چمڪي)

⁂ رونق

⁂ طاقت. ست

⁂ خوراڪ. ڪاڏو

⁂ ڳريل گوشت جو سوپ يا ڦوڳ (جيڪو اٺ يا گهوڙي کي پيئاريو ويندو آهي)

⁂ پوڻ

⁂ ڪندرف ۽ تيل جي نهاري (جيڪا اٺ کي بيماريءَ جي حالت ۾ پيئاري)

⁂ بيماري وڪر جو هڪ قسم

– **پاھُہ وِجهڻ:** [اصطلاح] ڪنهن بيمار جانور کي خاص قسم جي دوا وجهڻ (خاص طور اٺ کي ڏڳي جو بسو ڪاڙهي، ڏڪ وجهڻ)

⁂ اٺ جي ڳَر جو علاج ڪرڻ (ٿر ڪڪڙ جي چار تيل ۾ ملائي ڳروڙي هند تي هڻبي آهي)

• **پاهان:** [ظرف] پٺيان، پوئتان، پويان، پوئتي، پٺتي
◦ [ضد: 'اڳاھون']

– **پاهان پڳ ڏيڻ:** [اصطلاح] پويان پير ڪرڻ، پٺتي موٽڻ

• **پاهتُ ج پاهتَ:** [ا - مذ] موافقت، ميل، ناهه، صلاح، مصلحت، اتفاق، معاهدي جي حالت
'جوئي پاهت ڳجهه سين، پدر ماهه اُرٽ' (شاهه ڪريم)
◦ پوٽ، پوئو، مبارڪي، شاديءَ ۾ گهوٽ کي ملندڙ سلامي
◦ خيال، پور، ريجڪ
◦ ان جا اوپاريل داڻا، ڪهر
◦ ڪمند جي رس (جيڪا پهرئين اوباري کان پوءِ گهاٽي حالت ۾ ٿئي)، پٽ

– **پاهَتُ پائِڻُ:** [اصطلاح] ڪاج جي موقعي تي رسم طور ڪجهه پئسا ڏيڻ، پوئو ڏيڻ

– **پاهَتُ پِرَڻُ** [اصطلاح] شاديءَ جي موقعي تي عزيزن پاران رقم ملڻ
◦ خيال اچڻ، مرضي ٿيڻ، پور پوڻ

• **پاهَرُو ج پاهَرُو:** [ا - مذ] جانور، جهنگ ۾ پهرن وارو باڪرو ڦر
◦ [س/ٿ]
◦ پهرو، چونڪي، نگراني، نگهباني، واهپ، سنڀال، رات جو گهر يا شهر جي نگرانيءَ لاءِ هوشياريءَ سان جاڳڻ ۽ چڪر لڳائڻ جي حالت

• **پاهَڙُ ج پاهَڙَ:** [ا - مذ] جبل، پهاڙ

• **پاهُڙِي ج پاهُڙِيُون:** [ا - مث] ڪاٺ جي ننڍڙي ڪوڏر، ننڍڙو پاهوڙو

• **پاهَڻُ ج پاهَڻَ:** [ا - مذ] جبل جو پٿر، پهڻ
◦ [سن: پاشان]

• **پاهِڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڳَر جي بيماريءَ ۾ ورتل اَٽ کي دوا طور لائيءَ جي ڪار يا ڪبر جي ڦلهيار نيل ۾ ملائي هڻڻ
◦ [مص] پاهِڻ
◦ [امر] پاهِ
◦ [پاهيو، پاهيندو، پاهيل]

• **پاهو ج پاها:** [ا - مذ] ڪنهن به شيءِ جو پٺيون پاسو، ڪوڏر يا ڪهاڙي وغيره جو پٺ وارو حصو (جنهن ۾ ڳن وجهڻ لاءِ سوراخ ٿئي)، ڪوڏر، ٽيڪم يا ڪهاڙي ۾ ڳن وجهڻ وارو ٽُنگ
◦ ڳجهارت جو پاٿو
◦ بنياد، منڍ، جڙ
◦ [س/ات]

– **پاهو پُڌائِڻُ:** [اصطلاح] ڪو اشارو يا حوالو ڏيڻ (ڳجهارت پچڻ لاءِ)، آساني پيدا ڪرڻ (پرولي پچڻ لاءِ)
◦ [س/ات]

– **پاهو لَهَڻُ:** [اصطلاح] حقيقت هٿ ڪرڻ، اصليت کان واقف ٿيڻ، بنياد معلوم ٿيڻ
◦ ڳجهارت جو ٿورو واءُ معلوم ڪرڻ، بند پچڻ
◦ [س/ات]

• **پاهوتِڙُ ج پاهوتِڙَ:** [ا - مذ] لوهارڪي ڪم جو هڪ اوزار (ڪهاڙين، ڪوڏرن وغيره جي پاهي ٺاهڻ ۾ ڪم ايندڙ)
◦ [س/ل]

• **پاهورو ج پاهورا:** [ا - مذ] ڪهوڙي جي داڻي وارو ڳوڙهو (جنهن ۾ ان وجهي ڪنڌ ۾ لٽڪائي ڏجي)، توبرو
◦ [س/ل]
'جن ڪاڏو آهورن ۾، سي ڪيئن ڪاڻيندا پاهورن ۾' (جوڻي)

• **پاهورِي ج پاهورِيُون:** [ا - مث] ننڍو پاهورو

• **پاهوڙو ج پاهوڙا:** [ا - مذ] ياڻ يا ڳنڍ ڪچري ميڙن لاءِ ڪاٺ جو ڪوڏر جهڙو اوزار
◦ واڍڪي ڪم جي اوزارن رکڻ جو ڳوٿرو (سوتهڙن وٽ مروج)
◦ [س/ٿ]
◦ [مث: پاهوڙي ج پاهوڙيون]

• **پاهُون:** [ظرف] پٺيان پوئتي، پٺتي
◦ [ضد: 'اڳاهون']
◦ [س/ل]
'موٽ محب پاهون، تاڪن تڪي آهيان' (شاهه)

– **پاھُون پِگِ ڪَرَڻُ**: [اصطلاح] پويان پير ڪرڻ. پوئتي موٽڻ. پٺتي قدم ڏيڻ. ورِي اچڻ

– **پاھُون رَهڻ**: [اصطلاح] پٺتي رهڻ. پٺتي رهجي وڃڻ

● **پاھِي**: [ا - خاص] بلوچن جي هڪ ذات ۽ پاڙي جو نالو

● **پاھِي ج پاھِيُون**: [صفت - ا - مث] پتڙي. جڏي (لسي). پاڪي. ريڊي يا پاڪري لسي

'پاھي پاڪي پتڙي، پرين ساڻ پيان' (شاھ/مارئي)

● **پاھيڙي**: [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

● **پاھِين**: [ظرف] پوئتان. پٺتي. پوئتي

'پٺان مَ پاھِين، مون ميهار ٿي مَن پر' (شاھ/سهڻي)

– **پاھِين ڏيڻ**: [اصطلاح] پٺي ڏيڻ. پوئتي موٽڻ

● **پاءِ**: [ا - مذ] پير. قدم

☼ [ف: پايہ = پير. سن: پاد = پير]

☼ پايو. پيڙھ. بنياد

– **پائِبَندُ ج پائِبَندَ**: [صفت] پابند

☼ پيرن ٻڌل. گرفتار. قيد

☼ مجبور. محڪوم. نوڪر

☼ [ا - مذ] ڪنهن جانور کي پيرن ۾ وجهي ٻڌي ڇڏڻ لاءِ زنجير

– **پائِبَندِي**: [ا - مث] پابندي. بندش. روڪ. منع. جهل

– **پائِبوسِي**: [ا - مث] پيرن چمڻ جي حالت (بزرگن ۽ وڏن جي) قدمبوسي. وڏن جي ملاقات. تعظيم

☼ [ف: پاءِ + بوسيدن]

– **پاءِ تَخْتُ**: [صفت] پايہ تخت. تخت گاھ. گادي جو هنڌ

– **پائِجامو ج پائِجاما**: [ا - مذ] سلوار. سٿڻ. پتلون. جيلهه ڪان پيرن تائين پهرڻ جو ڪپڙو. جنهن جا پانچا وڏا ۽ ٻئي سٿڻ ڪان سوڙھو هجي

– **پائِخانو ج پائِخانا**: [ا - مذ] پيرن تي اوڪڙو ويهڻ واري جاءِ. بيت الخلا. ڪاڪوس. پٽي

– **پائِدارُ ج پائِدارَ**: [صفت] جٽاءُ دار. جهلو. هنڊو. مضبوط. پڪي بنياد وارو. پڪو پختو

☼ [ف: پاءِ + دار = پڪو پختو]

– **پائِدارِي**: [ا - مث] بقا. جٽاءُ. قرار. مضبوطي. ٽڪاءُ

– **پائِگاھ**: [ا - مذ] مرتبو. درجو. منزل

☼ [ف: پاءِ + گاھ = جاءِ]

– **پائِمالُ**: [صفت] چٿيل. پڪڙيل. ڪچليل. تباھ. برباد. ناس. چٽ. پيرن هيٺان لتاڙجڻ جي حالت. نيست نابود ٿيڻ واري حالت

– **پائِمال ڪرڻ**: [اصطلاح] لتاڙي ڇڏڻ. نابود ڪرڻ. ذرا ذرا ڪري ڇڏڻ

– **پائِمالِي**: [ا - مث] لتڙ. لتاڙ

☼ بربادي. تباهي

● **پاءُ ج پاءُ**: [ا - مذ] چوٿين پتي. چوٿون حصو. چوٿو

☼ سير جو چوٿون حصو

☼ پاءُ تور جو مايو يا وزن

'واقف نہ وٿڪار جي، پاڻي ڳنيمر نہ پاءُ' (شاھ/سسئي آبري)

● **پائُٽ**: [ا - مث] خبر. چڻ. سڌ

☼ [س/ل]

● **پائُٽو ج پائُٽا**: [ا - مذ] هرلي يا نار جي هڪ ڪاٺي

☼ [س/ل/ڪوھ]

● **پائِڙي ج پائِڙِيُون**: [ا - مث] وال جو چوٿون حصو. چاڙڪي

☼ لوهارڪي ڪم جو هڪ اوزار

● **پائِلِٽ**: [ا - مذ] هوا باز. جهاز ران. طياره باز

☼ [انگ: Pilot]

● **پائُلو ج پائُلا**: [ا - مذ] گدام. پاندو. وکار. انبارخانو. سامان جي ڪوٺي. سارين گڏ ڪري رکڻ جو هنڌ

☼ [س/ل]

● **پائِلِي/پائِلِي ج پائِلِيُون**: [ا - مث] هڪ ريئي جو چوٿون حصو. چوآني. جنهن آنن يا پنجويهن پئسن جو پراڻو سڪو

'جهوڙي آجي مندر تهوڙي پائلي' (لوڪ گيت)

☼ پيتلي ڍلو. ڳهه ڳهر. مورو

• **پائِندَه:** [صفت] جٽاءُ دار، جهالائو، پائيدار، دائم، قائم، پڪو، پختو، مضبوط
۞ [ف]

– **پائِنده باد:** [دعائيه جملو] هميشہ قائم هجي شال

• **پائِڻَ ج پائِڻِيُون:** [ا - مث] جڏهن آنن يا ٻنجوڙيهن پئسن جو ٻراڻو سڪو، پائلي
۞ [سن: پاد]

– **پائِڻَ پاڇو/پارڇو:** [ا - مذ] اٽڪل روءِ چار آنا، حصو، ڪنهن شيءِ جو ڪو ٿورڙو حصو، (چوٿين ڀتيءَ جي لڳ ڀڳ)

• **پائِڻَ/پائِڻُ:** [ا - مث] زَڏل چانورن جو ٻاٽي، پيچي، چانورن جي ٻڄ (جيڪا ڪوري ڌاڳن کي پڪو ڪرڻ لاءِ لائيندا آهن)
۞ [س/ات]
۞ ڪَلف، پائڻ
۞ [س/ات]
۞ وڻ جو هڪ قسم (جنهن جو ڪاٺ سنئون ۽ ڏگهو ۽ ڪاٺي مضبوط ٿئي)
۞ ٻَلا جو هڪ قسم (زهريلي ٻلا)
۞ پاڻيءَ جي پکيءَ جو هڪ قسم (قد، رنگ ۽ شڪل ۾ ڪاز جهڙو ٿئي، مڇي کائي، هن جي چربي لقوه جي بيمار لاءِ مفيد آهي)، ڦيٿائي

• **پائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] وٺڻ، حاصل ڪرڻ، ماڻڻ
'پرينءَ کي پائڻ، رلندي پنهنجي راڳ ۾' (شيخ اياز)
۞ پهرڻ، ڍڪڻ، اوڍڻ (ڪپڙو وڳو)
۞ لوڙڻ (ڪيتو)، ڀوڳڻ (نتيجو)
'جيڪو ڪري سو پائي' (چوڻي)
۞ لاهڻ، اوتڻ (ٿانءَ ۾ پاڻي)
۞ وڌائڻ (طعام)
۞ ڏيڻ، بند ڪرڻ (دروازو)
۞ وجهڻ (ڳَنهه)
'ٻنڙو پائين ڪينڪي، ڪن ساهيڙيون سڳا'
۞ ڪاٽڻ (درياءَ جو ڪپن کي)، ڪاڌ ڪرڻ
۞ اُجائڻ، شروع ڪرڻ (دشمني)، دل ۾ رکڻ (وير)
۞ ڪڍڻ (ليڪو)
۞ ڪُهڻ، ذبح ڪرڻ (ٻڪرو)
۞ [مص] پائڻ
۞ [امر] پاءِ
۞ [مضارع] پايان (ج) پايون، پائين (ج) پايو، پائي (ج) پائين
۞ [زمان حال ناهي لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
۞ [حال] پائي ٿو (ج) پائين ٿا
۞ [حال مث] پائي ٿي (ج) پائين ٿيون
۞ [ماضي] پاتو (ج) پاتا
۞ [ماضي مث] پاتي (ج) پاتيون
۞ [مستقبل] پائيندو (ج) پائيندا
۞ [مستقبل مث] پائيندي (ج) پائينديون
۞ [اسم مفعول] پاتل

– **پائي ڪڍڻ:** [اصطلاح] دشمني رکي تنگ ڪرڻ، وير وجهڻ ڪونسڻ ستائڻ، آزارڻ، تپائي ڏيڻ

– **پائِيندڙ:** [صفت] ڍڪيندڙ، اوڍيندڙ
۞ ڪاٽيندڙ (درياهي ڪاڌ)
۞ دشمني رکندڙ

– **پائِيندڙ تي لڳڻ:** [اصطلاح] دشمن تي لڳڻ، هٿ ڌوئي پٺيان پوڻ، ڪڏون ڪوٽڻ، ڳجهيءَ طرح ٻير ڪيندو رهڻ، ڳجهو نقصان پهچائڻ

– **پائِيندڙ پائي ڏيڻ:** [اصطلاح] نقصان پهچائڻ جي هر طرح ڪوشش ڪندو رهڻ

• **پائِٽُو ج پائِٽا:** [ا - مذ] وڻ جي سنهڙي ڪاٺيءَ جو ڇهڪ، ڇهو، لڪڻ (ڏڳن هڪلڻ لاءِ)
۞ [س/ات]

• **پائو ج پاوا:** [ا - مذ] پير، ڪُر (چوپائي مال جو)
۞ [ف: پاي، سن: پاد - پير]
۞ پايو، پاڳو (کٽ، ميز ڪرسي وغيره جو)
۞ ٻنڌيءَ جو هڪ طريقو (جنهن ۾ پيداوار جي چوٿين پتي هاريءَ کي ملي)
۞ ڳجهارت جو ٽُپ
۞ ساز جو هڪ قسم (جمع پاوا)
۞ [صفت] پيرن وارو (جيئن: ٽـ پائو = ٽن پيرن وارو، 'چوپائو = چئن پيرن وارو' وغيره)

– **پائو ٽِي پَوڻ:** [اصطلاح] سڀ ڪجهه پنهنجي سِر تي کڻڻ. ٺيڪ يا ڀروسو ڏيڻ

– **پائي ٽَنگجڻ:** [اصطلاح] ٽنبجو لوڙڻ. پنهنجي سِر ڀلو ڏيڻ. سزا ڀوڳڻ. پنهنجي ڪيتي جي سزا ملڻ

سُرڪا بڪري پنهنجي پائي ٽنگبي (چوڻي)

• **پائُوڊَرُ ج پائُوڊَرَ:** [ا - مذ] سنهو پيسل ٻورو. سفوف. خوشبودار سنهو ميدو. ڇهڙو اٽو (جيڪو منهن ۽ بدن تي پکڙ جي پلسي ڪان بچڻ لاءِ هڻبو)

⊙ [انگ: Powder]

• **پائولو ج پائولا:** [ا - مذ] ڪجور جو پاٽ. ڪرڪَن جي جِي

⊙ [س/ڪوهه]

• **پائُونڊُ ج پائُونڊَ:** [ا - مذ] انگريزي سڪي جو هڪ قسم

⊙ اڌ سير جي وزن جو انگريزي وٽ (جيڪو ڪيڪ جي تور لاءِ استعمال ٿئي ٿو)

⊙ [انگ: Pound]

• **پائِي ج پائِيُون / پائِيون:** [ا - مث] اڳاڻي وقت جو هڪ سڪو (هڪ روپئي ۾ 192 پايون هيون، جيڪو انگريزن جي دور ۾ رائج هو. ماپ ڪي ڏهائي رواج موجب هڪ روپئي ۾ هڪ سؤ پايون آهن)

⊙ هڪ ماڻ (جنهن ۾ 24 سيران پوي)

⊙ [س/ات]

• **پائِيپُ ج پائِيپَ:** [ا - مذ] لوهي نلي. نال. سلفي. نڙو

⊙ [انگ: Pipe]

– **پائِيپ لائِين:** [ا - مث] پائيپن جي قطار (جيڪا گئس، پاڻي، تيل يا ٻي ڪنهن معدنيات جي فراهمي لاءِ زيرزمين وڇائي ويندي آهي)

⊙ [انگ: Pipeline]

• **پائِيلِس:** [ا - مذ] موڪا. ٻواسير (هڪ قسم جي بيماري)

⊙ [انگ: Piles]

• **پائِين:** [ظرف] هيٺ. هيٺاهون

⊙ [ف]

• **پائِين اپيل:** [ا - مذ] ميوي جو هڪ قسم. اناناس

⊙ [انگ: Pine Apple]

• **پاياب:** [صفت] پير پوڙ (پاڻي) تانگهو (درياءَ، واهه وغيره). درياءَ جي تري وارو پاڻي (جنهن منجهان ماڻهو پيدل هليو وڃي)

⊙ [ف: پايه + آب]

• **پايانُ:** [ا - مذ] طاقت. توانائي

⊙ انتها. پڇاڙي. خاتمو. آخرين حد

⊙ [ف]

• **پايه:** [ا - مذ] پير. ٿنڀ

⊙ [ف]

• **پايدارُ:** [صفت] جٽاءُ دار. جهلو هنڊڻو. مضبوط. پڪي بنياد وارو. پڪو پختو. بنياد تي بيٺل

• **پايگاهُ:** [ا - مذ] مرتبو. رتبو. درجو

⊙ [ف: پايه + گاهه]

⊙ درگاهه. آستانو

• **پايل ج پايلون:** [ا - مث] پازيب. پيرن ۾ پائڻ جو هڪ ڳهه

⊙ [هند]

• **پايو ج پايا:** [ا - مذ] پير. پڳ. ٽنگ (ميز، کٽ وغيره جي). پاڳو. پائو. ٿنڀ

⊙ [ف: پايه؛ س: پاد - پير]

⊙ پيڙهه. بنياد

⊙ ڏاڪو. زينو

⊙ رتبو. درجو. لياقت. قابليت. حيثيت

– **پايو وِجهڻ:** [اصطلاح] بنياد رکڻ. شروعات ڪرڻ

– **پايه تڪمِيل:** [ا - مذ] آخري ڏاڪو

⊙ مڪمل ٿيڻ. انتها تي پهچڻ

⊙ [ف]

• **پايونِير:** [ا - مذ] باني. بنياد وجهندڙ

⊙ [انگ: Pioneer]

• **پَبلِسٽِي:** [ا - مث] مشهوري. شهرت. واکاڻ

⊙ [انگ: Publicity]

• **پَبلِڪ:** [ا - مث] عوام. عام ماڻهو. خلق

⊙ [انگ: Public]

– **پبلِڪ سروس:** [ا - مث] سرڪاري ملازمت

※ [انگ: Public Service]

– **پبلِڪ سروِس ڪَميشَن:** [ا - مث] اهو ادارو يا بورڊ، جيڪو سرڪاري طور نوڪرين لاءِ اميدوارن مان چونڊ ڪري ۽ جو مڪمل سرڪاري حق رکندو هجي

※ [انگ: Public Service Commission]

• **پبلِيڪيشن:** [ا - مث] ڇپائي، اشاعت، پڌرائي (ڪتاب جي)

※ [انگ: Publication]

• **پبِ:** [ا - مث] ڇتَ، ڏاڏر، ٻهي

※ [س/ات]

– **پبَ ڏَڙڪِي پَڏَڻُ:** [اصطلاح] ڇت ۾ ٻڏڻ ۽ لٺ ۾ ڏيکارڻ، مٺاڇري هلا ماٺا ڪرڻ

– **پبُون رَکڻ:** [اصطلاح] ملهه ۾ بچاءُ لاءِ داءُ هڻڻ

• **پبُ:** [ا - خاص] هالار جبلن جي ڏاکڻي قطار جو نالو

'ڇڪيءِ ڇائين پنڌ مڙوئي پب جو' (شاهه / سسئي آبري)

– **پبَ جو پهلوان:** [ا - خاص] درويش شاهه بلال نوراني رحه جو لقب (جيڪو لاهوت لامڪان کان ڏيڍ سو ڪلوميٽرن جي پنڌ تي پب جبل جي ايراضيءِ ۾ مدفون آهي)

• **پبُ ج پبَ:** [ا - مذ] پير جو مهڙ وارو حصو، پير وارين پنجن آڱرين وارو حصو

※ جتيءِ جو اڳيون ڀاڱو (جنهن ۾ پير جي پب وارو حصو رهي)

※ ڪانياٺيءِ يا گنليل جو ڪپ (جنهن ۾ ڳوڙهو رکجي)

– **پبَن تي نَچائِڻ:** [اصطلاح] پورو قبضو ڪرڻ، اشارن تي هلائڻ، ٺٺهن تي نچائڻ

※ سولائيءِ سان ڪم ڪڍڻ

– **پبَن تي هَلَڻ:** [اصطلاح] هوريان هوريان هَلَڻ، چُپ چاپ ڪري هلڻ، ٻليءِ پير هلڻ

– **پبُو ج پبُو:** [صفت] پبن تي هلندڙ

• **پبا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **پبڪَڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڪِلڻ، خوش ٿيڻ

اڄي برين پبڪيا، ڪر ٻاپيهو جيئن مورا' (شاهه)

※ [پبڪيو پبڪندو پبڪيل]

• **پبُلَ:** [ا - مث] ناز، نخرو، انگل، لاڏ

※ [س/ات]

– **پبُلائڻ:** [مص - فعل متعدي] ناز نخرا ڪرڻ، انگل آرا ڪرڻ

※ [س/ات]

※ [مص] پبلائڻ

※ [امر] پبلاءِ

※ [پبلايو پبلائيندو پبلايل]

• **پبُڙِ:** [ا - مث] ٽلاٽن ۽ ڏنڊين ۾ ٿيندڙ وَل جو هڪ قسم (جنهن جي چوٽيءِ ۾ ٻاٻروڙ ٿئي ۽ ان جون پاڙون پڻ ٿين)

– **پبُڙِي ج پبُڙِيُون:** [ا - مث] پبڻ جو ٻج (جو ٻاٻرلي ۾ ٿئي)، پبڻ جي ڏوڏي

• **پبو ج پبا:** [ا - مذ] اهو ماڻهو جنهن کي ڏند نه هجن، نڪري ويا هجن، ڦدو

※ [مث: ٻبي ج ٻبيون]

• **پپِي ج پپِيُون:** [ا - مث] چِتَ، ڏاڏر، هُٺبي، خوشامد، دلبو، ٻبي، ڏٿو، ٽيڪر

※ ٻاراڻي راند جو هڪ قسم (جنهن ۾ لڪي لڪي پٺن تي مُڪ هڻبي آهي)

– **پپيُون پَڏَڻُ/ پپيُون مِلائڻ:** [اصطلاح] چٺون ٻڌڻ، ڏنا ٻڏڻ، گشاهڻ، دلبا ڏيڻ، هيٺيون مٿيون ٻڌائڻ، ڪوڙا آسرا ۽ دلاسا ڏيڻ

– **پپيُون ڏِيڻ:** [اصطلاح] اُجائي حمايت ڪرڻ، دِلاسا ڏيڻ، همٿائڻ

• **پتِ:** [ا - مث] اعتبار، ڀروسو، وسساهه، يقين

※ ساک، سچائي

※ آبرو، عزت، مانُ، عِصمت، ڀرم ، لڄ

※ ڳڙ يا کنڊ جي گهاٽي چاش

※ رَبَ، قوام ، ٻاجهري، ترن ۽ ڳڙ مان ٺهيل رَبَ

'ٻوري ٿئي مرن پت، ٻرينءِ سان پيرت جي' (فتح فقير)

–

اِيَ ٻر تهنجي پتِ، جڻن رلهيون ڏکيين، ٻر ڪها!' (شاهه / ليلا چنيسر)

–

'صورت جي سينگار مان، مرتي ڪڍيو سٽ،

پرت واري پت، پسڻ ۾ پاڪ ٿي'

(محمد فقير کٽياڻ)

- **پَتائِتو ج پَتائِتا:** [صفت] پت وارو، پت جوڳو، ڀروسي جوڳو
  * پوري نشان پتي وارو، پڪي ڏس پتي وارو
- **پَتِ پچڻ:** [اصطلاح] اعتبار پچڻ، ويساهه وڃائڻ
- **پَتِ پريو ج پَتِ پريا:** [صفت] پت وارو، ايماندار، ڀروسي جوڳو، قابل اعتماد
- **پَتِ پارڻُ:** [اصطلاح] انجام پاڙڻ، وفاداري ڪرڻ، اعتماد يا ڀروسو قائم رکڻ
- **پَتِ پرتِيتُ:** [ا - مث] ساک، پت، عزت، ناموس، سچائي، انجام جي پڪائي، ڏيتي ليتي جو اعتماد، ڌنڌي ۾ ويساهه يا ڀروسي واري حالت
- **پَتِ ڏوبي وَڃڻ:** [اصطلاح] ويساهه ختم ٿي وڃڻ، آبرو گهٽجڻ، عزت وڃائڻ، ڏيوالو ڪڍڻ، بي اعتبار ٿيڻ
- **پَتِ ڏيڻ:** [اصطلاح] ويساهه ڏيڻ يا اعتبار ڏيڻ، ساک ڏيڻ، قسم کڻڻ، ڀروسو ڏيڻ
- **پَتِ رکڻ:** [اصطلاح] آبرو رکڻ، عزت رکڻ، انجام پورو ڪرڻ، ڏيتي ليتي ۾ وعدو پورو ڪندو رهڻ
- **پَتِ رهجي اچڻ:** [اصطلاح] عزت رهجي اچڻ، آبرو رهجي اچڻ، ساک قائم رهڻ، واپار ۾ ويساهه قائم رهڻ
- **پَتِ سانتِ ۾ اچڻ:** [اصطلاح] آرام ملڻ
- **پَتِ ڪار:** [ا - مث] عزت، ناموس
  * ويساهه، ڀروسو، اعتبار، ڪارپت
- **پَتِ ڪرڻ:** [اصطلاح] اعتبار ڪرڻ، ويساهه ڪرڻ
  * چلو ڪرڻ (ڪاڏي ڪي)
  * ملڻ (آسرو)
- **پَتِ گنوائڻ:** [اصطلاح] ساک وڃائڻ، اعتماد يا ڀروسو ختم ڪري ڇڏڻ
  * آبرو وڃائڻ، بي عزت ٿيڻ
- **پَتِ لاجَ:** [ا - مث] عزت آبرو، ساک پت، لڄ شرم
- **پَتِڻُ:** [مص - فعل متعدي] اعتبار ڪرڻ، ويساهه ڪرڻ
  * پتجڻ
  * [مص] پتڻ
  * [امر] پت
  * [پتيس پتيس پتيل]
- **پَتِوارُ:** [صفت] ساک پت وارو، سچو دوست، ڀروسي وارو
  * [لس]
  * سکان، ونجو (ٻيڙيءَ جو)
- **پَتِ وارو:** [صفت] اعتبار وارو، ويساهه وارو
  * سکاڻي، امير البحر، ناکئو
- **پَتِ وائِکي ٿيڻ:** [اصطلاح] ننگي ظاهر ٿيڻ، خراب ڪمن سبب اعتبار هليو وڃڻ، بدنام ٿيڻ، پتر پڌرا ٿيڻ، ڪوٽ ظاهر ٿيڻ
- **پَتِ وڃائِڻُ:** [اصطلاح] ويساهه وڃائڻ، اعتبار وڃائڻ، عزت وڃائڻ
- **پَتِ وَنتُ/ پَتِ وَندُ:** [صفت] پت وارو، ساک وارو، عزت وارو، ايماندار، معتبر، ڀروسي رکڻ جهڙو
- **پَتِ وِيچارِڻ:** [اصطلاح] عيب اُگهاڙڻ، نڪتہ چيني ڪرڻ
- **پَتِ هُجَڻ:** [اصطلاح] ڀروسو هجڻ، اعتبار هجڻ، ساک هجڻ، عزت هجڻ
- **پَتِيائِتو ج پَتِيائِتا:** [صفت] ماڻائتو، آبرو وارو، معتبر
- **پَتِيُون پيئڻ:** [اصطلاح] ويساهه رکڻ، اعتبار ڪرڻ، ڀروسو رکڻ
  * [س/ات]

• **پِتِ:** [ا - مث] هلو، آرايون، گرميءَ سبب جسم تي نڪتل داڻا
  * [سن: پت = پتي جو رس]

• **پِتُ:** [ا - مذ] اُلٽيءَ ۾ نڪرندڙ پيلو مادو (Bile)، پتي جي رس (جيڪا بخار يا بيماريءَ سبب اُلٽيءَ ۾ خارج ٿئي)

• **پِتا ج پِتا:** [ا - مذ] پيءُ، ابو، والد، پدر
  * [سن: پتر]

• **پِتارَ پوٽا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **پَتارِّ:** [ا - مث] ڳهل. ڳيندارُ. مناڙُ. اجائي ڏيگهه
* ڪشالو. جتن. تڪليف. هلاڪي

• **پَتارِڻُ:** [مص - فعل متعدي] پتوڙڻ. سخت محنت ۽ ڪوشش ڪرڻ. ڳيندارڻ. جهاڳڻ. چاچولڻ. مناڙڻ. ڳهلڻ. تڪليف وٺڻ. محنت ڪرڻ. ڪشالو ڪرڻ. هلاڪ ٿيڻ
* [مص] پتارڻ
* [امر] پتارِ
* [مضارع] پتاريان (ج) پتاريون. پتارين (ج) پتاريو. پتاري (ج) پتارين
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل ”ٿو“ ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ ”پيو“ جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]
* [حال] پتاري ٿو (ج) پتارين ٿا
* [حال مث] پتاري ٿي (ج) پتارين ٿيون
* [ماضي] پتاريو (ج) پتاريا
* [ماضي مث] پتاري (ج) پتاريون
* [مستقبل] پتاريندو (ج) پتاريندا
* [مستقبل مث] پتاريندي (ج) پتارينديون
* [اسم مفعول] پتاريل

• **پَتاشِڙو:** [ا - مذ] جوئر جو هڪ قسم
* ٻرت جو هڪ قسم

• **پَتاشو ج پَتاشا:** [ا - مذ] کنڊ جي چاش مان ٺهيل گول ٽڪي (مناڻ وانگر ڪم اچي)
* انب جو هڪ قسم
* ڪجيءَ جو هڪ قسم (ڏونڪو زرد، چڙيون ننڍيون)

– **پَتاشا ورهائڻ:** [اصطلاح] وات مٺو ڪرائڻ. بيماريءَ مان اٿڻ مهل يا ڪنهن خوشيءَ جي موقعي تي پتاشا خيرات ۾ ڏيڻ يا عزيزن دوستن ۾ ورهائڻ

• **پَتاشِڙو ڪُلڦُ:** [ا - مذ] پتاشي جهڙو سنهون ۽ ننڍڙو تالو

• **پَتافِي:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **پَتائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] اُڪلائڻ (ڪم کي). جلد پورو ڪرڻ. نالي ماتر ڪرڻ. ترڪ تال سان ڪم نپائڻ
* رکيل مال وڪڻڻ (واپارين جي اصطلاح ۾)
* پنپلائڻ. برغلائڻ. ٺڳڻ
* [مص] پتائڻ
* [امر] پتاءِ
* [پتايو پتائيندو پتايل]

• **پتائي ڳَجَرَ ج پتائي ڳَجَرُون:** [ا - مث] ڳجرن جو هڪ قسم (پٽي واري ڳجر). سنڌي ڳجر. ڳاڙهي ڳجر

• **پَتِتُ ج پَتِتَ:** [صفت] ڪريل. نيچ. ناپاڪ. پليت. پاپي. گنهگار. بد چال. بدڪار. بي دين
* [سن: پتت پت = ڪرڻ]

– **پَتِتُ ٿيڻ:** [اصطلاح] ناپاڪ ٿيڻ. پليت ٿيڻ. پنهنجي عصمت برباد ڪرڻ

– **پَتِتُ پاوَنُ:** [صفت] گناهه بخشيندڙ. معاف ڪندڙ (هندڪي عقيدي موجب سيتارام)

• **پَتَ پاپڙو:** [ا - مذ] دوا طور ڪم ايندڙ پسارڪي وکر جو هڪ قسم

• **پَتِجَڻُ:** [مصدر پتڻ مان فعل مجهول] اعتبار اچڻ. ويساهجڻ. دلبي ۾ اچي وڃڻ
* دوکي ۾ اچڻ. ٺڳجڻ
* [پتجيو پتبو پتيل]

• **پَتَرَ ج پَتَرُون:** [ا - مث] سنهي لاڪڙ. سرن يا ڪانهن جي ڪانن مان ٺهيل پٽڙ (عام طرح جهڳين جي پاسن ۽ ڇتين ۾ ڪم اچي). ڇت. ڏڪ. پونگيءَ لاءِ گاهه جي ڇت. ڇپر
* پتل. ٽڪ
* [س/ڪوهه]

• **پَترُ ج پَترَ:** [ا - مذ] خط. چٺي
* دستاويز
* پنو. ڪاغذ
* اخبار
* وڻ جي ڪٽيل پنن مان ٺهيل ماني
* [سن: پتر = پن]

– **پَترِي:** [ا - مث] خط. چٺي
❊ اخبار

– **پَترِيڪا:** [ا - مث] اخبار
❊ [سن: پترڪا]

• **پِتَرَ:** [ا - مذ] ابا ڏاڏا. گذاري ويل وڏا. مري ويل مائٽ. مري ويلن جا ارواح (هندو مت موجب)
❊ [سن: پتر]

– **پِتَرَ آچڻ:** [اصطلاح] مري ويل ماڻهوءَ جي تِٿ اچڻ (جنهن تي ختمو وغيره ڪيو وڃي)

– **پِتَر پَڌرا ڪرڻ:** [اصطلاح] عيب اُگهاڙڻ. مٽا جيٽرا ظاهر ڪرڻ. اصل نسل ظاهر ڪرڻ

– **پِتَرَ پَکُ:** [ا - مذ] بَڊي مهيني جو پويون پک يا اَڌ مهينو (جنهن ۾ هندو پنهنجن وڏن جا سراڌ ڪن)

– **پِتَر دانُ:** [ا - مذ] مري ويلن جي نيت خيرات. وڏن کي ثواب پهچائڻ لاءِ خير خيرات

– **پِتَر رُلائڻ:** [اصطلاح] ڇِنا ڇورا ڪرڻ. ٻاگا رلائڻ. ٽڪر ٽُڪر ڪرڻ. دربدر ڪرڻ. وڏن کي بدنام ڪرڻ. ٽڪو لائڻ

– **پِتَرَ ڪَرمُ:** [ا - مذ] ڪِريا ڪَرم. ڪفن دفن. سنسڪار

– **پِتَرَ ڪَرڻ/ پِتَرَ ڪارائِڻ:** [اصطلاح] هندن ۾ مري ويل مائٽ جي نيت برهمڻن کي پوڄڻ ڪارائڻ ۽ دان ڏيڻ

– **پِتَرَ لوڪ:** [ا - مذ] عالم ارواح. مئلن جو ملڪ
❊ آباءُ و اجداد. ابا ڏاڏا

– **پِتَرَن کي پاڻِي ڏيڻ:** [اصطلاح] وڏن جو نالو قائم رکڻ. وڏن واري هلت چلت اختيار ڪرڻ

• **پُترُ ج پُترَ:** [ا - مذ] پٽ. فرزند
❊ [سن]

– **پُترُ وان:** [صفت] پٽن وارو. پٽيتو

– **پُترِي ج پُترِيُون:** [ا - مث] ڌيءُ. نياڻي. دختر

• **پَترائِ / پَترائِي:** [ا - مث] پتڙائي. ڇداڻ
❊ سنهائي. باريڪي

– **پَترو:** [صفت] پتڙو. ڇدو. ڪِنگهو
❊ [مث: پتري]

• **پِترِڪَڻُ:** [مص - فعل لازمي] ترڪڻ. ڦسلڻ (پاڻي يا گپ تان)
❊ [س/ات]
❊ [پترڪيو پترڪيا. پترڪي. پترڪيون. پترڪندو پترڪندا. پترڪندي. پترڪنديون. پترڪيل]

• **پَتَرڻُ:** [مص - فعل متعدي] پتَر وجهڻ (جاءِ کي)
❊ [س/ات]
❊ [مص] پتَرڻ
❊ [امر] پتَرڻ
❊ [پتريو پترندو پتريل]

• **پُتَرڻُ:** [مص -فعل متعدي] گهرم گهڙي وجهڻ. تڪڙو اندر وجهڻ
❊ [س/ڪوهه]
❊ [مص] پُترڻ
❊ [امر] پُترڻ
❊ [پُتريو پُترندو پُتريل]

• **پُترِڙِي ج پُترِڙِيُون:** [ا - مث] سونارڪي ڪم جو گهڻ تي چٽڻ ڪڍڻ جو اوزار

• **پَترو ج پَترا:** [ا - مذ] پنو. ڪاغذ
❊ [سن: پتر = پنو]
❊ ڪنهن بہ ڌاتوءَ جو پڙ ج
❊ ڇهن ڊبل روٽين جو مجموعو
❊ دوا جي ٽڪين جو بند ٿيل مجموعو
❊ [صفت] سنهون (ڌاتو جو پڙج)

• **پِترِيو ج پِترِيا:** [ا - مذ] پاڪڙو
❊ [س/ٿ]

• **پِترِڙيا:** [ا -خاص] مينگهواڙن جي هڪ ذات
❊ [س/ٿ]

• **پَتِشاهُ:** [ا - مذ] بادشاهه

• **پِتِڪَ:** [ا - مث] ٿوري ذري. ڇهي

– **پِتِڪِڙو/ پِتِڪو ج پِتِڪِڙا/ پِتِڪا:** [صفت] تمام ننڍڙو، تمام ٿورو ذرو

◌ [مث: پِتِڪِڙي/ پِتِڪي ج پِتِڪِڙيُون/ پِتِڪيُون]

• **پِتِڪَ ج پِتِڪُون:** [ا - مث] آنڊو

◌ اُٺي (ساٺلي) جي سوراخ بند ڪرڻ لاءِ اُن ۾ وِڌل سَٽ جي گُنڍ

◌ [س/ڪوھ]

– **پِتِڪُون ڪڍڻ:** [اصطلاح] سزا ڏيڻ، آنڊا ڪڍڻ، جهڳوري ڇڏڻ، ٽيڪ ڪڍڻ

• **پَتَلَ ج پَتَلُون:** [ا - مث] پاتل، پتريا ڪاغذ مان ٺهيل ٿالهي

◌ [سن: پتراولي]

◌ مڇيءَ جو هڪ قسم (سنهڙا ڇلر ڊيگهه هڪ يا ٻه فوٽ، ڏوڙ جهڙي، هن جا ٻه قسم آهن، درياءَ واري، جنهن جو رنگ سائيرو ۽ ميرانجهڙو ۽ ٻي جبل جي تلائن واري، جنهن جو رنگ اڇاڻ مائل ٿئي)

• **پِتَلُ:** [ا - مذ] ڌاتوءَ جو هڪ قسم (جيڪو جست ۽ ٽامي جي ملائڻ سان ٺهي)

◌ [سن: پتّل]

• **پَتِلاڻ/ پَتِلائِي:** [ا - مث] ڇدان، پتران

◌ سنهڙان، ڏٻرائي، ايرائي، ڳاريڪي

– **پَتِلو ج پَتِلا:** [صفت - مذ] پتڙو، پترو، ڇدو، پاڪو، ڪنگهو

◌ سنهڙو، ڏٻرو، ضعيف، ايرو

◌ [ا- مث: پتِلي ج پتِليون]

• **پَتِلَڪُ ج پَتِلَڪَ:** [ا - مذ] پوچو، ليپو، راڳو، پوچي

• **پُتِلو ج پُتِلا:** [ا - مذ] بت، بوتو، مجسمو

◌ ڌهري يا هار جي وچ ۾ لڙڪندڙ ٽڪڙو

◌ بيل گاڏيءَ جي پاسرين کي ملائڻ لاءِ ڪاٺ جو ٽڪر

◌ [س/ات]

• **پَتِلُونَ ج پَتِلُو ن:** [ا - مث] انگريزي نموني جو پاجامو، ڪليل پانچن سان سوڙهو پاجامو، سٿڻ

◌ [انگ: Pantaloon]

• **پُتِلي ج پُتِليُون:** [ا - مث] مٽيءَ يا ڌاتوءَ مان ٺهيل ننڍڙو بت، مورتي، ڪاٺ جو ڪَڏو

◌ [سن: پترڪا]

◌ سهڻي عورت

◌ ماڪڙي (اک جي)

◌ لڪڙي (ڳچي)

– **پُتِلي بازُ ج پُتِلي بازَ:** [صفت] پتلين جي راند ڏيکاريندڙ، پتلين وارو

◌ ٺڳ، حرفتي، چالاڪ

– **پُتِليُون پائڻ:** [اصطلاح] پتلين جي راند ڏيکارڻ، پتلين جو تماشو ڪرڻ

– **پُتِليُون پڙهائڻ:** [اصطلاح] ڳالهين ۾ ٺڳڻ، ٺڳيلائڻ، ٺڳيون سيکارڻ، چالاڪ ۽ حرفتي بڻائڻ

– **پُتِليُون وِجهڻُ:** [اصطلاح] پتلين جو کيل ڪرڻ

• **پَتَنگ ج پَتَنگ:** [ا - مذ] جيت جو هڪ قسم (جيڪو باهه جو عاشق ٿئي، جنهنڪري مينڻ بتيءَ، گاسليٽ يا ڪنهن ٻئي قسم جي باهه مان پيدا ٿيندڙ روشنيءَ تي مست ٿي، اُن جي چوڌاري اُڏامندو آهي)، پروانو

'پتنگن پهه ڪيو، مڙيا مٿي مچ' (شاھ/يمن ڪلياڻ)

◌ [سن]

◌ [صفت] سهڻو

◌ [مجازاً] جان نثار، عاشق، مفتون، فدائي

'آزاد ۾ امالڪ، پرواز پتنگن آ' (غمدل فقير)

• **پَتَنگ ج پَتَنگُون:** [ا - مث] لغڙ

– **پَتَنگ بازُ ج پَتَنگ بازَ:** [صفت] لغڙ اُڏاريندڙ

– **پَتَنگ بازِي:** [ا - مث] لغڙ اُڏائڻ واري راند

• **پَتِنِي ج پَتِنِيُون:** [ا - مث] زال، جوءِ، گهرواري

◌ [سن: پتني]

• **پَتڻُ ج پَتڻَ:** [ا - مذ] درياهہ يا نهر جو گهيڙ (جتان ماڻهو ٻيڙيءَ ۾ چڙهي پار اُڪرن)، تڙ
⊛ درياهہ جي هڪ ڪپ کان ٻئي ڪپ ڏانهن نيندڙ ٻيڙي
⊛ ٻيڙيءَ ۾ درياءَ جي ٻيءَ پر ڏانهن اُڪارڻ جو ڀاڙو
⊛ اُن جا داڻا (جيڪي هندو مردي جي پرسان ضامن طور رکندا آهن ۽ مسلمان روي دفن ڪرڻ بعد فقيرن کي ڏيندا آهن)
'ويندو نہ پسين ڏيهہ، پَتڻ هڻ پار مٿي' (شاهہ/ سري راڳ)
– **پَتڻ پهچڻ:** [اصطلاح] پار اُڪرڻ، منزل رسڻ
⊛ ڪامياب ٿيڻ، (ڪنهن ڪم ۾) مراد حاصل ٿيڻ
– **پَتڻُ چڙهڻ:** [اصطلاح] پراڙ وڃڻ لاءِ ٻيڙيءَ ۾ چڙهڻ
⊛ وارو ملڻ، موقعو ملڻ
⊛ مٿي چڙهڻ، ترقي ڪرڻ
– **پَتڻ ڏيڻ:** [اصطلاح] پار اُڪرڻ جو اُجورو ڏيڻ، سفر جو توشو ڏيڻ، زاد راهہ ڏيڻ
– **پَتڻُ هَٿِ نہ اَچڻ:** [اصطلاح] وسيلي يا منزل تائين نہ رسڻ، مشڪلات درپيش اچڻ، ڇوٽڪاري جو ذريعو ميسر نہ ٿيڻ، رستو هٿ نہ اچڻ
• **پَتو ج پَتا:** [ا - مذ] ڏسُ، سرنامو، ايڊريس
⊛ خبر، معلومات، ڄاڻ
⊛ [سن: پترڪ]
⊛ پن (وڻ جو)
⊛ [سن: پتر=پن]
⊛ تاڪي
⊛ پتن جي تاس، Playing Card
⊛ [س/ات]
⊛ حربو، حيلو، وسيلو
'مون سمورا پتا استعمال ڪيا، پر ڪم نہ ٿيو' (جملو)
– **پَتائِتو:** [صفت] نشان وارو، ڏس وارو، هنڌائتو، هنيڪو، پڪي پختي نشان وارو، ٺانيڪو
– **پَتو پُڇڻُ:** [اصطلاح] هنڌ معلوم ڪرڻ، ايڊريس پڇڻ
– **پَتو پَوڻُ:** [اصطلاح] خبر پوڻ، سڌ پوڻ
⊛ سيکت اچڻ
– **پَتو ڏيڻ:** [اصطلاح] ڏس ڏيڻ، خبر ڏيڻ، سرنامو ڏيڻ
⊛ پتن راند ۾ گهربل پتو لهڻ
⊛ سبق سيکاري ڇڏڻ، سيکت ڏيڻ
– **پَتو ڪَڍڻ:** [اصطلاح] ڳولا ڪرڻ، ڏس هٿ ڪرڻ، ڳولي هٿ ڪرڻ، خبر لهڻ، ٺڪاڻو معلوم ڪرڻ
⊛ پتو اُڪيل سان لڪائڻ (تاش راند جو هڪ داءُ)
– **پَتو لڳائڻ:** [اصطلاح] ڳولا ڪرڻ، تلاش ڪرڻ، خبر رکڻ، ٺڪاڻو معلوم ڪرڻ
– **پَتي بازُ ج پَتي بازَ:** [صفت] جواري، پتائي
⊛ چالاڪ، حرفتي، ٺگ، فريبي، ڏوڪيباز
• **پِتو ج پِتا:** [ا -مذ] جسم ۾ پيٽ ناهن جو هڪ اندروني عضوو (معدي ۾ جيري جي پرسان ننڍڙي ڳوٿري، جنهن ۾ سائي رنگ جي هڪ پاڻيٺ ٿئي)
⊛ [سن: پتڪم]
⊛ پتائي گجرءَ انب جو اندريون ڳِپ
⊛ وَلِ جو ڪچو ڦَر (خصوصاً ونگن، ريڙهي، گدرن ڇانهين، ميهو)
⊛ چن جو ڪچو پٽرُ
⊛ حياءُ، شرم، لڄ، غيرت
⊛ همت، جرائت
⊛ بنياد
– **پِتائِي ج پِتائِي:** [صفت] پتي وارو
– **پِتو پاڻِي ٿيڻ:** [اصطلاح] ڪهل اچڻ، قياس اچڻ، رحم اچڻ
⊛ ڏپ کان ست نہ سارڻ، هيسجي وڃڻ
– **پِتو پڌرو ڪرڻ:** [اصطلاح] بنياد پڌرو ڪرڻ، پتر پڌرا ڪرڻ، عيب اُگهاڙڻ، اصل نسل ظاهر ڪرڻ
– **پِتو ڏارڻ:** [اصطلاح] غيرت ڏارڻ، لڄ ڏارڻ، شرم ڪرڻ
⊛ همت ڏارڻ، جرائت رکڻ
– **پِتو سازي چڙهڻ:** [اصطلاح] سخت صدمو ڏيڻ، بي غيرتيءَ جهڙو ڪم ڪرڻ، سخت شرمسار ڪرڻ

– **پِتوڦِسَڻُ:** [اصطلاح] بجڙائي ظاهر ٿيڻ. بي شرم ٿيڻ
'مُلان مرئي ماءِ، پِتوڦِسئي پيٽَ ۾' (شاهہ)

– **پِتو ڳَڏِڻُ:** [اصطلاح] ڪاوڙائڻ. غصو ڏيارڻ. رنج ڪرڻ. سزا ڏيڻ

– **پِتو مارِڻُ:** [اصطلاح] ڪاوڙ مارڻ. چڙ مارڻ. غصو پي وڃڻ

– **پِتي تي پَوَڻُ:** [اصطلاح] دِل تي اثر ڪرڻ (نصيحت). دِل ۾ ڄمي وڃڻ. دل سان لڳڻ

٭ ڀانءِ پوڻ. طبيعت ملڻ. مزاج آشنا ٿيڻ

– **پِتي پاڄارو ڪرڻ:** [اصطلاح] پاڻيءَ مان ڪيڻ. تنگ ڪرڻ. پريشان ڪرڻ. بي حال ڪرڻ

– **پِتي وارو ج پِتي وارا:** [صفت] غيرت وارو. جوشيلو. بي حيائيءَ جي ڪمن کان سخت نفرت وارو

• **پَتُوجا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **پَتوَرتا:** [ا - مث] مڙس جي حق ۾ رهڻ واري زال. ستر واري زال. پاڪدامن عورت

٭ [سن: پتِ = مڙس + ورتا]

• **پَتوڙَ:** [ا - مث] گهِل. گِينداڙ. مناڙَ. ڪشالو. جتنُ. تڪليف. هلاڪي

– **پَتوڙَڻُ/ پَتوڙِڻُ:** [مص - فعل متعدي] سخت محنت ۽ ڪوشش ڪرڻ

٭ گِينداڙڻ. جهاڳڻ. ڇاڇولڻ

٭ مناڙڻ. گهِلڻ

٭ تڪليف وٺڻ. محنت ڪرڻ. ڪشالو ڪرڻ. هلاڪ ٿيڻ

٭ [مص] پَتوڙَڻ

٭ [امر] پَتوڙِ

٭ [مضارع] پَتوڙيان (ج) پَتوڙيون. پَتوڙين (ج) پَتوڙيو. پَتوڙي (ج) پَتوڙين

٭ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]

٭ [حال] پَتوڙي ٿو (ج) پَتوڙِين ٿا

٭ [حال مث] پَتوڙي ٿي (ج) پَتوڙِين ٿيون

٭ [ماضي] پَتوڙيو (ج) پَتوڙيا

٭ [ماضي مث] پَتوڙي (ج) پَتوڙيون

٭ [مستقبل] پَتوڙِيندو (ج) پَتوڙِيندا

٭ [مستقبل مث] پَتوڙِيندي (ج) پَتوڙِينديون

٭ [اسم مفعول] پَتوڙيل

• **پِتوڪِڙو ج پِتوڪِڙا:** [صفت] نماڻو ننڍڙو. تمام ٿورڙو. پتڪڙو

٭ [س/ل]

• **پِتوڪو ج پِتوڪا:** [ا - مذ] گوڏ جو ڪپڙو. گوڏ

• **پِتوئي:** [ا - مث] مڇيءَ جو هڪ قسم (رنگ ڪارو قد اڌ انچ کان ڏيڍ انچ)

٭ [س/ل]

• **پَتِي ج پَتِي:** [ا - مذ] مڙس. ور. ڪانڌ. گهر وارو. خاوند

٭ [سن: پتِي]

٭ [ا - مث] ڇانهہ جو ڇورو

• **پَتِي ج پَتِيُون:** [ا - مث] ڀاڱو. ڀخرو. حصو. ونڊي. ورڇَ

٭ ننڍو پن

– **پَتيارُ ج پَتيارَ:** [صفت] حصيدار. ڀائيوار. ڀاڱي ڀائي

– **پَتيارِي:** [ا - مث] حصيداري. ڀائيواري. شراڪت

– **پَتِي دارُ ج پَتِي دارَ:** [صفت] حصيدار. ڀائيوار. ڀاڱي ڀائي

• **پِتِي ج پِتِيُون:** [ا - مث] ريبڙي

٭ ڳَنڍ (بصرجي)

• **پَتِيجائُو:** [ا - مذ] بدلو. عيوض. نتيجو (خراب ڪم جو)

– **پَتِيجائُو پائِڻُ:** [اصطلاح] خراب نتيجو ڀسڻ. ڪِيتو لوڙڻ

• **پَتيرِي ج پَتيرِيُون:** [ا - مث] خميري جي سوڪ ۽ سنهي ماني

٭ [ع: فطيري]

• **پَتيڪارُ ج پَتيڪارَ:** [ا - مذ] لڇڻ. اَفعال. ارڪان

٭ اُهڃاڻ. نشان

• **پَتيلو ج پَتيلا:** [ا-مذ] جست يا ٽامي جي ٿانءَ جو هڪ قسم (ديڳڙي وانگر ويڪري منهن وارو ۽ ويراڪ گول)

☼ [سن: پتلي]

• **پَتِيـلو:** [ا-مذ] ناڙ ۾ ٿيندڙ هڪ رسو

• **پَٽُ ج پَٽَ:** [ا-مذ] رستو، واٽ، چارو، ڏگ، مارگ

☼ [سن: پٿ]

'پنهون پنهون پٽ، آري آري واهه ۾' (استاد بخاري)

☼ راڄ، قوم، قبيلو، ڪڙم، ڪٽنب، اڪهه

☼ [سن: پنٿ]

'پسي تنهن پٽ کي، هڏ نه رهيو هوش' (شاهه / رامڪلي)

☼ ڪڙيءَ وارو ڪاڏو، مريض جي ماني، رک واري ماني

— **پَٽُ ڏيڻ:** [اصطلاح] واٽ ٻڌائڻ، ڏگ لائڻ

☼ سمجهائڻ، صلاح ڏيڻ

☼ [س/ڪوهه]

• **پِٽُ:** [ا-مذ] ننڍڙو ۽ ٻيرو ٻار، ضعيف ٻار، ٻچڙو

☼ [س/ات/ سن: پرٿو]

• **پِٽَ ج پِٽُون:** [ا-مث] ذرو، ٽڪرو، ڳيو

'پير پٽون ٿيڻ' (چوٽي)

☼ مڇيءَ جو هڪ قسم (بنا ڪنڊي، ويڪهه ۾ ڏيڍ فوٽ ڪن ڪاڏي ۾ نهايت لذيذ، ٽن رنگن جي ٿئي: اڇي ڪاري ۽ ميرانجهڙي)

☼ اڇي رنگ جو شفاف پٿر (پاڻيءَ ۾ موتي وانگر چرڪي، منجهه پکيءَ کي اهو وٽي ۽ چاهه سان چونڊي کائي، تڏهن شاهه صاحب چيو ته:)

'پٽين جي پاڻ جا، چيتاريو چگن' (شاهه)

—

'پير پٽون ٿيڻ' (چوٽي)

• **پَٽارُ:** [ا-مث] هيٺاهين زمين، تر

☼ [س/ٽ]

• **پَٽار ج پَٽارُون:** [ا-مث] پکيڙ، ڦهلاءُ، وڇائڻ جي حالت

☼ [سن: پرستر]

— **پَٽارڻ/پَٽارِڻ:** [مص -فعل متعدي] پکيڙڻ، وڇائڻ جي حالت (هنڌ، بسترو گلم، نک وغيره)

☼ [مص] پٽارڻ

☼ [امر] پٽار

☼ [مضارع] پٽاريان (ج) پٽاريون، پٽارين (ج) پٽاريو، پٽاري (ج) پٽارين

☼ [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراري لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

☼ [حال] پٽاري ٿو (ج) پٽارين ٿا

☼ [حال مث] پٽاري ٿي (ج) پٽارين ٿيون

☼ [ماضي] پٽاريو (ج) پٽاريا

☼ [ماضي مث] پٽاري (ج) پٽاريون

☼ [مستقبل] پٽاريندو (ج) پٽاريندا

☼ [مستقبل مث] پٽاريندي (ج) پٽاريندون

☼ [اسم مفعول] پٽاريل

— **پَٽاري ج پَٽارِيُون:** [ا-مث] وڇايل هنڌ، وڇاڻو، گدي

— **پَٽاري چَڏڻ:** [اصطلاح] پکيڙي ڇڏڻ (سامان)

☼ وڇائي ڇڏڻ (هنڌ)

☼ سنڌرڻ (زمين)

• **پَٽُرُ ج پَٽَرَ:** [ا-مذ] وڇاڻو، ويهڻ جو هنڌ (جيڪو ڪک يا پلال وغيره وڇائي ٺاهيو وڃي)

☼ [سن: پرستر = پکيڙڻ، وڇائڻ]

☼ فوتيءَ وٽ وڇايل تڏو

'پٽر پرائي، سوڙ سب ڪا پنهنجا روئي' (چوٽي)

☼ تڏو، نک، مسجد ۾ وڇايل فرش (جنهن تي نماز ادا ڪجي)

☼ اڱڻ، ڪَهر، گهر جو صحن

'قدم قدم تان ٿيان قربان، پير پٽر مون پائين' (الهڏنو)

— **پَٽَرَ تي ويهڻُ:** [اصطلاح] تڏي تي ويهڻ، فوتيءَ جي گهروارن جو سوءِ سبب هيٺ فرش تي ويهڻ

— **پَٽُرُ ڪرڻ:** [اصطلاح] تعزيت سبب تڏو وڇائڻ، فوتيءَ جي سوءِ ڪرڻ

– **پٿرُ وِجهڻ:** [اصطلاح] قضئي سبب ماڻهن جي عذر خواهيءَ لاءِ تڏو وڇائڻ. غم جي حالت ۾ رهڻ

– **پٿرَ وِجهي ويهڻ:** [اصطلاح] غم ۽ ماتم جهڙيون ڳالهيون ڪرڻ. ڪروڌ لاٿي ڏيڻ

• **پٿرُ ج پٿرَ:** [ا - مذ] پهڻ. سنگ

* ٽڪ. ٻڙو

* [صفت] سخت. ڏاڍو. مضبوط. ڪٺور

– **پٿرائِتو:** [صفت] پٿرائون. پٿرن وارو. پٿريلو

– **پٿرائُون ج پٿراوان:** [صفت] پٿرن وارو. پٿريلو. پٿر مان ٺهيل

* پٿر جهڙو. سخت

– **پٿرَ پاڻِي ٿِي وَڃڻ:** [اصطلاح] سخت دل جو نرم دل ٿيڻ (ڪنهن ڏک واري حادثي جي اثر ڪان). سخت دل تي اثر پوڻ

– **پٿرُ دِل:** [صفت] سنگدل. سخت دل. ڪٺور. ظالم. بي رحم. بي قياس

– **پٿرَ ڪان پَري هُئڻ:** [اصطلاح] بلڪل سخت دل هئڻ. سنگدل هئڻ. دل جو ڏاڍو هئڻ

* تڏي تي لڙي نہ وڃڻ. مٺي جيٺري جني چڏڻ

– **پٿِرو ج پٿِرا:** [ا - مذ] پٿرُ. پهڻ

– **پٿِري ج پٿِريُون:** [ا - مث] ننڍڙو پٿرُ. پهڻي. سنگريزه

* پيشاب جي هڪ بيماري (جنهن ۾ مثاني يا بڪيءَ ۾ پٿري پيدا ٿئي جيڪا پيشاب ۾ رڪاوٽ ۽ سا ڙو ڪري)

– **پٿِريلو ج پٿِريلا:** [صفت - مذ] پٿرائون. پٿر وارو

* [مث: پٿِريلِي ج پٿِريلِيُون]

– **پٿِريُون هَڻڻ:** [اصطلاح] حج جي هڪ رڪن موجب شيطان کي پٿريون هڻڻ (جيڪي هر هڪ حاجيءَ تي فرض آهن)

• **پٿرَ:** [ا - مث] پٿرڻ جي حالت. پڪڙجڻ جي حالت

– **پٿِرائِڻُ:** [مصدر 'پٿرڻ' مان متعدي بالواسطہ] وڇارائڻ. پڪيڙائڻ

* [پٿرايو پٿرائيندو پٿرايل]

– **پٿِرجڻُ:** [مصدر 'پٿرڻ' مان فعل مجهول] پڪڙجڻ. وڇائجڻ. پٿرجي وڃڻ

* [پٿريو پٿربو پٿريل]

– **پٿِرڻُ:** [مص - فعل متعدي] پٿارڻ. پڪيڙڻ. کولي رکڻ. وڇائڻ. سندرڻ

* ڏونل ڪپڙن کي اس ۾ سڪائڻ لاءِ پکيڙڻ

* پڌرو ڪرڻ

* [س/ٿ]

* [مص] پٿرڻ

* [امر] پٿر

* [مضارع] پٿريان (ج) پٿريون. پٿرين (ج) پٿريو. پٿري (ج) پٿرين

* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا گڏبا آهن]

* [حال] پٿري ٿو (ج) پٿرين ٿا

* [حال مث] پٿري ٿي (ج) پٿرين ٿيون

* [ماضي] پٿريو (ج) پٿريا

* [ماضي مث] پٿري (ج) پٿريون

* [مستقبل] پٿريندو (ج) پٿريندا

* [مستقبل مث] پٿريندي (ج) پٿرينديون

* [اسم مفعول] پٿريل

– **پٿِرو:** [ا - مذ] پکيڙ

* مڇي جهلڻ لاءِ ڄار جو گهيرو

* مير بحرن جي اصطلاح ۾ رچ کي ڪانيون ٻڌي درياء ۾ پکيڙي ڇڏڻ جي حالت (جيئن رچ ٻڌي نہ وڃي ۽ پاڻيءَ ۾ ترندو رهي)

• **پٿراٽِي ج پٿراٽِيُون:** [ا - مث] ڪپڙي جي غلاف ۾ ڪپهہ وجهي ناهيل وڇائڻ. گدي (ڪٽ توڙي پٽ تي وڇائڻ لاءِ)

• **پٿرِٽي/ پٿِرِٽِي ج پٿِرِٽِيُون:** [ا -مث] ڪپڙي جي غلاف ۾ ڪپهہ وجهي ناهيل وڇائڻ. گدي (ڪٽ توڙي پٽ تي وڇائڻ لاءِ)

• **پٿِري:** [ا - مث] ڪچيءَ جو هڪ قسم

* [س/ات]

* جسم جي ڪن عضون ۾ پيدا ٿيندڙ سخت مادا (جيئن: پتي ۾ پٿري. گردي ۾ پٿري وغيره)

* پيشاب ۾ رڪاوٽ جي هڪ بيماري

• **پٽو ج پٽا:** [ا - مذ] زيور پائڻ کان اڳ ڪن يا نڪ جي ٽوپيل سوراخ ۾ وڌل ڪاٺي يا ٻوپو

• **پشورو:** [ا - خاص] تعلقي ساماري ۾ هڪ شهر ۽ ديهه جو نالو (پشوري شهر ۾ هڪ مشهور بزرگ 'پير پشوري' جو مقبرو آهي، جنهن تي هر سال تمام وڏو ميلو لڳندو آهي)

• **پٽون:** [ا - مذ] هميشہ جمع ۾ ڪم ايندڙ لفظ. ذرا، ذرا ذرا، ٽڪرا، ٽڪرا ٽڪرا، ڳيا، ڳيا ڳيا

'پاهڻ پير پٽون ڪيا، تريون ڇنيون ٿو' (شاه/ڪوهياري)

—

'اي اياز اڄ ڏس، پير پنهنجا پٽون' (شيخ اياز)

* مڇيءَ جو هڪ قسم (بنا ڪنڊي، ديگهه ۾ ڏيڍ فوٽ کن، ڪاڏي ۾ نهايت لذيذ، ٽن رنگن جي ٿئي: اڇي، ڪاري ۽ ميرانجهڙي)

* اڇي رنگ جو شفاف پٿر (پاٿهه ۾ موتي وانگر جرڪي، هنجهه پکيءَ کي لهروتيءَ چنهنج سان چوندي ڪٽي ٽنهن شاه صاحب چيو ته:)

'پٽون جي پاٽار جا، چيتاريو چڳڻ'

* [صفت] ننڍڙو ٻار. ٻارڙو

• **پٽي ج پٽيون:** [ا -مث] ڦٽ يا ٻڳل عضوي کي ٻڌڻ جي پٽي

* [س/ل]

* گهر جي پاسي واري ڏري

* [س/ڪوهه]

• **پٽيرَ ج پٽيرون:** [ا - مث] سِرن ٺاهڻ جي مخصوص جڳهه

• **پٽيرڻ:** [مص -فعل متعدي] سِر ٻڌن جي ڪارب سان سِرون ٺاهڻ سرون وجهڻ

* [مص] پٽيرڻ

* [امر] پٽير

* [پٽيريو. پٽيريندو. پٽيريل]

— **پٽيرو ج پٽيرا:** [صفت] سِرون وجهندڙ (پورهيت)، سِر ٻڌندڙ

• **پٽ:** [ا - مث] پٽڻ جي حالت. ڪوهه. ڪونڊ

* پٽڻ جي حالت. چڪ. من. ڦر (جيئن: گل پٽڻ)

* کولڻ جي حالت 'پور پٽ' لفظ ۾

* جسم ۾ بيچيني (خارش يا ڪنهن سور سبب)

* [س/ات]

— **پٽ پور:** [ا - مث] کولڻ ۽ بند ڪرڻ جي حالت (دروازو)، ڇنڀ (اکين جي)

— **پٽ پور ڪرڻ:** [اصطلاح] کولڻ ۽ بند ڪرڻ. ڇنڀڻ (اکيون)

— **پٽجڻ:** [مصدر 'پٽڻ' مان فعل مجهول] کلڻ

* [ضد: پورجڻ]

* [پٽيو، پٽبو، پٽيل]

— **پٽ سٽ:** [ا - مث] پٽڻ ۽ ڪوڙڻ جي حالت. چڪ تاڻ. پٽ ڪوهه

* اوڌر پاڌر. ورتل قرض

* اوڳڙ

* پڻ سڻ. گهر. سوال. پٽڻ (اوڳهوندي جي حالت ۾)

* اوچتي ڪمائي. ڪمائي جو غير مقرر ذريعو

— **پٽ سٽ ڪرڻ:** [اصطلاح] اوڌر پاڌر وٺي پورت ڪرڻ. ڦوڙي ڪرڻ. قرض کڻڻ

— **پٽ ڪونڊ:** [ا -مث] بي چينيءَ جي حالت. بي آرامي، چڻ پٽ

— **پٽ ڪوهه:** [ا -مث] بي چينيءَ جي حالت. بي آرامي. چڻ پٽ

— **پٽڻ:** [مص - فعل متعدي] کولڻ. اُپٽڻ. ظاهر ڪرڻ

* [سن: پٽ = کولڻ]

* ڇنڻ. ٽوڙڻ. اُکيڙڻ. ڪوهڻ (گل وغيره)

* [سن: پاٽن = اُکيڙڻ]

* جدا ڪرڻ. ڌار ڪرڻ

* ناس ڪرڻ. ڦٽائڻ

* تنگ ڪرڻ

* [مص] پٽڻ

* [امر] پٽ

* [مضارع] پٽيان (ج) پٽيون. پٽين (ج) پٽيو. پٽي (ج) پٽين

* [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]

* [حال] پٽي ٿو (ج) پٽين ٿا

* [حال مث] پٽي ٿي (ج) پٽين ٿيون

* [ماضي] پٽيو (ج) پٽيا

* [ماضي مث] پٽي (ج) پٽيون

* [مستقبل] پٽيندو (ج) پٽيندا

* [مستقبل مث] پٽيندي (ج) پٽينديون

* [اسم مفعول] پٽيل

- **پَٽي مارِڻ:** [اصطلاح] ڪَڪِ ڪرڻ. بيزار ڪرڻ

※ چڪي ڏڪو ڏيڻ. اُٿلائي مارڻ

• **پَٽِ:** [ا - مث] بيڙيءَ جو هڪ عضوو. بيڙيءَ جي توازن قائم رکڻ لاءِ ڪم ايندڙ تختو (جنهن پاسي بيڙي ليٽ ڪري، اُن جي ٻئي پاسي بيڙيءَ جي ڪنار تي اُهو تختو رکي ماڻهو مٿان رهندو ته بيڙي سڌي ٿئي)

※ نارِ جو هڪ عضوو (وڏي چڪر جي مٿان پرچل ۾ ساڌا ڇهه هٿ ڊگهو ۽ هڪ هٿ ريڪرو (لڳل ٿاپو). ڳاڏي

※ گاهه جو هڪ قسم (پاڻيءَ ۾ ٿئي، بصر جي پنن جهڙو ڊگهو پاڻيءَ تي ترندڙ اڪثر مڇي کائيس)

• **پَٽِ:** [ظرف] ترت. فوراً. جلدي (هي لفظ عام طور تي ٻئي لفظ طور ڪم اچي، جيئن: 'جهٽ پٽ'، 'چٽ مڱڻي، پٽ بياهه' وغيره)

• **پَٽُ:** [ا - مذ] ريشم. ريشمي ڪپڙو

'عمر جو آئون، پٽ ڪيئن پهريان سومرا' (شاهه / مارئي)

—

'پرين سارو پٽ، پڇي جهان ڪيترو' (شيخ اياز)

- **پَٽائِي:** [صفت -ا- مث] پٽ جي، ريشمي، نرم، ڪنٺري

- **پَٽَ پٽِيمرَ:** [ا - مذ] پٽ جا ڪپڙا. ريشمي ڪپڙا. اوچي ۾ اوچي پوشاڪ. قيمتي وڳو

- **پَٽَ جُون پينگُهون پائِڻُ:** [اصطلاح] پٽ جون ڳنڍيون ڏيڻ (پٽ مضبوط ٿئي ٿو ان جون ڳنڍيون کلي نه سگهنديون)

※ محبت ۾ قابو ڪرڻ. عشق ۾ گرفتار ڪرڻ

- **پَٽَ چِيرَ:** [ا - مذ] ريشمي ڪپڙا. پٽ جا ڪپڙا

'ارمق هلا نه اوڍيان، پٽولا پٽ چير' (شاهه)

- **پَٽَ ڪِينئُون:** [ا - مذ] جيت جو هڪ قسم (جنهن جي پيٽ مان پٽ يا ريشم جون تندون نڪرنديون آهن اهي ڪيئان توتن جي وڻن تي پلبا آهن)

• **پَٽُ ج پَٽَ:** [ا - مذ] زمين. ميدان. پوٺو. پڊ. سنج. بيابان

'آڏو رهبر آرزو، پويان رهزن پٽ' (استاد بخاري)

※ ڳوٺ

※ ٿر جي ڏاڍي زمين وارو حصو (جنهن کي پارڪر به چئبو آهي)

※ ڪنهن به ڌاتوءَ جي سنهي ۽ چپٽي پٽي

※ سيفٽيءَ جو ڦر. بليڊ

※ پردو

'پرچي ڪيائون پانهنجو سامي پٽ پري' (سامي)

※ ناريل جي کل جو اڌ (جيڪو اڪثر فقير پنڻ لاءِ ڪٽن) ڪشڪول

'پاڻي پٽ ڪٽا، مون تان مور نه مڱيا' (شاهه / سورٺ)

※ پيالو. قدح. جام (شراب جو)

'پيئندي پٽ پر تي، وِسڪي چپ چپ وِجهي' (استاد بخاري)

- **پَٽُ پچڻُ:** [اصطلاح] زور پڄڻ. هستي پڄڻ. غرور وڃائڻ

- **پَٽَ تِترُ:** [ا -خاص] تتر جو هڪ قسم (جيڪو ميدانن ۾ ڏسبو آهي عام تتر کان ننڍو ميرانو. جهنڊ ڳاڙهي. اڪثر گاهه واري آباد زمين تي رهي، ماڻهو ڏسي دلڪي رهي ۽ اوچتو پوڪو ڏيئي پٽ سان لڳو اُٿلندو ويندو آهي)

- **پَٽَ تِرُ:** [ا - مذ] گاهه جو هڪ قسم

※ ٻوٽي جو هڪ قسم (هن جو پن ريشم جهڙو نرم ٿئي، پن ٻئي هٿ تي رکي مٿان ڌڪ هڻبو ته ٺڪاءُ نڪرندو پن دوا طور به ڪم اچن)

- **پَٽَ تي ويهارڻ:** [اصطلاح] زمين تي ويهارڻ. فرش تي ويهارڻ

※ آبرو گهٽائڻ. بي عزتيءَ جو برتاءُ ڪرڻ. بي آبرو ڪرڻ

※ زيردست بڻائڻ. ماتحت ڪرڻ

※ سجو ڪري ڇڏڻ

- **پَٽِ پوَڻُ:** [اصطلاح] تمام ايرو ٿيڻ (بيماريءَ ۾)

※ ترين پر ٿيڻ. ڪنگال ٿيڻ

※ شين جون قيمتون صفا لهي وڃڻ

※ پڌري ٿيڻ. ظاهر ٿيڻ. (ڳالهه، رٿ)

- **پَٽَ راڻِي ج پَٽَ راڻِيُون:** [ا -مث] ملڪ جي راڻي. راڄ ڌياڻي بادشاهه سان گڏ حڪومت ڪندڙ راڻي. وڏي راڻي. ملڪه. مهاراڻي

- **پَٽَ سونڪِڙو:** [ا - مذ] تپيدار

- **پَٽَ ڪُٽَ:** [ا -مث] زمين کي ڪٽي يا ٺپي سنوارڻ جي حالت

- **پَٽُ ڪرڻ:** [اصطلاح] ناس ڪرڻ

※ زمين برابر ڪرڻ. ڊاهي ڇڏڻ (جاءِ، گهر وغيره)

- **پَٽُ ڪَريلو:** [ا - خاص] ڪريلي جو هڪ قسم (جيڪو ڀاڄيءَ طور ڪم اچي)

– **پٽ ڪنوارِ:** [ا -خاص] بوٽي جو هڪ قسم (واريءَ سي زمين ۾ ٿئي سهڻا گل لامون ڳتيل گول ۽ ڏگهيون رس ڪي ايريو چنجي) ايريال

– **پٽ لائِي:** [ا - خاص] گاھ جو هڪ قسم (اُٺ ڪائي). گَدھ لائي (Xygophyllum Sixplex)

– **پٽ مڪڙُ:** [ا -مذ] مڪڙ جو هڪ قسم (ننڍڙو ۽ ميراڻجھڙو ٿئي)

• **پٽ ج پِٽُون:** [ا -مث] پٽڻ جي حالت. روڄ. ماتم. پِٽڪو

☼ بد دعا. سراپ. پِٽڻو. پاراتو. اولاڻيو

☼ ڦِجا. مار. مصيبت

☼ ڪاني. بد دعا جو اثر

☼ [ڪنايہ] بري عادت. خراب خصلت

"ڦلاڻي کي نشي جي پٽ پيل آهي" (جملو)

– **پٽ پاراتو:** [محاورو] پٽڻ. بد دعا

– **پٽ پِٽڻ:** [اصطلاح] پٽڻ. بد دعا ڏيڻ. پاراتو ڏيڻ

☼ [س/ات]

– **پٽ پوڻ:** [اصطلاح] بد دعا لڳڻ. پاراتو لڳڻ

☼ ڦجا پوڻ. مار پوڻ. مصيبت نازل ٿيڻ

☼ بڇڙي عادت پئجي وڃڻ

– **پِٽڻُ:** [مص - فعل متعدي] بددعا ڏيڻ. پاراتو ڏيڻ. پٽ هڻڻ. سراپ ڏيڻ

☼ ماتم ڪرڻ. اوسارڻ. روڄ راڙو ڪرڻ. ڇاتي ڪُٽڻ. پانءُ کي ڌَڪ هڻڻ (غم يا تڪليف ۾)

☼ [مص] پِٽڻ

☼ [امر] پِٽ

☼ [مضارع] پِٽيان (ج) پِٽيُون. پِٽين (ج) پِٽيو. پِٽي (ج) پِٽين

☼ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

☼ [حال] پِٽي ٿو (ج) پِٽين ٿا

☼ [حال مث] پِٽي ٿي (ج) پِٽين ٿيون

☼ [ماضي] پِٽيو (ج) پِٽيا

☼ [ماضي مث] پِٽي (ج) پِٽيُون

☼ [مستقبل] پِٽيندو (ج) پِٽيندا

☼ [مستقبل مث] پِٽيندي (ج) پِٽينديون

☼ [اسم مفعول] پِٽيل

– **پِٽڻو ج پِٽڻا:** [ا -مذ] پٽ. پاراتو. پِٽڪو. ماتم. مارڪُٽ

☼ سور. تڪليف

☼ [صفت] مارئو. مارينڌڙ

☼ پٽ هڻندڙ. ڪارزبانو

– **پِٽو پِٽڻ:** [اصطلاح] بدبختيءَ تي ماتم ڪرڻ. روڄ راڙو ڪرڻ

– **پٽ وِجهڻ:** [اصطلاح] ماتم ڪرڻ. پِٽڪو وجهڻ. روڄ مچائڻ

– **پٽ هڻڻ:** [اصطلاح] بد دعا ڏيڻ. سراپ ڏيڻ. پاراتو ڏيڻ

– **پِٽِيلُ/ پِٽيو/ پِٽِيلَ/ پِٽيا:** [صفت] پٽ لڳل. نياڳو. بدبخت. منحوس

• **پُٽُ ج پُٽ:** [ا -مذ] فرزند. پٽڙو پار. نرينو اولاد. پسر. ⌐ ڇڙو

☼ [سن: پتر]

☼ [طنزاً] معتبر. سيبتو

– **پُٽاٽو ج پُٽاٽا:** [صفت - مذ] پٽ جو. پٽ وارو

☼ گهوٽيتو. گهوٽ واري پاسي جو (شادي مراديءَ جي اصطلاح ۾)

☼ [ا - مذ] پٽ ڄمڻ جو شادمانو

– **پُٽاٽو ڪاڄُ:** [ا -مذ] شادي. شاديءَ ۾ گهوٽيتن جون رسمون. ساٿ. سنون وغيره

– **پُٽائِي:** [ا - مث] پٽ ڄمڻ جي وقت ڏنل گهور يا خيرات

– **پُٽَن پيءِ ٿيڻ:** [اصطلاح] بي اُلڪو ٿيڻ. اچنت ٿيڻ. بي فڪر ٿيڻ. مطمئن رهڻ

☼ پورو پورو ڀروسو هئڻ. اعتبار هئڻ

– **پُٽيتو ج پُٽيتا:** [صفت - مذ] پٽن وارو. وڏي ڪهول وارو [جيئن: 'ست پٽيتو']

– **پُٽيلو ج پُٽيلا:** [صفت - مذ] پٽ جهڙو. اولاد وانگر. پٽ ڪري نپايل (پٽي ڪنهن جو پار)

• **پَٽا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **پَٽاٽو ج پَٽاٽا:** [ا - مذ] اوبڙ جو هڪ قسم (جيڪو ڀاڄيءَ طور ڪم اچي). آلو. بٽالو

☼ [انگ: Pottato]

• **پِتاپِتي ج پِتاپِتِي:** [صفت] پٽن وارو، ليڪن وارو، رنگارنگي پٽن وارو (ڪپڙو لغڙ وغيره)

✿ [سن: پٽ]

• **پِتارَڻُ:** [مص - فعل متعدي] پکيڙڻ. پسارڻ

✿ [مص] پِتارڻ

✿ [امر] پِتار

✿ [مضارع] پِتاريان (ج) پِتاريون، پِتارين (ج) پِتاريو، پِتاري (ج) پِتارين

✿ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گڏيا آهن]

✿ [حال] پِتاري ٿو (ج) پِتارين ٿا

✿ [حال مث] پِتاري ٿي (ج) پِتارين ٿيون

✿ [ماضي] پِتاريو (ج) پِتاريا

✿ [ماضي مث] پِتاري (ج) پِتاريون

✿ [مستقبل] پِتاريندو (ج) پِتاريندا

✿ [مستقبل مث] پِتاريندي (ج) پِتاريندِيون

✿ [اسم مفعول] پِتاريل

• **پِتارَّ ج پِتارُّون:** [ا - مث] ديگهه. لاٽ، اينگهه (ڳالهه ۾)، ڊگهي ڳالهه. بڪ. لباڙ

✿ پِنهڙ. اِڳٽ

✿ [س/ل/ٿ]

– **پِتارَّ ڪرڻ:** [اصطلاح] اينگهه ڪرڻ (ڳالهه ۾)، ديگهه ڪرڻ، وڌاءُ ڪرڻ، وڌائي چاڙهي بيان ڪرڻ

✿ وڌائڻ (معاملو)

• **پِتاش ج پِتاش:** [ا - مذ] واڍڪي ڪم جو هڪ اوزار (رنبي جهڙو گهڻو ڪري سل ڪيڻ جي ڪم اچي)

✿ ڪاري جي ڳانگٽ جو هڪ قسم (ڪارن پٽن سان، ميرانجهڙو قد 3 انچ ڪن)

– **پِتاشِي ج پِتاشِيُون:** [ا - مث] پِتاش جي قسم جو ننڍڙو اوزار

✿ [س/ات]

• **پِتاڪ ج پِتاڪُون:** [ا - مث] ڏڪ ڊوڙ. ڀڄ ڏڪ

✿ [س/ل]

✿ ٻٽ ڪونڊ. ٻٽ ڪوهه

– **پِتاڪُن ۾ اچڻ:** [اصطلاح] ڏڪ ڊوڙ ۾ اچڻ، ٻٽ ڪونڊ ۾ اچڻ. پريشانين ۾ پوڻ

• **پُتاگو/ پُتانگو:** [ا - مذ] ڪپهه سان ڀريل سهڻي ڪپڙي جي ٽڪندي ڳوٿري (جيڪا ٻکي ۾ سونهن طور ٻڌجي)

✿ [س/ڪوهه]

• **پِتالو ج پِتالا:** [ا - مذ] ڪن يا نڪ ٽوپڻ بعد ڪجهه وقت لاءِ پاتل ڌاڳو

• **پُتالو ج پُتالا:** [ا - مذ] ڪپهه سان ڀريل رنگين ڪپڙي جي ٽِڪندي ڳوٿري. (جنهن جي ڪنارن کي ڪچ ڪوڏيون ٽانڪي ڙالون ٻار جي ڀينگهي مٿان ٻڌي ڇڏينديون آهن. ۽ جيئن ٻارَ ستي ستي انهيءَ ڳوٿريءَ سان راند ڪري). ٻکي ۾ سونهن خاطر ٻه ٻڌن. مرشد جي درگاهه تي ٻه (ٻاس طور ٽنگي ڇڏين)

✿ [س/ل/ڪوهه]

✿ [مث: پُتالي ج پُتاليُون]

• **پِتاندرُ:** [ظرف] موجب. وانگيان. وانگر. مطابق

✿ [ق - س]

• **پِتاڻِي:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **پِتاهَڙَ ج پِتاهَڙُون:** [ا - مث] پِتاڙ. پِنهڙ (اڳٽ)

✿ تنگ (گهوڙي جو)

• **پِتائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] مذاق ڪرڻ. چرچو ڪرڻ

✿ چيڙڻ. چيڙائڻ. تنگ ڪرڻ. معمولي بيزار ڪرڻ

✿ [مص] پِتائڻ

✿ [امر] پِتاءِ

✿ [مضارع] پِتايان (ج) پِتايُون. پِتائين (ج) پِتايو. پِتائي (ج) پِتائين

✿ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گڏيا آهن]

✿ [حال] پِتائي ٿو (ج) پِتائين ٿا

✿ [حال مث] پِتائي ٿي (ج) پِتائين ٿيون

✿ [ماضي] پِتايو (ج) پِتايا

✿ [ماضي مث] پِتائي (ج) پِتايُون

✿ [مستقبل] پِتائيندو (ج) پِتائيندا

✿ [مستقبل مث] پِتائيندي (ج) پِتائينديون

✿ [اسم منعول] پِتايل

• **پَٽ بَصَرُ:** [ا - خاص] گاهه جو هڪ قسم

• **پَٽ ٿُوري:** [ا - خاص] ڏنگي جو هڪ قسم. ڏگهو ونگو

• **پَٽ پيرُون:** [ا - خاص] پسارڪي وکر جو هڪ قسم. ڪانئل پيرون

• **پَٽڙاٽ/ پَٽڙائِي:** [ا - مث] پاٽيت، پٽراڻ. چٻاڻ

– **پَٽڙو ج پَٽڙا:** [صفت - مذ] پاٽيءَ جهڙو، پٽرو. چٻو، ڪنگهو، نرم، ڪنٽرو

٭ [مث: پٽڙي ج پٽڙيون]

• **پَٽڙِي ج پَٽڙِيُون:** [ا - مث] ننڍي لوهي پٽي

٭ رستي جي پاسي وارو پيچرو، سنهو رستو

٭ ريل جو بند، ريلوي لائين Railway line

• **پَٽڙِيُون:** [ا - مث] هميشه جمع ۾ ڪم ايندڙ لفظ

٭ پيرن ۾ پائڻ جو ڳهه

٭ پٽيون

٭ [س/ات]

٭ اُٺ جي نَڪَ ۾ وِڌل هڏيون

٭ [س/ل]

• **پَٽَڪَ ج پَٽَڪُون:** [ا - مث] ذري، پٽڪ

٭ [س/ڪوهه]

• **پَٽ ڪَمُ:** [ا - مذ] سونارن جي اصطلاح ۾ چانديءَ کي مائي ڪرڻ لاءِ ان ۾ ملايل مٽ

• **پَٽِڪو ج پَٽِڪا:** [ا - مذ] پڳ. دستار. پاڳ. ڦينٽو

٭ [ڪنايه] عزت، آبرو، مان

٭ پرم. پَٽ

– **پَٽِڪا ميڙ:** [محاورو] آزي، نيزاري، ڪنهن رنل کي پرچائڻ لاءِ وٽس ڪنهي وڃڻ

– **پَٽِڪو پَٽڻ:** [اصطلاح] اجائي دعويٰ ڪرڻ، هروبرو معتبر ٿيڻ

٭ تيار ٿيڻ، سنبرڻ

– **پَٽِڪو لاهڻ:** [اصطلاح] بي عزتي ڪرڻ، آبرو لاهڻ

– **پَٽِڪو لاهي هَٿَ ۾ ڪرڻ:** [اصطلاح] پنهنجي عزت وڃائي ٻئي جي عزت تي حملو ڪرڻ، عزت جي پرواهه نه ڪرڻ، بي لجو ٿي پوڻ. غيرت وڃڃڻ

– **پَٽِڪو وڌائڻ:** [اصطلاح] پٽڪو مٿي تان لاهي ٽانڊڪو رکڻ (ادب ۽ عزت جو محاورو)

– **پَٽِڪِي ج پَٽِڪِيُون:** [ا - مث] ننڍو پٽڪو

– **پَٽِڪِي رُلائڻ:** [اصطلاح] پڳ لاهي بي مانو ڪرڻ، عزت خراب ڪرڻ

– **پَٽِڪي لٿو:** [صفت] مٿي اگهاڙو

٭ بي عزتو. بي مانو. بي حياءُ، بي شرم

• **پَٽِڪو ج پَٽِڪا:** [ا - مذ] روڄ راڙو، پٽ پاراتو، واويلا. ماتم

– **پَٽِڪو پوڻ:** [اصطلاح] روڄ پوڻ، ماتم پوڻ، واويلا پوڻ، قضيو ٿيڻ

– **پَٽِڪو سَٽِڪو مچائڻ:** [اصطلاح] واويلا مچائڻ، دانهون ڪرڻ

٭ پاڻ کي مظلوم ظاهر ڪرڻ

– **پَٽِڪو ڪرڻ:** [اصطلاح] ماتم ڪرڻ، روڄ ڪرڻ، سيني تي ڏڪَ هَٿي پارَ ڪڍڻ، عورتن جو گوڏن ۾ مٿي تي هٿ هڻي ماتم ڪرڻ، منهن مٿو پٽڻ

– **پَٽِڪو لائڻ:** [اصطلاح] پٽڻ، بد دعا ڏيڻ

٭ روڄ راڙو ڪرڻ

٭ تنگ ڪرڻ، مٿو کائي وڃڻ

• **پَٽ ڪوهَه:** [ا - مث] لوڄ پوڄ. آنڌ مانڌ، پَڄ ڊوڙ. ڪوشش

– **پَٽ ڪوهَه ڪرڻ:** [اصطلاح] لوڄ پوڄ ڪرڻ (بيقراري مان) ڪوشش ڪرڻ، پاڻ پتوڙڻ

٭ ٻن سِن ڪري پورت ڪرڻ

• **پَٽَلُ ج پَٽَلَ:** [ا - مذ] پردو، پٽي

• **پَٽِلِي ج پَٽِلِيُون:** [ا - مث] تختي. ڦرهي

٭ [س/ٽ]

• **پٽنٽڙي:** [ا - مث] مڇي، جو هڪ قسم

• **پٽڻ:** [ا - مث] مڇي، جو هڪ قسم (منگر مڇي، جي قسم مان، ويڪرو ۽ گول، پڇ ڇهڻ وانگر، ڊيگهه 3 فوٽ ڪن، هن جا اٺ قسم آهن: 1. گاڏر، 2. ڪني، 3. ڇتي، 4. ڪنا ڪني، 5. ڦتو، 6. گنڊ وڇهڻ، 7. ڪارنج يا ڪارنهه، 8. گهير)

❊ [س/ل]

• **پٽڙي:** [ا - خاص] تعلقي روهڙي، ۾ هڪ ديهه جو نالو

❊ روهڙي جي ڏکڻ ۾ درياهه جي پراڻي وهڪري جي ڪپ تي بن ڳوٺن جو نالو (ننڍي پٽڙي، وڏي پٽڙي)

• **پٽڙي ج پٽڙيون:** [ا - مث] لوهارڪي ڪم جو هڪ اوزار

❊ پوک مان ڪنهن جنس جي پٽڻ جو اُجورو

• **پٽو ج پٽا:** [ا - مذ] پٽي، بند، چمڙي يا ڪپڙي وغيره جي پٽي

❊ لوهو پٽ

❊ ڪمر بند

❊ پتلون يا احرام کي قابو ٻڌڻ لاءِ چمڙي جي پٽي، Belt

❊ ڳٽ، طوق

❊ حجامن وٽ پاڪي، کي مانڻ لاءِ چمڙي جي وڌي

❊ بيل گاڏي، جي چاڪ تي چڙهيل پٽ

❊ ڪپڙي جو ويڪرو ليڪو

❊ رودن تي زيبرا ڪراسنگ طور ڏنل ليڪا

❊ ڳهه جو هڪ قسم، ٻانهن جو هڪ ڳهه

❊ زمين جو ٽڪرو (جيڪو لاهي، تي ڏنو وڃي)

❊ جبل جي ٻروارو رستو

❊ سهن قاسائڻ جو رَڇ

❊ جهاز يا موٽر ڪار جي نشست ۾ جسم کي محفوظ رکڻ لاءِ نصب ڪيل چمڙي، ڪپڙي يا پلاسٽڪ جو ٽڪرو

– **پٽا پرائڻ:** [اصطلاح] تنگ ڪرڻ، ٽوٽا چپائڻ، ماري مڃائڻ

– **پٽا ڏيارڻ:** [اصطلاح] زمين تي ڪهلي نشان ناهڻ، ڳهلي مارڻ، سخت سيڪت ڏيڻ

– **پٽا ڏيئي ڀڄي وڃڻ:** [اصطلاح] گهڻو تيز ڀڄي وڃڻ (ڀَپ ڪان)

❊ سنڌو ڪري هليو وڃڻ

– **پٽا ڏيئي وڃڻ:** [اصطلاح] درياهه جي پاڻي، جو يڪدم لهي وڃڻ

❊ ڪم ڪرڻ ڪان سخت گهبرائڻ، ڪم ڪرڻ ڪان ڪيو ڪس ڪرڻ

❊ بيماري يا ٻئي ڪنهن سبب ڪان يڪدم ڏٻرو ٿي وڃڻ

– **پٽا ڪيڻ:** [اصطلاح] ڏاڍو مارڻ

❊ تنگ ڪرڻ

❊ ٻنا ڪري وجهڻ

❊ [س/ات]

– **پٽو ڪيڏڻ:** [اصطلاح] شڪار ڪرڻ ڪان اڳ ۾ پکين کي هيرائڻ لاءِ انَ هاري پٽا ناهي ڇڏڻ (جيئن پکي اَن ۾ معمولي وڃڻ ۽ ماري پنهنجو شڪار ڪري سگهي)، نشان ناهڻ

– **پٽيدار:** [صفت] پٽي وارو

❊ ليس مني (لاهي) تي ڪنيل زمين جو مالڪ

– **پٽيداري:** [ا - مث] پٽي واري زمين تي مقرر ڪيل ميعاد لاءِ مالڪاڻي جو حق

– **پٽيري ج پٽيريون:** [ا - مث] اُها ڏڳي جنهن جي ٻنَت تي وڏا رنگين پٽا هجن (چتڪمري ڏڳي)

❊ ڪبري، جِٽ ڪبري، ڪني

❊ [س/ات]

• **پٽواري ج پٽواري:** [ا - مذ] تپيدار، پنهنجي پٽ (حد) تان آبيانو/ ڍل اُڳاڙيندڙ

• **پٽورو ج پٽورا:** [ا - مذ] پٽ جو ڪپڙو، ريشمي ڪپڙو، ريشمي چولو

❊ پيشگير

• **پٽوڙي ج پٽوڙيون:** [ا - مث] اهڙ پٽن واري ٻڪري

❊ [س/ٺ]

• **پتوڪ ج پتوڪ:** [ا - مذ] جبل

❊ پٽرائين زمين

'جنهن جا پير پتوڪ تي، ٻخمل تا پاسن' (استاد بخاري)

• **پِتوڪَ:** [ا - خاص] حبل جي هڪ لڪ جو نالو

• **پَٽوڪِڙو ج پَٽوڪِڙا:** [ا - مذ] ڦرهو (ڪپڙن سنڊ لاءِ)

○ ناني، طرفان ڏوهٽي کي سندس جمر تي ڏنل وڳو

• **پَٽولَ ج پَٽولُون:** [ا - مث] سهڻي عورت، حسينہ، ڪامڻي

○ [س/ات]

○ اُها ٻڪري جيڪا ڏکي ٿي هجي ۽ کير نہ ڏي

○ [س/ڪوهہ]

○ ڏڳهن ٿڻن واري ٻڪري

○ [س/ڪوهہ]

○ ٻٽن واري (ڏڳي، ٻڪري ۽ رڍ وغيره)

• **پَٽولو ج پَٽولا:** [ا - مذ] پٽ جو ڪپڙو، ريشمي ڪپڙو، ريشمي جولو، پيشگير

○ [سن: پٽ پٽهہ]

'آڙهَ هَڏِ نہ اوڍيان، پٽولا پٽ چيڙ' (شاهہ/ مارئي)

• **پَٽولِي ج پَٽولِيُون:** [صفت - مث] ڪاٺي

○ ڏڳيءَ جو هڪ قسم

○ [س/ات]

• **پَٽوليو ج پَٽوليا:** [صفت] پٽون جي رنگ جهڙو، هلڪي ڳاڙهي رنگ وارو (گهوڙو)

○ [ا - مذ] گهوڙي جو هڪ قسم

• **پَٽُون:** [ا - مذ] پٽَ جي ڪپڙي جو هڪ قِسم، ڳاڙهي رنگ جو ريشمي ڪپڙو (جيڪو اڳاٽي زماني ۾ ڪڇ مان سنڌ ۾ ايندو هو)، دشالو

○ [سن: پٽهہ = عمدو ڪپڙو]

– **پَٽُون پٿائِڻ:** [اصطلاح] پڳ ٻڌائڻ

○ آبادي ڪرڻ

○ ڪي وڏا احسان ڪرڻ

○ [مجازاً] بي حيائيءَ جي هلت اختيار ڪرڻ

• **پَٽَهُہ ج پَٽَهہ:** [ا - مذ] وڻن جا پن، گوگڙن جا پن، پٽهلو

○ گاهہ جا پاندر

• **پَٽَماڙ ج پَٽَماڙُون:** [ا - مث] پٽهڙ، اگٽ

○ ڏيگهہ، لانب، اينگهہ (ڳالهائڻ يا لکڻ ۾)، ڏگهي ڳالهہ، بڪ

• **پَٽَمَرِي/ پَٽِيارِي:** [ا - مث] بيڙيءَ جو هڪ عضوو، چپو، ڳن، ونجهہ کي قابو ڪرڻ لاءِ ڪاٺ جو تختو

○ [س/ل]

• **پَٽَمَڙ:** [ا - مث] پناڙ، ايسگهہ، وڏاءُ (ڳالهہ ۾)

• **پَٽَمَڙُ/ پَٽَمَڙَ ج پَٽَمَڙَ/ پَٽَمَڙُون:** [ا - مذ، مث] اڳٽ جو هڪ قسم، پٽي وارو اڳٽ

• **پَٽَمَڙُ ج پَٽَمَڙَ:** [ا - مذ] دنبجي (ڪلهہ جي)

○ [س/ل]

• **پَٽَمَڙو/ پَٽَمَلو ج پَٽَمَڙا/ پَٽَملا:** [ا - مذ] چٽن وارو ٽڪر جو ننڍو ٿانءُ (جيڪو رانديڪي طور نہ استعمال ٿئي ۽ ڏياريءَ تي ان ۾ مٺائي وجهي ٻارن کي سوکڙيءَ طور موڪليو آهي)

• **پَٽَمَڙِي ج پَٽَمَڙِيُون:** [ا - مث] سونارڪي ڪم جو هڪ اوزار (جنهن سان ڪڙيون ۽ ڪنگڻ چٽين)

○ [س/ات]

• **پَٽَملو/ پَٽَمرو:** [ا - مذ] گوگڙن ۽ مورين جا ڪچڙا پَنَ (جيڪي ڀاڄيءَ طور رڌبا آهن)

• **پَٽَمو/ پَٽَمِي:** [ا - مذ] وڻن جا پن، گوگڙن جا پن، پٽهلو

○ گاهہ جا پاندرَ

• **پَٽِي ج پَٽِيُون:** [ا - مث] ڪپڙي جي ريڙ، ليڙ

○ زخم کي ٻڌڻ لاءِ ڪپڙي جو ڊگهو ۽ ٿورو ويڪرو ٽڪر

○ شفا، دارون، ملم

'ترت ٻڌائون پٽيون، روز ڪيائون راس' (شاهہ/ يمن ڪلياڻ)

○ ڦَتيل (پٽي، دفتري، ڪاٺي وغيره جي)، سنهون ۽ ڊگهو ٽڪر

○ ڦرهي، تختي

○ شروعاتي تعليم، پهريون درجو

○ لپي، الفابيٽ

○ گهڙيل ڪاٺي (جيڪا ڇت ۾ شهتير سان گڏ ڪامن مٿان پئي، هن وقت پٽيءَ جي جڳهہ تي لوهو تيشر ڪتب آندو ويندو آهي)

○ پانڪ (جنهن تي زريءَ جو ڪم هجي)، زريءَ جي ڏوري

○ ڪناريءَ ۾ ڪم آيل لوهہ جو ڦر

* باٽيءَ جي مٿاڇري تي وَهڪ جو پٽو
* قطار (جابلو ميداني يا سامونڊي) [جاگرافيءَ جو اصطلاح]
* ميدان، پڌر، جاءِ، جوءِ، هنڌ
* پيرن ۾ پائڻ جو هڪ ڳَهه
* زَچ جو هڪ قسم
* [صفت] زخميل، قتيل

'پريم اچي پاڻ، پٽيءَ کي پچيج ڏون' (شاهه)

* چِدي، پٽڙي
* [س/ل]

– **پَٽي / پَٽيُون پَڙهائِڻ:** [اصطلاح] غلط صلاح ڏيڻ. غلط ڳالهه تي بيهاري ڇڏڻ. برغلائڻ. ڀنيلائڻ

* ڌوڪو ڏيڻ. فريب ڏيڻ
* عقل سيکارڻ
* بڪي بختيءَ طرح سمجهائي ڇڏڻ
* توبهه ڪرائي ڇڏڻ

– **پَٽي سِيبائِڻ:** [اصطلاح] ڪو ڪم يا ڳالهه دل وٽان ٺيڻ

– **پَٽي ڪَرڻُ:** [اصطلاح] ڦٽ ٻڌڻ. ملم ڪرڻ. علاج ڪرڻ

* پوٺو ڪرڻ. پٽ ڪرڻ. ميدان ڪرڻ. ڊاهڻ

• **پَٽيالو ج پَٽيالا:** [ا -مذ] ٽيپي. دروازي. دريءَ وغيره ۾ گولائي، وَنگ. ڪمانُ (رازڪي ڪم جي اصطلاح ۾)

• **پَٽيِڙڻُ :** [مص - فعل متعدي] زور سان پَٽَ تي هَڻڻ

* [س/ٿ]
* [مص] پٽيڙڻ
* [امر] پٽيڙ
* [پٽيڙيو پٽيڙندو پٽيڙيل]

• **پَٽيلُ ج پَٽيلَ:** [صفت - مذ] پٽي وارو (زميندار يا جاگيردار) ڳوٺ جو چڱو مڙس. وڏيرو. پريو مڙس

* [ا - خاص] گجراتين جي هڪ ذات جو نالو (اڪثر ڪڇ، گجرات ۾ ٿر ۾ رهن)

• **پَٽِيلو ج پَٽِيلا:** [ا - مذ] ناز ۾ ڪم ايندڙ هڪ ڪاٺي، ڳاڏيءَ جي چيڙي تي ٻا هيٺئين پاسي ٻٽڻ واري جاءِ، تي لڳل تختي (جيڪا اتڪل ٽي فوٽ ڊگهي، ٽي انچ ويڪري ۽ هڪ انچ ٿلهي ٿئي)

* [سن: پٽ]

• **پَٽيو ج پَٽِيا:** [ا - مذ] ڪپڙن سٽڻ جو ڦرهو. ڊاٻڙو

* [س/ٿ/ سن: پٽ = پٽو]

• **پَٽيوارُ/ پَٽيوالُ:** [ا -مذ] چپراسي. نائب قاصد. آفيس جو ملازم (جنهن کي ٻانهن تي آفيس جي نشاني جي پٽي لڳل هجي)، خاص ملازم يا نوڪر (جنهن کي گهٽو ڪري چيلهه ۾ پٽو ٻڌل هوندو آهي). سرڪاري دفتر جو ننڍي ۾ ننڍو ملازم /ڪارڪن جيڪو دفتر جي صفائي رکي ۽ آفيس جو اُٿي ويٺي جو ڪم ڪري

* ٻيلي ۾ وڻن جي رکوالي ڪندڙ

– **پَٽيوارِي:** [ا - مث] پٽيوالڻ. چپراسڻ

• **پَٽيوالو ج پَٽيوالا:** [ا -مذ] چپراسي، نائب قاصد، Poen. آفيس جو ملازم (جنهن کي ٻانهن تي آفيس جي نشاني جي پٽي لڳل هجي)، خاص ملازم يا نوڪر (جنهن کي گهڻو ڪري چيلهه ۾ پٽو ٻڌل هوندو آهي). سرڪاري دفتر جو ننڍي ۾ ننڍو نوڪر جيڪو دفتر جي صفائي رکي ۽ آفيس جو اٿي ويٺي جو ڪم ڪري

* [سن: پٽ = پٽو + "والا"، پچاڙي]
* [مث: پٽيوالي ج پٽيواليون]

• **پَٽِيُون:** [ا -مث: هميشه جمع ۾ ڪم ايندڙ لفظ] ڳَهه جو هڪ قسم. پيرن ۾ پائڻ جو ڳَهه

• **پَٽِيهر:** [ا - مذ] جهنگلي پکيءَ جو هڪ قِسم

• **پَٽِيهرِيُون:** [ا - مث: هميشه جمع ۾ ڪم ايندڙ لفظ] ڳَهه جو هڪ قسم. ٻانهه ۾ ٻڌڻ جون پٽيون. ٻانهن رَکي /ٻنهرڪي

• **پَٽيهَلُ:** [ا - خاص] تعلقي گولاڙچيءَ ۾ ڪورواهه طرف سنڌو نديءَ جي هڪ قديم دوري جو نالو

'باٽي پٽيهل ۾، اڄ اڳيون نه آيو' (شاهه / ذهن)

• **پَٽيءَ:** [ظرف] هرگز. بلڪل. بنهه. مُور. ڪڏهن بہ

'پٽيءَ ڪرم ٻانهنجو گهوري اڏ مَ گهر' (شاهه)

• **پَٽَ ج پَٽُون**: [ا - مث] اَهَا ٻڪري، جيڪا لَڳ جهڙي هجي ۽ عمر اٺ ڏهه مهينا هجيس. اٺٺ

☆ [س/ات]

'سرچون ڪونهان، ڦندرون، اٺئون، پَٽَ، اُڻيون' (استاد بخاري)

• **پَٽُ ج پَٽَ**: [ا -مذ] ٻيڙيءَ جو هڪ عضوو (جيڪو درياءَ جي ٻيڙيءَ ٻسن ڪي ٻاڻ ۽ گندي). ڪاري جي ٻيڙيءَ ۾ مٿيون تختائون فرش. ڦانڪو (دريائي)

☆ هوڙيءَ جو اولو

☆ [س/ل]

• **پِٽَ**: [ا - مث] پٺي، پٺ

'ڪي ريڳاڙيون رش ۾، ڪن پڪڙي جهلي پٺ' (الهه ڏنو)

• **پُٺِ ج پُٺِيُون**: [ا - مث] بدن جو پٺيون يا ڪرنگهي وارو پاسو. چاتيءَ جو اُبتڙ پاسو. پٺي، پٺا، پُشت

☆ ڪنهن به شيءِ جو ٻيو پاسو، پويون پاسو. اُبتو پاسو

☆ اُبتڙ (ڪپڙي جي)

☆ نسل، پيڙهي، اولاد

☆ پڇاڙي

☆ آئيندو، مستقبل

☆ پيڇو. ڪڍ

☆ طاقت

☆ مدد. ٽيڪ. ڏِڍ

☆ سفارش. پارت. مالڪي

☆ هلندي ٻجندي. رسوخ

☆ [سن]

'ڪَڏهن تارِيءَ پٺ تي ڪَڏهن هيٺ هَلن' (شاهه / رامڪلي)

– **پُٺِ ڀرائِي ج پُٺِ ڀرائِيُون**: [ا - مث] همت افزائي. مدد. حمايت. تائيد. ٽيڪو. طرفداري

– **پُٺِ ڀرائِي ڪَرَڻ**: [اصطلاح] همت افزائي ڪرڻ. دل ٻڌرائڻ. مدد ڪرڻ

☆ ٽيڪو ڏيڻ. تائيد ڪرڻ. ساڳي راءِ ڏيڻ. طرفداري ڪرڻ

☆ ڳانهه ۾ شامل ٿيڻ

– **پُٺِ ڀرِجَڻ**: [اصطلاح] اولاد ٿيڻ. پيڙهي قائم ٿيڻ

– **پُٺِ ڀرَڻُ**: [اصطلاح] همت ٻڌائڻ. مدد ڪرڻ. ٽيڪو ڏيڻ

☆ پاسو ڪٽڻ. سفارش ڪرڻ

☆ هُنڊيءَ جي قبولي، رقم ادا ڪرڻ ۽ هُنڊيءَ جي پٺي پاسي تي قبوليت لکڻ [ڏيهي حساب جي اصطلاح موجب]

– **پُٺِ ڀرو**: [ظرف] ٿورو پٺتي، پوئتي

– **پُٺِ ڀَرُو ج پُٺِ ڀَرُو**: [صفت] پٺ ڀرائي ڪندڙ. مددگار. حمايتي. پشت پناهه. پرڀهلو

– **پُٺِ تي / پُٺِتي**: [ظرف] پوئتي. پويان. پوئين پاسي

– **پُٺتي پَوَڻُ**: [اصطلاح] پوئتي رهڻ. مالي اَيرائي ٿيڻ. زواليت ڏانهن وڃڻ

☆ ڪوتاهي ڪرڻ (فرض ادائي ڪرڻ ۾)

☆ مڙي وڃڻ

– **پُٺتي ڏِسَڻُ**: [اصطلاح] نتيجي جو خيال ڪرڻ. عاقبت انديشي ڪرڻ

– **پُٺِ ٿَپِرَڻُ/ ٿَپِيرَڻُ**: [اصطلاح] پٺي ٺپرڻ. همت افزائي ڪرڻ. آفرين ڏيڻ. شاباس چوڻ. همٿائڻ

☆ دلاسو ڏيڻ. همدردي ڪرڻ

☆ دعا ڪرڻ

– **پُٺِ پِٽڙِي ٿِيڻُ**: [اصطلاح] پٺ ڄمڻ. اولاد ٿيڻ. اولاد وارو ٿيڻ

– **پُٺِ جَهلُو**: [صفت] پٺ ڀرو. پشت پناهه. حامي. مددگار

– **پُٺِ ڏِيڻُ**: [اصطلاح] پٺي ڏيڻ. نافرماني ڪرڻ

☆ پوئتي موٽڻ. موٽڻ

☆ ڀڄي وڃڻ. ڀڄڻ. هارائڻ. گيدي ٿيڻ

☆ منهن موڙڻ. انڪار ڪرڻ

☆ انجام ڪان ڦرڻ

☆ بيزار ٿيڻ

☆ طب جي اصطلاح ۾ ڪک مارڻ وقت پوٺيءَ جي رس سان ڪنهن ٻئي ڌاتوءَ جو پورو ملائڻ

– **پُٽ وارو:** [صفت] جنهن کي ڪنهن وڏي ماڻهوءَ جي مدد هجي، رسوخ وارو، هلنديءَ وارو، سفارشي، ٽيڪ وارو

* [ظرف] پٺيون، پويون

– **پُٺ وٺڻ:** [اصطلاح] پٺيءَ لڳڻ، پٺيان اچڻ، ڪڍ پوڻ، پيڇو ڪرڻ، پوئتان پوڻ

* اڳواٽي قبول ڪرڻ

– **پُٺ ورائڻ:** [اصطلاح] پاسو مٽائڻ (سُمهڻ مهل)

– **پُٺ ورائي ڏسڻ:** [اصطلاح] گذريل وقت ياد ڪرڻ، ماضي ياد ڪرڻ

* مستقبل جي خبر لهڻ، آئنده جو فڪر وغيره ڪرڻ

'پنهنجي پٺ ورائي ڪنهن ڪانه ڏٺي آهي' (چوڻي)

* پنهنجا عيب ڏسڻ، پنهنجون خاميون ۽ ڪمزوريون ڏسڻ

– **پُٺياتو ج پُٺياتا:** [صفت] پيڙهيءَ وارو، ٻڪياتو، خانداني، پيڙهائتو، اصل نسل، شريف (ماڻهو)، چڱي نسل وارو

– **پُٺيان:** [ظرف] پٺئين پاسي کان، پوئتان

'چَنڊُ پُٺيان چارا، راڻيمر ڪيئي راتڙيُون' (شيخ اياز)

* ڪان پوءِ، بعد ۾

* بچاڙي، آخر ۾

– **پُٺيان پُٺيان:** [ظرف] پويان پويان، پوئتان، پٺ کان، ڀنهه پوئتان

* اڳواٽيءَ ۾، پيرويءَ ۾

– **پُٺيان پوڻُ/لڳڻ:** [اصطلاح] پٺ وٺڻ، پٺيان وڃڻ

* آڳو پيڇو ڪرڻ (ذاتي غرض خاطر)

* نقصان رسائڻ جي ڪوشش ڪرڻ

– **پُٺيان وڃڻ:** [اصطلاح] پيڇو ڪرڻ، ڳولا ۾ وڃڻ

– **پُٺيون:** [صفت] پُٺ جو، پٺ وارو، پويون

• **پِٺا:** [ا -مذ] هميشه جمع ۾ ڪم ايندڙ لفظ، بدن جو پٺيون حصو، پٺ، پٺي

'پِٺا چر چراتيا، مُنهَن ڪانيا سيءَ' (شاهه / رامڪلي)

– **پِٺا چڙهڻ/ چڙهي پوڻ:** [اصطلاح] ڏاڍا ڏک لڳڻ سبب پٺن ۾ سُور ٿيڻ، پٺا سڄي پوڻ

– **پِٺا سيڪڻ:** [اصطلاح] پٺن کي اڏي سور يا ٿڪ لاهڻ

* [ڪنايو] مار کائڻ، ٺڪائوڻي ڪرڻ

– **پِٺا ڪڍڻ/ ڪڍي وڃڻ:** [اصطلاح] ڳري بار سبب ڏاڍو ٿڪ ٿيڻ، تمام ڳرو بار يا بوجهه هڻڻ

• **پٺارڪ ج پٺارڪون:** [ا -مث] اُها پري جيڪا پٺن تي ڪتجي، ڪپڙي جي ڇيڙي ۾ ٻڌل ڳنڍ جنهن جو ٻيو ڇيڙو ڪلهي تان ورائي ڇڄ ۾ هڻجي، پٺن تي کڻڻ جيترو ڳاهه يا ٻيو سامان، ڀري، هڙ

• **پِٺارڙ:** [ا - مذ] هميشه جمع ۾ ڪم ايندڙ لفظ، بدن جو پٺيون حصو، پٺ، پٺي

• **پٺاڻ:** [ا - خاص] خيبر پختون خواهه ۽ افغانستان پشتون جي قوم جو نالو

* هڪ قوم جو نالو (قبيلا: 1. علام زئي 2. دوراني). (ٻارڙا محمد زئي ترپالزئي Topolzai)، 3. گلزئي 4. ڪاڪڙ (Kakar)، 5. پرانگ، 6. شيراني (ٻارڙا، باس استراني)، 7. ترين Tarin)

• **پٺاڻ ج پٺاڻ:** [ا -مذ] پٺاڻ قوم جو ماڻهو، پشتون، افغان، لالو، پختون (پشتو ڳالهائيندڙ)

– **پٺاڻڪو:** [صفت] پٺاڻ جو، افغاني

* [ا - مذ] گڏهه جو هڪ قسم (خراساني گڏهه جهڙو ٿلهو ۽ قد ۾ ان کان گهٽ ۽ بار جو پهلوان ٿئي)

• **پِٺڙو ج پِٺڙا:** [ا - مذ] چولي جي پٺ ۾ ڪلهن وٽان ڪپڙي جي ٽڪري (جيئن چولو جلد نه ڦاٽي)

* [س/ل]

• **پِٺڻُ:** [مص - فعل متعدي] موڪلڻ، روانو ڪرڻ، اماڻڻ

* (مال) ڀهرائڻ

* [مص] پٺڻ

* [امر] پٺ

* [پٺيو پٺيندو پٺيل]

• **پٺو ج پٺا:** [ا - مذ] سوکو جانور، نو عمر، نوجوان، جانور، پکيءَ (خاص طور ڪڪڙ يا ڪبوتر) يا انسان جو ننڍو ٻچو

❊ [س/ات/ سن: پرڪ]

❊ اهو ڪڪڙ جنهن کي اڃا ڪڙهون نه نڪتيون هجن

❊ ننڍو يا اڌيڪ ٽيتر

❊ جانورن ۾ ڳاھ جي هڪ بيماري

❊ نماڪ جو ڳوٿو

❊ [صفت] ٿلهو، متارو

❊ [س/ٽ]

❊ حسين، سهڻو، وڻندڙ

• **پٺُو ج پٺُو:** [صفت] خوشامدڙيو، چاپلوس، جيلو، چاڙتو، پوئلڳ

• **پٺُو:** [ا - مذ] هڪ بارائتي رانڌ (جنهن ۾ ٻار سرن جي مدد سان وچ تي هڪ ننڍڙو عارضي ٺلهه جوڙيندا آهن، جنهن کي 'پٺو' چئون، ان ٺلهه يا پٺو کي هڪ ڏرجا ٻار ٻال هڻي، ڪيرائي، وري ٻيهر ان ٺلهه کي ٻيهاري، پٺو ٺاهڻ جي ڪوشش ڪندا آهن ته ٻيءَ ڌر وارا ٻار، ٺلهه ٺاهڻ وارن ٻارن کي، ساڳئي ٻال سان ڪٽي پٺو ٺاهڻ ۾ ناڪام ڪرڻ جي ڪوشش ڪندا آهن. اهڙيءَ طرح اسڪور ۾ پٺو ڳڻيا ويندا آهن ته ڪهڙيءَ ڌر ڪيترا پٺو ٺاهيا)

❊ [س/ات]

• **پُٺو ج پُٺا:** [ا - مذ] ڪتاب جو پانو، دفتري، جِلد

❊ ڪرنگهي جي هڪ طرف وارو (پٺيءَ جو) پاسو

❊ رڍ، ٻڪري، اٺ جي هڪ سال جي ڪتريل اُن، ڏاس يا مِلس

❊ ٺڪرين جي ٻوري جو تهه (جيڪو ڪوناريءَ کي ٻاھ تي رکڻ وقت چاڙهجي)

❊ ڪنهن سٽيي ٿاڻ جي ڪاري ٿيل تر تي چڙهيل مٽيءَ جو تهه

❊ شراب کي تيز ڪرڻ لاءِ وِڌل انگور جو رس

❊ شيڙ کي سراسري اگهه ۾ بيهارڻ واري حالت

❊ ملهه جو انگ

❊ ڏانداريءَ جو اهو حصو جنهن ۾ ڏندا پون

❊ [س/ات]

• **پٺِي ج پٺِيُون:** [ا -مث] نوعمر سهڻي ڇوڪري، نوجوان عورت

❊ تڏي، ڇتري، ٻڙچي، وڏو تڏو، نک

❊ [س/ڪوھ]

• **پُٺِي ج پُٺِيُون:** [ا - مث] پٺ، پٺا، پٺيت

❊ جانور جي چَم جو مٿيون حصو

❊ پٺ، پيچو

❊ رڍ، ٻڪري، اٺ جي جسم جا ڪتريل وار

– **پُٺيءَ پِر پوڻُ/ڪِرڻ:** [اصطلاح] سنئين جوئيءَ ڀر ڪرڻ ۽ سمهڻ

❊ ڪمزور ٿيڻ

❊ تڪليف ۾ پوڻ

❊ سُجو ٿيڻ

– **پُٺِي ٽپائِڻُ:** [اصطلاح] هَرَهَر جوڙ، بيزار ڪرڻ، ڪڪ ڪري ڇڏڻ

– **پُٺِيءَ تي اُڇلڻ/ اُڇلائي ڇڏڻ:** [اصطلاح] ڌيان نه ڏيڻ (ڪنهن ڳالھ تي)، پرواھ نه ڪرڻ، ڪا اهميت نه ڏيڻ

– **پُٺِيءَ تي ٻاھيُون ٻارڻ:** [اصطلاح] ٽپائڻ

❊ تاڪيد ڪرڻ، چتائڻ

❊ سجاڳ ڪرڻ، بار بار هوشيار ڪندو رهڻ

– **پُٺِيءَ تي ڪَنَ وِجهڻ:** [اصطلاح] ٻڌو اڻ ٻڌو ڪرڻ، ڌيان نه ڏيڻ

❊ [س/ڪوھ]

– **پُٺِي ٺپڻ:** [اصطلاح] پٺن تي ٺپڪي هڻڻ

❊ ڪاميابي لاءِ دعا ڪرڻ، همت افزائي ڪرڻ، شاباس ڏيڻ، همٿائڻ

❊ دلاسو ڏيڻ

– **پُٺِيءَ پاڏو اُڇلائڻ/ڪيڻ:** [اصطلاح] ٻڌو اڻ ٻڌو ڪرڻ، نظرانداز ڪرڻ، وساري ڇڏڻ، ڪا پرواھ نه ڪرڻ

– **پُٺِيءَ پوڻُ:** [اصطلاح] پٺيان پوڻ، پيڇو ڪرڻ

❊ دشمن ٿي لڳڻ، نقصان پهچائڻ جي ڪوشش ڪندو رهڻ

– **پُٺِي ڏِيڻ:** [اصطلاح] پٺ ڏين. پٺ ڏيئي هلڻ

٭ نافرماني ڪرڻ. بغاوت ڪرڻ

٭ ڀڄي وڃڻ (ڪنهن اوکي ڪم کان)

٭ خانداني اُصولن کي ٽوڙڻ

٭ ڪاوڙجي منهن ٻئي پاسي ڪرڻ. منهن موڙڻ

٭ رُخ مٽائڻ

٭ انڪار ڪرڻ

٭ جوان رد ڏيڻ

'پالَر ڏنيون پٺيون، ننڍين نوراين' (شاهه)

– **پُٺِيرو ج پُٺِيرا:** [ظرف] پٺي ڏيئي وينل يا بيٺل

٭ پٺيان. پويان

٭ [صفت] بي دليو. بيزار

٭ [مث: پٺيري ج پٺيريون]

– **پُٺِيرو ٿِيڻ:** [اصطلاح] پٺي ڏيڻ. منهن موڙڻ. ناراض ٿيڻ

٭ انڪار ڪرڻ. مخالفت ڪرڻ. ابتڙ هلڻ

– **پُٺِيرِي ٿِيڻُ:** [اصطلاح] ڏهائيندڙ جانور جو کير گهٽائڻ يا وهڪي وڃڻ. کير وارو عرصو پورو ٿيڻ تي اچڻ

٭ [س/ات]

– **پُٺِيءَ لَڳَڻ:** [اصطلاح] پويان لڳڻ. پٺيان پوڻ. ڪڍ پوڻ. پيڇو ڪرڻ

٭ پيروي ڪرڻ. تابعداري ڪرڻ

٭ چيلو ٽي گذارڻ

٭ ڀروسو رکڻ

• **پُٺِيو ج پُٺِيا:** [ا-مذ] چيلهه تائين ايندڙ چولو. ڪڙتو. صدري

٭ انگرکو

٭ [س/ٿ]

• **پَپ:** [ا - مث] دٻاءُ. زور. چپ

٭ [س/ات]

• **پَپِ:** [ا - مذ] چند (ڏهساني جو لفظ)

'نيڻ ڪان ٻري وڃي اليهرا اولي ٿيا' (ڪنيان)

• **پپَ:** [ا - مذ] گهاٽو سائو رنگ. ڇهچ سائو

• **پپَ ج پپُون:** [ا - مث] نڪ جو ٻوبو

٭ ڏٿ جو هڪ قسم (هڪ گاهه جون ڏانڊيون، چرڪي وانگر ڪاٺ ۾ ڪتيون ٿين)

• **پپان:** [ا - مث] هڪ ٻوٽي جو ڦر (جيڪو صبح وقت ڪناڌ مائل ٿئي ۽ شام جو ڦِڪو ٿئي). پپون

٭ [س/ٿ]

• **پپَرُ / پپُرُ ج پپرَ / پپُرَ:** [ا-مذ] وڻ جو هڪ قسم. ٻبل

٭ [پرا: پپّل. س: پپّل]

٭ پسارڪي وکر جو هڪ قسم

'پپر تنهنجا پن ڙي، سڀ مڙهايان سون سان ڙي لونڙ' (لوڪ گيت)

• **پپرا مُوڙُ:** [ا-مذ] ڏگهي مرچ جي وڻ جي پاڙ (جيڪا دوا طور ڪم اچي)

• **پپرو / پپريو ج پپرا / پپريا:** [ا - مذ] ترار جي ڇهنب جو پويون (مٿي) حصو. ترار جو ڦرُ

• **پپرِي:** [ا - خاص] ڪراچيءَ ۾ هڪ علائقي جو نالو

• **پپرِي ج پپرِيُون:** [ا - مث] پسارڪي وکر جو هڪ قسم (ڪارن مرچن جهڙا ڏگها داڻا. سواد تکو ۽ ڪوڙو. مزاج گرم خشڪ)

٭ [ف: دراز. ع: دارفلفل]

٭ پپر جو ننڍو وڻ

٭ وڻ جو هڪ قسم

• **پپرِيُون:** [ا - مث] پسارڪي وکر جو هڪ قسم (هي وکر هندستان جي 'مرگهه' ۽ 'جيکوا' وارن پٽن تي گهڻي انداز ۾ پيدا ٿئي. هڪ ول ٻن پاڻ جي پنن وانگر ڦري ڪاري سخت ڏگهي ۽ نلڪي ۾ ڪوڙي ٿئي)

٭ [سن: پپّلي]

• **پَپَرُ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

٭ [س/ات]

• **پپُلَ ج پپُلَ:** [ا - مذ] وڻ جو هڪ قسم. پپر

٭ پسارڪي وکر جو هڪ قسم

– **پپُلَ پَنُ:** [صفت] تمام سنهو. ايرو

٭ [س/ات]

• **پيلڙي ج پيلڙيون:** [ا-مث] پسارڪي وکر جو هڪ قسم
'پيس پيلڙي، ڦودنو ڏاڙهون ۽ چگا ڏار'

• **پِپَڻُ ج پِپَڻَ:** [صفت] پيارو، مٺڙو، مٺڻ، جاني، لاڏل، دلبر، نازنين

• **پپَڻ پري/ پپَڻ پرين:** [صفت] مٺڙو دلبر، پيارو جاني

• **پپو:** [صفت] زردو، سائو
* [ا-مذ] گاهه جو هڪ قسم
* [س/ٽ]

• **پپوتو ج پپوتا:** [ا-مذ] اَڪ جو ڏوڪ

• **پپوتو ج پپوتا:** [ا-مذ] ڦوٽو

• **پپُون:** [ا-مث] ڏٿ جو هڪ قسم (هڪ گاهه جون ڏانڊيون، جوڪي وانگر ڪاڻ ۾ ڪتبيون ٿين)
* [س/ٽ]
'تاجا ٿر ترجهل پپون پاٿر ڏٿ ۾' (شاهه/ مارئي)

• **پپوهل ج پپوهل:** [ا-مذ] پکيءَ جو هڪ قسم، پپيهو، تاڙو

• **پپي ج پپيون:** [ا-مث] پاپي
* چُمي، بوسو، مِٺي

• **پپيتو ج پپيتا:** [ا-مذ] ميوي جو هڪ قسم (گدري جهڙو سائي پيلي رنگ تي)، ڪاٺ گدرو

• **پپيهَلُ ج پپيهَلَ:** [ا-مذ] پپيهو (پکي)، تاڙو
* پستان، ٿڃ (لوڪ ادب ۾ ڏهس نامي جو لفظ)

• **پَڄَ:** [ا-مث] چِڪتاڻ، رَجهه، تڪليف
'پاپوهيندي پڄ، سڪڻ سهجثين سونهن لٿ' (استاد بخاري)

• **پَڄَ:** [ا-مث] پيجي (جانورن جي)

• **پڄارڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڏکائڻ، ٻارڻ (ٻاهه)، ڏگائڻ (ڪرٽلا)، جلائڻ، ساڙڻ
* [س]
* [مص] پڄارڻ
* [امر] پڄار
* [مضارع] پڄاريان (ج) پڄاريُون، پڄارين (ج) پڄاريو، پڄاري (ج) پڄارين
* [زمان حال ناقص لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا گڏيا آهن]
* [حال] پڄاري ٿو (ج) پڄارين ٿا
* [حال مث] پڄاري ٿي (ج) پڄارين ٿيون
* [ماضي] پڄاريو (ج) پڄاريا
* [ماضي مث] پڄاري (ج) پڄاريون
* [مستقبل] پڄاريندو (ج) پڄاريندا
* [مستقبل مث] پڄاريندي (ج) پڄاريندِيون
* [اسم مفعول] پڄاريل

– **پَڄارو:** [ا-مذ] ڄيڀي، ڄَر (باهه جي)
* ساڙ، حسد، ريس، رشڪ
* دشمني

• **پُڄاڻا/ پُڄاڻان:** [ظرف] پوءِ، ڪان پوءِ، بعد
'پڄاڻا پرين، ڪجي بس پنهور ڪان' (شاهه/ ديسي)

• **پُڄاڻو ج پُڄاڻا:** [ا-مذ] ڇيهه، انتها، دنگ، پڇاڙي، پڇاڙي

• **پُڄاڻي ج پُڄاڻيون:** [ا - مث] ڇيهه، دنگ، انتها، پڇاڙي، آخر
* انت، خاتمو
* توڙ ڪرڻ، پڇاڙي ڪرڻ، انتها ڪرڻ، حد ڪرڻ، ڇيهه ڪرڻ
'ڪانهي پڄاڻي مهندان منڌ، ڀماڙ جي' (شاهه/ سهڻي)

– **پُڄاڻي ڪَرڻ:** [اصطلاح] پڇاڙيءَ ڏانهن وڃڻ
* گهڻي ڪوشش ڪرڻ، وس آهر ڪين گهٽائڻ

• **پُڄاءُ:** [ا-مذ] پهچ، رسائي، پورت
* [س/ات]

• **پُڄائڻ:** [مص - فعل متعدي] رسائڻ، پهچائڻ
* ڪٿي ڏيئي اچڻ، موڪلڻ (خط، نياپو، امانت)
* دنگ ڪرڻ، ڇيهه ڪرڻ، پڇاڙي ڪرڻ
* ختم ڪرڻ، پورو ڪرڻ (ڪتاب، ڪم)
* پوري ڪرڻ (مطلب، مراد، خواهش)
* نبيرڻ (معاملو)
* مقابلو ڪرائڻ، پيٽ ڪرائڻ
* حصو وٺڻ
* [مص] پڄائڻ
* [امر] پڄاءِ

* [مضارع] پنڄايان (ج) پنڄايون، پنڄائين (ج) پنڄايو، پنڄائي (ج) پنڄائين
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا گڏبا آهن]
* [حال] پنڄائي ٿو (ج) پنڄائين ٿا
* [حال مث] پنڄائي ٿي (ج پنڄائين ٿيون
* [ماضي] پنڄايو (ج) پنڄايا
* [ماضي مث] پنڄائي (ج) پنڄايون
* [مستقبل] پنڄائيندو (ج) پنڄائيندا
* [مستقبل مث] پنڄائيندي (ج) پنڄائينديون
* [اسم مفعول] پنڄايل

– **پُڄَتِ ج پُڄَتُون:** [ا - مث] بهج، رسائي، پڄندي
* زور، طاقت
* وَس، وت

– **پُڄَڻُ:** [مص - فعل لازمي] پهچڻ، رسڻ
* ملڻ، موصول ٿيڻ
* پورو ٿيڻ، پورو پوڻ
* مقابلو ڪرڻ
* مٽ پوڻ، برابر ٿيڻ
* [پڳو، پڳا، پڳي، پڳيون، پڄندو پڄندا، پڄندي، پڄنديون پڳل]

– **پُڄِي اَچَڻُ:** [اصطلاح] پورو ٿيڻ، ختم ٿيڻ
* پورا ٿيڻ (حياتيءَ جا ڏينهن)
* پرجي اچڻ (ڏينهن يا مدو)
* نبرڻ، مقابلو ڪرڻ (ڪنهن ڏاڍي سان)

– **پُڄِي سگهڻ:** [اصطلاح] پهچي سگهڻ، رسي سگهڻ
* مقابلو ڪري سگهڻ، بدلو وٺي سگهڻ

– **پُڄِي وَڃڻ:** [اصطلاح] رسي وڃڻ، پهچي وڃڻ
* ختم ٿيڻ
* سنجوڻي وڃڻ

• **پَڄَرَ ج پَڄَرُون:** [ا - مث] ساڙ، ڪام، جلن، پچ، باهه، جَرَ

– **پَڄِرائِڻُ:** [مصدر 'پڄرڻ' مان فعل متعدي بالواسطه] دکارائڻ، ڏکارائڻ، ساڙائڻ، پارائڻ، ساڙ ڪارائڻ
* [پڄريو پڄرندو پڄريل]

– **پَڄِرجَڻُ:** [مصدر 'پڄرڻ' مان فعل مجهول] جلڻ، ڪامڻ، سڙي وڃڻ، ساڙ کائڻ
* [پڄريو پڄريو پڄريل]

– **پَڄِرَڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڏکڻ، ڏکڻ (ڪوئلا، ڪاٺيون)، سڙڻ، ٻرڻ، ڪامڻ
* جلڻ (اندر)، ساڙ کائڻ، خار کائڻ، ڪاوڙجڻ
* [سن: پرجولڻ < پر = گهڻو + جولن = جلڻ]

'پڄڻ، پڄرڻ، جلڻ، ڪامڻ جا ونبا ذائقا ڪيئي' (عطا محمد حامي)

* [پڄريو پڄريا، پڄري، پڄريون، پڄرندو پڄرندا، پڄرندي، پڄرنديون، پڄريل]

• **پَڄِلَڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڏکڻ، ڏکڻ (ڪوئلا ڪاٺيون)، سڙڻ، ٻرڻ، ڪامڻ
* [س/ل]
* جلڻ (اندر)، ساڙ کائڻ، خار کائڻ، ڪاوڙجڻ
* [پڄليو پڄليا، پڄلي پڄليون، پڄلندو پڄلندا، پڄلندي، پڄلنديون، پڄليل]

• **پُڄَندِي ج پُڄَندِيُون:** [ا - مث] بهج، طاقت، وَس، پنڄت، هِمت، سگهه، رسوخ، اَثر هلندي، سرندي

– **پُڄَندِيءَ وارو:** [صفت] پهچ وارو، هلنديءَ وارو، پيٽل ماڻهو، سرنديءَ وارو

• **پَڄَڻُ:** [مص - فعل لازمي] پڄرڻ
* [لس]
* [پڄيو پڄندو پڄيل]

• **پُڄِٽاتُ/ پُڄِٽِياتُ:** [صفت] پنڄڻ جوڳو، پنڄي ايندڙ
* پهچ وارو، سرند، توفيق وارو، طاقتور

– **پُڄِٽاتِي/ پُڄِٽِياتِي:** [ا - مث] طاقت، زور، سگهه، پهچ، سرندي، پڄندي

- **پڇَ:** [ا - مث] پڇڻ جي حالت يا ڪم، ٺٺب، ڪُٽَ، مارَ، ڏاڍي مارَ، سٽَ، جهڳڙ، هڏ گڏ ڀڃي ڇڏڻ جي حالت
- **پڇَ آچڻ/نڪرڻ:** [اصطلاح] ڏاڍي مار ملڻ، سيڪت اچڻ، هڏ گڏ ڀڄڻ، ٺنبجي وڃڻ
- **پڇَ ڏيڻ/ پڇَ ڪڍڻ:** [اصطلاح] ڏاڍي مار ڏيڻ يا ڪڍڻ، سخت سيڪت ڏيڻ، ڏاڍي ڪٽ ڪڍڻ
- **پڇَ وِجهڻ:** [اصطلاح] سَٽڪو لائڻ، مارڪُٽَ ڪرڻ، سَٽي هڏ گڏ ڀڃي ڇڏڻ
- **پڇي ڇڏڻ:** [اصطلاح] سخت مارڪٽ ڪرڻ، هڏ گڏ ڀڃي ڇڏڻ
- **پُڃُ ج پُڃَ:** [ا - مذ] دان، خيرات، پنُ
  - ٭ خيرجو ڪم، ثواب جو ڪم، نيڪي، ثواب، ڀلو چڱائي، ڏؤ
  - ٭ [سن: پنيہ < پو - پاڪ ٿيڻ]
  - ڪُرڙي مان ترياق ٿيا، پاپن پاران پُڃُ' (استاد بخاري)
- **پُڃَ آتِما:** [صفت] سخي، نيڪ
- **پُڃائِتو ج پُڃائِتا:** [صفت] پڃ وارو، دان وارو، ثواب وارو، نيڪ، سخي مرد
- **پُڃُ ڪرڻ:** [اصطلاح] دان ڪرڻ خيرات ڪرڻ خيرجو ڪم ڪرڻ
- **پُڃَ ڪري ڇڏڻ:** [اصطلاح] تمام گهڻو مال هٿ ڪرڻ، مفت جو مال گهڻو ميڙڻ
- **پُڃي ج پُڃي:** [صفت] نيڪ، سخي، فياض، خيرجو ڪم ڪندڙ

- • **پڇارا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو (جيڪي ڪجهه جوڪم ڪن)
- • **پڇارو ج پڇارا:** [صفت] ڪجهه پڇڻ وارو
  - • [سن: پڇج + ڪار]
- • **پُڇاٺا:** [ظرف] پڇاٺا
- • **پڇائِي/پڇائِي:** [ا - مث] ڪجهه پڇڻ جي اُجرت، ٺنبائي، ٺنبائي
  - ٭ [سن: پڇ - ڏڪ هڻڻ]
- • **پڇائِڻُ:** [مصدر 'پڇڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] ٺنبائڻ (ڪپها، پڇَ ڪڍائڻ
  - ٭ سيڪت ڏيارڻ
  - ٭ [پڇيو پڇندو پڇيل]

- **پڇڻُ:** [مص - فعل متعدي] ٺنبڻ (ڪپها، ڪجهه کي پڇڻ سان ذرا ذرا ڪري صاف ڪرڻ، پڇ ڪڍڻ
  - ٭ [مص] پڇڻ
  - ٭ [امر] پڇ
  - ٭ [مضارع] پڇيان(ج) پڇيون، پڇين(ج) پڇيو، پڇي(ج) پڇين
  - ٭ [زمان حال ناقص لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريہ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گڏيا آهن]
  - ٭ [حال] پڇي ٿو(ج) پڇين ٿا
  - ٭ [حال مث] پڇي ٿي (ج) پڇين ٿيون
  - ٭ [ماضي] پڇيو(ج) پڇيا
  - ٭ [ماضي مث] پڇي (ج) پڇيون
  - ٭ [مستقبل] پڇندو(ج) پڇندا
  - ٭ [مستقبل مث] پڇندي (ج) پڇنديون
  - ٭ [اسم مفعول] پڇيل

- • **پڃرُ ج پڃرَ:** [ا - مذ] لاديءَ جي ڇت ۾ ڪم ايندڙ هڪ ڪاٺي
  - ٭ سَڪل ۽ چيريل ٻَنڊ (جيڪو اڪثر ٻاهِ ٻارڻ جي ڪم اچي)
  - ٭ لڪڙو (جيڪو پٽ ۾ ڪامن ۽ پٽين جي وچ ۾ ٽوڻن ۽ پکن کي جهلڻ لاءِ رکجي)
  - ٭ ڪاڻو، لڪڙو ڏکو
  - ٭ دري
- • **پڃرڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڇت ۾ پڃر وجهڻ
  - ٭ [مص] پڃرڻ
  - ٭ [امر] پڃر
  - ٭ [پڃريو پڃرندو پڃريل]
- • **پڃرو ج پڃرا:** [ا - مذ] جهنگلي جانورن کي بند ڪرڻ لاءِ ٿلهين سيخن مان ٺهيل گهر
  - ٭ پکين کي ويهارڻ يا بند ڪرڻ لاءِ تيلين يا تارن مان ٺهيل ڪوڪو، قفس
  - ٭ [پرا: پنجر؛ سن: پنجر < پنج - آواز ڪرڻ يا رهڻ جنهن ۾ پکي ٻولين ٿا يا رهن ٿا]
  - ٭ ڪٽهڙو (ڪورٽ ۾ جوابدار فريادي يا شاهدن جي بيهڻ لاءِ)
  - ٭ چيرلاءِ ڪاٺين جي اڏاوت
  - ٭ بدن جي هڏن جو پاندو، هڏن جو بوتو
  - 'سو پکي، سو پڃرو، سو رڃ سوڙهي ڪنجهہ' (شاهہ / ڪارايل)

-- **ٻڇرا لوڙڻ:** [اصطلاح] رڪاوٽون ٽوڙڻ. بند خلاص ڪرڻ. آزادي حاصل ڪرڻ

ٻڪ ٻڪ تي ڏڪ ٻڇرا لوڏي، آڪيري ڏي اُڏندو آهيان' (استاد بخاري)

– **ٻڇرانڱون:** [صفت] ٻڇري جو. ٻڇري جهڙو. چاربدار (الاوت)

• **ٻڇري ج ٻڇريُون:** [ا - مث] پٿر يا ڪاٺ جو وزنائتو ٽڪر (جنهن ۾ مٺ وجهڻ لاءِ هٿيو ٺهيل هجي ۽ ماڻهو ورزش يا وزن آزمائي خاطر ڪڍن)

– **ٻڇري ڪڍڻ:** [اصطلاح] ورزش لاءِ پٿر يا ڪاٺ جو خاص وزن ڪڍڻ زور آزمائڻ لاءِ بار ڪڍڻ

* زمين تان ڳري شيءِ ڪڍي مٿي جهلڻ

* [طنزا] گهڻو ڪاڏو ڪائڻ. تيزيءَ سان ڪائڻ

• **ٻچڻ ج ٻچڻيُون:** [ا - مث] ڪپهه پڃڻ لاءِ ڪمان وانگر خاص اوزار

– **ٻچڻي ج ٻچڻيُون:** [ا-مث] ڪپهه پڃڻ جو اوزار. ٻچڻ

• **ٻچولو:** [ا - مذ] وَلِ جو هڪ قسم (وڻ تي چڙهندڙ ۽ سڄو سال ساوو رهندڙ اُن لاءِ بهترين ڪاڏل ٻه قسم ٿئنس، هڪ 'ٻچولو' ۽ ٻيو اسوڪو' جو پوري رنگ تي ٿئي)

• **ٻچُ:** [ا-مذ] جلَ. ڪام. ساڙُ. ٻچر. ٻاهه

* حسد. ڪينو. اندر جو ساڙ

* [سن: ٻنچ]

– **ٻچباز/ ٻچبازُ:** [صفت] اهو ماڻهو جنهن جو هاضمو گهٽ هجي يا کاڌي تي دل نہ ٿئيس. اگهو. عليل. بيمار

* [س/ل]

– **ٻچِڪو:** [ا-مذ] جلُ. ڪام. ساڙ. حسد. بغض

• **ٻچ:** [ا-مث] بلندي، درجو

* سُر جي سطح، آواز جي رسائي. ڪرج کان ٽيپ تائين پهچڻ جي آوازي سگهہ (موسيقيءَ جي اصطلاح ۾)

* بال کي اُڇلائڻ وارو مقرر هنڌ (راند جي اصطلاح ۾)

* ڪرڪيٽ راند ۾ ٻنهي وڪيٽن جي وچ واري پٽي

* [انگ: Pitch]

• **ٻچ:** [ا - مث] ٿوري ذري. لچ

* ٽڪ اُڇلائڻ جو آواز. ٻچڪ

* [س/ات]

– **ٻچ ٻچ:** [ا-مث] ذري ذري. ٽڪ ٽڪ

* آلاڻ جو احساس. ڀڳهرجڻ سبب بدن ۾ نمي

– **ٻچڪڙو:** [ا-مذ] ٿورو ذرو. ٽڪڙو. ذرڙو. ننڍڙو

* [مث: ٻچڪڙي ج ٻچڪڙيون]

• **ٻچ/ٻچي ج ٻچيُون:** [ا - مث] اکين ۾ جميل گندُ. ٻچي. نڪ جي جميل مرُ

– **ٻچرُ/ٻچيرُ:** [صفت] جنهن جي اکين ۾ هميشہ ٻچيون ٻيون هجن

• **ٻُچُ ج ٻُچَ:** [ا-مذ] ڪپڙو. ڳريل ڪپڙو. ڪپڙي جو ننڍڙو ٽڪر. ميرو يا پراڻو ڪپڙي جو ٽڪر

* [س/ل/ڪوهہ]

– **ٻُچُ پوتي ج ٻُچُ پوتيُون:** [ا-مث] ڪپڙلتو گندي ڪپڙو پراڻو سراڻو لتو

• **ٻچارَ ج ٻچارُون:** [ا-مث] ڳالهہ. ذڪر. بيان. تذڪرو

* تاتِ. يادگيري

'ٻچارون ٻرين جون محبتين حرڪ' (شاهہ/ آسا)

'ٻوہٽ ٻتنگ ٻاڻ ۾ ڪيهي ڪن ٻچار' (محمد فقير کتياڻ)

* ٻچر

* عادت

* گلا. ننڌا

'آءَ اوريان جهلِ ٿون، چڏيم ٻاڻ ٻچارَ' (شاهہ/ آسا)

– **ٻچارَ ڇڏي ڏيڻ:** [اصطلاح] ڪابہ ڳالهہ نہ ڪرڻ. ڪو بيان نہ ڪري سگهڻ

* آسرو پلي ويهڻ. تانگهہ ڇڏي ڏيڻ (گهڻو ياد ڪرڻ ڪانپوءِ)

– **ٻچارَ ڪرڻ:** [اصطلاح] ذڪر ڪرڻ. ڳالهہ ڪرڻ. يادِ ڪرڻ

* گلا ڪرڻ

– **پچارڻ**: [مص - فعل متعدي] ڳالھ ڪرڻ، بيان ڪرڻ، ڳالھ ٻولھ ڪرڻ

* ياد ڪرڻ
* وري وري چوڻ، گلا ڪرڻ، نندا ڪرڻ
* ڦهلائڻ، عام ڪرڻ
* [مص] پچارڻ
* [امر] پچار
* [مضارع] پچاريان (ج) پچاريون، پچارين (ج) پچاريو، پچاري (ج) پچارين
* [زمان حال ناھڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]
* [حال] پچاري ٿو (ج) پچارين ٿا
* [حال مت] پچاري ٿي (ج) پچارين ٿيون
* [ماضي] پچاريو (ج) پچاريا
* [ماضي مت] پچاري (ج) پچاريون
* [مستقبل] پچاريندو (ج) پچاريندا
* [مستقبل مت] پچاريندي (ج) پچاريديون
* [اسم مفعول] پچاريل

– **پچار هڻڻ**: [اصطلاح] ڳالهيون بيان ڪندو رهڻ، ذڪر هڻڻ

* برائي گلا وات ۾ هڻڻ

• **پچانگو ج پچانگا**: [ا - مذ] مڇيءَ جو هڪ قسم (بنا ڇلرن، قد هڪ گز کان ڇهن انچن تائين)

• **پچائي ج پچائيون**: [ا - مث] رڌڻ يا پچائڻ جي مزدوري، رڌائي، رڌائي

• **پچاءُ**: [ا - مذ] جلن، پچ، سوز، گرمي، تپش

* حسد، ساڙ، تپسو
* رڌڻ، ڪاڌو تيار ڪرڻ

– **پچائڻ**: [مص - فعل متعدي] رڌڻ، تيار ڪرڻ (طعام)

* پڪو ڪرڻ (اتي تي)
* پچڻ، تپڻ، سيڪڻ
* مٽيءَ مان ٺهيل سرن يا ٺانوَ ڪوريءَ يا نهائينءَ ۾ وجهي، باھ ڏئي مضبوط ڪرڻ
* پختو ڪرڻ
* سهڻ، برداشت ڪرڻ (تڪليف، درد يا ڪنهنجون غلط ڳالهيون)
* ويچارڻ (خيال)
* مشق ڪرڻ، پڪو ڪرڻ (اکر يا سبق وغيره)
* [مص] پچائڻ
* [امر] پچاءِ
* [مضارع] پچايان (ج) پچايون، پچاين (ج) پچايو، پچائي (ج) پچائين
* [زمان حال ناھڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]
* [حال] پچائي ٿو (ج) پچائين ٿا
* [حال مت] پچائي ٿي (ج) پچائين ٿيون
* [ماضي] پچايو (ج) پچايا
* [ماضي مت] پچائي (ج) پچايون
* [مستقبل] پچائيندو (ج) پچائيندا
* [مستقبل مت] پچائيندي (ج) پچائينديون
* [اسم مفعول] پچايل

– **پچائي وڃڻ**: [اصطلاح] سهي وڃڻ، برداشت ڪري وڃڻ (ڏک يا تڪليفون)

* هضم ڪرڻ (ڪر ڳرو يا طاقتور کاڌو)
* کائي وڃڻ (امانت)

• **پچر ج پچرون**: [ا - مث] بجاز، تات، ڳالھ، يادگيري

* گلا، نندا
* جنڊ، پيچو، ڀڻ
* عادت
* چر، حرڪت، ڪونس

– **پچر ڇڏڻ**: [اصطلاح] ڀڻ ڇڏڻ، جنڊ ڇڏڻ

* بجاز نہ ڪرڻ
* ويجھو نہ وڃڻ
* ڪو ڪم نہ چوڻ

– **پچر ڪرڻ**: [اصطلاح] ڳالھ ڪرڻ، ذڪر ڪرڻ، گلا ڪرڻ، پر پٺ ڪجھ گهٽ وڌ چوڻ

• **پچڪَ:** [ا - مث] ٿورڙي ذري. پِتڪ. سوراخ مان ڪنهن پاڻيءَ جو ٿورڙي انداز ۾. يڪدم لاٽ ڪري نڪرڻ جو آواز

• **پچڪُ:** [ا - مذ] ڏاچيءَ جي ٿڻن جو هڪ مرض (جنهن ۾ ٿڻن مان کير گهٽ اچڻ لڳندو آهي)

∗ [س/ڪوهر]

∗ وارن ۾ خشڪيءَ سبب جمي وِيَلَ اڇيون ڪَلُون. پِڦو

• **پچڪاري ج پچڪارِيُون:** [ا - مث] ڦوهاري نما شيشيءَ/پلاسٽڪ جي بوتلَ جو هڪ قِسم (جنهن ذريعي ڪا پاڻياٺ زور سان اُڇلجي اڪثر اکين يا ڪنن ۾ وجهڻ جون دوائون اُن ۾ بند ڪن)

∗ پاڻ ڦوڪڻ جي ڏاڙ

∗ هوليءَ جو رنگ اُڇلائڻ جي نالي

∗ رَنگ جي ڏاڙ

• **پُچڪرَ ج پُچڪرُون:** [ا - مث] بچڪر. زبان. تارون ۽ چپن سان 'بچ بچ' وارو آواز (جيڪو ڪنهن جانور کي بيهارڻ يا سڏڻ يا ننڍڙي ٻار کي راند ڪرائڻ پرچائڻ يا پاپوهه ڏيڻ وقت ڪجي)

– **پُچڪرَ ڏيڻ:** [اصطلاح] بچڪر ڏيڻ

∗ آماده ڪرڻ. تيار ڪرڻ

∗ هشي ڏيڻ. چرچ ڏيڻ

∗ حوصلو پيدا ڪرڻ. همٿائڻ

∗ [س/ات]

• **پچڪِڙو ج پچڪِڙا:** [صفت] پتڪڙو. ننڍڙو. تمام ننڍڙو. ذرڙو

∗ [مث: پچڪِڙي ج پچڪِڙيون]

• **پچلَڻُ:** [مص - فعل متعدي] نپوڙڻ. نچوڙڻ

∗ [س/ٿ]

∗ [مص] پچلَڻ

∗ [امر] پِچل

∗ [مضارع] پِچليان (ج) پِچليُون. پِچلين (ج) پِچليو. پِچلي (ج) پِچلين

∗ [زمان حال ٿاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

∗ [حال] پِچلي ٿو (ج) پِچلين ٿا

∗ [حال مث] پِچلي ٿي (ج) پِچلين ٿيون

∗ [ماضي] پِچليو (ج) پِچليا

∗ [ماضي مث] پِچلي (ج) پِچليون

∗ [مستقبل] پِچليندو (ج) پِچليندا

∗ [مستقبل مث] پِچليندي (ج) پِچليندِيون

∗ [اسم مفعول] پِچليل

• **پَچَڻُ:** [ا - مذ] باهه. آڳ

∗ سيڪو. تئو. تابش

'پچڻ گهڻا پچايا، تون پچڻ کي ب پچاءِ' (شاهه/يمن ڪلياڻ)

∗ ساڙ. حسد. بغض

∗ [مص - فعل لازمي] باهه تي پڪو ٿيڻ. رڌجڻ (طعام)، گهڙجڻ (ماني). ٺرجڻ

∗ سيڪجڻ (ٿانون تي)

∗ پچڻ (باهه ۾)

∗ سڙڻ. برڻ. ڪامڻ. جلڻ

∗ رسجڻ (ميوو)

∗ آرايون پيدا ٿيڻ (گرميءَ سبب جسم تي)

∗ ڪڙهڻ. رجهڻ

∗ پڪريز ڪرڻ (ڦٽ. زخم)

∗ بر زبان ٿيڻ. ازبر ٿيڻ (ڪو ٿيون لفظ ننڍڙي ٻار کي)

∗ حسد ڪرڻ. ساڙ کائڻ

∗ پڪا ٿيڻ (مٽيءَ مان ٺهيل شيون. ٿانو سِرون وغيره)

∗ هضم ٿيڻ (کاڌو)

'پڙهڻ پچڻ وچ ۾، آهي وڏو فرق،
محبت وارن مرڪ، مام سڃاڻن مام جي'

(محمد فقير کتياڻ)

∗ [پچيس پچيا. پچي. پچيون. پچندس. پچندا. پچندي. پچنديون. پڳل]

– **پَچَڻُ پَچَرڻُ:** [اصطلاح] جلڻ. ڪامڻ. سڙڻ. برڻ. اندر ۾ رجهڻ

– **پَچِٽي ج پَچِٽيُون:** [ا - مث] پچڻ جي حالت. پلي، مڇيءَ وغيره کي ڪوڪ ڪرڻ جي منجڻ

– **پڇي پُختو ٿيڻ:** [اصطلاح] تکليفون سهي ڏاڍو ٿيڻ
❊ ڪشالا ڪڍي ڪامياب ٿيڻ، محنتون ڪري پار پوڻ
❊ تجربو حاصل ڪرڻ، تجربيڪار ٿيڻ

• **پڇو:** [ا - مذ] ذرڙو، وڏي پڇي (اڪ جي)
❊ [س/ڪوهه]

– **پڇو لڳڻ:** [اصطلاح] اکيون اُٿڻ سبب پڇين سان بند ٿي وڃڻ

• **پڇوڪڙو ج پڇوڪڙا:** [صفت] پڇڪڙو، ننڍڙو، ٿورڙو، ذرڙو
❊ [س/ل]
❊[مث: پڇوڪڙي ج پڇوڪڙيون]

• **پڇوٿا:** [ا - مذ] ڪپڙ ۾ پيرَن جي پاسي وارو نڪمو ڦر
❊ [س/ٿ]

• **پڇي:** [ا - مث] سون ۽ پاري جي ملاوت (جيڪا هيرن جي جڙت ۾ ڪم ايندي)، سون يا چانديءَ جو ريھ
❊ [سن: پنچ - گنڍڻ]

• **پڇي ڪاري:** [ا - مث] هيرن جي جڙاوت جو ڪم
❊ ٻت تي ڪمان جو هڪ قسم

• **پڇي ج پڇيون:** [ا - مث] اَڪ جي تيري ۾ ڳنڍ ٿيل ڳند، اُنيل اڪ جو ڳنڊ، نڪ جو جميل ڳند

– **پڇيرُ ج پڇيرَ:** [صفت] جنهن جي اکين ۾ پڇيون هجن پڇرُ

– **پڇيٽاڙو:** [صفت] پڇيرُ، پڇرُ
❊ [س/ٿ]

• **پڇُ ج پڇَ:** [ا -مذ] چنڊ جي مهيني جو اڌ (اونداهي پک، سهائي پک)، بدر (چنڊ جي ٽن ڏهاڪن 'هلال'، بدر، قمر' مان وچون ڏهاڪو)
❊ [سن: پڪش - پک، پاسو]
❊ طرفداري، پاسو، حمايت
❊ جبل جي لهواري ڀهر تي نڪتل وڏي ڇپ
❊ ڏنو
❊ [س/ڪوهه]
❊ پڇ وارو حصو پڇرو، ڏنگ، پڇو
❊ جهڪ، وڏ، چيرُ
❊ اصليت، حالت
❊ [س/ل]
❊ [ظرف] پوءِ

– **پُڇُ ڪرڻ:** [اصطلاح] سيکت ڏيڻ، تعدي ڪرڻ

• **پڇَ:** [ا - مث] ٿڪايل جانورن جو پاڻي، پيڇي، پيڻ
❊ جانورن جو پٽڙو پٽ، رب، ڪانجي
❊ [سن: پڇڇ - پيڇي]
❊ [صفت] ذري، ٿوري
❊ پٽڙي

– **پڇَ پاڻي:** [ا - مذ] رب پاڻي، پاڻيءَ جهڙو پٽ
❊ سادو ڪاڙو، غريباڻو ڪاڙو

– **پڇَ پڇَ:** [ظرف] ٿورو ٿورو، ڊڪ ڊڪ (پاڻي)
❊ [س/ل]

• **پڇَ ج پڇُون:** [ا - مث] ننڍو ۽ ڇڊو ککرُ، ڪڪري
❊ [س/ل/ٿ]

• **پُڇُ ج پُڇَ:** [ا - مذ] جانورن جي ڪرنگهي ۾ پٺ ڏانهن وڌيل وارن واري پڇڙي، دم
❊ [پرا: پنڇَ، سن: پڇڇ]
❊ پکيءَ جا پٺ وارا وڌيل کنڀ
❊ پڇڙي (ٽانگ پلاجي)
❊ لَغڙ جي هيٺين ڪنڊ ۾ ٻڌل اڳڙي
❊ پڇاڙي، آخرين، حد، پوين چيڙو، پوين حصو (ڳالهه جو پڇ)

– **پُڇُ ٻڌڻُ:** [اصطلاح] ڳالهه کي دگهو ڪرڻ
❊ اجائي خوشامد ڪرڻ

– **پُڇُ ٻڌي حمري ڪرڻ:** [اصطلاح] نالائق کي نوازڻ، نااهل جي بيجا خوشامد ڪرڻ

– **پُڇَ تي لتَ اچڻ:** [اصطلاح] چيڙائڻ
❊ سوگهو ڪرڻ، گرفت ۾ اچڻ

– **پُڇُ ٽاٽ ڪرڻ:** [اصطلاح] خوش ٿيڻ، مزو وٺڻ
❊ ٻجائي ڇڏڻ، تيار ٿيڻ (ڀڄڻ لاءِ)
❊ شوخي ڏيکارڻ
❊ ڊڄ ڪرڻ
❊ سختي ڪرڻ، سيکت ڏيڻ

– **پُڇُ ٽار:** [صفت] اهو گهوڙو جنهن جو پڇُ هڪ پاسي لڙيل هجي (اهو گهوڙو نحس ليکبو آهي)
'پڇ ٽارُ، مالک مارُ' (چوڻي)

– **پُڇُ پائي پِڇي وَڃَڻ:** [اصطلاح] لڪي ڀڄي وڃڻ، ٽڪرو ڀڄي وڃڻ، ڊِڄي ڀڄي وڃڻ

– **پُڇُ پٽِڻ:** [اصطلاح] لَنڊبو ڪرڻ

* مار ڏيڻ

* بيزار ڪرڻ، ڪَڪ ڪرڻ

– **پُڇُ پوڙڻ:** [اصطلاح] ڏيرو ٿيڻ، هيٺو ٿيڻ، لاڇڻو ٿيڻ

– **پُڇُ جَهلڻ:** [اصطلاح] قابو ڪرڻ

* پٺيان لڳڻ

* سهارو وٺڻ

– **پُڇُ ڏاندُ ڪَرڻ:** [اصطلاح] خوشيون ڪرڻ، تاڙيون ڏيڻ، ڪڏ ڪرڻ

– **پُڇُ ڊِگهو هُجڻ:** [اصطلاح] وِٽن ماٽن ۽ دوستن يارن جي گهڻائي هئڻ گهڻي سڃاڻپ هجڻ، رهائي هجڻ، وڏي پهچ هجڻ، واسطا ڊگها هجڻ

– **پُڇرُ / پُڇڙُ:** [صفت] پڇ وارو، پڇ سان

– **پُڇرُ تارو / پُڇڙُ تارو:** [ا-مذ] پڇ وارو تارو، دمدار تارو، جوٽيرُ تارو

– **پُڇَ ڪائِي:** [ا-مث] چوپائي مال جو پڇَ وارو هڏو

– **پُڇڪڙُ:** [ا-مذ] پاکڙي کي مضبوط ڪرڻ لاءِ اُنَ جي پڇَ هيٺان ورائي ٻڌڻ جو رَسو

* [س/ات]

– **پُڇُ ڪنڌي تي رَکَڻُ:** [اصطلاح] ڀڄڻ، تِکو ڀڄڻ، تاڙيون ڏيڻ

– **پُڇُ کَڙو ڪَرڻ:** [اصطلاح] تيار ٿيڻ، هوشيار ٿيڻ، ڀڄڻ لاءِ تيار ٿيڻ

– **پُڇُ گُرُ:** [ا-مذ] پاکڙي کي مضبوط ڪرڻ لاءِ ان جي پڇ هيٺان ورائي ٻڌڻ جو رسو

* [س/ت]

– **پُڇُ ڳُڻِيءَ ۾ ڪرڻ:** [اصطلاح] ڳيڊي ٿيڻ، بزدل ٿيڻ، ٻاڙيو ٿيڻ

* ڪنجوسي ڪرڻ

– **پُڇُ لاڙِڻ:** [اصطلاح] پڇ هيٺ ڪرڻ

* جوش ڍرو ٿيڻ، بيوسي جو اظهار ڪرڻ

* ناراض ٿيڻ

– **پُڇُ مٿي ڪرڻ:** [اصطلاح] خوش ٿيڻ

* تيار ٿيڻ

* اصليت ظاهر ٿيڻ

– **پُڇُ مروڙڻُ:** [اصطلاح] هوشيار ڪرڻ

* تنبيهه ڪرڻ

– **پُڇُ وَڃائِڻُ:** [اصطلاح] ڏيرو ٿيڻ، ڪمزور ٿيڻ، هيڻو ٿيڻ، اُٿڻ ويهڻ جي سگهه نه رهڻ

* [س/ات]

– **پُڇُ وَٺڻ:** [اصطلاح] پٺيان پوڻ، پٺيان لڳڻ، پيڇو ڪرڻ

* سهارو وٺڻ، بچاءُ ڳولڻ

– **پُڇُ هيٺ ڪرڻ:** [اصطلاح] جوش ڍرو ٿيڻ بيوسي جو اظهار ڪرڻ

* ناراض ٿيڻ

– **پُڇي ج پُڇيُون:** [ا-مث] ننڍڙو پڇ، پڇڙي (مڇيءَ جو پڇ ناڳ جي پڇڙي)

• **پُڇا ج پُڇائُون:** [ا-مث] پُڇڻ جو ڪم، سوال، معلومات، جاچ، خبر، ڳولا

آسان تنين لاءِ، پٿي پرپر پُڇائُون ڪيون' (شاهه)

– **پُڇا ڪَرڻ:** [اصطلاح] پڇڻ، خبر لهڻ، سڌ لهڻ

* ڳولا ڪرڻ، تلاش ڪرڻ

– **پُڇا ڳاڇا ج پُڇائُون ڳاڇائُون:** [ا-مث] پڇ ڳاڇ، سڌ سماءُ، خبر چار، ڏس پتو، جاچ جوچ

– **پُڇا ڳاڇا ڪرڻ:** [اصطلاح] ڳولا ڦولا ڪرڻ جاچ جوچ ڪرڻ معلوم ڪرڻ، سڌ سماءُ وٺڻ، خبر چار وٺڻ

- **پُڇائُو ج پُڇائُو:** [صفت] پڇا وارو. پڇا ڪندڙ. پڇندڙ. سوال ڪندڙ
☼ ڳولائو. متلاشي
• **پڇاتو:** [صفت] ڳاڙهاڻ ۾ اُجاڻ رنگ وارو
☼ [س/ل]
• **پڇاٽ ج پڇاٽ:** [ا - مذ] هڙلي ۾ ڪم ايندڙ هڪ رسو
• **پڇاڙ ج پڇاڙُون:** [ا - مث] چوٽ. سٽ. نقصان
☼ سيڪٽ. سزا
☼ لٽ وغيره جي پوڇڙ جو ڌڪ
☼ گهوڙي وغيره جي لَتَ جو ڌڪ. لَتَ. اِٽَ. پُستي
☼ جهڙَپ (بيماري، جن وغيره جي)
☼ [پرا/سن]
- **پڇاڙ اَچڻ:** [اصطلاح] ڌڪ اچي وڃڻ. چوٽ لڳي وڃڻ. نقصان رسڻ. سزا اچڻ. تڪليف پهچڻ. جهڙپ اچڻ (بيماري وغيره جي)
☼ [س/ات]
- **پَڇاڙڻ:** [مص - فعل متعدي] سٽڻ (ڪپڙا پٿر يا ڦرهي تي)
☼ زور سان هڻڻ (زمين تي). ڪيرائڻ. اُڇلائڻ. ڌڪو ڏيڻ
'پکين پاڻ پڇاڙيو لڏيا هوتَ وڃن' (شاهه)
☼ [مص] پڇاڙڻ
☼ [امر] پڇاڙ
☼ [مضارع] پڇاڙيان (ج) پڇاڙيُون. پڇاڙين (ج) پڇاڙيو. پڇاڙي (ج) پڇاڙين
☼ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۾ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]
☼ [حال] پڇاڙي ٿو (ج) پڇاڙين ٿا
☼ [حال مث] پڇاڙي ٿي (ج) پڇاڙين ٿيون
☼ [ماضي] پڇاڙيو (ج) پڇاڙيا
☼ [ماضي مث] پڇاڙي (ج) پڇاڙيون
☼ [مستقبل] پڇاڙيندو (ج) پڇاڙيندا
☼ [مستقبل مث] پڇاڙيندي (ج) پڇاڙينديون
☼ [اسم مفعول] پڇاڙيل

- **پڇاڙ هڻڻ:** [اصطلاح] لَتَ هڻڻ. اِٽَ هڻڻ. ٽونٽِي هڻڻ
☼ اِشارو ڏئي ڪم ڪاري ڇڏڻ
☼ [س/ات]
• **پڇاڙي ج پڇاڙيُون:** [ا - مث] آخر. انت. خاتمو. پڇاڙي. تُوڙ
☼ پُڇڙي. پويون حصو. چيڙو
☼ چيهه. ڏنگ
☼ پويون وقت. آخرت
☼ پيري. پوڙهپ
☼ سڪرات. موت
☼ نتيجو. انجام
☼ گهوڙي جي پوئين ٽنگ ۾ ٻڌڻ جو خاص قسم جو رسو
☼ ٻنگ جو ڏمر
☼ نڪيتي. آخري رسم (ڪنهن خوشيءَ جي موقعي جي)
☼ [ظرف] نيٺ. آخرڪار. پوءِ
- **پڇاڙيءَ جو پهر:** [محاورو] ڏينهن جو پويون حصو. سانجهي. نماشام
☼ آخرت. قيامت. محشر
☼ سڪرات. موت
- **پڇاڙيءَ جو پهر هئڻ:** [اصطلاح] عمر پوري ٿيڻ تي هئڻ. پيرسن هئڻ. مرڻ ڪنڌي تي هئڻ
- **پڇاڙي سُرهي ٿيڻ:** [اصطلاح] آخرت موچاري ٿيڻ. عاقبت موچاري ٿيڻ. حياتيءَ جا پويان ڏينهن سکيا گذارڻ
'آڳاڙي تنين سرهي، جنين پڇاڙي سرهي' (چوڻي)
- **پڇاڙي وِجهڻ:** [اصطلاح] گهوڙي کي پوئين ٽنگ ۾ خاص قسم جو رسو ٻڌڻ
- **پڇاڙيُون ڇنائڻ:** [اصطلاح] بيزاري ڏيکارڻ. ڏاڍو تنگ ٿيڻ. زوريءَ پچي وڃڻ
• **پڇانئُون / پڇائُون:** [ا - مذ] سايو. پاڇو. پاڇولو. ڇانءَ. عڪس. اولڙو. دئو
☼ [سن: پرڇايه]

• **پڇاڻَ:** [ا - مث] سُڃاڻَ، واقفيت، ڄاڻ، سڃاڻپ، ڏيٺ

٭ خَبر، سُڌِ، علم

'بسي پنهنجو پيچ پسڻ جي پسڻ واري پڇاڻ پسان ڇا' (محمد فقير کتيان)

• **پُڇاڻِڪو:** [صفت] خوار، بدنام

٭ [س/ات]

– **پُڇاڻِڪو ٿيڻ:** [اصطلاح] خوار ٿيڻ، بدنام ٿيڻ، گلارو ٿيڻ

• **پڇاڻڻُ:** [مص - فعل متعدي] سڃاڻڻ، ڄاڻڻ، سهي ڪرڻ، معلوم ڪرڻ

٭ [پرا: پرت + گيان = سڃاڻڻ]

٭ [مص] پَڇاڻَڻ

٭ [امر] پَڇاڻِ

٭ [مضارع] پَڇاڻيان (ج) پُڇاڻيون، پَڇاڻين (ج) پَڇاڻيو، پَڇاڻي (ج) پَڇاڻين

٭ [زمان حال ناهي لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

٭ [حال] پَڇاڻي ٿو (ج) پَڇاڻين ٿا

٭ [حال مث] پَڇاڻي ٿي (ج) پَڇاڻين ٿيون

٭ [ماضي] پَڇاڻيو (ج) پَڇاڻيا

٭ [ماضي مث] پَڇاڻي (ج) پَڇاڻيون

٭ [مستقبل] پَڇاڻيندو (ج) پُڇاڻيندا

٭ [مستقبل مث] پَڇاڻيندي (ج) پُڇاڻينديون

٭ [اسم مفعول] پَڇاڻيل

• **پُڇاڻو ج پُڇاڻا:** [ا - مذ] پڇا ڳاڇا، دريافت، سخت پڇا

٭ گذريل ڪمن بابت پڇا، پڇا ڳاڇا (آخرت ۾)، عملن جو حساب (قيامت ۾)

– **پُڇاڻي جو ڏينهن:** [محاورو] قيامت جو ڏينهن، روزِمحشر

• **پُڇاوِڙو:** [ا - مذ] ريهه يا ٽانڪي ڏيڻ جي مصالحي رکڻ لاءِ شيهي جو پيالو (ٽانڪي ڪم جو اصطلاح)

٭ [س/ات]

• **پڇاوِي:** [ا - مث] پاڇي

• **پڇتاءُ:** [ا - مذ] پشيماني، ندامت، شرمندگي، شرمساري، افسوس

٭ توبهه، معافي

'مان ٿي هان پڇتاءُ مان ٿي پيار پرين جو' (شيخ اياز)

– **پڇتاءُ ڪرڻ:** [اصطلاح] پڇتائڻ، پشيمان ٿيڻ، هٿ هڻڻ، شرمسار ٿيڻ

٭ توبهه ڪرڻ، معافي وٺڻ

– **پڇتائِڻُ:** [مص - فعل لازمي] پشيمان ٿيڻ، هٿ هڻڻ، پنهنجي ڪيئي تي ڏک يا افسوس ظاهر ڪرڻ، ارمان ڪرڻ، شرمسار ٿيڻ

٭ توبهه ڪرڻ، معافي وٺڻ

٭ [پڇتايو، پڇتايا، پڇتائي، پڇتايون، پڇتائيندو، پڇتائيندا، پڇتائيندي، پڇتائينديون، پڇتايل]

• **پڇتِي ج پڇتِيون:** [ا - مث] ڀِن ديوارن جي ڪنڊ تي سامان رکڻ لاءِ ٺاهيل ڇڄِهرو ڊِڇتِي، ڊِڇتِي، ٻجنڊِي

• **پڇتِي:** [ا - مث] ٻوٽي جو هڪ قسم

٭ [س/ات]

• **پڇپاتُ:** [ا - مذ] پاسخاطري، حمايت، طرفداري

• **پڇپاتِي:** [صفت] پاسخاطري ڪندڙ، حمايتي، طرفدار، پاسو ڪندڙ، تائيد ڪندڙ

• **پڇرڻُ:** [مص - فعل لازمي] پکڙڻ، ڇڙوڇڙ ٿيڻ

٭ [س/ل]

٭ [پڇريو، پڇريا، پڇري، پڇريون، پڇرندو، پڇرندا، پڇرندي، پڇرنديون، پڇريل]

• **پڇڙُ ج پڇڙون:** [ا - مث] چوپائي مالَ جي وهڪي ويل مادي، ڪانگهارو مال، نه سوئا نه ڍِڪي، وِهڪيل، ڪاهر

٭ پڇاڙِي، وارو ٿورو ٿورو کير ڏهائڻ وارو مال (رڍ، ٻڪري، ڏڳي وغيره)

٭ هلڪو ڏک، پڇاڙ، ڇيپت

٭ هلڪِي لَتَ (ڪنهن وهٽ جي)

٭ جانورن جو پوين حصو

٭ رانَ (چوپائي مال جي)

• **پُڇُڙُ ج پُڇُڙَ:** [ا - مذ] پڇاڙيءَ وارو حصو، پويون ٽڪر (رسي وغيره جو)
٭ ڪانپاٽي يا نوڙيءَ جو پوڇڙ (ڇيڙو يا سنهو پاسو)

• **پُڇڙالو:** [ا - مذ] گاهه جو هڪ قسم، ٻچر گاهه

• **پُڇَڙُ تارو:** [ا - مذ] پڇ وارو تارو، آسمان ۾ گهمندڙ ستارو ڪاميٽ (comet)
٭ [اصطلاحاً] ڪوڙو، ڦتني باز ماڻهو

• **پُڇڙنگ:** [ا - مذ] ٻاڪري جي پوئين آسڻ سان ٻڌل پٽو (جيڪو اُٺ جي پڇ هيٺان ڏمچيءَ طور ڏنو وڃي)
٭ جانور (خاص ڪري اُٺ) جي پڇ ۾ ٻڌل رسيءَ يا ڪپڙي جو ٽڪر

• **پڇڙو ج پڇڙا:** [ا - مذ] پڇ
٭ ڏنگ، ڇهڪ، ڇير، وڏ

• **پُڇڙي ج پُڇڙيون:** [ا - مث] پڇاڙيءَ وارو حصو
٭ پڇ (ناڱ جو)، پڇ وارو حصو (ڀلي يا مڇيءَ جو)
٭ واهه يا شاخ وغيره جو پڇاڙي وارو حصو (جتي پاڻيءَ جي رفتار ۽ مقدار ۾ ڪمي اچي وڃي)
٭ لڪڻ جو هيٺيون حصو

– **پُڇڙي (پُڇڙيون) ٽوڪڻ:** [اصطلاح] پڇ هڻڻ ناڱ وغيره جو ڦٿڪڻ وقت پڇ زمين تي هڻڻ
٭ ڦٿڪڻ، چڙيون هڻڻ
٭ ڪوشش ڪرڻ، حيلا وسيلا ڪرڻ

– **پُڇڙيون هڻڻ:** [اصطلاح] بچاءَ لاءِ ڪوششون ڪرڻ، پاڻ پتوڙڻ
٭ ناڻ مٺول ڪرڻ، ڪس ڪساءَ ڪرڻ

• **پُڇڪ ج پُڇڪ:** [ا - مذ] ننڍو پڇ
٭ [صفت] وڏي پڇ وارو

• **پڇم:** [ا - مذ] اولهه، اُلهندو مغرب، اُلهندو جابلو
٭ يورپ جو پاسو (ايشيا جي طرف کان)
٭ [ضد: پورب]
٭ [سن: پشچم - پليون پاسو - مغرب]
٭ [ا - خاص] تصوف ۾ هڪ منزل جو نالو

– **پڇمي:** [صفت] اولهه جو، مغربي ملڪن جو، اولهه جي ملڪن جو، يورپي

• **پڇنڊ ج پڇنڊون:** [ا - مث] ٻجڙ، ٻچاڙ
٭ هلڪر ڏڪ، چبيت
٭ هٿ جي لوڏ ۽ اشارو (ناچ ۾)
٭ ڏهل جي وڄت جو هڪ نمونو (جنهن تي ڏالون گيچ ڳائين)
٭ [س/ل/ڪوهه]

• **پُڇنڊُ/ پُڇنڊَ:** [ا - مذ - مث] ٻاڪري کي مضبوط رکڻ لاءِ اُٺ جي پڇ هيٺيان ڦري ايندڙ رسي، اُٺ جي پڇ کي ٻاڪري سان ٻڌڻ جي نوڙي

• **پڇنڊي ج پڇنڊيون:** [ا - مث] ٻن ديوارن جي ڪنڊ تي سامان رکڻ لاءِ ٺاهيل ڇڇهرو (جنهن تي گهر جو سامان وغيره رکجي)، ڏڇتي، ڏڇتي، ٻچنڊي، سيمينٽ يا ڪاٺ وغيره مان ٺهيل وڏو جارو يا طاق

• **پڇڻ:** [مص - فعل متعدي] آفيم ڪڍڻ لاءِ پوست جي ڏوڏيءَ کي چيرڻ
٭ [مص] پڇڻ
٭ [امر] پڇ
٭ [پڇيس پڇندس پڇيل]

• **پُڇڻ:** [مص - فعل متعدي] معلوم ڪرڻ، دريافت ڪرڻ، جاچ ڪرڻ
٭ سوال ڪرڻ، سوال پڇڻ، پڇا ڪرڻ، جواب طلب ڪرڻ
٭ احوال وٺڻ
٭ حساب ڪتاب وٺڻ
٭ عيادت ڪرڻ، بيمار جي مزاج پرسي ڪرڻ
٭ صلاح ڪرڻ (ڪاڏي يا ماڻهوءَ جي)، آڇڻ (ڪاڏو يا ماڻهو وغيره)
٭ اهميت ڏيڻ، عزت ڪرڻ
٭ پرواهه ڪرڻ
'ڪير ٿو انهيءَ ڳالهه کي پڇي' (جملو)

* [مصدر] پـَڄڻ
* [امر] پـَڄ
* [مضارع] پـَڄان (ج) پـَڄون، پـَڄين (ج) پـَڄو، پـَڄي (ج) پـَڄن
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل ’ٿو‘ ۽ زمان حال استمراريه لاءِ ’پيو‘ جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] پـَڄي ٿو (ج) پـَڄن ٿا
* [حال مت] پـَڄي ٿي (ج) پـَڄن ٿيون
* [ماضي] پـَڳو (ج) پـَڳا
* [ماضي مت] پـَڳي (ج) پـَڳيون
* [مستقبل] پـَڄندو (ج) پـَڄندا
* [مستقبل مت] پـَڄندي (ج) پـَڄنديون
* [اسم مفعول] پـَڳل

– **پُڄڻَ کي ٽاڪا لڳڻ:** [اصطلاح] ڳالهائڻ تي بندش پوڻ
’ڪَنَنِ کي ڪرڪا لڳا، پـَڄڻ کي ٽاڪا‘ (استاد بخاري)

– **پُڇڻو ۽ پُڇڻا:** [صفت] پـُڇندڙ، پڇا ڪندڙ، دريافت ڪندڙ
ذري ذري جي واقفيت معلوم ڪندڙ
’پڇڻا نه منجهڻا‘ (چوڻي)

• **پـِڇو:** [ظرف] پوءِ، پوئتي، پٺيان
* [س/ٿ]

– **پـِڇو ٿيڻ:** [اصطلاح] پوئتي موٽڻ، وري وڃڻ

– **پـِڇو جاڻ:** [اصطلاح] واپس موٽڻ، وري اچڻ

• **پـَڇو ۽ پـَڇا:** [ا - مذ] پويون ڀاڱو (بدن جو)،
مقعد جو اندريون حصو، سيرو، چٻ

– **پـَڇو ٽاڻڻ:** [اصطلاح] تنگ ڪرڻ، هر هر ساڳي ڳالهه ڪرڻ

– **پـَڇو پاڻي ڪرڻ:** [اصطلاح] سخت تڪليف ڏيڻ، ٿيڪائڻ،
گهڻو هلائڻ ٿڪائڻ، سخت ڪم وٺڻ حد کان وڌيڪ محنت ڪرائڻ

– **پـَڇو ڪڍڻ:** [اصطلاح] هلاڪ ڪرڻ، ڊوڙائڻ (راند ۾)،
ٿڪائڻ، ٿيڪائڻ، سخت محنت جو ڪم ڪرائڻ

– **پـَڇو نڪرڻ:** [اصطلاح] سخت محنت يا ڪمزوري سبب
هيڻائي ٿيڻ
* موڪن جي بيماريءَ سبب سيرو ٻاهر نڪري اچڻ

• **پـِڇو:** [ا - مذ] پويون حصو، پڇاڙي، آخر، پويون ڀاڱو، پٺ
* قميص جو پٺيون پاسو، پٺي، پٺ، تعاقب
* ڳولا، تلاش

• **پـِڇو:** [صفت - مذ] ذرو، ٿورو
* [س/ڪوهه]

• **پـِڇوڙي:** [ا - مت] ڇڪي جي بيماري (ڏن وڃڻ آنڊي ۾ ٿورو
وڪڙ اچڻ واري تڪليف)

• **پـِڇوڙ:** [ا - مت] پويون حصو، ڇيڙو، پڇاڙي، انتها
* پڇ
* پٺي (ڪنهن جانور جي)

• **پـِڇوڙڪي / پـِڇوڙِڪي:** [ا - مت] پٺيءَ پويان هٿ ٻڌڻ
جي حالت

– **پـِڇوڙڪي ٻڌڻ:** [اصطلاح] پٺيءَ پويان هٿ ٻڌڻ
* چوڪنبو ٻڌڻ

• **پـِڇوڙي:** [ا - مت] ڪاڇي
* [س/ٿ]

• **پـَڇي:** [ا - مذ] فراسين ۾ ڪم ايندڙ هڪ رنگ
* [س/ل]

• **پـِڇي:** [ظرف] پوءِ، بعد ۾
* [سرا]

• **پـِڇي:** [ا - مت] پڇ، پيٺ
* سَٽَ جي ٽاچيءَ کي لڳائڻ واري رب

• **پُڇي ۽ پُڇيون:** [ا - مت] ننڍڙو پڇ، پڇُ (مڇيءَ جو)،
مڇيءَ جو پڇڙيءَ وارو ٽڪر، پڇڙي (ٽانگ جي)
* سِڙهه جي پوئين چوٽي
* [س/ل]

• **پڇيٽڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڇڪڻ، ڇڪي ٻڌڻ، ٽاڻڻ
* [لس]
* [مص] پڇيٽڻ
* [امر] پڇيٽ
* [پڇيٽيس پڇيٽيندس پڇيٽيل]

• پَچيرَڻ: [ا - مث] ڪپڙي جا ٻه پلاند ٻڌي نندڙي ٻار کي
کڻڻ لاءِ ناهيل جهولي. ڪانبو
☼ [س/ڪوهر]
'پٽ پچيرڻ ۾، ابو رڙي آچار' (چوڻي)

• پَچيڙو ج پَچيڙا: [ا - مذ] ٻانڊٺيءَ جو هڪ قسم
(جيڪو گهوٽ مٿي سان ٻڌي يا ڪلهن تي ڪري)
☼ [لس]

• پَخالَ ج پَخالُون: [ا - ست] پاڻي ڀرڻ لاءِ چمڙي جي وڏي سانداري،
ساندارو. مشڪ
☼ پکيءَ جي ٽيڪ واري وٽ. گجهه جي وٽ. وڏي پڪڙيل وٽ
☼ جلي

– پَخالِي ج پَخالِي: [صفت] پخال وارو. پخال ڪشندڙ.
پخال سان پاڻي ڀريندڙ بورهيت
☼ بهشتي
☼ [مث: پخالڻ ج پخالڻيون]

• پَخالِي: [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو (جيڪي پاڻي ڀرڻ جو
ڪم ڪن)

• پَخانو ج پخانا: [ا - مذ] نار ۾ ڪم ايندڙ هڪ ڪاٺي
(اُها ڀسانگي ڪاٺي جنهن تي ڪاٺڻ جو ڀيو پاسو رکجي)

• پُختائِي ج پُختائِيُون: [ا - مث] پڪائي. مضبوطي.
پرخستائي
☼ ثابت قدمي. استقامت
☼ هوشياري. ڏاهپ. سياڻپ

– پُختائِي رَکَڻ/ڪرڻ: [اصطلاح] هوشياري رکڻ. سُجيتائي ڪرڻ
☼ ڏاهپ ڪرڻ
☼ خبرداري ڪرڻ. پڪي سنڀال ڪرڻ

– پُختِگِي: [ا - مث] پختائي. پڪائي. ڏاڍائي. مضبوطي.
خبرداري

– پُختو ج پُختا: [صفت - مذ] مضبوط. پڪو. سخت. ڏاڍو.
جٽاءُ دار
☼ سوگهو. قابو
☼ هوشيار. ڏاهو. سمجهو. سياڻو. تجربيڪار
☼ اعتبار جوڳو
☼ هٺيڪو
☼ وهيءَ چڙهيل
☼ [ف: پخته = رذل. پڪل]

– پُختو ڪرڻ: [اصطلاح] پڪو ڪرڻ. ڏاڍو ڪرڻ.
مضبوط ڪرڻ (ارادو)
☼ سيڪاري پڪو ڪرڻ
☼ سوگهو ڪرڻ

– پُختہ: [صفت] مضبوط. پائيدار. جٽادار
☼ رَڌل. پڪل. پڪو
☼ [ف]

– پُختہ ڪار: [صفت] تجربيڪار. آزموده ڪار. ڪم جي
ڪچائي پڪائي ڄاڻندڙ. وڏي آزمودي وارو. زماني جي لاهن
چاڙهن کان واقف

– پُختہ ڪارِي: [ا-مث] تجربيڪاري. آزمودگاري. زماني شناسي

– پُختہ مغزُ: [صفت] سالم دماغ. روشن دماغ. عقلمند.
ڏاهو. هوشيار. آزمودگار. تجربيڪار

• پَدُ ج پَدَ: [ا - مذ] پير. قدم
☼ پَگ
☼ پير جو نشان. پيرو
☼ مرتبو. درجو. رتبو. عهدو. منزل
☼ بيت جي سٽ جو هڪ ڀاڱو. هڪڙي اکر ۽ ان جي حرڪت
منجهان نڪيل 'آواز'. ڀاڱو. حصو
☼ [س/ات]
☼ سج جي اها منزل جنهن تي ڏينهن رات هڪ جيڏا ٿين
(هڪ آهريد = اعتدال ربيعي 23 مارچ ۽ ٻيو شريد = اعتدال خريفي 21 سيپٽمبر)

• پَدنراس: [ا - مذ] جوڳ جي منزل (جنهن ۾ سالڪ کي
ڪابه آس نه هجي)

– **پدِوي:** [ا - مث] درجو، منزل، رتبو، شان، عهدو

❊ [سن: پدوي]

• **پدارٿَ:** [ا - مث] شيءِ، وٿ، وستو، چيز، ٽوڪ، عنصر

❊ [سن: پدارٿ < پد = آواز لفظ + ارٿ مطلب]

❊ ملڪيت، ناڻو، دنيا

❊ برڪت، نيڪي

❊ معنيٰ، مطلب، سمجهاڻي، تفسير، بيان

❊ غرض، مقصد

– **پدارَٿ وارو:** [صفت] ناڻي وارو، ملڪيت وارو، شاهوڪار، هوند وارو

– **پدارٿ وِديا:** [ا - مث] سائنس، علم طبعيات

• **پدامَ:** [ا - مذ] نِرڙ جا گهنج

❊ [س/ڪوهه]

• **پِدَر / پدَر:** [ا - مذ] پيءُ، والد، ابو، بابو

❊ [سن: پِتر، ف: پِدَر]

'حشت حقيقي حڪم سان، هر جاءِ هڪ تنهنجي هلي'
حسنين جو پِدر پڻ حضرت علي حيدر قرار' (محمد فقير کتياڻ)

– **پِدَرانه:** [صفت] پيءُ جهڙي، پيءُ وانگر

– **پِدرِي:** [صفت] پيءُ جي، آبائي، موروثي

• **پدمُ ج پدَمَ:** [ا - مذ] ڪنول جو گل، نيلوفر

❊ پير جي ترِيءَ وارو ليڪو (جيڪو آڱوٺي ۽ آڱرجي وچ مان شروع ٿي هيٺ ڪڙيءَ طرف وڃي ۽ سڀاڳ جو نشان سمجهيو وڃي)

❊ پيرَ جي ترِيءَ وارو ڀاڱو (گولائيءَ وارو هجي)

❊ پيرَ جي هيٺان محرابي ڪُبُ

❊ نِراڙ جو گهنج

❊ نانگ جو هڪ قسم (زهريلو اڏامندڙ ڪنڌ ۽ پٺيءَ تي ڀوري رنگ جا وار ۽ ڏيکهه ۾ ٻن فوٽن ذاتين ٿئي)

❊ [صفت] عدد شماري ڳِڻپ جي ڏاڪن مان چوڏهون ڏاڪو (ايڪا، ڏهاڪا، سو، هزار، ڏهه هزار، لک، ڏهه لک، ڪروڙ، ڏهه ڪروڙ، ارب، ڏهه ارب، کرب، ڏهه کرب، سنک، ڏهه سنک، پدم)

'جنهن جي قيمت مُلُهه پدم سو مات مڙيائون اگري،'

–

ڪِير ڪَڻ پدَمُ پيا، تليهر تولن تروڙ' (محمد فقير کتياڻ)

• **پدَمِڙِي ج پدَمِڙيُون:** [ا - مث] ڪنول جي گل جهڙي نازڪ عورت، تمام نازڪ ۽ حسين عورت

❊ [آيرويدڪ طب جي اصطلاح ۾] عورت جي چئن قسمن مان هڪ قسم (پدمڻي، چترڻي، سنکڻي ۽ هستڻي)

• **پدِمڻِي ج پدِمڻيُون:** [ا - مث] ڪنول جي گل جهڙي نازڪ عورت، تمام نازڪ ۽ حسين عورت، عورت جي چئن قسمن مان هڪ قسم

❊ [آيرويدڪ طبيبن جي اصطلاح ۾] عورت جي چئن قسمن مان هڪ قسم (پدمڻي، چترڻي، سنکڻي ۽ هستڻي)

❊ [پرا: پدمِڻي، سن: پدمِني = ڪنول گل جهڙي]

• **پدمڪُ:** [ا - مذ] پسارڪي وکر جو هڪ قسم

❊ [س/ات]

• **پدنگ:** [ا - مذ] بلا جو هڪ قسم

• **پدِيد / پدِيدار:** [ظرف] کليو، ظاهر، آشڪار، عيان، چٽو، پڌرو

❊ [ف]

• **پڌارِجڻُ:** [مصدر 'پڌارڻ' مان فعل مجهول] اُسهجڻ، روانو ٿيڻ

❊ فوت ٿيڻ

❊ [پڌاريو، پڌاريو، پڌاريل]

• **پڌارڻُ:** [مص - فعل لازمي] اچڻ (مرشد يا گروءَ جو)، پير گهمائڻ، تشريف فرما ٿيڻ

❊ [پرا: پاڌاڻ، سن: پد = پير + ڌرڻ = رکڻ]

❊ روانو ٿيڻ، اُسهڻ

❊ [پڌاريو، پڌاريا، پڌاري، پڌاريون، پڌاريندو، پڌاريندا، پڌاريندي، پڌاريندِيون، پڌاريل]

• **پڌامُ:** [ا - خاص] ڀٽ شاهه جي ويجهو هڪ مڪان جو نالو

• **پڌاڻِي:** [ا - مث] گروءَ جي آمد، تشريف آوري

❊ گروءَ جي اچڻ تي سندس سيوا، مرشد جي مهمان نوازي

• **پڌّرِ:** [ا - مث] پڌرائي، مشهوري

❊ [ظرف] ظاهر، کليو، چٽو

'ڳوندرَ ڳناريو ڪاڙهي، پڌرِ وڃهن نه پاڻي' (شاهه / رامڪلي)

–

'محبت دي ميان، پڌر پڙوچ، پيرپرهنا' (محمد فقير کتياڻ)

– **پڌرِ پٽِ:** [ظرف] کليو کلايو، علي الاعلان

– **پڌرِ پوڻ:** [اصطلاح] ظاهر ٿيڻ، مشهور ٿيڻ

– **پڌرِ چڙهڻ:** [اصطلاح] عيب پڌرا ٿيڻ، ظاهر ٿيڻ، خوار ٿيڻ، بدنام ٿيڻ

– **پڌرِ چڙهيو:** [صفت] بدنام، نالي چڙهيو

* [س/ات]

* بيوقوف

* نياڳو

• **پڌرُ ج پڌرَ:** [ا - مث] کليو ميدان، پوٺو

* اڱڻ، آڳنڊ، صحن

* [ظرف] ظاهر، کُليو، چٽو

* [سن: پرسد - پڌرو]

– **پڌرُ ڪرڻ:** [اصطلاح] ميدان ڪرڻ، ڊاهي ناس ڪرڻ

* اُف ڪرڻ (ملڪيت)، اُڏائڻ

• **پڌراڙو:** [ا - مذ] پڌرائي

* اُرگهڙ

* [س/ٿ]

• **پڌراڙُ:** [صفت] بيڪار، بيوقوف، لوفر (ماڻهو)

* [س/ات]

• **پڌرائي ج پڌرايون:** [ا - مث] ظاهر يا پڌري هئڻ جي حالت، صفائي، چٽائي (ڳالهه جي)

* مشهوري، اعلان، اشتهار

* مهورت، رونمائي

• **پڌرو ج پڌرا:** [ظرف] ظاهر، کليو عيان، چٽو صاف، آشڪار

* مشهور

* [ا - مذ] ننڍو اڱڻ، آڳنڊ، ميدان

* [مث: پڌري ج پڌريون]

– **پڌرو ٿيڻ:** [اصطلاح] ظاهر ٿيڻ، چٽو ٿيڻ

* مشهور ٿيڻ

* خوار ٿيڻ، عيب ثواب ظاهر ٿيڻ

– **پڌرو ڪرڻ:** [اصطلاح] ظاهر ڪرڻ، مشهور ڪرڻ، کولي ٻڌائڻ

* مهورت ڪرڻ، رونمائي ڪرڻ

– **پڌري پٽِ:** [ظرف] ظاهر ظهور، کليو کلايو، علي الاعلان

* بنا روڪ ٽوڪ، بي حجاب

– **پڌري پٽِ چئي ڏيڻ:** [اصطلاح] کليو کلايو چئي ڏيڻ، کولي کولي بيان ڪرڻ

• **پڌري ج پڌريون:** [ا - مث] سڱ ڏيڻ يا وٺڻ جي ڳالهه پڪي ٿيڻ جي هڪ رسم (جنهن ۾ فقط مناٺي ورهائي پڪ ڪبي آهي)

– **پڌري ڪرڻ:** [اصطلاح] شاديءَ بابت ڳالهه پڪي ڪري ڪنوار ڪي ٻوتي وجهڻ ۽ مناٺي ورهائڻ جي رسم ادا ڪرڻ

• **پڏِ:** [ا - مث] جيٽ جو هڪ قسم (سارين جي ٻوڪ کي نقصان رسائيندڙ)

* سڪا طور ڪن ۾ پاتل والي

* [س/ڪوه]

* ڪيوني

• **پڏُ:** [ا - مث] ڦُوڪ، وڏائي، سيٺ، آڪڙ

* خوشامد جي ساراهه، داڙ، ٻٽاڪ

* اُتاهين، مٿاهين

* [س/ات]

* پاڻيءَ ۾ ٺهيل منهن

* [س/ات]

• **پڏائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] حد کان وڌيڪ واکاڻڻ، بيجا ساراهڻ، اجائي ساراهه ڪري آپارڻ، خوشامد ڪرڻ

* [مص] پڏائڻُ

* [امر] پڏاءِ

* [مضارع] پڏايان (ج) پڏايُون، پڏائين (ج) پڏايو، پڏائي (ج) پڏائين

* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل ’ٿو‘ ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ ’پيو‘ جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

* [حال] پڏائي ٿو (ج) پڏائين ٿا

* [حال مث] پڏائي ٿي (ج) پڏائين ٿيون

* [ماضي] پڏايو (ج) پڏايا

* [ماضي مث] پڏائي (ج) پڏايُون

* [مستقبل] پڏائيندو (ج) پڏائيندا

* [مستقبل مث] پڏائيندي (ج) پڏائينديُون

* [اسم مفعول] پڏايل

• **پڏراٽُ:** [ا - مذ] زهريلي جيت جو هڪ قسم (جيڪو ماڻهوءَ جي بدن تي جنهن به هنڌ ڇهي اُتي ڇالا ٿي پون)

٭ [س/ڪوهہ]

• **پڏَڪَ ج پڏَڪُون:** [ا - مث] بندرو ماڻهو

٭ پکيءَ جو هڪ قسم (نيلي، ڪارو ۽ ميرانجهڙو رنگ)

٭ [س/ل/ڪوهہ]

٭ اَڪَ جو ٻوٽي

٭ [س/ڪوهہ]

٭ بانبڙا (ٻارجا)

• **پڏَلَ ج پڏَلُون:** [ا - مث] پُراڻي رلي يا ڪپڙو

٭ [س/ل]

٭ ڪکن جي ٻراٽي ڇپري

• **پڏِلو:** [ا - مذ] شاديءَ جي وقت گهوٽ طرفان ڪنوار لاءِ آيل ڪپڙا ۽ ٻيو سامان

٭ [س/ٿ]

٭ ٻِري (چولي يا قميص جي)

• **پڏَڻِ:** [ا - مث] مڇيءَ جو هڪ قسم

٭ [س/ل]

• **پڏَڻُ:** [مص - فعل لازمي] ٻاڏ ٻڏائڻ، پنهنجي تعريف ڪرڻ، بيجا ساراهہ ڪرڻ، پنهنجون خوبيون فخر سان بيان ڪرڻ

٭ لاف هڻڻ، ٻٽاڪ هڻڻ

٭ مرڪڻ

٭ زور ڏيکارڻ

٭ [پڏيو پڏيندو پڏيل]

– **پڏِٽو ج پڏِٽا:** [صفت] ٻاڏ ٻڏائيندڙ، ٻٽاڪ هڻندڙ، پنهنجي تعريف ٻاڏ ڪرڻ وارو، مرڪندڙ، بيجا تعريف يا خوشامد تي خوش ٿيندڙ

• **پڏِٽو ج پڏِٽا:** [ا - مذ] مڇيءَ جو هڪ قسم (سنهان چلر رنگ سونهري، پٺ ريڪري، پيٽ سنهون ۽ قد ٻن کان ڇهن انچن تائين)

٭ [س/ل]

• **پڏِي ج پڏِيُون:** [ا - مث] جيتَ جو هڪ قسم، مڪڙي

٭ [س/ل]

٭ بندري عورت

• **پڌُ ج پڌَ:** [ا - مذ] پٽُ، ميدان، غيرآباد زمين، پوٺو، قِتل شهر يا ڳوٺ واري زمين

'سيئي پڌ انهين جا، لوئي لوڪ پيا' (شاهہ/ مارئي)

– **پڌُ ڪري ويهڻ:** [اصطلاح] مستقل طور رهڻ

٭ ڌرڻو ماري ويهڻ، ضد تان نہ هٽڻ

٭ [س/ات]

• **پڌعِيدن:** [ا - خاص] ضلعي نوشهري فيروز ۾ هڪ تعلقي، شهر ۽ ريلوي اسٽيشن جو نالو (عيدن جو ڳوٺ)

• **پڌُ ج پڌَ:** [صفت] نڪمو سُست

٭ [س/ات]

• **پذِير:** [صفت] اثر وٺندڙ، اثر قبول ڪندڙ، هميشہ مرڪب لفظن جي پڇاڙيءَ ۾ ڪم ايندڙ، لفظ جي پڇاڙيءَ ۾ استعمال ٿيندڙ لفظ [جيئن: 'دل پذير'، 'اثرپذير' وغيره]

٭ [ف]

ڪتهنجو مليو منور مدعا، پردي منجهان پرور پذير' (محمد فقير کتياڻ)

– **پذِيرائِي:** [ا - مث] قبوليت، منظوري

٭ وڏائي

٭ زور

٭ [ڪنايہ] استقبال

٭ [ف]

– **پذِيرائِي ڏيکارڻ:** [اصطلاح] پنهنجي مقبوليت ڏيکارڻ، طاقت ڏيکارڻ، ٻاڏ ڦَندائڻ، وڏائي ڏيکارڻ

– **پذِيرِي:** [ا - مث] دل کي وڻڻ يا اثر ڪرڻ جي حالت

• **پَرَ:** [ا - مذ] گهوڙي جي هڪ بيماري (جنهن ۾ گهوڙي کي اکين ۾ ڪڪرن وانگر غدود ٿين جيڪي ڏٻا آهن)

• **پَرَ/ پَرِ:** [ح - جملو] مگر، ليڪن (شرطيہ عمل جو اظهار ڪندڙ لفظ)

• **پَرَ:** [ا - مث] ٻلا جو هڪ قسم (سنهوڙي ۽ ميرانجهڙو رنگ)، ٽڪلو

٭ [س/ڪوهہ]

• **ٻرِ ج ٻرِيُون:** [ا - مث] رِيت، رسم، رواج، دستور، هلَتِ
اِن پر نہ ايسان، جيئن ڪلمي گو ڪوناٿين' (شاهه)
* عادت، لَڇڻ
* چڱائي، مهرباني، ڀلائي
'جنهنجي وجهي ڳهه تنهنجي ڪجي ٻرِ' (چوڻي)
* نمونو، قسم، طرح

– **ٻرِ پاڙڻ:** [اصطلاح] رسم پوري ڪرڻ

– **ٻرِ ڪرڻ:** [اصطلاح] رسم ڪرڻ، ريت ڪرڻ

– **ٻرِ ۾:** [ظرف] ريت ۾، نموني سان
* لِڪ ۾، ڳجهيءَ طرح
* ليکي ۾، خيال ۾
* [س/ات]
'هو پنهنجي ٻر ۾ خوش ٿي رهيو آهي' (جملو)

• **ٻرُ:** [ظرف] گذريل، گذري ويل، گذشته (سال)
* [ضد: هيل]

– **ٻرُ سال:** [ا - مذ] گذريل سال، last year

– **ٻروڪو ج ٻروڪا:** [صفت - مذ] ٻر سال وارو، گذريل سال جو
* [ضد: هيلوڪو ج هيلوڪا]

• **ٻرَ/ٻرُ:** [صفت] پرائو، ٻاهريون، پرديسي، ڌاريو، اوپرو، اوڦٽو
'پرو ٻجهائون، عشق جي اسباب کي' (شاهه/ ڪليان)

– **ٻراڌِين:** [صفت] ٻئي تي ٻاڌڻ وارو، ٻئي جي مدد جو محتاج، پروس، ٻين جي آسري تي هلڻ وارو
* مفلس، غريب، مسڪين
* پوئلڳ، حڪم جو ٻندو
* [سن: پراڌين < پر = ڌاريو + اڌين = وس ۾]

– **ٻر اِستري:** [ا - مث] پرائي عورت، ڌاري زال

– **ٻرڀُومي:** [ا - مث] پرڏيهه، ڌاريو ملڪ

– **ٻرتِ:** [ظرف] ٻري، ڏور
* [س/ڪوهه]

– **ٻر پانئِٽِ:** [ا - مث] هندو واپارين جي اصطلاح ۾ 'پانئٽ' جو ٻيو فرد ۽ هندي، جو ٽيو فرد

– **ٻرپُٺِ:** [ظرف] ٻئي جي غير موجودگي ۾، پويان، پٺيان، غائبانه

– **ٻرَ پُٺِيرو:** [ظرف] غير موجودگيءَ ۾، پٺيان، غائبانه

– **ٻرَ ٻچارَ:** [ا - مث] پرايو ذڪر، پرائي گلا

– **ٻرديس:** [ا - مذ] پرانهون ملڪ، پرڏيهه، ڌاريو ملڪ، ٻيو ملڪ، غير ملڪ
* [سن: پرديش: پر + ڌاريو + ديش = ملڪ]

– **ٻرديسِي:** [صفت - مذ] پرانهين ملڪ جو، پرڏيهي، ڌارئي ملڪ جو، ٻيو ملڪ، غير ملڪي
* اجنبي، ڌاريو

– **ٻرڏرُ:** [صفت] ٻري کان ڊيڄاريندڙ (ماڻهو)
* ڪرڙو، سخت مزاج وارو
* حاڪم
* ٻهلوان

– **ٻرڏيهه:** [ا - مذ] پرديس، پرانهون ملڪ، ڌاريو ديس

– **ٻرڏيهِي:** [صفت] پرديسي
'ديسي سيڻ ڪجن، پرڏيهي ڪهڙا پرين' (شاهه/ديسي)

– **ٻرذات:** [ا - مث] ٻي ذات، ڌاري قوم

– **ٻرگهارُ/گهارُٹو/گهارو:** [صفت] ڌارئي ملڪ جو رهاڪو، پرڏيهي، پرديسي
* پراين گهرن ۾ گذاريندڙ، ڌارئي گهر ۾ رهندڙ
* رولُو
* بدڪار

– **ٻر گهر:** [ا - مث] پر گهور، ٻئي جي سنڀال ۽ مدد

– **ٻر لوڪ:** [ا - مذ] ٻيو جهان، آخرت
* [سن: پرلوڪ: پر = ٻيو + لوڪ = جهان]

– **ٻر لوڪ ٻڌارڻ:** [اصطلاح] وفات ڪرڻ، انتقال ڪرڻ، هي جهان ڇڏي وڃڻ

– **ٻر مارُ:** [صفت] پرايو مار ڦريندڙ، ٻي جو مال هضم ڪندڙ، ٺگ

– **پَر مارِڻ:** [اصطلاح] پرن جي جوري ڪرڻ. ڏارين کي ڏرڻ

– **پَر مَتِ:** [ا - مث] پرائي مت، ٻئي جي سمجهه، ٻي جي صلاح

☼ [سن: پر = ٻيو + مت + سمجهه]

– **پَر مَتِڙيو/ پَر مَتِيو:** [صفت - مذ] ٻئي جي مت وٺندڙ، ٻي جي صلاح تي هلندڙ

☼ بيوقوف، بوگهلو، ڀالو ڀولو، سادڙو

– **پَرنارِ/ پَرنارِي:** [ا - مث] پرائي زال، ڌاري عورت

– **پَرننگُ/ پَرننگو:** [صفت] ٻئي جي ٻارن لاءِ ٿيندڙ

– **پَرواسَ:** [ا - مذ] پرديس، پرڏيهه، ڌاريو ملڪ

– **پَرواسِي:** [صفت] پرديسي، پرڏيهي، مسافر

– **پَر وَسِ:** [صفت] پرائي وس م، ٻئي جي هٿ هيٺ، ماتحت، زيردست، لاچار، مجبور

'پروس ٿئن نه پرياڻ، پرين ڏسِ نه پانهنجي' (شاهه/ پروو سنڌي)

– **پَر وَسِ ٿِيڻ:** [اصطلاح] پرائي وس ٿيڻ، بيوس ٿيڻ، مجبور ٿيڻ، لاچار ٿيڻ

– **پَرهندو:** [صفت] ڌارئي ملڪ جو، پر ديسي، پر ڏيهي، پرانهين ملڪ جو

• **پَرُ ج پَرَ:** [ا - مذ] ڪَنيڙاٽِي (پکيءَ جي، جنهن سان اُڏامي)، کنڀ، پک، بازو

☼ [ف: پر]

'نه سڀ مڙهيان سوڻ سين پکي تنهنجا پرَ' (شاهه/ پورب)

–

'جيڪر ٻايان پرَ پهچان پنهنجي پرينءَ کي' (شيخ اياز)

☼ پکي (Fan) جو هڪ اهم حصو (هوا يا ٺڏڪار پيدا ڪرڻ لاءِ)

☼ جهاز يا هيليڪاپٽر جا بازو

– **پَرَ پَڇِي ڇڏِڻ:** [اصطلاح] زور ڀڃڻ، طاقت ٽوڙي ڇڏڻ، ڪمزور ڪري ڇڏڻ، بي طاقت ڪري ڇڏڻ

– **پَرَ پائِڻ:** [اصطلاح] وڏو ماڻهو بڻجڻ، طاقت وٺڻ، زور آور ٿيڻ، تيزيءَ سان ترقي ڪرڻ

– **پَرَ ڇَنڊِڻ:** [اصطلاح] ڪنيڙاٽيون هڻڻ، کنڀ ڇاٽڻ

☼ بيزاري ڏيکارڻ

☼ ٻلوڙ اچا ڪرڻ

– **پَرَ ڏارَڻ:** [اصطلاح] زور رکڻ، همت سارڻ، طاقتور ٿيڻ، سگهارو ٿيڻ

– **پَرَ سوڙِڻُ:** [اصطلاح] سنبت ڪرڻ، تياري ڪرڻ، وڃڻ جو ارادو ڪرڻ

– **پَرَ ڪيڍڻ:** [اصطلاح] جوانيءَ کي رسڻ

☼ طاقت وٺڻ

☼ نخرا ڏيکارڻ

☼ ڏاڍ ڪرڻ، ظلم ۽ زيادتي ڪرڻ

– **پَرَ ڪوهِڻ:** [اصطلاح] ڪنيڙاٽيون پٽڻ

☼ لاچار ڪرڻ، بيوس بنائڻ

– **پَرَ هَٽِڻ:** [اصطلاح] کنڀ هڻڻ، اُڏامڻ جي ڪوشش ڪرڻ

☼ هٿ پير هڻڻ، پاڻ پتوڙڻ

– **پَرَ هُڻِڻ:** [اصطلاح] کنڀ هڻڻ

☼ طاقت يا پڃندي هڻڻ، سگهه هڻڻ، حيلو وسيلو هڻڻ، ذريعو مهيا هڻڻ

• **پِرُ:** [ا - مذ] 'پرين' جو مخفف، پيارو، محبوب، پريتم، دوست، جانب

☼ [سن: پريه = پيارو]

'پري نهارڻ پر کي، سنڌو جٽن جاڻ' (روحل)

• **پُر:** [صفت] ڀريل، ڏمپ، ٽار، ٽمٽار، منهان ٽار، لبالب، ڪناٽار

☼ [ف]

'ٻي تو پاڪ پرينءَ سان پيالا پُر' (محمد فقير کٽياڻ)

– **پُر آب:** [صفت] پاڻيءَ سان ڀريل

– **پُر آشوب:** [صفت] فساد سان ڀريل، فتني سان ڀريل، شور وارو

☼ سخت، ڪٺن

– **پُر آواز:** [صفت] آواز مارو، آواز سان، ڏاڍيان

– **پُر آلَم:** [صفت] ڏکوئيندڙ. سورن ڀريو. دردناڪ. غمگين. ڏکارو. غمزده

– **پُر آثَر:** [صفت] اثر وارو. جيڪو پنهنجو اثر ويهاري وجي. ڏاڍو جمائيندڙ

– **پُر تڪلُف:** [صفت] ڏاڍو سينگاريل. ڏاڍي بندوبست سان ناهيل. وڏي ڏيکاءُ وارو. ظاهري تجمل وارو

– **پُر ٿِيڻ:** [اصطلاح] پرجڻ. ٽار ٿيڻ. ٽمٽ ٿيڻ

– **پُرخَطر:** [صفت] خطرن سان ڀريل. ڀوائتو. خطرناڪ. جوکائتو

– **پُر دَرد:** [صفت] سورن وارو. دردناڪ. غمناڪ. ڏکويل

– **پُر زور:** [ظرف] زور وارو. زور سان. تاڪيد سان

– **پُرغَم:** [صفت] غمگين. ڏکويل

– **پُر فِريب:** [صفت] ٺڳ. دغاباز. دوکي باز

– **پُر فَضا:** [صفت] رونق وارو. سرسبز. ڪشادگي وارو. وسيع. فراخ (ميدان، علائقو)

– **پُر ڪرڻ:** [اصطلاح] ڀرڻ. ٽار ڪرڻ. ٽمٽار ڪرڻ

– **پُرڪَش:** [صفت] ڀريل. ٽمٽ. ٽار. ٽمٽار. منهان ٽار. لبالب. ڪناٽار

* [ف]

'پُرڪَش پيشارين، ڀري جامُ جَنَتَ جو' (شاهه)

– **پُرڪيف:** [صفت] خمار سان ڀريل

– **پُر گُوندرُ/ پُر گُندرُ:** [صفت] سورن ڀريو. ڏکويل. دردن ڀريو

'جَڏهن جيئن ٿيو پر گندر پرڏيهه ۾' (محمد زمان)

– **پُر مَلالُ:** [صفت] رنج سان ڀريل. غمگين

– **پُر نَم:** [صفت] ڳوڙهن ڀريل (اکيون). آليون (اکيون)

– **پُر نُور:** [صفت] روشن. چمڪندڙ. منور

– **پُر هولُ:** [صفت] ڊپ مان ڀريل. ڀوائتو. ڀيانڪ. ڊيڄاريندڙ

– **پُرِي:** [ا - مث] ڀرپ. ڀورائي. ڀرڻ يا ڀر ڪرڻ جي حالت

* مرڪب لفظ ۾ ڪم ايندڙ لفظ [جيئن: خاڪ پري' وغيره]

• **پَر آڪار:** [ا - مث] چوڌيواري. احاطو. حصار

* [سن]

• **پَرا:** [ا - مذ] اُهڃاڻ. ڀسڻ. يادگيريون

'پرا ٿتين پون، ڏٺون جن اکين سان' (شاهه)

• **پُرا:** [ا - مذ] ساعت. گهڙي

* [س/دات]

• **پرابلم:** [ا - مذ] مسئلو. مشڪلات

* حساب (رياضي يا سائنس جو)

* [انگ: Problem]

• **پَراتِ:** [ا - مث] صبح. فجر. ٻرهه. ٻرڀات. ٻرهه ڦٽي

* [سن: پراتهه]

– **پرات ڪال:** [ا - مذ] ٻرهه ڦٽيءَ جو وقت. صبح صادق

• **پُراڻُ:** [صفت] آڳاٽي زماني جو. قديم. آڳاٽو. جهونو

* هوشيار. جهان ديدو. آزمودگار

* [سن]

* [ا - مذ] پراڻا قصا ڪهاڻيون

• **پراڻو ج پراڻا:** [ا - مذ] هڙلو

* [س/ات]

* [مث: پراڻي ج پراڻيون]

• **پَراڻو ج پَراڻا:** [ا - مذ] ڳهڻي ڳهه ۾ ٻڪل ٿهن واري سٽيپي ماڻي. افراٽو

* [هند]

• **پَراپتِ:** [ا - مث] حاصلات. فائدو. نفعو. لاڀ. ڪمائي

* پيدائش. آپت. آمدني

* ڪاميابي. سوڀ

* بخت. نصيب. قسمت. ڀاڳ

* [صفت] حاصل ڪيل. مقرر. درست

* [سن: پراپت < پر = گهڻو + آپ = حاصل ڪرڻ]

– **پراپت ڪرڻ:** [اصطلاح] حاصل ڪرڻ. اُپائڻ. ڪمائڻ

– **پراپتِي:** [ا - مث] حاصلات. فائدو. نفعو. لاڀ. ڪمائي

• **پراپرٽي**: [ا - مث] ملڪيت. جائداد
٭ [انگ: Property]

– **پراپرٽي ٽئڪس**: [ا - مث] ذاتي جائداد جي چونگي (جيڪا ملڪيت جي مالڪ کان هر سال سرڪار پاران وصول ڪئي ويندي آهي)
٭ [انگ: Property Tax]

• **پراُپڪارُ**: [صفت] ڀلائي ڪندڙ. مدد ڪندڙ. فيض ڏيندڙ. فياض
٭ [هند]

– **پراُپڪاري**: [ا - مث] ڀلائي. مدد. چڱائي. فيض

• **پراچينُ**: [صفت] اوائلي. قديم. آڳاٽو. پراڻو. ڪُهنو
٭ پهريون
٭ [سن: پراچين < پر = اڳ پر + اچ = وڃڻ]
٭ اُڀرندي وارو. مشرقي

– **پراچينتا**: [ا - مث] قدامت. اڳيون زمانو
٭ اڳوڻي زماني جون روايتون

• **پراچِتُ**: [ا - مذ] گنهگاريءَ جو ڏنڊ. ڪفارو. پڇتاءُ. توبهه
٭ [سن: پرايشچت < پرايس = پاپ + چت = حاصل ڪرڻ]
٭ گناهه. پاپ
٭ ظلم. ڏاڍ. مصيبت

– **پراچِتُ ڪرڻُ**: [اصطلاح] ڪفارو ادا ڪرڻ. پڇتاءُ ڪرڻ. توبهه ڪرڻ. پشيمان ٿيڻ
٭ مصيبت ۾ اچڻ

– **پراچِتي ج پراچِتِي**: [صفت] ڪفارو ڏيندڙ. توبهه ڪندڙ. گنهگار. پاپي

• **پراڏو ج پراڏا**: [صفت] پري وارو. پرانهون. ڏورانهون
٭ [مث: پراڏي ج پراڏيون]

• **پرارُ**: [ا - مذ] پراڙ. پري پري جا
٭ پريون ڪنارو (درياهه جو)
لياقت نه اٿم لوڪ جي آئون آهيان پلڪ پرار' (محمد فقير کٽياڻ)

• **پرارٿنا ج پرارٿنائُون**: [ا - مث] اُميد. خواهش. تمنا
٭ [سن: پرارٿنا < پر = گهڻو + ارٿ = پنڻ]
٭ التجا. عرض. وينتي. سوال
٭ دعا. ڏتيءَ کان ڪهريل معافي
٭ بندگي. پوڄا. عاجزي. نوڙت
٭ تواضع

– **پرارٿي ج پرارٿي**: [صفت - مذ] منگتو. عرضدار. التجا ڪندڙ

• **پرارِڌُ**: [صفت] ڳڻپ جو آخرين ڏاڪو (ايڪا. ڏهاڪا. سَوَ هزار ڏهه هزار لک. ڏهه لک. ڪروڙ ڏهه ڪروڙ. ارب. ڏهه ارب. کرب. ڏهه کرب. سنک. ڏهه سنک. نيل. ڏهه نيل. پدم. ڏهه پدم. پرارڌ)

• **پرآرنڀُ**: [ا - مذ] شروعات. ابتدا. آغاز. منڍ
٭ [سن: پرامڀ]

• **پرارُ ج پرارَ**: [ا - مذ] پريون پاسو (درياهه جو). پريون. پَر. پرار. ٻيو. هن پار
٭ [ضد: اوراڙ]
٭ [سن: پر = پري]
اوراڙ نه پراڙ ويچاري وهه وچ ۾' (شاهه)

• **پراڙو ج پراڙا**: [ا - مذ] آبي پکي، جو هڪ قسم (جيڪو پاڻيءَ ۾ تري نه سگهي پر تانگهي پاڻيءَ ۾ کوڙ ۽ مڇيون ڳولي کائي)
٭ [س/ات]

• **پراسپيڪٽس**: [ا - مذ] ڪنهن به اداري (خصوصاً تعليمي اداري) جي اصولن قاعدن. قانونن خاصيتن يا ضابطن بابت تعارفي/معلوماتي ڪتابچو
٭ [انگ: Prospectus]

• **پراسڻُ**: [مص - فعل متعدي] قبول ڪرڻ
٭ [س/ٿ]
٭ ڪير لاهڻ (ڏڳي. مينهن وغيره)
٭ [مص] پراسڻ
٭ [امر] پراس
٭ [پراسيو پراسندو پراسيل]

• **پُراف / پُراڦ:** [ا - مث] ٻن ٽن سالن جي عمر جي ڏاچي
※ [س/ڪوهه/ات]

• **پرافِٽ:** [ا - مذ] نفعو. فائدو
※ [انگ: Profit]

• **پرافيٽ:** [ا - مذ] نبي. پيغمبر
※ [انگ: Prophet]

• **پَراڪُ:** [ا - مذ] نوڪر جو پاٽي
※ [س/ل]

• **پراڪِرَت:** [صفت] اصلي. قدرتي. اڻ بدليل (هندستان جون اصلوڪيون ٻوليون 'پراڪرتون' سڏيون وينديون آهن)
※ معمولي. عام
※ اڻ گهڙيل
※ [سن: پراڪرت، پر = گهڻو + آڪرت = خراب، گهڻو خراب ٿيل]
※ نيچ. ادنيٰ
※ ڳوٺاڻو. ديسي
※ [ا - خاص] سنڌو ماٿريءَ جي اوائلي ٻولي [سنسڪرت ٻولي پراڪرت جي اُن لهجي مان ٺهي، جيڪو سنڌوءَ ڪناري ڳالهايو ويندو هو (سرگريئرسن)]

• **پَراڪَرم:** [ا - مذ] طاقت. زور. ٻل. سگهه. هلندي. پهچ
※ [سن: پراڪرم]
※ حوصلو. بهادري

– **پَراڪَرمِي:** [صفت] طاقتور. زور وارو. هلنديءَ وارو
※ بهادر

• **پَراگَنده:** [صفت] ڇڙوڇڙ
※ گهبرايل. حيران. پريشان
※ [ف]

– **پَراگَندِگِي:** [ا - مث] پريشاني. گهبراهٽ. حيراني
※ تشويش

– **پَراگَنده حال:** [صفت] پريشان حال. بدحال
※ ڏکن حالن وارو

– **پَراگَنده روزي:** [ا - مث] اڻ پوري ۽ اڻ مقرر روزگار. بي روزگاري

– **پَراگَنده ڪَرَڻ:** [اصطلاح] ڇڙوڇڙ ڪرڻ. پکيڙي ڇڏڻ
※ حيران ڪرڻ. پريشان ڪرڻ. ستائڻ. ڇيڙڇاڙ ڪرڻ

• **پرانت ج پِرانت:** [ا - مذ] ملڪ جو حصو. پرڳڻو. صوبو
※ حد. دنگ (ملڪ جي)
※ [سن: پرانت = علائقو صوبو]

• **پرانجيو:** [ا - مذ] ڳهه جو هڪ قسم
※ [س/ٿ]

• **پَرانهَ/ پَرانهِين:** [ا - مث] پري هئڻ جي حالت. دوري. ڏورانهين
※ [سن: پر = پري]

– **پَرانهُون:** [ظرف] پري جو. پريون. ڏور

• **پِراڻُ ج پِراڻَ:** [ا - مذ] ساهه. پساهه. دم. پران. حياتي. زندگي. جياپو. روح. جان
※ [سن: پراڻ < پرا - گهڻو ان = جيئڻ]
※ [صفت] پيارو. جاني

– **پِراڻ تِياڳڻ:** [اصطلاح] ساهه ڇڏڻ. مري وڃڻ

– **پِراڻُ پَتِي:** [صفت] ساهه جو مالڪ. خدا تعاليٰ
※ مڙس. گهروارو. خاوند

– **پِراڻَ ڇَڏڻ:** [اصطلاح] مري وڃڻ. دم پورا ڪرڻ

– **پِراڻ داتا:** [ا - مذ] حياتي ڏيندڙ. خدا تعاليٰ

– **پِراڻَ ڏِيڻ:** [اصطلاح] ساهه ڏيڻ. دم ڏيڻ

– **پِراڻَ ڪَنٺ ٿِيڻ:** [اصطلاح] مرڻ جي ويجهو ٿيڻ. سڪرات ۾ هجڻ

– **پِراڻَ نِڪِرَڻ:** [اصطلاح] ساهه نڪرڻ. دم نڪرڻ

– **پِراڻو ج پِراڻا:** [اصطلاح] بنان ساهه وارو. مڙهه. لاش

– **پِراڻي ج پِراڻِي:** [صفت] پساهه وارو

• **پُراڻُ:** [صفت] پراڻو. جهونو. قديم. اوائلي
※ ڪم ۾ آندل. واپرايل
※ [سن: پراڻ < پرا = پراڻو]
※ [ا - خاص] سنڌو نديءَ جو هڪ پراڻو وهڪرو

• **پُراڻُ ج پُراڻَ:** [ا - مذ] آڳاٽي زماني جي ڪا شيءِ، گذريل واقعا، آڳاٽي زماني جا قصا قديم آکاڻيون ۽ ڏند ڪٿائون، قديم قصا

☼ [سن]

☼ هندن جا ارڙهن پوتر ڌرمي ڪتاب (وشن، ناروپا، ڀاڳوت، گرو، پدمُ، وراها، تيسا، ڪريا، لنڪا، شو سڪند، اگني، برُهم، برهمند، برهمُ ديورت، مارڪنڊيہ، پوشيہ، وامن)

• **پِراڻُو ج پِراڻا:** [ا - مذ] بانس جي ڇڙ

☼ [س/ت]

• **پُراڻو ج پُراڻا:** [صفت - مذ] قديم. ڪنهنو، جهونو، آڳاٽو

☼ گهڻن ڏينهن جو

☼ بنيادي. اصلوڪو

☼ ڪم آندل. واپرايل

☼ رَدي. زبون

☼ پوڙهو

☼ اڳئين نموني جو. دقيانوسي. ڳنل پينل

☼ [مث: پراڻي ج پراڻيون]

– **پُراڻا پاڻ وَسائِڻ:** [اصطلاح] اَصلوڪا ماڳ وسائڻ. ڇڏيل هنڌن تي وري اچي رهڻ. قِتَل پد وسائڻ

– **پُراڻائِي:** [ا - مث] جهونائي. قدامت

– **پُراڻو پاپِي:** [صفت] جهونو گنهگار

☼ تجربيڪار. زماني ۾ اُٿيل ويٺل

☼ وڏو حرفتي. چالاڪ

• **پَراهِڻُ:** [مص - فعل متعدي بالواسطہ] پهرائڻ. ڍڪائڻ. اوڍائڻ (وڳو يا خلعت)

'آري اُگهاڙن کي، تو پنهنجو جام پراهي' (شاهہ)

☼ [پراهيو پراهيندو پراهيل]

• **پَراهُون ج پَراهان:** [ظرف] پري جو. پرانهون. ڏورانهون

☼ [ضد: اوراهون]

• **پِرائِمرِي:** [صفت] اول درجي جي حيثيت رکندڙ. مقدم. ابتدائي. شروعاتي. منڍ وارو

☼ [انگ: Primery]

– **پِرائِمرِي تعلِيمَ:** [ا - مث] ابتدائي تعليم (پهرئين درجي کان پنجين درجي تائين)

• **پِرائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] حاصل ڪرڻ (علم، هنر)

☼ هٿ ڪرڻ

☼ سکڻ (هنر تعليم)

☼ چڱيءَ طرح سمجهہ ۾ ويهارڻ (سبق، نصيحت)

☼ [مص] پرائڻ

☼ [امر] پراءِ

☼ [مضارع] پرايان (ج) پرايون. پرائين (ج) پرايو. پرائي (ج) پرائين

☼ [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

☼ [حال] پرائي ٿو (ج) پرائين ٿا

☼ [حال مث] پرائي ٿي (ج) پرائين ٿيون

☼ [ماضي] پرايو (ج) پرايا

☼ [ماضي مث] پرائي (ج) پرايون

☼ [مستقبل] پرائيندو (ج) پرائيندا

☼ [مستقبل مث] پرائيندي (ج) پرائينديون

☼ [اسم مفعول] پرايل

• **پَرائو/ پَرايو ج پَراوا/ پَرايا:** [صفت - مذ] ڌاريو. غير. اجنبي

☼ ٻئي جو. غير جو. ڌارئي جو

☼ [سن: پر + ڪ + اِڪهہ = ٻئي جو]

☼ [مث: پرائي ج پرايون]

– **پَرائو/ پَرايو ڪِيرُ ڪارِڻ:** [اصطلاح] پرايو ڪم خراب ڪرڻ. ڪُريت ڪرڻ. خيانت ڪرڻ. ٻئي کي نقصان رسائڻ

☼ ناجائز تعلق رکڻ (پرائي عورت سان)

– **پَرائِي اوجَهہ تي ڏَنَڙُ:** [اصطلاح] ٻئي جي ڪم ۾ ٻئي پنهنجو بہ نقصان ڪرڻ

☼ [س/ات]

– **پَرائي ہوڙ تي آئو (ماني) ہَڏڻ:** [اصطلاح] ٻئي جي آسري تي اعتبار ڪرڻ. ٻئي جي دلاسي تي لڳڻ. ٻئي جي زور تي ڪڏڻ

☼ پنهنجي همٿ نہ هجڻ. ٻئي تي ياڙڻ

– **پَرائي ٿُهلين اَحمَقَ نَچي:** [محاورو] ٻين جي ڪمائيءَ تي اجايون خوشيون ڪرڻ

❊ ڙيءَ سڏائي ڪاڄ ۾ شامل ٿيڻ. پرائي ڪاڄ ۾ جهمريون هڻڻ

❊ ٻين جي ٻارڻ پنهنجو نقصان ڪرڻ

– **پَرائي ڪَنين لَڳَڻ:** [اصطلاح] ٻين جي ڳالهين تي اعتبار ڪرڻ. ٻين جي چوڻ تي لڳڻ

– **پَرائِي اوت (آوَرَ) ۾ اچڻ:** [اصطلاح] ٻئي جي عيوض ۾ ڦاسڻ. ٻئي جي ڏوهه ۾ ڦاسڻ. ٻئي جي ڪئي جي سزا ڀوڳڻ

– **پَرائِي ٻارِ مان ٻُڪ ڀَرَڻ:** [اصطلاح] پرائي شيءِ ڦٻائڻ يا چوري ڪرڻ. امانت ۾ خيانت ڪرڻ. ٻئي کي نقصان پهچائڻ

❊ پرايو جهجهو مال ڏسي لالچ ڪرڻ

❊ [س/ات]

– **پَرائِي پَچَرَ:** [ا - مث] پرائي ڳالھ. ٻين جا عيب ثواب

– **پَرائِي پَچَرَ ڪَرَڻ:** [اصطلاح] ٻئي جي ڳالھ ڪرڻ. ٻين جا عيب ثواب کولڻ

– **پَرائي ڪان پَري پَچَڻ:** [اصطلاح] ٻئي جي چوري يا ڳلا کي ويجهو نہ وڃڻ. چوري ۽ ڳلا کان پاسو ڪرڻ

– **پَرائِون ڪَرَڻ:** [اصطلاح] ٻين جون ڳالهيون ڪرڻ

❊ ٻين جي ڳالهين ۾ ٽپي پوڻ

❊ [س/ٿ]

• **پرائِيويٽ:** [صفت] خانگي. غير سرڪاري. نجي

❊ ذاتي

❊ خوفيہ. رازداريءَ وارو

❊ [انگ: Private]

– **پرائِيويٽ اِسڪول:** [ا - مذ] خانگي اسڪول. غير سرڪاري درسگاھ

❊ [انگ: Private School]

– **پرائِيويٽ اِنيسٽيٽِيوٽ:** [ا - مذ] خانگي ادارو

❊ [انگ: Private institute]

– **پرائِيويٽ ايجوڪيشَن:** [ا - مث] خانگي تعليم. غير سرڪاري تعليم

❊ [انگ: Private Education]

– **پرائِيويٽ جاب:** [ا - مث] خانگي ملازمت. غير سرڪاري نوڪري

❊ [انگ: Private Job]

• **پرايَرِٽي:** [ا - مذ] اوليت. اهميت. ترجيح

❊ [انگ: Priority]

• **پَربَتُ ج پَربَتَ:** [ا - مذ] جبل. پهاڙ. ڏونگر

❊ [سن: پروت]

❊ [صفت] تمام وڏو. تمام ڳرو

– **پَربَتِي/پَروَتِي:** [ا - مث] ٽڪري. ٽهاڙي

• **پُربَندَرُ:** [ا - خاص] ڪڇ ۾ هڪ بندر جو نالو. پور بندر

• **پَربِين:** [صفت] هوشيار. ڏاهو. سمجهو. ذهين

❊ [سن: پروِيڻ]

❊ استاد. ڪاريگر

❊ تمام اعليٰ. اڄو. لائق

❊ دورانديش. پري جي سوچڻ وارو. اڳو پيڇو ڄاڻڻ وارو

• **پَربَلُ ج پَربَلَ:** [صفت] تمام وڏي قوت وارو. طاقت وارو. سگهارو. سگهو غالب. زبردست. سخت. ڏاڍو. مضبوط

❊ [سن: پربَل]

– **پَربَلتا:** [ا - مث] سگھ. طاقت. قوت. زور. شڪتي. ٻل

• **پَربَندُ:** [ا - مذ] لاڳاپو. واسطو. ڳانڍاپو. تعلق. سلسلو

❊ لاڳو. لاڳيتو ڪم

❊ [سن: پربند = انتظام]

• **پَربوڌ/ پَربوڌُ:** [ا - مذ] جاڳ. سجاڳي. بيداري. هوش

❊ سنڀال. خبرداري

❊ [سن: پربوڌ]

❊ هوشياري. دانائي. سُڌ. عقل. سمجھ

❊ گيان. سکيا. تعليم. ڄاڻ. سڌ. ٻار. شناس

❊ صلاح. مت. مشورو. سمجهاڻي. تسلي. دلاسو. يقين

– **پَربوڌي:** [صفت] سجاڳ ڪندڙ. هوشيار ڪندڙ

❊ دانا

❊ سک ڏيندڙ. واعظ. ناصح. استاد. معلم

• **پَرِبُ/ پِرِبُ:** [ا - مذ] چنڊ جي بدلجڻ جو ڏينهن (چنڊ جي ٻهرين، انين، چوڏهين ۽ ٻارهين تاريخ)
⁂ [سن: پرو = چنڊ جي بدلجڻ جو ڏينهن]
⁂ سال جو خاص حصو، سج جو ڪنهن منزل ۾ داخل ٿيڻ جو وقت
⁂ وڏو ڏينهن، ڏهاڙو، ڏڻ، جشن يا خوشيءَ جو ڏينهن، پاڪ ڏينهن (عيد وغيره)
⁂ مناسب وقت، موقعو
⁂ گهڙي، لحظو

– **پَرِبَ ڪَرڻ/ پَرِبَ ملهائِڻ:** [اصطلاح] ڏينهن ملهائڻ، ڏڻ ملهائڻ، خوشيءَ وارو ڏينهن ملهائڻ

• **پِرِبَ:** [ا - مث] پرچڻ جي حالت، سرچاءُ، رِيجهه، راضپو، خوشي، وندر

– **پَرِيائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] رِيجهائڻ، خوش ڪرڻ، پرچائڻ، سرچائڻ، وندرائڻ
⁂ لالچ ڏيئي چِٽ ڪرائڻ (ٻار کي)
⁂ [مص] پِريائڻ
⁂ [امر] پِرياءِ
⁂ [مضارع] پِرِيايان (ج) پِريايُون، پِريائِين (ج) پِريايو، پِريائي (ج) پِريائِين
⁂ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
⁂ [حال] پِريائي ٿو (ج) پِريائِين ٿا
⁂ [حال مث] پِريائي ٿي (ج) پِريائِين ٿيون
⁂ [ماضي] پِرِيايو (ج) پِريايا
⁂ [ماضي مث] پِريائِي (ج) پِرِيايون
⁂ [مستقبل] پِريائِيندو (ج) پِريائِيندا
⁂ [مستقبل مث] پِريائِيندي (ج) پِريائِينديون
⁂ [اسم مفعول] پِريايل

– **پِرِيائي ڇَڏِڻ:** [اصطلاح] راضي ڪري ڇڏڻ، پرچائي ڇڏڻ، لالچ ڏيئي مات ڪرائي ڇڏڻ

– **پِرِيجَڻُ:** [مصدر 'پِرِڻ' مان فعل مجهول] پرچڻ، رِيجهڻ، راضي ٿيڻ، وندرڻ
⁂ [پِريبو پِريبو پِريل]

– **پِرِڻُ/ پَرِڻُ:** [مص -فعل لازمي] سرچڻ، رِيجهڻ، راضي ٿيڻ، پرچڻ، سانت ڪرڻ، وندر (ٻار)
⁂ [پريبو پريبا، پريبي پريبون پريندو پريندا، پريندي پريندون پريل]

• **پِرِياتِ ج پِرِياتِيُون:** [ا -مث] سج اُڀرڻ کان اڳ واري مهل، وڏو صبح، صبح صادق، پرهه ڦٽي، علي الصباح، صبح ڪاذب
'ٻَڏِرِي ٿي پرياتِ، ڇميندي ڪنهن چنڊ کي' (شيخ اياز)
⁂ [س/سن: پريات < پر = گهڻو چوڌاري + يا = چمڪڻ]
⁂ [ڪنايو] انقلاب، آجپو (شاعراڻي اصطلاح ۾)

– **پِرِياتِي:** [صفت] پرياتِ وارو، پرياتِ جو، صبح وارو
⁂ [ا - خاص] شاهه سائينءَ جي رسالي جي ٽيهن سرن مان هڪ سر جو نالو
⁂ هڪ راڳڻيءَ جو نالو (جيڪا صبح جو ڳائي وڃي)

• **پِرِياتِيو:** [ا -مذ] ڏندڻ، مِسواڪ
⁂ [ا - خاص] ڏک جو ڳيچ، موڪلائيءَ يا رخصتيءَ جو گيت

• **پَرِياشا:** [ا -مث] شرحَ، تفسير
⁂ اِشارو

• **پَرِياڪر:** [ا -مذ] آفتاب، ماهتاب
⁂ باهه
⁂ سمنڊ

• **پَرِياءُ:** [ا -مذ] طاقَت، قوتَ، ٻل، سگهه
⁂ [سن: پرڀاو]
⁂ اَثر، تاثير
⁂ گڻ
⁂ شان، شوڪت
⁂ خدائي طاقت يا ذات
⁂ حوصلو، دليري، جوش
⁂ اُتساهه
⁂ فِطرت، سڀاءُ
⁂ ريت، رسم، رواج

- **پريت:** [ا - مذ] پکي، جو هڪ قسم (گجھه جي نسم مان. رنگ ڪارو ۽ ڪجھه خاڪي). ڪانبر
- **پريُو:** [ا - مذ] سڀ ڪان مٿاهون. برتر. فائق. حاڪم. سردار. مالڪ. خدا. ڌڻي. آقا
  ٭ [سن: پريو < پر = گھڻو + يو = هئڻ]
- **پَرتُ ج پَرتَ:** [ا - مذ] تَهه. پڙ (ڪپڙي، پني وغيره جو)
  ٭ پنو. ورق
  ٭ چِلڪو. کَل
  ٭ [سن]
- **پرتِ:** [ا - مث] پريت جو مخفف. پريت. محبت. قرب. پيار. عشق. سِڪ. اُڪير. چاهه
  ٭ [سن: پريت]

  'ڏِڱر ڪيو رتن، پرتِ نہ ڇنن پاڻ ۾' (شاهه/ڏهر)

  'پنهون جيءِ پرتِ، سا ڇڪايم سِڪ جو' (شاهه/سسئي آبري)

- **پرتِ پارڻُ:** [اصطلاح] پريت نباهڻ. نينهن نڀائڻ. دوستي نڀائڻ
- **پرتِ پائڻُ:** [اصطلاح] پيار محبت جو رستو رکڻ. دوستي ڳنڍڻ. ياري رکڻ
- **پرتِ جو پَڌُ پائڻ:** [اصطلاح] عشق ۾ محبت جي ڳالهه ٻولهه ڪرڻ. سِڪ جو سودو ڪرڻ
- **پَرتاپُ:** [ا - مذ] برندڙ باهه. سخت گرمي. حرارت
  ٭ [سن: پرتاپ، پر = گھڻو + تپ = چمڪڻ]
  ٭ شان. شوڪت. تجمل. ناهه نوهه. ٺٺ
  ٭ رونق. جلوو. سينگار
  ٭ بزرگي. عظمت. وڏائي. مرتبو. فضيلت
  ٭ حڪومت تي قبضو
  ٭ برتري. فوقيت
  ٭ جوش. شوق. سرگرمي. اُتساهه
  ٭ طاقت. زور. ٻل
  ٭ بهادري. حوصلو. جرئت
  ٭ سخاوت. عنايت. دريادلي
  ٭ ڪرپا. مهرباني. شفقت
  ٭ نيڪي. ڀلائي

- **پَرتاپِي ج پَرتاپِي:** [صفت] پرتاب وارو. روشن. منور. جلويدار
  ٭ دٻدٻي وارو
  ٭ وڏو فياض
- **پَرِتارَ:** [ا - مت] پڙتال. جاچ. تحقيقات
- **پَرتارڻُ:** [مص - فعل متعدي] پڙتال ڪرڻ. جاچ ڪرڻ. تحقيقات ڪرڻ
  ٭ [س/ات]
  ٭ [مص] پرتارڻ
  ٭ [امر] پَرتار
  ٭ [پَرتاريو پَرتاريندو پَرتاريل]
- **پَرتالَ ج پَرتالُون:** [ا - مث] زرعي زمين جي جڪاس ۽ دؤرو. جڪاس. جاچ. جائزو. ڪٿي، جي حساب ڪتاب جي جاچ. آباد ڪيل زمين جي بيهر جڪاس
  ٭ [سن: پرتالَ]
- **پُرتان:** [ظرف] پٺ تان. پنيان
  ٭ [س/ل/ڪوهه]
- **پِرتِڪالو ج پِرتِڪالا:** [ا - مذ] ڪدو. ايرائون
- **پَرتَڪُ:** [صفت] اکين اڳيان. ظاهر. پڌرو. عيان
- **پِرتِگيا:** [ا - مذ] اقرار. انجام. ٻول. قول. وچن
  ٭ قبوليت
  ٭ پڪو ارادو
  ٭ [سن: پرتِگيا]
- **پَرتِلو ج پَرتِلا:** [ا - مذ] چمڙي جو ٿيلهو. ڪلهي ۾ لٽڪائڻ لاءِ چمڙي جو ٿيلهو
- **پَرتِما:** [ا - مذ] مورتي. بت. مجسمو
  ٭ تصوير
  ٭ [سن: پرتما]
- **پَرتو ج پَرتا:** [مصدر 'پرچڻ' مان ماضي جو صيغو] راضي ٿيو. خوش ٿيو. ريجھيو. سرچيو. پرچيو
  ٭ حوالي ٿيو اربيو

– پرتوڪرڻ: [اصطلاح] حوالي ڪرڻ. سونپڻ. سپرد ڪرڻ
• پرتو ج پرتا: [ا - مذ] تماشو. کيل
⁘ ڪرشمو. حيرت ۾ وجهندڙ
'هٿن تي پرتا ڪرڻ' (محاورو)
– پرتا ڪرڻ: [اصطلاح] ڪرشما ڏيکارڻ. هٿ نات ڪرڻ
• پرتوو: [ا - مذ] روشني. سوجهرو. شعاع. تجلو
⁘ عڪس. پاچو. ڏئو
⁘ [ف]
'پرتوو پرينءَ جو جهڙ جيئن جهالا ڏي' (شاهه)
– پرتوآفگن: [صفت] شعاع وجهندڙ. روشني وجهندڙ
– پرتوو پوڻ: [اصطلاح] اُهاءُ پوڻ. تجلو پوڻ. ڏئو پوڻ. شعاع پوڻ. اولڙو پوڻ
⁘ اثر پوڻ (صحبت جو)
⁘ سايو پوڻ (ڪنهن بزرگ جو). رهبري حاصل ٿيڻ
• پرتيا: [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو
• پرتيت: [ا - مث] بصيرت. سمجهه. نظريو. واضح خيال
⁘ پوري واقفيت يا تحقيق. علم. تجربو
⁘ [سن: پرتيت]
⁘ يقين. عقيدو. ويساهه. ڀروسو. اعتبار. ساک
⁘ شهرت. مشهوري
⁘ [صفت] گذريل. اڳوڻو
⁘ ثابت ٿيل
⁘ معتبر. ڀروسي جوڳو
⁘ مشهور
• پرٿم: [صفت] پهريون. ابتدائي. اڳيون. منڍ وارو
⁘ اڳاٽو. تمام پراڻو. اصلي. ڪذريل
⁘ [سن: پرٿم]
⁘ وڏو. اڇو. عمدو. افضل
• پرٿما: [ا - مث] ويڪر. پکيڙ. وسعت
⁘ وڏائي
⁘ [سن: پرٿما - ابتدائي]

• پرٿمي ج پرٿميون: [ا - مث] پرٿوي. ڌرتي
⁘ [سن]
• پرٿِٽِي ج پرٿٽيون: [ا - مث] پرٿوي. ڌرتي
• پرٿو ج پرٿا: [ا - مذ] پلٽو. ڦيرو
⁘ [س/ڪوهه]
⁘ ورندي. جواب
⁘ حجت
⁘ بهاني بازي. ٺٺاءُ
⁘ ڪوڙ
⁘ اهل. چٽر
• پرٿوي: [ا - مث] ڌرتي. زمين. پوين. پرٿمي
⁘ جڳت. دنيا. جهان
⁘ [سن: پرٿوي]
• پرٿي ج پرٿيون: [ا - مث] ڌرتي. زمين. پوين. پرٿمي. جڳت. دنيا. جهان
– پرٿي نات: [ا - مذ] رو. زمين جو مالڪ. مهاراجا. سلطان
• پرٽ: [ا - مث] اوٽ. هار. اُٿل
⁘ موٽ. واپسي
⁘ ڏاتوءَ کي پگهارڻ بعد ڪنهن سانچي يا قالب ۾ پلٽ
– پرتائڻ: [مص - فعل متعدي] هارڻ. اوتڻ. اُٿلائڻ
⁘ [مص] پرتائڻ
⁘ [امر] پرتاءِ
⁘ [مضارع] پرتايان (ج) پرتايون. پرتائين (ج) پرتايو. پرتائي (ج) پرتائين
⁘ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]
⁘ [حال] پرتائي ٿو (ج) پرتائين ٿا
⁘ [حال مث] پرتائي ٿي (ج) پرتائين ٿيون
⁘ [ماضي] پرتايو (ج) پرتايا
⁘ [ماضي مث] پرتائي (ج) پرتايون
⁘ [مستقبل] پرتائيندو (ج) پرتائيندا
⁘ [مستقبل مث] پرتائيندي (ج) پرتائينديون
⁘ [اسم مفعول] پرتايل

- **پرتجڻ**: [مصدر 'پرتڻ' مان فعل مجهول] پلٽجڻ. اونجڻ. هارجڻ. اٿلڻ. اُسو ٿيڻ
○ [پرتيو، پرتبو، پرتيل]
- **پرتڻ**: [مص - فعل لازمي] هارڻ. اوتڻ (پاڻي)
○ پلٽڻ. اٿلڻ
○ بدلڻ (قسمت، ڀاڳ)
○ پاڻياٺي شئي يا پگھريل ڌاتوءَ کي قالب ۾ داخل ڪرڻ يا اوتڻ
○ [پرتيو، پرتيا، پرتي، پرتيون، پرتندو، پرتندا، پرتندي، پرتنديون، پرتيل]
• **پرٽُ/ پرٽُ ج پرٽَ**: [ا - مذ] دوبي. ڪٽي
○ [سن: پرٽ]
○ [مث: پرٽِ ج پرٽيائي]
اُسين پاڻ پرٽ، پورهيت پنهون جام جا (شاهه / ديسي)
• **پرٽڪ**: [صفت] پڪو. پختو
○ پڙ. هوشيار. تجربيڪار. قابل. وڏو ازمودگار
○ چالاڪ. حرفتي
○ [سن: پرپڪو پر = چڱيءَ طرح + پڪو = پڪو]
• **پرپنچُ**: [ا - مذ] ڪوڙ. ٺڳي. دغا. دولاب. فريب. ڪوڙو وهنوار. جنجال
○ [سن: پرپنچ. پر = گهڻو + پنچ = ڦهلائڻ]
- **پرپنچي**: [صفت] ڪوڙو. ٺڳ. دولابي. مڪار. فريبي. دغاباز
• **پرپورو**: [ا - مذ] سوني ڪُنهه ۾ جڙيل ڳاڙهي رنگ جو ٻڙو يا مڻ
• **پرچ**: [ا - مذ] هڪ راڳڻيءَ جو نالو
• **پرجا**: [ا - مث] رعيت. قوم. عوام. عام خلق. مخلوق
○ اولاد. نسل
○ [سن: پر = گهڻو + جن = پيدا ٿيڻ]
- **پرجاپتي**: [صفت] پرجا جو مالڪ. حڪمران. راڄ. مخلوقات جو بڻائيندڙ ۽ پالڻهار
• **پرجهه**: [ا - مث] سمجهه. پروڙ. ڄاڻ
○ [سن: پرجنا = ڄاڻڻ]
- **پرجهائي**: [ا - مث] سمجهاڻي
- **پرجهائڻ**: [مص - فعل متعدي] سمجهه ۾ ويهارڻ. سمجهائڻ
ڳالهه پرين جا پرجهائي (سچل)
○ [مص] پرجهائڻ
○ [امر] پرجهاءِ
○ [مضارع] پرجهايان (ج) پرجهايون. پرجهائين (ج) پرجهايو. پرجهائي (ج) پرجهائين
○ [زمان حال ناهي لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا گڏيا آهن]
○ [حال] پرجهائي ٿو (ج) پرجهائين ٿا
○ [حال مث] پرجهائي ٿي (ج) پرجهائين ٿيون
○ [ماضي] پرجهايو (ج) پرجهايا
○ [ماضي مث] پرجهائي (ج) پرجهايون
○ [مستقبل] پرجهائيندو (ج) پرجهائيندا
○ [مستقبل مث] پرجهائيندي (ج) پرجهائينديون
○ [اسم مفعول] پرجهايل
- **پرجهه پرزا ٿيڻ**: [اصطلاح] عقل خطا ٿيڻ. مٿيون منجهي پوڻ
ڏيڊ ڏکرا، پرجهه پرزا ٿي وئي (استاد بخاري)
- **پرجهلُ ج پرجهلَ**: [صفت] يڪدم پرجهي ويندڙ. سمجهو. سياڻو. عاقل. ڏاهو
○ [س/ات]
- **پرجهڻ**: [مص - فعل لازمي] سمجهڻ. ڄاڻڻ. پوريءَ طرح سمجهي وڃڻ. پروڙڻ. غور ۽ فڪر سان ڳالهه کي سمجهڻ. ڳالهه جي تهه کي پهچڻ
○ [پرجهيو، پرجهيا، پرجهي، پرجهيون، پرجهندو، پرجهندا، پرجهندي، پرجهنديون، پرجهيل]
- **پروجهڻ**: [مص - فعل لازمي] پرجهڻ. سمجهڻ. ڄاڻڻ. پوريءَ طرح سمجهي وڃڻ. پروڙڻ. غور ۽ فڪر سان ڳالهه کي سمجهڻ. ڳالهه جي تهه کي پهچڻ
○ [پروجهيو، پروجهيا، پروجهي، پروجهيون، پروجهندو، پروجهندا، پروجهندي، پروجهنديون، پروجهيل]
• **پرچ**: [مصدر 'پرچڻ' مان امر جو صيغو]

– **پَرچا:** [ا - مذ] پَرچاءُ. ناهه. رضامندي. صُلح
* آرام. سک

– **پَرچائِي ج پَرچائِيُون:** [ا - مث] پرچائڻ جي حالت. فوتيءَ جي عزيزن سان غمخواري. عذرخواهي. تعذيت

– **پَرچائِي ڏِيڻ:** [اصطلاح] عذر خواهي ڪرڻ

– **پَرچائِي ڪرڻ:** [اصطلاح] عذر خواهي ڪرڻ
* پرچاءُ ڪرڻ. صلح ڪرڻ
* [س/ات]

– **پَرچاءُ:** [ا - مذ] صُلح. ناهه. ٺهراءُ. ميلاپ. سَرچاءُ

– **پَرچاءُ سَرچاءُ:** [ا - مذ] صلح. ناهه. رضانامو

– **پَرچائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] سرچائڻ. پرڀائڻ. راضي ڪرڻ
* ناهه ڪرائڻ. صلح ڪرائڻ
* وندرائڻ. ماٺِ ڪرائڻ (روئڻ کان). مڃائڻ (ٻار کي)
* ريجهائڻ
* بند ڪرڻ (دڪان وغيره)
* [مص] پَرچائڻ
* [امر] پَرچاءِ
* [مضارع] پَرچايان (ج) پَرچايُون. پَرچائِين (ج) پَرچايو. پَرچائي (ج) پَرچائِين
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل ”ٿو“ ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ ”پيو“ جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] پَرچائي ٿو (ج) پَرچائِين ٿا
* [حال مث] پَرچائي ٿي (ج) پَرچائِين ٿيون
* [ماضي] پَرچايو (ج) پَرچايا
* [ماضي مث] پَرچائِي (ج) پَرچايون
* [مستقبل] پَرچائيندو (ج) پَرچائيندا
* [مستقبل مث] پَرچائيندي (ج) پَرچائينديون
* [اسم مفعول] پَرچايل

– **پَرچائُو ج پَرچائُو:** [صفت] پرچاءُ ڪرائيندڙ. ناهه ڪرائيندڙ. صلح ڪرائيندڙ
* آٿت ڏيندڙ. دلاسو ڏيندڙ. غم شريڪ

– **پَرچائِي چَڏِڻُ:** [اصطلاح] سرچائي ڇڏڻ. ناهه ڪرڻ (رٺلن سان)، ملائي ڇڏڻ
* ريجهائي ڇڏڻ. بس ڪرائڻ (ٻار کي روئڻ کان)

– **پَرچَڻُ:** [مص - فعل لازمي] سرچڻ. ٺهڻ (اختلافن بعد). صلح ڪرڻ. ريجهڻ. ناهه ڪرڻ
* ملڻ. گڏجڻ
* [پَرچيس پرچيا. پرچي. پَرچيون. پَرچندس پَرچندا. پَرچندي. پَرچنديون. پَرچيل]

– **پَرچي وَڃَڻُ:** [اصطلاح] ٺهي وڃڻ (پاڻ ۾). ريجهي وڃڻ. صلح ڪرڻ. ناهه ڪرڻ. پاڻ ۾ ملي وڃڻ

• **پِرچُ ج پِرچَ:** [ا - مذ] پَرُکَ. تَڏو. پيش جي ٽُڪَ
* ڪسوٽي. امتحان. آزمايش

• **پِرچا:** [ا - مث] پَرک. شناس. پڇاڻ. ثبوت
* [سن: پريڪشا، پر - چوڌاري + ايڪش - ڏسڻ]

• **پَرچارُ ج پَرچارَ:** [ا -مذ] چوڌاري پکيڙ. ڦهلاءُ (نظريي يا خيالن جو). عام ماڻهن ۾ پڌرائي جو ڪم. تبليغ. وستارَ
* اِشاعت. مشهوري
* اظهار
* اعلان
* [سن: پرچار، پر - چوڌاري + چر - وڃڻ]

– **پَرچارَڪُ ج پَرچارَڪَ:** [صفت] پَرچار ڪندڙ. تبليغ ڪندڙ. مُبلغ. عوام کي آگاهه ڪندڙ
* [سن: پرچارڪ]

• **پُرچَڪُ:** [ا - مث] ٿورو ذرو. ذرڙو
* [س/ات]

• **پَرچَڪُ هڻڻ:** [اصطلاح] جهيڙو مچائڻ
* ڏچي وجهڻ. ٻزدلي ڏيکارڻ

• **پَرچَمُ ج پَرچَمَ:** [ا - مذ] جهنڊو. بيرق. علم
* [ف]

• **پَرچو ج پَرچا:** [ا-مذ] ڪاغذ. پنو لکيل ڪاغذ جو ٽڪرو
◦ خط. چٺي. رقعو
◦ اهو ڪاغذ جنهن تي امتحان لاءِ سوال لکيل هجن. پيپر
◦ اخبار
◦ رسالو
◦ قانوني ڪاغذ
◦ [ڪنايہ] طلاق نامو

– **پَرچو حَل ڪرڻ:** [اصطلاح] امتحان ۾ ڏنل سوال حل ڪرڻ. امتحان ڏيڻ

– **پَرچو ڪَٽرائڻ:** [اصطلاح] فرياد ڪرڻ (ٿاڻي ۾). رپورٽ درج ڪرائڻ (ڪنهن ڏوهہ جي)

– **پَرچو لِکِي ڏيڻ:** [اصطلاح] طلاق ڏيڻ
◦ دوائون لکي ڏيڻ (ڊاڪٽر پاران)

– **پَرچي نَوِيس:** [صفت] پرچو لکندڙ. خبرون لکندڙ. اخبار نويس

• **پَرچُون/پَرچُوڻ:** [ا - مذ] ڪرياڻو. ريزڪي سامان (اٽو دال، مرچ، گيهہ وغيره) وکر
◦ رنجو. ريزگاري
◦ [سن: پَر + چرڻ]

• **پِرچَهہ:** [ا-مث] پت. پيرم. سڪ
◦ سڪ. محبت. پريت
◦ سلوڪ. نهہ
◦ [س/ات]

– **پِرچَهہ وِڃائِڻ:** [اصطلاح] پريت وڃائڻ. دوستي ڦٽائڻ. قرب وڃائڻ
'جو وينو ماٺهو پنهنجي پرچهہ وڃائي' (چوڻي)

• **پَرچي ج پَرچيُون:** [ا-مث] چٺي. رسيد. ڪاغذ جي ٽڪري. يادگيري، طور لکت

• **پَرچَ:** [ا - مث] ڪاٺي جي ٿانهي (اڪيلا ڪنهن موقعي تي تقرير/مسجد ڏانهن موڪلڻ)

• **پَرچُ ج پَرچَ:** [ا - مذ] ٽن ٻہ هڙلي جو هڪ عضوو (ڪاٺ يا لوهہ مان ٺهيل هٿ کن ڊگهو ۽ فوٽ کن ويڪرو تار جنهن ۾ لوٽن مان پاڻي ڪري ۽ اتان وڃي نيسر ۾ پوي). لوهہ جو پترو. پڙچ

• **پَرچائِي:** [ا-مث] پاڇو. پاڇولو. سايو. عڪس
◦ [هند]

• **پَرخاش:** [ا - مث] جهڳڙو. جهيڙو. ضد. دشمني. ڪدورت. ڪينو. رنج. بي اتفاقي. ٽَڪٽ. بگيڙو
◦ [ف]

• **پَرخچو ج پَرخچا:** [ا-مذ] ٽڪرا. پرزا

• **پُردَ ج پُردَ:** [ا-مذ] تهہ. پرت. پوش

– **پُردَ پَڌرا ڪرڻ:** [اصطلاح] عيب اگهاڙڻ. پرد کولڻ. راز ظاهر ڪرڻ. پوشيده ڳالهيون پڌريون ڪرڻ

• **پَرداخت ج پَرداختُون:** [ا-مث] پالنا. پرورش
◦ خبرگيري. جاچ
◦ سنڀال. حفاظت
◦ درستي
◦ آراستگي
◦ [ف: پرداختن]

– **پَرداختہ:** [صفت] سجايل. سينگاريل. آراستہ
◦ [ف]

• **پَردازُ ج پَردازَ:** [صفت] قاصد. ربيارو. پاراپي

• **پَرداز:** [صفت] پالنا ڪندڙ. سنڀاليندڙ [مرڪب لفظن جي آخر ۾ ايندڙ لفظ. جيئن: افسانہ پرداز وغيره]
◦ [ف: پرداختن]

• **پَردگِي ج پَردگِيُون:** [ا - مث] پردي ۾ رهڻ جي حالت. پردہ نشيني
◦ [ف]

• **پَردو ج پَردا:** [ا-مذ] پوش. ڍڪ. ڪنهن شيءِ کي ڍڪڻ يا لڪائڻ جو ڪپڙو وغيره
◦ نقاب. گهونگهٽ
◦ ستر. حجاب
◦ لڪ. پوشيدگي
◦ ننگ. ناموس. لڄ. حياءُ
◦ اوٽ. آڏ
◦ دروازي جي اڳيان ڏنل آڏ (جيئن ٻاهران گهر ۾ نظر نہ پئجي سگهي). دروازي تي ٽنگيل پال

* ڏيڏي، پڙويلو
* ڪل، چمڙي
* برقعو
* پرهيز، بچاءُ، حفاظت
* پناهه
* غلاف
* مائٽڪي (اک جي)
* [مجازاً] نانڪ، چنڊ
* [ف: پرده]

– **پردا چڙهڻ (اکين تي)**: [اصطلاح] بي حيا ٿيڻ، بي شرم ٿيڻ، شناس نه رهڻ

– **پردو پناهه جو ڏيڻُ**: [اصطلاح] حفاظت ۾ رکڻ، پناهه ڏيڻ، عزت بچائڻ

– **پردو رکڻ**: [اصطلاح] ڍڪ ڍڪڻ، عيب لڪائڻ، ڀرم رکڻ، ستيا رکڻ، عزت رکڻ، عصمت بچائڻ

– **پردو فاش ڪرڻ**: [اصطلاح] عيب ظاهر ڪرڻ، راز ظاهر ڪرڻ، ڪارناما پڌرا ڪرڻ

– **پردو کڄڻ**: [اصطلاح] ظاهر ٿيڻ

* جلوه افروز ٿيڻ، ديدار ڪرائڻ
* راز کلڻ، خواري ٿيڻ

– **پردو لاهڻ**: [اصطلاح] ڍڪ لاهڻ، منهن اُگهاڙو ڪرڻ

* ظاهر ڪرڻ
* اُگهاڙو ڪرڻ
* ڳجهه پڌرو ڪرڻ، راز ظاهر ڪرڻ
* پرهيز نه ڪرڻ
* خوار ڪرڻ، عيب ثواب کولڻ

– **پردو لهڻ**: [اصطلاح] عيب ظاهر ٿيڻ، بي آبرو ٿي ٿيڻ، خوار ٿيڻ

– **پردو وجهڻ**: [اصطلاح] لڪائڻ، ڍڪڻ، پوش وجهڻ، عيب ڍڪڻ، ڳجهه لڪائڻ، راز لڪائڻ، چشم پوشي ڪرڻ، لئي مٽي ڪرڻ

– **پردي پوش**: [صفت] پرده دار

* پرهيزگار
* ڍڪ ڍڪيندڙ، عيب ڍڪيندڙ

– **پردي پوشي**: [ا - مث] پرديداري

* پرهيزگاري

– **پرديدارَ**: [صفت] پردو ڪندڙ، پردي واري

* سادات، پاڪ، سيد زاديون

– **پرديداري**: [ا - مث] پردي ڪرڻ جي حالت، پردي جي پابندي

* لِڪ، رازداري

– **پردي مان ڪڍڻ**: [اصطلاح] ظاهر ڪرڻ، پڌرو ڪرڻ

* خوار ڪرڻ، گلارو ڪرڻ، بدنام ڪرڻ

– **پردي نشين**: [صفت] پردي ۾ رهندڙ، پرهيز ۾ ويٺل، پردي جي پابند

• **پردي ج پرديون**: [ا - مث] سنهون پردو

* [ف: پرده]
* تختن جي ٻيت، سنهي ٻيت (ابتي انچن کان پنجن انچن تائين ٿلهي)، اڌ سري ٻيت

• **پرديپُ ج پرديپ**: [ا - مذ] ڏيئو، چراغ

• **پرديسُ ج پرديس**: [ا - مذ] ڌاريو ملڪ، پرڏيهه، ڏيساور، ڌاريو، غير ملڪ، پرايو ملڪ

* [سن: پرديش < پر = ڌاريو + ديش = ملڪ]

'پرين جي پرديس ويا، تن جي ڪانگا ڪِجُ خبر' (شاهه / پورب)

– **پرديس پوڻ**: [اصطلاح] ڌارئي ملڪ ۾ رهائش اختيار ڪرڻ، جلا وطن ٿي رهڻ، ڌارئي ملڪ جون صعوبتون پوڻ، پرڏيهه جا ڏک ڏسڻ

* سفر جون تڪليفون سهڻ، مسافر ٿي گذارڻ

– **پرديسي ج پرديسي**: [صفت] ٻئي ملڪ جو رهاڪو

* مسافر

'ديسي سيڻ ڳڃن، پرديسي کهڙا پرين' (شاهه / ديسي)

* اجنبي، ڌاريو

• **پُرڏُ ج پُرڏَ**: [ا - مذ] تهه، پرت، پوش

– **پُرڏَ پڌِرا ڪرڻ:** [اصطلاح] ڳجهيون ڳالهيون ظاهر ڪرڻ، راز کولڻ

• **پَرڌانُ ج پَرڌانَ:** [ا - مذ] عقل، سمجهه، فهم

* [صفت] مکيه، سربراهه، وڏو، سردار، اعليٰ صدر، ميرمجلس، سڀاپتي

* [سن: پرڌان]

– **پَرڌان منتري:** [ا - مذ] وزيراعظم

* [سن: پرڌان = وڏو، مکيه +منتري = وزير]

– **پَرڌو:** [مصدر 'پرجهڻ' مان ماضي] سمجهيو، ڄاتو، پرجهيو

• **پَرڌَڪِنا ج پَرڌَڪِنائُون:** [ا - مث] هڪ ڌرمي رسم موجب ڪنهن شيءِ جي چوڌاري اهڙي نموني سان ڦرڻ جيئن ماڻهوءَ جو سڄو پاسو، انهيءَ شيءِ جي طرف رهي. هندن ۾ چوڌاري ڦرڻ جو رواج، طواف

* [سن: پرد ڪشڻ]

• **پَرڏيهَه ج پَرڏيهَ:** [ا - مذ] پرانهون ملڪ، پرڏيهه، ڏيساور، ڌاريو، غير ملڪ، پرايو ملڪ

'پکيڙو پرڏيهه جي لنوي وينداِ لاتِ' (شيخ اياز)

– **پَرڏيهِي ج پَرڏيهِي:** [صفت] ڌارئي ملڪ جو، پرديسي، مسافر

* ڌاريو، اجنبي

• **پَرَڙُ ج پَرَڙَ:** [صفت] وڏو ناٽ، پرمار، هڙ ڪائنو

* وڏو شرابي، گهڻو شراب واپرائيندڙ

'موکيءَ سنڌي مٽَ تي اچي پرڙَ پيا' (خليفو نبي بخش)

* هڪ قسم جو نانگ، اَرڙ

• **پَرڙاٽُ ج پَرڙاٽَ:** [ا - مذ] داڙَ، ٻناڪَ

– **پَرڙاٽِي ج پَرڙاٽِي:** [صفت] ٻناڪون هڻندڙ، داڙي، ٻناڪي

• **پَرِڙڻ:** [مص - فعل متعدي] ٻُورڻ، مٽيءَ يا ڪيريءَ ۾ ڪا شئي زور سان دٻي پوري ڇڏڻ

* مٽيءَ ۾ دسڻ، زور سان دَسڻ

* ساڙڻ، جَلائڻ

* [مص] پَرِڙڻ

* [امر] پَرِڙِ

* [پرڙيو، پرڙيندو، پرڙيل]

• **پَرِڙوتيو:** [ا - مذ] ننڍي بلا

* [س/ٿ]

* چوپائي مال جي سڃاڻپ جو هڪ نشان

• **پُرزُ ج پُرزَ:** [ا - مذ] رڱ جو هڪ ٽڪر (جيڪو چقمق سان گسائي باهه ٻارجي)

* [س/ڪوهه]

• **پَرِزَڻِ ج پَرِزَڻيُون:** [ا - مث] سرائي (سرمي جي)

* [س/ڪوهه]

• **پُرزو ج پُرزا:** [ا - مذ] ٽڪرو، ٽوٽو، ذرو

* [ف: پرزه]

* ڪاغذ جو ٽڪرو، چٺي

* مشين جو ڪو جزو

* جزو، ڇيٽ

'پرزو پيدا نه ٿئي، تختو منجهان تِنِ' (شاهه/ سهڻي)

– **پُرزا پُرزا ڪرڻ:** [اصطلاح] ذرا ذرا ڪرڻ، ٽڪر ٽڪر ڪرڻ، ڇيٽيون ڇيٽيون ڪرڻ

• **پَرسُ ج پَرسَ:** [ا - مذ] چمڙي جو ٻٽون (پئسن رکڻ لاءِ)، چمڙي جو ننڍو ٿيلهو (پئسن وغيره رکڻ لاءِ، عورتون ڪم آڻين)

* [انگ: Purse]

• **پَرسُ ج پَرسَ:** [ا - مذ] ٺڪ (پاڻيءَ يا تيل جو)

– **پَرسُ ڪَرڻ:** [اصطلاح] آلو ڪرڻ، ڀِسائڻ، تَر ڪرڻ

• **پُرسُ ج پُرسَ:** [ا - مذ] مَرد، شخص، مڙس، ڀَتي، ڀتار، ور

* [سن: پرش]

'پنهونا پاڪ پرس! هوتا نه ڪڄن هيڏيون' (شاهه/ ديسي)

–

'اچيا آتِ لوڙاهه ۾، پرس پاڳارا' (جمعو)

* کوهه جي ماپ جو هڪ ماڻ، هڪ ديسي ماپو (جيئن: گز وغيره)

* ماڻهوءَ جي قَدَ برابر ڪانو (اندازاً ڇهه ست فوٽ)

* پَرهه

* [س/ٿ]

– **پُرساٽو ج پُرساٽا:** [صفت - مذ] مڙساٽو

• **پَرسادُ/ پَرشادُ:** [ا - مذ] مهر مهرباني. ڪرپ
٭ نذر. نياز. لنگر
٭ برڪت. تبرڪ
٭ سسيا. خيرات
٭ هندن جي خاص ڏڻن تي ورهائجندڙ ڪاڌو. ڀنڊارو. اهو ڪاڌو، جيڪو هندو ڪنهن معزز ماڻهوءَ جي دعوت جي موقعي تي تيار ڪن ۽ ورهائين
٭ [سن: پرساد. پر = چوڌاري + سدَ - وڃڻ]
– **پَرسادُ پَرُوسِڻُ:** [اصطلاح] ڪاڌو ٿانون ۾ وڌائڻ
– **پَرسادُ ڪرڻُ:** [اصطلاح] ڪاڌو ڪارائڻ. خيرات ڪرڻ
• **پَرسادِي:** [ا - مث] گرونانڪ جي فقيرن جي مان ۾ ڏنل دعوت ۾ بچيل ڪاڌو
• **پَرسادِي:** [ا - مذ] سرهي گاهه جو هڪ قسم
٭ مِٺِي ماني، جو هڪ قسم
• **پَرسارِ:** [ا - مث] اوساريءَ جو هڪ نمونو (رازن جي اصطلاح ۾ ميرڻ ڪي ننڍي ويڪر وارن پاسن کان ملائي ڪيل اوساري)
٭ [س/ات]
• **پَرسارَڻُ:** [مص - فعل متعدي] ٻکيڙڻ. وِڇائڻ. وڌائڻ. ڇڪي وڏو ڪرڻ
٭ ڪٽي ويڪرو ڪرڻ (ڌاتو کي)
٭ [مص] پَرسارَڻُ
٭ [امر] پَرسارِ
٭ [مضارع] پَرسارِيان (ج) پَرسارِيون. پَرسارِين (ج) پَرسارِيو. پَرساري (ج) پَرسارِين
٭ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گڏيا آهن]
٭ [حال] پَرساري ٿو (ج) پَرسارِين ٿا
٭ [حال مث] پَرساري ٿي (ج) پَرسارِين ٿيون
٭ [ماضي] پَرساريو (ج) پَرساريا
٭ [ماضي مث] پَرساري (ج) پَرساريون
٭ [مستقبل] پَرسارِيندو (ج) پَرسارِيندا
٭ [مستقبل مث] پَرسارِيندي (ج) پَرسارِينديون
٭ [اسم مفعول] پَرسارِيل

– **پَرسارِڻ جوڳو:** [صفت] نرم. ملائم
٭ اهڙا شيءِ، جنهن کي ڪٽي ويڪرو ڪري سگهجي. وڌيڪ سنهي ۽ ويڪري ٿيڻ جي خاصيت رکڻ وارو
• **پَرسارو:** [ا -مذ] شاديءَ جي موقعي تي گهوٽيتن ڀاران ويجهن عزيزن کي سوکڙيءَ طور ڏنل شيءِ. ڏيج (جيئن: ڪپڙا، ٽوال وغيره)
٭ [س/ٿ]
• **پَرسانُ / پَرشانُ:** [ا -مذ] ٻوٽي جو هڪ قسم (ٽاريون سنهيون ۽ گاڙهيون، ڪوهه، درياءَ وغيره جي ڪپ تي پوسل ۾ ٿئي ۽ ٻن قسمن جو ٿئي)
• **پُرسانُ:** [صفت] پڇندڙ. پڇا ڪندڙ. خبرگير
٭ [ف: مصدر، پُرسيدن]
– **پُرسانِ حال:** [صفت] حال احوال وٺندڙ. ڏک سور پڇندڙ. همدرد. هڏڏوکي
• **پَرَستُ ج پَرَستَ:** [صفت] پوڄيندڙ. پوڄا ڪندڙ
٭ [ا - مذ] مرڪب لفظن جي آخر ۾ 'پوڄا ڪندڙ' جي مفهوم ۾ ڪم ايندڙ لفظ [جيئن: 'خدا پرست'، 'بت پرست' وغيره]
٭ [سن: پرستش]
– **پَرستارُ ج پَرستارَ:** [صفت] پوڄيندڙ. پوڄاري
٭ نوڪر. غلام. ٻانهو. خدمتگار
٭ عاشق. فدائي. شيدائي
٭ مريد. طالب. چيلو
• **پَرِستانُ ج پَرِستانَ:** [ا - مذ] پَرين جي رهڻ جو ماڳ
٭ [ف: پري + آستان = جاءِ]
٭ سهڻين عورتن جو ميڙ
٭ خوبصورت شهر
٭ راجا اندر جو اکاڙو. (جتي حسين زالون گهڻيون هجن)
– **پَرِستانو ج پَرِستانا:** [ا - مذ] پرستان
• **پَرَستَشِ:** [ا - مث] پوڄا. بندگي. عبادت
٭ عجز. انڪساري. نوڙت
٭ تعظيم ۽ عزت ڏيڻ جو خاص طريقو
٭ [سن]

– **پَرستش گاهہ:** [ا-مث] عبادت جي جڳهہ (مسجد مندر ڪليسا وغيره)

☆ [سن]

• **پَرستانُ ج پَرستانَ:** [ا-مذ] مسافري، تي وڃڻ جي حالت.

مسافري جي پهرين منزل

☆ [سن: پرستان]

☆ پرايو گهر. ٻين جي ملڪيت

☆ مسافري، تي وڃڻ ڪان اڳ بدسوڻ يا نحوست جي اثر ٽارڻ

لاءِ ڪنهن نيڪ ساعت تي مسافري واري رستي تي لڳلايل ڪا شيءِ

– **پَرستانُ ڪرڻ:** [اصطلاح] مسافري، تي وڃڻ جو سڳڻ ڪرڻ.

جاءِ مٽائڻ. مسافري ڪرڻ. پرائي ملڪ ۾ وڃڻ

• **پُرسِچَرڻُ:** [ا-مذ] ڏوهہ جي معافيءِ عيوض ڀريل ڏنڊ. ڪفارو

☆ مجتا. باس. سکا

☆ مصيبت کي ٽارڻ لاءِ ڪفارو

• **پرسِڌُ:** [صفت] مشهور. نالي وارو. ناميارو. پڌرو

☆ [سن: پرسِڌ]

– **پرسِڌِي:** [ا-مث] مشهوري. نيڪي. ناماچاري. ساک

• **پرسَش:** [ا-مث] پڇا. پڇا ڳاڇا. جواب طلبي. خبر گيري

☆ [ف: پرسيدن = پڇڻ]

– **پرسَش ڪرڻ:** [اصطلاح] حال احوال وٺڻ. خبر گيري ڪرڻ

• **پَرسَنُ/پِرسَنُ:** [صفت] تازو توانو. تندرست. خوش.

سرهو. آباد

☆ [سن: پرسن]

– **پَرسَنتا/پَرسَنتائِي:** [ا-مث] خوشي. چڱڀلائي. تندرستي.

تازگي. توانائي

• **پَرسَنٽيج:** [ا-مث] في سيڪڙو. فيصد

☆ [انگ: Percentage]

• **پَرسَنگُ:** [ا-مذ] اثر. صحبت جو اثر

☆ تعلق. لاڳاپو. ميل ميلاپ

☆ [سن: پرسنگ: پر = ڌاريون غير ٻيو = سنگ/دوستي]

• **پُرسو:** [ا-مذ] فوتيءِ تي هٿ ڦاتح. عذرخواهي

☆ [ف: پرسن < پرسيدن = پڇڻ]

☆ پرچاڻي

☆ ماتم پُرسي جي رسم

• **پَرسُوت:** [ا-مذ] حمل وارن ڏينهن ۾ عورت کي ٿيندڙ هڪ

گجهي بيماري (جنهن ۾ مخصوص عضوي مان سفيد پاڻي نڪرڻ لڳندو آهي)

☆ [سن]

• **پَرسوئِڻُ:** [مص - فعل متعدي] آلي ڪاٺيءِ کي سيڪ

ڏيئي ور ڪڍڻ. سنئين ڪرڻ

☆ [س/ث]

☆ [مص] پرسوئڻ

☆ [امر] پرسوءِ

☆ [پرسويو، پرسوئيندو، پرسويل]

• **پَرسِيان:** [ا-مذ] ٻوٽي جو هڪ قسم (دوا طور ڪم اچي)

☆ [ف: پرسياوشان]

• **پَرسِينُ/ پَرسِينڻُ:** [ا - مذ] جانورن جي هڪ بيماري

(جنهن ۾ جانورن کي سنڱهہ گهٽي ٿئي، خصوصاً ٻڪري، رڍ ۽ گهوڙي کي)

☆ [س/ڪوهہ]

• **پُرشُ ج پُرشَ:** [ا-مذ] آدمي. ماڻهو. مرد. مڙس. پرس

☆ [پرا: پرس، سن: پرش]

'روپ سروپ انوپ انيڪي، آد پرش ڏن ڏياني ري' (محمد فقير کٽياڻ)

• **پَرشادُ ج پَرشادَ:** [ا-مذ] پرساد. ڪاڏو. طعام

☆ ديوتائن تي چاڙهيل نذر. تبرڪ

☆ استاد يا گروءَ جي اوبر

• **پَرشارٿُ:** [ا-مذ] نصب العين. انسان جو مقصد

☆ [سن: پرشارٿ < پرش - ماڻهو + ارٿ = مطلب]

☆ جستجو

☆ بهادري

• **پِرشِنُ:** [ا-مذ] سڳڻ يا (قسمت متعلق برهمڻ کان پڇيل) سوال

☆ [سن]

– پرشِنُ اُتر: [ا - مذ] سوال جواب

• پُرشوتَمُ: [ا - مذ] وشنو اوتار جو هڪ نالو

※ [سن: پرشوتَم< پرش= ماڻهو + اتُم = وڏو = وڏي شخصيت]

※ سنبت سال ۾ گڏيل وڌيڪ هڪ مهينو

※ اڌڪُ، لنڌ

• پرفارمنس: [ا - مث] ڪارڪردگي

※ ادائيگي

※ [انگ: Performance]

• پرفِرنس: [ا - مث] ترجيح، اهميت، فوقيت، اوليتَ

※ [انگ: Preference]

• پرفيڪٽ: [صفت] ڪامل، مڪمل، پورو

※ [انگ: Perfect]

– پرفيڪشن: [ا - مث] ڪمال، ڪماليت

※ [انگ: Perfection]

• پرفِيوم: [ا - مث] خوشبوءِ، سرهاڻ

※ عطر، عنبير

※ [انگ: Perfesne]

• پرڪَ ج پرڪُون: [ا - مث] عاج يا ڪاٺيءَ جي ڳن ۾ سنهي سوراخ ڪرڻ جي سئي

※ تمام ٿورڙي شيءِ

• پُرڪَ: [ا - مث] ذرو، ٿورو

※ چوپائي مال کي تيڪ جو مرض

– پُرڪَ پُرڪَ: [ا - مث] ذرو ذرو

• پرڪارَ ج پرڪارُون: [ا - مث] جاميٽري ۾ گول ڪڍڻ جو هڪ اوزار، پلڪار

※ [ف: پرگار]

• پرڪارُج پرڪارَ: [ا - مذ] نسونو، ڍنگ، طرز

※ افعال، ارڪان، لَڇڻ، ڪم، عادتون، فعل

※ دستور

• پُرڪارُ: [صفت] جسم ۾ مادہ وارو، ٿلهو، متارو

※ سگهو

※ تيار

※ هوشيار، وڏو چالاڪ، عيار

※ [ف]

• پرڪاسُ/پرڪاشُ: [ا - مذ] سوجهرو، نور، جلوو، چمڪو، تجلو

※ اظهار، تشريح، ڦهلاءُ

※ ڪرامت، معجزو

※ [صفت] ظاهر، ڪليل

※ مشهور، معروف

※ [سن: پرڪاش: پر = گهڻو + ڪاش = چمڪڻ]

– پرڪاسِي/پرڪاشِي: [صفت] روشن، منور، چمڪي وارو، تجلي وارو

※ ڪرامت وارو، دل جي روشنيءَ وارو

• پرڪالو ج پرڪالا: [ا - مذ] ٽڪرو، حصو، اڳڙي، ڇتي (ڪپڙي جي)

※ [ف: پرڪال - ڪپڙي جو ٽڪر]

• پرڪِرتِي: [ا - مث] ڪائنات يا دنيا کي وجود ڏيندڙ مادو، قدرت، فطرت جو قاعدو، مادي علت، سرشت، خمير، اصليت، سڀاءُ

※ [سن: پرڪِرت = عادت]

• پرڪِرما: [ا - مذ] چوڌاري ڦرڻ جي حالت (پاڪ جاءِ مندر وغيره کي)، گول چڪر ڪاٽڻ، طواف، هندڪي رسم موجب ڪنهن شيءِ جي ٻاهران اهڙيءَ طرح جو ڦيرو جو سڄو پاسو انهيءَ شيءِ ڏانهن رهي، پرڌڪنا

※ [سن: پرڪرما]

• پَرَڪَرڻُ: [ا - مذ] باب، سبق

※ [سن: پرڪرڻ]

• **پرکڻ**: [مص - فعل متعدي] پرڪ پرڪ ڪري ڏهڻ. ولوڙڻ. آهستي آهستي جهڳڻ
◌ [س/ات]
◌ [مص] پرڪڻ
◌ [امر] پرڪ
◌ [پرڪيو پرڪيندو پرڪيل]

• **پُرڪِٽو ج پُرڪِٽا**: [ا - مذ] ڦلٽو. ڦلوڪڙو. چلٽو. ڦوڪيندو. ٽِڪ
'ڳلان مَنجهه نه چاڪ، پران پونئر پرڪٽا' (شاهه/ سسئي آبري)

• **پرڪو**: [صفت - مذ] بي سواد. ڦڪو
◌ [س/ٿ]

• **پرڪوئڻ**: [مص - فعل متعدي] لالچائڻ. هرڪائڻ
◌ [س/ٿ]
◌ [مص] پرڪوئڻ
◌ [امر] پرڪوءِ
◌ [مضارع] پرڪويان (ج) پرڪويون. پرڪوئين (ج) پرڪويو. پرڪوئي (ج) پرڪوئين
◌ [زمان حال ناهي لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]
◌ [حال] پرڪوئي ٿو (ج) پرڪوئين ٿا
◌ [حال مث] پرڪوئي ٿي (ج) پرڪوئين ٿيون
◌ [ماضي] پرڪويو (ج) پرڪويا
◌ [ماضي مث] پرڪوئي (ج) پرڪويون
◌ [مستقبل] پرڪوئيندو (ج) پرڪوئيندا
◌ [مستقبل مث] پرڪوئيندي (ج) پرڪوئينديون
◌ [اسم مفعول] پرڪويل

• **پَرک**: [ا - مث] جاچ. جڪاس. تپاس. جاچنا
◌ معيار. ڪسوٽي. کري ۽ کوٽي جي تميز
◌ شناخت. سڃاڻ. معلومات. خبر
'ٻيٺي اي ءِ پرک، نه سوديون سڃاڻي هليا' (شاهه/مومل راڻو)
◌ پروڙ. امتحان. آزمائش
◌ نگاهه. نظر
'جيڏانهن ڪيان پرک، تيڏانهن صاحب سامهون' (شاهه)

– **پَرکائڻ**: [مصدر 'پرکڻ' مان متعدي بالواسطه] آزمايش ڪرائڻ. جاچرائڻ. تميز ڪرائڻ
◌ [پَرکيو پرکيندو پَرکيل]

– **پَرکڻ/پَرکِڻ**: [مص - فعل متعدي] جاچڻ. جڪاسڻ. تپاسڻ
◌ امتحان وٺڻ. آزمائڻ
◌ تجربو حاصل ڪرڻ
◌ سڃاڻڻ. قدر سڃاڻڻ
◌ خبر لهڻ
◌ ڪوڙ ۽ سچ ۾ فرق ڪرڻ. ڪسوٽيءَ ۾ لائڻ
◌ [مص] پرکڻ
◌ [امر] پَرک
◌ [مضارع] پَرکيان (ج) پَرکيون. پَرکين (ج) پَرکيو. پَرکي (ج) پَرکين
◌ [زمان حال ناهي لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]
◌ [حال] پَرکي ٿو (ج) پَرکين ٿا
◌ [حال مث] پَرکي ٿي (ج) پَرکين ٿيون
◌ [ماضي] پَرکيو (ج) پَرکيا
◌ [ماضي مث] پَرکي (ج) پَرکيون
◌ [مستقبل] پَرکيندو (ج) پَرکيندا
◌ [مستقبل مث] پَرکيندي (ج) پَرکينديون
◌ [اسم مفعول] پَرکيل

• **پُرکُ ج پُرک**: [ا - مذ] ٻَني. خاوند. مڙس
◌ آدمي. ماڻهو. پرش
◌ [سن: پرش]
'ڪو سامي پُرک شجار، جاڳي چئي جن ڪون' (سامي)

• **پَرکا ج پَرکائُون**: [ا - مث] پرک. آزمائش
◌ تجربو. مشاهدو

– **پَرکاڻِي**: [ا - مث] پرکڻ جي حالت. آزمائش
◌ پرکڻ جي اُجرت. جڪاس جي اُجرت

• **پُرڪارَٿُ:** [ا-مذ] نصب العين. غرض. مقصد. مول متو

☼ [سن: پرُشارُٿ. پرش = ماڻهو + آرٿ = مطلب]

– **پُرڪارَٿ ڪرڻ:** [اصطلاح] مقصد خاطر جدوجهد ڪرڻ. مڙسي ڪرڻ. ڪوشش ڪرڻ

• **پَرڪَنڊُ ج پَرڪَنڊَ:**[ا-مذ] ڌاريو ملڪ. پرايو پرانهون ملڪ. پرڏيهه

☼ [سن: پرڪنڊ < پر = ڌاريو + ڪنڊ = ڏيهه]

'راهو تنهنجي ريتِ، پرڪنڊين پڌري' (شاهه/بلاول)

• **پَرڪِياتُ:** [صفت] جاچيندڙ. چڪاسيندڙ. امتحان وٺندڙ

• **پَرڪيلُ ج پَرڪيلَ:** [ا - مذ] ٻيڙيءَ جو هڪ رسو (سڙهه جي ٻنهين پاسي وارو)

☼ [س/ل]

• **پُرگَٽُ:** [ا - مذ] سنهڙين ڪاٺين جي پور. پوڙ ۽ ڪَنو. چينيا. پَرڪٽ

☼ [س/ٽ]

• **پَرڳڻو ج پَر ڳڻا:** [ا - مذ] ملڪ جو هڪ ڀاڱو. صوبو. علائقو. پرانت

☼ [ف: پرگنه = ضلعي جو ڪجهه حصو]

– **پَرڳڻا پِٽائِڻُ:** [اصطلاح] هلاڪ ڪرڻ. ڏايو رلائڻ. دربدر ڪرڻ. ملڪ گهمائڻ پريشان ڪرڻ

• **پَرگَهٽِ:** [صفت] پڌرو. آشڪار. مشهور. عيان

☼ پيدا

– **پَرگَهٽائِڻُ:** [مصدر 'پرگهٽڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] ظاهر ڪرائڻ. پڌرو ڪرائڻ

☼ اوڳاڇرائڻ

☼ [پرگهٽيو پرگهٽِيندو پرگهٽيل]

– **پَرگَهٽِ ٿيڻ:** [اصطلاح] ظاهر ٿيڻ. نظاري چڙهڻ. نمودار ٿيڻ. نمايان ٿيڻ

☼ اوچتو اچي ڪڙڪڻ

– **پَرگَهٽِجڻُ:** [مصدر 'پرگهٽڻ' مان فعل مجهول] ظاهر ٿيڻ. پڌرو ٿيڻ. مشهور ٿيڻ

☼ نازل ٿيڻ. مٿان اچي ڪڙڪڻ

☼ [پرگهٽيو پرگهٽِبو پرگهٽيل]

– **پَرگَهٽَڻُ:** [مص - فعل لازمي] ظاهر ٿيڻ. پڌرو ٿيڻ. پيدا ٿيڻ. نمودار ٿيڻ. نازل ٿيڻ. اوچتو اچي ظاهر ٿيڻ

☼ [سن: پرڪٽ < پر = گهڻو + ڪٽ = پاسو]

☼ [پرگهٽيو پرگهٽِيندو پرگهٽيل]

• **پَرگهورَ:** [ا - مث] سنڀال. پرورش. پالنا. نگهداشت

☼ ڳولها ڦولها. جاچ جوچ

– **پَرگهورَ ڪرڻ/ پَرگهورَ لَهڻ:** [اصطلاح] پوءِ واري ڪرڻ. خرچار لهڻ. سنڀال ڪرڻ. جاچ جوچ ڪرڻ. پرورش ڪرڻ. پرداخت ڪرڻ

• **پَرلڪُ:** [ا - خاص] سوماترا جو اتريون چوٽيءَ وارو علائقو (جتي 13 هين صدي عيسويءَ ۾ مسلمانن جي پهرين رياست قائم ٿي هئي). پرلڪ شهر گاديءَ جو هنڌ ۽ واپار جو مرڪز (سنڌ جا وڻجارا 'پرلڪ' کان پرڀرا اُڳتي واپار لاءِ ويندا هئا)

• **پَرلڪان:** [ظرف] پرلڪ شهر ۽ ملڪ کان

'پرلڪان پري ٿيا، جنهن جا پتار' (ميون شاه عنات)

• **پَرلو ج پَرلا:** [صفت - مذ] پريون. هُن طرف وارو

☼ سڀ کان آخري

☼ [هند]

• **پِرلوڀُ/پِرلوڀن:** [ا - مذ] لوڀ. لالچ. حرص. طمع

☼ [سن: پرلوڀ]

– **پِرلوڀي:** [صفت] لوڀ وارو. لالچي. حرصي

• **پَرلوڪُ:** [ا - مذ] ٻيو جهان. آخرت. موت کان پوءِ وارو جهان. عالم بالا

☼ [سن: پرلوڪ < پر = ٻيو + لوڪ = جهان]

– **پَرلوڪ پَڌارڻ/ پَرلوڪ سِڌارڻ:** [اصطلاح] ٻئي جهان ڏي وڃڻ. لاڏاڻو ڪرڻ. انتقال ڪرڻ. وفات ڪرڻ. مري وڃڻ

• **پَرلي:** [ا -مث] دنيا جو موتي احلوڪي حالت ۾ بدلجڻ واري حالت. دنيا جو خاتمو. فنا. قيامت

☼ [سن: پرلي < پر = چوڌاري + لي = ڳرڻ]

• پَرَم: [صفت] اعليٰ، اوچو، اُتم، مکيه
☼ افضل، برتر، وڏو
☼ مڪمل
☼ بي حد
☼ پهريون، اول
☼ [سن]
– پَرماتما: [ا - ذات] ايشور، ڀڳوان، سڀ کان اول ۽ اعليٰ هستي، سڀ کان اتم
☼ [سن: پرم = اعليٰ + آتما = روح]
'پرماتما، پريتم، پروردگار دون آن' (قائل سرشاري)
– پَرمارٿُ: [ا - مذ] اتم خواهش، اعليٰ مقصد
☼ اعليٰ سچائي، صداقت
☼ [سن: پرم + ارٿ]
☼ نيڪي، ڀلائي، فياضي، خيرانديشي، خيرخواهي
– پَرمانندُ: [ا -مذ] وڏو سُک، ڪامل فرحت، وڏو آنند، وڏي خوشي
☼ [سن: پرم + آنند]
☼ [ا - خاص] هندن ۾ مرد جو نالو
☼ سنڌي ٻوليءِ جي وڏي عالم ۽ ماهر لسانيات 'پرمانند ميوارام' جو نالو (جنهن سنڌي -انگريزي ۽ انگريزي - سنڌي لغتون تشڪيل ڏنيون)
– پَرم پَدُ: [ا - مذ] اعليٰ درجو، اتم منزل، وڏي ۾ وڏي حَدَ
– پَرم گَتِ: [ا - مث] دائمي سُک، دائمي خوشي، فرحت
☼ [سن: پرم = وڏو، اعليٰ + گت = حالت، چلت، طريقو]
– پَرم گِيانُ: [ا - مذ] علم معرفت
• پَرِماٽو: [ا - مذ] ڪيڙي جو هڪ قسم
☼ [س/ات]
• پَرمارَ: [ا - خاص] سودن راجپوتن جي هڪ ذات
☼ مينگهواڙن جي هڪ ذات
• پَرمارُ ج پَرمارَ: [ا -مذ] پکيءَ جو هڪ قسم، باز جو هڪ قسم (جيڪو ٻين پکين کان شڪار ڪري کائي)، شڪاري باز
☼ [صفت] استحصال ڪندڙ، ٻين کي استعمال ڪري فائدو حاصل ڪندڙ
☼ [ڪناية] ڦورو ماڻهو، پرايو مال هڙپ ڪندڙ، ٻئي جو ڪنبو ڪائيندڙ

• پَرماڻُ ج پَرماڻَ: [ا - مذ] ماڻ، ماپ، ماپو، تور، وزن
☼ انداز، مقدار
☼ [پرا: پرماڻ، سن: پرماڻ، پر = گهڻو + ماڻ = ماپڻ]
☼ قاعدو، قانون
☼ رسم، رواج
☼ دليل، حجت
☼ ساک، ثابتي
☼ حوالو
☼ سند
☼ [صفت] درست، صحيح
☼ مباح، روا
☼ [ا - مذ] ٻيڙيءَ جي هڪ ڪاٺيءَ جو نالو (ڪاري جي ٻيڙيءَ جي وڏي سڙهه واري ڪاٺي، جنهن کي درياهه جي ٻيڙيءَ ۾ 'آڏ' چون)
• پَرماڻُ/ پَرماڻو ج پَرماڻَ/ پَرماڻا: [ا - مذ] اَخر وارو ذرڙو (جنهن جا ڀاڱا ٿي نه سگهن)
☼ الجبرا جي اصطلاح ۾ ڪنهن ٻول جا اهي ڀاڱا جي (+ ۽ -) راڙو ۽ ڪاٽو نشانين سان ڳنڍيل هجن
☼ اٽي جو هڪ حصو
☼ ائٽم (Atom)، ذرو، ذرڙو (عنصر جو)
☼ [سن: پرماڻ = ثبوت]
• پَرَمَتِ ج پَرَمَتِيُون: [ا - مث] پرائي مَت، ٻئي جي مَت، ٻئي جو عقل، ٻئي جي صلاح، ٻئي جي چور
☼ ڳهيلائي، ناداني، بيوقوفي
☼ [سن: پر = بيو + مت = عقل]
– پَرَمَتِڙِيو ج پَرَمَتِڙِيا: [صفت] پرائي مت تي هلندڙ، بي عقل، نادان، بيوقوف، ڳهيلو، ٻوڳهلو، ٻوڙڙو
☼ [مث: پرمتڙي ج پرمتڙيون]
• پَرمِٽ ج پَرمِٽُون: [ا - مث] اجازت نامو، منظوري
☼ راهداري، پروانو
☼ [انگ: Permit]
• پَرهل: [ا - خاص] جانورن جو هڪ قسم

• پرمَلُ ج پرمَلَ: [صفت] بين سان لهه وچڙ رکڻ وارو. رلڻو ملڻو. خوش اخلاق
☼ [سن: پر مَل < پر = ٻيو + مِل = ملڻ]
'جنهن پرمل پاڳ، واحد لڳ، وريج تون' (شاهه / ديسي)
☼ [ا - مذ] خوشبوءِ، سڳند، سرهاڻ
• پرمَڻُ: [ا - مذ] ڪمان جو طوق، ڏانءُ
• پَرمِيشَن: [ا - مث] موڪل، اجازت
☼ [انگ: Permission]
• پرميشور: [ا - ذات] وشنو اوتار جو هڪ صفاتي نالو. ايشور
☼ [سن: پرميشور < پرم = اتم، اعليٰ + ايشور = ڌڻي < ايش = حڪومت ڪرڻ]
'پيل پر پرميشور ڪي ٻير منجهه ٻيو' (روحل فقير)
• پرميلُ: [ا - مذ] وچڙندڙ بيماريءَ جو هڪ قسم (جنهن ۾ پيشاب جي جاءِ ۾ اندر ڦٽ ٿي پوي). سوزاڪ
– پرميلي ج پرميلِي: [صفت] پرميل جي مرض وارو. سوزاڪي
• پَرنَ: [ا - مث: مصدر 'پرنڻ' مان اسم] سونپ. ارپنا. سپردگي. پارت
– پَرنَڻُ: [مص - فعل متعدي] سونپڻ. حوالي ڪرڻ. ارپڻ
☼ سفارش ڪرڻ. پارت ڪرڻ
☼ [مص] پَرنِڻ
☼ [پرنو، پرنيل]
• پِرن: [ا - مذ] صرافن وٽ تور لاءِ خاص وٽ يا تورا
• پِرنُ/ پِرڻُ ج پِرنَ/ پِرڻَ: [ا - مذ] انجام. اقرار. وچن. ٻول. واعدو
☼ قسم. سنهن. پرتگيا
☼ [سن: پڻ]
– پِرنُ ڪرڻ: [اصطلاح] وچن ڪرڻ. انجام ڪرڻ. پڪو واعدو ڪرڻ
☼ قسم کڻڻ. پرتگيا ڪرڻ
• پَرنارُ ج پَرنارَ: [ا - مذ] ماس جو ٿهه
☼ نيسارو
☼ [س/ل]
– پَرنارُ چڙهڻ: [اصطلاح] بدن تي ماس وڌڻ. متارو ٿيڻ
• پرنالو ج پرنالا: [ا - مذ] نيسارو. ڇت تان پاڻي خارج ڪرڻ لاءِ جوڙيل نالو. نارو
☼ [سن: پر = مٿانهون + نالو = نيسارو]
• پَرنامُ/ پَرڻامُ ج پَرنامَ/پَرڻامَ: [ا - مذ] وڏيءَ عزت سان جهڪي ڪيل سلام. نمسڪار. نمستي
☼ [سن: پرڻام]
• پرِنٽ: [ا - مث] ڇاپو. ڇپيل نشان (مواد، تحرير، تصوير يا آڱرين وغيره جو)
☼ [انگ: Print]
– پرِنٽَر: [ا - مذ] ڇاپڻ واري مشين
☼ ڇاپيندڙ (ڪتاب، اخبارون يا رسالا وغيره)
☼ [انگ: Printer]
– پرِنٽِنگ: [ا - مث] ڇپائي. ڇاپڻ جو عمل
☼ [انگ: Printing]
• پرِند: [ا - مذ] پکي. پرندو
☼ [ف: پرنده جو مخفف]
• پرِندو ج پرِندا: [ا - مذ] پکي. طير
☼ [ف: پرنده]
• پرِنڊُ ج پرِنڊَ: [ا - مذ] رسيءَ جو ٽڪر
☼ [س/ات]
• پرِنسِپلُ: [ا - مذ] اصول. قاعدو. قانون
☼ [انگ: Principle]
☼ [ا - مذ] ڪاليج جو سنڀاليندڙ. اعليٰ تعليمي اداري جو ناظم
☼ [انگ: Principal]
• پُرنگُ: [صفت] سهڻو. ملُوڪ (چوپايو)
☼ [س/ل]
☼ ڪودو
☼ [س/لس]

• **پَرَڻُ ج پَرَڻَ:** [ا - مذ] اٽي يا سنهي اناج ڇاڻڻ لاءِ لوهي اوزار. ڇاڻي. گيجڻ

• **پَرَڻُ ج پَرَڻَ:** [ا - مذ] قول. وچن. انجام. واعدو

◦ صرافن وٽ تور لاءِ خاص وٽ يا تورا

• **پُرَڻَ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **پُرَڻُ:** [مص - فعل لازمي] پنڌ ڪرڻ. هلڻ. ڪاهڻ. وڃڻ. اڳتي هلڻ

◦ [پُريو، پُرندو، پُريل]

• **پَرڻائِڻُ:** [مصدر 'پرڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] شادي ڪرائڻ. وهانءُ ڪرائڻ

◦ [پرڻايو، پرڻائيندو، پرڻايل]

– **پَرڻِجَڻُ:** [مصدر 'پرڻ' مان فعل مجهول] شادي ٿيڻ. وهانءُ ٿيڻ

◦ [پرڻيو، پرڻبو، پرڻيل]

– **پَرڻَڻُ:** [مص - فعل متعدي] ارپڻ. حوالي ڪرڻ. سپرد ڪرڻ. پاڻ کي حوالي ڪرڻ

◦ [سن: ارپڻ = پيش ڪرڻ]

'ترڪو ڪريو تدبير ڪي، پرڻيو پاڻ خدا' (گرهوڙي)

◦ شادي ڪرڻ. وهانءُ ڪرڻ

◦ [مص] پرڻڻ

◦ [امر] پرڻ

◦ [پرڻيو، پرڻندو، پرڻيل]

– **پَرڻو ج پَرِڻا:** [ا - مذ] وهانءُ. شادي. مَنامِيڙ

◦ [سن: پرڻيہ: پر = ڇوڏاري + ني = نيڻ، وٺي وڃڻ]

• **پَرڻيجاءِ:** [مصدر 'پرڻڻ' مان امر] پرڻو ڪجڻ،

'تون پرڻين رب کي مون رب پرڻيجاءِ' (عثمان ڪلهوڙو)

• **پَرو ج پَرا:** [ا - مذ] نِشان. ڏس. پتو. اُهڃاڻ. پس

'پري پيين پرو، نات ڏاٺون نانهه ۾' (روحل)

◦ حد. ڏنگ. ڇيهه. انت. ڇيڙو

'خالق تنهنجي ڪانڌ جو پرو پاند نہ ڪو' (شاهہ)

◦ سڌ. خبر

'پرو پيڙم پاڻ، مون پيرڙي، منهنجو بول پڳو' (سچل)

◦ هوا ۾ اُڏامڻ وقت پکين جي قطار. ولر

◦ اَرو (تانگي جي ڦيٿي جو)

◦ بنا اجوري مال کي پاڻي پيئارڻ

◦ [س/ٿ]

– **پَرو پَڌَڻ:** [اصطلاح] پکين جو قطار ڪري اُڏامڻ

◦ حلقو ٻ گول چڪر ٺاهڻ

– **پَرو پانڌُ:** [ا - مذ] حد حساب. حد. ڇيڙو. ڏنگ

'خالق تنهنجيءَ ڪانڌ جو پرو پاند نہ ڪو' (شاهہ)

◦ منڍ ۽ ڇيڙو

◦ خبرچار

– **پَروجهلڻ/پَروڪَڍڻ:** [اصطلاح] شڪارجي اصطلاح ۾ آوازڪري، تترن کي جهنگ مان اُٿارڻ. ساٿو ڪندي قطار ۾ هلڻ

◦ [س/ات]

– **پَروڪَرو:** [ا - مذ] اَتو پتو

◦ جانورن جي کرجو ڏس پتو (مالدارن جي اصطلاح ۾ جڏهن ڪو چوپايو ڌڻ يا وڳ کان ڌار رهجي يا چوري ٿي وڃي ۽ جڏهن ڪلا ڪو پرو ڪرو، ڪو ڏس پتو معلوم ڪريو)

• **پُرو:** [ا - مذ] اُٺ جو هڪ رنگ (نہ ساڻو نہ ڳاڙهو پر وچٿرو)

◦ [س/ڪوهہ]

• **پَروارُ:** [ا - مذ] دستور. هلي چلي

◦ [صفت] پڌرو. ظاهر

'جوڙي جوڙ جهان جي پاڻ ڪيائين پرواز' (شاهہ / ڪليان)

• **پَرواز:** [ا - مذ] اُڏامڻ جي حالت. اُڏامڪ. اڏاري

◦ [فاعل] اُڏامندڙ. مرڪب لفظن جي آخر ۾ ڪم ايندڙ لفظ [جيئن: 'بلند پرواز' وغيره]

◦ [ف]

'پرهہ جو پرواز، ڪيو ساهہ سجڻ ڏي' (شيخ اياز)

– **پَرواز ڪرڻ:** [اصطلاح] اُڏامڻ

◦ نڪري وڃڻ (ساهہ)

◦ دوڙڻ (خيال)

• **پَرِواسَ:** [ا - مث] ڪنوڻ. وڄ. چمڪاٽ (وڄ جو)

◦ [س/ٿ]

• **پَرِواسِي:** [ا - مذ] ديس کان ٻري رهندڙ. پردیسي. اجنبي

◦ جلاوطن انسان

◦ مسافر. سيلاني. راهي

'جي پورب پرواسي، آئون نہ جيندي اُن ري' (شاهہ / رامڪلي)

- **پَروانُ/ پَرواڻَ:** [**صفت**] مڃن جوڳو. قبول ڪرڻ جهڙو. قبول
  - ⁕ [**سن: پرِماڻ**]
  - ⁕ وڻندڙ
  - ⁕ ڪامياب
  - ⁕ پورو. ٺيڪ
- – **پَروان چَڙهَڻ:** [**اصطلاح**] عمر ۾ وڏو ٿيڻ (اولاد جو)
  - ⁕ ڪامياب ٿيڻ. مٿي وڌڻ
- **پَروانِگِي:** [**ا - مث**] اجازت. موڪل. اِذنَ. لکيل منظوري.
  اجازت نامو. رهداري
  - ⁕ [**ف**]
- **پَروانو ج پَروانا:** [**ا - مذ**] لکيل حڪم. اجازت نامو.
  منظوري. اجازت. سند. راهداري
  - ⁕ [**ف: پروان**]
  - ⁕ بندوق وغيره جو لائيسنس (License)
  - ⁕ حڪم. فرمان
  - ⁕ جيت جو هڪ قسم (جو روشني، جهڙوڪ بتي وغيره جي چوڌاري
  اُڏامي اُڏامي آخرڪار ان ۾ پوندو). پتنگ
  - ⁕ [**مجازاً**] عاشق
  - ⁕ [**ف: پروانہ**]
- **پَرواهَ:** [**ا - مث**] خواهش. چاهه
  - ⁕ ضرورت. کانِ. گهرج. حاجت. غرض. چخي
  - ⁕ گڻتي. فڪر. خيال
  - ⁕ [**ف: پرواه**]
  - ⁕ خوف. ڊپ. ڊاءُ [**جيئن: بي پرواهه**]
  'هَٿِ ميڱڻ بي عدد، هٿِ پرين پرواهَ ناهِ ڪا' (شاهه/ آسا)
- **پَرواهُ:** [**ا - مذ**] وهڪرو. وهڪ
  - ⁕ درياهَ. نَدِي
  - ⁕ چال. هلت
- **پَرواهَڪُ:** [**صفت - مذ**] وهائيندڙ (پاڻي)
  - ⁕ هلائيندڙ (ڪاروبار)
- **پُروائِي:** [**ا - مث**] اُبرندي جي هوا. بادِمشرق. بادِصبا.
  صبح جي هير
  - ⁕ [**هند**]

- **پَروتُ ج پَروتَ:** [**ا - مذ**] جبل. پربت
  - ⁕ وڏي اُڀت
  - ⁕ [**لس/ سن: پروت**]
  - ⁕ اُٺ. ڏاڳهو. سواري، جو وهٽ
- **پِروِتجَڻُ:** [**فعل مجهول**] ڏکوئجڻ. غمگين ٿيڻ. اداس ٿيڻ.
  دلگير ٿيڻ
  - ⁕ [**پرونيو پروتيو پروتيل**]
- **پِروٽيڪٽِ:** [**ا - مث**] حفاظت. بچاءُ. رکيا ڪرڻ
  - ⁕ اوٽ. واهَر
  - ⁕ [**انگ:** Protect]
- – **پِروٽيڪٽَر:** [**صفت**] محافظ. حفاظت ڪندڙ. بچائيندڙ
  - ⁕ [**انگ:** Protector]
- **پِروٽريڪٽَر:** [**ا - مذ**] ڪنڊون ماپيندڙ اوزار. ڪنڊ ماپ
  (جاميٽريءَ جي اصطلاح ۾)
  - ⁕ [**انگ:** Protractor]
- **پِروتِّيلُ ج پِروتِّيلَ:** [**صفت**] اُداس. غمگين. ملول
  - ⁕ منهن لٿل
  - ⁕ بي دل. بي دليو
- **پَروٺو ج پَروٺا:** [**صفت**] پهلوان. بهادر
- **پَروِتُ:** [**ا - مذ**] ريت وارو ميدان. بيابان
  - ⁕ [**س/ذات**]
- **پِروپيگنڊا:** [**ا - مث**] پرچار. ڦهلاءُ
  - ⁕ [**انگ:** Propaganda]
- **پِروپوزَلُ:** [**ا - مذ**] رٿ. راءِ. تجويز. ٺهراءُ
  - ⁕ [**انگ:** Proposal]
- **پِروجَنُ:** [**ا - مذ**] مراد. مقصد
  - ⁕ لاڳاپو. واسطو. تعلق
  - ⁕ [**سن: پريوجن < پرَ = گهڻو + يج = ملائڻ**]
- **پِروڊيُوسَر:** [**صفت**] اُپائيندڙ. پيدا ڪندڙ. وجود ۾ آڻيندڙ
  - ⁕ پيش ڪندڙ. متعارف ڪرائيندڙ. پيشڪار. هدايتڪار
  (ريڊيو. ٽيليويزن يا ڪنهن فلم وغيره جو)
  - ⁕ ابلاغي توڙي نشرياتي ادارن جو اهم امتيازي منصب
  - ⁕ [**انگ:** Produce]

• پَروَرُ ج پَروَرَ: [ا - خاص] خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو
'جا ڏِتِ ڏِڪيام، تنهنجو پروَرَا پن رَهائيين' (شاهه/ مارئي)
٭ [صفت] پالڻ وارو. پالڻهار. پاليندڙ
٭ مرڪب لفظن جي پڇاڙيءَ ۾ ڪم ايندڙ [جيئن: 'بنده پرور' 'غريب پرور' وغيره]
٭ [ف: پرور < مصدر. پروردن = پالڻ]
– پَروردگارُ: [صفت] خدا تعاليٰ. پالڻهار. پاليندڙ. مالڪ. پالڻ وارو
٭ بچائيندڙ. حفاظت ڪندڙ
٭ تربيت ڪرڻ وارو
– پَروَرده: [صفت] پاليل. نپايل
– پَروَرِش: [ا - مث] پالنا. نگهداشت. تربيت
– پَروَري: [ا - مث] پالنا
٭ نوازش. مهرباني. ڪرم
٭ مرڪب لفظن جي آخر ۾ ڪم ايندڙ [جيئن: 'بنده پروري' وغيره]
• پَروَرتا: [ا - مث] وهنوار. مشغولي. ڪرت
٭ [سن: پرورتِ]
'پرورتا جو پور، ڪالهون پيو هن جيءَ کي' (سامي)
• پَروَرتِي: [ا - مث] سياءُ. ڍنگ
٭ لاڙو. رغبت
٭ وهنوار. مشغولي
• پَرُوڙَ: [ا - مث] ڄاڻ. سمجهه. پرک. پڇاڻ. سڃاڻ. ساڃهه
'ڪنجي ڏونگر ڳاڙ جي. پيئي ڄڻ پروڙ' (شاهه/ ڪاموڏ)
٭ علم. ادراڪ
– پَروڙ پَوَڻ: [اصطلاح] خبر پوڻ. ڄاڻ پوڻ. پتو پوڻ. سمجهه ۾ اچڻ
– پَرُوڙَڻُ: [مص - فعل متعدي] سمجهڻ. ڄاڻڻ. پرجهڻ. سڃاڻڻ. پرکڻ
٭ [مص] پروڙڻ
٭ [امر] پروڙ
٭ [مضارع] پروڙيان (ج) پروڙيون. پروڙين (ج) پروڙيو. پروڙي (ج) پروڙين
٭ [زمان حال ناقص لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]
٭ [حال] پروڙي ٿو (ج) پروڙين ٿا
٭ [حال مث] پروڙي ٿي (ج) پروڙين ٿيون
٭ [ماضي] پروڙيو (ج) پروڙيا
٭ [ماضي مث] پروڙي (ج) پروڙيون
٭ [مستقبل] پروڙيندو (ج) پروڙيندا
٭ [مستقبل مث] پروڙيندي (ج) پروڙينديون
٭ [اسم مفعول] پروڙيل
• پرُوڙَ: [ا - مث] معزز نڪرڻ جي حويلي يا جاءِ
٭ [س/ٿ]
• پروڙي: [ا - خاص] گاهه جو هڪ قسم (سنڌ وت سنهڙا پن جي اٿ ۽ بڪرين ڪاٺين ۽ سنهڙا داڻا ٿين جي جهرڪين ڪاٺين انهيءَ ڪري ڪيس چونڊي 'چڙين جا ڪيت')
• پَروسَڻُ: [مص - فعل متعدي] وڌائڻ (ماني). پائڻ (ٿالهين ۾ ڪاڻو). ورهائڻ (طعام). ڪارائڻ (ڪاڻو)
٭ [مص] پروسڻ
٭ [امر] پروس
٭ [پروسيو پروسيندو پروسيل]
• پُرُوفُ ج پُرُوفَ: [ا - مذ] ثابتي. شاهدي. دليل. ثبوت
٭ ڇپائيءَ کان پهريون دفعو ڇپيل مسودو. ڪچو ڇپيل ورق يا پنو
٭ [انگ: Proof]
– پُرُوف رِيڊَر: [صفت] ڪچو ڇپيل مواد پڙهي. درستيون ڪندڙ. ڇپيل مواد جي نظر ثاني ڪندڙ
٭ [انگ: Proof reader]
• پروفيسَرُ ج پروفيسَرَ: [ا -مذ] ڪاليج يا يونيورسٽيءَ جو استاد. ڪنهن مضمون جو ماهر استاد
٭ [انگ: Professor]
• پروڪو ج پروڪا: [صفت -مذ] پرُ وارو. گذريل سال وارو
٭ [مث: پروڪي ج پروڪيون]
٭ [ضد: هيلوڪو]

• پروڪَڻ: [مص - فعل متعدي] هندن ۾ شاديءَ جي هڪ رسم موجب ڏونري مان اگربون بوڙي گهوٽ جي نراڙ تي هڻڻ
※ [س/ٿ]

• پروگِرامُ ج پروگِرامَ: [ا -مذ] رِٿا. منصوبو. حِڪمت عملي
※ سِٽاءُ. ترتيب
※ تجويز. صلاحَ
※ ڪم ڪرڻ جو نمونو. طرزِ عمل
※ ڪم جو مقرر ڪيل وقت
※ تقريب
※ [انگ: Programme]

• پَرولُ ج پَرولَ: [صفت] تيز. چالاڪ

• پرولي ج پروليُون: [ا - مث] ڳجهارت. ٻجهارت. مامَ. ڪنهن شئي بابت لفظن ۾ لڪل اُهڃاڻ [جيئن: گهر گهر ۾ ڳاڙهي ڪنوار: (جواب: باهِه)]
※ سنڌي لوڪ ادب جي هڪ صنف

– پرولي پيچڻ: [اصطلاح] ڳجهي ڳالهه سمجهڻ. مطلب سهي ڪرڻ. منجهيل ڳالهه کي سلجهائڻ. ڀيد معلوم ڪرڻ

• پروموشن: [ا - مذ] اضافو. ترقي. واڌارو
※ [انگ: Promotion]

• پرُون: [ا - مذ: هميشه جمع ۾ ڪم ايندڙ لفظ] نشانيون. آثار. اُهڃاڻ 'کهڙو حال حقيقت اُن جي. ڪهڙو پنڌ پرون' (قادري)

– پرُون پوڻ: [اصطلاح] نشانين مان محسوس ٿيڻ. اُهڃاڻ لڳڻ. سوڻن مان سهي ڪرڻ

• پرَوندِڙي/ پرُونڊِڙي: [ا - مث] مڪڙيءَ کي (نيٽي) سان قابو ڪرڻ لاءِ رسي. واڳي
※ [س/ٿ/ڊاٽڪي]

• پَرُوڻُ ج پَرُوڻَ: [ا -مذ] اٽي وغيره ڇاڻڻ لاءِ ڇاڻي. پرڻ. ڳيچڻُ

– پَرُوڻَ ٿي وڃڻ: [اصطلاح] ڳري ٽنگ ٽنگ ٿي وڃڻ
※ سخت زخمي ٿيڻ (تيرن. گولين سان)

• پَرُوٽي ج پَرُوٽيُون: [ا -مث] لوهارڪي ڪم جو هڪ اوزار. اهو نٽ جنهن تي لوهه رکي سنبي سان سل ڪيجي
※ [س/ل]

• پروهِت: [ا - خاص] هندن جي هڪ ذات جو نالو
※ [س/ٿ]

• پروهِتُ ج پروهِتَ: [ا - مذ] ڪنهن ڪٽنب جو مقرر ڪيل پانڌو (جيڪو انهيءَ ڪٽنب جا سڀيئي ڏڻ وار ۽ سانت سڳڻ پورا ڪرائي). ڪل گرو. خانداني برهمڻ
※ [سن: پروهِت. پرس = اڳ ۾ + هِت = ڌرمي ڪمن ۾ اڳ ۾]

• پروئڻ: [مص - فعل متعدي] پوئڻ. ڌاڳي يا تار ۾ موتي يا گل وغيره وجهڻ
※ [مص] پروئڻ
※ [امر] پروءِ
※ [مضارع] پرويان (ج) پرويون. پروئين (ج) پرويو. پروئي (ج) پروئين
※ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
※ [حال] پروئي ٿو (ج) پروئين ٿا
※ [حال مث] پروئي ٿي (ج) پروئين ٿيون
※ [ماضي] پرويو (ج) پرويا
※ [ماضي مث] پروئي (ج) پرويون
※ [مستقبل] پروئيندو (ج) پروئيندا
※ [مستقبل مث] پروئيندي (ج) پروئينديون
※ [اسم مفعول] پرويل

• پَرِويڙو/پَلويڙو: [ا - مث] اڱڻ جي اڳيان زمين جو ٽڪر (جيڪو ديور ڏگهي پٽڻ يا شاديءَ مراديءَ جي رڌ پچاءَ لاءِ ڪم اچي)
※ [س/ٿ]

• پَرويز/ پَرويش: [ا - مث] رسم. رواج. ريت. دستو. روش. هلي چلي
※ شان شوڪت

• پَروِيزُ: [ا - خاص] شاهه ايران خسروثانيءَ جو لقب (جيڪو هرمز ابن نوشيروان جو پٽ ۽ ملڪه شيرين جو مڙس هو)
※ [صفت] سوڀارو. سڀاڳو. قيمتي
※ [ف]

• پَرويش: [ا - مذ] دخول. واسو

● پَـرويشُ: [اِ - مذ] لنگهه. دروازو
☼ [سن: پرويش < پر = گهڻو وِش = اندر پيهڻ]
☼ اجازت. چوٽ. موڪل

● پَـرويشِي: [اِ - مث] پالنا. پرورش. خبر گيري
☼ [ف: پرورش]
☼ مهرباني. ڀلائي

● پَـروِين: [اِ - مث] ستن تارن جو ميڙ. ڪتيون. ثريا. جهمرڪو (هندي)
☼ چند جي ٽئين منزل
☼ [ف]

● پِـرِهَـ: [اِ - مث] پرڀات. ٻاڪ ڦٽي. فجر
☼ [س]
'پرهه پکي آئيو، ڪربلا مان ڪالهه' (شاهه / ڪيڏارو)

'شمعَ باريندي شب، پرهه ٻاکون ڪڍيون' (شاهه / مومل راڻو)

– پِرِهَـ پِياڪُ: [صفت] صبح جو سوير ننڊ مان اٿي ڪرڻ جو هيراڪ
☼ سوير ماني کائڻ جو هيراڪ
☼ آسودو. خوشحال. عياش

– پِرِهَ ڦُٽَڻُ: [اصطلاح] ٻاڪ ڦٽڻ. صبح صادق جي سفيدي ظاهر ٿيڻ. صبح ٿيڻ. ڏينهن ٿيڻ

– پِرِهَـ ڦُٽِي: [اِ - مث] ٻاڪ ڦٽي. پرڀات. صبح صادق. ڏڪي. فجر
'پرهه ڦٽي، رات وئي، جهيڻا ٿيا نکٽ' (شاهه / ذهر)

– پِرِهوڙَ: [اِ - مث] پرهه. پرڀات. ٻاڪ
☼ [س/ٿ]

– پِرهوڙيو تارو: [اِ - مذ] وِهاڻو تارو

● پُرِهُ ج پُرِهَـ: [اِ - مذ] مرد. مڙس. پرش
☼ ماڻهو جي قد جيتري ماپ. آدم قد. کڻهن جي سنوت ۾ ٻنهي ٻانهن جي ماپ (هڪ هٿ کان ٻئي هٿ تائين. جيڪا گهٽ ڪري انهيءَ ماڻهوءَ جي قد جيتري ٿئي ۽ عام طرح پنجن ڇهن فوٽن جي ماپ ٿئي. هيءَ ماپ اڪثر پاتيءَ يا کوهه ماپڻ جي ڪم اچي)
☼ سمنڊ جي پاڻي ڪڇڻ لاءِ ماپ
☼ [س/ل]

– پُرِهاڙو: [اِ - مذ] مڙسانو. مرد ماڻهو
☼ [س/کوهه]

● پَرهاتِي ج پَرهاتِيُون: [اِ - مث] ڏينگي جو هڪ قسم (جيڪو هٿ سان هلايو وڃي). هرنو

● پَرهارَ: [اِ - خاص] مينگهوارن جي هڪ ذات جو نالو
☼ [س/ٿ]

● پَرهاڻِي ج پَرهاڻِيُون: [اِ - مث] ڪپڙو پهرائڻ جي هڪ رسم. مائٽي ڪرڻ بعد ڪنواريتن طرفان گهوٽيتن کي ڪپڙي پهرائڻ جي رسم
☼ [س/ٿ]
☼ اوڍاڻي. پوشاڪ. خلعت. وڳو

– پَرهائِڻُ: [مصدر 'پرهڻ' مان فعل متعدي بالواسطه] پهرائڻ. ڍڪائڻ. پارائڻ (ڪپڙا). اوڍائڻ (پوشاڪ)
☼ [پرهيو، پرهندو، پرهيل]

– پَرَهَڻُ: [مص - فعل متعدي] پهرڻ. ڍڪڻ. پائڻ. اوڍڻ (ڪپڙا، پوشاڪ)
☼ [پرا: پرهاڻ: سن: پر ڌان پر = چوڌاري + ڌا = پائڻ]
☼ [مص] پَرهَڻُ
☼ [امر] پَرهِه
☼ [پرهيو، پرهندو، پرهيل]

● پَـرهَماڻِي: [اِ - خاص] هڪ ذات جو نالو

● پَرَهَڻُ ج پَرَهَڻَ: [اِ - مذ] پهرڻ جو ڪپڙو. پهرياڻ. ڪڙتو. پوشاڪ. وڳو
'ڪٿي پراڻي ڪيسري، پرهڻ پراڻا' (هارون)

● پِرهولِي ج پِرهولِيون: [اِ - مث] پيرولي. ڪچهارت
'موتن اڳي نه ٿيندي. اي پرهولي پيدا' (گرهوڙي)

● پَرهِياڻِي: [اِ - مث] هندن جي هڪ رسم. گهوٽ ۽ سنڌس اهل کي ڪنواريتن جي طرف کان مليل پٽڪو ۽ چادر
☼ [س/ٿ]

● پَـرهِيارَ/ پَـرهِياڙَ: [اِ - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **پَرهيجو:** [ا - مذ] ڪناره ڪشي، پرهيز، ٽارو، پاسو
⁕ لفظ 'پرهيز' جي بگڙيل صورت ['پرهيڃ' مان 'پرهيجو']
'ڪنهن ڪون ڪري ڪينڪي، پاڻ پرهيجو' (سامي)

• **پَرهيزَ ج پَرهيزُون:** [ا - مث] ڪِري، رَڪَ، منع ڪيل شيءِ کان بچاءُ (بيماريءَ ۾)، نقصانڪار شيءِ کان پاسو
⁕ حفاظت، سنڀال، احتياط
⁕ حذر، تقويٰ، زهد، جڪَت
⁕ [ف]

– **پَرهيزگارُ:** [صفت] پرهيز وارو، ڪِريءَ وارو، ڪِريائتو، جڪتي، منع ڪيل شين کان دور رهڻ وارو
⁕ ڏڄڻ وارو (نافرماني کان)، پاڻ پلئو، بدعت کان پاسي، متّقي

– **پَرهيزگارِي:** [ا - مث] ڪِري، رَڪَ، پرهيز
⁕ تقويٰ، نافرمانيءَ جو ڏپ يا خوف

– **پَرهيزِي:** [ا - مث] ڪِري، رَڪَ، سنڀال
⁕ مرڪب لفظن ۾ ڪم ايندڙ لفظ [جيئن: 'بدپرهيزي' وغيره]

• **پَري:** [ظرف] دور، ڏور، ڏورانهون، مفاصلي تي، اڳتي، وڌيڪ
⁕ [ضد: اوري]
⁕ [سن: پر]
'پنڌ پنهنجو پري، ڏينهن آهي ٿلڙ' (شيخ اياز)

– **پَر پَرو:** [ظرف] ٿورو پرتي، ڪجهه پرانهون

– **پَريُون:** [ا - مث] پرانهين زمين، پرديس، ڌاريو ملڪ

– **پَرتانهُون/ پَرتاهُون:** [ظرف] پري پنڌ تي، ٿوري پنڌ تي، پري وارو (ملڪ)، پريون

– **پَرتي:** [ظرف] پري، پرپرو، ٿورو پري

– **پَرهو:** [ظرف] پري، ڏور، پرتي، پريان
⁕ [س/ٿ]

– **پَرِيان:** [ظرف] ٿورو پرپرو، پري کان، دور کان، ڏورڻون
⁕ [ضد: اوريان]
'پريان پريان پاس، آيون ڳالهيون ڳجهه جون' (شيخ اياز)

– **پَريچو ج پَريچا:** [صفت - مذ] پرائو ماڻهو، ڌاريو، اجنبي
⁕ پرديسي، پرڏيهي

– **پَري رَهڻ:** [اصطلاح] ڏور رهڻ، دور گذارڻ
⁕ پرهيز ڪرڻ، ڪِري ڪرڻ
⁕ پاسو ڪرڻ، پاڻ بچائڻ

– **پَري ڪان:** [ظرف] مفاصلي کان، ٿوري دوريءَ کان

– **پَريُون:** [صفت] پري وارو، پرانهون، هن پر جو
⁕ [ظرف] پر پرو، ٿورو پري
⁕ [ضد: اوريون]

• **پَرِي ج پَريُون:** [ا - مت] هڪ خيالي عورت (جنهن متعلق چيو ويندو آهي ته ان کي کنڀ ٿين جن سان هوءَ اُڏامي سگهي ٿي، تمام خوبصورت عورت جيڪا لوڪ ڪهاڻين ۾ هڪ ڪردار طور اچي ٿي)، اپڇرا، اپسرا، حورَ
⁕ [صفت] خوبصورت، سهڻي، حسين
⁕ مڇيءَ جو هڪ قسم (چلڙ سان رنگ ڪارو، وڏا پڪ، قد اڌ فوٽ کان هڪ فوٽ تائين)
⁕ [ف]

– **پَرِي پيڪر:** [صفت] پريءَ جهڙي، پريءَ جي شڪل جهڙي خوبصورت، سهڻي

– **پَرِي جَمالُ:** [صفت] پريءَ جي سونهن واري، سهڻي، حسين، خوبصورت

– **پَرِي چَهره:** [صفت] جنهن جو منهن پريءَ جي منهن جهڙو هجي، نهايت حسين

– **پَري زادو ج پَرِي زادا:** [صفت - مذ] پريءَ جو ٻچڙو، نهايت حسين
⁕ [مث: پري زادي ج پري زاديون]

– **پَري وِش:** [صفت] پريءَ جهڙو

• **پِرِي:** [صفت] پرين، پيارو، دوست، يار، دلبر
⁕ [سن: پريہ]

– **پِرِيائو:** [ا - مذ] پيار، قرب، عشق، دوستي
⁕ گڏجاڻي، وصل، ملاقات
⁕ [صفت] پريت وارو، سڪ وارو

• **پُرِي:** [ا - خاص] هندن جي هڪ ذات جو نالو
⁕ [س/ٿ]

• **پُرِي ج پُرِيُون:** [ا - مث] نسل، پيڙهي، نسب

'هاڻي سنجهي ٿي، رواني، نه نه پري ڪنديئين پڌري' (محمد فقير کٽياڻ)

○ نڪ، پاڙ

○ شهر، ستي، ڪوٽ

○ [سن: پري]

– **پُرِياتو/ پُرِيادو ج پُرِيَاتا/ پُرِيادا:** [صفت - مذ] پري وارو

○ وڏي نسل ۽ بنياد وارو، پيڙهيائتو، پڳائتو

○ قديم، اڳاتو

• **پَرِيا:** [ا - مذ: هميشه جمع ۾ ڪم ايندڙ لفظ] اڇا وار

○ [سن]

– **پَرِيا اَچڻ:** [اصطلاح] وار اڇا ٿيڻ، مٿي ۾ اڇا پوڻ، پوڙهو ٿيڻ

– **پَرِيا پَڌرا ڪرڻ:** [اصطلاح] عيب ظاهر ڪرڻ، راز کولڻ.

سب عيب ثواب پڌائڻ

– **پَرِيا پَوَڻ:** [اصطلاح] وار اڇا ٿيڻ، پوڙهو ٿيڻ، وڏيءَ عمر کي رسڻ

– **پَرِيا ڏُوڻڻ/ڌوئڻ:** [اصطلاح] افعال ظاهر ڪرڻ

○ پيريءَ ۾ ڏکيا ڪم ڪرڻ، پيريءَ ۾ جوانيءَ وارا ڪم ڪرڻ

– **پَرِياٽو:** [صفت] پوڙهپڻ وارو، وڏپڻ جو، پيريءَ جو

• **پَرِيا:** [ا - خاص] ذات جو نالو

• **پَرِياڏُو:** [صفت] ڄاڻو، سمجهو، تجربيڪار، دورانديش

• **پِرِيالوءِ:** [ا - خاص] ضلعي خيرپور ميرس ۾ شهر جو نالو

(جتي سنڌ جي هڪ وڏي وليءَ عالم مخدوم اسماعيل جي مزار آهي)

• **پِرِيان:** [صفت، لفظ 'پرين' جو جمع] پيارا، دل گهريا، پريمي، محبوب، معشوق، دلبر، يار

'ڪانگ نه ڪوڙا هئين، پريان سندي پار جا' (شاه/پورب)

• **پِرِيانُ:** [ا - مذ] زور، طاقت، همت، مستي

○ [س/ات]

– **پِرِيانُ پُڄِي وَڃڻ:** [اصطلاح] زور ڇڏي وڃڻ، مستي ڍري ٿيڻ

• **پَرِيانُ ج پَرِيانَ:** [ا - مذ] پهه، رٿ، ارادو

○ [سن: پرياڻ < پر + اڳتي + يا = وڃڻ]

'بيبي خديجه خواب ۾ پرويس پرياڻ' (گل حسن شه)

○ ويچار، خيال، سوچ

○ نصيحت

○ انجام

○ پانڌاڻ

'سپڪ جو سيد چئي پڄي نه پريان' (شاهه)

○ نشان، اهڃاڻ

'تني جا پرياڻ، پنهون جام پروڙيا' (زئي)

– **پَرِياڻا:** [ا - مذ] پهه، ويچار

'تڏهن ويهي سانڍ وارن پاڻ ۾ پهيو پرياڻا' (مخدوم غلام محمد بگائي)

– **پَرِياڻڻُ:** [مص - فعل متعدي] صلاح ڪرڻ، ڳالهه ڳڻڻ

○ حال اورڻ

○ اهڃاڻ سهي ڪرڻ

○ [مص] پرياڻڻ

○ [امر] پرياڻ

○ [پرياڻيس پرياڻيندو پرياڻيل]

• **پَرِياڻو:** [ا - مذ] پرياڻ

• **پَرِياڻِي ج پَرِياڻِيُون:** [ا - مث] پري، اپڇرا، پريزادي

• **پَرِياءُ:** [ا - مذ] سوچ، ويچار، خيال، غور، ڌيان

'صوفيءَ جي سمجهه ۾ پوري ايءَ پرياءُ' (شاهه ڪريم)

○ پاڇو، پرتو

○ ريت، دستور

○ پرڪار

• **پَرِيائِتو ج پَرِيائِتا:** [صفت - مذ] پوڙهو، ڪراڙو، اڇن وارن وارو، پوڙهن وانگر

– **پَرِيائِڻُ:** [مص - فعل لازمي] پوڙهو ٿيڻ، پيو ٿيڻ، وار اڇا ٿيڻ، اڇا پوڻ

– **پَرِيائِي:** [ا - مث] پيري، پيڙاپڻ، ڪراڙپ

• **پِرِيتِ:** [ا - مث] محبت، پيار، قرب، نينهن، پريم، عشق

'پيتي ڙي پيتي، پيالي اسان پريت جي' (شيخ اياز)

○ دوستي، ياراڻي

○ ٻڌي، اتفاق

'پسو منجهه پريت، جيهاڻي جوڙ وهي' (شاهه/ آسا)

– **پرِيتَمُ**: [صفت] نهايت پيارو. دل گهربو. پيارو. پرين. محبوب. دلدار. دوست. يار
※ مڙس. پتي

– **پرِيتَمُوج پرِيتَمُا**: [ا - مذ] پريت. پيار. محبت. عشق. ياراڻي
'براها ياري، پورو کج پريتمو' (خان زئي)
–
'اديون آءُ نہ ڀيڻي، جيڻي پريتمون پرينءَ سين' (شاهہ/ ديسي)

– **پرِيتَوانُ ج پرِيتَوانَ**: [صفت] محبت ڪندڙ. دل وارو. دوست. يار. سنگتي

• **پرِيتُ ج پرِيتَ**: [ا - مذ] مري ويل ماڻهوءَ جو روح
※ عالم ارواح
※ ڀوت. ڏينارو. غيبات. جنّ

• **پَرِيتُ ج پَرِيتَ**: [ا - مذ] ڏوبي. ڪني
※ [سن: پر = چوڌاري + آت = گهمڻ]
'پرينن جي پاڙي، جاڙ گذاريم جيڏيون' (شاهہ)

• **پرِيچ**: [ا - مث] تبليغ. پرچار
※ [انگ: Preech]

• **پَرِيچَ**: [ا - مث] فقير ڏانهن موڪليل ڪاڏي جي ٿالهي

• **پَرِيچا**: [ا - مث] فال. قسمت پڌائڻ جو طريقو يا ڍنگ
※ چڪاس. جاچ. پرک. آزمايش

• **پَرِيڊِ ج پَرِيڊُون**: [ا - مث] فوجي سکيا. قواعد
※ گروپ جي شڪل ۾ ترتيب سان ڊوڙ لڳائڻ يا درل ڪرڻ جي حالت
※ [انگ: Parade]

• **پرِيرَڻُ**: [مص - فعل متعدي] زور رکڻ. مجبور ڪرڻ
※ ليلائڻ. منٿون ڪرڻ
※ تاڪيد ڪرڻ
※ [سن: پريرڻ]

– **پرِيرَڻا**: [ا - مث] زور. مجبوري

• **پرِيزَنٽيشَن**: [ا - مث] پيشڪش. ادائيگي. پيشڪاري
※ [انگ: Presentation]

• **پرِيزِيڊَنٽُ**: [ا - مذ] صدر. حڪومت جو اڳوان. ڪنهن جماعت جو مک
※ [انگ: President]

• **پرِيس ج پرِيسُون**: [ا - مث] ڇاپڻ جي مشين. ڇاپ خانو
※ اخبار ڇپجڻ واري آفيس
※ زور. داٻ
※ استري ڪرڻ
※ [انگ: Press]

• **پرِيشان**: [صفت] حيران. فڪرمند. گهبرايل. منجهيل
※ ڇڙوڇڙ. ٽڙيل پکڙيل. بي ترتيب
※ [ف: پريشان]
'جواڙي نہ آءٌ زلف پريشان ڪلهن ڪلهن' (شيخ اياز)

– **پرِيشان حال**: [صفت] تنگ حال. محتاج. مفلس. مصيبت زده

– **پرِيشان حالِي**: [ا - مث] تنگ حالي. مفلسي. حيراني. انتشار

– **پرِيشان خاطِر**: [صفت] فڪرمند. اُداس. مايوس

– **پرِيشانِي ج پرِيشانِيُون**: [ا - مذ] حيراني. گهبراهٽ. بي آرامي. تڪليف. مصيبت. انتشار

• **پرِيڪٽِيڪَل**: [ا - مذ] عمل. تجربو. مشاهدو. مشق
※ اسڪولن ڪاليجن يا يونيورسٽين ۾ پڙهائجندڙ مضمونن (خاص ڪري سائنسي مضمونن) جي تجربي وارو حصو
※ [انگ: Practical]

– **پرِيڪٽِيڪَل لائِيف**: [ا - مث] عملي زندگي
※ [انگ: Practical life]

• **پَرِيکِيا**: [ا - مث] آزمائش. امتحان
※ اڳڪٿي. پيشنگوئي. فال گوئي

• **پرِيمُ**: [ا - مذ] پيار. قرب. الفت. پريت. محبت. دوستي
※ [سن: پريم]
※ حب. سڪ
※ مهرباني. ڪرم
※ اخلاص
※ اتحاد
'ميهاران مهي، پيتائين پريم جي' (شاهہ/ سهڻي)

– **پريم پڳٽُ:** [صفت] محبت جو پوڄاري. عاشق

– **پريمي ج پريمي:** [صفت] پريم وارو. محبتي. پريتوان. عاشق. چاهيندڙ. شائق. محبوب

• **پَرين:** [ظرف] پرانهين. پري واري هوءَ

– **پَرين پَرِ:** [ا - مث] هُن پار ٻئي پر (درياهه جي) پار. پراڙ

• **پرين ج پرين:** [صفت] پيارو. پريمي. محبوب. معشوق. دلبر. يار. دِل گهريو

❊ [پرا: پيء، سن: پريه]

'مون سين مون پرينءَ پروائيءَ ۾ پالَ ڪِئا' (شاهه / ليلا چنيسر)

-

'پرين جو نگاهون جهڪائي هليا ويا، آلا روح گهائي ويا، ڪير سمجهي' (شيخ اياز)

– **پرين ڪچارو ٿيڻ:** [اصطلاح] دوستن وٽ لڄي ٿيڻ. شرمسار ٿيڻ. مياري ٿيڻ

❊ [س/ات]

• **پَرينديِ:** [ظرف] پريان ئي. شروع کان ئي. ڏريان ئي

'پريندي پاڌ ريو زلف ڪيس زاف' (شاهه)

• **پَرينهَن/ پَريهَن:** [ظرف] سياٽي کان پوءِ وارو ڏينهن. ٻئي ڏهاڙي

– **پَرينهڪو:** [صفت] هڪ ڏينهن اڳ جو

• **پَريو ج پَريا:** [ا - مذ] اڳو وار (هي لفظ واحد طور ڪم نه ايندو آهي: ڏسو 'پريا')

❊ [صفت] اڳين وارن وارو. پوڙهو. پيرسن

❊ وڏو (برادريءَ جو، جيئن 'پريو مڙس')

❊ [ا - مذ] جيت جو هڪ قسم (جيڪو ڪاٺ کي کائي ڪمزور ۽ کوکو ڪري ڇڏي). اُڏوهي. ديمڪ

❊ بوٽيءَ جو هڪ قسم (خوشبودار ٿئي ۽ دوا طور ڪم اچي)

❊ [ا - خاص] ماڻهو جو نالو

– **پَريو مُڙسُ ج پَريا مُڙسَ:** [ا - مذ] وڏيءَ عمر وارو ماڻهو. پوڙهو ماڻهو

❊ چڱو مڙس. راڄ جو سڪر ماڻهو

• **پَريوارُ:** [ا - مذ] خاندان. قبيلو. ڪٽنب. عيال. ڪهول

❊ مِٽي مائٽي

❊ دوست يار

• **پَريو پانڙِي:** [ا - مث] خوشبودار بوٽيءَ جو هڪ قسم

• **پريوجَن:** [ا - مذ] مراد. مطلب. ارٿ. مقصد. غرض. خواهش

❊ [سن: پريوجن < پر = گهڻو + يج = ملائڻ]

• **پريوگُ ج پريوگَ:** [ا - مذ] ميلاپ. صورت. علم نحو موجب فعل جي اها تقسيم جنهن مان خبر پوي ته فعل، فاعل سان ٺهڪي ٿو يا مفعول سان يا ڪنهن سان به نه. جيڪڏهن فعل فاعل سان ٺهڪي ته 'ڪرتري پريوگ' چئبو. جيڪڏهن مفعول سان ٺهڪي ته 'ڪرمڻي پريوگ' ۽ جيڪڏهن نه فاعل سان ۽ نه مفعول سان ته 'ڀاوي پريوگ' سڏبو

❊ [سن: پريوگ]

• **پريئر/ پريير:** [ا - مث] دعا. عبادت. پوڄا

❊ [انگ: Prayer]

• **پَڙ/ پَڙِ:** [ا - مث] وس. زور. قبضو

❊ حاصلات

❊ جوابداري. ذميداري

❊ اعتبار. وساهه

❊ اڙ. لڙ سان گڏ ڪم ايندڙ مهمل ۽ تابع لفظ [جيئن: اڙ پڙ لڙ پڙ - وهنوار]

– **پَڙ پَوَڻُ:** [اصطلاح] هٿ اچڻ. حاصل ٿيڻ. پلئه پوڻ

– **پَڙ کَڻَڻ:** [اصطلاح] بار کڻڻ. ذمو کڻڻ

'هجي جو حال ۾ حيران پنهنجي
کٽي ڪيئن پاڻ ڏاران ٻئي سندي پڙ' (قاسم)

• **پَڙِ:** [صفت] وڏو. اڳيون (هي لفظ فقط عزازت ڏيکاريندڙ لفظن جي اڳيان ڪم اچي، جيئن: 'پڙڏاڏو'، 'پڙنانو' وغيره)

❊ [سن: پر = پرانهون، پويون]

• **پَڙُ ج پَڙَ:** [ا - مذ] چادر. ڪپڙو. غلاف (جيڪو ڪنهن قبر مٿان وجهجي). پردو

❊ [سن: پٽ]

❊ ڍڪ. پناهه

❊ پردو. سنهون پردو جنهن ۾ ماڻهو نظر اچي. پيشان ٻار ويڙهجي نڪري

'پڙ ۾ اهو پاڻ، سائين کي سڌ ڪري' (شاهه / بلاول)

-

'آکين متي اُکيا، پڙ ۾ پيرُ گناءُ' (شاهه / ڪليات)

– **پَڙَ باسِڻ:** [اصطلاح] اُميد پوري ٿيڻ لاءِ ڪنهن اولياءَ جي قبر تي پڙ چاڙهڻ جي نيت ڪرڻ. پڙ چاڙهڻ جي باس باسڻ

– **پَڙَ پوڻ:** [اصطلاح] اهميت وڌڻ. فوقيت حاصل ٿيڻ

– **پَڙُ چاڙهڻ:** [اصطلاح] اُميد پوري ٿيڻ تي اعتقاد واري بزرگ جي قبر تي غلاف چاڙهڻ. (**اها رسم منائي ورهائي يا لنگر تقسيم ڪري ادا ڪئي ويندي آهي**)

• **پِڙُ ج پِڙ:** [ا - مذ] ميدان. وڏو ميدان. گولائي ۾ زمين جو ٽڪر (**جيڪو ملاکڙي، تماشي، راندين وغيره ۾ استعمال ڪيو وڃي**). اگڻ

⁂ لڙائيءَ جو ميدان

⁂ [**سن: پنڊ. گول ٿلهو**]

'ڪربلا جي پڙ ۾ خيما ڪوڙيائون' (شاهه/ڪيڏارو)

⁂ اهو هنڌ جتي انگاس ڪٺل هجي ۽ عاشورن ۾ ماتم ڪيو وڃي (**جيئن حيدرآباد شهر ۾ فقير جو پڙ. واڻن جو پڙ. کورين جو پڙ وغيره**)

⁂ عاشورن ۾ ماتمين جو جلوس (**جن سان سينگاريل گهوڙو سيج، تابوت وغيره هجي**)

⁂ مڪان. اوتارو

⁂ **اها ايراضي، جنهن تان نارن. هرلي يا گهاٽي ۾ بدل وهٽ ڦري**

⁂ **اڏو (جوا جو)**

⁂ ڪارڪن سڪائڻ جي جاءِ

⁂ [**س/ات**]

⁂ وَل ڳاهڻ واري جاءِ

⁂ [**س/ات**]

⁂ چنڊ جو حلقو. هالو

'محبت دي ميدان پڌر پڙوچ پير پرينداَ' (محمد فقير کتياڻ)

– **پِڙَ اُٿلائڻ:** [اصطلاح] ڏاند جي وهڻ ڪري پڙ ۾ ٿيل ڪڏ کي سنئون ڪرڻ

– **پِڙائِي ج پِڙائِيِ:** [صفت - مذ] عاشورن ۾ پڙ ڪڍندڙ. پڙ (**امام بارگاهه**) جو سنڀاليندڙ

– **پِڙُ پڌَرُ:** [اصطلاح] ملاکڙي جي ميدان جي جوڙاري بيهي وڃڻ

⁂ چنڊ جي جوڙاري غبار يا روشني سبب دائرو ٺهڻ

⁂ هرلي جي تڙ جي پاسن کان دنريءَ تي ڪاٺ رکي مٿان مٽي وجهي وهٽ جي وهڻ لاءِ جاءِ ٺاهڻ

– **پِڙُ پاڪ ڪرڻ:** [اصطلاح] ميدان صاف ڪرڻ

⁂ ڪک به نه ڇڏڻ

– **پِڙُ پالهو ڪرڻ:** [اصطلاح] ميدان ٺلهو ڪرڻ. خالي ڪرڻ

⁂ هڙئي جٽ ڪرڻ. ساري رقم خرچ ڪري ڇڏڻ

⁂ گهر جا ڀانڊا خالي ڪري ڇڏڻ

– **پِڙُ پائِڻ:** [اصطلاح] ٽڪڙو ٽڪڙو ڪول ڦرڻ

– **پِڙُ پڌرو ڪرڻ:** [اصطلاح] راز کولڻ. اصل ڳالهه ظاهر ڪرڻ

– **پِڙَ جو سُکُ هُئڻ:** [اصطلاح] رهڻ جي سهولت هئڻ

– **پِڙُ ڏيڻ:** [اصطلاح] ٽڪو پنڌ ڪرائڻ. ڊوڙائڻ (**وهٽ کي**)

⁂ [**س/ات**]

– **پِڙُ ڪڍِي بيهڻ:** [اصطلاح] صف انڪار ڪرڻ. تابري واري بيهڻ. ضد ڪري بيهڻ

⁂ کپ ڪوڙي بيهي رهڻ. گوهي ڪرڻ

'پنهوران تون پڙ ڪڍيو وات پئين ڏاڙي' (محمد فقير کتياڻ)

– **پِڙُ ڪرڻ:** [اصطلاح] (**پڙ ٻڌڻ**) فيصلي واري رقم مقرر ڪرڻ. پائيواريءَ جي شيءِ جو اگهه ٺهرائي پائيوار کي مکيار ڇڏڻ (**يا ته ان قيمت ڏيئي مال ڪڻي وڃي، يا ان قيمت وٺي مال ڇڏي وڃي**)

– **پِڙُ ڪَٽڻ:** [اصطلاح] سرسي حاصل ڪرڻ. ميدان مارڻ. سوڀ ڪرڻ. مقابلو کٽڻ

– **پِڙُ گهڙڻ:** [اصطلاح] زمين کي سنڌري سڌو ڪرڻ

– **پِڙُهَٽڻ:** [اصطلاح] چنڊ جو دائرو ٻڌڻ

• **پُڙُ ج پُڙَ:** [ا - مذ] تهه. پرت

⁂ رليءَ جو مٿيون يا هيٺيون تهه

⁂ [**سن: پٽ**]

⁂ ماڻيءَ جو تهه

⁂ ڍڪ. ڍڪڻ (**ٿانءُ ڍڪڻ، دلي، پيتيءَ وغيره جو**)

⁂ جنڊ جو هڪڙو پٿر

⁂ ساهميءَ (**تورائيهه/ ترازوءَ**) جو هڪ پاسو

– **پُڙُ چاڙهڻ:** [اصطلاح] ڍڪ ڏيڻ. ڍڪڻ (**ڪنهن شيءِ کي**)

• **پڙائِي ج پڙائِيُون:** [ا - مث] هرلي جي پڙ ناهڻ م ڪم ايندڙ ڪاٺين مان هڪ ڪاٺي (پڙائيون عموماً ڇهه ٿين)

• **پَڙاڏو ج پَڙاڏا:** [ا - مذ] گونج. پڙلاءُ. آواز جي موٽ. بازگشت. اهو آواز (جيڪو موٽي ٻڌجي). سڏ جو آواز (جيڪو ڪنهن آڏ سان ٽڪرجڻ ڪان پوءِ موٽي ٻڌڻ ۾ اچي). Echo

❊ صدا

❊ اعلان

'پڙاڏو سو سڏ، ور وائيءَ جو جي لهين' (شاه / ڪلياڻ)

– **پَڙاڏو پٽِ ڪرڻ:** [اصطلاح] اصلوڪي آواز تي آڻي بيهارڻ

❊ بيائي ڪڍڻ

– **پَڙاڏو پوڻُ:** [اصطلاح] آواز گونجڻ

❊ مشهور ٿيڻ

• **پَڙالو / پَڙاندو:** [ا - مذ] پڙاڏو. پڙلاءُ

❊ هنگامو. غوغاءُ

• **پڙانگ:** [ا - مذ] سارين جو هڪ قسم (سگداسي جي جنس)

❊ [س/ات]

• **پَڙاءُ:** [ا - مذ] لشڪر جي منزل گاهه. ڏابو. منزل

❊ [هند]

'سو وهت ورائي آئيو. بسي پرين پڙاءُ' (مخدوم محمد هاشم ٺٽوي)

❊ آواز. پڙاڏو

'سٽي ڏنگهارن جو پير ڪُن پڙاءُ' (شاه)

• **پَڙائِي ج پَڙائِيُون:** [ا - مث] چوپائي مال کي پير ۾ ٻڌڻ لاءِ رسي مان ٺهيل سِرڪڻ

❊ [س/ڪوه]

• **پڙائِي خواجا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو. اثنا عشري خواجا (جيڪي سر آغا خان (ٽئين) جي مريدي ڇڏي اثنا عشري ٿيا. پراڻي خواجا جيڪي سر آغا خان جا مريد رهيا تن کي 'پنجي ڀائي' چوندا آهن. ڪافي زمانو اڳ انهن جا ٽي پاڙا مومنائي، پيرائي، تيجائي سڏبا هئا)

• **پَڙباٽ ج پَڙباٽُون:** [ا - مث] ٻڙاڪ. لاف. ڏاڙ. زٽ. پٽ

– **پَڙباٽ هَڻڻ:** [اصطلاح] ٻڙاڪ هڻڻ. ڏاڙ ڇڪڻ. لاف هڻڻ. زٽ ٻڌڻ. هٿ جي ناهي ٻڌائڻ

– **پَڙباٽِي ج پَڙباٽِي:** [صفت] ڪوڙيون ڳالهيون ٻڌائيندڙ. زٽلي. ٻڙاڪي. ڏاڙي

• **پَڙبي:** [ا - مث] ڪوڙو دٻاءُ. هاها. ٺڙي

❊ [س/ات]

– **پَڙبي ٻڌڻ:** [اصطلاح] ڪوڙو دٻاءُ رکڻ. هاها ڪرڻ. ٺڙي ڏيڻ

• **پَڙتال ج پَڙتالُون:** [ا - مث] جاچ. چڪاس. معائنو

❊ گهوم. چڪر. سير

❊ مٺئين آفيسر جي پيو دفعو نمبر شماري

❊ زرعي زمين جي چڪاس ۽ دؤرو. چڪاس. جاچ. جائزو. ڪاٿيءَ جي حساب ڪتاب جي جاچ. اباد ڪيل زمين جي بيهر چڪاس. روينيو عملدار طرفان جاچ پڙتال ڪرڻ

• **پَڙٽو ج پَڙٽا:** [ا - مذ] تلوار بازي. پلٽو

❊ جهيڙو. جهگڙو. هٿين گنڊجڻ

'پڙٽو پاڙي واريءَ سين. اي ڪميڻيءَ جو ڪم' (جام مراد علي خان)

• **پُڙپُڙ:** [ا - مث] ٽِين ٽِين. ڪِر ڪِر. جُهر جُهر

• **پِڙِپڻُ:** [مص - فعل لازمي] حاصل ٿيڻ. پلئه پوڻ

❊ [پرا: پڙي]

❊ [پڙيس پڙيندس پڙيل]

• **پَڙپوٽو ج پَڙپوٽا:** [ا - مذ] پوٽي جو پٽ

❊ [مث: پڙپوٽي ج پڙپوٽيون]

• **پُڙِجڻُ:** [مصدر 'پڙڻ' مان فعل مجهول] بدنام ٿيڻ. گلائجڻ (وڏن جي)

❊ [پڙيس پڙبس پڙيل]

• **پَڙَڄَ ج پَڙَڄُون:** [ا - مث] شاديءَ جي هڪ رسم (گهوٽيتا جلهن ڄڃ وٺي ڪنواريتن ڏانهن اچن ته ڪنواريتا مذاق خاطر لٺيون وغيره کڻي اچي گهوٽيتن کي گهٽ وڌ ڳالهائين ۽ وڙهڻ لاءِ هوڪارين آخر ٻنهي ڌرين جي وچ ۾ مصنوعي جنگ ٿئي. پر جلدي ٻاڻ ۾ گڏجي ڪل مسخريون ڪري هڪٻئي جي آجيان ڪن)

• **پَڙڄُ ج پَڙڄَ:** [ا - مذ] ٽڏو. ٽنڪ

❊ ڏاٽوءَ جي چادر

❊ لوهه جو چپرو

❊ نار يا هرلي جي پانديءَ ۾ لوڻن مان پاڻي ڪڍڻ لاءِ رکيل نارو. پاڙڄ

- **پَڙچِي ج پَڙچِيُون:** [ا - مث] گهوڙي جو هڪ سنج. تلُ
  ٭ [س/ت]
- **پِڙدُ ج پِڙدَ:** [ا - مذ] ٻارن لاءِ ڪک ڪانا
- **پُڙدُ ج پُڙدَ:** [ا - مذ] پڙ. تهه
  ٭ فتيل. تڪرو. ذرو. لير. (ڪپڙي جي)
  ٭ ٻاهه ٻارڻ لاءِ ڪک ڪانا
  ٭ [صفت] ذرا ذرا
  ٭ صاف. نج (جيئن ٻولي)
- **پَڙدو ج پَڙدا:** [ا - مذ] پردو. پوش. ڍڪ. ڪنهن شيءِ کي ڍڪڻ يا لِڪائڻ جو ڪپڙو وغيره
  ٭ نقاب. گهونگهٽ
  ٭ سَتر. حجاب
  ٭ لِڪَ. پوشيدگي
  ٭ ننگ. ناموس. لَڄ. حياءُ
  ٭ اوٽ. آڏَ
  ٭ دروازي جي اڳيان ڏنل آڏ (جيئن ٻاهران گهر ۾ نظر نہ پئجي سگهي). دروازي تي ٽنگيل پال
  ٭ ڏيڍِي. پڙويلو
  ٭ کل. چمڙي
  ٭ برقعو
  ٭ پرهيز. بچاءُ. حفاظت
  ٭ پناهہ
  ٭ غلاف
  ٭ ماٺڪِي (اک جي)
  ٭ [مجازاً] ناٽڪ. چنڊ
  ٭ [ف: پرده]
- **پَڙدي ج پَڙديُون:** [ا - مث] آڏَ سِري (اُڀ سِري) اوساريءَ جي ڀِت. تمام سنهي ڀت
  ٭ سنهو پڙدو
- **پَڙَ ڏاڏو ج پَڙَ ڏاڏا:** [ا - مذ] ڏاڏي جو پيءُ
  ٭ [مث: پڙڏاڏِي ج پڙ ڏاڏِيون]
- **پَڙڏو ج پَڙڏا:** [ا - مذ] پڙاڏو. گونجَ. پڙلاءُ. آواز جي موٽ. بازگشت. اهو آواز (جيڪو موٽي پئجي). سَڏ جو آواز (جيڪو ڪنهن آڏ سان ٽڪرجڻ کان پوءِ موٽي ٻڌڻ ۾ اچي). Echo
- **پَڙَ ڏوهٽو ج پَڙَ ڏوهٽا:** [ا - مذ] ڏوهٽي جو پٽ
  ٭ [مث: پڙَ ڏوهٽِي ج پڙڏوهٽِيُون]
- **پِڙڪَ ج پِڙڪُون:** [ا - مث] پڙڪو. ٽپ. ڇرڪ. جهٽڪو
  – **پِڙڪَ ڏيئِي اُڏامڻ:** [اصطلاح] پڙڪو کائي اُڏامڻ. اوچتو وٺي اُڏامڻ. تمام تکو ڊوڙڻ
- **پُڙِڪِلو ج پُڙِڪِلا:** [ا - مذ] اَکَ جو ٻِڻ
  ٭ [س/ٹ]
- **پَڙڪو/ پَڙکو:** [ا - مذ] گوڙ. هل. لُڙُ. کَڙڪو. پڙلاءُ. آواز 'پيس ڪن ڪبير شاهہ چئي، ان پهر سندو پڙڪو' (ڪبير شاهہ)
- **پِڙڪو:** [صفت] ڦِڪو. بي سواد
  ٭ [س/ٹ]
- **پَڙکي:** [ظرف] ڪڏهن
  ٭ ويجهو
  ٭ هي لفظ هميشہ مرڪب لفظ ۾ 'آڙکي' سان گڏ ڪم اچي (جيئن: آڙکي پڙکي)
- **پَڙگِي ج پَڙگِيُون:** [ا - مث] اُٺَ جي پير جي ڪَچ ۾ مرڻي جي وچ وارو ڀاڱو. پڙهي
  ٭ [س/ل]
- **پُڙلُ ج پُڙلَ:** [ا - مذ] پڙُ. ڍڪُ
  ٭ [س/ڪوهہ]
- **پڙلاءُ/پَرلاءُ ج پَڙلاءُ/پَرلاءَ:** [ا - مذ] پڙاڏو. آوازَ جي موٽ. پڙڪو. گونج
  پري جو آواز
  'آيو آڌيءَ راتِ جو پرينءَ جو پڙلاءُ' (شيخ اياز)
  ٭ پاڇو
  ٭ چمڪاٽ
  ٭ آواز. ڳالهاءُ. پڙڪاٽ
  ٭ گفتگو. ڳالهہ ٻولهہ. ڳالهائڻ
  ٭ [سن: پرلاپ: پر = چوڌاري. گهڻو + لاپ = ڳالهائڻ]

• **پَڙلو ج پَڙلا:** [ا - مذ] ٻير جي وڻ جي ڦري. پلڙو. پاپڙو

⁕ [صفت] سنهڙو. اُبرو

• **پَڙلُوئَرُ ج پَڙلُوئَرَ:** [ا - مذ] جانور جو هڪ قسم (لُوئَر جي جنس مان. بدن لُوئَر جهڙو مگر گولائي تي ۽ منهن لوئَر کان ٿورو وڏيڪ سنهو)

• **پَڙَمُ:** [ا - مذ] هڪ قِسم جو ٿلهو سوٽي ڪپڙو (جنهن مان خيما يا طنبو ناهيا ويندا آهن)

• **پَڙِملُ ج پَڙِملَ:** [ا - مذ] پَرمل. پَريو مڙس. ڳوٺ جو چڱو مڙس. وڏيرو. مکي

⁕ [س/ات]

• **پَڙنانو ج پَڙنانا:** [ا - مذ] ناني جو پيءُ. ماءُ جو ڏاڏو

⁕ [مث: پڙناني ج پڙنانيون]

– **پَڙنگِي / پَڙنگِهي:** [ا - مث] ڪنهن ٿانءَ وغيره جي ڪنار. ڪَنان

• **پَڙَڻُ:** [مص - فعل لازمي] پڄڻ. رسڻ. پڄي اچڻ

⁕ برابر ٿيڻ. مٽ ٿيڻ. هڪ جهڙو ٿيڻ. يڪسان ٿيڻ

⁕ غالب اچڻ

⁕ اپڙڻ

⁕ تڪميل کي پهچڻ. پورو ٿيڻ (انجام)

'منهنجي پانهب جي ٻولي. پڙندي شال پنهل سان' (عالم)

⁕ [پڙيو، پڙيا، پڙي، پڙيون، پڙندو، پڙندا، پڙندي، پڙنديون، پڙيل]

– **پَڙَڻُ جَهڙَڻُ:** [اصطلاح] ٺيوڪو وٺڻ. بدلو وٺڻ. ٽٽ پٽ ٿيڻ. وهنوار ٿيڻ. هڪ ٻئي کي پورو حق ملي وڃڻ. آجا پاجا ٿيڻ

– **پَڙِي نہ سگهڻ:** [اصطلاح] پڄي نہ سگهڻ. مقابلو نہ ڪري سگهڻ

• **پَڙو ج پَڙا:** [ا - مذ] پيشگير. ٺهنگو. شرارو. عورتن جي پهرڻ جو لسو يا چِريل ڪپڙو (جيڪو پاڻ مهل ڪمر سان ٻڌجي ۽ پيرن تائين پکڙيل هوندو آهي. سنڌ ۾ سمٽ عورتون شلوار مٿان پڙو ٻڌنديون ۽ ٿرجون عورتون شلوار جي بدران پڙو پائينديون)

⁕ [سن: پٽ]

• **پِڙو ج پِڙا:** [ا - مذ] شاديءَ جي موقعي تي گهوٽ طرفان ڪنوار ڏانهن ويل ڪپڙا ۽ ٻيو سامان

– **پِڙو ڏاجو:** [ا - مذ] ڏاج. شاديءَ جو سامان. ڏاج ڏيوڻ

• **پُڙو ج پُڙا:** [ا - مذ] وڏي پڙي. پڙيڪو. لفافي وانگر ٺهيل ڪاغذ ۾ ويڙهيل شين جو ويڙهو. مٺائيءَ جو پڙو

⁕ ماچيس

⁕ پان جي پنن جو مقرر ٿهو

⁕ بيڙيءَ جي پنن جو ڳنو

⁕ دوائن جي پڙي

⁕ سرهاڻ جي شين جو پڙو

⁕ ڍولڪ. ڍهل يا طبلي جو نر يا ماديءَ وارو چمڙو

⁕ ڪمند. ٻاجهي يا ٽماڪ پوکيل زمين جو ٽڪر

⁕ گهوڙي جي لڏ

⁕ اَڪ جو وڏو پن يا پاپوڙو

⁕ [س/ٿ]

– **پُڙو ڪڍڻ:** [اصطلاح] ڪنهن بہ چوپائي جانور جو پنجين مهيني اوهڙ ڪڍڻ

• **پَڙواس:** [ا - مث] ڪنوڻ جو چمڪو. وڄ جو تجلو

⁕ [س/ٿ]

• **پَڙوال:** [ا - مث] ڇت جي مٿان پناهہ لاءِ اڏيل ننڍي پٽ. پلوپڙو. اولو

• **پَڙوال:** [ا - مذ: هميشہ جمع ۾ ڪم ايندڙ لفظ] اک ۾ ڇنڀر جي اندرئين پاسي ڄاول وار. (جيڪا اکين جي بيماري ٿئي. گرميءَ سبب اکين جي ڇپن ۾ وار ڄمن جيڪي هر وقت چُڀڪار ڪندا رهن)

⁕ [پڙوالُ ج پڙوال]

• **پَڙوالُ ج پَڙوالَ:** [ا - مذ] پڙلاءُ. آواز. پڙاڏو

⁕ [س/ڪرهہ]

• **پَڙوسُ ج پَڙوسَ:** [ا - مذ] پاڙو. محلو

⁕ [هند]

– **پَڙوسِي:** [صفت] پاڙي ۾ رهندڙ. پاڙيسري. محلي دار

• **پَڙوو/ پَڙُوئو ج پَڙوا/ پَڙُوئا:** [ا - مذ] ڪوهاڏو. ڪڏو

• **پَڙويلو ج پَڙويلا:** [ا - مذ] پناهہ لاءِ دَر جي اڳيان يا ڇت تي ٺهيل ننڍي پٽ. پلوپڙو. اولو

• **پڙهاڏو ج پڙهاڏا:** [ا-مذ] ناريا هرلي جي ڪٺ. ڪوهاڏو. ڪڏو
* وان،
* [س/ات]

• **پڙهائڻ:** [**مصدر 'پڙهڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ**] تعليم ڏيڻ. سکيا ڏيڻ. علم ڏيڻ. درس ڏيڻ. پاڙهڻ. سيکارڻ. تربيت ڏيڻ
* امامت ڪرڻ. پيش امامي ڪرڻ (نماز ۾)
* ورد ڪرائڻ. قرآن خواني ڪرائڻ (**گهر وغيره جي خير برڪت لاءِ**)
* دم ڪرائڻ. جهاڙ وجهائڻ
* تقرير ڪرائڻ. واعظ ڪرائڻ. مجلس ڪرائڻ
* ٻرغلائڻ. چُرچَ ڏيڻ. مچرائڻ
* [**پڙهايو پڙهائيندو پڙهايل**]

– **پڙهاڪو ج پڙهاڪو:** [**صفت**] گهڻو پڙهڻ وارو. ڪتابن جو شوقين

– **پڙهائي ج پڙهائيون:** [ا-مث] تعليم. درس و تدريس. پڙهڻ جو ڪم. سکيا. پاڙهڻ جو ڍنگ. پاڙهٺي
* ٽوڻا ڦيڻا. وظيفا. روحاني علاج
* مجلس. واعظ. تقرير. ديني پرچار

– **پڙهائي ڪرڻ:** [**اصطلاح**] علم حاصل ڪرڻ. تعليم وٺڻ
* ٽوڻا ڦيڻا ڪرڻ. ورد وظيفا ڪرڻ. روحاني علاج ڪرڻ
* مجلس پڙهڻ. واعظ ڪرڻ. تقرير ڪرڻ. تبليغ ڪرڻ

– **پڙهڻ:** [**مص - فعل متعدي**] تعليم پرائڻ. سکيا وٺڻ. علم پرائڻ
* مطالعو ڪرڻ. ابياس ڪرڻ
* عبادت ڪرڻ. نماز پڙهڻ. تلاوت ڪرڻ (**قرآن پاڪ جي**)
* پوڄا پاٺ ڪرڻ
* ورد ڪرڻ. دور ڪرڻ. ذڪر ڪرڻ
* تقرير ڪرڻ. خطاب ڪرڻ. مجلس پڙهڻ. واعظ ڪرڻ
* جهاڙ ڪڻ. دم ڪرڻ (بيماري)
* [**مص**] پڙهڻ
* [**امر**] پڙهہ
* [مضارع] پڙهان (ج) پڙهون. پڙهين (ج) پڙهو. پڙهي (ج) پڙهن
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]
* [**حال**] پڙهي ٿو (ج) پڙهن ٿا
* [**حال مث**] پڙهي ٿي (ج) پڙهن ٿيون
* [**ماضي**] پڙهيو (ج) پڙهيا
* [**ماضي مث**] پڙهي (ج) پڙهيون
* [**مستقبل**] پڙهندو (ج) پڙهندا
* [**مستقبل مث**] پڙهندي (ج) پڙهنديون
* [**اسم مفعول**] پڙهيل

– **پڙهڻ ڳڙهڻ:** [**اصطلاح**] پڙهي پُڙ ٿيڻ. پڙهڻ ڪڙهڻ. پڙهڻ پرجهڻ. تعليم پرائي قابل ٿيڻ. سکي تيار ٿيڻ. تعليم سان گڏ تربيت بہ حاصل ڪرڻ

– **پڙهڻي ج پڙهڻيون:** [ا-مث] پڙهڻ. پڙهڻ جو طريقو يا ڍنگ
* دور. ڀيرو. (**جيئن: 'ٻي پڙهڻي يعني ٻيو ڀيرو پڙهڻ'. 'ٽين پڙهڻي يعني ٽيو ڀيرو پڙهڻ'**)
* جڪاس (**ڇپائيءَ کان اول ڪمپوز ٿيل مواد جي**). Proof Reading

– **پڙهيا:** [ا - مذ] اهي شيون جن تي ڪي ڦيڻا ٽوڻا يا ڪامڻ دم ڪيل هجن. تعويذ. ڪامڻ. ڌوڙ
* [**صفت**] پڙهيل. تعليم يافتہ
* [**پڙهيو ج پڙهيا**]

– **پڙهيا وجهڻ:** [**اصطلاح**] ڪامڻ يا تعويذ ڪرڻ. جادو. منتر جو اثر وجهڻ. ڌوڙ ڪرڻ

– **پڙهيل ج پڙهيل:** [**صفت**] تعليم ورتل. تعليم يافتہ
* قابل. پڙ. هوشيار. ڏاهو
* ڪتاب يا اخبار وغيره (**جنهن جو اڳ ۾ مطالعو ٿيل هجي**)
* دَم ٿيل. عمل ٿيل (**پاڻي وغيره شفا خاطر مريض لاءِ**)

– **پڙهيل ڳڙهيل:** [**صفت**] پڙهي پختو ٿيل. هوشيار. تعليم يافتہ. تجربيڪار

• **پَڙهو ج پَڙها:** [ا - مذ] ڍنڍورو. منادي. هوڪو. اعلان. ٻڌائڻ. اهو اعلان (جيڪو ڍهل وڄائي ڏنل هجي)

⁂ عام اطلاع. خبر

⁂ نشري. بدنامي

⁂ مشهوري. مقبوليت

⁂ وڏو آواز. وڏي واڪي ڳالهائڻ

⁂ [سن: پٽ = پڙهڻ]

– **پَڙهو آچڻ:** [اصطلاح] ڍنڍورو اچڻ. منادي ٿيڻ. اعلان ٿيڻ. مشهور ٿيڻ. عام پڌرائي ٿيڻ. هوڪو اچڻ

– **پَڙهو ڏيارڻ/ گُهمائڻ:** [اصطلاح] ڍنڍورو ڏيارڻ. منادي ڪرائڻ. اعلان ڪرائڻ. مشهور ڪرائڻ. عام پڌرائي ڪرائڻ. اطلاع ڪرائڻ

– **پَڙهو ڏيڻ:** [اصطلاح] ڍنڍورو ڏيڻ. منادي ڪرائڻ. اعلان ڪرڻ. ڳالهه پڌري ڪرڻ. مشهور ڪرڻ

– **پَڙهو ڏيئي ٻُڌائڻ:** [اصطلاح] وڏي واڪي ٻڌائڻ. زور سان ٻڌائڻ. علي الاعلان چوڻ

– **پَڙهو گُهمائِڻُ:** [اصطلاح] پڙهو ڏيارڻ. مشهور ڪرڻ

– **پَڙهي وارو:** [صفت] پڙهو ڏيندڙ. ڍنڍورو ڏيندڙ

• **پِڙهو/ پڙهوڏو:** [ا - مذ] پڙهاڏو. ڪوهاڏو

• **پَڙهيارُ:** [ا - خاص] مسلمانن ۾ هڪ ذات جو نالو

⁂ ٿر ۾ مينگهواڙن جي هڪ ذات جو نالو

• **پَڙي ج پَڙيُون:** [ا - مث] ننڍو پڙو. گهاگهرو

– **پَڙي ڦاڙائِڻُ:** [اصطلاح] بي عزتي ڪرائڻ. بي آبروئي ڪرائڻ. عزت لهرائڻ

⁂ پرائي جهيڙي ۾ ٿيي پوڻ

• **پِڙي ج پِڙيُون:** [ا - مث] اُها جاءِ. جتي ڪو گهوڙيو ويهي وکرو ڪري، اهو زمين جو ٽڪر. جتي ڪو ننڍڙو واپاري (جهڙوڪ: بقالي يا ڪاري وغيره) ويهي واپار ڪري

⁂ منڊي. بازار. واپار جي جڳهه (جيئن: مال پڙي، گاهه پڙي وغيره)

⁂ مانڊلي. ڪٿمن. ننڍڙو دڪان

⁂ مقرر ڪيل جاءِ (جتي سبزي، چوپايو مال وڪري لاءِ رکجي)

⁂ ويهڻ جيترو زمين جو ٽڪر. پاٿاري

⁂ گول حلقو (چنڊ کي)

⁂ گاڏين وغيره جي بيهڻ جي جاءِ

⁂ [سن: پند = هڪ هنڌ رکڻ]

– **پِڙي پَڌڻ:** [اصطلاح] پاٿاري ناهڻ (وکري لاءِ)

⁂ ويهي رهڻ. کُپ کوڙي ويهڻ

⁂ حلقو پڌڻ (چنڊ جو)

– **پِڙيءَ تي چاڙهڻ:** [اصطلاح] مال وڻي پڙيءَ تي کپائڻ

– **پِڙيءَ تي چٽ ڪرڻ:** [اصطلاح] ٿڏي تي چٽ ڪرڻ. اتي جو اتي ختم ڪرڻ

– **پِڙيو ج پِڙيا:** [صفت] پڙيءَ وارو. پڙيءَ تي ويهي وکرو ڪندڙ

• **پُڙي ج پُڙيُون:** [ا - مث] ننڍو پڙو. ڪاغذ جي ويڙهي (جنهن ۾ ڪا شيءِ ويڙهيل هجي)

⁂ دوا جي پڙي، سنجي

⁂ زهر

⁂ ڪپڙن کي ڏيڻ جو رنگ

⁂ سرهاڻ جي موڙي

⁂ جنڊ جو هيٺيون پُڙ

⁂ [س/ات]

⁂ طبلي جو ماديءَ وارو پاسو. چَنُو

⁂ گيهه يا تيل ۾ تريل ميدي جو ننڍڙو ڦُلڪو (جيڪي دال، ڀاڄي سيري وغيره سان کائجي)

– **پُڙي ڏيڻ:** [اصطلاح] زهر ڏيڻ. وِهُ ڏيڻ. زهر ڏيئي مارڻ. چٽ ڪرڻ. ختم ڪرڻ

⁂ گم ڪرڻ. لڪائڻ

– **پُڙيڪو ج پُڙيڪا:** [ا - مذ] ننڍو پُڙو (جنهن ۾ ڪي شيون ويڙهيل هجن). پڙي

– **پُڙي مِلائِڻ:** [اصطلاح] طبلي جو ماديءَ وارو پاسو هارمونيم جي ڪرج سان ملائڻ (جيئن هارمونيم ۽ طبلي جي سُر هڪ جهڙي بيهي)

• **پِڙِينگَ ج پِڙِينگَ:** [صفت] تمام ڏکيو لائبت
⁎ [س/ل]
• **پِڙيئو ج پِڙيئا:** [اِ - مذ] گيهه مٽڻ لاءِ ٺِيريءَ جيڏو، اٽڪل هڪ تولي وزن جو ٿانءُ
⁎ [س/ٿ]
• **پِزرَڻُ:** [مص - فعل لازمي] بگڙڻ، ڪاوڙجڻ
⁎ ڪيرائڻ، ڏسي ويهڻ
⁎ [س/ڪوهه]
⁎ [پرزيو پرزندو پرزيل]
• **پِزو ج پِزا:** [اِ - مذ] تازي ويانل چوپائيءَ جو پهريون کير، پس، کڙ
⁎ [س/ل/ڪوهه]
• **پَس:** [اِ - مذ] زخم يا ڦٽ مان خارج ٿيندڙ گند
⁎ [انگ: Pus]
• **پَس:** [ظرف] پويان، پٺيان، پٺتي
⁎ [ف]
– **پَسپا:** [صفت] پويان پير، پوئين پيرين
⁎ پوئتي هٽيل، ڀاڄ کاڌل، شڪست کاڌل
⁎ [پس = پٺيان + پا = پير]
– **پَسپا ڪرڻ:** [اصطلاح] پوئتي هٽائڻ، شڪست ڏيڻ
– **پَسپائِي:** [اِ - مث] پويان پير ڪرڻ جي حالت، موٽ
⁎ شڪست، ڀاڄ
– **پَسِ پرده:** [صفت] پردي جي پٺيان، لڪل، پوشيده
– **پَسِ پُشت:** [ظرف] پويان، پوئتي، پٺيان
⁎ پُٺيءَ، غير موجودگيءَ ۾
– **پَسِ پيش:** [ظرف] اڳي پوءِ، آخرڪار، نيٺ
– **پَسماندِ:** [اِ - مث] بچت، باچي
– **پَسماندَه:** [صفت] پوئتي رهيل، باقي رهيل، بچيل، پوين، پويان (اولاد، مائٽ وغيره)
⁎ پٺتي پيل، غريب

– **پَس و پيش:** [ظرف] اڳي پوءِ، نيٺ، آخر
⁎ [اِ - مذ] اڳ پوءِ جو خيال، ويچار
⁎ نتائڻ جي حالت، گَس گَساءُ، بهاني بازي
– **پَسين:** [صفت] پويون، آخري
⁎ پراڻو، جهونو
• **پَسُ:** [مصدر 'پسڻ' جو امر] ڏس، نهار، واجهاءِ
• **پِسُ ج پِسَ:** [اِ - مذ] تازي ويانل ڳئون، مينهن، ٻڪريءَ وغيره (حلال مال) جو پهرئين ڏينهن وارو کير (جيڪو کاڙهڻ سان جمي پوندو آهي)، کَڙُ
⁎ [س/ل - سن: پيوش]
– **پِسُ ٿِيڻ:** [اصطلاح] رڌجي نرم ٿيڻ، رڌجي وڃڻ، گهڻي باهه ڪري رڌجي ڳري وڃڻ
• **پَساچُ ج پَساچَ:** [صفت] جن، ڀوت، ڏائڻ، شيطان
⁎ شيطاني ڪم ڪندڙ
⁎ ظالم، بيرحم
⁎ [سن: پشاچ]
• **پَسارُ:** [اِ - مذ] دوا طور ڪم ايندڙ سڪل ٻوٽيون، پن، گُل، ٻج وغيره
⁎ [سن: پڻيه + سار]
– **پَسارُ پَسارَڻُ:** [اصطلاح] سڀ سامان کولي رکڻ، سامان پکيڙي ويهڻ، سڀ ڪجهه ظاهر ڪري رکڻ
– **پَسارِي ج پَسارِي:** [صفت] پسار جو سامان وڪڻندڙ دڪاندار، پنساري، جڙيون ٻوٽيون وڪڻندڙ (دڪاندار)
• **پَسارُ:** [اِ - مذ] گهوم، شيل، سير، چڪر، چهل قدمي، گشت
⁎ [سن: پرسار]
– **پَسارُ ڪرڻ:** [اصطلاح] گهمڻ خاطر آهستي آهستي هلڻ، چهل قدمي ڪرڻ، ٽهلڻ، شيل ڪرڻ، چڪر هڻڻ، هوا خوري ڪرڻ
– **پَسارَڻُ:** [مص - فعل متعدي] پکيڙڻ، ڪِنڊيرڻ، ٽيڙڻ، ڦهلائڻ، وڇائڻ
⁎ [سن: پرسارڻ]
⁎ اُپٽار ڪرڻ
⁎ ڏکيو ڪرڻ (تنگن کي)
⁎ وڌائڻ (ڳالهه)

※ [مص] پسارڻ

※ [امر] پسار

※ [مضارع] پساريان (ج) پساريون. پسارين (ج) پساريو. پساري (ج) پسارين

※ [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

※ [حال] پساري ٿو (ج) پسارين ٿا

※ [حال مث] پساري ٿي (ج) پسارين ٿيون

※ [ماضي] پساريو (ج) پساريا

※ [ماضي مث] پساري (ج) پساريون

※ [مستقبل] پساريندو (ج) پساريندا

※ [مستقبل مث] پساريندي (ج) پساريندون

※ [اسم مفعول] پساريل

– **پسارو ج پسارا:** [ا - مذ] وسنار. اُپٽار. ديگهه. وڏاءُ (ڳالهه ۾)

※ پکيڙ. ڪنڌير. واڌارو

※ مفاصلو

※ مانداڻو. ڏيک. مشاهدو. نظارو

※ ميڙ. اجتماع

※ آبادي. بستي

※ سامان

'ڏرا ڀرت پسارا ڪيتا، لولي آءُ انساني اعظم شاني' (محمد فقير ڪتياڻ)

– **پسارا ڪرڻ:** [اصطلاح] ڏگهيون ڳالهيون ڪرڻ

– **پسارو ڪرڻ:** [اصطلاح] مشهور ٿيڻ. نالو ڪيڻ

• **پُسارڻ ج پُساڻون:** [ا - مث] گوڏ

※ [س/ل]

• **پُساٽو ج پُساٽا:** [ا - مذ] دير

※ رڪاوٽ. رنڊڪ

※ پڇاڙو

– **پساٽو وجهڻ:** [اصطلاح] دير ڪرائڻ. سيڙپ ڪرائڻ. رنڊڪ وجهڻ

• **پُساوڙو:** [ا - مذ] پسارڪي وکر جو هڪ قسم. پسارڪين شين مان ٺهيل جلاب. جلاب جو هڪ قسم

• **پساهه ج پساهَه:** [ا - مذ] ساهه. دم. پران. پوپون ساهه. پوپون دم. اهو دم. جيڪو ٻاهر نڪري (ساهه کڻن وقت اندر کڄڻ واري دم کي 'ساهه' ۽ ٻاهر ڪيڻ واري دم کي 'پساهه' چيو ويندو آهي)

※ [پرا: ساسن سن: شواس]

– **پساهه کڻڻ:** [اصطلاح] ساهه کڻڻ. ٽڳڻ

※ جانورن رڙن جو هڪ طريقو

'پشي ڪٿي پساهه، پٽڻ ڪارڻ پرينءَ جي' (شاهه)

• **پساءُ:** [مصدر 'پسائڻ' مان اسم] ڏيکاءُ. ديدارُ

※ جانورن رڙن جو هڪ نمونو

※ پساهه

• **پُسايا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **پست:** [صفت] هيٺ. هيٺ وارو. تري وارو. هيٺاهون. گهٽ. خسيس. نيچ

※ [ف]

– **پست خيال:** [صفت] نيچ خيالن وارو. ڪميڻو

※ گهٽ همٿ وارو

– **پست خيالي:** [ا - مث] نيچ خيالي. ڪميڻپ

※ ڪمتريءَ جو احساس. احساس محرومي

– **پست فطرت:** [صفت] نيچ سڀاءَ وارو. ڪميڻي طبيعت وارو. رذيل. ڪريل ذهنيت وارو

– **پست قد:** [صفت] ننڍي قد وارو. ٻندرو

– **پست و بالا:** [ظرف] اعليٰ ادنيٰ

– **پستِ و بلند بالا:** [ظرف] هيٺ مٿي

– **پستِ همت:** [صفت] ڪم همت. بزدل. ڊڄڻو

– **پستي ج پستيون:** [ا - مث] هيٺاهين. ڪريل درجو. تنزل. رذالت. ڪميڻپ

• **پُستِ:** [ا - مث] هڪ قسم جي ٻوٽي جو ڦُر (جنهن جي شڪل وونئڻن جي گرگري جيان ٿئي، اُن جي رس مان آفيم نهي). ڏوڏي. ڏوڏيءَ جي ٻوٽ

※ گل لالا جي ٻوٽ

※ [انگ: Poppy]

– **پُستِ جِي ڪَڻ:** [ا - مث] پست جو ٻج. ڏوڏيءَ جو ٻج. خَس خَس

• **پِستا:** [ا - مذ] سَڪَل ميوي جو هڪ قسم (هي لفظ هميشه جمع ۾ ڪم اچي)

✿ [ف: پِستہ - انگ: Pistachio nut]

– **پِستا بادام:** [ا - مذ] ٻن ٽن قسم جا خشڪ ميوا، ٻن ٽن قسمن جو سڪل ميوو (جيڪو ڪنهن مٺي طعام کيرڻي وغيره ۾ وجهڻ لاءِ تيار ڪيو ويندو آهي)

– **پِستائِي ج پِستائِي:** [صفت] پستن وارو. پستن مان ٺهيل. پستن ٻيل

✿ پستن جي رنگ جهڙو (سائو). هلڪي سائي رنگ وارو

• **پُستارُ ج پُستارَ:** [ا - مث] اِٽَ. لَتَ. اِنڊي. ٺُونٽي

✿ [س/ات]

– **پُستارَ مارڻ:** [اصطلاح] اِتُون هڻڻ. جانورن جون پويون لتون هڻڻ

✿ آڪڙ ڪرڻ. مستي ڏيکارڻ

• **پِستانُ ج پِستانَ:** [ا - مذ] اُرهُ. ٿڃ. ٿڻ. ڇاتي

✿ [ف]

• **پُستَڪُ ج پُستَڪَ:** [ا - مذ] ڪتاب. هندن جي ڌرمي ڪتاب (پوٿي، گرنٿ وغيره)

✿ [هند: پُستڪ]

– **پُستَڪ ڀَنڊارُ:** [ا - مذ] ڪُتب خانو. لائبريري

✿ [هند]

• **پُستَڪندي:** [ا - مث] مناٺيءَ جو هڪ قسم

• **پُستَنگُ ج پُستَنگَ:** [ا - مذ] گهوڙي جي سنجن ۾ چمڙي جو ٽڪر (جيڪو هني مٿان وري، پيٽ هيٺان اچي هني کي سوگهو ڪري)

• **پِستو ج پِستا:** [ا - مذ] سَڪَل ميوي جو هڪ قسم (هي لفظ هميشه جمع ۾ ڪم اچي)

✿ [ف: پسته]

✿ [صفت] ننڍي قد وارو. بندرو

• **پِستو ڪُتو:** [ا - مذ] ڪتي جو هڪ قسم (ننڍي قد وارو، وڏي ڪرڀاٽي، اوچي پوشاني، ڪن لٽڪيل)

• **پِستولُ ج پِستولَ:** [ا - مذ] هٿيار جو هڪ قسم. پستل. تمنچو. روالور. قرابين

✿ [انگ: Pistol]

• **پُستِي ج پُستِيُون:** [ا - مث] پٺ. پٺي

✿ [ف: پُشت = پٺي]

✿ آڌَ. مدد. آسرو. آڌار. ٽيڪَ. ڏِ

✿ پکين سرن يا آليءَ مٽيءَ سان ڏنل آڌَ (جيڪا ڪنهن ڪمزور پٽ جي ڀاڱ کي ڏني ويندي آهي). ٻجي

✿ گڏه يا گهوڙي جي لَتَ. اِٽَ

– **پُستِي هَڻَڻ:** [اصطلاح] ڪمزور پٽ کي ڀاڱ ۾ مٽي يا سرون هڻي مضبوط ڪرڻ. پٽ جي ٻجي ٻڌڻ

✿ لَتَ هڻڻ. ٺونٺي هڻڻ

✿ بلائيءَ جي بدلي برائي ڪرڻ

– **پُستِيُون هَڻَڻ:** [اصطلاح] اِتُون هڻڻ. مستي ڪرڻ

✿ ڇاڳلايون ڪرڻ

• **پَسچمانُ:** [ا - مذ] ڳاهي مالَ جو هڪ مرض (جنهن ۾ هوا سان پيٽ ڦوڪجي وڃي)

✿ آپامر. ڦوڪ. آڦري

• **پَسَرَ ج پَسَرُون:** [ا - مث] پاڪڙي جي پاسي واري ڪاٺي

• **پِسَر:** [ا - مذ] پٽ. فرزند

✿ [ف]

– **پِسَر زاده:** [ا - مذ] پُٽَ جو پٽ. پوٽو

✿ [ف]

• **پَسرائِڻُ:** [مصدر پَسرڻُ مان فعل متعدي بالواسطہ] پکيڙڻ. وڌائڻ

✿ ڪاوڙائڻ. چيڙائڻ

✿ [پَسرايو پَسرائيندو پَسرايل]

– **پَسِرجَڻُ:** [مصدر پَسرڻُ مان فعل مجهول] وڌجڻ. پکڙجڻ. وگهرجڻ

✿ ڪاوڙجڻ. چڙڻ

✿ بجليءَ جو ٻين ذاتن مان گذرڻ

✿ [پَسريو پَسربو پَسريل]

– **پَسِرجِي وَڃَڻ:** [اصطلاح] چڙي وڃڻ. ٿورو ناراض ٿي وڃڻ

– **پِسِرو ج پِسِرو:** [صفت] پسري پوندڙ. جلد ڪاوڙجندڙ. خارُ کائيندڙ
* روڻو (راند ۾)
* حاسد. ساڙيلو. ساڙوتو

– **پِسِري پوڻ:** [اصطلاح] ڪنهن ياٿيات جو پکڙڻ يا ڦهلجڻ
* ڪنهن سبب تي يڪدم ڪاوڙجي يا هرکي پوڻ

• **پسگرِدائِي:** [ا - مث] چوڌاري. آس پاس. ويجهڙائي. اوڏڙائي. ڏر. ويجهي ڇڪ

• **پسلِي ج پسلِيُون:** [ا - مث] پاسراٽي. جِسم جي پاسي واري هڏي
* [هند]

• **پُسلِي ج پُسلِيُون:** [ا - مث] ناريل جو ڪريو (جيڪو هندن ۾ گهوٽ جي ٻڪ ۾ جهلايو وڃي)
* [س/ٿ]

• **پسندِ:** [ا - مث] بسندي. وڻت. چاهه
* مرضي. خواهش
* خوشي. ريجهه
* اختيار
* چوند. انتخاب
* [صفت] وڻيل. منظور. مقبول
* مرڪب لفظن ۾ استعمال ٿيندڙ لفظ (جيئن: 'دل پسند'، 'لوڪ پسند'، 'حق پسند')
* [ف: پسند]

– **پسند اَچڻ/ پسند پوڻ:** [اصطلاح] وڻڻ. سٺو لڳڻ. قبول پوڻ. دل کي چڱو لڳڻ

– **پسند ڪرڻ:** [اصطلاح] چاهڻ. گهرڻ. چوندڻ. انتخاب ڪرڻ. قبول ڪرڻ

– **پسندِي ج پسندِيُون:** [ا - مث] بسندِ. وڻتِ. راضپو. چوند. مرضي. خواهش. مڪياري

– **پسندِيده:** [صفت] بسند ٿيل. وڻيل. مرضيءَ مطابق چاهه وارو. قبول پيل. چونڊيل

• **پِسَڻُ ج پِسَڻَ:** [ا - مذ: هميشه جمع ۾ ڪم ايندڙ لفظ] اشارو. اُهڃاڻ. شگون. آثار
* [سن: پشيه + د رش = ڏسڻ]

'پسڻ آهيان پاڻ پسان جا، پسڻ واري پيچ ۾ پڌرو' (محمد فقير کٽياڻ)
* قرب. مهربانيون

– **پِسَڻَ پوڻ:** [اصطلاح] اُهڃاڻ اچڻ. نشانيون لڳڻ

• **پِسَڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڏسڻ. نهارڻ. جاچڻ. معلوم ڪرڻ. محسوس ڪرڻ
* [مص] پسڻ
* [امر] پس
* [مضارع] پسان (ج) پسُون. پسين (ج) پسيو. پسي (ج) پسين
* [زمان حال شاهد لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] پسي ٿو (ج) پسن ٿا
* [حال مث] پسي ٿي (ج) پسن ٿيون
* [ماضي] پسيو (ج) پسيا
* [ماضي مث] پسي (ج) پسيون
* [مستقبل] پسندو (ج) پسندا
* [مستقبل مث] پسندي (ج) پسنديون
* [اسم مفعول] پسيلُ

– **پسڻا:** [ظرف] پسڻ سان. ڏسڻ سان

'مولي مشرف ڪيس پرينءَ جي پسڻا' (مخدوم محمد هاشم ٺٽوي)

• **پُسڻُ:** [مص - فعل لازمي] آلو ٿيڻ. پجڻ. تر ٿيڻ
* [پُسيو. پُسيا. پُسي. پُسيون. پُسندو. پُسندا. پُسندي. پُسنديون. پُسيل]

– **پُسِي ج پُسِيُون** [صفت - مث] پُسيلَ. آلو ڪيلَ
* [ا - مث] ٿڌي پاڻيءَ سان آلو ڪيل ڪپڙو (جيڪو سخت هاڙهه جي موسم ۾ جسم مٿان اوڍيو ويندو آهي)

– **پُسِي پوڻ:** [اصطلاح] آلو ٿيڻ. پجي پوڻ. پجي خراب ٿيڻ

– **پُسِي ڪرڻ:** [اصطلاح] گرميءَ سبب ڪپڙو آلو ڪري ويڙهڻ

• **پَسُورَ**: [ا - مث] اوچتي سنبت. اوچتو اچڻ جي حالت
؛ سِڌَ
؛ [س/ات]
– **پَسُور ڪرڻ**: [اصطلاح] اوچتي سنبت ڪرڻ
؛ سِڌَ ڪرڻ، سِڌو وڃڻ، هيڏي هوڏي نہ ڏسڻ
؛ [س/ات]
• **پَسُورِي ج پَسُورِيُون**: [ا - مث] نسلي اَڌ، موروثي اثر
؛ اصليت
؛ عادت، هير
؛ خوبي
؛ ڪميڻپُڻو
؛ بيوقوفي
– **پَسُورِي پَڌِرِي ڪرڻ**: [اصطلاح] اصليت ظاهر ڪرڻ
؛ خوبي ڏيکارڻ
؛ بيوقوفيءَ جهڙو ڪم ڪرڻ
؛ پِتر پڌرا ڪرڻ
– **پَسُورِي ڏِيڻ**: [اصطلاح] آسرو ڏئي نڪري وڃڻ، هاڪار ڪري ڪم نہ ڪرڻ
؛ معمولي شئي ڏئي ترڪائڻ، دلاسو ڏئي ٽاري ڇڏڻ
• **پَسُون ج پَسُون**: [صفت] ساهہ وارو، تمام ننڍڙو ساهہ وارو، جيت (جونءِ، مڇر وغيره)
؛ جانور
'پرندا، پسون، زناور ماٺهو شجر حجر سپ' (قائل سرشاري)
؛ ننڍڙو ٻار، معصوم، آبهم
؛ [س/ل]
؛ [صفت] بي عقل، ابوجهہ
؛ [ا - مذ] پيڙيءَ جو هڪ حصو، پيڙيءَ جي اندران سڄي تري ۾ جڙيل ڪاٺين جي بند
• **پَسوئِجَڻُ**: [فعل مجهول] سِگوئجڻ، ٿڌ ۾ ڪيرائڻ
؛ آنڊا ڪوئجڻ، ڪرونڊڙو ٿيڻ
• **پِسِي**: [ا - مذ] ڪنجهو (تِلن)، ڪنجهي جي ٿالهي يا تراڪڙو وٽو
؛ [س/ل]

• **پُسِي**: [ا - مث] ڪِرڙَ جا گُلَ (ڳاڙهي رنگ جا، جوسڻ سان ميناج ڏين ڏٽ طور ڪم اچي)
؛ ڦٽ تي بِڌل آلي اگِڙي (جيڪا ان کي هر وقت آلو رکي)
؛ اوس ڪان ويڙهيل آلو ڪپڙو
'ڏولين لائيا ڏينهن، ٿهرياجي پسيہ ڪي' (شاهہ/ مارئي)
• **پُسِيا**: [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو
• **پَسِينو**: [ا - مذ] پگهر
؛ [ف: پسينہ]
• **پُسِيني**: [ا -مث] ٻڪريءَ جو هڪ قسم (ٻوٽ ليون ڪن ننيا، ٻت ڪارو)
؛ [س/ڪوهہ]
• **پَسيُون**: [ا - مث] سگداسِي سارين جو هڪ قسم
؛ [س/ات]
• **پِشاچُ**: [ا - مذ] جِنُ، ڀوت، ڏائڻ
؛ شيطان، شيطاني ڪم ڪندڙ
؛ ظالم، بيرحم
؛ [سن: پِشاچ]
• **پِشالِي ج پِشالِيُون**: [ا - مث] ريڪري منهن وارو ٿانءُ، پيالي، ٺِڪري
؛ [س/ل]
• **پِشاوَرَ**: [ا -خاص] خيبر پختونخواهہ صوبي جي گاديءَ جو هنڌ، هڪ مشهور ۽ قديم شهر
• **پُشتِ ج پُشتُون / پُشتِيُون**: [ا - مث] پُٺِ پٺِي
؛ نسل، پيڙهي، ٻج، خاندان
؛ حمايت، مدد، ٽيڪ، آڌر
؛ [صفت] حمايتي، مددگار
؛ [ف]
'حافظ ويا حضور ۾، پشت هليا پاتار' (محمد نقير ڪتياڻ)
– **پُشتارو**: [ا - مذ] پُٺن تي کنيل بار، هَڙَ، پنارڪ، پِري
– **پُشتِ بہ پُشتِ**: [ظرف] نسل در نسل، پيڙهي بہ پيڙهي، گهڻي زماني کان (سلسلي ۾ هلندڙ)، قديم زماني کان، هميشہ کان

– **پُشتِ پَناهَہ:** [اِ - مث] پويان جي مدد، ٽيڪ، حمايت، آسرو
☼ [صفت] مددگار، حمايتي

– **پُشتِيي:** [صفت] نسلي، موروثي، خانداني

– **پُشتِي ج پُشتِيُون:** [اِ - مث] پشت، مدد، حمايت، ٽيڪ
☼ پيڙهہ کي مضبوط ڪرڻ لاءِ آڏ
'هدايت پشتي، مدما ۽ هڳني' (محمد فقير کتيان)

– **پُشتيبانُ ج پُشتِيبانَ:** [صفت] پٺڀرائي ڪندڙ، حمايتي، ٽيڪ يا ٽيڪو ڏيندڙ

• **پَشتو:** [اِ - خاص] پٺاڻن جي ٻولي

• **پُشپُ ج پُشپَ:** [اِ - مذ] گُل، ڦول، ڦَل، مُکڙي
☼ [سن: پشپ < پشپ = ڦلڻ، ڦٽڻ]

– **پُشپ ڪوشُ:** [اِ - مذ] آهي پن، جن ۾ مُکڙي بند هوندي آهي

– **پُشپ مُتَڪُ:** [اِ - مذ] گل جا وَرق

• **پَشچات:** [ظرف] پوءِ
☼ [سن]

• **پَشڪُ ج پَشڪَ:** [اِ - مذ] گهگهو
☼ [بلوچڪي]
☼ [س/ڪوهہ]

• **پُشڪرڻ:** [اِ - خاص] برهمڻ جي هڪ ذات جو نالو
☼ [س/ٿ]

• **پَشلو ج پَشلا:** [اِ - مذ] گهر جي وچئين ٿنڀي ۾ وهانءَ وقت زالن جو سوڻ طور ٻڌل گُل
☼ [س/ڪوهہ]

• **پَشَمر:** [اِ - مث] اُن (ذرتل ۽ صاف ڪيل)
☼ نرم وار، سنهڙا باريڪ وار
☼ [ف]

– **پَشِمِي:** [صفت] اُن جو، اوني
☼ نرم، ملائم

– **پَشمِين:** [صفت] پشمي، پشم جو، اُن جو

– **پَشمِينو:** [اِ - مذ] پشم مان ٺهيل ڪپڙو، اوني ڪپڙو

• **پِشن:** [اِ - خاص] بلوچستان ۾ ڪوئيٽہ جي ويجهو هڪ شهر جو نالو (جيڪو تعلقو پڻ آهي)

• **پَشَنگُ ج پَشَنگَ:** [اِ - مذ] رازڪي ڪم جو هڪ اوزار (ڀت ۾ سوراخ ڪرڻ جو اوزار)

• **پَشنِڊِ:** [اِ - مث] مڇيءَ جو هڪ قسم

• **پِشوازُ ج پِشوازَ:** [اِ - مذ] هڪ خاص قسم جو پڙو (جيڪو رقاصائون ناچ وقت پائين)، ناچ جي پوشاڪ، نرتيءَ جو وڳو
☼ هڪ گهيريدار عورتاڻي پوشاڪ

• **پِشوري:** [اِ - مذ] چانورن جو هڪ قسم
☼ ڪَڪڙ جو هڪ قسم (رنگ پيلو، قد ننڍو، ڳاڙهن وڏين ۽ ٻه پڇڪوٽي)
☼ پشاور سان تعلق رکندڙ

• **پِشِي ج پِشِيُون:** [اِ - مث] ٻلي
☼ [براهوڪي]
☼ پيشاب (ٻارن جي ٻوليءَ ۾)

• **پَشيمانُ/ پِشيمانُ:** [صفت] پڇتائيندڙ، شرمسار، نادم
☼ [ف]

– **پَشيمان ٿيڻ:** [اصطلاح] پنهنجي ڪئي تي افسوس ڪرڻ، شرمسار ٿيڻ

– **پَشيمان ڪرڻ:** [اصطلاح] شرمسار ڪرڻ، شرمندو ڪرڻ

– **پَشيماني:** [اِ - مث] پڇتاءُ، افسوس، ارمان، شرمندگي، ندامت

• **پَطرَس:** [اِ - خاص] حضرت عيسيٰ عليہ السلام جي هڪ حواريءَ جو نالو، شمعونُ (انطاڪيہ جو بشپ (Bishop) مقرر ٿيو پوءِ روم ڏي هليو ويو جتي ان کي سوليءَ تي چاڙهيو ويو رومن ڪيٿولڪ جا ماڻهو ان کي پوپ ٿا ڪُٿين)

• **پَفُ ج پَفَ:** [اِ - مذ] منهن تي پائوڊر هڻڻ لاءِ ڪپهہ جو هَنڌادو گُل
☼ [انگ: Puff]

– **پَفِنگ:** [اِ - مث] منهن جي صفائي، منهن تي پائوڊر ملڻ جو عمل (خاص ڪري ٽي وي جي هدايتڪارن ۽ اداڪارن جي اصطلاح ۾)
☼ [انگ: Puffing]

• **پُڦانُ/ پُڦانو ج پُڦانَ/ پُڦانا:** [اِ - مذ] هندڪي هڪ رسم موجب شاديءَ وقت ڪانن جو ٺهيل چوڪنڊو (جيڪو سرگس وقت گهوٽ جو ويجهو عزيز يا آهنر ڪلي هلي)، اڦاوانو

• **پُڦِي ج پُڦِيُون:** [ا - مث] ٻيءَ جي ٻيڻ. ٻوٽا
– **پُڦاٽُ ج پُڦاٽَ:** [ا - مذ] پُڦيءَ جو پٽ
٭ [مث: پڦاٽِ ج پڦاٽِيُون]
– **پُڦَڙُ ج پُڦَڙَ:** [ا - مذ] پُڦيءَ جو مڙس
– **پُڦو ج پُڦا:** [ا - مذ] پُڦڙُ
٭ [ا - مث] پُڦي. ٻيءَ جي ٻيڻ. ٻوٽا
• **پَڪَ ج پَڪُون:** [ا - مث] پڪائي (واعدي جي). يقين. تصديق. خاطري. دلجاءِ
٭ [سن: پچ = پچڻُ]
٭ [ظرف] خاطريءَ سان. برابر. يقيني
– **پَڪَ پچائِڻ:** [اصطلاح] پڪي صلاح ڪرڻ. پڪي رِٿ ٻڌڻ. يقيني ارادو ڪرڻ
– **پَڪَ پڪان ڪرڻ:** [اصطلاح] خاطري ڪرڻ. يقين ڪرڻ. وري وري ڏسي وائسي ڳالهائي ٻولهائي پڪ ڪرڻ
– **پَڪَ ڪرڻ:** [اصطلاح] خاطري ڪرڻ. يقين ڪرڻ. دلجاءِ ڪرڻ
٭ انجام ٻڌڻ
• **پَڪُ ج پَڪُون:** [ا - مث] ٻوري بلبل جو هڪ قسم (جنهن جي ناسن جي ٻنهي پاسن کان ڳاڙها وار هجن)
٭ [س/ات]
• **پِڪَ ج پِڪُون:** [ا - مث] ڏُڪَ. ڦيڻي. وات جو لعاب. ڏُڪَ جو ذرو
٭ [سن: پچَ]
٭ چُڪو. ڊِڪ. سرڪي
٭ پاڻيءَ جو ننڍو دٻو
٭ [س/ل]
– **پِڪدانِي ج پِڪدانِيُون:** [- مث] ڏڪن اُڇلائڻ جو ٿانءُ. ڏڪو. اُگالدان
– **پِڪَ لائڻ/ مکڻ/ هڻڻ:** [اصطلاح] ڏڪَ جو ذرو هڻڻ. ننڍڙي ٻار کي نظر کان بچاءَ لاءِ سونُ طور پِڪ مکڻ. ڦيڻي لائڻ
• **پَڪا:** [ا - مذ: هميشہ جمع ۾ ڪم ايندڙ لفظ] ڪِرڙ جو سڪل ڦرُ. پڪل ڏونرا
٭ [پڪو ج پڪا]
'پَڪا پهنوارن ڏي، ميوا، مڃن مڪ' (شاهه / مارئي)

• **پُڪارَ ج پُڪارُون:** [ا - مث] صدا. آواز
٭ رڙ. دانهن. ڪوڪ. واڪو
'پُڪارِين تو پاڙ کان، آهين آخر ڪير' (شيخ اياز)
٭ فرياد
٭ سڏ. ڪوٺ
٭ [پرا: پڪار سن: سڦوتڪار]
– **پُڪارڻ:** [مص - فعل لازمي] سڏ ڪرڻ. صدا ڏيڻ
٭ دانهن. فرياد ڪرڻ
٭ رڙيون ڪرڻ. رڙ ڪرڻ. واڪو ڪرڻ
٭ هڪل ڪرڻ
٭ [پُڪاريس پُڪاريا. پُڪاري. پُڪاريون. پُڪاريندو پُڪاريندا. پُڪاريندي. پُڪاريندِيون. پُڪاريل]
– **پُڪارو:** [ا - مذ] پڪار. واڪو. رَڙ. سَڏ
• **پَڪاڻُ ج پَڪاڻَ:** [ا - مذ] گيهه يا تيل ۾ تريل ميدي جي تمام سنهي ماني. تريل شيءِ. پوري. ڪچوري. مٺائي
• **پَڪاوَتَ ج پَڪاوَتُون:** [ا - مث] پختگي
• **پَڪاوٽُ:** [ا - مذ] ڪاڙهو (دوا جو). سَتِي
٭ [سن: پچ - پچڻ]
• **پَڪائِي ج پَڪائِيُون:** [ا -مث] ڏاڍائي. مضبوطي. پختائي
٭ [سن: پچ]
٭ ميوي وغيره جي پچڻ جي حالت
٭ مغروري. هٺيلائي
٭ بي رحمي
٭ خبرداري. هوشياري. سياڻپ (خريد وفروخت ۾)
٭ ڪنجوسائي. مرڇوٽائي
٭ رَڌڻَ يا پچائڻ جي اُجرت
• **پَڪَڙُ ج پَڪَڙَ:** [صفت] پڪل
٭ ڪنجوس. مرڇوٽ
٭ سياڻو. ڏاهو (خريد فروخت ۾). خرچ نہ ڪندڙ
٭ [س/ل]

• **پِڪِٽ:** [صفت] نگهبان. محافظ. پهريدار
☼ [ا - مث] رستي تي جوڙيل پوليس چوڪي (جتي موجود سپاهي ايندڙ ويندڙ سوارين تي نظرداري رکندي، عوام جي حفاظت ڪندا آهن)
☼ [انگ: Picket]

• **پَڪَتِڙو ج پَڪَتِڙا:** [صفت] پڪل
☼ ڪنجوس. مرجوٽ
☼ سياڻو. ڏاهو. (خريد فروخت ۾). خرچ نه ڪندڙ
☼ [س/ات]

• **پَڪَتَڻُ:** [ا - مذ] اهو موسم. جنهن ۾ ڦٽ ڦرڙيون پاڄرو ٿئي. ملو
☼ لوهه جي ڪٽ جو ساڙهيل هنڌ
☼ [س/ل]

• **پَڪَ پِٽُ:** [ا - مذ] وڏي پِٽ. آرائي. ڦٽ. ڦرڙيون. ملو
☼ [س/ات]

• **پِڪچَر ج پِڪچَرس:** [ا - مث] تصوير. فوٽو. مورت
☼ مووي. فلم
☼ [انگ: Picture]

– **پِڪچَر ٽِيوبُ:** [ا - مذ] ٽيليويزن جو اهو حصو. جنهن ذريعي تصوير نظر ايندي آهي. اسڪرين
☼ [انگ: Picture Tube]

• **پَڪَراتِ ج پَڪَراتُون:** [ا - مث] رسو (جيڪو اُٺ جي اڳين ۽ پوئين ٽنگن جي گوڏن مٿان ڏنگ طور ٻڌي چلجي). ڏاوڻ
☼ [س/ل]

• **پِڪرما:** [ا - مذ] جوڏاري ڦرڻ جي حالت (پاڪ جاءِ مندر وغيره کي). گول چڪر ڪاٽڻ. طواف. هندڪي رسم موجب ڪنهن شيءِ جي پاهران اهڙيءَ طرح جو ڦيرو جو سڄو پاسو انهيءَ شيءِ ڏانهن رهي. پرڏکنا
☼ [سن]

• **پَڪرڻُ/ پَڪِرڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڪم اچڻ. مدد ٿيڻ (ڏکئي وقت ۾). مدد لائق ٿيڻ
☼ پهچڻ. رسڻ
☼ نبرڻ
☼ [مص] پڪرڻ
☼ [امر] پڪر
☼ [پڪريو پڪرندو پڪريل]

• **پَڪَرَڻُ:** [مص - فعل متعدي] هضم ٿيڻ
☼ جيورڻ
☼ ودِ جڻ
☼ وٽاءِ ڪرڻ
☼ [مص] پڪرڻ
☼ [امر] پڪر
☼ [پڪريو پڪرندو پڪريل]

• **پَڪرِيالِي:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **پَڪِريزُ:** [ا - مذ] بڄ. واڌ (ڦٽ جي)
☼ وِدِ. زَخم
☼ ڦرڙيءَ مان گند نڪرڻ جي حالتَ

• **پَڪَڙَ ج پَڪَڙُون:** [ا - مث] گرفت. قبضو
☼ بجليءَ، واڍڪي ۽ لوهارڪي ڪم جو هڪ اوزار. انبوري

– **پَڪِڙَ:** [مصدر 'پڪڙڻ' مان امر] پڪڙڻ جي حالت يا ڪم. گرفت. جهل

– **پَڪِڙائِڻُ:** [مصدر 'پڪڙڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] جهلائڻ. وٺائڻ. قابو ڪرائڻ. گرفتار ڪرائڻ. ٻڌرائڻ
☼ [پڪڙيو پڪڙيندو پڪڙيل]

– **پَڪَڙَ پَچاڙَ:** [ا - مث] وٺ پڪڙ. وٺ وٺان
☼ جاڪوڙ. محنت
☼ هلاڪي. تڪليف
☼ جاچ جوچ. پڇا ڳاڇا

– **پَڪَڙَ پَچاڙَ ڪرڻ:** [اصطلاح] وٺ وٺان ڪرڻ. وٺ پڪڙ ڪرڻ. جلدي ڪرڻ
☼ پڇا ڳاڇا ڪرڻ
☼ جاڪوڙ ڪرڻ

– **پَڪِڙجڻُ:** [مصدر 'پڪڙڻ' مان فعل مجهول] جهلجڻ. وٺجڻ. ٻڌجڻ. گرفتار ٿيڻ
☼ [پڪڙيو پڪڙيو پڪڙيل]

– **پَڪَڙَ ڪرڻ:** [اصطلاح] گرفت ڪرڻ. وَٽ ڪرڻ
☼ اعتراض ڪرڻ
☼ غلطي جاچي وٺڻ

– پَڪِڙِڻُ: [مص - فعل متعدي] جهلڻ، وٺڻ
٭ سوگهو ڪرڻ، قيد ڪرڻ
٭ حاصل ڪرڻ
٭ هٿ ڪرڻ (غلطي)، ڏسي وٺڻ (غلطي ڪندي)
٭ [مص] پَڪِڙَڻ
٭ [امر] پَڪِڙِ
٭ [مضارع] پَڪِڙَيان (ج) پَڪِڙَيُون، پَڪِڙين (ج) پَڪِڙَيو، پَڪِڙي (ج) پَڪِڙِين
٭ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گڏيبا آهن]
٭ [حال] پَڪِڙي ٿو (ج) پَڪِڙِين ٿا
٭ [حال مث] پَڪِڙي ٿي (ج) پَڪِڙِين ٿيون
٭ [ماضي] پَڪِڙيو (ج) پَڪِڙيا
٭ [ماضي مث] پَڪِڙي (ج) پَڪِڙيُون
٭ [مستقبل] پَڪِڙيندو (ج) پَڪِڙيندا
٭ [مستقبل مث] پَڪِڙيندي (ج) پَڪِڙيندِيون
٭ [اسم مفعول] پَڪِڙِيل

– پَڪِڙي وَٺڻ: [اصطلاح] جهلي وٺڻ، قابو ڪري ڇڏڻ
٭ گرفتار ڪرڻ
٭ غلطي معلوم ڪري وٺڻ، چڪ هٿ ڪرڻ

• پَڪرّانس: [ا - مث] پڪراس
٭ [س/ل/ٿ]

• پَڪرُوٽُ ج پَڪرُوٽَ: [صفت] ڪرڙوڙ، ٺورو پوڙهو، اَڏروٽ
٭ [س/اٽ]

• پَڪَسٽُ/پَڪَشٽُ: [صفت] هر ڳالهه ۾ پڪائي ڪندڙ، اَجائي پڪائي ڪندڙ
٭ ڪنجوس

• پَڪشُ ج پَڪشَ: [ا - مذ] پک مهيني جو اڌ (چندجاءِ پک، هڪ لوندا هو پکُ، پيو سهائو پک)
٭ [س: پڪش]
٭ پاسو، طرف
٭ مدد، واهر، طرفداري
٭ حفاظت، سنڀال
٭ عيوض

• پَڪَلُ ج پَڪَلَ: [صفت] پچي ويل، پچي راس ٿيل (مٽيءَ جا ٿانوَ سرون، ڪاڏو وغيره)
٭ رَڌَل (طعام)
٭ رسدار (ميوو)
٭ آرائيءَ ورتل (جسم)
٭ تجربيڪار
٭ تاندن يا باهه تي سيڪيَلُ (ڪاٺ)
٭ پوريءَ طرح ياد ٿيل (سبق)
٭ [سن: پچ - پچڻ]

• پِڪنِڪ: [ا - مث] سير، تفريح
٭ [انگ: Picnic]

– پِڪنِڪ پُوائِنٽ: [ا -مث] سير ۽ تفريح لاءِ مخصوص جڳهه (باغ، هوٽل يا ڪا بازار وغيره)، تفريحي ماڳ
٭ [انگ: Picnic point]

• پَڪو ج پَڪا: [صفت - مذ] سخت، ڏاڍو، مضبوط، پختو
٭ پڪل، رڌل (طعام)
٭ [سن: پڪ: پچ = پچڻ]
٭ هوشيار، پڙ
٭ ڪنجوس، بخيل، شوم
٭ اڏروٽ، اڌ وهيءَ وارو
٭ نود، نٺر، بي نفسو
٭ پٿردل، سنگدل
٭ سرڪاري طور مستقل (ڪنهن اداري جو عملدار يا ملازم)
٭ حرفتي
٭ آزمودگار
٭ [ضد: ڪچو]
٭ [مث: پڪي ج پڪيون]
٭ [ا - مذ] ڪرڙ جو ڦر، پڪل ڏونرو
٭ سخت زمين
٭ اهو علائقو، جتي زمين سخت هجي
٭ درياهه ڪان پرانهين زمين (جتي پاڻي ڏکيو پهچي سگهي)

– **پڪائِي ج پڪائِيون:** [ا - مذ] مضبوطي. پختگي
* تصديق. ثابتي
* سختي. ڏاڍائي
* سنگدلي. هٺيلائپ
* پچڻ جي حالت (ميوي يا مٽيءَ جي ٿانون وغيره جي حالت)
* ڪنجوسائي
* پچائڻ يا رڌڻ جي اُجرت

– **پڪو پرٽُ:** [ا - مذ] پرت جو هڪ قسم (جيڪو مٽيءَ ٻاسي سنوءِ هيٺئين ٻاسي ٻخئي وانگر ڏسجي)

– **پڪو پُختو ج پڪا پُختا:** [صفت] چڱيءَ طرح پڪو. وهيءَ چڙهيل
* زماني ساز
* ذهني طور بالغ
* هوشيار. تجربيڪار. چالاڪ
* [مث: پڪِي پُختي ج پڪِيُون پُختِيُون]

– **پڪو پوڙهو ج پڪا پوڙها:** [صفت] ڪامل سمجهه وارو. جوانيءَ کان چڙهيل عمر جو. پختي عمر جو. ڪرڙو
* [مث: پڪِي پوڙهي ج پڪِيُون پوڙهِيُون]

– **پڪو ڊگري سرٽيفڪيٽ:** [ا - مذ] تعليمي بورڊ يا يونيورسٽيءَ مان شاگرد کي جاري ٿيندڙ ڊگريءَ جي سَنَدَ (امتيازي مارڪن وارا شاگرد يونيورسٽيءَ پاران منعقد ٿيندڙ ڪانووڪيشن ۾ اهڙي سَنَدَ وصول ڪرڻ گهرندا آهن)

– **پڪو روزنامچو:** [ا - مذ] اُهو وهي. جنهن ۾ ڪچي روڪڙ جون ساڳيون رقمون تاريخوار يا مهيني جي آخر ۾ يا روزمره ڪٽائي آڻجن مگر رقمن جو تفصيل نه ڏجي

– **پڪو ڦُل:** [ا - مذ] پرت جو هڪ قسم
* [س/ٿ]

– **پڪو ڪرڻ:** [اصطلاح] ڏاڍو ڪرڻ. مضبوط ڪرڻ
* ياد ڪرڻ (سبق)
* سيکاري سمجهائي پختو ڪرڻ
* سوئر کي شڪار ڪرڻ لاءِ جهنگ جي ڪنهن ناڪ ۾ ويهارڻ
* [س/ات]

– **پڪو وٽُ:** [ا - مذ] ڏاڳي جي وٽ کي سنئون ڪري وٽڻ جو هڪ نمونو

– **پڪي پيرَ تي هڻڻ:** [اصطلاح] ڳالهه تي مضبوطيءَ سان قائم رهڻ. ارادي تي پڪو هئڻ

– **پڪي گهڙي ڪنا چاڙهڻ:** [اصطلاح] نه ٿيڻ جهڙي لاحاصل ڪوشش ٿيڻ. ناممڪن ڳالهه ٿيڻ

• **پڪواڙ ج پڪواڙُون:** [ا - مث] ننڍي دهل جو هڪ قسم. ننڍو دهل. ڍولڪ. پکاوج

• **پڪواڙُ ج پڪواڙَ:** [صفت] چالاڪ. هوشيار. پڙ. خبردار
* حرفتي. اٽڪلي. ٺڳ
* هر ڳالهه ۾ پڪو پختو

– **پڪوازِي ج پڪوازِي:** [صفت - مذ] ڍولڪ وڄائيندڙ. ڍولڪ نواز

• **پڪوانُ ج پڪوانَ:** [ا - مذ] گيهه يا تيل ۾ تيار ٿيل طعام (ميدي جي تريل تمام سنهي ماني، تريل شيءِ، پوري، ڪچوري، مناني يا ٻيو ڪو لذيذ کاڌو وغيره)
* [سن: پڪوان]

• **پڪوڙو ج پڪوڙا:** [ا - مذ] ٻيسڻ ۽ مصالحي سان گڏ تريل کاڌو

– **پڪوڙائِي ج پڪوڙائِي:** [صفت - مذ] پڪوڙن وارو. پڪوڙا ناهيندڙ ۽ وڪڻندڙ

• **پڪِي ج پڪِيُون:** [صفت: پڪو جو مؤنث] پڪ. پختي ڳالهه. يقين ڏهاني. تصديق
* مضبوطي. پختگي
* ونجهوٽي راند ۾ کٽڻ جو اعلان
* کائڻ لاءِ تيار (کاڌو. ماني وغيره)

– **پڪِي اوسارِي:** [ا - مث] پڪين سرن سان ڪنيل اوساري. مضبوط اوساري

– **پڪِيءَ ٻيرِ ۾ پٿر هڻڻ:** [اصطلاح] فائدي واري هنڌان فائدي وٺڻ جي ڪوشش ڪرڻ. هوندواري ۾ آس رکي طلب ڪرڻ
* بالغ ڌيءَ جي پيءُ ماءُ کان ڌيءَ جي سڱ جي گهر ڪرڻ

– **پَڪِيءَ تي وَرَڻُ:** [اصطلاح] ونجهوٽي راند ۾ ڪنهن رانديگر
جو سڀ دريون اُڪري موٽ ڪائڻ. راند جو ٻهريون اڌ پورو ڪرڻ

– **پَڪِي پَڪائِي:** [صفت - مث] رڌي پڪي. تيار ٿيل

– **پَڪِي ڪرڻ:** [اصطلاح] پڪَ ڪرڻ

※ ونجهوٽي راند ۾ سڀيئي ٻاريون اوٽ موٽ اڪري اڳ ڪڍڻ

※ سنگدل ٿيڻ

استاد دِل پڪي ڪر جو دل پڪي چڱي آ (استاد بخاري)

– **پَڪِي ڪَرِي:** [ا - مث] انجام اقرار

※ [س/ات]

※ پڪي بختي، يقيني

– **پَڪِي وٽِ:** [ا - مث] ريج جي اها حالت جنهن ۾ مٿان
زمين سڪل هجي پر اندر آلي هجي

※ هر ڏيڻ ۽ ٻج ڳڏڻ لائق زمين

– **پَڪِيُن تي پَوَڻُ:** [اصطلاح] تهيل تڪيل ڪم تي اچي رسڻ.
ٻين جي محنت جي فائدي ۾ اچي ڀائيوار ٿيڻ. رڳو فائدي
وٺڻ لاءِ اچي حاضر ٿيڻ

• **پَڪِيارو ج پَڪِيارا:** [ا - مذ] اَني جو جوٺون حصو.
ٻئسو. ڏوڪڙ

• **پَڪُ ج پَڪَ:** [ا - مذ] ڪنب، پرَ

※ [سن: پڪش]

※ مهيني جو اونداهو يا سهائو اڌ (قمري مهيني جا ٻه پک ٿين.
سهائو ٻهرين کان چوڏهين ۽ اونداهو پنڌرهين کان اٺاويهين تاريخ ٿائين)

※ پاسو، طرف

※ راءِ، پاسخاطري

※ ٻرت جو هڪ قسم

※ [س/ٿ]

– **پَڪَ آجا ڪرڻ:** [اصطلاح] ٻلو آجا ڪرڻ

※ قرض مان جند ڇڏائڻ. وهنواري ڏيتي ليتي کان آزاد ٿيڻ

– **پَڪُ پاٿُ:** [ا - مذ] پاسو، طرفداري

※ رياءُ، لحاظ

– **پَڪُ پاتِي:** [صفت] طرفدار، پاسخاطري ڪندڙ. رايو رکندڙ

– **پَڪُ پائِڻُ:** [اصطلاح] حيلا ڪرڻ

– **پَڪِجَڻُ:** [فعل مجهول] پکيءَ جي ٻچي کي ڪنب ڄمڻ

※ اُڏامڻ جهڙو ٿيڻ. اُڏامڪ ٿيڻ

※ [سن: پڪش = ڪنب]

※ [پکيو پکبو پکيل]

– **پَڪُ ڪَٽِڻ:** [اصطلاح] پردو لاهڻ. پڌرو ڪرڻ. خوار ڪرڻ

※ پاسو ڇڏي ڏيڻ. طرفداري ترڪ ڪرڻ

※ [س/ات]

– **پَڪُ وَٺڻ:** [اصطلاح] پاسو وٺڻ. طرفداري ڪرڻ

• **پَڪارَڻ:** [مص - فعل متعدي] ڌوئڻ. صاف ڪرڻ

※ پکا اُڏڻ

※ [مص] پکارڻ

※ [امر] پکار

※ [پکاريو پکاريندو پکاريل]

• **پَڪاڙڻ:** [مص - فعل متعدي] صفائي ڪرڻ

※ [س/ٿ]

※ [مص] پکاڙڻ

※ [امر] پکاڙ

※ [پکاڙيو پکاڙيندو پکاڙيل]

• **پُڪان بيد:** [ا - مذ] ٻسارڪي وَکر جو هڪ قسم (هڪ ٻوٽي جي پاڙ
ميرانجهڙي ۽ ڳاڙهي رنگ جي، ڳرانٺ جيتري، ٿلهي ۽ ڪوڙي. ٻه قسم ٿين)

• **پَڪانو ج پَڪانا:** [ا - مذ] نار جي ماندان ۾ ڪاڄن رکڻ لاءِ
ٻسانگي ٽوٽي

• **پُڪاوِجَ ج پُڪاوِجُون:** [ا - مث] دهل جو هڪ قسم. ننڍو دهل.
ڊولڪ. پکواز

– **پُڪاوِجِي ج پُڪاوِجِي:** [صفت - مذ] ڊولڪ وڄائيندڙ. پکوازي

• **پَڪِتِي:** [ا - مث] ٻرت جو هڪ قسم (جيڪو باراتي جولي
جي جاني وتان ٻرجي)

※ [س/ٿ]

• **پکَرَ**: [ا - مذ] ڪانهه. سر يا ڏڀ جي بوڙي جا پنَ (جيڪي رسي ٺاهڻ ۾ ڪم اچن). ڪانهين
※ [س/ل]

• **پکَرَ ج پکَرَون**: [ا - مث] زره
※ مرشد وغيره کان عزت افزائي خاطر مليل وڳو. پاکر
'بي عقل کي باتين جي آهي، پکَرَ پيرن سنئين' (اسحاق)

• **پُکراجُ ج پُکراجَ**: [ا - مذ] جواهرات جو هڪ قسم. زمرد. هڪ قسم جو قيمتي پٿر (چمڪدار پيلو نيلو يا سبز سفيدي مائل)
※ [سن: پشپراگ]

• **پکِريو**: [ا - مذ] چوپائي مال جي هڪ بيماري (جيڪا کير ڏهائيندڙ جانور کي ٿئي ته کير ڪائڻ لائق نه بچي)
※ [س/ل]

• **پکَڙِ ج پکَڙُون**: [ا - مث] تيترن ڦاسائڻ لاءِ ڪاٺ جي ننڍيل ڪوڙڪي، دامَ
※ [س/ات]

– **پکَڙُون اَڏَڻ**: [اصطلاح] تيترن ڦاسائڻ لاءِ پکڙيون رکڻ. ڪوڙڪا، دامون منڊڻ

• **پکُڙُ ج پکُڙَ**: [ا - مذ] مينهن کي پيرن ۾ ٻڌڻ لاءِ رسو. پينڊَ
※ [س/ات]

• **پکَڙا**: [ا - مذ: هميشه جمع ۾ ڪم ايندڙ] پلي يا مڇيءَ جون ڪنيڙائيون (جيڪي پاسي کان پکن وانگي ٿين). ڪنيڙات
※ [پکڙو ج پکڙا]

• **پکڙائِي / پکڙانڊِي ج پکڙائِيُون / پکڙانڊِيُون**: [ا - مث] ڪنيڙائي. پر (پکيءَ جو)

– **پکڙائِيُون/پکڙانڊِيُون پيَچَڻ**: [اصطلاح] پر پچڻ. ڪنيڙائيون پچڻ. بازو پچڻ
※ بيوس ڪرڻ. حيلا وسيلا ختم ڪري ڇڏڻ

• **پکَڙِجَڻُ**: [مصدر 'پکڙڻ' مان فعل مجهول] چڙوچڙ ٿيڻ. ڪندرجڻ. تڙي پکڙي وڃڻ. ڊکري وڃڻ
※ [پکڙيو، پکڙبو، پکڙيل]

– **پکَڙَڻُ**: [مص - فعل لازمي] چڙوچڙ ٿيڻ. منتشر ٿيڻ. وچڙجڻ
※ پسرڻ. ڦهلڻ
※ واڌ ڪائڻ
※ وگهرڻ. تڙڻ. کلڻ
※ پٽرڻ. ڪندرڻ
※ [پکڙيو، پکڙيا، پکڙي، پکڙيون، پکڙندو، پکڙندا، پکڙندي، پکڙنديون، پکڙيل]

• **پکِڙو ج پکِڙا**: [ا - مذ: پک جو اسم تصغير] ڪنيڙو. ڪنيڙائي. ننڍڙو پک. ننڍڙو ڪنب
※ تڏي جو هڪ قسم
※ منهن. جهوپڙي
'اڄ ڀءِ رات اڏي. اوڏا منهنجي پکڙا' (شيخ اياز)
※ جهنگلي بوٽي جو هڪ قسم. پرتڻ
※ گاهه جو هڪ قسم
'تون ٿين سين ڪٽ. اوڏا اڏي پکڙا' (شاهه / يمن ڪليان)

• **پکِڻ**: [ا - مذ] تمام گهڻا پکي. پکين جي بهائي. پکيءَ جو جمع الجمع (جيئن: مکڙ مان 'ماکڙ'. ڪنڊن مان ڪنڊ)
※ هميشه پکيءَ جو تابع ٿي ڪم ايندڙ لفظ 'پکي پکڻ'
※ [سن: پکش = پک]
※ مينهوڳيءَ جي منڊ ۾ پيدا ٿيل اڇن پرن سان ننڍا پتنگ. (ڪروڙن جي تعداد ۾ ٿين ۽ روشني تي ڳڏ ٿين)

– **پکِڻا**: [ا - مذ] پکي
'ڏائي ٻي مَ پئي، مرڻان موران پکڻان' (شاهه ڪريم)

'ڪنهن ٻر ڦرن پکڻا. چکي ڦاهيءَ ماءِ' (مخدوم محمد هاشم ٺٽوي)

• **پکو ج پکا**: [ا - مذ] تيلين يا ڪانن مان ٺهيل پٽر (جيڪا لانڊين ٺاهڻ ۽ ڇتين ڍڪڻ ۾ ڪم اچي). ڇپر. منهن. لانڊي
※ پکن مان ٺهيل جهوپڙي
'پکا پکن سامهان، اوري اچي اڏ ڙي يار' (شاهه)
※ ڍڪ. اَجهو. پناهه
※ ونجهو. وڄڪو
※ ڪوري جي ٻاهه ڏيڻ لاءِ هڪ لوهو اوزار
※ ٽانگي جو هڪ حصو (ڦيٿي جي مٿان ڪمان وانگر وريل لوهه يا ڪاٺ جو پترو)
※ آڏائي ۾ پيٽي جي تندن پچائڻ جو هڪ اوزار
'پکا ءِ پهتوڙ ڏلي مون ڏينهن ٿيا' (شاهه / مارئي)

– **پَکانئُون/پَکائُون ج پَکاوان:** [صفت - مذ] پکن جو. پکن مان ٺهيل ککائون گهر

– **پَکائِي ج پَکائِي:** [صفت] پکن وارو. پکا ٺاهي وڪڻندڙ

– **پَکو اَڏَڻ:** [اصطلاح] پکن مان اجهو اڏڻ. ککائين جهڳي اڏيل

* رهائش اختيار ڪرڻ

– **پَکو آڏي وِيهَڻ:** [اصطلاح] بد پيشي جو اڏو ٺاهڻ (عام طور بدپيشي عورتون شهر کان ٻاهر ککائون عارضي اجهو ٺاهي ويهنديون هيون). بد پيشو اختيار ڪرڻ

– **پَکي ڏَنڊُ:** [ا - مذ] ٿورو مينهن. گنديءَ پسال. ڪپڙا پوس. سنهي بوند. سنهي ڦُڙ ڦُڙ

* [س/ڪوهه]

– **پَکي ڏَنڊ پُسَڻُ:** [اصطلاح] ٿورو مينهن وسڻ. سنهي بوند پوڻ

– **پَکي راڄُ:** [صفت - مذ] غريب ماڻهو (جن جا ککاوان گهر هجن). جهوپڙيءَ وارا. لاڏائو. جهوپڙين ۾ رهڻ وارا. خانه بدوش

* [س/ات]

• **پُکو ج پُکا:** [ا - مذ] ڀاڱو. حصو. ونڊ. ورهاست

* نصيب. ڀاڱ. قسمت

اصل آريءَ جام جي. پُکي آڏ پيئي' (شاهه/سسئي)

* گهڻن ماڻهن مان ڪنهن هڪ ماڻهو جي ڪُڻي ذريعي چونڊ (قسمت موجب ورهاست ڪرڻ جو اڪثر اهو طريقو آهي جو ٽالا چٽڪين تي لکي، چٽڪيون ويڙهي انهن مان هڪ چٽڪي ڪڍجي). ڪُڻو. ڪُڻي وجهڻ لاءِ ٽالي لکيل چٽڪي. صورتي. لاٽري

– **پُکو پَوَڻُ:** [اصطلاح] ساعت چڙهڻ. ڀاڱ ورڻ. فائديمند ڪم ۾ وارو ملڻ

– **پُکو وِجهڻ:** [اصطلاح] ڪُڻو وجهڻ

* نصيب آزمائڻ

– **پُکي پَوَڻُ:** [اصطلاح] قسمت ۾ نڪجڻ. نصيب ۾ اچڻ

'سکن جي سيد چئي پُکي آئون نه پياس' (شاهه)

• **پَکواڄ ج پَکواڄون:** [ا - مث] ننڍي دهل جو هڪ قسم. پکواز. ننڍو دهل. ڍولڪ

– **پَکواڄِي ج پَکواڄِي:** [صفت] پکوازي. ڍولڪ وڄائيندڙ. ڍولڪ نواز

• **پَکوڙَ ج پَکوڙُون:** [ا - مث] پکيڙ. ڪِندر. ويڪر. ايراضي

* [س/ڪوهه]

• **پَکِي ج پَکِي:** [ا - مذ] ساهوارو پرندو. اُڏامندڙ پرندو

* اُڏنت. اُڏامندڙ

* [سن: پکشِن]

'ڪو پکيءَ جو نه پر ٿو پري ڪيرٿر' (شيخ اياز)

– **پَکِي ٿِي وَڃَڻ:** [اصطلاح] اُڏامي وڃڻ

* پرڪري وڃڻ

* تمام تڪڙو هليو وڃڻ

– **پَکيُن ۾ بازُ پَوَڻ:** [اصطلاح] ڪنهن طاقتور جو هيڻن ۾ اچي پوڻ. ڏاڍن جو هيڻن کي ستائڻ

* جهرڪين تي باز جو حملو ٿيڻ

• **پَکي ج پَکِيُون:** [ا - مث] ننڍو پکو. وِڇٽي

* زمين جو ٽڪر (جيڪو هر ڏيڻ کان رهيل هجي). رِاڦيل زمين

* چوپائي جي هڪ بيماري (جنهن ۾ چوپائي کي چاتيءَ ۾ اندر ماس جو گُروڙهو ٿي پوي)

• **پَکيرَ:** [ا - مث] پکيڙ

• **پَکيڙَ:** [ا - مث] زمين جي هم چورس ماپ. ايراضي

* ديگهه ۽ ويڪر جي ضرب اُپت

* واڌ. ڦهلاءُ. ڪِندير

* مُنتشري

* فراهمي. رَسائي

– **پَکيڙَڻ/پَکيرَڻ:** [مص - فعل متعدي] چڙوچڙ ڪرڻ. منتشر ڪرڻ

* ڪنديرڻ

* وڇائڻ. پٿيرڻ. کولڻ (هنڌ. چادر وغيره)

* وڌائڻ. ڦهلڻ

* وِگهرڻ. ٽڙڻ. کلڻ

* پٿرڻ. ڪندرڻ

* پهچائڻ. فراهم ڪرڻ

* [مص] پکيڙڻ

* [امر] پکيڙ

◌ [مضارع] پڪيڙيان (ج) پڪيڙيون. پڪيڙين (ج) پڪيڙيو. پڪيڙي (ج) پڪيڙين

◌ [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گڏبا آهن]

◌ [حال] پڪيڙي ٿو (ج) پڪيڙين ٿا

◌ [حال مٺ] پڪيڙي ٿي (ج) پڪيڙين ٿيون

◌ [ماضي] پڪيڙيو (ج) پڪيڙيا

◌ [ماضي مٺ] پڪيڙي (ج) پڪيڙيون

◌ [مستقبل] پڪيڙيندو (ج) پڪيڙيندا

◌ [مستقبل مٺ] پڪيڙيندي (ج) پڪيڙينديون

◌ [اسم مفعول] پڪيڙيل

• **پڳ ج پڳ:** [ا - مذ] پڳا، پير

◌ [س/ٿ/ سن: پد < پد- چلڻ]

– **پڳانڀي:** [ا - مٺ] پيراندي، پيرن وارو طرف، پيرن وارو حصو

◌ [س/ٿ]

– **پڳڙي:** [ا - مٺ] ڏاڪو (ڏاڪڻ جو)

– **پڳڙيون:** [ا - مذ] پيرڙيون (آڏائي جون)

– **پڳ پڳ:** [ظرف] پير پير تي

– **پڳڙڪي:** [ا - مٺ] جتي

– **پڳ موڙو:** [ظرف] سيني پير، انهن ئي پيرن تي

• **پڳا:** [ح - جر] لاءِ، ڪان، واسطي

◌ [س/ٿ]

• **پڳانٺ:** [ا - مٺ] وڏان (هڪ لهوارزان)، وڏو گجڻ

◌ [س/ٿ]

• **پڳٺي:** [ا - مٺ] پيڙهه، بنياد

◌ [س/ٿ]

• **پڳڻ:** [مص - فعل لازمي] پهچڻ، رسڻ، پهچڻ

◌ [س/ٿ]

◌ [پڳو، پڳوڙو]

• **پڳ ج پڳون:** [ا - مٺ] پٽڪو، دستار

◌ مسند، گادي (جيڪا ڪنهن جي وفات تي سندس پٽن مان اڪثر وڏي وٽ تي ورثي طور اچي)

◌ [سن: پٽ = ڪپڙو]

◌ ڪوهه جي منهن واري پٽ

– **پڳ اچڻ:** [اصطلاح] مسند ملڻ

◌ اختيار حاصل ٿيڻ

◌ ذميداري اچڻ

– **پڳ ٻڌائڻ:** [اصطلاح] وڏيرپ، سرداريءَ، برادريءَ يا گاديءَ جو پٽڪو ٻڌائڻ، دستار ٻڌائڻ

◌ انعام ڏيڻ

◌ عزت وڌائڻ، عزت وارو بنائڻ

◌ [ڪناية] عزت گهٽ ڪرائڻ، بدنامي ڪرائڻ (وڏن جي) 'شابس اٿئي! سڀني کي چڱي پڳ ٻڌائي ٿي' (جملو)

– **پڳدارُ ج پڳدارَ:** [صفت] پڳ وارو، پڳ ٻڌل

◌ جڳو مڙس، رئيس، سردار، وڏيرو، مهندار

◌ وڏو پٽ

– **پڳ لاهڻ:** [اصطلاح] پٽڪو لاهڻ، عزت لاهڻ، بي عزت ڪرڻ

– **پڳ لهڻ:** [اصطلاح] پٽڪو لهڻ، عزت لهڻ، بيعزتي ٿيڻ

– **پڳ مٽُ:** [صفت] گهرو دوست، گهاٽو دوست، جنهن ڪي پنهنجي پڳ بدلائي سگهجي، همدم

– **پڳ مٽُ هئڻ:** [اصطلاح] ڀاءُ جهڙو هئڻ، جوڙ جيسو هئڻ، برابر هئڻ، عزت ۾ هڪ جيترو هئڻ، همسر هئڻ

– **پڳ مٽ ياري:** [محاورو] تمام گهاٽي دوستي، سر ڏيڻ واري دوستي

– **پڳ وڙ:** [ا - مذ] پٽڪي جو وڪڙ، دستار جو پيچ

◌ دستاربنديءَ وقت برادريءَ يا قبيلي جي وڏڙن ياران پڳدار جي پڳ کي ڏنل وڪڙ

◌ مٽي ۾ وارن جي گهنڊي (جيڪا بخت جي نشاني سمجهي ويندي آهي ۽ جيڪو وڄي ٿو ته پڳوڙ واري ٻار ڪان پوءِ جو ٻه ٻار جمندو سو پٽ هوندو)

• **پَڳُ ج پَڳَ:** [ا - مذ] پيرُ، قدم
※ [سن: پد]
'پاءِ تيڏاهين پڳ، ناهِ جيڏاهين نجهرو' (شاهہ)
-
'هي پڳ نہ کوڙيين پنڌ، هو ڏڌ سر ذري نہ ساهہ' (شاهہ/ ديسي)
– **پَڳُ پائِڻُ:** [اصطلاح] پير پائڻ، قدم رکڻ، اڳتي وڌڻ
– **پَڳِ پَڳِ:** [ظرف] پير بوڙ، پاياب، تانگهو (پاڻي)
– **پَڳِ نہ لڳڻُ:** [اصطلاح] پير نہ لڳڻ، پتو نشان نہ پوڻ
– **پَڳِي ج پَڳِيُ:** [صفت - مذ] پيرو کڻندڙ، پيري، پيراڙو
• **پَڳاسَ ج پَڳاسُون:** [ا - مث] مڇيءَ جو هڪ قسم، منگرو (Shark Fish)
• **پَڳَتِي:** [ا - مث] منزل
※ [س/ل]
• **پُڳَرُ ج پُڳَرَ:** [ا - مذ] نذر، نذرانو، پيتا
※ باس طور ڏنل جانور وغيره، بخشش ۾ ڏنل ڪا شيءِ، تحفو
※ [س/ات]
※ ڪاسبي (ڪنيان لوهار وغيره) ڪي شاديءَ جي موقعي تي ڏنل محنتاڻو
※ خوشيءَ جي موقعي تي ڏنل اجرت يا انعام
• **پَڳَرڪو/ پَڳَرڪي:** [ا - مذ، مث] (پيرن کي سنڀالي رکڻ واري) جتي، پيزار
※ [س/ل/ٿ]
• **پَڳَڙُ ج پَڳَڙَ:** [ا - مذ] پٽڪو، وڏو پٽڪو
※ لٺل تماڪ جو ڍڳ
• **پَڳِڙِي ج پَڳِڙِيُون:** [ا - مث] ننڍو پٽڪو، ننڍي پڳ، پٽڪي
※ هندن جي هڪ خاص قسم جي ٽوپي (جيڪا اڳين مان نهي)
※ عزت، آبرو
※ ڪنهن جاءِ يا دڪان جي قبضي وٺڻ لاءِ سوٽيءَ طور ورتل رقم
– **پَڳِڙِي پَڌائِڻُ:** [اصطلاح] پڳ بڌائڻ
– **پَڳِڙِي رُلائِڻُ:** [اصطلاح] بي عزتي ڪرڻ، بدنام ڪرڻ
'برادر جو برادر جي رلائي ريز ٿو پڳڙي' (اصغر)

• **پُڳِڙِيارُ:** [ا - مذ] وڻ جو هڪ قسم (ڦيسوڙي جي وڻ جهڙي، جنهن ۾ پڳڙن جيڏا ڏاڏا ٿين جي ذٿ طور ڪم اچن خاص طور ات ڪاٿيـــن)
※ [س/ٽ]
• **پَڳِڙِيُون:** [ا - مث، هميشہ جمع ۾ ڪم ايندڙ لفظ] هندن ۾ فوتيءَ کي ساڙڻ بعد ٽئين ڏينهن جي هڪ رسم (جنهن ۾ پنچائت فوتيءَ جي وارث کي پڳڙي ٻڌائي)
※ [پڳڙي ج پڳڙيون]
– **پَڳِڙِيُون ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] هندڪي رسم موجب فوتيءَ جي ڪانڌين کي مردي ساڙڻ کان ٽئين ڏينهن تي پٽڪا ٻڌائڻ جو ڪرياڪرم ٿيڻ
※ نقصان ٿيڻ
– **پَڳِڙِيُون ٿِي وَڃَڻُ:** [اصطلاح] سخت نقصان پوڻ، عزت ۽ مال سڀ برباد ٿي وڃڻ
– **پَڳِڙِيُون ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] نقصان رسائڻ، جٽيون ڪرڻ
※ سڄو ڪرڻ
※ سخت سزا ڏيڻ
• **پَڳَٽِي ج پَڳَٽِيُون:** [ا - مث] پڳن (پيرن) رکڻ جي جاءِ، چاڙهي
※ [ڪڇ]
• **پُڳو ج پُڳا:** [فعل] رسيو، پهتو
※ [مث: پڳي ج پڳيون]
• **پَڳَهُ ج پَڳَهَ:** [ا - مذ] ٻيڙي کي ڪناري سان ٻڌڻ جو رسو، لنگر هڻڻ جو رسو
'پڳهہ ڪٽي پنڌ ٿيا، لنگر لاٿاريون' (شاهہ)
-
'پڳهہ پاسي ويهہ آيل! ساموندين جي' (شاهہ/ ساموندي)
– **پَڳَهَ پائِڻُ/ ڏِيَڻُ/ هَڻَڻُ:** [اصطلاح] ٻيڙي کي ڪناري سان ٻڌڻ، بند ڪرڻ، لنگر هڻڻ
– **پَڳَهہ ڪَٽَڻُ:** [اصطلاح] لنگر کڻڻ، ٻيڙو هاڪارڻ، روانو ٿيڻ
• **پگهارُ/پگهارَ ج پگهارَ/پگهارُون:** [ا - مذ/مث] ملازم جي مهيني (يا مهيني جي ڪجهہ حصي) جو محنتاڻو، تنخواهہ، مشاهرو، ماهوار اجرت، سيلري
※ [پورهيو ڳڻي ٻڪا]

• **پڳهارڻ:** [مص - فعل متعدي] رِجائڻ. ڳارڻ. پاڻيءَ جهڙو ڪرڻ. نرم ڪرڻ

☼ **[پورچوگين پڪا]**

☼ [مص] پڳهارڻ

☼ [امر] پڳهار

☼ [مضارع] پڳهاريان (ج) پڳهاريون. پڳهارين (ج) پڳهاريو. پڳهاري (ج) پڳهارين

☼ [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

☼ [حال] پڳهاري ٿو (ج) پڳهارين ٿا

☼ [حال مث] پڳهاري ٿي (ج) پڳهارين ٿيون

☼ [ماضي] پڳهاريو (ج) پڳهاريا

☼ [ماضي مث] پڳهاري (ج) پڳهاريون

☼ [مستقبل] پڳهاريندو (ج) پڳهاريندا

☼ [مستقبل مث] پڳهاريندي (ج) پڳهارينديون

☼ [اسم مفعول] پڳهاريل

– **پڳهارو:** [ا - مذ] رِجائڻ جو ڪم

– **پڳهاري ڇڏڻ:** [اصطلاح] ڳاري ڇڏڻ. رِجائي ڇڏڻ

• **پڳهرُ:** [ا - مذ] پسينو

'پڳهر وِڇهنديس پرينءَ جي ڏکڻ ۾ ڏوٿي' (شاهه / حسيني)

– **پڳهرائڻ:** [مصدر 'پڳهرڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] پگهر ۾ شل ڪرائڻ

☼ تمام گهڻو ۽ سخت پورهيو وٺڻ. سخت محنت ڪرائڻ

☼ رِجائڻ. ڳارڻ (ذاتي)

☼ [پڳهريو، پڳهرجي، پڳهريل]

– **پڳهرُ ٺارڻ:** [اصطلاح] ساهي کڻڻ. ٿورو آرام وٺڻ

– **پڳهرجڻ:** [مصدر 'پڳهرڻ' مان فعل مجهول] پگهر ۾ شل ٿي وڃڻ

☼ تڪليف ۾ اچڻ (سخت پورهيي سبب)

☼ رِجڻ. ڳرڻ (ذاتي)

☼ [پڳهريو، پڳهريو، پڳهريل]

– **پڳهرَ جو پورهيو:** [محاورو] پنهنجي ٻانهن جي ڪمائي، پنهنجي، محنت جو اُجورو. محنت واري ڪمائي

– **پڳهر سُڪائڻ:** [اصطلاح] ٿوري ساهي پٽڻ. ٿورو آرام ڪرڻ

– **پڳهر ۾ ٻُڏڻ:** [اصطلاح] پگهر ۾ شل ٿيڻ

☼ ٿڪائي، يا شرمندگيءَ سبب پگهرجي وڃڻ

☼ سخت پشيمان ٿيڻ

– **پڳهرڻ:** [مص - فعل لازمي] پگهر ٿيڻ. پگهر ۾ شل ٿيڻ. پگهرجڻ. پسيني ۾ تر ٿيڻ

☼ رجڻ. ڳرڻ (ذاتي)

☼ نرم ٿيڻ (دل، من)

☼ **[پڳهريو، پڳهريا، پڳهري، پڳهريون، پڳهرندو، پڳهرندا، پڳهرندي، پڳهرنديون، پڳهريل]**

• **پَلَ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو (اڪثر ضلعي حيدرآباد ۾)

• **پَلَ:** [ا - مث؛ مصدر 'پلڻ' مان اسم] جهل. روڪ. منع. پرهيز. ڪنهن ڪم کان پاڻ کي پلڻ جي حالت

'تڪا جهلَ نه پلَ، تڪو راڱر ڏيهه ۾' (شاهه / مارئي)

• **پَلِ:** [ا - مث] گاهه مان تيار ڪيل چڪ

• **پَلُ:** [ا - خاص] ڀٽ شاهه جي ويجهو هڪ مڪان جو نالو

• **پَلُ ج پَلَ:** [ا - مذ] گهڙيءَ جو سٺون حصو. دم. سيڪنڊ. چوويهن لمحن جو عرصو. کِن. ساعت. ٿورڙي دير. پلڪ. گهڙي. اکِ ڇنڀ جو عرصو

☼ [سن: پَل]

'ڏکن جا درياهه، پار ڪياسين پل ۾' (شيخ اياز)

☼ تلاءُ. ڪُنڊ. ڪُنور. سَر. ننڍو واهه. ڪُڙيو

☼ ننيءَ ڪي پاڻي ڀڄائڻ جي ڪسي

☼ اڏ

☼ گاهه مان ٺهيل ننڍو. صاف تڏو (جنهن تي شاديءَ مراديءَ ۾ ٻت ڏِگ ڪري رکجي)

☼ اَنُ رکڻ لاءِ وڏي پلي

☼ اَنُ جو ڏِگ

☼ سر جي تارين جي ننڍي

☼ پلاڻ يا ٻنهه جو ڏِگ

☼ ڏکي گاڏيءَ تي سامان کڻڻ لاءِ تڏن. ٽوڻن مان ٺاهيل پاسا

– **ٻلپٻل:** [ظرف] گھڙيءَ گھڙيءَ، ذري ذري، هر هر، ٻلڪ ٻلڪ ۾

– **ٻلُ چاڙهڻ:** [اصطلاح] ٻير جي سڪل ڏارين جا ٻن چاڙهڻ، ٻوري ڪڍڻ

– **ٻلُ سوئڻُ:** [اصطلاح] آڏ يا ڪڙيي ڪي اندران گاهه وغيره ڪڍي، صاف ڪري ڇڏڻ. ڪيرڻ (آڏون، ٺانڪا، گند، گاهه ۽ رڻو صاف ڪري، سولائيءَ سان پاڻي پارڻ (پوک) تائين پهچائڻ لاءِ ڪيريا' (صاف ڪيا) آهن)

– **ٻلُ وِجهڻ:** [اصطلاح] ٻيرن جا ڍِنگهر وڌي هڪ هنڌ سٿڻ يا گڏ ڪرڻ

• **پُل ج پُلِيُون:** [ا - مث] واهه، درياهه يا ڪنهن ٻيءَ جاءِ مٿان لنگھڻ جو رستو، ڦٽڙ، ڦرڙدو، موڙي

※ [ف: پُل]

'جيڪو سگھر پاريءَ پُل تي، هو جمالو' (مشهور سنڌي لوڪ گيت)

• **ٻلاٽَ/ ٻلاٽِي:** [ا - مث] ٻلٽي، ويهڻ جو هڪ نمونو (جنهن ۾ ساڄي سٿر ڪاٻي پير تي ۽ ڪاٻي سٿرَ ساڄي پير تي رکجي)، ٽنگون موڙي/ ٻجي ويهڻ جي حالت

• **پِلاٽُ ج پِلاٽَ:** [ا - مذ] زمين جو ٽڪر، ميدان، زمين جو اڻ پورڪيل يا اڻ اڏيل مخصوص حصو

※ سِٽاءُ (ڪهاڻي افسانوي يا ناول وغيره جي)، رِٿا (ڊرامي ناول يا فلم وغيره جي)

※ خاڪو، چارٽ، نقشو

※ ماڳ يا رِٿيل اڏاوتَ جو نقشو

※ [انگ: Plot]

• **پِلاٽِينَم:** [ا - مذ] نج سون، ابراز، اڇو سون، چانديءَ ورتو هڪ قيمتي ڌاتو (جنهن مان زيور ٺهن ٿا)

※ [انگ: Platinum]

• **پِلازا:** [ا - مذ] بازار، چوڙاهو، چوسول

※ گھڻين منزلن تي مشتمل عمارت

※ [انگ: Plaza]

• **ٻلاسُ ج ٻلاسَ:** [ا - مذ] وڻ جو هڪ قسم

※ [سن: پلاش]

– **ٻلاسَ پاپڙي:** [ا - مث] پلاس وڻ جو ٻج (دوا طور ڪم اچي)

• **پِلاس:** [ا - مث] ڀڪڙ، انبوري، هڪ قسم جو اوزار (جيڪو بجليءَ واڍڪي ۽ لوهارڪي پورهئي ۾ ڪتب ايندو آهي)

• **پِلاسُ:** [ا - مذ] ولائتي ٽاٽ (ٿلهو ڪپڙو)

• **پِلاسٽِڪ:** [ا - مث] هڪ قسم ڪيميائي جو ريشو (جيڪو گرمائش تي نرم ۽ ٿڌ تي سخت ٿي ويندو آهي اڪثر ٻارن جا رانديڪا، ننڍا ٿانوَ پينيون، چشما، ٻاڪتريءَ جو سامان وغيره هن ريشي مان تيار ڪيا ويندا آهن)

※ [انگ: Plastic]

– **پِلاسٽِڪ سَرجِري:** [ا - مث] آپريشن جو هڪ قِسم (جنهن ۾ انساني اصل عضون جي هٿرادو ڪيميائي جزن وسيلي تبديلي ڪئي ويندي آهي)

※ [انگ: Plastic Surgery]

• **پِلاسٽَر:** [ا - مذ] ليپو، پلستر

※ [انگ: Plaster]

• **ٻلالُ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **ٻلالُ ج ٻلالَ:** [ا - مذ] سارين جو سڪل گاهه، سارين جي گاهه ڪانيون لناڙيل ٽيلا، ٻراڙ، بيڪار گاهه

※ [سن: پلال ديل = سڪل گاهه]

– **ٻلالِي ج ٻلالِي:** [صفت] پلال ڪتيندڙ، ڪوڙو، مڪار

• **پِلان:** [ا - مذ] منصوبو، رِٿا

※ [انگ: Plan]

– **پِلانِنگ:** [ا - مذ] منصوبه بندي، حڪمت عملي

※ [انگ: Planning]

• **پِلانٽ:** [ا - مذ] مڪمل مشيني منصوبو (جيڪو ڪنهن خاص ڪم ڪي پوري ڪرڻ لاءِ لڳايو ويو هجي)

※ ٻوٽو

※ [انگ: Plant]

• **ٻلانڊُ ج ٻلانڊَ:** [ا - مذ] پاند، پهڳ

※ دامن، جهولي

※ ڪپڙي وغيره جي ڪناري، پلؤ.

※ عيوض، بدلو

※ ٻئي جي ذمي رهيل خطا يا وڏو ڏوهه (جنهن جو عيوض وٺجي)، ذهنوار

– **پلانڊَ آجا ڪرڻ:** [اصطلاح] ڇوٽڪارو پائڻ. نجات حاصل ڪرڻ. جند ڇڏائڻ. جان آزاد ڪرڻ. پان ڇڏائڻ (قرض، وهنوار يا ٻئي معاملي مان)

– **پلانڊُ اَٽِڪائڻ:** [اصطلاح] ناتو ڳنڍڻ. رستو رکڻ. وهنوار رکڻ

☼ هٿ اٽڪائڻ. ڪڻونس ڪرڻ

☼ جهيڙو ڪرڻ

☼ ڪنهن ڪم جي شروعات ڪرڻ

– **پلانڊُ ٻَڌَّڻُ:** [اصطلاح] شادي، جي هڪ رسم موجب رخصتي، وقت گهوٽ ۽ ڪنوار جا (ڪنوار جي رئي سان گهوٽ جي اجرڪ جا) پلاند ٻَڌڻ

– **پلانڊُ پائِڻُ:** [اصطلاح] پل، جهلڻ. جهولي جهلڻ

☼ سوال ڪرڻ. منٿ ڪرڻ. آزي ڪرڻ. مدد وٺڻ

– **پلانڊُ جَهلَڻ:** [اصطلاح] پل، جهلڻ. جهولي جهلڻ

☼ سوال ڪرڻ

☼ پاسو وٺڻ

– **پلانڊُ ڇوڙَڻ:** [اصطلاح] پلئه آجو ڪرڻ. جند ڇڏائڻ

☼ بي همتي ڏيکارڻ

– **پلانڊُ ڏِيَڻ:** [اصطلاح] عيوضو پري ڏيڻ. بدلو ڏيڻ. وهنوار ڏيڻ

– **پلانڊُ وَٺَڻ:** [اصطلاح] بدلو وٺڻ. وير وٺڻ. وهنوار وٺڻ

– **پلانڊُ وِجَهڻ:** [اصطلاح] جهولي جهلڻ. سوال ڪرڻ. ڪنهن کان مدد جي گهر ڪرڻ

☼ آزي ڪرڻ. منٿ ڪرڻ

– **پلانڊِي ج پلانڊِي:** [صفت - مذ] پلئو وٺندڙ (راند، ملهه وغيره ۾)

– **پلانڊِي ج پلانڊِيُون:** [ا - مث] ڪپڙي جو پوچڙ

● **پلاڻُ ج پلاڻَ:** [ا - مذ] اُٺ کي سنجڻ جو سامان (خاص طور بار کڻڻ واسطي)

☼ [سن: پرياڻ]

'پلائيندي پنهونءَ کي بيني ڏنائون' (شاهه)

– **پلاڻَڻ:** [مص - فعل متعدي] ڪنهن به وهٽ يا چڙهي جي جانور کي سنجڻ (اُٺ تي پلاڻ/پاکڙو گڏهه تي آثر ۽ گهوڙي تي سنج رکيا آهن)

☼ ارادو ڪرڻ

☼ مسافري، تي وڃڻ. تياري ڪرڻ

'ار وڏي واڳون ڪريان، پٺا هوند پلاڻ' (شاهه / ديسي)

–

پسڻ پس پسڻ جي پري ڪيم پلاڻ،
پنجاڻي پنجان، 'محمد' مک مذڪور ڪيو'
(محمد فقير کتياڻ)

☼ [مص] پلاڻڻ

☼ [امر] پلاڻ

☼ [مضارع] پلاڻيان (ج) پلاڻيون. پلاڻين (ج) پلاڻيو. پلاڻي (ج) پلاڻين

☼ [زمان حال ناهج لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراري، لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

☼ [حال] پلاڻي ٿو (ج) پلاڻين ٿا

☼ [حال مث] پلاڻي ٿي (ج) پلاڻين ٿيون

☼ [ماضي] پلاڻيو (ج) پلاڻيا

☼ [ماضي مث] پلاڻي (ج) پلاڻيون

☼ [مستقبل] پلاڻيندو (ج) پلاڻيندا

☼ [مستقبل مث] پلاڻيندي (ج) پلاڻينديون

☼ [اسم مفعول] پلاڻيل

● **پلاڻيو:** [ا - مذ] پلاڻ

☼ [س/ٺ]

● **پُلاءُ/پُلاهُ ج پُلاءَ/پُلاهَ:** [ا - مذ] چهرا رڌل چانور. برياني. ٻت. گوشت. ٻناتي يا سبزي، وغيره ۾ رڌل چهرا چانور

☼ [ف: پلاو]

– **پُلاءَ پَچائِڻ:** [اصطلاح] اجايا پهه پچائڻ. وڏيون رٿون رٿڻ. خيالي منصوبا ٺاهڻ

– **پُلاءُ/پُلاهُ جيري:** [ا - مث] گرم مصالحي جو هڪ قسم (خوشبودار مصالحو جو پلاهه ۾ وجهجي)

• **پِلائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] شطرنج جي اصطلاح ۾ مهري کي هلائڻ
٭ [مص] پِلائڻ
٭ [امر] پِلاءِ
٭ [پِلايو پِلائيندو پِلايل]
• **پَلتارَ ج پَلتارُون:** [ا - مث] ڊوڙ. جهل قدمي. ننڍڙو چڪرُ
٭ چمڙو (ميان ٺاهڻ لاءِ)
٭ [س/ات]
– **پَلتارَ پَوڻ:** [اصطلاح] ڊوڙون پائڻ
٭ مصيبت پوڻ
– **پَلتارڻُ:** [مص - فعل متعدي] چمڙي جو ميان ٺاهڻ (تلوار لاءِ)
٭ [مص] پَلتارڻ
٭ [امر] پَلتار
٭ [پَلتاريو پَلتاريندو پَلتاريل]
• **پَلتِرَ:** [ا - مث] برابري. مسارات. هڪجهڙائي
٭ پوري تقسيم يا ورهاست
• **پَلتَرُ ج پَلتَرَ:** [ا - مذ] چنل رلي گوڻ وغيره (وڇائڻ لاءِ)
٭ [س/ات]
• **پَلتَرو ج پَلتَرا:** [ا - مذ] چمڙي جي ميانُ
٭ [س/ات]
– **پَلتَرو ڦٽائڻ:** [اصطلاح] پنهنجيءَ ڳالهه تان ڦري وڃڻ
٭ ٻئي موضوع تي ڳالهائڻ
٭ ٻي ڏس اختيار ڪرڻ
• **پَلٽَ:** [ا - مث] پَلٽي. ويهڻ جو هڪ نمونو. ٿهي نڪي ويهڻ. آسان ويهڪ
٭ [س/ات]
– **پَلٽُرُ:** [صفت] پلٽي هڻي ويهندڙ
٭ ڇچر
٭ بيهودو. ڇچورو
• **پَلٽارَ:** [ا - مث] جاچ. جڪاس
٭ پڇا ڳاڇا. آڏي پڇا
٭ اپٽار. پٽاڙ

• **پَلٽو ج پَلٽا:** [ا - مذ] ڪاٺي يا تلوار هٿ ۾ کڻي ان کي ڦيرائڻ ذريعي راند. پلٽي بازي. تلوار بازي. ورزش جي راند جو هڪ قسم. ڪواڙُ
– **پَلٽو ڪيڏڻُ:** [اصطلاح] پلٽي راند ڪرڻ
٭ چالاڪي ڪرڻ. حرفت ڪرڻ
٭ ٺڳي وڃڻ. دلبو ڏيڻ
– **پَلٽي بازُ ج پَلٽي بازَ:** [صفت] پلٽو راند ڪندڙ. پلٽو ڪيڏندڙ
٭ تلوار باز
٭ اٽڪلي. چالاڪ
٭ ڦرٽو گهرٽو
٭ ڦيرائي گهيرائي پنهنجي ڳالهه مٿي ڪرڻ وارو. نموني سان ڪم ڪڍي ويندڙ. شعبدي باز
'پلٽي باز پڪڙو، ڏوڙو ڪاروسن' (محمد فقير کٽياڻ)
– **پَلٽي بازي:** [ا - مث] تلوار بازي. چالاڪي
• **پَلٽِي ج پَلٽِيُون:** [ا - مث] ويهڪ جو هڪ نمونو (جنهن ۾ ساڄي سٿر ڪاٻي پير تي ۽ ڪاٻي سٿر ساڄي پير تي رکجي)، ٽنگون ٻيڪي ويهڻ جي حالت
– **پَلٽي مارڻ/پَلٽي ماري ويهڻ:** [اصطلاح] ٽنگون ٻيڪي ويهڻ. ڪپ ڪوڙي ويهڻ
٭ آرام سان ويهڻ. خوش ٿي ويهڻ
٭ ٻئي جي حق مان ڪجهه غصب ڪرڻ
٭ [س/ات]
• **پَلٽَ:** [ا - مث] اوٽ. پيٽ. هارجڻ جي حالت
٭ ڌاتوءَ کي ڳاري ڪنهن سانچي ۾ وجهڻ جي حالت
٭ اُٿَل (پاڻيءَ جي)
٭ ڦيرو. موٽ. تبديلي. چڪر
٭ [پرا: پَلٽ. سن: پَرلوٺن]
– **پَلٽائِڻ:** [مص - فعل متعدي] هارڻ. اوٽ. پيٽڻ
٭ اُٿلائڻ
٭ ڳريل ڌاتو سانچي ۾ وجهڻ
٭ موٽ کائڻ
٭ [مص] پَلٽائڻ
٭ [امر] پَلٽاءِ

* [مضارع] پلٽايان (ج) پلٽايون، پلٽائين (ج) پلٽايو، پلٽائي (ج) پلٽائين
* [زمان حال ناقص لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گڏيا آهن]
* [حال] پلٽائي ٿو (ج) پلٽائين ٿا
* [حال مث] پلٽائي ٿي (ج) پلٽائين ٿيون
* [ماضي] پلٽايو (ج) پلٽايا
* [ماضي مث] پلٽائي (ج) پلٽايون
* [مستقبل] پلٽائيندو (ج) پلٽائيندا
* [مستقبل مث] پلٽائيندي (ج) پلٽائينديون
* [اسم مفعول] پلٽايل

– **پلتجڻ**: [مصدر 'پلٽڻ' مان فعل مجهول] هارجڻ، اوتجڻ، پيٽجڻ
* اُٿلجڻ (پاڻي)
* ڳريل ڌاتوءَ جو قالب ۾ پوڻ
* موٽ کائڻ
* [پلٽيو پلٽبو پلٽيل]

– **پلتجي پوڻ**: [اصطلاح] اُٿلي پوڻ (پاڻي يا ماڻهن جو)
* ڪنهن تي سموري ڪاوڙ هارڻ
* زوردار حملو ڪرڻ
* زوردار تقرير ڪرڻ

– **پلٽ ڪرڻ**: [اصطلاح] ڳارڻ، رجائڻ (ڌاتو وغيره)

– **پلٽڻ**: [مص - فعل متعدي] اوتڻ، هارڻ، پيٽڻ
* اُٿلڻ
* ڪنارن تان اُٿل کائڻ (پاڻي)
* موٽڻ، ورڻ
* ڌاتو ڳاري سانچي يا ڪارب ۾ وجهڻ
* [مص] پلٽڻ
* [امر] پلٽ
* [مضارع] پلٽيان (ج) پلٽيون، پلٽين (ج) پلٽيو، پلٽي (ج) پلٽين
* [زمان حال ناقص لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گڏيا آهن]
* [حال] پلٽي ٿو (ج) پلٽين ٿا
* [حال مث] پلٽي ٿي (ج) پلٽين ٿيون
* [ماضي] پلٽيو (ج) پلٽيا
* [ماضي مث] پلٽي (ج) پلٽيون
* [مستقبل] پلٽيندو (ج) پلٽيندا
* [مستقبل مث] پلٽيندي (ج) پلٽينديون
* [اسم مفعول] پلٽيل

• **پلٽڻ/ پلٽڻ ج پلٽڻون/ پلٽڻيون**: [ا - مث] فوج، لشڪر، سپاهه، ملٽري، فوج جو جٿو، سپاهه جو دستو
* [انگ: Platoon]

– **پلٽڻ چاڙهڻ**: [اصطلاح] لشڪر چاڙهڻ، حملو ڪرڻ، ڪاهه ڪرڻ

• **پلٽو ج پلٽا**: [ا - مذ] هڪ ڪيفيت مان ٻيءَ ڪيفيت ۾ بدلجڻ جي حالت
* موٽ، ڦيرو، گردش
* اُٿل
* قول تان ڦرڻ، مُڪرجڻ

– **پلٽو کائڻ**: [اصطلاح] ڦيرو کائڻ، ڦري وڃڻ، موٽڻ

• **پلٽو ج پلٽا**: [ا - مذ] ڳائڻي جي آواز کي پلٽ ڪرڻ يا دگهو ڪرڻ جي حالت، تان، گهگهري
* [سن: پريست]

– **پلٽو هڻڻ**: [اصطلاح] تان هڻڻ
* [مجازاً] اُبتي ڳالهه ڪرڻ

• **پلپل**: [ا - مذ] فلفل، ڦيڦو، مرچ
* [ف]

• **پلپل**: [صفت] نرم، ڪُنڍرو، نهولڙو

• **پلجڻ**: [مصدر 'پلڻ' مان فعل مجهول] نپجڻ، پرورش هيٺ ٿيڻ، تربيت ملڻ
* هتي وڃڻ
* [پليو پلبو پليل]

• **پَلَرُ / پَلَرُ:** [ا - مذ] مينهن جو گڏ ٿيل پاڻي. مينهن جي پاڻيءَ جو تلاءُ
⁕ [سن: پلول]
'سيپيئي پريا سَن پلر جي پالوتِ سين' (شاهه/ سارنگ)

• **پَلَرُ:** [ا - مذ] گاهه جو هڪ قسم

• **پَلِرَڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڳرڻ (پاڻيءَ ۾)
⁕ پکڙڻ
⁕ [س/ل]
⁕ [پلريو، پلرندو، پلريل]

• **پَلِڙُو ج پَلِڙَا:** [ا - مذ] ٻير جي وڻ جي ڦري
'کنڊيءَ نہ سگري، ٻيرَ نہ پلڙو' (شيخ اياز)
⁕ 'پلو' جو اسم تصغير. ننڍڙو پلو
⁕ [صفت] سنهڙو، اُبرو

– **پَلڙا چُونڊائِڻ:** [اصطلاح] حقير ڪم وٺڻ
⁕ بدحواس ڪرڻ

• **پَلس:** [ا - مذ] نبض
⁕ [انگ: Pulse]

• **پلَس:** [ا - مذ] جوڙ. واڌو
⁕ [انگ: Plus]

• **پَلَستَرُ ج پَلَستَرَ:** [ا - مذ] ليپ. ليپو. راڳو
⁕ ملم وغيره لڳل ڪپڙو
⁕ [مجازاً] موچڙو، ڪلو
'ہ پلستر لڳندس تہ پاڻهي سڄي ڪندو' (جملو)
⁕ [صفت] لُچ. بدمعاش
⁕ [انگ: Plaster]

• **پَلِشاهِي:** [ا - مذ] شاهي بند. بندرُ

• **پُلِ صِراط:** [ا - خاص] دوزخ جي مٿان وارو اُهو رستو، جنهن تان قيامت جي ڏينهن هر ڪنهن کي گذرڻو آهي (مسلمانن جي عقيدي موجب اُها پُل وار کان بہ سنهڙي ۽ تلوار کان بہ تيز هوندي، جنهن تان نيڪوڪار آسانيءَ سان اُڪري جنت ۾ داخل ٿيندا، جڏهن تہ بدڪار اُتان گذرندي دوزخ ۾ ڪري پوندا)
⁕ [ف: پل = پار ڪرڻ؛ ع: صراط = رستو]

• **پَلَڪُ/پَلڪُ ج پَلَڪَ/پَلڪَ:** [ا - مذ] اک جو ڇپر، ڇپر، پنبڻي
⁕ اک ڇنڀ جو وقت، پل ڪِن، لمحو
'تنهين تر جيترو، پلڪ نہ ڇپياس' (شاهه/ مارئي)
'وڙهين لاءِ ورونهن، پلڪ تنهنجي پيار جي' (شيخ اياز)
⁕ رباب (هڪ ساز) جي ڏڍ جو ڪٻڙي مان ٺهيل ڍڪ
⁕ [س/ڪوهه]
⁕ چولي
⁕ [س/ل]

• **پَلڪارَ ج پَلڪارُون:** [ا - مث] جاميٽريءَ جو هڪ اوزار (ٻن قسمن جي ٿئي، هڪ وندڻي پلڪار ۽ ٻي گول ڪيڻ جي ڪم اچي)
⁕ جنڊيءَ جي ڪم جو هڪ اوزار

• **پلَگ:** [ا - مذ] بجليءَ جو سئچ
⁕ [انگ: Plug]

• **پلمبَر:** [صفت] نل ساز. نلڪن جو مستري
⁕ [انگ: Plumber]

• **پَلَنگُ ج پَلَنگَ:** [ا - مذ] کٽ جو هڪ قسم. وڏي کٽ، ڇپر کٽ
'ڀيٺي کهه کلن تي، تيا پلنگ پراڻا' (شاهه/ مومل راڻو)
⁕ سيج. گهوٽ ۽ ڪنوار جي مسند
'مٽيس سيج پلنگ تي جاني جوڙي جان' (محمد فقير کٽياڻ)
⁕ شينهن جو هڪ قسم. چيتو
⁕ [ف]

– **پَلَنگ توڙُ:** [صفت] اهو ماڻهو جو گهر ۾ سست ٿيو پيو هجي، ڪاهل، ٽوڻي
⁕ امساڪ جي هڪ دوا

– **پَلنگ پوشُ:** [ا - مذ] پلنگ تي وڇائڻ جي چادر

• **پُلنگ:** [ا - مذ] مذڪر (جنس)
⁕ [سن: پلنگ]

• **پَلَڻُ ج پَلَڻَ:** [ا - مذ] پلاڻ
※ [س/ات]

• **پَلَڻُ:** [مص - فعل متعدي] روڪڻ. رنڊڻ. جهلڻ. منع ڪرڻ
'ڪَرهي ڪي ڪَيُين، رِڏُم بيٺڙ پَلڻ جا' (شاهه)
–
'پَليندو هو پانهنجا، اوڏا عزيز' (رمضان واڍو)
※ [مص] پَلڻ
※ [امر] پَل
※ [مضارع] پَليان (ج) پَليُون. پَلين (ج) پَليو. پَلي (ج) پَلين
※ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گڏيا آهن]
※ [حال] پَلي ٿو (ج) پَلين ٿا
※ [حال مث] پَلي ٿي (ج) پَلين ٿيون
※ [ماضي] پَليو (ج) پَليا
※ [ماضي مث] پَلي (ج) پَليُون
※ [مستقبل] پَليندو (ج) پَليندا
※ [مستقبل مث] پَليندي (ج) پَليندِيون
※ [اسم مفعول] پَليل

• **پَلَڻُ:** [مص - فعل لازمي] نپجڻ. پلجڻ
※ ڪاٺي ٻي وڏو ٿيڻ
※ مچڻ. ٿلهو ٿيڻ
※ [پَليس پَليا، پَلي، پَليون، پَلندس پَلندا، پَلندي، پَلنديون، پَليل]

• **پَلَڻُ:** [مص - فعل لازمي] هلڻ (ناز سان)
※ موهڻ
※ [س/ٿ]
※ [پَليس پَليندس پَليل]

• **پَلو ج پَلا:** [ا - مذ] مڇيءَ جو هڪ قسم (سمنڊ يا ڪاري جي واهڙن جي مڇي، جيڪا آبڪلاٽيءَ ۾ درياهه ۾ چڙهي اچي ۽ مٺي پاڻيءَ ۾ اچڻ ڪان پوءِ نهايت لذيذ ٿئي. ٻه قسم ٿين: هڪ کيرو ٻيو آنيارو)

– **پَلو ڪانڊِيڻُ:** [اصطلاح] پَلي ڪي سٺي سان مارڻ

• **پَلَوَ:** [ا - مذ] ٻير جا سڪل پن (اُٺ جي چاري لاءِ ڪم اچن)
※ [س/ٿ]
※ وٽن جي ٽارين جي پاندَرَ يا چوٽيون
※ [س/ات]

• **پِلو:** [ا - مذ] هَر
※ [انگ: Plough]

• **پَلوار:** [ظرف] جلدي. جهٽپٽ
'وصل ۾ آهي وسارو نہ هلندو زور حاڪم سان،
مڪران جي اڳيان احمد پلؤ پَلوار پايو ٿي' (احمد ملاح)

• **پِلورِ:** [ا - مذ] ڊوُ. سَيري. پيٽ ڀرڻ جي حالت
※ [س/ل/ٿ]

– **پِلورِ ڪرڻ:** [اصطلاح] ڊوُ ڪرڻ. پيٽ ڀرڻ. ضرورت جيترو حاصل ڪرڻ

• **پَلوڙُ ج پَلوڙَ:** [صفت] پاليل. هٿالو. هيرايل. هاٿيلو
※ متارو. ٿلهو
※ [س/ات]

• **پَلُونڊڙو ج پَلُونڊڙا:** [صفت] اُلتو. اُبتو
※ [س/ڪوهه]
※ [ا - مذ] ڊَبُ

• **پَلُونگِڙو ج پَلُونگِڙا:** [ا - مذ] ٻليءَ يا ڪتي جو ننڍو ٻچو. پَلُونگِڙو

• **پَلوهَڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڪوٺي اچڻ. سڏي اچڻ. پاڻ سان وٺي اچڻ. سنبرائي آڻڻ
※ [س/ڪوهه]
※ [مص] پَلوهَڻُ
※ [امر] پَلوهِ
※ [پَلوهيس پَلوهيندس پَلوهيل]

• **پَلويڙو ج پَلويڙا:** [ا - مذ] ڪَنڌي. ٻِتِ (جيڪا گهر جي چوڌاري ڏنل هجي)
※ وڏي ٻت. ڪوٽ
※ ڇِتِ جي مٿان چوڌاري آيل ٻتِ. اولو
※ پَناهَ
※ دروازي اڳيان ڏنل پَتر يا ٻت (جيئن ٻاهرين جي اندر گهر ۾ نظر نہ پوي)، پردو. اوٽ

– **پلويڙو ڏيڻ**: [اصطلاح] گهر يا ڇت جي چوڌاري ڀِت ڏيڻ
* گاڏيءَ جي ٻاهران پردي لاءِ ڪپڙو ٻڌڻ

• **پلَهَ**: [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **پِلَمُ**: [ا - مذ] ڪاٻارَ جو رَسو
* [س/ل]

• **پلِهارَ**: [ا - مذ] ڪنو (گيهه)
* [س/ٽ]
* وسنان. آڪر

• **پلهاٽو ج پلهاٽا**: [ا -مذ] گيچ جو هڪ قسم (جيڪو ڪنهن ڪم يا خاص وقت تي ڳائجي جيئن هاري لن ڳائيندي جهونگاريندا د "هلر هلي هلي ملهي". يا ڪجهين پرچاڻ وقت ٻاغاٽي پرچاٽي ڏيڻ ۾ جيڪي بول چون ٻارن جي ڪن خاص سانن سرڻن وقت ڙالرن جيڪي بول چون)

• **پلَهُرُ ج پلَهُرَ**: [ا - مذ] مينهن جي پاڻيءَ سان ڀريل تلاءُ. پلرُ. مينهن جو پاڻي

• **پُلهُنُ ج پُلهُنَ**: [ا - مذ] ڪاٻارَ يا رسي جو وِڙهو. وِيٽو
* [س/ڪوهه]

• **پِليٽ فارمُ**: [ا - مذ] ٿلهو (جيڪو تقريرن وغيره لاءِ ڪم اچي)، متاهين جاءِ. چبوترو
* ريلوي اسٽيشن تي ريل گاڏيءَ جي بيهڻ وارو هنڌ
* خاص ٽڪيٽ (جيڪا رڪتي پليٽ فارم تي ڪم اچي)
* [انگ: Platform]

• **پِلئنيٽ**: [ا - مذ] سيارو. گرهه
* [انگ: Planet]

• **پلَئُ/ ج پلَوَ**: [ا - مذ] ڪپڙي جي ڪنار. پاند. پلاندُ. ڇيڙو. ڇوڇڙُ (ڪپڙي جو)
* جهولي. دامن
* پڙُ (تارازيءَ جو)
* [سن: پلَو]
* پاسو. طرف
* عيوض. بدلو
* ڪورين جي اصطلاح ۾ اُٺيل تان
* رڏم. ماترا. سُرَ (مڱڻهارن جي اصطلاح ۾)

– **پلَوَ آجا ڪرڻ**: [اصطلاح] جند ڇڏائڻ. آزاد ٿيڻ
* ليکو صاف ڪرڻ
* تعلق ٽوڙڻ
* معاملي يا وهنوار مان جان آجي ٿيڻ

– **پلَئُ/ اٽڪائڻ**: [اصطلاح] پاند اٽڪائڻ
* واسطو رکڻ
* سڱابندي ڪرڻ
* حصيداري ڪرڻ. وهنوار ۾ گڏجڻ

– **پلَئُ/ اٽِڪڻ/ اَڙڻ**: [اصطلاح] پلاند اٽڪڻ
* وَهنوار ۾ اچڻ. تعلق ۾ اچڻ
* مِٽي مائٽي ٿيڻ
* عشق لڳڻ
* ڪنهن ڪتراڳ ۾ ڦاسي پوڻ
* هٿ اٽڪڻ. تنگ اَڙڻ

– **پلَئُ ٻڌڻُ**: [اصطلاح] شاديءَ جي هڪ رسم ۾ گهوٽ جي ريتيءَ ڪنوار جي پوتيءَ جا پلاند هڪٻئي ۾ ٻڌڻ

– **پلَئُ پالهارڻ**: [اصطلاح] پلاند خالي ڪرڻ. هڙ ڇنڊڻ. پلاند آجا ڪرڻ

– **پلَئُ پالهو ڪرڻ**: [اصطلاح] پاند آجو ڪرڻ. آزاد ٿيڻ. جند ڇڏائڻ

– **پلَئُ پائِڻ**: [اصطلاح] جهولي جهلڻ (ڪجهه گهرڻ لاءِ). ڪپڙو جهلڻ. خيرات گهرڻ
* سوال ڪرڻ
* پلاندَ وجهڻ
* عاجزي ڪرڻ
* منٿ ڪرڻ. اَسيس ڪرڻ
* قسم کڻڻ

– **پلَئُ جهلڻ**: [اصطلاح] پلاند جهلڻ. جهولي جهلڻ
* منٿ ڪرڻ. سوال ڪرڻ
* دامن لڳڻ. سنڀال هيٺ اچڻ

– **پَلَوَ چيرا وِجهڻ:** [اصطلاح] پلاند وجهڻ
※ تنگ واسطا وجهڻ. منٿون ڪرڻ. عاجزي ڪرڻ
– **پَلَءُ ڏيڻ:** [اصطلاح] پلاند ڏيڻ. عيوض ڏيڻ. بدلو ڏيڻ. حساب ڏيڻ. وهنوار ڏيڻ
※ ملھ جي اصطلاح ۾ هڪڙي ملھ ماريل پهلوان سان ٻي ملھ ڪرڻ
※ شاديءَ جي هڪ رسم ۾ ماءُ يا ڀيڻ جو گهوٽ کي گنديءَ سان ڍڪڻ
※ رن زال جو پرڻجڻ. ڏير کي پلوءُ ڏيڻ. ڏير سان نڪاح ڪرڻ
※ [س/ات]
– **پَلَءُ ڪرڻ:** [اصطلاح] پلاند ڪرڻ. بدلو وٺڻ. رهيل حساب چُڪائڻ
※ ٻي ملھ ڪرڻ
– **پَلَءُ لاهڻ:** [اصطلاح] راز کولڻ. عيب اُگهاڙڻ
※ ڪورين جي اصطلاح ۾ سڄي تاڃي (3 ناڪيا) اٿي لاهڻ
– **پَلَءُ لڳڻ:** [اصطلاح] پلاند رهيل هئڻ. وهنوار لڳڻ. حساب ڪتاب باقي هئڻ
※ سامر ٿيڻ
※ حق يا حصيداري هئڻ
– **پَلَءُ وَلَڻ:** [اصطلاح] پلاند ڪان جهلڻ. دامن جهلڻ
※ عيوض وٺڻ. بدلو وٺڻ. وير وٺڻ
※ وهنوار ۾ رهيل حساب چڪائڻ
– **پَلَءُ هڻڻ:** [اصطلاح] ڪچيءَ جي اصطلاح موجب رڻ مان ڏوتڪا لاهي ڪپڙي ۾ صاف ڪرڻ
● **پَلَءِ / پَلَئِي / پَلي:** [ظرف] پلءِ ۾. جهوليءَ ۾
※ حوالي. ذمي
اصل آريءَ جامَ جي، پَلَءِ آئون پيئي' (شاهه / ڪوهياري)
– **پَلَءِ / پَلَئِي / پَلي پوڻ:** [اصطلاح] پلءَ ۾ پوڻ. جهوليءَ ۾ پوڻ. هٿ اچڻ. حاصل ٿيڻ. حصي ۾ اچي وڃڻ
– **پَلَءِ لَڳڻُ:** [اصطلاح] زالن جو هڪٻئي کي ڀاڪر وجهي روئڻ (ڪنهن عزيز جي وفات تي)

– **پَلَءِ وِجهڻ:** [اصطلاح] ٻناري وجهڻ. سامر ۾ ڏيڻ. اجهي ۾ ڏيڻ. حوالي ڪرڻ
※ ولي ڏيڻ (حق)
● **پَلِي:** [اِ - مث] مٽرن جي وِل. ڇٽن يا مٽرن جا پن (جيڪي ڀاڄيءَ طور استعمال ٿين. اهي پن سڪائي به رکيا ويندا آهن)
※ [اِ - خاص] هڪ ذات جو نالو
● **پَلِي ج پَلِيُون:** [اِ - مث] اَنُ رکڻ لاءِ تونئن يا سَرن مان نهيل گنديءَ جهڙي وڏي جاءِ
※ ڪاري جي مڇيءَ جو هڪ قسم (چلرن سان، رنگ اڇو پلي وانگر چمڪندڙ قد 1 - 4 انچ)
※ ڪچيءَ جي ڦرهي جي پَنجڙي
※ [س/ڪرهه]
● **پِلي:** [اِ - مذ] ڊرامو. ناٽڪ
※ ڪيڏڻ. راند ڪرڻ
※ هَلائڻ. وڄائڻ (ساز يا ٽيپ ريڪارڊر وغيره)
※ اَدا ڪرڻ (ڪردار)
※ [انگ: Play]
– **پِلي گِرائُونڊ:** [اِ - مذ] رانديِ جو ميدان
※ [انگ: Play Ground]
– **پِليئِنگ ڪارڊس:** [اِ - مذ] تاش جا پَتا
※ [انگ: Playing cards]
● **پُلِي ج پُلِيُون:** [اِ - مث] ڪپي. ڀوڻ. چرخي
※ [انگ: Pullay]
● **پَلِيتُ ج پَلِيتَ:** [صفت] ناپاڪ. نجس. اَڀوتر. گندو. ڪِنو. خراب. چِتيل
※ [ف: پليد]
– **پَليتائِي / پَلِيتِي:** [اِ - مث] ناپاڪائي. نجاست. گندگي. چوڇ
● **پَلِيتو ج پَلِيتا:** [اِ - مذ] وَٽ (ڪاغذ يا ڪپڙي جي)
※ ڪاغذ تي لکيل تعويذ يا دعا (جا جن ڀوت ڪڍڻ ۽ نحوست ٽارڻ لاءِ ساڙبي آهي)
※ آتشبازيءَ جو هڪ قسم
※ بندوق جو لِتو
※ بارود ٻربل توپي (جيڪا بندوق جي مڪوڙي تي رکبي آهي) جامڪي
※ [ف: پليتہ، پليتہ = ڏيئي جي وٽ؛ ع: فتيلة < فتلَ = وٽڻ]
'توفون ۽ گرزا گويا. ڪي پليتن ٻاهه' (راجن شاهه)

- **پَلِيتو لائِڻ:** [اصطلاح] باهه ٻارڻ، جهيڙو مچائڻ، فساد برپا ڪرڻ
- **پَليٿڻُ:** [ا - مذ] سنڪُل اَٽو (جيڪو ماني پچائڻ وقت ڳوهيل اٽي کي ٿانوَ سان لڳڻ کان بچائي)، اٽڻ
- **پليٽَ ج پليٽُون:** [ا - مث] ٿالهي، رڪيبي، بنڱاري
  ⁕ [انگ: Plate]
- **پَلِيپوٽا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو
- **پَلِيجا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو
  ⁕ گمبٽ ۽ ڳڙهي ياسين تعلقن ۾ هڪ ديهه جو نالو
- **پَلِيجاڻي:** [ا - خاص] ضلعي مٽياريءَ ۾ هڪ شهر ۽ ريلوي اسٽيشن جو نالو
- **پَلِيدُ:** [صفت] پليت. ناپاڪ. نجس. اپوتر. گندو. ڪِنو
  ⁕ [ف]
  'پليديءَ کان پانهنجا، پاڪ رکيائون پنڌ' (شاهه / رامڪلي)
- **پِلِيز:** [ح - جملو] براهِ مهرباني، مهرباني ڪري. ازراهِ ڪرم
  ⁕ [انگ: Please]
- **پليس ج پليسِز:** [ا - مذ] جڳهه. مقام
  ⁕ درجو. رتبو
  ⁕ [انگ: Place]
- **پليڪارڊُ ج پليڪارڊَ:** [ا - مذ] اِشتهار. پوسٽر. بئنر (جنهن تي ڪاٺي لڪت اعلانِ عام طور واضح اکرن ۾ لکيل هجي)
  ⁕ [انگ: Placard]
- **پليگ:** [ا - مث] وچڙندڙ بيماريءَ جو هڪ قسم (جنهن ۾ ڪڇ يا ڳچيءَ ۾ ڳوڙهي نڪرندي آهي)
  ⁕ [انگ: Plague]
- **پَلِيو ج پَلِيا:** [ا - مذ] آبي پکيءَ جو هڪ قسم (حرام پکي، رنگ جو ميرو، سرڻ جيترو ۽ جهڙو)
  ⁕ [صفت] پليل. صحتمند. مٽل. ٿلهو متارو. هٽو ڪٽو
- **پَليٿو:** [ا - مذ] وڇائڻ لاءِ ڳرڻ جو ٽڪر. ٽپڙي
  ⁕ [س/ٽ]
- **پُمبُرُ ج پُمبُرَ:** [ا - مذ] ٿوهر جو گُلُ
  ⁕ [س/ڪرهه]
- **پَمپُ ج پَمپَ:** [ا -مذ] زمين مان پاڻي، تيل، گئس يا ٻي ڪائي معدنيات ڇڪي ڪڍڻ جي مشين [مثال طور: پيٽرول پمپ، سي اين جي پمپ وغيره]
  ⁕ زمين مان پاڻي ڇڪي ڪڍڻ جو نل [مثال طور: موٽر پمپ، هينڊ پمپ وغيره]
  ⁕ هوا ڀرڻ جو اوزار (ٽيوبن ۾)
  ⁕ [انگ: Pump]
- **پَمفِليٽُ ج پَمفِليٽَ:** [ا - مذ] اِشتهار. پوسٽر. بئنر (جنهن تي ڪا لکت اعلانِ عام طور واضح اکرن ۾ لکيل هجي)
  ⁕ [انگ: Pamphlet]
- **پَنِ:** [ا - مث] گاهه جو هڪ قسم (جيڪو بيٺل پاڻيءَ ۾ ٿئي، هن جي ٻوٽن مان تڏا، ٽونريون، پکا ۽ رڇ کي تارڻ لاءِ ترها وغيره ٺهن، سنگن منجهان ٻوراڻي يا ٻوري ٺهي)
- **پَنُ ج پَنَ:** [ا - مذ] پَنُ، پنو. (وڻ، ول، ٻوٽي وغيره جو)
  ⁕ [سن: پرڻ]
  'پَن ٻوڙين پاتارَ ۾، ٻهَڻَ تارِين ٿون' (شاهه / ڏهر)
  -
  'ڪا جا واءِ لڳي، ٻن نہ مليو ٻن سان' (شيخ اياز)
  ⁕ پنکڙي (گل جي)
  ⁕ ورق
- **پَنُ ج پَنَ:** [ا - مذ] لَڄ. پَتِ
  ⁕ حفاظت. امان
- **پَنُ رَکِڻ:** [اصطلاح] ڍڪ ڍڪڻ. پردو رکڻ. عيب ڍڪڻ
- **پَنُ کڻڻ:** [اصطلاح] ظاهر ڪرڻ. پڌرو ڪرڻ. عيب اُگهاڙڻ. ڏنو ڪرڻ. خوار ڪرڻ
- **پَنُ لاهِڻ:** [اصطلاح] عيبَ اُگهاڙڻ. ڳجهه پڌرو ڪرڻ
- **پِنَ:** [ا -مث] ڀيک. گداگري. دان. ڀکيا. خيرات
  ⁕ گهر. سوال. سين. صدا
  ⁕ [سن: پِنڊ = چانورن جو پنڪ/لَپ. جو خيرات طور ڏجي]
- **پِنائڻ:** [مصدر 'پنڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] گداگري ڪرائڻ
  ⁕ رلائڻ. ڌڪا کارائڻ. در بدر ڪرائڻ
  ⁕ ڪنگال ڪرڻ. ڦري فقير ڪرڻ
  ⁕ [پنيو پنندو پنيل]

– **پنائي ڇڏڻ:** [اصطلاح] سڃو ڪرڻ. پائي پائيءَ جو محتاج ڪرڻ
❊ سخت تڪليف ڏيڻ. رلائڻ. سيڪت ڏيڻ
– **پنّ سِنّ:** [ا - مث] گداگري. خيرات. پنڻ جو ڌنڌو
– **پنّ منگ:** [ا - مث] پنّ سِنّ. گداگري. خيرات
– **پنڻ:** [مص - فعل متعدي] گهرڻ. مڱڻ. خيرات گهرڻ. گدائي ڪرڻ. بيک وٺڻ. هٿ ٽنگڻ
❊ [سن: پندار = پينو]
❊ دعا گهرڻ
❊ [مص] پنڻ
❊ [امر] پن
❊ [مضارع] پنان (ج) پنئون. پنين (ج) پنو. پني (ج) پنن
❊ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريہ لاءِ 'پيو' جا مذکر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
❊ [حال] پني ٿو (ج) پنن ٿا
❊ [حال مث] پني ٿي (ج) پنن ٿيون
❊ [ماضي] پنيو (ج) پنيا
❊ [ماضي مث] پني (ج) پنيون
❊ [مستقبل] پنندو (ج) پنندا
❊ [مستقبل مث] پنندي (ج) پننديون
❊ [اسم مفعول] پنيل
– **پنڻو ج پنڻا:** [صفت] پينو. فقير. گدا. بکاري. منگتو. سوالي. هٿ ٽنگيندڙ
❊ [مث: پنڻي ج پنڻيون]
– **پني پوري ڪرڻ:** [اصطلاح] پنجت نہ هئڻ سبب ٻين کان مدد وٺي ڪم جي سرانجامي ڪرڻ. اوڌر سوڌر تي گذارو ڪرڻ
• **پنّ ج پنَّن/پنس:** [ا - مث] ٽانچڻي. ڪاغذن کي گڏي رکڻ لاءِ خاص قسم جي لوهي سئي
❊ [انگ: Pin]
• **پنُ ج پنَ:** [ا - مذ] پنوڙو (مٽيءَ، گاري وغيره جو)
❊ [سن: پنڊ < پنڊ = گڏ ڪرڻ]
❊ ڳنڍيو. چاٺو (مکڻ وغيره جو). ٽيرو. زنب. ڳوڙهو

• **پُنُ ج پُنَ:** [ا - مذ] خير جو ڪم. نيڪ ڪم
❊ [سن: پنيہ < پو = پاڪ ٿيڻ]
❊ پيچ دانُ. خيرات. دان. نذر. نياز
– **پُنُ ڪرڻ:** [اصطلاح] خير جو ڪم ڪرڻ. خيرات ڪرڻ. ثواب ڪٽڻ
• **پَنّ آپڙيو:** [ا - مذ] زهري جيت جو هڪ قسم
❊ [س/ت]
• **پنا:** [ا - خاص] مينگهواڙن جي هڪ ذات جو نالو
❊ [س/ٿ]
• **پناتِي ج پناتِيُون:** [صفت] ڀلي نسل جي (گهوڙي وغيره)
❊ [س/ل]
• **پنارُ ج پنارَ:** [ا - مذ] ٻيڙيءَ مان پاڻي ڪڍڻ جو نيسارو
❊ [س/ل]
• **پنارو ج پنارا:** [ا - مذ] پلئہ. دامن. جهولي
❊ امان. پناهہ. بچاءُ. اجهو. سامَ
• **پناري:** [ظرف] آسري. ڀروسي. پناهہ ۾. اجهي. سامَ
– **پناري پوڻ:** [اصطلاح] اجهي ۾ اچڻ. پناهہ ۾ اچڻ. سامَ پوڻ. لڙهہ لڳڻ. آسري لڳڻ
• **پناهہ:** [ا - مث] امان. اجهو. بچاءُ. حفاظت. مدد. سهارو
❊ آڏ. ڇهل
❊ پردو. ڍڪ
'ڀولي ڍڪيائس، ڏيئي پاند پناهہ جو' (شاهہ / مومل راڻو)
—
'ڍڪيئين ڍڪڻهارَ ڏيئي پاند پناهہ جو' (شاهہ / ڏهر)
❊ مرڪب لفظن جي آخر ۾ پڻ ساڳي معنيٰ سان ڪم اچي [جيئن: 'عالم پناهہ'. 'شهر پناهہ'. 'دين پناهہ' وغيره]
❊ [ا - خاص] مرد توڙي عورت جو نالو [جيئن: 'محمد پناهہ'. 'پناهہ خاتون']
❊ [ف]
– **پناهہ ڏيڻ:** [اصطلاح] اجهو ڏيڻ. امن ڏيڻ. حفاظت ۾ رکڻ (مصيبت يا تڪليف کان)
❊ پردو ڏيڻ

- **پَناهَگِيرُ ج پَناهَگِيرَ:** [صفت] اجهو وٺندڙ
  - ※ ڪنهن ملڪ کان ظلم يا ڪنهن ٻئي سبب لاءِ آيل. مهاجر، شرنارٿي
- • **پَنائِتو:** [صفت] پني وارو، پني جو
  - ※ سٺو سهڻو، ڏيک ويک وارو، سهڻن صاروفن وارو
  - ※ هانئي وارو، قداور
- • **پَنبَ:** [ا - مث] تمام ننڍڙا ذرڙا، ذرَ، ٻُر
  - ※ [س/ل]
- – **پَنبَ ڪيڻ:** [اصطلاح] دپ ڪيڻ، جهڳورڻ
  - ※ تنبيهه ڪرڻ
  - ※ [س/ٿ]
- • **پَنبِڪَڻُ:** [مص - فعل متعدي] خوش ٿيڻ
  - ※ خوشيءَ مان ٽانهون اُچلڻ، ٻغليون نوڪڻ
  - ※ ٽپڻ، ڪڏڻ، نچڻ
  - ※ وڏائي ڪرڻ، آڪڙ ڪرڻ، تڪبر ڪرڻ
  - ※ [مص] پَنبِڪَڻُ
  - ※ [امر] پَنبِڪ
  - ※ [پنبڪيو پنڪيندو پنڪيل]
- • **پَنبُڻُ ج پَنبُڻَ:** [ا - مذ] چنبر، ٻنجهر، پلڪ، چپر، پنبڻي
- • **پَنبِڻِي ج پَنبِڻِيُون:** [ا - مث] پَلڪ، چنبر
  - 'پنبڻيون جهڪيون ٿيڻ، هن کي ڏوراپا ڏئي' (شيخ اياز)
  - ※ منگر مڇيءَ جو هڪ قسم (منهن ۾ ٻچ سنهون، رنگ ميراڻجهڙو، گوشت نرم، ڊيگهه اڌ فوٽ کان ٻن فوٽن تائين)
- – **پَنبِڻِيُون پيرَ ڪرڻ:** [اصطلاح] اکين سان وجهڻ. ڏاڍيءَ سِڪ ۽ محبت وچان پند ڪرڻ، اَکرنجهه سان وڃڻ
  - ※ ڏاڍي چاهه جو اظهار ڪرڻ
- • **پَنبو/ پُنبو ج پَنبا/ پُنبا:** [ا - مذ] ڪپهه جو ذرو، تهي، ٻرٻر
  - ※ ڪپاهه صاف ڪرڻ جو اوزار، پيڃڻ
  - ※ [ف: پنبه = ڪپه]
  - ※ ڪنهن بہ جنس جو سٺو ان، خالص ڪٽڪ
  - 'عشق غلام شاهه آهه اڻاڳي جيئن جيئن ملامت،
  - تيئن تيئن ناري پنبي رانگر پچارنيدو' (غلام شاهه)
- – **پُنبو ڪيڏڻ:** [اصطلاح] جواب ڏيڻ
  - ※ ڪوٽ ڏيکارڻ
  - ※ ڏيوالو ڪيڻ
- – **پُنبو ڪيڏي ويهڻ:** [اصطلاح] ڏيڻ کان صفا جواب ڏيڻ (قرض)، انڪار ڪرڻ
- – **پُنبو ڪرڻ:** [اصطلاح] ڦري وڃڻ، سڃو ڪرڻ، پالهو ڪرڻ
- • **پَنبَهہ:** [ا - مث] هنبوڇي، ٻنبي، نينگ، ٽپا
  - ※ خوشيءَ مان ناچ
  - ※ [س/ات]
- – **پَنبَهہ هڻڻ:** [اصطلاح] نچڻ ٽپڻ، هنبوڇي هڻڻ، نينگ ٽپا ڏيڻ، ٻغليون هڻڻ
  - ※ اُجايو وقت وڃائڻ
- • **پَنبَهِي ج پَنبَهِيُون:** [ا - مث] ٽپو، نينگ (ناچ ۾)، هنبوڇي، پنبهہ، ٻنبي
- – **پَنبَهِي/ پَنبَهِيُون هڻڻ:** [اصطلاح] تمام گهڻو خوش ٿيڻ، ٻغليون نوڪڻ، ڪڳيون هڻڻ، نينگ ٽپ ڏيڻ
- • **پَنبِي ج پَنبِيُون:** [ا - مث] ناچ جو هڪ قسم، پنبهي
  - ※ مار، جهڳور
  - ※ [س/ات]
  - ※ سنگ تي اچي ٻهي
  - ※ [س/ٿ]
- – **پَنبِيُون هڻڻ:** [اصطلاح] ٻارڙن جو خوشيءَ وچان ٻانهون هڻڻ
  - ※ تمام گهڻي خوشي ڪرڻ
- • **پَنٿُ ج پَنٿَ:** [ا - مذ] واٽ، رستو، دڳ، مارگ
  - ※ [سن: پنٿ < پٿ = وڃڻ]
  - ※ طريقو، سليڪو
  - ※ ڪنهن خاص ڌرمي طريقي جو پوئلڳن جو گروهه. مذهب، ڌرم، فرقو
  - ※ ڪنهن ڌرمي اڳوان جو اختيار ڪيل عبادت يا پوڄا پاٺ جو خاص طريقو

• **پَنجَ:** [صفت] عدد شمري. هڪ عدد. چار واڌو هڪ. (5)
※ [سن: پنچ، ف: پنج]

– **پَنجَ اَرڪانَ:** [ا - مذ] اسلام جا پنج بنيادي اُصول (ڪلمو نماز روزو حج، زڪواة)

– **پَنجَ آشنانِي:** [ا - مث] پنجن عضون کي ڌوئڻ (جنهن ۾ منهن، ٻه هٿ، ٻه پير ڌوئجن)

– **پَنجَ آشنانِي ڪرڻ:** [اصطلاح] هٿ منهن ڌوئڻ

– **پَنجَ آڱرو ج پنج آڱرا:** [ا -مذ] پنجن سالن جي عمر جو سوئر (جنهن جا وچ پنجن آڱرين جي ماپ جا هجن)

– **پَنج اُنگُشت:** [ا - مث] پنج آڱريون

– **پَنجَتِ:** [ا - مث] پنجن ڄڻن جي ٽولي. پنچائت

– **پَنجَ تَتَ:** [ا -مذ] پنج شيون. پنج عناصر (هوا باهہ پاڻي مٽي آڪاس)

– **پَنجَ تَنَ:** [ا - مذ] پنج متبرڪ هستيون (حضور پاڪ صلي الله عليہ وآلہ وسلم، حضرت امام علي عليہ السلام، بيبي فاطمة الزهرئ (ع)، حضرت امام حسن (ع) ۽ حضرت امام حسين (ع)

– **پَنجتُولُ/ پَنجَ تُورُ:** [ا - مذ] پنجن قسمن جي نشيدار شين مليل. گهوٽيل ڀنگ
※ نغارن يا نوبت جو واڄو جنهن ۾ پنجن چالن جو واڄو وڄي

– **پَنجَ ٽِي:** [محاورو] پوندو ڏيڻ (ڪنهن کي پوندي ڏيڻ وقت چيو ويندو آهي ته: 'هي وٺ پنج اٺي')، بيعزتي ڪرڻ

– **پَنجپايہ:** [ا - مذ] ڪيڪڙو (جنهن کي پنج پير ٿين)

– **پَنجَپِتِي:** [صفت] پنجن پٽن وارو
※ پناپتي ڪپڙو (زنانين سلوارن لاءِ ڪم ايي)

– **پَنجَ پَنجُوءَ وارا کُتائي رَهڻ:** [اصطلاح] پنجوءَ جا پنج روپيا هميشہ ڪتل هجڻ. سدائين پئسي جي کوٽ هئڻ. هميشہ تنگ دستي هئڻ

– **پَنجَ دَرجا:** [ا - مذ] پرائمري تعليم

– **پَنجَ دَرجا پڙهيل:** [صفت] جنهن جي تعليم صرف پرائمري هجي. پرائمري پڙهيل

– **پَنجدُو/ پَنجدُئِي:** [ا - مذ] پنجن منجهان ٻہ حصا زميندار کي ڏين واري ٻٽئي. ٻٽئي جو هڪ نمونو (جنهن ۾ راهڪي پاندي جو ورهاڱو ٿيندو آهي. زميندار کي 2 حصا ۽ هاريءَ کي 3 حصا ملندا آهن)
※ پنج سمي
※ [س/ات]

– **پَنجَ رَقِمِي:** [ا - مث] رياضيءَ جو هڪ اصول (جنهن ۾ پنج رقمون مليل هجن ۽ انهن جي ذريعي ڇهين رقم ڪڍي وڃي)

– **پَنجَ روزه:** [صفت] پنجن ڏينهن جي مدت وارو. ٿورن ڏينهن وارو
※ عارضي. بي بقا. فاني

– **پَنجڙِي:** [ا - مث] ڏاري راند ۾ ڪٽيل پنج داڻا
※ پنج روپيا. ٿورڙي خرچي (موالين جي اصطلاح ۾)
'صاحب! اڄ پنجڙي نہ ڪراءِ' (جملو)

– **پَنجَ سالُ/ پَنجَ سالو:** [صفت] پنجن سالن جي عمر وارو (گهوڙو)

– **پَنجَ سَرِي ج پَنجَ سَرِيُون:** [ا -مث] پنجن سرن واري ڌهري. ڳچيءَ جو زيور

– **پَنجَ سَمِي:** [ا - مث] پنجن منجهان ٻہ حصا زميندار کي ڏين واري ٻٽئي. ٻٽئي جو هڪ نمونو (جنهن ۾ راهڪي پاندي جو ورهاڱو ٿيندو آهي. زميندار کي 2 حصا ۽ هاريءَ کي 3 حصا ملندا آهن)
※ [س/ات]

– **پَنج سَنانِي:** [ا - مث] منهن. هٿ. پير ڌوئڻ جو ڪم، مختصر وهنجڻ

– **پَنجَ سَنجِي:** [ا - مث] گهوڙي کي سنجڻ جو سامان، گهوڙي جا چاندي يا سون جا پنج سنج ۽ گهه: (سينا بند، جهاڳي سان طوق، طوق جي پرسان ڳاني (سنهو پٽو)، مڃي ۽ دنبچي)

– **پَنجسو:** [ا - مذ] ڪپڙي جو هڪ قسم (جنهن جي تاڃي ۾ 500 ڌاڳا هجن)

– **پَنجَ سُوره:** [ا - مذ] قرآن شريف جي پنجن سورتن جو مجموعو (جنهن ۾ هڪ سورة فاتحہ ۽ چار قل شريف هوندا آهن)

– **پَنجَڪ/ پَنڄڪ:** [ا - مذ] نکٽ جا پويان پنج تارا (جن متعلق چيو وڃي ٿو تہ جيڪڏهن اهي تارا ڪنهن جي ڳرهہ سان شامل هجن تہ ان جي قسمت کوٽي سمجهي ويندي)، اٺ ويهن نکٽن مان پويان پنج نکٽ (ريوٽي. اترا ڀالڳني. راهدار بد. رشاڌا ۽ ڌنش، جيڪي منحوس ليکيا آهن)

- **پَنجَ ڪليارَ:** [ا - مذ] اهو گهوڙو جنهن جا چارئي پير اڇا هجن ۽ منهن تي ٻانو يا ٻولهہ يعني اڇو نشان هجي

– **پَنجَ ڪُنڊو ۽ پَنجَ ڪُنڊا:** [ا - مذ] جاميٽري، جي اصطلاح موجب پنجن ڪنڊن واري شڪل (جنهن جا پنج پاسا ۽ پنج ڪنڊون هجن)

– **پَنجَ ڪَٽِي:** [ا - مث] پنجن قسمن جو اَن (جيڪو در در تان خيرات ۾ ملي)

☆ خيرات. ڀکيا. دان

'ٻنيو پنجَ ڪٽي، لِڪا پِنِن لوڪَ ۾' (شاهہ / رامڪلي)

– **پَنجَڪُون:** [ا - مث] هر قمري مهيني جون پهريون ۽ پويون پنج تاريخون (جيڪي ڪنهن بہ ڌنڌي شروع ڪرڻ لاءِ منحوس سمجهيون وينديون آهن ۽ جم موت لاءِ پڻ بدسوڻ واريون ڪري ليکيون وينديون آهن)

– **پَنجَ ڪُٽِي:** [ا-مذ] ٻرٽ جو هڪ قسم (جنهن ۾ پنج ڪڻ سٽيل هجن)

☆ [س/ٽ]

– **پَنج گانہ:** [ا-مذ] پنج وقت (نماز جا: فجر ظهر عصر مغرب ۽ عشاء)

– **پَنجَ گُلو:** [ا - مذ] ڪپڙي جو هڪ قسم (جنهن تي پنجن قسمن جا رنگين ڇٽ گل هجن)

☆ ٻوٽي جو هڪ قسم (ٻن ست گلي جهڙا، گل اڇا ۽ تونارِي وانگر)

– **پَنجَ ڳالهَوَ ٻُڌَڻ:** [اصطلاح] ڪاوڙ برداشت ڪرڻ (ڪنهن وڏي جي). دڙڪا ٻڌڻ

– **پَنجَ مارُ:** [صفت] هڪ ڌڪ سان پنج ڄڻا ماريندڙ پهلوان

☆ [ڪناية] ڊجڻو گيدي

– **پَنجَ مارُ ج پَنجَ مارُون:** [ا - مث] پنجن مارُن واري جاءِ

– **پَنجَ ماهو/ پَنجَ ماهِي:** [صفت - مذ] پنجن مهينن جو (فصل. ٻورو وغيره)

– **پَنجَ منگَل:** [ا - مذ] اهو مهينو جنهن ۾ پنج منگل (اڱارو) وارا ڏينهن اچن

– **پَنجَ مورو:** [ا - مذ] اهو هنڌ جتان ڪنهن نهر يا واهہ مان پنج شاخون نڪرن ۽ پنج دروازا يا موريون هجن

☆ [ا - خاص] تعلقي نيو سعيدآباد. ضلعي مٽياري، جو هڪ ننڍو شهر ۽ بس اسٽاپ

– **پَنجَ ميلُ:** [ا - خاص] ڪڇيءَ جو هڪ قسم (جيڪا ڪنهن خاص ... مان نہ هجي، بلڪ مراڪو پيدا ٿي هجي)

☆ [س/ات]

– **پَنجَ نَدِ:** [ا - مث] پنج نديون (پنجاب صوبي جو اهو هنڌ يا جڳهہ جتي پنج ئي نديون جهلم، چناب، راوي، بياس ۽ ستلج اچي گڏجن)

– **پَنجَ نوبَت:** [ا - مث] بادشاهن جي در تي پنج وقت وڄندڙ واڄو. نقارن جو واڄو

☆ جنگ جي ميدان ۾ وڄندڙ

☆ پنج ساز (دهل. دمامو طبل. دف ۽ ڪنج)

– **پَنجوڙِ:** [ا - مث] پنجن ٽڪن واري ڳٿون. پنجَ ٽڪي

– **پَنجو ج پَنجا:** [ا - مذ] پنجن جو عدد. پنج

☆ تاس ۾ پنجن داڻن وارو پتو

☆ ڏاري جو پنجن داڻن وارو داءُ

☆ هٿ. پنجن آڱرين وارو

– **پَنجَ واتِي ٻلا:** [ا - مث] هٿ جنبو. چيريندڙ ڦاڙيندڙ جانور (شينهن. چيتو وغيره)، خوفناڪ جانور، بلا وغيره

☆ [ڪناية] سيڪجهہ ڳڙڪائي ويندڙ

☆ گهڻو ڳالهائيندڙ

☆ چالاڪ

– **پَنجوٽِ:** [ا - مث] پنجون حصو. محصول جو هڪ قسم (جنهن ۾ ڪمائيءَ جو پنجون حصو ورتو وڃي)

☆ [س/ٽ]

– **پَنجَ وِڪارَ:** [ا - مذ] پنج اوگڻ (ڪام. ڪروڌ. لوڀ. موهہ ۽ اهنڪار)

– **پَنجون:** [صفت - مذ] 'پنجَ' منجهان عدد قطاري. قطار ۾ پنجون نمبر

– **پَنجُوڻِ:** [ا - مث] پنج ڀيرا وڌيڪ هئڻ جي حالت

– **پَنجُوڻو ج پَنجُوڻا:** [صفت] پنج ڀيرا وڌيڪ (تعداد يا وزن. جيئن 1 جي پنجوڻ 5، 2 جي پنجوڻ 10 ۽ 3 جي پنجوڻ 15 وغيره)

– **پَنجَئِي آڱريون برابر نہ هئڻ:** [اصطلاح] ماڻهو هڪجهڙا نہ هئڻ

– **پَنجَئِي پُورا ڪرڻ:** [اصطلاح] عبادت جا پنجئي وقت پورا ڪرڻ
* اسلام جا پنجئي فرض پورا ڪرڻ

– **پَنجَئِي ٽويا ڦَٻڻ:** [اصطلاح] سمورو فائدو ٿيڻ. سڀ ڪجهه ڦٻي وڃڻ

– **پَنجَئِي گِيهه ۾ پَوڻ:** [اصطلاح] گهڻو فائدو ملڻ. مفت جو مال ملڻ
* دل جي خواهش پوري ٿيڻ. سڀ مرادون پوريون ٿيڻ. سڀ سٺائي ٿيڻ

– **پَنجَئِي گِيهه ۾ هُئڻ:** [اصطلاح] تمام گهڻو فائدو هئڻ. ڀاڳ ورڻ. ڪم سولا ٿيڻ

– **پَنجِي ج پَنجِيُون:** [ا - مث] تاس ۾ پنج داڻن وارو پتو

• **پُنجَ ج پُنجُون:** [ا - مث] ڍِڳ. ڍير. ڪوڙ
* گهڻائي، ڪثرت
* دوائن جي گهڻائي
* [سن]

• **پَنجابُ/ پَنجاپُ:** [ا - خاص] پاڪستان جو هڪ صوبو (جنهن تي پنجن ندين جهلم، چناب، راوي، بياس ۽ ستلج جي وهڻ ڪري اهو نالو پيو)
* [ف: پنج + آب]

– **پَنجابِي/ پَنجاپِي:** [صفت] پنجاب صوبي جو رهاڪو
* [ا - خاص] پنجاب جي ٻولي
* هڪ قوم جو نالو

• **پَنجادو/ پَنجادوئي:** [ا - مذ، مث] ٻٽئي جو هڪ نمونو (جنهن ۾ راهڪي پاندي جو ورهاڱو ٿيندو آهي. زميندار کي 2 حصا ۽ هاريءَ کي 3 حصا ملندا آهن)
* پنج - سمي
* [س/ات]

• **پَنجارِيلُ ج پَنجارِيلَ:** [ا - مذ] جوانيءَ وارو گهوڙو
* [س/ات]

• **پَنجاسِي:** [صفت] عدد شماري. پنجن ايڪن اٺن ڏهاڪن وارو عدد. اسي ۽ پنج (85)
* [سن: پنجاشيت]

– **پَنجاسِيهون:** [صفت] عدد قطاري. چوراسيءَ کان پوءِ وارو نمبر

• **پَنجانوي:** [صفت] عدد شماري. پنجن ايڪن نون ڏهاڪن وارو عدد. نوي ۽ پنج (95)
* [سن: پنچوت]

• **پَنجاهه:** [صفت] عدد شماري. پنجن ڏهاڪن وارو عدد (50)
* [سن: پنچاشت]

– **پَنجاهه پاڌَرَ لاهي هَڻڻ:** [اصطلاح] تمام گهڻو بچڙو ڪرڻ. سخت بيعزتو ڪرڻ. ڏاڍي سيڪت ڏيڻ

– **پَنجاهُون:** [صفت] عدد قطاري. قطار ۾ پنجاهون نمبر

– **پَنجاهِي:** [ا - مث] اٽڪل پنجاهه کن. پنجاهه جي لڳ ڀڳ. پنجاهه کن

• **پَنجَتِ ج پَنجَتُون:** [ا - مث] پنجن ڄڻن جي صلاح مصلحت يا ميڙ منٿ. پنچائت
* پهت. راضي ڪرڻ لاءِ حيلو. پرچائڻ لاءِ تجويز
* [س/ل]
'مي رئل راڄن شاهڙا شل' ڪنهن پنجت سين پرچن' (راڄن شاهه)

• **پَنجَتولِي:** [ا - مث] شربتائين ململ جو هڪ قسم

• **پَنجَٽِيهه:** [صفت] عدد شماري. پنجن ايڪن ٽن ڏهاڪن وارو عدد. ٽيهه ۽ پنج (35)

– **پَنجَٽِيهون:** [صفت] عدد قطاري. قطار ۾ پنجٽيهون نمبر

• **پَنجِڙو ج پَنجِڙا:** [ا - مذ] جل ديوتا اُڏيري لال جي شان ۾ چيل هڪ قسم جو گيت (اڏيري لال جا اهڙا گيت 'لال جا پنجڙا' مشهور آهن)

– **پَنجِڙا ڳائڻ:** [اصطلاح] ڪجهه به حاصل نه ٿيڻ. مات کري وڃڻ

• **پَنجِڙِي:** [ا - مث] ننڍي مات. اُرڙي

• **پَنجو ج پَنجا:** [ا - مذ] هٿ يا پير جي آڱرين وارو حصو. چنبو. چنگل
* قبضو. گرفت. پڪڙ
* [ف: پنجه]

– **پنجي ۾ آچڻ/ ڦاسڻ:** [اصطلاح] گرفت ۾ اچڻ. قابو ٿيڻ. ڦاسڻ

• **پنجُو آبڙو:** [ا-خاص] هندن جي هڪ ذات (آهوجا هندن جو پاڙو)

• **پنجوڙ ۽ پنجوڙ:** [ا-مذ] جهنگلي جانورن جي ڦاسائڻ لاءِ مچ يا ڪاٺ جو جار

– **پنجوڙ ۾ ڦاسڻ:** [اصطلاح] پنجن نئي پاسن کان ڦاسڻ، بنهه قابو ٿيڻ، گرفت ۾ اچڻ. اوجتو اڙجي وڃڻ

• **پنجوڙي ۽ پنجوڙيُون:** [ا-مث] جانورن جي پير کي ٻڌڻ لاءِ رَسو يا چم جي وڌي (جنهن ۾ وڪڙ واري گنڊ هجي جا پير ۾ ڦاسائجي)

• **پنجونجاهہ:** [صفت] عدد شماري. پنجن ايڪن ۽ پنجن ڏهاڪن وارو عدد. پنجاهہ ۽ پنج (55)

• **پنجويهہ:** [صفت] عدد شماري. پنجن ايڪن ٻن ڏهاڪن وارو عدد. ويهہ ۽ پنج (25)

– **پنجويهُون:** [صفت] عدد قطاري، چوويهن کان پوءِ وارو عدد

• **پنجہ (پنجو):** [ا-مذ] ترِيءَ سميت پنج آڱريون. چنبو

٭ قبضو. گرفت. پڪڙ

٭ وس. اختيار

٭ [ف]

– **پنجہ ڪش:** [صفت] چنبو ڏيندڙ

٭ گوشت کائيندڙ (پکي)

– **پنجہ مريم:** [ا-مذ] گاهہ جو هڪ قسم (جنهن تي هڪ روايت موجب حضرت بيبي مريم، حضرت عيسيٰ عليہ السلام جي ڄمڻ وقت چنبو هنيو هو)

• **پنجهتر:** [صفت] عدد شماري. پنجن ايڪن ستن ڏهاڪن وارو هڪ عدد. ستر ۽ پنج (75)

– **پنجهترون/پنجهتريُون:** [صفت] عدد قطاري. چوهتر کان پوءِ وارو نمبر

• **پنجهٺ:** [صفت] عدد شماري. پنجن ايڪن ڇهن ڏهاڪن وارو عدد. سٺ ۽ پنج (65)

٭ [سن: پنچششٽ]

– **پنجهٺون/پنجهٺيُون:** [صفت] عدد قطاري. قطار ۾ پنجهٺيون نمبر

• **پنجيتاليهہ:** [صفت] عدد شماري. پنجن ايڪن چئن ڏهاڪن وارو عدد. چاليهہ ۽ پنج (45)

٭ [سن: پنچچتوارنشت]

– **پنجيتاليهون:** [صفت] عدد قطاري. چوئيتاليهين کان پوءِ وارو نمبر

• **پنجيري:** [ا-مث] ويم واري زال لاءِ ٺاهيل هڪ خوراڪ (جيڪا عموماً پنجن شين مان تيار ڪئي ويندي آهي: ڏاڏا، اٽو، کنڊ، گيهہ ۽ مغزيات). ٻاڳاهہ

٭ بيمار جي خوراڪ جو هڪ قسم

• **پنچ ۽ پنچ:** [ا-مذ] مُڪو. ٺونشو

٭ سوراخ ڪرڻ

٭ [انگ: Punch]

• **پنچُ ۽ پنچ:** [ا-مذ] هندن جي پنچات جو هڪ رڪن. پينچ

٭ ٺاهہ ڪرائيندڙ. ٺاڪڙ. اَمين

٭ [سن]

• **پنچات:** [ا-مث] اُتر اولهہ جي ڪنڌ کان لڳندڙ هوا

٭ [س/ٿ]

• **پنچاتِ/ پنچائِتِ/ پنچايَتِ ۽ پنچاتُون/ پنچائِتُون/ پنچايَتُون:** [ا-مث] پنجن ڄڻن جي جماعت (جيڪا هندن جا نياءِ فيصلا ڪري). هندن جي مشاورتي مجلس

٭ ڀائيچاري. برادري. نيات

– **پنچاتي/ پنچائتي:** [صفت] پنچائت جو

• **پنچاري:** [ا-مذ] چوپائي مال جي سڃاڻپ جو هڪ نشان

٭ [س/ٿ]

• **پنچانگ ۽ پنچانگ:** [ا-مذ] پنجن انگن وارو. پنج انگ

٭ [سن: پنچانگ]

٭ ٽِپيون. وار

٭ ڪنهن وڻ جون پنج وٿون (i. پاڙ ii. ٿڙ iii. پن iv. گل v. ڦل) ملائي تيار ڪيل دوا [طب جي اصطلاح ۾]

• **پَنچَرُ ج پَنچَرَ:** [ا - مذ] تنگ. سوراخ. چير

❊ [انگ: Puncture]

– **پَنچَر ٿِيڻُ:** [اصطلاح] تنگ ٿيڻ. سوراخ ٿيڻ. قاٽي پوڻ. ٽيوب مان تنگ ٿيڻ ڪري هوا نڪري وڃڻ

• **پَنَچَرِي:** [ا - مث] محصول جو هڪ قسم (جيڪو ڪنهن بيلي يا سرڪاري ايراضيءَ ۾ چوپائي مال جي چرڻ تي ورتو وڃي)

• **پَنچُمُ:** [ا - مذ] راڳ جي اصطلاح ۾ سرگم جو پنجون سر 'پا' (جيڪو سر جي آميزش ڏيکارڻ خاطر ڪرج يعني 'سا' سان گڏ يقيني طور لڳايو ويندو آهي)

❊ هندول ٺاٽ جي هڪ راڳڻيءَ جو نالو

❊ [سن: پنچم]

• **پَنچِمِي:** [ا - مث] چنڊ جي پنجين تاريخ. پنجين

❊ [سن: پنج]

• **پَنچِناڪُ ج پَنچِناڪَ:** [ا - مذ] شينهن

❊ [سن: پنچنڪ]

• **پَنچَوُ:** [ا - مذ] مٺو ٻير

❊ [س/ٿ]

• **پَنچِڻِي:** [ا - مث] سمي. مڱڻي

❊ [س/ٿ]

• **پَنچِي ج پَنچِي:** [ا - مذ] پکي. پرندو

• **پَنڊِ:** [ا - مث] نصيحت. مت

❊ صلاح. مشورو

❊ [ف]

'ڪا تون ماڻيين موڙ، جي پند ڀلائي ٻارين' (شاهه / سسئي آبري)

– **پَنڊِپارڻُ:** [اصطلاح] صلاح تي هلڻ. نصيحت مڃڻ. چيو وٺڻ

– **پَنڊگو:** [صفت] نصيحت ڪندڙ. ناصح. هدايت ڪندڙ

• **پِندار:** [ا - مذ] خيال. غور. ويچار

❊ غرور. تڪبر. فخر

• **پَندارِٽِي:** [ا - خاص] شرح قوم جي هڪ قبيلي جو نالو

• **پَنداسِي:** [ا - مذ] مڇيءَ جو هڪ قسم (Hair beak)

• **پَندِرَهَن:** [صفت] عدد شماري. پنجن ايڪن ۽ هڪ ڏهاڪي وارو عدد. پنج ۽ ڏهه (15)

❊ [پرا: پنڌره. سن: پنچدش]

– **پَندرِهُون:** [صفت] عدد قطاري. جوڙهن ڪان پوءِ وارو نمبر

• **پَنڌُ ج پَنڌَ:** [ا - مذ] واٽ. گس. رستو

❊ [سن: پنٿ = رستو]

❊ مفاصلو. دوري. وڇوٽي

'پنڌ ڏاڍو پري آهي پانڌيڙا' (شيخ اياز)

❊ هلڻي. چال. رفتار

❊ [ظرف] پيدل. پيادو

'پرديسان پنڌ ڪري هلي آئيو هِيءُ' (شاهه / سورٺ)

– **پَنڌارو:** [صفت] پنڌ وارو. پيدل

– **پَنڌاڙِي:** [ا - مث] پنڌ ڪرڻ جي مزوري يا اُجرت. اچ وڃ جو ڀاڙو

– **پَنڌُ پاسي پَرِ نبيرڻُ:** [اصطلاح] پنڌ پورو ڪرڻ. مفاصلو طئي ڪرڻ

❊ رستائو ڪم ڪرڻ

– **پَنڌُ پَٽڻُ:** [اصطلاح] پنڌ ڪرڻ. هلندو رهڻ. مفاصلو طئي ڪرڻ

❊ وک وڌائڻ. تکيرو هلڻ

– **پَنڌُ پُڇڻُ:** [اصطلاح] حال ڪرڻ. پار پتو پڇڻ. ڳولا ڦولا ڪرڻ

❊ هلڻي ڏسڻ

– **پَنڌُ پَڙُو:** [صفت] پنڌ ڪندڙ. واٽ ويندڙ. واٽهڙو

❊ مسافر. پانڌي

– **پَنڌُ پُورڻُ:** [اصطلاح] پنڌ ڪرڻ. واٽ وٺڻ. گس وٺي هلڻ. تمام تکڙو هلڻ

– **پَنڌِ پوڻُ:** [اصطلاح] پنڌ شروع ڪرڻ. روانو ٿيڻ. واٽ وٺڻ

– **پَنڌَ چارا نِهارِڻُ:** [اصطلاح] راهون ڏسڻ. واٽون نهارڻ. اچڻ وارا گهڻ گهيڙ جاچڻ. اچڻ جو انتظار ڪرڻ

– **پَنڌِڙيو:** [صفت] پنڌ وارو. پنڌ ڪندڙ. پيادل. پيرين پيادو

– **پَنڌُ ڪَرڻُ:** [اصطلاح] وڃي وري وڃڻ (ڪربلا). تمام گهڻو هلڻ. عرصو ٿي گهڻا پيرا ڏيڻ

❊ حاڪوڙ ڪرڻ

– پَنڌ ڪرائڻ: [اصطلاح] گهڻو هلائڻ (آسي يا دلاسي تي گهڻو هلائڻ) ٿلهو دلاسن تي هلائڻ

– پَنڌُ ڪُٽائِڻ: [اصطلاح] پنڌ ڪري منزل کي رسڻ. مفاصلو پورو ڪرڻ

– پَنڌُ ڪَرِڇِي پَوڻ: [اصطلاح] چڙهيءَ جي جانور جي چال خراب ٿيڻ

– پَنڌَن ۾ پَلِتِجي پَوڻ: [اصطلاح] تکو هلڻ. تکو پنڌ ڪرڻ سانده منزلون ڪندو هلڻ. بنا ٽڪ پجڻ جي هلندو رهڻ

– پَنڌُ وَڍڻ: [اصطلاح] پنڌ ڪرڻ. منزل ڪٽڻ. مسافري پوري ڪرڻ. پنڌ ڪٽائڻ

• پَنڊرِيُون پُجائِڻ: [اصطلاح] ڏاڍو ٽڪائڻ. ڏاڍو هلاڪ ڪرڻ
❊ [س/ات]
❊ سخت مارڪٽ ڪرڻ

• پِنبَ/ پِنبُ: [ضمير مشترڪ] پاڻ. خود. خند. پنهنجو پاڻ

– پِنبَ جو: [صفت] پنهنجو. خود جو
❊ شخصي. انفرادي

• پِنبُ ج پِنبَ: [ا - مذ] سرير. جسم. بُت
❊ [سن: پِنب = گڏ ڪرڻ]
'پليديءَ ڪان پانهنجا، پاڪ رکيائون پِنبَ' (شاهه/ رامڪلي)
❊ اٽي يا چانورن مان ٺهيل لڏون (جيڪو هندو مئل ماڻهوءَ جي نيت ورهائيندا آهن)
❊ ڪجيءَ جي پڪل ڪارڪ
❊ [س/ات]
❊ برکي
❊ [س/ات]
❊ پري (ڀلال وغيره جي)

– پِنبُ پِرائِڻ: [اصطلاح] هندڪي رسم موجب ختمو ڏيارڻ
❊ غميءَ جي موقعي تي برادري جو ساٿ ڏيڻ

– پِنبُ پاهڻ/ پِنبُ پهڻ: [ا - مذ] پٿر ٿي ويل جت. هزارين سال باقي ۾ رهڻ ڪري پٿر ٿي ويل جسم (ساهوارن وڻ ٻوٽن وغيره)، Fossil

– پِنبُ پاهڻ/پهڻ ٿيڻ: [اصطلاح] هڪ وهمي اعتقاد موجب اڳئين زماني ۾ جادو جي اثر سبب ماڻهوءَ جو پٿر بنجي وڃڻ سگهي پوڻ. هڪ هنڌ بيهي رهڻ. ماڻ ۾ بيهي رهڻ

• پِنبا: [ا - مذ] سنڌي گجرون. پتائي گجرون
❊ [س/ل]

• پِنباروچ پِنبارا: [صفت - مذ] لٽيرو. ٺگ. غارت گر

• پِنبالُ ج پِنبال: [ا - مذ] خيمو. جلسي يا دعوت وغيره لاءِ کليل ميدان تي جوڙيل عارضي ڇنو
❊ [هند]

• پَنڊِتُ ج پَنڊِتَ: [ا - مذ] دانا. عقل وارو. ڏاهو
❊ عالم. ودوان
❊ ڌرمي قاعدا ڄاڻندڙ. ٻاٺو. ٻاڻين. جوتشي
❊ [سن: پنڊِت]

– پَنڊِتائُو: [صفت] پنڊت جو. پنڊت وارو

– پَنڊِتائِي/ پَنڊِت پڻو/ پَنڊِتي: [ا - مث] پنڊت جو ڪم

– پَنڊِتِياڻي ج پَنڊِتِياڻِيُون: [ا - مث] پنڊت جي زال. ٻانڀڻياڻي
❊ پڙهيل ۽ هوشيار عورت

• پَنڊرِيڪ: [ا - مذ] شينهن
❊ [سن: پنڊريڪ]

• پِنڊِڙو ج پِنڊِڙا: [ا - مذ] 'پنڊو' جو اسم تصغير. ننڍڙو پنڊو
❊ [مث: پِنڊِڙي ج پِنڊِڙيُون]

• پِنڊِلي ج پِنڊِلِيُون: [ا - مث] ٻني. ٽنگ جي ٻُڪي
❊ [هند]

• پِنبو ج پِنبا: [ا - مذ] ڪجيءَ جي ڦڙهن يا ڦيش مان ٺهيل وڏو ڇبو (جيڪو ڪارڪن اڻ. ٺماڪ وغيره رکڻ ۾ ڪم اچي). پڪل ڪارڪن جي گوشي تي چاڙهڻ لاءِ ڪجيءَ مان ٺهيل ڇبو
❊ [سن: پت]
گگر گگر پِنبا اُڀا (چوڻي)
❊ جسم. بدن
❊ ڇاتي. سينو. اُرهه
❊ دُنب (گهوڙي جي). پڇ
❊ [صفت] گهڻو ڳالهائيندڙ
❊ [س/ات]

– پنڊا پَرَڙ: [اصطلاح] سُڪل ڪارڪون ڇڄڻ ۾ پَرڻ

– پنڊا ڌِيڙ: [اصطلاح] ڪارڪن کي جهار ڪان بچائڻ لاءِ ٻُهارن تي ڦڙهن جون ڳوٿريون چاڙهڻ

– پنڊو پَڌَڙ: [اصطلاح] متارو ٿيڻ، ڏندو ٿيڻ (ڪنهن جانور خصوصاً گهوڙي جو)

• پنڊوچَڙُ / پنڊوچَڙ: [ا - مث] دريائي ٻيڙيءَ جو هڪ قسم

• پنڊِي ۽ پنڊِيُون: [ا - مث] ڪچيءَ جي ڦڙهن مان نهيل ڇبو (تماڪ وغيره وجهي رکڻ لاءِ)

※ تونري (تماڪ جي)

※ مٽي رکڻ لاءِ ڪچيءَ جي ڦڙهن يا ڪانگڙيءَ مان نهيل ڇبي، دبڪي

※ [س/ل: سن: پٽ]

※ ڏاندن جي ڪلهي تي رکيل ڳوڻ جو ٽڪرو

※ [س/ات]

※ [صفت] سُست، ٽونٽي، ڪاهِل

※ بيٺي

※ [س/ات]

• پَنَر / پَنَڙ: [ا - خاص] مينگهواڙن جي هڪ ذات جو نالو

※ [س/ٺ]

• پَنِرُ ۽ پَنِرَ: [صفت - مذ] ٻنن وارو

※ [سن: پرڻ = ٻن]

※ ٻصَر جو قِسم، پَنوڪَ ٻصَر

※ ٻوٽي جو هڪ قسم (جنهن جي ٻين کي پنير جون ٻه ٽوا طور ڪم اچي)

• پُنَر: [ظرف] ٻيهر يا وري جو مفهوم ادا ڪندڙ لفظ

※ [سن: پنَر = دوباره]

– پُنَر اُٿڙ: [اصطلاح] ٻيهر جيئرو ٿيڻ

– پُنَر جَنَمُ: [ا - مذ] وري جنم، ٻي جون (هندن جي عقيدي موجب روح جو عملن موجب مرڻ کان پوءِ وري ٻئي ساهواري جي روپ ۾ دنيا ۾ اچڻ). تناسخ

※ [سن: پنَر جنم، پنَر = وري، ٻيهر + جنم = پيدائش]

– پُنَرَ مِلَن: [ا - مذ] ٻيءَ جنونِ ۾ ملاقات

– پُنَرُ وواهہ: [ا - مذ] ٻيو ٻيرو وهانءُ، ٻي شادي

• پَنرو: [ا - مذ] چندُ

• پُنِرو: [صفت] نوجوان

※ [لس]

※ جهونجهار، پهلوان، سُورهيه

• پَنڌرَهَہ: [صفت] عدد شماري، پنجن ايڪن ۽ هڪ ڏهاڪي وارو عدد، پندرهن (15)

• پَنَڙَ: [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

※ [س/ات]

• پَنڙو ۽ پَنڙا: [ا - مذ] ڪنن ۾ پائڻ جو هڪ ڳهه

• پَنشمينٽ: [ا - مث] سزا، سيڪت

※ [انگ: Punishment]

• پنڪ: [ا - مذ] گلابي رنگ

※ [انگ: Pink]

• پِنڪ: [ا - مث] ننڊ جو جهوٽو، اوجهرائي، پنڪي

– پِنڪڙي: [ا - مث] 'پنڪي' جو اسم تصغير، ٿورڙي ننڊ، ننڊ جو ٿورو جهوٽو

• پَنڪائِي: [ا - مذ] گاهه جو هڪ قسم (جنهن مان ڇت تي وجهڻ جا تڏا ٺهن)

• پَنڪچَر: [ا - مذ] سوراخ، ڳڙڪو

※ [انگ: Puncture]

• پَنڪچُوئَل: [صفت] وقت جو پابند

※ [انگ: Punctual]

– پَنڪچُوئَلِٽي: [ا - مث] وقت جي پابندي

※ [انگ: Punctuality]

• پِنڪِي ۽ پِنڪِيُون: [ا - مث] ننڊ جو جهٽڪو، ٿوري ننڊ، جهوٽو، اوجهرائي، جهٽڪو

※ [ف: پينڪي]

※ ڏيڻن جو گهر ۾ بيار جو نالو

– پِنڪِيءَ ڪاڏو: [صفت] پنڪيون ڪاٽيندڙ، سست، ٽونٽي

– پِنڪِيُون ڪاٽِڻ: [اصطلاح] جهوٽا کائڻ، اوجهرائيون ڪائڻ

• **پَنکُ ج پَنکَ:** [ا - مذ] پک. کنبُ
☼ [سن: پکش]
☼ پَنُ
☼ [صفت] پِنگلو. جڏو

• **پَنکِڙِي ج پَنکِڙِيُون:** [ا - مث] گُل جو پن

• **پَنکو ج پَنکا:** [ا - مذ] پکو. وجھو. ونجھو

• **پَنکِي ج پَنکِي:** [ا - مذ] پکي. پنڇي. پرندو

• **پَنگُ ج پَنگَ:** [ا - مذ] کنبُ

• **پِنگَ:** [صفت] پاڻيءَ جھڙو. ڇِڊو. پنڙو
☼ [ا - مث] ڇِڊي رَبُ

– **پِنگو:** [صفت - مذ] پاڻيءَ جھڙو. پنڙو. ڇِڊو

• **پُنگُ ج پُنگَ:** [ا - مذ] پاڻيءَ جو هڪ جيت. پونئرو
☼ پونگو. بجو

• **پَنگائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] صاف پاڻيءَ ۾ کاروجهي ان ۾ ڦيٿهڙ ڪپڙن کي مناڙڻ
☼ [مص] پَنگائڻ
☼ [امر] پَنگاءِ
☼ [پَنگايس پَنگائيندس پنگايل]

• **پَنگَتِ ج پَنگَتُون:** [ا - مث] سنگت. ڀائيچارو. برادري
☼ [سن: پنکتِ]
☼ جماعت
☼ سماج
☼ مذهبي مجلس

– **پَنگَتِي ج پَنگَتِي:** [صفت] پَنگتِ جو. سماجي. قومي. سنگتي

• **پَنگِرائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڪپڙن کي اُس جو هلڪو تؤ ڏيارڻ (ڌوٻين جي اصطلاح ۾)
☼ [س/ات]
☼ [مص] پَنگرائڻ
☼ [امر] پَنگراءِ
☼ [پَنگرايس پَنگرائيندس پَنگرايل]

• **پَنگِرجَڻُ:** [فعل مجهول] پسرجڻ. چڙڻ. ڪاوڙجي اٿڻ
☼ [س/ل]
☼ سنبرڻ. اُسهڻ
☼ [پَنگريس پَنگربس پَنگريل]

• **پَنگِريا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **پِنگَلُ ج پِنگَلَ:** [صفت] پِنگلو. جسماني طور معذور. جڏو

• **پِنگِلو ج پِنگِلا:** [صفت - مذ] هٿن پيرن کان معذور. سنڌن سڪل. جڏو. محتاج
☼ [سن: پنگُ]

– **پِنگِلائِي:** [ا - مث] ٽنڊائي. جڏائي. معذوري. محتاجي

• **پَنگَمُ ج پَنگَمَ:** [ا - مذ] مينهن وساڙو
☼ [لس]
’پنگم روءِ پريان جي جلوہ نت جباب‘ (ڪبير شاهه)

• **پَنگَڻُ:** [مص - فعل متعدي] رِٿڻ
☼ [س/ل]
☼ [مص] پَنگڻ
☼ [امر] پَنگ
☼ [پَنگيس پَنگيندس پَنگيل]

• **پَنگو ج پَنگا:** [ا - مذ] ڪجيءَ جو گوشو (ڏوڪن سميت). ڪجيءَ جي چڙهي
☼ سراڻ مان وڊيل ٽڪر
☼ [س/ل]
☼ [صفت - مذ] سنهو. ڏٻرو. ضعيف
☼ هيڻو. ٽڪل

• **پِنگُئِن:** [ا - مذ] هڪ نہ اڏندڙ سامونڊي پکي (جيڪو سرد سامونڊي ملڪن ۽ برفاني علائقن ۾ رهي ٿو ۽ خشڪيءَ ۾ انسان وانگر ٻن ٽنگن تي هلندو آهي)
☼ [انگ: Penguin]

• **پِنگِي ج پِنگِيُون:** [ا - مث] چوٽائي (جي ماپ)
☼ پِنڪي
☼ [س/ات]

• **پَنگَهٽُ ج پَنگَهٽَ:** [ا -مذ] گهاٽ. ٽڙ. پتڻ. درياهه جو ڪنارو

• **پَنَنگُ ج پَنَنگَ:** [ا - مذ] نانگ

• **پُڳَڻُ:** [مص - فعل لازمي] پهچڻ. رسڻ. پجڻ

☼ پورو ٿيڻ. حاصل ٿيڻ (دل جو مطلب، مراد، خواهش)

☼ [پڳو، پڳا، پڳي، پڳيون، پڳندو، پڳندا، پڳندي، پڳنديون، پڳيل]

– **پُڳو:** [مصدر 'پڄڻ' مان فعل ماضي] پڳو. پهتو. رسيو

☼ پورو ٿيو

☼ [مث: پڳي ج پڳيون]

• **پَنو ج پَنا:** [ا - مذ] ڪاغذ. ڪاڳر. ڪتاب جو ورق

'اندر تون اُجاڻ پنا پڙهندين ڪيترا!' (شاهه / يمن ڪلياڻ)

☼ پن (تماڪ جو)

☼ ڳهه ڪي ڳنڍڻ لاءِ استعمال ٿيندڙ سون يا چانديءَ جي ٽڪري

☼ اوزار جي ڌار يا منهن

☼ تيزي (هٿيار جي)

☼ منهن (ڪهاڙيءَ وغيره جو)

☼ رنگ. رونق (چهري جي). ڏيا

☼ جتيءَ جو اڳ وارو چمڙو

☼ هيري جو هڪ قسم

– **پَنا ڪَپڻ:** [اصطلاح] چمڙي مان جتيءَ جا اڳ وارا چمڙا ڪپڻ

– **پَنائِي ج پَنائِي:** [صفت] ڪاغذي. پنا وڪڻندڙ

– **پَنوتِري ج پَنوتِريُون:** [ا - مث] فهرست. وهي يا ڪتاب جي منڍ ۾ تذڪرو. ڪتاب جي هر هڪ بيان جو منڍ ۾ ڏنل مختصر حوالو

• **پَنوارِي ج پَنوارِي:** [صفت - مذ] پان وڪڻندڙ. پان فروش

☼ [هند]

• **پَنوالِي:** [ا - خاص] هندن جي هڪ ذات جو نالو

• **پِنوڙو ج پِنوڙا:** [ا - مذ] آلي مٽيءَ جو ڳنڍو. ڳوهيل مٽيءَ جو ٻيوڙو. مٽيءَ جاٿو

☼ [سن: پند + ڳنڍو]

☼ ڳرو ڏڪ. پٿر جو ڏڪ

☼ [س/ڪوهه]

• **پَنو عاقِل:** [ا - خاص] ضلعي سکر ۾ هڪ شهر. تعلقي. ريلوي اسٽيشن. ٺٽي ۽ ديهه جو نالو

• **پَنوهارُ ج پَنوهارَ:** [صفت] رڍون يا ٻڪريون چاريندڙ. ريڍار. ٻڪرار

☼ [سن: پشهر]

'ٻڪا ۽ پنوهار ڏٺي مون ڏينهن ٿيا' (شاهه / مارئي)

• **پَنوَهرَ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **پِنهان:** [ظرف] لڪل. ڳجهو. مخفي. پوشيده

☼ [ف]

• **پَنهچَرڻُ:** [ا -مذ] ڪنهن غلط ڪم يا نحوست ٽارڻ جو اُجورو. ڪفارو. ڏنڊ. جرمانو

• **پَنهِنجو ج پَنهِنجا:** [ضمير] (مالڪي ڏيکاريندڙ لفظ) خود جو. سندو

☼ [صفت] عزيز. مائٽ. ويجهو. احباب

– **پَنهِنجا پِٽائِڻ:** [اصطلاح] عزيزن کي خوار ڪرڻ. مائٽن کي بدنام ڪرڻ. وڏن جي بي عزتي ڪرائڻ

– **پَنهِنجا پيرَ ڇَڏائِڻ:** [اصطلاح] پنهنجي جند ڇڏائڻ. پاڻ کي آجو ڪرائڻ

☼ تمام زور سان ڀڄڻ. تکڙو ڊوڙڻ

– **پَنهِنجا سَنڀارڻ:** [اصطلاح] عزيز يا مئل مائٽ ياد ڪرڻ

☼ ويم جو وقت اچڻ

☼ [س/ات]

– **پَنهِنجا مهينا ٿيڻ:** [اصطلاح] ويم جو وقت اچڻ. حمل جو نائون ۽ ڏهون مهينو ٿيڻ

– **پَنهِنجا هُجڻ:** [اصطلاح] عزيز هجڻ. مائٽ هجڻ

☼ پورا مهينا هئڻ. حمل جا ڏينهن پورا هجڻ

– **پَنهِنجائپ:** [ا - مث] عزازت. مٽي مائٽي. قرابت

– **پَنهِنجائِي:** [ا - مث] عزازت. مٽي مائٽي. قرابت

– **پَنهِنجو پاڻُ:** [ضمير] پنهنجي سر. پاڻ. خود

☼ [ظرف] خود بخود. اَپي آپ

– **پَنهِنجو پَرائو/ پَرايو:** [صفت] ڪنهن جو ب. ڌاريو ۽ ذر وارو. دوست دشمن. يار اغيار

– **پَنهِنجو ڏِڳُ وَٺڻ:** [اصطلاح] پنهنجو رستو وٺڻ

٭ پنهنجي نموني سان ڪم ڪرڻ

٭ پنهنجي مرضي موجب هلڻ

٭ جدا ٿيڻ

– **پَنهِنجو ڪرڻ:** [اصطلاح] پنهنجو بنائڻ. دوست بنائڻ. همدرد بنائڻ

٭ پنهنجي نالي ڪرڻ

٭ سنگابندي ڪرڻ. مائٽي ڳنڍڻ

– **پَنهِنجو مٽُ پاڻَ هُئَڻ:** [اصطلاح] يڪتا هئڻ. يگانو هئڻ (ڪنهن فن ۾)

٭ نالي وارو هئڻ. نامي گرامي هئڻ

– **پَنهِنجُون پاڻَ ڪرڻ:** [اصطلاح] پنهنجون خود خيال رٿائون عمل ۾ آڻڻ. رٿون رٿڻ

'پنهنجون پاڻ پلڪ ۾، ڪري روح رضائون راءِ' (چتو ڪتي)

– **پَنهِنجو وڙُ سُڃاڻَڻ:** [اصطلاح] پنهنجي درجي موجب هلت هلڻ. پنهنجي شان ۽ عزت کي سڃاڻڻ

– **پَنهِنجو هُئَڻ:** [اصطلاح] دوست هئڻ. عزيز هئڻ

٭ هڏڏوکي هئڻ. هم درد هئڻ

– **پَنهِنجي:** [ضمير] 'پاڻ' ضمير مشترڪ مان اضافي ترڪيب. پاڻ جي. خود جي. سندي

– **پَنهِنجي ٻَڌڻ پَنهِنجي ڇوڙڻ:** [اصطلاح] رڳو پنهنجي مرضيءَ موجب هلت ڪرڻ. ٻئي جي نه ٻڌڻ

– **پَنهِنجيءَ تي اَچڻ:** [اصطلاح] ضد تي چڙهڻ. هوڏ ڪرڻ. ضد ڪري بيهڻ. پنهنجي من مانيءَ هلائڻ

– **پَنهِنجي پاڇي کان ڀڄڻ:** [اصطلاح] هر وقت ڊڄندو رهڻ. حد کان زياده ڊپ ڪرڻ (هر عمل ۾)

٭ پاسيرو رهڻ. احتياط کان ڪم وٺڻ

– **پَنهِنجي پِگهرَ ۾ ٻُڏڻ:** [اصطلاح] پنهنجا عيب ڏسي شرمسار ٿيڻ

– **پَنهِنجي پِگهرَ ۾ پُورو هُئَڻ:** [اصطلاح] پنهنجي پريشانين ۾ گرفتار هئڻ. مشڪلاتن ۾ مبتلا هئڻ. پنهنجون مشڪلاتون ڪافي هئڻ

– **پَنهِنجي پَنهِنجي اُڇي لڳڻ:** [اصطلاح] پنهنجي پنهنجي سر جو بچاءُ گولڻ. نفسا نفسي ٿيڻ. هر ڪنهن کي پنهنجو خيال هئڻ

– **پَنهِنجي پَنهِنجي ڇوڙڻ:** [اصطلاح] پنهنجي پنهنجي راءِ جو اظهار ڪرڻ. پنهنجو مطلب بيان ڪرڻ. جدا جدا رايا ڏيڻ

– **پَنهِنجي پوڙڻ:** [اصطلاح] پنهنجن عملن جي شامت اڏو اچڻ. مصيبت پوڻ. بد نيتيءَ جو بدلو ملڻ

– **پَنهِنجي پيرَ تي ڪُهاڙو هڻڻ:** [اصطلاح] پنهنجو پاڻ نقصان ڪرڻ. جو ڪائنو ڪم پاڻ کان ٿي وڃڻ

– **پَنهِنجي پيرن تي بيهڻُ:** [اصطلاح] پنهنجي ڪمائيءَ وارو ٿيڻ. پنهنجو ڌنڌو يا گهرٻار آسانيءَ ۽ سلامتيءَ سان هلائي سگهڻ

٭ وڏو ٿيڻ. سمجهو ٿيڻ

– **پَنهِنجي حق ۾:** [محاورو] پنهنجي واسطي. پاڻ لاءِ. پنهنجي ٻاري ۾

– **پَنهِنجي ڍنگڻُ:** [اصطلاح] خود خيال ٻنجڻ

٭ [س/ات]

– **پَنهِنجي رُخَ وارو:** [صفت - مذ] پنهنجي خيال وارو. پنهنجي مرضيءَ موجب هلندڙ. خود خيال. رڳو پنهنجيءَ سمجهه تي هلڻ وارو

– **پَنهِنجي سَڱنجي:** [ا - مث] پنهنجي شئي

– **پَنهِنجي سَڱنجي هَئڻ:** [اصطلاح] پنهنجي شئي وقت تي سهولت واري ۽ فائديمند هئڻ

– **پَنهِنجي ڳالهه ڪٽڻ:** [اصطلاح] پنهنجي ڳالهه صحيح ثابت ڪرڻ. پنهنجي راءِ ۾ ڪامياب ٿيڻ

– **پَنهِنجي مانيءَ ۾ زَهر وِجهڻ:** [اصطلاح] پاڻ کي نقصان ۾ وجهڻ جو ڪو ڪم ڪرڻ

٭ فائدي واري شئي کي ترڪ ڪرڻ

٭ ڪمائيءَ ۾ رنڊڪ وجهڻ

– **پَنهِنجي مُٺَ ۾ تِرڪڻ:** [اصطلاح] پنهنجي ڳالهائڻ ۾ پاڻ کي ڦاسائڻ، ڳالهه تي پورو نه اچڻ
※ پنهنجن خطائن سببان ڪو همت جو ڪم نه ڪري سگهڻ

– **پَنهِنجي مُنهُن:** [صفت] اڪيلو، خود خيال، تنهائي پسند
※ [ظرف] پنهنجي خيال سان
※ اڪيلائي ۾
※ فرصت ۾

– **پَنهنجي مُنهن ٿِيڻ:** [اصطلاح] خود خيال ٿيڻ، خود مختار ٿيڻ
※ اڪيلو ٿيڻ، پاسيرو ٿيڻ، جدا ٿيڻ
※ منهن ٻئي طرف ڪرڻ
※ اڪيلائي ۽ واندڪائيءَ ۾ اچڻ

– **پَنهِنجي نارڻ:** [اصطلاح] فقط پنهنجي ئي فائدي جو ڪم ڪرڻ

– **پَنهِنجي نالي هُئڻ:** [اصطلاح] بي مثل هئڻ، يڪتا هئڻ (ڪنهن فن ۾)
※ نالي وارو هئڻ
※ ٻجنديءَ وارو هئڻ
※ خوددار هئڻ، خودداريءَ ۾ مشهور هئڻ

– **پَنهِنجي واٽ وارو:** [صفت] ڪنهن سان نه اُجائيندڙ
※ رڳو پنهنجي سمجهه موجب ڪم ڪرڻ وارو ٻئي جي نه ٻڌڻ وارو

– **پَنهِنجي وَڻنديءَ وارو:** [صفت] پنهنجي مرضيءَ موجب هلندڙ، ڪنهن ٻئي جي چوڻ تي نه هلندڙ، پنهنجي روءِ سوءِ وارو

– **پَنهِنجي هَٿان:** [ظرف] پنهنجو پاڻ کان، جاني ٻجهي، پنهنجي عملن جي ڪري

• **پَنهِنوارِ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **پَنهنوارُ ج پَنهِنوارَ:** [صفت] ٻڪرار، ريڍون ٻڪريون چاريندڙ، ريڍار
※ [سن: پش = رڍ ٻڪري + "آر" = وارو]
آئيرَ اُڄ اڪيڙَ مون پرين ٻهَنوار جي' (شاھ/ مارئي)

• **پَنهوارُ ج پَنهوارَ:** [صفت] ٻڪرار، ريڍون ٻڪريون چاريندڙ، ريڍار

• **پَنهِوارَ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **پَنهِوارِ/ پَنهوارِي:** [ا - مث] گهوڙي جي بيماريءَ جو هڪ قسم (پوئين پير جو منڍ، ٽنگ جي اندرين نبض چڙهي سڄي پوي)

• **پَنهوارِجَڻ:** [مص - فعل مجهول] بيمار ٿيڻ بت ۾ سور ٿيڻ اُرهائجڻ
※ [س/ات]
※ [پَنهواربو پَنهواربو پَنهواريل]

• **پَنهوارِي:** [ا - خاص] ضلعي سکر جو هڪ ڳوٺ (جتي مولانا تاج محمود امروٽيءَ جي استاد مولانا عبدالقادر جو وڏو مدرسو هو)

• **پَنهورَ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **پُنهُون:** [ا - خاص] ڪيچ مڪران جي حاڪم جو پٽ (مشهور رومانوي داستان 'سسئي، پنهون' جو ڪردار)
آڳي اِيئن هياس، جيئن پنهونءَ ڏوتئم ڪيڙا' (شاھ/ حسيني)
※ [ڪناية] دوست، پيارو، محبوب

• **پَنهِيَرُ ج پَنهِيَرَ:** [ا - مذ] لوڙهو، ڪنهڙو، بچاءَ يا حفاظت واري شئي

• **پَنهيرو:** [ا - مذ] ٻوٽي جو هڪ قسم (ٻن سنهڙا، زمين تي پٽ هڻي)

• **پَنهِيَرَ وَلِ:** [ا - مث] جهنگلي وَلِ جو هڪ قسم (جنهن جا ٻن ۽ ڪنڊيون سڪائي ڪُني ۾ پسائي انهن جي رَس پيڻ جي ڪم اچي مزاج جي ٿڌي ٿئي)

• **پَنهِيڙو ج پَنهِيڙا:** [صفت] مسافر، واٽهڙو، راهگير
※ قاصد
'پوج پيارج پنهيڙا، ويندا وليو ڪنڌي' (شاھ)
※ [ا - مذ] ٺڪر جي وڏي پاٽ
※ [لس]

• **پَنءُ/ پَنئُن/ پَنئُون:** [ا - مذ] پير، پنڌ، واٽ، ڳس، ڳامَ
※ نشان، اُهڃاڻ
※ رازُ، ڳجهه، رَمزَ
※ چوپڙ راند جي ساري، ڳوٽ
※ ڏاري جو هڪ داءُ (جيڪو صرف هڪ دائو ڏيکاري)
※ چوپڙ راند ۾ اَٺ، ٻارهن، پنجويهه جي داءُ پوڻ سان هڪ ساريءَ کي هڪ گهر وڌيڪ هلڻ جو ويجهه
'منجهان پنءُ پروڙ، تو منجهه آهيس تڪيو' (شاھ)

– **پَنءُ/ پَنئُن/ پَنئُون ٻارَهن:** [ا - مذ] ڏاري راند ۾ ٻن چڪن جو داءُ (جيڪو سوڀ جو داءُ آهي)
※ [ڪناية] فتح، سوڀ، فائدو

– **پَنءُ/ پَنڌُن/ پَنڌُون ٻارهَن ٿيڻ:** [اصطلاح] تمام گهڻو فائدو ٿيڻ. ڀاڳ ورڻ

❊ سڀ ڪم سرانجام ٿيڻ. فتح ٿيڻ

❊ ڏاڙي ۾ گهرٻل اُنگ اچڻ

– **پَنءُ/ پَنڌُن/ پَنڌُون ڇڏائڻ:** [اصطلاح] جوئڙ راند ۾ مٿل ساري ڇڏائڻ

– **پَنءُ/ پَنڌُن/ پَنڌُون ڏيڻ:** [اصطلاح] ڪنهن ڳالهه جو سرڏيڻ ڳجهه ظاهر ڪرڻ. راز کولڻ

❊ ڪاميابيءَ جي وات ڏيکارڻ

– **پَنءُ/ پَنڌُن/ پَنڌُون سَٽِ:** [ظرف] يڪدم. بنا دير. جهٽ پٽ. يڪبارگي

– **پَنءُ/ پَنڌُن/ پَنڌُون ڪَڍڻ:** [اصطلاح] ڳالهه ڪجهه ظاهر ڪرڻ. راز ظاهر ڪرڻ

❊ اِسارو ڪرڻ

'پنڌن ڪنيو راز پروڙيو' (چوڻي)

– **پَنءُ/ پَنڌُن/ پَنڌُون مارڻ:** [اصطلاح] جوئڙ يا چلهر راند ۾ ساري مارڻ

– **پَنءُ/ پَنڌُن/ پَنڌُون هَڻڻ:** [اصطلاح] ڏارو هڻڻ. داءُ هڻڻ. داٿو اُڇلائڻ

• **پُنڌارَ:** [ا - مث] مڇيءَ جو هڪ قسم (چلڙن سان بيت اچي قد ڏيڍ انچ)

❊ [س/ل]

• **پُنڌاڙي ج پُنڌاڙيون:** [ا - مث] دوا طور ڪم ايندڙ هڪ ٻسارڪو وڪر

❊ ڪنبيءَ جو ٻج (اڇي رنگ جا داڻا)

❊ سارين ۾ ٿيندڙ گاهه ۽ ٻج جو هڪ قسم. پاواڙي

❊ ڪورڪي ڪم جو هڪ اوزار. پيرڙي

• **پَنڌُوڻ:** [ا - مث] منو حصو. پوئتو حصو

❊ [سن: پاد = جوڙون حصو + اوڻ = گهٽ]

– **پَنڌُوٺو:** [صفت] پوئتو. منو

– **پَنڌُوٺو پَوڻ:** [اصطلاح] بيمار جو وڌيڪ ضعيف ٿيڻ. طبيعت هارجي وڃڻ. ڪمزور ٿيڻ

❊ پوئتي پوڻ (مالي طور)

• **پَڙي:** [ا - مث] پڙ وڙ. وڙ جو پن

❊ [س/ل]

❊ هوڙي جي سج ڦٽڻ وقت ظاهر ٿيل ٻه پن. ٻه پني

❊ [س/ڪوهه]

• **پَڙي ج پَڙيُون:** [ا - مث] چڙي. چنڪي. ڪاغذ جي ٽڪري

❊ قلعيءَ جو ورق (جيڪو عموماً سگرين جي پاڪيٽن ۾ ويڙهيل هوندو آهي)

❊ ڪنهن ڌاتوءَ مان ٺهيل چلڪندڙ پنو

❊ سنهڙي لوهي پٽري جا چوڪنڊيارا يا گول رنگين ٽڪرا (جيڪي دوڪانن کي سينگارڻ پرت وغيره ۾ ڪم اچن)

❊ ساموندي پاڻيءَ جي ٻاري سڪڻ تي ٺهيل لوڻ جو تهه. ڦلي

❊ تماڪ جي ڏانڊي

❊ جوار/جوئر وغيره جا سلا جي ڦٽڻ کان پوءِ پن ڪڍي بيهن

❊ ٽالپوري حڪومت ۾ پيچ جي لحاظ سان لام ۾ ڏکهي ايراضي (تخمينا 25 - 40 ايڪڙ)

• **پِڙي:** [ا - مث] هندن ۾ هڪ رسم موجب ديهانت کان پوءِ ڏهن ڏينهن تائين فوتيءَ جي وارثن طرفان سوڳ

– **پِڙي پائڻ:** [اصطلاح] مري ويل جو ڪرياڪرم ڪرڻ ۽ ڏهن ڏينهن تائين سوڳ ڪرڻ

• **پِڙي ج پِڙيُون:** [ا - مث] ٽنگ جي نڙيءَ وارو گوشت. ٻڪي. پنڊلي

❊ [سن: پنڊ]

❊ اِڪ جي ڇپر جو اندريون پاسو

'جهڙي چالي تهڙي پني' (چوڻي)

❊ ڪي ٻسارڪيون شيون ملائي ٺاهيل لپري (جيڪا سوڄ وغيره واري هنڌ ٻڌجي)

❊ تاروڻ تي چاڙهيل چيڙي

❊ ٻڪي

❊ ميندي وغيرہ جو تهه

❊ ساڳ جو موڙو

❊ [س/ات]

– **پِنِيءَ پوڻ:** [محاورو] پنيءَ يا ٽڪيءَ تائين ايندڙ (پاڻي). ناڪُهو، ننڍو (پاڻي)

'پاڻي پنيءَ پوڻ سهڻي ليکي سير پر' (شاهه)

• **پِنيارو:** [ا - مذ] اُٺ يا هرلي جي مسواڙ، پاڻيالو، پاڻياسو

٭ [س/ات]

• **پِنيٽُ ج پِنيٽَ:** [ا - مذ] مصيبت، نقصان

٭ ڏنڊ، چٽي، تاوان، ڀرمانو

• **پِنِيرُ:** [ا - مذ] ٻسارڪي وکر جو هڪ قسم (پنير ٻوٽي جو ڦل ننڍي ٻير جيڏا داڻا ٿيندا آهن ۽ دوائن ۾ ڪم ايندا آهن)

٭ ٻوٽي جو هڪ قسم، پاڻيءَ ڪپوئي

٭ سڪل ڏونرو

٭ مائو

٭ [ف]

'ڇانڪ پينديس پرينءَ سين، پاڻ جو پنير' (شاهه/ مارئي)

– **پِنِيرَ ڦوٽو ج پِنِيرَ ڦوٽا:** [ا - مذ] پنير ٻوٽي جو ڦرُ (جيڪي ٻير جيڏا داڻا ٿين ۽ دوا طور استعمال ٿين)

• **پِنِيگَهه:** [ا - مث] ماڪَ، ماٽَ، شبنم

٭ [س/ات/ سن: پانيه < پا = پيئڻ]

• **پِنِيڳرو:** [ا - خاص] ڏاڙهياري جبل جي هڪ شاخ جو نالو

• **پِڻُ ج پِڻَ:** [ا - مذ] اَن ميڻ جو هڪ ماڻُ، پٽڪيءَ جو چوٿون حصو (اڳ ٿي رواج موجب اَن جو ماپو 'چوٿائي' ڪان عمق ۾ گهٽ ۽ اڌ پاٽيءَ جي برابر هو)

٭ [س/ات]

• **پڻ/پُڻ:** [ح - جملو] ٻه ۽

٭ پر، ليڪن، مگر

٭ اڃا، پيو، وڌيڪ

'اڄ پڻ اُتر پار ڏي ڪڪر ڪري' (شاهه/ سارنگ)

• **پڻ/پِڻو:** [ا - مذ] وقت، دور، زمانو (اڪثر لفظ جي پڇاڙي ۾ استعمال جيئن: 'ننڍپڻ'، 'ٻڍاپڻ' وغيره)

• **پِڻاڻ:** [صفت] ٿلهو

٭ [س/ل]

• **پِڻانگ:** [ا - خاص] سارين جو هڪ قسم (سڱڌاسيءَ جي جنس)

٭ [س/ات]

٭ دراني پٺاڻن جو هڪ قبيلو

• **پُڻائِڻُ:** [مصدر 'پُڻڻ' مان فعل متعدي بالواسطه] ڦونڊا ڦونڊا ڪرائڻ، پڃائڻ (ڪپهه)

٭ فعل ڪرڻ

٭ عيب ظاهر ڪرائڻ

٭ گهٽ وڌ چوائڻ، ڀلو برو چوائڻ، بدنام ڪرائڻ (مائٽن کي)، مهڻا ڏيارڻ

'ڀڄور ڪنو ڏني پڻائي' (چوڻي)

٭ [پڻيو، پڻندو، پڻيل]

– **پُڻڻُ:** [مص - فعل متعدي] پڃڻ (ڪپهه)

٭ گهٽ وڌ ڳالهائڻ، عيب ڪولڻ، گلارو ڪرڻ

٭ [مص] پڻڻ

٭ [امر] پڻ

٭ [پڻيو، پڻندو، پڻيل]

• **پِڻتَ:** [ا - مذ] پنڊت، داناءُ، عقل وارو، وِدوان، ڏرمي، ٻاڻو، ٻانڀڻ، جوتشي، ڏاهو، قاعدا ڄاڻندڙ

'سوڍي گهڻا سڪائيا، پڙهيا پڻت پيرَ' (شاهه/ مومل راڻو)

• **پِڻچَ:** [ا - مث] ڪوڙڪي ڪم جو هڪ اوزار، اُٽيل ڪپڙي جي ٽر کي ڇڪي جهلڻ لاءِ ڪمان جهڙي ڪاٺي

٭ [س/ٺ]

• **پِڻس:** [ضمير غائب - مذ] هن جو پيءُ، سندس بابو

• **پِڻڪَڻُ:** [مص - فعل لازمي] روئڻ

٭ [پڻڪيو، پڻڪندو، پڻڪيل]

• **پِڻڪي ج پِڻڪِيُون:** [ا - مث] اَن ٻرڻ جو هڪ ماپو (جنهن ۾ ڏيڍ سيران پوي)، پاٽي

• **پِڻِڪَ ج پِڻِڪُون:** [ا - مث] ڪوڙڪي ڪم جو هڪ اوزار، اُٽيل ڪپڙي جي ٽر کي ڇڪي جهلڻ لاءِ ڪمان جهڙي ڪاٺي

• **پِڻگَهٽُ/پِنگمٽ:** [ا - مذ] ڪوهه تان پاڻيءَ ڀرڻ جو هنڌ، تڙ

٭ [س/ٺ/ هند: پنگهٽ]

• **پٽِنگ ج پٽِنگ:** [ا - مذ] ڏِگهو ڏاند
  ⁕ [صفت] پهلوان. بانڪو
• **پِٽِنگِ ج پِٽِنگُون:** [ا - مث] چَندو. ڦَتنگ
  ⁕ [س/ڪوهہ]
• **پُٽِنگ ج پُٽِنگ:** [صفت] پيارو، محبوب. دلربا
• **پٽهارو:** [ا - مذ] پاڻي رکڻ جي جاءِ
  ⁕ [س/ٺ]
• **پٽهيارو ج پٽهيارا:** [صفت - مذ] پاڻي پريندڙ، پاڻي ڍوئيندڙ. پکالي
– **پٽهيارِي ج پٽهاريُون:** [صفت - مث] پاڻي ڀرڻ واري (عورت). پکالڻ
  ⁕ [س/ٺ]
• **پِٽهين:** [ضمير متصل - مذ] تنهنجو پيءُ، تنهنجو بابو
• **پَٽِي:** [ا - مث] مِٽي. خاڪ. دَڙَ. ڌوڙ. رَٽي
  پٽي جا پيرَنِ جي، لگن کي لايان' (شاهہ / ديسي)
– **پَٽِي تي وَجِڻ:** [اصطلاح] خاڪ تي وجڻ. مٽي تي وجڻ
  ⁕ ذرا ذرا تي وجڻ
  ⁕ تابعداري قبول ڪرڻ (شاعراڻي اصطلاح ۾)
• **پُٽيلِي/پوٽيلِي:** [صفت] ڀِرِيلي (ڍڳي مينهن ٻڪري وغيره)، ڀريون پيٽ. ڀرئين پيٽ جو جاول (ٻار)
  ⁕ اولاد مان ڀريون ٻار. ڀريلي
  ⁕ [س/ل]
– **پُٽيلِيءَ جو:** [ا - مذ] شاديءَ کان پوءِ ڀريون ٻار
• **پِٽيڪِي ج پِٽيڪِيُون:** [ا - مث] ٻِٽڪي. ٻاڙي (ماڻ)
  ⁕ اَنَ جي سير ڪن جي ماپ
  ⁕ [س/ل]
• **پٽِيو:** [ا - مذ] ڪپڙي جو هڪ قسم. ڄرڪ. لٺو
• **پَوارَ:** [ا - مذ] گڏهن جو هڪ نسل
• **پَواڙو:** [ا - مذ] گوڙ. هلُ. لڙ. ڏمچر. ماڻڌاڻ. معاملو
  ⁕ [س/ل]

• **پُوارِي:** [ا - مث] دڻ طور ڪم ايندڙ هڪ پسارڪو وکر
  ⁕ [س/ل]
  ⁕ ڪنيپيءَ جو ٻج (اڇي رنگ جا داڻا)
  ⁕ سارين ۾ ٿيندڙ گاهہ ۽ ٻج جو هڪ قسم. پاوارِي
• **پُوائِزن:** [ا - مذ] زهر
  ⁕ [انگ: Poison]
• **پُوائِنٽِ ج پُوائِنٽُون:** [ا - مث] نقطو. ٽِڪو
  ⁕ ڏهاڻي. ڏهون حصو
  ⁕ مقام. موڙ
  ⁕ موضوع. مضمون
  ⁕ گفتگو، تقرير لکت يا بحث جو محور
  ⁕ راند ۾ مليل نمبر
  ⁕ ڪنهن اداري پاران مخصوص سواري
  ⁕ [انگ: Point]
• **پُوائِنٽَر ج پُوائِنٽَرَ:** [ا - مذ] ڇڙي (جنهن سان اسڪولن ۾ شاگردن جي سمجهاڻيءَ لاءِ بورڊ يا چارٽ تي درج ڪيل اکرن طرف اشارو ڪيو ويندو آهي)
  ⁕ خاص قسم جو قلم /پين
  ⁕ ساهميءَ جو ڪانٽو
  ⁕ [انگ: Pionter]
• **پَوَتِ:** [ا - مث] گهور (جيڪا شاديءَ جي موقعي تي مڱڻهار حجام وغيره کي ملي)
  ⁕ پوئو. پهتُ
  ⁕ صلح. ناهہ
  ⁕ سلوڪ
  ⁕ محبت. دوستي
• **پوتِ:** [ا - مث] نڍي پوتي. پلؤ. پلاند
• **پوٽُ:** [صفت/ظرف] هڪجهڙو. ٻٽُ. جٽُ

● **پوٽُ ج پوٽَ:** [ا - مذ] پوتي. پوتڙو
☼ ٿوال. گوڏ
☼ پلاند. پلو
☼ ڪپڙي جو ذرَ
☼ [س/ل]
☼ بدي لاء پانهن
☼ [س/ات]
☼ ٽڪر. ذرا
'جارَئي جنيءِ پوٽَ. مون ريؤهيندي رات ويئي' (شاهه / رپ)
– **پوٽُ پڌرو ڪرڻ:** [اصطلاح] ڳجهه ظاهر ڪرڻ. عيبَ اُگهاڙڻ.
اندر ظاهر ڪرڻ
☼ [س/ٽ]
● **پُوتِ:** [ا - مث] ننڍڙا موتي. مڻڪا. مڻيا
☼ موتي پوئڻ جو ڪم
☼ پٽ. سنٽ. پوج
☼ [س/ل]
– **پُوتِ وارو:** [صفت - مذ] پوئيندڙ. ڳَهه پوئيندڙ. پاٽولي
● **پُوٽُ ج پُوٽَ:** [ا - مذ] پٽ. فرزند (جيئن: سپوت - سٺو يا صالح پٽ)
☼ [سن: پتر]
– **پُوت ڪاتيدار:** [ا - مذ] زمين جو پويون ڪاتيدار يا مالڪ
(مثلاً: پيءُ کان پوءِ وڏو پٽ)
● **پُوتارُ:** [ا - مذ] گاهه جو هڪ قسم
● **پوتارو/ پوتاڙو ج پوتارا/ پوتاڙا:** [ا - مذ] پوتڙو. پوچڻ.
انگوڇو. گوڏ. ڌوتي
● **پوتاميلُ:** [ا - مذ] واپار وغيره ۾ جمع واصل جو ساليانو تفصيل.
حساب ڪتاب. ليکو چوکو. (Balance Sheet)
– **پوتاميلُ ٻڌڻ:** [اصطلاح] جمع واصل جو تفصيل ڪڍڻ.
نفعو نقصان ڪڍڻ
☼ پاڻ ۾ ويهي صلاح مشورو ڪرڻ. منصوبو ٺاهڻ
– **پوتاميلُ وَهِي:** [ا - مث] نفعي نقصان جي وچور جي بندي
(واپارين جي اصطلاح ۾). ڪتابڙو

● **پَوِتر:** [صفت] پاڪ. صاف. اڇُت. شُڌ
☼ [سن: پوتر]
– **پَوِترائي / پَوِترتا:** [ا - مث] پاڪائي. صفائي
● **پُوتُرُ:** [ا - مذ] جِنَ جون ڪلون
☼ [س/ل]
☼ گاهه جو هڪ قسم
☼ [لس]
● **پوتِرو ج پوتِرا:** [ا - مذ] پٽ جو پٽ. پوٽو
☼ [س/ٽ]
☼ [مث: پوتري ج پوتريون]
● **پوتِري:** [ا - مث] جَوَن جو هڪ قسم. جئي (جَوَن جي اُها پوک.
جنهن جا داڻا تمام ننڍڙا ٿين)
● **پوتِڙو ج پوتِڙا:** [ا - مذ] ڪپڙي جو ٽڪر (جيڪو گوڏ لاءِ ڪم اچي).
گوڏ جو ڪپڙو. لاڪ. لانچو
● **پوٽڪ / پوٽڪِي:** [ا - مث] گوڏ جو ڪپڙو
☼ [س/ٽ]
● **پوتو ج پوتا:** [ا - مذ] ڪپڙي جو ٽڪر. ننڍو پوتڙو
(مٿي ڍڪڻ لاءِ). ننڍي اجرڪ. ريشم ڪپڙي جو اڍائي وال ڪن
ڊگهو ۽ وال ڪن ويڪرو ٽڪرو (جيڪو لاڙ ۾ عورتون مٿي ڍڪڻ
لاءِ لباس طور پائين)
☼ [س/ات]
● **پوتي ج پوتيُون:** [ا - مث] قرآن شريف جو غلاف
☼ مٿي تي ڍڪڻ جو (زنانو) ڪپڙو. گَندي. رئو. اوڍڻي.
بوڇڻي. چادر. ڪپڙو
'پرت ليندي برين ڀڃندي. ڀڄائيندي پوتي' (شاهه)
– **پوتي اوڍائِڻُ:** [اصطلاح] ڪنهن عورت کي پوتي ڍڪائي.
دين جي ڀيڻ ڪرڻ
– **پوتي اوڍڻُ:** [اصطلاح] بي همت ٿيڻ. بزدلي ڏيکارڻ
– **پوتي پارائِڻُ:** [اصطلاح] سڱاوتي ٿيڻ تي گهوٽيتن پاران
نياڻيءَ کي رئو پارائي رشتي جي پڪ ڪرڻ. پڌري ڪرڻ
– **پوتي پائِڻُ:** [اصطلاح] بي همت ٿيڻ
☼ گهر ۾ بيڪار ويهڻ
☼ زنانيون صفتون اختيار ڪرڻ

– **پوتِي ڪَچَڻُ:** [اصطلاح] آزمائڻ. وِت جاچڻ. همت ڏسڻ

⁂ غيرت جاچڻ

– **پوتِي ڪرڻ:** [اصطلاح] بي همت ٿيڻ

⁂ گهر ۾ بيڪار ويهڻ

⁂ زنانا اطوار ظاهر ڪرڻ (ڪنهن مرد جا)

– **پوتِي مٿي تي رکڻ:** [اصطلاح] گهر کان ٻاهر وڃڻ لاءِ هر وقت تيار رهڻ

– **پوتِي ميرُ ڪرڻ:** [اصطلاح] التجا ڪرڻ (نيائيءَ جي)، گذارش ڪرڻ (ڪنهن عورت پاران)

– **پوتِي وِجهڻ:** [اصطلاح] مڱڻي وقت ڪنوار جي مٿي تي لٽو وجهڻ. مڱڻو ڪرڻ

• **پوتِيو ج پوتِيا:** [ا - مذ] گوڏ طور ڪم ايندڙ ڪپڙو (جيڪو وهنجڻ وقت استعمال ڪجي). ننڍي گوڏ. انگوچو. ٽوال

⁂ ننڍو پٽڪو

⁂ [س/ٿ]

– **پوتِيو ڇوڙڻ:** [اصطلاح] گوڏ لاهي ڇڏڻ. پوتڙو لاهڻ

⁂ همت هارڻ. بزدلي ڏيکارڻ

⁂ لڄ شرم لاهي ڇڏڻ

• **پوٿُ ج پوٿَ:** [ا - مذ] وڏو ڪتاب

⁂ [هند: پوٿي؛ سن: پُستڪ، پُستڪا - ڪتاب]

⁂ رنگريزن جي اصطلاح ۾ رنگ جو هڪ قسم (پينل هٿڊ ۽ چوڏي ٻاٽيءَ ۾ پُسائي چُنيل ڪپڙي کي رڱجي ڳاڙهي رنگ لائڻ يا مکڻ جو پوٿ)

• **پوٿو ج پوٿا:** [ا - مذ] ڳوڻ جو ٽڪرو (جيڪو چيٽي ۽ مٽيءَ جي ڀتڙي ڳاري مان ٻوڙي پٽين فرش وغيره کي ليپو ڏيو آهي)

⁂ پوچي ڏيڻ لاءِ اِڳڙين جو مُچو. پوچي

⁂ ليپو. راڳو. پوچو

⁂ پوچي (ڀڄڻ جي)

– **پوٿو پائڻُ:** [اصطلاح] پوچو ڏيڻ. سنهو ليپو ڏيڻ. راڳو ڏيڻ

– **پوٿو ڏيڻُ:** [اصطلاح] ليپو ڏيڻ. راڳو ڏيڻ

⁂ جهڳو پينگ ڪرڻ. لٽي ناس ڪرڻ

• **پوٿِي ج پوٿِيُون:** [ا - مث] ڪتاب. ٻندي

⁂ هندن جو ڌرمي ڪتاب

⁂ ٽيپتو

⁂ [سن: پُستڪ]

– **پوٿِي پَٽائڻ:** [اصطلاح] فال وجهائڻ. نيڪ يا بد سڳڻ لاءِ ٽيپتو کولائڻ. ڪتاب پڙهائڻ. ڪتاب جي ذريعي فال ڪڍائڻ

– **پوٿِي پَٽڻ:** [اصطلاح] پُستڪ ڏسڻ. فال وجهڻ (نيڪ يا نحس موقعو معلوم ڪرڻ لاءِ)

– **پوٿِي ۾ پَوڻ:** [اصطلاح] مرڻ جي حالت ۾ هئڻ. سڪرات ۾ هئڻ

• **پوٺ:** [ا - مث] ڀري. ڳنڍڙي. بوجو

⁂ وزن. بارُ

⁂ [سن: پوٽ < پٽ]

• **پوٺُ:** [صفت] پاڪ. صاف. اجنٺ. شڌ

– **پوٺائِي:** [ا - مث] پاڪائي. صفائي

• **پوٽاشُ:** [ا - مذ] آتش بازيءَ ۾ ڪم ايندڙ هڪ پورو

⁂ چانيهو (جنهن مان صابڻ ۽ زرعي دوائون تيار ڪجن)

⁂ [انگ: Potash]

• **پوٽڙِي ج پوٽڙِيُون:** [ا - مث] ڪپڙي مان ٺهيل ڳوٿري (ڪتابن وجهڻ لاءِ). ڦونڊڙي. بستو

• **پوٽو ج پوٽا:** [ا - مذ] پٽ جو پٽ

⁂ [پرا: پوتَ، سن: پوتره]

⁂ [مث: پوٽِي ج پوٽِيُون]

– **پوٽاڻِ:** [ا - مث] پٽ جو اولاد. پٽ جي پهائي

• **پُوٽو ج پُوٽا:** [ا - مذ] ڪجيءَ يا ڪمند جو پن. پنُ

⁂ گاهه جي پوٽن مان ٺهيل هار (جيڪو سونڻ طور هندو پائيندا آهن)

• **پوٽِيس:** [ا - مذ] رَڌَلَ اٽي جي لُپري

• **پوٺو ج پوٺا:** [ا - مذ] صاف مٿاهون ميدان. غيرآباد زمين (جيڪا مٽي هئڻ سبب آباد نه ٿي سگهي). ميدان. سنئون پٽ

– **پوٺو ڪرڻ:** [اصطلاح] ميدان ڪرڻ

⁂ برباد ڪرڻ

● **پونوهار:** [ا-خص] پاڪستان جي اتر-اولهه ۾ واقع هڪ علائقو (جيڪو پنجاب صوبي جي حد ۾ اچي ٿو)

– **پونوهاري:** [ا-خص] پونوهار جي علائقي ۾ ڳالهائي ويندڙ لهجو، جاندار جي ٻولي (جيڪا سرائيڪي زبان سان ڪافي ملندڙ جلندڙ آهي)

● **پونِي ج پونِيون:** [صفت] سار ڀونڊيندڙ (جانور)، سريڙاڻ، لاڏو (وقت)

– **پونِي ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] وهو ڪرڻ جڙ جانورن کي وهو ڪرڻ لاءِ هيراڻ

⁎ سحو ڪرڻ، مصبع ڪرڻ

● **پونِي ج پونِيون:** [ا-مث] ملاحن ناکئن جي اصطلاح ۾ ٻڙي جي جاءِ ڪن منجهي ويندڙ رسي

● **پونيڙو/ پونيو/ پونينو:** [صفت] سر سرڪاري تي هيل (جانور) پوني

⁎ [س/ت]

● **پونِيو ج پونِيا:** [ا-مذ] تماڪ جو سار (جيڪو عموماً پنجن مٿن تائين ٿئي)

● **پوپُ ج پوپَ:** [ا-مذ] عيسائين جو مذهبي رهنما

⁎ [انگ: Pope]

● **پُوپُ:** [صفت] سار دگهو

⁎ [س/ل]

● **پُوپاتِيلُ:** [صفت] تڪل

⁎ [س/ل]

● **پُوپان:** [ا-مث] ڇوڪري، يا عورت کي چرچي طور چوڻ جو لفظ، بيوقوف عورت

⁎ نخريلي، ڳالهه ڳالهه تي ڪندڙ عورت

● **پوپٽُ ج پوپٽَ:** [ا-مذ] جيت جو هڪ قسم (عموماً گلن مٿان اڏامي سهڻن ۽ رنگين کنڀن سان جيتن جي قسمن جو ٿئي، بهار جي موسم ۾ پيدا ٿئي، ٻوٽن تي پوپٽ جي ويو وقت اڏامي ٻنچ پان)

⁎ پرت جو هڪ قسم

⁎ ڪنڀر جو ٿانو تي ڪڍيل هڪ قسم جو چٽ

⁎ ماڙن جي ونڊ تعمير، دگهو ورتل خط

– **پوپٽ بيمارڻ/ ناهڻ/ چڙهڻ/ رکڻ:** [اصطلاح] ڏاڙهيءَ کي صاف ڏيئي، باقي ڪن جي پرسان ڪجهه وار هڪ ڪنپ جي نموني ڇڏڻ

– **پوپٽي ج پوپٽيون:** [ا-مث] اڏامندڙ جيت جو هڪ قسم

⁎ [س/ل]

– **پوپٽي پڙهائڻ:** [اصطلاح] چالاڪي يا لچائيءَ سان شڪست ڏيڻ، حڪمت عملي سان مغلوب ڪرڻ

⁎ تڪليفون ڏيڻ، عاجز ڪرڻ، حيران ڪرڻ

– **پوپٽي هَٽڻ:** [اصطلاح] ناچ ڪرڻ وقت جسم مان هڪ خاص قسم جو وڙ ڪڍڻ

● **پوپٽيون:** [ا-مث] پرت جو هڪ قسم

⁎ [س/ڪوهه]

● **پوپرو ج پوپرا:** [ا-مذ] مڇيءَ جو هڪ قسم (سفيد چلڙن سان سٽ پر ٿيندي، وات ننڍڙو، قد اڌ فوٽ ڪن)

● **پوپري:** [ا-مث] ڪنڊ جو هڪ قسم

⁎ ٿڻ جو هڪ لوڪ گيت

● **پوپري ج پوپريون:** [ا-مث] سهڻي عورت، سهڻي ڇوڪري

⁎ ڪٺڙي، پتلي (جنهن سان تماشو ڪيو ويندو آهي)

⁎ ڳريون يا اٽي مان ٺهيل پوتو (جيڪو دوهه ڪڍڻ لاءِ ناهيو ويندو آهي جنهن ماڻهوءَ کي ڪامڻ جي دور ۾ مارڪر هرندو پويءَ ان جو پوتو ناهي، ان کي ڪڪڙ وغيره هڻي ٿي، ماڻهوءَ جي گهر ۾ ٻري ڇڏ پنا آهن)

⁎ مڇيءَ جو هڪ قسم (رنگ ڀورو ۽ چلڪڻي سنهن چلڙن سان منهن سنهو پيٽ ريڪرن ڊيگهه ۾ اڌ فوٽ کان فوٽ تائين ۽ تور ۾ اٽڪل پاءُ ٿئي)

● **پُوپِلي ج پُوپِليون:** [ا-مث] شرناءِ، پيپ

⁎ [س/ٿ]

● **پوپو ج پوپا:** [ا-مذ] ڪاٺ جي ڊيڙهيل وٽ

⁎ پورو ڪاٺو

⁎ ڪاٺي يا بيد جي سنهين ڳڙ

⁎ ڪاٺي جو ڪٻ، ڪاٺي جو ٽڪرو

⁎ جوڙ جي ڪاٺيءَ جي چلبل گڏري

⁎ مڇي ماري جي ڏور ۾ ٻڌل ڪاٺو

☼ ويڙهيل ڪاغذ جو ذرو يا سنهون ڪانيءَ، جو تڪر (جونڪ يا ڪن جي تريل سوراخ ۾ وجهي چڙجي جيئن سوراخ بورجي نه وڃي)

☼ ويڙهيل سيڙهيل ڪاغذ (ٻاهر ۾ ٻارڻ لاءِ)

☼ نم جا ردل پن (جي ڪنهن عضوي جي مڙي پرڻ يا سوج تي ٻڌڻ ۾ ڪم اچن)

☼ ٻگلَ ٻنگَ (آلي ٻنگ اڳڙيءَ ۾ ويڙهي ٻاهر ۾ ٻرڙي چڙهي آهي، پچڻ بعد نشو تمام گهڻو ڪري)

– **پوپو ڪرڻ:** [اصطلاح] ڀنگ يا نم کي آليءَ اگڙيءَ ۾ ويڙهي ڪِرم پچائڻ

• **پُوپُوري ج پُوپُوريُون:** [ا - مث] توتاري. شرناءِ. بين

☼ سنگ نڪرڻ جي جاءِ

• **پُوج:** [صفت] عزت وارو. مانوارو. بزرگ

☼ [هند]

• **پُوڄُ:** [ا - مذ] گهوڙي جي ٻوٽ جي چوڏاري ٻڌل پٽو (جو گهوڙي کي اعتدال ۾ هلائڻ جو ڪم ڏئي). ٻوٽارو

• **پوڄُ:** [صفت] گهڻو. ججهو. جام. مڙو. بي انداز

☼ [سن: پنج]

'ٻيون پوڄُ پنهوار يون. ڪتا مڪڻ ڪير' (اشرف)

• **پُوڄُ:** [صفت] پوڄا جي لائق. عزت وارو. مانوارو (عام طور پيءُ، ڏاڏي يا بزرگ جي نالي سان عزت طور ڪم ايندڙ لفظ)

☼ بندگي. عزت. پيار. محبت

– **پُوڄا ج پُوڄائُون:** [ا - مث] بندگي. عبادت. پرستش

☼ عزت. عقيدت

☼ پيار. محبت

☼ [هند]

'وسري ويا وڃن. آخر پوڄا پريت جا' (شيخ اياز)

– **پُوڄا پاٺُ:** [ا - مذ] ڌرمي ڪِريا ڪرم. بندگي

– **پُوڄا ڏِيڻ:** [اصطلاح] سزا ڏيڻ. سيڪت ڏيڻ

– **پُوڄارو ج پُوڄارا:** [صفت] پوڄا ڪندڙ. زاهد. عبادت گذار. پوڄيندڙ. پرستش ڪندڙ

'جي ماسو ملئي مال. ته پوڄارا ٿي پرٿين' (شاهه/سامونڊي)

– **پُوڄاري ج پُوڄاريِ:** [صفت] پوڄا ڪندڙ. پوڄارو

☼ معتقد پيروي ڪندڙ

☼ چاهيندڙ

– **پُوڄڻ:** [مص - فعل متعدي] پوڄا ڪرڻ. بندگي ڪرڻ. عبادت ڪرڻ

☼ [پرا: پڄڻ. سن: پوجن < پوج = بندگي ڪرڻ]

☼ عزت ڏيڻ

☼ چاهڻ. پيار ڪرڻ

☼ [مص] پوڄڻ

☼ [امر] پوڄ

☼ [مضارع] پوڄيان (ج) پوڄيون. پوڄين (ج) پوڄيو. پوڄي (ج) پوڄين

☼ [زمان حال ثاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

☼ [حال] پوڄي ٿو (ج) پوڄين ٿا

☼ [حال مث] پوڄي ٿي (ج) پوڄين ٿيون

☼ [ماضي] پوڄيو (ج) پوڄيا

☼ [ماضي مث] پوڄي (ج) پوڄيون

☼ [مستقبل] پوڄيندو (ج) پوڄيندا

☼ [مستقبل مث] پوڄيندي (ج) پوڄينديون

☼ [اسم مفعول] پوڄيل

• **پوڄو:** [ا - مذ] اُٺ جي پير ۾ نڪتل ڳوڙهو

☼ [س/ل]

☼ [صفت] ڏنگو

☼ ڪوتو

• **پوڄاڙي ج پوڄاڙيُون:** [ا - مث] وڃڻ جو وقت. پوپاڙي. تماشام. سانجهي

'پوڄاڙيءَ پنن تي جونگارين چڙا' (شاهه)

• **پوڄ:** [ا - مث] پونئر. ونءِ. اولاد. پيڙهي. نسل

☼ [سن: پشچات = پويان]

• **پُـوڄ:** [ا - مث] موتين وغيره جي پوئڻ جي حالت
۞ مڇيءَ جا تمام سنهڙا ڪندا

– **پُـوڄڻُ:** [مص - فعل متعدي] پوئڻ (موتي وغيره)
۞ [مص] پئوڄڻ
۞ [امر] پئوڄ
۞ [پئوڄيو پئوڄيندو پئوڄيل]

• **پوڄُ:** [صفت] خسيس. نيچ. هلڪڙو. ڪميڻو
۞ حقير. بي قيمت
۞ اَجايو

• **پُوچارَ:** [ا - مث] سنڀال. خبرگيري. پڇاڙ
۞ دلاسو. ڏڍ
۞ خبرداري

– **پُـوچارِڻُ:** [مص - فعل متعدي] سنڀال ڪرڻ. خبر لهڻ
۞ پالنا ڪرڻ
۞ دلاسو ڏيڻ
۞ سوڙڻ (ماس ۾)
۞ گپائي ڪڍڻ (چاقو وغيره)
۞ [س/ڪوھ]
۞ [مص] پئوچارڻ
۞ [امر] پئوچار
۞ [پئوچاريو پئوچاريندو پئوچاريل]

– **پُـوچارو ج پُـوچارا:** [ا - مذ] دلاسو. تسلي. ڏڍ
'وينو ڏي ڏکين کي پنهون جام پوچارا' (شاهہ)

• **پُـوچَڙُ:** [صفت] جٽ. بوزاڻ
۞ [س/ٿ]

• **پوچو ج پوچا:** [ا - مذ] ليپو. راڳو
۞ [سن: پُستَم = پلستر لڳائڻ. صاف ڪرڻ]
۞ سفيدي. پوچي. چونو
۞ ليپي ڏيڻ لاءِ ڪپڙي جو موشو
۞ انگوچو. ننڍڙي گوڏ

– **پوچو ڏيڻ:** [اصطلاح] ليپو ڏيڻ. هلڪو راڳو ڏيڻ
۞ لي مٽي ڪري ڇڏڻ
۞ سچين ڳالهين کي لڪائڻ

• **پُـوچو ج پُـوچا:** [صفت] ڏنگو. ڦڏو
۞ ڪوجهو
۞ خراب
۞ نرم
۞ [ف: پوچ]
۞ اهستي
۞ ان لکو
۞ [س/ٿ]
'پُوچا ڏئر پيون ڍڪڻ مٺي ٻول جا' (شاهہ)

• **پوچي ج پوچيُون:** [ا - مث] چن جو راڳو. سفيديءَ جو پلستر. سيڙهيءَ جو هٿ'
۞ پيش يا سحتي جي موڙي (جنهن سان پوچي ڏجي)

– **پوچي ڦيرڻُ:** [اصطلاح] صفا ڪرڻ. چلڪائڻ
۞ نقش ميٽڻ. اکر ڊاهڻ
۞ ڪئي ڪمائي ڪٽ ڪرڻ. ٺهيل ڪم ڦٽائڻ

• **پُـوچارُ:** [ا - مذ] گاهہ جو هڪ قسم

• **پوچاندو ج پوچاندا:** [ا - مذ] پچ. پڇڙي
۞ چادر يا رلي جو پنيان پيرن تائين لڙڪندڙ پلاند
۞ [س/ل]
۞ پٽ جي پنئين پاڱي جو اهو چيڙو جنهن تي سڄ اُڀرڻ سان اُس جو تڙڪو پوي
۞ [س/ٿ]

• **پوچرو:** [ا - مذ] گاهہ جو هڪ قسم

• **پوچڙُ ج پوچڙ:** [ا - مذ] پچڙ. پچ وارو حصو. پڇاڙيءَ وارو حصو. ڪنهن بہ شيءِ جو پڇاڙيءَ وارو حصو
۞ ڪانياڻيءَ جي رسيءَ جو چيڙو
۞ [سن: پڇڇ = پچ]
۞ ڪسند جو مٿيون حصو
۞ رڃ جو هڪ حصو
۞ درياءَ جو تانگهي پاڻيءَ وارو پاسو

• **پُـوچڙو ج پُـوچڙا:** [ا - مذ] رسي جو پوچڙ. چيڙو
۞ [س/ٿ]

• **پُوچڙي ج پُوچڙيُون:** [ا - مث] پچاڙي وارو حصو. پڇڙي مڇيءَ جي پڇ وارو حصو
٭ [س/ل]
٭ واهه يا ڪڙڻي جي پڇاڙيءَ وارو حصو
٭ ننڍو پڇ
٭ نانگ بلا جو پڇ وارو پاڱو

• **پُوچَنبُ:** [ا - مذ] پوچڙ، چيڙو، پڇڙي
٭ [س/ل]

• **پُوچِڻُ:** [مص - فعل متعدي] اُگهڻ، صفا ڪرڻ
٭ [پرا: پچڇئي، سن: پرڇچت]
٭ پڇڻ، سوال ڪرڻ
٭ [مص] پوُچڻ
٭ [امر] پوُچ
٭ [پوُچِيو پوُچِندو پوُچِيل]

• **پُوچو ج پُوچا:** [ا - مذ] تڏو، پڙچ، تونري
٭ [س/ڪوهه]

• **پودو ج پودا:** [ا - مذ] ننڍون پوکيل بوٽو، ڇڪي
٭ [صفت/ڪنايه] نوعمر، نونهال، جنهن جي عمر ننڍي هجي
٭ [هند]

• **پودينہ:** [ا - مذ] هڪ قسم جا تيز خوشبودار پن (جيڪي کاڌن ۾ مصالحي طور ڪتب آڻبا آهن)، ڦودنو
٭ [ف]

• **پوڏو ج پوڏا:** [صفت - مذ] تندرست، سگهو
٭ ٺلهو، متارو
٭ هي لفظ هميشہ 'ڀڪو' جي تابع ٿي ڪم اچي 'ڀڪو پوڏو'

• **پوڏائو/ پوڏايو ج پوڏاوا/ پوڏايا:** [صفت - مذ] پوءِ ڏاول، نشينءَ مان ملڪيت وارو ٿيل
'پوڏائي ڪان قرض نہ ڪنجي، تواڻي لٿائي لک' (چوڻي)
٭ تند مزاج
٭ اُجائي وڏائيءَ وارو، هلڪي طبيعت وارو

• **پوڙڻُ:** [مص - فعل لازمي] آرام ڪرڻ، ليٽڻ، سمهڻ
٭ [س/ٿ]
٭ [پوڙيو پوڙندو پوڙيل]

• **پورَ:** [ا - مذ] ڪچا ءِ ننڍا گدرا وغيره
٭ [س/ٿ]

• **پورِ:** [ظرف] گذريل سال، پِرِ
٭ [س/ٿ]

– **پورو ڪو:** [ظرف] پرڪو، گذريل سال وارو

• **پورُ ج پورَ:** [ا - مذ] خال، بوراڻ
٭ وڏو سوراخ (ڪاٺ وغيره ۾)
٭ [سن]
٭ چرڙ جو نبو، چاپو، ڪاٺ تي اُڪريل چٽ (جن مان ڪپڙي تي چٽ ڪڍجن)
'چوريون چرڻ سکيون، پنهون ڪيائون پور' (شاهه/حسيني)
٭ آڳر جي ٽن حصن مان هڪ حصو
٭ گڏهه يا گهوڙي جو کُرُ
٭ [س/ٿ]

– **پور گر:** [صفت] پور ٺاهيندڙ، ڪپڙن تي چاپو هڻندڙ، چرڻ ءِ چٽن جا نبا ٺاهڻ وارو
٭ [ف: پور + گر]

• **پُورَ:** [ا - مث] بند ڪرڻ جي حالت، لٽ
٭ دفنگي، تدفين
■ مٽي (جنهن سان کا کڏ يا چَرِ پوريجي)، پنجهو، پراءِ

– **پُورائڻُ:** [مصدر 'پورڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] دفن ڪرائڻ، لٽائڻ
٭ بند ڪرائڻ (در وغيره)
٭ بيڙيءَ کي اڳتي هلائڻ، هاڪارڻ
٭ [س/ل]
٭ [پُورايو پُورائيندو پُورايل]

– **پُورَپَٽَ:** [ا - مث] پورڻ ءِ پٽڻ جي حالت
٭ چنب (اڪين جي)، اکين ٽمڪائڻ جي حالت

– **پُور پُوران:** [ا - مث] ذبالت، دٻي دٻي پورڻ يا بند ڪرڻ

– **پُورجَڻُ:** [مصدر 'پورڻ' مان فعل مجهول] بند ٿيڻ
٭ بندجڻ، قيد ٿيڻ
٭ دفن ٿيڻ
٭ زمين يا ڪنهن بيءِ جاءِ ۾ بند ٿيڻ
٭ [پُوريو پُوريو پُوريل]

– **پُورَڻُ/پُورِڻُ:** [مص - فعل متعدي] بند ڪرڻ، ٻُوٽڻ

○ ڍڪڻ. وراڻڻ (دروازو)

○ لٽڻ (ڪا شئي زمين ۾)

○ دفنائڻ. دفن ڪرڻ (لاش)

○ ڍڪڻ

○ وجهڻ (چوپايو مال ڍڪ ۾)

○ بندڻ. قيد ڪرڻ

○ هلڻ. اگتي وڌڻ. روانو ٿيڻ. بند ڪرڻ. پند پوڻ

'پُنجي پورج سسئي، بلوچاڻي باھ' (شاھ)

○ هڪارڻ (ٻيڙو وغيره)

○ ويڙهڻ. ويڙهي وجهڻ

'مڇڻ ذيه وجهي، نائيون پوري ناڪئا' (شاھ)

○ [مص] پورڻ

○ [امر] پُور

○ [مضارع] پُوريان (ج) پُوريون. پُورين (ج) پُوريو. پُوري (ج) پُورين

○ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا گڏبا آهن]

○ [حال] پُوري ٿو (ج) پُورين ٿا

○ [حال مث] پُوري ٿي (ج) پُورين ٿيون

○ [ماضي] پُوريو (ج) پُوريا

○ [ماضي مث] پُوري (ج) پُوريون

○ [مستقبل] پُوريندو (ج) پُوريندا

○ [مستقبل مث] پُوريندي (ج) پُوريندڀون

○ [اسم مفعول] پُوريل

● **پُورِ:** [صفت: 'پورو' جو مخفف] پورو. هڪ جيترو. هڪ جيڏو. برابر (عموماً مرڪب لفظن جي اڳيان يا پويان ڪم اچي 'پور وچوٽي' وغيره)

– **پُورِ پاسَڪُ:** [صفت] هڪ جيڏن پاسن وارو. برابر پاسن وارو (ٽڪنڊو چوڪنڊو يا گهڻ ڪنڊو)

– **پُورِ وِچوٽِ:** [صفت] پوري وچوٽيءَ تي هڪ جيتري مفاصلي تي (ليڪون. جن جي ٻنهي کي ڪيترو به وڌائجي ته ٻانڌ ۾ نه گڏجن هميشه ساڳئي مفاصلي تي رهن)

● **پُورِ:** [ا - مث] ڪوٽ. شهر. قصبو. محلو. ماڳ. هنڌ (ڪن ڳوٺن ۽ شهرن جي نالن پٺيان ايندڙ پڇاڙي. جيئن: شهدادپور، خيرپور، ميرپور وغيره)

○ [سن: پر - شهر]

○ 'پورڻ' مصدر مان امر جو صيغو

● **پُورُ:** [صفت] پريل. تار. ٽمٽار. ڀرپور. ڇلڪار. لباب. ٽمٽار. منهن تار. ڪناتار (عموماً مرڪب لفظن جي اڳيان يا پويان ڪم اچي 'پُرپور، پُرنمسي' وغيره)

○ [ف: پر]

● **پُورُ ج پُورَ:** [ا - مذ] خيال. ويچار

○ ارادو. پهه. قصد

○ فڪر. گڻتي. وهم. ريجڪ

○ جهوري. سارونڻي. چڪ. سڪ. اوتار

○ [سن: پُور > پُل]

'جنهن کي سِڪ ساهڙ جي، تنهن کي پُورَنِ مٿي پُورَ' (شاھ / سهڻي)

–

'سيئهه ڪئي ساھ، پيا پُورَ پرين جا' (شيخ اياز)

○ بندبندو. ٻوڏڪي

○ لهر. ترنگ. موج

○ اُڌمو

○ آر (وِهڪ جو)

○ زور (جوانيءَ جو)

○ اِرادو

○ وارو. ڦيرو. گهمرو. دؤر

○ ٻيڙيءَ ۾ چڙهيل ماڻهو يا سامان (جيڪي ٻيڙيءَ جي هڪ گهمري ۾ پار اُڪرن)

○ عيوض. بدلو

○ [س/ات]

○ ڊول

○ ڍنگرن جو سٿو (جيڪو هڪ ئي گهمري ۾ بيابانءَ ۾ ڪٽي سگهجي)

○ ڍِڪ. ڪوڙ. ڍير

○ ڪبهه (جيڪا سوڙ يا بٺرائيءَ ۾ وجهجي)

○ سگ (ميڻهن جي) ڪنڊيءَ، منهن جي سگ وارو ونگ

'جيئن ميڻهن ڪنڊيءَ پور، تيئن دل وراڪو دوست سين' (شاھ)

○ پيچ. وڪڙ

○ اُٺ يا گهوڙي جي هڪ چال

○ سورج جي ڏڻ تي مسابون ورهائڻ وارو عمل

– **پُورارو:** [صفت] پنهنجي خيال وارو. جوجڪاٽي. پورالو

– **پُورالو ج پُورالا:** [صفت - مذ] پورن وارو. رٻجڪاٽي. جوجڪاٽي. مؤجي. سودائي. گهوجائي. وهمي. غير مستقل مزاج

– **پُورائِتو:** [صفت] پورن وارو. رٻجڪاٽي. جوجڪاٽي. مؤجي. سودائي. گهوجائي. وهمي. غير مستقل مزاج

– **پُورَ پِرائِڻُ:** [اصطلاح] ڳڻتيون پرائڻ. ويچارن ۾ پوڻ. سور پرائڻ

'پرايائين پور، اڳئين ڪان جي اڳرو' (شاھ)

– **پُورَ پَوَڻُ:** [اصطلاح] خيال پوڻ. ويچار اچڻ. وهم پوڻ. جوجڪيون اچڻ. اڌما اٿڻ

◦ ٻن ميڙهن جي سڱن جو پاڻ ۾ اٽڪي پوڻ

◦ دشمني ٿيڻ. جهيڙو ٿيڻ

◦ ضد پوڻ

– **پُورُ ڇَمائِڻُ:** [اصطلاح] ڌيان لڳائڻ. خيال ڪرڻ. خيال پڪو ڌرڻ

– **پُورُ وِڄهڻ:** [اصطلاح] جهيڙو ڪرڻ. ضد وجهڻ

◦ اجايو ستائڻ

– **پُوري ج پُوري:** [صفت] پورالو. پورن وارو. پنهنجن خيالن وارو

● **پُورُ ج پُوران:** [ا - مذ] پوران. پٽ. فرزند

◦ [ف]

● **پورارو/ پوراڙو:** [ا - مذ] آبي پکيءَ جو هڪ قسم (جهنب ڊگهي اڌاٽي انچ ڪن. سنهي ڪمان وانگر وريل. درياھ جي ڪپ تي ويهي کاڌو حاصل ڪري، رڻ تي ڪونه ويهي)

◦ [س/ل]

● **پوراڦ ج پوراڦون:** [ا - مث] ٽن سالن جي ڏاچي. جوان ڏاچي

◦ تمام وڏي عمر جي عورت

● **پُورالِي:** [ا - خاص] سنڌونديءَ جو هڪ صفاتي نالو (جيڪا اڳ جدا جدا طرفن ڏي پنهنجو وهڪرو بدلائيندي رهندي هئي)

◦ لس ٻيلي ۾ هڪ نديءَ جو نالو

● **پُورائو:** [ا - مذ] پورت. پورائي. تڪميل. سرانجامي

– **پُورائو ڪرڻ:** [اصطلاح] پورت ڪرڻ. ڪوٽ ڀرڻ

◦ سرانجامي ڪرڻ

– **پُورائِي ج پُورائِيون:** [ا - مث] پورت. پورائو .

◦ ڪفايت (خرچ ۾)

◦ سالميت. تڪميل

– **پُورائِي پُنائِي:** [ا - مث] اعتدال. وچترائي. درمياناڻي

– **پُورائِي سُورائِي:** [ا - مث] ڇڪي تاڻي ڪوٽ جي پورائي. آمدنيءَ خرچ مس مس پورو ڪرڻ. پورت سورت. ڪفايت شعاري

● **پُورَبُ:** [ا - مذ] اوڀر. اُڀرندو. مشرق

◦ [سن: پورو]

◦ اُڀرندي وارو ملڪ

◦ اوڀر جو واءُ

◦ ڀارت ۾ ڪانپور کان بهار تائين علائقو

◦ [صفت] اصلي. قديم. پهريون اوائلي

'سندو پُورَبَ پار، آڄياڻون اِيندَنِ ڪي' (شاھ/ رامڪلي)

'پورَبَ ڪيا پرواز پنڌ تي، ڪڪرن ڪٺي آهي ڪار ميان'
(محمد فقير کتياڻ)

– **پُورَبِي ج پُورَبِي:** [صفت] اُڀرندي وارو. مشرقي. اُڀرندي جو رهاڪو. پورب جو رهاڪو

◦ اَصلي. آڌي بنيادي. قديم

◦ [ا - خاص] فقيرن جو هڪ گروھ

'مون پوربي ڇڄيا، جوڳي جاڙ ڪري' (شاھ/ رامڪلي)

– **پُورَبيو ج پُورَبيا:** [صفت] پورب جو رهاڪو. پوربي

'پُورَبيا پُوري ويا، آسڻ اُڃ صُبُوح' (شاھ/ پورب)

● **پُورَبُ/ پُورَبِي:** [ا - مث] سربراڳ جي هڪ راڳڻيءَ جو نالو

● **پُورِبِي ڏوريو:** [ا - خاص] ڪپڙي جو هڪ قسم. سنهون ڏوريو. ململ

● **پوربِي:** [ا - خاص] هندن جي هڪ ذات جو نالو

● **پُورَتِ ج پُورَتُون:** [ا - مث] پورائي. تڪميل. ڪوٽ ڀرڻ جي حالت. اهڙي حالت جنهن ۾ زندگيءَ جون ضرورتون پوريون ٿي سگهن. ڪفايت

◦ [سن: پورت]

- **پُورَتِ سُورَتِ:** [ا - مث] ڇڪي تائي ڪوٺ پوري ڪرڻ جي حالت. پورائي سورائي
- **پُورَتِ ڪرڻ:** [اصطلاح] پورائي ڪرڻ. ڪوٺ پرڻ
  - ° سرانجامي ڪرڻ
  - ° ڪفايت شعاري ڪرڻ
- ● **پورٽ:** [ا - مث] بندرگاھ
  - ° [انگ: Port]
- **پورٽ ٽرسٽ:** [ا - مث] بندرگاھن جو انتظام ۽ نظرداري رکندڙ تنظيم
  - ° [انگ: Port Trust]
- ● **پورٽريٽ:** [ا - مذ] مصور جي هٿ سان ناهيل تصوير. پينٽنگ
  - ° [انگ: Portrait]
- ● **پورَس:** [ا - مث] خوشي
  - ° [س/ٿ]
  - ° ٻانور
  - ° حرص. لالچ لوڀ
- ● **پورَسُ:** [ا - خاص] پنجاب جو هڪ مشهور راجا (جنهن سڪندر يوناني سان جنگ ڪئي هئي). راجا پورس
- ● **پُورَ ڪُنڊِي ج پُورَ ڪُنڊِيون:** [ا - مث] سهڻي ۽ ڪُوڙ وريل سگُن واري مينهن. جوڙ ڪندي
- ● **پُورَن / پُورَڻ:** [صفت] پورو. ثابت. سارو. سڄو
  - ° [سن: پورڻ]
  - ° ڪامل. پهتل پرش. وياپڪ
  - ° [ا - خاص] هندن جي هڪ ديوتا جو نالو
- **پُورَنتا/ پُورَڻتا:** [ا - مث] سڄائي مڪمل يا ثابت هئڻ جي حالت. سالميت
- **پُورَنماسِي/پُورَنماشِي/پُورَڻماسِي:** [ا - مث] چنڊ جي مڪمل هئڻ جي حالت. چنڊ جي چوڏهين رات
- ● **پُورَن ڀڳتُ:** [ا - خاص] هندن جو هڪ مشهور فقير (جنهن تي سندس ماتيجي ماءُ بهتان مڙهي کيس جلاوطن ڪرايو هو)
- ● **پُورِٽو ج پُورِٽا:** [ا - مذ] ڪنگڻ لوهو ڏونئو
  - ° واري، منجهن ٺهيل تختي تي ليڪن ڪڍڻ لاءِ ڇهنبدار ڪاٺي
  - ° اُکرن لکڻ جو هڪ نمونو
- ● **پورو ج پورا:** [صفت - مذ] اُهو جسم جنهن جي اندرئين حصي ۾ خال هجي
  - ° پولو. خالي. ڪوڪو. ڍانڊو
  - ° [ضد: نهرو]
  - ° [مث: پوري ج پوريون]
- **پوراڻِ/ پورائِي:** [ا - مث] پولائي. پوري هئڻ جي حالت. خال. پور
- **پورو هَڏو:** [صفت] ضعيف. اُپرو
- ● **پُورو ج پُورا:** [صفت - مذ] سڄو. سالم. ڪامل. سارو. سڀ
  - ° ٺيڪ. برابر. صحيح. عين
  - ° ڀريل. ٽمٽار
  - ° پوري حد تي
  - ° ڪافي. مناسب
  - ° پڪو. پختو
  - ° ثابت قدم. قائم
  - ° سهائيندو. جوڳو. لائق
  - ° گاھ جو منيو
  - ° [س/ل]
  - ° ستري
  - ° [مث: پوري ج پوريون]
- **پُورا مهينا:** [محاورو] حمل جو نائون ۽ ڏهون مهينو. ويم جو وقت ويجهو هئڻ جي حالت
- **پُورَن ڏينهَن جو:** [محاورو] جهانديده. پڪو پختو. تجربيڪار
  - ° نهايت چالاڪ. وڏو حرفتي
  - ° لُچ. بدمعاش
- **پورو ٿيڻ:** [اصطلاح] مڪمل ٿيڻ. سڄو ٿهي راس ٿيڻ
  - ° ختم ٿيڻ. بس ٿيڻ
  - ° چٽ ٿيڻ. ناس ٿيڻ
  - ° مري وڃڻ
  - ° پڄڻ (خاتمي تي)
  - ° پهچي اچڻ. ڪَمِ ٿيڻ
  - ° ٺهڪڻ. ٺيڪ ٿيڻ
  - ° ڪافي ٿيڻ. ڪمي پوري ٿيڻ

– **پُورو پاڻو:** [ا - مذ] مَدي تي چاول ڦُر. مقرر وقت تي چاول
  ⁕ [س/ٿ]
  ⁕ [صفت] پورن مهينن جو

– **پُورو پُنو ج پُورا پُنا:** [صفت - مذ] مناسب. معتدل.
وچولو. واجبي. کهرج جيترو. ڪافي
  ⁕ [مث: پُوري پُني ج پُوريون پُنيون]

– **پُورو پُنو ڪمربند:** [ا - مذ] دنيا جو پوري پني آبهوا وارو طبعي ڀاڱو. دنيا جي پنجن طبعي حصن مان هڪ حصو.
(ب ڪمربند آهن 1. اتر پورو پنو ڪمربند. 2. ڏکڻ پورو پنو ڪمر بند. منطقه معتدل)

– **پُورودَم:** [ا - مذ] تحرير ۾ جملي جي خاتمي تي آيل.
بيهڪ جي نشاني. Full stop (.)

– **پُورو سارو:** [صفت - مذ] پورو پُنو. پورت جيترو. ڪافي
  ⁕ [مث. پوري ساري]

– **پُورو سُورو ج پُورا سُورا:** [صفت - مذ] مس پورت جيترو.
مشڪل سان پورو ٿيندڙ. ڇڪي تاڻي پورو ٿيندڙ

– **پُورو ڪرڻ:** [اصطلاح] راس ڪرڻ. ختم ڪرڻ. مڪمل ڪرڻ
  ⁕ نهڪائڻ. برابر ڪرڻ
  ⁕ ماري ڇڏڻ

– **پُورين مهيني:** [ظرف] حمل جي آخري مهيني ۾.
ويم کي ويجهي

– **پُوريُون ڪرڻ:** [اصطلاح] سڀ طرح ڪوششون ڪرڻ.
سڀ حيلا هلائڻ. تمام گهڻي ڪوشش ڪرڻ
  ⁕ ڊنگ ڪرڻ (چالاڪين ۾)
  ⁕ تڪليف پهچائڻ ۾ ڪا ڪسر نه ڇڏڻ

• **پورهيتُ ج پورهيتَ:** [صفت] پورهيو ڪندڙ. ڪاسبي.
پيٽ گذر لاءِ محنت مزوري ڪندڙ. ڪمي. مزور
'پورهيت ٿي پرڻ، ٻاڙي جام پنهوءَ جي' (شاهه/ حسيني)

– **پورهيتي:** [صفت] پورهيو ڪندڙ. محنتي. جفاڪش. مزدور

– **پورهيو ج پورهيا:** [ا-مذ] پيشو. ڪم. ڪسب. محنت. مزدوري
  ⁕ ڪشالو. ختن
'پورهيو ڪنديس پاڻ، اڱيان آريجن جي' (شاهه/ ڪوهياري)

– **پورهيو ڪارهيو:** [ا-مذ] ڌنڌو ڌاڙي. ڪم ڪار. محنت مزوري

• **پُوري ج پُوريُون:** [ا-مث] گيهه يا تيل ۾ تريل ميدي جو ننڍڙو ڦلڪو (جيڪا دال، ڀاڄي، سيري وغيره سان اڪثر نيرن طور کائجي)
  ⁕ مڇيءَ جو هڪ قسم

• **پُوريا:** [ا - مث] هندول راڳ جي هڪ راڳڻيءَ جو نالو
  ⁕ [هند]

• **پَوڙُ ج پَوڙَ:** [ا - مذ] مينهن کي پيرن ۾ ٻڌڻ جو رسو
  ⁕ [س/ات]
  ⁕ 'پکڙ' جي واڳي يا پڇاڙي
  ⁕ جانورن ڦاسائڻ جي ڪڙ
  ⁕ منب
  ⁕ [س/ٿ]

• **پوڙائِي ج پوڙائِيُون:** [ا - مث] ڦوڙائي. ڏريل ڪاٺيءَ جو هڪ ٽڪر
  ⁕ [س/ات]

• **پوڙڻُ:** [مص - فعل متعدي] ٽنبڻ
  ⁕ [س/ات]
'تيزا گهمائي تينهن جا، اجي پاڻ پرين پوڙيا' (عبدالله فقير ڪاتيار)
  ⁕ [مص] پوڙڻ
  ⁕ [امر] پوڙ
  ⁕ [مضارع] پوڙيان (ج) پوڙيون. پوڙين (ج) پوڙيو. پوڙي (ج) پوڙين
  ⁕ [زمان حال ناقص لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا گڏيا آهن]
  ⁕ [حال] پوڙي ٿو (ج) پوڙين ٿا
  ⁕ [حال مث] پوڙي ٿي (ج) پوڙين ٿيون
  ⁕ [ماضي] پوڙيو (ج) پوڙيا
  ⁕ [ماضي مث] پوڙي (ج) پوڙيون
  ⁕ [مستقبل] پوڙيندو (ج) پوڙيندا
  ⁕ [مستقبل مث] پوڙيندي (ج) پوڙينديون
  ⁕ [اسم مفعول] پوڙيل

• **پوڙهوج پوڙها:** [صفت - مذ] وڏي عمر وارو. ڪراڙو. ٻڍو. پيرسن. عمر رسيده. جهور. جهونو
⊙ عليل. هيڻو
⊙ [مث: پوڙهي ج پوڙهيون]

– **پوڙهائِپ:** [ا - مث] ٻڍاپڻ. پيري. ڪراڙپ
⊙ هيڻائي. ڪمزوري

– **پوڙهَپ:** [ا - مث] ٻڍاپڻ. پيري. ڪراڙپ. عمر رسيدگي

• **پوڙِي ج پوڙيُون:** [ا - مث] ڏاڪڻ تي پير رکي چڙهڻ لاءِ لڳل ڪاٺي يا تختو. ڏاڪو. زينو
⊙ ٻيڙيءَ تان لهي ڪناري تي پهچڻ لاءِ تختو
⊙ مصرع جي هڪ ٽڪ
⊙ ميڻهن جي پير ۾ ٻڌڻ لاءِ ٻٽي رسي. پينجهوڙي
⊙ [س/ل]
⊙ گهوڙي کي ٻڌڻ لاءِ جم جي ڪڙي واري رسي. واڳ
⊙ [س/ٿ]

• **پوزُ ج پوزَ:** [ا - مذ] بناوٽي انداز. خاص انداز اختيار ڪرڻ
⊙ [انگ: Pose]

• **پُوزُ ج پُوزَ:** [ا - مذ] واٽ. مُنهن (خاص طرح گهوڙي جو)
⊙ [ف]
⊙ دمچي. پوزي. مستي
⊙ [س/ڪوهه]
⊙ مبالغو. واڌارو. حد کان وڌيڪ
⊙ [صفت] ڪيڙو. بي طاقت. اُجايو ٿلهو
⊙ [س/ات]

– **پُوزُ بند ڪرڻ:** [اصطلاح] واٽ بند ڪرڻ. سڪواس بند ڪرائي ڇڏڻ
⊙ سوڙهو ڪرڻ. وايون بتال ڪرڻ. سيڪٽ ڏيڻ
⊙ ٽٽ منجهائڻ
⊙ گهوڙي جو واٽ ڪولڻ لاءِ هيٺين ڄڀ کي توڙي، سان جڪي ٻڌڻ (جيئن گهوڙو چريو نہ ٿئي ۽ ان کي دوا يا ڪا ٻي شئي آسانيءَ سان وٺائي سگهجي)

– **پُوزُ چاڙهڻ:** [اصطلاح] سيڪٽ ڏيڻ. تنگ ڪرڻ
⊙ سخت تنبيهہ ڪرڻ
⊙ وڏي تهمت ٻڌي وجهڻ

– **پُوزُ ڏيڻ:** [اصطلاح] ڪوڙ هڻڻ. داڙ هڻڻ
⊙ تنگ ڪرڻ. سوڙهو ڪرڻ
⊙ سيڪٽ ڏيڻ. هلاڪ ڪرڻ
⊙ هيڪڙن جي ٻين ٻڌڻ ٻند ٻڌي وجهڻ

– **پوزمالُ:** [ا - مذ] نعل هڻڻ وقت گهوڙي جي منهن کي ٻڌڻ جي رسي. دمچي

• **پوزائي:** [ا - خاص] هڪ جبل جو نالو (ٺٽن بارڻ کان اُتر طرف)

• **پُوزَٽُ:** [ا - مث] اُڪر. وڏائي. مستي
⊙ [س/ات]
⊙ ٻناڪ

• **پُوزر:** [ا - مث] دوڙ
⊙ [س/ل/ڪوهه]
⊙ وڏائي. مستي

– **پُوزَر ڪرڻ:** [اصطلاح] وڏائي ڪرڻ. مستي ڪرڻ

• **پوزِرَڻ:** [مص - فعل لازمي] ڪاوڙجڻ
⊙ وار ڪاٺدارجڻ. سيسراٽيون نڪرڻ
⊙ [س/ڪوهه]
⊙ [پوزريو پوزرندو پوزريل]

• **پُوزِڪِي ج پُوزِڪِيُون:** [ا - مث] دلاسو. ڏنو. ڪوڙو دلاسو. ڪوڙي تسلي
⊙ [س/ل]

– **پُوزِڪِيون ڏيڻ:** [اصطلاح] ڏنا ڏيڻ. ڪوڙا دلاسا ڏيڻ

• **پُوزو ج پُوزا:** [ا - مذ] اٺ کي پير ۾ ٿيندڙ هڪ مرض (بيماريءَ سبب اٺ جو تلهو ٿيل اڳيون پير)
⊙ [س/ڪوهه]

• **پُوزِي ج پُوزِيُون:** [ا - مث] دمچي. ٽونٽي. لت. بستي
⊙ وڏائي
⊙ ڪڇيءَ ۽ جوڙ جو سندو

– **پُوزي هَٽڻ:** [اصطلاح] لُٽ هڻڻ. نونٽي هڻڻ

– **پُوزيُون چِڏڻ:** [اصطلاح] لسون هڻڻ. ٺينگ ٺپا ڏيڻ

– **پُوزيُون ڏِيڻ:** [اصطلاح] هشيون ڏيڻ. ٺيڪرون ڏيڻ

۞ خوشيءَ ۾ نه ماپڻ. بيحد خوش ٿيڻ

• **پوزيشَن:** [ا - مث] حيثيت. بيهڪ. درجو

۞ صورتحال. حالت

۞ [انگ: Position]

• **پوسا:** [ا - مث] ڪڪڪ جو هڪ قسم

• **پوسِت:** [ا - مث] کَل. چمڙي

۞ [ف]

۞ پست جي ڏوڏي

– **پوستِي ج پوستِي:** [صفت] ڏوڏي پيئندڙ. نشئي

۞ نوڙي. سست. ڪاهل

• **پوستِين ج پوستِينُون:** [ا - مث] ولرن واري کل مان ٺهيل ڪوٽ. (جنهن کي وارن وارو پاسو اندر ٿئي)

۞ [ف]

• **پوسِٽ ج پوسِٽُون:** [ا - مث] ٽپال. ڊاڪ. خط پٽ

۞ آسامي. عهدو

۞ چونڪي

۞ [انگ: Post]

– **پوسِٽ آفيس:** [ا - مث] ٽپال آفيس. ٽپال گهر. ڊاڪخانو

۞ [انگ: Post Office]

– **پوسِٽَل:** [صفت] ڊاڪ خاني سان منصوب. ٽپال جو

۞ [انگ: Postal]

– **پوسِٽَل ائڊريس:** [ا - مذ] ڏس پتو (جنهن تي ٽپال آسانيءَ سان پهچي سگهي)

۞ [انگ: Postal Address]

– **پوسِٽ ماسٽر:** [ا - مذ] پوسٽ آفيس جو وڏو عملدار

۞ [انگ: Post Master]

– **پوسِٽ مِئن:** [ا - مذ] ٽپالي

۞ [انگ: Post Man]

– **پوسِٽِنگ:** [ا - مث] نوڪري. ملازمت. تقرري. ملازمت ۾ ڪنهن هنڌ مقرر ڪرڻ

۞ [انگ: Posting]

• **پوسٽَر ج پوسٽَر:** [ا - مذ] وڏو اشتهاري ڪاغذ (جيڪو عام طرح ڀتين تي لڳايو وڃي)

۞ [انگ: Poster]

• **پوسِٽ گريجوئيشَن:** [ا - مث] گريجوئيشن (بي اي. بي ايس سي يا ان کان لاڳو ٻين ڊگرين) کان اڳتي جي تعليم

۞ [انگ: Post graduation]

• **پوسٽ مارٽَم:** [ا - مذ] لاش جو معائنو. مردي جي تحقيقات (جيئن موت جي واقع ٿيڻ جو سبب معلوم ٿي سگهي)

۞ [انگ: Post Mortem]

• **پوسَرِ:** [ا - مث] ساڙ. ٻچ. جلن. ڪام

۞ حسد

۞ غصو. چڙ. ڪاوڙ

۞ خارش (زخم يا ڦٽ ۾)

– **پوسِراٽُ:** [ا - مذ] حسد. ساڙ. بغض. جلن

– **پوسِرائِڻُ:** [مصدر 'پوسرڻ' مان متعدي بالواسطه] ساڙ ڏيارڻ. جلائڻ. اندر ساڙڻ

۞ ڪاوڙائڻ. غصو ڏيارڻ

۞ [پوسرايو، پوسرائيندو، پوسرايل]

– **پوسِرجَڻُ:** [مصدر 'پوسرڻ' مان فعل مجهول] سڙڻ. ٻچڻ

۞ حسد ڪرڻ. ساڙ ڪرڻ

۞ ڪاوڙ ڪرڻ. غصو ڪرڻ

۞ [پوسريو، پوسربو، پوسريل]

– **پوسِرڻُ:** [مص - فعل لازمي] سڙڻ. ٻچڻ. ڪامڻ (اندر ۾)

۞ حسد ڪرڻ. ساڙ ڪرڻ. بغض ڪرڻ

۞ ڪاوڙ ڪرڻ. غصو ڪرڻ

۞ خارش ٿيڻ (زخم ۾)

۞ [پوسريو، پوسريا، پوسري، پوسريون، پوسرندو، پوسرندا، پوسرندي، پوسرنديون، پوسريل]

● **پوسَلِ**: [ا - مث] لاڻ لمي ترِي
○ کَهم
○ پاڻيءَ واري زمين
○ پٽ جي چڙهي لڳڻ ڪري ٺهندڙ تري واري زمين ۽ رڙ پاسو
○ [س: ٿ]

– **پوسِلو ج پوسِلا**: [ا - مذ] پوسل، لاڻ، ڪپ
○ ڪپ جهڙي زمين

– **پوسِلي**: [ا - مذ] پوسل واري زمين تي رهڻ ڪري ٿيل بخار، بخار جو هڪ قسم

● **پوسَڻُ**: [مص - فعل متعدي] پرورش ڪرڻ، نپائڻ، نائڻ (هي لفظ هميشه 'پالڻ' جو تبع ٿي ڪم اچي 'پالڻ پوسڻ')
○ [س: پوشڻ]
○ [مص] پوسڻ
○ [امر] پوس
○ [مضارع] پوسيان (ج) پوسيون، پوسين (ج) پوسيو، پوسي (ج) پوسين
○ [زمان حال ناقص لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
○ [حال] پوسي ٿو (ج) پوسين ٿا
○ [حال مث] پوسي ٿي (ج) پوسين ٿيون
○ [ماضي] پوسيو (ج) پوسيا
○ [ماضي مث] پوسي (ج) پوسيون
○ [مستقبل] پوسيندو (ج) پوسيندا
○ [مستقبل مث] پوسيندي (ج) پوسينديون
○ [اسم مفعول] پوسيل

● **پوسو**: [ا - مذ] پاڻيءَ جو زيان، هاڃو، ٻير
○ پسجڻ
○ گهڻي پاڻي چڙهيل زمين، فصل کي وڌيڪ پاڻي ڏيڻ جي حالت

● **پوش**: [ح - ندا] خبردار، هوشيار
○ [ف: ... هوش ۽ خبرداريءَ سان]
○ پري، جند، جو ... 'پري ٿيو'
'بقائي دب ۾ بهري، پوش پيادا پارس هي' (محمد فقير کتياڻ)

– **پوش پوش**: [ح - ندا] پاسي پاسي، پري پري، پري ٿيو هٽي وڃو

● **پوشُ ج پوش**: [ا - مذ] ڍڪ، غلاف
○ [ف]
○ حجاب، پردو، نقاب
○ لباس
○ پرت پريل ڪپڙو (جيڪو غلاف طور ڪم اچي)
○ ڪتاب مٿان ڏنل ڍڪ (ڪپڙي يا ڪاغذ جو)
○ [صفت] 'ڍڪيندڙ' جي مفهوم ۾ مرڪب لفظن سان استعمال ٿيندڙ لفظ [جيئن: 'پرده پوش'، 'پاپوش' وغيره]

– **پوشِي**: [ا - مث] ڍڪڻ جي حالت
○ مرڪب لفظن جي آخر ۾ ڪم ايندڙ لفظ [جيئن: 'پرده پوشي'، 'چشم پوشي' وغيره]

– **پوشِيَلُ**: [صفت] پوش چڙهيل، ڍڪيل

● **پوشاڪَ ج پوشاڪون**: [ا - مث] وڳو، لباس، ڪپڙا (پائڻ جا)
○ [ف]
گند جن جيءَ، گوڏ ۾، پاهوڙا پوشاڪ (شاهه / ڪاموڏ)

– **پوشاڪِي ج پوشاڪِي**: [صفت] پوشاڪ وارو، سٺا ڪپڙا پائيندڙ، ڪپڙي لٽي اجڪ، خوش پوشاڪ وارو

● **پوشيدگِي ج پوشِيدگِيُون**: [ا - مث] لڪ، ڍڪ
○ سٺائي، صفائي، گندگيءَ کان پاسو ڪرڻ جي حالت
○ [ف]

● **پوشِيدو ج پوشِيدا**: [صفت] ڍڪيل، لڪل، مخفي، پنهان
○ [ف: پوشيده]
○ صاف، سٺو
○ نرمل، اجرو
○ زيبندار، عمدو، سهڻو، ناهوڪو
○ نازڪ، نفيس
○ ڏاهو، سياڻو، دانا

– **پوشِيدائِي**: [ا - مث] صفائي، سٺائي، اڇائي، اُجرائي
○ نرملائي، نزاڪت، نفاست (عادتن توڙي ڪپڙي لٽي ۾)

• **پوکَ ج پوکُون:** [ا - مث] واڙ (ٻڪرين جي)، واڙو
۞ [س/ٿ]

• **پوکَ ج پوکُون:** [ا - مث] آبادي، زراعت، راهه، فصل، ٻني
۞ [سن: پوش]
۞ [ڪنايه] رهائي، اُٿي ويٺي، هلت چلت
'ڦلاڻي جي سڄي پوک پوکيل آهي' (جملو)

– **پوڪائِي:** [ا - مث] پوکڻ جو اُجورو

– **پوڪائِڻُ:** [مصدر 'پوکڻ' مان فعل متعدي بالواسطه] آباد ڪرائڻ (زمين)، پوک ڪرائڻ
۞ [پوڪيو، پوڪيندو، پوڪيل]

– **پوکَ پوکِڻ:** [اصطلاح] نيڪيءَ جو ڪم ڪرڻ، ڪنهن سان چڱو قدم کڻڻ، ڪنهن سان اثر رسوخ پيدا ڪرڻ
۞ نيڪ يا بدعمل ڪرڻ

– **پوکِجَڻُ:** [مصدر 'پوکڻ' مان فعل مجهول] آباد ٿيڻ
۞ [پوکيو، پوکبو، پوکيل]

– **پوکَ ڪرڻ:** [اصطلاح] آبادي ڪرڻ، فصل پوکڻ، ٻني ڪرڻ

– **پوکَ لُڻَڻ:** [اصطلاح] نتيجو پوکڻ
'جيڪو پوکيندو سو لڻندو' (چوڻي)

– **پوکڻُ:** [مص - فعل متعدي] پوکَ ڪرڻ، آبادي ڪرڻ، فصل ڪرڻ
۞ ٻج ڇٽڻ
۞ هڻڻ (وڻ/ٻوٽا)
۞ درياهه ۾ ڙڃ وجهڻ
۞ [مص] پوکڻ
۞ [امر] پوک
۞ [مضارع] پوکيان (ج) پوکيون، پوکين (ج) پوکيو، پوکي (ج) پوکين
۞ [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]
۞ [حال] پوکي ٿو (ج) پوکين ٿا
۞ [حال مث] پوکي ٿي (ج) پوکين ٿيون
۞ [ماضي] پوکيو (ج) پوکيا
۞ [ماضي مث] پوکي (ج) پوکيون
۞ [مستقبل] پوکيندو (ج) پوکيندا
۞ [مستقبل مث] پوکيندي (ج) پوکينديون
۞ [اسم مفعول] پوکيل

– **پوکِڙِي:** [ا - مث] پوکڻ جو نمونو
'جوٽڙي جونجي، پوکڙي پوکجي' (مدهوش پڻو)

• **پوگِرانُ:** [ا - مذ] گاهه جو هڪ قسم
۞ [س/ٿ]

• **پولُ ج پولَ:** [ا - مذ] پور، خال، خلا
۞ سوراخ، ٽنگ، ڀرڳهل، ڀر
۞ [سن: پل]
۞ راز، ڳجهه
۞ عيب، وڏ
۞ پچاڙي، آخر
۞ ڪنهن به شيءِ جو پوئيون حصو
۞ ڏڙ جو پوئيون حصو، ڏونگري، پولهه

– **پولَ پڌرا ڪرڻ:** [اصطلاح] راز ظاهر ڪرڻ، ڳجهه پڌرا ڪرڻ، عيب کولڻ، ڪئيا ڪم ظاهر ڪرڻ

• **پولُ ج پولَ:** [ا - مذ] ٿنڀو، ٿلهه، ڪنڀو
۞ [انگ: Pole]
۞ ٻيل گاڏيءَ جي وچين ڪاٺي
۞ گهوڙي گاڏيءَ جي اڳ وارين ٻن ڪاٺين مان هڪ ڪاٺي

• **پُولُ ج پُولَ:** [ا - مذ] تالاب، حوض
۞ [انگ: Pool]

• **پولادُ:** [ا - مذ] فولاد، رڪ
۞ [ف]

• **پولارُ ج پولارَ:** [ا - مذ] پور، خال، پول
۞ [سن: پل]
۞ پنجن عناصرن مان هڪ عنصر (هوا، باهه، پاڻي، مٽي، پولار)
۞ زمين ۽ آسمان جو درمياني فاصلو

• **پولِٽرِي:** [ا - مث] پالتو مرغيون، مرغ باني
۞ [انگ: Poultry]

– **پولِٽرِي فارَم:** [ا - مذ] مرغي خانو، اها جڳهه، جتي ڪاروباري مقصد لاءِ مرغين جي پالنا ڪئي ويندي آهي
۞ [انگ: Poultry Farm]

• **پولِڙي:** [اِ - مث] پيرن ۾ پائڻ جو هڪ ڳهه

◦ [س/ت]

• **پولڙو/ پولڙو ج پولڙا/ پولڙا:** [اِ - مذ] ليڙون، لَٽ، ڳوڻ، ڇيٿڙو آنءِ ڪٺ جي نقلي جو هڪ ڪولڙو

◦ [س/ل]

• **پولڙي/پولڙي ج پولڙيون/پولڙيون:** [اِ - مث] ٻولڙي، ٻڪري، رڍ وغيره جي نقلي جي هڪ ڪوڙهي

◦ [س/ل]

– **پولڙيون/پولڙيون ڪٽائڻ:** [اصطلاح] ٻي عزمي، جهڙو ڪم ڏين، تيڄ ڪم ڪرائڻ، ڇڙوڪرڻ

◦ تڪليف ڏين

◦ هيسائڻ، ڏباءُ رکڻ

◦ [س/ڪوهـ]

• **پولَ سيڙهي:** [اِ - مث] نرم ڪُڻ واري ٻڪري (جيڪا تري زورتي ڏهي سگهجي)

◦ [س/ت]

• **پولنگ:** [اِ - مث] ووٽ ڏين جو عمل، راءِ ڏين جو عمل

◦ [انگ: Polling]

– **پولنگ اِستاف:** [اِ - مذ] اليڪشن ڪميشن پاران ووٽ ڏيارن لاءِ مقرر ڪيل عارضي عملو

◦ [انگ: Polling Staff]

– **پولنگ اِستيشن:** [اِ - مث] اهڙي جڳهه جتي اليڪشن واري ڏينهن تي ووٽ وجهي سگهجي

◦ [انگ: Polling Station]

– **پولنگ ٻوٿ:** [اِ - مذ] اليڪشن ۾ ووٽ وجهڻ واري جڳهه

◦ [انگ: Polling Booth]

• **پولو:** [اِ - مذ] راند جو هڪ قسم (جيڪا گهوڙن تي چڙهي کيندا آهن)

◦ [انگ: Polo]

◦ جند جي صفائي جو ڪپڙو، ٽاٽو

• **پولو ج پولا:** [صفت - مذ] پورو، سڪنو، ٿلهو

◦ نرم، ڪنٺرو

• **پولهِ ج پولهُون:** [اِ - مث] ٻنهين پاسي کان چيلهه کان هيٺيون حصو، چِتڙن جي ڦوٽو

◦ [س/ات]

– **پولهِ ڪڍڻ:** [اصطلاح] چيلهه کان هيٺ وارو حصو وڏي وڃڻ، ڳنڍيءَ جو ٻاهر نڪرڻ، سنڌن وڌا تين (گهڻي ڪاٺ يا چت مرڻ سبب)

• **پولهُ ج پولهَ:** [اِ - مذ] پوڙ، دمچي، ٻنيون ٻچ وارو حصو

◦ [س/ل]

– **پولهُ اوڳرَ:** [اِ - مث] تپڪ جو مرض، اسي ڦلي، پرڪ

• **پُولي ج پُوليُون:** [اِ - مث] تيلو (ڪڪڪ جي)

◦ [س/ات]

• **پوليٽڪس:** [اِ - مث] سياست

◦ [انگ: Politics]

– **پوليٽيڪل:** [صفت] سياسي

◦ [انگ: Political]

– **پوليٽيڪل سائنس:** [اِ - خاص] علم سياسيات

◦ [انگ: Political Science]

– **پوليٽيڪل ليڊر:** [صفت] سياسي اڳوان، سياسيدان

◦ [انگ: Political leader]

• **پوليس:** [اِ - مث] ڏوهن بند ڪرڻ ءِ امن قائم رکڻ وارو کاتو، شهر راکا، سپاهي

◦ شهر جي حفاظت وارو شهري (Civil) عملو

◦ [انگ: Police]

– **پوليس اِستيشن:** [اِ - مث] پوليس جي رهڻ جو هنڌ، ٿاڻو، ڳهاٽ، چونڪي

◦ [انگ: Police Station]

– **پوليس ٿاڻو:** [اِ - مذ] پوليس جي رهڻ جو هنڌ، ٿاڻو، ڳهاٽ، چونڪي

• **پوليو:** [اِ - مذ] ٻارن ۾ ٿيندڙ بيماري، جو هڪ قسم، ٻارن جو فالج (جنهن ۾ عضوا ناڪارا ٿي ويندا آهن)

◦ [انگ: Polio]

- **پـوَنِ:** [ا - مث] هوا، واءُ، هير
  ⁂ [سن: پون]
- **پُـونارِي ج پُـونارِيُون:** [ا - مث] اوچو ڪاڻو، سڻ رڄي
  ⁂ [س/ڪوهـ]
- **پُونِيلو ج پُونِيلا:** [ا - مذ] مڇيءَ جو هڪ قسم
  (بنا چلرن، گوشت نرم، قد 4 کان 6 انچ، ٻه قسم: هڪ اڇو ۽ ٻيو ڪارو)
  ⁂ [س/ل]
- **پونٽُ ج پونٽَ:** [ا - مذ] ڪوڙ، ٺڳ
  ⁂ [س/ات]

– **پونٽو ج پونٽا:** [صفت - مذ] ڪوڙو، ٺڳ
  ⁂ [مث: پونٽِي ج پونٽِيُون]

– **پونٽَ هَٽَڙ:** [اصطلاح] ڪوڙ هٽ، ٺڳن هٽ

- **پُـونجَ ج پُـونجُون:** [ا - مث] پنجڙي، پڇ
  ⁂ [س/ٿ]
  ⁂ چيلهـ (جانور جي)
- **پُـونجارَ ج پُـونجارُون:** [ا - مث] پنجڙي
  ⁂ جوٽي
  ڪيرن جا ٻه خمار، پيهن جي پونجار تي' (سچل)
- **پُـونجو/پُـونجهو ج پُـونجا/پُـونجها:** [ا - مذ] بچت، پچاڙيءَ جي رهت
  ⁂ [س/ات]
  ⁂ ڳاهڻ بعد ان سان مليل ڪڌا
  ⁂ [س/ات]
  ⁂ اُهي سارينون جن جو ان مٽيل هجي
- **پُـونجي ج پُـونجِيُون:** [ا - مث] ميڙيل ڌن، سرمايو، موڙي، ملڪيت
  ⁂ بچت، ثمر
  ⁂ ڏنڌي ۾ سيڙايل اصل رقم
  ⁂ [سن: پنج]
- **پُـونجهـ ج پُـونجُهون:** [ا - مث] پڇ، پڇڙي
  ⁂ پني، پڇاڙي، پويون حصو
  ⁂ غاشيي جو پويون پلاند
- **پُـونجها:** [ا - مذ] صفا ڪرڻ يا واڄڻ بعد ڪچري کان دار ڪيل اَن
  ⁂ [س/ات]
- **پونڇي ج پونڇِيُون:** [ا - مث] ڪپهـ جو هڪ قسم، ٻانهن ۾ ٻڌڻ جي سون يا چانديءَ جي پٽي
- **پُـونڄُ ج پُـونڄَ:** [ا - مذ] پڇ
  ⁂ [س/ٿ/ سن: پڇڇ]
- **پونڇَلُ:** [ا - مذ] ٿڌڪل وهٽ
  ⁂ [س/ٿ]
- **پُـوندو ج پُـوندا:** [ا - مذ] ٻنڌڻ، ٻڌڻ
  ⁂ [س/ٿ]
- **پُـونڊَرُ ج پُـونڊَرَ:** [ا - مذ: لفظ 'پائوڊر' جو بگڙيل اُچار] سنهو، پيٺل بورو، سفوف، خوشبودار، سنهو ميدو، جهڙو اٽو
  (جيڪو منهن ۽ بدن تي پگهر کان بچڻ لاءِ هڻجي)
  ⁂ [انگ: Powder]
- **پونسِ:** [ظرف] هڪدم، جهٽ پٽ
  ⁂ [لس]
  'هو پونس پٽي تي اٿين اچي جيئن مانجهي ملهـ روڙهن' (نوت)
  –
  'ڪبوتر ڪونڌين تي پونس ڪريو پون' (ڏونگريو)
- **پونسارُ ج پونسارَ:** [ا - مذ] ڪورڪي ڪم جو هڪ اوزار
  (تاڃيءَ جي اندر ٻيل ٻه ڪانيون، جي ڪڏهن ۾ پيرڙين سان ٻڌل هونديون ۽ پيرڙين هيٺ مٿي ڪرڻ سان تاڃيءَ جا تندا هيٺ مٿي ٿيندا ۽ پيتواڄي سگهندو)
- **پـوسَتِ:** [ظرف] هڪدم، جلد، اُتي جو اُتي، ترت
  ⁂ اول، شروع ۾، اُٿڻ سان، اَيندي ئي
- **پونسَرُ ج پونسَرَ:** [ا - مذ] ڪورڪي ڪم جو هڪ اوزار
  (تاڃيءَ جي اندر ٻيل ٻه ڪانيون، جي ڪڏهن ۾ پيرڙين سان ٻڌل هونديون ۽ پيرڙين هيٺ مٿي ڪرڻ سان تاڃيءَ جا تندا هيٺ مٿي ٿيندا ۽ پيتواڄي سگهندو)
  ⁂ [س/ات]
- **پونڪَ:** [ا - مث] ماهي مار جي پاڻيءَ ۾ ويهڪ
  ⁂ رات جو پاڻيءَ جي پکين جي جوڳ ڪرڻ جي جاءِ
  ⁂ [س/ات]

• **پُونڪِڙو ج پُونڪِڙا:** [ا - مذ] ننڍڙين ڇوڪرين جي مينڍين ٻڌڻ جو سڳو

• **پَوَنگ:** [صفت] سهڻو. سٺو. ڀلو
☼ [س/ل]

• **پُونگ:** [ا - مث] 'پونگڙن' جو جمع. پونگڙن جو ولر. تمام گهڻا ٻچا. جهجهو اولاد. گهڻا ٻار

• **پُونگِرجڻُ:** [فعل مجهول] ڦوسائجڻ. ڪاوڙجڻ. ڀنگرجڻ
☼ [پُونگريو، پُونگريو، پُونگريل]

• **پُونگَڙِ:** [ا - مث] 'پونگڙن' جو جمع. پونگڙن جو ولر. تمام گهڻا ٻچا. جهجهو اولاد. گهڻا ٻار

• **پُونگِڙو ج پُونگِڙا:** [ا - مذ] ڪتي، يا ٻلي، جو ٻچو. ٻلونگڙو

• **پونَمُ:** [ا - مذ] چوڏهين، جو چنڊ ٻدر. ماهه ڪامل
☼ [هند]
'پونم پاڇيرين، سيجان چنڊ سيرين' (خليفو نبي بخش)

• **پُونو:** [ا - مذ] چنڊ. چوڏهين جو چنڊ
☼ [هند]

• **پُونءِ:** [ا - مث] ڦٽ ڦرڙي، مان نڪتل گند. رڱ
☼ [سن: پويہ]
☼ ٻڪري
☼ [س/ل]

• **پُونٺاڏُ:** [ا - مذ] پويون پاڳو
☼ [س/ٺ]

• **پُونٺارُ ج پُونٺارَ:** [ا - مذ] ٻڪرار ڌڻهار
☼ [س/ٺ]
☼ [ا - خاص] مينگهواڙن جي هڪ ذات
☼ [س/ٺ]

• **پُونٺاري ج پُونٺاريُون:** [ا - مث] مينگهواڙن، ڀيلن ۽ راڄپوتن وغيره ڪان اوسر تي اڳاڙيل حصو
☼ [س/ٺ]

• **پُونٺَرَ:** [ا - مث] 'پونٺرن' جو جمع. تمام گهڻا پونٺرا (پاڻي، جا جيت)

• **پُونٺرو ج پُونٺرا:** [ا - مذ] پاڻي، جو هڪ جيت. پنگ'
☼ [س/ات]

• **پُونٺون ج پُونٺا:** [ا - مث] حصو. ڀتي. پاڳو
☼ [س/ٺ]

• **پُونياڙِي ج پُونياڙِيُون:** [ا - مث] نما شام. سانجهي. ٻوڇاڙي. پوياڙي

• **پونيَرُ ج پونيَرَ:** [صفت] پويون. پوئتي ڇڏيل (اولاد). جانشين
☼ پس مانده. پوئتي پيل
☼ [ا - مذ] پيڙهي. نسل

• **پَوَڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڪِرڻ. مٿان ڪان هيٺ اچڻ
☼ [سن: پتن، پت - ڪِرڻ]
☼ اوتجڻ. هارجڻ
☼ وسڻ (برسات)
☼ ڪڙڪڻ. نازل ٿيڻ (مصيبت/ڪمهلو مهمان)
☼ سمهڻ. ليٽڻ
☼ ڍهڻ
☼ گهڙڻ. پيهجڻ. اندر ٿيڻ
☼ ٿيڻ (سور وغيره)
☼ چانئجي وڃڻ. پڄجي وڃڻ
☼ محسوس ٿيڻ. لڳڻ (ضرورت/سيءِ)
☼ اثر ٿيڻ (دوا جو)
'هي، وکر ڪيترن ئي مرضن تي پوندو آهي' (جملو)
☼ ملڻ. حاصل ٿيڻ
☼ [سن: آپيہ]
☼ موجود هجڻ
'فلاڻي شئي مون وٽ پئي آهي' (جملو)
☼ [پيو، پيا، پئي، پيون، پوندو، پوندا، پوندي، پونديون، پيل]

— **پَوَڻَ سَٿ:** [ظرف] يڪدم. انهي، وقت

• **پوڻُ ج پوڻَ:** [ا - مذ] جانور ڪي ڦاسائڻ لاء، زمين ۾ کوٽيل کڏ
☼ نرم زمين ۾ پاڻي، جي وهڪري سبب اندر ئي اندر غار ٺهي پوندڙ ٽيل خال (جيڪو ڪيترو ب پاڻي ساڻ ن پرجي)

• **پوٽڻُ:** [مص - فعل متعدي] وڃائڻ. ضايع ڪرڻ

٭ مفت ۾ ڏيڻ

٭ [س/ٽ]

٭ [مص] پوٽڻ

٭ [امر] پوٽ

٭ [پوٽيو پوٽيندو پوٽيل]

• **پوٽو ج پوٽا:** [صفت - مذ] ڪنهن به شي، جو ننڍو حصو. ننڍو

[جيئن: 'پوٽا پڻ'، 'پوٽا ٽي' وغيره]

٭ اڻپورو. ٿورو. گهٽ

٭ [سن: پارون: پادَ = چوٿون حصو + اُون = گهٽ]

٭ ضعيف. ڏٻرو. هيڻو

٭ ٽڪل. ڪمزور

٭ بيمار. اگهو

٭ [مث: پوٽي ج پوٽيون]

– **پوٽائِي:** [ا - مث] ننڍائي

٭ ڪمي. اڻپورائي

٭ هيڻائي. بيماري. اُگهائي

– **پوٽو ٿيڻ:** [اصطلاح] ننڍو ٿيڻ

٭ گهٽ ٿيڻ

٭ ڏٻرو ٿيڻ

٭ هيڻو ٿيڻ (مالي حالت ۾). غريب ٿيڻ

– **پوٽو پئجي وڃڻ:** [اصطلاح] بدن جو ساهه ستُ ڇڏائي وڃڻ. پويان پساهه ٿيڻ

– **پوٽو پوڻ:** [اصطلاح] ضعيف ٿيڻ

٭ ڏٻرو ٿيڻ. هيڻو ٿيڻ

٭ سخت بيمار ٿيڻ

٭ ٻُڏتي ٻوڙ. گهٽجي وڃڻ

• **پُوٽي:** [ا - خاص] جابلو سرهي گاهه جو هڪ قسم

٭ [س/ڪوهه/ات]

'باس پوٽيءَ جي، مشڪ ڪٿوري جهڙي' (جرتي)

• **پُوٽِي ج پُوٽِيُون:** [ا - مث] ڪپهه جو صاف ڪيل ٻڙو. ٻهو. ڦينجهو

[س/ات/ سن: پوڻ + اڪا پنجڪا]

– **پوٽِيائِي ج پوٽِيائِيُون:** [ا - مث] پوتين ڌاڳن لاءِ، ڪاٺي، جو پاتوهه جو خاص ٽڪر

٭ پهن ڌاڳن لاءِ تيلي يا سنهي ڪاٺي

– **پُوٽِيُو پڌريون ڪرڻ:** [اصطلاح] راز ظاهر ڪرڻ. ڀيد کولڻ. ذرو پرزو ظاهر ڪري ڏيڻ

• **پوٽِيڻِي:** [صفت - مث] شادي، بعد پهريون ويم. پٺيڻي. پهرينجي

• **پوهُہ:** [ا -مذ] هندي سال جو ڏهون مهينو (جيڪو ٿهه سياري ۾ ايندو آهي جنهنڪري چوندا آهن "پوهه، ڪَلَن ڪوهه. پوهه. لاٿا لوهه")

• **پوهُہ ج پوهَہ:** [ا - مذ] ٻهه. ارادو

'ڪري پوهه پناه، اچي پيو اوڃتو' (خليفو نبي بخش)

• **پوهانئون:** [ظرف] ٿورو پويون. ٿورو پوئتي. پويان. پوئتان

٭ ٿوري وقت ۾. جلدي

• **پوهائي ج پوهائيُون:** [ا - مث] پيڙهي. پٺهائي. نسل. نسب. اولاد

٭ بنياد

• **پوهِڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڪِرِ ۾ پچائڻ (انبڙي وغيره)

٭ باهه ۾ پچائڻ

٭ نرم ڪرڻ

٭ ڏنگي ڪاٺيءَ کي باهه ۾ سڌو ڪري گرم ڪرڻ

٭ [س/ڪوهه]

٭ [مص] پوهڻ

٭ [امر] پوهه

٭ [پوهيو پوهيندو پوهيل]

• **پوهو ج پوها:** [ا - مذ] پهو. ڪپهه جو ٻڙو

٭ ڇينو

٭ [س/ل]

• **پوهيتاڻِي:** [ا - خاص] مزاري بلوچن جو هڪ قبيلو (مسي ڏاتين جي شاخ)

• **پوءِ:** [ظرف] بعد، آخر، پڄاڻان
◦ آخرڪار، نيٺ
◦ پڄاڙي جو
◦ اڳي پوءِ، آئنده لاءِ
– **پوءِ پرو:** [ظرف] ٿورو پوئتي، پٺتي
◦ ٿورو دير سان
– **پوئتان:** [ظرف] پويان، پٺيان کان
◦ پڄاڙيءَ ۾، آخر ۾
– **پوئتانهُون:** [ظرف] ٿورو پٺئين پاسي، پويان، پٺتي
◦ ٿورو پوءِ، ٿورو دير سان
– **پوئتي:** [ظرف] پويان، پٺيان، پٺتي، ٿورو پٺتي، پوءِ پرو
– **پوءِ پرينهن:** [ظرف] اڳي پوءِ، نيٺ، آخرڪار
◦ اڳتي لاءِ، ڪڏهن به، آئنده
– **پوءِ جو پهرُ:** [ا - مذ] پڄاڙيءَ جو وقت، پيري، عمر جو آخري وقت
– **پوءِ ڏائو ج پوءِ ڏاوا:** [صفت - مذ] پوءِ ڏاول، نئين مان ملڪيت وارو ٿيل، اهو ماڻهو جيڪو پهرين نه غريب هجي، پر پوءِ شاهوڪار ٿي وڃي
'پوءِ ڏائي ڪان قرض نه ڪڇجي، تروڙي لتاڙي لک' (چوڻي)
◦ تُند مزاج، هٺيلو، مغرور
◦ اجائي وڏائيءَ وارو، هلڪي طبيعت وارو
– **پوئرُ ج پوئرَ:** [صفت] اولاد، نسل
◦ پوين جي سنڀال ڪندڙ
◦ پٺيان لڳندڙ (ڪنهن وڃايل شيءِ جي)
◦ پنيرو
◦ پويان پير ڪندڙ، پاجوڪڙ
◦ بي وفا
◦ بي همت
◦ [س/ات]
هيسه گس ڪسا، ڪرن وارو
– **پوءِ ڪاڻ رکڻ:** [اصطلاح] بچت ڪرڻ، اڳي ويل لاءِ ڪجهه رکي ڇڏڻ
◦ دور انديشي ڪرڻ
◦ [س/ات]

– **پوئواري ج پوئواريُون:** [ا - مت] پٺيان جي سنڀال
◦ يادگيري، پرگهور، سار سنڀال
◦ پٺ ڀرائي، حمايت، مدد
◦ پيروي
◦ تقليد
◦ ڪنهن مري ويل ماڻهوءَ جي يادگيري
'ڏي ڪا دلدار دلداري، پرين پرچي ڪر پوءِ واري' (محمد فقير کتياڻ)
– **پوئواري ڪرڻ:** [اصطلاح] سنڀال ڪرڻ، خبر چار لهڻ، پرگهور ڪرڻ
◦ شروع ٿيل ڪم جي سنڀال ڪندو رهڻ
– **پوءِ واهو:** [ظرف] پوئتي، پٺتي
◦ [صفت] پوئتي لڙيل
◦ [س/ات]
– **پوئيرُ ج پوئيرَ:** [صفت] اولاد، نسل، پيڙهي، وارث، پوئيرُ، پٺت، پٽ
◦ مددگار
– **پوئين پيرين ڦرڻ:** [اصطلاح] پوئتي موٽڻ، واپس ورڻ، انهن ئي پيرن تي موٽڻ
◦ شڪست کائڻ
◦ پڇي رهڻ
• **پوءِ:** [ا - مذ] پوين حصو، پٺ وارو پاڳو
• **پُوناڙي/پُوناڙي:** [ا -مت] سارين ۾ ٿيندڙ گاهه جو بج، پواڙي
• **پُوناڙي:** [ا -خاص] گاهه جو هڪ قسم، سارين ۾ ٿيندڙ گاهه
• **پوئٽ:** [صفت] شاعر
◦ [انگ: Poet]
– **پوئٽري:** [ا - مت] شاعري
◦ [انگ: Poetry]
• **پُوئَر:** [صفت] مسڪين، غريب
◦ [انگ: Poor]
– **پُوئَر فُود:** [ا -مت] غريبانو کاڌو (جيئن: دال، سبزيون، ساڳي ڀاڄي وغيره)
◦ [انگ: Poor food]

• **پوئِڪِي:** [ا - مث] مڇيءَ جو هڪ قسم (پٺي ميرانجهڙي، پيٽ اڇو پکن تي سنهان تِڪا، اکين مٿان ڏِگهيون مڇون)، ملي، جرڪو

• **پوئِلَگُ ج پوئِلَگَ:** [صفت] پٺيان لڳندڙ، پيروي ڪندڙ، پيرو، مقلد، مڃيندڙ، تابعدار، مريد، چيلو

– **پوئِلَگِي:** [ا - مث] پيروي، مريدي، تابعداري

• **پوئِم:** [ا - مذ] نظم، شعر

* [انگ: Poem]

• **پوئِڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڌاڳي يا تار ۾ موتي يا گل وغيره وجهڻ

* [سن: پروٿيم]

* [مص] پوئڻ

* [امر] پوءِ

* [مضارع] پوئيان (ج) پوئُون، پوئين (ج) پويو، پوئي (ج) پوئين

* [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

* [حال] پوئي ٿو (ج) پوئين ٿا

* [حال مث] پوئي ٿي (ج) پوئين ٿيون

* [ماضي] پويو (ج) پويا

* [ماضي مث] پوئي (ج) پوئيون

* [مستقبل] پوئيندو (ج) پوئيندا

* [مستقبل مث] پوئيندي (ج) پوئينديون

* [اسم مفعول] پوئيل

– **پوئيل:** [صفت] ... پيل (ڌاڳي يا تار ۾ موتي يا گل وغيره)

* پيوست ٿيل، جڙيل

'پرينءَ سان پوئيل، ٿلها رهي ساهڙ سين جو' (شيخ اياز)

• **پُوئو ج پُوئا:** [ا - مذ] اها رقم جيڪا شاديءَ جي موقعي تي ڪاج ڪندڙ کي عزيزن قريبن طرفان ملي، پوڙ، باهڙ، مبارڪي، سلامي

* چانورن جو چلڙو

* نڪين يا ندي، جو منهن

* [س/ڪوهه]

• **پوئِي:** [ا - مذ] خوشبودار گاهه جو هڪ قسم (سرهاڻ گهڻي، ڏين وانگر سنهون ٿئي)

* سسئيءَ جو پٽر

* بيت الخلا، پٺي

• **پوئِي پُرڪ:** [ا - مث] چوپائي مال کي ڏست جي بيماري، آسي ڦلي

* [س/ات]

• **پوئِين ج پوئِيُون:** [صفت - مث] پٺ واري، پڇاڙيءَ واري

* ['پويون' جو مونث]

* [ا - مث] پڇاڙيءَ واري ملنهه

– **پوئِين ڦَلَ:** [ا - مث] اسر جو وقت، باک ڦٽيءَ کان ٿورو اڳ، پيچ پٺي، پرڀات، سحر

• **پويارُ ج پويارَ:** [صفت] پوٺواري ڪندڙ، مددگار، پٺ پرو

• **پوياڙِي ج پوياڙِيون:** [ا - مث] سج لهڻ جو وقت، پوڇاڙي، نما شام

* [ضد: اڳياڙِي]

* [س/ل]

• **پويان:** [ظرف] پٺيان، ڪڏ

* آخرين

* [سن: پشچات = پوءِ]

– **پويان پَوَڻُ:** [اصطلاح] پٺ وٺڻ، تعاقب ڪرڻ، پيڇو ڪرڻ

* دشمني ڪرڻ

* نقصان ڏيڻ لاءِ پيڇو ڪرڻ، ڪڏ پوڻ

* نقصان پهچائڻ لاءِ ڪوشش ڪندو رهڻ

– **پويان پيرَ ڪرڻ:** [اصطلاح] پوئتي هٽڻ، پوئتي موٽڻ

* پڇي وڃڻ، شڪست کائڻ

* دوستي ڦٽائڻ، بيوفائي ڪرڻ

• **پويُون ج پويان:** [صفت] پڇاڙيءَ وارو، آخرين، پٺيون، سڀ جو

-- **پويان پَساهَہ:** [ا - مذ] آخري دم، سڪرات جو وقت جيئن جون پويون گهڙيون، زندگيءَ جي پڇاڙي

– **پوئُون پَهَرُ:** [ا - مذ] ڏينهن جو جوٿون پهر. شام جو وقت
⁂ ڪراڙپ. بڍاپڻ
⁂ آخري وقت. حياتيءَ جي پڇاڙي

– **پوين پير ڏيڻ:** [اصطلاح] پوئتي موٽڻ. ڀڄڻ
'محبت جي ميدان ۾ پوين پير نہ ڏيڻ' (خان زئي)

• **پويَرُ ج پويَرَ:** [ا - مذ] پويون. پوئتي ڇڏيل (اولاد). جانشين
⁂ پيڙهي. نسل

• **پہ:** [ح - جملو] ٻہ. ٻي. ٻئي

• **پَهَ ج پَهُون:** [ا - مث] ٻڪري
⁂ رِڍ
⁂ [سن: پشُھ]

• **پَهُ ج پَهَ:** [ا - مذ] رَستو. واٽ. گَسُ
⁂ [سن: پٿ]
⁂ مسافري. پنڌ
'پَنڌِ پَهُ پکين کي، پيئي منڌ برباڌ' (شاھ / معذوري)

• **پَهُ ج پَهَ:** [ا - مذ] پور. خيال. اُدمو
⁂ اونهون ويچار. غور
⁂ ارادو. قصد
'پتنگن پَهُ ڪيو مِڙيا مٿي مچ' (شاھ / يمن ڪلياڻ)
⁂ صلاح. رِٿَ. مشورو
⁂ پرولي. گجهارت
'عجب عبادتَ، پَهُ پروڙن اُن جو' (شاھ / رامڪلي)

– **پَهُ پارِڻُ:** [اصطلاح] خيال ڪرڻ. ارادو ڪرڻ. رِٿَ رٿڻ
⁂ لحاظ رکڻ
'پرت جو پَهُ جي نہ پارن تن هزارين هوءِ ٿِيَڻ' (قاسم)

– **پَهُ پَچارَ:** [ا - مث] صلاح مصلحت
⁂ سوچ ويچار. گَڻ ڳوٿ
⁂ اظهارِ خيال
⁂ [س/لس]

– **پَهُ پَچائڻ:** [اصطلاح] خيال ڪرڻ. رٿون رٿڻ. صلاحون ڪرڻ. اٽڪلون ڪرڻ. منصوبا ٺاهڻ
⁂ ٺلهيون سوچون دل ۾ آڻڻ

– **پَهُ پَوَڻُ:** [اصطلاح] خيال پوڻ. پور پوڻ. اُدمو جاڳڻ. اوچتو خيال اچي وڃڻ

– **پَهَڪارُ:** [صفت] پهہ ڪندڙ. ارادو ڪندڙ
⁂ هم صلاح. صلاحو. هم خيال. مشير. رفيق
'پريان سين پَهَڪارَ رِندِي رَسائي ڪِيا' (شاھ / يمن ڪلياڻ)

– **پَهُ ڪرڻ:** [اصطلاح] خيال ڪرڻ. ارادو ڪرڻ. ويچار ڪرڻ
⁂ تهراءُ ڪرڻ

• **پُهَ:** [ا - مث] ماڪ جا ڦڙا. شبنم

• **پَهاڄَ ج پَهاڄُون:** [ا - مث] ٻهاڄ
⁂ اها سنهي ٻسانگي ڪاٺي جنهن سان هينان ٽيڪ ڏيئي ٿلهيون ڪاٺيون مٿي چاڙهجن. ڏِڪي. ٽيڪ
⁂ ناڙ يا هَرلي ۾ ڪم ايندڙ هڪ ڪاٺي (مهري کي مٿي ڪرڻ لاءِ مهري جي هينان ۽ پارونيءَ جي مٿان واري ٿلهي ڪاٺي)

• **پَهاڄَ ج پَهاڄُون:** [ا - مث] ڪنهن مڙس جون ٻہ يا وڌيڪ زالون هجن تہ هر هڪ زال، ٻيءَ کي ٻهاڄ سڏيندي. سوڪڻ
⁂ ڪنهن ٻہ عورت کي نفرت طور چوڻ جو لفظ

– **پَهاڄَ آڻِڻ:** [اصطلاح] هڪ زال جي هوندي ٻي شادي ڪرڻ

– **پَهاڄِپو:** [ا -مذ] اهو حسد يا ساڙ جو پهاڄن ۾ ٿئي، ساڙ. حسد. دشمني. وير

– **پَهاڄِپو رَکڻ:** [اصطلاح] حسد يا ساڙ رکڻ. وير وجهڻ. رقابت رکڻ

– **پَهاڄِڙِي:** [ا - مث] مثل ٻهاڄ جي تصوير. جيڪا جيئري زال سون طور گجيءَ ۾ پائي

• **پُهاڏَ:** [ا - مث] اولاد. نسل. پيڙهي. پَٽ

• **پَهارَ:** [ا - مث] گهوڙي جو هڪ مرض (جنهن ۾ تنگ جي اندرين نبض چڙهي سجي پوي، پوئين پير جو منڊ)

• **پِهارِڻُ:** [مص - فعل متعدي] اندر وجهڻ. گهيڙڻ. لنگهائڻ. ٽنبڻ (سِبگ)
⁂ [سن: پرويش = داخل]
⁂ [مص] پِهارڻ
⁂ [امر] پِهار
⁂ [پهاريو پهاريندو پهاريل]

● ڀماڙُ ج ڀماڙَ: [ا - مذ] جبل، ڏونگر، پربت، ڇپر
☼ [سن: پراگ + هارهہ: پرستار = جبل]
'بسي تنهن ڀماڙ کي، اُجي نہ آرام' (شاهہ / ڪاهوڙي)
☼ [مجازاً] ڪٺن، ڏکيو، دشوار
'بل بل آهي ڀماڙ، جڻ واريءَ ۾ وقت جي' (شيخ اياز)
☼ [صفت/مجازاً] ڏگهو، قدآور
– ڀماڙِي ج ڀماڙِيُون: [ا - مٿ] ننڍو ڀماڙ، ٽڪري
– ڀماڙِي ج ڀماڙِي: [صفت - مذ] ڀماڙ جو، جابلو، ڇاپرو، جبل جو رهاڪو
● ڀماڙو ج ڀماڙا: [ا - مذ] ڪوڙو، ضربي جدول، Tabel
● ڀماڙِي: [ا - مٿ] هڪ راڳڻيءَ جو نالو
● ڀماڙِي طوطو/مِٺو: [ا - مذ] طوطي جو هڪ قسم، ڳالهائيندڙ طوطو
● ڀماڪو ج ڀماڪا: [ا - مذ] ڏاهپ جو قول، ڪهاوت، متولو، سياڻپ، دانائي يا ڪنهن واقعي جو ٿورن لفظن ۾ اشارو (جيڪو ڪنهن کي مثال طور ٻڌايو وڃي، جيئن 'ڪتو بہ ڪاڏي ڪنڪ بہ نہ ٻري' وغيره)، ڏاهن جو قول (جنهن ۾ دانائي، حڪمت جون ڳالهيون، توڙي سمجهاڻيءَ خاطر تاريخ جو ڪو واقعو بيان ٿيل هجي)
☼ رستو، واٽ
☼ نصيحت
● ڀماڳَ: [ا - مٿ] رڍن جو ڌڻ
☼ [س/ڪوهہ]
● ڀماڳُ: [ا - مذ] ميلاپ، وصال
'برين سين ڀماڳ، مون نماڻي نصيب ٿئي' (شاهہ)
● ڀمالُ ج ڀمالَ: [ا - مذ] جبل، ڏونگر، پربت، ڇپر
☼ [س/ل]
● ڀمانئُون: [ظرف] ٿورو پوئتي، پٺيرو
☼ ٿوري وقت ۾، يڪدم
● ڀمانڻُ ج ڀمانڻَ: [ا - مذ] ڀمڻُ، ڀاڻڻُ
☼ [س/ل]
☼ ڪچي ڌات (جنهن کي ڳڪاري ڀمرياٿين پالئو لوهہ، ٻيو ڳهاڙو لوهہ تنهن کان پوءِ رڪ جي صورت ۾ آڻبو آهي)

● ڀمائِي: [ا - مٿ] ڀوارڙي دوا طور ڪم ايندڙ ٻج جو هڪ قسم
☼ [س/ل]
● ڀمائِڻُ: [مص - فعل متعدي] سمجهائڻ، مڃائڻ، پرچائڻ، ريجهائڻ، خوش ڪرڻ
'جانب ضعيفيءَ سين پنهون ڀمايان' (شاهہ)
☼ [مص] ڀمائڻ
☼ [امر] ڀماءِ
☼ [ڀمايو ڀمائيندو ڀمائيل]
● ڀمائِي ج ڀمائِيُون: [ا - مٿ] ڀمو، ٻڙو (ڪپهہ جو)
☼ [س/ات]
● ڀمائِي ج ڀمائِيُون: [ا - مٿ] نسب، اولاد، پيڙهي، بنياد
☼ ذات، قبيلو، ڪٽنب
☼ نمونو، قسم
● ڀميائِڻُ: [مص - فعل متعدي] پرچائڻ، ريجهائڻ، پرچائڻ، پرچائڻ، راضي ڪرڻ
'ڀميتين ڀميائيج، ليلان پنهنجي ڪانڌ کي' (صديق فقير)
☼ [مص] ڀميائڻ
☼ [امر] ڀميا‏ءِ
☼ [ڀميايو ڀميائيندو ڀميايل]
● ڀمَٽِ: [ا - مٿ] اَن جا اوٻاريل داڻا، ڪهر
☼ ڪمند جي رس (جيڪا ڀمرٿين اوٻاري کان پوءِ ڳهاٽي حلت ۾ ٿئي)، ڀٽ
● ڀمَٽُ ج ڀمَٽَ: [ا - مذ] ٻور، خيال، ريجڪ
☼ رستو
☼ دستور، چال
☼ مرڪ
☼ لائق
☼ شيوو
☼ شادي وغيره ۾ ڪاج ڪندڙ کي مبارڪ، يا سلاميءَ طور ڏنل رقم، ٻنوٿو
☼ ناهہ، ميل، لاڳاپو، دوستي، ناتو
☼ سلوڪ
'وڻ ڇيڻ ڇيڻ، ڀمتُ انين جي ٻر' (شاهہ)

– **پَھَٽُ پَوَڻُ:** [اصطلاح] مرضي ٿيڻ. خيال ٿيڻ. پور پوڻ. ٺوچتو خيال اچي وڃڻ

⁕ ڀاٿيءَ ۾ رقم ملڻ (شاديءَ جي موقعي تي پوئي طور)

• **پُھتِڙِي:** [ا - مث] جوئر جو هڪ قسم (جنهن مان ڦلا ٺهن)

⁕ [س/ات]

• **پُھتَلُ ج پُھتَلَ:** [صفت: مصدر 'پھچڻ' مان اسم مفعول] رسيل (منزل تي)

⁕ مليل (خدا سان). رتل (الاهي رنگ ۾). خدا وارو. درويش درويشي جي وڏي منزل وارو. معرفت وارو

• **پَھَتِّرِ:** [ا - مث] لوهارڪي ڪم جو هڪ اوزار (رڪ مان ٺهيل جنهن سان ڪوڏر، ڪهاڙي وغيره جو پاهو ٺاهجي)

⁕ [س/ڪوهر]

• **پَھَچَ / پَھَچَ:** [ا - مث] ڪنهن مڙس جون ٻه يا وڌيڪ زالون هجن ته هر هڪ زال ٻيءَ کي پهاج سڏيندي. سوڪڻ

⁕ ڪنهن به عورت کي نفرت طور چوڻ جو لفظ

– **پَھچِيٽو/پَھچِيو:** [ا - مذ] پهاجپو. رقابت

• **پَھِچَ:** [ا - مث] چولو. چوغو. وڳو

• **پَھچَڻُ:** [مص - فعل متعدي] پرڻ. برابر ٿيڻ

⁕ پرچڻ. راضي ٿيڻ

⁕ چڙهت ڪرڻ

⁕ وير وٺڻ

⁕ [پهچيو پهچندو پهچيل]

• **پُھچَ:** [ا - مث] پهچڻ جي حالت

⁕ رسائي. پڄندي. اختيار. وس. زور

⁕ برابر

⁕ سگهه. طاقت

⁕ پهچڻ جو اطلاع

⁕ موٽ رسيد

– **پُھچائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] پڄائڻ. رسائڻ

⁕ موڪلي ڏيڻ. اُماڻڻ

⁕ پوري ڪرڻ (مراد)

⁕ [مص] پنهچائڻ

⁕ [امر] پنهچ

⁕ [مضارع] پنهچ يان (ج) پنهچايون. پنهچائين (ج) پنهچايو. پنهچائي (ج) پنهچائين

⁕ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

⁕ [حال] پنهچائي ٿو (ج) پنهچائين ٿا

⁕ [حال مث] پنهچائي ٿي (ج) پنهچائين ٿيون

⁕ [ماضي] پنهچايو (ج) پنهچايا

⁕ [ماضي مث] پنهچائي (ج) پنهچايون

⁕ [مستقبل] پنهچائيندو (ج) پنهچائيندا

⁕ [مستقبل مث] پنهچائيندي (ج) پنهچائينديون

⁕ [اسم مفعول] پنهچايل

– **پُھچائي ڇڏِڻُ:** [اصطلاح] رسائي ڇڏڻ. ڏيئي ڇڏڻ

⁕ اُماڻي ڇڏڻ

– **پُھچَ ڏِيڻ:** [اصطلاح] پهچ جو اطلاع ڏيڻ. رسيد ڏيڻ

⁕ تسلي ڏيڻ. پڪ ڏيڻ

– **پُھچَ کان ٻاهر:** [ظرف] پڄنديءَ کان ٻاهر. وس کان ٻاهر. پنهنجي وت يا طاقت کان مٿي

– **پُھچَڻُ / پُھچَڻُ:** [مص - فعل لازمي] رسڻ. پڄڻ

⁕ ملڻ

⁕ سهڙڻ (منزل تي)

⁕ اچڻ (ٺڪاڻي تي)

⁕ پورو ٿيڻ. طي ٿيڻ (رستو مفاصلو)

⁕ خدا تعاليٰ جو قُرب حاصل ٿيڻ

⁕ برابر ٿيڻ. هڪجيترو ٿيڻ (ڀيٽ ۾)

⁕ [پهتو پهتا، پهتي، پهتيون، پهچندو پهچندا، پهچندي، پهچنديون، پهتل]

– **پُھچَ وارو / پُھچوانُ:** [صفت - مذ] پڄنديءَ وارو. طاقت وارو. اثر رسوخ وارو

⁕ ڀيڙل

– **پُھچي وَڃڻ:** [اصطلاح] رسي وڃڻ. پڄي وڃڻ. پهتو ٿيڻ

⁕ برابر ٿي اچڻ (مقابلي ۾)

⁕ ڏاڍي صدمي هيٺ اچڻ

● **پهر**: [ا - مث] ماڻهو، شخص، جڻو، فرد
٭ نظرداري ڪرڻ وارو ڪوبہ ماڻهو
٭ گهر جو ڀاتي
٭ لوڙهو
٭ گهوٽڙو، وسنڌ
'مٿي تي اوبڏيو ڪانگي، ٻچي پهرين خبر پب' (خليفو گل محمد)
– **پهر لتاڙڻ**: [اصطلاح] حد ۾ تپي پوڻ، پرايا لوڙها لتاڙڻ
● **پَهَرُ** ج **پَهَرَ**: [ا - مذ] ڏينهن يا رات جو چوٿون حصو
٭ [س/ڪوهہ/ پرا: پهر، سن: پرهر]
٭ ٽن ڪلاڪن جو عرصو
'اَٺين پهر اَلڪ جي ڪووڙ ويراڳين' (شاهہ/ رامڪلي)
'سُتر ۾ پوئين پهر جي سارو سوز سماءِ' (شيخ اياز)
٭ ناري، لامَ
● **پهراٽ**: [ا - مذ] پهريون جاول بار، پهريٺي
● **پهراٽ/ پهراتِ** ج **پهراتيون**: [ا - مث] اُها ڏِڀي، مينهن وغيره جيڪا پهريون دفعو وياڻيل هجي، پهرٺين ڀيت واري مينهن، ڏڃي وغيره
● **پهراز**: [ا - مذ] ڪنڊ جي ڀرت جو هڪ قسم
٭ [س/ڪوهہ]
● **پهراڻُ** ج **پهراڻَ**: [ا - مذ] چولو، وڏو ڪڙتو (ڪليل ٻانهن سان ڍڳهي ۽ ريڪري دامن وارو)
٭ [ف: پيرهن]
● **پهرائڻُ**: [مصدر 'پهرڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] پارائڻ، ڏڪائڻ (ڪپڙا)، اوڍائڻ
٭ ٽيڻ، بوتبي پارائڻ (قرآن شريف کي)
٭ مال کي چرڻ لاءِ روانو ڪرڻ
٭ ماڻهن ۽ مال کي ڪم سان لڳائڻ
٭ [پهرائيو پهرائيندو پهرايل]
● **پهرائين**: [ظرف] پهريائين، اول، سروعات ۾، منڍ ۾
● **پهرجڻُ**: [مصدر 'پهرڻ' مان فعل مجهول] پائجڻ (ڪپڙا)، اوڍڻ (وڳو)
٭ چوپائي مال جو روانو ٿيڻ (چرڻ لاءِ)

● **پهرڻُ**: [مص - فعل متعدي] ڍڪڻ (وڳو)، پائڻ (ڪپڙا)
٭ [سن: پر ڌان، پر = چوڌاري + ڌا = پائڻ]
٭ مال جو چرڻ لاءِ وڃڻ
٭ دور سان وڃڻ
٭ گهر کان ٻاهر وڃڻ
٭ اُسهڻ
٭ مال ۽ ماڻهن جو ڪم سان لڳي وڃڻ
٭ پکڙڻ (ول يا ساوڪ جو)
٭ [مص] پهرڻ
٭ [امر] پهر
٭ [مضارع] پهريان (ج) پهريون، پهرين (ج) پهريو، پهري (ج) پهرين
٭ [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراري لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
٭ [حال] پهري ٿو (ج) پهرين ٿا
٭ [حال مث] پهري ٿي (ج) پهرين ٿيون
٭ [ماضي] پهريو (ج) پهريا
٭ [ماضي مث] پهري (ج) پهريون
٭ [مستقبل] پهريندو (ج) پهريندا
٭ [مستقبل مث] پهريندي (ج) پهرينديون
٭ [اسم مفعول] پهريل
– **پهري وڃڻ**: [اصطلاح] چوپائي مال جو چرڻ لاءِ جهنگ ڏانهن وڃڻ
● **پهرڻُ** ج **پهرڻَ**: [ا - مذ] ڪپڙو (پائڻ جو)، پهراڻ
'پر پهرڻ اسان جي انگن تي، آهن پراڻا'
● **پهرو** ج **پهرا**: [ا - مذ] چونڪي، رات جو گهر يا شهر جي نگرانيءَ لاءِ هوشياريءَ سان جاڳڻ ۽ چڪر لڳائڻ جي حالت
٭ نگراني، نگهباني، واهر، سنڀال
٭ [سن: پرهر + ڪهہ]
– **پهريدارُ** ج **پهريدارَ**: [صفت - مذ] چوڪيدار، محافظ، رکوال، رات جو سجاڳ رهي، گهر يا شهر جي حفاظت ڪرڻ وارو
– **پهري سجاڳ**: [صفت] جوڪس، خبردار، هوشيار
٭ پهريداري ڪندي سجاڳ رهندڙ

– **پـهَـري سُجاڳ رَهَڻ**: [اصطلاح] هوشيار رهڻ. خبردار رهڻ. چوڪس رهڻ

• **پـهـرُو ج پـهـرُو**: [ا - مذ] اهو جانور. جيڪو ڪهڻ لاءِ بيهاريو وڃي. (جهڙوڪ: رڍ، ٻڪري، چيلو ڪونهون، پاڏو وهڙو وغيره)

– **پـهـرُو پائِڻُ/وِجهڻ**: [اصطلاح] ٻڪري. چيلو وغيره ڪُهڻ (گوشت جي وڪري لاءِ)

• **پـهـروٽو ج پـهـروٽا**: [اصطلاح] پهريون ڄاول ٻار. پهرات

◦ [س/ل]

• **پـهـرُون**: [ا - مذ] ٿڻ جي ھڪڙي پاسي جيترو اُٿيل ڪپڙو

※ [س/ات]

– **پـهـرُون وَرائِڻُ**: [اصطلاح] اُٿيل ڪپڙو ٿڻ تي ويڙهڻ

• **پـهـرِياتِ/ پـهـرِيائِتِ**: [ا - مث] پهرئين ويم واري

• **پـهـرِيائِين/پِـهـريائِين**: [ظرف] پهرين. منڍ ۾. شروعات ۾

• **پـهـرِيلـِي**: [ا - مذ] پهريون ڄاول ٻار. پهريون ڄاول ٻ...

• **پـهـرِين/ پِـهـرِين**: [ظرف] پهريائين. شروع ۾. منڍ ۾

◦ [سن: پرٿم]

'پهرين پيٽ پنهوار جي پو ٻار ٻچا' (جوڳي)

– **پِـهـرِينـدي**: [ظرف] اول. شروع ۾. ابتدي. هڪدم

– **پـهـرِيندي شرط**: [ظرف] ابتدي شرط. اچڻ سان ئي. اول اول. پهريائين پهريائين. سڀ کان اول

• **پـهـرِيُون ج پـهـرِيان**: [صفت/ظرف] اول. اوائلي. منڍوارو. شروع وارو. اڳيون. ابتدائي. قطار ۾ منڍ وارو

– **پـهـرِيُون پـهَـرُ**: [ا -مذ] صبح جو وقت. صبح جو پهريون وقت

– **پـهـرِيُون دَسُ**: [ا -مذ] اڌ رات جو ڪڪڙن جون پهريون بانگون

◦ اڌ رات. وڏو اسُر

◦ شاديءَ وغيره جي موقعي تي دهل شرنايون وڄائڻ جي پهرئين محفل

• **پـهُـڙائِڻُ**: [مصدر 'پهڙڻ' مان فعل متعدي بالواسطه] ڪير ڏيندڙ چوپائي کي مڙڻ کان ٿاهڻ

※ [س/ات]

※ [پهڙيو پهڙيندو پهڙيل]

– **پـهُـڙِجَڻُ**: [مصدر 'پهڙڻ' مان فعل مجهول] چوپائيءَ جو نہ مڙڻ، ڪير ڏيڻ کان نٽائڻ

※ [پهڙيو پهڙيو پهڙيل]

– **پـهُـڙَڻُ**: [مص - فعل متعدي] ڪير ڏيندڙ جانور جو نہ مڙڻ. ڪڙڻ

※ [س/ات]

◦ [مص] پهڙڻ

※ [امر] پهڙ

※ [پهڙيو پهڙيندو پهڙيل]

• **پـهِـٽ/ پـهِـٽ**: [ظرف] تکڙو. تيز. جلد. هڪدم

※ زور سان

※ اچانڪ. اوچتو

آءِ ڪامل ڪم نہ سندو، جيئن پهٽ پچارئين پوئين' (شاهہ)

...

'تنهين جاءِ جوان. هڪ پهٽ اچي پيدا ٿيو' (مولا بخش سومرو)

• **پـهـڳُ ج پـهـڳَ**: [ا - مذ] پاند. پٽو. دامن

◦ پڳ جو هڪڙو وڪڙ

• **پـهلاڙ/ پـهلَـڙ**: [ظرف] پهرئين

※ [س/ات]

• **پـهِلو ج پـهِلا**: [صفت] پالهو. ٿلهو. سڃو. خالي

– **پـهِلو ٿيڻ**: [اصطلاح] پالهو ٿيڻ. خالي ٿيڻ

'اهو دؤر درس، پڙهہ. نہ پهلو نہ ٿئين' (خان زئي)

• **پـهِلو ج پـهِلا**: [ظرف] پهريون

• **پـهِلَو ج پـهِلَو**: [ا - مذ] پاسو (ڪنهن بہ شيءِ جو)

※ بغل

※ پاسري. ڪُک

◦ [ف: پهلو - پاسو]

◦ ڪنارو

※ ڪنهن بہ شيءِ جو ٽڪرو (جنهن سان ڪرندڙ شيءِ کي آڏ ڏجي)

◦ سهارو. ٽيڪو. ٽيڪ

◦ صورت. تدبير. ترڪيب. نڪتہ

※ موقعو

◦ چال

◦ [ظرف] سامهون. برابر. اڳيان

– **پَهِلُو ٿِهِي:** [ا - مث] پاسو، پرهيز، ڪِنارہ ڪشي

❊ ٿنا،

– **پَهِلُو ٿِهِي ڪَرڻُ:** [اصطلاح] پاسو ڪرڻ، پرهيز ڪرڻ

❊ جدائي اختيار ڪرڻ

❊ واسطو نہ رکڻ

– **پَهِلُودارُ:** [صفت] پاسن سان، پاسن وارو، سهاري يا ٽيڪ وارو

❊ [ا - مذ] رمزواري ڳالهہ

• **پَهِلِوانُ/پِهِلِوانُ ج پَهِلِوانَ:** [صفت] بهادر، دلير، سورهيہ، وِير، سورمو، طاقتورو، جوڌو، مانجهي

❊ ڏاڍو، سگهارو

❊ ملهہ وڙهندڙ، ڪشتي وڙهندڙ، ڪشتيءَ جي فن جو ماهر

❊ [ف: پهلوان]

– **پَهِلوانِي ج پهلوانِيُون:** [ا - مث] بهادري، دليري، سورهياڻي، ...

❊ ورزش

❊ طاقت، سگهہ، زوراوري، قوت

❊ ڏاڍ مڙسي

– **پَهِلوانِي ڏيکارِڻ:** [اصطلاح] سورهياڻي ڏيکارڻ، دليري ڏيکارڻ، بهادري جو ڪو نمايان ڪم ڪرڻ

• **پَهمَڪَ ج پَهمَڪُون:** [ا - مث] هڪ قسم جي پرپل ريشمي يا ڪلابات جي پٽي (جيڪا ڪپڙن کي سونهن لاءِ هڻبي آهي)

• **پَهمونڊو:** [ا - مذ] پٽيءَ ڪرڻ کان اڳ هاريءَ جو ڳنڍيل حصي مان ڪنيل سارين جو حصو

❊ [س/ل]

• **پَهُن ج پَهُون:** [ا - مث] رڍ

❊ [س/ڪوهہ]

❊ ٻڪري

'جيڪو پسر ڪير پهن ۾ نہ موڪل مون پارا' (مخدوم محمد هاشم ٺٽوي)

• **پَهنائِي:** [ا - مث] ويڪر، چوڙائي، ڪشادگي

❊ [ف]

• **پَهُنچِي ج پَهُنچِيُون:** [ا - مث] ڳهہ جو هڪ قسم، پونچي

• **پَهَنَڻُ:** [مص - فعل لازمي] پرچڻ، راضي ٿيڻ، رېجهڻ

❊ [پَهنيو پهندو پهنيل]

• **پَهَنوارُ ج پَهَنوارَ:** [صفت] رڍون ٻڪريون چاريندڙ، ٻڪرار يا رڍيار

❊ [پرا: پهو سن: پشو = رڍ، ٻڪري + آر]

• **پَهنوَرَ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

❊ [صفت] ڏنار

❊ مارو

• **پَهَڻُ:** [مص - فعل متعدي] خيال ڪرڻ، پهہ پچائڻ، ارادو ڪرڻ، قصد ڪرڻ، صلاح ڪرڻ

'تڏهن ويهي سات وارن پاڻ ۾ پهيو پرياتا' (مخدوم غلام محمد ٻگائي)

❊ فيصلو ڪرڻ

❊ ٺهڻ، سَرجڻ، نِبرڻ

❊ [مص] پهڻ

❊ [امر] پهہ

❊ [پهيو پهندو پهيل]

• **پَهَڻُ ج پَهَڻَ:** [ا - مذ] پٿر، پاهڻ، سنگ

❊ [سن: پاشاڻ]

'هي ڪسي هي ڳس، هي پهڻ هي پيجرو' (شاهہ)

–

'پڻ ٻوڙين پاتار ۾، پهڻ تارين توڻ' (شاهہ / ذهن)

– **پَهڻِ تي ليڪو:** [محاورو] پڪي پختي ڳالهہ (جيڪا سولائيءَ سان ميٽجي يا بدلجي نہ سگهي)

– **پَهَڻِي ج پهڻيون:** [ا - مث] ننڍو پهڻ، پٿري، ڪَڪري

❊ پهڻ جو ٽڪر (جنهن تي چڪ ڦريا)

– **پهڻيارُ:** [صفت - مذ] پهڻن وارو، پٿرائون، ڪڪرالو

– **پهڻيرو:** [صفت - مذ] پهڻ جهڙو، پهڻيارو

• **پِهڻُ:** [مص] پيهڻ، پيهي وجهڻ، گهڙڻ، پيهڻ

❊ ڪرڻ (ڏند)

• **پَهٽيرو:** [ا - مذ] وڻ جو هڪ قسم

❊ [لس]

- **پهو ج پها**: [ا - مذ] ڪپهه جو ٻوٽو (جيڪو ڪڻڻ وقت هٿ ۾ ڪنجي)
  - ڦينجهو. پوني
  - ڪپهه جو ٻوٽو سان پيل ٻوٽو
  - ململ وغيره لڳل اڪري ۽ ڪپهه جو ٽڪر (جيڪو ڦٽ ڦري تي ٻڌجي)
  - اُٺيل اک سي رکڻ وارو دوا ۾ ٻڌل ڪپڙو
  - ڳوڻ جو ٽڪرو (جيڪو اَن ۾ پوڙي ترار کي هٽجي ۽ ترار صاف ڪجي)
  - اهو رستو جو بيلي جي وچ مان ڌاهي ڏنگن جو ورهاڱو ڪجي
  - بيلي جي سرحد
  - جهنگ ۽ بيلي جي وچان سڌو رستو
  - پيچرو. چارو. ڳس (واهه يا شاخ جي ڪپ وارو)
  - زمين جي ماپ وقت پرتال ڪندڙ عملي جي مقرر ڪيل سڌي ليڪ
  - ڪاٺي، وقت ڪوڏر سان ورتل خط
  - اها جاءِ جتي سنڌار ڪرڻ لاءِ توبچي ويهي
  - [س/ات]
  - ڪوڏر ڪهاڙي وغيره جو ڦال (جنهن ۾ ڳي وجهجي). پاڻو
  - ننڍڙو ٻار. ٻالڪ

    'سوريتي، سوريتي. پهو پٽ هنيو' (شاهه/ پورب)
- **پها ڪيڻ**: [اصطلاح] جهنگ وچان رستا ناهڻ
  - پيچرا ناهڻ
  - زمين کي ٽڪرن ۾ ورهائڻ. حد مقرر ڪرڻ (زرعي زمين جي)
- **پها ڪڍي ڇڏڻ**: [اصطلاح] صفا نابود ڪري ڇڏڻ. ميدان ڪري ڇڏڻ
- **پهائي ج پهائي**: [صفت - مذ] زمين جي ماپ ڪرڻ وقت ماپ جا ليڪا ڪڍندڙ
- **پهوجا**: [ا - خاص] هندن جي هڪ ذات جو نالو
- **پهور**: [ا - مث] ڪپڙن جو پهرڻ
  - درد جو زور
  - پيڙا
- **پهوڙ**: [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو
- **پهوڙ ج پهوڙ**: [ا - مذ] پهاڙ ٽڪر. جبل

- **پهوڙڻ**: [مص - فعل متعدي] روڙڻ. ڏورڻ. جهاڳڻ
  - [لس]
  - ٽڪائڻ

    'ٽڪ ۾ لوڏو ڏي پب پهوڙي آهيان' (شاهه)
  - [مص] پهوڙڻ
  - [امر] پهوڙ
  - [مضارع] پهوڙيان (ج) پهوڙيون. پهوڙين (ج) پهوڙيو. پهوڙي (ج) پهوڙين
  - [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراري لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
  - [حال] پهوڙي ٿو (ج) پهوڙين ٿا
  - [حال مث] پهوڙي ٿي (ج) پهوڙين ٿيون
  - [ماضي] پهوڙيو (ج) پهوڙيا
  - [ماضي مث] پهوڙي (ج) پهوڙيون
  - [مستقبل] پهوڙيندو (ج) پهوڙيندا
  - [مستقبل مث] پهوڙيندي (ج) پهوڙينديون
  - [اسم مفعول] پهوڙيل
- **پهوڙو ج پهوڙا**: [ا - مذ] پاهڙو. تيتمو. واهونو (هڪ قسم جو اوزار)
- **پهوڙي**: [ا - مث] پاهوڙي. پاٿڙي (پسارڪو وکر)
- **پهون**: [ا - مث] بکريون. ڌن. مال

  'بيٺر ڪنياڻون ٻر ۾، پيارين پهون' (شاهه/ مارئي)

  'پهون پنهوارن جون، چرن ٿا چيلا' (محمد فقير کٽياڻ)
- **پهي ج پهيون**: [ا - مث] ڪپهه جو پهو. پوني
  - [سن: پنج]
  - تسري. وٽي. پياٽي

    'پيشن شال پهيون، پري ٿئان ڏيٺي ٻڪ' (شاهه/ مارئي)
- **پهي ج پهي**: [صفت] وانهڙو
  - [سن: پنٺ = وات]
  - محمد. پانڌي

    'آيو عمر ڪوٽ ۾ ڪو پنهوارن پهي' (رمضان وادي)
  - اولاد. وارث. ٻچو نسب

• پَـهـيرُ ج پَـهـيرَ: [ا - مذ] لوڙهو (ٻنيءَ جي بچاءَ لاءِ)
☼ [صفت] پهرو ڏيندڙ، راکو، چوڪيدار
☼ [س/ات]
'پهيرُ چور ٿئي ته واهي ڪيئن رهي' (چوڻي)

• پَـهـيڙو ج پَـهـيڙا: [صفت - مذ] قاصد
☼ [ا - مذ] لشڪر جي وڏي پاٽ
☼ [لس]
'پرچ پيارج پهيڙا، ويندا ولبو ڪنڌي' (شاھ)

-

'تحسو ڏن جيڏي تون ڪو گڏيو پهيڙو' (شاھ / ڏھ)

• پَـهـيلي ج پَـهـيليون: [ا - مث] پرولي، ڳجهارت، مبهم ڳالھ
☼ [اردو]

• پُـٺان: [ظرف] پويان، پٺيان
☼ پوءِ، بعد ۾

- پُـٺانـسيـن: [ظرف] پٺيان، پويان، پرانس، لڳت ڪن

• پُـٺانـڻ: [ا - مذ] خوشبودار گاھ جو هڪ قسم (جيڪو درياءَ جي زمين ۾ ٿيئي)

• پُـٺاڻو ج پُـٺاڻا: [ا - مذ] ٿوري وقت جو ڊاپو، ساهي
☼ [س/ل]
ڏيندا پٺاڻا پٽن تي، ڪيندا ڪيچ رجن' (جام خان)

• پُـٺاڻي: [ا - مث] پٺاڻن جو اجورو، پوٺاڻي

- پُـٺائِـڻُ: [مصدر 'پُٺڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] پوٺائڻ (موتي وغيره)، ڏاڳي ۾ وجهائڻ

• پَـٽِـل / پَـٽِـنـتِـلَ: [ا - مث] درياھ يا واھ وغيره جي ڪناري واري اها زمين جنهن تان پاڻي لهي ويو هجي
☼ ڪنارو (واھ جو)

• پَـٽِـتُ: [ا - مث] ڏوبياڻي
'آهيان پٽت پنهونءَ جي ڪنديس ڪنر ڪارا' (شاھ)

• پَـٽـيـرَن: [ا - مذ] نمونو، طريقو
☼ [انگ: Pattern]

• پَـٽـيـرَن: [ا - مذ] سرپرست، ڳوانڻ
☼ [انگ: Patron]

- پَـٽـيـرَن اِن چِـيف: [ا - مذ] سرپرستِ اعلى
☼ [انگ: Patron in cheif]

• پَـٽـيـرولُ: [ا - مذ] هڪ قسم جو معدني تيل (جنهن سان موٽر گاڏيون هلنديون آهن)
☼ [انگ: Petrol]

- پَـٽـيـروليـم: [ا - مذ] ڌرتيءَ مان ملندڙ قدرتي معدنيات
☼ [انگ: Petroleum]

• پَـئِـجَـڻ: [مصدر 'پوڻ' مان فعل مجهول] پوڻ، داخل ٿيڻ، لنگهڻ، گهڙڻ
☼ اچڻ (ذميداري، بار)
☼ اثر ٿيڻ (علاج جو)
'هي ورڪ ڪيترن ئي مرضن تي پوندو آهي' (جملو)
☼ [پيس پوندي پيل]

- پَـئـيـي رَهَـڻ: [اصطلاح] ڍهي پوڻ، ڪِري پوڻ
☼ سنهي رهڻ
☼ سُستي ڪرڻ
☼ همت هارڻ

• پِـئـخانو ج پِـئـخانا: [ا۔مذ] پاخانو، پٽي، ڪاڪوس
☼ [ف: پاڻ = پير + خانہ = اھا جاءِ جتي پيرن تي اوڪڙو ويهجي]

• پَـئِـڊُ ج پَـئِـڊَ: [ا - مذ] ڏانون، پٽنڊ، ڳاري
☼ [س/ٿ]
'ڏھ ڏانوليون پندرهن پٺڊ پيارس' (شاھ)

• پِـئُـرِ: [ا - مث] ڪڻهي رنگ جي گيرڙ (جيڪا پاڻيءَ جي تري ۾ اُڀري بيهي)
☼ [سن: پيت]

• پَـئراگِراف: [ا - مذ] تحرير شده ٽڪرو، مضمون جو لکيل ٽڪرو
☼ بيهڪ جي نشاني
☼ [انگ: Paragaph]

• پِـئرائِـڻُ: [مص - فعل لازمي] هيڊي رنگ ڏانهن مائل هئڻ، پيلو ڏيکارجڻ
☼ [سن: پيت = پيلو]

– **پئرائي:** [ا - مث] پيلان. هيدان. زردي

– **پئرو ج پئرا:** [صفت - مذ] هيدو. پيلو. هيدان ڏانهن مائل. زرد

◦ [سن: پيت = پيلو]

• **پُئرو ج پُئرا:** [ا - مذ] پوئترو پاڻي، جو هڪ جيت

• **پُئڙو ج پُئڙا:** [ا - مذ] ڏاگو. تاڙ وغيره (جنهن ۾ دڪاندارن جا چڻا، ٻل وغيره پوتا وجن)

• **پئسو ج پئسا:** [ا - مذ] ٽامي جو هڪ سڪو

◦ ڏوڪڙ. ناڻو. ملڪيت. ڌن. دولت

◦ قيمت. رقم. ملهه

– **پئسي جو پُٽُ:** [محاورو] ڪنجوس

◦ لالچي

◦ رڳو پيسن سان ڪم ڪرڻ وارو

◦ مطلبي. خود غرض

– **پئسي وارو:** [صفت - مذ] جنهن وٽ گهڻو پئسو هجي، امير. شاهوڪار. مالدار. آسودو

• **پئسينجر:** [صفت] مسافر. راهه گير. سوار (گاڏيءَ وغيره ۾)

◦ [انگ: Passenger]

– **پئسينجر ٽرين:** [ا - مث] مسافرن واري گاڏي (جنهن ۾ فقط مسافر سوار ٿيل هجن)

◦ مال گاڏيءَ جو ضد

◦ [انگ: Passenger Train]

• **پئڪٽ:** [ا - مذ] معاهدو. ٺهراءُ. انجام

◦ [انگ: Pact]

• **پئڪڙ:** [ا - مث] پنجوڙي

◦ [س/ڪوهه]

◦ پابند

◦ [س/ل]

◦ ڦينجهوڙي

◦ [س/ات]

• **پئمائش:** [ا - مث] ماپ. پکيڙ. ايراضي

◦ [ف]

– **پئمائشي حساب:** [ا - مذ] حساب جو هڪ قسم، جاين جي پکيڙ وغيره جو حساب. جاميٽري جي شڪلين جا حساب

• **پئمانو ج پئمانا:** [ا - مذ] پيمانو ماپو. وزن. مقرر وزن. مقرر ماپ

◦ [ف: پيمانہ]

• **پئنچ ج پئنچ:** [صفت - مذ] پنچائت کي هلائيندڙ. برادريءَ جو وڏو. قومي سردار

◦ وچ ۾ اچي صلح ڪرائيندڙ. ٽياڪڙ. ثالث

◦ [سن: پنچ = پنجن جو ميڙ]

• **پئنچاتِ ج پئنچاتون:** [ا -مث] ڳوٺ يا برادريءَ جي جماعت (جيڪا برادريءَ ۾ پيچارن جا فيصلا ڪري). پنجن جي ڪاميٽي يا ڪچهري. صلاح مشورو ڏيندڙ جماعت

◦ [سن: پنچايتن پنچ = پنجن جو ميڙ]

– **پئنچاتِي:** [صفت] پنچات جو مقرر ڪيل

◦ سڄي برادريءَ لاءِ عام (وقف)

◦ خيراتي ادارو

• **پُئنچون:** [ا -مث] پلاڻ جون پويون ٻيون ڪنڌيون ڪانيون

◦ [لس]

آءُ جو پنچون پلاڻ سين، پياڇاتون جتن (ڪبير شاهه)

• **پئنڊ ج پئنڊ:** [ا - مذ] ٿلهي رسي. جانورن جي هڪ پير ۾ ٻڌڻ لاءِ ٿلهي رسي

• **پئن:** [ا - مذ] سور. درد. تڪليف

◦ [انگ: Pain]

• **پئنل:** [ا - مذ] خاص ماڻهن جو چونڊيل جٿو (جيڪو ڪنهن خاص منصوبي واسطي جوڙيو ويو هجي)

◦ [انگ: Panel]

• **پئنلٽي:** [ا - مث] ڏنڊ. جرمانو. هرجانو

◦ [انگ: Penalty]

• **پئڙ ج پئڙيون:** [ا - مث] ٻلا جو هڪ قسم (زهريلي ٻلا

• **پٽڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڪا پائيب (پاڻي شربت، وغيره) نڙيءَ مان اندر اوتڻ، ڍوڪڻ، واپرائڻ

* چڪڻ (بيڙي، تماڪ)

* مارڻ (چُڪ ڪاڙ)

* ڪاٽڻ (زهر)

* چهڻ

* جذب ڪرڻ (پاڻي)

* [سن: پان > پا = پيئڻ]

* [مص] پٽِڻ

* [امر] پيءُ

* [پيتو پيئندو پيتل]

• **پُٺڻُ:** [مص - فعل متعدي] پوئڻ (هار وغيره)

* [سن: پروت]

-- پٽيل: [ا - مث] پوئتي، پوڄ

• **پٽُوڙي ج پٽُوڙيون:** [ا - مث] ڏاڏڻ، ڏاڏر (ڏاڪڻ وغيره جي)

* جبل جو ڏاڪو

'سو لال لنگهائيندو لڪيون، پاڻ وٺي پٽوڙي' (ڪبير شاهه).

• **پٽُون ج پٽُون:** [ا - مذ] چوپڙ راند ۾ هڪ ساريءَ جو داءُ، جيئن: هڪ ڏاڏو، هڪ ساري

* پهريون ڏارو يا داءُ

* چڪو

* وڏي ۾ وڏو داءُ

* وارو، داءُ، منيو

– **پٽُون پارهن:** [ا - مذ] پورو پورو داءُ، وڏي ۾ وڏو داءُ، شروع ۾ ئي پارهن، يعني ٻن ڇڪن جو داءُ يا ٻن ڇڪن جو لڳڻ

* شروع ۾ ئي فتح

* سڀ سڦائي

* سڀڪجهه حاصل ٿي وڃڻ

'عشق اوقاتي، سر سوغاتي، پٽون پارهن پورا پارا' (محمد فقير ڪتياڻ)

– **پٽُون پارهن ٿيڻُ:** [اصطلاح] وڏو داءُ لڳڻ

* گهڻو فائدو ٿيڻ

* دل جا مطلب پورا ٿيڻ، سڀ ڪهرجون پوريون ٿيڻ

– **پٽُون پٽڻُ:** [اصطلاح] مهلت وٺڻ

* [س/ات]

* ترسڻ، ساهي پٽڻ، دم پٽڻ

– **پٽُون رَکڻُ:** [اصطلاح] ضابطو رکڻ

* [س/ات]

* قبول ڪرڻ

– **پٽُون متِ:** [ظرف] يڪدم، پهرينديئي، اڄڻ شرط، جهٽ پٽ، فوراً، اُتي جو اُتي

– **پٽُون ڪَڍڻ:** [اصطلاح] سر ڪڍڻ، ڳالهه جي شروعات ڪرڻ، ابتدا ڪرڻ، تمهيد ٻڌڻ

* [س/ل]

• **پٽُوڙ ج پٽُوڙيون:** [ا - مث] اونهي ڪَڏَ

* گهٽتائي، ڪمي

* [س/ل]

• **پٽُوٽو ج پٽُوٽا:** [صفت - مذ] منو، پوٺو، گهٽ

* [سن: پاد = چوٿون حصو + اون = گهٽ]

* ڪمزور، هيڻو، ڏٻرو

– **پٽُوٽو پوڻ:** [اصطلاح] گهٽ ٿيڻ، پوئتي پوڻ

* ضعيف ٿيڻ، بيماريءَ ۾ نهايت هيڻوٽي وڃڻ

• **پٽي:** [ظرف] پٺيان، پوئتي

* [ف]

* [مصدر 'پوڻ' مان] رَکٽي، ڇڏي، وقت گذري

'ڪر سو وهاءِ، جو پٽي پراڻو نه ٿئي' (شاهه)

– **پٽي به پٽي:** [ظرف] هڪٻئي پٺيان، لڳاتار، متواتر، سانده

• **پٽي:** [ا - مث] پيشل

* [س/ل]

* واهه جي ڪپ واري زمين ٻن ويجهن ڪڙين جي وچ واري زمين

* ناهه، معاهدو، ڪاپارو

– **پٽي ڪَرڻُ:** [اصطلاح] ذبح ڪرڻ، ڪُهڻ

* زور جو مينهن اچڻ

• **پٽي:** [ا - مذ] پتي، ور، مڙس، خاوند

* [سن: پت = مڙس]

• پٽي: [ا - مذ] خوشبودار گاهه جو هڪ قسم
☆ مسشي، جو پٽر
• پٽي ج پٽيون: [ا - مث] ... پاخانو، بيت الخلا، حاجت پوري ڪرڻ واري جڳهه
☆ پکين جي سڪڻ جو هڪ ... جو اڏو ... ڪي رات جو اونداهه ۾ تولو وجي گاهه جي ... ڀر ... جو ... آهن جن ۾ پکي ڦاسي پون ٿا صبح جو شڪاري وڃي انهن کي پڪڙيندا
• پٽياٺو ج پٽياٺا: [ا - مذ] ... ڏس پٽو
• پٽيٽ: [ا - مذ] پکي، جو هڪ قسم
☆ [س/ل]
• پٽيڙو ج پٽيڙا: [ا - مذ] ڪوڙي جو هڪ قسم ... (گهوڙو)
• پٽيماٺو ج پٽيماٺا: [ا - مذ] ڏس پٽماٺو
• پٽينڊُ ج پٽينڊَ: [ا - مذ] وڻ جي ڳيارڻ، گهوڙي جي اڳيارڻ ... جي اڳين ٽنگن ۾ ... جو هڪ خاص قسم جو ...
• پي ج پيون: [ا - مذ] ...
☆ [س/ل/ سن: پتر]
• پي: [ا - مث] رقم، پگهار
☆ پگهار، اجرت
☆ [انگ: Pay]
— پيڊ: [صفت/اسم مفعول] ادا ٿيل، (رقم) ڏنل
☆ [انگ: Paid]
— پيمينٽ: [ا - مث] پگهار جي ادائگي
☆ [انگ: Payment]
• پي ج پيون: [صفت - مذ] ...
☆ پيارو، محبوب
☆ [سرا]
• پي: [ا - خاص] انگريزي الفابيٽ ... حرف ...
☆ [انگ: P]
— پي. آءِ. اي: [ا - خاص] پاڪستان جي ... جهازران اداري [پاڪستان انٽرنيشنل ايئرلائين: 'Pakistan International Airlines'] جو مخفف
☆ [انگ: P.I.A]

— پي. او: [ا - مذ] انگريزي جي لفظ [پوسٽ آفيس: 'Post Office'] جو مخفف، ٽپال گهر
☆ [انگ: P.O]
— پي. اي: [ا - مذ] انگريزي جي لفظ [پرسنل اسسٽنٽ: 'Personal Assistant'] جو مخفف
☆ [صفت] ذاتي مددگار
☆ [انگ: P.A]
— پي. ايڇ. ڊي: [ا - خاص] اعليٰ تعليمي ڊگري [ڊاڪٽر آف فلاسافي: 'Doctor of Philosophy'] جو مخفف
☆ [انگ: Ph.D]
— پي. ايس. او: [ا - خاص] پاڪستان جي وڏي ۾ وڏي تيل رسان ڪمپني [پاڪستان اسٽيٽ آئل: 'Pakistan State Oil'] جو مخفف، پيٽرول مهيا ڪندڙ ڪمپني
☆ [انگ: P.S.O]
— پي. ٽي: [ا - خاص] انگريزي جي عبارت [فزيڪل ٽريننگ: 'Physical training'] جو مخفف، جسماني تربيت، ورزش
☆ [انگ: P.T]
— پي. ڊي: [ا - مذ] انگريزي جي لفظ [پراجيڪٽ ڊائريڪٽر: 'Project Director'] جو مخفف
☆ [صفت] ڪنهن اهم منصوبي يا رٿا جو اڳوان
☆ [انگ: P.D]
• پيا ج پيا: [صفت] پيارو، سڄڻ، دوست، محبوب
☆ مڙس، ڪانڌ، ور
☆ [سن: پريه - پيارو]
• پياٽ: [ا - مث] تلاش، ڳولا
☆ [س/ات]
• پيادِ: [صفت] پيرن تي پنڌ ڪرڻ وارو، پيادو
☆ [پيدو ج پيدا ج پيادِ]
☆ پيدو (الشڪل)
☆ [ضد: سوار]

• **پيادَلُ: [صفت]** پيادو، پيرين پنڌ، پيدل

○ [ف: پاي = پير + 'اده' نسبت جي نشاني. سن: پادات]

'پيادل ٿي وڃي هل تون مون کي ڦاٿلي وارا' (قائل سرشاري)

• **پيادو ج پيادا: [صفت - مذ]** پنڌ هلندڙ، پيادل

○ [ف: پياده]

'عشق جوءِ هلون پيرين پيادا، دم نه ڪريون هڪ دير ميان'

(صوفي وريل فقير ابڙو)

○ سپاهي

○ پانڌي

○ قاصد

○ شطرنج راند جي هڪ ساري

• **پياده: [صفت]** پيادو

○ [ف]

- **پياده پا: [صفت]** پيرين پنڌ، پيدل

• **پيارُ ج پيارَ: [ا - مذ]** محبت، پريت، پريم، قُرب، چاهه، سِڪ، سنگت، سِينڌ

○ [سن: پريه + آل = پيار، محبت]

'آريتيءَ جي رڄ، الا! پيار پرينءَ جو' (شيخ اياز)

○ مهرباني، ٻاجهه

○ لاڏ، ڪوڏ

- **پيارَپُ: [ا - مذ]** پيار، چاهه

○ راضپو

○ حُب

- **پيارُ ڪرڻ: [اصطلاح]** قرب ڏيڻ، محبت ڪرڻ

○ چمي ڏيڻ، ڀَڪُر پائڻ

- **پيارو ج پيارا: [صفت - مذ]** محبوب، پرين، پريتم، لاڏلو، سِڪيلڌو، دل گهربو، وڻندڙ، دوست، سنگتي

○ [مث: پياري ج پياريون]

- **پيارو لڳڻ: [اصطلاح]** وڻڻ، پسند اچڻ، سٺو لڳڻ

- **پيارو ڪرڻ: [اصطلاح]** پسند ڪرڻ، چاهڻ، پائڻ، ٻين کان وڌيڪ ترجيح ڏيڻ، وڻندڙ هئڻ

• **پيارڻ: [مص - فعل متعدي]** ڍڪائڻ، اوتائڻ (پاڻي ڪير شربت يا ڪا ٻي پاتيان)

○ ڏيڻ (پاڻي، ساهواري، پوڪ، ٻوٽي وغيره کي)

○ اُڃ لاهڻ (ڪنهن پياسي جي)

'پُنهون پاڻ پيار، اُڃ سڻن اُڃ اُڃهائيان' (شاهه)

○ پاڻي چاڙهڻ (ڪنهن هٿيار تي)

'پياري پاڻي، تيغون ڪندا تکيون' (شاهه)

○ ادا ڪرڻ (رقم)

○ ڇڪائڻ (بيڙي، چلم وغيره)

○ نشو ڪرائڻ (شراب يا ڀنگ وغيره جو)

○ **[مص]** پيارڻ

○ **[امر]** پيار

○ **[مضارع]** پياريان (ج) پياريون، پيارين (ج) پياريو، پياري (ج) پيارين

○ **[زمان حال ناقص لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]**

○ **[حال]** پياري ٿو (ج) پيارين ٿا

○ **[حال مث]** پياري ٿي (ج) پيارين ٿيون

○ **[ماضي]** پياريو (ج) پياريا

○ **[ماضي مث]** پياري (ج) پياريون

○ **[مستقبل]** پياريندو (ج) پياريندا

○ **[مستقبل مث]** پياريندي (ج) پياريندي‌ون

○ **[اسم مفعول]** پياريل

• **پِيازُ ج پِيازَ: [ا - مذ]** بصر

○ [ف]

- **پيازي ج پيازِي: [صفت - مذ]** بصرن جو، بصرن وارو

○ بصر جي رنگ جهڙو، ڳرڙهو ڪلابي، قرمچي

• **پِياسَ: [ا - مث]** اُڃ، اساڻ، تهه

○ [پرا: پِئاسا، سن: پپاسا، پا - پيئڻ]

'الا، ڪهڙي ڏينهن بجهندي پياس پرينءَ ماڻا' (شيخ اياز)

○ طلب، خواهش، تمنا

○ شوق

○ پريت، اُڪير، اُڪنڊ، سِڪ

– **ٻياسِجَڻُ:** [مصدر ٻياسڻ مان فعل مجهول] اُڃائجڻ. پياس لڳڻ
* [ٻياسبو ٻياسبو ٻياسيل]

– **ٻياس لڳڻ:** [اصطلاح] اُڃ لڳڻ. ٿڃ لڳڻ
* سِڪ لڳڻ
* گهرج محسوس ٿيڻ. ٻاڙ لڳڻ (ٻيڙي ۾ جي)

– **ٻياسڻُ:** [مص - فعل لازمي] اُڃائجڻ. اُڃ لڳڻ
* [پرا: پي آسا، پواسا، سن: پياسا = اڃ جي خواهش]
* [ٻياسبو ٻياسيا. ٻياسي. ٻياسيون. ٻياسندو ٻياسندا. ٻياسندي. ٻياسنديون. ٻياسيل]

– **ٻياسو ج ٻياسا:** [صفت - مذ] اُڃايل. اُساتيل. اُڃو
* طالب. عاشق. سِڪايل
* [مث: ٻياسي ج ٻياسيون]

'ترس ڏ ۾ تي ٻل، ٻياسو آهيان ٻيار جو' (شيخ اياز)

– **ٻياسِي ج ٻياسِي:** [صفت] ٻياسو. اُڃايل
* چاهيندڙ. پريت وارو

• **پيہ اسڪيل:** [ا - مذ] پگهار جي شرح
* [انگ: Pay Scale]

• **ٻياشو:** [ا - مذ] گاهه جو هڪ قسم (ڍڳين ۾ ٿئي ۽ مچھي کائي)

• **ٻياڪُ/ ٻياڪُو ج ٻياڪَ/ ٻياڪُو:** [صفت] پيئڻ وارو. پيئندڙ. پيئڻ جو عادي

'عاشق زهر پياڪ، وِهُ ڏسي وِهسن گهڻو' (شاهه/ ڪليان)

–

'پِرهَ جا پياڪ چَڪيون چاڙهن چند مان' (شيخ اياز)

* چڪيندڙ (ٻيڙي وغيره)
* هيراڪُ (نشي جو)
* ٻانڌائي

• **ٻيالُ:** [ا - مذ] پاتال. ترو
* پاڙ
* [سن: پاتال]

• **پيالو ج پيالا:** [ا - مذ] ٿانءُ جو هڪ قسم. تراڪڙو وٽو. ڪٽورو. جمن ڪير. لسي ۽ وغيره لاءِ شيشي چيني وغيره مان ٺهيل ويڪري منهن وارو خاص قسم جو هڪ ٿانءُ
* جام. ساغر
* [ف: پيالہ]

'محبت سندو من ۾، پَر پيالو جن' (شاهه/ سسئي آبري)

-

'پِي پيالو اُڃ جو اُڃ سين اُڃ، اُتيارُ' (شاهه/ سسئي آبري)

– **پيالا:** (هميشہ جمع ۾ ڪم ايندڙ لفظ)
* [اصطلاحاً] فقيرن وٽ فقيرن جي دعوت
* پيئڻ کائڻ جي دعوت

– **پيالا چاڙهڻُ:** [اصطلاح] تمام گهڻي ڀنگ يا گهڻو شراب واپرائڻ. ڏاڍا نشا ڪرڻ. گهڻو پيئڻ

– **پيالو پيئڻُ:** [اصطلاح] شراب پيئڻ
* مريد ٿيڻ
* فقيرن ۽ رندن جي صحبت ۾ رهڻ
* وفات ڪرڻ. فوت ٿيڻ (درويشن بزرگن جي وفات وقت چئبو آهي)

– **پيالو ڪرڻ:** [اصطلاح] لاڏاڻو ڪرڻ. فوت ٿي وڃڻ. مري وڃڻ

– **پيالو ڪَٽڻ:** [اصطلاح] پيئڻ. پيئڻ جو ڪم اختيار ڪرڻ

– **پيالِي ج پيالِيُون:** [ا - مث] ننڍو پيالو. وٽي. جمني

'وٽان ريهي ٿو، پيچ ڪي پياليون' (شاهه/ يمن ڪليان)

– **پيالي پائِي:** [ا - مذ] گڏ پيئندڙ. هم پيالا. جام محرم
* دوست. سنگتي. صحبتي. گڏ کائڻ پيئڻ وارو. همراز. همدم

– **پيالي جو پُرجڻ:** [اصطلاح] عمر جي خاتمي تي اچڻ. حياتيءَ جا ڏينهن پورا ٿيڻ. قريب المرگ ٿيڻ

• **پَيامُ ج پَيامَ:** [ا - مذ] نياپو سنيهو. پيغام
* مائٽي ڪرڻ جون ڳالهيون. سڱ جي گهر
* [ف]

– **پَيامبَرُ ج پَيامبَرَ:** [صفت - مذ] نياپو کڻي ايندڙ. قاصد. ايلچي
* نبي. پيغمبر

– پَيامِي ج پَيامِي: [صفت -مذ] نياپو اُتيندڙ يا کڻي ويندڙ. پيامبر

● پِيان/ پِيون: [ا - مذ] نائب قاصد. پٽيوالو

* [انگ: Peon]

● پِيانو ج پِيانو: [ا - مذ] باجي. ساز جو هڪ قسم. هارمونيم جي قسم جو هڪ انگريزي ساز

* [انگ: Piano]

● پِياٽو: [ا - مذ] پاٽيءَ واري منزل. ماڙ کي پاڻي پيئارڻ واري منزل (گهيو)

● پِيائِين: [ا - مت] اُها پوک جنهن کي پَچڻ تائين پاڻي ڏيندو رهجي

* [س/ات]

* درياهه جي پاڻي واري پوک

● پِيتِ: [ا - مت] پريت. پيار. محبت. سچي محبت. دلي پيار. دوستي

* [سن: پريت]

– پِيتمُ: [صفت] پريتم. پيارو. محبوب. دوست. سڄڻ

● پِيتامُبَرِ: [ا - مذ] ڪپڙي جو هڪ قسم (سونهري يا پيلو ريشمي ڪپڙو)

* [صفت] زرد پوش. گيڙو ڪپڙن وارو

* [سن: پيت = پيلو + انبر = ڪپڙو]

● پِيتُ پاپَڙ: [ا - مذ] ٻج جو هڪ قسم

● پِيتلُ: [صفت - مذ] نشو وڃايل (ماڻهو). چُور (نشي ۾). مخمور

● پِيتِلِي ج پِيتِلِي: [صفت - مذ] پتل جو. پتل مان ٺهيل

● پِيتمبَر: [ا - مذ] ڪرشن ۽ وشنو اوتارن جو هڪ نالو

* [سن: پيتامبر = شري ڪرشن جي پوشاڪ]

* [صفت] پيلا ڪپڙا پهريل. زردپوش

● پيتو ج پيتا: [ا - مذ] ڪَرڪنُو. ڪوڏُ

* [س/ل]

● پيتِي ج پيتِيُون: [ا - مت] صندوق

* [سن: پيت + اڪا - پيتي]

'ماٽڪ مَٽَ هئان. پيتي ۾ پرُزا ٿيو' (شاهه /سريراڳ)

* ڍِڪي ڪنڌي، جي ناني هيٺان لڳل ڪاني (جنهن ۾ ڌري ٻوي)

* لحد. سامي (قبرجي)

* بدن

* ديهي

* ست جي پنجن سيرن جو بنڊل

● پِيٽُ: [ا - مت: مصدر 'پيٽڻ' مان امر] پيٽ. پلٽ. اوٿ. اُٿل

– پيٽائِڻُ: [مصدر 'پيٽڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] اُٿلارائڻ. اوٿائڻ. هارائڻ

* [پيٽيو پيٽيندو پيٽيل]

– پيٽجَڻُ: [مصدر 'پيٽڻ' مان فعل مجهول] اوٿجڻ. هارجڻ. پلٽجڻ (پريل ٿانءُ)

* [پيٽيو پيٽيو پيٽيل]

– پيٽَڻُ: [مص - فعل متعدي] اُٿلائڻ. اوٿڻ. اُٿلڻ. هارڻ

* [مص] پيٽَڻ

* [امر] پيٽ

* [مضارع] پيٽيان (ج) پيٽيون. پيٽين (ج) پيٽيو. پيٽي (ج) پيٽين

* [زمان حال ناقص لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

* [حال] پيٽي ٿو (ج) پيٽين ٿا

* [حال مت] پيٽي ٿي (ج) پيٽين ٿيون

* [ماضي] پيٽيو (ج) پيٽيا

* [ماضي مت] پيٽي (ج) پيٽيون

* [مستقبل] پيٽيندو (ج) پيٽيندا

* [مستقبل مت] پيٽيندي (ج) پيٽينديون

* [اسم مفعول] پيٽيل

● پيٽُ ج پيٽَ: [ا - مذ] بدن جو هڪ ڀاڱو (جنهن ۾ آنڊا اوجهري وغيره ٿين). شڪم. ڍِڍ

* معدو. اوجهري. گَرڀ

* [سن: پيٽ. پٽ = ڳڏ ڪرڻ]

* حمل. ورياءَ. ڄمر

* نسل. اولاد

* نفس

* درياءَ يا واهه جو تَرو

'پاڻي ٻي پيٽ مَ ٻڙ رَهه اُڻورو آن' (شاهه/ آسا)

* ويڪر
* حوصلو، ظرف
* اندر، منجهه، ڳجهه، راز

'ڳالهيون پيٽ ڏين ٻر، وڏي ڏڻ ڏيون' (شاهه/ رپ)

* توب جو اهو حصو جتي گولو رکيو وڃي
* ڊولڪ يا دهل جي ٻنهي پڙن جي وچ وارو ڪاٺ جو حصو، نري، اُڪري

– **پيٽُ اَڇڻُ:** [اصطلاح] ڪاڪوس اچڻ

– **پيٽارِتي:** [صفت] گهڻ کائو، پيٽي

– **پيٽارو ۽ پيٽارا:** [صفت] پيٽ وارو، وڏي پيٽ وارو

* [ا - مذ] پيٽ وارو حصو
* 'پلي' جو پيٽ

– **پيٽُ ٻَڌَڻُ:** [اصطلاح] بکيو رهڻ، بک جي هيڻائيءَ سبب پيٽ کي پٽو ٻڌڻ

– **پيٽ ڀَرائِي:** [ا - مث] ڍئو جي حالت

* آسودگي
* بي پرواهي
* ڦُونڊ، آڪڙ، وڏائي

– **پيٽُ ڀرِجَڻُ:** [اصطلاح] ڍئجڻ، ڍؤ ٿيڻ

* گهڻي ملڪيت گڏ ٿيڻ
* سڀ ضرورتون پوريون ٿيڻ
* آڪڙجڻ، مغرور ٿيڻ

– **پيٽُ ڀرجي وڃڻ:** [اصطلاح] غرور ۾ اچي وڃڻ، ڦونڊجي وڃڻ

– **پيٽُ ڀَرَڻُ:** [اصطلاح] ڍئو ڪرڻ

* دل جا مطلب سڀ پورا ڪرڻ
* پنهنجي ضرورت پوري ڪرڻ

– **پيٽُ ٽپڻ:** [اصطلاح] گرم شين کائڻ سبب پيٽ ۾ باهه ٿيڻ

– **پيٽُ تي بيهارَڻ:** [اصطلاح] ڪنهن نوڪر وغيره کي رڳو ٽن ويلن کاڌي تي مقرر ڪرڻ

– **پيٽ تي پٿر (ڪاٺ) ٻَڌَڻ:** [اصطلاح] لنگهڻ ڪاٽڻ، بکون ڪاٽڻ

– **پيٽ تي گوڏا ڏيڻ:** [اصطلاح] بکون ڪاٽڻ، ويلا ويهڻ

'پلي بَکَ ٻرم جي، شل نہ وجي شان،

الله ڏي ايمان، گوڏا ڏئي گذارجي' (چوتي)

– **پيٽ تي ڌمانگو هُئڻ:** [اصطلاح] ڪنهن ٻہ ڪم جو نہ هئڻ (مزور، ماڻهو وغيره)

* رڳو ماني‌ءَ جي اُجرت تي ٻہ نوڪري جي لائق نہ هجڻ

– **پيٽُ ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] پيٽ ۾ ٻار سرجڻ، حمل ٿيڻ، اُميد واري ٿيڻ

– **پيٽُ ٺَرَڻُ:** [اصطلاح] فرحت اچڻ، اندر ٺرڻ

* خوشي ٿيڻ
* فضلو خارج ٿيڻ سبب پيٽ جي باهه لهي وڃڻ

– **پيٽُ پالَڻُ:** [اصطلاح] گذران ڪرڻ، روزي ڪمائڻ، گذر سفر ڪرڻ، پيٽ لاءِ کاڌ خوراڪ مهيا ڪرڻ

– **پيٽُ پائِڻُ:** [اصطلاح] ٿلهو ٿيڻ، پيٽ وڏي وڃڻ

– **پيٽُ پُٺيءَ سان لڳڻ:** [اصطلاح] نهايت ڏٻرو ٿيڻ، اٻرو ٿيڻ، بکن سبب ڪمزور ٿيڻ

– **پيٽ پَرُو ۽ پيٽ پَرُو:** [صفت] رڳو پنهنجو پيٽ پاليندڙ، پيٽُو

* لالچي، هبچي
* اهو ماڻهو جو فقط پنهنجو پيٽ پالي ۽ ٻارن ٻچن جي سار نہ لهي

– **پيٽِ پَوَڻ:** [اصطلاح] عادت پوڻ، سيبائڻ

* پاڻ، پوڻ طبيعت تي لهي وڃڻ، پيٽ تي پٺي ڀرڻ

– **پيٽ جو سُورُ:** [ا - مذ] پيٽ جي تڪليف (رڪو يا گهمرو وغيره)

* [اصطلاحاً] لالچ، حرص، طمع
* حسد، ساڙ

– **پيٽ جو سُورُ هُئَڻُ:** [اصطلاح] لالچ هئڻ، حرص ۽ طمع جو غالب هئڻ

– **پيٽ جو سُورُ مارڻ:** [اصطلاح] خواهش پوري ڪرڻ، تمنا پوري ڪرڻ، طمع پوري ڪرڻ

– **پيٽ جو سُورُ لاهڻ:** [اصطلاح] (رشوت ڏيڻ) ٿورو پوري ڪرڻ

– **پيٽ جو هَلڪو ٿيڻ:** [اصطلاح] دل جو هلڪڙو ٿيڻ، رازجي ڳالهه جهٽ پٽ کولي ظاهر ڪرڻ

– **پيٽ جِي ڳالِهه:** [ا-مث] رازجي ڳالهه، ڀيد، دل جي ڳالهه

– **پيٽ جِي مارَ ڏِيڻ:** [اصطلاح] روزگار بند ڪرڻ، روزيءَ تي لت ڏيڻ

– **پيٽ چَٽيو ج پيٽ چَٽيا:** [صفت] جٽو ڪندڙ، چٽڙ، جيڪي ڪمائي سو کائي ڇڏيندڙ

* چڱي چوکي کائڻ جو هيراڪ

* هبچي، پيٽوڙي

– **پيٽ ڏُوٺي ويهڻ:** [اصطلاح] ڪاڏي کائڻ لاءِ تيار ٿي ويهڻ

– **پيٽ ڏِلهڻُ:** [اصطلاح] پيٽ ڀرڻ، گهڻو کائڻ، ڍئو ڪرڻ، گهرج کان وڌيڪ کائڻ

– **پيٽ ڏي گوڏا سورڻ:** [اصطلاح] لالچ رکڻ، رڳو پنهنجو شخصي فائدو نظر ۾ رکي ڪم ڪرڻ

* [س/ات]

– **پيٽ ڏِيڻُ:** [اصطلاح] انت ڏيڻ، راز ڏيڻ

* اندر ڏيڻ

* ويم ڪرڻ يا ڦَرَ ڏيڻ (جوپائيءَ جو)

* سڱ جي عيوض اُن عورت مان ٿيندڙ نياڻي سڱ طور ڏيڻ (هي هڪ رسم جو معاهدو آهي جنهن موجب سڱ ڏيڻ وقت ڪنوارتا اقرارات گهوٽن کان اُن عورت مان ٿيندڙ نياڻيءَ جو سڱ لکت ۾ گهري وٺندا آهن)

– **پيٽِرُ ج پيٽِرَ:** [صفت] پيٽيرُ، گهڻو کائيندڙ

* وڏي پيٽ وارو

– **پيٽ رَسُ:** [ا - مذ - مث] پيٽ ۾ ڪاڏي کي ڳاريندڙ رس (جيڪا پيٽ ۾ ٿي پيدا ٿئي)

– **پيٽ رَهڻُ:** [اصطلاح] نطفو رهڻ، سنگها رهڻ

* حمل ٿيڻ

– **پيٽ ريڙهَه:** [ا - مث] پيٽ ڀر رڙهڻ جي حالت

* تمام آهستي هلڻ جي حالت

– **پيٽ ريڙهَه ڪرڻ:** [اصطلاح] تمام آهستي هلڻ

– **پيٽ سارو:** [ظرف] وت آهر، حوصلي مطابق

– **پيٽ سان:** [صفت] ڍڪي، دويستي، گريونتي، ڳورهاري، اُميد سان

– **پيٽ سان ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] ڍڪي ٿيڻ، دويستي ٿيڻ، ڳورهاري ٿيڻ، گريونتي ٿيڻ

– **پيٽ ڦاٽوڙو:** [صفت] دل جو هَلڪڙو، راز لڪائي نه سگهندڙ، ترڙو، هلڪڙو

* گهڻو کائيندڙ، پيٽو

– **پيٽ ڪُٽِڻُ:** [اصطلاح] واويلا ڪرڻ، هاءِ هاءِ ڪرڻ

* خار کائڻ

* پنهنجي هٿان ٿيل نقصان تي افسوس ڪرڻ

* رڳو پاڻ کي پالي سگهڻ

– **پيٽ ڪڍڻُ:** [اصطلاح] پيٽ وڏو ڪرڻ، ڍڍ ڪيڻ، ٿُلهو ٿيڻ

* اندر جو راز معلوم ڪرڻ

* منجهه ڪيڻ

* ڪجهه ڪمائي وٺڻ، پيٽ جي مانيءَ جيترو ڪمائڻ

– **پيٽ ڪرڻُ:** [اصطلاح] پيٽ وڌائڻ

* ڪٺل جانور يا ٻڪريءَ جو پيٽ چيري آنڊا ۽ ٻيو گند ڪچرو ڪڍي صاف ڪرڻ

– **پيٽ ڪيرائِڻُ:** [اصطلاح] ٻار ڪيرائڻ، دوائن وسيلي حمل ضايع ڪرڻ

– **پيٽ کي پٿرون ٻڌڻُ:** [اصطلاح] بکون ڪاٽڻ، تنگ گذران ڪرڻ

* نهايت قناعت ۽ ڪفايت سان هلڻ

– **پيٽ کِير پيرڻُ:** [اصطلاح] اولاد چڱو ڀلو ٿيڻ

– **پيٽ لَٽ:** [صفت] چشڪن تي هريل، چٽڙ

– **پيٽ لُڏو:** [صفت] گهڻو کائيندڙ، سِڪڻو

– **پيٽ لِڪي ڏِيڻُ:** [اصطلاح] سڱ سڱاوتي تي هڪ رسم موجب سڱ جي عيوض پيٽ ڄايل ڌيءَ جو سڱ لکي ڏيڻ، سڱاوتيءَ وقت اهو لکي ڏيڻ ته (هن مان جيڪا ٻهرين ڌيءُ ٿيندي، سا مائٽن کي ڏبي)

– **پيٽ مُلو ج پيٽ مُلا:** [صفت] گهڻو کائيندڙ، پيٽي

– **پيٽ مِلو ڪرڻُ:** [اصطلاح] کائڻ کي ترجيح ڏيڻ، مانيءَ کي اوليت ڏيڻ

– **پيٽ ۾ پوليس ڊوڙڻ:** [اصطلاح] ڏاڍي بک لڳڻ، بک سبب آنڊن ۾ گُڙڪا ٿيڻ

– **پيٽ ۾ ڏاڙهي ڄمڻُ:** [اصطلاح] ننڍڙي وهيءَ ۾ وڏن جهڙيون (عقل واريون) ڳالهيون ڪرڻ جائي جم کان داناءِ سياڻو هئڻ، ننڍي عمر ۾ وڏي عقل واريون ڳالهيون ڪرڻ

– **پيٽ ۾ رَکَڻُ:** [اصطلاح] اندر ۾ رکڻ (ڳجهه)، لڪائڻ، راز ۾ رکڻ

– **پيٽ ۾ ساهُ پَوَڻ:** [اصطلاح] آرام اچڻ، دلجاءِ ٿيڻ، اُميد آسرو ٿيڻ، قرار اچڻ، تسلي ٿيڻ، ڏپ لهي وڃڻ

– **پيٽ ۾ سُورُ پَوَڻ:** [اصطلاح] خراب کاڌي کائڻ سبب پيٽ ۾ تڪليف ٿيڻ

* ڪنهن جي فائدي تي ناراض ٿيڻ، ٻئي جو سک ڏسي رنج پيدا ٿيڻ، ساڙ ڪرڻ

– **پيٽ ۾ ڪُنجَ پَوَڻُ:** [اصطلاح] ڏاڍي بک لَڳڻ

* [س/ڪوه]

– **پيٽ ۾ ڪُوئا ڊوڙڻ:** [اصطلاح] ڏاڍي بک لڳڻ

* دغا جو خيال ٿيڻ، بي ايماني جو ارادو ٿيڻ

– **پيٽ ۾ گِدَڙ هُئڻُ:** [اصطلاح] دل ۾ بي ايماني يا دغا جو ارادو هئڻ

* [س/ڪوه]

– **پيٽو/ پيٽُو ج پيٽا/ پيٽُو:** [صفت] وڏي پيٽ وارو

* پيٽير، گهڻ کائو، پيٽي، هبڇي

– **پيٽ وارِي ج پيٽ وارِيُون:** [صفت - مث] حامله، ڏِکي، پيٽ سان، اُميد واري

– **پيٽ وَٽي پَوَڻ:** [اصطلاح] ڏاڍو کلڻ، کِلي کِلي ڪيرو ٿيڻ، پيٽ ۾ سور پوڻ (گهڻو کلڻ سبب)، خوش ٿيڻ

* [س/ات]

– **پيٽُ وِڄهڻُ:** [اصطلاح] پيٽ وڏو ڪرڻ، پيٽ وڌائڻ، ڍِڍ ڪيڻ، ڀِڀِ (پيٽ) ڪيڻ

– **پيٽُ وَڌَڻُ:** [اصطلاح] پيٽ وڏو ٿيڻ

* اولاد گهڻو ٿيڻ

* مغرور ٿيڻ

– **پيٽُ وَڏي وَڃَڻ:** [اصطلاح] وڏائي اچي وڃڻ، غرور ۾ پئجي وڃڻ

– **پيٽ وَڏيو ج پيٽ وَڏيا:** [صفت] وڏي پيٽ وارو

* مغرور

– **پيٽورِ / پيٽورِي:** [صفت] وڏي پيٽ وارو، گهڻو کائيندڙ، پيٽي، پيٽَرُ

– **پيٽُ هَلڪو ٿِيڻُ:** [اصطلاح] پيٽ جي تڪليف ڏري ٿيڻ

* پائخانو اچڻ (قبضيءَ کان پوءِ)

– **پيٽُ هَلڪو ڪرڻُ:** [اصطلاح] راز ٻڌائڻ

* گِلا ڪرڻ

* پائخانو ڪرڻ

– **پيٽِي ج پيٽِي:** [صفت] وڏي پيٽ وارو، پيٽيرُ، گهڻو کائيندڙ، هبڇي

– **پيٽِيرُ ج پيٽِيرَ:** [صفت] وڏي پيٽ وارو، پيٽي، گهڻو کائيندڙ

– **پيٽِيو:** [ا - مذ] کاڌو، خوراڪ

* ڀتو

• **پيٽارِڻ:** [مص - فعل متعدي] هضم ڪرڻ (کاڌو)

* سهڻ (صدمي جي ڦِٽ وغيره)

* [مص] پيٽارڻ

* [امر] پيٽارڻ

* [پيٽاريو پيٽاريندو پيٽاريل]

– **پيٽاري وَڃَڻ:** [اصطلاح] هضم ڪرڻ

* عادي ٿيڻ (ڇِٽ لت جو)

• **پيٽارو ج پيٽارا:** [ا - مذ] ٻلي جي پيٽ وارو حصو، ٻلي جو پيٽ

• **پيٽارو:** [ا - خاص] ضلعي ڄامشوري جي هڪ شهر ۽ ريلوي اسٽيشن جو نالو (جتي هڪ ڪئڊٽ ڪاليج پڻ آهي)

• **پيٽائُو ج پيٽائُو:** [صفت - مذ] بد خواهه، ناظرو، پٽيندڙ، دشمن

• **پيٽائو ج پيٽائو:** [صفت] پٽيندڙ، بدخواهه، ناظرو

• **پيٽ ڦَٽِڙو:** [ا - مذ] پسارڪي وکر جو هڪ قسم (هڪ ٻوٽي جو ٻج ٿئي)

• **پيٽو:** [ا - مذ] ڪپڙي جي ٽريا ويڪر وارا ڌاڳا (تاڃي جو ضد)

٭ ڪانياٽيءَ جي پٻ کي مضبوط ڪرڻ لاءِ وٽيل ڌور

٭ حساب ڪتاب جي بندي يا ڪاتو

٭ بنديءَ ۾ اهو خانو جنهن ۾ رقمن جو وچور سندن ملهه سميت لکيل هجي

• **پيٽي ج پيٽيون:** [ا - مث] پيٽي، صندوق

٭ [سن: پيٽ + اِڪا]

٭ چوليءَ جو دامن (جيڪو پيٽ جي مٿان ٿئي)

٭ سمائڪو چولو (جنهن جو صرف اڳيون حصو ڍڪي بيهي)

٭ ڪنجريءَ ۾ اُرهه ڪان هيٺ جو ڪپڙو

٭ چمڙي جو پٽو (جيڪو ڪنهن رهٽ، ڪلهه، گهوڙي، اُٺ وغيره جي پيٽ ڪان ورائي ٻڌجي)

٭ اُٺ جي پالاڻ جو هڪ ساج

'جامان جوڙا جتن جا آهن پيٽيون پٽ پلاڻ' (جيوڻ جت)

٭ ٻوريءَ کي جيلهه ۾ ٻڌڻ جو ڏورو

٭ رچ جي هڪ ٿلهي نوڙي (جيڪا گهاڻيءَ ۽ چنهڙ کي ٻانهن ۾ ملائي)

٭ چڪمدوزي يا ڀرت ۾ ڪپڙي جي وچ تي ڀريل گل

٭ هارمونيم، باجو

– **پيٽي چاڙهڻ:** [اصطلاح] چار جي چنبڙ ۽ گهاڻيءَ کي ٻانهن ۾ ملائڻ

٭ ٻوريءَ کي جيلهه ۾ ڏور وجهڻ

– **پيٽي ڪوٽ:** [ا -مذ] چولي، گهاگهري وغيره اندر پائڻ جي چولي

• **پيٺِ:** [ا - مث] جاءِ، هنڌ، مرڪز

٭ [س/ل/ سن: پيٺ]

٭ سهارو آڌار

• **پيٺِ:** [ا - مث] ٻها، اَگهه، نِرخ، بازار جو اگهه

٭ مال جي آمد، مال جي آمد ۽ روانگي

٭ قرض

٭ اوڌر (ڪارخاني تي، هن ۾ ڌراوت بـ اچي وڃي ٿي)

٭ ملاوت (ڌاتن جي)

٭ گهاٽائي (ڪپڙي جي اٺاوت جي)

– **پيٺِ تي پادَر ڪائِڻ:** [اصطلاح] چڱيءَ طرح موچڙا ڪائڻ، ڊِل تي پادر ڪائڻ، چڱي مارڪٽ ٿيڻ

• **پيٺُ:** [ا - مذ] موڙ، اصل رقم، موڙي

• **پيڙلُ:** [صفت] اٽو ڪيل (ان)، پيهايل، ڏارو ڪيل (دال وغيره)

• **پيلو:** [ا - مذ] گِدري جهڙو هڪ ڦلُ (جيڪو ٻاجهه ٽانڊ جي ڪمر اچي)، سورڻ

• **پيڙي:** [ا - مث] ڪنوار کي ونواهه ۾ مالش ڪرڻ لاءِ چٽن جو اٽو اُبٽڻ

• **پيپُ ج پيپ:** [ا - مذ] لوهه يا ڪاٺَ مان ٺهيل وڏو گول دٻو (تيل، شراب، وغيره رکڻ لاءِ)، ڊرم، ٻيپو

٭ [انگ - پورچو: Pipe]

• **پيچُ:** [ا - مذ] زور، دٻاءُ

٭ [س/ات]

– **پيچُ چاڙهڻ:** [اصطلاح] زور رکڻ، دٻاءُ وجهڻ

٭ دڙڪا داب ڏيڻ

• **پيپَرُ ج پيپَرَ:** [ا - مذ] ڪاغذ، پنو

٭ امتحاني سوالن جو ڪاغذ، پرچو

٭ [اصطلاحا] امتحان

'ٿنهنجا پيپر ڪلهه کان شروع ٿيندا' (جملو)

٭ مقالو، تفصيلي تحرير شده تقرير

٭ [انگ: Paper]

• **پيپِرِي ج پيپِرِيُون:** [ا - مث] چولو، چولي يا انگيءَ جو هڪ قسم

'ٻڙا ۽ پيپنيون، تارا رنگ رچن' (ٻريو وسائي)

• **پيجَ:** [ا - مث] ٽالو، ٽانءُ، ساراهه، عزت، آبرو

• **پيجُ ج پيجَ/پيجز:** [ا - مذ] صفحو، ورق جو هڪ پاسو

٭ [انگ: Page]

– **پيج نمبر:** [ا - مذ] صفحي جو شماري نمبر (جيڪو ڪتاب جي هرهڪ صفحي جي هيٺان يا مٿان تحرير ٿيل هوندو آهي)

٭ [انگ: Page Number]

• **پيجارَ:** [ا - مث] بيزار، ڇتي
* [س/ ٽ/ ف: بيزار]

• **پيڄَ:** [ا - مث] پيڄي، رَبَ، تمام پَٽڙو پَٽ، پڄ
* [سن: پيپ = پيئڻ جهڙو]
'اسان ڏکي ويل ۾، تون پيارين پيڄ' (شاهه/ ڪليڻ)

• **پيڄُ:** [ا - مذ] پاڻي پيارڻ جو ڪم (پوکيءَ وغيره کي)، ريڄ، پيڄو، آبپاشي
* آڏ جي هڪ پاسي واريون ٻاريون
* [س/ات]

– **پيڄائُو/ پيڄائُو:** [صفت - مذ] پاڻي آيل، ريڄ آيل

– **پيڄو:** [ا - مذ] زمين کي پاڻي پيارڻ جو ڪم، ريڄ، آبپاشي
* ٿورڙو پاڻي (جيڪو پوک جا صرف ٿلا پُسائي)

• **پيڄِي:** [ا - مث] جانورن جي پڄ، جانورن جي رَبَ
* [سن: پڄج]
* پَٽڙو پَٽ (جيڪو پيڻ يا ڳلڻ طور ڪم اچي)
* ڪانجي، آش
* ڪنهن بہ اَن جي پَٽڙي رَبَ (جيڪا بيمار ماڻهن يا تازي ويايل مينهن ڳئون، ٻڪري وغيره کي پيارجي)

• **پيڄارو ج پيڄارا:** [ا - مذ] ڪپهه پڄڻ وارو، پڄارو
* [سن: پنج = ڪپهه صاف ڪرڻ + آرو]

• **پيڄرا:** [ا - مذ] ٻڄا، ننڍا هيڙها
* [لس]

• **پيچُ ج پيچَ:** [ا - مذ] وَر، وَڪڙ، وَٽ، وَنگ
* ڦيرو، ڀيرو، ڦير، وراڪو
* [ف: پيچيدن = موڙڻ]
* پريم، عشق، نينهن
'جن ٻنهونہ سين پيچ، تن پيرين پنڌ وِساريو' (شاهه/ سسئي آبري)
* وڪڙ (پيٽ جو)، مروڙ، گهمرو (سوريءَ سبب آندن ۾)
* فريب، دغا، ڌوڪو
* داءُ، وارو (ملهه وغيره جو)
* لغڙن جو مقابلو
* ڪوڪي جو هڪ قسم، اسڪرو
* پڳ جو ور

– **پيچُ اَٽڪائِڻُ:** [اصطلاح] وراڪو وجهڻ، نينهن جو ناتو رکڻ
* مائٽي ڳنڍڻ، تعلق رکڻ، ڳانڍاپو ڳنڍڻ
* لغڙن جو پاڻ ۾ مقابلو ڪرائڻ

– **پيچ بازُ ج پيچ بازَ:** [صفت] وِريل، ڏنگو
* ڳالهين ۾ پيچ ۽ وڪڙ وجهڻ وارو
* ٺڳ، حرفتي، اٽڪلي
* اجايا ور وڪڙ

– **پيچ بازِي:** [ا - مث] ٺڳي، چالاڪي، حرفت بازي، فريب
* اَجايا ورڪڙ (ڳالهين يا حساب ۾)

– **پيچُ ٻَڌَڻُ:** [اصطلاح] اٽڪل ڪرڻ، ٺڳي ڪرڻ

– **پيچُ تابُ:** [ا - مذ] وٽ سٽ، لوچ پوچ، بيقراري
* ساڙ
* غصو

– **پيچُ پائِڻُ:** [اصطلاح] نينهن لائڻ، عشق ڪرڻ

– **پيچُ پَٽِي:** [ا - مث] سونارڪي ڪم جو هڪ اوزار

– **پيچُ پَوَڻُ:** [اصطلاح] ڳنڍ اچڻ (عشق جي)، ڦاسڻ (عشق ۾)
* وڪڙ اچڻ، مروڙ پوڻ، وٽ پوڻ (پيٽ ۾)

– **پيچ دارُ ج پيچ دارَ:** [صفت] ور وڪڙ وارو، پيچن وارو
* سمجهہ ۾ نہ اچڻ جهڙو، مشڪل ترين، نہ سمجهڻ جوڳو

– **پيچ دَر پيچ:** [صفت] تمام پيچده، اُلجهيل، نهايت مشڪل (معاملو وغيره)، ڳنڍير

– **پيچُ ڍِلو هُئڻ:** [اصطلاح] عقل گهٽ هئڻ، چريائپ طرف مائل هئڻ، ڪَلُ ٿڙيل هئڻ

– **پيچڙُ ج پيچڙَ:** [صفت مذ] اِنگڙونگڙ، وراڪيل، پيچ ڏيندڙ، پيچباز

– **پيچڪَشُ ج پيچڪَشَ:** [ا - مذ] پيچدار ڪوڪن کي کولڻ يا ٻجائڻ جو اوزار

– **پيچُ لَڙائِڻُ:** [اصطلاح] ڳانڍاپو ڳنڍڻ، عشق لائڻ، نينهن لائڻ
* لغڙ ويڙهائڻ

– **پيچَ ۾ آڻِڻ:** [اصطلاح] ڦاسائڻ، وَڪڙ ۾ آڻڻ، داءَ يا وَچهہ ۾ قابو ڪرڻ

– **پيچ و تابُ:** [ا - مذ] وَٽ سَٽ، وڙ وڪڙ
☼ غم، غصو، بيزاري
☼ بي آرامي

– **پيچ وخَم:** [ا - مذ] وڙ وڪڙ، ڏنگ ونگ، پيچيدگي

– **پيچِي ج پيچِي:** [صفت - مذ] وڙيل، ڏِنگو، ڦيري وارو
☼ وٽ ڏنل (ھنڪو)، ريشمي ڪپڙي جو پٽڪو
'پسڻ دي پشيمان ٿيس، ڏٺ پيچي پختي پٽڪي'
(محمد فقير کٽياڻ)

– **پيچي آکَرَ:** [ا - مذ] ور وڪڙ وارا آکر، ڏنگا ڦِڏا آکر، پيچدار آکرن واري تحرير

• **پيچَ:** [ا -مث] ٻنيءَ کي پاڻيءَ ملڻ جي حالت، پاڻيءَ جي حاصلات (پوک کي)، ريج
☼ پهچ، رسائي (پاڻيءَ جي)
☼ پوک لاءِ ڪتب ايندڙ پاڻي
☼ پاڻي ملڻ جو ذريعو

– **پيچائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] پاڻي پيئارڻ (ٻنيءَ کي)
☼ ادا ڪرڻ (رقم)، لاهڻ (قرض)، ڏيئي ڇڏڻ (رقم)
☼ پورو ڪرڻ، ختم ڪرڻ
☼ چيپاڻڻ، چپڻ
☼ بلور (چٽي) کي گُلِ (گڏ) ڏانهن اُڇلائڻ
☼ [مص] پيچائِڻُ
☼ [امر] پيچائِڻُ
☼ [پيچائيو، پيچائيندو، پيچايل]

– **پيچائي ڇڏڻُ:** [اصطلاح] نبوڙي ڇڏڻ، پيڙي ڇڏڻ، سوگهو ڪري زور ڏيڻ، پچائي ڇڏڻ

– **پيچَ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] ٻنيءَ کي پاڻي ڏيڻ، ريجَ ڏيڻ

– **پيچَڻُ:** [مص - فعل لازمي] پيارجڻ (پاڻي)
☼ ادا ٿيڻ (رقم)
☼ پيچ جو قابو ٿي وڃڻ
☼ ختم ٿيڻ (قرض)
☼ گهٽجڻ، چبجڻ، سوڙهو ٿيڻ
☼ [پيچيو، پيچيا، پيچي، پيچيون، پيچيندو، پيچيندا، پيچيندي، پيچينديون، پيچيل]

• **پيچُ ج پيچَ:** [صفت] مرچوٽ، بخيل
☼ ڪنجوس

– **پيچڙُ ج پيچڙَ:** [صفت] پيچ، بخيل
☼ ڪنجوس

• **پيچرو ج پيچرا:** [ا - مذ] واٽ، دڳ، گس، پير چارو
☼ ماڻهن ۽ جانورن جي هلڻ سبب پيرن جي نشانن سان ٺهيل سنهي واٽ
'ميهارن ميان، ڪنڊن سونهايم پيچرو' (شاهه/ سهڻي)

– **پيچري لائِڻُ:** [اصطلاح] دڳ لائڻ، رستي لائڻ، گس لائڻ، واٽ ٻڌائڻ
☼ هدايت ڪرڻ

• **پيچش:** [ا - مث] پيٽ جي هڪ بيماري (جنهن ۾ آنڊن ۾ وٽ پئجي ۽ پاڻخاني ۾ رت نڪري)، سوري
☼ [ف]

• **پيچَڪُ:** [ا -مذ] ديسي شراب جو هڪ قسم (جيڪو سادو ٿئي ۽ ڪي غريب نشئي پيئن)

• **پيچو ج پيچا:** [ا - مذ] هي لفظ ٻار سنگت چئڻ وقت استعمال ڪن، اوٽي، ڪِٽِي
☼ [س/ٽ]

• **پيچُوها:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **پيچُوهو ج پيچوها:** [ا - مذ] ڪيچوئو، سانپو

• **پيچي ج پيچي:** [ا - مذ] سوالي، فقير
'گهوٽ چڙهيو گهراڻي، پيچن لاٿيا پيچرا' (شاهه)

• **پيچيدگِي ج پيچيدگِيُون:** [ا - مث] ڏکيائي، دقت، مونجهارو، مشڪل
☼ [ف]

– **پيچيدو/پيچيده:** [صفت] منجهيل، دقيق، ڏکيو، مشڪل
☼ وڪڙ وارو، ويڙهيل.

• **پيچارو ج پيچارا:** [ا -مذ] مڇيءَ جو هڪ قسم (صفائي گول ۽ ريڪري، قد 1 - 4 انچ)
☼ [س/ل]

• **پيچارِي ج پيچارِيُون:** [ا - مث] مڇيءَ جو هڪ قسم (بنا ڇلرن، بني هيٺي، پيٽ اڇو گول، قد 1 – 4 انچ)

• **پيڇو ج پيڇا:** [ا - مذ] ڳولا، تلاش

* تعاقب

* پويون پاڳو، پٺ

* قميص يا چولي جو پٺيون پاسو

– **پيڇو ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] پٺ وٺڻ، پيروي ڪرڻ

* ڪڍ لڳڻ، پٺيان پوڻ

* ڳولا ڪرڻ

– **پيڇو نه ڇڏڻُ:** [اصطلاح] پٺ نه ڇڏڻ، پٺيان پئجي وڃڻ، جند نه ڇڏڻ، پچر نه ڇڏڻ

• **پيڇي:** [ا - مث] بيڙيءَ ۾ پرمال جي ٻجڙيءَ وارو ڪاٺ جو ٽڪر

* [س/ل]

• **پيد:** [ا - مث] پيدائش، جم، دريافت

* [صفت] ڄايل، ڄميل، پيدا ٿيل

* لڌل، دريافت ٿيل

* [ف]

'ٻنهون تنهنجي پيد جون لڙ سڏيون سڻائي' (صديق)

* [ضد: نا پيد = ڳجهو مخفي، پوشيده]

'ناپيد ڳالهيون نينهن جون، تنهن مان ڇا ڄاڻن عام ميان'

• **پيڊُ ج پيڊَ:** [ا - مذ] پيڪڙُ، ٽِندو

* [س/ڪوهه]

* پڪڙ

* ٿلهو رسو (مينهن کي اڳين ٽنگ ۾ ٻڌڻ جو)، پيڙ جي رسو (خاص قسم جو)

• **پيدا:** [صفت] خلقيل، سرجيل، اُپايل

* ڄميل، ڄايل

* ظاهر، آشڪار، نمايان

* موجود

– **پيدا ٿيڻ:** [اصطلاح] جنم وٺڻ، خلقجڻ

* اُپجڻ

* ظاهر ٿيڻ

– **پيدا ڪرڻ:** [اصطلاح] اُپائڻ، خلقڻ

* جوڙڻ، بنائڻ، ناهڻ

* حاصل ڪرڻ، ڪمائڻ

* نه هجڻ منجهان هجڻ واري حالت ۾ آڻڻ 'نيست' منجهان 'هست' ڪرڻ

– **پيداوار:** [ا - مث] پيدائش

* آمدني، اپت، ڪمائي

* حاصلات، نتيجو

* بوڪ، فصل

* فائدو، ثمر

– **پيدائِش ج پيدائِشون:** [ا - مث] خلقت

* وِلادَت، جَم

* حاصلات

* آمدني، اُپت، ڪمائي

* فائدو

* [ف]

– **پيدائِشِي:** [صفت] ڄمڻ کان وٺي

* ذاتي

* بنيادي، اصلي، ازلئون

* فطرتي، قدرتي

• **پيداگِيرُ ج پيداگِيرَ:** [صفت] هٿڙي باز، ٺڳ، ذوڪيباز، پاٽو ساٽو، پٽ سٽ ڪندڙ، ڳنڍ ڇوڙ، ناجائز طريقي سان پئسا ڪمائيندڙ

• **پيدَلِ:** [صفت] پيادو، پنڌ وڃڻ وارو

• **پيڙِ:** [ا - مث] پيءُ ڏاڏو، ابا ڏاڏا، جد امجد

• **پيڊِ ج پيڊُون:** [ا - مذ] ڪچو جلد بند ٿيل خالي ڪاغذن جو ڪتاب (جيڪو خط و ڪتابت لاءِ ڪتب اچي)

* خاني ڪاغذ کي هيٺان باز ڏين لاءِ خاص قسم جو تختو

* ڪرڪيٽ راند ۾ ڄنگهن تي ٻڌڻ لاءِ خاص قسم ... ي ڪڻي (جيڪا رانديگر کي ڌڪ وغيره کان محفوظ رکندي آهي)

* ساز جو هڪ قسم

– [انگ: Pad]

• **پيڏَ ج پيڏُون:** [ا-مث] پيهه. پيڙ. اٻرهه. ... ڀيڙاڪو. گوڙ

• **پيڏِلي ج پيڏِليُون:** [ا - مث] ٻنجرو. ٻاوانجرو. اڱڻ جي چوڌگرد ننڍڙي ڀت

☼ [س/ل/ٿ]

• **پيڏِي ج پيڏِيُون:** [ا-مث] ڪاٺَ جي ننڍڙي صندوق جنهن ۾ لکڻ جو سامان رکجي (اُن جا اڳيون تختو سلاميءَ تي ٿئي جنهن تي ڪاغذ بندي وغيره رکي لکجي، خاص طرح واپاري استعمال ڪن)

☼ [سن: پيٺ = جاءِ]

• **پيرُ ج پيرَ:** [ا - مذ] پڳ. پڳَ. پر. قدم

☼ [سن: پد = پير ف: پاپ. پرا: پا = پير]

'ڪيڏانهن ڪنڌا پير، مڙوئي متو ليو' (شاهه/ رامڪلي)

☼ پير جو نشان. پيرو

'ويچاري ڏي وڃ، پيو نه لهي پرينءَ جو' (شاهه/ سسئي آبري)

☼ ڦيٿو (ٻيل گاڏي جو)

☼ ميز. ڪرسي وغيره جي ٽنگ

☼ شادي غميءَ ۾ شريڪ ٿيڻ جو تعلق يا رستو

☼ بوٽ يا جُتيءَ جو هڪ حصو [مرڪو محاورو]

☼ [ڪنايه] آمد. اچڻ جي حالت

'اچڻ واري جو پير سڀاڳو آهي، جو هن جي اچڻ سان ڀلائي ٿي وئي'

– **پيرَ آهوڙڻُ:** [اصطلاح] پير ڳولڻ. وڃايل پيرو ڳولڻ (چور جو). پيرو ڪڍڻ

– **پيرا پيٽَ:** [ا - مث] پيرن جي سڃاڻپ. شڪي ماڻهن جي ڏوهيءَ جي پير جي نشان سان پيٽ. پيرن جا نشان ڏسي سڃي چور جي سڃاڻڻ جو طريقو

– **پيراڏُو ج پيراڏُو:** [صفت - مذ] پير سڃاڻندڙ (ماڻهن مال جو). پيري. پاڳي

– **پيرَ اُکِڙڻُ:** [اصطلاح] بي دخل ٿيڻ

☼ شڪست کائڻ. ڀڄڻ

☼ قبضو نه رهڻ

☼ بنياد پٽجڻ

– **پيراڳُون:** [ا - مذ] آڏاڻي ۾ ناڃيءَ جي تندن کي هيٺ مٿي ڪرڻ لاءِ ڪاٺيون

☼ پيڙُها

– **پيراڳو/ پيراڳا:** [ا - مذ] پيرن جي لتڙ سان ٺهيل واٽ. ڏگ. گَس. پيچرو

☼ [س/ل]

– **پيراٺو ج پيراٺا:** [ا - مذ] جُتي. پيزار

– **پيرُ ڀڃڻُ:** [اصطلاح] اَچ وڃ جي رسم ختم ڪرڻ. برادريءَ سان واسطو ٽوڙڻ. لاڳاپو ٽوڙڻ

☼ سخت سزا ڏيڻ. لاچار ڪرڻ

– **پيرُ ڀرڻُ:** [اصطلاح] اچ وڃ جي رسم رکڻ برادريءَ سان واسطو رکڻ قدم کڻڻ. شاديءَ غميءَ ۾ شريڪ ٿيڻ

☼ سٺي نموني هلت هلڻ

☼ ٽورو ڪرڻ. لائق ڪرڻ. مهرباني ڪرڻ

☼ مدد ڪرڻ

☼ نيڪي ڪرڻ

☼ همدردي ڪرڻ

– **پيرَ پيٽِڻُ:** [اصطلاح] پيرا پيٽ ڪرڻ

– **پيرَ ٽِپڻُ:** [اصطلاح] هڪ هنڌ ٽڪاءُ يا سڪ نه اچڻ

– **پيرَ تِرڪڻ:** [اصطلاح] پير ڪِسڪڻ. پير ترڪڻ

☼ غلطي ٿيڻ. چوڪ ٿيڻ. اوچتو خطا ٿي وڃڻ. بنا ارادي ڪنهن ڪم ٿي پوڻ

– **پيرَ تي:** [ظرف] رستي تي. راهه تي

☼ هدايت تي. نصيحت تي. سڌي راهه تي

– **پيرَ تي اَچڻ:** [اصطلاح] گس تي اچڻ. سڌي رستي تي اچڻ. قاعدي ۾ اچڻ

☼ غلطي يا خطا ڪرڻ کان پوءِ ٻيهر سڌري هلڻ

– **پيرَ تي پُورو هُئڻ:** [اصطلاح] سڌي گس تي هئڻ. صحيح رستي تي هئڻ. قاعدي موجب هلڻ

☼ چڱيءَ چال وارو هئڻ. سنئون سڌو هئڻ چال چلت ۾

☼ ٻچڙن کمن کان پاڻ بچائڻ

– **پيرَ تي ڪُهاڙو هَڻڻ:** [اصطلاح] پنهنجو نقصان پاڻ ڪرڻ. پاڻ کي تڪليف ۾ وجهڻ

– **پيرَ تي هَلَڻ:** [اصطلاح] ٻئي رستي تي هلڻ جڳي چال اختيار ڪرڻ
٭ پيروي ڪرڻ

– **پيرَ ٺَهرائِڻ/ وِجهائِڻ:** [اصطلاح] ڦيٿا ٺهرائڻ (ڏڳي گاڏيءَ جا)

– **پيرَ پانڌُ:** [ا - مذ] حصو، ڀاڱو، ڀائيواري (ڌنڌي وغيره ۾)
٭ تعلق، لاڳاپو، واسطو

– **پيرُ پائِڻ:** [اصطلاح] اچڻ، داخل ٿيڻ

– **پيرُ پائِڻَ جي جاءِ نہ هُجَڻ:** [اصطلاح] تمام وڏو هجوم هئڻ، ماڻهن جو انبوهہ هئڻ

– **پيرُ پَٽَ تي نہ لَڳَڻُ:** [اصطلاح] تمام تکو ڀڄڻ
٭ گيڏي ٿي ڀڄڻ
٭ فرصت نہ هئڻ
٭ مغروري ڪرڻ

– **پيرَ پَٽِڻ:** [اصطلاح] ڀڄائڻ، پيرَ اکوڙڻ، پاڙ پٽڻ، ٻيڙ ڪڍائڻ

– **پيرَ پُڇائڻ:** [اصطلاح] ڳولا ڪرڻ، تلاش ڪرڻ
٭ سِڪَ لڳڻ، دل ۾ اُڪِيرجڻ

– **پيرَ پَڇِنڊِي:** [ا - مث] ڏڙهي راند، ڪينهون راند
٭ [س/ڪوهہ]

– **پيرَ پُختا ڪرڻ:** [اصطلاح] پير مضبوط ڪرڻ، جمي ويهڻ، کُپي ويهڻ

– **پيرَ پَڌارِڻ:** [اصطلاح] پير گهمائڻ، گهمڻ، قرب ڪري اچڻ، سير ڪرڻ، اچڻ

– **پيرَ پَکارَڻُ:** [اصطلاح] گهوڙي کي پير ڌوئارڻ جو هڪ سانت ڪرڻ
٭ [س/ٿ]

– **پيرُ پَنڌُ هُئَڻ:** [اصطلاح] شادِيءَ غَمِيءَ ۾ شرِيڪ ٿيڻ وارو تعلق يا رستو هئڻ

– **پيرَ پَٽِي:** [ا - مث] قدمن جي خاڪ، پيرن جي مِٽي
'ٺنهنجي پيرَ پٽي، ذاتِ ضروري ڏيهہ جي' (شيخ اياز)

– **پيرُ پَوَڻ:** [اصطلاح] داخل ٿيڻ، آمد ٿيڻ
٭ نقصان يا جوکي ۾ پوڻ

– **پيرِ پيران:** [صفت] آهستي هلندڙ، ڍري وِکَ کڻندڙ
'ڏڳي جو ملهہ هزار، ڍڳو پير پيران' (مشهور سنڌي لوڪ گيت)

– **پيرُ پيرَ تي رَکڻ:** [اصطلاح] قدم بقدم هلڻ، تمام آهستي هلڻ
٭ پيروي ڪرڻ

– **پيرُ پيرُ کَڻڻ:** [اصطلاح] تمام آهستي هلڻ
٭ ٻار جو پنڌ شروع ڪرڻ، ننڍڙي ٻار جو شروعاتي گهمڻ

– **پيرُ پيرَ ۾:** [ظرف] آهستي آهستي، هوريان هوريان

– **پَيَرُ پيرَ ۾ ڏيئي اَچڻ:** [اصطلاح] تمام آهستي آهستي اچڻ، قدم بقدم اچڻ، ٽڏا ٽڏا پير ڏيئي اچڻ

– **پيرُ جَهلَڻ:** [اصطلاح] پاڻ روڪڻ، پاڻ سنڀالڻ، پاڻ پلڻ
٭ قطع تعلقات ڪرڻ
٭ خرچ گهٽائڻ

– **پيرَ چارو:** [ا -مذ] پيادي هلڻ جيتري واٽ، سوڙهو گَس، پيچرو
٭ [س/ات]

– **پيرَ چُمڻ:** [اصطلاح] پاڻ کان وڏي کي عزت ڏيڻ لاءِ پيرن تي هٿ رکڻ
٭ پيءُ ماءُ جي عزت ڪرڻ

– **پيرَ ڌَڙهي ڪرڻ:** [اصطلاح] ڪنڌ ڪرڻ، ٻار جو بحث ڪرڻ، ضد ڪرڻ
٭ چڙيون هڻڻ
٭ ناڪار ڪرڻ، نابري وارڻ

– **پيرَ ڌُڌِ ڙِي ۾ هَڻَڻُ:** [اصطلاح] نہ پڌائڻ، نٽائڻ، نابري وارڻ، انڪار ڪرڻ

– **پيرَ ڌَڙڪِي ڪرڻ:** [اصطلاح] رعب ڏيکارڻ، تاب تڙي ڪرڻ، دڙڪو داب ڪرڻ

– **پيرَ ڌوئِي پيئڻ:** [اصطلاح] ڏاڍي عزت ڏيڻ، عقيدتمندي ظاهر ڪرڻ
٭ تمام گهڻا احسان مڃڻ

– **پيرُ ڏِيڻ:** [اصطلاح] زالن جو شاديءَ خواهہ غميءَ ۾ سڏَ پوڻ، ڪاڄَ يا ڪانڍيي جو پوتُ ادا ڪرڻ، پير پوڻ
٭ سانت ڏيڻ

– **پيرَ ڏاهڻُ**: [اصطلاح] پيرن جا نشان ميٽڻ
* واپس ورڻ
* قبضو ڇڏائڻ، تڏو پٽائڻ
– **پيرَ ڊِگها ڪري سمهڻ**: [اصطلاح] بي فڪر ٿي سمهڻ،
آرام سان سمهڻ
* بي اونو ٿي ويهڻ
'اِيءَ نه مڪتي ريت، جو سمهي پير ڊگها ڪري' (شاهه)
– **پيرَ ڊِگهيرڻ**: [اصطلاح] بيواجبي خرچ ڪرڻ، ضرورت کان
وڌيڪ خرچ ڪرڻ، فضول خرچي ڪرڻ
* ضرورت کان وڌيڪ هلت اختيار ڪرڻ
– **پيرَ رَڪيبَ ۾ هُئڻ**: [اصطلاح] هر وقت سفر لاءِ تيار هئڻ،
هر وقت سفر تي هئڻ
– **پيرُ رَکڻ**: [اصطلاح] رستو رکڻ (اچ وڃ جو)، برادري رکڻ،
شادِيءَ غمِيءَ ۾ شريڪ ٿيڻ
* دوستي رکڻ
– **پيرَ رَکڻ جي جاءِ نه هُجڻ**: [اصطلاح] تمام گهڻي سوڙهه هجڻ
پيهه پيهان هئڻ، ماڻهن جو هجوم هئڻ
– **پيرڙا ڏيڻ/ ڪَڍڻ**: [اصطلاح] ننڍڙي ٻار جو هلڻ جي
شروعات ڪرڻ
– **پيرڙو ج پيرڙا**: [ا - مذ] 'پير' جو اسم تصغير
– **پيرڙو پنڌڙو**: [محاورو] ننڍڙي ٻارَ جي گهمڻ جي
شروعات وقت خوشيءَ وچان لاڏي واري انداز ۾ گهر جون
عورتون چَوَن 'پيرڙو پنڌڙو'
* [س/ات]
– **پيرِڙيو ج پيرِڙيا**: [ا - مذ] تاجيءَ جي تندن کي هيٺ
مٿي ڪرڻ لاءِ ڪاٺين مان هڪ ڪاٺي
* [صفت] پيرن تي، پيرن وارو، گهمندڙ، هلندڙ
* اهو ٻار جنهن جا جمڻ وقت اول پير ٻاهر اچن، آمهڙو
* پيرادِو، پيري
* چالاڪ، سياڻو، حرفتي، اَٽڪلي
– **پيرِڙيو وَڃڻ**: [اصطلاح] پنڌ وڃڻ، پيدل وڃڻ
* تکو تکو وڃڻ
– **پيرِڙيُون**: [ا - مث: هميشه جمع طور ڪتب ايندڙ] ريڙهيون
(ٻارجون)، ٻانبڙا، ٻار جو شروعاتي هلڻ جو طريقو
– **پيرِ ڙيُون پائڻ**: [اصطلاح] ٻانبڙا پائڻ، ريڙهيون پائڻ
– **پيرُ زَمِينَ تي نه رَکڻُ**: [اصطلاح] هميشه سواريءَ ۾ هجڻ
* نازڪ مزاج ٿيڻ
* وڏائي ڪرڻ، مغرور ٿيڻ
– **پيرَ سُڃاڻڻ**: [اصطلاح] رستو هٿ ڪرڻ
* قدر ڪرڻ
– **پيرَ سَدورا ٿيڻ**: [اصطلاح] ڪنهن جي اچڻ ڪري گهر
واري جا نصيب سڻا ٿيڻ، برڪت جو باعث ٿيڻ، نئين چاول ٻار،
نئين پرڻيل ڪنوار يا مهمان جي گهر ۾ اچڻ سان ڀاڳ جو ورڻ
– **پيرُ سُڌارڻ**: [اصطلاح] چڱي چال وٺڻ، بچڙائيءَ کان پاسو ڪرڻ
* فضول خرچيءَ کان باز اچڻ
– **پيرُ سِرَ تي رَکڻ** : [اصطلاح] اڻنگي هلت هلڻ، خراب چال
اختيار ڪرڻ
– **پيرَ سَنوان ڪرڻ**: [اصطلاح] بي ادبي ڪرڻ، توهين ڪرڻ،
وڏن سان مقابلو ڪرڻ
* سَڌري وڃڻ، افعال نيڪ ڪرڻ
– **پيرَ ڪَڇڻ**: [اصطلاح] سزا ڏيڻ، جنبِ ڪرڻ
* حيثيت جو اندازو لڳائڻ
– **پيرَ ڪَڍائڻ**: [اصطلاح] نڪالڻ، گسائڻ، لهرائڻ
(ڪنهن اوکي ڪم کان)، ٻچي وڃڻ
* پنهنجي ذميواري ختم ڪرڻ، پنهنجي جند ڇڏائڻ
– **پيرَ ڪِڏڻ**: [اصطلاح] نقصان رسائڻ، پاڙ پٽي ڇڏڻ
* اوچتو ڌڪ ڏيڻ، دوکو ڏيڻ، ڌڪ ڪڍڻ
* خوار خراب ڪرڻ
* نڪالڻ

– **پيرَ ڪڍِي بِيهَڻُ:** [اصطلاح] صفا انڪار ڪرڻ، ذميداري نہ کڻڻ

٭ ڪابہ مدد نہ ڪرڻ

– **پيرَ ڪَڍِي وڃڻ:** [اصطلاح] وقتَ تي ڌوڪو ڏيڻ

٭ ٻانہ ڪي آڄو ڪري وڃڻ، ڦري وڃڻ

'پنهنجا پير ڪڍِي رئين مرن کي پيار ڏئي

پتو ڪنهن کان پڇان مان تنهنجو يار ڏئي'

(قادن نوحاڻي)

٭ وڏيڪ مدد ڪرڻ کان انڪار ڪرڻ

– **پيرَ ڪڙَڻُ:** [اصطلاح] پير جي نشان کي قائم ڪرڻ لاءِ جوڙاري ليڪو ڏيڻ، پير ليڪڻ (چور وغيره جو)

'ڪڙهي ۽ ڪڙي، پرهِ پير پنهونءَ جو' (شاهہ)

– **پيرَ ڪُپَڻ:** [اصطلاح] ٿهي نڪي ويهڻ

٭ ڪپي وڃڻ، جمي وڃڻ

٭ قبضو پختو ٿيڻ

– **پيرُ کُرُ نہ لَڳَڻ:** [اصطلاح] ڪو نشان پتو نہ لڳڻ (وڃايل شيءِ جو)

– **پيرُ کَڻڻ:** [اصطلاح] پيرن جا نشان وٺي هلڻ، پيرو کڻڻ، ڳولڻ، چور جو پتو جاچڻ (ڪ ڪهڙي طرف کان آيو ۽ ڪهڙي طرف ويو)

٭ دوستي قائم رکڻ

٭ برادريءَ جو سڏ ٻڌڻ، شاديءَ غميءَ ۾ شريڪ ٿيڻ

٭ هَلتِ هلڻ، ورتاءُ ڪرڻ

٭ تڪڙو هلڻ

– **پيرَ ڳَرو ڄ پير ڳَرا:** [صفت - مذ] نحس، نياڳو، ڇندو (جنهن جي اچڻ ڪري ڪو نقصان رسي)

٭ [مث: پير ڳري ڄ پير ڳريون]

– **پيرَ گُهمائِڻ:** [اصطلاح] قدم گهمائڻ، هَلڻ، ڪِهي اَچڻ

٭ آمد سان ان جڳهہ کي برڪت بخشڻ، برڪت وارو ڪرڻ

٭ گهمڻ، سير ڪرڻ

٭ ڪنهن بزرگ شخصيت جو ڪنهن وٽ وڃڻ

– **پيرَ لَمَڻ:** [اصطلاح] ويامڻ، ويم ڪرڻ

– **پيرُ لِيڪي ويهَڻ:** [اصطلاح] ضد ڪري ويهڻ، پنهنجي ڳالهہ تان نہ لهڻ، هٺ ڌرمي ڪرڻ

٭ [س/ات]

– **پيرَ مان لاهي مُنهَن ۾ هَڻڻ:** [اصطلاح] ٻانہ کي گلارو ڪرڻ، پنهنجي گلا پاڻ ڪرڻ، پنهنجو مرچڙو پنهنجي منهن ۾ هڻڻ، پنهنجي بيعزتي پاڻ ڪرڻ

– **پيرَ مَٽي تي هُڻڻ:** [اصطلاح] مصيبت ۾ هئڻ

٭ ٻج ٻچان ۾ هئڻ، سدائين رولڙي ۾ هجڻ

– **پيرُ مُڙڻ:** [اصطلاح] پير جو سنڌ کان لچڪو کائڻ، يا مڙي پوڻ

– **پيرَ موڙُ:** [ا - مث] ٿوري دير لاءِ ترسڻ جي حالت، بيٺي پير، گهڙي پلڪ

– **پيرُ موڙڻ:** [ا - مث] ٿوري دير ڪرڻ

– **پيرَ هٿڻ:** [اصطلاح] خوشامد ڪرڻ

٭ لالچ ڏيڻ

٭ مِنٿون ڪرڻ

– **پيرَ ۾ پَدَم هُجڻ:** [اصطلاح] ساجي پير ۾ هڪ خاص قسم جو ليڪو يا نشان هئڻ (جيڪا ڀاڳ واري نشاني آهي)، سڀاڳو هئڻ

– **پيرنِ پَرِ:** [ظرف] پيرن جي زور تي، پير جي آڌار تي

'ڪَنمئي پَرِ نہ ڪري پيرن پَرِ' (پرولي)

٭ [صفت] اُبو، بيٺل (ماڻهو)

٭ سڌو سنئون

– **پيرَن پَرِ بِيهَڻ:** [اصطلاح] اُٿي بيهڻ، پنهنجي زور تي بيهڻ

٭ پاڻ پرو ٿيڻ، پاڻ تي ڀاڙڻ، پاڻ سنڀالڻ، پنهنجيءَ وارو ٿيڻ

٭ چڱو ڀلو ٿيڻ

– **پيرَن پَرِ ڪِرڻ:** [اصطلاح] صفا پٽ پوڻ، ڏاڍي نقصان هيٺ اچڻ، شڪست کائڻ

– **پيرن تي زورُ ڏيڻ/رَکڻ:** [اصطلاح] سم ۾ زور سان بيٺڻ، ٽِڪو پجڻ، تڪڙو هلڻ، ٻجي جان ڇڏائڻ

– **پيرَن تي ڪِرڻ:** [اصطلاح] پيرين پوَڻ
٭ نهايت عجزي ڪرڻ
٭ معافي گهرڻ
٭ سامَ پوَڻ

– **پيرن تي ڪِرِي پوَڻ:** [اصطلاح] آزِي نيازِي ڪرڻ، نيزاري ڪرڻ، دل و جان سان معافي گهرڻ

– **پيرن جو هَلڪو:** [صفت] پنڌ جو چوهو، پنڌ جو تکو، تيز رفتار

– **پيرن ۾ تِيتِرَ ڦاسڻُ:** [اصطلاح] ٻه چتو ٿيڻ، مُنجهي پوَڻ، آتو ٿيڻ
٭ [س/ڪوهہ]
٭ تَڪَڙ ڪرڻ، اُبهرائي ڪرڻ

– **پيرن هيٺان زَمينَ نِڪرڻ:** [اصطلاح] تاڪ لڳي وڃڻ، حواس گم ٿيڻ
٭ حيرت ۾ پوڻ
٭ سخت صدمو رسڻ

– **پيرَن هيٺان ڪَکُ رَکڻ:** [اصطلاح] خيال سان ڪم ڪرڻ
٭ بچاءُ ڳولهڻ

– **پيرڻِ:** [ا - مث] جُتي
٭ [س/ڪوهہ]

– **پيرو ج پيرا:** [ا - مذ] پيرن جو نشان، کُرُ پير
٭ چور جي اچڻ وڃڻ جو نشان
٭ نشان، اُهڃاڻ
٭ ڏس پتو

– **پيرَ وَٺڻ:** [اصطلاح] جُتيءَ يا بُوٽ جو پير کي تنگ ڪرڻ، نئين جتيءَ جو پير ۾ زخم ڪري وجهڻ، پيرن ۾ لِڦ پوَڻ (نئين تنگ بوٽ سبب)

– **پيرُ وِجَهڻ:** [اصطلاح] قدم رکڻ، اندر گهڙڻ (جاءِ ۾)
٭ دست اندازي ڪرڻ، دخل ڏيڻ
٭ لاڳاپو ڳنڍڻ

– **پيرَ وڏا ڪرڻ:** [اصطلاح] پير گهمائڻ، پسار ڪرڻ، چڪر هڻڻ
٭ شفقت ڪري اچڻ، غريب نوازي ڪرڻ، اچڻ سان شرف بخشڻ

– **پيرو ڪَچَڻ/ڪَچَڻ:** [اصطلاح] هندن جي هڪ رسم موجب شاديءَ کان پوءِ ساڳئي ڏينهن گهوٽ ۽ ڪنوار جو ڪنواريتن جي گهر ڏانهن گڏجي وڃڻ، ستاوڙو/ستاڙو ڪرڻ، شاديءَ کان پوءِ ستين ڏينهن ڪنوار جو پيڪن ڏي اچڻ

– **پيرو ڪَچِڻُ:** [اصطلاح] نئين جتيءَ يا بوٽ وغيره ناهڻ يا خريد ڪرڻ لاءِ پير جي ماپ وٺڻ

– **پيرو کَڻڻ:** [اصطلاح] پيرن جي نشانن سان کڻ هلڻ (چور وغيره جي پوئتان)، ڳولڻ، جاچ جوچ ڪرڻ، تعاقب ڪرڻ
'پرهہ جو پيرو، کڻي پهتو جڏهن پرين' (شيخ اياز)

– **پيرو لَهَڻ:** [اصطلاح] پيرن جا نشان ملڻ
٭ پتو پوڻ، خبر پوڻ، ثابتي هٿ ڪرڻ

– **پيرَ وَهَٽُ ڏارڻ:** [اصطلاح] موچارو گهوڙو خريد ڪرڻ
٭ ايري سيري سواري رکڻ
٭ [س/ات]

– **پيرَ هاڏو:** [صفت] پيرادو، پيرن جي نشانن سڃاڻڻ جو ماهر، پيري، کوجي
٭ [س/ات]

– **پير هيٺان نِڪرِي ڏيڻ:** [اصطلاح] ڪارڻ، بگاڙڻ
٭ برغلائڻ، غلط صلاح مشورو ڏيڻ

– **پيرِي ج پيرِي:** [صفت - مذ] پيرو کڻندڙ، پيرادو، پير سڃاڻڻ جو ماهر

– **پيرِين اُگهاڙو ڀَڄڻ:** [اصطلاح] جلديءَ ۾ ڀڄڻ (مدد يا واهر لاءِ)، ڏکئي وقت ۾ ڪنهن وٽ سَٽَ ڏئي پهچڻ

– **پيرِين اُگهاڙو ڪڍڻ:** [اصطلاح] ننهي هٿين گهر مان ڪڍڻ (جتي پائڻ جي به اجازت نہ ڏيڻ)، بي عزت ڪري ڪيڻ تڙي ڪڍي ڪڍي ڇڏڻ (گهر نوڪري وغيره مان)
٭ مهلت نہ ڏيڻ

– **پيرِين پارِي ٿيڻ:** [اصطلاح] اُميدواري ٿيڻ، حامله ٿيڻ، پيٽ سان ٿيڻ (عورت جو)

– پيرين پوڙو: [صفت - مذ] پختو، پڪو، پنهنجن پيرن تي بيهڻ وارو، پاڻ تي ڀاڙڻ وارو
– پيرين پوڻ: [اصطلاح] پيرن تي هٿ رکڻ، ادب سان جُهڪي سلام ڪرڻ، عزت ڏيڻ، احترام ڪرڻ
• منٿون ڪرڻ
'پيرين پوندي سانُ جوندي سان' (شاهه)
– پيرين سيرين ٿيڻ: [اصطلاح] هوند وارو ٿيڻ، هلي سگهڻ جهڙو ٿيڻ، پاڻ پرو ٿيڻ، پنهنجي مڙسيءَ وارو ٿيڻ
• ويم بعد ڙال جو ٻهريون ڀيرو مٽي تي پائي وجهڻ، ويم جا ڏينهن پورا ڪرڻ
– پيرين لڳڻ: [اصطلاح] پيرين پوڻ
• ٻار جو شروعاتي هلڻ
• پليان لڳڻ
• [س/ڪوهه]
– پيريوادِي: [صفت - مذ] پيرادِي، پيري، ڪوجي
• پيرُ ج پيرَ: [صفت] پوڙهو، ڪراڙو، ٻڍو، وڏيءَ عمر وارو
• [ا - مذ] سومر جو ڏينهن، Monday
• [ف]
– پيرانہ سالِي: [ا - مث] پيريءَ جو وقت، ٻڍاپڻ، ڪراڙپ، عمر رَسيدگي
– پير زالَ: [ا - مث] پوڙهي عورت، ٻڍڙي، ڪراڙي
– پير سال: [صفت] پوڙهو، ڪراڙو، ٻڍو، وڏيءَ ڄمار وارو
– پيرمتن: [صفت] پوڙهو، ڪراڙو، ٻڍو
– پير فرتُوت: [صفت] تمام پوڙهو، جهور، چرڻ ٻرڻ کان عاجز، ڪراڙو (جنهن جون جملي قوتون ختم ٿي ويون هجن)
– پيرِ فَلَڪ: [ا - مذ] جهونو
• آسمان
• زحل گرهه
– پيرُ مردُ: [ا - مذ] پوڙهو ماڻهو، پيرسن ماڻهو، عمر رَسيده
– پير نابالغ: [صفت] بيوقوف پوڙهو (جيڪو ٻارن وارين ڳالهين ڪري)

– پيرِي: [ا - مث] پوڙهپ، ڪراڙپ، ٻڍاپڻ، ضعيفي
– پيرِي زَهيرِي: [ا - مث] پوڙهپ، ڪراڙپ، ٻڍاپڻ، ضعيفي
• پيرُ ج پيرَ: [ا - مذ] ڀهتل شخص، بزرگ، ولي الله، درويش
• مُرشد، هادِي
• [ف]
– پيرانِ پارسا: [ا - مذ] وڏو پير، وڏو مرشد، سجّاده نشين
– پيرانِ پير: [صفت - مذ] سڀني پيرن جو پير، جيڪو پيرن جو به پير هجي
• [ا - خاص] حضرت علي عليہ السلام جن جو لقب
• حضرت شيخ عبدالقادر جيلاني، بغداديءَ جو لقب
– پيراڻو ج پيراڻا: [صفت - مذ] پيرَ جو، مرشد جو ڏن، پير جي موڪا، مرشد جو حصو 'پيراڻو ٿيو'
– پيراڻو پاڙُ: [ا - مذ] پيرن جو ملڪ، مرشد جو طرف
– پيراڻِي ج پيراڻِيُون: [صفت] پيرن جِي، پيرن کان مليل (شئي، سوکڙي وغيره)
• [ا - مث] خيرات، ٻاس
• عورت جو نالو
– پيرَ پائِي: [ا - مذ] ساڳئي مرشد جا مريد، جن جو مرشد ساڳيو هجي
• ساڳين عقيدن وارو
– پيرَ پيٽڻ: [اصطلاح] ڪنهن مطلب پوري ٿيڻ لاءِ پيرن فقيرن جي زيارت ڪرڻ ۽ دعائون پنڻ، ٻاسون ٻاسڻ
• روحاني وسيلا هلائڻ
• ڏاڍيون ڪوششون ڪرڻ
• [مجاز] شديد علالت ۾ مختلف حڪيم، طبيب ۽ ڊاڪٽر آزمائڻ
– پيرَ ڀِٽِ: [ا - مث] پير جي جاءِ ڏانهن وڃڻ جي واٽ
– پيرَ پُڇڻ: [اصطلاح] پيرن تي وڃي دعائون گهرڻ، بزرگن جي تلاش ڪرڻ، مراد حاصل ڪرڻ لاءِ روحاني حيلا وسيلا اختيار ڪرڻ

– **پير پوٽو ج پيرپوٽا:** [ا - مذ] پير جو اولاد
– **پيرزادو ج پيرزادا:** [صفت] پير جو اولاد، پير پوٽو
☼ پير جو اهو اولاد، جيڪو ڏاڙي، ڙال مان هجي
– **پيرُ زور ڀريڻ:** [اصطلاح] پيرن فقيرن جي دعا شامل حال هجڻ
– **پيرِ مُغان:** [ا - مذ] آتش پرستن جو پيشوا. آتش خاني جو مُجاور
☼ مُرشد. توحيد جو شراب پيارينڙ
☼ شرابخاني جو مالڪ، ساقي
'پيرمغان ۾ پيهي پڌرٿي، برسيو بزم ۾ بترو بدر' (محمد فقير کتياڻ)
– **پيرن پٽيو ج پيرن پٽيا:** [صفت - مذ] جنهن کي ڪنهن بزرگ جي بد دعا ٿيل هجي
☼ نياڳو، چندو، گمراهه
☼ لُچو، حرڪتي
– **پيرن جي مهلَ:** [ا - مث] پرڀات، صبح، پرهه ڦُٽي
– **پيرن کان پنڻ:** [اصطلاح] پيرن فقيرن کان دعائون گهرڻ. بزرگن کي وسيلو بنائڻ، حيلا هلائڻ
– **پيري:** [ا - مث] پير جي ڪرامت، بزرگي، ولايت. روحاني طاقت، مرشدي
– **پيري مُريدي:** [ا - مث] پير بڻجي مريد رکڻ ۽ انهن کي هدايت ۽ تلقين جو عمل
☼ مُرشِدَ ۽ مُريدَ وارو عقيدت جو رشتو
• **پيرا:** [صفت] سينگاريل، آراسته، سجايل
☼ [ف: پيراستن = سينگارڻ]
☼ مرتب لفظن جي آخر ۾ ڪم ايندڙ پڇاڙي
– **پيراسته:** [صفت] سينگاريل، سجايل، سنواريل
– **پيرايه:** [صفت] سينگار، زيب، زينت
☼ لباس
☼ ڍنگ، طرز، نمونو
• **پيراتو ج پيراتا:** [صفت] پيرائتو، سربستو، ننهن کان چوٽيءَ تائين. سمورو، تفصيلي، ذرو پرزو
☼ [مث: پيراتي ج پيراتيون]

• **پيرائي:** [ا - مث] پيرن سان ڦيرائي پاڻي ڇڪڻ وارو ڍينگو يا نار
☼ [سن: پاد = پير]
• **پيراشوٽ:** [ا - مذ] محافظ ڇٽي (جنهن جي مدد سان انسان هوائي جهاز يا ٻي ڪنهن بلنديءَ کان زمين تائين حفاظت سان پهچي سگهي ٿو)
☼ [انگ: Parashoot]
• **پيراڪ ج پيراڪ:** [صفت] پاڻيءَ ۾ ترندڙ، تارُو
• **پيرامِڊس:** [ا - خاص] مصر جا اهرام، مصر جا قديم مخروطي منارا (جيڪي دنيا جي هڪ عجائبات ۾ شمار ٿين)، مخروطي عمارتون
☼ [انگ: Pyramids]
• **پيراندي ج پيرانديون:** [ا - مث] کٽ جي پيرن وارو پاسو. کٽ جو واڏڻ وارو پاسو
☼ [ضد: سيراندي]
• **پيرانگو/ پيرانگو:** [ا - مذ] ڏاڪو
☼ پوڙي
☼ پيچرو
☼ [س/ل]
• **پيرانو/ پيراني:** [ا - مث، مذ] ٿوهر جي ٽاري
☼ [س/ڪوهه]
• **پيراهن:** [ا - مذ] پهرياڻ، ڪڙتو
☼ [ف]
• **پيرائتو ج پيرائتا:** [صفت ـ مذ] سربستو، تفصيلي، منڍ کان آخر تائين. بنياد کان، شروع کان، سڄو سارو (احوال)
☼ [سن: پاد = پير]
☼ [مث: پيرائتي ج پيرائتيون]
– **پيرائتيون خبرون ڪرڻ:** [اصطلاح] سربستا احوال ڪرڻ. اول کان آخر تائين سڀ ڪجهه ٻڌائڻ
• **پيرتِ:** [ا - مذ] پيچرو
☼ رستو

• **پيرپنجو:** [ا - خاص] مشهور اولياءَ (جنهن جي درگاهه ضلعي دادوءَ ۾ آهي)

• **پيرچو:** [ا - مذ] بيڙيءَ جو هڪ حصو

❊ [س/ل]

• **پيرزادا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **پيرڪاڻي:** [ا - خاص] مزاري بلوچن جو هڪ قبيلو (رستماڻين جي شاخ)

• **پيرڻ:** [ا - مث] ڪَڙهيءَ جي چاڙيءَ جي هيٺين گهير يا نوڙي (جنهن ۾ چاڙي پيل هوندي آهي)

• **پيرُو:** [صفت] پيروي ڪندڙ. تقليد ڪندڙ. پوئلڳ. مريد

❊ [ف]

– **پيروڪار:** [صفت] پيروي ڪندڙ. پوئلڳ

❊ ڪنهن جي طرفان ڪم ڪندڙ

❊ همراهه. ساٿي. رفيق

• **پيروز:** [صفت] فتح مند. سوڀارو. ڪامياب

❊ [ا - خاص] مرد جو نالو

❊ [ف]

• **پيروزُ ج پيروزا:** [ا - مذ] فيروز. سائي پٿر جو هڪ قسم

– **پيروزي:** [صفت] سائو يا نيرو (رنگ)

❊ [ا - خاص] فيروزي قسم جو هڪ پٿر (جيڪو اڪثر ڪري مرد چانديءَ ۾ مڙهائي ساڄي هٿ جي آڱرين ۾ پائين)

❊ چتن جو هڪ قسم

• **پيروزاڻي:** [ا - خاص] بگٽي بلوچن جو هڪ قبيلو

• **پيرولي ج پيروليُون:** [ا - مث] ڳجهارت. ٻُجهارت. پهيلي

❊ لوڪ ادب جي هڪ صنف

• **پيرُون ج پيرُون:** [ا - مذ] ڪَپڙ يا چار جو ڦَر (جيڪو ڏٿ طور ڪم اچي)

'پَکي ساڻ پتار، پاڻ پيرون چونڊيان' (شاهه / مارئي)

❊ کٽ جي پيرانديءَ وارو پاسو. اويرو

❊ [ضد: سيرون]

• **پيروي:** [ا - مث] تقليد. تابعداري. اطاعت. بجا آوري. تعميل

– **پيروي ڪرڻ:** [اصطلاح] تقليد ڪرڻ. بجا آوري ڪرڻ (حڪم يا هدايت جي). پٺيان لڳڻ

❊ نقل ڪرڻ

❊ وڪيل طرفان ڪيس وڙهڻ

• **پيرهان:** [ظرف] ٻهريان. ٻهرياڻين. شروع ۾. منڍ ۾

• **پيرِهياتِ ج پيرِهياتُون:** [صفت - مث] ٻهريات (چوپائي). ٻهرئين ڦَرواري. ٻهرين ڏنعو ويم ڪيل (رڍ ٻڪري ڏڳي مينهن وغيره)

• **پيرَهَن:** [ا - مذ] پهراڻ. ڪڙتو

❊ [ف]

• **پيرِهيُون:** [صفت - مذ] ٻهريون (نمبر). عدد قطاري

• **پيرِي ج پيرِيُون:** [ا - مث] پيرن سان هلندڙ. جيڪا شئي پيرن سان هلائجي [جيئن: سائيڪل جو پيڊل يا سلائي مشين جو پائيڊل وغيره. پراڻي زماني ۾ پيري هارمونيم به هوندا هئا. جنهن جي ڌونڻ پيرن سان هلندي هئي]

• **پيڙ:** [ا - مث] پيڙڻ جي حالت. گهاڻي جي پيڙ. چپ. ڪشت

❊ سوڙهه. گُهٽ

❊ درد. پيڙا. تڪليف. آزار

– **پيڙائڻ:** [مصدر 'پيڙڻ' مان فعل متعدي بالواسطه] سوڙهه ڪرائڻ. چيڀاڙڻ

❊ تڪليفون ڏيارڻ. اذيتون پهچائڻ

❊ گهاڻي مان گذارڻ

❊ مغز يا ٻج منجهان روغن يا تيل ڪڍائڻ

❊ [پيڙايس پيڙائيندس پيڙايل]

– **پيڙاٽي / پيڙائي:** [ا - مث] پيڙائڻ جو اُجورو

– **پيڙجڻ:** [مصدر 'پيڙڻ' مان فعل مجهول] پيڙجي وڃڻ

❊ تيل نڪرڻ

❊ گهاڻي ۾ پوڻ

❊ سخت تڪليفن ۾ اچي وڃڻ. نيست ۽ نابود ٿي وڃڻ

❊ [پيڙيس پيڙبس پيڙيل]

- **پيڙڻُ:** [مص - فعل متعدي] چِپڻ. چِپيائڻُ
  * رڳڙڻ
  * چِٿڻُ
  * ميدو ڪرڻ
  * ڪن ٻن شين جي وچ ۾ ڏيئي زور ڏيڻ
  * نپوڙڻ
  * گهاڻي ۾ وجهڻ (تيل ڪڍڻ لاءِ)
  * تيل ڪڍڻ (ڪنهن ٻج جو)
  * [اصطلاحاً] سوڙهو گهٽڻ. اُرهائڻُ
  * عذاب ڏيڻ. تڪليف ڏيڻ. ستائڻ. آزارڻ. ظلم ڪرڻ
  * [مص] پيڙڻ
  * [امر] پيڙ
  * [مضارع] پيڙيان (ج) پيڙيون. پيڙين (ج) پيڙيو پيڙي (ج) پيڙين
  * [زمان حال ناقص لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گنڍيا آهن]
  * [حال] پيڙي ٿو (ج) پيڙين ٿا
  * [حال مث] پيڙي ٿي (ج) پيڙين ٿيون
  * [ماضي] پيڙيو (ج) پيڙيا
  * [ماضي مث] پيڙي (ج) پيڙيون
  * [مستقبل] پيڙيندو (ج) پيڙيندا
  * [مستقبل مث] پيڙيندي (ج) پيڙينديون
  * [اسم مفعول] پيڙيلُ
- **پيڙيلُ:** [صفت] تيل نڪتل
  * مصيبت جو ماريل. آزاريل
  * جنهن ۾ ڪو ستُ باقي نه هجي. نِستو
- **پيڙ ج پيڙون:** [ا - مث] پاڙ. پيڙهه. بنياد
  * مهاڳ. مند
  * تڪ جو اهو حصو جنهن تي بائڻ وارو ڏاڳو ڦري
- **پيڙا ج پيڙائون:** [ا - مث] پيڙا. سُور. تڪليف. آزار. مصيبت. درد
  * ڪشٽ. ڪشالو

'پيڙا نپائين پاڻ سين. لاتي ڏيئي لڪ' (شاهه/ ڪليان)

  * بيماري. اُگهائي. روڳ
  * [پرا: پيڊا. سن: پيڊا]
  * ٻرو. تَپ. بخار
  * وينڻ جا ڏرد
- **پيڙاڪو:** [ا - مذ] پيڙا. رنج يا آزار جهڙيون حالتون
- **پيڙو ج پيڙا:** [صفت] پيدل. پيادو
  * وانڍڙو
  * قاصد. پانڌي

'پيڙا پيش پرين. آڳ عجيبن آڙي ڪري' (محمد علي شاهه)

'سچ ٻڌاءِ پيڙا. اٿين ڏونگر ڏيهه مان' (هارون)

  * سهڻو. معشوقڙو
  * صحتمند
  * جوان
- **پيڙو ج پيڙا:** [ا - مذ] مٺائيءَ جو هڪ قسم. مائي جي ٽڪي. برفيءَ جو گُنڍو (جيڪي کير مان ٺهڻ ڪري 'کير پيڙا' پڻ سڏجن)
  * مَنيءَ يا اٽي جو چاڻو
  * بيسڻ مان ٺهيل ٽڪي (جيڪا ڏهيءَ يا ٽنوري ۾ ملائي 'ڏڏ پيڙا' يا 'ڏهي پيڙا' تيار ڪيا ويندا آهن)
- **پيڙو ج پيڙا:** [ا - مذ] پلال يا سرن مان ٺهيل گول ننڍڙو موڙو (جيڪو ڊلا رکڻ يا ويهڻ لاءِ صندليءَ طور ڪم اچي)
  * وڏي مَٽي يا مَٽُ جنهن ۾ اٽين جو کير ڏ هجي
  * وڏا پاڻ
  * [سن: پيٺڪ]
  * گُرڻ جي گُوٽريءَ ۾ دٻ يا ڪو ٻيو گاهه ٻري ناهيل وِهاٽو (جيڪو ڏاند جي ڪلهي تي رکيو آهي. جيئن هر ڪاهڻ يا نار هلائڻ وقت ڏاند جو ڪلهو گاٽ ڪان بچي)
  * سر جي ڪانن مان ٺهيل ٽيڪ وارو موڙو (ڪرسيءَ وانگر ڪم اچي)
- **پيڙهه:** [ا - مث] پيڙڻ جي حالت. گهاڻي جي پيڙ. چِپ. ڪشت
  * سوڙهه. گهٽ
  * درد. پيڙا. تڪليف. آزار

– **پيڙهڻُ:** [مص - فعل متعدي] چبڻ، چيپاڙڻ، چٿڻ

⊙ رَگڙڻ

⊙ ميڏو ڪرڻ

⊙ ڪن ٻن شين جي وچ ۾ ڏيئي زور ڏيڻ

⊙ نپوڙڻ

⊙ گهاڻي ۾ وجهڻ (تيل ڪڍڻ لاءِ)

⊙ تيل ڪڍڻ (ڪنهن ٻج جو)

⊙ [اصطلاحاً] سرڙهو گهٽڻ، ارهائڻ

⊙ عذاب ڏيڻ، تڪليف ڏيڻ، ستائڻ، آزارڻ، ظلم ڪرڻ

⊙ [مص] پيڙهڻ

⊙ [امر] پيڙهه

⊙ [مضارع] پيڙهيان (ج) پيڙهيون، پيڙهين (ج) پيڙهيو، پيڙهي (ج) پيڙهين

⊙ [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]

⊙ [حال] پيڙهي ٿو (ج) پيڙهين ٿا

⊙ [حال مث] پيڙهي ٿي (ج) پيڙهين ٿيون

⊙ [ماضي] پيڙهيو (ج) پيڙهيا

⊙ [ماضي مث] پيڙهي (ج) پيڙهيون

⊙ [مستقبل] پيڙهيندو (ج) پيڙهيندا

⊙ [مستقبل مث] پيڙهيندي (ج) پيڙهينديون

⊙ [اسم مفعول] پيڙهيل

• **پيڙهه ج پيڙهُون / پيڙهيُون:** [ا - مث] بنياد، پاڙ، جڙ

⊙ اولاد، نسل، نسب

⊙ [سن: پيلڪا]

– **پيڙهائيتو ج پيڙهائيتا:** [صفت - مذ] بنيادي، وڏگهراڻو، خانداني، شريف گهراڻي وارو

• **پيڙهو ج پيڙها:** [ا - مذ] وڏي مٽي يا مٽ جنهن ۾ اَنُ جو کير ڏهجي

⊙ وڏا پاڻ

⊙ ٻلاڻ يا ڏبن وغيره مان ٺهيل موڙو (جيڪو ويهڻ لاءِ صندليءَ طور ڪم اچي)

⊙ [سن: پيٺڪ]

⊙ ڳوڻ جي ڳوٺريءَ ۾ ڏب يا ڪو ٻيو گاهه ڀري ٺاهيل وهاڻو (جيڪو ڏاند جي ڪلهي تي رکبو آهي، جيئن هر ڪاهڻ يا نار هلائڻ وقت ڏاند جو ڪلهو گاٺ ڪان بچي)

⊙ سرجي ڪانن مان ٺهيل تيڪ وارو موڙو (ڪرسيءَ وانگر ڪم اچي)

• **پيڙهي ج پيڙهيُون:** [ا - مث] بنياد، پاڙ

⊙ نسل، اولاد

⊙ نسب جو سلسلو

⊙ گادي، تخت

– **پيڙهيات:** [صفت] پيڙهيءَ وارو، پيڙهائيتو

⊙ چڱي ٻڌ بنياد وارو، بنيادي

– **پيڙهيارو:** [صفت - مذ] گاديءَ وارو، گاديءَ جو ڌڻي

– **پيڙهي به پيڙهي:** [ظرف] پشت به پشت، موروثي، هڪڙي نسل کان ٻئي نسل تائين، نسل در نسل

– **پيڙهيءَ ڌڻي:** [صفت] گاديءَ ڌڻي، خاندان جو چڱو مڙس

• **پيڙي:** [صفت - مذ] بيمار، عاجز، عَليل، ناتوان

⊙ [سن: پيڙا = تڪليف، پيڙت = تڪليف وارو]

• **پيڙي چوٽ:** [ا - مث] شرط

⊙ ضد، هوڏ

⊙ [س/ات]

• **پيزُ ج پيزَ:** [ا - مذ] اَناج جو هڪ قسم. مٽر هڪ قسم جا چڻا (جيڪي ٻوڙ يا پلاءُ وغيره ۾ ٺاهڻي لاءِ وڌا ويندا آهن)

⊙ [انگ: Pease]

• **پيزاٺُ / پيزَٺُ:** [ا - مذ] ذباءُ، زور

⊙ ڪاوڙ، رَنج، غصو

⊙ [س/ات]

• **پيزارَ ج پيزارُون:** [ا - مث] جُتي، پاپوش

⊙ [ف]

'تنهنجو منهن محبوب مصحاف پسي، رخسار ڇمان پيزار ڇمان'

(محمد فقير کٽياڻ)

• **پيزَغُ:** [ا - مذ] فراسين ٺاهڻ جو هڪ اوزار

⊙ [س/ڪوهه]

● پِيس: [ا - مذ] اَمن. سَڪون. شانتي
﹡ [انگ: Peace]
– پِيس فُل: [ا - مذ] پُر اَمن
﹡ [انگ: Peacefull]
● پِيسِ: [ا - مث] ڪَجيءَ جا سَڪَلُ ڦُرها (جنهن مان ٽِڪا، ٽوڪرا وغيره ٺهن). ڦيش. پيش
﹡ جابلو ملڪن ۾ بوٽي جو هڪ قسم (جنهن جي پنن مان ٽِڪا ٺاهن). ڦيش
● پِيسٽ ج پِيسٽون: [ا - مث] گوٽ. مُهرو. ساري (راند جي اصطلاح ۾)
﹡ پٽن کي ٺاپي ڏيڻ ۽ ورهائڻ جو ڪم (’پيسڪوٽ‘ راند ۾)
– پِيسٽ آڇڻ: [اصطلاح] پيسڪوٽ راند ۾ پٽن کي ٺاپڻ ۽ ورهائڻ جو وارو اچڻ (جيڪا جڻ ته هارجي سزا آهي)
– پِيسٽ ڪاهِڻ: [اصطلاح] پتا ورهائڻ (پيسڪوٽ راند ۾)
– پِيس ڪوٽ: [ا - مث] پٽن جي هڪ راند (جنهن ۾ ’پيس‘ ۽ ’ڪوٽ‘ جون بازيون ٿين)
● پِيسُ ج پِيسُ: [ا - مذ] ٽڪرو. جزو. حصو
﹡ [انگ: Piece]
● پِيسِرو: [ا - مذ] هڪ تاري جو نالو (جيڪو سانوڻ مهيني جي آخر ۾ اُڀري)
اُڀريو آهي پيسرو هاري نه ٿئي ويسرو (لوڪ چوڻي)
● پِيسڪُ: [صفت - مذ] هڪ پشي جي ملهه جيترو
● پِيسڪ ج پِيسڪون: [ا - مث] ٿوري ڪير واري ڏاچي. وهڪيل ڏاچي
﹡ [س/ڪوهه]
● پِيسائِڻ: [مصدر ’پيسڻ‘ مان فعل متعدي بالواسطه] پيهائڻ. اٽو ڪرائڻ (ڪڻڪ اناج کي)
﹡ [پيسيس پيسندو پيسيل]
– پِيسائِي: [ا - مث] پيهڻ جي اُجرت. پيهائي
– پِيسِجَڻ: [مصدر ’پيسڻ‘ مان فعل مجهول] پيهجڻ. اٽو ٿيڻ (ڪڻڪ اناج کي)
﹡ آزار ۾ پوڻ
﹡ [پيسيو پيسبو پيسيل]

– پِيسِجي وَڃَڻ: [اصطلاح] اٽو ٿي وڃڻ
﹡ پائمال ٿي وڃڻ. چيپاٽجي وڃڻ
– پِيسَڻُ: [مص - فعل متعدي] اٽو ڪرڻ. چورو ڪرڻ. ميدو ڪرڻ
﹡ سنها سنها ذرڙا ڪرڻ
﹡ [سن: پيشڻ]
﹡ [مص] پيسڻ
﹡ [امر] پيس
﹡ [مضارع] پيسان (ج) پيسيون. پيسين (ج) پيسيو. پيسي (ج) پيسين
﹡ [زمان حال ناقص لاءِ معاون فعل ’ٿو‘ ۽ زمان حال استمراري لاءِ ’پيو‘ جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گڏبا آهن]
﹡ [حال] پيسي ٿو (ج) پيسين ٿا
﹡ [حال مث] پيسي ٿي (ج) پيسين ٿيون
﹡ [ماضي] پيسيو (ج) پيسيا
﹡ [ماضي مث] پيسي (ج) پيسيون
﹡ [مستقبل] پيسيندو (ج) پيسيندا
﹡ [مستقبل مث] پيسيندي (ج) پيسينديون
﹡ [اسم مفعول] پيسيل
– پِيسِڻي: [ا - مث] پيسڻ جو ڪم يا نمونو
● پِيسِنجَر: [ا - مذ] مسافر. سفر ڪندڙ
﹡ [انگ: Passenger]
● پيسو ج پيسا: [ا - مذ] آني جو چوٿون حصو
﹡ ٽامي جو هڪ سِڪو
﹡ ڏوڪڙ. ناڻو. ملڪيت. ڌن. دولت
’پيسو لڌو بت تان، پيسي ورتم گاهه‘ (بابا اتو نظم)
– پيسا: [ا - مذ: هميشه جمع ۾ ڪم ايندڙ لفظ] ڌن. دولت. ملڪيت. مايا
– پيسا ڦِي پاڻِيءَ ۾: [محاورو] رقم ٺي اَجائي. هڙئي هلاڪ. سڀڪجهه ناس. ڪئي ڪمائي ڪٽ
– پيسا پَوَڻ: [اصطلاح] گهوڙ پوڻ. تماشي ۾ تماشبينن کان روپيا ملڻ
﹡ صدقي جي رقم ملڻ

- **پيسا پيارڻ:** [اصطلاح] رقم جمع ڪرائڻ (خزاني يا بينڪ ۾)
- **پيسا ڏوڪڙ:** [ا - مذ] مال ملڪيت. ڌن دولت. رقم. ناڻو
- **پيسَڪُ:** [صفت] پئسي جيترو (مقدار). پئسي جي قيمت وارو
⊕ خسيس. ڪميڻو
- **پيسو پَنجڙ/ ڏوڪڙ:** [ا - مذ] مال ملڪيت. رقم. هڙ مُوڙي
- **پيسو ڦُوڪِڻ:** [اصطلاح] اجايو خرچ ڪرڻ. فضول خرچي ڪرڻ. پيسو اُڏائڻ
- **پيسي جي مهل:** [محاورو] چٽو ڏينهن. صاف صبح. صبح صادق
⊕ گهوڙ جو وقت. نڪاح کان بعد وارو وقت (جنهن ۾ گهور گهٽي پوندي آهي) [مڱڻهارڪي اصطلاح ۾]
- **پيسي جو پُٽُ:** [صفت] لالچي. لوڀي
⊕ ڪنجوس
⊕ دولت جي لالچ ۾ ذلت وارن ڪمن کان نه مڙندڙ
- **پيسي وارو:** [صفت] شاهوڪار. ڏنوان. دولتمند
• **پيسوڙا:** [ا - مذ] ڌڻ جو هڪ قسم
⊕ [س/ٿ]
• **پيسي ج پيسيُون:** [ا - مث] ڪَتل جي گُرڙي. کجور جي گُرڙي جو هارو
⊕ [س/ل]
• **پيسوڙيال:** [ا - مث] وَل جو هڪ قسم
⊕ [س/ٿ]
• **پيسينجر:** [ا - مذ] مسافر
⊕ [انگ: Passenger]
• **پيش:** [ظرف] اڳيان. سامهون. آڏو. روبرو. حاضر
⊕ [ا - مذ] سوَنَ جو هڪ قسم
⊕ [ف]
- **پيش اچڻ:** [اصطلاح] آڏو اچڻ. اڳيان اچڻ. سامهون اچڻ
⊕ نتيجو ڀوڳڻ. ڪئي جو بدلو ملڻ
- **پيش ازان/ ازين:** [ظرف] هن کان اڳ. انهيء کان اڳ ۾
- **پيشِ اِمامُ:** [صفت - مذ] جماعت کي نماز پڙهائيندڙ
- **پيش بَندِي:** [ا - مث] اڳواٽ بندوبست. دوراانديشي. معاملي شروع ڪرڻ کان اڳ ۾ ضروري ڳالهين تي غور ويچار
- **پيش بِينُ:** [صفت] اڳ ڀوء ڄاڻيندڙ. دوراانديش. نتيجي تي غور ڪندڙ
- **پيش بِينِي:** [ا - مث] اڳ ويچار. اڳواٽ بندوبست. نتيجي تي غور ۽ ويچار ڪرڻ جي حالت. دوراانديشي
- **پيش پَوَڻُ:** [اصطلاح] حاضر ٿيڻ
⊕ آڻ مڃڻ. هار مڃڻ
⊕ عاجزي ڏيکارڻ
- **پيش خِدمت:** [صفت] اُٿي ويٺي ڪرڻ وارو. خدمتگار. ٽهليو. نوڪر. پيشڪار. اردلي
⊕ [ا - مث] درخواست. لکت ۾ گذارش
- **پيش خِيمہ:** [ا - مذ] سرواڻ يا اڳواڻ جي اچڻ کان اڳ کوڙيل تنبو
⊕ ڪنهن جي آمد جا آثار
⊕ ڪنهن منصوبي جي تمهيد
- **پيش دَست:** [صفت] اڳيان ڪم ڪرڻ وارو. نائب
⊕ اڳرائي ڪندڙ
- **پيش دَستِي:** [ا - مث] اڳرائي. شروعات
⊕ سبقت. سوڀ. فتح. اڳ ڪڍڻ جي حالت
- **پيش دَستِي ڪرڻ:** [اصطلاح] اڳرائي ڪرڻ. اڳواٽ حملو ڪرڻ
⊕ سوڀ حاصل ڪرڻ. اڳي وڌي وڃڻ
- **پيش رَو:** [صفت] اڳيان هلندڙ. سونهون
- **پيش قَدمِي:** [ا - مث] اڳيان وڌڻ جي حالت. سبقت. اڳرائي. چڙهت
- **پيش ڪَرڻ:** [اصطلاح] اڳيان ڪرڻ. سامهون ڪرڻ. حاضر ڪرڻ. اڳيان رکڻ
⊕ حوالي ڪري ڇڏڻ

– **پيش ڪشي:** [ا - مث] آڇ. صلاح
⁕ اداڪي ڏيکاءُ (ٽي وي يا ريڊيو تي ڪنهن ڊرامي فلم يا پروگرام وغيره جي)
⁕ نذرانو. نذر . هديو
⁕ ڏل. محصول

– **پيش گوئي:** [ا -مث] اڳوات ٻڌايل ڳالهه. پيشنگوئي. اڳڪٿي

– **پيشگي ج پيشگيون:** [ا - مث] ڪنهن شيءِ جي خريداري لاءِ رقم جو اڳوات ڏنل ڪجهه حصو (جيڪو سودو پڪو ڪرڻ لاءِ ڏجي) سوٽي. شاهي. بيانو
⁕ [س/ات]

– **پيشگي ڏيڻ:** [اصطلاح] اڳوات ڏيڻ. سوٽي ڏيڻ. بيانو ڏيڻ. پڪي ڪرڻ لاءِ ڪجهه رقم اڳواٽ ڏيڻ

– **پيشگي وٺڻ:** [اصطلاح] اول سوٽي وٺڻ. اڳوات بيانو وٺڻ. سودو پڪو ڪرڻ

• **پيش نماز:** [صفت] نماز پڙهائيندڙ. پيش امام
⁕ [ف]

• **پيشي:** [ا - مث] ٽبي جي پاڙ واري هيٺاهين زمين

• **پيشُ:** [ا - مذ] سون جو هڪ قسم. لسري سون جي (جنهن ۾ ملاوت نه هجي)
⁕ ١) جي. حرڪت (جيڪا علم صرف موجب 'واؤ' مان پيدا ٿيل آهي ۽ عربيءَ ۾ هن کي ضمه يا رفع چئجي). اڌ واؤ
⁕ [ف]

• **پيشِ:** [ا - مذ] ٻوٽي جو هڪ قسم (ماڻهوءَ جي قد جيترو، هن جي ڦرمان تسبيح جا داڻا ٺهن)
⁕ [س/ات]

• **پيشابُ ج پيشاب:** [ا - مذ] مٽ. ريلو. ناڙا ڇوڙ. ڦيڻي (ٻارن جو محاورو)
⁕ [ف]

– **پيشابُ خطا ٿيڻ:** [اصطلاح] ڏپ سبب مٽ وهي وڃڻ. مٽي ڪپڙا ۾ ئي ڇڏڻ. مت نڪري وڃڻ

– **پيشابُ ڪرڻ:** [اصطلاح] مٽڻ. ريلو ڪرڻ
⁕ [اصطلاحاً] ٻچڙ ڇڏي ڏيڻ. ٻن ڏيڻ

– **پيشابُ نڪرڻ:** [اصطلاح] مٽ وهڻ (ڏپ ۾)، تمام گهڻو ڊپ ٿيڻ. ڊڄڻ

• **پيشاني ج پيشانيون:** [ا - مث] نراڙ. نرڙ. جبين
⁕ منهن. چهرو
⁕ مُنڍ. ڪنهن به شيءِ جو اڳيون حصو
⁕ قسمت. نصيب. بخت. ڀاڳ
⁕ [ف]
'پيشانيءَ پرين جي، چانگي رکيو چٽ' (شاهه / ڪنبات)

• **پيشرَس / پيشرَش:** [ا - مث] جيٺ جو پويون فصل

• **پيشرو:** [ا - مذ] هوائي جهاز جو هڪ قسم
⁕ هڪ تاري جو نالو
⁕ [صفت] اڳ ۾ ٿي هلڻ وارو

• **پيشگيرُ ج پيشگيرَ:** [ا - مذ] هوٽل جو بيرو
⁕ زنانو پڙو
⁕ [صفت] گهوٽيتن ياران ڪنواريتن ڏانهن ڪاڏي پيتي جي راشن سميت موڪليل ماڻهو (جيڪو شاديءَ واري ڏينهن ڇڇ ڪان اول رجي ڪنواريتن وٽ ڪاڄ تروڙي ڪاٺ پيشڻ جو بندوبست ڪري). شام گير
⁕ [ف]

• **پيشنٽ:** [صفت] مريض. بيمار. اگهو
⁕ [انگ: Patient]

• **پيشن گوئي:** [ا - مث] اڳوات چيل ڳالهه. اڳڪٿي. پيش گوئي

• **پيشو ج پيشا:** [ا - مذ] ڪسب. ڌنڌو. ڪاروبار. هنر. فن. ڪم. روزگار

• **پيشوا ج پيشوا:** [صفت] اڳوان. مهندار. قائد. رهبر. سردار
'پيالا پرت دا پاڪ ٻي ۾ پيشوا ڪيتا امام' (محمد فقير ڪتيان)
⁕ مرهٽن حاڪمن جو لقب
⁕ [ف]

– **پيشوائي:** [ا -مث] اڳواڻي. رهنمائي. استقبال. رهبري. قيادت

• **پيشوازُ ج پيشوازَ:** [ا - مذ] پڙو (جيڪو رقاصائون نچڻ وقت پائين). جامو

• **پيشہ:** [ا - مذ] ڌنڌو. ڌنڌو. ڪاروبار. هنر. فن. ڪم. روزگار. پيشو

٭ [ف]

– **پيشہ ور:** [صفت] ڌنڌي وارو. ڪاسبي. هنرمند. هنر وارو. ڪاريگر. تاجر. واپاري. دڪاندار

• **پيشي ج پيشيُون:** [ا - مث] حاضري. شنوائي

٭ ڪيس جي حاضريءَ جي تاريخ. ڪورٽ ۾ پيش ٿيڻ جي تاريخ

• **پيشِي:** [ا - مث] شامَ. سانجهي. اڳينءَ جو وقت. عصر. ٽيهري. پوياڙي. پوپون پهرَ

– **پيشِيءَ:** [ظرف] شام ڌاري. شام جو. سانجهيءَ جي وقت

• **پيشِين:** [صفت] اڳيون. اڳوڻو. قديم. پراڻو

٭ [ف]

• **پيغامُ ج پيغامَ:** [ا - مذ] نياپو. سنيهو. پيام

٭ [ف]

'ڪانگل اٿئون ڦوٽ، پيغامَ ڏِن پرين جا' (شاهه / پورب)

– **پيغامبرُ ج پيغامبرَ:** [صفت] نياپو پهچائيندڙ. قاصد

٭ پيغمبر. نبي. رسول

• **پيغمبرُ ج پيغمبرَ:** [ا - مذ] نبي. رسول. الله پاڪ جو بندن ڏانهن پيغام پهچائڻ وارو

٭ قاصد. نياپو آڻيندڙ

٭ [ف]

• **پيڪا:** [ا - مذ] هميشہ جمع ۾ ڪم ايندڙ لفظ. ماءُ پيءُ (زال جا). ماءُ پيءُ (مڙس جا)

٭ زال جي والدين جو گهر ۽ پاڙو. ميڪا

٭ [پيڪو ج پيڪا]

– **پيڪا ساهرا:** [ا - مذ] حمل مٽ مائٽ. سڀ مٽي مائٽيءَ وارا

– **پيڪاڻا:** [صفت] مائٽاڻا. اباڻا. ماءُ پيءُ جا

– **پيڪا وسائڻ:** [اصطلاح] زال جو ساهرن کي ڇڏي پنهنجن پيڪن (مائٽن) ۾ وڃي ويهي رهڻ

• **پيڪارَ:** [ا - مث] لڙائي. جنگ. ويڙهه

٭ [ف]

• **پيڪارهہ:** [ا - مذ] وهٽ. گهوڙو

'پاڻ پيڪارهہ تي، ٿيو سيد سوارا' (فقير محمد ماڇي)

• **پيڪانُ ج پيڪانَ:** [ا - مذ] ڀالي يا تير جي نوڪ. تير. ڪانُ

٭ [ف]

'پيڪان ڪي پشيمان ۾، پرپي پڄانا آپ ڪو' (محمد فقير کتياڻ)

• **پيڪٽ:** [ا - مذ] معاهدو. عهدنامو

٭ [انگ: Pact]

• **پيڪر:** [ا - مث] شڪل. صورت. چهرو. روپ

٭ [ف]

• **پيڪڙو ج پيڪڙا:** [ا - مذ] پيرن ۾ وجهڻ جو ڪڙو. پير ڪڙي. اُها زنجير جيڪا قيديءَ جي پيرن ۾ وجهجي. نيپڙ. بيڙي

٭ [س: پد = پير + ڪنڪ]

'اِندي پير اٿنا، پيڪڙا پيرن' (شاهه / مارئي)

• **پيڪنُ ج پيڪنَ:** [ا - مذ] والي جو هڪ قسم

٭ ننڍو ڏيڍو

٭ [س/ڪوهہ]

• **پيڪو ج پيڪا:** [صفت] والدين جي طرف جو. پيءُ ماءُ جو گهر يا پاسو. مائٽاڻو. اباڻو

٭ زال جي والدين جو گهر ۽ پاڙو. ميڪا

٭ [ضد: 'ساهرو' جو ضد]

• **پيڪُ:** [ا - مذ] ديدار. درشن

٭ ڏيٺ. واقفيت

٭ چاهہ. محبت. سنگت

'ڪري پيڪ پنهون سين، پاتاريائين پاڻ' (شاهه)

• **پيڪَڙُ ج پيڪَڙَ:** [ا - مذ] مينهن جي اڳئين ٽنگ ۾ ٻڌل رسو. پيند. پڪڙ

• **پيڪڙُ:** [مص - فعل متعدي] خواهش ڪرڻ. چاهڻ
※ [سن: پريڪشڻ = امتحان. جاچ]
※ ڏسڻ. نهارڻ. ڪهورڻ. جوهڻ
※ [مص] پيڪڻ
※ [امر] پيڪ
※ [پيڪيو پيڪندو پيڪيل]

• **پيڪو ج پيڪا:** [ا - مذ] پيچو. پنڊ. پڄر
※ پويون حصو
※ [س/ل]

• **پيگ ج پيگ:** [ا - مذ] شراب جو ڍڪ يا ڪجھ انداز
※ [انگ: Peg]

– **پيگ پائي:** [ا - مذ] نشو پتو. شراب نوشي. پيالا پائي
※ فقيرن جي پان ۾ دعوت

– **پيگ پيالو ڪرڻ:** [اصطلاح] نشو پتو ڪرڻ. شراب پيئڻ
※ فقيرن جي پان ۾ دعوت ڪرڻ. رهاڻ ڪرڻ

• **پيگَ:** [ا - مذ] زمين کي پاڻيءَ جي پيچ. آبپاشي

• **پيلَ:** [ا - مث] پنڌ
※ ڪاهُه
'دعوت ڏئينس دين جي، ڏيئي پيرن پيل' (مهدي شاهه)

• **پيلَ:** [ا - مث] پاڻيءَ جو زور. اُڇل. پاڻيءَ جو اوچتو چاڙهه

• **پيل:** [ا - مذ] هاٿي. فيل. Elephant
※ شطرنج راند جي هڪ ساري
※ [ف]

– **پيلبانُ ج پيلبانَ:** [صفت - مذ] هاٿي هلائيندڙ. فيلبان. مهاوت. هاٿيءَ کي ڪاهڻ وارو

– **پيلتنُ:** [صفت] هاٿي جهڙو. جسيم. سگهارو
※ بهادر
※ [ف: فيل = هاٿي + تن = بدن. جسم]

– **پيل دمانُ:** [ا - مذ] خوفناڪ هاٿي. طاقتور هاٿي. خوني هاٿي

– **پيلوانُ:** [صفت - مذ] پيلبان. فيلبان. هاٿي جو ڪاهيندڙ

• **پيلانگهو:** [ا - مذ] ٻراٽي جنٽي. گلٽُ. ڪِلٽر

• **پيلپائو ج پيلپاوا:** [ا - مذ] ٿنڀو. ٻِلرُ
※ [ف: پيل + پايه]

• **پيلَرُ ج پيلَرَ:** [ا - مذ] ٿنڀو. پيلپائو
※ [انگ: Pillar]

• **پيلِسوزُ:** [ا - مذ] بتيءَ جو هڪ قسم. گهڻين وٽين واري. ڏيانٽي

• **پيلَڪُ ج پيلَڪَ:** [ا - مذ] لغڙ جي هيٺين ڪنڊ ۾ لڳل رنگين ڪاغذ جو ٽڪر (جيڪو عموماً پان يا دل جي شڪل ۾ هوندو آهي)
※ ولايتي پکيءَ جو هڪ قسم (ڪاري ۽ زردي رنگ جو ٿئي)

• **پيلَڪَ ج پيلَڪُون:** [ا - مث] دوڙ. اُڇل (پنڌ جي). پنڌ جي ڇڪي
※ منزل
※ ٽپو (ٽاپون راند ۾)
※ ڪوڙڪي ۾ اها سنهي ڪاٺي جنهن تي ويهڻ سان پکي ڦاسي پوي

– **پيلَڪَ ڏيڻ:** [اصطلاح] ٽيڪ ڏيئي مٿي اُٿارڻ. مٿي ڪرڻ
※ گهوڙي کي ٿوري وقت لاءِ تکو ڪاهڻ
※ تکو ڳالهائڻ. تڙي ڏيڻ

• **پيلڻ:** [مص - فعل متعدي] دِڪڻ
※ لتاڙڻ
'پيو رميا انهيءَ رخ سان، پاونگ پنڌ پيلي' (مولا بخش سومرو)
※ [مص] پيلڻ
※ [امر] پيل
※ [پيليو پيلندو پيليل]

• **پيلو ج پيلا:** [ا - مذ] آنورو. خسيو

– **پيلِڙُ ج پيلِڙَ:** [صفت - مذ] جنهن جا خسيا وڏا هجن. وڏن پيلن وارو

• **پيلو ج پيلا:** [ا - مذ] هَنڊو يا ڦِڪو رنگ
* [سن: پيت = پيلو]
* هڪ راڳ جو نالو
* ڪڪڙ جو هڪ قسم (جنهن جو رنگ ناسي يا ڪارائڻ مائل ڳاڙهو هجي)
* باڻ، تيرُ
* [صفت] بيمار (جنهن جو منهن پيلو ٿي ويو)
* [اصطلاحاً] منهن لٿل (ڏپ ۾)
* شرمندو، لڄي
* بي رونق (شڪل)

– **پيلانجهو:** [صفت] پيلاڻ مائل، پيليرو، ٿورو پيلو

– **پيلاڻ/پيلاڻي:** [ا - مث] هيڊاڻ، زردي، ڦِڪاڻ، پيلي رنگ جو اثر

– **پيلائڻُ:** [مص - فعل متعدي] پيلي رنگ ڏانهن مائل هئڻ، هيڊائڻ، هلڪو پيلو رنگ ظاهر ڪرڻ
* [سن: پيت = پيلو]
* [مص] پيلائڻ
* [امر] پيلاءِ
* [پيلايو، پيلائيندو، پيلايل]

– **پيلو ٿيڻ:** [اصطلاح] هڪدو ٿيڻ، بيماري سبب هيڊو ٿي وڃڻ
* ڏپ يا شرم سبب منهن جو پيلو ٿي وڃڻ
* شڪي ٿيڻ، لڄي

• **پيلُو/ پيلُون:** [ا - مذ] پيرون، ڪبر جي وڻ جو ميوو
* [س/ث]

• **پيما:** [صفت] ماپ ڪندڙ
* گهمندڙ
* مرڪب لفظن جي پڇاڙيءَ ۾ ڪم ايندڙ [جيئن: 'فلڪ پيما'، 'ڪوهه پيما' يا 'باديه پيما' وغيره]
* [ف]

• **پيمالُ:** [صفت] نابود، ناس، لتاڙيل
* زبون
*
* [ف: پائمال، پايمال]

'پٺي ٿئي پيمال، سامنڊ مري نه جٿي' (شاهه/سسئي آبري)

– **پيمال ٿيڻ (پامال ٿيڻ):** [اصطلاح] لتاڙجڻ
* نيست نابود ٿي وڃڻ

– **پيمال ڪرڻ/پامال ڪرڻ:** [اصطلاح] لتاڙي ڇڏڻ
* نيست نابود ڪري ڇڏڻ

• **پيمانُ ج پيمانَ:** [ا - مذ] واعدو، انجام، ٻول، عهد
* قسم
* ڪَنُ، ٻنڌڻ

– **پيمانِ اَلَستُ:** [ا - خاص] اَزلي عهد (جيڪو روز ازل ۾ الله پاڪ سڀني روحن کي جمع ڪري، انهن کان ورتو هو ۽ سوال ڪيو هو ته 'الست بربڪم'، 'ڇا مان توهان جو پروردگار ناهيان'، جنهن تي سڀني روحن جواب ڏنو ته 'قالو بلىٰ'، 'بيشڪ، ها')

– **پيمان شِڪن:** [صفت] واعدو ٽوڙيندڙ، انجام ڀڃيندڙ، واعدي تان ڦري وڃڻ وارو، واعدو پورو نه ڪرڻ

• **پيمانو ج پيمانا:** [ا - مذ] ماپو، وزن
* نسبتي ماپ (جنهن جي مقدار تي زمين جي ماپ جو نقشو ٺاهي سگهجي)
* [ف: پيمانه]
* پيالو (شراب پيئڻ جو)، جامُ

• **پيمائش:** [ا - مث] ماپ، ڪچ، ماپو
* پڪيڙ، اراضي

– **پيمائشي/پيمايشي:** [صفت] ماپ جو، ماپ متعلق، ماپ بابت

– **پيمائشي حساب:** [ا -مذ] جاين، زمين وغيره جي ماپ جو حساب
* جاميٽريءَ جا حساب
* پڪيڙ جا حساب
* ڏيگهه، ويڪر ۽ اوچائيءَ جي ماپن جا حساب

– **پيمائشي ڪاتو:** [ا - مذ] زمين جي ڪچ ورچ وارو کاتو

• **پيمبر:** [صفت - مذ] پيغمبر، رسول، نبي
* پيغام آڻيندڙ، قاصد، ايلچي
* [ف]

• **پين ج پينُون:** [ا - مث] قلم جو هڪ قسم (جنهن ۾ مس اندر ڀري ڇڏجي)، فائونٽن پين، نوڪ ٻوڪ تي لکڻ جو قلم
* [انگ: Pen]

• **پيڻُ ج پيڻَ:** [ا - مذ] مڇي ڦاسائڻ واري، رڇ ۾ ڪم ايندڙ ٿلهي ڏور (جنهن ۾ لوهي ڪڙيون ٻڌل هونديون آهن ۽ انهن ڪڙين ۾ ٻار ٻڌي، جار جي ڪناري سان ٻڌبو آهي)

※ تلاءُ، حوض

※ ڍبو

• **پيڻَ:** [ا - مذ] کهاڙيءَ جي ٻاهي وارو پاسو

※ [س/ات]

• **پيڻَ:** [ا - مذ] ڪاٺ جو قسم

• **پينارُ ج پينارَ:** [صفت] پينو، گدا، منگتو، فقير

※ ٻني ٻيٽ پاريندڙ

※ [مجازاً] محب، شيدائي، پوئلڳ

لڱالاري آهيون، تنهنجي پلئه پينارا (مهدي شاهه)

'ٿون سيهي آئون سيڱڙو، ٿون ٻارِس آئون پينار' (شاهه / پرڀاتي)

• **پيناڪُ ج پيناڪَ:** [صفت] پينو، فقير، گداگر، منگتو

※ بيڪار گهمندڙ، رولُ، رولُو

• **پينامُ ج پينامَ:** [ا - مذ] منگتو، گداگر، سوالي، پينو

※ پوشاڪ، لباس

'هيءُ به سوال سچا ڏئي، پرور ڪر پينام' (الهه بخش سومرو)

'گند جن جيءَ گوڏ ۾، پاهوڙا پينام' (شاهه / ڪاموڏ)

• **پينانگُ ج پينانگَ:** [صفت] پينو، گداگر

※ رول، رولُو، بيڪار گهمندڙ، آوارو

• **پينتلِ:** [ا - مث] وهڪري جي ڪپرءَ بندر جي وچواري زمين

• **پينٽ:** [ا - مث] رنگ، روغن، نقش، نگار

※ [انگ: Paint]

– **پينٽَرُ ج پينٽَرَ:** [صفت] مصور، نقاش، آرٽسٽ

※ رنگ ساز، رنگ جو ڪاريگر

※ [انگ: Painter]

– **پينٽِنگ:** [ا - مث] رنگن سان تيار ڪيل تصوير

※ نقش نگاري

※ رنگ سازي

※ [انگ: Painting]

• **پيين پيناڻُو:** [صفت - مذ] تلاڻن ۾ پيئندڙ

• **پينجاڙَڻُ:** [مص - فعل متعدي] مار ڏيڻ، ڪُٽڻ

※ [س/ات]

※ [مص] پينجاڙَڻ

※ [امر] پينجاڙ

※ [پينجاڙيو پينجاڙَندو پينجاڙيل]

• **پينجڙو/پينجوڙو ج پينجڙا/پينجوڙا:** [ا - مذ] هيڙهو ٻڪي

※ [س/ڪوهه]

• **پينجڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڏاڍي مار ڏيڻ

※ [س/ٺ]

※ [مص] پينجڻ

※ [امر] پينج

※ [پينجيو پينجندو پينجيل]

• **پينجهوڙي ج پينجهوڙيون:** [ا - مث] مينهن ڍڳيءَ جي پير ۾ ٻڌڻ لاءِ ٻني رسي

• **پينڊُ ج پينڊَ:** [ا - مذ] ٻيڪڙُ، مضبوط رسو

※ ٽندو

※ [س/ڪوهه]

※ ٻڪڙ

※ ٿلهو رسو (مينهن ڪي اڳين ٽنگ ۾ ٻڌڻ جو)

'تونيتر، ڏهه ڏاوڻيون، ٻنڌرهن پينڊ پياس' (شاهه / ڪنيات)

• **پينڍارو ج پينڍارا:** [ا - مذ] سڪل چيڻن جو ڍڳ (جيڪو اوڪي سوڪيءَ لاءِ محفوظ رکيل هجي)

※ [س/ٺ]

• **پينڍو ج پينڍا:** [ا - مذ] سٽ، جوٽ

※ [س/ٺ]

• **پيندُو:** [ا - مذ] مفاصلو، پنڌ

※ سفر، مسافري

※ پيچرو، چارو، پيروات

※ [سن: پند، پد = هلڻ]

• **پينڊُ ج پينڊَ:** [ا - مذ] مضبوط رسي (اُٺن کي ٻڌڻ لاءِ)
⁕ [س/ات]

• **پيڊ:** [ا - مث] ميڙ، انبوهه، ميڙاڪو
⁕ اُٺن جي قطار
⁕ ٻئي ڪنهن جي اُڌامندڙ لغڙ کي ڪاٽڻ جي لاءِ ڏاگهي ۾ ٻتر يا ڪاٺ جي چاپڙ ٻڌي ٺاهيل هڪ ٻاراتو هٿيار

• **پينڙي ج پينڙيُون:** [ا - مث] اهو پردو جنهن ۾ جمڻ وقت چوپائي جي ڦرجا چارئي پير ء سبي پيل هوندا آهن
⁕ [س/کوهه]
⁕ ڏيهري
⁕ [س/ل]

• **پينڙاٽُ ج پينڙاٽَ:** [صفت] پينو، گداگر، فقير

• **پينسِل ج پينسِلُون:** [ا-مث] ڪاغذ تي لکڻ لاءِ ڪاٺيءَ جو قلم (جنهن ۾ ڌاتوءَ جو گورو پيل هوندو آهي ۽ ان جي لکت ڊاهڻ جوڳي ٿيندي آهي)
⁕ [انگ: Pencil]

• **پينسِلين:** [ا - مث] هِڪَ قِسم جي جراثيم ڪش دَوا (جيڪا اڪثر جسم جي ظاهري عضون جي مرضن عموماً ڦٽ ڦرڙيءَ تي مڪڻ لاءِ ڪم ايجي)
⁕ [انگ: Penicillin]

• **پينشن ج پينشنُون:** [ا - مث] اها رقم جيڪا ڪنهن ملازم کي نوڪري جي عرصي گذرڻ ڪانپوءِ ريٽائرمينٽ بعد سرڪار طرفان ماهانو ملندي رهي، نوڪري پوري ٿيڻ ڪان پوءِ وارو معاوضو (جيڪو سرڪار پاران زندگي تائين ملندو رهي ۽ وفات کان پوءِ ان جي بيواهه کي ملندو رهي)
⁕ [انگ: Pension]

– **پينشن بردار:** [صفت] پينش ڪندڙ، پينشن وٺندڙ، ريٽائر سرڪاري ملازم

– **پينشن مِلڻ:** [اصطلاح] نوڪريءَ جو ميعاد پورو ٿيڻ. ملازمت جو مدو ختم ٿيڻ. نوڪري پوري ٿيڻ کان پوءِ گهر ويٺي پگهار ملڻ

– **پينشن وٺڻ:** [اصطلاح] ريٽائرمينٽ بعد ماهوار پگهار وصول ڪرڻ

• **پينگِي:** [ا - مذ] جيٽ جو هڪ قسم
⁕ [س/ٿ]

• **پينگهه ج پينگهُون:** [ا -مث] ڪنهن مٿانهين ڪاٺيءَ يا وڻ ۾ ٻڌل رسو يا نوڙ جنهن تي چڙهي لُڏجي، لوڏ، چينگهه، لوڏو
⁕ [سن: پرينکا]
⁕ ٽپ يا چالَ (هرڻ جي)
⁕ اندلٺ
⁕ [س/ل]
⁕ اهو رسو (جنهن سان مينهن جي اڳين ٽنگ ٻڌجي)
'پُجڻو پينگهن پانءِ، وٺي روءِ وڃن سين' (شاهه)

• **پينگهو ج پينگها:** [ا - مذ] ڏتول، هندورو، جهولو
⁕ مينهن جي ٽنگ ۾ ٻڌڻ جو رسو

• **پينگِهي:** [ا -مث] اها نوڙي جيڪا گوڏري/توڏي جي پير ۾ وجهي، منيءَ سان ٻڌجي
⁕ [س/ٿ]

• **پينُو ج پينُو:** [صفت] پنندڙ، رڳو پنڻ جو ڌنڌو ڪرڻ وارو، پينار، گداگر، منگتو
⁕ [سن: پندار = پنڻو]

• **پينو ج پينا:** [صفت] اندران پريل
⁕ سخت، نهرو، پڪو (ڪاٺ)
⁕ [ضد: پورو]

• **پينڱڻ:** [ا - مث] پينڻ (ٻلا). ٻلا جو هڪ قِسم (زهريلي ٻلا)
⁕ پاڻيءَ جي پکيءَ جو هڪ قسم (قد، رنگ ۽ شڪل ۾ ڪارجهڙو ٿئي مڇي کائي، هن جي چربي لقوه جي بيمار لاءِ مفيد آهي). ڦيٽائي

• **پيڻُ ج پيڻَ:** [ا - مذ] جانورن جي ٻچ (جيڪا ڪريءَ ڏاڳن کي پکو ڪرڻ لاءِ لائيندا آهن)
⁕ کلف، پاڻ
⁕ [س/ات]
⁕ وڻ جو هڪ قسم (جنهن جو ٿڙ سنهون ۽ ڊگهو ۽ ڪاٺي مضبوط ٿئي)
'ڪَڍيو پيڻ ٻهَن، مٿير گهرجي مارئي' (شاهه/ مارئي)

• **پيڻ ج پيڻيُون:** [ا - مث] بلا جو هڪ قسم (زهريلي بلا، ٿوڪڻ (جيڪا ٿوڪ وسيلي ساهہ کڻڻ ذريعي انساني جسم ۾ زهر موڪلي زندگيءِ جو انت آڻي ڇڏي ٿي)
* [س/ٺ]
* پاڻيءَ جي پکيءَ جو هڪ قسم (قد رنگ ۽ شڪل ۾ ڦاڙ جهڙو ٿئي مڇي کائي، هن جي چربي لقوي جي بيمار لاءِ مفيد آهي). ڦيڻائي

• **پيڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڪا پاڻياٺ (پاڻي شربت، وغيره) نڙيءَ مان اندر اوتڻ. ڍُوڪهڻ. واپرائڻ
* چڪڻ (بيڙي، تماڪ)
* مارڻ (چڙ ڪاوڙ)
* کائڻ (زهر)
* چُهڻ. جذب ڪرڻ (پاڻي)
* [پرا: پِبائي سن: پيتِ]
* [مص] پيڻ
* [امر] پي
* [پيتو پيئندو پيتل]

– **پيڻي ج پيڻيُون:** [ا - مث] پيئڻ جو نمونو

– **پي وڃڻ:** [اصطلاح] ڍُوڪهي ڇڏڻ
* جذب ڪرڻ. چهي وڃڻ
* ماري ڇڏڻ (چڙ)
* صبر سان برداشت ڪرڻ (صدمو)

• **پيڻاڍي/ پيڻاڍيو:** [صفت - مذ] پيري. پيراڍو. پاڳي

• **پيو ج پيا:** [ا - مذ] اپارو (هَرلي تي)
* [س/ل]

• **پيُو ج پيُو:** [ا - مذ] پيءُ. والد. پِدر. بابو. ابو
* [س/ل - سرا]
* پيشا. پيارو. محبوب
* [سن: پيا. پيارو]

• **پيور:** [صفت] خالص. نج
* [انگ: Pure]

• **پيوڙي:** [ا - مث] هيدي رنگ جي مٽي. پيلي مٽي (جيڪا جاين کي رنگ طور هڻڻ ۾ ڪم اچي)
* [سن: پيت + ورتِڪا]

• **پيوست/ پيوستہ:** [صفت] جڙيل. ڳنڍيل. مِليل. جڪڙيل
* [ف: پيوستن. ملڻ. ملائڻ. مضبوط هئڻ]

– **پيوست/پيوستہ ڪرڻ:** [اصطلاح] ڳنڍيي ڇڏڻ. ڪنپائي ڇڏڻ
* جڪڙڻ

– **پيوستگي:** [ا - مث] جوڙ. ڳنڍ
* ميلاپ
* ڳانڍاپو
* دوستي. پيار
* تعلق. واسطو. لاڳاپو

• **پيوَندُ ج پيوَندَ:** [ا - مذ] چتي. ڳنڍ. جوڙ. ٽوپو. ڪنهن ڦاٽل ڪپڙي تي هنيل ڪپڙي جي چتي
* تعلق. ڳانڍاپو. لاڳاپو. رشتيداري
* هڪڙي وڻ جو قلم ٻئي وڻ جي شاخ ۾ هڻڻ جي حالت
* [ف]

'پيوند تنهنجي پرت جو پيڙي جلي ويو جوش ۾ جيئڙو'
(محمد فقير کٽياڻ)

– **پيوَندڪار:** [صفت] ڳنڍ ٽوپي وارو (جهڙوڪ: موچي درزي وغيره). سوچي. چتين هڻڻ وارو
* باغائي

– **پيوَندڪاري:** [ا - مث] چتي هڻڻ. ڳنڍ. جوڙ. ٽوپو

– **پيوَند ڪرڻ:** [اصطلاح] ڳنڍڻ. چتي وجهڻ
* ڪنهن وڻ ۾ ٻئي وڻ جي شاخ هڻڻ (چشمو لڳائڻ قلم لڳائڻ)

– **پيوَندِي:** [ا - مث] چتي. ڳنڍ
* [صفت] پيوند ڪيل. ٻئي وڻ جي شاخ لڳل. قلمي

• **پيوَندِي بير:** [ا - خاص] بير جو هڪ قسم. صوفي بير. سادِي بير (جنهن ۾ عمدي ۽ خاصي بير جي شاخ لڳل هجي ۽ اهو ۽ عمدو ميوو ڏئي)

• **پيهہ:** [ا - مث] ميڙ. گوڙ. انبوهہ. ڳاهٽ. گهٽائي. چپ. پيڙ. رَش
* [سن: پيڊا]
* سختي. پَچ
* سوڙهہ. گهٽ. تنگي
* مصيبت
* مار

'ڪهڙي، ڪاتِبا! ڏون ڪَريين، مٿي پَنِن پيهہ' (شاهہ/ يمن ڪليان)

- **پيهَٽِ:** [ا - مث] ميڙ. ڳاهٽ. ڀيڙ. سوڙهه
- **پيهَ پيهاٽِ:** [ا - مث] پيهه پيهان. سخت ڳاهٽ. ماڻهن جي هڪ ٻئي ۾ ڪَسي نڪرڻ جي حالت
- **پيهِ پيهان:** [ا - مث] چپ چپان. ڌڪ ڌڪان. ڳَپا ڳيهه
  - ٭ گوڙ گهمسان
  - ٭ ٺلهي ڪَس
  - ٭ گهٽَ. سخت ڳاهٽَ
  - ٭ سهٽ
- **پيهَ ڪرڻ:** [اصطلاح] ڳاهٽ ڪرڻ. سوڙهه ڪرڻ. وڏو هجوم ڪرڻ
- **پيهُون ڏيڻ:** [اصطلاح] چپ ڏيڻ. ڀيڙون ڏيڻ. زور ڏيڻ. ڳاهٽ ڪرڻ
  - ٭ [س/ل]

• **پيهاٽ:** [ا - مث] سوڙهه. تنگي
  - ٭ [س/ٽ]
  - ٭ لڱن جي سور جي تڪليف

• **پيهَرُ ج پيهَرَ:** [ا - مذ] لوڙهو
  - ٭ محافظ. پهريدار. چوڪيدار. پاسبان
- **پيهَرَ جو پوڪ کي کائڻ:** [اصطلاح] سنڀال ڪندڙ جي امانت ۾ خيانت ڪرڻ. بچائيندڙ جو دشمن ٿي بيهڻ ۽ نقصان پهچائڻ

• **پِيهَرَ:** [ا - مذ: هميشه جمع طور ڪتب ايندڙ لفظ] آبائا. ڏاڏائا
  - ٭ [س/ٽ]

• **پِيهَرِ:** [ا - مذ] آبائو ملڪ. وطن (هي لفظ اڪثر پرڻيل زالون 'پيڪن' جي معنيٰ طور ڪم آڻين)
  - ٭ [س/ٽ]
  - ٭ لوڙهو
  - ٭ [س/ات]

• **پِيهرِيُون:** [صفت] پهريون. اول

• **پيهَڙُ:** [ا - مث] پيڙا. تڪليف. آزار. مصيبت. درد. سور. روڳ
  - ٭ [س/ٽ]
  - ٭ ڪشٽ
  - ٭ بيماري. اگهائي
  - ٭ ويم جا سورَ
  - ٭ سور (بيماريءَ جو)

• **پيهَڙو ج پيهَڙا:** [ا - مذ] ٻهيڙو. قاصد
  - ٭ [س/ل]
  - ٭ نڪر جي وڏي پاڻ

• **پيهَڪَ:** [ا - مث] ڳاهٽ. چپ. پيهٽ. ڳَپا ڳيهه. ميڙ. انبوهه. گهٽائي. ڀيڙ. رش
  - ٭ [لس]
  - ٭ سختي. ٻچ
  - ٭ سوڙهه. گهٽ. تنگي
  - ٭ مصيبت
  - ٭ مار
- **پيهَڪَ ڏيڻ:** [اصطلاح] چپ ڏيڻ. چٽ ڏيڻ. گهڻي بار ۾ ڳَهڻ

• **پيهِلو ج پيهِلا:** [صفت] پهريون
  - ٭ [س/ٽ/ هند: پهلا. پهريون]

• **پيهَم:** [ظرف] مسلسل. هڪ ٻئي پٺيان. لڳاتار
  - ٭ [ف]

• **پيهَڻُ:** [مص - فعل لازمي] گهڙڻ. اندر ٿيڻ
  - ٭ [سن: پرويش]
  - ٭ اوچتو اچي نڪرڻ
  - ٭ [پيهي پيهي پيهيل]
- **پيهِي آچڻ:** [اصطلاح] اوچتو مٿان اچي ڪڙڪڻ. اوچتي گهڙي اچڻ

  'پنهل آ پيهي، سڙهي پانو مَ منهي' (شاهه)
  - ٭ زور مس ڪري داخل ٿيڻ

• **پيهُ:** [مصدر 'پيهڻ' مان امر]
- **پيهاڻِي/پيهائِي:** [ا - مث] پيهڻ جي اُجرت. پيسائي
- **پيهائڻ:** [مصدر 'پيهڻ' مصدر مان متعدي بالواسطه] اَن جو اٽو ڪرائڻ. مشدو ڪرائڻ
  - ٭ ڪاهرائڻ (پيس)
  - ٭ انَ پيهرائڻ
  - ٭ [پيسيو، پيسندو، پيئل]
- **پيهجڻُ:** [مصدر 'پيهڻ' منجهان فعل مجهول] پسجڻ
  - ٭ اٽو ٿيڻ
  - ٭ چنجڻ
  - ٭ [پيسيو، پيسبو، پيئل]

– **پيهَڻ**: [مص - فعل متعدي] جَندَ يا چَڪيءَ ۾ پيهي اٽو ڪرڻ. اٽو ٺيڻ. سنهون ڪرڻ
* جهوڙڻ
* [س/ات]
* گهوٽڻ
* ڪَمرَ ٽڻ (ڏند)
* ٽاپي ڏيڻ (پتن کي)
* ڪاهڻ (پيس)
* [مص] پيهَڻ
* [امر] پيهه
* [مضارع] پيهان (ج) پيهيون. پيهن (ج) پيهون. پيهي (ج) پيهين
* [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گڏيا آهن]
* [حال] پيهي ٿو (ج) پيهين ٿا
* [حال مث] پيهي ٿي (ج) پيهين ٿيون
* [ماضي] پيسيو/ پيٺو (ج) پيسيا/ پيٺا
* [ماضي مث] پيسي/ پيٺي (ج) پيسيون/ پيٺيون
* [مستقبل] پيهَندو (ج) پيهَندا
* [مستقبل مث] پيهَندي (ج) پيهَنديون
* [اسم مفعول] پيسيل/ پيٺل

– **پيهِڻي**: [ا - مث] پيهڻ جو نمونو يا ڪم. پيهڻ جو ڍنگ

– **پيهي ڇڏڻ**: [اصطلاح] اٽو ڪري ڇڏڻ
* نابود ڪري ڇڏڻ
* چٽي پرزا پرزا ڪري ڇڏڻ

● **پيهو ج پيها**: [ا - مذ] پوک تان جهار هڪلڻ لاءِ ٺهيءَ ۾ ٺهيل وڏو آکيرو

– **پيهو هَڪلڻ**: [اصطلاح] جهار هڪلڻ. پکين کي سنگ تي ويهڻ ۽ داڻن کائڻ کان روڪڻ

– **پيهِي ج پيهِيُون**: [ا - مث] ننڍو پيهو

● **پيهو**: [ا - مذ] چوپائي مال کي پاڻي پيئارڻ جو ڪم
* مال کي پاڻي پيئارڻ لاءِ سڏڻ جو مخصوص آواز
* [س/ٽ]

– **پيهو ڪَرائڻ**: [اصطلاح] مال کي پاڻي پيئارڻ. پِڙُ ڪرائڻ

● **پيهوڙِي ج پيهوڙِيُون**: [ا - مث] پاندي پکيءَ جو هڪ قسم (تتر نموني، قد جو هڪڙو ءِ جت ۾ تمام هلڪو ٿئي، پاڻيءَ جي سطح تي ترندڙ پن مثال ويهي)

● **پيهُون**: [ا - مذ] اهي جانور جن کي اوباري، سنڪائي، چٽيو ويو هجي. (هنن ۾ گيهه کڻ وجهي هلڪي غذا تيار ڪئي ويندي آهي جيڪا بيمار ماڻهوءَ لاءِ مفيد سمجهي ويندي آهي)

● **پيءُ ج پيئَرَ**: [ا - مذ] والد. بابو. ابو. پدر
* [سن: پتا. پتر = پيءُ]

– **پيئَتو ج پيئَتا**: [صفت - مذ] ساڳئي پيءُ جو اولاد. ساڳئي پيءُ منجهان. پيءُ ساڳيو مگر ماءُ ٻيءَ منجهان. ماٽيلو (ڀاءُ)

● **پيئَرو**: [ا - مذ] گَج جي هڪ حصي جو نالو
* [س/ل]
* پيلو گهوڙو

● **پيئَڻُ**: [مص - فعل متعدي] ڪا پاڻياٺ (پاڻي شربت، وغيره) نڙيءَ مان اندر اوتڻ. ڍوگهڻ. واپرائڻ

'پيئڻ جا پيالا، سانجهيءَ آندا ساهه لئه' (شيخ اياز)

* چڪڻ (بيڙي، تماڪ)
* مارڻ (چِلُ ڪارو)
* کائڻ (زهر)
* چهڻ. جذب ڪرڻ (پاڻي)
* [پرا: پِئائي. سن: پيبت]
* [مص] پيئڻ
* [امر] پيءُ
* [مضارع] پيئان (ج) پيئُون. پيئين (ج) پيئو. پيئي (ج) پيئين
* [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گڏيا آهن]
* [حال] پيئي ٿو (ج) پيئين ٿا
* [حال مث] پيئي ٿي (ج) پيئين ٿيون
* [ماضي] پيتو (ج) پيتا
* [ماضي مث] پيتي (ج) پيتيون
* [مستقبل] پيئندو (ج) پيئندا
* [مستقبل مث] پيئندي (ج) پيئنديون
* [اسم مفعول] پيتل

ج

• **ج:** [ا - مذ] سنڌي 'الف - ب' جو ٻارهون، فارسيءَ جو ڇهون ۽ عربيءَ جو پنجون اکر
⁕ اُچار جيم
⁕ ابجد جي حساب موجب ملهه 3
⁕ [سنڌي؛ ع؛ ف]

• **ڄُ:** فعل جي بنياد اچي امر جو، مستقبل جو صيغو ڏيکاريندڙ پڇاڙي (جيئن: پڇج، اُچج، رهج، ڪج وغيره)
'سڀي ڏارڏري، پڇج پرين پريتڙو' (شاهه/ڪليان)

'منهنجي من ۾ اُجين ته منزا! سوچي باڻج پيڙ' (شيخ اياز)

• **جا:** [ضمير موصول، واحد - مث] جيڪا
'جا تو مِلِ عيد، سا سوءِ وريتي سون سومرا'
⁕ 'جو' حرف اضافت جو جمع (منهنجو - منهنجا)

• **جا ج جايُون:** [ا - مث] جاءِ، جڳهه، هنڌ، ماڳ
⁕ [ف: جاءِ جو مخفف]
⁕ مجال، طاقت، جرئت
'جيهي تيهي ذات جي جنبش ناهي جا' (شاهه)

– **جابجا:** [ظرف] هرهنڌ، جاءِ بجاءِ، جتي ڪٿي، هر جاءِ، هرجڳهه
'جابجا جاچي ڏٺم توجهڙو جاني ڪين آ' (عطا محمد حامي)

• **جاب:** [ا - مث] ملازمت، نوڪري، آسامي
⁕ نوڪريءَ جي جاءِ
⁕ پورهيي جو ڪم، ٺيڪو
⁕ [انگ: Job]
⁕ 'جواب' جو مخفف ڪيل هلڪو اُچار

– **جاب ليس:** [صفت] بيروزگار
⁕ [انگ: Job less]

– **جاب وَرڪ:** [ا - مذ] ٺيڪي جو ڪم، ريزڪي پورهيو ڪم (جنهن جي اُجرت فوراً ڏني وڃي)، پورهيي جو ڪم
⁕ [انگ: Job work]

• **جابانُ / جابارُ:** [ا - مذ] برپٽ، بيابان، ويرانو، رڻ
⁕ سُڃ، ويراني
'ڏوٿيڙا ڪنهن ڏَٽَ ڪي، جنبيا ڏنهن جابان' (شاهه/ ڪاموڙي)

• **جابِرُ ج جابِرَ:** [صفت - مذ] ڏاڍائي ڪندڙ، زوراور، ظالم، ڏاڍو، زبردستي ڪندڙ
⁕ [ع: جبر = مجبور ڪرڻ]
'وارو ور ورتي ويا، جابر ڪري جوز' (شاهه/ديسي)
⁕ [ا - خاص] هڪ اصحابي سڳوري جو نالو 'جابر بن عبدالله'

– **جابِرانو/جابِرائو:** [صفت - مذ] ظلم وارو، ظالمانو، ڏاڍمڙسيءَ وارو

• **جابِلائُون:** [صفت - مذ] جابلو

• **جابِلو ج جابِلو:** [صفت -مذ] جبل جو، جبل وارو، پهاڙي، جاپرو
⁕ [ع: جبلَ]
⁕ ٻڪريءَ جو هڪ قسم

• **جابُو:** [ا - مذ] جهنگلي جانور جو هڪ قسم (جابو مر، سلهه)

• **جابولَ:** [ا - مث] بڪ، وڪل، بي تڪي ڳالهه
⁕ نشي يا ننڊ بيهوشيءَ ۾ اڻنگو ڳالهائڻ جي حالت
⁕ ڳولا، تلاش

– **جابولَ ڏيڻ:** [اصطلاح] ڳولڻ، ڊوڙڻ، تلاش ڪرڻ
⁕ هٿوراڙيون ڏيڻ
'ڏيئي جابول جتوئي وڏو لنڊيءَ ڪي نه لهي' (ڪامل)

– **جابولِڻُ/جابولَڻُ:** [مص - فعل لازمي] اجايو ڳالهائڻ، بڪڻ، وڪلڻ، بي تڪي ڳالهه ڪرڻ
⁕ [جابوليو جابوليا، جابولي، جابوليون، جابوليندو جابوليندا، جابوليندي، جابوليندين، جابوليل]

– **جابولِڻُ/جابولَڻُ:** [مص -فعل متعدي] ڳولڻ، هٿوراڙيون هڻڻ، ڊوڙڻ
⁕ [مص] جابولڻ
⁕ [امر] جابول
⁕ [مضارع] جابوليان (ج) جابوليون، جابولين (ج) جابوليو، جابولي (ج) جابولين
⁕ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
⁕ [حال] جابولي ٿو (ج) جابولين ٿا
⁕ [حال مث] جابولي ٿي (ج) جابولين ٿيون
⁕ [ماضي] جابوليو (ج) جابوليا
⁕ [ماضي مث] جابولي (ج) جابوليون
⁕ [مستقبل] جابوليندو (ج) جابوليندا
⁕ [مستقبل مث] جابوليندي (ج) جابوليندين
⁕ [اسم مفعول] جابوليل

• **جاتِ ج جاتِيُون:** [ا - مث] ذاتِ. قومر. قبيلو. فرقو. نسل

※ [سن: جاتِ: جن = جمڻ]

'جات وڏائي، جد، بيءِ ڏاڏي کان پانهنجي'

※ برادري. نيات

'جات نہ پائي جت هٿا، ڪٺي ڪهل نہ ڪيجئيون'

※ قِسم. نمونو. نوع

※ [ظرف] بنهہ. صفا. بلڪل

'ونديِ ڏانهن پرين، جتي جاتِ نہ پايان' (شاهہ)

– **جاتِ پائِي:** [صفت] ساڳي قبيلي وارو. ذات پائي. عزيز. مٽ مائٽ. ذاتِ وارو

– **جاتِ پاتِ:** [ا - مث] ذات پات. نسل. قومر. برادري. حسب نسب

– **جاتِي ج جاتِيُون:** [ا - مث] جات. فرقو

※ [سن: جاتِيہ]

– **جاتِيرو:** [صفت - مذ] خانداني. اشراف گهراڻي جو. شريف نسل وارو. بنيادي

• **جاتِ:** [ظرف] هرگز. بنهہ. مور. بلڪل. پٽيءِ

'ونديِ ڏانهن پرين، جتي جات نہ پائيان' (شاهہ)

-

'ترس طبيبن جو جڏهن ڪيو نہ جات' (شاهہ/ يمن ڪلياڻ)

• **جاتِرا ج جاتِرائُون:** [ا - مث] ياترا. سفر. مسافري

※ سير. شيل. گهمڻ

※ مقدس جاءِ جي زيارت. تيرٿ تي وڃڻ. مذهبي ميڙ (هندو ڌرم وارن جو)

※ [س/ٺ؛ سن: ياترا، يا = وڃڻ]

– **جاتِري ج جاتِري:** [صفت] ياتري. مسافر. سيلاني. گهمندڙ. زيارتي. زيارتَ لاءِ ويندڙ. پانڌيڙو. جاتي. تيرٿ واسي

• **جاتِروڙِي ج جاتِروڙِيُون:** [ا - مث] رات جي وقت ماڻ جي جهنگ ۾ رهائش

※ [س/ٺ]

• **جاتڪ:** [ا - مذ] جنم جي حساب ڪتاب جو علم. جنم پتري

※ جنم. پيدائش. ويم

※ [سن: جن = جمڻ]

※ فقير. ساڌو

'جاتڪ جهونا ڳوٺ ۾ ڪر عطائي آيو' (شاهہ/سورٺ)

• **جاٿُون/جاٿُون:** [ظرف] جتان. جنهن هنڌ کان

※ [س/ات؛ سن: يتر]

• **جاٿئُون:** [ظرف] جتان. جنهن هنڌ کان

※ [س/ات؛ سن: يتر]

• **جاتِي:** [ا - خاص] جتن جو ملڪ

※ سجاول ضلعي ۾ هڪ تعلقي ۽ شهر جو نالو

※ هڪ ذات جو نالو

• **جاٿان:** [ظرف] جِتان. جنهن هنڌ کان

※ [س/ات]

– **جاٿانئُون/جاٿاهُون:** [ظرف] جِتان. جنهن هنڌ کان

– **جاٿُون/جاٿئون:** [ظرف] جِتان. جنهن هنڌ کان

※ [س/ات]

• **جاٿو ج جاٿا:** [صفت - مذ] مضبوط. پڪو. پختو

• **جاٿي:** [ظرف] جِتي. جتي. جنهن هنڌ تي

※ [س/ات]

• **جاٿ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو. هڪ راجپوت قبيلو (جت. جٽ). 'جٽ' قبيلي جو هڪ فرد

• **جاٿ ج جاٿُون:** [ا - مث] ٺَرَ جي پهرين اوڙ

※ اوڙهن ويهن اوڙن جو مجموعو

※ وارن جي ڄڳ

※ هڪ ڀڄن يا گيت (جنهن ۾ خدا تعاليٰ جي ساراهہ هجي)

– **جاٿ پُٽ جاٿ!:** [ح - ندا] ٺَرَ ڪاهڻ وقت هارين جي ڏِگِن کي هڪل

– **جاٿُون هَٽڻ:** [اصطلاح] خراب هلت هلڻ. ڏک ڏيڻ. ازارڻ. اڏنگو هلڻ. ايذاءُ پهچائڻ

※ راز اُگلڻ. پورو راز ٻڌائي ڇڏڻ

※ [س/ات]

• **جاٿ/جاتا ج جاٿُون/جاتائُون:** [ا - مث] زيارت. ياترا. تيرٿ

※ [سن: ياترا = مقدس مقامات جو سفر. زيارت]

'هُٿي هُٿي ڪيو هٿ هتان، جوڳي وڃا جاٿ' (شاهہ/رامڪلي)

'جوڳي اڄ جاتا ڪي، تي سِڪيا سيبئي' (شاهہ/رامڪلي)

– **جاٿون/جاتائون پيٽڻ:** [اصطلاح] زيارتيون ڪرڻ. تيرٿ پيڻ، سڪائون ڏيڻ. پير پيڻ. درويشن جي مزارن تي وڃڻ

– **جاٿون ڏيڻ:** [اصطلاح] سڪائون ڏيڻ. باسون ڏئي اچڻ

'جاتين جاٿون نه ڏني، ڏيا نه موهي' (شاهه/سامونڊي)

– **جاتِي ج جاتِي:** [صفت - مذ] زيارتي. ياتري. تيرٿواسي

* [سن: ياترِي، يا = وڃڻ]

• **جاتِڻُ/جاتڻُ:** [مص - فعل لازمي] جتاءُ ڪرڻ. ترسڻ. رهڻ. گهارڻ

* [جاتيو جاتيا، جاتِي، جاتيون، جاتيندو جاتيندا، جاتيندي، جاتينديون، جاتيل]

• **جانوڙو ج جانوڙا:** [صفت - مذ] جانولو. ڏنار کان سواءِ چيڪ چرندڙ (چوپايو مال)

• **جانولو ج جانولا:** [ا - مذ] ڏنيءَ کان سواءِ (چوپايو مال). ڏنَ کان ٽٽل (چوپايو). ڏنارَ سواءِ

* اهو چوپايو جيڪو رات جو جهنگ ۾ رهي (ڏنار گڏ هوندو اٿس)

* [صفت - مذ] رولو. ڇيڪ. ڇڙواڳ. ڇڙيل. نِڌڻڪو

• **جانو/جانئو ج جانا/جانئا:** [ا - مذ] ملهه جو هڪ انگ (ٽنگ جو هڏي جي ٽنگ ۾ وڪڙ). انگوڙو. انگوڙي. جانئو. انگڙو

* سٽ وٽ

* [صفت] سگهو. ٻلو. پهلوان

– **جانا هڻڻ/جانئا هڻڻ:** [اصطلاح] انگڙا هڻڻ. هٿوراڙيون هڻڻ. ڪوشش ڪرڻ

* ڦڏا وجهڻ. رنڊڪون وجهڻ

* آواره گردي ڪرڻ. فضول رلڻ

– **جانو جوان/جانئو جوان:** [صفت - مذ] هڏ ڪاٺ وارو جوان. پهلوان. سگهارو

– **جانو هڻڻ/جانئو هڻڻ:** [اصطلاح] ڦاسائڻ. وڪڙ وجهڻ. سوڙهو ڪرڻ. گهٽڻ

* [س/ات]

• **جاثِيَة:** [ا - خاص] قرآن شريف جي پنجيتاليهين سورة جو نالو

* [صفت] نِوڙيل. جهڪيل. سجدي ۾ پيل

* [ع]

'ٿل يا ڦد سمع جاثِية، هِنيَون ڏکان ڀاس ڏرين' (شاهه/مارئي)

• **جاپُ:** [ا - مذ] پرارٿنا. بندگي. پوڄا. ورد. وظيفو. ذڪر

* [سن: جپ]

'باهران جاپ جپو، اندران ڪاپ جپو'

– **جاپُ ڪرائڻ:** [اصطلاح] برهمڻ کان ڪجهه پڙهائڻ

* پوڄا پاٺ ڪرائڻ

• **جاپڻُ:** [مص - فعل لازمي] جاپڻ. ڄمڻ. پيدا ٿيڻ

* [س/ث؛ سن: جن = ڄمڻ]

* [جاپيو جاپيا، جاپِي، جاپيون، جاپندو جاپندا، جاپندي، جاپنديون، جاپيل]

– **جاپو ج جاپا:** [ا - مذ] ويم. ٻار جي ڄمڻ جو وقت. جاپو

* [هند: جاپا؛ سن: جن = ڄمڻ]

• **جاجا ٻُوجا:** [ظرف] هيٺ مٿي

* [صفت] برباد. ناس. ضايع

• **جاڄِڪُ:** [ا - خاص] هندن جي هڪ ذات جو نالو (هن قبيلي جا ماڻهو شاديءَ مراديءَ جي موقعي تي دمر يا دف وڄائڻ ۽ ساٺن سنوڻن جو پيشو ڪندا آهن). چارڻ

• **جاڄِڪُ ج جاڄِڪَ:** [صفت - مذ] راڳيندڙ. وڄائيندڙ. ڳائيندڙ. ڳائڻو

* منگتو. پينو. گداگر

'جاڄڪ تو جهڙا ڏهه پيرا ڏيا ج ڏئي' (شاهه)

* گهٽ درجي جو برهمڻ (جيڪو شاديءَ مراديءَ جي موقعي تي برهمڻ سان گڏجي ڳائي وڄائي ۽ رسمن ٿيڻ وارن ساٺن سنوڻن ۾ وڏي برهمڻ جي مدد ڪري)

* [مث: جاڄِڪ، جاڄِڪڻ، جاڄڪياڻي]

– **جاڄِڪاڻِي:** [ا - مث] جاڄڪن واري

– **جاڄِڪو:** [صفت - مذ] جاڄڪن جو. جاڄڪن وارو. جاڄڪن سان واسطو رکندڙ

• **جاجِمُ ج جاجِمَ:** [ا - مذ] وڏو گلم. وڇائو. هڪ قسم جو ڇِٽ ڇِريل ريشمي ڪپڙو (جيڪو گلم يا غاليچي جي مٿان وڇايو وڃي)

* [تر/ف: جاجم]

• **جاجَهه:** [ا - مث] ججهائي. گهڻائي

'جاجهه جرجي جهول ۾، پيوجيءَ منهنجو ٿيو جڏو' (رمضان واڍو)

* ٻڪَ. پخي. جَهڳي. وِڦل. ديگهه. پٽاڙ (ڳالهه ۾)

* وڏو پاڻي

* جهانجهه (سا)

* [س/ل]

– **جاجَهه جمالَ:** [ا - مث] حسن جي گهڻائي

* محبوب جو ديدار

'ڏسي جاجهه جمال جي، جنين پيتي پڪَ' (شاهه / سسئي آبري)

• **جاجهڻجا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **جاچِڪُ ج جاچِڪَ:** [صفت - مذ] جاچڪ. راڳيندڙ. وڄائيندڙ. ڳائيندڙ. ڳائڻو

* منگتو. پينو. گداگر

'راجا رنگ محل ۾، جاچڪ سر زمين' (شاهه / سورٺ)

'تانگهون تارون تان جاچڪ تنهنجي جيءَ ۾' (استاد بخاري)

* گهٽ درجي جو برهمڻ (جيڪو شادي مراديءَ جي موقعي تي برهمڻ سان گڏجي ڳائي وڄائي ۽ رسمن تروڙي ساڻن سنوڻن ۾ وڏي برهمڻ جي مدد ڪري)

• **جاچَ ج جاچُون:** [ا - مث] تلاش. ڳولا. کوجنا. پڇا. معلومات

* نظر. نهار

* چڪاس. پڙتال. تحقيق

* آزمائش. پرک. امتحان

* نظرداري. سنڀال

– **جاچاڻِي:** [ا - مث] امتحاني پرچن جي سارڻ يا جاچڻ جي اُجرت

– **جاچائِڻ/جاچرائِڻ:** [مصدر 'جاچڻ' منجهان فعل متعدي بالواسطہ] چڪاسائڻ. سارائڻ

* [جاچيو جاچيندو جاچيل]

– **جاچَ پڙتالَ/جانچَ پڙتال:** [ا - مث] نظرداري. چڪاس. ماتحتن تي نظر يا سنڀال

* زيردست جي ڪيل جاچ مٿان بالا آفيسر جي سرسري جاچ

– **جاچَ جوچَ/جانچَ جونچَ:** [ا - مث] پڇا ڳاڇا. جاچ پڙتال. نظرداري

* خبر گيري. سنڀال

* ڳولها ڦولها. تلاش

– **جاچَ جُوچَ ڪرڻ:** [اصطلاح] نظرداري ڪرڻ. چڪاس ڪرڻ

* ڳولا ڦولا ڪرڻ. تلاش ڪرڻ

* تحقيقات ڪرڻ. جاچ پڙتال ڪرڻ

– **جاچِڪُ ج جاچِڪَ:** [صفت - مذ] پڇا ڳاڇا ڪندڙ

* جاچيندڙ. چڪاس ڪندڙ

* جاسوس

– **جاچنا ج جاچِنائُون:** [ا - مث] دريافت. کوجنا

* پڇا. چڪاس. جاچ

* پرکا. آزمائش

* ڳولا. تلاش. جستجو

– **جاچَندارُ ج جاچَندارَ:** [صفت] جاچيندڙ. چڪاس ڪندڙ. پارکو

* دڪاندار

– **جاچَڻ/جاچڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڏسڻ. نهارڻ. تڪڻ. نظر ڪرڻ

* تلاش ڪرڻ

* چڪاس ڪرڻ

* پرکڻ. امتحان وٺڻ

* پڙهڻ. سارڻ (پيپر وغيره)

* خبر رکڻ. ڳولڻ. کوجنا ڪرڻ. معلوم ڪرڻ

* [سن: ياچت = معلوم ڪرڻ]

* [مص] جاچڻ

* [امر] جاچ

* [مضارع] جاچيان (ج) جاچيون. جاچين (ج) جاچيو. جاچي (ج) جاچين

* [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]

* [حال] جاچي ٿو (ج) جاچين ٿا

* [حال مث] جاچي ٿي (ج) جاچين ٿيون

* [ماضي] جاچيو (ج) جاچيا

* [ماضي مث] جاچي (ج) جاچيون

* [مستقبل] جاچيندو (ج) جاچيندا

* [مستقبل مث] جاچيندي (ج) جاچينديون

* [اسم مفعول] جاچيل

– **جاچي ڇڏِڻ:** [اصطلاح] ڏسي ڇڏڻ
⊕ نظر مان ڪڍي ڇڏڻ. تاڙي ڇڏڻ
⊕ گولي ڇڏڻ
⊕ معلوم ڪري ڇڏڻ

• **جاچُوسُ ج جاچُوسَ:** [صفت مذ] جاسوس، مخفي طرح جاچ ڪندڙ، ڳجهي طرح خبرون هٿ ڪندڙ. خفيه پوليس جو سپاهي (سي آءِ ڊي). لڪي خبر پهچائيندڙ
⊕ [ع: جاسوس]

– **جاچُوسِي:** [ا - مذ] جاسوسي. ڳجهي جاچ، خبر پهچائڻ

• **جاحِدُ ج جاحِدَ:** [صفت] مُنڪِر، انڪاري، انڪار ڪرڻ وارو
⊕ [ع]

• **جادَ ج جادُون:** [ا - مث] وارن جي چڳ (جيڪا ڪنهن بلا سبب رکائي وئي هجي ۽ اصل نه وٺائجي، اڪثر هندو ۽ موالي فقير رکائين). چوٽي. لونڊڙي وٽان نڪتل وارن جي چڳ، چتڙا، مينڍا، ٽوپي يا پٽڪي مان ٻاهر نڪتل وار

– **جادَ رَکائڻ:** [اصطلاح] وارن جي چڳ رکائڻ. وِ ج مٿي تي وارن جي چوٽي رکائڻ

• **جادِ:** [ا - مث] يادِ، سار ('ياد' جي بگڙيل سنڌي صورت)
⊕ [س/لس]

• **جادارِي ج جادارِيُون:** [ا - مث] ٻيڙي ۾ ڪم ايندڙ هڪ تختو

• **جادِ شِير:** [ا - مث] پسارڪي وکر جو هڪ قسم (ڪڙو جهڙو مادو ڳاڙهو ڀر ڪارائڻ ڏي مائل)

• **جادَمُ:** [ا - مذ] راجا جو اولاد
⊕ [پرا: جايو، سن: يادو]

• **جادَمُ جَکرو:** [ا - خاص] سمي خاندان مان هڪ مشهور سخي حاڪم جو نالو
⊕ شاهه لطيف جي شاعريءَ جو هڪ ڪردار
'ٻيا در وسريام، وٺي جادم جکري' (شاهه)

• **جادو:** [ا - مذ، مث] مرد ۽ عورت جو هڪ نالو

• **جادو ج جادا:** [ا - مذ] وارن جي چڳ. جادَ. چتڙا، لونڊڙين وارا وار

– **جادن ۾:** [ظرف] چتڙن ۾، مينڍين ۾
⊕ ننڍڙي وهي ۾، ننڍي هوندي

• **جادُو ج جادُو:** [ا - مذ] جيتڪ، طِلسم، سحر، منڊ، منتر، ٽوڻو
⊕ [ف]

– **جادُو بيان:** [صفت] اهو ماڻهو جنهن جي ڳالهائڻ ۾ جادوءَ جهڙو اثر هجي

– **جادُو جاڳائڻ:** [اصطلاح] جادو ڪرڻ
⊕ سحر طاري ڪرڻ

– **جادُو خور:** [صفت] جادوگر

– **جادُو ڪرڻ:** [اصطلاح] سحر ڪرڻ، جيتڪ ڪرڻ، منڊُ هڻڻ، منڊ منڊڻ
⊕ جادو جو تماشو ڏيکارڻ
⊕ تابع بڻائڻ، اثر هيٺ ڪرڻ

– **جادُوگَرُ ج جادُوگَرَ:** [صفت - مذ] جادو ڪرڻ وارو، جادو ڄاڻندڙ، ساحر، ٻوپو
⊕ [مث: جادوگرياڻي ج جادوگرياڻيون]

– **جادُوگَرِي:** [ا - مث] جادوءَ جو ڪم، جادو، ساحري
'جلوه جانانِ جان جلوه نما جادوگري،
ڪير آهي جو ڪري همدم سان ڪاٺي همسري'
(قائل سرشاري)

– **جادُوگَرِي ڪرڻ:** [اصطلاح] جادو ڪرڻ، جادوءَ جي ذريعي مطيع بڻائڻ
⊕ حيرت جهڙو تماشو يا ڪم ڪرڻ
⊕ هٿ نات ڪرڻ
⊕ چالاڪي ڪرڻ

– **جادُو لائِڻ:** [اصطلاح] جادوءَ جي ذريعي تابع بڻائڻ، پنهنجو ديوانو بڻائڻ
'جادو لاٿي ريم جيءَ ۾، اديون پينراج' (شاهه)

• **جادو بَنسي:** [ا - خاص] راجپوتن جي هڪ شاخ (جيڪا چندربنسي گهراڻي مان آهي 'ڪرشن مهراج' به هن گهراڻي ۾ پيدا ٿيو هو)

• **جادُون ج جادُون:** [ا - مذ] وڏا وار. ٽوپي يا پٽڪي مان ٻاهر نڪتل وار. جادا

• **جاده:** [ا - مث] سنهي واٽ. پيچرو. گس. رستو. راهه. واٽ. ڏگ

٭ طريقو. دستور. ريت

٭ [ع: جادة]

• **جاڏانهن، جاڏنهن، جاڏاهون، جاڏهن:** [ظرف] جيڏانهن. جنهن طرف. جنهن پاسي

٭ [س/ات]

• **جاڏو ج جاڏا:** [صفت - مذ] ٿلهو. متارو. پهلوان. جانٺو

٭ همت ڀريو. سگهارو. مضبوط

٭ اڙٻو. ڏنگو

٭ سخت. ڏکيو

'جاڏي هن جبل جو تانگهينديس ترو' (شاهه)

٭ وڏو

٭ [سن: جڊ]

• **جاڏي:** [ظرف] جيڏانهن. جنهن طرف. جنهن پاسي

٭ [س/ات]

– **جاڏي تاڏي:** [ظرف] جيڏانهن تيڏانهن. هرطرف. هر پاسي

– **جاڏي ڪاڏي:** [ظرف] هر هنڌ. جيڏانهن تيڏانهن. هرطرف. هر پاسي

'جاڏي ڪاڏي جبر جي ڏکي ٻڌي ڏات' (شيخ اياز)

• **جاڏيلو ج جاڏيلا:** [صفت - مذ] ٿلهو. متارو. پهلوان. جانٺو

٭ همت ڀريو. سگهارو. مضبوط. اڙٻو. ڏنگو

٭ سخت. ڏکيو

٭ وڏو

٭ [س/ل]

• **جاذِبُ:** [صفت] ڇڪي وٺندڙ. ڪشش ڪندڙ. پُرڪشش

٭ ڇهي ويندڙ. مس ڇتو

٭ ڇهندڙ

٭ [ع: جذب = ڇهڻ]

– **جاذِبه:** [ا - مث] اها قوت. جيڪا مفيد ۽ مناسب ڪاڏي کي جذب ڪري. يعني پاڻ ڏي ڇڪي وٺي. ڪشش واري قوت

• **جار:** [ا - مث] برڻي. مرتبان. ڪنولو

٭ [انگ: Jar]

• **جارَ:** [صفت] جالارو. گهڻو. زياده. جاڻ. جام . مٺو

٭ [سن: جال]

٭ [ا - مث] عورت. زال

٭ چوٽي. مٿي تي چڙيل وارن جي چڳ

• **جارُ:** [ا - مذ] ساڙ. جلن. ڪاوڙ

'جوهَر جار ڀسان، لوهر ٻي چراني تون' (استاد بخاري)

٭ ڏنجهه. درد. ڏک

'جوش ڪهايس جار لڳس ناوڪ نينهن جي' (رمضان واڍو)

٭ فڪر. خيال. اُلڪو. ڳڻتي

٭ جوش. جذبو

٭ سليقو. فضيلت. آداب

٭ [س/ات]

٭ [صفت] گهڻو. جام

– **جارائتو:** [صفت - مذ] اُلڪي وارو. ڳڻتيءَ وارو. فڪرمند

٭ همت وارو. محنتي. جفاڪش

٭ [س/ات]

٭ [مث: جارائتي ج جارائتيون]

٭ [ظرف] جار مان. جوش مان

– **جارِوندُ:** [صفت] محنتي

٭ جذباتي

٭ چست

٭ داناءُ

٭ [س/ات]

• **جارُ ج جارَ:** [صفت] پاڙيسري. محلي دار. همسايو

⊛ يار. دوست

⊛ [ع]

– **جارُالنّهر:** [ا - مذ] پاڻيءَ جا پاڙيسري. نباتات. ٻوٽا وغيره

⊛ [ع]

• **جارجٽ:** [ا - مذ] ڪپڙي جو هڪ قسم (سنهون ريشمي ڪپڙو)

⊛ [انگ: Georgette]

• **جارِحُ ج جارِحَ:** [صفت] حملو ڪندڙ. حملي آور. جنگ ۾ شروعات ڪندڙ

⊛ ڏاڍو. ظالم. جابر

⊛ [ع]

– **جارِحانو ج جارِحانا:** [صفت] جنهن سان زخم ٿئي يا نقصان پهچي

⊛ شديد. تيز تر (حملو وغيره)

– **جارِحِيت:** [ا - مث] بي واجبي حملو. ناجائز چڙهائي (ٻئي ملڪ جي فوج پاران). آڻ اعلانيل جنگ

⊛ ظلم. ڏاڍ. جبر

• **جارڪ ج جارڪون:** [ا - مث] ڪارڪ. ڇهارو. خرمو ڪچي، جو ميوو

⊛ جالڻ. گذارڻ

⊛ سهڻ. برداشت ڪرڻ

⊛ نباهڻ

⊛ [س/ات]

• **جارو ج جارا:** [ا - مذ] روشندان

⊛ ڀت جي اوساريءَ ۾ سرن جي وچ ۾ ڏسڻ رکڻ لاءِ ڇڏيل خال. گرڪو. ننڍڙي دري

• **جارُوبُ ج جارُوبَ:** [ا - مذ] ٻهارو. جهاڙو. ٻهاري. ڦريو

⊛ [ف]

– **جارُوب ڪَش:** [صفت] ٻهاريدار. ڀنگي. صفائي ڪندڙ

⊛ [ف]

⊛ شڪاري

⊛ [س/ات]

– **جارُوب ڪَشِي:** [ا - مث] ٻهاري ڏيڻ جو ڪم. ڀنگي گيري

⊛ [ف]

• **جارُولِي ج جارُولِي:** [ا - مث] خشڪ ميوي جو هڪ قسم. نيزا. چلغوزو

• **جارِي:** [صفت] هلندڙ. رواں دواں. وهندڙ. چالو

⊛ رائج الوقت. مروج

⊛ لاڳو ٿيڻ. نفاذ. نافذ ٿيڻ (حڪم. فرمان يا قانون وغيره)

⊛ [ع: جريٰ = وهيو. هليو. جاري ٿيو]

– **جارِي سارِي:** [ظرف] عام جام

⊛ سنئون سڌو

⊛ لڳاتار. مسلسل. متواتر

⊛ بناروڪ. چالو

⊛ رواجي. دستوري

– **جارِي ڪرڻ:** [اصطلاح] شروع ڪرڻ. چالو ڪرڻ. برپا ڪرڻ. عمل ۾ آڻڻ. قائم ڪرڻ. رائج ڪرڻ

⊛ صادر ڪرڻ (حڪم. فرمان)

⊛ پڌرو ڪرڻ. منظر عام تي آڻڻ (ڪتاب. رسالو يا بيو اشاعتي مواد)

• **جاڙ ج جاڙون:** [ا - مث] ڏاڍائي. ڏاڍ. جٽ. تعدي. زبردستي. جفا. ظلم. زوري. سختي

’جتا! شال جيئن جيو پيا جاڙون ڪريو‘ (شاهه/ديسي)

⊛ ڀُل. چُڪ. غلطي. خطا. غفلت

⊛ سستي. ڪاهلي

⊛ بيوقوفي. بي عقلي

– **جاڙ ڪرڻ:** [اصطلاح] ظلم ڪرڻ. جٽ ڪرڻ. تعدي ڪرڻ

⊛ دغا ڪرڻ. ٺڳي ڪرڻ

⊛ ملامت ڪرڻ

– **جاڙُون ڪرڻ**: [اصطلاح] تڪليفون ڏين، سختيون ڪرڻ

'جيڏيون مون سان جبل ٿو جاڙون ڪري' (شاهه)

• **جاڙِ**: [صفت] اَجايو، بي فائدو، بيڪار، بيسود، فضول

❊ مفت

❊ بي سبب، غيرواجبي

'جاڙجيان ٿي جيڏيون'

– **جاڙِ جيئڻ**: [اصطلاح] اجايو حياتي گذارڻ

'هو جاڙ جيئڻ، تنهن کان زهر پيئڻ' (زمان شاهه)

• **جاڙا**: [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

❊ [س/ل]

• **جاڙو ۽ جاڙا**: [صفت - مذ] گڏ ڄاول، ساڳئي ويم ۾ گڏ ڄاول ٻن ٻارن يا ڦرن مان ڪوبه هڪڙو ٻار يا ڦر، ٻه گڏ ڄاول ڦر، ٻه گڏ ڄاول ٻار، ٻه گڏ ڄاول پٽ

❊ جوڙيوال، ٻٽو

❊ [مث: جاڙي ۽ جاڙيون] (جاڙيون ڏيڻون، جاڙيون پيئرون يا پٽيون)

❊ [ا - مذ] سيءُ، سردي، پارو

❊ [س/ٿ]

❊ جيت جو هڪ قسم

❊ [س/ٿ]

❊ ماڻهوءَ جو نالو

❊ ننڍڙي ٻار جي ڪرِفتي

❊ [س/ٿ]

– **جاڙا ٻائِر**: [ا - مذ] گڏ ڄاول ٻائر

– **جاڙا ڦَرَ**: [ا - مذ] مال جا گڏ ڄاول ڦر

– **جاڙا ڀرون/جاڙيون ڀروون**: [ا - مذ، مث] ڳنڍيل ڀِرون، گهاٽا ڀِرون (هڪٻئي ۾ ڳنڍيل)

– **جاڙا هَڻڻ**: [اصطلاح] ٻنهي ڄنگهن ۾ ساڳئي وقت ڄاڻنا هڻڻ

❊ [س/ات]

• **جاڙِي**: [ا - خاص] هڪ عورت جو نالو

'جاڙي ٻه جڳ سان' (چوڻي)

• **جاڙيتِي**: [ا - مث] اها ڇوپائي (خصوصاً ڳئون يا مينهن) جيڪا ڪڏهن ڏهڻ ڏئي ته ڪڏهن نه ڏئي

❊ [س/لس]

• **جاڙيجا**: [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

'جنهنجو جاڙيجن، ستي سڪو نه لهي' (شاهه/ذهن)

• **جاس/جاسو**: [ا - مث] فڪر، پريشاني، ڳڻتي

❊ مايوسي، نراسائي، نا اُميدي

❊ [ع: ياس]

• **جاستِي**: [صفت] زياده، وڌيڪ، گهڻو، گج، ججهو (زيادتي جو بگڙيل لفظ)

• **جاسڪو**: [صفت - مذ] زياده، گهڻو

'جاڏو سڄي جاسڪو نانانسيءِ ناراءِ' (سيد هارون)

• **جاسَلَ**: [ا - خاص] 'جاسل' ۽ 'همير سومري' جي ڳالهه ۾ هڪ هندو عورت جو ڪردار

• **جاسُوسُ ۽ جاسُوسَ**: [صفت] ڳجهي طرح خبر لهندڙ، لِڪي خبر وٺندڙ، چاري، مخبر، سونجهو، جاجوس، خفيه خبرون وٺڻ وارو

❊ [ع]

– **جاسُوسِي**: [ا - مث] مخبري، جاجوسي، تاڙ، سونجهه، ٽيٽ، خوفيه خبر گيري

• **جاسِين**: [ظرف] جيسين، جيستائين

• **جاعِل**: [صفت] ناهڻ وارو، ظاهر ڪرڻ وارو

'محمد هي مجعول، جاعل هي الله' (اردو شعر)

❊ [ع]

• **جافَتُ**: [ا - مذ] جاري، جال

• **جافَرُ**: [ا - خاص] پسارڪي وکر جو هڪ قسم (هيءُ هڪ وڻ جو ڦل آهي ڳاڙهاڻ مائل عناب جيڏو داڻو رنگ ڀورو ذائقو تِکو ۽ ڪڙو ٿئي، گرم خشڪ تاثير رکي ٿو)، جافر، جائڦل

❊ گرم مصالحي جو هڪ قسم، جا ڦل، جائڦل

❊ [سن: جات ڦل]

• **جافِرانِ**: [ا - مث] زعفران، ڪيسر، هڪ قسم جو خوشبودار پيلي رنگ جو گل، هڪ پسارڪي وکر جو نالو

❊ [ع: زعفران]

'تو مٿا مان جافران (محاورو)

• **جافِري:** [ا - مذ] ڪاٺ جي پٽين مان ٺهيل جاريدار دروازو
※ گلن جو هڪ قسم 'French Marigold'

• **جاڦِتائو:** [ا - مذ] تڪليف، ڏک
※ خشڪي
※ [س/ات]

• **جاڦو ج جاڦا:** [ا - مذ] جهبو، جهٽ، جنبو
※ [س/ڪوهه]

• **جاڪ ج جاڪون:** [ا - مث] ڇڙب، دڙڪو
※ ڪوس کي ڪوهه مان ٻيڻ لاءِ هيٺ مٿي لوڏي ٻيڻ جي حالت يا اُجل
※ اُن جي پچ ۾ بشي اُن جي مهار ٻڌڻ جي حالت
※ [س/ٿ]

– **جاڪ ڏيڻ:** [اصطلاح] ڇڙب ڏيڻ، دڙڪو ڏيڻ
※ ڪوس کي لوڏا ڏيئي ڪوهه مان ٺش ڪري ٻيڻ
※ [س/ٿ]

• **جاڪرُ:** [ا - مذ] جن ڀوت ڪڍڻ وقت سانڊي يا راڳ واري مجلس (جنهن ۾ پريو واس توب ڪري راڳ يا ساز وڄائيندو آهي، راڳ ٻڌڻ سان جنهن مهل جن ڀيل ماڻهو جهولندو آهي، ان مهل پريو منتر وغيره پڙهي جن کان خبرچار وٺندو آهي)

• **جاڪڻ/جاڪڻ:** [مص - فعل متعدي] سنڀال ڪري رکڻ، قريني سان رکڻ، محڪم ڪرڻ، سوگهو ڪري رکڻ
※ [س/ل/ٿ]
※ [مص] جاڪڻ
※ [امر] جاڪ
※ [مضارع] جاڪيان (ج) جاڪيون، جاڪين (ج) جاڪيو، جاڪي (ج) جاڪين
※ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل ’ٿو‘ ۽ زمان حال استمراري لاءِ ’پيو‘ جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]
※ [حال] جاڪي ٿو (ج) جاڪين ٿا
※ [حال مث] جاڪي ٿي (ج) جاڪين ٿيون
※ [ماضي] جاڪيو (ج) جاڪيا
※ [ماضي مث] جاڪي (ج) جاڪيون
※ [مستقبل] جاڪيندو (ج) جاڪيندا
※ [مستقبل مث] جاڪيندي (ج) جاڪينديون
※ [اسم مفعول] جاڪيل

– **جاڪائڻ:** [مصدر ’جاڪڻ‘ مان متعدي بالواسطه] محڪم ڪرائڻ
※ [جاڪيو جاڪيندو جاڪيل]

– **جاڪجڻ:** [مصدر ’جاڪڻ‘ مان فعل مجهول] محڪم ٿيڻ، پڪو ٿيڻ، پختو ٿيڻ، سوگهو ٿيڻ
※ [جاڪيو جاڪبو جاڪيل]

– **جاڪِٽي ج جاڪِٽيون:** [ا - مث] سنڀال
※ مضبوطي
※ ٻڌتي

• **جاڪون:** [ظرف] جنهن وقت کان، جڏهن کان

– **جاڪون لاڪون:** [ظرف] جنهن وقت کان وٺي، جڏهن کان وٺي

• **جاڪيٽ ج جاڪيٽ:** [ا - مذ] ننڍو ڪوٽ، جئڪيٽ
※ موبائيل سم وارو مڪمل پانو (جنهن تي اُن سم جو موبائيل نمبر ۽ ٻيون ضروري شيون لکيل هونديون آهن)
※ ڪنهن به هڪ ڪلاس جي درسي ڪتابن جو مڪمل مجموعو/ سيٽ (جيڪو هڪ ئي اداري يا ٽيڪسٽ بڪ بورڊ پاران جاري ڪيل هجي)
※ [انگ: Jacket]

• **جاڪ ج جاڪون:** [ا - مث] گهُر، تقاضا، طلب
※ سوڻ کي اُجارڻ جو مصالحو
※ اوجر، روشني

– **جاڪِڻ:** [مص - فعل متعدي] اُجارڻ (ٿانوَ کي)، جاڪ سان صاف ڪرڻ
※ [مص] جاڪڻ
※ [امر] جاڪ
※ [مضارع] جاڪيان (ج) جاڪيون، جاڪين (ج) جاڪيو، جاڪي (ج) جاڪين
※ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل ’ٿو‘ ۽ زمان حال استمراري لاءِ ’پيو‘ جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]
※ [حال] جاڪي ٿو (ج) جاڪين ٿا
※ [حال مث] جاڪي ٿي (ج) جاڪين ٿيون
※ [ماضي] جاڪيو (ج) جاڪيا
※ [ماضي مث] جاڪي (ج) جاڪيون
※ [مستقبل] جاڪيندو (ج) جاڪيندا
※ [مستقبل مث] جاڪيندي (ج) جاڪينديون
※ [اسم مفعول] جاڪيل

• **جاڪَ ج جاڪُون:** [ا -مث] جڪ، اجائي بَڪَ. جهڳي مغزماري

– **جاڪِڻ:** [مص -فعل لازمي] جڪ هڻڻ. بڪي هڻڻ. جهڳي هڻڻ.
مغزماري ڪرڻ

⁂ [جاڪيو جاڪيا، جاڪي، جاڪِيون، جاڪِيندو جاڪِيندا، جاڪِيندي،
جاڪِينديون، جاڪِيل]

• **جاڪِتيا:** [ا - خاص] ڀيلن جي هڪ ذَنڪ جو نالو

⁂ [س/ٽ]

• **جاڪَرا/جاڪِرا:** [ا - خاص] هڪ قبيلي جو نالو

• **جاڪوڙَ:** [ا - مث] جدوجهد. ڪوشش. محنت. تڪليف،
ڪشالو، درد سري. هج، جفاڪشي. ٽڪ

’ڀِڃري ڀِڃري، نيٺ نہ تنهنجو جيءَ ڪندو جاڪوڙَ‘ (شيخ اياز)

– **جاڪوڙَڻ/جاڪوڙِڻ:** [مص - فعل متعدي] ڪوشش ڪرڻ.
هجڻ، هجي پوڻ. جدوجهد ڪرڻ. مٿا مونا ڏيڻ

⁂ [مص] جاڪوڙڻ

⁂ [امر] جاڪوڙ

⁂ [مضارع] جاڪوڙيان (ج) جاڪوڙون. جاڪوڙين (ج) جاڪوڙيو.
جاڪوڙي (ج) جاڪوڙين

⁂ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل ’ٿو‘ ۽ زمان حال استمراريءَ
لاءِ ’پيو‘ جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

⁂ [حال] جاڪوڙي ٿو (ج) جاڪوڙين ٿا

⁂ [حال مث] جاڪوڙي ٿي (ج) جاڪوڙين ٿيون

⁂ [ماضي] جاڪوڙيو (ج) جاڪوڙيو

⁂ [ماضي مث] جاڪوڙيو (ج) جاڪوڙيو

⁂ [مستقبل] جاڪوڙيندو (ج) جاڪوڙيندا

⁂ [مستقبل مث] جاڪوڙيندي (ج) جاڪوڙينديون

⁂ [اسم مفعول] جاڪوڙيل

– **جاڪوڙو ج جاڪوڙا:** [ا - مذ] تڪليف. محنت. ڪشالو.
درد سري. هج. جفاڪشي. ٽڪ

– **جاڪوڙا ڪيڻ:** [اصطلاح] ڪشالا ڪرڻ. تڪليفون ڏيڻ.
مشڪلتن کي منهن ڏيڻ. جفاڪشي ڪرڻ. سخت محنت ڪرڻ

– **جاڪوڙي ج جاڪوڙي:** [صفت -مذ] محنتي. جفاڪش. ڪاهوڙي

• **جاگا:** [ا - خاص] سوڊن جي هڪ قبيلي جو نالو

⁂ [س/ٽ]

• **جاگت:** [ا - مث] جاڳ. هوشياري. چوڪسي

⁂ پهرو ڏيڻ

⁂ [سن: جاگَرِت]

• **جاگِرافِي:** [ا -مث] زمين جو علم. علم الارض. ڌرتيءَ جو علم.
ڀون وديا. زمين جي ماپن ۽ خاص ايراضين (مثلاً: جابلو ساحلي
يا رڻپٽ وغيره) جي خاص ڀاڱن وغيره جي خاصيت جو علم

⁂ [انگ: Geography؛ ع: جغرافيہ]

• **جاگِراڻِي:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **جاگِرتِ:** [صفت] سجاڳ. بيدار

⁂ هندو فقيرن جي هڪ منزل (1. سپنت، 2. سکپت، 3. جاگِرت ۽ 4. تريا)

⁂ [سن: جاگرتِ]

– **جاگِرتا:** [ا - مث] سجاڳي. بيداري

⁂ شعور

• **جاگِري:** [ا - خاص] مارواڙ جي هڪ قبيلي جو نالو
(جنهن کي عموماً ’ماڙيچا‘ بہ چئبو آهي)

• **جاگِيرَ ج جاگِيرُون:** [ا - مث] بادشاهہ يا حڪومت
طرفان انعام طور مليل زمين

⁂ هڪ ٻئنڪ کان ٻيءَ ٻئنڪ ڏانهن موڪليل رقم

⁂ ملڪيتَ، دولتَ. ميراث

⁂ [ف: جاگير < جائگير، جاءِ + گير، گرفتن = وٺڻ]

– **جاگِيرِ احتشامُ:** [ا -مث] لشڪر جي خرچ لاءِ بخشيل جاگير

– **جاگِيردارُ ج جاگِيردارَ:** [صفت - مذ] جاگيردارو.
جاگير جو مالڪ

– **جاڳيرِ دَوام:** [ا - مث] نسلن کان خاندان جي جاڳير
– **جاڳيرِ محال:** [ا - مث] منظور ٿيل جاڳير
– **جاڳيرِ منصب:** [ا - مث] ڪنهن سرڪاري عهدي سان گڏ مليل جاڳير
• **جاڳيراڻي:** [ا - خاص] بلوچن جي هڪ قبيلي جو نالو
• **جاڳَ:** [ا - مث] سجاڳي. بيداري. اوجاڳو
﴿ بي آرامي. لُڇ پُڇ
'سارو عالم پيو سمهي، جلي منهنجي جاڳ' (شيخ اياز)
﴿ سار. سنياڻ. سڌ. سماءُ. خبر
﴿ [سن: جاگر = جاڳڻ]
– **جاڳائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] سجاڳ ڪرڻ. بيدار ڪرڻ. ننڊ مان اُٿارڻ
﴿ هوشيار ڪرڻ
﴿ شعور پيدا ڪرڻ
﴿ [مص] جاڳائڻ
﴿ [امر] جاڳاءِ
﴿ [مضارع] جاڳايان (ج) جاڳايون. جاڳائين (ج) جاڳايو. جاڳائي (ج) جاڳائين
﴿ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]
﴿ [حال] جاڳائي ٿو (ج) جاڳائين ٿا
﴿ [حال مث] جاڳائي ٿي (ج) جاڳائين ٿيون
﴿ [ماضي] جاڳايو (ج) جاڳايا
﴿ [ماضي مث] جاڳائي (ج) جاڳايون
﴿ [مستقبل] جاڳائيندو (ج) جاڳائيندا
﴿ [مستقبل مث] جاڳائيندي (ج) جاڳائينديون
﴿ [اسم مفعول] جاڳايل
– **جاڳڻُ:** [مص - فعل لازمي] سجاڳ ٿيڻ. بيدار ٿيڻ. اُٿڻ (ننڊ مان)
﴿ سجاڳ رهڻ. اوجاڳو ڪرڻ
'جاڳڻ آهي جنجال، ننڊ نه ناز پرينءَ جو' (سچل)
﴿ خبردار رهڻ. پهرو ڏيڻ. چوڪي ڏيڻ
﴿ برڻ (بتي)
﴿ [ا - خاص] مرد جو نالو
﴿ [جاڳيس. جاڳيا. جاڳي. جاڳيون. جاڳندس. جاڳندا. جاڳندي. جاڳنديون. جاڳيل]

– **جاڳو ج جاڳا:** [ا - مذ] اوجاڳو. جاڳ. سجاڳي
﴿ رمضان شريف ۾ روزي تي اُٿارڻ لاءِ ڳايل صنف (بيت)
'جاڳو جاڳرا اوهين مؤمنا اٿي الله کي ياد ڪريو'
﴿ شادي، کان هڪ رات اڳ گهوٽيتن جو ڳائڻ وڄائڻ
﴿ [س/ات]
﴿ [صفت] سنتري. سپاهي. پهريدار. چوڪيدار. چاري
﴿ رمضان شريف ۾ اسر ويل روزي تي اُٿاريندڙ
﴿ [ا -خاص] سنڌي ٻوليءَ ۾ ماضيءَ جي هڪ مشهور اخبار جو نالو
– **جاڙيَڙ ج جاڙيَڙ:** [صفت - مذ] جاڳندڙ. اوجاڳو ڪندڙ
– **جاڳيلُ:** [صفت] بيدار. اُٿيل (ننڊ مان). سجاڳ
﴿ هوشيار. خبردار
– **جاڳي وارا:** [ا - مذ] اهي ماڻهو جيڪي رمضان شريف ۾ اسُر جو روزي رکندڙن کي رمضان جي فضائل جا بيت ڳائي سجاڳ ڪن
• **جاڳارڻُ:** [مص - فعل متعدي] جاڳائڻ
﴿ [س/لس - سن: جاگرڻ]
'جتن جاڳاري ڪينڪي، جان ڪٽي ويا وات' (گنگو)
﴿ [مص] جاڳارڻ
﴿ [امر] جاڳار
﴿ [مضارع] جاڳاريان (ج) جاڳاريون. جاڳارين (ج) جاڳاريو. جاڳاري (ج) جاڳارين
﴿ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]
﴿ [حال] جاڳاري ٿو (ج) جاڳارين ٿا
﴿ [حال مث] جاڳاري ٿي (ج) جاڳارين ٿيون
﴿ [ماضي] جاڳاريو (ج) جاڳاريا
﴿ [ماضي مث] جاڳاري (ج) جاڳاريون
﴿ [مستقبل] جاڳاريندو (ج) جاڳاريندا
﴿ [مستقبل مث] جاڳاريندي (ج) جاڳاريندريون
﴿ [اسم مفعول] جاڳاريل

• **جاڳاهَہ:** [ا - مث] جڳهه، جاءِ

'ترمل ٿي نماز پڙهي، جوان انهيءَ جاڳاهه' (مهدي شاهه)

• **جاڳِتو ج جاڳِتا:** [ا - مذ] ٽاندو، برندڙ ڪوئلو

• **جاڳَرِ/جاڳَرُ:** [ا - مث] جنَ ڀوت ڪڍڻ وقت سادي يا راڳ واري مجلس (جنهن ۾ ڀوپو واس ڌوپ ڪري راڳ يا ساز وڄائيندو راڳ ٻڌڻ سان جنهن مهل جن ڀيل ماڻهو جهرلندو آهي، ان مهل ڀوپو منتر وغيره پڙهي جن کان خبرچار وٺندو آهي)

– **جاڳَر وِجهڻ:** [اصطلاح] جن ڪڍڻ لاءِ راڳ ساز جي مجلس ڪرڻ

• **جاڳرتا:** [ا - مث] سجاڳي، بيداري

※ اوجاڳو، رات جو سجاڳي

※ شعور، پرک، پروڙ

※ اونو، خيال

※ [سن: جاگرتِ - بيداري]

• **جاڳَڻ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **جاڳوتو ج جاڳوتا:** [ا - مذ] اها نوڙي، جيڪا جوڳي فقير مٽي کي ويڙهي گهمندا آهن، سينهون

'ڇڏيا جاڳوتا جوڳين، ڏونهين ڪامَ ڏوڪاهُ' (شاهه / رامڪلي)

• **جاڳهِ ج جاڳهُون/جاڳهيُون:** [ا - مث] جڳهه، جاءِ، هنڌ، مقام

※ [ف: جگه]

• **جاڳيرَ ج جاڳيرُون:** [ا - مث] جاگير

'جيءَ جسم جاڳير هاٿي ملڪ مڙئي هوت جي' (شاهه)

※ هڪ بيماريءَ جو نالو (جنهن ۾ ٻاڻي گهڻو پيئبو آهي)، جوڳير، اُلي

• **جاڳها ج جاڳهائُون:** [ا - مث] جڳهه

※ [س/ٿ]

• **جالَ/جالُ:** [صفت] جام، تمام گهڻو، بي شمار، جهجهو

※ [سن: جال]

'جيسر ٿون جال جتن، ماريو معذورين کي' (شاهه)

–

'سيرا ڪر سمونڊ جي، جت جر وهي ٿو جال' (شاهه)

• **جالارُ:** [ا - مذ] گهڻو پاڻي

※ درياءُ، سمنڊ، بَحر

※ جججهو

– **جالارو:** [صفت - مذ] تمام گهڻو، زياده (پاڻي)، زياده وهندڙ، گهڻو وهندڙ (پاڻي)

※ اُٿاهه، گهڻائي ۾

• **جالَرُ ج جالَرَ:** [ا - مذ] گهنڊ (مندرجو)

– **جالَرَ جولَرَ:** [ا - مذ] گهنڊ گهڙيال، دهل دماما

• **جالنگُ ج جالنگ:** [ا - مذ] ڏاس جو وڏو ٻورو

※ سنگن جي ٻري جيڪا اُن ٻورڪ مان محصول طور ورتي وڃي

※ [س/ٿ]

※ جاريءَ جي ڳوٿري جا ڏاڍي وجن کان مالَ جي ٿٽن تي چاڙهجي

• **جالَڻُ/جالِڻ:** [مص - فعل متعدي] گذارڻ، گهارڻ، بَسر ڪرڻ، رهڻ

'پاڻي پيچ پنهل پرديس ريس مون کي جالڻ آيو جهنگ جبل'

※ نباهڻ

※ جتاءُ ڪرڻ، جيئڻ، ڪاٽڻ (حياتي)

※ [مص] جالڻ

※ [أمر] جال

※ [مضارع] جاليان (ج) جاليون، جالين (ج) جاليو، جالي (ج) جالين

※ [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]

※ [حال] جالي ٿو (ج) جالين ٿا

※ [حال مث] جالي ٿي (ج) جالين ٿيون

※ [ماضي] جاليو (ج) جاليا

※ [ماضي مث] جالي (ج) جاليون

※ [مستقبل] جاليندو (ج) جاليندا

※ [مستقبل مث] جاليندي (ج) جاليندون

※ [اسم مفعول] جاليل

– **جالي سگهڻ:** [اصطلاح] گهاري سگهڻ. گذاري سگهڻ. رهي سگهڻ

⁂ جتاءُ ڪرڻ. جهلو ڪرڻ

⁂ بيهي سگهڻ (مقابلي ۾)

• **جالو ج جالا:** [ا-مذ] جارو

⁂ [س/ل/ٿ]

• **جالُوتُ:** [ا-خاص] هڪ بادشاهه جو نالو (جيڪو طالوت سان وڙهندي حضرت دائود عليہ السلام هٿان قتل ٿيو هو)

⁂ [عبراني]

⁂ [صفت/ مجازاً] ظالم. جابر

• **جالورُ ج جالورَ:** [ا- مذ] گهٽو

• **جالوري ج جالوريَ:** [ا-مذ] اُٺ جو هڪ قسم (مارواڙ جي علائقي 'جالور' جي اُٺن جي نسل وارو اُٺ. جنهن جو ڪاپار ۽ گردن وڏو ۽ موڪرو، پچ ننڍو، بدن سنهڙو، هلڪو ۽ سهڻي پنڌ جو ٿئي)

• **جالينُوس:** [ا-خاص] يونان جي هڪ مشهور حڪيم جو نالو (جنهن جو اصل نالو 'ڪلاڊيسن گيلن' هو جيڪو 131ع ۾ ڄائو ۽ 201ع ۾ وفات ڪيائين هن ڪي پنهنجي زندگيءَ ۾ طب جي علم ۾ يونان جي سڀني حڪيمن تي فوقيت حاصل هئي)

⁂ [يو: گالينوس]

• **جامُ/جامَ:** [صفت] گهڻو. جهجهو. زياده. جال. ڊل. وڌيڪ. اِلاهي

• **جامُ ج جامَ:** [ا-مذ] پيئڻ جو ٿانءُ. پيالو

⁂ ساغر

'جتائي جو جام. ڏناڻون ڏ ڪيءَ ڪي' (شاهه)

⁂ پيمانو. ڪٽورو. پيئڻ جو ماپو

'اج رات شبنمي آ. جو جامَ جي ڪمي آ' (شيخ اياز)

– **جامِ جَم:** [ا - خاص] اهو پيالو جيڪو حڪيمن جمشيد بادشاهه لاءِ تيار ڪيو هو (جنهن ۾ آئنده جو حال معلوم ٿي سگهندو هو)

– **جامِ جَهان نُما:** [ا - مذ] جهان جو حال ٻڌائيندڙ پيالو. جامِ جَم

– **جامَ تي جامُ چاڙهڻ:** [اصطلاح] خوب شراب نوشي ڪرڻ

– **جامِ شهادَت:** [ا-مذ] الله تعاليٰ جي راهه ۾ جان ڏيڻ جو مرتبو. شهادت جو رتبو. شهيد ٿيڻ واري منزل

– **جامِ شهادَت نوش ڪرڻ:** [اصطلاح] شهادت جو رتبو ماڻڻ. شهيد ٿيڻ

– **جامِ صحت پيئڻ:** [اصطلاح] يورپ وغيره ۾ دستور آهي ته پنهنجن دوستن، حاڪمن ۽ ٻين بزرگ شخصيتن جي صحت سلامتي ۽ ڪاميابيءَ لاءِ محفلن ۾ شراب جو پيالو پيئندا آهن. ننڍي کنڊ ۾ ان لاءِ شربت واپرائيندا آهن (فرهنگ آصفيہ)

– **جامُ هَلَڻ:** [اصطلاح] شراب جو دور هَلڻ

• **جامِدُ:** [ا-مذ] ٻهڻ وانگر هڪ هنڌ پيل. جَميل

⁂ علم صَرف جي اصطلاح ۾ اهو لفظ يا اسم جو نه ڪنهن ٻئي لفظ مان نڪتل هجي ۽ نه وري ان مان ڪو ٻيو لفظ جدا جدا معنيٰ وارو نڪري سگهي. اسم غير مشتق

⁂ [ع]

• **جامِدُ:** [ا-مذ] ڪپڙو

– **جامِد زيب:** [صفت] اهو شخص، جنهن جي جسم تي هر قسم جو لباس خوشنما (سٺو) لڳي

• **جامِرُ:** [ا-مذ] ٻوٽي جو هڪ قسم

• **جامِري:** [ا-مث] چمڙيءَ جي هڪ بيماري. جهامِرو

⁂ [س/ل]

• **جامرد/جامرّدُ:** [صفت - مذ] جوان مرد

⁂ سگهارو. پهلوان

⁂ وڏي همت وارو. جرائت وارو. دلير

• **جامِعُ:** [صفت] گڏ ڪندڙ. گڏيندڙ. ملائيندڙ

⁂ مڪمل. ڪامل. سچو. پورو. سارو

⁂ وسيع. اُريض. ڪشادو

⁂ جنهن ۾ سارو تفصيل اچي وڃي

⁂ [ع]

– **جامِعُ العُلُوم:** [صفت] اهو ڪتاب، جنهن ۾ مذهبي، علمي، فني، ثقافتي توڙي ٻين ڪيترن ئي موضوعن تي مبني معلومات ڪثير تعداد ۾ درج ٿيل هجي، مخزن العلوم، انسائيڪلوپيڊيا، Encyclopeadia

– **جامِعُ القُرآن:** [صفت] قرآن شريف کي يڪجا ڪرڻ وارو
* [ا - خاص] اسلام جي ٽئين خليفي حضرت عثمان غني جو لقب
* [ع]

– **جامِعُ الڪمالات:** [صفت] خوبين جو ملڪ، جنهن جي شخصيت ۾ سڀئي خوبيون وڏيڪ هجن

– **جامِعُ مسجد:** [ا - مث] وڏي مسجد، اها مسجد جنهن ۾ جمعي جي نماز ٿيندڙ هجي، شهر يا محلي جي وڏي مسجد، جتي وڏي جماعت گڏ ٿيندي هجي

• **جامِع الأزهر:** [ا - خاص] مصر جي هڪ وڏي مسجد ۽ مسلم يونيورسٽيءَ جو نالو، الازهر يونيورسٽي (جيڪا يونيورسٽي فاطمي خلافت جي زماني ۾ قاهره ۾ وجود ۾ آئي جتي مڙني ديني ۽ جديد علمن جي تعليم ڏني ويندي آهي)

• **جامِعه:** [ا - مث] وڏي درسگاهه، يونيورسٽي، دانشڪده
* [ع]

• **جامِعيت:** [ا - مث] گڏ ٿيڻ، گهيري ڇڏڻ، گڏ ٿيڻ جي حالت

• **جامِڪي ج جامِڪيُون:** [ا - مث] جامڪي مير خانن، ميرن جي دؤر جي بندوق، ڏوردار بندوق
* بندوق جي گهوڙي ۾ رکڻ وارو پٽيلو يا ڏور
* [ف]

– **جامِڪيدارَ:** [ا - مث] دوريءَ واري (بندوق)

– **جامِڪِيدارَ بندوق:** [ا - مث] بندوق جو هڪ قسم (جيڪا ميرن جي وقت ۾ استعمال ڪئي ويندي هئي)

• **جامڪِي:** [ا - مذ] برت جو هڪ قسم

• **جامو ج جاما:** [ا - مذ] ڪپڙو
* لباس، پوشاڪ
* ڊگهو چولو، چولو، پهراڻ، اڳئين طرف کان ڪلندڙ وڏو چولو، ناچن جو چولو، فرگل، فقيرن جو ڊگهو چولو، ڪفني، هڪ قسم جو وڏو ويڪرو چوغي جهڙو لباس، جيڪو قديم زماني ۾ شريف ماڻهوءَ درٻان پهريندا هئا
* اُٽ جو هڪ سنج
* انسان جو بدن
* [ف: جامر]

– **جامو ٽُرڻ:** [اصطلاح] سڄو بدن ٽري پوڻ، جسماني آرام حاصل ٿيڻ
* [س/ل]

– **جامو ڇڏڻ:** [اصطلاح] مري وڃڻ، وفات ڪرڻ، انتقال ڪرڻ

– **جامو مٽائڻ:** [اصطلاح] وفات ڪرڻ، دنيا منجهان لاڏاڻو ڪرڻ، موت جو جامو پهرڻ

– **جامي مان نڪري وڃڻ:** [اصطلاح] خوشي يا غصي ۾ آپي کان نڪري وڃڻ، ٽلڻ، فخر ڪرڻ

• **جامِي:** [صفت] خراسان جي 'جام' شهر سان منصوب، اُتان جا رهاڪو
* [ا - خاص] خراسان جي 'جام' شهر جو ويٺل وڏو شاعر 'مولانا نورالدين عبدالرحمان جامي' (عربي گرامر ۾ هن جو ڪتاب 'شرح ڪافيه ملاجامي' مشهور ٿيو سندس لکيل نعتون پڻ مشهور آهن)
* [ف]

• **جاميٽري:** [ا - مث] اهو علم، جنهن ۾ ليڪن ۽ ڪنڊن مان ٺهيل شڪلين وغيره بابت معلومات هجي، اقليدس
* [يو: Geometry]

– **جاميٽري باڪس:** [ا - مث] جاميٽريءَ جي علم ۾ ڪتب ايندڙ اوزارن جي پيٽي
* [انگ: Geometry Box]

• **جامِيرُ ج جامِيرَ:** [ا - مذ] قبو، مقبرو
* مزار
* سجده گاهه، پاڪ جاءِ، مندر، ڏيورو
'جوڳي ريا جامير جان مڙهيان منهن پاٿيان' (شاهه)
* [ا - خاص] اجمير (شهر)
* [صفت] جامو پائيندڙ

• **جان:** [ح - جملو] يا، يان، or

☼ [صفت] جيان، وانگر، مثل، جهڙو، جيئن

☼ [ظرف] جنهن وقت، جنهن مهل

'ڪيي نيڻ خمارَ مان، جان ڪياڻون نازنظر'(شاهه/ڪنبات)

– **جان جان:** [ظرف] جيسين، جيستائين

'جان جان هئتي جيڏري، ورچي نہ ويلي'(شاهه)

– **جانسين/جانڪي:** [ظرف] جيستائين، جنهن وقت تائين

☼ جڏهن

☼ اجهان

– **جانئُون تانئُون:** [ظرف] جيئن تيئن ڪري، ڪنهن نہ ڪنهن نہ طرح، هر صورت ۾

• **جانَ:** [ا - مث] جڳ

☼ [س/ٿ]

– **جانيِ ج جانِيِ:** [ا - مذ] جاجي

☼ [س/ٿ]

• **جانِ ج جانِيُون:** [ا - مث] روح

☼ ساهه، جيءُ، دمُ، پران

☼ زندگي، حياتي

☼ زور، طاقت، سگهه

☼ همت، حوصلو، مجال

☼ بت، جسم

'مون کي جان ۾ سور آهي'(جملو)

☼ [صفت] پيارو، محبوب، جاني، جانب، دلبر، دلربا

☼ [ف]

– **جان آزاري:** [ا - مث] ڏک ڏيڻ، ستائڻ، رنجائڻ

– **جانِ آفرين:** [ا - ذات] جان پيدا ڪندڙ، خدا تعاليٰ

– **جان آچڻُ:** [اصطلاح] طاقت اچڻ

☼ رونق اچڻ، خوشي اچڻ، تازگي حاصل ٿيڻ

☼ ساهه پوڻ، چرڻ پرڻ جهڙو ٿيڻ (**ڏکهي بيماريءَ بعد**)

– **جانان:** [صفت] جاني، محبوب، پيارو، دلبر

'اسان جي زندگي توسان ئي آ زندگي جانان'(**مقصود گل**)

– **جانِبازُ ج جانِبازَ:** [صفت] جان جي بازي کيڏندڙ، بهادر، دلير، پهلوان، سر تريءَ تي رکندڙ، فدائي، بيباڪ

☼ [ف: جان + باز، بافتن = **کيڏڻ**]

– **جانبازي:** [ا - مث] دليري، بهادري، حوصلو، همت

☼ جان جي بازي کيڏڻ

– **جان بحق:** [ا - مذ] حادثاتي موت

☼ **[جان= جسم + حق = حق تعاليٰ؛ جان، جسم الله تعاليٰ جي حوالي ڪرڻ]**

– **جان بحق ٿيڻ:** [اصطلاح] فوت ٿيڻ، حادثي ۾ مرڻ

– **جان بخشي:** [ا - مث] موت کان معافي، جيئدان، قتل يا ڦاسي جي مستحق کي ڇڏي ڏيڻ

– **جانِ بَرِ:** [صفت] سلامت، جيئرو

– **جان بَرلب:** [ظرف] مرڻينگ، مرڻ تي، مرڻ جي ويجهو

– **جان بہ لَب:** [ظرف] مرڻ تي، مرڻ جي ويجهو، سڪرات ۾

'اِتي مين مٺڙي نيت جان بہ لب'(**خواجہ غلام فريد/پنجابي**)

– **جانِ ٿَن ۾ آچڻ:** [اصطلاح] پيٽ ۾ ساهه پوڻ

☼ خطرو دور ٿيڻ

☼ بي اونو ٿيڻ

– **جانِ جوکي ۾ وِجهڻ:** [اصطلاح] سر تريءَ تي رکڻ، پاڻ کي خطري ۾ وجهڻ، نهايت مشڪل ڪم ۾ هٿ وجهڻ

– **جانِ ڇڏائڻ:** [اصطلاح] جند آجي ڪرڻ (**بيماري يا قرض وغيره مان**)

☼ پيڇو ڇڏائڻ

☼ ڪم اُڪلائڻ

☼ جلدي ڪرڻ

– **جانِدارُ ج جانِدارَ:** [صفت] ساهه وارو، حيوان

☼ سگهارو

☼ پربور، ڪمائتو

– **جانِ ڏيڻ:** [اصطلاح] ساهه ڏيڻ، مرڻ

☼ قربان ٿيڻ، صدقي ٿيڻ

– **جان سُپار:** [صفت] پنهنجي جان ٻئي کي حوالي ڪندڙ. عاشق. پاڻ سونپي ڇڏڻ وارو

– **جانِ سوز:** [صفت] جان جلائيندڙ. تڪليفون ڏيڻ وارو

❊ [ڪنايہ] معشوق

– **جان فشاني:** [ا - مث] سخت تڪليف ڪرڻ جي حالت

❊ ساهہ صدقي ڪرڻ واري حالت، پاڻ کي قربان ڪرڻ واري حالت

❊ ڪوشش. محنت. سرگرمي

– **جانِ ڪاهہ:** [صفت] ساهہ سڪائيندڙ. عمر کي گهٽ ڪندڙ

❊ وڏي محنت ۽ جفاڪشي گهرندڙ

– **جان مارِي ڪرڻ:** [اصطلاح] سخت تڪليف ڪرڻ. سخت پورهيو ڪرڻ. جيءُ هلاڪ ڪرڻ. سخت پاڻ پتوڙڻ

– **جان نِثار:** [صفت] جان قربان ڪندڙ. عاشق. فدائي. وفادار. جانباز

– **جان نِثارِي:** [ا - مث] جان جي قرباني. وفاداري. سر صدقي ڪرڻ جي حالت

– **جانِ وڃڻ:** [اصطلاح] ساهہ وڃڻ. مارڻ. خون ڪرڻ

– **جانِورُ ج جانِورَ:** [ا - مذ] جاندار. ساهہ وارو. حيوان

– **جانِي:** [صفت] جان جو. جان وارو

❊ 'جان' سان واسطو رکندڙ

❊ دل وارو. دل گهريو. دلي. معشوق. پيارو. محبوب. دلبر

– **جانِي دُشمن:** [ا - مذ] جان جو دشمن. ساهہ جو ويري. وڏو دشمن. ڪٽر دشمن

• **جانارَ ج جانارُون:** [ا - مث] ڪاري جي ٻيڙيءَ جو هڪ پاڳو

❊ [س/ل]

• **جانارُ ج جانارَ:** [ا - مذ] جانور

'دهشتَ دَمَ درياءَ ۾، جِت جايون جانارن' (شاهہ/سهڻي)

• **جانب:** [ا - مذ] طرف. پاسو

❊ [ع]

– **جانبدار:** [صفت] طرفدار. حمايتي. پاسو ڪندڙ. پاس خاطري ڪندڙ. ڌريو

– **جانبدارِي:** [ا - مث] طرفداري. حمايت. مدد. پاس خاطري

• **جانِبُ/جانِبُ ج جانِبَ:** [ا - مذ] سڄڻ. پيارو. جاني. محبوب. دلدار. يار. دوست

'جانب منهنجي جيءَ ۾، آزار جا انوا' (شاهہ/يمن ڪليان)

–

'جانب ري جهنگن ۾، جر وهايان جال' (سيد صالح شاهہ)

• **جانباز:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو (اڪثر نواب شاهہ ۾)

• **جانپِڙِي:** [ا - مث] وڏي لٺ. انگهن واري لٺ. جانگهہ. ڏگهي ڪاٺي (جيڪا لوڙهي وغيره ناهڻ يا ڏنگهرن کي سٽي سيڙي ڪرڻ لاءِ ڪم اچي)

❊ [س/ڪوهہ]

• **جانپڻ:** [مص - فعل متعدي] چنبڻ (اڪيون)

❊ [س/ڪوهہ]

❊ ساٽو ڪرڻ

❊ [س/ل]

❊ [مص] جانپڻ

❊ [امر] جانپ

❊ [جانپيو جانپندو جانپيل]

• **جانپو ج جانپا:** [ا - مذ] تارو (ڪنڊن واري ڻ جو). ڏنگهر. جانپو

❊ لين جي سنهي لڪڙ. ڪرڙ وغيره جا سنها ٻانجها

• **جانپُو ج جانپُو:** [صفت - مذ] ڄڳاڙي. ناڪس. رَدي. مجبوراً ڪم ڪڍڻ جهڙو

❊ [س/ات]

• **جانپُوتو ج جانپُوتا:** [ا - مذ] جهپو. جهٽ. رانپوتو. چنبو

– **جانپُوتا هڻڻ:** [اصطلاح] جهٽ هڻڻ. رانپوتا هڻڻ. چنبا هڻڻ

– **جانپُوڙجَڻُ:** [مصدر 'جانپوڙڻ' مان فعل مجهول] رانپوڙجڻ. ڳنڍجي وڃڻ. هٿين پوڻ. وڙهي پوڻ

❊ [جانپُوڙيو جانپُوڙبو جانپُوڙيل]

– **جانيُوتين پَوَڻُ:** [اصطلاح] ڌتين پوڻ. ٻُڏهن هڪٻئي کي راتيون ڏتين هڪٻئي کي ننهن سان رهڙن، چنبن سان وڙهڻ

• **جانيُورو ج جانيُورا:** [ا - مذ] جانيونو. راتيونو
* [س/ات]

• **جانَنائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] آڙائڻ (تنگ)
* پڄائڻ (عضوو)
* ڦاڙائڻ (مٺو)
* [س/ل]
* [مص] جانَنائڻ
* [امر] جانَنا،
* [مضارع] جانَنايان (ج) جانَنايون، جانَنائين (ج) جانَنايو، جانَنائي (ج) جانَنائين
* [زمان حال ناقص لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]
* [حال] جانَنائي ٿو (ج) جانَنائين ٿا
* [حال مث] جانَنائي ٿي (ج) جانَنائين ٿيون
* [ماضي] جانَنايو (ج) جانَنايا
* [ماضي مث] جانَنائي (ج) جانَنائيون
* [مستقبل] جانَنائيندو (ج) جانَنائيندا
* [مستقبل مث] جانَنائيندي (ج) جانَنائينديون
* [اسم مفعول] جانَنائيل

• **جانَنو ج جانَنا:** [ا - مذ] 'ملهه' جو هڪ انگ يا داءُ. ملهه ۾ ٽنگ جو وڪڙ. جانُو
* [صفت - مذ] ٿلهو. متارو. پهلوان. مضبوط بدن وارو. هڏ ڪاٺ وارو

• **جانجِڙو:** [ا - مذ] مينهن جو ڦڙو. بوند (جيڪا سپ ۾ موتي پيدا ڪري)

– **جانجِڙو مِينهُن:** [ا - مذ] وڏ ڦڙو مينهن يا ننڍن ڳڙن وارو مينهن (جيڪو مارچ ۽ اپريل ۾ وسي ۽ ڪڻڪ جي فصل کي نقصان پهچائي). ويساک جو مينهن. اوهيڙن وارو مينهن

• **جانجِهه:** [ا - مث] ساز جو هڪ قسم. ڏَفلِي (جنهن ۾ ڪاٺ جي هڪ گول فريم ۾ پِتل جا سنهان گول چڪرا پيل هوندا آهن جيڪي ڍولڪ يا طبلي جي لٺي تي هٿ جي ڌڪ تي هڻڻ سان 'جهڻ جهڻ' جو آواز ڪندا آهن)

• **جانجَهرَ ج جانجَهرُون:** [ا - مث] ڳَهه جو هڪ قسم (جنهن ۾ گهنگهرا پون ۽ پيرن ۾ پائجي)
* ساز جو هڪ قسم. ڏَفلِي (جنهن ۾ ڪاٺ جي هڪ گول فريم ۾ پِتل جا سنهان گول چڪرا پيل هوندا آهن جيڪي ڍولڪ يا طبلي جي لٺي تي هٿ جي ڌڪ تي هڻڻ سان 'جهڻ جهڻ' جو آواز ڪندا آهن)

• **جانجهِرو ج جانجهِرا:** [صفت - مذ] تکو. جلدباز (ڪم جو)

• **جانجهولِڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڌانڌولڻ
* [س/ات]
* [مص] جانجهولڻ
* [امر] جانجهولِ
* [جانجهوليو جانجهوليندو جانجهوليل]

• **جانجُهولو ج جانجُهولا:** [ا - مذ] لوڏو. ڌوڏو
* [س/ات]

• **جانجهڻ:** [ا - مذ] هڪ ذات جو نالو

• **جانچَ ج جانچُون:** [ا - مث] جاچ. پڇا. معلومات. پڙتال
* تلاش. ڳولا. کوجنا
* نظر. نهار
* جڪاس. پڙتال. تحقيق
* آزمائش. پرک. امتحان
* نظرداري. سنڀال

– **جانچائِڻُ/جانچرائِڻُ:** [مصدر 'جانچڻ' منجهان فعل متعدي بالواسطہ] جاچائڻ. جڪاسائڻ. سارائڻ. پڄائڻ
* [جانچايو/جانچرايو جانچائيندو/جانچرائيندو جانچايل/جانچرايل]

– **جانچجڻ:** [مصدر 'جانچڻ' منجهان فعل مجهول] جاچجڻ. جڪاسجڻ. سارجڻ
* [جانچيو جانچيندو جانچيل]

– **جانچڻ:** [مص - فعل متعدي] جاچڻ. ڏسڻ. نهارڻ. تڪڻ. نظر ڪرڻ
☼ تلاش ڪرڻ
☼ چڪاس ڪرڻ
☼ پرکڻ. امتحان وٺڻ
☼ پڙهڻ. سارڻ (پيپر وغيره)
☼ خبر رکڻ. ڳولڻ. کوجنا ڪرڻ. معلوم ڪرڻ
☼ [مص] جانچڻ
☼ [امر] جانچ
☼ [مضارع] جانچيان (ج) جانچيون. جانچين (ج) جانچيو. جانچي (ج) جانچين
☼ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]
☼ [حال] جانچي ٿو (ج) جانچين ٿا
☼ [حال مث] جانچي ٿي (ج) جانچين ٿيون
☼ [ماضي] جانچيو (ج) جانچيا
☼ [ماضي مث] جانچي (ج) جانچيون
☼ [مستقبل] جانچيندو (ج) جانچيندا
☼ [مستقبل مث] جانچيندي (ج) جانچينديون
☼ [اسم مفعول] جانچيل

• **جانڊاهه/ جانڊهه ج جانڊاهيون/ جانڊهيون:** [ا - مث] وڏو جنڊ. وڏي چڪي. جانڊهه (جنهن ۾ اناج پيسجي، عام طور اُن کي ڪلهه هلائيندا آهن. ڪٿي ڪٿي ڍڳا، اُٺ وغيره به جوٽبا آهن)
'جداڻي جانڊهه، پينهين چڙي پيار کي' (شيخ اياز)

– **جانڊاهي ج جانڊاهي:** [صفت - مذ] جانڊهه جو مالڪ
☼ جانڊهه هلائيندڙ
☼ [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **جانڊي ج جانڊي:** [صفت - مذ] جنڊ آهوڙو. جنڊ آهوڙڻ وارو
☼ [س/ڪوهه]

• **جانرو/جانڙو ج جانرا/جانڙا:** [ا - مذ] جارو
☼ [س/ل]

• **جانسيري:** [ا - مث] جوئر جو هڪ قسم

• **جانسين:** [ظرف] جيسين. جيستائين
'جانسين اٿئي دم ۾ پساهه، تانسين چرخي لاءِ چاهه' (شاهه)

– **جانسين تائين:** [ظرف] جيستائين

• **جانَشِينُ ج جانَشِينُ :** [صفت] قائم مقام. نائب سلطنت. ولي عهد
☼ گادي نشين

• **جانڦو ج جانڦا:** [ا - مذ] جانپوڙو. جهٽ. چنبو
☼ [س/ڪوهه]

• **جانڪاٽي:** [ا - مث] سنڀال يا حفاظت سان رکڻ جي حالت

• **جانگسٽو/جانگَسٽو ج جانگسٽا/جانگَسٽا:** [صفت - مذ] همت ڀريو. مردانو. دلير. طاقتور. سگهارو. جانمرد. جان جي بازي رکڻ وارو
☼ [ف: جان + ڪشت]

• **جانڪڻ:** [مص - فعل متعدي] سنڀالڻ. سنڀال ڪرڻ. تاڻڻ. خبرداريءَ سان رکڻ. هٿيڪو ڪري رکڻ
'جي ڄوڳين جانڪيس منهنجو هنيون ناهي هٽ' (گلوميانو)
☼ مضبوط ڪرڻ. ٻڌڻ
☼ [مص] جانڪڻ
☼ [امر] جانڪ
☼ [مضارع] جانڪيان (ج) جانڪيون. جانڪين (ج) جانڪيو. جانڪي (ج) جانڪين
☼ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]
☼ [حال] جانڪي ٿو (ج) جانڪين ٿا
☼ [حال مث] جانڪي ٿي (ج) جانڪين ٿيون
☼ [ماضي] جانڪيو (ج) جانڪيا
☼ [ماضي مث] جانڪي (ج) جانڪيون
☼ [مستقبل] جانڪيندو (ج) جانڪيندا
☼ [مستقبل مث] جانڪيندي (ج) جانڪينديون
☼ [اسم مفعول] جانڪيل

• **جانگُون:** [ظرف] جڏهن کان وٺي

☼ [س/ات]

'جيم جانگون آ ڄيان، مون ڪوڙ ڪيو اڳ جو ٿمر' (علي مراد عاصي)

• **جانڪِيتان:** [ظرف] جيستائين

'ٻالي ۽ ٻرين جي، جيون جانڪيتان' (فقير محمد ملڃي)

• **جانگَر/جانگَڙ:** [ا - مث] مختصر ڪاتو (صبح يا شام جو). نيرن. هنئين جهل

☼ [س/ٿ]

• **جانڪو:** [صفت - مذ] جهڪي نظر وارو. جهانبو

☼ چنجهو

☼ [س/ٿ]

• **جانگستو ج جانگستا:** [صفت - مذ] ملڪان ملڪ گهمڻ ڦرڻ وارو. جهانديد

☼ تجربيڪار. وڏيءَ سمجهه ۽ همت وارو

☼ [ف: جهان + گشتہ]

• **جانگِيا:** [ا - مذ] ارگهڙ ڍڪڻ جو ڪپڙو (جيڪو صرف گوڏن تائين ڍڪي). ڪڇو. ڇڏو. لانگوٽ (جيڪو ڪشتي وڙهڻ وقت پهريو ويندو آهي)

☼ [سن: جانگهڪ]

• **جانَمِ:** [صفت] جانِ من. محبوب. پيارو. معشوق. جاني

• **جانمردُ ج جانمردَ:** [صفت - مذ] بهادر. پهلوان. باهمت

☼ [ف: جوان + مرد]

• **جانُو ج جانا:** [ا - مذ] پڇتاءُ ظاهر ڪرڻ يا معافي وٺڻ لاءِ نڪ تي آڱر گهمڻ جو عمل. توبهه. ٻان. پڇتاءُ

— **جانُو ڀرڻُ:** [اصطلاح] پڇتاءُ، معافيءَ يا بيزاريءَ لاءِ نڪ تي آڱر گهڻ. توبهه ڪرڻ. نڪ گهِبي ڪرڻ. زاري ڪرڻ. ٻان ڪرڻ. پڇتائڻ. پشيمان ٿيڻ

• **جانوترِي:** [ا - مث] جاوتري. جائتري

☼ [سن: جاتِ + پتري]

• **جانِوَرُ ج جانِوَرَ:** [صفت - مذ] ساهوارو. حيوان. جاندار. چوپايو. ڍور. مرون. وهٽ

☼ وحشي. درندو

☼ بيوقوف

☼ گدڙو. چيگرو

— **جانِورخانو:** [صفت - مذ] اُها جاءِ جتي جانور نمائش لاءِ بيهاريا وڃن. ڏڪ

• **جانوري:** [ا - خاص] سنڌ جي بلوچن جو هڪ قبيلو. ڪلمتي (ڪرمتي) قبيلن مان هڪ قبيلو

• **جانهولو:** [ا - مذ] ٻوٽي جو هڪ قسم (برسات ۾ ٿئي ٻارهن ئي مهينا ساوو رهي، للرجهڙا سنگ ۽ سنهڙا گلابي گل ڪڍي)

☼ [س/ٿ]

• **جانهوليو:** [ا - خاص] گاهه جو هڪ قسم (ننڍڙو هجي ته سنگ ساوو ۽ وڏو ٿئي ته سنگ اڇو ٿئي)

• **جانِي بيگ:** [ا - خاص] ترخان گهراڻي جي هڪ بادشاهه جو نالو 'مرزا جاني بيگ' (جيڪو ٻهرين مرزا شاهه حسين جو وزير هو ۽ اُن جي رحلت کان پوءِ گاديءَ تي ويٺو)

• **جانِ:** [ا - مث] پسارڪي وکر جو هڪ قسم (هڪ ٻوٽي جو ٻج آهي جنهن جو ذائقو تيز ۽ رنگ ڳاڙهاڻ تي مائل ٿئي)

☼ [ف: اجوان]

— **جانِ خُراساني:** [ا - خاص] جانِ جو هڪ قسم

• **جانُو ج جانا:** [صفت - مذ] جاڙو. ڳنڍ جاول. عورت يا ڪنهن به مادي جانور کي ساڳئي ويم ۾ ڳنڍ جاول ٻن ٻارن يا ڦرن مان ڪوبه هڪڙو ٻار يا ڦر. ٻه ڳنڍ جاول ڦر. ٻه ڳنڍ جاول ٻار. ٻه ڳنڍ جاول ٻٽ

☼ جوڙيوال. ٻٽو

☼ [پرا: جمل، سن: يمل]

• **جانِي مانِي:** [ا - مث] هڪ ٻاراڻي راند جو نالو

☼ [س/ٿ]

• **جاوا:** [ا - خاص] ميانمار (برما) جي ڏکڻ ۾ انڊونيشيا جي هڪ زرخيز ٻيٽ جو نالو (جتي گرم مصالحو ڪثرت سان ٿئي
سنڌ جا واپاري اڪثر ڪري اتي ويندا هئا ۽ بي انداز ناڻو ڪمائي ايندا هئا)
'جيڪو وڃي جاوي، سو ول نه آوي، جي آوي ته پال ٻچي ڏاوي' (چوڻي)
* [مجازا] مزو، عيش، ڊوڙ

– **جاوا ڪرڻ:** [اصطلاح] مزا ماڻڻ، ڊوڙ ڪرڻ، موجون ڪرڻ، عيش ڪرڻ، ججهو مال هٿ ڪرڻ

• **جاوا:** [صفت] اجايا، بيهودا
* [ف: ياوه]
'مٺي ڪٿا مرض ۾، جاوا سڀ جواب' (شاهه)

• **جاوِدانُ:** [ظرف] هميشه، سدائين، نت، بقادار
* [ف]

– **جاوِداني:** [ا -مث] هميشگي، بقا، سدائين قائم رهڻ واري حالت

• **جاوِيدُ:** [صفت] دائمي، هميشه رهڻ وارو، باقي
* [ا - خاص] مرد جو نالو
* [ف]

• **جاهُ:** [ا - مذ] شان، مرتبو، درجو، عظمت
* دٻدٻو، شوڪت، ٺٺ، حشمت، احتشام
* [ف]

– **جاهُ و جَلال:** [ا - مذ] شان و شوڪت، ٺٺ ٺانگر، احتشام، دٻدٻو
'تنهنجي اڳيان ۾ جاه وجلال ذَنر' (عبدالغفار تبسم)

– **جاهُ و حَشَمُ:** [ا - مذ] جاهه وجلال، شان شوڪت، رعب تاب

• **جاهِلُ:** [صفت] اڻ پڙهيل، بي علم
* اڻ ڄاڻ، ناواقف، بي خبر
* اياڻو، اناڙي، مورک، نادان
* [ع: جهل = اڻ ڄاڻ]

– **جاهِلاڻو ۽ جاهِلاڻا:** [صفت - مذ] جاهلن وارو، نادانن وارو، بي علمن وارو

– **جاهِلپڻو:** [ا - مذ] جهالت، جاهليت، بي علمي، اڻ ڄاڻائي، اياڻپ، بي عقلي

– **جاهِلي/جاهِليت:** [ا - مث] بي علمي، جهل
* اياڻپ، ناداني، مورکتا، بيوقوفي

• **جاءِ ۽ جايُون:** [ا -مث] هنڌ، ماڳ، جوءِ، وٿان، ٺان، ٺاڪ، ٺڪاڻو
'ڪٿي آن، ڪنهن جاءِ آن، واري اچ ٺون واڳ' (شيخ اياز)
* زمين
* جڳهه، بيٺڪ، گهر، رهائشگاهه، مڪان، منزل
* عمارت
* نشست، ويهڻ وارو حصو، سيٽ
* آسامي، نوڪريءَ لاءِ گنجائش
* [ڪنايه] جرئت، طاقت، مجال
'هن مقابلي ۾ تنهنجي جاءِ ناهي' (جملو)
* [ف]

– **جاءِ اَچڻُ:** [اصطلاح] ٺڪاڻي اچڻ، پوري هنڌ اچڻ
* ٺاهيڪو ٿيڻ
* اصلي حالت ڏي موٽڻ

– **جاءِ بجاءِ:** [ظرف] جتي ڪٿي، هر هنڌ، هر جاءِ

– **جاءِ بي جاءِ:** [ظرف] مناسب نامناسب، موقعي بي موقعي، ضروري غير ضروري

– **جاءِ ڀرڻُ:** [اصطلاح] جاءِ والارڻ
* مٽ ٿيڻ، ڪمي پوري ڪرڻ، پورائو ڪرڻ
* خال ڀرڻ
* لياقت ۽ حيثيت ۾ برابر ٿيڻ
* آسامي پر ڪرڻ، ڀرتي ڪرڻ

– **جاءِ ڏيڻُ:** [اصطلاح] ويهڻ لاءِ آڇ ڪرڻ، نشست ڏيڻ
* دفن ڪرڻ، سامي، ۽ سمهارڻ (مردي کي)
* سازندي پاران ٻڌ ڪجهه ڳالهائڻ جي، ساز جي زبان سان ڳائڻي کي ڳائڻ لاءِ چوڻ (موسيقيءَ جو اصطلاح)

– **جاءِ ضرُور:** [ا - مذ] پائخانو، پٽي، ڪاڪوس، ليٽرن
٭ [س/ات]

– **جاءِ ڪرڻ:** [اصطلاح] جاءِ پيدا ڪرڻ، گنجائش پيدا ڪرڻ
٭ ڳانيڪو ڻين
٭ پڙدو ڪرڻ (ٿوري وقت لاءِ)

– **جاءِ نَشِين:** [صفت] جانشين، قائم مقام، عيوضي
٭ مسند نشين، گادي نشين
٭ خليفو، نائب

– **جاءِ نَشِينِي:** [ا - مث] جانشين، قائم مقامي، گادي؛ تي ويهڻ جي حالت يا رسم

– **جاءِ نَماز:** [ا - مث] نماز پڙهڻ واري جڳهه، مصلو

– **جاءِ وَٺڻ:** [اصطلاح] جڳهه وٺڻ، جاءِ هٿ ڪرڻ
٭ بيهڪ اختيار ڪرڻ
٭ هڪ هنڌ بيهڻ، ٽِڪڻ، قرار وٺڻ
٭ پنهنجي ذاتي حد تي پهچڻ

– **جاءِ وِلادَت:** [ا - مث] جنم جو هنڌ. Place of birth

– **جاءِ هُئڻ:** [اصطلاح] مجال هئڻ، طاقت هئڻ

– **جاءِ نہ هُئڻ:** [اصطلاح] مقابلو ڪري نہ سگهڻ

– **جايُون جوڙڻُ:** [اصطلاح] گهر ناهڻ، گهر اَڏڻ
٭ گهر ڪرڻ (دل ۾)، سمائجي وڃڻ (دل ۾)، پيهي وڃڻ

– **جايُون وَسائِڻُ:** [اصطلاح] ماڳ وسائڻ، ڪو هنڌ وڃي آباد ڪرڻ، وڏن جا ڳاڪ آباد ڪندو رهڻ

– **جائيتو:** [ظرف] جاءِ تي، هنڌائتو، هٽيڪو، محفوظ، پوري هنڌ تي

• **جائُتِرِي:** [ا - مث] وڻ جو هڪ قسم (جنهن جو ڦل بسارڪي وڪر طور ڪم اچي)، جائِڦل، جائتي، جائوتري
٭ [سن: جاتِ + پتري]

• **جائِتِي ڪارِڪُون:** [ا - خاص] ڪارڪن جو هڪ قسم
٭ [س/ات]

• **جاءِ جو گُل:** [ا - مذ] گل جو هڪ قسم

• **جائِدادِ ج جائِدادُون:** [ا - مث] مال، ملڪيت، دولت، املاڪ، ماليات، مالي، سامان
٭ جاءِ، جڳهه، مڪان
٭ [ف]

– **جائِدادِ آبائِي:** [ا - مث] اباڻي ملڪيت، ميراث، وڏڙن کان حصي ۾ آيل جائداد

– **جائِدادِ غير مَنقول:** [ا - مث] اها ملڪيت جيڪا ٻئي هنڌ کڻي نہ سگهجي (جهڙوڪ: زمين، گهر وغيره)

– **جائِدادِ متعلقہ خاندان:** [ا - مث] خاندان جي گڏيل ملڪيت، موروثي گڏيل جائداد

– **جائِداد مَنقول:** [ا - مث] اها ملڪيت جيڪا ٻئي هنڌ کڻي سگهجي (جهڙوڪ: ناڻو، سامان، چوپايو مال وغيره)

• **جائِزُ:** [ظرف] قانون مطابق (ڪم يا ڳالهہ جيئن: جائز ڪم، جائز ڳالهہ)، باقاعدي، اجازت ڏنل (شرعي حڪم موجب)، قانوني، شرعي، حقي، رسم روايت مطابق، سماجي طور طريقن مطابق
٭ مباح، حلال، روا، رهندو، درست، مناسب
٭ [ع: جاز = لنگهڻ، ڪنهن جاءِ تان گذرڻ، قانون مطابق هئڻ]
٭ [ا - مذ] واعدو، انجام (محبوب سان ملڻ جو)، ٽيٺ
٭ اقرار، زبان، ٻول
٭ [ظرف] بڪ، يقيني، ضرور، خاطريءَ سان
لنگهائيندو لڪيون، جائز هو جاني' (حاجي خان بگهيان)

– **جائِزُ پَڌَڻُ:** [اصطلاح] هڪٻئي سان ملاقات جو وقت ۽ هنڌ مقرر ڪرڻ
٭ انجام ٻڌڻ

– **جائِزُ ڏِيڻُ:** [اصطلاح] ملڻ جو انجام ڏيڻ، واعدو ڏيڻ

– **جائِزُ مطالبو:** [ا - مذ] حقي مطالبو، مناسب گهر، قانون مطابق گهر

– **جائِزُ وَٺڻُ:** [اصطلاح] ملاقات جو وقت وٺڻ، ملڻ جو پڪو انجام وٺڻ

• **جائِزو:** [ا - مذ] پرک، امتحان
☼ پڙتال، جاچ
☼ اندازو، تخمينو
☼ مطالعو، اڀياس (جيئن: تحقيقي جائزو، تنقيدي جائزو وغيره)
☼ [ع: جائزه]
– **جائِزو وٺڻُ:** [اصطلاح] پرکڻ، پرک وٺڻ، امتحان وٺڻ
☼ جاچ ڪرڻ، اندازو لڳائڻ
☼ سنڀالڻ
• **جائِڦَلُ/جائِفَلُ:** [ا - مذ] وڻ ۽ ان جو ڦل هڪ قسم، جائتري
☼ گرم مصالحي جو هڪ قسم
☼ [سن: جاتِ + ڦل]
• **جائو ج جاوا:** [ا - مذ] اناج جو هڪ قسم، جَوَ
☼ ڪڪڙ جو هڪ قسم (جَوَن جي رنگ جهڙو)
☼ [صفت - مذ] جَوَن وارو، جَوَن جو جَوَن مان ٺهيل، جَوَن گڏيل
• **جائُو:** [ا - خاص] ماڱ جو نالو 'ڪ جائو'
☼ ٻوٽي جو هڪ قسم، لئي جو وڻ
'وڏا وڻ وڻڪار جا، جت جائو جمر جر' (شاهه)
• **جائو شِير:** [ا - مذ] پسارڪي وکر جو هڪ قسم
(ڳاڙهو ۽ ڪارائڻ مائل ڪنوڻ)
• **جائُون:** [ا - مذ] جوپائي مال جي اوجهريءَ ۾ ٿيندڙ ننڍڙا جيت
(ڳاڙهي رنگ جون گدڙيون)
☼ [ظرف] جڏهن ڪان، تڏهانڪر
• **جائِي:** [ظرف] پڪ سان، سچ پچ، يقيناً
'جيم جانب جِي جائي مصطفيٰ جو مرتضيٰ' (قائم فقير شاه)
☼ ضرور، ڪنهن به صورت ۾
☼ [س/ات]
– **جائِي پائِي:** [ظرف] سچ پچ، يقيني
– **جائِي جُوارِي:** [ا - مث] جوئر وغيره جي ساڌي غذا
☼ [صفت] ننڍڙو سنڍڙو، ايرو غيرو

• **جائِي ج جائِيان:** [ا - مث] جڻي، ڌيءَ، نياڻي، دختر
☼ [سرا]
• **جَبابُ ج جَبابَ:** [ا - مذ] 'جواب' جي بگڙيل صورت
• **جَباتُ ج جَبات:** [ا - مذ] وڏو ڪوٽ، ڊگهو ڪوٽ، فرغل، Over Coat
• **جَبارُ:** [ا - ذات] ذتي تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو، الله تعاليٰ
☼ [صفت] تمام گهڻي طاقت وارو، سمورين طاقتن وارو
☼ زور وارو، ڏاڍو، سگهارو، وس وارو، زبردست
• **جَبرُ:** [ا - مذ] سختي، ستم، ڏاڍ، ظلم
'هر جبر ستم، ڏاڍ جو اڳ آهي ستايل' (مقصود گل)
☼ مجبوري، زور، دٻاءُ، زبردستي
☼ [ع: جبر = مجبور ڪيو]
– **جَبراً:** [ظرف] جبر سان، زوريءَ، زبردستي
– **جَبرُ جَنگ:** [ا - مذ] زبردست، طاقت وارو، زور ڀريو، سگهارو، زبردست
☼ هڏڪاٺ وارو، پهلوان
– **جَبرو ج جَبرا:** [صفت - مذ] طاقتور، زور وارو، سگهارو، زبردست، قوي
☼ ظالم، جابر
'گهير گهڙڪايو وڃن، جبرا جنارو' (استاد بخاري)
• **جِبرائِيلُ/جِبرِئِيلُ:** [ا - خاص] هڪ وڏي فرشتي جو نالو (جيڪو الله تعاليٰ وٽان نبين ڏانهن شريعت جا پيغام به آڻيندو هو)، رسولن/نبين تي وحي آڻيندڙ فرشتو
☼ [ع]
• **جَبرُوتُ:** [ا - مذ] قدرت، عظمت، وڏائي
☼ [ا- خاص] سلوڪ جي ٽن منزلن (i ناسوت ii ملڪوت ۽ iii جبروت) مان ٽين منزل
☼ [ع]
'ناسوت، ملڪوت، جبروت، اِيءَ انعام لڏون' (شاهه)

– **جَبرُوتِي**: [صفت - مذ] سلوڪ جي ٽين منزل کي پهتل

• **جَبڙو ج جَبڙا**: [ا - مذ] ڏندن جي پٺيهي، جاڙي
☼ [هند]

• **جَبَلُ ج جَبَلَ**: [ا - مذ] ڏونگر، پهاڙ، ڪوهه، پربت، روهه، ڇپر
☼ [ع]

– **جَبَل ٽاڪڻُ**: [اصطلاح] سخت محنت ڪرڻ، ڪشالا ڪڍڻ، ڪو وڏو نمايان ڪم ڪرڻ

– **جَبَل جهاجهائِي**: [ا - مث] جبلن جي قطار

– **جَبَل جهاڳڻ**: [اصطلاح] جبلن مان پنڌ ڪرڻ، اولو پنڌ ڪرڻ، جبلن جي مسافري ڪرڻ
☼ مشڪل زندگي بسر ڪرڻ

– **جَبَلِ رَحمت**: [ا - خاص] مڪي پاڻ جو هڪ ماڳ (جتي ميدان عرفات ختم ٿئي ٿو ۽ اُتان ئي هڪ پهاڙي سلسلو شروع ٿئي ٿو)

– **جَبَل سان مٿو هڻڻ**: [اصطلاح] پاڻ ذاڍي سان مقابلو ڪرڻ

– **جَبَلِي ج جَبَلِي**: [صفت - مذ] جبل جو، ڇپر جو، ٽاڪرو، جابلو، ڪوهستاني

• **جِبِلَّتَ**: [ا - مث] پيدائشي قوت (جيڪا هر حيوان کي پنهنجي نوعيت وارن خاص خاص عملن لاءِ آماده ڪري ۽ اهي پوريءَ طرح ادا ڪرائيندي رهي)
☼ اصلي طبيعتَ، اصل پيدائش، خمير، سرشت، فطرت، خَلقت
☼ [ع: جبَلَ = پيدا ڪرڻ]

– **جِبِلَّتِي**: [صفت - مذ] قدرتي، اصلي، پيدائشي، فطري، طبعي، حقيقي، جنسي، ڄائي ڄم کان

• **جَبِلِي**: [ا - مث] ٻڪريءَ جو هڪ قسم (ڏگهي ٿلهي وڏي ڳاڙهي وڏن ۽ ڀوڪني وريل سڱن، ننڍن ڪنن ۽ گهڻي کير واري)

• **جُبو ج جُبا**: [ا - مذ] وڏو ڪوٽ، فرغل (فرغل)، لبادو، ڪبهه وارو چوغو
☼ [ع: جبة جبَ = الڳ ڪري ڇڏڻ]

– **جُبيرُ**: [صفت - مذ] وڏي جولي وارو، اهو ماڻهو جيڪو وڏو جولو ڏکي

• **جَبهَہ**: [ا - مث] جبين، نراڙ، پيشاني، منهن جو اهو حصو جيڪو ڀنهي ڀرن جي وچ ۾ آهي
☼ [ع: جبهة]

– **جَبهَہ سائِي**: [ا - مث] پيشاني گسائڻ جي حالت، مٿو ٽيڪڻ
☼ مِنتَ، آزي
☼ نڪ گسائڻ

• **جَبِينَ ج جَبِينُون**: [ا - مث] پيشاني، نراڙ
☼ [ف]
'ڪٿي جبينون جهڪيون الاءِ جي، ڪٿي هٿا سنگِ آستانا' (شيخ اياز)

– **جَبِينَ سائِي**: [ا - مث] پيشانيءَ گهڻ جي حالت، نوڙت
☼ مِنٿ
☼ خوشامد، تواضع

• **جِبَ**: [ا - مث] جِڀ، زبانَ
☼ [س/ٿ]

• **جَتَ**: [ا - خاص] سنڌ ۽ ڪڇ جي قديم قبيلي جو نالو (هن جا 43 پاڙا آهن: ميرجت، ٻپ ٻهراڻي، ٻنبل پند، پني جَتَ، بلادي، براهماڻي جَتَ، بنگلاڻي جَتَ، جونر جَتَ، ڀرڪراڻي جَتَ، ڏهو جَتَ، دائيلڻا جَتَ، گاڏهي جَتَ، ڊيلري جَتَ، ڏلوج جَتَ، گهنيا جَتَ، گرپانگ جَتَ، هدر جَتَ، جهولڻ جَتَ، جسڪاڻي جَتَ، ڪهري جَتَ، ڪلادي جَتَ، ڪليري جَتَ، ڦمراڻي جَتَ، ڪنوهر جَتَ، خشڪ جَتَ، ڪلاچي جَتَ، لاڪار لنجراڻي لِشاريم مڪول ملاٺا، اُنوال جَتَ، ريٽي رِڏ، سنجراڻي جَتَ، ساهيوال جَتَ، سراڻي جَتَ، ٽانوري جَتَ، اَجڻ، زهراڻي، زرداري جَتَ، ٻشڪواڻي، رارجي، منهون راڄ، لنيار وغيره)

– **جَتِڪِي ج جَتِڪِيُون**: [صفت - مث] جَتَن جي، جَتَن واري، جَتَن سان منسوب (جيئن: 'جتڪي ٻولي' وغيره)

– **جَتِڪِي ٻولي**: [ا - خاص] جَتَن جي ٻولي، جَتَن ۾ ڳالهائجندڙ مروج ٻولي

• **جَتُ**: [ا - مذ] ست، ستيا، عصمت، پاڪدامني، زهد، پرهيزگاري
☼ [سن: يتي، يت]

– **جَتو/جَتِي**: [صفت - مذ] پاڪدامن، باعصمت، معصوم، سيلوان، ستو، پرهيزگار، زاهد

– **جَتو سَتو/جَتِي سَتِي**: [صفت - مذ] سيلوان، پاڪدامن، معصوم، پرهيزگار

• جَٽُ ج جَٽَ: [ا - مذ] اُٺَ هڪليندڙ، اُٺَ ڏاريندڙ يا چاريندڙ.
اوٺي، اوٺار، شتربان
• جِتِ: [ظرف] جتي، جنهن هنڌ، جنهن جاءِ سي، جنهن جاءِ
'ڳاڙيندين ڳروها، جِتِ شاهدَ ٿيندءِ سامهان' (شاهہ/ڪليان)
– جِت ڪِٿَ: [ظرف] جتي ڪٿي، هرجڳهہ، هرجاءِ، هرهنڌ
– جِتُون: [ظرف] جتان، جنهن هنڌان، جنهن جاءِ ڪان
◦ [س/ات]
• جُٽُ ج جُٽَ: [ا - مذ] جوڙو (ڪنهن بہ شيءِ جي مثلاً ايرنگن جوجت وغيره)، جوڙي
◦ [صفت] گڏ، ٻيلهڙ
◦ [سن: يت]
◦ جٽ
◦ ڳنڍيل، وچڙيل، جٽي
◦ [س/ل]
◦ ڏانءُ ڏاوڻ
◦ [س/ڪوهہ]
• جِتان / جِتاهون: [ظرف] جنهن جاءِ ڪان، ڪنهن هنڌان
• جِتَنهُون /جِتَڻُون: [ظرف] جتان، جنهن هنڌان
• جِتامُ ج جِتامَ: [ا - مذ] نديڙو جيٺ، جيتامُ
◦ [س/ل]
• جَتاءُ: [ا - مذ] جتاءُ، ڄاڻ، اطلاع
• جَتائِڻُ: [مص - فعل متعدي] اڳ ڪيل نيڪيون ٻڌائڻ
◦ واقف ڪرڻ، آگاهہ ڪرڻ، ڄاڻائڻ
◦ خبردار ڪرڻ
◦ اِشارو ڪرڻ، ڏيان ڇڪائڻ، ياد ڏيارڻ
◦ [سن: ديوتن - ڏيکارڻ]
◦ [مص] جَتائڻ
◦ [امر] جَتاءِ
◦ [مضارع] جَتايان(ج) جَتايون، جَتائين(ج) جَتايو جَتائي(ج) جَتائين
◦ [زمن حال ناقص لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
◦ [حال] جَتائي ٿو(ج) جَتائين ٿا
◦ [حال مث] جَتائي ٿي (ج) جَتائين ٿيون
◦ [ماضي] جَتايو(ج) جَتايا
◦ [ماضي مث] جَتائي(ج) جَتايون
◦ [مستقبل] جَتائيندو(ج) جَتائيندا
◦ [مستقبل مث] جَتائيندي (ج) جَتائينديون
◦ [اسم مفعول] جَتايَل
• جَتَرُ: [صفت] سخت، ڏاڍو، ڪهرو
• جَتڪُ: [ا - خاص] بلوچن جو هڪ قبيلو
• جُتِڪِي ج جُتِڪِيُون: [ا - مث] جُتي
◦ [س/ٿ]
• جَتَنُ ج جَتَنَ: [ا - مذ] ڪوشش، جيلو سعيو، اُپاءُ
◦ خبرداري، احتياط
◦ حفاظتَ، نگهباني، سنڀال، تاتِ، پرگهورُ
◦ ٻچ ڍڪَ، پاڻ پتوڙڻ
◦ تدبيرَ، تجويزَ، ترڪيب
◦ علاج، دوا، چارو
◦ محنت، مُشقت
◦ مشڪل، ڏکيو (ڪم يا مرحلو)
◦ ڍنگ، طريقو
◦ مڪر، فريب
◦ [سن: يتن]
– جَتَنَ ڪرڻ: [اصطلاح] سخت ڪوشش ڪرڻ، حيلا وسيلا هلائڻ، ڏاڍو پاڻ پتوڙڻ
• جُتَڻُ: [مص - فعل لازمي] لڳڻ، جتڻ، جنبڻ، لڳڻ (ڪم ڪي)، لڳي وڃڻ، جنبي وڃڻ (ڪم کي)، ڳنڍجڻ، ٻيڙو ٿيڻ
'جُتو ونہ جهان ڳلايو غورابن سين' (شاهہ)
◦ ڳنڍڻ، لڳائڻ، ملائڻ
'هنيو جتڻ حڪمت سين، محبت من منجهارا' (سيد هارون)
◦ [جُتيس جُتيا، جُتي، جُتيون، جُتندس جُتندا، جُتندي جُتنديون، جُتيل]

• جَتِڙِي ج جَتِڙِيُون: [ا - مث] ٻڪري، جو قسم
٭ جتنيءَ جي جتن جي ٻڪرين جو ٻنڻ

• جَتوئِي: [ا - خاص] بلوچن جي هڪ قبيلي جو نالو

• جَتِي ج جَتِي: [صفت - مذ] نيڪ، پارسا، مجرد، پنهنجي خواهشن ۽ احساسات کي قابو ۾ رکڻ وارو، باعصمت
٭ تارڪ الدنيا، سيلوان، جتي ستي

• جِتِي: [ظرف] جنهن جاءِ تي، جنهن هنڌ
'جتي بہ شوق ۾ ڀورو شباب ايندو آ. اُتي ضرور وڏو انقلاب ايندو آ'
(استاد بخاري)

• جُتِي ج جُتِيُون: [ا - مث] پيرن ۾ پائڻ لاءِ چمڙي وغيره مان ٺهيل چپل، سليپر وغيره، پيزار، پاپوش، جوتو
٭ موچڙو، پادر، کلو
٭ [ف: جفت؛ سن: يکت]

– جُتِي ٺاهڻ: [اصطلاح] خوشامد ڪرڻ
٭ ادب رکڻ، بزرگ تسليم ڪرڻ، سردار ڪري مڃڻ، تابعداري ظاهر ڪرڻ
٭ [س/ات]

– جُتِي ٺاهي رَکڻ: [اصطلاح] بزرگ يا سردار ڪري مڃڻ

– جُتِيءَ جوڙُ: [صفت] جتي ٺاهي رکندڙ، خدمتگار، نوڪر، خادم، تابعدار، مطيع
٭ [س/ات]

– جُتِي چَنڊِڻ: [اصطلاح] چاپلوسي ڪرڻ، خوشامد ڪرڻ، خدمت ڪرڻ، راضي ڪرڻ، خوش ڪرڻ

– جُتِيَرُ: [صفت] جتيون وارو، جتيون وڪڻندڙ

– جُتِي سَنڀين ڪرڻ: [اصطلاح] خوشامد ڪرڻ، خدمت ڪرڻ
٭ راضي ڪرڻ
٭ بزرگ ڪري ليکڻ

– جُتِي گسائِڻُ/جُتِي گسائي چڙهڻ: [اصطلاح] ڪنهن ڪم لاءِ ڪنهن جي گهر ٻيهر وڃڻ، بار بار وڃڻ (ڪنهن ڪم لاءِ)
٭ تمام گهڻا دفعا عرض ڪرڻ

– جُتِي ٽڪي پيهڻ: [اصطلاح] پنڌ ڪرڻ لاءِ تيار ٿي ويهڻ
٭ هر وقت خدمت لاءِ تيار رهڻ
٭ [س/ات]

– جُتِيءَ ۾ پيرُ پائِڻ: [اصطلاح] برابري ڪرڻ، ثاني يا شريڪ ٿيڻ
٭ سانگي ڪم ڪري ڏيکارڻ

– جُتِي نَصيب ٿيڻ: [اصطلاح] رڳو موچڙا نصيب ٿيڻ، رسوائي ۽ بدنامي حاصل ٿيڻ
٭ ڪجهہ بہ حاصل نہ ٿيڻ

– جُتِيُون چَٽِڻُ: [اصطلاح] خوشامد ڪرڻ، چاپلوسي ڪرڻ
٭ خدمت ڪرڻ

• جَتِيڻُ: [مص - فعل لازمي] ٿڪجڻ
٭ [جتيس جتيندو جتيل]

• جِتِ: [ظرف] جِتِ، جتي، جنهن هنڌ

• جِتَان/جِتَانهون/جِتَانئون/جِتؤن: [ظرف] جتان، جتانهون، جتؤن، جنهن هنڌان، جنهن جاءِ کان

• جَٿو ج جَٿا: [ا - مذ] ماڻهن جو ميڙ، ٽولو، ميڙاڪو، هجوم، انبوهہ، لشڪر جو ڪجهہ انداز، جماعت، گروهہ

• جِٿي: [ظرف] جتي، جنهن هنڌ، جنهن جاءِ تي

• جَٽِ: [ا - مث] ڏاس
٭ [س/ٽ]

• جُٽَ ج جُٽُون: [ا - مث] جوٽ، ران، گوڏو، زانو، ٽنگ

– جُٽَ پِٽِڻ: [اصطلاح] رانن تي هٿ هڻڻ، واويلا ڪرڻ، گوڏا پٽڻ
٭ خسالا ڪڍڻ

• جُٽُ ج جُٽَ: [صفت] جٽ، ڄٽ، ملتي، مليل، شريڪ، شامل، گڏ، صلاحي، صلاحڪار، ساٿي، رفيق، هڙڏي، ڀيجي، جوڙيوال، هم خيال

– **جُٽُ ٿِيڻُ:** [اصطلاح] ٻٽ ٿيڻ (ڪنهن صلاح يا ڪنهن جهڙي ڪم ۾)، شريڪ ٿيڻ. ساٿي بڻجڻ. شامل ٿيڻ. ملي وڃڻ
※ وڙهڻ. سامهون ٿيڻ
※ [س/ات]

– **جُٽُ پُٽُ ڪرڻُ:** [اصطلاح] جهيڙو ڪرڻ. گَندجي پوڻ. گهڻ وڌ ڳالهائڻ
※ [س/ات]

– **جُٽُ هُجَڻُ:** [اصطلاح] جوڙيوال هجڻ. رفيق هجڻ. شامل هجڻ. ساٿي هجڻ

• **جَٽا ج جَٽائُون:** [ا - مث] جڙتي (وارن جي)، چَڳَ
※ ڏگها منجهيل وار (جيڪي اڪثر ڪري جوڳي فقيرن جا هوندا آهن)
※ ٻڙ جي لامُ (جيڪا پاڙ جو ڪم ڏئي). ٻڙ جي وڻ جا ٽاڻدورا
※ [پرا: جدا؛ سن: جٽا]

– **جَٽا ڌارڻُ:** [اصطلاح] وارن جون وڏيون چڳون رکائڻ. وڏا وار رکائڻ. وار چڏي ڏين. مٿو نه ڪوڙائڻ

– **جَٽا ڌارِي:** [صفت - مذ] جوڳي

• **جَٽاءُ:** [ا - مذ] پائداري. ٽڪاءُ. بقا. ٽڳاءُ. هنداپو. هنڌ. بنديج. اِمساڪ. رڪاوٽ. بقاءُ. جَهلَ

'مِي نازجون نهارون، تو اڱ نه آزمايون
شايد جَٽاءُ ڪن اَج، اي عشق! ڪاهُ ڏرڪو' (شيخ اياز)

– **جَٽاءُ دارُ:** [صفت] ٽڳاءُ وارو. پائدار. جهالائو. ديرپا. باقي. گهڻو جهليندڙ. گهڻو وقت هلندڙ

– **جَٽائُو ج جَٽائُو:** [صفت - مذ] جٽادار. پائدار. جهالو

– **جَٽَڻُ:** [مص - فعل لازمي] جٽاءُ ڪرڻ. هنڊڻ. جهلڻ. بقا ڪرڻ. گهڻو وقت هلڻ. قائم رهڻ

'جِئَ سيرايون سومرا، ظلم ڪيمَ جٽي' (شاهه)

※ ترسڻ. رهڻ. گذارڻ. گهارڻ
※ [جٽيو جٽيا. جٽي. جٽيون. جٽيندو جٽيندا. جٽيندي. جٽينديون. جٽيل]

• **جَٽاهانسِي:** [ا -خاص] پسارڪي وکر جو هڪ قسم. سرهي مٽر

• **جٽِرو:** [صفت - مذ] وارن وارو. جهنڊ وارو

• **جُٽِڪڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڪڙڪڻ. مٿان پوڻ. اوچتو مٿان اچي سهڙڻ
※ [جٽڪيو جٽڪيا. جٽڪي. جٽڪيون. جٽڪندو جٽڪندا. جٽڪندي. جٽڪنديون. جٽڪيل]

• **جُٽَڻُ:** [مص - فعل متعدي] جنبڻ. مشغول ٿيڻ. لڳي وڃڻ (ڪم ۾). جنبي وڃڻ
※ جهيڙو ڪرڻ
※ وڃڙڻ. گَندجي وڃڻ
※ ڏڳي کي پاڃاريءَ ۾ جوٽڻ
※ [مص] جٽڻ
※ [امر] جٽ
※ [مضارع] جٽيان(ج) جٽيون. جٽين(ج) جٽيو. جٽي(ج) جٽين
※ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
※ [حال] جٽي ٿو(ج) جٽين ٿا
※ [حال مث] جٽي ٿي (ج) جٽين ٿيون
※ [ماضي] جٽيو(ج) جٽيا
※ [ماضي مث] جٽي (ج) جٽيون
※ [مستقبل] جٽيندو(ج) جٽيندا
※ [مستقبل مث] جٽيندي (ج) جٽينديون
※ [اسم مفعول] جٽيل

• **جَٽو ج جَٽا:** [صفت - مذ] ٿلهو. متارو. مضبوط. سگهارو

• **جُٽِي:** [ا - مث] ٻوٽيءَ جو هڪ قسم

• **جِٽيا:** [ا - خاص] هندن جي هڪ ذات جو نالو (جي اڪثر ڪلن رڱڻ جو ڪم ڪن)

• **جُٽِ ج جُٽِيُون:** [ا - مث] تعدي. خواري. ويڌن
※ عقوبت. لعنت. بي عزتي
※ تنبيهه. ملامت. ڦٽڪار

– **جُٽِ جَنيڙ:** [ا - مث] جٽ ڦِٽ، لعن طعن، لعنت، ملامت، ڦِٽڪار

– **جُٽيڙ:** [صفت - مذ] جٽ ڪندڙ، تعدي ڪندڙ

– **جُٽِ ڦِٽِ:** [ا - مث] لعنتَ، ملامتَ، هاهاڪار، تنبيهَ، ڦِٽ ڦِٽِ، ڦِٽڪار، تعدي، لعن طعن، ٺڪ ٻجو

– **جُٽِ ڦِٽِ ڪرڻ:** [اصطلاح] ٺڪ ٻجو ڪرڻ، تعدي ڪرڻ، لعنتَ ملامت ڪرڻ، هاهاڪار ڪرڻ

– **جُٽيُرُ ج جُٽيُرَ:** [صفت] اهو ماڻهو جنهن جٽ جهلي هجي، جٽيون جهليندڙ، ملامتن جو پڪو، بي اثر، نود، ڍٺو

– **جُٽيُون جهلڻ:** [اصطلاح] تعديون برداشت ڪرڻ، ٻجڙيون حالتون سهڻ

– **جُٽيُون ڪرڻ:** [اصطلاح] عقوبتون ڪرڻ، تعديون ڪرڻ، لعنتون ملامتون ڪرڻ، ٻجڙيون حالتون ڪرڻ

• **جَٽَرُ:** [صفت] ڏکيو، سخت، ڏاڍو

• **جُٿو ج جُٿا:** [ا - مذ] بدن، جسم، تن، سريرُ

• **جَپ/جَپ:** [ا - مث] سک، آرامُ، فرحت، ماٺِ، سانت

٭ [س/ل/ث]

– **جَپ ڪرڻ:** [اصطلاح] سک ڪرڻ، آرام ڪرڻ

٭ ماٺ ڪري ويهڻ

• **جَپُ:** [ا - مذ] تسبيح پڙهڻ، ذڪر، وظيفو

٭ پوڄا پاٺ

٭ گرونانڪ جي چيلن جو ورد

٭ [سن: جپ = جپ جاپ ۾ دهرائڻ]

– **جَپائِڻ:** [مصدر 'جپڻ' مان فعل متعدي بالواسطه] ياد ڪرائڻ (خدا جو نالو)، ذڪر ڪرائڻ، پوڄا ڪرائڻ

٭ [جپيو، جپيندو، جپيل]

– **جَپُ تَپُ:** [ا - مذ] پوڄا پاٺ، ذڪر فڪر، ورد، وظيفو

– **جَپُ ڪرڻ:** [اصطلاح] پوڄڻ، پوڄا پاٺ ڪرڻ

٭ ذڪر ڪرڻ، ورد ڪرڻ، روزمره جو وظيفو ڪرڻ

– **جَپ مالا:** [ا - مث] تسبيح، سمرڻي

– **جَپَڻُ:** [مص - فعل لازمي] وري وري نالو يا منتر پڙهڻ، ورد ڪرڻ، ذڪر ڪرڻ، بندگي ڪرڻ، عبادت ڪرڻ، پوڄا ڪرڻ، پرارٿنا ڪرڻ

٭ تسبيح پڙهڻ، مالها ڦيرڻ

٭ [سن: جلپ (ت)]

٭ [جَپيو، جَپيا، جَپي، جَپيون، جَپيندو، جَپيندا، جَپيندي، جَپينديون، جَپيل]

• **جَپ تارَ:** [ا - مث] طبلي، ڍولڪ، پکواز (پکراز) جي هڪ وڄت جو نمونو، جهپ تال

• **جِپسم:** [ا - مذ] هڪ قسم جو ڌاتو يا پٿر (جنهن مان پلاسٽر آف پيرس تيار ٿئي ٿو)

٭ [انگ: Jypsum]

• **جِپسِي ج جِپسِي:** [صفت] خانه بدوش، قديم لاڏائو قومَ

٭ [انگ: Gypsy]

• **جَپ صاحب:** [ا - خاص] گرونانڪ جي ٻاڻين (ولين) جو ڪتاب

• **جَجَ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **جَجُ ج جَجَ:** [ا - مذ] انصاف ڪندڙ، منصف، فيصلو ڪندڙ، نياءُ ڪاري، قاضي، امين

٭ [انگ: Judge]

– **جَجمنٽ:** [ا - مث] لکيل فتويٰ، فيصلو

٭ [انگ: Judgment]

– **جَج ڪرڻ:** [اصطلاح] جاچ ڪرڻ، سوچ ويچار ڪرڻ، پرکڻ (فيصلي کان اول)

• **جِجَ:** [ا - مث] ڪني يا اڻ وڻندڙ شيءِ (جيڪا زوري جنبڙي پوي)، مصيبت

٭ [صفت] چنبڙي پوندڙ، نه ڇڏڻ پنيان پوندڙ. گِڪ

'منهن ڪارو موذي مري، ٽرو جِجَ نه جاءِ' (استاد بخاري)

٭ لالچي، حريص

٭ تمام ننيڙو

٭ [س/ات]

– ڃِڃَ مان ڦاسڻ: [اصطلاح] مصيبت ۾ ڦاسي وڃڻ. نہ ڇڏ مان آزجي وڃڻ

• ڃِجا ج ڃِجائُون: [صفت - مث] مڇڏو، ڇنبڙندڙ، ڇند نہ ڇڏيندڙ، ڃج

• جَجارَ ج جَجارُون: [ا - مث] بندوق جو هڪ قسم، وڏي بندوق، تفنگ
※ [انگ: Gurgal]

• جَجان ڦَجان: [ا - مث] گارگند، بدشد ڳالهاءِ، گهٽ وڌ ڳالهائڻ، واهيات گفتا
※ [س/ات]

– جَجان ڦَجان ڪرڻ: [اصطلاح] بدفضيلتو ڳالهائڻ، بدشد ڳالهائڻ، گهٽ وڌ چوڻ، گارگند ڪرڻ
※ بي مقصد ڳالهيون ڪرڻ، بيسود گفتگو ڪرڻ

• ڃِجائُو ج ڃِجائُو: [صفت - مذ] ٻلائو، للو، ڃِجا، خيالي ٻوائتي شيءِ (جنهن جي نالي وٺڻ کان ڊپ لڳي اڪثر ننڍڙن ٻارن کي ڊيڄارڻ لاءِ)، ٻائو، ٻلائو
'ٻاٽ ٻچائي ٻائُو ٻائش جام ڃِجائُو وهمن وارا' (استاد بخاري)

• جَجائِي/جَجَئِي: [ا - مذ] جانورن جو هڪ قِسم

• جَجِرِي: [ا - خاص] هندن جي هڪ ذات جو نالو (اڪثر حيدرآباد ۾)

• جُجِڪِي ج جُجِڪِيُون: [ا - مث] ريجڪ، پوز
※ لهر، موُج

• جَجمانُ ج جَجمانَ: [ا - مذ] اهو ماڻهو جيڪو يگ ڪرائي، برهمڻن کي سڏي ۽ خرچ ڀري، يگيہ ڪندڙ، پوڄا ڪندڙ
※ اهو شخص جنهن تي برهمڻ جو قانوني حق هجي
※ [سن: يجمانہ]
※ مگڻهار جو اڳواڻ

– جَجمانِي: [ا - مث] برهمڻ جو ججمان تي قانوني حق، داڻ (جيڪو برهمڻ کي ججمان وٽان ملي)
※ [سن: يجمان + اِڪا]

• جَجوَنتِي: [ا - مث] هڪ راڳڻيءَ جو نالو، جي جي وَنتي

• ڄِڄِي ج ڄِڄِيُون: [ا - مث] ٻچي، نَڪَ ۾ ڇميل سِنگهہ
※ [س/ات]

• جَجِهہ: [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• جَجِهڪو: [ا - مذ] مونجهہ ۽ ڊپ وقت ٻڪريءَ جو آواز
※ [س/ڪوهہ]

• جَجهو ج جَجها: [صفت - مذ] گهڻو، مڻو، اِلاهي، جام، ڪثير، وافر، زياده
※ [مث: جَجهي ج جَجهيُون]

• جُجُ ج جُجَ: [ا - مذ] ڪاج، شاديءَ جي مجلس
※ ڏڄُ (ڪاڏي جو)
※ خوشي
'ٻڪ وڪئون ٻڪرئين، جوڳي ڪندا ڄج' (شاهہ/رامڪلي)
※ ڳِڻونہ ٻڪريءَ يا گهيٽي جا آنڊا (جيڪي اُن کي ڪاڙهي ٻيارجن)، اُن واسطي آنڊن جو ڪاڙهو

• جَڄڻُ: [مص - فعل لازمي] وڻڻ، پسند اچڻ
※ پورو اچڻ، ٺهڪڻ، ڪَپِي وڃڻ
※ [س/ٺ]
※ [ججيس ججيا، ججي، ججيون، ججندس ججندا، ججندي، ججنديون، ججيل]

• جَد ج آجداد: [ا - مذ] ڏاڏنگ، ڏاڏو، پڙڏاڏو
※ [ع: جدّ - معزز ليڊ]
※ [مث: جدّه]
※ بخت، چڱو نصيب، دولت، عزت، شان

– جَداَعلي: [ا - مذ] پڙڏاڏو، ڏاڏي جو پيءُ
※ [ع]

– جَدِاَمجد: [ا - مذ] وڏو ڏاڏو، تڙ ڏاڏو
※ [ع: جد - ڏاڏو + امجد + سگهورو، وڏو بزرگ]

– جَدِي: [صفت] اباڻو، پيءُ ڏاڏي وارو، وڏن سان منسوب

– **جَدِي پُشتِي:** [صفت] اباڻو، خانداني
※ ميراثي

• **جِد:** [ا - مث] ڪوشش، سعيو، جتن، اُدم، اورچائي
※ [ع]

– **جِدوجَهد:** [ا - مث] ڪوشش، ڊڪ ڊوڙ، محنت، جفاڪشي، پاڻ پتوڙڻ

• **جُدِ:** [ا - مث] لڙائي، جَنگ، ويڙهه، يڌ
※ [يڌ، يڌ = لڙائي ڪرڻ]

• **جُدا:** [ظرف] ڌار، الڳ، ٻري، عليحده، دور، وڇڙيل، وڪرو
※ وڇيرڪو
※ اراڏو، نيارو، نرالو، عجيب
※ ڌارون ڌار، متفرق، طرح طرح جو
※ پنهنجي ليکي، پنهنجي منهن سر
※ اڪيلو، تنها
※ [ف]

– **جُدا جُدا:** [ظرف] ڌار ڌار، الڳ الڳ، ٻري ٻري، عليحدو عليحدو
※ [صفت] ڇڙوڇڙ، منتشر
※ وکريل، ڪٿو ڪٿو

– **جُداگانه:** [ظرف] الڳ، ڌار، عليحده
※ هڪ طرفو
※ نرالو، نراليءَ طرح جدا نموني سان، الڳ طريقي سان

– **جُدائِي ج جُدائِيُون:** [ا - مث] عليحدگي
※ وڪرائي
※ وڇوڙو، ڦوڙائو، فراق، دوري، هجر

• **جَدار:** [ا - مذ] جنگ، لڙائي، ويڙهه
'وڙهون هلي تنهن وير سان، ڪيون جنگ جدار' (مهدي شاهه)

• **جَدال:** [ا - مذ] جنگ، لڙائي
※ جهيڙو، جهگڙو
※ بحث، تڪرار، تڪرو
※ [ع: جِدال < جدل = وڙهڻ = مضبوط ڪرڻ]

• **جِدّت:** [ا - مث] نواڻ، تازگي، نئين ڳالهه پيدا هئڻ جي حالت
※ انوکائي
※ [ع]

– **جِدّت پسند:** [صفت] نواڻ کي پسند ڪرڻ وارو، جَديد سوچ وارو، ترقي پسند

– **جِدّت پسندِي:** [ا - مث] نئين ڳالهه کي پسند ڪرڻ واري ڪيفيت جديد ۽ نين شين جو چاهه، ترقي پسند (سوچ، نظريو)
※ [ضد: قدامت پسندي]

– **جِدّت شُعار:** [صفت] نواڻ جو شعور رکندڙ، جدت پسند
'شهريت جي نقش ۾ جِدت شعار، ارتقا جيران سمي جو شاهڪار'
(استاد بخاري)

• **جَدگال/جَدغال:** [ا - خاص] سنڌ جي ڪوهستان، جيڪب آباد ۽ بلوچستان جي ڪلانچ، قلات، مڪران ۽ ايراني بلوچن جي ڪن علائقن ۾ رهندڙ سنڌي ڳالهائيندڙ قبيلا (هنن کي 'جگدال' به چوڻ جڳهن ڪن علمن گڏيا به سڏيو آهي)
※ [جت + گال (ڳالهه)]

– **جِدگالِي:** [ا - مث] جَدگالن جي ٻولي

• **جَدَل:** [ا - مث] لڙائي، جنگ (هيءُ لفظ هميشه جنگ سان گڏ استعمال ٿئي 'جنگ و جدل')
※ جهگڙو، جهيڙو
※ [ع: جدل = رسو پڪو ڪرڻ، جهگڙو ڪرڻ]
※ خصومت
※ بحث، تڪرار

• **جِدو:** [ا - خاص] سعودي عرب جو هڪ مشهور شهر 'جده'

• **جُدو:** [ظرف] جدا

• **جَدوار:** [ا - مث] ٻسارڪي وکر جو هڪ قسم (هڪ ٻوٽي جي پاڙ رنگ ڪارو ۽ ناگر موٿ وانگر، ٻچونه جي پچ جهڙي ڳري)
※ [ع]

• **جِدوجَهد:** [ا - مث] ڪوشش، ڊڪ ڊوڙ، محنت، جفاڪشي، ڀاڄ ڀتوڙ

• **جَدِوَلَ ج جَدِوَلُون:** [ا - مث] ڪتابن ۾ حاشي جي جوڙاري ليڪن ڪين جو ڪم، صفحي جي چئني پاسي ڪڍيل ليڪون، نهر

☼ حسابن پڄڻ لاءِ تيار ڪيل نقشو (جنهن جي آڌار تي حساب آسانيءَ سان پڄي سگهجن)

☼ نجومين جو زائچو يا جنم پتري

☼ [ع: جدول = حساب پڄڻ جون پاڙون ناهڻ]

– **جَدِوَلِي:** [صفت] ليڪا پاتل (ڪتاب)

☼ جدول وارو (ڪوڙو حساب وغيره)

– **جَدِوَلِي قلم:** [ا - مذ] لوهي چهنب وارو قلم (جنهن سان ڪتابن تي ليڪا وجهجن)

• **جَدون:** [ظرف] جڏهن، جنهن وقت

☼ [پنجابي]

• **جَدَه/جِده:** [ا - مث] ڏاڏي

☼ [ا - خاص] سعودي عرب جي هڪ شهر ۽ بندر جو نالو (هڪ روايت موجب مڪيءَ (ڪجهه روايتن موجب ڪعبه) جي ڏاڻ ڪاٺڻ سان جڏهن حضرت آدم عليه السلام ۽ ڏاڏي حوا کي جنت مان نيڪالي ملي، تڏهن حضرت آدم کي زمين تي ان حصي تي اماڻيو ويو جتي هن وقت سريلنڪا جو ملڪ آهي، جڏهن ته ڏاڏي حوا کي جده واري سرزمين تي لاٿو ويو، جنهن نسبت سان هن سرزمين جو نالو 'جده' يعني 'ڏاڏي' رکيو ويو)

☼ [ع: جَدَة]

• **جَدِي:** [ا - مث] بي عزتي، اپمان، هتڪ عزت

• **جَدِي:** [ا - مذ] جيلو

☼ آسمان جي ٻارهن برجن مان ڏهين برج جو نالو (جيڪو ڇيلي جي شڪل جهڙو آهي)، مڪر

☼ انر قطب جي ويجهو هڪ تاري جو نالو

☼ [ع]

– **جَدِي گهيرو:** [ا - مذ] خط استوا کان ساڍا ٽيويهه درجا ڏکڻ طرف هڪ خيالي گهيرو (جيڪو ڌرتيءَ کي قري ٿو اچي سياري ۾ سج انهيءَ گهيري تائين لڙندو آهي)، مڪر گهيرو

• **جُد يار:** [ظرف] ڌار ڌار، جدا جدا

• **جَدِيدُ:** [صفت] نئون، تازو، هاڻوڪو، موجوده وقت جو

☼ [ع: جِدَة = نئون ٿيڻ]

☼ [ضد: قديم]

☼ علم عروض موجب هڪ بحر جو نالو (فعلاتن فعلاتن مفاعلن)

• **جَڏِ:** [ظرف] جڏهن

• **جَڏُ ج جَڏَ:** [صفت] جڏو، معذور، بيڪار عضون وارو

☼ [پرا: جڊ، سن: جڊ]

• **جَڏَالُ ج جَڏَالَ:** [صفت] جڏو، معذور

☼ پوڙهو، ضعيف

☼ اپرو

☼ صفا بيوقوف، چٽ چريو

• **جَڏِڪَر:** [صفت] بنهه پراڻو، جهونو، ضعيف، جنو ۾

☼ [س/ات]

• **جَڏو ج جَڏا:** [صفت - مذ] اهو ماڻهو جنهن جا عضوا بيڪار هجن ۽ هلڻ چلڻ يا ڪم ڪرڻ کان عاجز هجي، معذور، پنگلو، لاچار

☼ هيڻو، ضعيف، اپرو

☼ بيمار، اڪهو

منهنجو جي جڏو الا تنهن سان ساٿ ڏيو (شيخ اياز)

☼ بيڪار، چٽ نڪمو

☼ ڪندذهن، ڪم فهم، ٿوري سمجهه وارو

– **جَڏا ڪم ڪرڻ:** [اصطلاح] نقصان جا ڪم ڪرڻ، ابتا ڪم ڪرڻ

– **جَڏائِي:** [ا - مث] معذوري، پنگلائي، اپرائي، ضعيفائي، هيڻائي، لاچاري

☼ بيوقوفي

☼ نڪمائي

☼ بچڙائي

• **جِڏو:** [صفت] جيڏو

※ [س/ت]

• **جَڏهاڪر/جَڏهانڪر:** [ظرف] جنهن وقت کان، جڏهن کان

※ [سن: يدا = جڏهن]

'جڏهانڪر ٿيام، ساڄهه سيرين سين' (شاهه)

• **جَڏهاڪو/جَڏهانڪو:** [ظرف] جڏهن کان

• **جَڏهن/جَڏهين:** [ظرف] جنهن وقت، جنهن مهل

• **جَڏهوڪو/جَڏهوٽڪو/جَڏهوٽو:** [ظرف] جڏهن کان، جنهن وقت کان

• **جِڏَڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڄِڄڻ (غلط العام)

※ [س/ل]

※ [جِڏيس جِڏندو جِڏيل]

• **جَذامُ:** [ا - مذ] هڪ قسم جي بيماري، ڪوڙهه

※ [ع: جذام، جذم = وڍڻ]

– **جذامِي:** [صفت - مذ] ڪوڙهيو، ڪوڙهي، ڪوڙهه ورتل مريض

• **جَذبُ/جَذْبُ:** [ا - مذ] چوسڻ، چهڻ

※ چڪڻ، ڪشش ڪرڻ

※ [ع: جذب، جذب = چڪڻ]

– **جَذْب ڪرڻ:** [اصطلاح] جهي وڃڻ، چوسي وٺڻ

※ پاڻيءَ ۾ حل ڪرڻ

• **جَذبو ج جَذبا:** [ا - مذ] ڇڪ، ڪشش، اُڌمو، دل جو جوش، اُمنگ، پور

※ غصو، ڪاوڙ، جولان، جوش

※ [ع: جذبة < جذب = ڇڪڻ]

– **جَذباتِي ج جَذباتِي:** [صفت - مذ] جنوني، اُبهرو، جلدباز

• **جَذرُ:** [ا - مذ] مادو، بيو مول، ٻئي سگهه، ٽين سگهه، ٽيون مول

※ [ع: جذر]

• **جَرِ:** [ظرف] جڏهن

※ [س/لس]

• **جَر:** [ا - مذ] ڪشش، ڇڪ

※ [ع: جر = ڇڪڻ]

※ بنياد

※ هيٺيون حصو

– **جَرثَقِيل:** [ا - مذ] اهو اوزار جنهن جي وسيلي ڳرو بار آسانيءَ سان کڻي ۽ کڻي سگهجي

• **جَر:** [ا - مذ] گرامر ۾ حرف جر، جيڪو اسم کانپوءِ ڪم اچي

※ زير، جي حرڪت (ع - جر)

– **جَرِي حالَت:** [ا - مث] گرامر جو اصطلاح (جڏهن ڪنهن اسم يا ضمير جي پٺيان 'حرف جر' اچي ته ان جي حالت کي 'جري حالت' چئبو آهي، مثال طور: 'ڪاغذ تي لِک' هن جملي ۾ لفظ 'ڪاغذ' مان تري 'ڪاغذ' ٿيو تهنڪري جملي ۾ 'ڪاغذ' جي جري حالت چئبي)

• **جَرُ ج جَرَ:** [ا - مذ] جل، پاڻي، آب

※ [سن: جَل =]

'گاٽ سِڳ جا ڪر سنوان، تان جروني قابو قرار' (فقير بخش علي)

※ لڙڪ

※ بوٽي جو هڪ قسم (عود جهڙو ٿئي، اڪثر جابلو علائقن ۾ ٿئي)

'وڏا وڻ وڻڪار جا، جت جاٿي جمن جر' (شاهه/سسئي آبري)

※ ڏيک

※ چمڪو

※ همٿ

※ لٺ

※ [س/ل]

※ [صفت] جام، گهڻو

※ [س/لس]

– **جَرارُ:** [صفت] پاڻيءَ پاسي رهندڙ

※ پنهنجي پاڻيءَ يا سرءَ وارو

– **جَرَ تي جاڻون ڏيڻ:** [اصطلاح] درياءَ تي وڃڻ ۽ پوڄا ڪرڻ، ميڻاٿون ڏيڻ

– **جَرُ ٿَرُ:** [ا - مذ] تر، پاڻي ۽ خشڪي، بحر ۽ بر، سمنڊ ۽ ڌرتي

– **جَرُ پائِڻ:** [اصطلاح] هڪ هندڪي رسم موجب درياءَ ۾ اکو وجهڻ

※ ڳچيءَ ۾ پلؤ وجهي جندا هٿن ۽ دعا پنڻ

- جَر پَٽِي ج جَرپَٽِيُون: [ا - مث] پاڻي ۽ خشڪي.
جَل ٿَل، بَحر و بَر

– جَرُ ڄَرَ: [ا - مث] باھ پاڻي

⁕ گرمي سردي

⁕ ڏکَ سکَ، غمي خوشي، نشيب و فراز

'تون منهنجي جَرڄَر جوڄاڻي توکي ڏيان ڪهڙا تفصيل' (استاد بخاري)

– جَرِمَر: [ظرف] کوھ يا تَرَ جي پاڻي جي ڪنڌيءَ تي

'ڏوڏي پچي ڏيھ جا، جرسرليي جوءِ' (شاھ)

– جَرُ ڪُجَرُ: [ا - مذ] چگو توڙي خراب پاڻي

⁕ نيڪي توڙي بَدي

⁕ لٹ ۽ ڪاراڻ

⁕ [مجازاً] دوئي، ٻيائِي

⁕ [اشارتاً] ڪَجَل

'جَر ڪُجَر جن اکين ۾، سي ڪيئن پرين پسن' (شاھ ڪريم)

– جَرِي وِچڻُ: [اصطلاح] جَرَ ۾ وڃڻ، پاڻيءَ ۾ داخل ٿيڻ

'ڪَرَ تن ماڻهو سيڻي، جري وِڳَروڃي' (جمعو)

● جِرُ: [صفت] ٿَتلُ، ڪرسو

⁕ تِکو، ڪَڙو، تَلخ

– جِرُ پَوَڻُ: [اصطلاح] بن پوڻ، ڪڙ پوڻ، سڙي مرڻ (ٻاراڻي طور استعمال ٿيندڙ محاورو)

● جُرابُ ج جُرابَ: [ا - مذ] جوراب، Socks

● جَراثِيمُ: [ا - مذ] ننڍڙا ننڍڙا جيوڙا (جيڪي هر شيءِ جي اندر موجود آهن ۽ جن جي پکڙجڻ سان جسم ۾ بيماريون پيدا ٿين ٿيون)

⁕ [ف: واحد، جُرثومہ]

– جَراثِيم ڪُش: [ا - مذ] جراثيم ماريندڙ، جراثيم ختم ڪندڙ (دوا يا صابڻ وغيره)

● جَراحُ ج جَراحَ: [ا - مذ] اُهو طبيب، جيڪو ڦٽن ڦرڙين کي وڍي چيري علاج ڪري. انساني جسم جي وڍَ ٽڪ ۽ علاج جو ماهرُ. سرجن . ويجُ، طبيب

⁕ [جَرحَ = زخمي ڪرڻ]

⁕ ختنہ ڪندڙ. طَهرَ ڪندڙ

⁕ [س/ات]

– جَراحَت/جِراحَتَ: [ا - مث] زَخم، وِڍ

⁕ جسم جي چيرَ ڦاڙَ جو ڪم، آپريشن

– جَراحِڪو: [صفت - مذ] جراح جو، وِڍَڪ جو، چيرڻ ڦاڙڻ جو

– جَراحِي: [ا - مث] جسم جي وڍ ٽڪ، آپريشن

– جَرِيحُ ج جَرِيحَ: [صفت] زخمي، قَتيل

● جَرارُ: [صفت] پهلوان، دِلير، جوڌو

⁕ تمام گهڻو لشڪر

⁕ [ع: جران جر = ڇڪڻ]

● جَراڙُ: [ا - خاص] هڪ عاشق مرد جو نالو، 'ٻوبنا' نالي محبوبہ جو عاشق

⁕ [ع: جرار]

● جُرائتَ ج جُرائتُون: [ا - مث] بهادري، دليري، سورهيائي، هِمتَ، مردانگي، حوصلو، جِگرُ

⁕ [ع: جرائت، جرائت = همت ڪرڻ]

– جُرائتَ ڀريو: [صفت - مذ] دِلير، بهادر، سورهيہ، وڏي حوصلي وارو، وڏي هِمت وارو

– جُرائتَ مند: [صفت - مذ] جرائت ڀريو، دلير، بهادر، هِمت ڀريو

● جَرائِم: [ا - مذ؛ لفظ 'جرم' جو جمع] ڏوھ، گناھ، قصور، خطا، پاپ، قانون جي خلاف ڪم، سزا جي لائق ڪم

⁕ [ع]

– جَرائِم پيشہ: [صفت] ڏوهاري ماڻهو (جن جو ڌنڌو قانون جي خلاف، جهڙوڪ: رهزني، چوري يا جوئا وغيره هجي)

● جَرَبُ ج جَرَبَ: [ا - مذ] ٻڪرين يا رڍن جو ڌڻ (جيڪو هٽي هنڌان کاهي يا خريد ڪري مارڪيٽ ۾ آڻجي)

⁕ ڪوبہ هڪ ٻهرو

⁕ [س/ل/ڪوھ؛ ع]

● جَرَبَ ج جَرَبُون: [ا - مث] اُها اُٺي/ڏاچي، جيڪا ڦَرَ کان سواءِ رڙندي وتي

⁕ [س/ڪوھ]

• **جَرِچِلو ج جَرِچِلا**: [ا - مذ] زلزلو. ڀون ڪنب. ڪنبڻي، ڌرتيءَ جو ڏڪڻ

'ڏڪيا اپ زمين، پيو جرچلو جبلا' (عثمان ڪلهوڙو)

* ماتم. روڄ راڙو. واءِ ويلا. غم شورا
* سخت تڪليف
* هراس
* فساد. گوڙ
* [ع: زلزلة]

– **جَرِچلو مچڻ**: [اصطلاح] ماتم ٿيڻ. واويلا پوڻ. ماتڙان مچڻ
* فساد ٿيڻ

• **جَرجيس**: [ا - خاص] الله پاڪ جي موڪليل هڪ پيغمبر عليہ السلام جو نالو (جنهن کي سندس اُمت بيدرديءَ سان قتل ڪندي هئي ۽ هو ربي حڪم خدا سان زنده ٿي اُمت جي هدايت ڪندو رهندو هو)
* [صفت] راهِ خدا ۾ بار بار شهيد ٿي، وري زنده ٿيڻ وارو

'جرجيس کي جفا ڏئي، ايوب کي ڪيئي صابر' (سيد مهدي شاهه)

• **جَرَح /جِرَح ج جَرَحُون**: [ا - مث] وڍ. ڪٽ. اُڪيل
* گهاءُ. زخم. چير. قٽ. قرڙي
* اعتراض. رد
* اُڌي پچا
* [ع]

– **جَرَح ڪرڻ**: [اصطلاح] اُڌي پچا ڪرڻ. سوال جواب ڪرڻ. رد جواب ڏيڻ

• **جَرَز**: [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **جَرَس ج جَرَس**: [ا - مذ] گهنڊ. گهڙيال
* اهو گهنڊ جو قافلي سان گڏ هوندو آهي ۽ قافلي جي تياري وقت وڄائبو آهي
* [ع]

• **جَرسِي ج جَرسِيُون**: [ا - مث] سوئٽر. اوني ڪوٽ (جيڪو سياري ۾ اوڍيو ويندو آهي)
* [انگ: Jersey]

• **جُرعہ**: [ا - مذ] ڍڪ. ڍڪ. چلو
* [ع: جَرعة]

• **جَرقُلُ ج جَرقُلَ**: [ا - مذ] بارڪي وڪر جو هڪ قسم
* گُلاب جي سڪل مڪڙي. گُلاب جي ڪلي
* ڪوري مان اُڏامندڙ چڻنگ
* آتشبازيءَ جو هڪ قسم (جنهن جي ٻارڻ سان چڻنگون نڪرن)
* ٻيڻ جو گُل

'ٻاڌ ٻيڻ، ٻاڙون ٻهہ، گل جرقل سدا' (رمضان واڍو)

– **جَرقُلائُون**: [صفت - مذ] گلاب جي مڪڙين يا ڪلين وارو
گهڻيون چڻنگون ڇڏيندڙ (آتشبازي)

• **جَرڪُ ج جَرڪَ**: [ا - مذ] چراغ (جانور)
* [س/ل]

• **جَرِڪ**: [ا - مث] چمڪو. چِلڪو. تجلو
* [سن: جول]

'جرڪَ جتي ڪا برڪ بخاري' (استاد بخاري)

– **جَرِڪائِڻ**: [مص - فعل متعدي] چمڪائڻ. چلڪائڻ. اُجارڻ
* [مص] جَرڪائڻ
* [امر] جَرڪاءِ
* [مضارع] جَرڪايان (ج) جَرڪايون. جَرڪائين (ج) جَرڪايو. جَرڪائي (ج) جَرڪائين
* [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا گڏبا آهن]
* [حال] جَرڪائي ٿو (ج) جَرڪائين ٿا
* [حال مث] جَرڪائي ٿي (ج) جَرڪائين ٿيون
* [ماضي] جَرڪايو (ج) جَرڪايا
* [ماضي مث] جَرڪائي (ج) جَرڪايون
* [مستقبل] جَرڪائيندو (ج) جَرڪائيندا
* [مستقبل مث] جَرڪائيندي (ج) جَرڪائينديون
* [اسم مفعول] جَرڪايل

– **جَرِڪَڻُ:** [مص - فعل لازمي] چمڪڻ. چلڪڻ. تجلو ڪرڻ. چمڪاٽ ڪرڻ. جهرڪڻ

'مهڪو لڳي مٺي منجهان، جَرڪڻ لڳا جام' (شيخ اياز)

⁕ [جَرڪيو جَرڪيا، جَرڪي، جَرڪيون. جَرڪندو جَرڪندا، جَرڪندي، جَرڪنديون، جَرڪيل]

– **جَرِڪو:** [ا - مذ] چمڪو. چلڪو. تجلو. جهرڪو

• **جَرَڪَ پوٽا:** [ا - خاص] هڪ قبيلي جو نالو (اڪثر حيدرآباد ۽ ٿرپارڪر ضلعن ۾ رهن)

• **جَرَڳُ ج جَرَڳَ:** [ا - مذ] هڪ قسم جو جانور. چراخ

⁕ [س/ٿ]

• **جِرڳو/جِرڪو ج جِرڳا/جِرڳا:** [ا - مذ] جماعت. پنچائت. فيصلو ڪندڙ جماعت/قبيلن جا سردار (جيڪي ويهي مسئلن جو فيصلو ڪن)

⁕ قومي يا راڄوٽو نياءُ

⁕ [ترڪي: جرگ - حلقو - گولائي يا قطار ۾ ويهڻ]

– **جِرڳو/جِرڪو ويهَڻُ:** [اصطلاح] نياءُ ڪندڙ جماعت جو گڏ ٿيڻ

⁕ نياءُ ٿيڻ. فيصلو ٿيڻ

• **جِرمُ ج اَجرام:** [ا - مذ] جسم (هي لفظ خاص ڪري آسماني شين سان استعمال ٿئي ٿو). بدن. ذرُ. جثو. نوراني يا لطيف جسم (گهڻو ڪري آسماني ۽ معدني شين سان تعلق رکندڙ مثال طور: اَجرامِ سَماوِي، يعني آسماني جسم: تارا، گرهه وغيره)

⁕ [ع]

• **جُرمُ ج جَرائِم:** [ا - مذ] ڏوهه. گناهه. قصور. خطا. تقصير. پاپ. قانون جي خلاف ڪم. سزا جي لائق ڪم

⁕ [ع: جرم = قصور ڪرڻ]

– **جُرمِ خَفِيف:** [ا - مذ] سزا جوڳو هلڪو ڏوهه (جيڪو ڏنڊ وغيره سان معاف ٿي وڃي)

– **جُرمِ سَنگِين:** [ا - مذ] ڳرو ڏوهه جو ڪم جنهن لاءِ موت وغيره جي سزا ڏني وڃي

– **جُرمانو ج جُرمانا:** [ا - مذ] ڏوهه جو عيوض. ڏنڊ. تاوان

⁕ [ف]

• **جَرمَنِي:** [ا - خاص] يورپ جي هڪ ملڪ جو نالو

⁕ [ا - مذ] ڪڪڙ جو هڪ قسم (رنگ ڪارو ٿيس)

• **جَرنا:** [ا - مث] ڏيرج. تحمل

• **جَرنَلُ ج جَرنَلَ:** [ا - مذ] روزانو لکيل حساب ڪتاب يا ليکي چوکي جي ڊائري. ڏيتي ليتيءَ جو رجسٽر

⁕ مقرر مدي تي نڪرندڙ رسالو يا ڪتاب

⁕ شاگردن جو لکت وارو رجسٽر (سائنس جي مضمونن جي پريڪٽيڪل (تجربي) واري حصي جو). Prectical Journal

⁕ [انگ: Journal]

– **جَرنَلزَم:** [ا - مث] صحافت. اخبار نويسي

⁕ [انگ: Journalism]

– **جَرنَلِسٽ:** [صفت] صحافي. اخبار نويس

⁕ [انگ: Journalist]

• **جَرنيلُ ج جَرنيلَ:** [ا - مذ] 'جنرل' جو بگڙيل اُچار. اعليٰ فوجي عملدار. سپهه سالار

⁕ [انگ: General]

• **جَرَڻُ:** [مص - فعل لازمي] جلڻ. سڙڻ. پچڻ. ڪامڻ

⁕ سَهڻ. برداشت ڪرڻ

⁕ هضم ٿيڻ (طعام)

⁕ [سن: جول]

⁕ [جريو جرندو جريل]

• **جُرو ج جُرا:** [ا - مذ] پکي (باز) جو هڪ قسم. 'باز' جو نر. زر

⁕ [ف: جره]

• **جَرِوارُ:** [ا - خاص] بلوچن جي هڪ قبيلي جو نالو

⁕ تعلقي ميرپور ماٿيلي ۾ هڪ ٽبي. ديهه ۽ ڳوٺ جو نالو (جتي ناميارو صوفي راڳي ڀڳت ڪنور رام جنم ورتو)

• **جَروٺ ج جَروٺون:** [ا - مث] بوڙهي ڪُتن يا مينهن وغيره

⁕ [س/ل]

⁕ ڏاچي. اُٺڻي

⁕ [س/ڪوهه]

- **جُرئَت ج جُرئَتُون:** [ا - مث] بهادري، دليري، سورهيائي، همٿ، مردانگي، حوصلو، جِگر
- **جَري/جَريءُ:** [صفت] پهلوان، دلير، شجاع، جوانمرد، وير، سورهيه، بهادر
  ※ [ع: جريءُ = بهادر ٿيڻ]
  'مُشخانو ماڻي، هاڻي جوان جري هليا' (استاد بخاري)
- **جَري/جِري:** [ا - مث] مڇيءَ جو هڪ قِسم (پرن سان، جهرڪي وانگر اُڏامندڙ قد ۾ ڪان جيئن اُنچن تائين)
  ※ [س/ل]
- **جِريانُ:** [ا - مذ] بيماريءَ جو هڪ قسم (جنهن ۾ پيشاب سان، اڳ ۾ يا پوءِ مني وهندي هجي)
  ※ پنڙي شيءِ، جي وهڪ، وهڪرو
  ※ [ع: جريٰ = وهڻ]
  ※ رواني، جاري هجڻ جي حالت
  ※ سلسلو
  ※ تَر تَر
- **جِريان نمبر:** [ا - مذ] هلندڙ نمبر، چالو نمبر، سلسليوار نمبر، Serial Number
- **جِريبُ/جَريبُ ج جِريبَ:** [ا - مذ] هڪ خاص ماپ جو زمين جو ٽڪر (جنهن ۾ ريهه ويه يا گهنٽا ٿين). اَڌ ايڪڙ، بيگو
  ※ [ع]
- **جَرِيحُ ج جَريحَ:** [صفت] زخمي، قَتيل
- **جَرِيدو ج جَرِيدا:** [صفت - مذ] اُگهاڙو، ننگو، عريان
  ※ [ع: جَريدة: جرد = ننگو ٿيڻ]
  ※ اڪيلو، تنها، هيڪلو
  'جلد جريدي پند ۾، اديون اڄ لباس' (شاهه/سسئي آبري)
  ※ تيار، هڪيو، تڪيو
  ※ [س/ل]
  ※ [ا - مذ] حساب جو دفتر
  ※ ڪتاب
  ※ اخبار
- **جَرِيدائِي:** [ا - مث] اُگهاڙپ، عرياني
  ※ تجرد، تنهائي، اڪيلائي
  ※ جڙائي، اَڻ پرڻيل واري حالت
- **جَرِين:** [صفت] تمام ڍِگهو، لنبو
  ※ گهڻي پنڌ تائين بڪريل
- **جَڙ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو (جکراڻي پاڙو)
- **جَڙ ج جَڙُون:** [ا - مث] پاڙ، بيخ، بنياد، بيڙهه، اصل
  ※ گَنڍ، ريهه
  ※ زمين جي حد بنديءَ جو سندو، سيڙهو، ونگ
  'نڀي وڃي نه جوسين، نه ڏه جڙان وڃي نه پوک'
- **جَڙ اُکيڙڻُ:** [اصطلاح] پاڙ پٽڻ، بنياد ڪڍي ڇڏڻ
  ※ ناس ڪرڻ، نابود ڪرڻ
- **جَڙ ڪاٽڻُ:** [اصطلاح] پاڙ ڪڍڻ، بنياد اُکيڙڻ، پاڙ پٽي ڇڏڻ
  ※ ناس ڪرڻ، جٽ ڪرڻ، نقصان پهچائڻ
  ※ برائي ڪرڻ، گلا ڪرڻ
- **جَڙ ڪڍڻُ:** [اصطلاح] پاڙ ڪڍڻ، پاڙ پٽڻ
  ※ ناس ڪرڻ، جٽ ڪرڻ
- **جَڙ ج جَڙُون:** [ا - مث] محبت جي لٿون يا تاڙ، عشق جي تاڙ
  ※ ميخ، ڪِلي (قرب جي)
  'جَڙ جنين جي جان ۾، لڳي ريءَ لُهار' (شاهه)
- **جَڙ جَڙڻ:** [اصطلاح] قرب ۾ ڪڙڻ، محبت ۾ قابو ڪرڻ
- **جَڙ لائڻ:** [اصطلاح] محبت جي ميخ هڻڻ
  ※ پيوند هڻڻ، تعلق ڳنڍڻ
- **جَڙ لڳڻ:** [اصطلاح] محبت ٿيڻ، پيار ٿيڻ، لٿون لڳڻ
  ※ پاڙون بختيون ٿيڻ، مضبوط ٿيڻ
- **جَڙ ج جَڙُون:** [ا - مث] جڙاءَ، جڙت (موتين جي)
- **جَڙاءُ:** [ا - مذ] هيرن، موتين وغيره جي جَڙ يا پوج، جڙاوٽ
  'زلف جا زنجير جڙاءُ ٿيم جان جي' (خان زئي)
  ※ جٽ، گُل (گهڻن تي)، ميناڪاري وغيره

– **جَڙائِڻُ:** [مصدرُجوڙڻ مان فعل متعدي بالواسطہ] جڙاوت ڪرائڻ (موتين وغيره جي)، پوچ ڪرائڻ، مڙهائڻ

* گِنڍائڻ، جڪڙائڻ، ٻڌائڻ (سامان)

* ٺهڪائڻ (آرا ۽ سل)

* [جَڙيو جَڙيندو جَڙيل]

– **جَڙائِتو/جَڙائُو:** [صفت - مذ] جَڙِيلُ، جَڙتِ وارو

* پوتل، مَڙِهيلُ

– **جَڙائِي ج جَڙائِيُون:** [ا -مث] جڙائڻ جي مزوري، جڙائي، مڙهائي

– **جَڙائِي:** [ا - مث] جڙاوتَ، جڙ، مڙهت، پوچ

– **جَڙائِيندو:** [صفت - مذ] ٺهڪندڙ، ٺهڪي ايندڙ، موزون، مناسب، وزنائتو

– **جَڙُتِ/جَڙَتِ:** [ا - مث] گهڻ تي هيرن يا موتين جي پوچ، جڙاءُ، جڙاوت

* جواهرن جي صحيح ملاوت (جڙاءُ)

– **جَڙَتُو:** [صفت] جَڙيل، جَڙتِ ڪيل

* پوتل، مڙهيل

* جِنجهيل (گهڻ سان)

– **جَڙتِي:** [صفت] جڙتو

• **جَڙُ ج جَڙَ:** [صفت] بي سمجهہ، بيعقل، بيوقوف، مورک، نادان، ڏڏ

* بي جان

* اڻ آزمودگار، آلڙ، نوپل

* اَڻ وَهو (ڏاند، اُٺ، گهوڙو وغيره)، جڙو

* [ا - مذ] ٻن ٻنين جو وچون دنگ

* [سن: جڊ]

'ٻني وچي نہ جڙسين نہ نہ جڙان وچي نہ پوڪ'

– **جَڙُ وَهُو ڪرڻ:** [اصطلاح] اڻ وڙهل ڏاند کي وهو ڪرڻ

* اُڏنگي يا اَڻ سڌريل کي سڌارڻ

• **جُڙتُو ج جُڙتُو:** [صفت] مصنوعي، هٿرادو، هٿ ٺوڪيو، ڪوڙو، جعلي، نقلي، ڪوڙو تيار ڪيل

– **جُڙتُو شاهِدي ڏيڻ:** [اصطلاح] ڪوڙي شاهدي ڏيڻ

• **جَڙِدُ ج جَڙِدَ:** [صفت] طاقتور، سگهارو

* [س/ل/ڪوهہ]

– **جَڙِدُ مَرِدُ:** [صفت - مذ] ٿلهو متارو، سگهارو

• **جُڙِدي:** [ا - مث] چَٽي، هَجا، نقصان، ٽوٽ، تاوڙ، چيهو

* [س/ڪوهہ]

• **جُڙَڪَ ج جُڙڪُون:** [ا - مث] ڪوڙڪيءَ، وانگر دام (جيڪو عموماً ننڍن پکين، جهڙوڪ: ٻلبلن ۽ جهرڪين وغيره کي ڦاسائڻ لاءِ اڏيندا آهن)، چڙڪ

– **جُڙَڪَ اَڏِڻ:** [ا - مذ] شڪارَ جو هڪ داءُ (جيڪو پکين جي شڪار لاءِ ڦاهي يا ڦندي نما تيار ڪيو ويندو آهي)، چڙڪ اڏڻ

• **جَڙِڪولِ:** [صفت] پوڙهو ڏٻرو، ٿڪل

• **جَڙَڻُ:** [مص - فعل متعدي] جڙت ڪرڻ (جواهرن جي)

* پوچ ڪرڻ، مَڙهڻ

* گِنڍڻ، لڳائڻ، مِلائڻ

'چِڪڻي پنهنجو ٻاڪ، جَڙجي وڃن جيءَ سان' (شيخ اياز)

* ريهڻ، ٺاڪڻ

* پيوند ڪرڻ

* ٺهڪائڻ، ڪپائڻ

* جوڙڻ

* پرت ۾ ٽڪرن هڻڻ

* [سن: جنتِ، جٽ = ملائڻ]

* [مص] جَڙڻ

* [امر] جَڙ

* [مضارع] جَڙيان (ج) جَڙيون، جَڙين (ج) جَڙيو، جَڙي (ج) جَڙِين

* [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گڏيا آهن]

* [حال] جَڙي ٿو (ج) جَڙِين ٿا

* [حال مث] جَڙي ٿي (ج) جَڙِين ٿيون

* [ماضي] جَڙيو (ج) جَڙيا

* [ماضي مث] جَڙي (ج) جَڙيون

* [مستقبل] جَڙيندو (ج) جَڙيندا

* [مستقبل مث] جَڙيندي (ج) جَڙينديون

* [اسم مفعول] جَڙيل

– جَڙِتي: [ا - مث] جڙڻ جي حالت، جڙاوت

❁ جواهرن جي جوڙ

– جَڙِيو: [صفت - مذ] جڙيندڙ، جوهري

• جُڙَڻُ: [مص - فعل لازمي] ٺهڻ، سڀار ٿيڻ، ٺهي تيار ٿيڻ، راس ٿيڻ

❁ ٺهڪي اچڻ، پورو بيهڻ

❁ ملڻ، حاصل ٿيڻ، هٿ اچڻ

❁ ڳنڍجڻ

❁ تندرست ٿيڻ، صحتياب ٿيڻ

❁ سينگار ڪرڻ

❁ حل ٿيڻ، بهتر ٿيڻ (معاملو يا مسئلو)

❁ [جڙيس جڙيا، جڙي، جڙيون، جڙندس جڙندا، جڙندي، جڙنديون، جڙيل]

– جُڙَڻُ جَڪَڙَڻُ: [اصطلاح] ٺهي ٺڪي تيار ٿيڻ، هار سينگار ڪرڻ

❁ ٺهي راس ٿيڻ

– جُڙِيءَ ڪي جَسُ: [محاورو] جيڪو ٿيو سو وهه واهه، جيڪي ٿيو سو ڀلو

– جُڙِيو: [صفت - مذ] خوش، تندرست

❁ خوشحال، آسودو

❁ [ا - خاص] مرد جو نالو

– جُڙِيو رَهڻ: [اصطلاح] خوشحال رهڻ، صحيح سلامت رهڻ

– جُڙِيو هُجَڻ: [اصطلاح] خوشحال هجڻ، آسودو هجڻ

❁ تندرست هجڻ، صحتمند هجڻ

'ٿل پنهنجن ٻچن سان جڙيو هوندين!' (دعائيه جملو)

• جَڙَ هَڙَ: [ا - خاص] ڳاهه جو هڪ قسم

• جَڙِي ج جَڙِيُون: [ا - مث] محبت، پريت جو ٻيج، پيار، سڪ، قرب جي ڳنڍ، اُلفت جو ٻيج، قرب جي ميخ

'جنهن سان لڳي جيءَ جي جڙي'

• جَڙِي ج جَڙِيُون: [ا - مث] اُها دوا، جيڪا ڪنهن وڻ جي پاڙ هجي

• جَڙِي ٻُوٽِي: [ا - مث] مفيد ٻوٽي، جهنگ يا جبل ۾ ٿيندڙ ٻوٽي (جنهن جي جڙ يا پاڙ دوا طور ڪم اچي)

• جَزُ ج جَزَ: [ا - مذ] ڳهڻو چوپايو مال

❁ [س/ڪوهه]

• جُز: [ح - جر] سواءِ، بغير، علاوه، کان سواءِ، ڌاران، ري، بنا، بن

❁ [ف]

• جُزُ ج جُزَ: [ا - مذ] حصو، ڀاڱو

❁ ٽڪرو، ذرو

❁ ڪنهن وڏي ڪتاب جو حصو

❁ ڏگهو پنو (جنهن کي ڪتاب ٻڌائڻ لاءِ ٻيڻو ڀوڙو ڪري 16 يا 32 صفحا ڪنا ٺاهيا وڃن)

❁ [ع: جز جزَ - ڪٽڻ - حصن ۾ ورهائڻ]

– جُزُ بَندِي: [ا - مث] ڪتاب جي ننڍن ننڍن حصن يعني سورهن سورهن يا ٻٽيهن ٻٽيهن صفحن کي پاڻ ۾ ملائي جلد ٻڌڻ جو ڪم، شيرازه بندي

– جُزدانُ: [ا - مذ] اهو ڪپڙو جنهن ۾ ڪتاب ٻڌجن

– جُز وَ ڪُل: [صفت] ذرو ءِ سڄو

❁ سڄو سارو، سمورو، سڀ، ذرو پرزو

– جُزوِي: [صفت] جزن ڏانهن منسوب

❁ ڪجهه، ٿورو، مختصر

❁ حقير، ادنيٰ

❁ سرسري، مٿاڇرو

• جَزا ج جَزائُون: [ا - مث] بدلو، عيوضو

❁ نيڪيءَ جو بدلو (جيڪو اڳئين جهان ۾ ملي)، ثواب

❁ انعام، اُجورو

❁ [ع: جزيٰ = عيوض ڏيڻ]

❁ نتيجو، ڦل، ڪيتو

❁ علم نحو جي اصطلاح موجب اهو جملو، جو ڪنهن شرط ڪيل جملي جو نتيجو بيان ڪري

❁ ڏيرو، سي ٻهڄ

❁ ٻنڌ، جڃا، ڳڪ، چنبڙ

– **جَزاڪَ اللهُ:** [جملو] خدا توکي نيڪ بدلو ڏي!

٭ شاباش، مرحبا!

– **جَزا لوڙڻ:** [اصطلاح] سزا لوڙڻ. نتيجو ڀوڳڻ. بدلو ملڻ. بداعمالن جي سزا پائڻ

– **جَزاءِ خير:** [ا - مث] نيڪ عمل جو بدلو. سٺي ڪم جو اُجورو. ثواب. نيڪي

٭ [ع]

– **جَزاءِ في الدارين:** [جملو] الله تعاليٰ توکي ٻنهي جهانن ۾ نيڪ بدلو ڏي!

٭ [ع]

• **جَزرُ:** [ا - مذ] سمنڊ يا درياهه جي پاڻيءَ جو لاهه. پاڻيءَ جي لاٿ

٭ وِير جي لاٿ. وير جو موٽي لهي وڃڻ

٭ 'مَدّ' سان گڏ استعمال ٿيندڙ لفظ (مد وجزر). 'مد' جو ضِد

٭ [ع]

• **جَزمَ ج جَزمُون:** [ا - مث] علم املاءِ موجب حرف کي لِکت ۾ ساڪن ڏيکارڻ لاءِ مقرر ڪيل خاص نشاني (^). جيڪا ڏيکاري ته حرف تي نه زبر آهي نه زير، نه پيش. سڪون

• **جَزم:** [ا - مذ] پڪو. پختو. مضبوط. محڪم. مصمم. اَٽل

٭ پڪو ارادو

٭ [ع]

• **جُزو ج جُزا/اجزاءَ:** [ا - مذ] جز. ڀاڱو. حصو

٭ ذرو. پرزو

٭ [ضد: ڪل]

'جزو وڃايو جوڳئين، ڪُلَ سِين آهن ڪم' (شاهه/رامڪلي)

٭ ڪنهن به مرڪب انگ جو منفرد انگ يا حصو

٭ [ع: جز]

– **جُزا ڪڍڻ/ڪرڻ:** [اصطلاح] ڪنهن مرڪب انگ کي مُنفرِد حصن ۾ ورهائڻ (علم رياضيءَ جو اصطلاح)

– **جُزوي:** [اصطلاح] ڪجهه. ٿورڙ. ذرو. حقيف ادنيٰ. ٿورو ذرو. تمام ٿورو

• **جَزِيرُ ج جَزِيرَ:** [صفت] دشمن

٭ حاسد

٭ لعنتي

• **جَزِيرو ج جَزِيرا:** [ا - مذ] ٻيٽ. ديپ. خشڪيءَ جو اهو ٽڪرو جنهن کي چئني طرفن کان پاڻي هجي

٭ [ع: جزيرة]

• **جَزِيَہ/جِزيَہ:** [ا - مث] ڍل جو هڪ قسم (جيڪا اسلامي حڪومت ۾ غير مسلمانن کان فوجي خدمت جي عيوض ورتي ويندي هئي)

٭ [ع]

• **جَس:** [ا - مذ] شاباس. آفرين

٭ ساک. ناموس. نالو. ناماچاري. ناموري. شهرت. هاڪ. آبرو. عزت. حرمت. وڏائي. نيڪ نامي

٭ اعتبار

٭ اثر. تاثير

٭ برڪت

٭ وصف. خوبي. گڻ. ذاتي جوهر. لياقت. اِستعداد

٭ طاقت. قدرت. زور. ٻل

٭ ثواب. نيڪي. ڀلائي

– **جَسائِتو:** [صفت - مذ] جس وارو

٭ ناليرو. مشهور

٭ شاباس جو لائق. تحسين جوڳو. انعام جي لائق

– **جَسُ ڀريو:** [صفت - مذ] لائقن وارو

٭ آفرين جو مستحق

٭ ساک وارو

٭ اثر وارو

– **جَس ڪَرو** [صفت - مذ] شاباس جو لائق. تحسين جوڳو ناموس وارو. ناليرو

'ڪرو جس ڪري سڀ سپ ٿيرا' (شاهه / بلاول)

- **جَسُ هُجڻ:** [اصطلاح] آفرين هجڻ. شاباس هجڻ
- **جَسِي/جيسارو:** [صفت - مذ] جَس وارو. آفرين جي لائق
※ ناموس وارو. نالي وارو
● **جِسُ:** [ا - مذ] جيس. جيڏو
※ [صفت] مثل. جهڙو. ثاني
- **جِسُ جِسَ سان مِلڻُ:** [اصطلاح] هڪ جيڏن جو ميلاپ ٿيڻ. جيس جيس سان مِلڻ. جنس جنس سان ملڻ
● **جَسارَتَ:** [ا - مث] دليري. جرائت. بهادري. مردانگي. شجاعت. جوانمردي. حوصلو. همت. دلاوري. بيباڪي. سُبردلي
※ [ع: جسارة. جسر = بهادر ٿيڻ]
● **جَسامر:** [صفت] جسيم. وڏو. مضبوط (جسم ۾). ڳورو. ٿلهو
- **جَسامت:** [ا - مث] ٿلهائي. موٽائي. فربهي
※ بدن. ڊگهائي. ويڪرائي ۽ اونهائي جي ضرب ٿيل ماپ
※ [ع: جسامة. جسم = ٿلهو ٿيڻ]
● **جَستُ:** [ا - مذ] ٽپو. ڀل. ٽينگ. چال
※ [ف: جستن = ٽپو ڏيڻ]
- **جَستہ جَستہ:** [ظرف] ڪِٿي ڪِٿي. ٿورو ٿورو
● **جِستُ ۽ جِستَ:** [ا - مذ] ڌاتوءَ جو هڪ قسم (اڇيءَ ميرانجهڙي رنگ جي هن مان ٿانو ٺهن)
※ [پرا: جسد. سن: جسد]
- **جِستِي:** [صفت] جِستَ جو. جِستَ مان ٺهيل
● **جُستَتُ:** [ا - مذ] ٻوٽي جو هڪ قِسم (ڳاڙهن گلن سان)
※ [س/ڪوهه]
● **جُستجُو:** [ا - مث] ڳولا. تلاش. جاچ. پڇا ڳاڇا
※ [ف: جست + جو]
● **جَسٽِس:** [ا - مذ] انصاف. عدل. نياءُ
※ [صفت] جج. انصاف ڪندڙ. عادل
※ [انگ: Justice]
● **جَسٽِيفاءِ:** [فعل] صحيح ثابت ڪرڻ. سچو ٻيهارڻ. جوا ڏيڻ. جائز قرار ڏيڻ
※ [انگ: Justify]

- **جَسٽِيفڪيشن:** [ا - مث] جواز. عذر
※ سَٽاءُ. جوڙجڪ
※ [انگ: Justification]
● **جَسَدُ:** [ا - مذ] جِسم. بدن. تن. پِنڊو. ڏيل
※ [ع: جسد = رت جمڻ]
● **جِسرَ:** [ا - مث] پُل
※ [ع: جسر = پل بنائڻ]
● **جَسراجَ پوٽا:** [ا - خاص] هندن جي هڪ ذات جو نالو (جيسلمير ۾ پرمار سوين جي نسل مان)
● **جِسڪاڻِي:** [ا - خاص] بلوچن جي هڪ قبيلي جو نالو
● **جِسمُ ۽ جِسمَ:** [ا - مذ] بدن. تَن. بت. شرير
※ اها شيءِ جيڪا جاءِ والاري ۽ وزن رکي. مادو. وجود
※ [ع: جسمَ = ٿلهو ٿيڻ]
- **جِسماني:** [صفت] جسم جو بدني. ديهي. سريرڪ. مادي. بدني
- **جِسم ٽٽو ٿيڻ:** [اصطلاح] جسم ٺري وڃڻ
※ [مجازاً] مري وڃڻ. وفات ڪري وڃڻ
- **جِسمدارُ:** [صفت] جسم وارو. اهو مادو يا جسم جنهن کي ڏسي، سنگهي، ٻڌي، چکي يا ڇهي سگهجي
- **جِسمِي:** [صفت] بدني. جسم جو
● **جَسُو:** [ا - خاص] هڪ نَرُ جو نالو
※ [س/ٿ]
'جسو نرُ پارن، ڪٿي چِتي چڙيا' (شاهه)
● **جُسو ۽ جُسا:** [ا - مذ] جثو. بدن. تن. جسم
'جسو زنجيرن ۾ منهنجو راتيان ڏينهان روءِ' (شاهه/مارئي)
※ وجود. هستي
'جسي ۾ جبار جي، خفي خيمون ڪوڙ' (شاهه/يمن ڪلياڻ)
- **جُسو وَٽڻ:** [اصطلاح] اُرس پچڻ. ڪَر موڙڻ
※ [س/ٿ]
- **جُسيارو:** [صفت] جسيم. ٿلهو. موٽو. متارو

• جَسوجا/جَسودا: [ا - خاص] هندن جي هڪ ذات جو نالو
* [پرا: جسودا: سن: يسو + دا]

• جَسُولُ: [ا - مذ] بهادر، پهلوان، جوڌو
* خدمتگار
* [س/ات]
* جن
* [س/ٿ]

• جَسِي: [ا - مث] ڏڙهي، چڙب، دڙڪو
* [س/ل]

• جَسِيمُ ج جَسِيمَ: [صفت] ٿلهي بدن وارو، ٿلهو، متارو، موٽو، بدن ۾ پريل
* [ع]

• جَشَنُ/جَشنُ ج جَشَنَ: [ا مذ] خوشي، سرهائي، خوشيءَ جو ڏينهن، خوشيءَ جي محفل، شادمانو
* عيش، موج
'جاڳن جَشَن جن کي، سَڪ نہ ساري رات' (شاھ/يمن ڪلياڻ)
* بهادري
* حرفت
* [ف]

– جَشَنُ ڪرڻ: [اصطلاح] خوشيون ملهائڻ
* موجون ڪرڻ، عيش ڪرڻ

– جَشَنُ ملهائڻ: [اصطلاح] خوشي ملهائڻ، خوشيءَ جو ڏينهن ملهائڻ، ڏڻ ملهائڻ

– جَشنِي: [صفت] جشن وارو، خوشيءَ وارو
* جشن ملهائڻ وارو

• جُشڻُ: [مص - فعل لازمي] موٽڻ، ورڻ، پوئتي هٽڻ
* [س/لس]
* [جُشيو جُشندو جُشيل]

• جَعفَرُ: [ا - مذ] ندي، ننڍو درياھ
* [ع]
* [ا - خاص] مائٽهوءَ جو نالو

– جَعفَر صادق: [صفت] سچ جو درياءَ
* [ا - خاص] امام جعفر صادق عليہ السلام، ابن امام محمد باقر عليہ السلام جو اسم
* [ع: جعفر - ندي، درياءَ + صادق - سچ]

– جَعفَرِي: [صفت] حضرت امام جعفر صادق عليہ السلام جن سان نسبت رکندڙ
* حضرت امام جعفر صادق عليہ السلام جن جي فڪر جو پوئلڳ، اثنا عشري، شيعو

• جَعفَرُ: [ا - مذ] پسارڪي وکر جو هڪ قسم (هي هڪ وڻ جو ڦل آهي ڳاڙهاڻ مائل عناب جيڏو دائي رنگ پورو ذائقو ٻکو ۽ ڪوڙو ٿئي، گرم خشڪ تاثير رکي ٿو). جافر، جائڦل

• جَعفَرآباد: [ا - خاص] بلوچستان صوبي جي هڪ ضلعي ۽ شهر جو نالو

• جَعفِرانِي: [ا - خاص] بگٽي بلوچن جو هڪ قبيلو ('جعفر' جي اولاد مان)

• جَعفِرِي: [ا - خاص] هڪ قبيلي جو نالو

• جَعلُ: [ا - مذ] دغا، دولاب، فريب، ٺڳي
* بناوٽ، نقل، هٿرادو ٺاهيل (دستاويز صحيح وغيره)
* ٺاهڻ، بنائڻ

– جَعل ساز: [صفت] دوکيباز، شرير، فريبي، دغاباز
* ڪوڙا دستاويز لکندڙ، ڪوڙيون صحيحون ڪندڙ
* [ع: جعل + ف: ساز]

– جَعل سازِي: [ا - مث] ٺڳي، فريب، دغا، هٿ جو ڪيڏ
* ڪوڙن دستاويزن لکڻ يا ڪوڙين صحيحن پائڻ جو ڪم

– جَعلِي ج جَعلِي: [صفت] نقلي، بناوٽي، هٿ جوٺاهيل، هٿرادو، ڪوڙو (دستاويز سِڪو يا نوٽ وغيره)

• جُغرافِيہ/جُغرافِي: [ا - مث] جاگرافي، زمين جي مشاهري جو علم (جيڪو زمين جي آبادي آب جي رتن پوتن ۽ حيوانات وغيره جون حالتون بيان ڪري)
* [يو: جاگرافي: انگ: Geography]

– جُغرافِيہ دانُ: [صفت] جاگرافي جي علم ۾ مهارت رکندڙ

• جَغُرُ ج جَغَرُ: [ا - مذ] ڪار اکيو (سياھ چشم) ۽ ڏگهن پرن وارو شڪاري پکي

• جَغَزُ ج جَغَزُون: [صفت - مث] ٺلڪل ايري (چوپائي)
* [س/ڪوھ]

• **جَغولِي ج جَغولِيُون**: [ا - مث] ڏوڙ (جيڪا بازڪي هٿ تي
ڪٽڻ وقت تنگ ۾ ٻڌجي). دوال
◦ [س/ات]

• **جَفا ج جَفائُون**: [ا - مث] ظلم. سِتم. انڌير. زيادتي. تشدد.
ناانصافي. جور. جار. ڌاڌائي. زبردستي. سختي. مارڪٽ
◦ ڏک. ڏنجهه. درد. تڪليف. ڏقت. ڪشالو. مصيبت
◦ بي وفائي اهي ڪرتب جن سان ظلم، زوري ۽ ناانصافي ڪئي وڃي
◦ [ف]
'ستم ياد آيو جفا ياد آئي، وري دل ڏيڻ جي خطا ياد آئي' (نثار بزمي)

– **جَفاپيشه**: [صفت] ظالم. ستمگر. زيادتي ڪرڻ وارو. ستائيندڙ
◦ [مجازاً] معشوق. محبوب

– **جفاجُو**: [صفت] ظالم. ستمگر. زيادتي ڪرڻ وارو. ستائيندڙ
◦ [مجازاً] معشوق. محبوب

– **جَفاشِعار**: [صفت] ظالم. ستمگر. بيرحم. ستائيندڙ
◦ [مجازاً] معشوق. محبوب

– **جَفاڪار**: [صفت] ظالم. ستمگر. بيرحم. ستائيندڙ
◦ [مجازاً] معشوق. محبوب

– **جَفاڪش**: [صفت] سختي سهندڙ
◦ محنتي. پورهيت. اڻ ٿڪ پورهيو ڪرڻ وارو
◦ اورچ. هردم پاڻ پتوڙڻ وارو
◦ [مجازاً] عاشق

– **جَفاوَرُ ج جَفاوَرَ**: [صفت] ظالم. ستمگر. بيرحم. پاپي
'ڳهيو ڳڙڪايو وڃن، جبرا جفاور' (استاد بخاري)

• **جُفتُ ج جُفتَ**: [ا - مذ] جوڙو. جٽ. ٻٽ. ٻڌي. ٻٽو
◦ [ضد: 'طاق']
◦ [صفت] هڪ جهڙو
◦ [ف]

– **جُفتِ حَلال**: [ا - مذ] جائز جوڙو. زال مڙس
◦ [ف]

– **جُفتِي**: [صفت] جوڙو. ٻٽو. گنڍيل
◦ [ا - مذ] نر ۽ مادي، جو پاڻ ۾ ملڻ

• **جَفَرُ**: [ا - مذ] اهو علم جنهن جي وسيلي غيب جون
خبرون معلوم ڪجن. آئنده ٿيڻ وارن واقعن جو علم
◦ [ع]

– **جَفرِي**: [صفت] جفر جو علم ڄاڻندڙ

• **جَڪَ**: [ا - مذ] خارون. ساڙ. وَڍ (اندر ۾). ٻور. غصي ۽
جوش جي حالت

– **جَڪَ اچڻ**: [اصطلاح] خارون اچڻ. خار اچڻ. ساڙ اچڻ.
جوش جاڳڻ

– **جَڪَ ڪائڻ**: [اصطلاح] خارون ڪائڻ. ساڙ ڪائڻ. جوش ڪائڻ

• **جَڪُ ج جَڪَ**: [ا - مذ] واهه جي تري ۾ ٻڌل ٻنڌ
(جيڪو لڪڙين ۽ ڪاٺين سان ٻڌو ويو هجي). ٻندو
◦ ڪچي ڪوهيءَ جي تري ۾ ٻڌل وريو
◦ [س/ڪوهه]
◦ ڍنگرُ
◦ لين ۽ ڄارين جا ڇينيا (جيڪي ڪوري، چرو وغيره ۾ ٻارڻ جو ڪم ڏين)
◦ ڪوهه جو ڄڪُ
◦ [س/ڪوهه]
◦ هيانءَ تي چڙهيل گرهه

– **جَڪڻُ**: [مصدر] ڪاٺين، ڪارين يا ٻانث وغيره سان ڪنهن
واهه يا موري کي بند ٻڌڻ. ٻندو ڏيڻ
◦ وريو ٻڌڻ (ڪوهيءَ کي)
◦ ٻڪڻ. ٻڪ ڪرڻ. ٻڪي هڻڻ

• **ڄِڪَ ج ڄِڪُون**: [ا - مث] ٻڪريءَ جي کل مان ٺهيل دبي
(جنهن ۾ تيل، گيهه وغيره وجهجي). زڪ

• **جُڪارُ**: [صفت] اڏ ڍايو
◦ [س/ڪوهه]

• **جَڪِرجَڻُ:** [مص - فعل مجهول] ساڻو ٿيڻ (جيئن نانگ ڏنگ هڻڻ کان پوءِ ٿيندو آهي)، بي سُتو ٿيڻ

⁂ [جَڪِريو جَڪِريو جَڪِريل]

• **جَڪَڙُ:** [ا - مث] پڪڙ. گرفت. قبضو

– **جَڪِڙائِڻُ:** [مصدر 'جڪڙڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] سوگهو ٻڌائڻ. قابو ڪرائڻ

⁂ [جَڪِڙيو جَڪِڙيندو جَڪِڙيل]

– **جَڪِڙجَڻُ:** [مصدر 'جڪڙڻ' مان فعل مجهول] سوگهو ٻڌجڻ. قابو ٿيڻ

⁂ [جَڪِڙيو جَڪِڙيو جَڪِڙيل]

– **جَڪِڙڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڪشي ٻڌڻ. چِڪي ٻڌڻ. قابو ٻڌڻ

⁂ سوگهو جهلڻ

⁂ ڪشڻ

⁂ هٿڪڙي هڻڻ

⁂ [سن: يڪت + ڪرڻ]

⁂ [مص] جَڪِڙڻ

⁂ [امر] جَڪِڙ

⁂ [مضارع] جَڪِڙيان (ج) جَڪِڙيون، جَڪِڙين (ج) جَڪِڙيو. جَڪِڙي (ج) جَڪِڙين

⁂ [زمان حال ناهي لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

⁂ [حال] جَڪِڙي ٿو (ج) جَڪِڙين ٿا

⁂ [حال مث] جَڪِڙي ٿي (ج) جَڪِڙين ٿيون

⁂ [ماضي] جَڪِڙيو (ج) جَڪِڙيا

⁂ [ماضي مث] جَڪِڙي (ج) جَڪِڙيون

⁂ [مستقبل] جَڪِڙيندو (ج) جَڪِڙيندا

⁂ [مستقبل مث] جَڪِڙيندي (ج) جَڪِڙينديون

⁂ [اسم مفعول] جَڪِڙيل

– **جَڪِڙي چڏڻ:** [اصطلاح] ٻڌي ڇڏڻ. سوگهو ڪرڻ. قابو ڪرڻ

⁂ ڪڙي ڇڏڻ (زنجيرن سان)

⁂ وڪوڙي ڇڏڻ

– **جَڪِڙيلُ ج جَڪِڙيلَ:** [صفت] ٻڌل. سوگهو. قيد. اسير. قابو ڪيل

'سگهه ڏي اهڙي سڄ، منهنجي جڪڙيل جيءَ کي' (شيخ اياز)

• **جِڪَس:** [ظرف] جيڪس. شايد

'جِڪس ياد ڪياس ررويي وڻڪار ۾' (شاهه)

• **جَڪو:** [صفت] رندو هٿي لسو ڪيل ڪاٺ. رنديل ڪاٺ

• **جَڪَ:** [ا - مث] بَڪ. ٻَڪي. جهڳي. بڪواس. جَڪ

'جبل ماري جَڪ، جو آڏو آريچن جي' (شاهه/ديسي)

⁂ جڏو ڪر

⁂ ڪوڙ

⁂ ڪاوڙ. خار

– **جَڪَ جَڪَ لائڻ:** [اصطلاح] بڪ بڪ ڪرڻ. ٻکي هڻڻ. بڪواس ڪرڻ. اجايو مٿو کائڻ

– **جَڪَ مارڻ:** [اصطلاح] اجائي بَڪ ڪرڻ. مٿو هڻڻ

⁂ ڪوڙ ڳالهائڻ

⁂ خارَ کائڻ

⁂ ٻٽاڪون هڻڻ. بيسود ڳالهيون ڪرڻ

– **جَڪَڻُ:** [مص - فعل لازمي] بَڪڻ. بَڪ ڪرڻ. جهڳي هڻڻ. اجايو مٿو هڻڻ

⁂ هَٻَل ڪرڻ

⁂ ڪاوڙجڻ. ڪارَ کائڻ

⁂ جَڪ مارڻ

گولي گهاگهائي گهوڙي جت جڪن ٿا جانار' (شاهه)

⁂ [جَڪيو. جَڪيا. جَڪي. جَڪيون. جَڪندو. جَڪندا. جَڪندي. جَڪنديون. جَڪيل]

– **جَکِي ج جَکِيُون:** [ا - مث] بَڪَ. ٻڪي. جهڳي. ٻڪواس

* [صفت] بَڪَ ڪندڙ. ٻڪي هڻندڙ. اجايو ڳالهائيندڙ. ٻڪواسي

• **جُکَ:** [ا - مث] ڏک. ايذاءُ. درد. ڏنجهو. مصيبت. تڪليف

* ڪنڊڪو. ڳڻتي. فڪر. جهوري. آنڌ مانڌ

– **جُکائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڏکوئڻ. تڪليف ڏيڻ. رنجائڻ

* ڳڻتيءَ ۾ وجهڻ

* [مص] جُکائڻ

* [امر] جُکاءِ

* [مضارع] جُکايان (ج) جُکايون. جُکائين (ج) جُکايو. جُکائي (ج) جُکائين

* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

* [حال] جُکائي ٿو (ج) جُکائين ٿا

* [حال مث] جُکائي ٿي (ج) جُکائين ٿيون

* [ماضي] جُکايو (ج) جُکايا

* [ماضي مث] جُکائي (ج) جُکايون

* [مستقبل] جُکائيندو (ج) جُکائيندا

* [مستقبل مث] جُکائيندي (ج) جُکائينديون

* [اسم مفعول] جُکايل

– **جُکِ جُکِ هُئڻُ:** [اصطلاح] ڳڻتي هئڻ. اُلڪو هئڻ. فڪر هئڻ. اونو هئڻ. آنڌ مانڌ هئڻ. ڪنڊڪو لڳڻ

– **جُکَڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڏکڻ. سور ٿيڻ. ايذاءُ ٿيڻ

* يادِ اچڻ. هُرڻ

* اونو ٿيڻ. ڳڻتي ٿيڻ

* اوسيئڙو ٿيڻ

* چڪڻ (لث)

* [جکيو. جکيا. جکي. جکيون. جکندو. جکندا. جکندي. جکنديون. جکيل]

– **جُکڻو ج جُکڻا:** [صفت] ڏکوئيندڙ

* چڪندڙ (لث)

* ڳڻتيءَ وارو

– **جُکِڙي ج جُکِڙيُون:** [ا - مث] ڳڻتي فڪر

• **جَکاتِ:** [ا - مث] جنتي

* [س/ل]

• **جَکَرَ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

* [س/ات]

• **جَکِرا:** [ا - خاص] هڪ قبيلي جو نالو

• **جَکِراڻِي:** [ا - خاص] بلوچن جي هڪ قبيلي جو نالو (جنهن جا پنج پاڙا سانبولاڻي (يا ساواڻي)، درڪاڻي موچاڻي دوداڻي سياه ڦاز آهن)

• **جَکِرو:** [ا - خاص] جکرن جي قبيلي جو

* سنڌ جو هڪ حاڪم 'جام جکرو' (جيڪو وڏو سخي هو سندس بي اجو نالو لوڊو ڪيهر هو جنهن کي 'جادم' ۽ 'جکري' نالي ٻه پٽ ها) 'پسندي ٿي پرٿيا، جکروئي جاڃڪ' (شاهه/بلاول)

• **جَکَڙَ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

* [س/ات]

• **جَکِي:** [ا - مث] ٻڪي. جهڳي

* [س/ڪوهه]

– **جَکِي هَڻڻُ:** [اصطلاح] جهڳي هڻڻ. ٻڪي هڻڻ. ٻڪواس ڪرڻ

• **جُکِي ج جُکِيُون:** [ا -مث] ڏک. اهنج. ايذاءُ. مصيبت. ڏنجهو

* بک. ڏاڪو

'جوراءِ وٺ رات رهي، تنهن کي جکي جانڪيئان نه ٿئي' (شاهه)

* هيج

* [س/ڪوهه]

* لالچ

* [س/ڪوهه]

• **جَڳُ ج جَڳَ:** [ا - مذ] پاڻي يا ٻي ڪا پاڻياڻي شيءِ وغيره وجهي رکڻ جو ٿانءُ. وڏو پيالو جنهن ۾ هٿيو هجي. گهگهي. صراحي

* [انگ: Jug]

• **جُڳُ ج جُڳَ:** [ا - مذ] جڳ. مدت. عرصو. زمانو

* [پرا: جگم، سن: يُگم]

• **جَڳاتِي ج جَڳاتِي:** [صفت - مذ] خيرات يا زڪوات وٺڻ وارو

• **جُڳِت:** [ا - مث] بندگي

☼ خيال، ڌيان

☼ استِغراق، مراقبو

'جوگي جگت ڪرتا نهين، جوگي بنا تو ڪيا هوا' (سچل سرمست/اردو)

– **جُڳِتِي:** [صفت - مذ] هڪ خيال وارو، يڪمنو

☼ اِستِغراق يا مراقبو ڪندڙ

☼ [س/ات]

• **جَڳدالِي/جَدگالِي:** [ا - خاص] جدگالي، سنڌي بوليءَ جو هڪ لهجو (جيڪو جيڪب آباد جي مٿين پٽيءَ ۾ سنڌي ۽ بلوچ ڳالهائڻ ۾ ڪتب آڻين جڏهن ته بلوچستان ۽ ايران ۾ جگدال قبيلي وارا به ڳالهائين)

• **جِڳَرُ/جِڳِرُ ج جِڳَرَ:** [ا - مذ] پيٽ جي رئيس عضون مان هڪ جو نالو، جيرو، ڪليجو

'جيرا، جگر بڪيون، پاسارا پيٽي' (شاهه/يمن ڪليان)

☼ دل، جيءُ، جانِ

☼ طاقت، زور، ٻل

☼ همت، حوصلو، جرائت، مجال

☼ [صفت - مذ] اولاد

☼ ويجهو عزيز، رت

☼ سڄڻ، پيارو، محبوب، معشوق

☼ دوست

☼ [ف: جِگَر]

– **جِگر بَندُ:** [صفت] پٽ، اولاد

☼ تمام ويجهو عزيز (جهڙوڪ: پاءُ وغيره)

☼ جان کان به پيارو

– **جِگر جِگر هُئڻ:** [اصطلاح] پنهنجو ورڻ به پنهنجو هئڻ، عزيز ڪهڙي به حالت ۾ ورڻ به عزيز آهي، پنهنجي جو سيڪو خيال ٿو رکي

– **جِگر جو رت پيئڻ:** [اصطلاح] ڪاوڙ مارڻ

☼ تڪليفون ڏسڻ، ڏکڙا سهڻ

– **جِگر دوزُ:** [صفت] جيري تي اثر ڪندڙ، جگر ساڙيندڙ

– **جِگر ڦاٽڻ:** [اصطلاح] سخت صدمو رسڻ

☼ ڪنهن جي مصيبت ڏسي نه سگهڻ

☼ هينئون ڦاٽڻ (ڊپ، صدمي وغيره کان)

☼ مري وڃڻ

☼ حد کان وڌيڪ خوشي ملڻ

– **جِگر کي شاباس هُجڻ:** [اصطلاح] همت کي آفرين هئڻ، حوصلي کي شاباس هئڻ، آفرين هئڻ

☼ دليريءَ جو ڪم ڪرڻ

– **جِگر گوشو:** [صفت - مذ] جگربند، جگر جي ڪنڊ ٽڪرو

☼ پٽ، ڌيءُ، اولاد

– **جِگرِي:** [صفت] جگر سان واسطو رکندڙ، دل سان لاڳو (مرض، روڳ يا بيماري وغيره)

☼ جگر جو، دِل وارو، دِلي (جگري ڏک، وغيره)

☼ پيارو، دل گهريو

☼ سچو، وفادار، گهرو دوست، عزيز

– **جِگرِي ڏکُ:** [ا - مذ] جگر وارو ڏک، سخت صدمو، موتمار ڏک، لاعلاج مصيبت يا صدمو

☼ اهڙو داغ جو ڌوپي نه سگهي، نقصان جنهن جو ازالو ناممڪن هجي

– **جِگرِي ناتو:** [ا - مذ] دِلي ڳانڍاپو، رت جي مائٽي، ويجهو رشتو، گهاٽو سٻنڌ

• **جَڳِراڻِي:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

☼ [س/ل]

• **جَڳِسِي:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **جَڳِلَر:** [صفت] بازيگر، مداري، جادوگر

☼ [انگ: Juggler]

• **جَڳِ مڳِ/ جَڳِ مڳِ:** [ا - مث] ڪِهڻ وڌ ٿيندڙ روشني (جيڪا اکين کي وڻي)، چمڪاٽ، نُورا

• **جَگَن ناٿ:** [ا - خاص] ايشور جو صفاتي نالو

٭ ناٿ پنٿ وارن تي هڪ گروهه جو نالو

٭ [سن: جگت + ناٿ = دنيا جو مالڪ]

• **جُگنُو ج جُگنُو:** [ا - مذ] هڪ اُڏامندڙ جيت جو قسم (جيڪو رات جي پهر ۾ روشن پڻ ٿيندو آهي)، ٽانڊاڻو، ڪڙڪيتو

٭ [هند]

• **جَڳِيرَ/جَڳيرِي:** [ا - مث] اها رقم جيڪا هڪ ٻئنڪ مان ٻيءَ ٻئنڪ ڏانهن موڪلجي

• **جَڳُ ج جَڳَ:** [ا - مذ] دنيا، جهان، سنسار، عالَم، زمانو، مخلوق

٭ [سن: جگت]

'وٺ ڪنجڪ ڪريم جي، جَڳ جو والي جو' (شاهه/بروو سنڌي)

-

'اسان تي الزامَ، آئندا جَڳ جيئڻ جا' (شيخ اياز)

– **جَڳُ آڌارُ:** [صفت] دنيا جو پرورسو، خدا تعالى

– **جَڳ بِيتِي:** [ا - مث] جيڪي ڪجهه ٻين تي گذري رهيو هجي، زماني جون حالتون

٭ قصا، ڪهاڻيون

– **جَڳُ ٽپائِڻ:** [اصطلاح] هڪ هڪ کي سڏڻ هر ماڻهوءَ کي رنجائڻ سڀ ڪنهن سان ڦٽائڻ

– **جَڳُ پالُ:** [صفت] جڳ کي پالڻ وارو، رزاق

– **جَڳُ پَتِي:** [صفت] دنيا جو مالڪ، حاڪم

– **جَڳ جاتِي:** [صفت] ڏاڍو مشهور، ملڪن ۾ مشهور

٭ وڏيءَ معرفت وارو

– **جَڳ جِي نائِي ٻَڻجڻ:** [اصطلاح] سڀ ڪنهن جو بنا اُجوري ڪم ڪرڻ، مفت ۾ خدمت ڪرڻ، هر ڪنهن سان نباهڻ

– **جَڳ داتا:** [صفت] ملڪ جو والي، بادشاهه

– **جَڳدِيش:** [صفت] سڄي جهان جو مالڪ، ايشور

٭ [سن: جگديش؛ جگت = جهان + ايش = حڪمران، ايش = حڪم هلائڻ]

– **جَڳُ ڏامَ ڪرڻ:** [اصطلاح] دنيا کي فيض رسائڻ، عام خلق جي خدمت ڪرڻ

– **جَڳُ کِلائڻ:** [اصطلاح] بيعزتي ڪرائڻ، خواريءَ جهڙو ڪم ڪرڻ

• **جَڳُ ج جَڳَ:** [ا - مذ، مث] پاڻي يا ٻي ڪا پاڻياڻي شي، وغيره وجهي رکڻ جو هڪ ٿانءُ، جنهن ۾ هٿيو هجي، گهڙِڪي، صراحي، ڪوزو، آب دان

٭ [انگ: Jug]

• **جَڳُ ج جَڳَ:** [ا - مذ] قرباني، يگ

٭ ڪرم ڌرمي يا يج جو ڪم

٭ [سن: يگيه يج = قربانيءَ سان پوڄا ڪرڻ]

– **جَڳُ ڪرڻ:** [اصطلاح] ڌرمي يج

٭ ساڌو فقيرن ۽ عام خلق کي کارائڻ

– **جَڳياسِي:** [ا - مذ] ايشور جو طالب، سچو درويش، سالڪ

• **جُڳُ ج جُڳَ:** [ا - مذ] زمانو، وقت، دؤر، عرصو، اَيامُ (هندو فلسفي موجب دنيا کي پيدا ٿئي چار جڳ ٿيا آهن، ستُ جڳُ، تريتا جڳ، دواپر جڳ، ڪلجڳ)

'جيئڻا اڳي جي جيئا، جڳ جڳ سي جيئن' (شاهه/معذوري)

٭ [پرا: جگ؛ سن: يگ]

– **جُڳان جُڳ:** [ظرف] زماني کان، عرصي کان، پيڙهين کان، آوائل کان

– **جُڳُ جُڳُ:** [ظرف] هميشه، سدائين، دائمي، اَبدي

– **جُڳُ جُڳُ جِيئو:** [دعائيه جملو] هميشه خوش هجو، سدائين آباد، تندرست ۽ چاق ۽ چوبند رهو

• **جُڳُ ج جُڳَ:** [ا - مذ] جوڙو

٭ داءُ، ڪيڏ

٭ پاڇاري وغيره

٭ [سن: يگم]

– **جُڳُ ٻَڌَڻ:** [اصطلاح] جوڻا راند ۾ داءُ هارائڻ

٭ راند ۾ ڏڪر تي راند ۾ چهه ڏڪر پورا ٿين

– **جُڳُ ڦِٽڻ:** [اصطلاح] جوين راند ۾ هڪ چيلي ۾ گڏ ٿيل سارين جو ڦٽڻ

'جڳ جني جا سيئي سلامت، جا ڦِٽي سا ماري' (شاهه)

– **جُڳُ ڪرڻ:** [اصطلاح] گڏ ڪرڻ. جوڙ ڪرڻ

• **جَڳادِ:** [ا - مث] ڪمال. معراج. بلندي. سڀ کان اونچو مقام

○ [ضد: آد = ابتدا. شروعات. منڍ. آغاز]

'لوليون ڏئي تولاءِ آيل آدِ جڳادِ جي' (شيخ اياز)

• **جُڳاڙُ ج جُڳاڙَ:** [ا - مذ] اٽڪل. حرفت. چالاڪي

○ اَڻ هوندِ ۾ ڪم ڪڍڻ جي حالت

○ وقت جو کاڌو هضم ڪرڻ لاءِ رات کي هلائڻ جي حالت

• **جُڳائِڻ:** [مص - فعل لازمي] ٺهڻ. ٺهي اچڻ. موزون هئڻ

○ مناسب هجڻ

○ [جڳايو. جڳايا. جڳائي. جڳايون. جڳائيندو. جڳائيندا. جڳائيندي. جڳائينديون. جڳايل]

– **جُڳائِتو/جُڳائِيندو:** [صفت - مذ] جڳائيندڙ. ٺهندڙ. مناسب. لائق

• **جَڳَتُ ج جَڳَتَ:** [ا - مذ] جهان. دنيا. سنسار. ڪائنات. جڳ. عالم

○ [سن: جڳت: گسر = وڃڻ]

– **جَڳَتُ اُجارڻ:** [اصطلاح] دنيا اُجارڻ. ڌرتي سنوارڻ

'نڪتہ نهاري، جَڳت اُجاري، الڳ الڳ ڏڳ، نظر نظر جو' (استاد بخاري)

• **جُڳَتِ:** [ا - مث] سنڀال. خبرگيري

○ خيال

○ جوڙتوڙ. ناهہ ٺوهہ

○ سازش

○ صفائي. سنائي

○ پرهيز. زڪ. ڪِري

○ ڪاريگري. چالاڪي. هوشياري. اُستادي

○ طرز. ڍنگ. انداز

○ قدرت جو ڀيد

○ دليل

○ تجويز

○ جوڳ واري رهڻي ڪهڻي ۽ رهاڻ

○ [سن: يڪتيهہ]

– **جُڳِتِي ج جُڳِتِي:** [صفت - مذ] سنڀال وارو. سنجم وارو

○ ڪِرياتو. زڪ وارو

○ پرهيزگار. مُتقي

• **جُڳُتُ/جُڳِتِي:** [ا مذ] ايڪو. ٻڌي. اتحاد. ناهہ. صلح. هيڪڙائي

○ [س/ات]

• **جَڳِتِياڻِي:** [ا - خاص] هندن (عاملن) جي هڪ آکهہ جو نالو

• **جَڳَتُ:** [ا - مذ] جڳت. جڳ. دنيا. سنسار عالم. جهان

○ [س/ل]

• **جَڳپالُ:** [صفت] جهان کي پالڻ وارو

• **جَڳَدِ ج جَڳَدُون:** [صفت - مث] ٻنهہ اَبري (چرپائي). جغز

○ [س/کوهہ]

• **جَڳَنناٿِي:** [ا - مذ] ڪپڙي جو هڪ قسم (جيڪو اُجو ٿئي)

○ اهو ٿانءُ جنهن ۾ جوڳي فقير کاڌو تيار ڪن

• **جَڳَن ناٿِي:** [صفت - مذ] جڳن ناٿ ڌرم جو پوئلڳ

• **جَڳَڻُ:** [مص - فعل لازمي] جاڳڻ (ننڊ مان). سجاڳ ٿيڻ

○ روشن ٿيڻ. ٻرڻ. چمڪڻ

○ دکڻ. ڏکڻ (باهہ)

○ [جڳيو. جڳيا. جڳي. جڳيون. جڳندو. جڳندا. جڳندي. جڳنديون. جڳيل]

• **جَڳهہ ج جَڳهون/جَڳهيون:** [ا - مث] هنڌ. ماڳ. منزل. جاءِ. جوءِ. آستان

○ گهر. آشيانو. ٺڪاڻو. مڪان. آرامگاهہ. بيٺڪ. اوطاق. ٺاڪ

○ رستو. لنگهہ. پيچرو

○ ٽڪري (زمين جي)

○ وسعت. گنجائش

○ نشست. ويهڻ جي جڳهہ

○ عهدو. آسامي. ملازمت

○ [ڪنايہ] سامي. لحد. مدفن

'مرحوم کي جڳهہ ڏيو' (جملو)

○ [ف: جگہ]

– **جَڳَهه ڏيڻ:** [اصطلاح] جاءِ ڏيڻ
* ويهارڻ
* نوڪري ڏيڻ
* رستو ڏيڻ. اڳيان پري ٿيڻ
* تدفين ڪرڻ. جنازو دفن ڪرڻ

– **جَڳَهه ڪرڻ:** [اصطلاح] جاءِ ڪرڻ
* هٿي هنڌ ڪرڻ
* پاٿاري ڪاهڻ
* دل ۾ گهر ڪرڻ
* پردو ڪرڻ (عورت جو)

• **جَڳِياسِي:** [ا - خاص] هندن جي هڪ ذات جو نالو. جڳسي

• **جَلَ:** [فعل ماضي] وڏو ٿيو (وڏو آهي. شان وارو آهي)
* [ع]

– **جَلَّ جَلالُهُ:** [جملو] وڏي آهي اُن جي بزرگيءَ وڏو آهي هن جو شانُ (الله پاڪ جي حمد ۾ مستعمل جملو)
'پاڻ ئي جل جلاله، پاڻ ئي جان جمال' (شاهه/ڪلياڻ)

• **جَلُ:** [ا - مذ] پاڻي. آب. جَرُ
'مرڪي مهمانن کي، جرڪي پيشارين جَلُ' (استاد بخاري)
* نير (گوڙهن جا)
* [سن: جل = پاڻي]

– **جَلُ ٿَلُ:** [ا - مذ] پاڻي ءِ خشڪي. جر ٿر

– **جَلُ ٿَلُ ڪرڻ:** [اصطلاح] بوڙ بوڙان ڪرڻ. پاڻي ئي پاڻي ڪرڻ (مينهن يا بوڏ جو)

– **جَلُ پاڻِي ڪرڻ:** [اصطلاح] نيرن ڪرڻ

– **جَلُ پَرلَئِي:** [ا - مث] بوڏ. زبردست بوڏ
* دنيا جو سوني اصلوڪي حالت ۾ بدلجڻ جي حالت. دنيا جو خاتمو. فنا. قيامت

– **جَلُ پَنڇِي:** [ا - مذ] آبي پکي. پاڻيءَ جو پکي

– **جَلُ پوڄا:** [ا - مث] پاڻي پوڄا. پاڻيءَ ۾ ڪيل عبادت

– **جَلُ مانس/ماڻهو:** [ا - مذ] هڪ قسم جو خيالي ماڻهو (جنهن لاءِ چون ٿا ته سمنڊ ۾ اندر رهندو آهي)

– **جَلُ ماڻهو هُجڻ:** [اصطلاح] عجب جهڙو ماڻهو هجڻ

– **جَلُ هَٿي:** [ا - مث] تمام وڏي بوڏ

– **جَلِئِي:** [ا - صفت - مث] پاڻيءَ واري. آبي
'جلئي جڳهت' جي سيٺي حاضر ۾ حڪما' (فقير محمد ماچي)

• **جَلُ ج جَلَ:** [ا - مذ] ساڙ. ڪام. پچ. باهه. ساڙو
'ڪارون وس وڏا ڪري، انس جوش گهڻائي جل' (رمضان واڍو)
* ڪاوڙ جو اُڌمو
* جڪُ. جولان. سوز

– **جَلتُو:** [صفت] سڙندڙ. برندڙ. جلندڙ (جوش ۾)

– **جَلقَتاڪو ج جَلقَتاڪا:** [صفت - مذ] چالاڪ. تڪڙو. ڦڙت. چست. تيز. تکو

• **جُلُ ج جُلَ:** [ا - مذ] ڏاس مان ٺهيل غاليچو. فراسي
* ڪيس وغيره (جيڪو اُٺ جي پاڪڙي تي وجهڻ يا هنڌ تي وڇائڻ لاءِ استعمال ٿئي)
* [س/ڪوهه]
* رَڇ جو هڪ قسم
* [س/ل]

• **جَلا:** [ظرف] ملڪ مان ڪڍي ڇڏڻ. لوڏي ڪڍڻ (هي لفظ 'وطن' سان گڏ استعمال ٿيندو 'جلاوطن')
* [ع: جلا = نيڪالي ڏيڻ]

– **جَلاوَطنُ:** [صفت] وطن کان ٻاهر. ملڪ مان لوڏيل. وطن کان تڙيل

– **جَلاوَطن ڪرڻ:** [اصطلاح] ملڪ نيڪالي ڏيڻ. ديس نيڪالي ڏيڻ

– **جَلاوَطنِي:** [ا - مث] ملڪ نيڪالي. ديس نيڪالي. بنواس

• **جِلا:** [ا - مث] چمڪو. روشني. ضياء
* رونق
* اوجر. صفائي
* [ع: جلا = چمڪائڻ]

– **جِلا ڏيڻ:** [اصطلاح] چمڪائڻ. اُجارڻ. صيقل ڪرڻ

• **جُلابُ ج جلابَ:** [ا - مذ] دست آڻيندڙ دوا
* دست. پيٽ. اسهال
* [انگ: Jalap]

– **جَلابُ ڏِيڻُ:** [اصطلاح] دست آڻيندڙ دوا ڏيڻ، هنگائڻ (تڪليف ڏيڻ)

• **جَلاجَل:** [ا - مذ] ساز جو هڪ قسم، جانجهه

⁕ [ع: جلجل = وڄڻ - گُـنجڻ]

• **جَلادُ ج جَلادَ:** [ا - مذ] چهبڪ يا ڪوڙا هڻڻ وارو، قتل ڪندڙ يا ڦاسي ڏيندڙ، اهو ماڻهو جنهن تي قانون طرفان ماڻهوءَ کي ڦاسي ڏيڻ جو ڪم رکيو ويو هجي

⁕ [ع: جلد = چهبڪ هڻڻ]

⁕ ظالم، بي رحم، جفاڪار، ڪٺور، وڏو پاپي

– **جَلاد پڻو:** [ا - مذ] ظلم، بي رحمي، بي قياسي

• **جَلادَتَ:** [ا - مث] بهادري، جوانمردي

⁕ چُستي، ڦـڙتائي

⁕ زور، ٻل، طاقت، سگهه

⁕ [ع]

• **جَلاد فَلَڪ:** [ا - مذ] مريخ، منگل گرهه، Mars

• **جَلالُ:** [ا - مذ] بزرگي، وڏائي، عظمت، شان

⁕ دبدبو، شوڪت

⁕ غصو، ڪاوڙ، ڏمر، جوش، غضب

⁕ [ع: جلال]

– **جَلالَتَ:** [ا - مث] عظمت، شان، شوڪت، وڏائي

⁕ جوش، غصو، ڪاوڙ

⁕ ڏمر، قهر، غضب

– **جَلالِي ج جَلالِي:** [صفت - مذ] جلال وارو، غضبناڪ

⁕ جهيڙاڪ، سخت ڪاوڙ ڪندڙ

• **جَلالاڻِي:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **جَلاڻُ:** [ا - مث] رنڌڪ، جهل

⁕ ساڙ

ته ڪِٿر ويچاري، وس وڏي پر جلاڻ ڪي جبلن (ميون عيسى)

• **جَلاڻُ:** [صفت] چڙيل، ترڪ ڪيل

• **جَلاوَتَ:** [ا - مث] جَلڻ، ساڙ، ٻارڻ

’ڪيائين ڪيچين لئي، جسو جلاوت‘ (شاهه/معذوري)

⁕ حسد، تپسو، خار

• **جَلائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] باهه ڏيڻ، ساڙڻ، ٻارڻ

⁕ حسد ڏيارڻ، ساڙ ڏيڻ

⁕ ريس ڏيڻ

⁕ [سن: جول]

⁕ [مص] جَلائڻ

⁕ [امر] جَلاءِ

⁕ [مضارع] جَلايان (ج) جَلايون، جَلائين (ج) جَلايو، جَلائي (ج) جَلائين

⁕ [زمان حال ناقص لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

⁕ [حال] جَلائي ٿو (ج) جَلائين ٿا

⁕ [حال مث] جَلائي ٿي (ج) جَلائين ٿيون

⁕ [ماضي] جَلايو (ج) جَلايا

⁕ [ماضي مث] جَلائي (ج) جَلايون

⁕ [مستقبل] جَلائيندو (ج) جَلائيندا

⁕ [مستقبل مث] جَلائيندي (ج) جَلائينديون

⁕ [اسم مفعول] جَلايل

– **جَلائُو ج جَلائُو:** [صفت - مذ] جلائڻ وارو، جلائيندڙ، ساڙيندڙ

⁕ [ا - مذ] ٻارڻ لاءِ (ڪاٺي)

– **جَلائي چَڙهڻ:** [اصطلاح] ساڙي چڙهڻ، ٻاري چڙهڻ (جيءُ لفظ جسم)، طعنا تنڪا ڏيئي اندر ساڙڻ

• **جَلِباڻِي:** [ا - خاص] بلوچن جي هڪ قبيلي جو نالو

⁕ وارهه، نوشهري فيروز، رتيديري، ڳڙهي خيري ۽ نري ميراهه تعلقن ۾ ديهن جو نالو

• **جَلِبو ج جَلِبا:** [ا - مذ] جلوو، نظارو، ديدار

• **جَلتَرنگُ ج جَلتَرنگ:** [ا - مذ] راڳ جي ساز جو هڪ قسم (پاڻيءَ سان ڀريل پيالا، جن کي ڪاٺين سان وڄائي مختلف آواز ڪيجن)

● **ڄَلپُ**: [ا - مذ] روشني

﴾ تاڪ. سيڪ

'جلپ جلندي نہ ڏٺي، سانڍي سگهي نہ سورا' (ميون عيسىٰ)

● **ڄَلڄلو**: [ا - مذ: لفظ 'زلزلو' جي بگڙيل صورت] زلزلو. ڀونچال

﴾ ڪاوڙ. غصو

﴾ ڪنبڻي

﴾ [س/ات]

● **ڄَلدُ**: [ظرف] تکو. تڪڙو. تيز. سگهو. فوراً. جهٽ پٽ. ترت. بِنا دير. ٿوري دير ۾. يڪدم

– **ڄَلدائِي ج ڄَلدائِيُون**: [ا - مث] سيگهہ. تڪڙ. تکائي. تيزي

﴾ سختي

'جبل جلدائيون ڪري، تِک ڏيکاري تاڻ' (شاهہ)

– **ڄَلدبازُ**: [صفت] تڪڙ ڪندڙ. اُبهرو. بي موقعي جلدي ڪندڙ. هميشہ تڪڙو ڪم ڪندڙ. اُبهرائي ڪرڻ وارو

﴾ ڌيرج يا ويچار نہ ڪرڻ وارو

– **ڄَلدبازِي**: [ا - مث] تڪڙ. شتابي. اُبهرائي. تيزي. تِکائي

– **ڄَلدُ بڄَلدُ**: [ظرف] جهٽ پٽ. تڪڙو. تمام جلد. هاڻي جو هاڻي. هتي جو هتي

– **ڄَلدِي**: [ظرف] سگهو. جهٽ پٽ. جلدي

﴾ [ا - مث] سيگهہ

● **جِلدُ/جُلدُ**: [ا - مذ] کل. چمڙي. چمڙو

﴾ ڪتاب جو مٿيون پاڇو. پوش (ڪتاب جو). Cover

﴾ [ع: جلد = جلد چاڙهڻ]

﴾ ڪتاب جو هر هڪ وڏو حصو. ڪتاب جو ڀاڱو (جيڪو جدا ڪتابي صورت ۾ هجي). Volume، Addition

– **جُلدُ بَندُ**: [ا - مذ] ڪتابن کي جلد ٻڌندڙ. جلد ساز

– **جُلدُبَندِي**: [ا - مث] ڪتابن کي جلد ٻڌڻ جو ڪم. جلد سازي

● **ڄَلسو ج ڄَلسا**: [ا - مذ] مجمع. هجوم

﴾ نماز ۾ سجدو ڪري ٻيهر ٻئي دفعو ويهڻ

﴾ خطيب جو ٻن خطبن جي وچ ۾ ويهڻ

﴾ [ع: جلسہ > جلس = ويهڻ]

﴾ مجلس (وعظ. راڳ وغيره جي). محفل (خوشيءَ جي)

﴾ ناهہ نُوهہ. هار سينگار. نماءُ. ڏيکاءُ

– **ڄَلسو جُلُوس**: [ا - مذ] ميڙاڪو. ماڻهن جو انبوهہ. جلسو

– **ڄَلسو ڪرڻ**: [اصطلاح] ڪنهن خاص موقعي تي ماڻهو گڏ ڪرڻ

﴾ هار سينگار ڪرڻ

● **ڄَلغوزو**: [ا - مذ] ديال جي وڻ جو ڦَر. چلغوزو. نيزو. هڪ خشڪ ميوو

﴾ [ف]

● **ڄَلقُ**: [ا - مذ] مٺِ هڻڻ. مشتزني

﴾ [ع]

● **ڄَلَڪَ ج ڄَلَڪُون**: [ا - مث] اُها ڪاني (جيڪا سڻ ڪتڻ اُن وغيره وٽڻ ۽ ويڙهڻ ۾ ڪم اچي)

﴾ [س/ڪوهہ]

● **ڄَلَڪُ**: [ا - مذ] جٿي ڪانيون مان ٺهيل اٺ جو ڇِڇرو

﴾ [س/ڪوهہ]

● **ڄَلِڪارَ ج ڄَلِڪارُون**: [ا - مث] چمڪو. تجلو. چمڪاٽ

● **ڄَلَڪُ ڦَنگو**: [ا - مذ] پرن جو هڪ قسم

﴾ [س/ڪوهہ]

● **ڄَلندَرُ**: [ا - مذ] بيماريءَ جو هڪ قسم (جنهن ۾ پيٽ ۾ پاڻي ڀرجي ويندو آهي ۽ پيٽ ڦوڪجي ويندو آهي). اُنيءَ جي بيماري

– **ڄَلندَرِي**: [صفت] جلندر جي بيماري وارو

● **ڄَل نِمر**: [ا - مث] لوڏڪ جهڙو سنهڙن پَنن سان ٻوٽو

• **جَلَڻُ ج جَلَڻَ:** [ا - مذ] ساڙ، جل، ڪامُ، ٻڇ

❊ حَسد، بغض

– **جَلَڻُ:** [مص - فعل لازمي] سڙڻ، ٻرڻ، ڪامڻ، ٻڇڻ، ڪڙهڻ

❊ ٻسمُ ٿيڻ

❊ حَسد ڪرڻ، ساڙ رکڻ، ٻوسرڻ

❊ رجهڻ (اندر ۾)، ڪڙهڻ، رشڪ ڪرڻ

❊ [پرا: جلڻ، سن: جولن، جول = ٻرڻ]

❊ [جَليو جَليا، جَلي جَليون جَلندو جَلندا، جَلندي، جَلنديون جَليل]

– **جَلِٽِي ج جَلِٽِيُون:** [ا - مث] جلڻ جي حالت، ڪام، ٻچ

• **جُلَڻُ:** [مص - فعل لازمي] ذَليل ٿيڻ، خوار خراب ٿيڻ

❊ [جُليو جُلندو جُليل]

• **جلِو:** [ا - مذ] جلڻ، ساڙو، ٻارڻ

❊ آزار، مصيبت

❊ ڏک، رَنج

❊ [س/ل]

'آنکي آريءَ جام جو جيڏيون ناه جلو' (خليفو نبي بخش)

• **جَلوانُ:** [صفت] چَريو، اڌ مغزي، يلوان، پاڳل، بيوقوف

• **جَلوَتِ:** [ا - مث] عام جاءِ، ظاهر داري، سڀني جي سامهون، ڏيکاءُ، نمايش

❊ [ضد: خِلوت]

❊ [ع: جلوة]

• **جَلوتِري:** [ا - مذ] گل جو هڪ قسم

❊ ٻارڪي وکر جو هڪ قسم

• **جِلودَ:** [ا - مذ] لغامُ، واڳ

❊ ڪوتل گهوڙو (جيڪو امير امرا اڪثر سينگاري پاڻ سان ڪندا هئا)

❊ شان، شوڪتَ، ٺٺ (سواريءَ جو)

❊ تَجمل، رونق

❊ همراهي، ساٿ

– **جلودارُ:** [ا - مذ] اهو ماڻهو جو گهوڙي جي واڳ وٺي هلي يا گهوڙي سان گڏ هلي

❊ نوڪر چاڪر، حاضر باش، اردلي

• **جُلُوسُ ج جُلُوسَ:** [ا - مذ] تخت تي ويهڻ

❊ بادشاهن يا اميرن جي سواري

❊ [ع: جلس = ويهڻ]

❊ ڪنهن خاص موقعي تي گهڻن ماڻهن جو گڏجي گشت ڪرڻ، شهر گشت، ميڙ ڪري گهمڻ، گشت ڪرڻ

❊ [مجازاً] ڦشري، رسوائي، خواري

• **جلوو/جلوه ج جلوا:** [ا - مذ] ماڻهن کي پاڻ ڏيکارڻ جي حالت، نظارو، ديدار، ڏيکاءُ، درشن

'الله نورالسماوات، جلوو زمينياس' (شاهه/ڪيڏارو)

❊ ناز و انداز سان هلڻ

❊ روشني، تجلي چمڪو، نور

❊ رونق

❊ ٺٺ، ٻيڪو

❊ مٿيا، پرتاب، شان

❊ [جلو = روشن ڪيو]

– **جَلوو ڏيکارڻ:** [اصطلاح] جهلڪ ڏيکارڻ، ديدار ڪرائڻ، درشن ٻسائڻ

– **جَلوه آرا:** [صفت] ديدار ڪرائيندڙ، هار سينگار ڪري درشن ڪرائڻ وارو

– **جَلوه آرائِي:** [ا - مث] ديدار، نظارو، درشن

❊ نمائش، ڏيکاءُ، تجلي

– **جَلوه آفروز:** [صفت] خاص سينگار ڪري ديدار ڪرائڻ وارو

– **جَلوه آفروزي:** [ا - مث] جلوه آرائي، سينگار ڪري پاڻ ٻسائڻ جي حالت، بزرگن جي زيارت، نوراني چهري جو درشن ڏيڻ

– **جَلوه دار:** [صفت] جلوي وارو، روشن، چلڪندڙ، ڏيکاءُ وارو، رونق وارو، تجلي دار

– **جَلوه گاھ:** [ا -مذ] اها جاء جتان نظارو پسجي. نظاري وارو هنڌ. ديدار يا درشن ڪرڻ واري جاءِ. زيارت ڪرائڻ واري جاءِ

– **جَلوه گر:** [صفت] خاص سينگار ڪري ديدار ڪرائڻ وارو

'هرجاءِ جلوه گر آ، حسن و جمال تنهنجو' (احقر فقير)

– **جَلوه گرِي:** [ا - مث] جلوه آرائي. سينگار ڪري پاڻ پسائڻ جي حالت. بزرگن جي زيارت. نوراني چهري جو درشن ڏيڻ

– **جَلوه نُما:** [صفت] خاص سينگار ڪري ديدار ڪرائڻ وارو

'جلوه جانانِ جان، جلوه نما، جادوگري' (قائل سرشاري)

– **جَلوه نُمائِي:** [ا - مث] جلوه آرائي. سينگار ڪري پاڻ پسائڻ جي حالت. بزرگن جي زيارت. نوراني چهري جو درشن ڏيڻ

– **جَلويدار:** [صفت] رنس. چمڪندڙ. تجليدار

• **جِلَمَ:** [ا - مث] هڪ رسم طور شاديءَ جي موقعي تي گهوٽيتن جي زالن جو ڪنواريتن جي گهر ۾ قطار ٻڌي آهستي آهستي هلڻ جي حالت

• **جُلِمَ ج جُلِمُون:** [ا - مث] ڪاھ. هَلان. حملو. اُلر

⁕ ماڻهن جو ميڙ

⁕ [س/ڪوھ]

⁕ خون جو معاوضو (سگ جي صورت ۾، جيڪا ڪوهستان جي رسم آهي). سَگ جَني

– **جُلِمَ ڪرڻ:** [اصطلاح] حملو ڪرڻ. اُلر ڪرڻ

⁕ دَٻائڻ

⁕ ٽوڪَ ڪرڻ. طنز ڪرڻ

• **جُلَہَ:** [ا - مذ] جلھ

⁕ ڪاوڙ

⁕ [س/ٿ]

– **جُلَہَ ڪرڻ:** [اصطلاح] حلھ ڪرڻ

⁕ ڪاوڙ ڪرڻ

• **جَلِي:** [صفت] ظاهر. چٽو. پڌرو. کُليل

⁕ ڏاڍيان. وڏي آواز ذڪر

⁕ [ضد: خَفِي]

⁕ وڏا چٽا اکر

⁕ [ع]

• **جِلِي:** [ا - مذ] گاھ جو هڪ قسم (پن جهل جهڙا ٿيندس)

⁕ [س/ل]

• **جَليبُ ج جَليبَ:** [ا - مذ] غلام. ٻانهو. خريد ڪيل نوڪر

• **جِليبُ:** [صفت] مِٺو. شيرين

– **جِليبِي ج جِليبيُون:** [ا - مث] مِٺائيءَ جو هڪ قسم. بيسڻ ۽ کنڊ جي چاشنِي مان ور وڪڙ تي تيار ڪيل مٺائي. گِهر

⁕ مچر مار دوا جو هڪ قسم (جنهن جي بناوٽ جليبيءَ وانگر وَروڪڙ ٿئي، اُن جي چيزي کي باھ ڏيڻ سان پوري جليبي دکندي رهندي آهي، جنهن جي دونهين تي مچر مريو پون)

• **جِليبَرُ (جليبا):** [ا - مذ] توت (هڪ ميوي جو وڻ)

⁕ ڏاس جو ٿهيل ڏِگهو ڪوٽ

⁕ [س/ڪوھ]

• **جِليبيُون:** [ا - مذ] پرت جو هڪ قسم. گول گول ٽِڪڙن وارو پرت

⁕ [س/ل]

• **جَليجِي:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **جَلِيسُ:** [صفت] پرسان ويهڻ وارو. گڏ ويهندڙ. ساٿي. صحبتي. گڏ گذاريندڙ

⁕ [ع: جلس = ويهڻ]

• **جَلِيلُ:** [ا - ذات] خدا تعالىٰ جو هڪ صفاتي نالو

'الست ارواحن کي، جڏهن جاڳايو جليل' (شاھ/سهڻي)

⁕ [صفت] وڏائيءَ وارو. وڏو. بزرگ. شان وارو. جلال وارو

⁕ [ع: جل = وڏو ٿيو- وڏو ٿيڻ]

– **جَلِيل القَدرِ:** [صفت] وڏي قدر ۽ منزل وارو، وڏي شان وارو، وڏي مرتبي وارو، عالي مرتبت

• **جَـم:** [ا - مذ] جماعت. انبوهه. هجوم. ميڙ

⁕ [ع]

– **جَمِ غَفِير:** [ا -مذ] وڏو مجموعو، وڏو هجوم. انبوهه. ميڙ. ميلو

– **جَم ڪرڻ:** [اصطلاح] جمع ڪرڻ. گڏ ڪرڻ

'لِڙُ نه نيندين تنهن مان، جو جوڙي ڪيڙ ۽ جم' (مراد فقير)

• **جَمِ:** [ظرف] هڪ جاء، اسٿر، آرام

'هنيون جم نه جاء، سدا اوني وڳ جيئن'

• **جَمُ:** [ا - مذ] موت جو ديوتا. ملڪ الموت. موت

⁕ [سن: يم موت جو ديوتا]

⁕ ڪال، ڪوٽ، ڏڪر، آڦت

⁕ سخت سزا. سيڪت

⁕ اتوتندڙ ڳالهه

– **جَمُ ڏِيڻ/جَمُ ڏئي ڇڏڻ:** [اصطلاح] سخت سزا ڏين. مارڏيڻ. ڏڪ ڪڍي ڇڏڻ

• **جِمَ:** [ظرف] متان. شايد

⁕ [جئن + م > جم]

'جِمَ پريجي ڇڏيين، سِڱڻ جي پچار' (شاهه/ڪلياڻ)

–

'جِمَ جهلجي واءِ ڪين، منڊڙيون موٽن' (ميون عيسو)

• **جَمُ:** [ا - خاص] جمشيد بادشاهه جي نالي جو مخفف

⁕ [ف]

• **جَماتَ ج جَماتُون:** [ا -مث] لفظ 'جماعت' جي بگڙيل صورت

– **جَماتِي ج جَماتِي:** [ا - مذ] جماعتي

• **جَمادُ ج جَمادات:** [ا - مذ] بيجان شيء، اها شيء جنهن ۾ وڌڻ ۽ ويجهڻ جي قوت نه هجي (جهڙوڪ پٿر، ڌاتو وغيره)

• **جَمادِي الآخر/جمادِي الثانِي:** [ا - خاص] هجري سال جي ڇهين مهيني جو نالو (جنهن کي سنڌي ۾ 'ٻيو خالي' چَوَن، جو اُن ۾ ڪري وڏو ڏينهن ڪونهي)

⁕ [ع]

• **جَمادِي الاول:** [ا - خاص] هجري سال جي پنجين مهيني جو نالو (سنڌيءَ ۾ 'خالي' چَوَن)

⁕ [ع]

• **جَمار:** [ا - مذ] پٿريون (جيڪي حَجَ جا اَرڪان ادا ڪرڻ دوران شيطان کي هيون وينديون آهن)

⁕ [ع]

• **جَماراِڻي:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

⁕ [س/ات]

• **جَمارِي:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو (ٺٽي ضلعي ۾ رهَن)

⁕ [س/ل]

• **جَماڙڻ:** [مص - فعل متعدي] جمائڻ (کير وغيره)

⁕ [س/ٿ]

⁕ [مص] جماڙڻ

⁕ [امر] جماڙ

⁕ [جماڙيس جماڙيندو جماڙيل]

• **جَمازُ ج جَمازَ:** [ا - مذ] تکو هلندڙ اُٺ

⁕ [ع: جمز - تکو هلڻ]

⁕ مهاري. اُٺ سوار

⁕ [ا - مث] اُٺ جي هڪ هلڻي. پنڌ يا رفتار جو نالو

⁕ [بلوچي]

– **جَمازِي:** [صفت - مذ] اوٺي

⁕ پانڌيئڙو

• **جَماعُ:** [ا - مذ] مباشرت. مجامعت

⁕ سنجوڳ. همبستري، مرد ۽ عورت جو جنسي ميلاپ

⁕ [ع: جمع - گڏ ڪرڻ]

• **جَماعَت ج جَماعَتُون:** [ا - مث] گروهه. ٽولو. ميڙ (ماڻهن جو)

⁕ سڀا. مجلس

⁕ نماز ۾ گڏجي صفن ۾ بيهڻ وارو ٽولو

⁕ سنگت. تنظيم

⁕ فقيرن جو ٽولو

⁕ رمل جي سورهن شڪلين مان هڪ شڪل جو نالو

⁕ اسڪول ۾ ڪلاس، شاگرد جو درجو

⁕ [ع: جمع]

– **جَماعَتِي ج جَماعَتِي:** [صفت - مذ] جماعت جو. جماعت وارو

⊛ نمازي

⊛ سنگتي، سائي، همراهه، ساٿي ٽولي وارو

⊛ هم ڪلاسي

● **جُماڳي ج جُماڳِيُون:** [ا - مث] جمعي جي ڏينهن ٻارن کي پڙهائڻ جي عيوض مليل خرچي، جمعي جي خرچي

● **جَمالُ ج جَمالَ:** [ا - مذ] سونهن، حسن، سوڀيا، خوبصورتي، روپ، زينت، سهڻائي

⊛ [ع: جمل = سهڻو ٿيڻ]

⊛ ديدار

'ٻُوڪي رسي تون ڏٺي، سپوڻي جمال' (شاهه/ آسا)

⊛ [ا - خاص] مردَ جو نالو

– **جَمالِي:** [ا - خاص] الله پاڪ جو اهو نالو، جنهن جو مفهوم رحمت هجي

⊛ [صفت - مذ] جمال وارو، سهڻو، خوبصورت

⊛ جوش جذبي وارو

– **جَمالِياتِ:** [ا - مث] اهڙا علمَ يا فَنَ، جن جو واسطو حسين ۽ خوبصورت شين سان هجي (جيئن: شاعري، موسيقي، مصوري وغيره)، فنونِ لطيفا، لطيف فن

● **جَمالائِي:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو (ڏاهائي ٻاڙو)

● **جَمالُ گهوٽو:** [ا - مذ] ٻج جو هڪ قسم (جيڪو هڪ وڻ جو ڦل آهي داڻا پستن جهڙا ٿين، دوائن ۾ جلاب طور ڪم اچي)، جمال گهوٽيو

● **جَمالو ج جَمالا:** [ا - خاص] سنڌي لوڪ گيت. شاديءَ ۽ خوشيءَ جي موقعي تي ناچ جو گيت (هي سنڌي لوڪ گيتن ۾ شمار ڪيو ويندو آهي شادي وغيره جي موقعن تي صرف هڪ ٻول 'هوجمالو' چئي، هن جي پٺيان مخصوص ٻول چيا ويندا آهن جهڙوڪ: 'ڳوڙي آيو لاڙ مان - هوجمالو'، 'ڪتي ايندو خير سان - هو جمالو'، 'سوني منڊي چيچ ۾ - هوجمالو' وغيره)، سنڌ جو هڪ لوڪ ناچ

– **جَمالو ڳائِڻُ:** [اصطلاح] خوشي ڪرڻ، جهمر هڻڻ

● **جَمالِي:** [ا - ذات] خدا جو اهو نالو جنهن ۾ رحمت هجي

⊛ [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

⊛ بلوچن جي هڪ قبيلي جو نالو

● **جُماڻو ج جُماڻا:** [ا - مذ] جمعي ڏينهن يا جمعرات/ خميس تي مرحوم کي ڏياريل ختمو (جيڪي وفات واري ڏينهن کانپوءِ ترتيب سان، چاليهي جي خيرات سميت ڇهُ جماڻا ڪيا ويندا آهن)

⊛ [س/ات - ع: جمع]

● **جُماڻِي:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

⊛ [س/ات]

● **جَمبو جيٽ:** [ا - مذ] وڏي ۾ وڏو هوائي جهاز (جنهن ۾ هڪ ئي وقت ڪيئي سؤ مسافر سوار ٿي سگهن ٿا)

⊛ [انگ: Jumbojet]

● **جَمبُورُ ج جَمبُورَ:** [ا - مذ] انبور (ٺوڪيل ڪرڪن ڪي ڪڍڻ لاءِ هڪ واڍڪو اوزار)

– **جَمبُورُ وِجَهڻُ:** [اصطلاح] انبور وجهڻ

⊛ قابو ڪرڻ، سوگهو ڪرڻ، ڦاسائي ڇڏڻ

– **جَمبُورِي ج جَمبُورِيُون:** [ا - مذ] انبور، جمبور (ٺوڪيل ڪرڪن ڪي ڪڍڻ لاءِ هڪ واڍڪي اوزار جو نالو)

● **جَمبُورِي:** [ا - خاص] اسڪائوٽن جو وڏو ميڙ (دنيا ۾ اهڙي پهرين جمبوري 1920 ع ۾ انگليند ۾ ٿي هئي، هاڻي هر هنڌ ٿئي ٿي)

⊛ [انگ: Jamboree]

● **جَمپُ ج جَمپَ:** [ا - مذ] ٽپو، ٽپ، ٻڏ، ڇلانگ، ڇالَ ٽينگ، اُچانگ

⊛ [مجازاً] شاگرد کي تدريسي سال ۾ ڏنل هڪ واڌو سال جي ترقي (شاگرد جي هوشياريءَ ۽ وڌندڙ عمر کي آڏو رکي)

⊛ [انگ: Jump]

● **جَمپَرُ ج جَمپَرَ:** [ا - مذ] بجليءَ جي تارَ (جنهن مان ٻيون ننڍيون ننڍيون تارون نڪرنديون آهن، جمپر تارَ بجليءَ جو سرڪٽ مڪمل ڪرڻ لاءِ عارضي طور تي بند ڪرڻ جي بہ ڪتب ايندي آهي)

⊛ [انگ: Jumper]

• **جُمجُما:** [ا - مث] کوپري
◦ [ع: جمجمۃ = کوپري]
◦ [ا - خاص] قديم زماني جو هڪ بادشاهه جمجما سلطان جنهن جو قصو (اُن جي کوپريءَ حضرت عيسيٰ سان ڳالهايو)
• **جَمچ:** [ا - مث] ڳِجهه (پکي) جو هڪ قسم (جيڪا معمولي ڳجهه کان وڏي ٿئي)
• **جَمدر:** [ا - مذ] وڏو چاقو، خنجر
◦ [سن: جمدهر]
◦ [صفت] ڏيرو، هيٺو
◦ [س/ات]
◦ بلڪل پراڻو
◦ [س/ات]
• **جَمَرُ/جُمُرُ:** [ا - مذ] وڻ جو هڪ قسم
'وڏا وڻ وڻڪار جا، جت جاتو جمر جو' (شاهه)
◦ جَمر، جهڙ، ڪاراڻ
◦ [ا - خاص] قلات رياست ۾ هڪ جبل جو نالو
• **جَمره:** [ا - مث] ڪنڪري، ٺِيري
◦ [ا -خاص] حج جي ڏينهن شيطان کي ڪنڪريون هڻڻ جو رڪن
◦ [ع]
• **جَمرُودُ:** [ا - مذ] زمردُ
◦ [س/ل]
◦ پشاور لڳ هڪ قلعي جو نالو
• **جُمَڙدو ۽ جُمَڙدا:** [ا -مذ] ٻيڙيءَ جي هڪ ڪاٺيءَ جو نالو
• **جَمشيد:** [صفت] نور وارو، جلوبدار
◦ [ا - خاص] ايران جي هڪ مشهور بادشاهه جو نالو (جنهن جو ذڪر فردوسيءَ جي شاهه نامي ۾ به آيل آهي)
◦ [ف: ع: جم = پاڪ + شيد = نور]
• **جَمعُ:** [ا - مذ] جوڙ، ميل، واڌو
◦ موڙي، دولت، آمدني
◦ ميڙ، مجموعو
◦ ڪل، سب، جملي
◦ ڳاٽيتو
◦ جماعت
◦ خرچ
◦ اطمينان، تسلي
◦ 'واحد' جو 'جمع' ڳهڻا
◦ اها رقم جا وصول ٿئي
◦ وهيءَ ۾ آڳت وارو پاسو، آڳت
◦ [ع: جمع = گڏ ڪيو]
– **جَمع الجَمع:** [ا - مذ] جمع جو جمع (جيئن: 'رقم' جو جمع 'رقوم' ۽ 'رقوم' جو جمع 'رقومات' يا 'ظرف' جو جمع 'ظراف' ۽ 'ظراف' جو جمع 'ظرفين' يا 'خبر' جو جمع 'اخبار' ۽ 'اخبار' جو جمع 'اخبارات')
– **جَمعبندِي:** [ا - مث] زمين جي ڍل مان وصول ڪيل رقم جو سال جي آخر ۾ حساب. ڍل جو نقشو، واپار ۾ حساب ڪتاب جي چڪتي يا صفائي
– **جَمعبندِي ڪرڻ:** [اصطلاح] زمين جي ڍل جو سال جي آخر ۾ حساب ڪري، سرڪاري خزاني ۾ جمع ڪرڻ
– **جَمع خَرچ:** [ا -مذ] آمدني ۽ روانگي (پئسن جي)، جمع واصل
– **جَمع ڪرڻ:** [اصطلاح] گڏ ڪرڻ، ڪٺو ڪرڻ، ميڙڻ
◦ ليکي جي ڪتاب ۾ آڳت ڪرڻ
◦ حساب برابر ڪرڻ
– **جَمع واصِلُ:** [ا -مذ] جمع خرچ، پئسي جي ڏيتي ليتي جو حساب
– **جَمعِي:** [صفت - مذ] اهو ماڻهو جنهن جي سپرد وصولي ۽ حساب ڪتاب رکڻ جو ڪم هجي
◦ [ا - مذ] ماڻهن جو ٽولو (جيڪو ڪنهن جي وڏيرپ هيٺ هجي)
• **جُمعَۃُ المبارڪ:** [ا - خاص] هفتي جي ستن ڏينهن مان هڪ ڏينهن جو نالو، جمعي نماز وارو ڏينهن، Friday
– **جُمعۃُ الوِداع:** [ا - خاص] رمضان شريف جو آخري جمعو
◦ [ع]
– **جَمعرات/جمعي رات:** [ا - خاص] جمعي جي رات، اها رات جيڪا جمعي جي ڏينهن کان اڳ ۾ ايندي آهي (مسلمانن توڙي ٻين ڪيترن ئي مذهبن جي عقيدي موجب هن رات کي هفتي جي ٻين راتين کان وڌيڪ فضيلت حاصل آهي)
◦ هفتي جي هڪ ڏينهن جو نالو، خميس، Thursday

– جُمعِگِي: [ا - مذ] خرچي (جيڪا جمعي جي ڏينهن شاگردن جي والدين کان استاد کي ملي)

– جُمعو/جُمعہ: [ا - خاص] هفتي جي ستن ڏينهن مان هڪ ڏينهن جو نالو، جمعي نماز وارو ڏينهن. Friday

– جُمعو پڙهڻ: [اصطلاح] جمعي جي ڏينهن واري نماز پڙهڻ (جيڪا نماز ٻيپهريءَ واري وقت باجماعت پڙهي ويندي آهي)

– جُمعو جُمعو آٺ ڏينهن: [محاورو] تمام ٿورو عرصو، گهٽ وقت

– جُمعي جانبدائي: [ظرف] ڪڏهن ڪڏهن، بعض اوقات

– جُمعي نماز: [ا - خاص] جمعي جي ڏينهن نماز پڙهڻ (جيڪا نماز ٻيپهريءَ واري وقت باجماعت پڙهي ويندي آهي)

• **جَمعدارُ ج جَمعدارَ:** [ا -مذ] ڪمين يا مزورن جو مک. مزدورن کان ڪم وٺندڙ

٭ پوليس ڪاتي جو هڪ عملدار

٭ مهتر، ڀنگي

٭ [ف: جمع + دار]

• **جَمعِيت:** [ا - مث] ميڙ، اِجتماع، اَنجمن

٭ تسلي، قرار، سڪون، اطمينان، دلاسو، آٿت، دلداري، آرام

٭ [ع]

تاهه جميعت جان کي، هوت پچاڻان هيتِ (شاهه/سسئي آبري)

• **جَمَلُ:** [ا - مذ] اُٺ، Camel

٭ [ا - خاص] اسلام جي هڪ تاريخي جنگ جو نالو (حضرت علي عليه السلام جي خلافت واري دور ۾ هڪ جنگ لڳي جيڪا اُٺ سان منسوب هئي، اُن جنگ جو نالو تاريخ ۾ 'جنگ جمل' رکيو ويو)

٭ [ع]

• **جُمَلُ:** [صفت] ڪُل، سارو، سڀ، سمورو

٭ [ع: جملة]

٭ [ا - مذ] ابجد جو حساب

– جُملِگِي: [ا -مث] مڙني، سڀ، سارو، هڙئي، سمورو، جملي

– جُملو: [ظرف] جملا، جوڙ، ميزان، ٽوٽل

– جُملي: [ظرف] سڀ، ڪُل، سمورو

• **جُملو ج جُملا:** [ا - مذ] علم نحو موجب لفظن جي سٽاءُ جنهن مان ڪو مطلب نڪري، Sentence

٭ [ع: جمل]

• **جَمَنُ ج جَمَنَ:** [ا - مذ] وڏو پيالو، نڪر جو پيالو

٭ وڏو جستي ٿانءُ (جيڪو عام طور تي گهرن ۾ برف جمائڻ جي ڪتب ايندو آهي، فقير اُن جمن ۾ خيرات پڻ وٺندا آهن)

– جَمنِي ج جَمنِيُون: [ا - مث] پيالي، نڪر جي پيالي ('جمن' جو مونث)

• **جُمَنُ:** [ا - مذ] مرد جو نالو

• **جَمنا:** [ا - خاص] هندستان جي هڪ مشهور درياهه جو نالو (جنهن کي هندو ڌرم وارا متبرڪ سمجهندا آهن، هندستان جا شهر 'دهلي'، 'مترا' ۽ 'آگرو' هن ئي درياهه جي ڪناري تي آباد آهن)

٭ [سن/هند: يمنا]

تون جمنا جو جهونجهڪڙو آن، تون راوي جي راتِ (شيخ اياز)

• **جَمندَر:** [ا - مذ] جمدر، خنجر، تلوار، وڏو چاقو

• **جَمنِي ج جَمنِيُون:** [ا - مث] ڪل مان ٺهيل ٽوپيءَ جو هڪ قسم

٭ عقيق يمني

• **جُمُودُ:** [ا - مذ] ڄمر، ٺڪ، ٺاهر، ٻيهڪ

٭ ڄمي وڃڻ جي حالت (پاڻي وغيره)

٭ ڪم رڪجي وڃڻ جي حالت، تعطل

٭ حسري الشوا، ڪم ۾ زوري دير وجهڻ جي حالت

٭ [ع: جمد = ڄمي وڃڻ]

٭ جهالت، بي علمي

٭ بي حسي

٭ ناداني

٭ دماغي سستي، ذهني ڪاهلي

• جَمهُورُ: [ا - مذ] عوام، ماڻهن جو وڏو گروهه، جماعت، قومُ، ماڻهو، ملڪ جا رهاڪو، سڀ ملڪ وارا، پبلڪ، Public

※ [ع: جَمهَرَ - گڏ ڪرڻ]

• جَمهُورِيَتَ: [ا - مث] اليڪشن يا چونڊن رستي رائج حڪومت، اهو اقتدار، جنهن ۾ شخصي يا جبري طرح ڪنهن جي ٻه حڪومت نه هجي، ٻر ڪجهه عرصي لاءِ حڪومت هلائڻ لاءِ ڪي ماڻهو عوام پاران ووٽن رستي چونڊيا وڃن (پاڪستان ۾ جمهوري حڪومت جو مقرر عرصو پنج سال هوندو آهي)، عوامي حڪومت (جنهن ۾ عوام پاران اڪثريت واري چونڊيل پارٽيءَ جا نمائندا ملڪ جو ڪاروبار هلائن)، Democracy

※ عوامَ جي عوامَ لاءِ عَوامَ پاران

• جَمِيعُ: [صفت] سڀ، تمام، ڪل

※ خوش، راضي

※ [ع]

'تنهنجو قدر پدم نه پارِيان، جي تون ٿئين جميع' (شاهه)

• جَمِيعَتَ: [ا - مث] صبر، اطمينان

※ ٽولو، گروهه

※ آسودگي، سک، آرام، قرار

※ [ع: جمعية]

'تاهِ جمعيت جان ڪي، هوت پچاتا هانءِ' (شاهه)

• جَمِيلُ: [ا - ذات] خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو

※ [صفت] سهڻو، خوبصورت، حسين

※ [ع: جمل - سهڻو ٿيڻ]

• جَنِ: [ا - مث] خبر، سُڌِ، ڪنڙڪ

– جَنِ ڪَنِ: [ا - مث] خبر، سڌ، ڪن تي پوندڙ خبر، ٻڌل خبر

– جَنِ ڪَنِ نه هُئڻ: [اصطلاح] ڪابه خبر نه هئڻ، ڪڏهن ڪَنَ تي ٿي نه پوڻ، وهم گمان نه هئڻ

• جَنِ/جِنِ: [ضمير اشارو] اُنهن، ٽن، اُهي (هميشه جمع طور استعمال ٿيندڙ لفظ، جيئن: 'سائين جن'، 'ادا جن'، 'بابي جن' وغيره)

'ضري نه جن ريءَ ساهه، تون رَتي رس مَ تن مبين' (شاهه)

• جَنُ ج جَنَ: [ا - مذ] ماڻهو، بشر، انسان، شخص

※ [ع: جن - جڻڻ]

• جِنِ: [ا - خاص] قرآن شريف جي هڪ سورة جو نالو، 'سورة جن' (جيڪا اوڻتيهين سيپاري ۾ آهي، جنهن سورة جي شروعات 'قل' سان هئڻ ڪري اُن سورة کي پنجون قل شريف ٻڻ تسليم ڪيو ويندو آهي)

• جِنُ ج جِنَ: [ا - مذ] هڪ مخلوق جو نالو (جيڪا منهبي عقيدي موجب باهه جي پيدائش آهي، عام طرح ڏسڻ ۾ نه ايندو آهي)، ڀوت، جنات، غيبات

※ شرُ، شيطان

※ [ڪناير] غصو، ڪاوڙ، ڪروڌ

※ غضب، قهر

※ جوجڪي

※ [صفت] جنوني

※ ڪم جو تکڙو، اُڪلائو

※ سرڪش، اورچ ماڻهو

※ نه ڇڏ ماڻهو

※ متي ڦريل، چريو

※ [ع]

– جِنُ آچِڻُ: [اصطلاح] جن پوڻ، آسيب جو اثر ٿيڻ

※ جوجڪي اچڻ، جنون ٿيڻ

※ شيطان چڙهڻ

– جِنُ رِيجهڻُ: [اصطلاح] ڪنهن بخيل جو راضي ٿيڻ، ڪنهن شوم جو آماده ٿيڻ

– جِنائِي ج جِنائِي: [صفت - مذ] اهو ماڻهو جيڪو جن پيل ماڻهوءَ مان جن ڪڍي، عامِل، ڀوپو

※ جن پيل ماڻهو، آسيب زده

– جِنُ ڪيڻ: [اصطلاح] جن پيل ماڻهوءَ جو جنُ لاهڻ

※ چريائي ڪڍڻ

※ چنچري لاهڻ، سيڪت ڏيڻ، مغز مان واءِ ڪڍڻ

• جُڻ: [ا - مذ] اهو گوشت جيڪو ڏڌي اُٺ کي کارائجي
* [س/ٿ]

• جَنابُ ج جَنابَ: [ا - مذ] حضور، قبلہ، سائين، حضرت، معزز ماڻهوءَ سان ڳالهائڻ وقت استعمال ٿيندڙ لقب
* [ع: جنب = پاسي ٿيڻ]

– جَنابِ اعليٰ: [ا - مذ] وڏي عزت وارا، معزز صاحب
* تحرير يا گفتگو ۾ معزز ماڻهو جو خطاب

– جَنابِ مَن: [ا - مذ] منهنجا سائين

• جَنابت: [ا - مث] پليدي، ناپاڪائي، مني ميرائي، جُنبَ
* [ع: جنِبَ - اجنبَ = پليد ٿيڻ]

• جَناحُ ج جَناحَ: [ا - مذ] پر، کنڀڙائي
* بازو، ٻانهن
* فوج جو بازو
* [ع: جنح]

• جِناحُ: [ا - خاص] پاڪستان جي باني ۽ پهرئين گورنرجنرل قائداعظم محمد عليءَ جي خاندان جو نالو (جيڪو اصل لفظ 'جيڻا' جي بدليل صورت آهي)

• جُناحُ: [ا - مذ] گناهه، ڏوهه
* ميار، ڏوراپو
* [ع]

• جَناخُ ج جَناخُون: [ا - مث] هڏو (هسليءَ وارو)، هڏي (سيني واري)

– جَناخُون ڪڍِي ڇڏِڻ: [اصطلاح] هڏ گڏ ڀڄي ڇڏڻ، اُڪٽ ماري ڇڏڻ، ڏاڍي سيکت ڏيڻ
* سخت تنبيهه ڪرڻ

• جَنازو ج جَنازا: [ا - مذ] ميت، مردو، لاش
* مردي کي کڻڻ لاءِ تابوت، کٽ، ڏولي وغيره
'ڪانڌي ڪنگ ٿيا، وهڻ جنازو سوهڻي' (شاهه / سهڻي)
* [ڪنايہ] تدفين، دفن ڪفن جون رسمون
'جنازو کهڙي هنڌ ٿيندو' (جملو)
* [ف: جنازه]
* هندن جي اَرٿي

– جَنازو کَڄڻ: [اصطلاح] لاش کڄڻ
* مري وڃڻ

– جَنازي نِماز: [ا - مث] مرحوم جي آخري نماز، دفن ڪرڻ کان اڳ ميت جي بخشش واسطي پڙهيل نماز

• جَناوَرُ ج جَناوَرَ: [ا - مث] جانور، چوپايا، ڍور ۽ ٻيا (چوٽنگا) جاندار، ساهه وارو، حيوان
'جهنگلي جناور ڪلام ڪهن ٿا، اگر اِشاري آپ وهن ٿا' (محمد حسن شيخ)

• جَنَبُ ج جَنَبَ: [ا - مذ] جنم، عمر، حياتي وارو عرصو
* [سن: جنم]
'ونڙا سي وهي، جنب گنداريم جن سين' (شاهه / مارئي)
–
'جنب گنداريم جن گڏ، ڏيهه وڃي سي ڏسنديس' (مصري شاهه)

– جَنَبُ ٽيپ: [ا - مث] جنم ٽيپ، عمر قيد

– جَنَبِي ج جَنَبِي: [ا - مذ] جنم ٽيپ مليل (ماڻهو)، جنمي

– جَنَبِي ويرُ: [ا - مذ] اصل جي دشمني، عمر جي عداوت، وڏن جي دشمني، قديم عداوت، دائمي ويرُ

• جِنبَ ج جِنبُون: [ا - مث] پِتر يا سِر جو ٽُڪرو، زِنبَ
* مٽيءَ جو پنوڙو
* وڏو پٿر

– جِنبَ اُچلائڻ: [اصطلاح] مائٽي جوائڻ، سڱ جي گهر ڪرڻ، سڱابنديءَ جون ڳالهيون ڪرڻ
* [س/ات]

– جنبوڙو ج جنبوڙا: [ا - مذ] زنبوٽو
* آلي مٽي جو پنوڙو، وڏو پٿر
* [س/ات]

• جُنُبُ: [ا - مذ] مني ميرائي، شرعي غسل نہ، پليتائي، ناپاڪائي
* [ع]

– جُنبِي/جُنبِيو: [صفت] مني ميرو، ناپاڪ، جنهن تي غسل واجب هجي
'ساڦَرَ تلڙن سهڻي، هيءَ جنبي جوءِ' (شاهه/سهڻي)
–
'پليت ٿي پاڪ ٿيس جنبيو منجهه جناب' (شاهه)

• **جَنباھُ:** [ا - مذ] دَبدَبو، ڀيڪو، حشمتَ، شان شوڪت
• **جُنبَش:** [ا - مث] لوڏو، ذوڏو، حرڪت، تحرڪ، چورڦور، چرپر، ڏڪو
٭ تُرڪلو
٭ [ف]
'جوش جُنبش ۾ جَلي، ويو هينڙو آ سارو هلي' (غمدل فقير)
• **جُنبڻُ:** [مص - فعل لازمي] لڏڻ، چرڻ، حرڪت ڪرڻ، ڏڪڻ
لايو لنگ لطيف چئي، جنبڻ جهڄي جر' (شاھ/ڪاموڏ)
٭ لڳي وڃڻ (ڪم ڪي)، مشغول رهڻ، محو ٿيڻ
٭ [ف: جنبيدن]
٭ [جُنبيو جُنبيا، جُنبي، جُنبيُون، جُنبندو جُنبندا، جُنبندي، جُنبنديُون، جُنبيل]
– **جُنبي وڃڻ:** [اصطلاح] لڳي وڃڻ (ڪم ڪي)، شروع ٿي وڃڻ
٭ چنبڙي وڃڻ
• **جَنبو:** [ا - مذ] گدڙ
• **جَنبُورُ ج جَنبُورَ:** [ا - مذ] اَنبور، وڏي اَنبوري (نوڪيل ڪوڪن کي ڪڍڻ لاءِ هڪ واڍڪو اوزار)
٭ ڏينيو
٭ ڪتي جو هڪ قسم، ڪتو
'جاڳايس، جنبور ڪتي ڦرين جي' (شاھ)
– **جَنبُورو:** [ا - مذ] جنبور
٭ [س/ٿ]
• **جَنبُوري ج جَنبُوريُون:** [ا - مث] اَنبوري، لوهي اوزار (ڪنهن شئي کي پڪڙڻ لاءِ)
• **جَنبورو ج جَنبورا:** [ا - مذ] پنڌ، ذرڙو ماري ويهندڙ، جج، چنبڙي پوندڙ، ججا، مڇڙ
٭ اهو چوڪر جنهن تي بازيگر پنهنجي بازي ڏيکارين
٭ ڏينيو
• **جَنبي ج جَنبيُون:** [ا - مث] زڄ جو هڪ قسم (مڇي مارڻ لاءِ)
• **جَنبِيلُ/جَنبِيلَ:** [ا - مذ، مث] لفظ 'زنبيل' جو بگڙيل اُچار، ڪستو، پٽ، خشڪ ڪدوءَ مان ٺهيل فقيرن جو ڪستو
٭ جهولي
٭ ڪجيءَ جي ڦرهن جي ٺهيل ٽوڪري
٭ ٿيلهي
٭ [ف: زنبيل جي بگڙيل صورت]

• **جَنبيو ج جَنبيا:** [ا - مذ] هٿيار جو هڪ قسم، تلوار سان گڏ ٻڌي ڪاني (جيڪا بيلٽ/ ڪمرپٽي ۾ هڻن)
'ڍالون جنبيا تفنگ تياچا هيون سرواهيون ساڻ' (ڪبير شاھ)
• **جَنپ ج جَنپُون:** [ا - مث] جنب، پتريا سر جو ٽڪرو زنب
٭ مٽيءَ جو پنوڙو
٭ وڏو پتر
• **جَنپَر:** [ا - مث] چنگل (مٽيءَ جو)
٭ مٽي ڪڍڻ جي چنگلي يا ٽوڪرو
• **جَنپِڙ:** [ا - مذ] گند، ڪچرو
٭ [س/ات]
• **جَنپڻُ/جَنپڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڪڍڻ، ڪڍي وٺڻ، مٽي ڪڍڻ، ڪنپڻ، سٽ ڏيڻ
٭ [مص] جَنپڻ
٭ [امر] جَنپ
٭ [مضارع] جَنپيان (ج) جَنپيون، جَنپين (ج) جَنپيو، جَنپي (ج) جَنپِين
٭ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گڏبا آهن]
٭ [حال] جَنپي ٿو (ج) جَنپِين ٿا
٭ [حال مث] جَنپي ٿي (ج) جَنپين ٿيون
٭ [ماضي] جَنپيو (ج) جَنپيا
٭ [ماضي مث] جَنپي (ج) جَنپيون
٭ [مستقبل] جَنپيندو (ج) جَنپيندا
٭ [مستقبل مث] جَنپيندي (ج) جَنپينديون
٭ [اسم مفعول] جَنپيل
– **جَنپي آڇڻ:** [اصطلاح] تڪڙو ڪڍي اُڇڻ، ڪنپي اُڇڻ، پڪڙي اُڇڻ
• **جَنَتَ ج جَنَتُون:** [ا - مث] باغ، بهشت، سرڳ، فردوس، خلد
'پاڻان چونڊءِ پيءُ پري جام جنت جو' (شاھ/ڪليان)
٭ [مجازاً] سکيو گهر

– جَنَتَ خاتُون: [ا - مث] بهشت جي مالڪياڻي
◈ [ا - خاص] بيبي فاطمة الزهرا سلام الله عليها جو لقب
– جَنَتَ ڪَرَڻ: [اصطلاح] دعائون ڪرڻ (والدين جون)
◈ چڱا ڪم ڪرڻ. نيڪ عمل ڪرڻ
– جَنَتَ مڪاني: [ا - مذ] اهو جنهن جو مڪان جنت ۾ هجي، مرحوم
– جَنَتَ نَصيبُ ٿيڻ: [اصطلاح] بهشت مِلڻ (مرڻ بعد)
– جَنَتِي: [صفت - مذ] جنت ۾ رهندڙ. بهشتي. جنت نشين
● جَنَتا: [ا - مث] عوام، قوم، Public
◈ [هند]
● جَنتَرُ ج جَنتَرَ: [ا - مذ] ڦيڻو. جادو. منتر
◈ [س: ينتر]
◈ اوزار. هٿيار
◈ مالُ لاءِ پوڪيل گاهه جو قسم (خاص طور ٻڪرين کائين)، جَلتر گاهه
– جَنتَرُ مَنتَرُ: [ا - مذ] ٽوٽڪو ڦيڻو. دعا ڦوڪو. تعويذ
◈ نگي نوگي، بازيگري. شعبده بازي. مڪاري. فريب ڪاري
● جَنتِري ج جَنتِرِيُون: [ا - مث] سال جي تاريخن ۽ مشهور ڏينهن جو تيار ڪيل ڪتاب
◈ اهو ڪتاب، جنهن ۾ نجومي ستارن جي گردش جو ساليانو حال تاريخ وار شامل ڪندا آهن
◈ ٽيڻو، پنچانگ، ڪئلينڊر، Calender
◈ لوهه جي سوراخن واري پليٽ (جنهن ۾ سون يا چانديءَ جي تار وجهي ڇڪي ڪٽي ويندي آهي)
● جَنپَرُ/جَنپَرِ: [ا - مث] جوئر جو هڪ قسم (جيڪا ڳاڙهوڻ ڪري)
● جُنجُ: [ا - مذ] ڊِوُ. جنج
◈ رڌڻ ۾ گوشت جو ڳري هڏن تان لهي وڃڻ جي حالت
◈ [س/ل]
● جَنجارُ ج جَنجارَ: [ا - مذ] جنجال
● جَنجالُ/جَنجَلُ: [ا - مذ] وبال. آفت. بلا. ڪتراڪ. مصيبت. آزار. مونجهارو. جهيڙو. فساد. بکيڙو. اهنج. ڏک. پيڙا. سختي. پريشاني
'جيءَ سوين جنجال، سڪ اُهائي ساهه ۾' (شيخ اياز)
◈ [صفت - مذ] اهو ماڻهو يا اها ڳالهه جنهن منجهان تڪليف رسي

– جَنجالُ/جَنجَلُ ڳچيءَ ۾ پوڻ: [اصطلاح] مصيبت مان ڪڙڪڻ، آزار ۾ ڦاسي وڃڻ. تڪليف ۾ اچي وڃڻ
– جَنجالُ/جَنجَلُ ۾ پوڻ: [اصطلاح] مصيبت ۾ پوڻ. ڪتراڪ ۾ پوڻ. وبال ۾ پوڻ. آزار ۾ پوڻ
– جَنجالِي/جَنجَلِي ج جَنجالِي/جَنجَلِي: [صفت - مذ] تڪليف ڏيندڙ. ڦڏائي. بکيڙائي. جهڳڙالو. فسادي
● جَنجِڪڻُ: [مص] ترسڻ. بيهي رهڻ. جهجهڪڻ
◈ [س/ل]
● جَنجِيرُ ج جَنجِيرَ: [ا - مذ] لفظ 'زنجير' جي بگڙيل صورت
◈ [ف: زنجير]
◈ حجاب. پڙدو
◈ [صفت] پهلوان. همت وارو
◈ [س/لس]
● جُنجَهه: [ا - مث] ٿوري نظر. ڏٺو. ڏيو
◈ [س/ل]
– جُنجَهه لڳڻ: [اصطلاح] جهڪي نظر پوڻ. ڏٺو پوڻ
◈ پتو پوڻ. ڀاڦور پوڻ
◈ هٿ اچڻ
◈ قبضو ڪرڻ. ڦٻڻ
– جُنجهو ج جُنجها: [صفت - مذ] جنجهو. جهڪي ڏيڊ وارو. گهٽ ڏسندڙ
◈ [مث: جنجهي ج جنجهيون]
● جِنجِهڻ: [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو
● جِنجِهڻ: [ا - مذ] جنجهڻو (هڪ رانديڪو)
● جِنجِهڻو ج جِنجِهڻا: [ا - مذ] ٻارن جو هڪ رانديڪو، ڇمڪڻو
● جِنجِهي: [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو
● جِندُ: [ا - مث] جانِ. حياتي، زندگي
◈ بدن. جسم. تن
◈ ساهه
◈ خود. پاڻ. پنهنجي سِر

– **جِندُ چَڏائڻ:** [اصطلاح] پاڻ کي آجو ڪرڻ، جان ڇڏائڻ

– **جِندُ چَڏِئڻ:** [اصطلاح] پچر ڇڏڻ، وڌيڪ تڪليف نہ ڏيڻ

– **جِندِڙو:** [ا - مذ] جِسم، بت

'ڪانگل ڇتابس جنڊڙ، ڪر ڪر ڪنس ڪيڙا'

(مخدوم غلام محمد بگائي)

– **جِندِڙي ج جِندِڙيُون:** [ا - مث] 'جند' جو اسم تصغير

• **جِندا:** [ا - مذ] سنڌو درياھ جو هڪ نالو

• **جِندُ پِيرُ:** [ا - خاص] زنده پير، خواجہ خضر

• **جِندانِي:** [ا - خاص] بلوچن جو هڪ قبيلو

• **جُندُ بِيدَستَرِ:** [ا - مذ] لـُڌڙي جا آنورا (جيڪي دوا طور ڪم اچن)

• **جَنڊَ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **جَنڊُ ج جَنڊَ:** [ا - مذ] هَٿ چَڪِي (اٽي پيهڻ جي)

* [سن: ينتر =]

* پٿر جهڙي سخت زمين، سڪو پٽ

'جي سافڙَ کي سِڪن، تِنين جَرُ جنڊ ٿئي' (شاھ / سهڻي)

* چم جو ڪوس يا پوڪو

* [صفت] مضبوط، سخت

* وڏي ڊيگھ وارو ڪم

'انڊي ۽ جنڊ - بہ ڪاسا پيسي - پيھ ۽ پيھ' (جوڻي)

– **جَنڊُ آهوڙائِڻ:** [اصطلاح] جنڊ جي پڙن کي ٽاڪائڻ يا کَهرو ڪرائڻ

– **جَنڊُ آهوڙَڻ:** [اصطلاح] جنڊ کي ٽڪڻ، جنڊ کي کَهرو ڪرڻ

– **جَنڊَ آهوڙو ج جَنڊَ آهوڙا:** [صفت - مذ] جنڊ جي پڙن کي ٽڪي کَهرو ڪندڙ (جيئن اُن پيسجي سگهي)

– **جَنڊُ اُڏاڙڻ:** [اصطلاح] اٽو مٿانئن ڪڍڻ، ان پيهي بس ڪرڻ، جنڊ ڊاهڻ

– **جَنڊالِڙو ج جَنڊالِڙا:** [ا - مذ] مٿيءَ مان ٺهيل ننڍڙو جنڊ (جيڪو ٻارن لاءِ رانديڪي طور استعمال ٿئي)

'منهنجو جنڊالڙو ڏي نہ ڪيڏن وڃان' (مشهور لوڪ گيت)

– **جَنڊَ تي ڦُوسِي:** [صفت] بي وقعت، هلڪڙو، بي وزن

* بي هِمت

* غريب

* خسِيس

– **جَنڊُ جوڙڻ:** [اصطلاح] جنڊ ۾ اَن رکي پيهڻ

* ڪم شروع ڪرڻ

* [ڪنايہ] زناني جهيڙي جي شروعات ٿيڻ

– **جَنڊُ جهوئِڻُ:** [اصطلاح] جنڊ شروع ڪرڻ، اٽو پيهڻ

* پيھ پيهان ڪرڻ

* ڪم کي لڳو رهڻ

* [س/ات]

– **جَنڊُ ڊاهڻ:** [اصطلاح] اٽو مٿانئن ڪڍڻ، ان پيهي بس ڪرڻ، جَنڊ اُڏاڙڻ

– **جَنڊِڙو ج جَنڊِڙا:** [ا - مذ] 'جنڊ' جو اسم تصغير

* [مث: جنڊِڙي]

* [س/ات]

– **جَنڊِڙي جُهوئِڻ:** [اصطلاح] معمولي جهيڙو ڪرڻ

* جنگ جي شروعات ڪرڻ، جنگ جوڙڻ

– **جَنڊُ ڪاهِڻُ:** [اصطلاح] اَن پيهڻ

* مشقت ۽ ڪشالا ڪرڻ

– **جَنڊَ ڪُٽِي:** [صفت] ڪاهل ماڻهو، ٺوٺي ماڻهو

* ذِلت سان روزي ڪمائڻ وارو

* [س/ات]

– **جَنڊُ ڪَڍَڻ:** [اصطلاح] اَن پيهڻ

* سخت پورهيا ڪرڻ

* ڏاڪڙا ڪڍڻ

'جنڊ ڪڍي سسئي، پنجوڙين پاٿي' (جوڻي)

– **جَنڊِي ج جَنڊِيُون:** [ا - مث] سارِين ڏرڻ واري جنڊ جو مٿيون ٺڪر جو پڙ

• **جُنبا/جُنبِڙا:** [ا - مذ] جِنبا، جِنبڙا، وارن جا ڳُڇا

• **جَنباڻ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **جَنبو ج جَنبا:** [ا - مذ] جَنبائين گهر جو ڪنبائتي پت وارو پاسو (جنهن تي ڪام جو چيڙو رکجي)

※ تالو، ڪرف، ڪلف

※ جنباين پتين وارو گهر

※ گول ڪمانين سان ڪاٺيءَ جو ڪجائو (ٿرو جنهن سان پري پنڌ تان پاڻي جا دِلا پري ڪلي آڻجن)

'پاڻي جرجنبن ۾ ڪرڙان ڪن ڪهون' (شاهه)

– **جَنبا پچڻ:** [اصطلاح] پيچ پوڻ (جانور کي)

※ ڏندڻ پوڻ (ماڻهوءَ کي)

– **جَنبامِڙي وڃڻ/مڙڻ:** [اصطلاح] ڏندڻ پوڻ

※ قابو ٿي وڃڻ، سڪ ٿي وڃڻ

– **جَنباڻ:** [ا - مذ] جَنبيءَ جو ورو

– **جَنبو آچي وڃڻ:** [اصطلاح] گهر جا سب پاتي فوت ٿي وڃڻ

– **جَنبو پاڙو لِکي ڏيڻ:** [اصطلاح] شاديءَ کان پوءِ مڙس جو ساهرن جي گهر ۾ رهڻ جو اقرار لکي ڏيڻ. ساهرن سان گڏ گذارڻ، گهر جاتو/ناني ٿيڻ

– **جَنبو جَنبي سان ڏيئي ويهڻ:** [اصطلاح] بر ۾ ويهڻ، پاڙيسري ٿي رهڻ، ويجهو رهڻ، گهر گهر سان اَڏي ويهڻ

– **جَنبو مِلائڻ:** [اصطلاح] راند شروع ڪرڻ

※ [س/ات]

– **جَنبو هَٽڻ:** [اصطلاح] تالو هٽڻ، ڪلف هٽڻ، بند ڪرڻ

• **جَنبوڙا:** [ا - خاص] هندن جي هڪ ذات جو نالو

• **جَنبِي ج جَنبِيُون:** [ا - مث] ڪاٺ کي گول ۽ لسي ڪرڻ جو هڪ واڍڪو اوزار

※ [سن: ينتر=]

※ سارين ڏرڻ لاءِ ٺڪر جي ٺهيل جڪي

– **جَنبِيءَ لَٿَل:** [ا - مذ] سهڻي، وٺندڙ، جنبيءَ سان گهڙيل ڪاٺ جي ڪا شئي

※ [صفت] سهڻو، سيبتو، گٺائتو

※ [مجازاً] اڊنگو، بدلچڻو

※ [س/ات]

– **جَنبِيءَ وارو:** [صفت -مذ] جنبيءَ جو ڪم ڪندڙ واڍو، وِگهامل

• **جَنرَل:** [صفت] وڏو، اعليٰ

※ رائج، رواجي، عام، معمول مطابق، دستور موجب، عمومي

※ فوج جو سپني کان وڏو عملدار، جرنيل، سپهه سالار (گهڻو ڪري هي لفظ اڪثر وڏن عملدارن سان استعمال ٿيندو آهي، جيئن: ليفٽننٽ جنرل، انسپيڪٽر جنرل، جنرل پوسٽ ماسٽر وغيره)

※ [انگ: General]

– **جَنرَل پوسٽ آفِيس:** [ا - مث] وڏو ٽپال گهر، مرڪزي ڊاڪ خانو

※ [انگ: General Post Office]

– **جَنرَل ناليج:** [ا - مث] عام معلومات، عام وهنوار توڙي سماجي علم بابت بنيادي ڄاڻ

※ [انگ: General Knowledge]

• **جَنريٽر:** [صفت] پيدا ڪرڻ وارو، وجود ۾ آڻڻ وارو

※ [ا - مذ] بجلي پيدا ڪرڻ واري مشين

※ [انگ: Generator]

• **جَنريشن:** [ا - مث] پيڙهي، ٽهي

※ [انگ: Generation]

• **جِنس ج جِنسُون:** [ا - مث] قسم، نمونو، ونڪ. اها شيءِ جنهن جا ڪيترائي قسم هجن (مثلاً: حيوان جنس آهي، جنهن جا ماڻهو، گهوڙو وغيره جنس آهي)

※ شيءِ، مال، اَناج (واپار جي)

※ اَناج جو قسم (جيئن: 'باسمتي'، 'اِري'، 'پرمل'، 'سڳداسي' چانورن جون ۽ 'سنڌڻ'، 'شربتي'، 'انگريزي' ڪڻڪ جون جنسون ليکن)

※ پيداوار

※ گرامر ۾ نر ۽ مادي اسمن جو تفاوت (جنس جا ٻه قسم 'مذڪر' ۽ 'مؤنث' آهن)

※ [ع: جِنس = تشريح ڪرڻ]

– **جِنس ڇُڙڻُ:** [اصطلاح] ان جي ڏيني جي هلندي ٿين، ان جو وکرو شروع ٿين

– **جِنس ميلُ:** [ا - مذ] اُها وهي، جنهن ۾ اناج جي هر هڪ جنس جي آمدني ۽ روانگيءَ جو جدا جدا حساب رکجي (هن وهيءَ مان خبر پوندي ته ڪيترو مال آيو ۽ ڪيترو نيڪال ٿيو)

– **جِنس وارُ:** [صفت] قِسم وار، هرڪا جنس پنهنجي جنس سان گڏ ٿيل

– **جِنسِي:** [ظرف] جنس مان، جنس جهڙو، ساڳيو، ساڳي جنس وارو

٭ نموني طور

٭ جهڙو، جيان، مثل

٭ مورڳو، بنهه، بلڪل

– **جِنسِيات:** [ا - مث] اهو علم، جنهن منجهان مرد ۽ عورت جي خاص جسماني تعلقات يا بيمارين وغيره بابت معلومات ملي

– **جِنسِيت:** [ا - مث] جنس

٭ هڪ جنس منجهان هئڻ جي حالت

٭ هڪجهڙائي، نِسبت، يڪسانيت

● **جِنسارُ ج جِنسارَ:** [ا -مذ] جهان، ڪائنات

'جوڙيا سڱين سَڀ جِنسارَ' (ڪشنچند بيوس)

٭ سينگار، ناهه ٺوهه، آرائش، سجاوٽ

٭ ڳهه ڳٺا پائڻ

٭ پوشاڪ ڍڪڻ

– **جِنسار ڪرڻ:** [اصطلاح] هار سينگار ڪرڻ، ناهه ٺوهه ڪرڻ، آرائش ڪرڻ

● **جِنطِيانا:** [ا -مذ] دوا طور ڪم ايندڙ هڪ ڪاٺي

● **جَنڪُ ج جَنڪَ:** [ا -مذ] ذوق، شوق

٭ [ع: ذوق]

'جاهل جنڪ سڪن جي عارف سور سهاءِ'

● **جَنڪشن:** [ا - مث] گڏجڻ جو هنڌ

٭ اها ريلوي اسٽيشن جتي ٻن کان وڌيڪ ريلوي لائينون اچي ملن (سنڌ ۾ حيدرآباد ڪوٽڙي، روهڙي حبيب ڪوٽ وغيره جنڪشن ريلوي اسٽيشنون آهن)

٭ [انگ: Junction]

● **جَنگِ ج جَنگِيُون:** [ا - مث] لڙائي، ويڙهه، جنڊ، ينڊ، آراڙو، پيڪار، رزم، معرڪو، ڪيڏارو، جهيڙو، دشمني

٭ [ف]

'نه ڪنهن ماريا جنگ ۾، نه سورَ ٻريءَ' (شاهه/يمن ڪليان)

– **جنگِ آزما:** [صفت] لڙائيءَ جو تجربيڪار، لڙائيءَ جو ماهر

– **جَنگا جَنگِي:** [ا - مث] لڙائي، جهيڙو، فساد، وٺ پڪڙ، وٺ وٺان جي حالت

– **جَنگاوَرُ ج جَنگاوَرَ:** [صفت] جنگ ڪندڙ، جنگي، جنگ جو ڪوڏيو، بهادر، پهلوان، ويڙهو، لڙاڪو، جهڳڙالو

– **جَنگاهُه ج جَنگاهَه:** [ا - مذ] وڏي جنگ، وڏي لڙائي، عظيم جنگ، سخت لڙائي

٭ ميدانِ جنگ

'آهن اُٻاهه ۾ آڙاهه جنگي جنگاهه جنگِ وارا' (سيد ولايت شاهه)

– **جَنگِ پاوَ:** [ظرف] جَنگ واري حالتَ، جَنگ جو ڪارنامو

– **جَنگِ جُو:** [صفت - مذ] ويڙهاڪ، جنگ ڪندڙ

٭ جهيڙاڪ، جهڳڙالو، وڙهڻ لاءِ هتين پوڻ وارو

– **جَنگِ جُوئِي:** [ا - مث] جنگ ڪرڻ يا لڙائيءَ جا اسباب پيدا ڪرڻ واري حالت

– **جَنگِ زَرگَرِي:** [ا - مث] مصنوعي جَنگ، اُها لڙائي (جيڪا ڪنهن کي فريب ڏيڻ لاءِ جوڙيي وڃي)

– **جَنگِ وَ جَدالُ:** [ا - مذ] زباني جَنگ، لفظن جي لڙائي

٭ جهيڙو، فساد، دنگو، ڏڦيڙ

– **جَنگِي ج جَنگِي:** [صفت - مذ] جنگ جو، جنگ وارو، سپاهي، شرطي، جنگ ڪندڙ، جوڌو، پهلوان، جنگ جو ڪوڏيو

– **جَنگِي جُوانُ ج جَنگِي جُوانَ:** [صفت - مذ] سپاهي، فوجي، بهادر، سورهيه، سورمو

– **جَنگِي جَهازُ ج جَنگِي جَهازَ:** [ا - مذ] لڙائيءَ ۾ ڪم ايندڙ جهاز (جيڪو جنگ جي سامان وغيره کڻڻ ۾ ڪم اچي)

• **جُنگ ج جُنگ:** [صفت] بهادر. پهلوان. جوڌو

'ڪامل ڪربلا ۾، آيا جنگ جوان' (شاهه)

※ تمام وڏو

※ خاندان. تمام گهرو

※ [ا - مذ] ٻن ڊينگن وارو نار. اُهو نار جنهن جي ڊينگن تي ٻه مالهون رکيل هجن

※ ماڻهن جو سيڙاڪو

※ فقيرن جو ٽولو

※ ٻيڙي جو هڪ قسم. وڏو بحري جهاز

'اچي جنگ جهاز ۾، چڙهيا چڱيءَ پر' (جمعو)

※ ڪاٺ جهاز جيڏي وڏي شيءِ

– **جُنگ چڙهڻ:** [اصطلاح] ظاهر ٿيڻ. پڌرو ٿيڻ. ميدان ۾ سگهري نروار ٿيڻ

• **جُنگ:** [ا - خاص] هندن جي هڪ ذات جو نالو

• **جَنگا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو (مهر قوم مان)

※ [س/ات]

• **جَنگال:** [ا - مت] مصالح سان ٺاهيل ڪَلَ

※ [س/ت]

• **جَنگاٽو ج جَنگاٽا:** [ا - مذ] مڇيءَ جو هڪ قسم

• **جُنگشاهي:** [ا - خاص] تعلقي ٺٽي ۾ هڪ شهر، ٽپي، ديهه ۽ ريلوي اسٽيشن جو نالو

• **جَنگل:** [ا - مذ] جهنگ. ٻيلو. ٻن

※ [انگ: Jungle]

• **جَنگلاڻي:** [ا - خاص] پٺاڻي بلوچن جو هڪ پاڙو

• **جَنگلِي:** [ا - خاص] هڪ نٺن جو نالو

• **جَنگمُ:** [ا - مذ] فقيرن جو هڪ گروهه (جيڪي جيتائين ته وڃنا آهن ته ٽليون وڄائيندا ويندا آهن)

• **جَنگو ج جَنگا:** [ا - مذ] وڏو وڻو

※ ڏهاڻو. ڏچين ڏهن جو ٺانءُ

※ [س/ل]

• **جَنگوارو:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **جَنگياڻي:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **جَنگِي گُلُ ج جَنگِي گُلَ:** [ا - مذ] گل جو هڪ قسم (ڳاڙهي، اڇي ۽ زرد رنگ جا گل ٿين)، زنگي گل، Oleander

• **جَنَمُ:** [ا - مذ] جَم. جمڻ. پيدائش

※ اتپت (فرهنگ آصفيه)

※ [سن: جنم < جن = ڄڻڻ]

※ عمر. حياتي. زندگي. ڄمار

※ فطرت. جبلت

※ شروعات. ابتدا

※ جونِ. اصل. بنياد. نسل. منڍ

– **جَنَمُ آٺِنِ:** [ا - مت] جنم اشٽمي

– **جَنَمُ آشٽمِي:** [ا - مت] ٻڊي مهيني جي اونداهي پَکَ جي اٺين تِٿِ (جنهن تي ڪرشن مهراج جي ولادت جو ڏڻ ملهايو ويندو آهي)

– **جَنَم ڀُومِ/جَنَم ڀُومِي:** [ا - مت] جمڻ جو هنڌ. اباڻو ڏيهه. Native place

※ وطن. ديس. ملڪ

– **جَنَم پَترِي ج جَنَم پَترِيُون:** [ا - مت] اهو ڪاغذ جنهن تي ٻار جي جمڻ جي تاريخ. وقت. گرهه وغيره لکيل هجي. ڄڻيءَ جو احوال

– **جَنَم ڏِڻُ ج جَنَم ڏِڻَ:** [ا - مذ] جمڻ جو ڏينهن. جنم ڏينهن. سالگرهه. Birthday

– **جَنَم ساکِي ج جَنَم ساکِيُون:** [ا - مذ] ڪنهن سالڪ يا درويش جي حياتيءَ جو احوال

– **جَنَم ڪُنڊلِي:** [ا - مت] زائچو. ننڍي جنم پتري

– **جَنَم وَٺڻُ:** [اصطلاح] جمڻ. پيدا ٿيڻ. ولادت ٿيڻ

※ وجود ۾ اچڻ

– **جَنمِي:** [صفت] پيدائشي. ڄائي ڄم کان. شروع کان. منڍ کان

• **جَتَنِي ج جَتَنِيُون:** [ا - مث] ماءُ، جنم ڏيڻ واري، ڄڻڻ واري
٭ [سن: جَنَنِيھ]

• **جُنُوبُ/جَنُوبَ:** [ا - مذ] چئن طرفن مان هڪ طرف، ڏکڻ، South
٭ [ع]

– **جُنُوبِي:** [صفت] ڏاکڻيون، ڏکڻ وارو

• **جِنوِلَڻُ:** [ا - مذ] شاديءَ جي ماني
٭ [س/ٿ]

• **جَنِوري:** [ا - خاص] عيسوي سال جو پهريون مهينو
٭ [انگ: January]

• **جَنوڪَ/جَنوڪ:** [ا - مث] تنبوري وڄائڻ جو ڇلو، مِضراب
٭ [س/ڪوھ]

• **جُنُونُ:** [ا - مذ] چريائپ، پاڳلپڻو، ديوانگي، خبط، وِندَ
٭ شوق، خفت
٭ غصو، ڪاوڙ
٭ ڪنهن شيءِ جو هردم خيال، سوداءُ
٭ [ع]

– **جُنُونُ چڙهڻ:** [اصطلاح] چريائي وٺڻ، سوداءُ چڙهڻ، خبطُ پيدا ٿيڻ

– **جُنُونِي ج جُنُونِي:** [صفت - مذ] پاڳل، چريو
٭ سودائي، خبطِي
٭ چيڙاڪ
٭ پنهنجي خيال وارو

– **جُنونِي اَچڻ:** [اصطلاح] چريائي اُچڻ، بيحال ٿيڻ
٭ مستي ڪرڻ
٭ ڏاڍو ڪاوڙجڻ، اوچتو جوش جاڳڻ

• **جَنُوهارُ ج جَنُوهارَ:** [ا - مذ] جواهر، جنهوار

• **جَنوَهرُ ج جَنوَهرَ:** [ا - مذ] جوهَر
٭ جنهور، عرق، ست
٭ روح
٭ ترارَ جي ڦَرَ جو پاڻي
٭ [ف: جوهر]

– **جَنوهردارُ:** [صفت] جنهوردار، جوهردار
٭ پاڻي، چڙهيل (هٿيار يا اوزار)

• **جِنوئِي:** [ا - مث] گهوڙي جي پنجن مکيه سنجن مان هڪ چاني، جو سنج، چاني بند

• **جِنوئِي:** [ا - مث] جڻيو

• **جَنهَرُ:** [صفت] ضعيف، هيڻو، بيڪار

• **جَنهِن/جِنهِن:** [ضمير] 'جيڪو'، 'جو' جي عام صورت (ضمير موصولہ)
'آءُ اُتهڻ ڪي آن، جنهن ۾ آس اُساڻ جي' (شيخ اياز)

• **جِنهَڙ:** [ا - خاص] سومرن جي قديم بستيءَ جو نالو

• **جَنهوار:** [ا - مذ] جواهر
'هيرا لعل لکين ٿيا، جڙيو وڏا جنهوار' (الله بخش سومرو)

• **جَنهوَرُ ج جَنهوَرَ:** [ا - مذ] جوهَر، جنوهر

• **جَنهوَرِي:** [صفت - مذ] جوهري

• **جُنءِ ج جُنئِيُون:** [ا - مث] جونءِ

– **جُنئِيَرُ:** [صفت] جونئِن اهو ماڻهو جنهن کي ڪپڙن ۽ وارن ۾ جونئون هجن

• **جُنئائِي:** [ا - مذ] نائِي جمائي، جاٽو، نِياڻو ڏِيءَ جو مڙس، جاٽو
٭ [س/ٿ]

• **جِنئَن:** [ظرف] جيئن

– **جِنئَن تِنئَن:** [ظرف] جيئن تيئن، هر صورت ۾، ڪِيئن به ڪري

• **جَنِين:** [ضمير اشارو] جَن جو، جَن جي
'سوري جَنين سيج، مرڻ تنين مشاهدو' (شاهه/ڪليات)

• **جَڻ/جُڻ:** [ا - مذ] ڪچو ٻار، پيٽ وارو ٻار
٭ [سن: جن = ڄڻڻ، ع: جَنين']
٭ اولاد، خاندان، نسل

– **جَڻ/جُڻ بُنياد:** [ا - مذ] اَصل نسل، حسب نسب

– **جَڻ/جُڻ ٻچو:** [ا - مذ] ٻارَ ٻچا، آل عيال، سارو ڪٽنب، سارو ڪنبو يا قبيلو

– جَڻ/جُڻ ٻـچو ڄَڻُ: [اصطلاح] ٻار ٻچا ڄڻ. ذريندر ٿيڻ. سڀ ڄڻي وڃڻ

– جَڻ/جُڻ ٻـچي: [ظرف] ٻارين ٻچين. آل عيال سوڌو

– جَڻ/جُڻ ٻـچي گهاڻي ۾ پـوڻ: [اصطلاح] ٻارن ٻچن سوڌو مصيبت ۾ پوڻ. ساري ڪٽنب يا قبيلي جو تڪليف ۾ اچي وڃڻ

• جَڻـي ج جَڻـيُون: [ا - مث] ڏوري. واڳ
'آهي هوتن هٿ ۾ سندي جيءَ جڻي' (شاهه)

• جَڻـيو ج جَڻِيا: [ا - مذ] اهو ڌاڳو جيڪو هندو ڌرم وارا ڳچيءَ ۾ پائي، کلهي تان وراڻي ڇڏين (اهو ڌاڳو 96 آڱر ڊگهو ۽ ٽي تند جو نهيل هوندو آهي، جنهن کي پنڊت منتر پڙهي، نيٺو ڪري، ڳنڍيون ڏيئي، پارائيندا آهن)، زنار
'هندو هڏ نه آهيين، جڻيو ڪوڙ نه جڳائي' (شاهه / آسا)
❋ جواهرن ۾ پيـل وار يا ليڪ

• جو: [ضمير] جيڪو
❋ [حرف] ته، جو ته

• جَوَ/جو: [ا - مذ] اَناج جو هڪ قسم
❋ [سن: يوه = پرا: جوو]
❋ [صفت] ٿورڙو ذرو
❋ ماپ جو هڪ اندازو
❋ ننڍڙو داڻو

– جَوَ ڪَـڻي وَجَـڻ: [اصطلاح] اصل لاءِ هليو وڃڻ. وري نه موٽڻ

– جَوَ وَنـڊِڻ: [اصطلاح] وڙهڻ، جهيڙو ڪرڻ
❋ ڪَر ڪَر ڪرڻ. ڪروڌ ڪرڻ
❋ [س/ات]

– جَوَ وهائـِڻ: [اصطلاح] هليو وڃڻ. ڀڄي وڃڻ
❋ ڪاوڙجي وڃڻ. رسي وڃڻ
❋ دشمني رکڻ. وير ٻڌائڻ

– جَـوِين: [صفت] جَوَن جي. جَوَن منجهان تيار ڪيل
❋ [ف]

• جَـوَ ج جَـوَ: [ا - مذ] جو
❋ ماپ جو هڪ انداز. هڪ جو جيتري ديگهه

• جُوا/جُوئا ج جُوائُون/جُوئائُون: [ا - مث] پتن. پئسن يا ڏاري سان رهڻ واري راند (جنهن جي هارائڻ يا کٽڻ تي پئسا بازيءَ طور لڳايا وڃن)، ڪاٻ شرطي راند
❋ [پرا: جوئاں سن: ديوتڪار]

– جُواباز ج جُواباز: [ا - مذ] جوا ڪيڏندڙ. جواري. جوئا جو عادي

– جُوابازِي: [ا - مث] جوا راند
❋ فريب، ٺڳي. دغا

– جُوا جِي ٽِـڪِري: [ا - مذ] جوا رهڻ جي جاءِ. جوا جو اڏو

– جُواخانو ج جُواخانا: [ا - مذ] اُها جاءِ جتي جوا کيڏي وڃي

– جُوارِي/جُوئارِي: [صفت - مذ] جوا رهندڙ. جواباز

– جُوا کيـڏَڻُ: [اصطلاح] جوا ڪرڻ. جوا کيڏڻ. بازي لڳائڻ

• جَوابُ ج جَواب: [ا - مذ] سوال جو حل. Answer
❋ وراڻي، ورندي. اُتر. موٽ
'جن جي روز جواب ۾، جرڪيا منهنجا جام' (شيخ اياز)
❋ امتحاني سوال جو حل
❋ خط جي موٽ
❋ اِنڪار. ناڪار
❋ بدلو. عيوض
❋ مِثال. ثاني
❋ همسر. برابر
❋ موقوفي. نيڪالي (نوڪريءَ مان). معزولي
❋ مقابل. جوڙ. مٽ
❋ طلاق
❋ [ع: جاوَبَ = جواب]

– جَوابُ الجواب: [ا - مذ] جواب جو جراب

– جَوابُ باصواب: [ا - مذ] عمدو ۽ موزون جواب

– جَوابِدارُ ج جَوابِدارَ: [صفت] جواب ڏيندڙ
❋ ملزم
❋ ذميدار
❋ تلهي

– **جَوابِداري ج جَوابِداريُون:** [ا - مث] ذميداري، ذمو

– **جَوابِدهہ:** [صفت] جوابدار، جواب ڏيندڙ

٭ ملزم

٭ ذميدار

٭ تلهي

– **جَوابِدهِي:** [ا - مث] جوابداري، ذمو

٭ بازپرس

– **جَوابُ ڏِيڻ:** [اصطلاح] ورندي ڏيڻ، ورائي ڏيڻ

٭ اُتر ڏيڻ

٭ سڏ ورائڻ جي؛ ڪرڻ

٭ رَد ڏيڻ، انڪار ڪرڻ، نابري وارڻ، نڪار ڪرڻ

٭ موقوف ڪرڻ، نوڪري مان لاهي ڇڏڻ

٭ نا اُميدي ڏيکارڻ

٭ خط جي موٽ ڏيڻ

٭ طلاق ڏيڻ، مڙس جو زال کي رخصت ڪرڻ

– **جَوابُ طلب:** [صفت] پڇا لائق، رسيد طلب، شڪ وارو

– **جَوابُ طلب ڪرڻ:** [اصطلاح] غلطيءَ جو سبب پڇڻ، صفائي پيش ڪرڻ جي گهر ڪرڻ

– **جَوابُ ڪرڻ:** [اصطلاح] سامهون ٿيڻ، مقابلو ڪرڻ

– **جَوابُ مِلڻ:** [اصطلاح] موٽ ملڻ، ورندي ملڻ

٭ نوڪري، ڪان موقوف ٿيڻ برطرف ٿيڻ

٭ طلاق ملڻ

– **جَوابُ وٺڻ:** [اصطلاح] ها يا نہ بابت پڇڻ

٭ طلاق وٺڻ، طلاق جي گهر ڪرڻ

– **جَوابِي ج جَوابِي:** [صفت] جواب جو، جواب ۾، موٽ ۾، موٽ رسيد وارو

٭ نظير، مقابل

– **جوابي ڪارروائِي:** [ا - مث] اڳرائيءَ جي موٽ، ناڪاري عمل جو ردعمل، بدلو

• **جَوادُ:** [ا - ذات] خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو

٭ [صفت] ڏاڍو سخي، داتا، فياض، ڏاتار

٭ [ع: جواد: جود = ڪشاده دل ٿيڻ]

• **جَوار:** [ا - مذ] پاڙو، محلو، پس گردائي

٭ [ع]

– **جَوارِ رَحمت:** [ا - مذ] رحمت وارو محلو، اها جاءِ جتي رحمت ٿي رحمت هجي، جنت، خلد

• **جُوارِ ج جُوارِيُون:** [ا - مث] اناج جو هڪ قسم، جوئر

– **جُوارو آٽو ٿِيڻ:** [اصطلاح] نہ ڳڏجڻ (جوئر جي اٽي وانگر)، ٻڌيءَ ۾ نہ اچڻ، هميشہ الڳ رهڻ

٭ بيڪار ٿيڻ، ڪنهن ڪم جو نہ ٿيڻ

• **جَوارِش:** [ا - مث] هڪ مرڪب دوا جو نالو (هن جا ڪيترائي قسم آهن، جوارش جالينوس، جوارش ڪموني وغيره)

• **جَوارو:** [ا - مذ] ڦُڙ ڦُڙ (مينهن جي)، بونداباري

٭ [س/ڪوهہ]

• **جَوازُ:** [ا - مذ] جائز هجڻ جي حالت، حلال هجڻ

٭ [ع: جاز - روا ٿيڻ]

٭ اِجازت، منظوري

• **جُوالُ ج جُوالَ:** [ا - مذ] سڻيءَ مان ٺهيل پوري، ڳُوڻ

٭ ڳوڻين مان ٺهيل وڏو پورو، پوڇهو، پرائين ڳوڻين مان ٺهيل پوش (جيڪو سياري ۾ مال جي مٿان وڌو ويندو آهي)

٭ دَغا، دوکو

• **جُوالا:** [صفت] ٻرندڙ، ٻڙڪندڙ

٭ [سن: جوالا]

٭ [ا - مذ] باهہ جو شعلو

– **جُوالامُکِي:** [ا - مذ] ٻرندڙ جبل

• **جَوالو ج جَوالا:** [صفت - مذ] جَوَنِ ڳڏيل، جنهن ۾ جَوَ پيل هجن، جَوَن گاڏڙ

• **جَوانُ / جُوانُ ج جَوانَ / جُوانُ:** [صفت] بارائي وهيءَ کان مٿي چڙهيل، نوعمر، نوجوان، گڀرو

٭ بالغ، ساماڻل

٭ طاقتور، مضبوط، سگهارو

٭ نئون، تازو

٭ بهادر، دِلير، پهلوان

٭ [ف: جوان]

— **ڄُوانائُو/ڄُوانائتو:** [صفت - مذ] جوان ماڻهوءَ وارو، جوانيءَ جو
مردن جهڙو، مردانُو، مڙسيءَ وارو، ماڻائتو

— **ڄُوانِڪو:** [صفت - مذ] جوان ماڻهو وارو، جوانيءَ جو

— **ڄُوانمَردُ:** [صفت - مذ] جوان مڙس
٭ پهلوان، بهادر، شير دل، دلير، همت پريو
٭ سخي، فراخدل، فياض
٭ حوصلي وارو، درياهه دل

— **ڄُوانمَردِي:** [ا - مث] جوان مڙسي
٭ بهادري، همت، شيردلي، حوصلو، دليري
٭ سخاوت، درياهه دلي

— **ڄُوان مَرگ:** [صفت] ڀرُوهه جوانيءَ ۾ مري ويندڙ
٭ جوانيءَ جو موت، بي وقتو ۽ اوچتو موت (هڪ بددعا يا پِٽ)

— **ڄَوانِي/ڄُوانِي ج ڄَوانِيُون/ڄُوانِيُون:** [ا - مث]
نوجواني، وَهِي، جوڀَن
٭ بلوغت، ساماڻجڻ جي عمر
٭ هِمت، مردانگي

— **ڄَوانِي دِيوانِي:** [ا - مث] جوانيءَ جي مَستي
٭ بَل، زور

— **ڄَوانِي ماڻِڻ:** [اصطلاح] جوانيءَ ۾ خوشيون ڪرڻ، عيش ڪرڻ
وهي ماڻڻ
٭ نفس جون خواهشون پوريون ڪرڻ

— **جوانِيءَ ۾ جون پوڻ:** [اصطلاح] هَڏ ويهي وڃڻ،
جوانيءَ ۾ ئي ڪم ڪرڻ جي طاقت نه رهڻ، ڪوبه ڪم نه ڪرڻ،
ٽوئي ٿيڻ، سنڌ سڪي وڃڻ سست ۽ ڪاهِل ٿيڻ هڏ حرام ٿيڻ

— **جوانِيءَ وِيو:** [صفت - مذ] پوڙهو
'ڪُل جواني وڃيسيا' (پاراتي جو جملو)

• **ڄُوانسو:** [ا - مذ] ڪانڊيرو (ٻوٽو)

• **ڄَوانُ/ ڄُوانُ ج ڄَوانَ/ ڄُوانَ:** [صفت] لفظ 'جوان' جي
بگڙيل صورت، جوان
'ساٿِي وڏيءَ سڪ سين، ڪيائين جوڌ جوانَ' (جمعو)

— **ڄُوانُ ڄمارُ:** [صفت] جوان جمان، سگهو متارو، ٺئون ننڍو،
پوڙ ٻهان، ڀرُوهه جوان

— **ڄُواڻِي ج ڄُواڻِيُون:** [ا - مث] جواني، جوانيءَ واري عمر

• **ڄَواهِرُ ج ڄَواهِرات:** [ا - مذ] هيرو، رَتن، موتي، لعل
٭ [ع: جوهر ج جواهر]

— **ڄَواهِر نِگارُ:** [صفت - مذ] هيرن جي جڙاءُ ڪندڙ
٭ سهڻو لکندڙ، خوش خط

— **ڄَواهِري (جوهِري):** [صفت] جواهر وڪڻندڙ، جواهرن جو ڪم ڪندڙ
صراف، سونارو

• **ڄُوائِن:** [فعل] ڳنڍجڻ، گڏجڻ، شامل ٿيڻ
٭ شروعات ڪرڻ (نوڪريءَ جي)
٭ [انگ: Join]

— **ڄُوائِنٽ:** [صفت] گڏيل، ڳنڍيل
٭ شراڪتي، شريڪ
٭ [ا - مث] ڳنڍ، ڳَرهه
٭ [انگ: Joint]

— **ڄُوائِنٽ فيمِلِي:** [ا - مث] گڏيل خاندان، مڪمل ڪٽنب
٭ [انگ: Joint Faimly]

• **ڄُوبِلِي:** [ا - مث] جشن، خوشي، شادمانو
٭ [انگ: Jubilce]

• **جوڀَنُ ج جوڀَن:** [ا - مذ] جواني، شباب
٭ [سن: يوون = جواني]
٭ سونهن، حسن
'جوبن ۾ تي ڏينهن، ڪر ڪا ڪار ڪنت جي' (شاهه)
٭ سينگار، بهار، رونق

— **جوڀَنُ ڪيڻ:** [اصطلاح] جواني ڪيڻ
٭ سونهن ڪيڻ، رونق ڪرڻ
٭ شڪل ڦٽارڄڻ
٭ ڪچيءَ جوان منداڻتا ٻهارا ڪيڻ پر ڦر نه حهلڻ
٭ [س/ات]

– **جوتِنيڪِ:** [صفت - مث] جوبن واري. جوانِ

٭ سهڻي

• **جوتِ ج جوتيُون:** [ا - مث] روشني، نُور

٭ چمڪو. تجلو

٭ جلوو

٭ جاڳرتا. سجاڳي

'جاڳائي جاڳي، جڳ ۾ تنهنجي جوتِ مون' (شيخ اياز)

٭ بتي، ڏيئو

٭ همتَ. ڪلا. طاقت

٭ نگاهه

٭ حشمتَ. رعب

٭ ڌَن. دولتَ

٭ [سن: جيوتِس]

– **جوتِ جاڳائِڻُ:** [اصطلاح] روشني ڪرڻ

٭ ڏيئو ٻارڻ. بتي ٻارڻ

٭ نالو چمڪائڻ. ٻوٽو ٻارڻ

٭ يادگيري تازي ڪرڻ

– **جوتِ جَلائِڻُ:** [اصطلاح] روشني ڪرڻ. ڏيئو ٻارڻ. بتي ٻارڻ

٭ سجاڳي آڻڻ. جاڳرتا پيدا ڪرڻ

٭ نالو چمڪائڻ. ٻوٽو ٻارڻ

'آنڌيءَ ۾ جوتِ جَلائڻ وارا سنڌي' (ڊاڪٽر موتي پرڪاش)

– **جوتِي ج جوتِي:** [صفت] جوت وارو، روشن، منور

'آنداٿون عميق مان، جوتي جواهرن' (شاهه/سريراڳ)

٭ ڪلا وارو

٭ [ا - خاص] عورتَ جو نالو

– **جوتِي سَرُوپُ:** [صفت] تجليدار. چمڪندڙ. چمڪڻو

• **جوتُ ج جوتَ:** [ا - مذ] چمڙي جو پٽو (جيڪو گهوڙي گاڏيءَ ۾ گهوڙي جي هسليءَ سان ٻڌل هجي ۽ ان جو ٻيو ڇيڙو گاڏيءَ جي ڪنڍيءَ ۾ ڦاٿل رهي. گاڏيءَ ۾ به 'جوت' ٿيندا آهن ۽ گهوڙو انهن جي ئي زور تي گاڏي ڇڪيندو آهي)

٭ هَرَ ڪاهِڻ

• **جوتِشُ/جوتِشِ:** [ا - مث] آسماني جسمن جي هيئت رفتار وغيره جو علم. نجوم. تارن يا ستارن جو علم

٭ [سن: جيوتِش]

٭ [ڪنايو] شهوتَ. جوانيءَ جي باهه

– **جوتِشِي ج جوتِشِي:** [صفت - مذ] نجوم جو علم ڄاڻندڙ، نجومي، تارن ۽ گرهڻ جو حساب ڪتاب ڄاڻندڙ

• **جوتڪ:** [ا - مذ] جوتش

– **جوتِڪِي ج جوتِڪِي:** [صفت - مذ] جوتشي

• **جوتِڻُ:** [مص - فعل متعدي] جوٽڻ

٭ [مص] جوتڻ

٭ [امر] جوت

٭ [جوتيس جوتيندو جوتيل]

• **جوتو ج جوتا:** [ا - مث] جاتَ

٭ [س/ٿ]

• **جُوتو ج جُوتا:** [ا - مذ] بوٽ جتي، Shoe

٭ دوٽَنيءَ ۾ ڌنل ڪاٺيءَ

٭ [مجازاً] ڪلو. موچڙو. ڪلنر

– **جُوتا جُوتا ڪرڻ:** [اصطلاح] گهڻي موچڙا کائڻ، موچڙن کي سڌ ڪرڻ

– **جُوتا کائِڻ:** [اصطلاح] موچڙا کائڻ. مار ملڻ

• **جُوتِي ج جُوتِيُون:** [ا - مث] چنگو، ڊگ. ميڙ

• **جُوتُ ج جُوتَ:** [ا - مذ] ميڙ. ميڙاڪو. هجوم

• **جوٿ ج جوٿُون:** [ا - مث] رانِ. سٿر

٭ هنج. گود. جهولي

٭ گوڏو

– **جوتَ تي ڏَڪُ هڻڻ:** [اصطلاح] سٿر تي ڏڪ هڻڻ

٭ ڏک ظاهر ڪرڻ

– **جوٽ تي ويهارڻ:** [اصطلاح] سٿر تي ويهارڻ، هنج ۾ ويهارڻ (ٻار کي پيار مان)

– **جوٽون ڪُٽڻ:** [اصطلاح] ماتم ڪرڻ، افسوس ۾ رانن تي هٿ هڻڻ

● **جوٽ ج جوٽون:** [ا- مث] ڏاند کي نار ۾ ڏڪائڻ، جوٽڻ جو ڪم

❊ شروعات (ڪنهن ڪم جي)

❊ ڏاندن جو جوڙو

❊ مقابل، ثاني، برابر

❊ ساٿي، رفيق

– **جوٽائڻ:** [مصدر 'جوٽڻ' مان فعل متعدي بالواسطه] ٻڌائڻ (ڏاند پاجاريءَ ۾)، ڏڪائڻ

❊ [جوٽيس جوٽيندو جوٽيل]

– **جوٽڻ/جوٽڻُ:** [مص - فعل متعدي] ٻڌڻ (ڏڳن کي گاڏي، نار، هرلي، هَر وغيره ۾)، ڏاندن کي پاجاريءَ ۾ ٻڌڻ، ڏڪائڻ

❊ هَلائڻ (جنڊ)

❊ شروع ڪرڻ (جهيڙو)، اعلان جنگ ڪرڻ

❊ [مص] جوٽڻ

❊ [امر] جوٽ

❊ [مضارع] جوٽيان (ج) جوٽيون، جوٽين (ج) جوٽيو جوٽي (ج) جوٽين

❊ [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]

❊ [حال] جوٽي ٿو (ج) جوٽين ٿا

❊ [حال مث] جوٽي ٿي (ج) جوٽين ٿيون

❊ [ماضي] جوٽيو (ج) جوٽيا

❊ [ماضي مث] جوٽي (ج) جوٽيون

❊ [مستقبل] جوٽيندو (ج) جوٽيندا

❊ [مستقبل مث] جوٽيندي (ج) جوٽينديون

❊ [اسم مفعول] جوٽيل

– **جوٽ جوٽڻ:** [اصطلاح] جهيڙو شروع ڪرڻ، فساد شروع ڪري ڏيڻ

❊ ڏاند پاجاريءَ ۾ ٻڌڻ

❊ خراب ڳالهائڻ، گهٽ وڌ ڳالهائڻ

❊ [س/ات]

– **جوٽ ڏيڻ:** [اصطلاح] مقابلو ڪرڻ

❊ ذبائڻ

❊ [س/ات]

– **جوٽڻي ج جوٽڻيون:** [ا- مث] جوٽڻ جو ڪم 'جوٽڻي جونجي، ٻوڪڻي ٻوڪجي' (مدهوش پڻو)

❊ جوٽ، شروعات، ابتدا، منڍ

❊ زور آزمائي

– **جوٽڻي ڏيڻ:** [اصطلاح] شروعات ڪرڻ

❊ جنبي وجڻ (ڪم کي)

– **جوٽون ڏيڻ:** [اصطلاح] زور آزمائڻ، مقابلو ڪرڻ

❊ وڙهڻ

❊ هيب مائڻ

● **جوٽو ج جوٽا:** [ا- مذ] منڄ، سڻ يا چمڙي مان ٺهيل نوڙي (جيڪا ناڙي طور پاجاريءَ ۾ ٻڌڻ جي ڪم اچي، ڏاند ڳاڏيءَ ۾ ڏاندن کي جوٽڻ لاءِ جوٽا ڳچيءَ ۾ ٻڌبا آهن)

❊ ڪوريءَ جي اوزارن ۾ ڪم ايندڙ رسي جو ٽڪر

❊ [س/ات]

❊ رسيءَ جو ٽڪر (جيڪو ونگي جي آمهين سامهين ونگڙين کي ٻڌجي)

❊ ڏڳن جي ڳچيءَ کي پاجاريءَ سان سوگهو ٻڌڻ لاءِ چمڙي جو ٻٽو يا منڄ جو رسو

❊ جنڊ جي هَلڪي يا ڳري ڪرڻ لاءِ مڪڙيءَ ۾ ٻڌل آڪيڙو

❊ جوڙو

❊ [س/ٿ]

❊ ٻٽو

❊ [س/ات]

❊ ران، سٿر

— **جوتو پيچي ويهڻ:** [اصطلاح] گوڏو پيچي ويهڻ.
ڪُٻ ڪوڙي ويهڻ

• **جوتياڪُ:** [صفت] هڪ جهڙو. هڪ جيترو. همسر. برابر. يڪسان

• **جُوٽِ:** [ا - مث] اوبَر. بڇيل ڪاڏو. اوبارو سوبارو
⁕ [سن: جشت]

— **جُوٽِ آٽِ:** [ا - مث] اوبر سوبر. بڇت سڇت (ڪاڏي مان)

— **جُوٽو ج جُوٽا:** [صفت] اوبارِيل. ڪاٽي بڇايل. خراب ٿيل
⁕ [مث: جوٽي ج جوٽيون]

— **جُوٽو پاڻي پيئڻُ:** [اصطلاح] ٻئي جون عادتون اختيار ڪرڻ

• **جُوٽُ:** [ا - مذ] جهوٽ (اردو). ڪوڙ. ڪوٽِ. دروغ. غلط.
حقيقت جي برعڪس. دوکو. بهانو. فريب. دغا

— **جُوٽو ج جُوٽا:** [صفت - مذ] جهوٽو. ڪوڙو. ڪوٽو. دروغ گو.
غلط. نقلي. دغاباز

• **جُوٽِي:** [ا - مث] خوشبودار گاهه جو هڪ قسم (جنهن سان ٽِڪرجا ٿانوَ مليندا آهن. جيئن ٿانون ۾ خوشبوءِ ٿئي)
⁕ [س/ٿ]

• **جوپُ ج جوپَ:** [صفت] تندرست. چڱو ڀلو. سگهو
⁕ جوڌو. جوان
'ٻانهپ ڀري ٻيڙيون، هليا جوپَ جوانَ' (شاهه/سريراڳ)
⁕ متارو
⁕ خوش
⁕ مضبوط. سگهارو. پهلوان
⁕ جام. مٺو. گهڻو. جال

— **جوپيون/جوپيئون:** [صفت] مضبوط. ڏاڍو
⁕ پورو پٽو. پورو ٺهڪي آيل

• **جوپيو ج جوپيا:** [ا - مذ] زنانو. مادي، منهون
⁕ جوئيتو. زن مريد. مجو. پيٽو
⁕ نامرد. بي همت

• **جُوپيٽر/جُپيٽر:** [ا - خاص] نِظامِ شمسيءِ جو سڀ کان وڏو گرهه (جيڪو زُحل ۽ مريخ جي وچ ۾ رهي. سج جي چوڌاري ڦري ٿو).
مشتري
⁕ ديوتائن جو بادشاهه
⁕ [انگ: Jupiter]

• **جوڄ/جوڙ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو (بگٽي ٻارو)

• **جُوڄڪُ ج جُوڄڪَ:** [ا - مذ] ننڍڙو جيٽ
⁕ بلا. ننڍي بلا
⁕ [س/ڪوهه]

• **جُوڄڪِي ج جُوڄڪِيُون:** [ا - مث] اوچتو خيال. اُڌمو.
ٻُور. جذبو. ريجڪ. لَهر
⁕ چِڙَ. غصو. ڪاوڙ. جوش

— **جُوڄڪِي آچڻ:** [اصطلاح] ٻور پون. اُڌمو جاڳڻ. ريجڪ اچڻ
⁕ چِڙَ اچڻ. ڪاوڙ لڳڻ. اوچتو جوش اچي وڃڻ

• **جُوڄِڻِي:** [ا - مث] جوڄڪِي. ٻُور
⁕ چريائي. مستي
⁕ ڪاوڙ
⁕ [س/ات]

— **جُوڄِڻِي آچڻ:** [اصطلاح] جنون اچڻ
⁕ چريائي اچڻ. مستي اچڻ

• **جُوجُو:** [ا - مذ] ٻارن کي ڊپ ڏيارڻ لاءِ فرضي بلا يا
جانور جو نالو

• **جوڄهر:** [صفت] وڏي ٻُلڙڪيل پيٽ وارو (جوپايو). ڇڇَر
⁕ [س/ل]

• **جُوڏُ:** [ا - مذ] تڪڙ. جلدائي. سيگهه. اُٻهرائي. ڪوشش. ادم
⁕ [س/ات؛ ف: زود]
⁕ [صفت] تڪڙو. جلدي. تکو سير

– **جودان/جُودئون:** [ظرف] تکڙ مان، جلدائي سان، سيگهه مان

'جودئون جوڳي جوڙي ريٺا، آڌرتي آستانا' (غمدل فقير)

–

'تن وڃ سنجهه صباح، جودئون ري، جلال چئي'

– **جُودان/جُودئون هَلَڻ:** [اصطلاح] تکڙ سان هلڻ، تکڙو ۽ تکو هلڻ

❊ وڏي سعيي ۽ هسب سان هلڻ

'جودان ملنديس جيڏيون، جنبيو لا وجڻ' (محمد غوث)

– **جُود ڪرڻ:** [اصطلاح] جلدي ڪرڻ، تکڙو ڪرڻ، سيگهه ڪرڻ، تکڙ لائي ڏيڻ

• **جُودُ:** [ا-مذ] سخا، ڏات، انعام، ڪرم، لطف، بخشش، عطا

❊ [ع]

• **جُودُ ج جُودَ:** [ا-مذ] ٻيڙيءَ جي منجهي ۽ ڪڙي جي رڄ وارو واڇهه جو تکر

❊ [س/ل]

• **جُودي:** [ا-خاص] هڪ جبل جو نالو (جيڪو ترڪيءَ جي شهر 'آرمينيا' ۾ واقع آهي، جنهن لاءِ چيو وڃي ٿو تہ حضرت نوح عليہ السلام جي ٻيڙي طوفان وقت ان جبل سان ٽڪرجي بيٺي رهي ۽ الاهي حڪم سان محفوظ رهي)

❊ [ع]

• **جوڏ:** [ا-مذ] جوڌا، پهلوان

'هو ديواني درياهہ جا، ڳڌيشي جوڌ جڻهن' (مل محمود پلي)

• **جوڏ:** [ا-خاص] هڪ ذات جو نالو

• **جوڌپور:** [ا-خاص] سنڌ جي اُبرندي طرف ڀارت جي راجستان واري علائقي (اڳوڻيءَ رياست) جو نالو

• **جوڌپوري:** [ا-خاص] ڪڪڙ جو هڪ قسم (پاڙيون وڏيون ٿينس ۽ سهائين بيٺي آنا لاهي)

• **جوڌو ج جوڌا:** [صفت-مذ] پهلوان، بهادر، سورهيو

• **جوڏُولُ:** [صفت-مذ] بلڪل پوڙهو، ڏيرو، جهونو

❊ [س/ات]

• **جوڊيشل:** [صفت] عدالتي، عدالت جو

❊ [انگ: Judical]

• **جور/جورُ:** [ا-مذ] ظلم، ستم، اَنڌير، جفا، ڏاڍ، زبردستي، زيادتي

❊ [ف]

– **جوراٽو:** [صفت-مذ] زور وارو، طاقت وارو، زوراور

❊ موت، عزرائيل

'جوراٽي سين، جيڏيون، ڪو قال نہ قبيل' (شاهہ)

• **جورُ:** [ا-مذ] ڀڄ جو هڪ قسم (جيڪو جبل تي اُڀري، هن جي ڪاٺيءَ مان حقي جا نڙ ٺهن، ناڙي وانگر ول، ڦڪا ڳاڙها نيرا گل ٻڪريون کائين، باقي اُٺ يا ڍڳو ڪائي تہ مري)

• **جورابُ ج جوراب:** [ا-مذ] ڪپڙي يا چمڙي مان ٺهيل موزو (جيڪو پيرن ۾ پائجي)

• **جِورَڻ:** [مص-فعل لازمي] جيورڻ، هضم ٿيڻ، پاءِ پوڻ

❊ [س/ات]

– **جِوري ڪائڻ:** [اصطلاح] نيڪ ٿي رهڻ

• **جورو/جوڙا ج جورا/جوڙا:** [ا-مذ] وڳو، پوشاڪ (عورت جي جوڙي ۾ چولو سلوار ۽ پوتي اچي وڃن ٿا)، خِلعت

– **جورو ڏڪائڻ:** [اصطلاح] وڳو ڍڪائڻ، پوشاڪ پهرائڻ، خِلعت پهرائڻ

• **جوڙَ:** [ا-خاص] هڪ ذات جو نالو

• **جوڙَ:** [ا-مث] جاڙ، حث، ويڌن، تعدي، سيکت، سزا

– **جوڙَ پهچائڻ:** [اصطلاح] سيکت ڏيڻ، تعدي ڪرڻ

• **جَوڙَ:** [ا-مث] ٻڪ، لباڙ، پخي

❊ [س/ل]

• **جوڙَ ج جوڙُون:** [ا-مث، مصدر 'جوڙڻ' مان اسم] ناهپ، بناوت، خلقت (جهان جي)

'ڪري پاڻ ڪريم، جوڙون جوڙ جهان جي' (شاهہ/ڪليان)

❊ مخلوق، 'ڏٺي جي جوڙ'

❊ قدرت، ڪاريگري

❊ گهاٽ، اڏاوت

❊ سٽ، سناءَ

❊ رٿ، تجويز

* شين جو ميل، ملائڻ جو ڪم
* رياضيءِ موجب انگن کي ملائڻ جي حالت
* جماعت، مجلس
* قطار
* مهاندو، بيهڪ، شبيهه
* [صفت] مٽ، برابر

'ٻاروچا ٻيا گهڻا، توجيءِ جوڙ ناهي ڪوجٺ' (چگوجت)

— **جوڙ اُپتِ:** [ا - مث] ڪن ٻه ٻن يا وڌيڪ انگن جي جوڙ ڪرڻ مان مليل انگ. جوڙ جو نتيجو (ٻن، ٽن ۽ چئن جي جوڙ اُپت آهي نو 2 + 3 + 4 = 9)

— **جوڙائي/جوڙائِي:** [ا - مث] ٺهرائي، گهڙائي، اُجرت (گهڙجي)

— **جوڙائِڻُ:** [مصدر 'جوڙڻ' مان متعدي بالواسطہ] ٺهرائڻ، بنائڻ، تيار ڪرائڻ

* [جوڙيو، جوڙيندو، جوڙيل]

— **جوڙ تو:** [ا - مث] ٻج گهڙ

* بندوبست، ٺاهه ٺوهه

— **جوڙجڪ:** [ا - مث] ساوت، ٺاهه ٺوهه

* بندوبست، انتظام

— **جوڙڻُ/جوڙڻُ:** [مص - فعل متعدي] ٺاهڻ، بنائڻ، تيار ڪرڻ

* ايجاد ڪرڻ، تخليق ڪرڻ

'ڏڙ گولي لهه ڏوڙِ مان، جن تي جڳ ڪي جوڙ' (شيخ اياز)

* گڏ ڪرڻ، ملائڻ، گڏڻ (ٻگل شيءِ جا ٽڪرا، حصا يا عضوا)، ميلاپ ڪرائڻ، ڳنڍڻ
* اڏائڻ (جاءِ)
* مرمت ڪرڻ
* بهتر ڪرڻ (بگڙيل ڪم، معاملا)
* ڳنڍ ٺوپ ڪرڻ
* جوڙ ڪرڻ، ٺونل ڪرڻ
* [مص] جوڙڻ
* [امر] جوڙ
* [مضارع] جوڙيان (ج) جوڙيون، جوڙين (ج) جوڙيو، جوڙي (ج) جوڙين
* [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] جوڙي ٿو (ج) جوڙين ٿا
* [حال مث] جوڙي ٿي (ج) جوڙين ٿيون
* [ماضي] جوڙيو (ج) جوڙيا
* [ماضي مث] جوڙي (ج) جوڙيون
* [مستقبل] جوڙيندو (ج) جوڙيندا
* [مستقبل مث] جوڙيندي (ج) جوڙينديون
* [اسم مفعول] جوڙيل

— **جوڙٽي:** [ا - مث] جوڙڻ جو ڪم، ٺاهڻي، ٺاهپ، بناوت

— **جوڙون جوڙڻ:** [اصطلاح] قدرت سان عجيب شيون پيدا ڪرڻ

* عجيب ڪم ڪرڻ
* رٿون رٿڻ، اٽڪلون رٿڻ

● **جوڙُ:** [صفت] پورو، ٺهڪندڙ، ڪپ، ملي ايندڙ

* جهڙو، جيسي، جيس، جيڏو، برابر، مٽ، ثاني
* جمع، گڏ
* پيڙو
* شريڪ ساٿي
* تندرست، چگو ڀلو، جوڀ

'عاشق جان توجوڙ تان توسڌ نہ سورجي' (خان زئي)

— **جوڙائِتو:** [صفت] ٺهندڙ، موزون، جڳائتو، ٺهڪندڙ، ٺيڪ، پورو، مناسب

— **جوڙائِي:** [ا - مث] صحت، تندرستي، چاقائي، چگيلائي

— **جوڙ جيسُ:** [صفت] مٽ، برابر، ثاني، جهڙو

● **جوڙُ ج جوڙَ:** [ا - مذ] سنڌو، ڳنڍ، ٽاڪو

* ميل، ميلاپ، ملڻ
* ٺاهه، صلح
* جملو، جوڙ اُپت، ٽوٽل
* ڪنهن بہ شي، جو ٻن (ٻرماد) جو عدد
* جٺو، ٽولو، سنگت

– **جوڙُڪرڻ:** [اصطلاح] ملائڻ. گڏڻ
* ٽوٽل ڪرڻ. ميزان ڪرڻ
* جمع ڪرڻ. ڪٺو ڪرڻ

– **جوڙُ جِنسار:** [ا - مذ] هارسينگار. ٺاهه ٺوهه. زيب زينت

• **جَوِڙا:** [ا - مذ: هميشه جمع ۾ ڪم ايندڙ لفظ] ڪنهن به ڳهه جي ڪناري ڪان لڳل سنهڙا ذرڙا يا مڇليون. هٿ سان ٺهيل ننڍڙيون ننڍڙيون شيون
* [جَوِڙو ج جَوِڙا]

• **جَوَڙا:** [ا - مذ] پرت جو هڪ قسم (ننڍڙن ٽڪرن وارو)
* [س/ٿ]

• **جوڙِٺو/جوڙُوُ:** [صفت] جڙتو. جعلي. ڪوڙو. نقلي. هٿ جو ٺهيل. هٿرادو. هٿ ٺوڪيو

• **جَوَڙڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڳنڍڻ. ٻڌڻ. ٻڪجڻ. پاڪرين پوڻ
* ڏنڊين پوڻ. هٿين پوڻ. وڙهڻ. ڳنڍجي پوڻ (جهيڙي لاءِ)
* [س/ل]
* [مص] جَوَڙڻ
* [امر] جَوَڙ
* [جَوَڙيو جَوَڙندو جَوَڙيل]

• **جوڙو ج جوڙا:** [ا - مذ] ڪپڙا. وڳو. پوشاڪ

• **جوڙو ج جوڙا:** [ا - مذ] جفت. هڪجهڙيون ٻه هڪ جيڏيون گڏ ٻه شيون (جهڙوڪ: ڏڳن جو جوڙو، جيتن جو جوڙو، سڳين جو جوڙو وغيره)، ٻه شيون
* [پرا: جت: سن: يڪت. يج = ملڻ]

– **جوڙا ميڙا ڪرڻ:** [اصطلاح] ادوري ڪم کي پورو ڪرڻ رهيل پورو ڪرڻ

– **جوڙو جُڙيو هُجي:** [محاورو] زال ۽ مڙس سلامت هجن هڪ دعا

– **جوڙو ڪرڻ:** [اصطلاح] ڪنهن به اڪيلي شيءِ سان ٻي به گڏڻ
* ملهه وڙهڻ. ٻئي ملهون ڪرڻ. ٻي ملهه وڙهڻ
* پهرين، ڪافي چوڻ بعد، ٻي به ڪافي ڳائڻ. هڪ ٻيو ڪلام ڳائڻ
* جويڙ راند ۾ هڪ ساريءَ سان گڏ ٻي ساري ملائڻ

• **جُوڙو ج جُوڙا:** [ا - مذ] وانگوڙو. جهوڙو

• **جوڙٿون:** [ظرف] جوڙي مان. ٻن مان. نرماد مان
* [جوڙ + ٿون]

• **جوڙِي ج جوڙِيون:** [ا - مث] ٻه گڏيل شيون. جوڙو جوڙو. ٻه ٻه جڻا
* نرمادِ
* زال مڙس
* اُٺ جي پلاڻ جا اڳيان ڪاٺ جا ٽڪرا. ڪَتَب
* جرونڻ لاءِ پورنگ جو مڪمل سامان ۽ اُن جا پورهيت
* طبلو
* اُهي ٻه راڳي جيڪي هميشه گڏجي ڳائين (جيئن سنڌ ۾ زرينه بلوچ ۽ زيب النساء يا ذوالفقار علي ۽ مظهر حسين جن جي جوڙي مشهور آهي)

• **جوڙِي ج جوڙِيون:** [ا - مث] اڌائي ٽي اُٺيل ڪپڙي جو ٽاڪيو. ديسي ڪپڙي جو ٽاڪيو (جيڪو عموماً جوريه هٿ ڏکهو ٿئي ۽ ٻه ۾ هڪ هٿ ٿئي)
* [جوڙو جو مؤنث]
* جفت. همراهه. ساٿي

– **جوڙي پوٽي:** [ا - مث] ساڌن ڪپڙن جو ٽڪو
* ڪفن دفن

– **جوڙيدارُ/جوڙيوالُ:** [ا - مذ] پيچي جفت. همراهه. ساٿي. ڀائيوار

– **جوڙي نصيب ٿيڻ.** [اصطلاح] ڪفن نصيب ٿيڻ

• **جُوڙِي ج جُوڙِيون.** [ا - مث] بندل (پيحريه پيڙين جو) جهوري

● **جوزُ:** [ا - مذ] اخروٽ. اڪروٽ. جائڦل
◌ [ع]

● **جوزا:** [ا - خاص] آسمان جي هڪ برج جو نالو (جيڪو ٻن جاڙن ٻچڪرن جي شڪل جهڙو آهي)

● **جوزِهندي:** [ا - مذ] ناريل
◌ [ع]

● **جُوس:** [ا - مذ] ميوي جو رس
◌ [انگ: Juice]

● **جوسِرو ج جوسِرا:** [ا - مذ] ننڍي جوء. سِيم
◌ جوء
◌ [س/ل]

● **جوسِي ج جوسِي:** [ا - مذ] جوتشي
◌ [صفت] جيڏو. هم عمر. جيسِي

● **جوشُ:** [ا - مذ] پاڻيءَ جو ٽهڪو. اُٿل. اوٻارو. اوٻر
◌ گرمي
◌ شدت. تيزي. تيڪ
◌ [ف: جوش < جوشيدن = ٽهڪڻ]
◌ لهر. موج
◌ ڪاوڙ. چڙ. غصو
◌ قهر. غضب
◌ جذبو. شوق
◌ مستي

– **جوشارو:** [صفت - مذ] جوشائتو. جذباتي

– **جوشائتو:** [صفت - مذ] جوش وارو. ڪاوڙيل. جذباتي

– **جوشُ ۾ اچڻ:** [اصطلاح] اوٻارو کائڻ
◌ غصي ۾ اچڻ. ڪاوڙجڻ
◌ اُٿل يا ٻوڏ ڪرڻ (پاڻي)
◌ ڀڙڪي وڃڻ. جذبي ۾ اچي وڃڻ

– **جوشُ خروشُ:** [ا - مذ] هل هنگامو. گوڙ گهمسان
◌ گرم جوشي
◌ تمام گهڻو غصو. ڏاڍي ڪاوڙ

● **جوشاندو:** [ا - مذ] جڙين ٻوٽين جو ٽهڪائي تيار ڪيل ڪاڙهو (جيڪو نزلي ۽ زڪام لاءِ دوا طور پيئاريو ويندو آهي)
◌ [ف]

● **جوشِي:** [ا - خاص] برهمڻن جي هڪ ذات جو نالو
◌ جانورن جو هڪ قسم
◌ [س/ٿ]

● **جُوعُ:** [ا - مث] بُک. لنگهڻ. اشتها
◌ [ع]
'وَرَجنين سين جوع، فاقو فرحت پائيان' (شاهه/مارئي)

● **جُوفُ:** [ا - مذ] ڏونڊ. مردار جانور
◌ [ع: جيفة = ڏونڊ: لاش]
◌ مفت جو مال
◌ لالچ. لوڀ طمع. هبچ
◌ ناجائز فائدو

● **جُوفو ج جُوفا:** [ا - مذ] لوڀ. لالچ. طمع
◌ دنيا. ڌن
◌ گذر جو متو. تپير جو منهن
◌ [صفت - مذ] حريص. لالچي. لوڀي

– **جُوفِيارو:** [صفت - مذ] لالچي. لوڀي. هبچي. طمعي. ناجائز فائدي جو خواهشمند

– **جوفِيائِي:** [صفت - مذ] لالچي. لوڀي. طمعي. حريص. هبچي

– **جوفي جو جهانُ:** [محاورو] لالچ جو جهان. طمع يا حرص جي دنيا. مطلب جي دنيا

– **جوفي جو جهانُ ڇڏڻ:** [اصطلاح] لالچ نه رکڻ. حرص ڇڏي ڏيڻ

● **جُوفِڙِياءِ:** [صفت - مذ] لالچي. لوڀي. هبچي. طمعي. ناجائز فائدي جو خواهشمند

● **جوقُ/جُوقُ:** [ا - مذ] جماعت. گروهه. ٽولو
◌ مجمع. انبوهه. هجوم. ڀيڙ. ميڙ
◌ پکين جو ولر
◌ [ع: جوق - انبوهه ڪرڻ]

– **جوقُ دَر جوقُ:** [ظرف] ٽولي پٺيان ٽولي. ٽولين پٺيان ٽوليون

• **جوڪُ ج جوڪَ:** [ا - مذ] لطيفو. چرچو. ٺوڳ

٭ [انگ: Joke]

– **جوڪَرُ ج جوڪَرَ:** [صفت - مذ] چرچائي. مسخرو

٭ پتن جي تاس ۾ هڪ پتو (جيڪو باونجاهه پتن کان الڳ ٿئي)

٭ [ڪناية] ڪچهريءَ ۾ ٺوڳ يا چرچي لاءِ نشانو بڻيل

٭ [انگ: Joker]

• **جُوڪَ:** [ا - مث] توڙ. وڙن

٭ بخشش

٭ ذاتِ

٭ پرڪ. جاچ. انداز. ڪسوٽيءَ تي لڳائي ڏسڻ

– **جُوڪائِڻُ:** [مصدر 'جوڪڻ' مان فعل متعدي بالواسطه] توڙائڻ. وڙن ڪرائڻ

٭ بخشائڻ. معاف ڪرائڻ

٭ [س/ل]

٭ [جوڪيو. جوڪندو. جوڪيل]

– **جُوڪِڻُ/جُوڪَڻُ:** [مص - فعل متعدي] توڙڻ. وڙن ڪرڻ

٭ [سن: جوش (ت)؛ جش = پرکڻ]

٭ [مص] جوڪڻ

٭ [امر] جوڪ

٭ [مضارع] جوڪيان (ج) جوڪيون. جوڪين (ج) جوڪيو. جوڪي (ج) جوڪين

٭ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

٭ [حال] جوڪي ٿو (ج) جوڪين ٿا

٭ [حال مث] جوڪي ٿي (ج) جوڪين ٿيون

٭ [ماضي] جوڪيو (ج) جوڪيا

٭ [ماضي مث] جوڪي (ج) جوڪيون

٭ [مستقبل] جوڪيندو (ج) جوڪيندا

٭ [مستقبل مث] جوڪيندي (ج) جوڪينديون

٭ [اسم مفعول] جوڪيل

• **جُوڪُ ج جُوڪَ:** [ا - مذ] تن ڪاٺين جي ٽيڪ تي ٻڌل ڪاٺوءَ ٻيو سامان. ٽياس

٭ خيال

٭ [س/ٿ]

• **جوڪارِ:** [ا - مث] ٻسارڪو وڪر

• **جوکَمُ:** [ا - مذ] خطرو. ڊپ. ڀؤ

٭ انديشو. امڪان

٭ نقصان. ڇيهو. خسارو. گهاٽو

٭ مصيبت. بلا. آفت

٭ مشڪل ڪم

– **جوکم جو مالُ:** [محاورو] قيمتي مال. مهانگيون شيون

٭ خطري واريون شيون. نقصانده شيون

– **جوکم کڻڻ:** [اصطلاح] جوکم جو ڪم ڪرڻ. ڪشالو ڪاٽڻ

• **جوکو ج جوکا:** [ا - مذ] انديشو

٭ ڊَپ. ڀؤ. خوف. خطرو. جوکم

'سدا جوکو جيءَ جي، نه ڪي هوندِ نه هاڪ' (شيخ اياز)

٭ نقصان. ڇيهو. خسارو. گهاٽو

– **جوکائِتو ج جوکائِتا:** [صفت - مذ] جوکي وارو. نقصان وارو

٭ انديشي وارو

٭ خطرناڪ

٭ [مث: جوکائتي ج جوکائتيون]

– **جوکو رَسڻ:** [اصطلاح] نقصان رسڻ. گهاٽو پوڻ

• **جُوکو ج جُوکا:** [صفت - مذ] سڪڻو. سڃو. ٻينگيو. ڪنگال. ڪنگال. مفلس. هٿين خالي. نادار

– **جوکائِي ج جوکائِيُون:** [ا - مث] سڃائي. ٻينگيائي. ڪنگلائي. مفلسي. ناداري

• **جوکِيا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **جوگَر:** [صفت] هوريان هوريان ڊوڙندڙ

٭ [انگ: Jogger]

– **جوگر بُوٽ:** [ا - مذ] بوٽ يا جوتي جو هڪ قسم (جيڪو اڪثر ورزش ڪرڻ يا جسماني راندين رهڻ وقت پيرن ۾ پاتو ويندو آهي)
※ [انگ: Jogger Boot]
– **جوگِنگ:** [ا - مث] هلڪي ڊوڙ، هوريان هوريان ڊڪڻ جي حالت
※ [انگ: Jogging]
• **جوگو:** [ا - خاص] مينگهواڙن جي هڪ ذات جو نالو
※ [س/ٿ]
• **جوگِيرُ:** [ا - مذ] بدهضمي، پيٽ تي بار (گهڻي کائڻ سبب)، آڦري، جوڳير
– **جوگِيرِجَڻُ:** [فعل مجهول] گهڻي کائڻ سبب پيٽ تي بار ٿيڻ، اڦرجڻ، جوڳرجڻ، بدهضمي ٿيڻ
• **جوڳَ ج جوڳُون:** [ا - مث] نارَ يا هَرلي ۾ وهندڙ جانور (ڏڳن اُٺ)
※ نارَ يا هرلي ۾ جوٽيل ڏاندن جو جوڙو
※ [س/اٿ]
※ [هيڪل جو ضد]
※ نار يا هرلي ۾ وهندڙ جانور جي وهڻ جو مدو (ڏيڍ پهر ٻه پهر اڍائي پهر)
※ وارو
※ سزا، سيکت
– **جوڳَ پَٽَڻ:** [اصطلاح] نار، هرلي يا هر ۾ ڏڳن جو جوڙو ٻڌڻ
– **جوڳَ ڏِيَڻ:** [اصطلاح] همراهي ڪرڻ، مدد ڪرڻ
※ جهڙي تهڙي مهل ڪرڻ، وقت ٽپائڻ
※ سخت تڪليف ڏيڻ
※ سزا ڏيڻ
– **جوڳَ ڇَٽَڻ:** [اصطلاح] نار ۾ ڏاندن جو هڪ جوڙو ڇنائي ٻيو ٻڌڻ
– **جوڳَ وَهڻ:** [اصطلاح] پنهنجو وارو يا حصو پورو ڪرڻ، مهل پوري ڪرڻ
※ مهل سر مدد ڪرڻ

• **جوڳُ:** [ا - خاص] هڪ راڳڻي جو نالو
• **جوڳُ ج جوڳَ:** [ا - مذ] ميلاپ، وصل (اُپاٽيندڙ سان)
※ يوگ، مراقبو، ڌيان، سماڌي
※ ڌيان ڇمائي روح سان ملي وڃڻ، ذڪر فڪر ذريعي معرفت حاصل ڪرڻ جي حالت
※ [پرا: جوڳ؛ سن: يوگ. يج = ملڻ]
※ تارن جو ميلاپ (جنهن جي حساب سان نجومي اڳڪٿيون ڪندا آهن)
※ جوڳي فقيرن جو زهد، تپسيا وغيره
※ گرهڻ جي موقعي تي گرهڻ جي گردان جون ڪي جايون
※ نصيب جي گهڙي، سدوري گهڙي، نيڪ ساعت
※ جسماني عمل (روحاني عمل جي برعڪس)
※ من جي خواهش ڪي روڪ
※ پنگ جو ڦوڳ، جوڳو
※ جڙي ٻوٽيءَ جو علم ۽ عمل
※ سزا، سيکت
※ ڪشٽ، ڪشالو، سختي، تڪليف
※ واپاري خطن يا هنڊين ۾ سِري واري نشاني (جيڪا ظاهر ڪري ته اها هنڊي يا خط فلاڻي ماڻهوءَ ڏانهن موڪليو آهي)
※ [صفت] ٺهڪندڙ، موزون، پورو، ٺيڪ
※ مناسب، واجبي
※ لائق، قابل
※ سهائيندڙ، جڳائيندو
※ [ظرف] ڏانهن، لاءِ، واسطي
– **جوڳُ پچائِڻ:** [اصطلاح] ڏاڪڙا ڪڍڻ، تڪليفون سهڻ، ڪشالا ڪڍڻ، تپسيا ڪرڻ
※ جلو پچائڻ
– **جوڳُ وِجهڻ:** [اصطلاح] جوڳي ٿيڻ، فقيري اختيار ڪرڻ
※ ڪنهن به ڪم تي سندرو ٻڌي هلڻ
'ڪپڙ ڪنجوني، وڌم جوڳ جتن لاءِ' (شاهه)

● **جوڳاڻُ:** [ا - مذ] گهوڙي جي خوراڪ. ڪاڌو. قوت

◦ [س/ل]

'وڪيل گهوڙن کهڙا جوڳاڻ' (محاورو)

● **جوڳتا:** [ا - مث] لائقي، موزونيت. ناهوڪائي

● **جوڳرا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

◦ [س/ات]

● **جوڳرجڻ:** [فعل مجهول] جوڳيرجڻ. پيٽ جو آڦرجڻ. بدهضمي ٿيڻ

● **جوڳڙيو ج جوڳڙيا:** [ا - مث] اڪيلو ڏڳو (نار ۾ وهندڙ). هيڪل وهندڙ ڏڳو

– **جوڳڙيا هڪائڻ:** [اصطلاح] جوڳ پوري ڪيل ڏڳو. نار يا هرلي مان ڇوڙي بيو ڏڳو ٻڌڻ

● **جوڳو ج جوڳا:** [ا - مذ] ڦوڳ (ڀنگ جو)

◦ [صفت] مناسب. لائق. جڳائيندڙ. موزون. ٺهندڙ. واجب ٺيڪ. پورو. واجبي

◦ [مث: جوڳي ج جوڳيون]

– **جوڳي جُٽ ڪرڻ:** [اصطلاح] جڳي طرح سيڪت ڏيڻ. مناسب سزا ڏيڻ. لائق ۽ موزون سيڪت ڏيڻ

● **جوڳي:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

● **جوڳي ج جوڳي:** [ا - مذ] جوڳ ڀڄائيندڙ. سنياسي

◦ هندو فقيرن جو گروهه (جن جو اصول زهد ۽ تپسيا ذريعي خدا سان ملڻ جو هوندو آهي)

◦ [سن يوڳي يج = ملڻ جيڪو پنهنجو ڌيان ڏئي ۽ سان ملائي]

◦ نانگ جهليندڙ فقير. سپيرو. ڪڻڙي

◦ سيلاني فقير

◦ [مث: جوڳڻ/جوڳياڻي ج جوڳيڻيون/جوڳياڻيون]

– **جوڳيسرُ ج جوڳيسرَ:** [ا - مذ] جنهن جوڳ سادڻيو هجي. ڪامل درويش. پهتل فقير. تپسي. تپتي. وڏو جوڳي

◦ [پرا: جوئيسر؛ سن: يوڳيشور]

– **جوڳيئڙو ج جوڳيئڙا:** [ا - مذ: 'جوڳي' جو اسم تصغير] جوڳي فقير. جوڳ ڀڄائيندڙ. سنياسي

'جوڳيئڙا جهان ۾ نوري ۽ ناري' (شاهه/رامڪلي)

● **جوڳيڙو:** [ا - مذ] گاهه جو هڪ قسم

◦ ٻوٽي جو هڪ قسم (جارڻ جي پاڙ ۾ اُڀري، ڦڪن گلن جي پکي ڏاندي ٿئيس. هرڻ ۽ ٻڪري کائيس)

◦ [س/ٿ]

● **جوڳيئڙو:** [ا - خاص] گاهه جو هڪ قسم (ڦڪن گلن سان گتيل ڏانديون، ٻن ڪين ٿين. ڪٻڙن جي پاڙن ۾ ٿيندڙ. تمام سهڻي جڻ ڪنوار ٻوٽي). پٽي ڪنوار

● **جولانُ ج جولانَ:** [ا - مذ] چڪر. ڦيرائتي. گهمرو. چڪرو. ڦيرو

◦ [ع: جولان جول = چوڌاري ڦرڻ]

◦ چال. چلانگ. ڪڏ. ٽپو

◦ چسڪ. چسو. ڊوڙ

◦ جوش. چوهه. جذبو

◦ ڪاوڙ

– **جولان آچڻ:** [اصطلاح] ڪاوڙ اچڻ. جوش اچي وڃڻ

– **جولان چڙهڻ:** [اصطلاح] ڪاوڙ چڙهڻ. جوش چڙهي وڃڻ

– **جولان گاهه:** [ا - مذ] گهوڙن جي ڊوڙائڻ جي جاءِ. گهوڙن کي ڦيرائڻيون ڏيارڻ جي جاءِ

◦ نئول گهوڙي کي وهو ڪرڻ واري جاءِ

◦ لڙائي جو ميدان

– **جولانِي:** [ا - مث] گهوڙي جي ڊوڙ

◦ طبيعت جي رواني . تيز فهمي

◦ ڦڙتي. چالاڪي. چستي

● **جولاهه:** [ا - مذ] جولان. جوش

◦ ڦڙتي. چستي. رواني

● **جولاهو/جُلاهو ج جولاها/جُلاها:** [ا - مذ] ڪوري. ڪپڙي اُڻڻ جو پيشو ڪندڙ

• **جُولاءِ**: [ا - خاص] عيسوي سال جي ستين مهيني جو نالو
※ [انگ: July]

• **جُومُ**: [ا - مذ] زوم، تيزي، زور، طاقت
※ ڪاوڙ، غصو

– **جُومڪُ**: [صفت] ڪاوڙيل
※ [س/ات]

– **جُوميَلُ**: [صفت] ڪاوڙيل
※ [س/ٿ]

• **جُون/جُونءِ ج جُونئُون/جُيُون/جُونئيُون**: [ا - مث] جيت جو هڪ قسم (جيڪو وارن يا ڪپڙي ۾ پيدا ٿئي ٿي جيت رت چوسي جنهن مان خارش جي بيماري ٿئي)، رنڊ، تولهر، ليڪ

– **جُونءِ جُونءِ ٿيڻ/لڳڻ/وڃڻ**: [اصطلاح] ڪجهيءَ ڪي هڪ بيماري ٿيڻ
※ [س/ات]

– **جُونءِ پيرُ هَلڻ**: [اصطلاح] آهستي هلڻ، ڌيري ڌيري هلڻ

– **جُونسَرُ**: [صفت] جون وانگي اهستي هلندڙ وهٽ يا ماڻهو وغيره

– **جُونءِ مان جُوءِ ٿيڻ**: [اصطلاح] خسيس شيءِ جو اهميت حاصل ڪرڻ، آڪڙ ڏيکارڻ، جيئن منجهان وڏي وجي انسان ٿيڻ
※ [س/ات]

– **جُونءِ نِنڊَ ۾ هُئڻ**: [اصطلاح] بوري سانت ۾ هئڻ
※ آرام سان يا سکي هئڻ، ڪوبه خوف خطرو نه هئڻ

– **جُونئِرُ ج جُونئِرَ**: [صفت] اُهو ماڻهو جنهن مان جوئون ڀرڪنديون هجن

• **جُونِ**: [ا - خاص] عيسوي سال جي ڇهين مهيني جو نالو
※ [انگ: June]

'جونِ جي سج جيان گرمَ وارا جليا' (استاد بخاري)

• **جُونئِي**: [ا - مذ] گاهه جو هڪ قسم
※ [س/ٿ]

• **جُونجَرُ**: [ا - مذ] اهو ماڻهو جنهن جي بدن تي گهڻا ءِ گهاٽا وار هجن
※ [س/ٿ]

• **جونجَهه**: [ا - مث] نظر
※ وس
※ [س/ل]
※ نظر جي گهٽتائي
※ ڪڙڪَ، ٻاڦورَ
※ [س/ات]

• **جُونجها**: [ا - مذ] سنهيون ڪاٺيون، چينيا، جهينيا
※ [س/ات]

• **جُونجهارُ ج جُونجهارَ**: [ا - مذ] جوڌو، پهلوان، جهونجهار

'ٿَلِ جوڌو ٿيِن، جُونجهار ٿِين، هيڻن لاءِ هٿيار ٿِين' (شيخ اياز)

• **جونرا**: [ا - مذ] جيرا، جگر

'جونرا انهيءِ جوءِ جا، ڪوري جنُن ڪاٽا'

• **جُونگو ج جُونگا**: [ا - مذ] ڪٽو، پيالو، گلاس

'ڪينجهر ڪپَ تي، ٻنِ جي جَهوپِي،
هَٿَ ۾ جونگو ڪَچَ ۾ کهوگهي' (استاد بخاري)

• **جونڪُ ج جونڪَ**: [ا - مذ] 'ذوق' جي بگڙيل صورتَ

• **جُونِيئَر**: [صفت] گهٽ تجربي وارو، سيکڙاٽ
※ ملازمت ۾ تازو ڀرتي ٿيل
※ ننڍيءِ عمر وارو، ڪمسن، الهڙ
※ [انگ: Junior]

• **جُونَ**: [ا - مذ] ڪرونڊڙو ٿي وڃڻ جي حالتَ
※ [س/ٿ]

• **جُوڻ**: [ا - خاص] ضلعي ٺٽي محمد خان ۾ هڪ قَبَلَ قديم تاريخي شهر جو نالو (جتان لاءِ چيو وڃي ٿو ته همايون بادشاهه جلاوطنيءِ دوران پنهنجي ننڍي پٽ اڪبر سان گڏ ڇهه مهينا اچي رهيو هو)

• **جُوڻِ ج جُوڻُون:** [ا - مث] دِگي يا پاڏي جي منديءَ جي شوروي جي (اُٿ کي) اوتِڻي
* [س/ل]
* ڪُنُلَ ٻڪريءَ جي سار
* [س/ڪوهه]

• **جُوڻِ:** [ا - مث] جنم. جنم. پيدائش
* پئدائش جي جڳهه. زچه خانو
* هندن جي عقيدي موجب ڪنهن ساهواري جي وفات بعد اُن جي روح جو ٻئي جسم ۾ اچي جنم وٺڻ. تناسخ. آواگون
* جوٺي. قالب. چولو
* [سن: يونِهه = پرا: جونِ سن: يونِ]
* ٿَر. علائقو

— **جُوڻِ مٽائڻ/وَٺَڻ:** [ا - خاص] هندن جي عقيدي موجب ٻيو جنم وٺڻ. قالب بدلائڻ. وري ٻئي جسم ۾ جنم وٺڻ

• **جُوٽا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **جُوٽِتُ/ جُوٽِيتُ:** [صفت] چوري ٿيل مال جو ڏس پتو ٻڌائيندڙ. ٻاڪو. مُخبر. جاسُوس
* [س/ات]
* پِنَگ وٺندڙ
* چُغُلخور

• **جُوٽِي ج جُوٽِيُون:** [ا - مث] چوري ٿيل مالَ يا چورَ بابت خبر
* چوري ٿيل مال يا چور بابت خبر ٻڌائڻ جي عيوض ورتل معاوضو. پِنَگ
* چُغلي

— **جُوٽِي کَڻَڻ:** [اصطلاح] چوريءَ جو راز کولڻ. چور ظاهر ڪرڻ. چوريءَ بابت خبر ڏيڻ
* چغلي هڻڻ
* پتو نڳائڻ

• **جوٽيجا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **جُوهَه:** [ا - مث] نظر. تڪ. گهور. ديدَ
* لالچي نگاهه. لالچ سان اک وجهي ويهي ڏسڻ جي حالت (ڪاڏي وغيره ۾)
* طمع جي نظر
* جِنڪ. چپ. ڏت

— **جُوهَه آزائِڻُ:** [اصطلاح] جوهَه وِجهڻ. گهورڻ. گهور وجهي ويهڻ. گهڻو وقت تڪيندو رهڻ

— **جُوهَڙُ ج جُوهَڙَ:** [صفت] جوهَه وجهندڙ. ناظِرو
* گهاتو. تاڪو. لِڪي شڪار ڪندڙ
* [س/ڪوهه]

— **جُوهِڻُ/جوهِڻُ:** [مص - فعل لازمي] گهورڻ. تَڪِڻ. اک وجهي ويهڻ. جوهَه وجهڻ. نظر هڻڻ. گهوري ڏسڻ
* [جُوهيو جُوهيا، جُوهي، جُوهيُون، جُوهيندو جُوهيندا، جُوهيندي، جُوهينديون، جُوهيل]

— **جُوهَه وِجَهڻُ:** [اصطلاح] نظر وجهي ويهڻ. گهوري ڏسڻ. تڪڻ. ديدَ وِجهڻ. لالچ سان اک وجهي ويهڻ (ڪاڏي وغيره ۾). هڪ هنڌ ڏانهن گهڻوءِ لاڳيتو نهارڻ

• **جوهارِي:** [ا - مث] اِها رَقم جيڪا گهوٽيتا پنهنجي ناموس خاطر ڪنوارِيتن کي ڏيڻ کان وڌيڪ ڏيندا آهن
* [س/ٿ]

• **جوهَرُ:** [ا - مذ] آپ گهات. جيئري پاڻ جلائڻ
* [سن: جيو = روح + هر هر = ڪٽڻ]

• **جُوهر:** [ا - مث] پانجاري
* جڳ (بلوچڪي)
'جڳ، نگار، شتنگيون، پيا تهنڪ تلاڪار' (الياس جدغال)

• **جوهَرُ/جُوهَرُ:** [ا - مذ] اصل شيءِ. اصل ذاتِ. سرِشتِ. ماده
* مايو
* روح. سٽ. مغز. عرق. نچوڙ
* سار. ٿت
* طاقتَ. سگهه. قوت
* ماهيتَ. خاصيتَ
* اها خاصيت جيڪا ٻيءَ شيءِ تي مدار نه رکي
* گڻ. خوبي
* اصليت
* ڪمال. لياقتَ
* ڀيد. راز
* چمڪو
* پاڻي (هٿيارجو). آب
* تلوار جي تيزي. چمڪ ۽ چٽ وغيره
* ڪنهن شيءِ جو روح (جيئن فوڊني جو جوهر وغيره)
* [ف: جوهر]

– **جوهَـرُدارُ:** [صفت] جوهر وارو، جنهن ۾ جوهر هجي

※ آبدار (تلوار)

– **جوهَـرُ ڏيکارڻ:** [اصطلاح] گڻ ظاهر ڪرڻ

※ شخصي قابليت يا هنر ظاهر ڪرڻ، اثر ڏيکارڻ (ڪنهن شيءِ جو)

– **جوهَـرُ کُـلَـڻُ:** [اصطلاح] هنر ظاهر ٿيڻ، خوبي پڌري ٿيڻ، قابليت ظاهر ٿيڻ

– **جوهَـرِ لَطِيفُ:** [ا - مذ] لطيف مادو جو نظر نه اچي (جيئن روح وغيره)، سنهي ۾ سنهو مادو، باريڪ ۾ باريڪ عنصر

– **جوهِـرِي:** [صفت - مذ] جوهر وارو، تيز

※ آبدار (هٿيار)، پاڻي ڏنل، پاڻي چڙهيل

• **جوهَـرُ ج جوهَـر:** [ا - مذ] هِيرو، ماڻِڪُ، رَتن

※ [ف: گوهَر]

– **جوهَـرِي/جَوَهَـرِي/جوهَـريو:** [صفت -مذ] جواهرات جو واپاري، جوهر فروش، صراف، سونارو

• **جوهَـرِ:** [ا - مث] پاڃاري (هَرَجي)

※ بوند بوند

※ [س/ل]

• **جوهَـڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڏکوئڻ، رنجائڻ، تڪليف ڏيڻ، ستائڻ، تنگ ڪرڻ، ايذاءُ رسائڻ

※ وڙهڻ، ڏباءُ، ڏمڪائڻ، رعب جمائڻ، هيسائڻ

※ قبضي ڪرڻ، تابع بڻائڻ

※ [مص] جوهَڻ

※ [امر] جوهِ

※ [مضارع] جوهيان (ج) جوهيون، جوهين (ج) جوهيو، جوهي (ج) جوهين

※ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گڏبا آهن]

※ [حال] جوهي ٿو (ج) جوهين ٿا

※ [حال مث] جوهي ٿي (ج) جوهين ٿيون

※ [ماضي] جوهيو (ج) جوهيا

※ [ماضي مث] جوهي (ج) جوهيون

※ [مستقبل] جوهيندو (ج) جوهيندا

※ [مستقبل مث] جوهيندي (ج) جوهينديون

※ [اسم مفعول] جوهيل

• **جُوهو ج جُوها:** [ا -مذ] وڻن جو ٿورو جهڳٽو، جهمٽ، ويڙهه، جهڳٽو

※ جهوٽو (واءُ جو)

※ ٿورو وسڪارو (مينهن جو)

※ اوهيرو

※ آنڌي، آنڌاري، طوفان

• **جوهِئلُ:** [صفت] گهاٽو (جهنگ)

• **جوهِـي:** [ا - خاص] دادو ضلعي ۾ هڪ تعلقي، تپي، ديهه، شهر جو نالو (اصل ۾ جُوهي)

• **جُوهِـي:** [ا - مث] وڻن جي هُڙي

• **جَوءِ:** [ا - مذ] جَوَ، اناج جو هڪ قسم

※ ذرو، ٿورو

– **جَوءِ پِـوَڻ:** [اصطلاح] شڪ پوڻ، خيال اچڻ

※ [س/ات]

• **جوءِ ج جوئِـيُون/جويُـون:** [ا -مث] زال، گهرواري، استري

※ [پرا: جايا؛ سن: جايا]

'هڪ جُوءِ، ٻي جوءِ، ڇڏن ڪِين جوان' (شاهه/سومل راڳ)

– **جوئيتو ج جوئيتا:** [صفت - مذ] زال وارو، شادي شده

※ زَنانو، مَجو، زَن مريد

• **جُوءِ:** [ا - مث] جوهه

– **جُوءِ لائِـڻ/وِجَهڻ:** [اصطلاح] جوهه وجهڻ

• **جُوءِ ج جُويُون:** [ا - مث] جاءِ، هَنڌُ، ماڳ

'جِتهن اچي جوءِ، واسي وڃي واڻ ڪي' (شيخ اياز)

※ زَمينَ، مخصوص ايراضي

※ ملڪ

※ مال جي چرڻ جي جاءِ، سبزو، چراگاهه

※ [ف: جاءِ]

– **جُوءِ جا گابا:** [ا - مذ] جوءِ جا رهاڪو

※ جوءِ جو چوپايو مال (جيڪو نموني طور ڏسي جوءِ جي آبادي ۽ غير آبادي جو اندازو لڳايو وڃي)

• **جُوئَرِ ج جُوئَرِيُون/جُوئَرُون:** [ا - مث] اَن جو هڪ قسم، پوک جو هڪ قسم (جيڪا خريف ۾ ٿئي سندس قسم: ڳاڙهي، ڪِلڻ، ڪرڪلي، آچڙن سائڙي، توڙ، ڪوڏڙيون جن پور، رهجڙي، ذات چڙي، ذات ڳاڙهي، ڪمانڊڙي)

◦ [سن: يو + پرڪار]

• **جُوئِلَرُ ج جُوئِلَرَ:** [صفت] جوهري، سونارو، قيمتي پٿرن جو سوداگر

◦ [انگ: Jeweller]

– **جُوئِلِري:** [ا - مث] زيور، جواهرات، ڳهه

◦ [انگ: Jewellery]

• **جُوئِندَه:** [صفت] ڳوليندڙ، تلاش ڪندڙ، متلاشي، ڳولائو

◦ [ف: جستن = ڳولهڻ]

– **جُوئِنده يابِنده:** [محاورو] ڳولهيندڙ لهندڙ. جيڪو ڪوشش ڪندو اهو ضرور مطلب حاصل ڪندو (فارسي چوڻي)

• **جُوي:** [ا - مث] نهر، ندي، واهه، وڏي نالي

◦ عشق، محبت، دل جو چاهه

◦ [ف]

– **جوئبار:** [ا - مذ] اُها جاءِ جتي نهرون ۽ ناليون گهڻيون وهنديون هجن

• **جويا:** [ا - خاص] هڪ قبيلي جو نالو

• **جَه:** [ظرف] جيئن، جو، جئن جو، جئن ٿي

◦ [س/ل]

'جهه تو هوڙو حال وساريو هئي ٿيون ويسرا' (عيسى)

• **جِه:** [صفت] سرڊري ۾ تنگيل جهانبو، زهر

• **جُه/جُهه:** [ظرف] جڏهن، جيئن ٿي

• **جِهات:** [ا - مذ: لفظ 'جِهتِ' جو جمع] طرف، رخ، ڏسيون

'ٻاٽي پسن ٻاڏ ۾، جهاتي اندر جِهاتِ' (منٺار فقير)

• **جِهادُ ج جِهادَ:** [ا - مذ] دشمن سان حق ۽ انصاف خاطر جنگ، لڙائي

◦ نفس جي خواهش کي روڪڻ واري جنگ، نفس امارہ سان لڙائي

◦ [ع: جهد = ڪوشش ڪرڻ]

• **جُهارُ ج جُهارَ:** [ا - مذ] جوڳين جو مرشد اڳيان سلام (جيڪو جهڪي ڪيو ويندو آهي)، نمسڪار، سلام، نياز

'ججها ذبح جهار، پانڌي پرين رسول کي' (خليفو نبي بخش)

◦ چاڙهه (پاڻيءَ جو) ۾ وڏي وير (سمنڊ جي)

◦ نياپو، پيغام

◦ شاباس، جس

◦ هندن جي هڪ رسم موجب نئين پرڻيل جوڙي جو ٻهريون پيرو ديدار

◦ [سن: اوهار]

• **جُهارڻُ:** [مص - فعل متعدي] نمن، نوڙن، جهڪڻ

◦ نوڙي سلام ڪرڻ، عزت ڪرڻ

◦ پوڄڻ

◦ تيار ڪرڻ

◦ روانو ڪرڻ

'لڏي اها لوڏ، جتان جو جهاريو' (خان زئي)

◦ خيرات ڪرڻ

◦ نئين گهوٽ ڪنوار کي ٻهريون پيرو ڏسڻ

◦ [مص] جهارڻ

◦ [امر] جهار

◦ [جهاريو، جهاريندو، جهاريل]

– **جُهارِي:** [ا - مث] جهار

◦ نئين پرڻيل جوڙي جو ٻهريون پيرو ديدار

◦ هندن ۾ شاديءَ کان پوءِ گهوٽ جي ماڻهن ڏانهن وڃڻ وقت ڪيس مليل موڙو

• **جُهارو:** [ا - مذ] جون جو چيٽو (جيڪو هندو ماٿهو 'ماتا ديويءَ' جي اعزاز ۾ پنهنجي گهر ۾ پوکائيندا آهن. ان لاءِ ته ماتا ديوي راضي ٿي موٽي وڃي ۽ خيرجا پير گهمائي وڃي)

• **جَهازُ ج جَهازَ:** [ا - مذ: لغوي معنيٰ] گهر جو سامان
٭ شاديءَ جو سامان
٭ [اصطلاحاً] تجارت جو سامان لڏيندڙ وڏي بيڙي. بيڙو، غوراب. اگبوٽ (جهاز جا ڪيترائي قسم آهن هوائي جهاز، ترپو جهاز، بحري جهاز، جنگي جهاز وغيره)
٭ [ع]

– **جَهازِرانُ:** [صفت] جهاز هلائيندڙ. ڪپتان

– **جَهازِ رانِي:** [ا - مث] جهاز هلائڻ جو علم. ملاحي

– **جَهازِي ج جَهازِيَ:** [صفت - مذ] جهاز وارو. جهاز هلائيندڙ. جهاز ران

• **جَهالَتَ:** [ا - مث] بي علمي. ظلمت. اڻ ڄاڻائي. بي سمجهي. ناداني. جٽپائي
٭ [ع]

• **جَهانُ ج جَهانَ:** [ا - مذ] دنيا. سنسار. سرشتي. عالَم
٭ ماڻهو
٭ زمين. پَٽ
٭ [ف]

– **جَهان آفِرِين:** [صفت - مذ] جهان پيدا ڪندڙ. خدا تعاليٰ

– **جَهان بانِي:** [ا - مث] بادشاهي. رعيت جي حفاظت

– **جَهان تاب:** [صفت - مذ] دنيا کي روشن ڪندڙ. آفتاب. سج
٭ هڪ مهيني جو نالو

– **جَهان پَناهہ:** [صفت - مذ] دنيا کي پناهه ڏيندڙ
٭ بادشاهه

– **جَهانُ ڇَڏِڻُ:** [اصطلاح] گذاري وڃڻ. مري وڃڻ

– **جَهان دارِي:** [ا - مث] حڪومت. بادشاهي
٭ دنيا ۾ اُٿڻ ويهڻ ۽ هلڻ چلڻ جو طور طريقو

– **جَهان دِيده** [صفت - مذ] تجربيڪار. آزمودگار. هو ماڻهو جنهن دنيا کي ڪافي ڏٺو هجي ۽ آزمودو پرايو هجي

– **جَهان ڏِسَڻُ:** [اصطلاح] دنيا کي جاچي ۽ پرکي ڏسڻ. آزموده حاصل ڪرڻ. تجربا پرائڻ. مشاهدو ماڻڻ

– **جَهانُ کِلائِڻُ:** [اصطلاح] پاڻ کِلائڻ. گهڻا ماڻهو پاڻ تي کِلائڻ. بيوقوفي. جو ڪم ڪري خلق کلائڻ

– **جَهانگِيرُ:** [صفت - مذ] جهان فتح ڪندڙ
٭ [ا - خاص] اڪبر بادشاهه جي پٽ نورالدين محمد سليم جو لقب (جيڪو مغليه سلطنت جو چوٿون بادشاهه ٿيو)

– **جَهانُ مَٽائِڻُ:** [اصطلاح] گذاري وڃڻ. مري وڃڻ

– **جَهان نِگار:** [صفت] دنيا جو نقشو تيار ڪرڻ وارو. جاگرافي نَويس

– **جَهانِي:** [صفت - مذ] جهان جو. دنيا جو. سنساري. دنيوي

• **جِهان:** [ظرف] جتان
٭ [سن: ياوت + ستاني]

– **جِهان تِهان:** [ظرف] جتان تتان
٭ ڪيئن به

• **جَهانپور:** [ا - خاص] گهوٽڪي تعلقي ۾ هڪ ڳوٺ جو نالو (جتي ناميار صوفي شاعر سيد انور علي شاهه جي درگاهه واقع آهي)

• **جَهانِيان:** [صفت] سڄي دنيا جو سير ڪرڻ وارو
٭ [ا - خاص] ضلعي نوشهري فيروز جي هڪ تعلقي ۽ شهر جو نالو 'شاهپور جهانيان' (جتي ناميار صوفي شاعر سيد مهدي شاهه جي درگاهه واقع آهي)
٭ حيدرآباد شهر جي اولهه طرف ٽنڊو جهانيان (جتي نقوي سادات 'جهانيان پوتا' رهن ٿا)

• **جِهَتَ ج جِهات:** [ا - مذ] طرف. پاسو. ڏس. رخ
٭ لاڙو. لڳاءُ. رغبت
٭ سيبهن عشق
٭ عزت. مان. مرتبو
٭ [ع]

● **جُهد:** [ا - مذ] سخت ڪوشش. سعيو. جس
※ محنت. ڪشالو
※ تڪليف. ڏاکڙو
※ پورهيو
※ [ع]

– **جُهدِ پَئِڻُ:** [اصطلاح] ڪوششون ڪرڻ
※ ڪشالا ڪڍڻ. ڏاکڙا ڏورڻ

– **جُهدِنامو ج جُهدِناما :** [ا - مذ] جدوجهد جو بيان. ڪوشش جو داستان
'جُهدِ نامي جنگِ نامو شاعري، شاهه قاسم جو ڪيڏارو شاعري'
(استاد بخاري)

● **جَهَر:** [ا - مذ] اکين جو هڪ مرض (جنهن ۾ سج جي روشنيءَ سبب ڏينهن جو ڪجهه به نظر ناهي ايندو). روزڪوري
※ [ضد: شب ڪوري]
※ [ع]

● **جِهَرِ:** [ظرف] جنهن وقت. جنهن مهل

● **جُهَرُ ج جُهَرَ:** [ا - مذ] پاجاري (ڦرجي)
※ [يگ - پاجاري + هر]

● **جَهِڙو/جِهڙو ج جَهِڙا:** [ظرف] وانگي. جيان. جيئن. وانگر
※ سمان. برابر
※ [مث: جهڙي ج جهڙيون]
'ناهي ڪوئي ڳالهه، ڳالهه جهڙو ڳڻ' (شيخ اياز)

– **جهڙائي ج جهڙائيون:** [ا - مث] مشابهت. مناسبت. ساڳيائي. هڪ جهڙائي
※ برابري. يڪسانيت

– **جهڙو تهڙو ج جهڙا تهڙا:** [صفت/ظرف] رواجي
※ معمولي
※ اڻ پورو. ٽُٽڪڙ م . مڙئي سڙئي

– **جهڙو تهڙو ڪرڻ:** [اصطلاح] اڌو گابرو ڪم ڪرڻ. اڌ ڳيدو ڪرڻ. متاڇرو ڪرڻ. بي دليو. غير ذميوارانه

– **جهڙوڪ:** [ظرف] مثال طور. بالفرض. مثلاً

● **جَهلُ:** [ا - مذ] بي علمي. ظلمت. بي شعوري. جهالت. جٽپڻو. اڻ ڄاڻائي
'جهلَ جي اُونداهه کي ٽيلي ڦڙو' (استاد بخاري)
※ ناداني. بي وقوفي
※ جوش. جذبو
※ ڪاوڙ. غصو
※ [ع: جهل]

– **جَهلُ مُرَڪّبُ:** [ا - مذ] اڻ ڄاڻائي ۽ بي علمي هوندي پاڻ کي علم وارو ڄاڻڻ. وڏي جهالت

● **جِهلم:** [ا - خاص] پنجاب جي پنجن ندين (ستلج. جهلم. بياس. راوي ۽ چناب) مان هڪ نديءَ جو نالو. (جيڪا سنڌو درياءَ جي ڀرتي ڪندڙ شاخن مان هڪ آهي)

● **جَهِلَنگ ج جَهِلَنگ:** [ا - مذ] جالنگ. ڪير واري جانور جي ٿڻن تي ڦر جو ڪير ڏاڻي وجڻ کان بچاءَ لاءِ چاڙهيل ڳوٿري
※ [س/ل]
※ جهبلو (ڪپڙو)
※ [س/ل]

● **جَهمي:** [ا - خاص] مسلمانن جي هڪ فرقي جو نالو (جنهن جو باني 'جهم بن صفوان' هو)

● **جَهَنَمُ:** [ا - مذ] دوزخ. نرڳ
※ [ع]

– **جَهَنَمي ج جَهَنَمي:** [صفت - مذ] دوزخي. گنهگار. سزا وار. نرڳي

● **جَهو ج جَها:** [صفت - مذ] ڳهاٽو (سخت)

● **جِهو ج جِها:** [ظرف] جهڙو. جيان
'طالب الله تعالیٰ قبل قل شيءِ، جِڏ تان جهر' (شاهه)

● **جُهو ج جُها:** [ا - مذ] جُهوتو (هوا جو)
※ جُهوهو (مينهن جو)
※ جُهڳٽو (رڻن جو)

- **جَهَوَرِ:** [ا - مث] وري وري ڪرڻ ۽ تپڻ واري حالت
- **جَهَوَرِ پَدَّڻُ:** [اصطلاح] وري وري ڪرڻ
  ○ گهڻو چاھ رکڻ
- **جُهِي ج جُهِيُون:** [ا - مث] غار
  ○ کوب
  ○ ڏر (ڪنهن جانور جي)
  ○ مِهڻو. طعنو
- **جَهيجا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو
- **جَهِيرُ ج جَهِيرَ:** [صفت] خالص. نج (کير وغيره)
  ○ سهڻو. خوبصورت. حسين
  ○ [ع]
- **جَهيزُ ج جَهيزَ:** [ا - مذ] ڏاج. ساديءَ جي موقعي تي مائٽن طرفان ڪنوار کي ڏنل سامان
  ○ [ع]
- **جَهيزِ لَشڪر:** [ا - مذ] جنگ لاءِ ضروري ساز سامان. هٿيار. بارود وغيره
- **جَهيزِ مَيِّت:** [ا - مذ] ڏفنائڻ جو سامان. ڪفن دفن
- **جُئالُ ج جُئالَ:** [ا - مذ] جوال. بوجهو. گوڻ
- **جِئان:** [ظرف] جتان. جنهن جاءِ، بان جنهن هنڌان. جنهن جاءِ کان
  'جِئان ڪوڙ ۽ ڪانيون، پنجين لکين پاءِ' (شاھ/ڪنبات)
- **جِئائِين:** [ظرف] وانگر. مثل
  ○ جتان
  'پسو جو پيدا ٿيو جوهري جئائين' (شاھ)
- **جِئَدُ ج جِئَدَ:** [ا - مذ] ساهوارو. جيوت
  ○ جيٺ. ڪيڙو
  ○ [س/ل]
- **جَئِلِس:** [صفت] حاسد. جلندڙ. ساڙيلو
  ○ ريسارو
  ○ [انگ: Jealous]
- **جَئِلِسِي:** [ا - مث] حسد. ساڙ. ريس
  ○ [انگ: Jealousy]
- **جئم:** [فعل لازمي] ڦاسي پوڻ. ڦچي وڃڻ. سڪ تي وڃڻ (جيئن ڪنهن مشين. ڪَلَ جي بيهجي وڃڻ يا ٽرئفڪ وغيره جي گهڻائيءَ سبب سوارين جو هڪ جڳهه تي ڦاسي وڃڻ وقت چيو ويندو آهي تہ 'جيم ٿي ويئي آهي')
  ○ [ا - مث] ميوي جي گهاٽي ڪڙهيل جنس (جيڪا ناشتي طور ڊبل روٽيءَ تي لڳائي ويندي آهي)
  ○ [انگ: Jam]
- **جِئَن:** [ظرف] جيئن. جهڙيءَ طرح. جهڙي نموني
- **جِئَن تِئَن:** [ظرف] جيئن تيئن. ڪيئن بہ. هر صورت ۾
- **جِئَندِڙُو ج جِئَندِڙا:** [ا - مذ] ڳَنهہ جو هڪ قسم (جيڪو ٻار جي تندرستي برقرار رکڻ لاءِ سونُ طور ڪنن ۾ پائجي)
- **جِئَڻُ:** [مص - فعل لازمي] جيئرو رهڻ. حيات رهڻ زندگي بسر ڪرڻ. زنده رهڻ ساهہ کڻڻ. ڏکڻ گذارڻ (حياتي). پساهہ کڻندو رهڻ
  ○ قائم رهڻ. سلامت رهڻ
  ○ [سن: جيو(ت)]
  ○ [جِئو جِئندو جِئل]
- **جَئُو ج جَئُوئا:** [ا - مذ] جيت جو هڪ قسم. جئو
  ○ [س/ٿ]
- **جَئُورا ڪَئُورا لَڳَڻ:** [اصطلاح] هوراڪورا لڳڻ خيال ٿي پيهڻ. پريشاني ٿيڻ
  ○ تڪڙ لڳڻ
  ○ [س/ات]
- **جَئوزُ ج جَئوزَ:** [ا - مذ] مروڙ
  ○ [س/لس]
- **جَئِہ/جَئي:** [ا - مث] فتح. جيٺ. سوڀ. ڪاميابي
  ○ دشمن جو خاتمو
  ○ واهہ واهہ! شاباس
  ○ [سن: جيہ]

– **جَڻ پال:** [صفت] فتح جو محافظ ديوتا
* [سن]

– **جَڻِ جَڻِ ڪار/جَڻي جَڻي ڪارِ:** [ا - مث] واهہ واهہ! خوشيءَ جا نعرا

● **جي:** [ظرف] جيڪڏهن، اگر
'پڙاڏو سوئي سڏ، ور وائيءَ جو جي لهين' (شاهہ/ڪليان)
–
'جي محفل مجايان تہ مهمان ٿي آ' (استاد بخاري)

● **جي:** [ضمير اشارو] جيڪي، اُهي
'آيل اُن وسهان، هنجون جي هارين' (شاهہ/ يمن ڪليان)
* جو ڪجهہ، جملي، سڀ، هر ڪوئي
'اگهائي سگها ٿيا، جي ويٺا وٽ ويجهن' (شاهہ/يمن ڪليان)

● **جي ۾ جيڪُون:** [ا - مث] عيب، گهٽتائي
* [س/ڪوهہ]

– **جي وِجهڻ:** [اصطلاح] وڏ ڪڍڻ، عيب جوئي ڪرڻ

● **جي:** [ا - مذ] اثباتي جوابي لفظ، سڏ ڏيڻ جو لفظ
* [ظرف] هائو، هان
* [ح - جملو] حالتِ اضافت ۾ 'جو' جي مؤنث صورت

● **جي:** [ا - مذ] جناب، صاحب، محترم (ڪنهن نالي يا عهدي جي پٺيان تعظيم طور استعمال ٿيندڙ لفظ: جيئن: 'صاحب جي'، 'شاهہ جي'، 'بابا جي' وغيره)

● **جي/جِيءَ:** [مصدر 'جيئڻ' منجهان امر] جيئرو ٿي، جيئرو رهہ

● **جي:** [ا - خاص] انگريزي الفابيٽ جو ستون اکر
* [انگ: G]

– **جي. آر:** [ا - مذ] انگريزيءَ جي عبارت 'جنرل رجسٽر: 'General Rigester'' جو مخفف
* جنرل رجسٽر (جيڪو هر اسڪول يا ڪاليج ۾ شاگردن جي داخلا جو اهم رجسٽر يا دستاويز ليکيو ويندو آهي)
* [انگ: G.R]

– **جي. آر نمبر:** [ا - مذ] اسڪول يا ڪاليج ۾ شاگردن جي داخلا جو جنرل رجسٽر نمبر، General Rigester Number
* [انگ: G.R No]

– **جي. ايچ. ڪيو:** [ا - مذ] انگريزيءَ جي عبارت 'جنرل هيڊ ڪوارٽرس: 'General Head Quarters'' جو مخفف
* جنرل هيڊ ڪوارٽرس، فوج جي مرڪزي آفيس
* [انگ: G.H.Q]

– **جي. ٽي:** [ا - مث] انگريزيءَ جي عبارت 'جنرل ٽرئفڪ: 'General Traffic'' جو مخفف
* عام سواريون
* [انگ: G.T]

– **جي. ٽي روڊ:** [ا - مذ] اهو روڊ، جتان عام سوارين جي آمدورفت ٿيندي هجي، جنرل ٽرئفڪ روڊ، General Traffic Road
* [انگ: G.T Road]

– **جي. پي. او:** [ا - مث] انگريزيءَ جي عبارت 'جنرل پوسٽ آفيس: 'General Post Office'' جو مخفف
* وڏو ٽپال گهر، مرڪزي ڊاڪ خانو
* [انگ: G.P.O]

● **جِيا:** [ا - مث] دائي، ٻَج پيدائش واري، آيا (جيڪا سگهي ماءُ نہ هوندي بہ ماءُ وارو ورتاءُ ڪري)
* [هند]

● **جِياپو:** [ا - مذ] جيئڻ جو مدار، جيئڻ جو سبب
* حياتي، زندگي
* لاڳاپو
* گذارو، گذران
* [سن: جيو]

● **جِيارَڻُ:** [مصدر 'جيئڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] زنده ڪرڻ، حياتي ڏيڻ
* [سن: جيوهہ]
* [جياريو جياريندو جياريل]

— **جِيارو:** [صفت - مذ] جيارينڊڙ

'جيءَ ۾ جيارو آهين نانءُ الله جو' (شيخ اياز)

• **جِيالو ج جِيالا:** [صفت - مذ] بهادر، دلير، جرئت مند

٭ محب، شيدائي، گهٽگهرو

٭ [مث: جِيالي ج جِيالِيُون]

• **جِيان:** [ظرف] جيئن، وانگر

— **جِيان تِيان:** [ظرف] جيئن تيئن

• **جِيائِين:** [ظرف] جيستائين

'جيان دم جيائين، هلنديس هوت پنهل ڏي' (لال محمد لال)

٭ جيئن ئي

٭ جتان ڪان

• **جيبُ ج جيبَ:** [ا - مذ] کيسو، گوندو

٭ [ع: جابَ = دامن ڪترڻ]

— **جيبُ خَرچُ:** [ا - مذ] کيسي جي خرچي

٭ ريزڪي خرچ، ڪاڌي خوراڪ کان علاوه خرچ

— **جيبُ ڪترو ج جيبُ ڪترا:** [صفت -مذ] کيسو ڪترينڊڙ، بشني، لُليجو

• **جيبڪُ:** [ا - مذ] ڪکن مارڻ جي ڪم ايندڙ پارو

٭ [س/ات]

• **جِيتَ:** [ا - مث] فتحَ، سوڀَ، نصرتَ، ڪاميابي

٭ غلبو، برتري، فوقيت

٭ [پرا: جِتُو، سن: جيء = جيتڻ]

— **جِيتائِتو ج جِيتائِتا:** [صفت - مذ] جيتَ وارو، سوڀارو، فاتح، فتح سان، سوڀائتو

— **جِيتائِڻُ:** [مصدر 'جيتڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] فتح ڪرائڻ، کَٽائڻ

٭ [جِيتِيو جِيتِيندو جِيتِيل]

— **جِيتجَڻُ:** [مصدر 'جيتڻ' مان فعل مجهول] سوڀَ ٿيڻ، فتح ٿيڻ

٭ [جِيتِيو جِيتبو جِيتِيل]

— **جِيتڻُ:** [مص - فعل متعدي] شڪست ڏيڻ، فتح پائڻ، کَٽڻ، سوڀَ حاصل ڪرڻ، ماتِ ڪرڻ

٭ ماري مچائڻ

٭ غالب پوڻ

'هارائي جيتي، بازي آسان ٻرهہ جي' (شيخ اياز)

٭ [مص] جِيتڻ

٭ [امر] جِيتِ

٭ [مضارع] جِيتيان (ج) جِيتيون، جِيتين (ج) جِيتيو، جِيتي (ج) جِيتين

٭ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گڏيا آهن]

٭ [حال] جِيتي ٿو (ج) جِيتين ٿا

٭ [حال مث] جِيتي ٿي (ج) جِيتين ٿيون

٭ [ماضي] جِيتيو (ج) جيتيا

٭ [ماضي مث] جِيتي (ج) جِيتيون

٭ [مستقبل] جِيتيندو (ج) جِيتيندا

٭ [مستقبل مث] جِيتيندي (ج) جِيتينديون

٭ [اسم مفعول] جِيتيل

• **جِيتُ ج جِيتَ:** [ا -مذ] تمام ننڍڙو ساهوارو ڪيڙو، ماڪوڙو، جنڊ

٭ [سن: جنٿ]

— **جِيتامُ ج جِيتامَ:** [ا - مذ] ننڍڙو جيت، تمام ضعيف (ساهوارو)، پسون

— **جِيتامڙو ج جِيتامڙا:** [ا - مذ] لفظ 'جيتام' جو اسم تصغير، ننڍڙو جيت

— **جِيتُ جاڳڻ:** [اصطلاح] جنون پيدا ٿيڻ، نئين منصوبابندي ڪرڻ، نئين ڪم لاءِ تياري ڪرڻ

• **جيتَر:** [ظرف] جيستائين

• **جيترو ج جيترا:** [صفت/ظرف] جنهن مقدار، ماپ يا انداز جو

– جيترا ماٺوا وترا واتَ هُئڻ: [اصطلاح] گهڻيون ڳالهيون ٿيڻ. چؤبول هئڻ. چميگويون گهڻيون ٿيڻ. گهڻ رخيون ڳالهيون ٿيڻ

• جِيتو: [ا - مذ] جِيتُ

❊ [س/ٿ]

• جيتوڻي/جيتوڙي/جيتوڻيڪ: [ظرف] جيستائين. ايتري قدر جو. اگرچه. انهيءَ هوندي به جو

• جِيپ ج جِيپُون: [ا - مث] موٽر گاڏيءَ جو هڪ قسم (جيڪا مضبوط تالوءَ جي هوندي آهي اڪثر فوجين جي استعمال ۾ ايندڙ گهڻو ڪري مٿس ڇت نه هوندي آهي)

❊ [انگ: Jeep]

• جيپارَ/جئپارَ: [ا - خاص] مينگهواڙن جي هڪ ذات جو نالو

❊ [س/ٿ]

• جِيجان ج جِيجائُون: [ا - مث] ماءُ لاءِ پيار جو لفظ. ماءُ. امڙ. امان

❊ ڪنهن به عورت لاءِ عزت جو لقب

❊ ننڍڙي ڇوڪريءَ لاءِ پيار جو لفظ

• جِيجائو ج جِيجائو: [ا - مذ] لِلائو. لِلُو. جِجائو (ٻارن کي ڊيڄارڻ لاءِ هڪ خيالي ڪردار)

• جيجاونتِي/جيجيونتِي: [ا - خاص] هڪ راڳڻيءَ جو نالو

• جِيجڙا: [صفت - مذ] جيءَ جان وارا (پيءُ). پيارا (هيءُ لفظ افسوس وقت استعمال ٿئي، مثال طور: بيماريءَ يا موت وقت ٻار ڪيڏي مهل چئبو آهي 'جيجڙا ابا' ڏک يا مصيبت ۾ ءِ خصوصاً ٻار جڏهن روئندو آهي تڏهن ڏاڍهون ڪندو آهي 'جيجڙا ابا يا جيجڙي امان)

• جِيجَڪُ: [ا - مذ] جِيت

❊ [س/ڪره]

• جِيجَلِ: [ا - مث] ماءُ. امڙ. امان. آيل

– جِيجڙي: [ا - مث] ماءُ. امڙ. امان. آيل

– جِيجِي: [ا - مث] ماءُ. امڙ. امان. آيل

• جِيجُو ج جِيجُو: [ا - مذ] ان وڻندڙ شيءِ

❊ ڏينارو. خوف

❊ جوجو. ٻائو. ٻلائو

❊ [س/ل]

❊ ٻيٽڙيو. ٻيڻ جو مڙس

❊ [هند]

• جِي حُضُورِي: [ا - مث] خوشامد. چمچا گيري. چاپلوسي

• جَيِّدُ ج جَيِّدَ: [صفت - مذ] زبردست عالم. وڏو قابل

❊ اعليٰ. قابليت وارو. نهايت عمدو

❊ [ع: جاد = نهايت اعليٰ ٿيڻ]

❊ خالص. نج

• جِيڏُ ج جِيڏَ: [ا - مذ] جيت

• جيڏانهن/جيڏانهون/جيڏانهين: [ظرف] جنهن طرف ڏانهن. جنهن پاسي

'جيڏانهن نهاريوم. جوڏهينءَ جي چانڊان هئي' (شيخ اياز)

– جيڏاهم: [ظرف] جيڏانهن. جنهن پاسي

'سجڻ جيڏاهم. تون تيڏاهم اُهرين' (شاهه / ڪنبات)

– جيڏهان/جيڏهن/جيڏهين: [ظرف] جيڏانهن. جنهن پاسي

• جيڏڙي ج جيڏڙيُون: [ا - مث] سنگتياڻي. سهيلي. ساهيڙي

❊ جيتري. ننڍڙي

• جيڏُلَ ج جيڏُلَ: [صفت - مذ] جيڏو. يار. دوست

❊ هم عمر. ساڳئي عمر وارو

• جيڏو ج جيڏا: [صفت - مذ] جيترو. مطابق. برابر

❊ مٺ. تُل. ثاني. جهڙو

❊ سرتو. همعمر. يار. دوست

❊ [مث: جيڏي ج جيڏيُون]

– جيڏائِي: [ا - مث] جهڙائي. برابري. يڪسانيت

❊ سرتائي. دوستي

– جيڏڙو ج جيڏڙا: [صفت - مذ] 'جيڏو' جو اسم تصغير. ايترو ننڍو

❊ [مث: جيڏڙي ج جيڏڙيون]

– **جيڏو تيڏو ج جيڏا تيڏا:** [صفت - مذ] ڪيڏو به
٭ هرماپ وارو
٭ [مث: جيڏي تيڏي]

– **جيڏو سرتو:** [صفت -مذ] دوست يار، سنگتي ساٿي، هڪ جيڏو

– **جيڏِي ج جيڏِيُون:** [صفت - مث] سرتي، ساهيڙي
'جيڏِيُون جَتَ ڪري ويا، ڏورڻ سان ڏاڙو' (غمدل فقير)
٭ [ظرف] 'جيڏو' جو مونث، جيتري

– **جيڏِي سرتِي:** [صفت - مث] ساهيڙي، سهيلي، سرتي

• **جيڏي:** [ظرف] جيڏانهن، جنهن طرف، جنهن پاسي
٭ [س/ات]

• **جِيرانُ ج جِيرانَ:** [ا - مذ] مزو، لطف، آرام
٭ [س/ات]
٭ پاڙيسري 'جار' جو جمع
٭ [ع]

• **جيرانڊِي ج جيرانڊِيُون:** [ا - مث] جيرو، جگر، ڪليجو
٭ جيري جو بوڙ

• **جِيراڻُ:** [ا - مذ] مسان
٭ مقام
٭ [س/ات]

• **جِيرائِڻُ:** [مصدر 'جيرڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] جِيورائڻ (کاڌو)، کاڌو هضم ٿيڻ لاءِ دوا ستي ڏيڻ
٭ [جيريو جِيرندو جِيريل]

– **جِيرَڻُ:** [مص - فعل لازمي] جيرڻ (کاڌو)، هضم ٿيڻ
٭ ياءِ پڻجي وڃڻ
٭ [جيريو جِيريا، جِيري، جِيريون، جيرندو جِيرندا، جِيرندي، جِيرنديون، جِيريل]

• **جِيرَتِ:** [ا - مث] جتنا، هنداءُ، ڌيرج
٭ [س/ات]

– **جِيرَتِ ڪرڻ:** [اصطلاح] ترسڻ، انتظار ڪرڻ
٭ بردبار ٿيڻ، ڌيرج ڪرڻ
٭ لڄ رکڻ

• **جيرو ج جيرا:** [ا - مذ] جگر، پيٽ جي هڪ نازڪ عضوي جو نالو (جتي کاڌي جي رس منجهان رت تيار ٿئي)، زيرو، جيرانڊي، زيرانڊي، ڪليجو

– **جيرو جَلائِڻ:** [اصطلاح] اندر ساڙڻ، جگر ساڙڻ، ساڙ ڏيارڻ، دل ڏکائڻ، رنج پهچائڻ، ڏاڍو صدمو پهچائڻ
'جيرا جوش جَلائيا، بُڪين بري باهِ' (شاهه/ يمن ڪلياڻ)

– **جيري لاءِ ٻڪري ڪُهَڻ:** [اصطلاح] پنهنجي ٿوري فائدي لاءِ ٻئي کي وڏو نقصان پهچائڻ، خودمطلبي ٿيڻ، رڳو پنهنجي ڀلي جو خيال رکڻ

• **جِيرو:** [ا - مذ] هڪ قِسم جو خوشبودار مصالحو/ٻج (قِسم: اڇو جِيرو، ڪارو جِيرو)
٭ [ف: زيره]

• **جِيرولِي:** [ا - مث] زناني ڪپڙي جو هڪ قسم

• **جِيرولِي ج جِيرولِيُون:** [ا - مث] ڪرڙي (ڏاس مان ٺهيل)
٭ [س/ات]

• **جِيرِي:** [ا - مث] هڪ قسم جو خوشبودار مصالحو/ٻج (جيري جي ذات مان، پر ان کان ننڍو ٿئي، قِسم: ڪاري جِيري، سَرهي جِيري، ٻلاءِ جِيري، اڇي جِيري)
٭ [ف: زيره]

• **جِيسُ ج جِيسَ:** [صفت/ظرف] جيڏو ميل، جوڙ، مٽ، برابر، هم عمر، ثاني، جهڙو، ٺهڪندڙ، مقابل، شريڪ، پيجي

– **جيسِي ج جيسِي:** [ظرف] جِيس، جوڙ، برابر، ثاني

– **جيسِي حيثِي:** [صفت] هڪ جيتري حيثيت وارو، رتبي ۾ هڪ جهڙو، همسر

• **جيستائين:** [ظرف] جنهن وقت تائين
٭ انهي دير تائين
٭ ايتري پندَ تائين

• **جيستوڻين:** [ظرف] جنهن وقت تائين
٭ انهي دير تائين
٭ ايتري پندَ تائين

• **جيسَرَ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **جيسِرِي:** [ا - مث] سري راڳ جي هڪ راڳڻي جو نالو

• **جيسلمِير:** [ا - خاص] هندستان جي رياست راجستان جو هڪ ضلعو ۽ شهر (جيڪو شهر 'راجا راول جيسل' جو ٻڌايل هو، هي شهر آثارِ قديم جي حوالي سان مشهور آهي، 'مومل جي ماڙي' هن شهر جي ويجهو آهي)

• **جيسمين**: [اِ - مث] ياسمين. چنبيلي. موتيو
※ [انگ: Jasmine]

• **جيسين**: [ظرف] جنهن وقت تائين. جيستر (هي لفظ تائين، توڻي، سوتو جي اڳيان اچي وقت جي معنيٰ ڏيکاري ٿو ۽ مشروط آهي)

• **جيش**: [اِ - مذ] لشڪر. فوج. سپاهه
※ [ع]

• **جيفو**: [اِ - مذ] ڍونڍ. مردار. جوف
※ [ع: جيفه]

• **جيڪب آباد**: [اِ - خاص] اُتر سنڌ ۾ هڪ ضلعي، تعلقي، تپي، ديهه ۽ شهر جو نالو (جيڪو سرجان جيڪب انگريز جي نالي تي اڏايل آهي. هن شهر جو پراڻو نالو 'خان ڳڙهه' آهي)

• **جيڪڏهن**: [ح - جملو] جي. اگر. جي ليکي (شرط جو حرف)

• **جيڪر**: [ح - جملو] جيڪڏهن. شال. شل (تمنا جو حرف)
'جيڪر پاپان پٽ پهچان پنهنجي پرينءَ کي' (شيخ اياز)

• **جيڪس/جيڪسي**: [ظرف] شايد. مبادا. هوند
'جيڪس منهنجي ذات، ڪجو ٿي ڪيجين ڪي' (شاهه)
※ [ح - ندا] شال
'پهرين رات پريت جي، جيڪس وسري تو ويئي' (شاهه)

• **جيڪو**: [ضمير موصول] اهو جو. ڪو به. ڪهڙو به
※ [مث: جيڪا]

• **جيڪي**: [ضمير] جو ڪجهه. جملہ. سڀ
— **جيڪي ڪي**: [صفت] جو ڪجهه
— **جيڪي سو**: [صفت] جو ڪجهه

• **جيلُ ج جيلَ**: [اِ - مذ] قيد. بنديخانو. ترنگ
※ قيد. سزا (قيد جي)
※ [انگ: Jail]

— **جيلُ پوڻُ/ڪاٽڻُ**: [اصطلاح] قيد ٿيڻ. سزا ڪاٽڻ
— **جيلخانو**: [اِ - مذ] جيل. بنديخانو
— **جيلَرُ ج جيلَرَ**: [اِ - مذ] جيل جو وڏو آفيسر
※ [انگ: Jailer]

• **جيلَ ج جيلُون**: [اِ - مث] لوهه جي بيڙي (جيڪا ڪنهن قيديءَ کي پيرن کان وٺي ڳچيءَ تائين پيل هجي)، آڙا بيڙي
'اُتي جو استاد پيا، جهوري وجهندا جيلَ' (استاد بخاري)

• **جيلان/جيلانہ/جيلانهين**: [ظرف] جنهن صورت ۾. جيئن ته. چو ته. جيئن
※ جنهن ڪان. جنهن مان

• **جيلاني**: [اِ - خاص] سيد عبدالقادر جو لقب (جيڪو جيلان شهر جو ويٺل هو)
※ سيد عبدالقادر جيلانيءَ جو اولاد
※ [صفت] جيلان علائقي يا شهر جو نالو

• **جيلاهہ/جيلون**: [ظرف] جنهن لاءِ. جيلانهن
※ جڏهن
'تيلاهہ ڏئي ڏتا، جيلاهہ ويا ڌحدت گڏجي' (شاهه/ڪليات)

• **جيلهہ**: [ظرف] جنهن صورت ۾
'جيلهہ لڳا نيڻ، تي سُورياڻي سيج ٿي' (شاهه/ڪليات)

• **جيلي**: [اِ - مث] ميوي جو جميل رس (جيڪو مٺي طعام طور مانيءَ کانپوءِ کاڌو ويندو آهي)
※ [انگ: Jelly]

• **جيمڻُ**: [مص - فعل متعدي] کائڻ
※ آهت ڏيڻ
※ [س/ٿ]
※ [مص] جيمَڻ
※ [امر] جيمر
※ [مضارع] جيميان (ج) جيميون. جيمين (ج) جيميو. جيمي (ج) جيمين
※ [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
※ [حال] جيمي ٿو (ج) جيمين ٿا
※ [حال مث] جيمي ٿي (ج) جيمين ٿيون
※ [ماضي] جيميو (ج) جيميا
※ [ماضي مث] جيمي (ج) جيميون
※ [مستقبل] جيمندو (ج) جيمندا
※ [مستقبل مث] جيمندي (ج) جيمنديون
※ [اسم مفعول] جيميل

- **جينُ:** [ا - خاص] هڪ ڌرم جو نالو (جنهن جو باني وردَ مان مهاوير عيسوي سن کان 477 ورهيه اڳ ٿي گذريو آهي جيني خدا جا قائل آهن)
— **جيني ج جيني:** [صفت] جين ڌرم جو مڃيندڙ
- **جِين ج جِينز:** [ا - مث] هڪ قسم جو موٽو سوٽي ڪپڙو (جنهن مان خاص قسم جون پتلونون تيار ڪيون وينديون آهن)
  - ❊ جِين جي ڪپڙي مان تيار ٿيل پتلون
  - ❊ [انگ: Jean]
- **جِينَ ج جِينُون:** [ا - مث] چمڙي جو ٿيلهو
- **جينيا/ جينڦا:** [ا - مذ] منجهيل وار، پيوت وار، ڇينيا
  - ❊ [س/ل/ٿ]
— **جِينٿو/جِينٿِي:** [صفت - مذ] منجهيلَ وارن وارو، پيوت وارن وارو
  - ❊ [س/ٿ]
- **جِينجهرَ/جِينجهِري:** [ا - مث] سنهي سڪلَ ڊِينگري
  - ❊ [س/ل]
- **جينڪا/جينهَل:** [ا - مث] سنهي بوندَ، ڦڙ ڦڙ
  - ❊ [س/ٿ]
- **جِينگَرُ:** [ا - خاص] مڇيءَ جو هڪ قسم (ڪڳي جهڙي منهن ۾ سينگارڀ جهڙي پڇ سان)
- **جِينئس:** [صفت] ذهين، هوشيار، چالاڪ
  - ❊ [انگ: Genius]
- **جِيَڻُ:** [مص - فعل لازمي] جِيئڻ
- **جِيٺو ج جِيٺا:** [صفت/ظرف] سڄو، ساڄو، ساڄي پاسي وارو
  - ❊ [ضد: 'ڏاوو' يعني 'کابو']

  'محفل ساري گهورن گهيري، ڏهڪن ڏاوا، جهوڪن جيٺا' (استاد بخاري)
- **جِيو:** [ا - خاص] تعلقي گوني، ۾ هڪ ديهه جو نالو
  - ❊ هڪ خانگي اردو ٽي. وي چئنل جو نالو، Geo
- **جِيوُ ج جِيوَ:** [ا - مذ] ساهه، جيءُ، زندگي
  - ❊ روح، آتما
  - ❊ ماڻهو، انسان
  - ❊ ساهوارو، جانور، حيوان
  - ❊ هرهڪ ساهوارو
  - ❊ [سن: جِيو]
— **جِيوُ آتما:** [ا - مذ] روح (هندن جي عقيدي موجب اهو روح جو پرماتما مان نڪري دنيا ۾ جنم وٺي)
  - ❊ [سن: جِيواتما]
— **جِيوَدانُ:** [ا - مذ] جيئدان، جان بخشي، موت کان بچاءُ، موت جي سزا کان معافي، آجل کان آزادي
— **جِيوَڌارِي:** [ا - مذ] جاندار، ساهوارو
— **جِيوَ هَتِيا:** [ا - مذ] ساهواري کي مارڻ جي حالت
  - ❊ [سن: جيو + هتيا = مارڻ]
- **جِيوانُو:** [ا - مذ] محصول، ڍوڙي (جيڪا هرهڪ ساهواري تي ٻڌي)
- **جِيوَتُ ج جِيوت:** [ا - مث] زندگي، حياتي، عمر
  - ❊ [صفت] زنده، جيئرو
  - ❊ [ظرف] عمر ڀر
  - ❊ [سن: جِيوت]
- **جِيوَتُ ج جِيوَتَ:** [صفت] بهادر، دِلير، جري
  - ❊ مضبوط، سگهارو، طاقتور
  - ❊ [ا - خاص] هندو ڌرم ۾ مرد جو نالو
  - ❊ [سن]
- **جِيوِڙَڻُ:** [مص - فعل لازمي] کاڌو هضم ٿيڻ، سولائي سان هضم ٿيڻ، ڳري طعام کي سهي وڃڻ (جيئن ڦيءُ جي صورت ۾ ٻاهر نه نڪري)
  - ❊ [جِيوريو جيوريا، جِيوري، جِيوريون، جِيورندو جِيورندا، جِيورندي، جِيورنديون، جِيوريل]
- **جُيُوري:** [ا - مث] مقرر ڪيل ماهرن جي ڪاميٽي (جيڪا مقدمي دوران عدالت ٻاران مشاورت لاءِ جوڙيل هجي)
  - ❊ [انگ: Jury]
- **جِيوڙو ج جِيوڙا:** [ا - مذ] ننڍڙو ساهوارو، جيت، جِيو، جراثيم، ڪيئون، ڪيڙو
- **جِيوِڪا:** [ا - مث] پرورش، پالنا
  - ❊ پنيرائي، نيڪ
  - ❊ [سن: جِيوِڪا]

• جِيوگهرڙو ج جِيوگهرڙا: [ا - مذ] ڪنهن به متحرڪ (انساني يا حيواني) جسم يا بوٽي جو ننڍي ۾ ننڍو ايڪو، جزو يا عنصر. خُليو. Cell

• جيولري: [ا - مث] جواهرات، زيور، گهڻ ڳهڻا

☼ [انگ: Jewellery]

• جِيوَن: [ا - مذ] زندگي، حياتي

☼ سهارو، ڏڍَ

☼ اُمنگ، جذبو

☼ دنيا، ڪائنات

☼ [ا - خاص] ماڻهوءَ جو نالو

☼ [سن: جِيوَن]

— جِيوَن جَهلڪ: [ا-مث] سوانح عمري، آتم ڪٿا. Biography

— جِيوَن چَرتر: [ا - مذ] سوانح عمري، جيون ڪٿا. Biography

— جِيوَن ساٿِي: [ا - مذ، مث] رفيق حيات، زال مڙس

— جيوني: [ا - مث] زندگي، حياتي

• جِيوَڻُ: [مص - فعل لازمي] جِيئڻ

☼ [ا - خاص] مرد جو نالو

• جيوڙي ج جِيوڙيُون: [صفت - مث] جيئڻ واري، جيئندڙ (عورت)

☼ [ا - خاص] ناميارِي لوڪ ڳائڻيءَ جيوڻي بائيءَ جو نالو

• جيها: [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• جيهڙ: [ظرف] جنهن وقت، جنهن مهل، جڏهين، جيسين

• جيهَلَ: [ا - مث] ميٺهن جي بلڪل سنهي هلڪي بُوند

• جيهو ج جيها: [ظرف] جهڙو، جيان، وانگر

'جيها جي تيها مون مارن مجيا' (شاهه/مارئي)

☼ [مث: جيهي ج جيهيُون]

'جيهي جا تيهي بانهي بارو چل جي' (شاهه)

— جيهو تيهو: [ظرف] جهڙو تهڙو، ڪهڙو به

☼ [مث: جيهي تيهي]

• جِيءُ ج جِيءَ: [ا - مذ] روح، ساهه، حياتي، زندگي، دم، جند، جان، بدن

'صدين جو سودا، جاڳي اُٿيو جيءَ ۾' (شيخ اياز)

☼ دل، مَن

☼ طبيعت

'جيءُ خوش ته جهان خوش' (چوڻي)

☼ خواهش، نفس

☼ اَنَ جو ڪچو داڻو (جيڪو ليا ڀِڙي ۾ هجي)

☼ دليري، جرائت، همٿ

☼ [صفت] ساهوارو، جيءُ وارو، انسان يا حيوان

☼ چڱو ڀلو، جوڙ، خوش

☼ [ا - خاص] بلوچستان ۾ هڪ ننڍڙي جبل جو نالو

— جِيءُ آڙائڻ: [اصطلاح] جان ڦاسائڻ، جند ڦاسائڻ

☼ دِلِ اٽڪائڻ، عشق ڪمائڻ، محبت ڪرڻ

☼ پاڻ کي تڪليفن ۾ وجهڻ

— جِيءُ پَوَڻُ: [اصطلاح] ساهه پوڻ، جان پوڻ

☼ سنگَن ۾ اَنَ پيدا ٿيڻ

☼ ٻار کي پيٽ اندر ساهه پوڻ

— جِيءُ جَلائِڻ: [اصطلاح] اندر ساڙڻ

☼ ڪاوڙائڻ، چيڙائڻ، ساڙ ڏيارڻ

— جِيءُ جَنجَلَ ۾ وِجهڻ: [اصطلاح] پاڻ کي آزار ۾ وجهڻ، جند ڦاسائڻ، پاڻ کي مصيبت ۾ ڦاسائڻ

— جِيءُ جِيارو: [صفت - مذ] ساهه وجهڻ وارو

☼ [مجاز] معشوق

— جِيءُ سَتُ هُجَڻ: [اصطلاح] طاقت هجڻ، ٻل هجڻ

☼ توفيق هجڻ، ايمان هئڻ (خيرجا ڪم ڪرڻ لاءِ)

☼ وڏي همت هجڻ (ڪنهن تڪليف سهڻ جي)

— جِيءُ ڪَڙو ڪرڻ: [اصطلاح] دل کي ڏاڍو ڪرڻ، برداشت ڪرڻ

☼ جان ڏيڻ لاءِ تيار رهڻ، سِر تان آسرو ڪٽڻ، سِر جو سانگو لاهڻ

— جِيءُ مِٺو ڪرڻ: [اصطلاح] خود غرض ٿيڻ، مطلبي ٿيڻ

☼ ساهه پيارو ڪرڻ، سِر جي قرباني ڏيڻ کان ڪيٻائڻ

☼ دنيا جي زندگي وڌيڪ پسند ڪرڻ

– **جِيءَ ۾ جايُون ڏِيَڻ:** [اصطلاح] تمام گهڻو ڀائڻ، ڏاڍو پيار ڪرڻ
☼ وڏي آجيان ڪرڻ، سٺي مهماني ڪرڻ

– **جِيءَ ۾ جَڙِڻ:** [اصطلاح] تمام گهڻو پيار ڪرڻ، گهڻو گهرڻ

– **جِيءَ وِڃائِڻ:** [اصطلاح] پاڻ کي تڪليف پهچائڻ، پنهنجو سِرُ گنوائڻ

● **جِيءَ:** [ظرف] سڏ جي جواب ۾ ڪم ايندڙ ادب وارو لفظ، ها، هائو
'جيءَ جنهن کي چيم، جهٽڪ تنهن کان مليم' (استاد بخاري)
☼ [ظرف] بلي، سدا

– **جِيءَ آئين!:** [جملو] بلي آئين، نج آئين، سدا آئين

– **جِيءَ جِيءَ ڪرڻ:** [جملو] ٻيلڪار ڪرڻ، آدرڀاءُ ڪرڻ

– **جِيءُ حُضوري:** [صفت] خوشامدڙيو، چاپلوس ڪوڙي خوشامد ڪندڙ، هر جائز ناجائز ڳالهه جي پيروي ڪندڙ

● **جِيئارَڻُ/جِيئارِڻ:** [مصدر 'جيئڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] زنده ڪرڻ، حياتي ڏيڻ
☼ [جِيئاريو جِيئاريندو جِيئاريل]

● **جِيئان:** [صفت] جيان، وانگر، جهڙو
☼ [ظرف] جتان، جنهن هنڌان، جنهن جاءِ وٽان

● **جِيئدانُ:** [ا - مذ] جان بخشي، جان جي اَمانَ، ڦاسيءَ کان معافي موت کان ڇوٽڪارو، اَجل جو ٽارو

– **جِيئدانُ ڏيڻ:** [اصطلاح] حياتي بخش ڪرڻ، جان بخشي ڪرڻ، ساهه بچائڻ، قتل جي سزا معاف ڪرڻ، ڦاسي معاف ڪري ڇڏڻ، موت کان مهلت ڏيڻ

● **جِيئَڏُ ج جِيئَڏَ:** [ا - مذ] جِيٽ، ڪِيئون، ڪِيڙو، جِنُڊ

● **جِيئَرو ج جِيئَرا:** [ا - مذ] جيٽ، ڪِينيون، ڪِيڙو، جِنُڊ

● **جِيئَرو ج جِيئَرا:** [صفت - مذ] حيات، زنده، سلامت
☼ [مث: جِيئَري ج جِيئَريون]

– **جِيئَرو ڪوڙُ:** [ا - مذ] نسورو ڪوڙ، کليو ڪوڙ، هٽ جو ٺهيل ڪوڙ

– **جِيئَرو ڪوڙ ڳالهائڻ:** [اصطلاح] ظاهر ظهور ڪوڙ ڳالهائڻ، نسورو ڪوڙ ڳالهائڻ

– **جِيئَري:** [ظرف] زندگيءَ ۾، حياتيءَ ۾

– **جِيئَري پَرِياڻي:** [ظرف] حياتيءَ ۾، زندگيءَ ۾
☼ [س/ات]

– **جِيئَرِي گَنڍَ جي پيٽَ ۾ وِجهڻُ:** [اصطلاح] سخت سزا ڏيڻ اذيت ڏيڻ

– **جِيئَرِي مَکِ ڳِهڻُ:** [اصطلاح] ڏسي وائسي حرام کائڻ
☼ ڄاڻي واڻي خراب ۽ ناجائز ڪم ڪرڻ
☼ ڏٺو وائٺو نقصان سهڻ
☼ ڏسي وائسي پنهنجي بي عزتي ڪرائڻ

● **جِيئَڙو ج جِيئَڙا:** [ا - مذ: 'جيءَ' جو اسم تصغير] مَن، هِينئڙو
'تون اُجا پيو جيئين، هاءِ ڙي جيئڙا' (شيخ اياز)
☼ [صفت - مذ] ساهوارو
☼ دل وارو (هي لفظ اڪثر 'عاشق' سان گڏ استعمال ٿئي 'عاشق جيئڙو')

● **جِيئَن:** [ظرف] جهڙيءَ طرحَ، جنهن رِيتِ، جهڙي نموني

– **جِيئَن تِيئَن:** [ظرف] جهڙي بہ طريقي يا نموني سان ٿئي، ڪنهن بہ طرح، هر طرح
☼ ڇڪي تاڻي، ڪِيئن بہ ڪري، هر صورت ۾، هرطرح

– **جِيئَن جِيئَن:** [ظرف] جهڙيءَ طرحَ سان، جنهن رِيتِ، جهڙي نموني (تراترجي صيغي طور ڪتب ايندو آهي، جنهن جي موٽ ۾ 'تيئن تيئن' جي جوابي بجاءِ استعمال ٿئي)
'جيئن جيئن ورق ورائيين، تيئن تيئن اُنو ڏوهہ' (شاهه/يمن ڪلياڻ)

● **جِيئَڻُ:** [مص - فعل لازمي] جيئرو رهڻ، حيات رهڻ، زندگي بسر ڪرڻ، زنده رهڻ، ساهه کڻڻ، ٽڳڻ، گذارڻ (حياتي)، پساهه کڻندو رهڻ
☼ قائم رهڻ، سلامت رهڻ
☼ [سن: جِيو(ت)]
☼ رَڄَ ٿيڻ، ڍاپجڻ
'پيئڻ ۽ جيئڻ، متو متوالن جو' (شيخ اياز)
☼ [جِيئو جِيئا، جِيئي، جِيئون، جِيئندو جِيئندا، جِيئندي، جِيئنديون، جِيئل]

● **جِيئو:** [ا - خاص] ماڻهوءَ جو نالو
☼ [ا - مذ] وَلِ جو هڪ قسم
☼ [س/ل]

● **جِيئَين شَالَ:** [دعائيہ جملو] سدائين خوش هجين، سدائين جيئندو رهين
'وڏ، وڏ، جيئين شال، مٺي ڏس نہ ماڳ ڪي' (شيخ اياز)

ڄ

• ڄ: [ا - مث] سنڌي الف بي جو ٻارهون اکر
※ اُڄار 'ڄي'
※ ابجد جي حساب موجب سنڌس عدد 'ج' جي برابر (3)
• ڄاٻورو ج ڄاٻورا: [ا - مذ] گاهه جو نمونو
※ [س/ات]
※ ڏيک، نظارو
• ڄاتل: [صفت 'ڄاڻڻ' مصدر جو اسم مفعول] معلوم، سڃاتل، جنهن جي ڄاڻ هجي
– ڄاتل سڃاتل: [صفت] مشهور، مقبول، جنهن جي ناماچاري هجي
• ڄاتو ج ڄاتا: [مصدر 'ڄاڻڻ' مان ماضي مطلق] معلوم ڪيو
– ڄاتو ڪرڻ: [اصطلاح] اطلاع ڏيڻ، ڄاڻ ڪرڻ، خبر ڏيڻ
• ڄاتي ج ڄاتيون: [ا - مث] اَن يا ڏاس ڪترڻ جي ڪنڃي، ڪتر، ڪاتر
※ [س/ڪوهه]
• ڄاتا ج ڄاتائون: [ا - مث/مذ] ڄاتا، ڄتا، ڄڪ
※ وڻيل وار، ڪِتَ
※ [سن: ڄتا]
• ڄاتائڻ: [مصدر 'ڄاتڻ' مان متعدي بالواسطه] ساڙائڻ
※ [س/ات]
※ [ڄاتيو ڄاتندو ڄاتيل]
– ڄاتڻ: [مص - فعل متعدي] ساڙڻ، پچائڻ
※ [س/ات]
※ [مص] ڄاتڻ
※ [امر] ڄاتِ
※ [ڄاتيو ڄاتيندو ڄاتيل]
• ڄاتڪو ج ڄاتڪا: [صفت] ڄڪو، دهقاني، ڳوٺاڻو
• ڄاتو ج ڄاتا: [ا - مذ] ناٺي، نياڻو، ڌيءَ جو مڙس
※ [سن: جاماتر جاماتا؛ ف: داماد]

• ڄاتي ج ڄاتيون: [ا - مث] ڏياٽي، مشعل
※ روشني
※ [مجازاً] سڄاڳي، ڄاڳرتا، روشن خيالي، سڄاڻ
'ڄاتيون ڪري ڄاڻ، اونده اوراڳهين هلو' (استاد بخاري)
– ڄاتيون ڪڍڻ: [اصطلاح] روشني ڦهلائڻ، سڄاڳي وڌائڻ
'جهل جي اونداهه ڪي تيلي هڻو علم جون ڄاتيون ڪڍو' (استاد بخاري)
• ڄاڃڻ: [مص - فعل لازمي] ڄمڻ (ماءُ جي پيٽ مان)، جنم وٺڻ، پيدا ٿيڻ
※ [سن: جن - ڄڻڻ]
※ اُپرڻ، نڪرڻ
※ ڄمڻ (ڪير)
'پيهر ڄايي ڄاڻ، ابر جي اوصاف ڪي' (شاهه)
※ [ڄايس ڄايا، ڄايي، ڄاييون، ڄاپندس ڄاپندا، ڄاپندي، ڄاپنديون، ڄاپيل]
– ڄاپندي ڄام هئڻ: [اصطلاح] ڄمڻ سان ئي غير معمولي قوت جو صاحب هئڻ، شروع کان ئي صاحب ڪرامت هئڻ
• ڄاڄي ج ڄاڄيون: [ا - مذ] ڄڃ وارا، ڄڃ ڪري ايندڙ، گهوٽيت
※ دعوتي، ڪانڌي، ڪاڄ جي سڏ تي آيل
※ [ضد: ماڄي]
– ڄاڄي ماڄي: [ا - مذ] شاديءَ ۾ جملي شريڪ
• ڄار ج ڄاريون: [ا - مث] وڻ جو هڪ قسم (ڪکوڙي قسم مان جنهن جي پاڙن مان ڏندڻ ٺاهيا آهن)، واريءَ سي ۽ گرم علائقي جو هڪ وڻ (جنهن ۾ پيرون ٿين)
※ [س/ٽ]
– ڄاريارو ج ڄاريارا: [صفت] ڄارن ۾ رهندڙ، ڪبڙن ۾ رهندڙ، جهنگلي
• ڄارُ ج ڄارَ: [ا - مذ] ٿلهيءَ ڏور، پلاسٽڪ يا نوڙيءَ وغيره مان ٺهيل ڄاري، رڄ، ٻڻ (مڇين ڦاسائڻ لاءِ)
※ پنجوڙ (جانورن ڦاسائڻ لاءِ)
※ ڄاري (پکين ڦاسائڻ لاءِ)
※ سوراخن واري شي
※ ڪوريئڙي جو ناهيل گهر
※ ڦندو، ڦاهي، دام
※ ڌوڪو، فريب
※ سازش، منصوبو

– **چارُ پکيڙڻ:** [اصطلاح] ڪنهن کي ڦاسائڻ لاءِ گهات گهڙڻ
* منصوبو سٽڻ، سازش ڪرڻ
* اٽر ڦهلائڻ
* چالبازي ڪرڻ

– **چارَ ۾ ڦاسائڻ:** [اصطلاح] قابو ڪرڻ، وڪڙ ۾ آڻڻ، ڦاسائڻ، سوگهو ڪرڻ

– **چارَ ۾ ڦاسڻ:** [اصطلاح] ڦاسي پوڻ، جوکيو ڦاسڻ، ڦندي ۾ اچي وڃڻ

– **چارُ وڇائڻ:** [اصطلاح] چار پکيڙڻ
* منصوبو سٽڻ

• **چاراهو ج چاراها:** [ا - مذ] ڪير جمائڻ لاءِ ٺڪر جو ٿانءُ
* [س/ات]

• **چارائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] جمائڻ (ڪير)
* جٿائڻ (پار)
* [مص] چارائڻ
* [امر] چاراءِ
* [مضارع] چارايان (ج) چارايُون، چارائين (ج) چارايو، چارائي (ج) چارائِين
* [زمان حال ثابت لاءِ معاون فعل ڪرڻ ۽ زمان حال استمراري ۾ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]
* [حال] چارائي ٿو (ج) چارائِين ٿا
* [حال مث] چارائي ٿي (ج) چارائِين ٿيون
* [ماضي] چارايو (ج) چارايا
* [ماضي مث] چارائي (ج) چارايون
* [مستقبل] چارائيندو (ج) چارائيندا
* [مستقبل مث] چارائيندي (ج) چارائينديون
* [اسم مفعول] چارايل

• **چارو ج چارا:** [ا - مذ] ڪوريئڙي جو ناهيل سنهين تندن وارو چار
* [سن: جال]
* آسماني تنبو
* سينور (پاڻي، ڏڏ، ڪين ۽ وغيره شين تي)
* دونهين جي ڪارانءِ جو ڇٽ
* انب جي ڳِرَ جا تندورا، ريشو (انب جو)
* ڄيٽ جو هڪ قسم (جيڪو ڪڪ ڪان به سنهون ٿئي)
* سنهي مک
* مهلو (اُهي ڄيت بهار جي موسم ۾ وڻن ۾ عام طرح پيدا ٿيندا آهن)
* پوکن جي هڪ بيماري
* پکيءَ جو هڪ قسم، ڳجهه
* [س/کوهر]
* بلغم

– **چارو پئڻ:** [اصطلاح] سينوارجڻ
* آڏاٽي ۽ تاڃيءَ کي هڪ خاص نموني سان ٻڌڻ (جيئن تاڃي ۾ ڪي سوراٽي سان هيٺ مٿي ڪري سگهجي)

– **چارو ٿيڻ/ لڳڻ/ ولڻ:** [اصطلاح] مهلي جو ڄيت لڳڻ
* [س/ات]

– **چارو لڳڻ:** [اصطلاح] سينور وٺڻ
* مِٺي چڙهڻ
* ڪوريئڙي جي چارن جو وڪوڙي وڃڻ

• **چارُو ڪو ج چارُوڪا:** [ا - مذ] چار جو ننڍڙو وڻ
* [س/کوهر]

• **چارِي ج چارِيُون:** [ا - مث] سوراخ دار ڪپڙي جو هڪ قسم
* چار، سنهي مڇي مارڻ جو چار
* سيمنٽ جو ڳل
* گلن، چِٽن ۽ بوٽن سان ٺهيل تختيون (جيڪي جاين ۽ درين وغيره کي لڳايون وڃن)
* لوهين تندن سان ٺهيل سنهڙي چادر (جيڪا هوا داخل ٿيڻ ۽ باهرين روشني سِڌي سنئين اندر نه پوڻ لاءِ درن ۽ درين کي لڳائي ويندي آهي)
* [سن: جالڪا]

– **ڄارِيدارُ ج ڄارِيدارَ:** [صفت] ڄاري، وارو. سوراخدار. ٽنگ ٽنگ

☼ تمام سنهو (ڪپڙو)

– **ڄارِي هڻڻ:** [اصطلاح] ڄار وجهڻ. دام پکيڙڻ

☼ فريب ڪرڻ. دغا ڪرڻ. سازش ڪرڻ

• **ڄاڙَ ج ڄاڙُون:** [ا - مث] ڄاڙي. ڏاڙھ ۽ ڏندن وارو هڏو. ڄاڙھ

• **ڄاڙهَہ ج ڄاڙهُون:** [ا - مث] ڏاڙھ. ڄاڙي

• **ڄاڙِي ج ڄاڙِيُون:** [ا - مث] ڏاڙھ ۽ ڏندن وارو هڏو. ڄاڙهَہ

– **ڄاڙِي ڀيڪڻ:** [اصطلاح] منهن وارو ڏک هڻڻ

☼ وات بند ڪرڻ

– **ڄاڙِي عرش سان لڳڻ:** [اصطلاح] تمام گهڻو مغرور ٿيڻ. تڪبر سان ڏاڍيان ڳالهائڻ

– **ڄاڙِي ڪڍڻ:** [اصطلاح] منهن وارو ڏک هڻڻ. سخت مار ڪڍڻ. ٻوٿ ڪٽڻ

– **ڄاڙِي وِڄائڻ:** [اصطلاح] ڄاڙي هڻڻ (ڏکڻ جي حالت ۾)

☼ [س/ات]

– **ڄاڙِي هڻڻ:** [اصطلاح] گهڻو ڳالهائڻ. ٻڪي هڻڻ. بڪواس ڪرڻ. بڪ ڪرڻ. واڦڻ. اجايو گوڙ ڪرڻ. اجايو ڳالهائيندو رهڻ

☼ ڏاڙ هڻڻ

– **ڄاڙِيُون ڦِرڻ:** [اصطلاح] بيهوش ٿي وڃڻ

☼ ٻوٿ ڇپيو ٿيڻ

– **ڄاڙِيُون مِڙڻُ:** [اصطلاح] وات بند ٿي وڃڻ. ڏندڻ ٻڌجي وڃڻ. موت لڳي وڃڻ

• **ڄاڳهو ج ڄاڳها:** [ا - مذ] هرڻ جو هڪ قسم. ڄانگو

• **ڄاڳُرِ:** [ا - مث] ٻير جو هڪ قسم. ڄاڳري ٻير

• **ڄاڳُرُ ج ڄاڳُرُو/ ڄاڳُرَ ج ڄاڳُرا:** [ا - مذ] ٻيرن جو هڪ قسم (جيڪي رواجي ٻيرن کان ننڍا ٿين) ٻهاڙي ٻير

☼ [س/ل/ات]

– **ڄاڳُرُو ٻيرُ:** [ا - مذ] ڄاڳُر جو ٿڙ

• **ڄاڳُرِي ج ڄاڳُرِيُون:** [ا - مث] ٻير (ون) جو هڪ قسم. جهنگلي ٻيرن جو وڻ

• **ڄاڳورو:** [ا - مذ] ڄاڳُرو

• **ڄاڳوري:** [ا - مث] ڄاڳُري

• **ڄالِ ج ڄالِيُون:** [ا - مث] ڄار (وڻ)

☼ [س/سرا]

'ڏندڻ ڏيون ڄال دا، تہ منهن هوئي ٻال دا'

• **ڄامُ ج ڄامَ:** [ا - خاص] سنڌ جي سمن بادشاهن جو لقب

☼ هڪ ذات نالو

☼ [صفت] امير. رئيس. سردار. وڏ گهراڻو

☼ معصوم. پاڪ. پوتر. اعلىٰ گڻن وارو

'ڦلاڻو جمندي ئي ڄام آهي' (جملو)

– **ڄام اوڍو:** [ا - خاص] ڄام تماچيءَ جو پاءُ (جيڪو ڪڪرالي جو حاڪم هو)

– **ڄام تماچِي:** [ا - خاص] سنڌ جو مشهور سمو حاڪم (جيڪو 'نوري' نالي هڪ مهاڻيءَ تي عاشق ٿيو)

– **ڄام ڏاتارُ:** [ا - خاص] سنڌ جو هڪ مشهور بزرگ سخي ڄام 'ڏاتار' (جنهن جي درگاهہ اڳوڻي ضلعي نوابشاھ، هاڻوڪي ضلعي بينظير آباد ۾ آهي)

– **ڄام سپَڙُ:** [ا - خاص] لس ٻيلي جو مشهور سخي سردار

– **ڄام ڪانيُو:** [ا - خاص] سانگهڙ ضلعي جو ناميارو سخي مرد (جنهن سنڌ جي درسگاهن لاءِ تعميراتي ڪمن ۾ دل کولي مدد ڪئي، چيو وڃي ٿو تہ سندس بنگلي جي جنهن بہ دروازي کان ڪو ضرورتمند ايندو هو سو خالي نہ ويندو هو ڄام صاحب جو فرزند ڄام صادق علي بہ هڪ ناميارو سياستدان هو جيڪو سنڌ جو وڏو وزير بہ رهيو)

– **ڄامُ نِندو:** [ا - خاص] سنڌ جو مشهور سمو حاڪم. ڄام نظام الدين جو پيار وارو نالو

• **ڄامِڙا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **ڄامِڙو ج ڄامِڙا:** [صفت - مذ] پست قد. ننڍي قد وارو. گِٺمڻيو. منڌڙو. ٻِندرو. اهو ماڻهو. جيڪو پنهنجي م گهٽ هئڻ سبب يا ٻئي ڪنهن سبب تمام ننڍڙي قد جو هجي

• **ڄامُ شورو:** [ا -خاص] سنڌ جي هڪ مشهور ضلعي ۽ شهر جو نالو (جتي سنڌ جون مشهور يونيورسٽيون 'سنڌ يونيورسٽي'، 'مهراڻ يونيورسٽي' ۽ 'لياقت ميڊيڪل سائنس يونيورسٽي' ۽ هڪ وڏي اسپتال آهي هي شهر ٿڌڙين هوائن جي ڪري مشهور آهي)

• **جامَلِ:** [ا - مث] عزت واري

○ [ا - خاص] عورت جو نالو

• **جاموٽُ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو (سمات)

• **جاموٽُ ج جاموٽَ:** [ا - مذ 'جام' جو اسم تصغير] سردار، رئيس، وڏيرو، ڳوٺ جو چڱو مڙس

• **جانيو ج جانيا:** [ا - مذ] تيلي ٻج جو هڪ قسم (جنهن مان ڪڙو تيل نڪري)، تيلي ٻج جو فصل

– **جانيائئون / جانياٺو:** [صفت] جانيي جو

– **جانيي جو پاڻي:** [محاورو] ڪاوڙ، چڙ، غصو

• **جانٺو ج جانٺا:** [ا - مذ] ناڻي، نياڻو، جاٺو، ڌيءَ جو مڙس

○ [س/ڪوهه/سن: جاماتر، جاماتا؛ ف: داماد]

• **جانگِهرُ / جانگِهڙيلُ:** [صفت] ڊگهين ٽنگن وارو، ٽانگڙ

○ [سن: جنگها]

• **جانگهو ج جانگها:** [ا - مذ] هرڻ جو هڪ قسم، جانگو، ڦاڙهو، جاگهو

○ اُٺ، جانگو

○ [صفت] ڊگهين جنگهن وارو، جانگهڙيل

○ تيز، ٻڪو، وڏي وِکَ هڻندڙ

• **جانگِهي:** [ا - مث] ڪنوهه مان مِٽي ڪڍڻ واري ٻيلڻ جي ٽوڙيءَ جو ٻچڙ

○ پلني، مڇي مارڻ وقت جنگهن جي ٽيڙ

○ [س/ل]

• **جاڻِ / جاڻُ:** [ظرف] اِجهو، هينئر، جلد، سنت

○ [س/اٺ]

• **جاڻَ:** [ا - مث] سُڌِ، پروڙ، اطلاع، خبر، جاڻو

○ ٻڌاڻو، سُڌ، ڪانڊ، دعوت

○ هوش، عقل، شعور

○ سڃاڻپ، واقفيت، شناسائي

○ علم، معرفت، دانش

'آئي منجهه علم جي، ڪر جاڻي وڏو جاڻ'

○ چتاءُ، مهلت، خبرداري، آگاهي

○ سنبان

○ [س/ڪوهه]

– **جاڻارو:** [صفت - مذ] واقف، جاڻو، سڃاڻو، جاڻيندڙ، جاڻنهار

– **جاڻائپ:** [ا - مث] جاڻ، اطلاع

○ فتح حواني، جو اطلاع

– **جاڻائڻُ:** [مصدر 'جاڻڻ' مان فعل متعدي بالواسطه] ٻڌائڻ، واقف ڪرڻ، اطلاع ڏيڻ

○ چتائڻ، مهلت ڏيڻ، خبردار ڪرڻ

○ پنهنجي واقفيت ڪرائڻ

○ [جاڻو، جاڻندو، جاتل]

– **جاڻائُو:** [صفت] جاڻندڙ، واقف، سڃاڻو، ڏٺل وائٺل

○ جاڻو، سمجهو، عقلمند

○ خاٻرو

– **جاڻَ ٿيڻ:** [اصطلاح] اطلاع ٿيڻ، خبر ملڻ

– **جاڻَ سُڃاڻَ:** [ا - مث] واقفيت، تعارف، ڏيٺ ويٺ

– **جاڻُ سُڃاڻُ:** [صفت] واقفيت وارو، سڃاڻو، واقف ڪار، دوست، يار، ڏٺل وائٺل

– **جاڻَ ڪرڻ:** [اصطلاح] اطلاع ڪرڻ

○ ٻڌاڻو ڪرڻ، دعوت ڏيڻ

– **جاڻُ ڪرڻ:** [اصطلاح] وفات جو اطلاع ڪرڻ، موت جي خبر ڏيڻ

– **جاڻَندڙُ:** [صفت] جاڻو، واقف، سمجهندڙ، خبردار، جاڻنهار

– **جاڻڻُ:** [مص - فعل متعدي] سمجهڻ، معلوم ڪرڻ، سهي ڪرڻ، خبر لهڻ، پروڙڻ

○ ڀاسڻ

○ ڏسڻ، ڏسڻ ۾ اچڻ، ڀسڻ

○ واقف ٿيڻ يا هئڻ

○ [مص] جاڻڻ

○ [امر] جاڻ

○ [مضارع] جاڻان (ج) جاڻون، جاڻين (ج) جاڻو، جاڻي (ج) جاڻين

○ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]

※ [حال] جاڻي ٿو(ج) جاڻين ٿا

※ [حال مث] جاڻي ٿي (ج) جاڻين ٿيون

※ [ماضي] جاتو(ج) جاتا

※ [ماضي مث] جاتي (ج) جاتيون

※ [مستقبل] جاڻندو/جاڻيندو(ج) جاڻندا جاڻيندا

※ [مستقبل مث] جاڻندي جاڻيندي(ج) جاڻنديون جاڻينديون

※ [اسم مفعول] جاتل جاتيل

– **جاڻڻهارُ:** [ا - ذات] الله تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو

※ [صفت] عالم الغيب. دانا بينا. عليم

※ جاڻندڙ. خبرداري رکندڙ. سڀ ڪجهه جاڻندڙ

– **جاڻُو ج جاڻُو:** [صفت] جاڻندڙ. خبردار. واقف. سمجهو. پارکو. عالم

※ هوشيار (ڪم جو). ماهر

– **جاڻو ڪرڻ:** [اصطلاح] جاڻ ڪرڻ. قطعي جو اطلاع ڏيڻ

– **جاڻو سڃاڻُو:** [صفت] جاڻ سڃاڻ وارو. واقف ڪار. گهر جو ڀيدي

– **جاڻوئي:** [صفت] واقف. جاڻو سڃاڻو

※ حال محرم. ويجهڙو

– **جاڻي ٻُجهي:** [ظرف] ڏسي وائسي. سڀ سمجهي. سمجهي ٻرجهي. جاڻي واڻي. ارادةً. عمدًا

– **جاڻي واڻي:** [ظرف] ڏسي وائسي. سڀ سمجهي. جاڻي ٻجهي. ارادةً. عمدًا

'ڪير چوي جو جاڻي واڻي ٻچڙيا ٻاڻ پتنگ' (شيخ اياز)

● **جاوِلُ:** [صفت] جايل (ٻار). پيدا ٿيل (ٻوٽو وغيره)

※ ڄميل (ڪير)

● **جاهو ج جاها:** [ا - مذ] جانور جو هڪ قسم (جنهن جي بدن مٿان ڪنڊا ٿين). ڪوئي سان مشابهت رکندڙ ننڍڙو جانور

※ پکيءَ جو هڪ قسم. بابيهو

● **جاءُ:** [ا - مذ] ٻوڪ جي اوٽڙ

※ [س/ات]

● **جائو:** [ا - مذ] ڏڏرو. ڏهي

※ [س/ڪوهـ]

● **جائو ج جاوا:** [ا - مذ؛ فعل ماضي] پيدا ٿيو. تولد ٿيو (اولاد)

※ ڄميو (ڳيهه وغيره)

※ ڦٽو (گاهه وغيره)

※ اُسريو (سج، چنڊ وغيره)

※ [صفت - مذ] جاول (ٻچ)، [جيئن: ٻيٽ جائو. ٢ ڳڻ جائو]

※ سڳ ٻه ڏاڏ

'هو ته ڪنهن جو جائو آهي' (جملو)

– **جائِي ج جائِيون:** [صفت - مث] جاول (ڌيءُ) [جيئن: 'ٻيٽ جائي' يعني پنهنجي ڌيءُ، 'پرائي جائي' جو ضد]

● **جائيرو ج جائيرا:** [ا - مذ] پکيءَ جو هڪ قسم

● **ڄَٻو ج ڄَٻا:** [ا - مذ] جاڙي

※ [س/ڪوهـ]

– **ڄَٻا پٽڻ:** [اصطلاح] ڏندڻ پٽڻ

● **ڄڀ ج ڄڀُون:** [ا - مث] زبان. ڌهن

※ ڏاند جي ڪونيت ڪلهو

※ سعلو. ڄڀي

– **ڄڀ پٽي وٺڻ:** [اصطلاح] زبان پٽي وٺڻ

※ سخت سزا ڏيڻ

– **ڄڀرُ ج ڄڀرَ:** [صفت] وڏيءَ ڄڀ وارو

※ ڊگهي زبان وارو. زبان دراز

※ وڏي ڪونيت وارو (ڏڳو)

– **ڄڀ ڪڍي ڪُلهي تي رَکڻ:** [اصطلاح] گهڻو ڳالهائڻ. بڪواس ڪرڻ. زبان درازي ڪرڻ. ڳالهائڻ ۾ چڱي مٺي جو خيال نه رکڻ

– **ڄڀ هٿڻ:** [اصطلاح] گهڻو ڳالهائڻ. بڪ ڪرڻ. اجايو وات هڻڻ. زبان درازي ڪرڻ

● **ڄڀي ج ڄڀيُون:** [ا - مث] لاٽ (باهه جي). شعلو

'جاڳيُون، ڄڀيون ۽ شعلا، اُڌ رات جي تقاضا' (استاد بخاري)

※ جڙ. ٻاڦ

– **ڄڀي ڪرڻ:** [اصطلاح] باهه جو لاٽ سان ٻرڻ

– **ڇپيُون ڇيرا:** [محاورو] پڙڪيون ٻاهه. ٻاهه جا پڙڪا
٭ سيڪ. تئو. تابش
'مَنَ اندرِ ڇپيون ڇيرا، تن تپايو تَنُ'

• **ڇَتِ:** [ا - مث] ماڻهوءَ جي بدن جا تمام سنهڙا ۽ نرم وار.
ٻنج. ڳهاٽا ۽ سنها وار
٭ تمام ڳهاٽي ٻوڪ
٭ [س/ات]
٭ ڳهاٽو جهنگ
٭ [س/ات]

– **ڇَتِرُ / ڇَتِيارو:** [صفت] ڇت وارو. ڳهاٽن وارن وارو
٭ [س/ات]

• **ڇَٽُ ج ڇَٽَ:** [صفت] اڻ پڙهيل. اڻ ڄاڻ
٭ اُٺن ويهڻ جي طور طريقن کان ناواقف. نه فضيلت
٭ ٻهراڙيءَ جو. دهقاني. ڳوٺاڻو. ڀالو ڀوڻو
٭ ناتجربيڪار. سبڪڙات. ٽول
٭ [مث: ڇَٽي ج ڇٽيون]

– **ڇَٽِڪو ج ڇَٽِڪا:** [صفت - مذ] ڇٽ وارو. ڇٽن جو.
ڇٽن جهڙو (ڪم). بي وقوفيءَ جو. ڇٽائو

– **ڇَٽِڪو ڏُڪو:** [محاورو] بي وقوفيءَ وارو انداز

– **ڇَٽِڻي / ڇٽِي:** [صفت - مث] بي سمجهه زال
'مٺن نماڻي هيءَ ڇٽي، تون صاحب تخت هزاري' (سچل)

• **ڇَٽا ج ڇَٽائُون:** [ا - مث] ڇٽا. جوڳين جي مٿي جا وار.
ڳنڍ ڳوڙها ٿيل وار (فقيرن جا)
٭ [سن: ڇٽّا]

• **ڇَٽوڙُ/ڇَٽوڙو ج ڇَٽوڙَ/ڇَٽوڙا:** [ا - مذ] ڇٽ. دهقاني. ڳوٺاڻو
٭ بيوقوف. نادان. بي سمجهه

• **ڇُٽِي ج ڇُٽِيُون:** [ا - مث] ڳٽ. ڳٽيل وار. چوٽي
٭ ڪورڪي ڪم جو هڪ اوزار
٭ آگر جيڏي ڪاٺ جي هڪ ڳلي
٭ ڪپهه جو ڦينجهو
٭ ٻوٽي
٭ منڊ (ڳاهه جي)

• **ڇَٽيا:** [ا - خاص] هندن جي هڪ ذات جو نالو

• **ڇُٽِلي:** [ا - مث] آگر ويڙهو (ڦرڙيءَ جو هڪ قسم)
٭ [س/ات]

• **ڇَپِ:** [ا - مث] ڇنبِ. ماٽِ. ذت
٭ [س/ڪوهه]

• **ڇَپُڙِڻُ:** [مص - فعل لازمي] چنبڙڻ. لڳڻ. چهٽڻ
٭ [ڇپڙيو ڇپڙندو ڇپڙيل]

• **ڇَپِڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڇپڻ. لڪڻ. ڇڪ هڻي ويهڻ.
ڇپ هڻي ويهڻ. تمام هيٺ نئڙي ويهڻ
٭ [س/ات]
٭ [ڇپيو ڇپندو ڇپيل]

– **ڇَپي وَڃَڻُ:** [اصطلاح] ڇڪ هڻي ڇڪي وڃڻ
٭ لڪي وڃڻ. هيٺ ٿي وڃڻ

• **ڇَڄَ ج ڇَڄُون:** [ا - مث] شاديءَ ۾ گهوٽ جي طرف کڏ ٿيل ماڻهو
گهوٽيت. ڄاڃي. شاديءَ جي سونهي تي کڏ ٿيل ماڻهو. ٻراٽ

– **ڇَڄَ تي ٻيڄي رَهَڻُ:** [اصطلاح] ڪشاده دليءَ سان خرچ ڪرڻ

– **ڇَڄَ پَرائِي آحمَقُ نَچي:** [محاورو] ٻين جي ڪمن ۾
بيجا مداخلت ڪرڻ. پراون ڪمن تي نفليون هڻڻ.
ٻين جي ڪمن ۾ هنوچيون هڻڻ

– **ڇَڄوها:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **ڇَرِ / ڇَرُ ج ڇَرُون:** [ا - مث] ٻار يا ڦرڙي ڄمڻ کان پوءِ زال يا
چوپائي جي پيٽ مان نڪتل ڇيچڙا وغيره (جيڪي ٻار جي ڏن
سان ڳنڍيل هوندا آهن). اور. انور
٭ [س/ات - سن: جلاڪا]

• **ڇَرَ ج ڇَرُون:** [ا - مث] ڇپي. شعلو. لهس. تؤ. سيڪ. جل.
ڪام. ساڙو
٭ [سن: جول = جلڻ]
٭ بغض. حسد
٭ پاڻيءَ جو هڪ ڇيٽ. ڇؤر

– **ڇَرَ ڇايو ج ڇَرَ ڇايا:** [صفت] ٻاهه مان نڪتل
٭ [مجازاً] جوشيلو. سر ڦريو
٭ بهادر. سورهيه
'ٻهتا ڇرڇايا، ساڃاڻ [illegible]' (استاد بخاري)

– **ڄَرَ ڄَراٽِي:** [ا - مث] ڄرڻ، ڄراٽ، لوهڻ، لوساٽ، لهس، جلاٽ، تاپش

'ڄراٽيا ڄريندي ڄيري جلالي جل جلايا ها' (هادي بخش شاھ مسڪين)

– **ڄَرَ لاهِڻُ:** [اصطلاح] آورڪڍڻ، اور لاهڻ

– **ڄَرڻُ:** [مص - فعل لازمي] جلڻ، سڙڻ، ٻچڻ، ڪامڻ

※ [ڄريو ڄريا، ڄري، ڄريون، ڄرندو ڄرندا، ڄرندي، ڄرنديون، ڄريل]

– **ڄَري ڇڏِڻُ:** [اصطلاح] ساڙي ڇڏڻ

※ سخت ڏکوئڻ، ايذائي ڏيڻ

• **ڄَراٽ:** [ا - مث] ڄڀي لهس، ڄر، ٿوھ، لوساٽ، گرمي، تاپش

– **ڄَراٽِجڻُ:** [مصدر 'ڄراٽڻ' مان فعل مجهول] ساھ ۾ سڙڻ، لهسجڻ، ٻچڻ

※ [ڄراٽيو ڄراٽبو ڄراٽيل]

– **ڄَراٽِڻُ:** [مص - فعل لازمي] لهسڻ، لوهڻ، سڙڻ، جلڻ، لوساٽڻ، سيڪڻ

※ [ڄراٽيو ڄراٽيا، ڄراٽي، ڄراٽيون، ڄراٽيندو ڄراٽيندا، ڄراٽيندي، ڄراٽينديون، ڄراٽيل]

– **ڄَراٽِڻِي:** [ا - مث] ڄر

– **ڄَراٽو:** [ا - مذ] سيڪ، ڄر، تاپش

• **ڄَرڪَ:** [ا - مث] ٻچ، ساڙ

– **ڄَرڪائِڻُ:** [مصدر 'ڄرڪڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] ساڙڻ، ٻچائڻ، جلائڻ

※ [ڄرڪيو ڄرڪندو ڄرڪيل]

– **ڄَرڪڻُ:** [مص - فعل لازمي] ٻچڻ، سڙڻ

※ ڄرڪڻ

※ [ڄرڪيو ڄرڪيا، ڄرڪي، ڄرڪيون، ڄرڪندو ڄرڪندا، ڄرڪندي، ڄرڪنديون، ڄرڪيل]

– **ڄَرڪو:** [ا - مذ] تئو، لهس، سيڪ، تاءُ، تاپش

– **ڄَرڪو لڳڻُ:** [اصطلاح] پريشاني ٿيڻ، تڪليف محسوس ڪرڻ

※ خار لڳڻ

– **ڄَرڪو لڳي وڃڻُ:** [اصطلاح] ساھ لڳي وڃڻ، حوش اڏي وڃڻ، ساھ وسي وڃڻ

– **ڄَرڪي وڃڻُ:** [اصطلاح] سڙي وڃڻ، جلي وڃڻ، ڪامي وڃڻ

※ ڪاٽي وڃڻ، هضم ڪري وڃڻ (پرائو مال)

• **ڄَرڪو ج ڄَرڪا:** [ا - مذ] مٽي ٻاٽي، جي مڇيءَ جو هڪ قسم، پوڻڪي

※ مڪي

※ [صفت] هڇي، لالچي، طمعي

※ ڪاٺو، پرايو مال هضم ڪري ويندڙ، هرٻلانوش، پيٽوڙي

• **ڄَرڪي ج ڄرڪِيُون:** [ا - مث] ننڍو ڄرڪو

• **ڄَرَمُ ج ڄَرَمَ:** [ا - مذ] جمار، حياتي

'پنهنجو جام جاٽي ٻجهي جم ڄرم' (آخوند گل)

※ شرم، حيا

※ ٻن، پيڙهي، حسب نسب

• **ڄَرو:** [ا - مذ] جيت جو هڪ قسم

※ [س/ات]

• **ڄَڙهَ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **ڄَڙهَ:** [ا - مث] پاڙ، بيخ، ڄڙ

※ [سن: جٽا = پاڙ]

※ عمر، جمار

※ طاقت، زور

※ نسل، پيڙهي

– **ڄَڙهَ رُلائڻُ:** [اصطلاح] هلاڪ ڪرڻ، بيڪ ڪڍي ڇڏڻ

※ ساري خاندان کي تڪليف ۾ وجهڻ

– **ڄَڙهَ ڪڍڻُ:** [اصطلاح] هلاڪ ڪرڻ، بيڪ ڪڍڻ، پاڙ پٽڻ

※ ٿڪائڻ، عاجز ڪرڻ

※ خاندان ختم ڪري ڇڏڻ

– **ڄَڙهَ نِڪرڻُ:** [اصطلاح] بيڪ نڪرڻ، طاقت نڪرڻ

※ سخت تڪليف پهچڻ

• **ڄُڪَ ج ڄُڪُون:** [ا - مث] چُپ، خاموشي، ماٺ، ٻڙھ، چپ، ڌت، چانهر، سڪوت، سانت

※ [س/ل]

– **ڄُڪَ مارِڻُ / هَڻُڻُ:** [اصطلاح] ٻڙھ هڻڻ، ڌٿ هڻڻ

— **ڄُڪڻُ**: [مص - فعل لازمي] ڇِپڻ، ڇِپ هڻڻ، دَٽ هڻڻ
* جهڪي ويهڻ، نٽڙي ويهڻ، ڪرونڊڙو ٿي ويهڻ
* [ڄڪيس ڄڪيا، ڄڪي، ڄڪيون، ڄڪندو ڄڪندا، ڄڪندي، ڄڪنديون، ڄڪيل]

— **ڄُڪي وَڃَڻُ**: [اصطلاح] ڇِپ هڻي ويهڻ، دَٽ هڻڻ

• **ڄَگَرُ / ڄَگَرُو**: [ا - مذ] ڄابلوءَ جو هڪ قسم
'ڄگرُ ۽ ڄارِ اڳهه مڙوئي هيڪڙو'

• **ڄِلُ**: [ا - مذ] گاهه جو هڪ قسم

• **ڄُلَڻُ**: [مص - فعل لازمي] هلَڻ، ڄرڻ، وَڃَڻ
* [سرا]
* [ڄلِيا، ڄليندا، ڄليل]

• **ڄَلَهه**: [ا - مث] سُستي، آرس

• **ڄِلَهه**: [ا - مث] پڪي زمين
* گپڙاٺو، چيڪي مٽي

• **ڄِلُهُ**: [ا - مذ] ڄلهو، سست، آرسي، ٽونٽي
* [س/ات]

• **ڄَلهائِي ج ڄَلهائِيُون**: [ا - مث] ڪنجوسائي، مرڇوٽائي، مرڇوسائي
* [س/ات]
* بخيلي
* سُستي، ڍر

— **ڄَلهو ج ڄَلها**: [ا - مذ] سُست، آرسي، ٽونٽي، ڍرو، ڪم ڪوس
* ڪنجوس، مرڇوٽ
* بخيل
* بي همت

• **ڄَمُ ج ڄَمَ**: [ا - مذ] ڄنم، ولادت، پيدائش
* [سن: ڄن = ڄمڻ]
* عمر، ڄمار
* اولاد
* پاڻُ (ڇيلا وغيره)

— **ڄَمائِڻُ**: [مص - فعل متعدي] ڪٿهن پاڻيءَ کي ٺهرو بنائڻ
* ملائڻ، لڳائڻ، ويهارڻ
* ٺهڪائڻ
* ڄنبڙائڻ، ڪيٻائڻ
* [پرا: ڄمـاوئي، ڄماويئي سن: ڄنم + آپ]
* ويهارڻ (خيال ۾)
* لڳائڻ (ڌيان)
* هيسائڻ، ڏپائڻ، رعب رکڻ، ڏاڪو رکڻ
* ڪير ۾ ڪنو وجهي رکڻ ته ڄمي
* مڃرائڻ (رعب)، محسوس ڪرائڻ (دٻدٻو)
* [مص] ڄمائڻ
* [امر] ڄماءِ
* [مضارع] ڄمايان (ج) ڄمايون، ڄمائيس (ج) ڄمايو، ڄمائي (ج) ڄمائين
* [زمان حال ناقص لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]
* [حال] ڄمائي ٿو (ج) ڄمائين ٿا
* [حال مث] ڄمائي ٿي (ج) ڄمائين ٿيون
* [ماضي] ڄمايو (ج) ڄمايا
* [ماضي مث] ڄمائي (ج) ڄمايون
* [مستقبل] ڄمائيندو (ج) ڄمائيندا
* [مستقبل مث] ڄمائيندي (ج) ڄمائينديون
* [اسم مفعول] ڄمايل

— **ڄَمائي ڇَڏڻُ**: [اصطلاح] هيسائي ڇڏڻ، ڏپائي ڇڏڻ، پوري قبضي ۾ آڻڻ

— **ڄَمَ جو واقِف**: [محاورو/صفت] طبيعت جو واقف، پيدائش جو واقف، ننڍي لاءِ جو واقف، بنياد جو واقف

— **ڄَمڄائو/ڄَمڄايو**: [صفت] ڄنم کان وٺي، ڄمڻ کان، ڄمندي

— **ڄَمُ ڄَرَم**: [ا - مذ] لڄ، حيا، شرم
'ڄم ڄرم مرم سڻي، هاڙهي هلي هڪڙي ڄڃ'

— **ڄَمندي ڄامُ هُئڻُ**: [اصطلاح] ننڍي هوندي کان ئي غيرمعمولي قوتن/ ڳڻن جو مالڪ هئڻ

– **جَمَڻُ:** [مص - فعل لازمي] جنم وٺڻ. ٻار يا ڦر جو ماءُ جي پيٽان نڪرڻ. پيدا ٿيڻ. تولد ٿيڻ
* اُپجڻ
* اُڀرڻ (نباتات) ڀاڄياڻي شيءِ جو ٻڌجڻ
* سخت ٿيڻ (ٻَتڙي شيءِ جو)
* پڪو ٿيڻ (ٻت)
* اُڀرڻ (سج، چنڊ وغيره)
* چنبڙڻ
* چهٽڻ
* لڳڻ
* نهڪڻ
* [جَميو جَميا، جَمي جَميون جَمندو جَمندا، جَمندي جَمنديون جَميل]

• **جَمارَ ج جَمارُون:** [ا - مث] عمر. وهي. حياتي. زندگي. آرجا. آوستا

– **جَمارَ وَڃڻ:** [اصطلاح] عمر رهڻ
* ڏک رسڻ. تڪليف پهچڻ

• **جَمانڊَرُ:** [ا - مث] جمار. عمر. وهي. حياتي. زندگي. آرجا. آوستا

• **جَمَتُ/ جَمَتِ ج جَمَتُون/ جَمَتِيُون:** [ا -مث] رعب. داٻ. دٻاءُ. ضابطو. اثر. زور

– **جَمَت ڪرڻ:** [اصطلاح] جمائڻ. رعب ويهارڻ. ضابطو رکڻ. اثر ويهارڻ
* سِڪو جمائڻ. ڌاڪو ويهارڻ

• **جَمُون ج جَمُون:** [ا - مذ] وڻ ۽ ميوي جو هڪ قسم
* [پرا]
* مناٺيءَ جو هڪ قسم
* زناني ڪپڙي جو هڪ قسم (ڪارونس اهي سنهي ليڪ، لاکي پيتي ڪني ڳاڙهي)

• **جُندِ:** [ا - مث] ڪاٺي بجايل ذرا ذرا. اوبر ٿيل پورا

• **جُندِ/جُندي ج جُندِيُون:** [ا - مث] ڏندي. ڏند. ڏاندي
* ٿڻ جي ٻندي /جُندي. نپل. Nipple
* [س/ل]

• **جُندا:** [ا - مذ: هميشہ جمع ۾ ڪم ايندڙ لفظ] مٿي جا نندڙا وار. چتا. جهندا. پيندا. چتڙا
* منجهيل ۽ اٽيا وار
* [جندو ج جندا]

– **جُندا پَٽ:** [محاورو] بيعزتي. رسوائي. ذلت
* نفسانفسي. هٿ ڪس. وٺ وٺان. ريڙهه پيڙهه
* زنانو جهيڙو

– **جُندا پَٽ ڪرڻ:** [اصطلاح] بيعزتي ڪرڻ. رسوا ڪرڻ. ذليل خوار ڪرڻ

– **جُندا پَٽڻ:** [اصطلاح] وار پٽڻ. سخت جهيڙو ڪرڻ

• **جُندائڻ:** [مص - فعل متعدي] ذرا ذرا ڪرڻ
* [مص] جُندائڻ
* [امر] جُنداءِ
* [مضارع] جُندايان (ج) جُندايون. جُندائين (ج) جُندايو. جُندائي (ج) جُندائين
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] جُندائي ٿو (ج) جُندائين ٿا
* [حال مث] جُندائي ٿي (ج) جُندائين ٿيون
* [ماضي] جُندايو (ج) جُندايا
* [ماضي مث] جُندائي (ج) جُندايون
* [مستقبل] جُندائيندو (ج) جُندائيندا
* [مستقبل مث] جُندائيندي (ج) جُندائينديون
* [اسم مفعول] جُندايل

• **جِندڙو ج جِندڙا:** [ا - مذ] جان. جِند. جيءُ. وجود

• **جُنڊڙو ج جُنڊڙا:** [ا - مذ] مڇيءَ جو هڪ قسم (سيمر. جهوي. رنگ ساڻيرو. قد 2 _4 انچ)
* [س/ل]

• **جَنڊورو ج جَنڊورا:** [صفت - مذ] منجهيل وارن وارو
* [س/ل]
* [مث: جَنڊوري ج جَنڊوريون]

• **جُنڊي ج جُنڊيُون:** [ا - مث] ٿڻ جي ٻندي/ جُنڊي. نپل. Nipple

• **ڄَنگهه ج ڄَنگهون:** [ا -مث] ٽنگ. ران. سٿر. چيلهه کان هيٺ پيرن تائين بدن جو حصو

☼ [پرا: جنگها، سن: جنگها]

ڄنگهه ڄرڪي واٽ ۾، سِيبي کي سيساڙ' (شاهه/ سهڻي)

– **ڄَنگهه پٽارڻ/پَکيڙڻ:** [اصطلاح] گهڻن ڪمن ۾ هٿ وجهڻ. گهڻو واسطو ٿيڻ

– **ڄَنگهه ڊِگهي ڪرڻ:** [اصطلاح] ڄنگهه پکيڙڻ

☼ آرام ڪرڻ. ٿوري دير لاءِ ليٽي ارام وٺڻ

– **ڄَنگهڙُ/ڄَنگهڙيلُ:** [صفت] ڊگهين ٽنگن وارو. ڄانگهڙيل

– **ڄَنگهون ٽوڪڻ:** [اصطلاح] بي فائدو رلڻ. اجايا پنڌ ڪرڻ

– **ڄَنگهون ساهڻ:** [اصطلاح] پسار ڪرڻ. ٿورو هلڻ. گهمڻ ڦرڻ. هوا خوري ڪرڻ

☼ ساهي کڻڻ. ٿورو آرام وٺڻ

– **ڄَنگهون ٽوڙي ڏيڻ:** [اصطلاح] ٿڪجي پوڻ. ٽنگن جو طاقت ڇڏي ڏيڻ. بي سَتو ٿي پوڻ

– **ڄَنگهون هڻڻ:** [اصطلاح] تمام گهڻو پنڌ ڪرڻ. پنڌ ڪرڻ. بي فائدو رلڻ

☼ ڇڙيون هڻڻ

• **ڄَنگهڙي:** [ا-خاص] ڪيرٿر جبل ۾ هڪ نئِن ۽ ڳوٺ جو نالو

• **ڄَنگهي:** [ا -مث] سٿر واري نڙي

☼ [س/ڪوهه]

• **ڄَڻ/ڄَڻُ:** [ظرف] جيئن. وانگر. انهي طرح. ائين

ڄڻ ازل جي آڳ، جلي پيئي جيءَ ۾' (شيخ اياز)

– **ڄَڻُ تہ/ ڄَڻڪِ:** [ظرف] جيئن تہ. سمجهو تہ. گويا. گوياڪِ

• **ڄَڻُ:** [ا -مذ] وِياءُ. اولاد. ڪيڙ. ڪهول

☼ ٻچڻ. نسل. پيڙهي

– **ڄَڻُ ٻچو:** [ا -مذ] آل اولاد. ٻار ٻچا. ڪٽنب. ساري پيڙهي

– **ڄَڻُ ڏَڻُ:** [ا -مذ] ڄڻ ٻچو

☼ سڀ. ڪل

– **ڄَڻائِڻُ:** [مصدر 'ڄڻڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] پيٽ مان ڪڍڻ (ٻار). ويم ڪرائڻ

☼ [ڄڻيو ڄڻيندي، ڄڻيل]

– **ڄَڻَڻُ:** [مص - فعل لازمي] جنم ڏيڻ. گرڀ مان ڪڍڻ. پيٽان پيدا ڪرڻ (ٻار)

☼ [ڄڻيو ڄڻيندي، ڄڻيل]

• **ڄَڻائِي:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

☼ [س/ات]

• **ڄَڻو ج ڄَڻا:** [ا - مذ] ماڻهو. آدمي. شخص

☼ [پرا: جڻ، سن: جن]

☼ اڪيلو. ڇڙو

☼ جسمو

☼ [س/ڪوهه]

• **ڄَڻي ج ڄَڻيُون:** [ا - مث: 'ڄڻو' جو مونث] عورت. زال. مائي

☼ اڪيلي. ڇڙي. هڪڙي

• **ڄَوَ:** [ا - مث] لاک. ڳاڙهو ڪونرُ

☼ [پرا: جئہ، سن: جت]

• **ڄَورَ ج ڄَورُون:** [ا - مث] جئوز. ڄَر

– **ڄَورَ ٿِي لڳڻ:** [اصطلاح] جنبڙي پوڻ. جند نہ ڇڏڻ

☼ ڪنهن طرح نقصان پهچائڻ

• **ڄوڙڻُ:** [مص - فعل متعدي] وٺڻ

• **ڄوڙي ج ڄوڙِيُون:** [ا - مث] ڄاڙي. اهو وڏو هڏو. جنهن ۾ ڏند بيهندا آهن

☼ [س/ات]

• **ڄولَ ج ڄولُون:** [ا - مث] ڪڻ جي پاپڙي

☼ [س/ڪوهه]

• **ڄولَ:** [ا - مث] ڳولا. تلاش

☼ چال. ٽور. هلت

'هيءَ جا جلي ڄول. جنهن هستيءَ کي حيران ڪيو'

☼ پاڻيءَ جو نيلهڻ

– **جولا ڳولا:** [ا - مث] ڳولا ڦولهه. ڳولا. تلاش

⁂ هلڻ. پنڌ ڪرڻ

⁂ جاڪوڙ. ورڙ

– **جولائِڻُ:** [مصدر 'جولڻ' مان متعدي بالواسطہ] ڳولائڻ

⁂ [جوليو جوليندو جوليل]

– **جولَڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڳولڻ. تلاش ڪرڻ

⁂ گهمڻ. هلڻ

⁂ وڃي وڃڻ

'ڪالهہ ڪلاچي ڪن تي ويا جولي چار ڪٽي' (امين)

⁂ [مص] جولڻ

⁂ [امر] جولِ

⁂ [جوليو جوليندو جوليل]

– **جولِي ج جولِي:** [صفت] ڳوليندڙ. ڳولائو

• **جولو:** [ظرف] جيتري قدر. جيستائين

• **جُونيِٽِي ج جُونيٽيُون:** [ا - مث] ڪُڪر

⁂ [س/ل]

• **جُونِٽي:** [ا - مذ] خوشبودار گاهہ جو هڪ قسم (ٻوٽي مثل مينهن وسڻ تي ابري، ٻارهي مهينا سائو رهي)

⁂ مارئي، جو پٽڙ

⁂ آگرين ۾ ٿيندڙ هڪ قسم جو ڳڙ (جيڪو گهڻو وقت رهي ۽ سخت سور ڪري)

• **جؤ ج جئو:** [ا - مث] لاک. گاڙهي لاک

• **جؤ/ جئو ج جوا:** [ا -مذ] جيت جو هڪ قسم (جواڪثر ڪڻڪ کائي ۽ ٻاڪري مال ۾ ٿيئي)

⁂ [سن: جنت]

• **جَؤرَ/ جَئورَ ج جَؤرُون:** [ا - مث] پاڻيءَ جو ڪيئون (جيڪو اڪثر بيٺل پاڻيءَ يا ڍنڍ ۾ ٿئي. ماڻهوءَ جي بدن مان خراب رت چوسي ڪڍي) خنز

⁂ ٻرسان ڪڻ مدد جي پيٽ مان نڪتل ڪندگي چيچڙا وغيره جر انور. اوور

⁂ [س/ات]

– **جَؤرَ/ جَئورَ تي لڳڻ:** [اصطلاح] مچڻ تي لڳڻ. چنبڙي پوڻ

⁂ هوريان هوريان تڪليف ڏيندو رهڻ

• **جَهيرو ج جَهيرا:** [ا - مذ] وڏي قسم جو گانگٽ (Loster)

• **جَئِي ج جَئيُون:** [ا - مث] جونءِ جو هڪ قسم. سيني ڪان ننڍڙو ۽ باريڪ جيءُ. سنهڙي جُون، ليک

'جگن ۾ جيڙهہ پيو پيون رَت جيُون' (شاهہ/مارئي)

• **جَئِيرو ج جَئِيرا:** [ا - مذ] ڪاري پاڻيءَ جو وڏو گانگٽ

• **جِيالُ:** [ا - خاص] وڻ جو هڪ قسم. جال (جنهن ۾ پيرون ٿين)

• **جيپِي ج جِيپيُون:** [ا - مث] چِپي. تپش. گرمي

⁂ [س/ات]

• **جيٺُ ج جيٺَ:** [ا - مذ] وڏو ڏير

⁂ [ا - خاص] سنبت جي ٽئين مهيني جو نالو

– **جيٺاڻِي ج جيٺاڻيُون:** [ا - مث] وڏي ڏيراڻي

⁂ [سن: جيشٺ + آني]

• **جيٺارو:** [ا - مذ] ٻارن جي بيماريءَ جو هڪ قسم

• **جيٺِڙا:** [ا - خاص] هندن جي هڪ ذات جو نالو

• **جيٺڪُ ج جيٺڪَ:** [ا -مذ] مڪي. پٽيل. اڳوان (پنچائت جو)

⁂ [سن]

• **جيٺو:** [ا - خاص] (جيٺ مهيني جي نالي مان) ماڻهوءَ جو نالو

• **جيرِ:** [ا - مث] جَرُ. جوڙ. اور

• **جيراٿُ:** [ا - مث] جرُ لهس. جيپي. جرات

• **جيرو ج جيرا:** [ا - مذ] باهہ. جِپي. پتيٺ. شعلو

⁂ [سن: جالا، جل - سڙڻ]

'اُنهہ جيءَ ۾ جرون جيرا، نہ ٿو پوڪان' (استاد بخاري)

⁂ اَب جي هڪ بيماريءَ جو نالو

– **جيرا ڏِيڻ:** [اصطلاح] جيپون ڏيڻ

⁂ ڪور ڪلهاڻ

• **جيٺيُو ج جيٺيُو:** [ا - مذ] ديبو. جيلانو

جهه

- **جهه:** [حرف] سنڌي الف، بي جو تيرهون اکر
  - ◦ 'ج' اکر جو وسترگ اُچار
  - ◦ ابجد جي حساب موجب 'ج' جي برابر (3)
- **جهاپ ج جهاپُون:** [ا - مث] چپي، چڪ (لفام يالفز کي)
  - ◦ سَٽَ، چڙهي
  - ◦ [س/ل]
- **— جهاپ ڏيڻ:** [اصطلاح] چپي ڏيڻ، چڪي ڏيڻ (لفم يالفز کي)
  - ◦ اوچتو سٽ ڏيڻ، چڙهي ڏيڻ
- **جهاپڙ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو
- **جهاپو ج جهاپا:** [ا - مذ] سَٽَ يا پٽ جو رنگين ڦندن (جيڪو سونهن خاطر وِهٽَ کي ٻڌجي). ٺٺونر، جهوڙو
  - ◦ ڏاس جو ٺٺونر (جنهن ۾ پٽسا، ڪوڏ وغيره ٻڌجن ۽ خصوصا اُٺ کي ٻڌو وڃي)
  - ◦ اهو ٺٺونر يا چاندي وغيره جي ننڍڙي ڪٽوري جيڪا ٻانهن ۾ ٻڌجي
  - ◦ جوٽيءِ ڦنال
  - ◦ پاٽيءِ جو ننڍڙو ڏيو
  - ◦ [س/ٺ]
- **جهاپيري/ جهاپيلي:** [ا - خاص] شڪاري
  - ◦ مهاڻو، ميربحر
- **جهاتَ ج جهاتُون:** [ا - مث] جهاتي، ليئو، لياڪو، نظر، تاڪ، لِڪي چوريءَ ڏسڻ واري حالت

  'پرهه پسندي مرتيون جمل وجهي جهات' (خليفو نبي بخش)
- **— جهاتِرُ ج جهاتِرَ:** [صفت] جهاتيون پائيندڙ
- **جهاتِر:** [ا - مث] وَڻَ جي لامن جي گهاٽاڻ، ٽاري ۽ گهاٽو جهنگ، ننڍڙا گهاٽا وڻ
  - ◦ [سن: جهات]
  - ◦ ٻير جون ڪچيون ٽاريون
- **جهاتِي ج جهاتِيُون:** [ا - مث] ليئو، لياڪو نظر، تاڪ لڪي لِڪي ڏسڻ، چوريءَ ڏسڻ واري حالت
  - ◦ [سن: آديڪش]

  'ڏئر وِجهي واجهه، جهاتيون پاتي جهوريون' (شيخ اياز)
- **— جهاتي/جهاتيُون پائڻ/وِجهڻ:** [اصطلاح] ليو (ليا) پائي ڏسڻ لڪي لڪي ڏسڻ
- **— جهاتِيرُ ج جهاتِيرَ:** [صفت] لياڪا پائيندڙ، لڪي لڪي ڏسندڙ
- **— جهاتِڙي ج جهاتِڙيُون:** [ا - مث: 'جهاتي' جو اسم تصغير] ليو، لياڪو، نظر، تاڪ، چوري چپي ڏسڻ واري حالت
  - ◦ [مجازاً] قسمت سانگي اچي، وڃي ترت موٽڻ جي حالت (شاعراڻي اصطلاح ۾)
- **جهاٽَ ج جهاٽُون:** [ا - مث] جهپ، جهپيو، جهٽ، لامارو، ڪٽ، جهپ
  - ◦ جهڙپ، ڪاهه، هلان
  - ◦ سٽ، اُچانگ
  - ◦ جلدائي، تکڙ، چستي
  - ◦ ساعت، گهڙي، دير، مهل، ڪَنُ
- **— جهاٽَ ڏيڻ:** [اصطلاح] جهٽ هڻڻ، جهپو هڻڻ
  - ◦ جلدائي ڪرڻ، ڦڙتي ڪرڻ
- **— جهاٽڻُ:** [مص - فعل متعدي] جهٽ هڻڻ، ڪسڻ
  - ◦ جهپو هڻڻ، جهٽڻ، لامارو ڏيڻ
  - ◦ گڏ ڪرڻ
  - ◦ جلدي ڪرڻ، تکڙ ڪرڻ، سگهو ٿيڻ
  - ◦ حملو ڪرڻ
  - ◦ [مص] جهاٽڻ
  - ◦ [امر] جهاٽ
  - ◦ [مضارع] جهاٽيان (ج) جهاٽيون، جهاٽين (ج) جهاٽيو، جهاٽي (ج) جهاٽين
  - ◦ [زمان حال ناهي لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراري لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]
  - ◦ [حال] جهاٽي ٿو (ج) جهاٽين ٿا
  - ◦ [حال مث] جهاٽي ٿي (ج) جهاٽين ٿيون
  - ◦ [ماضي] جهاٽيو (ج) جهاٽيا
  - ◦ [ماضي مث] جهاٽي (ج) جهاٽيون
  - ◦ [مستقبل] جهاٽيندو (ج) جهاٽيندا
  - ◦ [مستقبل مث] جهاٽيندي (ج) جهاٽينديون
  - ◦ [اسم مفعول] جهاٽيل

- جهاٽُو ج جهاٽُو: [صفت] جهٽ ڦٽندڙ، جهپر، جهٽيمدڙ
☼ ڦورو
☼ ڪاٺو
☼ رشوتي
- جهاٽي: [صفت] جهٽ ڦٽندڙ
☼ [ظرف] جهٽ پٽ، تيز، جلدي، سگهڙو
• جهاٽڪو ج جهاٽڪا: [ا - مذ] جهٽ، ساعت، گهڙي، دير، مهل، ڪن
☼ ڪنهن جانور کي بنا تڪبير جي هڪ ئي ڌڪ هڻي سِسي لاهڻ يا ڪهڻ جي حالت (غير مسلم خصوصاً سِک ڪنهن جانور کي ذبح ڪرڻ لاءِ اهو طريقو اختيار ڪندا آهن)
• جهاٽو: [ا - مذ] جهان، جهانُ
☼ [س/ات]
• جهاپ ج جهاپون: [ا - مث] ڦڙ ڦڙ، بوند، هلڪي بارش
☼ [س/ل]
• جهاپِٽو ج جهاپِٽا: [ا - مذ] ٿوري وقت لاءِ اوچتو زوردار برسات جو وسڪارو، اوهيرو، ڇلڪي
• جهاپَڙ ج جهاپَڙون: [ا - مث] چمات، چپات، ٿَڦ
• جهاپو ج جهاپا: [ا - مذ] جهوٻڙي
☼ ننڊ، آجهاپو، آرام
• جهاپو/ جهاپُو ج جهاپا/ جهاپُو: [صفت - مذ] جهانورو، چنجهو، ٽيڏو، اهو ماڻهو جنهن جي نظر گهٽ هجي يا هڪڙي شيءِ جون ٻه شيون ڏسي
• جهاپولَ ج جهاپولُون: [ا - مث] ٿورو وسڪارو، ڦڙ ڦڙ، بوند، سنهون مينهن
☼ [س/ڪوهہ]
• جهاجهہ: [ا - مث] گهڻائي، جهجهائي، ڪثرت، گهڻ
☼ تڪ، وقل، پڃي
☼ اونهو، عميق
☼ اجهاگ پاڻي
'لنگهي جهاجهه جهان رچي پهتا پار ڪي' (خان زئي)

• جهاجهائِڻُ: [مص - فعل لازمي] ڊگهو ٿيڻ
☼ [جهاجهائيو، جهاجهائيندو، جهاجهايل]
• جهاجهائِي: [ا - مث] جهجهائي، گهڻائي
☼ لنبائي، ڊگهائي
• جهاجهَر ج جهاجهَرون: [ا - مث] گهاگهر، جهري، پاڻي ڀري رکڻ لاءِ گهگهيءِ جهڙو هڪ ٿانءُ، پتل جو مٽڪو
• جهاجهمُ ج جهاجهمَ: [ا - مذ] ٽنبوءَ جي پوش لاءِ ڪم ايندڙ هڪ قسم جو کهرو غاليچو
• جهاجهوڙڻُ: [مص - فعل متعدي] ڏانڊولڻ، سختيءَ سان لوڏڻ
☼ [س/ل]
☼ [مص] جهاجهوڙڻ
☼ [امر] جهاجهوڙ
☼ [جهاجهوڙيو، جهاجهوڙيندو، جهاجهوڙيل]
• جهارِ: [ا - مث] پکين جو ولر (جيڪو پوک کي ڪاٽي جهڙوڪ جهرڪيون، طوطا، ہوڙي، وڏو وهيو وغيره)
- جهارِ ڪاڏو: [صفت - مذ] پکين جو ڪاڏل (فصل)
☼ [س/ات]
- جهارِ هڪلڻ: [اصطلاح] پوک جي مٿان پکين کي هڪلي ڪڍڻ
☼ بچاءَ ڪرڻ، حفاظت ڪرڻ (فصل جي)
• جهارُ/ جهارُ: [ا - مذ] آتشبازيءَ جو هڪ قسم
☼ وڏو فانوس (جنهن ۾ ننڍا ننڍا ڪيترائي بلب هوندا آهن)
• جهارِ جهٽو: [ا - مذ] جارجيٽ (ڪپڙو)
☼ [س/ات]
• جهارَڻُ: [مص - فعل متعدي] ڦلڪي ڪرڻ
☼ [س/ٿ]
☼ [مص] جهارَڻ
☼ [امر] جهار
☼ [جهاريو، جهاريندو، جهاريل]
• جهارِٽو ج جهارِٽا: [ا - مذ] ڄڪيءَ جو اهو ڪپڙو، جنهن ذريعي اٽو ڇڃي، صاف ٿي نڪرندو آهي

- **جهارو ج جهارا:** [ا - مذ] تمام ڇڊي لسي (جنهن ۾ پاڻي گهڻو گڏيل هجي)
  - ڇڊي پنگ. پالر
  - نيرن پاڻي
  - [س/ٿ]
- **جهارا جهنگارا ڪرڻ:** [اصطلاح] تشا پنا ڪرڻ
  - فضول خرچ ڪرڻ
  - موجون ڪرڻ
  - رشوت وٺڻ
- **جهارو ج جهارا:** [ا - مذ] لنوهه (ٻڪريءَ جي). لامارو
  - [س/ات]

ٻڪريءَ جهارو ڏنو

- **جهارا جهٽ ڏيڻ:** [اصطلاح] لامارا ڏيڻ. ڦيرا ڏيڻ. هر هر مٿان چڪر ڏيڻ
- **جهارِي ج جهارِيُون:** [ا -مث] ڪيرجي دڪي. چٽونري. صراحي
  - [هند]
- **جهاڙَ ج جهاڙُون:** [ا -مث] ڦيڻو. منتر. ٽوٽو. دعا. ڏاگو. دم
  - وڇون يا نانگ وغيره جي ڏنگ جي اثر لاهڻ لاءِ ڪجهه پڙهڻ
- **جهاڙَ پڙهڻ:** [اصطلاح] ڦيڻو پڙهڻ. علاج خاطر ڪجهه پڙهي مريض تي سوڪارن (نانگ بلا جي ڏنگ سبب پويا جهاڙ پڙهندا آهن
- **جهاڙَ رکڻ/وجهڻ:** [اصطلاح] ڪکيل ماٿهو تي ڦيڻو رکي [illegible] منتر پڙهي [illegible] ڏڪ ڦٽ مٿان اگرين سان گول چڪر ڏئي منتر [illegible]
- **جهاڙُو/ جهاڙِي:** [صفت - مذ] جهاڙ وجهندڙ
  - ڀوپو. جن ڪڍندڙ
- **جهاڙَ ج جهاڙُون:** [ا -مث] [illegible] جي حالت. ٻري ڪان ڏسڻ
  - ٻهاري
  - تلاشي
- **جهاڙَ وٺڻ:** [اصطلاح] تلاشي [illegible]
- **جهاڙِي وجهڻ:** [اصطلاح] اندازو ڪري وجهڻ. تاڙي وجهڻ هڪ نظر ۾ پرکي وجهڻ
  - سمورو ڪٽي وجهڻ
  - ٻهاري وجهڻ
- **جهاڙُ ج جهاڙَ:** [ا - مذ] وڻ. ڏرخت
  - [سن:جهات]
- **جهاڙڪو/جهاڙڪو/جهاڙوڪيو:** [ا - مذ] ننڍڙو وڻ يا ٻوٽو
  - [س/ٿ]
- **جهاڙو ج جهاڙا:** [ا -مذ] پائخانو. ڪاڪوس. ڪرفتي. ٽورو
- **جهاڙي وڃڻ:** [اصطلاح] ڪاڪوس ڏي وڃڻ. پائخاني ڏي وڃڻ
- **جهاڙُو ج جهاڙُو:** [ا - مذ] ٻهاري. ٻهارو
  - تلاشي
  - صفائي
- **جهاڙُو پائڻ:** [اصطلاح] صفائي ڪرڻ. ٻهاري ڏيڻ. صفايو ڪرڻ
- **جهاڙُو پوچِي:** [ا - مث] صفائي سٿرائي
  - گهر جو ڪم ڪار
- **جهاڙُو ڏيڻ:** [اصطلاح] ٻهاري ڏيڻ. صفائي ڪرڻ
  - تلاشي وٺڻ يا ڏيڻ
  - صفايو ڪري ڇڏڻ
- **جهاڙُو وٺڻ:** [اصطلاح] چوري يا ڪنهن شڪ ۾ ڪنهن ماڻهو جو گهر يا سامان ڦولهي ڏسڻ. تلاشي وٺڻ
- **جهاڙُولو ج جهاڙُولا:** [ا -مذ] چمڙي جو ڏگهو جوراب يا موزو (جيڪو گوڏن تائين پير ۽ ٽنگ ڍڪي. گهوڙي سوار چڙهڻ وقت پائيندا يا ٻهراڙيءَ جا ماڻهو نانگ بلا وغيره جي ڏنگ کان بچڻ لاءِ پائيندا [illegible]
- **جهاڙِي ج جهاڙِيُون:** [ا -مث] [illegible] جهنگ [illegible] جو جهنگ [illegible] وڻ. ڏرخت
- **جهاڪ:** [ا - مث] [illegible]
  - [س/ڪرد]

[illegible]

– **جهاڪَ لنگهائڻ:** [اصطلاح] ڪنهن وڏي بيماريءَ مان چڙهڻ.
ڪسبي ڪاٽڻ. بيماريءَ جي سختي ڪاٽڻ

– **جهاڪِڻُ:** [مص - فعل متعدي] بي آرام ڪرڻ. بيقرار ڪرڻ

☆ [مص] جهاڪِڻ

☆ [امر] جهاڪ

☆ [جهاڪِيو جهاڪِيندو جهاڪِيل]

• **جهاڪو ج جهاڪا:** [ا - مذ] رستي ۾ وڏو ۽ اونهو کڏو.
گهانچو. لوڏو (گاڏي وغيره ۾). ڏڏڪو

☆ [سن: ڪشپ]

• **جهاڳ:** [ا - مث] گجي. ڪف. جهگ. جهڳي. ڳگ

☆ ڦِيڻ. ڦڪ. ڦڪواس. ڦحي

☆ [سن: شارڪ. شري = ڦِڃڻ']

• **جهاڳ:** [ا - مث] پاڻيءَ يا جبل وغيره جهاڳڻ جي حالت.
پاڻي يا جبل جو پنڌ

– **جهاڳ لَنگهائِڻ:** [اصطلاح] بيماري ڪاٽي اُٿڻ

– **جهاڳَڻُ:** [مص - فعل متعدي] ٽانگهي پاڻي مان هلڻ.
پار ڪرڻ (پاڻيءَ کي)

☆ جبل يا ناهموار رستو اُڪرڻ

☆ وڏي مسافري ڪرڻ

'جهاڳي هن جبل جو، ٽانگهينديس ترو' (شاهه)

☆ [مص] جهاڳڻ

☆ [امر] جهاڳ

☆ [مضارع] جهاڳيان (ج) جهاڳيون. جهاڳين (ج) جهاڳيو.
جهاڳي (ج) جهاڳين

☆ [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ
لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]

☆ [حال] جهاڳي ٿو (ج) جهاڳين ٿا

☆ [حال مث] جهاڳي ٿي (ج) جهاڳين ٿيون

☆ [ماضي] جهاڳيو (ج) جهاڳيا

☆ [ماضي مث] جهاڳي (ج) جهاڳيون

☆ [مستقبل] جهاڳيندو (ج) جهاڳيندا

☆ [مستقبل مث] جهاڳيندي (ج) جهاڳينديون

☆ [اسم مفعول] جهاڳيل

– **جهاڳي چَڙهڻ:** [اصطلاح] پار ٿيڻ (پاڻيءَ مان)

☆ بيماري ڪاٽي چڙهڻ

☆ جهنگ يا جبل جي ڏکي مسافري پوري ڪرڻ

☆ تڪليفن جا ڏينهن پورا ڪرڻ

• **جهاڳورَ:** [ا - مث] ڇاڇول. ڪپڙي ۾ آگهارڻ جي حالت

☆ لتاڙ

☆ ڇبَ

☆ ڏاڍي مار. جهڳور. لتن ۽ مڪن جي مار

– **جهاڳورَ ڪَڍَڻ:** [اصطلاح] ڏاڍي مار ڪڍڻ. لتن مُڪن سان ستڻ

☆ ڇاڇولڻ

– **جهاڳورَڻُ/جهاڳوڙِڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڇاڇولڻ. ڏانڊولڻ.
اگهارڻ (ڪپڙو پاڻيءَ ۾)

☆ ڏاڍي مار ڏيڻ. لتن سان ڇيڻ. لتن ۽ مڪن سان ڪٽڻ

☆ لَتاڙڻ

☆ سودا يا ڪار جي پاڻيءَ ۾ ڪپڙو مهٽڻ. مناڙڻ

☆ ولوڙڻ

☆ [مص] جهاڳورَڻ

☆ [امر] جهاڳور

☆ [مضارع] جهاڳوريان (ج) جهاڳوريون. جهاڳورين (ج)
جهاڳوريو. جهاڳوري (ج) جهاڳورين

☆ [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ
لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]

☆ [حال] جهاڳوري ٿو (ج) جهاڳورين ٿا

☆ [حال مث] جهاڳوري ٿي (ج) جهاڳورين ٿيون

☆ [ماضي] جهاڳوريو (ج) جهاڳوريا

☆ [ماضي مث] جهاڳوري (ج) جهاڳوريون

☆ [مستقبل] جهاڳوريندو (ج) جهاڳوريندا

☆ [مستقبل مث] جهاڳوريندي (ج) جهاڳورينديون

☆ [اسم مفعول] جهاڳوريل

– **جهاڳوري ڇَڏِڻ:** [اصطلاح] ماري ماري اڌ مئو ڪري ڇڏڻ.
ستي ڇڏڻ. جهڳوري ڇڏڻ

• **جهاڳورا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو
※ [س/ٿ]

• **جهالَ:** [ا - مث] ڪوهه جي منهن نيٺ نهيل ڍڪي (جنهن تي ٻوڪي وغيره مان پاڻي هارجي)
※ [س/ل]

• **جهالُ:** [صفت] جال. جام
※ [لس]

• **جهالرَ:** [ا - مث] جلوه. ديدار
※ [س/ات]

• **جهالرَ ج جهالرُون:** [ا - مث] جهالر (ڪنن ۾ پائڻ جو گهڻو)، ڳهه جو هڪ قسم (جيڪو ڪنن ۾ پائجي)، ڪن ۾ پائڻ جون جملہ واليون
※ [سن: جهلري]
※ ڪپڙي جي ڪِنار جنهن ۾ ننڍڙا ڦندڻ هڪبئي سان گڏ پوتل هجن (هنڌ جي چادر وهاڻي جي چوي يا تنبوءِ وغيره جي ڪنار)
※ ڪنجهي جي ٿالهي (جيڪا منڊر ۾ وڄائجي)
※ [س/ٿ]

• **جهالرَ:** [ا - مذ] اوهيرو
※ [ا - خاص] هڪ جبل جو نالو (مهيري)

• **جهالارو ج جهالارا:** [ا - مذ] پکين جي گڏجي ولر ڪري اڏامڻ جي حالت
※ هڪ پکيءَ جو نالو
※ صاف بينل (پاڻي). جالارو

– **جهالارو بيهڻُ:** [اصطلاح] وچ ۾ بيهي جهيڙو چڏائڻ. وچ ۾ بيٺي جهيڙي کي ٽارڻ

• **جهالاري ج جهالاريُون:** [ا - مث] وڏي ماني
※ [س/ات]

• **جهالاٽو:** [صفت - مذ] جهالو، پائدار، جٽادار، مضبوط، ديرپا
※ نار ۾ ڪم ايندڙ هڪ ڪاٺ (جيڪو کوهلاڻي جي منهن تي رکيو آهي نار جو سمورو بار هن ڪاٺ تي ٽيندو آهي)

• **جهالرِ ج جهالرُون:** [ا - مث] ڪپڙي جي ڪِنار جنهن ۾ ننڍڙا ڦندڻ هڪبئي سان گڏ پوتل هجن (هنڌ جي چادر وهاڻي جي چوي تنبوءِ يا يڪتاري وغيره جي ڪنار)
※ ڳهه جو هڪ قسم (جيڪو ڪنن ۾ پائجي)، ڪن ۾ پائڻ جون واليون
※ ڪنجهي جي ٿالهي (جيڪا منڊر ۾ وڄائجي)
※ [س/ٿ]

– **جهالردارُ ج جهالردارَ:** [صفت] جهالر وارو، جهالر سان

• **جهالو ج جهالا:** [ا - مذ] چمڪو، چمڪاٽ، تجلو، جرڪو، جهرڪڻ، چمڪڻ، چلڪڻ، چمڪاٽ ڪرڻ، تجلا ڪرڻ، جهر مر ڪرڻ
※ ڪنن ۾ پائڻ لاءِ هڪ قسم جو ڳهه. جهومڪ
※ تار واري ساز جي لئي جهلڻ جي حالت
※ ڍڳي ڳاڏيءَ جو هڪ ڪلو (جيڪو ٿنڀيءَ سان گڏ وهاڻيءَ کي مضبوط ڪري)

– **جهالا ڏيڻ:** [اصطلاح] جهلڪا ڏيڻ، چمڪاٽ ڪرڻ، تجلا ڪرڻ، تجلا ڏيڻ
'پرتوو پنهونءَ جو جهڙ جٺن جهالا ڏي'

• **جهالو ج جهالو:** [صفت - مذ] گهڻو وقت هلندڙ (ڪپڙو وغيره) جٽاءُ ڪندڙ، بقاءُ وارو
※ مضبوط، پختو، پڪو
※ جهليندڙ، منع ڪندڙ
※ ٻن کي وڙهڻ کان روڪيندڙ
※ ٽيڪ، ضامن يا سهارو، روڪڻ لاءِ آڙ ڏنل
※ نار ۾ ڪم ايندڙ هڪ ڪاٺ (جو کوهلاڻي جي منهن تي رکيو آهي، نار جو سمورو بار هن ڪاٺ تي ٽيندو آهي)

• **جهالِي ج جهالِيُون:** [ا - مث] ڏنڊ جي بکيءَ جو هڪ قسم

• **جهامَ:** [ا - مث] اُلر، جهاڪو، گهانجو، چڪ، سٽ
※ [س/ات]

– **جهامَ ڏيڻ:** [اصطلاح] اُلر ڪرڻ، مار ڏيڻ، سٽ ڏيڻ

- **جهامَ ڇِهرڪِيُون:** [ا - مث] پيرن جو هڪ نمونو
  ◦ [س/ث]
  ◦ ’V‘ ستن جي انگ جي شڪل وانگر سهيل هڪ ڪانئي (جيڪا هندو شادي وغيره جي موقعي تي دروازي جي اڳيان لڳائيندا آهن)
- **جهامِتِي ج جهامِتِيُون:** [ا - مث] زيور جو هڪ قسم، (ڪَن ۾ پائڻ جي والي جيڪا پاڻيءَ ۾ پاتجي. جهانءِ ۾ 15 - 16 ڪن ننڍڙيون مڇليون ٿين) جهمڪي. جهمڪي
- **جهامِرو:** [ا - مذ] چمڙي جي هڪ بيماري (جيڪا هٿن جي پنين تنگن ۽ پيرن تي ڏڏ وانگر ٿئي)
- **جهاموٽِجَڻُ:** [مصدر ’جهاموٽڻ‘ مان فعل مجهول] هٿين پوڻ، جانيوتجڻ، جهانيوٽڻ
  ◦ [جهاموٽِيو، جهاموٽِبو، جهاموٽِيل]
- **جهانارُ:** [صفت] جهانءِ وارو، گهنگهرن جي آواز وارو
  ◦ پهلوان، طاقت وارو
  ◦ عميق، اونهو
- **جهانپو ج جهانپا:** [ا - مذ] چانپو، چينبو، سنهي تاري
- **– جهانپا ميڙڻ:** [اصطلاح] چينبا ميڙڻ، سنهي لڪڙ ميڙڻ
  ◦ نڪمتو گهمڻ، بيڪار رهڻ
- **جهانٽ:** [ا - مذ] ڪنجا، زيرناف، هيٺيان وار
  ◦ [سن: جهاٽ]
- **جهانپو ج جهانپا:** [ا - مذ] جهاپو، گهڻ نظر وارو، ڏورو ڏسندڙ، رونجهو
  ◦ نوڙهي جو دؤر
  ◦ [س ...]
  ... ڪ ... دروازو ... رستي جو لنگهه
  ◦ ذ ڪ ... دروازو
  [س ...]
- **جهانجهو ج جهانجها:** [ا - مذ] ... جو هڪ قسم ... دنبي
  [س ... جهنجهنا، جهن = آواز ڏيڻ]
  جهوري پيشي جهانجهه، جيڏيُون منهنجي جيءَ کي ... [illegible]

- **جهانجهرُ ج جهانجهرُون:** [ا - مث] پيرن ۾ پائڻ جو هڪ گهڻو، پازيب نورا، گهنگهرو، چير، جهانڙ
- **جهانجِهرا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو
- **جهانجِهرو ج جهانجِهرا:** [صفت] چالاڪ، ڦڙت، تمام تکو، تيز، تيزي، سان ڪم اُڪلائيندڙ
  ◦ پهلوان، جوان مرد
  ◦ [مث: جهانجِهري ج جهانجِهريون]
  ◦ [ا - مذ] پيرن جو هڪ زيور
- **جهانجهِڻِجا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو
- **جهانڪَ:** [ا - مث] جهوڪ، جهاتي، ليئو
- **– جهانڪِڻُ:** [مص - فعل لازمي] جهوڪڻ، جهاتيون پائڻ، لِڪي لِڪي ڏسڻ
  ◦ [س/ل/ڪوهه: سن: آديڪش]
  ◦ [جهانڪيس جهانڪيا، جهانڪِي، جهانڪِيون، جهانڪِيندو، جهانڪِيندا، جهانڪِيندِي، جهانڪِينديون، جهانڪيل]
- **– جهانڪو:** [صفت] جهانڙ، جهاتيون پائيندڙ
- **جهانڪو ج جهانڪا:** [ا - مذ] جهاڪو، گهانچو، ڪوبو (رستي ۾)
- **جهانگارِي:** [ا - مث] مٺي لسي
  ◦ [س/ات]
- **جهانگرو:** [ا - مث] تڏ
  ◦ [س/ل]
  ◦ سرديءَ کان ٿيندڙ ڪنگهه (جنهن سان سيني ۾ بلغم ٿئي)
- **جهانگِي ج جهانگِي:** [ا - مذ] جهنگ جو رهاڪو، جهنگلي، جهنگ جو ماڻهو
  ◦ مسڪين، بالو ڀولو
  ◦ گوناتو، ٻهراڙيءَ جو ديهاتي
  ◦ غريب
  ... ڌرو
  [مث: جهانگياڻي ج جهانگياڻيون]
  ◦ [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

– **جهانگيڙو ج جهانگيڙا:** [صفت: 'جهانگي' جو اسم تصغير] ڳوٺاڻو. ديهاتي. ڏاڍو سڌو سنئون ماڻهو. نهايت مسڪين

• **جهانورو ج جهانورا:** [صفت - مذ] اکين سان گهٽ ڏسندڙ. گهٽ نظر وارو. ڪم نظر. چنجهو

※ [مث: جهانوري ج جهانوريون]

※ [ا - مذ] لامارو. ڦيرو. گهمرو

– **جهانورا ڏيڻ:** [اصطلاح] لامارا ڏيڻ. ڦيرا ڏيڻ. گهمرا ڏيڻ

– **جهانورائي:** [ا - مث] نظر جي جهڪائي. ڏنڌ

• **جهانهليو:** [ا - خاص] هڪ ڪان ٿورو وڏو ٿيندڙ هڪ بوٽي جو قسم (اچو گل چاهين جي ول جي گل جيڏا گل ٿيندا)

• **جهانءِ:** [ا - مث] ڪنهن ساز يا ڳهه جو آواز. جهنڪار

'جهوناڳو جهرندو پوندي جهانءِ جهروڪ ۾' (شاهه / سورٺ)

※ وڄائڻ جو هڪ ساز

※ ڳهه جو هڪ قسم

※ ڪنهن ڳهه ۾ مڄلين جي جهالر. ننڍڙا گهنگهرو

※ روڄ. راڙو. آواز

※ جهرمر. سينگار

※ [س/ات]

※ مينهن جي آوت. مينهن جو آواز

※ [س/ل]

– **جهانءِ ڪرڻ:** [اصطلاح] ليلائڻ. زاري ڪرڻ. ٻاڏائڻ

• **جهانئين:** [ا - مث] نظر جي جهڪائي. ڏنڌ

• **جهانئون:** [ا - مذ] اهڙا ڪنهري سر يا پٿرو جنهن سان پيرن جي مر لاهجي

• **جهائُو ج جهائوا:** [ا - مذ] لئُو (وڻ)

※ [سن: جَهوڪ]

• **جهائُوئو ج جهائُوئا:** [ا - مذ] جهٽ. جهپ

※ [س/ل]

– **جهائُوئو هڻڻ:** [اصطلاح] جهٽ هڻڻ. ستون ڏيڻ

• **جَهپُ / جَهپ:** [ا - مث] هيٺانهين زمين. نوڻ. جهم

※ [سن: دربڌ. درڀ = چڳو بنائڻ]

※ [صفت] گهاٽو

※ منجهيل

– **جَهپ ڏاڙهيو:** [صفت] تمام وڏي ۽ ڳتيل ڏاڙهيءَ وارو

• **جَهپُ ج جَهپَ:** [ا - مذ] اجرڪ چنڙ جو گهاٽو رنگ

※ گوشت جو پردو يا ڇيڇڙو

• **جِهپ ج جِهپون:** [ا - مث] چڪي. چِپي. جهاپ

※ [صفت] پوڙهي

※ بدزيب عورت

※ [س/ات]

• **جِهپ:** [صفت] گيهه يا سڀ ۾ ٻڏل. تمام سٺيو

※ پاڻيءَ ۾ ٻوڙيل

• **جُهپ ج جُهپون:** [ا - مث] ڇڇڪو. ڇاڇول. جهوبو. ولوڙ

– **جُهپڻُ:** [مص - فعل متعدي] پاڻيءَ وغيره ۾ هٿ وجهي جهڳڻ. جهڳڻ. ولوڙڻ. جهڳورڻ. جهوبڻ. لبڻ. لوڙڻ

※ [مص] جُهپڻ

※ [امر] جُهپ

※ [جُهپيو، جُهپندو، جُهپيل]

• **جِهپائڻُ:** [مص - فعل متعدي] چڪڻ. هيٺ نمائڻ

※ ڪشش ڪرڻ

※ متوجهه ڪرڻ

※ [مص] جِهپائڻ

※ [امر] جِهپاءِ

※ [جِهپايو، جِهپائيندو، جِهپايل]

• **جَهپِت:** [ا - مث] گنڌ. چلهه

※ اثر (سردي يا بيماريءَ جو)

– **جَهپت آچڻ:** [اصطلاح] سردي يا بيماريءَ وغيره جو اثر ٿيڻ

– **جَهِتَڻُ**: [مص - فعل متعدي] ڳنڍڻ، جهلڻ، ڌرڻ

◦ [مص] جهتڻ

◦ [امر] جهت

◦ [جَهتيو جَهتندو جَهتيَل]

• **جُهِتَڻُ**: [مص - فعل متعدي] تيزيءَ سان ڪڍڻ

◦ [مص] جُهتڻ

◦ [امر] جُهت

◦ [جُهتيو جُهتندو جُهتيَل]

• **جَهِرَ / جُهِرَ**: [ا - خاص] مهاڻن جي هڪ ذات جو نالو

• **جَهِبَرُ ج جَهِبَرَ**: [صفت] بدڪلامي ڪندڙ، گهڻو ڳالهائيندڙ، بدشد ڳالهائيندڙ

• **جَهِبَرَڪَ جهونٽِڻان**: [ا - مذ] چانديءَ جا جهاڳ ۽ جهوڙا

◦ [س/ٿ]

• **جَهِبُڪو ج جَهِبُڪا**: [ا - مذ] وِلوڙڻ جو آواز، وِلوڙو

◦ ٽمڪو، جهلڪو

◦ [س/ٿ]

• **جَهِلو ج جَهِلا**: [صفت - مذ] ويڪرو، خلاصو (پهراڻ، چولو، ڪرت وغيره)

◦ ڳدلو، اڳلو، ڪچرو، ميرو

◦ [مث: جَهِلو ج جَهِلا]

• **جَهِبَڻُ**: [مص - فعل متعدي] ڪنهن شيءِ کي ٿوري پاڻيءَ ۾ وجهي مهٽڻ، جهوبڻ، لٻڻ

◦ [مص] جهبڻ

◦ [امر] جهب

◦ [جَهبيو جَهبندو جَهبيل]

• **جِهِبَڻُ**: [مص - فعل متعدي] سٽيو ڪرڻ، گهڻو گيهه لائڻ (مانيءَ يا ٻيءَ ڪنهن کائڻ واريءَ شيءِ تي)

◦ چڪي ڏيڻ، چپي ڏيڻ، جهٽڪو ڏيڻ

◦ [مص] جِهبڻ

◦ [امر] جِهب

◦ [جِهبيو جِهبندو جِهبيل]

• **جَهِبو ج جَهِبا**: [ا - مذ] ڪنجريءَ جو هڪ قسم (جيڪو پيليءَ بدران پاڻيءَ)

◦ [س/ٿ]

• **جُهِبو ج جُهِبا**: [ا - مذ] ترس، قياس، همدردي، رحم

◦ چڪ، ڪشش

◦ صدمو

◦ اُٺ جي ڳوربند ۾ هڪ نوڙي

◦ [س/ڪوھ]

◦ ڪنهن شيءِ کي ٿوري پاڻيءَ ۾ وجهي مهٽڻ جي حالت

– **جُهبا پَوَڻ**: [اصطلاح] ترس اچڻ، رحم اچڻ، قياس پوڻ، خيال ٿيڻ، همدردي ٿيڻ

◦ ارمان ٿيڻ

– **جُهبو اَچَڻ**: [اصطلاح] ارمان ٿيڻ، صدمو رسڻ، ڏک ٿيڻ

◦ رَحم اچڻ (ڪنهنجي ابتر حالت ڏسي)

• **جِهِبي ج جِهِبيُون**: [ا - مث] اوچتي چڪي، ٺڪ، چڪ (لغام کي)، چِيٺ

◦ ڪشش (دل جي)

◦ رحم، قياس، ديا، ٻاجه

– **جِهبي ڏيڻ**: [اصطلاح] چڪ ڏيڻ، چپي ڏيڻ

• **جَهبيرَ / جُهبيرَ**: [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو، هڪ خانہ بدوش قوم

• **جَهت / جَهتِ**: [ا - مث] سنهين ڪنڊين يا ڍِڪن جو جهڳٽو

◦ [س/ات]

◦ ننڍي ڪَچيءَ جو ٿڌو (جيڪو هڪ هنڌان ڪٽي ٻئي هنڌ هڻجي)، ڪَچيءَ جو ٻَچو

◦ مٽي جا وار

◦ ڳاهه جو هڪ قسم

– **جَهتِري**: [صفت - مث] جَهت واري، جهڳٽي واري

◦ سنجهيل وارن واري

◦ [س/ات]

• **جَهتِر**: [ا-مث] وَڻَ جي لامن جي گهاٽان (جنهن ۾ ڪنبا هجن ۽ اُهي هڪ ٻئي سان وچڙيل هجن)
☼ [سن: جهات]
• **جَهتِيالَ**: [ا-خاص] هڪ ذات جو نالو
• **جَهتِيُون**: [ا-مذ] ڪپڙي جو هڪ قسم
• **جَهٽَ**: [ا-خاص] هڪ ذات جو نالو
• **جَهٽَ**: [ا-مث] ساعت، گهڙي، دير، مهل، ڪَنَ
• **جَهٽَ ج جَهٽُون**: [ا-مث] ڪَس، قَرڻَ جي حالت، جهيڙ
☼ لامارو
☼ [س/ات]
☼ راند جو وارو
☼ [س/ڪوه]
— **جَهتِجَڻُ**: [مصدر 'جهتڻ' مان فعل مجهول] جَهتِجي وڃڻ، جهپجي وڃڻ، پڪڙجي وڃڻ، ڪنبجي وَڃڻ
☼ [جَهتيو جَهتبو جَهتيل]
— **جَهتَڻُ**: [مص-فعل متعدي] جهپڻ، هوا مان ايندڙ شئي کي جَهلڻ، اُڏامندڙ يا متان ڪِرندڙ شئي کي هٿن ۾ جهلڻ (جهوڪ: ٻال)
☼ ڪنيڻ، اغوا ڪرڻ

'سَٽ پَٽَ بادشاهَ کي اُنين لالَ جَتي
گل چُوندينديءَ باغ مان ڪنهن رانوڻ جو گِهيءَ جَهتي'
(قديم لوڪ ڪهاڻيءَ جي وچ وارو بيت)

☼ وَٺڻ (اثر)
☼ ٻڌڻ (آواز)
☼ قبول ڪرڻ (ٻئي جو خيال يا نظريو)
☼ [مص] جهتڻ
☼ [امر] جهت
☼ [مضارع] جهتيان (ج) جهتيُون، جهتين (ج) جهتيو، جهتي (ج) جهتين
☼ [زمان حال ناهي لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا گڏيا آهن]
☼ [حال] جهتي ٿو (ج) جهتين ٿا
☼ [حال مث] جهتي ٿي (ج) جهتين ٿيون
☼ [ماضي] جهتيو (ج) جهتيا
☼ [ماضي مث] جهتي (ج) جهتيون
☼ [مستقبل] جهتيندو (ج) جهتيندا
☼ [مستقبل مث] جهتيندي (ج) جهتينديون
☼ [اسم مفعول] جهتيل
— **جَهٽُون هَڻَڻ**: [اصطلاح] زوريءَ ڪَسڻ لاءِ ڪوشش ڪرڻ، لامارا ڏيڻ
• **جَهٽِ/جَهٽَ**: [ظرف] جلد، هڪدم، يڪدم، تڪڙو، جهٽ پٽ، فوراً، ترت
☼ [سن: جهٽت]
☼ 'جهٽڻ' جو امر 'جهٽ'
— **جَهٽِ پَٽِ**: [ظرف] فوراً، يڪدم، انهيءَ وقت، انهيءَ جو انهيءَ وقت، تمام جلدي، ته ڦهه، اتي جو اتي، ته طلبو، في الفور
☼ [سن: جهٽت + پٽ]
— **جَهٽَ ٿِي وڃڻ**: [اصطلاح] ديرئي ڪانه لڳڻ، يڪدم ٿي وڃڻ، اکِ ڇنڀ ۾ ٿيڻ
— **جَهٽَ ڪرڻ**: [ا-مذ] جلدي ڪرڻ، سيگهه ڪرڻ
• **جَهٽَ ج جَهٽَ**: [ا-مذ] جَهپ، جَهپو، ڪَس
☼ ڪنهن شيءِ ڪَسڻ لاءِ هَنيل جَهٽ، لامارو، جهڙپ، جهٽي
☼ ڇڪَ (ڪتي جو)
— **جَهٽِڙُ**: [صفت] جهٽ هڻندڙ
— **جَهٽَ هَڻَڻ**: [اصطلاح] جهپ هڻڻ، جهپو هڻڻ، ڪَسڻ لاءِ اوچتو جهپ هڻڻ، لامارو ڏيڻ
☼ ڇڪَ هڻڻ (ڪتي جو)
• **جِهٽَ/جَهٽَ**: [ا-مذ] هڪ قسم جو وڻ (هن جون ٽاريون زمين مان مَنجا ٿي نڪرن، جنهن جي پاڙن جا ڏنڌڻ منيد ٿين)
'ڏنڌڻ ڏيرين جهٽ' دا، تہ منهن وچيڻي ڦٽدا'

• **جُهتَ:** [ا - مث] سٽر، زان

'جهت پني، پر جهنگ، هاڙهي پٽ ۾ هوت کي' (شاهه)

– **جُهتَ پٽڻ:** [اصطلاح] سٽرون ڪٽڻ

٭ ڪشالا ڪڍڻ، مٿا مونا هڻڻ

• **جُهتُ:** [صفت] مليل، صلاحنو، ٻٽ

٭ [س/ات/ ف: جفت، سن: يکت]

٭ مددگار، ساٿي

٭ وڻندڙ، مرغوب

– **جُهتُ ٿيڻ:** [اصطلاح] ٻٽ ٿيڻ، صلاحنو ٿيڻ

– **جُهتُ پُٽُ:** [محاورو] ڳالهه ٻولهه

٭ ڏندَ چڪَ، جهيڙو

٭ [س/ات]

• **جَهتِ پٽ:** [ا - خاص] بلوچستان جي هڪ شهر جو نالو (جنهن کي هاڻي ديرا الهيار چون ٿا)

• **جَهتَرُ:** [ا - مذ] بانگو، ڪڪڙ

٭ [صفت] بلوغت جي ويجهو بار

• **جَهتِڪڻُ:** [مص - فعل متعدي] جهٽڪو ڏيڻ، ڇنڊڻ (بانهن وغيره کي)

٭ چالاڪي ڏيکارڻ

٭ ڏڪ هڻڻ

٭ [مص] جَهتِڪڻ

٭ [امر] جَهتِڪ

٭ [مضارع] جَهتِڪيان (ج) جهتِڪيون، جَهتِڪين (ج) جَهتِڪين، جَهتِڪي (ج) جَهتِڪين

٭ [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]

٭ [حال] جَهتِڪي ٿو (ج) جهتِڪين ٿا

٭ [حال مث] جهتِڪي ٿي (ج) جهتِڪين ٿيون

٭ [ماضي] جَهتِڪيو (ج) جهتِڪيا

٭ [ماضي مث] جَهتِڪي (ج) جهتِڪيون

٭ [مستقبل] جهتِڪندو (ج) جهتِڪندا

٭ [مستقبل مث] جَهتِڪندي (ج) جهتِڪنديون

٭ [اسم مفعول] جهتِڪيل

• **جَهتِڪو ج جَهتِڪا:** [ا - مذ] لوڏو

٭ ڇنڊڪو ڇنڊڻ جي حالت

٭ جهوٽو (هوا جو)

٭ جهٽ جهپ

٭ ڌيلهو، ڌڪو

٭ ٽڪر

٭ صدمو

٭ جهڙپ

٭ اُڇل (بجليءَ جي)

٭ مينهن جو وسڪارو

٭ ڇڪ، سٽ (اوچتو)

٭ ڪنهن جانور کي هڪ ئي ڌڪ هڻي سسي لاهڻ يا ڪهڻ جي حالت (غير مسلم خصوصاً سک ڪنهن جانور کي ذبح ڪرڻ لاءِ اهو طريقو اختيار ڪندا آهن)

٭ ساعت، گهڙي، دير، مهل، ڪَنُ

• **جُهتِڪو ج جُهتِڪا:** [ا - مذ] ننڊ جو جهوٽو، ننڊڪي، گهيرٽ، اوننگهه

٭ هوا جو جهونو

٭ جهونا کائڻ

٭ لوڏا کائڻ، پينگهه تي لڏڻ

– **جُهتِڪو ڪرڻ:** [اصطلاح] ٿوري دير لاءِ ننڊ ڪرڻ، سوبڙو ڪرڻ، ننڊڪي ڪرڻ

• **جَهتو ج جَهتا:** [ا - مذ] جهيڙو، فساد [جهيڙو' سان گڏ استعمال ٿيندڙ لفظ، جيئن: 'جهيڙو جهتو']

• **جَهتِي ج جَهتِيُون:** [ا - مث] جهٽ، جهپ، جهپو، ڪس، ڦُر

٭ ٺڳي، فريب

– **جَهتِيءَ جو مالُ:** [محاورو] مفت جو مال، زوريءَ ڪسيل مال، ڦُر لُٽ جو مال

– **جَهتِيُون هڻڻ:** [اصطلاح] جهٽ هڻڻ، ڦرون ڪرڻ، ٺڳيون ڪرڻ، جهيڙو جهڳڙو ڪرڻ

– **جَهتِي جُهوڙي:** [ا - مث] ڦُڙلٽ، ڦَٽ ڦَس، چوري ۽ زوري

• **جَهتِيال:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو، جهتيال

• **جَهتِينگ:** [ا - خاص] هڪ جبل جو نالو

• **جَهپ:** [ا - مث] جهڪو ننڊ، آرام، ٻنڪي، سوڀڙو، اوجهراٽي

– **جَهپ ڪرڻ:** [اصطلاح] ننڊ جو جهوٽو ڪرڻ، ٻنڪي ڪرڻ، سوڀڙو ڪرڻ، جهٽڪو ڪري وٺڻ

• **جَهپ:** [ا - مث] گهاٽا وار، جهب

⊙ [س/ل]

– **جَهپ ڏاڙهيو:** [ا - مذ] تمام گهاٽي ڏاڙهيءَ وارو، جهب ڏاڙهيو

• **جَهپُ ج جَهپَ:** [ا - مذ] جهپو، جهٽ، لامارو

⊙ جهوپڙو

⊙ گبر، اولو

⊙ [س/ڪوهه]

⊙ آڙ، اوٽ، پناهه

⊙ [صفت] ڊرو

– **جَهپُرُ:** [صفت] جهپ هڻندڙ، جهپيندڙ

⊙ [پرا: جهدپ، سن: آڇد، آ = وڻڻ + ڇد = ڇڻڻ]

– **جَهپُ هَڻڻ:** [اصطلاح] جهٽ هڻڻ، لامارو ڏيڻ

⊙ ڪسڻ، ڦُرڻ

• **جَهپاٽو ج جَهپاٽا:** [ا - مذ] هوا جو لوڏو، جهوٽو

⊙ سٽ، جهڙپ، وڄ جي جهڙپ

• **جَهپاڻ:** [مص - فعل لازمي] وسامڻ، گهٽ ٿيڻ، گهٽجڻ

⊙ [جَهپامِيس جَهپامندو جَهپامِيَل]

• **جَهپائڻُ:** [مص - فعل متعدي] گهٽائڻ، گهٽ ڪرڻ، سسائڻ

⊙ ٺارڻ، اُجهائڻ، وسائڻ

⊙ دفع ڪرڻ

⊙ ماٺ ڪرائڻ

⊙ [مص] جهپائڻ

⊙ [امر] جهپاءِ

⊙ [جَهپايس جَهپائيندو جَهپايل]

• **جَهپَٽُ ج جَهپَٽَ:** [ا - مذ] لامارو، جهٽ، جهڙپ، سٽ

• **جَهپِتي:** [ا - مث] نار جو هڪ قسم (جنهن ۾ لوٽن ۽ ڪنگرين جي بدران تختا هجن جي پاڻيءَ کي اُڀائي ڪسيءَ ۾ وجهن)

⊙ گاهه جو هڪ قسم

⊙ [س/ل]

• **جَهپِجڻُ:** [مصدر 'جهپڻ' مان فعل مجهول] جهپجڻ

⊙ ٻنجڻ، ڪوهجڻ، ڪهنجڻ، ٿورو ٿيڻ، سسڻ

⊙ [جَهپِيس جَهپِبو جَهپِيل]

• **جَهپَڙُ ج جَهپَڙَ:** [ا - مذ] جهٽ، جهپو، سٽ

⊙ [س/ات/ پرا: جهدپ، سن: آڇد، آ = وڻڻ + ڇد = ڇڻڻ]

• **جَهپِڙڻ:** [مص - فعل متعدي] جهٽ هڻڻ

⊙ ٿورا گهوڙا ڏائڻ (ڪيس)

⊙ [مص] جهپڙڻ

⊙ [امر] جهپڙ

⊙ [جَهپڙيس جَهپڙيندو جَهپڙيل]

• **جَهپِڪو ج جَهپِڪا:** [ا - مذ] جهپ، ٽپ، ڪَس، جهٽڻ، جهپو هڻڻ، ڪسڻ

⊙ جهلڻ، پڪڙڻ

⊙ ڦاهڻ

⊙ جهڪو ڪرڻ، گهٽ ڪرڻ

'جانب جلوي ڏار، سوسي سورج جهپيا' (خليفو نبي بخش)

• **جَهپِلا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **جَهپِڻُ:** [مص - فعل متعدي] جهٽڻ، جهپو هڻڻ، ڪسڻ

⊙ جهلڻ، پڪڙڻ

⊙ ڦاهڻ

⊙ جهڪو ڪرڻ، گهٽ ڪرڻ

⊙ [مص] جهپڻ

⊙ [امر] جهپ

⊙ [مضارع] جهپيان (ج) جهپيون، جهپين (ج) جهپيو، جهپي (ج) جهپين

٭ [زمان حال ناقص لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا گڏيا آهن]

٭ [حال] جهپي ٿو (ج) جَهپين ٿا

٭ [حال مث] جهپي ٿي (ج) جَهپين ٿيون

٭ [ماضي] جهپيو (ج) جهپيا

٭ [ماضي مث] جهپي (ج) جَهپيون

٭ [مستقبل] جَهپيندو (ج) جَهپيندا

٭ [مستقبل مث] جَهپيندي (ج) جَهپينديون

٭ [اسم مفعول] جَهپيل

• **جَهپو ج جَهپا:** [ا - مذ] جهٽ. لامارو. جهٽ

٭ [صفت] جهپيندڙ

٭ جنهن جي بدن تي وڏا وار هجن

٭ جهلڻ. پڪڙڻ

٭ ڪاهڻ

٭ جَهڪو ڪرڻ. گهٽ ڪرڻ

— **جَهپو هڻڻ:** [اصطلاح] جهٽ هڻڻ. ڪسڻ

• **جَهپُو ج جَهپُو:** [صفت] جَهٽ هڻندڙ

٭ جنهن جي بدن تي وڏا وار هجن. پوش

• **جهپيٽ:** [ا - مث] ڌڪ. ضرب. چپيٽ. چوٽ. لپاٽ

٭ ڳجهو ڌڪ. گهاءُ

٭ چڪ. ڏنگ

٭ سٽ

٭ سيڪٽ. مار

٭ تڪليف. مصيبت

• **جِهجَ:** [ا - مث] جهوري. ڳڻتي. ڳاراتو. ڳرڻ (ڳڻتين ۾). جهوري ۾ پوڻ. اندر جو اندر ۾ ڳرڻ (غم کان). وجهلڻ

٭ روئڻ. ڳوڙهه ڳارڻ. هنجون هارڻ

٭ غم ڪرڻ. ارمان ڪرڻ

٭ پوڙهي پوڻ. ضعيف ٿيڻ

٭ ٿڪجڻ. کهجڻ

— **جهجَڻُ:** [مص - فعل لازمي] اندر جو اندر ۾ ڳرڻ (غم کان). وِجهلڻ. روئڻ

٭ ڳوڙها ڳاڙڻ. هنجون هارڻ

٭ غم ڪرڻ. ارمان ڪرڻ

٭ پوڙهي پوڻ. ضعيف ٿيڻ

٭ ٿڪجڻ. کهجڻ

٭ [جِهجين جهجيا. جِهجي. جِهجيون. جِهجَندو. جِهجندا. جِهجَندي. جِهجنديون. جِهجيَل]

• **جَهجَهہ:** [ا - مث] جهاجهہ. جهجهائي

'هوت وٺي هنج ڪري، آئون وينديس جبل جهجهہ' (ڪبير شاهہ)

• **جَهجَهرَ ج جَهجَهرُون:** [ا - مث] ٺڪر جو وڏو حلقو

٭ ڳجي، ٻگل ڪونرو

• **جَهجِهري ج جَهجِهريُون:** [ا - مث] ٿانءُ جو هڪ قسم. گهڪهي. صراحي. گهاگهر

٭ [سن: جهرجهريڪا]

• **جَهجِهڪارڻُ:** [مص - فعل لازمي] جهونگارڻ. رينگٽ ڪرڻ

٭ [جَهجِهڪارين جَهجِهڪاريندي جَهجِهڪاريل]

• **جَهجهو ج جَهجها:** [صفت] گهڻو. منو. زياده. بيحد. ڪثير

— **جَهجهائي / جَهجهاڻ:** [ا - مث] گهڻائي. ڪثرت

• **جُهجُهو:** [ا - مذ] ٻارن کي ڊيڄارڻ لاءِ هڪ خيالي ڪردار. جنوجنو. ڀوت

• **جُهڏَ ج جُهڏُون:** [ا - مث] پوڙهي يا ڪراڙي مينهن. وڏي عمر واري مينهن

٭ [س/ات]

• **جُهڏا:** [ا - مذ] ور جسم

٭ [س/ٿ]

• **جُهڏو:** [ا - خاص] ميرپور خاص ضلعي ۾ هڪ شهر جو نالو (هن شهر کي جهڏو گودام به سڏيو ويندو هو)

• **جُهـڏو ج جُهـڏا:** [ا - مذ] جبل جي کوٽ يا غار. جبل جو اهو حصو جو ڇت وانگر بيٺل هجي ۽ اُن جي هيٺان برسات وغيره ۾ پناهه وٺي سگهجي

◦ پاڻي جي کڏ. کنب. کور

◦ [صفت] پراڻو. قديم. پوڙهو. جهونو

◦ ڪمزور. ڀتو

◦ [ڪناير] غلط. خراب. ناموزون (ڪر.ع)

– **جُهـڏا ڪم ڪرڻ:** [اصطلاح] غلط ڪم ڪرڻ. خراب عمل ڪرڻ

• **جَهـرَ:** [ا - مث] ڳڻتي. ڳاراڻو. جهوري. غم. وهم. فڪر. خيال. اُلڪو

◦ [س/ات]

◦ شوق

◦ لاٽ جي جهي

◦ [س/ٿ]

• **جَهرُ:** [ا - مذ] جهنگ

◦ ميدان

◦ هي لفظ فقط 'جهنگ' سان گڏ استعمال ٿئي

'جهر جهنگ. جهنگ جهر'

– **جَهرُ جَهنگُ:** [ا - مذ] گهاٽو جهنگ. ميدان ۽ جهنگ دست و صحرا

◦ هر جڳهه. جتي ڪٿي

• **جُهرِ ج جُهرُون:** [ا - مث] غار. جَر

◦ [س/ل]

• **جَهراٽ:** [ا - مث] مار ڪٽ. دمر

◦ [س/ات]

• **جَهرَپ:** [ا - مث] جَر. غار

◦ [س/ٿ]

• **جُهرِ جُهرِ:** [ا - مث] جالاري پاڻيءَ جي وهڻ جو آواز. پاڻيءَ جي هڪ ٻئي پٺيان وهڪ

◦ ڪروڙ. ڪل ڪل. ڪر ڪر

– **جُهرِ جُهرِ لائڻ:** [اصطلاح] گهبي ڪرڻ. ڪل ڪل ڪرڻ. ڪر ڪر ڪرڻ

• **جُهرِجُهنو ج جُهرِجُهنا:** [صفت] پراڻو. جهونو. جهور. کهنو

◦ پگل تتل. ڳريل سڙيل

◦ [ا - مذ] چشمو. ٽڪريءَ تان تيز ڪرندڙ پاڻي

• **جَهرِجُهور:** [صفت] گهڻو. زياده. مڻو

• **جَهرُ:** [ا - مذ] ڏورانهين مٽي مائٽي

• **جَهرڻُ:** [مص - فعل متعدي] مارڻ. کهڻ. قتل ڪرڻ. تکي اوزار سان ٻسي لاهڻ

◦ [س/ل]

◦ [مص] جهرڻُ

◦ [امر] جهرڻ

◦ [جهرڻيو جهرڻندو جهرڻيل]

• **جِهرڪَ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

◦ ضلعي ٺٽي جو هڪ شهر (جتي پاڪستان جي باني قائد اعظم محمد علي جناح جا ماٽ رهندا هئا ۽ قائداعظم جو جنم به هن ئي شهر ۾ ٿيو هو جيڪو ان وقت ڪراچي ضلعي ۾ هو اسماعيلي عقيدي جو چاليهون امام ايران کان لڏي جڏهن سنڌ ۾ آيو تڏهن هن شهر ۾ ڪجهه عرصي لاءِ رهيو جتي محل به نهرايائين سندس اُهو محل اڄ به تاريخي يادگار طور قائم آهي)

• **جِهرڪُ ج جِهرڪَ:** [ا - مذ] هڪ مشهور ننڍڙو پکي. جهرڪيءَ جو نر چڙو

◦ [س: چٽڪ]

– **جِهرڪِي ج جِهرڪِيُون:** [ا-مث] جهرڪ جو مؤنث چڙي

– **جِهرڪِيءَ ٻُجو ڏيڻ:** [اصطلاح] ڪم نه ڪرڻ جهڙي مانهوءَ وٽان ڪنهن جو ڪم ٿيڻ. سي جي مانهوءَ جو ڪم ڪرڻ لاءِ آماده ٿيڻ

• جِهرِڪِي ڪيٽُ: [ا - مذ] گاهه جو هڪ قسم
* [س/ٿ]

• جِهرِڪِلي: [ا - مث] جهرڪِي
* [ا - خاص] ٿرم هڪ پِٽ جو نالو

• جَهرِڪڻُ: [مص - فعل لازمي] جَرڪڻ. چمڪڻ. جرڪا ڏيڻ. چِلڪڻ. تجلو ڪرڻ. چمڪاٽ ڪرڻ
* [جَهرڪيو، جَهرڪيا، جَهرڪِي، جَهرڪيُون، جَهرڪندو، جَهرڪندا، جَهرڪندِي، جَهرڪنديُون، جَهرڪِيل]

– جَهرِڪِئو ج جَهرِڪِئا: [صفت] جرڪِيو، چمڪندڙ

• جِهرِڪِئي ج جِهرِڪِئيُون: [ا -مث] مڇيءَ جو هڪ قسم (چلرن سان، پٺيءَ ۾ هڪڙو ڏگهو پڪ، قد هڪ کان ڇٽن انچن تائين، ڪاڏي ۾ لذيذ)
* [س/ل]
* جِهرڪي

• جَهرڪو ج جَهرڪا: [ا - مذ] چوليءَ جو لوڏو
* آواز. ٽڙڪاٽ
* تڪليف. پيڙا. درد

• جِهرِڪِي وَلِ: [ا - مث] وَل جو هڪ قسم (سنهي لوڙڪ جهڙا ۽ سنهڙا ٻج جنهن کي جهرڪيون کائين)
* [س/ٿ]

• جَهرڳُ ج جَهرڳَ: [ا - مذ] وڻ جو هڪ قسم

• جَهرِڳُلُ: [ا - مذ] ٻوٽي جو هڪ قسم

• جُهرمٽُ ج جَهرمٽَ: [ا - مذ] هُجوم. ميڙ. انبوهه
* [سن: ڪشپ + ڪر]

• جِهرِمِرِ: [ا - مث] ستارن يا ڪپڙي تي لڳل زيڪ وغيره جو روشني تي جهرڪو
* گهٽين ٻٽين يا ڏيئن وغيره جو ٽمڪو
* تارن جو ٽمڪو
* مختلف قسمن جو گهڻن ءِ انهن جي رنگن يا موتين جو چمڪو
* سونهن. رونق
* ڇهڇٽو. ڏيک. نظارو
* ٽمڪ ٽمڪ (تارن جي)
* گهه جو هڪ قسم
* [س/ٿ]

• جِهرِمِر ج جِهرِمِرا: [ا - مذ] زيور جو هڪ قسم

• جِهرِمِرِي: [ا - مث] اها دري جنهن ۾ سنهڙيون پٽيون لڳل هجن ءِ هيٺ مٿي ڪرڻ سان روشني يا اونده ڪري سگهجي

• جَهرَڻُ: [مص -فعل لازمي] ڳَرڻ. وهڻ. ڦڙو ڦڙو ٿي وهڻ. ٽمڻ
* هِرڪڻ. موهت ٿيڻ
* ٽرجو ماديءَ کي ڏسي شهوت ۾ اچڻ
* چاٽو ڪرڻ (گهوڙي يا گڏه جو)
* گِرڻ. پاڻي ٿيڻ
* [س/ڪرهه]
* ترت اِنزال ٿيڻ
* [اِمساڪ جو ضد]
* [جَهريو، جَهريا، جَهرِي، جَهريُون، جَهرَندو، جَهرَندا، جَهرَندِي، جَهرَنديُون، جَهرِيل]

• جِهرَڻُ: [مص - فعل لازمي] نرم ٿيڻ
* خوش ٿيڻ
* [س/ات]
* [جِهريو، جِهريا، جِهرِي، جِهريُون، جِهرَندو، جِهرَندا، جِهرَندِي، جِهرَنديُون، جِهرِيل]

• جُهرَڻُ: [مص - فعل لازمي] ٻجڻ. ٿڪر ٿيڻ
* [سن: ڪشرڻ]
* ڏکڻ. ايذاءُ ڪرڻ (زخم)
* ڳرڻ. ابرو ٿيڻ. لاڇجهو ٿيڻ
* روئڻ
* جهجڻ. ڪرڪڻ
* [جُهريو، جُهريا، جُهرِي، جُهريُون، جُهرَندو، جُهرَندا، جُهرَندِي، جُهرَنديُون، جُهرِيل]

– جُهرِي پَوَڻ: [اصطلاح] ٻجي پوڻ. ٿڪي پوڻ
* ڏکوئجڻ. ايذائجڻ
'ٻري پيو چنگ، جهري پيئي جندڙي' (شيخ اياز)
* لاڇجهو ٿي پوڻ. ڪمزور ٿي پوڻ
'الا جهري ۾ شال، غريبن جي جهوپڙي'

– **جُهرِيَلُ**: [صفت] بگل (عضوو)
* ضعيف، اپرو، ڪمزور، لاڄهو
* قتيل، زخمي

• **جِهرٽو ج جِهرٽا**: [ا - مذ] وهندڙ پاڻي، پاڻي جو فوهارو، متان (جبل وغيره تان) ڪِرندڙ پاڻي، آبشار، جشمو
'هِيءَ جِهرٽي جي جهان، ۽ هِيءَ باڪ بسنتَ جِي' (شيخ اياز)
* پاڻيءَ جو فوهارو
* ڪنگِير، وڏو چمچو

• **جِهرٽو ج جِهرٽا**: [ا - مذ] ڏونري وغيره کي هٿ سان وِلوڙڻ لاءِ ڪاٺيءَ جو هڪ اوزار، منڌيٽڙو، نندڙو منڌيو
* [س/ڪوهه]

• **جَهرو ج جَهرا**: [صفت - مذ] گهٽ نظر وارو
* اهو ماڻهو جنهن جي اکين جي ماڻڪين جو رنگ شيرو هجي، شيرو
* بي حيا، بي شرم
* اڇن ۽ ڳاڙهن چٽن وارو (ڍڳي)
* چِتڪمرو (نانگ)
* [س/ات]
* [ا - مذ] ٻکِل گهنڊ
* [س/ٿ]
* جهروڪو
* [س/ڪوهه]
* چشمو

• **جَهروٹُ/ جَهروڪُ ج جَهروٹَ/ جَهروڪَ**: [صفت] پوڙهو، ڪراڙو، جهور، آڏزوٽ، وهيءَ چڙهيل
* هيٺو، ضعيف
* [س/ات/ ڪوهه/ بل: جهروت = پوڙهي ڏاچي]
* ٿڪل
* [مث: جهروٽ، جهروڪ ج جهروٽون، جهروڪون]

• **جَهروڪَ ج جَهروڪُون**: [ا - مث] جاريدار دري (محل يا ماڙيءَ جي)، ڪنهڙو، ماڙي يا محل ۾ ويهي ڏسڻ جي جاءِ، کڙڪي، جارو، جاريدار چيرو
* [سن: جال + اڪش + ڪ]
'هيٺئون اُنَ جي هيٺ تو جنهجي جهروڪن ۾' (شاهه/ مارئي)

• **جَهروڪَ ج جَهروڪُون**: [ا - مث] ڪُن
* جهنڊ،
* غار
* [س/ڪوهه]

• **جَهروڪو ج جَهروڪا**: [ا - مذ] جهروڪ
* جهوپڙو، ڪچو گهر

• **جَهرون**: [ا - مذ] ترار تي سون يا چانديءَ چاڙهڻ لاءِ اُڪريل چٽ، گل يا نقش

• **جَهرِي**: [ا - مث] خارش
* [س/ٿ]

• **جَهرِي ج جَهرِيُون**: [ا - مث] وَڏ، ڪانچو
* جبل تان هيٺ لهندڙ پاڻيءَ جو وهڪرو
* سمند جي تري ۾ ڪاڏيون (Creeks)
'جهرِيون جهاڳي آيا، ڪارونپار ڪنن' (شاهه/سريراڳ)
* دروازي يا دريءَ وغيره جي طاقن ۾ جي بيهڻ لاءِ ٺاهيل ڪانچو، اڪوتو
* دِلي وغيره جي ٻيهر
* [س/ٿ]
* ڪورين جي اصطلاح ۾ ڪنگيءَ جي بيهڻ وارو ڪانچو
* ٻڪري يا ڍِڳي وغيره جو هڪ رنگ
* [س/ڪوهه]

– **جَهرِي ٻَرِي**: [ا - مث] ٻڪريءَ ٻڪريءَ جو هڪ قسم (ٻنڌ تي ڪارا ۽ اڇا ٽڪا، سِنگ ننڍا ۽ وٽيل، ڏاس وڏي، ٿڻ ڊگها، ننڪرن ڊگهيون، پچ تي وار تمام گهڻا)

– **جَهرِي رَندو/ جَهرِيندو**: [ا - مذ] هڪ واڍڪي اوزار جو نالو (جيڪو طاقن ۾ اڪوتا ٺاهڻ جي ڪم اچي)

• **جُهرِي ج جُهرِيُون**: [ا - مذ: هميشہ جمع طور ڪتب ايندڙ لفظ] جهري تي پيل گهنجَ (ڪراڙپ سبب)

• **جَهڙ ج جَهڙُون:** [ا - مث] هَلڻ ۾ پيرن جي وچڙڻ سبب مُرئي ۾ لڳل ڌڪ

* [س/ل]
* رَهڙ
* ڌمڪي، ترڙي، چڙپ
* پاڙ
* [س/ڪوھ]

– **جَهڙ ڪڍڻ:** [اصطلاح] ڌَپ ڪڍڻ. ترڙي ڪڍڻ

* ڌمال چاڙهڻ
* [س/ڪوھ]
* ترڙي مِلائڻ

– **جَهڙُون هڻڻ:** [اصطلاح] ڪر ڪرو هڻڻ (گهوڙي کي)

• **جُهڙُ ج جُهڙ:** [ا -مذ] آسمان جو ڪڪرن سان ڇانئجڻ واري حالت. اڱم، ڪڪر، بادل، ميگهه، ڪڪرن جي ڇانءِ

'جَنڊ لڙهي لُس ليٽ ۾، جهاڳي جهڙ جي جهاڳ' (شيخ اياز)

• **جُهڙالو ج جُهڙالا:** [ا -مذ] جُهڙ واري حالت. جُهڙ. ميگهه ملهار

* جُهڙ جي خوشگوار موسم ۾ تيار ڪيل کاڌو (مٺيهت، پلاءُ وغيره)
* خوشيءَ جو وقت

– **جُهڙالو ڪرڻ:** [اصطلاح] خوشي ڪرڻ. خوشي ملهائڻ

* جهڙ واري ڏينهن ڪجهه چڱو چوکو رڌڻ

– **جُهڙالِي ڪرڻ:** [اصطلاح] جهڙالو ڪرڻ

* [س/ات]

– **جُهڙُ جهور:** [ا - مث] زوردار جهڙ. گهاٽو جهڙ

'اڄ رِجُهڙُ جهور وهي، بهر ڪڪر نہ ڪو' (شاھ/مارئي)

– **جُهڙِ ڦُڙ:** [ا - مث] جُهڙَ ۽ مينهَن پوڻ جي حالت. برسات. بارش. مينهوڳي، ملهار. بارش جي موسم

'جُهڙ ڦڙ جِت پِرين، اُتِ اُڏيائون پکا' (شاھ/مارئي)

– **جُهڙُ ڪرڻ:** [اصطلاح] ٺهر ڪرڻ. ميگهه ملار ڪرڻ

* ڪِاٽن واري جو پڌن وارن تي ڇانئجي وڃڻ

• **جَهڙپ ج جَهڙپُون:** [ا -مث] حملو. ڪاھ. هلان

'جُنين جي جهڙپ، هالي هنڌان نہ چري' (شاھ/سورٺ)

* هوا جو لوڏو يا جهوٽو. جهپيٽ
* اثر (ڪنهن دوا جو)
* جِن وغيره جو پاڇو
* سيءُ
* جهولي وغيره جي سَٽ
* جَهٽ. جَهپ. لامارو

– **جَهڙپ آچڻ:** [اصطلاح] لوڏو اچڻ. جهپيٽ اچڻ

* سيءُ يا جهولي وغيره جي سَٽ اچڻ
* بيماريءَ جو اثر ٿيڻ

– **جَهڙپ لڳڻ:** [اصطلاح] بيماريءَ جو اثر ٿيڻ

* جِنَ ڀُوتَ وغيره جو پاڇو پوڻ

– **جَهڙپڻُ:** [مص -فعل متعدي] جَهپ هڻڻ. لامارو هڻي کسڻ. جهٽڻ

* ڪوشش ڪرڻ
* ٻکو ڪاهڻ. وڍڻ (پند)
* ڌڪ هڻڻ. حملو ڪرڻ
* [مص] جَهڙپڻ
* [امر] جَهڙپ
* [مضارع] جَهڙپيان (ج) جَهڙپيُون، جَهڙپين (ج) جَهڙپيو، جَهڙپي (ج) جَهڙپين
* [زمان حال ناهي لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] جَهڙپي ٿو (ج) جَهڙپين ٿا
* [حال مث] جَهڙپي ٿي (ج) جَهڙپين ٿيون
* [ماضي] جَهڙپيو (ج) جَهڙپيا
* [ماضي مث] جَهڙپي (ج) جَهڙپيون
* [مستقبل] جَهڙپيندو (ج) جَهڙپيندا
* [مستقبل مث] جَهڙپيندي (ج) جَهڙپينديون
* [اسم مفعول] جَهڙپيل

• **جَهڙپُ ج جَهڙپَ:** [ا - مذ] جهٽ. جهپ. لامارو
* حملو
• **جَهڙِڪڻُ:** [مص - فعل لازمي] ٻرڻ. ٻڙڪا ڪرڻ
* [س/ل]
* [جَهڙڪيس جَهڙڪيا، جَهڙڪي، جَهڙڪيُون، جَهڙڪندس جَهڙڪندا، جَهڙڪندي، جَهڙڪنديُون، جَهڙڪيَل]
• **جَهڙِڪو ج جَهڙِڪا:** [ا - مذ] ڄڀي
* جيبٽ
* رَهڙ. ڏمڪي
* وڏو لوڏو
'ويندي ساهڙ سامهان جهولَ ڏِنس جهڙڪا' (شاهه/سهڻي)
• **جَهڙِڳَ:** [ا - مث] ٿڪائي. وارو وار
'بايد' ويربند ڪي، دنايي مون دڙڳ.
ٺراڻي جهونيون جهڙڳ. ته به ڪنيروجي خدا آباد ڪي' (بايد)
• **جَهڙِڳُ ج جَهڙِڳَ:** [ا - مذ] ڄڀي
– **جَهڙِڳائِڻُ:** [مصدر 'جَهڙڳڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] ٻارائِڻ. ٻڙڪارائڻ. جلارائڻ
* [جَهڙڳيس جَهڙڳندس جَهڙڳيَل]
– **جَهڙِڳڻُ:** [مص - فعل لازمي] زور سان ٻرڻَ. باهِ جو ٻڙڪا ڪرڻ
* [جَهڙڳيس جَهڙڳيا، جَهڙڳي، جَهڙڳيُون، جَهڙڳندس جَهڙڳندا، جَهڙڳندي، جَهڙڳنديُون، جَهڙڳيَل]
– **جَهڙِڳو ج جَهڙِڳا:** [ا - مذ] ڄڀي. ٻيڙ
– **جَهڙِڳا هَڻڻ:** [اصطلاح] باهِ جو تيز ٿيڻ. ٻڙڪا کائڻ
* فساد مچڻ
– **جَهڙِڳو ڪرڻ:** [اصطلاح] ٻيڙ ڪرڻ. مچ ڪرڻ
• **جَهڙڻُ:** [مص - فعل متعدي] هڻڻ. مارڻ
* ڏنگڻ
* ٽِڪو ڊوڙائڻ. ٽِڪو ڪاهڻ
* ٽِڪو ڪيڻ
* ڪُرڻ
* وجهلڻ
* لُوهڻون ڏيڻ
'لکن سِر لطيف چئي، مَنڊَ جهيڙي ۽ جَهڙي' (شاهه/سسئي آبري)
* [مص] جَهڙڻ
* [امر] جَهڙ
* [مضارع] جَهڙيان (ج) جَهڙيُون. جَهڙين (ج) جَهڙيو. جَهڙي (ج) جَهڙِين
* [زمان حال ناقص لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراري لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] جَهڙي ٿو (ج) جَهڙِين ٿا
* [حال مث] جَهڙي ٿي (ج) جَهڙِين ٿيون
* [ماضي] جَهڙيو (ج) جَهڙيا
* [ماضي مث] جَهڙي (ج) جَهڙيُون
* [مستقبل] جَهڙندو (ج) جَهڙندا
* [مستقبل مث] جَهڙندي (ج) جَهڙنديُون
* [اسم مفعول] جَهڙيل
• **جَهڙو ج جَهڙا:** [صفت - مذ] ٻليءَ جي اکين سان مشابهت رکندڙ اکين وارو. جهرو. شيرو. شِمرو
• **جَهڙِي ج جَهڙِيُون:** [ا - مث] هوا يا مينهن جي تک يا ڀيهڪ. جَٽ. ڦِٽ. ڇينٽ
– **جَهڙِي لائي ڏيڻ:** [اصطلاح] مٿو کائڻ. تنگ ڪرڻ
• **جُهڙِي ج جُهڙِيُون:** [ا - مث] جهڙالي موسم. مينهوڳي. مينهن پوڻ جو وقت
– **جُهڙِي ڦُڙِي:** [ا - مث] مينهوڳيءَ جي حالت. مينهوڳي. مينهن. برسات. بارش
• **جَهڪَ ج جَهڪُون:** [ا - مث] مِٽيءَ وارو طوفان. هوا جو سخت جهوٽو (جنهن سان ڌوڙ تمام گهڻي اُڏامي). آنڌاري. تمام ٽِڪو واءُ. واچ. طوفان
* ٻَڪ. ٻڪواس. لباڙ. ٻخي
* [صفت] ٻڪ ڪندڙ. ٻڪواسي
* ٻوڙهي. ڪَراڙي. گهڻو ڳالهائيندڙ ڪراڙي عورت

– **جَهڪَ تي لَڳڻ:** [اصطلاح] مَرَ جڏ تي لڳڻ. ٻچر نہ ڇڏڻ. ڪنهن ڳالهہ لاءِ هر هر چوڻ. گهڻو ستائڻ

– **جَهڪَ مچائي ڏيڻ:** [اصطلاح] ساڳي ڳالهہ لاءِ هر هر چوڻ. گهڻو چوڻ

• **جِهڪَ ج جِهڪُون:** [ا - مث] جهڪائي. هيٺاهين. نشيب

* هيٺاهين زمين. تراڻي

– **جِهڪائي ج جِهڪائِيُون:** [ا - مث] هيٺاهين لاهي. ڏنگ

– **جِهڪِي ج جِهڪِي:** [صفت] ٻَجي هئندڙ. ٻَڪ ڪندڙ

• **جِهڪُ ج جِهڪَ:** [ا - مذ] ڇٻ. ڇڳهہ

* ونگ. ور

– **جِهڪائِڻُ:** [مصدر 'جِهڪڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] هيٺ ڪرائڻ

* ڏنگ ڪرائڻ. موڙائڻ

* [جِهڪيو جِهڪندو جِهڪيل]

• **جُهڪَ:** [ا - مث] هيٺاهين

* ڪٻ. گَڏ

* لِڪ. چَپ

• **جَهڪاجَهڪُ:** [ظرف] يڪدم. ٺهہ پهہ. جَهٽ پَٽ

• **جَهڪاڻِ / جَهڪائِي:** [ا - مث] گهٽتائي. ڏيمائي

* موڙي. ٿِلت. ڪمي. اڻاڻ

* روشني يا سونهن جي گهٽتائي

* مرڳائي

* جهونائي

– **جَهڪائِجڻ:** [مصدر 'جَهڪائڻ' جو فعل مجهول] ڪمزور ٿيڻ. جهونو ٿيڻ. گهٽجڻ (روشني، طاقت ۽ سونهن جو)

* [جَهڪايو. جَهڪائبو جَهڪايل]

– **جَهڪائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] جهڪو ڪرڻ. گهٽائڻ. گهٽ ڪرڻ. ڊرو ڪرڻ

* ٻڪ ٻڪ ڪرائڻ. ٻجي هڻائڻ. چيڙائڻ

* [مص] جَهڪائڻ

* [امر] جَهڪاءِ

* [مضارع] جَهڪايان (ج) جَهڪايُون. جَهڪائين (ج) جَهڪايو. جَهڪائي (ج) جَهڪائِين

* **[زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]**

* [حال] جَهڪائي ٿو (ج) جَهڪائِين ٿا

* [حال مث] جَهڪائي ٿي (ج) جَهڪائِين ٿيون

* [ماضي] جَهڪايو (ج) جَهڪايا

* [ماضي مث] جَهڪائي (ج) جَهڪايُون

* [مستقبل] جَهڪائيندو (ج) جَهڪائيندا

* [مستقبل مث] جَهڪائيندي (ج) جَهڪائينديُون

* [اسم مفعول] جَهڪايل

• **جُهڪائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] هيٺ ڪرڻ (مٿو يا اکيون)

* نِوڙڻ. نِمائڻ

* ڪمزور ٿيڻ. ڏونڊڙو ٿيڻ

* توجهہ ڏيڻ

* وِهارڻ. هَٽائڻ

* ماري مچائڻ. آڙ مچائڻ

* [مص] جُهڪائڻ

* [امر] جُهڪاءِ

* [مضارع] جُهڪايان (ج) جُهڪايُون. جُهڪائين (ج) جُهڪايو. جُهڪائي (ج) جُهڪائِين

* **[زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]**

* [حال] جُهڪائي ٿو (ج) جُهڪائِين ٿا

* [حال مث] جُهڪائي ٿي (ج) جُهڪائِين ٿيون

* [ماضي] جُهڪايو (ج) جُهڪايا

* [ماضي مث] جُهڪائي (ج) جُهڪايُون

* [مستقبل] جُهڪائيندو (ج) جُهڪائيندا

* [مستقبل مث] جُهڪائيندي (ج) جُهڪائينديُون

* [اسم مفعول] جُهڪايل

– **جُهڪائي وِجَهڻ:** [اصطلاح] نمائي وجهڻ
* زور سان ڪا ڳالهه مڃائڻ. آڻ مڃائڻ

• **جَهڪڪو:** [ا - مذ] هل. گوڙ. غوغا. شور
* [س/ڪوهه]

• **جَهڪَل:** [صفت - مث] ڏبري. اَبري (جوپائي)
* [س/ڪوهه]

• **جُهڪڻ:** [مص - فعل لازمي] نوڙڻ. ڪبو ٿيڻ. ٻوٽڙو ٿيڻ
* توجهه ڏيڻ
* هڪ پاسي لاڙو رکڻ. پاسيرو ٿيڻ. ڏنگو ٿيڻ
* ڌوبين جي اصطلاح ۾ ڪپڙي کي مَنڻ
* [جهڪيو، جهڪيا، جهڪي، جهڪيون، جهڪندو، جهڪندا، جهڪندي، جهڪنديون، جهڪيل]

– **جُهڪِي ويهڻ:** [اصطلاح] سنئون سڌو نه ويهڻ، نِهي جُهڪِي ويهڻ
* اَدب، احترام ۾ ويهڻ

• **جُهڪِڻُو ج جُهڪِڻا:** [ا - مذ] اُهو جانور جيڪو هلڻ وقت ڪنڌ ڪري. گهڪِبر
ضدي. هوڏي

• **جَهڪو ج جَهڪا:** [صفت - مذ] گهٽيل (زور، حسن يا قيمت ۾)
* گهٽ. ڪسو
* ڦرو. ڦڪو
* هلڪو (رنگ)
ضعيف. ڏبرو. هيڻو. ٿڪل
* هيڻاهون. نميل. لاهه وارو
* [ا - مذ] ويڙهه
* [س/ڪوهه]
* وٽن جو جهڪِٽو
* وسن واري هيناهين زمين
* جهوٽو (هواجو)

– **جَهڪو ٿيڻ:** [اصطلاح] گهٽ ٿيڻ. گهٽجڻ (زور)
جهڪو ٿيو جوڀن جانب جي ته جمال سين (شاهه)
* لهي وڃڻ (رنگ)
* ڪومائجڻ

– **جَهڪو ڪرڻ:** [اصطلاح] گهٽ ڪرڻ. گهٽائڻ
* تعض رکڻ. مڙائڻ

• **جِهڪو ج جِهڪا:** [صفت - مذ] لُڙيل. نميل. هيناهون ڏنگو. ڪبو. گنڪو

• **جُهڪو ج جُهڪا:** [ا - مذ] وڻن جو جهڪِٽو
* [س/ل]

• **جَهڪوٽ ج جَهڪوٽ:** [صفت] پوڙهو. ڪراڙو. جهور
* [س/ڪوهه]
* [مث: جهڪوٽ ج جهڪوٽيون]

• **جَهڪور ج جَهڪورون:** [ا-مث] سخت برسات. لاڳيتو مينهن
* جهڙ، شغل. تماشو
* [س/ل]
* مارَ ڪُٽ
* گهٻي
* [س/ٿ]
* تمام گهڻو ڪائڻ. پيٽ ڀرڻ

– **جَهڪور پَٽڻ:** [اصطلاح] مينهن جو ساندهه وسڻ

– **جَهڪور ڪڍڻ:** [اصطلاح] گهڻي ماني کائڻ. مانيءَ کي چڱي ست ڪڍڻ

– **جَهڪور لائڻ:** [اصطلاح] چانئجي وڃڻ (راڳ وغيره جي محفل ۾)
* مينهن جو لڳاتار وسڻ

• **جِهڪوڙڻ:** [مص - فعل متعدي] چِڪڻ. چڪي ٻڌڻ
* [س/ات]
* [مص] جِهڪوڙڻ
* [امر] جِهڪوڙ
* [مضارع] جِهڪوڙيان (ج) جِهڪوڙيون. جِهڪوڙين (ج) جِهڪوڙيو. جِهڪوڙي (ج) جِهڪوڙين

* [زمان حال ناھن لاء معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريه لاء 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گڏيا آهن]
* [حال] جهڪرڙي ٿو (ج) جهڪرڙين ٿا
* [حال مت] جهڪرڙي ٿي (ج) جهڪرڙين ٿيون
* [ماضي] جهڪرڙيو (ج) جهڪرڙيا
* [ماضي مت] جهڪرڙي (ج) جهڪرڙيون
* [مستقبل] جهڪرڙيندو (ج) جهڪرڙيندا
* [مستقبل مت] جهڪرڙيندي (ج) جهڪرڙينديون
* [اسم مفعول] جهڪرڙيل

• **جُهڪِي ج جُهڪِيُون:** [ا - مت] ننڍڙن وڻن جو ويڙهه
* [س/ڪوهه]

• **جَهڳَرَ/جِهڳَرَ:** [ا -مت] سارين جي فصل ۾ مال چرڻ جي حالت، پيلاڙو/پيلهڙو
* [س/ٿ]

• **جِهڳِ:** [ا - مت] گجي، قيڻ، گف
* ٻڪ، ٻڪواس، ٻڄي

• **جَهڳِ:** [ا - مت] اجايو وات ڪرڻ واري حالت، ٻڄي، لباڙ، ٻڪ
* [س/ل]
* ولوڙ، جهوڳ، لٻ، ڏ ڏ ولوڙڻ واري حالت

• **جُهڳارَڻُ:** [مص - فعل متعدي] جهڳڻ، لٻڻ، ولوڙڻ
* [لس]
* [مص] جهڳارڻ
* [لس] جهڳار
* [جهڳاريو جهڳاريندو جهڳاريل]

• **جُهڳِتو ج جُهڳِتا:** [ا - مذ] وڻ جي ٽارين جو گهاٽو ميڙ، وڻن جو ميڙ
* ٻج جي ٻجاڙيء وارو وارن جو منجو
* ڪِن ۽ شين جو منجو

• **جِهڳِ جِهڳِ:** [ا - مت] زباني تڪرار اجايو بحث مباحثو، بحث برائي بحث، اجائي گفتگو، بيسود ڳالهيون، بي اصول ٻاتيون

– **جِهڳِ جِهڳان:** [ا - مت] زباني تڪرار، بحث مباحثو، بيسود گفتگو، نه نبرڻ جوڳو اجايو بحث

– **جِهڳِڻُ:** [مص -فعل لازمي] سوال جواب ڪرڻ، گفتگو کي ڊگهو ڪرڻ، دليل ڏيڻ، بحث مباحثو ڪرڻ
* ٻڪ ٻڪ ڪرڻ
* [جهڳيو، جهڳيا، جهڳي، جهڳيون، جهڳيندو، جهڳيندا، جهڳيندي، جهڳينديون، جهڳيل]

• **جَهڳِرو/جَهڳِڙو:** [ا - مذ] ڳپ يا ننڍي پاڻيء مان هلڻ لاء لاڪڙ وجهي بنايل رستو
* واهه يا ڪڙئي جي پاڻيء کي روڪڻ لاء واهه يا ڪڙئي جي پيٽ ۾ گاهه ٽارا يا ڪاٺيون وجهي ڏنل ٻنڌو

• **جَهڳَڙ:** [ا -خاص] هڪ ذات جو نالو

• **جَهڳَڙُ ج جَهڳَڙَ:** [ا - مذ] باز پکيء جو هڪ قسم
* [صفت] اجايو لڙ ڪندڙ، گهڻو ڳالهائيندڙ، ٻڪواسي

– **جَهڳَڙُ ٿيڻ:** [اصطلاح] گهڻو ڳالهائو ٿيڻ
* اجايو تڪرار ڪرڻ

• **جَهڳِڙا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **جَهڳِڙو ج جَهڳِڙا:** [ا - مذ] جهيڙو، فساد، رڳڙو، مانڌاڻ
* بحث، تڪرار، مقابلو

– **جَهڳِڙائي:** [صفت] جهيڙو يا جهڳڙو ڪندڙ، جهيڙني، فسادي، جهڳڙي وارو، جهيڙاڪ، جهڳڙيلو

– **جَهڳِڙَڻُ:** [مص -فعل متعدي] وڙهڻ، جهيڙو ڪرڻ، جهڳڙو ڪرڻ، مانڌاڻ مچائڻ
* [مص] جهڳڙڻ
* [لس] جهڳڙ
* [جهڳڙيو جهڳڙندو جهڳڙيل]

• **جُهڳِلُ:** [ا - مذ] مجلس
* دعوت، ولمو، شاديء جي دعوت

• **جُهڳِلِي ج جُهڳِلِيُون:** [ا- مث] زيور جو هڪ قسم

• **جَهڳِمَڳِ:** [ا- مث] چمڪو، چلڪو، تجلو، جهرڪو، رونق، روشني، جهرمر

※ جنسار، سينگار، تمڪو

– **جَهڳِمَڳِيو:** [صفت] روشن، چمڪندڙ، چلڪيدار، چمڪو، چلڪو، تجلو، جهرڪو، رونق، روشني، جهرمر

※ [سن: جگمَ]

• **جَهڳَڻُ:** [مص - فعل متعدي] مارَ ڏيڻ، جهڳوڙ، گُجهي مار ڏيڻ

※ [س/ڪوهه]

※ [مص] جَهڳِڻُ

※ [لس] جَهڳِ

※ [جَهڳيو، جَهڳيندو، جهڳيل]

• **جُهڳَڻُ:** [مص - فعل متعدي] وِلوڙڻ

※ چاچولڻ

※ پاڻي وغيره ۾ هٿ وجهي خراب ڪرڻ، لُبڻ

※ جهوڳڻ، جهاڳوڙڻ

※ [س/ڪوهه]

※ [مص] جُهڳَڻُ

※ [لس] جُهڳ

※ [جُهڳيو، جُهڳندو، جُهڳيل]

• **جُهڳو ج جُهڳا:** [ا- مذ] بونگو، جهوپڙي، ڪکائون گهر، گهر، مڪان

※ رڄ جو هڪ قسم (جو پيشڪير جيڏو ٿئي، مهاڻا ان کي ٽونئين تي رکي پاڻيءَ ۾ اڇلائيندا آهن)

– **جُهڳو جَهڙِ ٿِيڻُ:** [اصطلاح] بونگو پينگ ٿيڻ، سڀ ڪجهه ناس ٿيڻ، اگر تگر چٽ ٿيڻ، نقصان پهچڻ، گهر برباد ٿيڻ

• **جَهڳوڙَ/جَهڳوڙَ:** [ا- مث] پاڻيءَ ۾ ڪپڙي کي چاچول، مناڙ

※ لَٽنِ مُڪنِ وغيره سان مار

※ پيچ، چٽ

※ ولوڙڻ

– **جَهڳوڙ ڪيڻ:** [اصطلاح] ڏاڍي مار ڪيڻ، لٽن مڪن سان پيچ ڪيڻ

– **جَهڳوڙَڻُ/جَهڳوڙَڻُ:** [مص - فعل متعدي] سوڍا يا ڪارِ جي پاڻيءَ ۾ ڪپڙو مهٽڻ، مناڙڻُ، چاچولڻ

※ وِلوڙڻ

※ لتن سان مار ڏيڻ

※ [مص] جَهڳوڙَڻ

※ [لس] جَهڳوڙ

※ [جَهڳوڙيو، جَهڳوڙيندو، جَهڳوڙيل]

– **جَهڳوڙي ڇڏڻ:** [اصطلاح] لَتنِ سان لتاڙي ڇڏڻ، ڏاڍي مارَ ڏيئي بي حال ڪري ڇڏڻ

• **جَهڙِڳي ج جَهڙِڳيُون:** [ا- مث] بَڪَ، بڪواس، بَخِي، وِڦَل، بَهوڙ، اَجايو ڳالهائڻ

※ [س/ل]

• **جُهڳِي ج جُهڳِيُون:** [ا- مث] جهوپڙي، بونگِي، ننڍڙو گهر

'جُهڳِي اسان جي ڳَڳَن ۾ٽن جي، نظر اٿهيءَ ۾ بہ دشمن جي'
(سرڪش سنڌي)

※ منڍيئڙو

• **جَهڳِيا:** [ا- خاص] هڪ ذات جو نالو

※ [س/ڪوهه]

• **جَهلَ ج جَهلُون:** [مصدر 'جهلڻ' مان اسم] روڪ، رَنڊَڪَ، پڪڙ، گرفت

※ پل، منع، ممانعت، بندش

※ آڏ، آڏر

※ پرهيز، ڪِري، رَڪَ

※ برداشت، سَهَپ

※ شڪار واسطي وڻ جي ڏارن تي ٻڌل پينگهي مثل جهولي، ڪَڏِتو

※ پاپرو جهنگ

※ چوپائي مال جي روڪ لاءِ ناهيل واڙو

※ جنڊيءَ ۾ ڪَتل لوهه جي سيخ

※ اُها ٻڪري، جيڪا لَڳ يا ٻوڪ نہ ڪري

※ اُها ڪاني، جيڪا تيڪ لاءِ ضم اچي

– جَهلائِڻُ: [مصدر 'جهلڻ' مان متعدي بالواسطہ] منع ڪرائڻ، روڪائڻ
• گرفتار ڪرائڻ، پڪڙائڻ
• قابو ڪرائڻ
• [جَهليو جَهليندو جَهليل]

– جَهلَ پَچَڻ: [اصطلاح] باگين جي اصطلاح ۾ نہ ڦرڻ واري چوپائيءَ جي سار ۾ هٿ وجهي روڪ ڪندڙ پڙدو، ڦاڙي ڇڏڻ
• پرهيز ختم ڪرڻ، رڪ ٽوڙڻ

– جَهلَ پَلَ: [ا - مث] منع، ممانعت، روڪ، بندش، رڪاوٽ

– جَهلِجَڻُ: [مصدر 'جهلڻ' جو فعل مجهول] قيد ٿيڻ، گرفتار ٿيڻ، پڪڙجڻ
• قابو ٿيڻ
• ولجڻ (بيماريءَ وغيره ۾)
• [جَهليو جَهليو جَهليل]

– جَهلِجي وَڃڻ: [اصطلاح] گرفتار ٿي وڃڻ، بندجي وڃڻ
• سوگهو ٿي وڃڻ، هٿيڪو ٿي وڃڻ
• اغوا ٿي وڃڻ
• ڦاسي وڃڻ، بيزار ٿي وڃڻ (بيماريءَ مان)

– جَهلڻُ: [مص - فعل متعدي] جهلي بيهڻ، ڪَني بيهڻ
• منع ڪرڻ، روڪڻ، باز رکڻ
• پلڻ، روڪ وجهڻ
• وٺڻ، هٿ ۾ ڪرڻ
• پڪڙڻ، گرفتار ڪرڻ
• سهڻ، برداشت ڪرڻ، ڀوڳڻ
• ٽيڪو ڏيڻ، همراهي ڪرڻ
• جٽاءُ ڪرڻ، پائدار ٿيڻ
• [مص] جهلڻ
• [امر] جهل
• [مضارع] جهليان (ج) جهليون، جهلين (ج) جهليو، جهلي (ج) جهلين
• [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گڏيا آهن]
• [حال] جهلي ٿو (ج) جهلين ٿا
• [حال مث] جهلي ٿي (ج) جهلين ٿيون
• [ماضي] جهليو (ج) جهليا
• [ماضي مث] جهلي (ج) جهليون
• [مستقبل] جهليندو (ج) جهليندا
• [مستقبل مث] جهليندي (ج) جهليندِيون
• [اسم مفعول] جهليل

– جَهلُون پائِڻُ: [اصطلاح] روڪ يا منع ڪرڻ
آڪين ڪي آئون، جان ڪي جهلُون پائيان' (شاهہ)
• پردا چاڙهڻ

– جَهلِيَلُ ج جَهلِيَلَ: [صفت] گرفتار ٿيل، قيدي
• اَغوا ٿيل، مغوي، يرغمال ٿيل
• ڪِريءَ طور منع ٿيل (معالج پاران کاڌو وغيره)

• **جَهلُ ج جَهلَ:** [ا - مذ] ڍِڳهي تاجيءَ جو حصو
• [ا - خاص] گاهہ جو هڪ ننڍو ٻوٽو (جنهن جو ساڳ ٻنسائي ٻاجيءَ طور استعمال ڪيو ويندو آهي، علاج طور بہ ڪتب اچي)
• [س/ٿ]

• **جِهلَ/ جِهلُ:** [ا - مث] ٻوٽي جو هڪ قسم (ڪبڙ جهڙو ٿئي، هن جا ڏنڊڻ سنا ٿين)
• [پرا: جِهل، سن جِهلِي]
'ڏنڊڻ ڏيرين جِهل دا، منهن وتئي ڪلدا'
• گاهہ جو هڪ قسم

• **جُهلَ ج جُهلُون:** [ا - مث] غاشيو، بالاپوش
• سينگار لاءِ گهوڙي يا اُٺ وغيره جي پٺيءَ تي وجهڻ جو هڪ ڪپڙو (جيڪو هيٺ تي لڙڪندو آهي)، پرتن پريل رنگين ٽڪرين سان ڪپڙو جو اُٺ، ڍڳي وغيره تي پٺي ڍڪڻ خاطر وجهجي
• ڍڪ (ڪپڙي جو)
• پٿراڻي
• [س/ڊاڻڪي]
• وِهاڻي وغيره جي چو
• [س/ٿ]

• جُهلائِڻُ: [مص - فعل متعدي] لوڏڻ، جهولڻ
٭ [س/ل]
٭ [مص] جُهلائڻ
٭ [امر] جُهلاءِ
٭ [مضارع] جُهلايان (ج) جُهلايُون، جُهلائين (ج) جُهلايو
جُهلائي (ج) جُهلائِين
٭ [زمان حال ناهي لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراري لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گڏبا آهن]
٭ [حال] جُهلائي ٿو (ج) جُهلائِين ٿا
٭ [حال مث] جُهلائي ٿي (ج) جُهلائِين ٿيون
٭ [ماضي] جُهلايو (ج) جُهلايا
٭ [ماضي مث] جُهلائِي (ج) جُهلايُون
٭ [مستقبل] جُهلائيندو (ج) جُهلائيندا
٭ [مستقبل مث] جُهلائيندي (ج) جُهلائينديُون
٭ [اسم مفعول] جُهلايَل

• جَهلِري: [ا - مث] رِلِيءَ جو مٿيون پڙ
٭ [س/ات]

• جَهلَڪَ: [ا - مث] سٽ يا ڌاس وغيره ڪٽڻ جو اوزار (ڪاٺيءَ جي ڳِلي آهي، جنهن کي ڦيرائڻ سان ٽند تي وٽ چڙهي ٿو)

• جَهلَڪَ: [ا - مث] چمڪو، چِلڪو، چمڪاٽ، تجلو، روشني، رونق
٭ ديدار، درشن
٭ پري کان ڏسڻ
٭ [پرا: جهلڪ، سن: جهل + ڪر]

– جَهلڪا ڏيڻ: [اصطلاح] چمڪڻ، تجلي ڏيڻ، رونق ڏيکارڻ

– جَهلِڪڻُ: [مص - فعل لازمي] جهرڪڻ، چمڪڻ، چلڪڻ، چمڪاٽ ڪرڻ، تجلا ڪرڻ، جهرمر ڪرڻ
٭ [جَهلڪيس جَهلڪيا، جَهلڪِي جَهلڪِيُون، جَهلڪندس جَهلڪندا، جَهلڪندِي، جَهلڪنديُون، جَهلڪيَل]

– جَهلِڪڻو ج جَهلِڪڻا: [صفت] چمڪو ڏيندڙ، چمڪڻو، تجلو ڪندڙ، جهرڪڻو

– جَهلِڪو ج جَهلِڪا: [ا - مذ] چمڪو، تجلو، جلوو

• جَهلِڪارَ: [ا - مث] هوا جو جهوٽو
٭ لوڏو (وڻڻ جو)
٭ [س/ات]

• جُهلڪو ج جُهلڪا: [ا - مذ] واءَ جو جهوٽو
٭ لوڏو، جهٽڪو
٭ وڃڻي سان هوا جو لوڏو

– جُهلڪو ڏيڻ: [اصطلاح] نڪ کي موڙو ڏيئي نخري جو اظهار ڪرڻ
٭ نَقل ڪرڻ، اَهل ڪرڻ

• جَهلِڻُ ج جَهلِڻَ: [ا - مذ] ناڙ ۾ ڪم ايندڙ هڪ ڪاٺ (جيڪو ڪوهاڙي جي منهن تي رکيو آهي، ناڙ جو سمورو بار هن ڪاٺ تي ٿيندو آهي)

• جِهلَڻُ: [مص - فعل لازمي] وِهنجڻ
٭ [س/ٿ]
٭ [جِهليس جِهليا، جِهلِي، جِهليُون، جِهلَندس جِهلَندا، جِهلَندِي، جِهلَنديُون، جِهليَل]

– جِهلِڻو: [ا - مذ] وِهنجڻ خانو، غسلخانو، تڙ ڪرڻ جي جاءِ
٭ [س/ٿ]

• جُهلَڻُ: [مص – فعل لازمي] لُڏڻ، جهولڻ (پينگهه ۾)، لاڏ سان جهولي اچڻ

'سدا وسين ترن ساگرا، تو مٿي محمد مير
تو ۾ جهلنديون جهالر ونديون مليو ميت ملير' (ميون شاهه عنايت)

٭ [جُهليس جُهليا، جُهلِي، جُهليُون، جُهلَندس جُهلَندا، جُهلَندِي، جُهلَنديُون، جُهليَل]

• **جَهلو:** [ا - مذ] روڪَ. آڏ. رَنڊَڪَ. چاڀ
٭ ٽيڪَ. آڏر. سهارو. ٽڇاءُ. جَتا؛
٭ واءِ جو هڪ قسم (جيڪو صحت لاءِ نقصانڪار آهي)
٭ ڪَمنو (مشين جي ڪنهن پرزي کي روڪڻ لاءِ)
٭ وڻن جو جهڳٽو. هڙي
٭ [س/ات]
٭ ڪانڊپو
٭ [س/ل]
٭ اوهه جو ڪير سان پرجڻ جي حالت
٭ [س/ات]
– **جَهلو جَهلو نہ لڳڻ:** [اصطلاح] سلامت رهڻ (هر تڪليف کان). ڪوسو واءُ نہ لڳڻ. ڪو بہ غم يا فڪر نہ ٿيڻ. ڪا بہ تڪليف نہ رَسڻ
٭ [س/ات]
• **جَهلُو ج جَهلُو:** [صفت] جهليندڙ. روڪيندڙ. رنڊيندڙ. ونندڙ. پڪڙيندڙ
• **جَهلِي ج جَهلِيُون:** [ا - مث] ڪاٺَ ۽ ڪپڙي مان ٺهيل وڏو پکو (جيڪو پراڻي زماني ۾ ڇت ۾ ٻڌي ڇڏيو هو ۽ نوڪرن سان ڇڪي هوا پيدا ڪبي هئي)
٭ جَبَل ۾ مينهن جي پاڻيءَ کي روڪڻ لاءِ پٿرن جي آڏ يا بَنڌ
٭ اُٺ جي پٺيءَ تي وجهڻ وارو ڪپڙو. غاشيو
• **جِهلِي ج جِهلِيُون:** [ا - مث] پيٽ جو اندريون باريڪ چمڙو. چمڙي جو سنهون پردو
٭ گوشت جو سنهون تَهہ
• **جَهمَ:** [ا - مث] ڌَمَ. زور. ڌَٻ
٭ لوڏو. ڌڪو
٭ [س/ات]
– **جَهمَ ڏيڻ:** [اصطلاح] زور ڏيڻ. ڌَٻ ڏيڻ
٭ لوڏو ڏيڻ

• **جِهمَ:** [ا - مث] هيٺاهين زمين. جهميل ايراضي. وڏي ترائي. (سنڌ ۾ هيٺاهين زمين وارين مختلف ايراضين جو نالو ڪوٽڙي ۽ جنگشاهي جي وچ واري وڏي ترائي ۾ مدفون هڪ ولي الله جو نالو 'جِهمر پير' ڪوٽڙيءَ ۽ جنگشاهيءَ جي وچ تي هڪ ريلوي اسٽيشن آهي، هتي شيوَ جو مندر بہ آهي)
٭ ڏاڍي مار
• **جُهمُ ج جُهمَ:** [ا - مذ] ويڙهہ. گهاٽي وڻي. جهنڊ
٭ ميڙ
– **جُهمُ ڪرڻ:** [اصطلاح] ميڙ ڪرڻ. گوڙ ڪرڻ. جهمٽو ڪرڻ
• **جِهمائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڏِنگو ڪرڻ
٭ جُهڪائڻ. نمائڻ
٭ ٽِماٽڻ (پاڻيءَ مان)
٭ [س/ل]
٭ پِسائڻ. آلو ڪرڻ
٭ گِهَہ ۾ ترڪرڻ
٭ پڪوان ڪارائڻ. ڪاڙهو ڪارائڻ
٭ [مص] جِهمائڻ
٭ [امر] جِهماءِ
٭ [مضارع] جِهمايان (ج) جِهمايُون. جِهمائِين (ج) جِهمايو. جِهمائي (ج) جهمائِين
٭ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
٭ [حال] جِهمائي ٿو (ج) جِهمائِين ٿا
٭ [حال مث] جِهمائي ٿي (ج) جِهمائِين ٿيون
٭ [ماضي] جِهمايو (ج) جِهمايا
٭ [ماضي مث] جِهمائي (ج) جِهمايُون
٭ [مستقبل] جِهمائيندو (ج) جِهمائيندا
٭ [مستقبل مث] جِهمائيندي (ج) جِهمائينديون
٭ [اسم مفعول] جِهمايل

• **جُهمَٽُ ج جُهمَٽَ:** [ا - مذ] وڻن جو جهڳٽو، ويڙهه. جهنڊ

٭ ڇڳو (ميوي جو)

٭ انبوهه، ميڙ

• **جَهمتا:** [ا - مذ] وارَ، ڇتا، پيندا

٭ [س/ات]

• **جَهمتِڙِي ج جَهمتِڙِيُون:** [صفت - مث] تيز، چالاڪ، سگهڙ

• **جُهمٽو ج جُهمٽا:** [ا - مذ] وڻن جو جهڳٽو، جهمٽ

• **جَهمٽِي ج جَهمٽِيُون:** [ا - مث] بيڙي جو هڪ قسم. ميرن جي دؤر ۾ ميرن حاڪمن لاءِ خاص ٺهيل بيڙي

٭ ڪپڙي جو هڪ قسم

٭ ڳهه جو هڪ قسم (جيڪو ڪنن ۾ پاتو وڃي، واليءَ جهڙو سون يا چانديءَ مان ٺهي)

٭ ننڍڙ، پنڙو

• **جَهمِ جَهمِ / جِهمِ جِهمِ:** [ا - مث] زيورن يا گهنگهرن جو ڇمڪو

٭ اَڪِ جو پَنجڻ ۽ پُورجڻ

٭ بلبَ جو ٻرڻ ۽ وسامڻ

٭ مينهن وَسڻ جو آواز

• **جَهمَرُ ج جَهمَرَ:** [ا - مذ] وڻ جو هڪ قسم

• **جُهمِرِ ج جُهمِرِيُون:** [ا - مث] لوڪ ناچ جو هڪ قسم، خوشيءَ جي موقعي تي هڪ قسم جو عوامي ناچ، ڦيري (هٿن ٻانهن جي چرپر جيله ڏوڙي ڪرڻ ذريعي ٿيندي)

'ڳائيندي وڃ ڏڳ، جُهمريُون هيُون جِنڊڙيءَ' (شيخ اياز)

– **جُهمِرِ وِجَهڻ:** [اصطلاح] خوشيءَ مان نچڻ، ڦيريُون پائڻ

٭ جهيڙو پيدا ڪرڻ

– **جُهمِرِ هَڻڻ:** [اصطلاح] جهمي جهمي نچڻ، ڦيريون پائي نچڻ، ڦيريون ڏيڻ، بيحد خوشيءَ مان نچڻ

– **جُهمِرِيُون هَڻڻ:** [اصطلاح] خوشيون ڪرڻ، ڦيريون پائڻ

٭ جهيڙو ڪرڻ

٭ ٽينگ ٽپا ڏيڻ

• **جُهمَڪُ:** [ا - مذ] وڻ جي ٽارين جي گهاٽاڻ، ڇڳو، جهڳٽو

• **جِهمِڪَ:** [ا - مث] اکين جي ڇنڀ

٭ روشنيءَ جو آواز

– **جِهمڪائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] اکيون ڇنڀڻ

٭ روشاڻڻ

٭ [مص] جِهمڪائڻ

٭ [امر] جِهمڪاءِ

٭ [مضارع] جِهمڪايان (ج) جِهمڪايُون، جِهمڪائين (ج) جِهمڪايو، جِهمڪائي (ج) جِهمڪائين

٭ **[زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]**

٭ [حال] جِهمڪائي ٿو (ج) جِهمڪائين ٿا

٭ [حال مث] جِهمڪائي ٿي (ج) جِهمڪائين ٿيون

٭ [ماضي] جِهمڪايو (ج) جِهمڪايا

٭ [ماضي مث] جِهمڪائي (ج) جِهمڪايُون

٭ [مستقبل] جِهمڪائيندو (ج) جِهمڪائيندا

٭ [مستقبل مث] جِهمڪائيندي (ج) جِهمڪائينديُون

٭ [اسم مفعول] جِهمڪايل

– **جِهمِڪڻُ:** [مص - فعل متعدي] اکيون ڇنڀڻ

٭ روشن

٭ [مص] جِهمِڪڻ

٭ [امر] جِهمِڪ

٭ [جِهمڪِيو، جِهمڪندو، جِهمڪيل]

• **جَهمڪڻ:** [مص - فعل لازمي] نظر نظر سان ملائڻ وقت اکين جو وڏيڪ روشن ٿيڻ، چمڪڻ

آڪرين آڙٿي، وِڏو ڦاسائي، جهمڪڻ لائي جهڪور' (دريا خان)

٭ [جَهمڪيو، جَهمڪيا، جَهمڪِي، جَهمڪِيُون، جَهمڪندو، جَهمڪندا، جَهمڪندِي، جَهمڪندِيُون، جَهمڪيل]

- **جُهمڪڻُ**: [مص - فعل متعدي] ٻڪين جو وڻ تي ڪِرڻ ۽ وري اڏامڻ
  - ٭ [س/ل]
  - ٭ [مص] جُهمڪڻ
  - ٭ [امر] جهمڪ
  - ٭ [جُهمڪيو جُهمڪندو جُهمڪيل]
- **جَهمڪو ج جَهمڪا**: [ا - مذ] لوڏو، ڌڪو، لامارو
- **جِهمڪو ج جِهمڪا**: [ا - مذ] چمڪو، چلڪو، چمڪاٽ، تجلو
- **جُهمڪو ج جُهمڪا**: [ا - مذ] ڪَنن ۾ پائڻ جو هڪ گَهه
  - ٭ [سن: جهنپ]
- **جِهمڻُ**: [مص - فعل لازمي] نمڻ، نٽڙڻ، جهڪڻ
  - ٭ لڏڻ
  - ٭ بار سبب ساڻ جهڪي وڃڻ، ڍرو ٿيڻ، ويهجي وڃڻ
  - ٭ ٽمٽار ٿيڻ (گيهه وغيره مان)
  - ٭ پاڻي ٽمڻ (ڇت يا ڪپڙي مان)
  - ٭ [جِهميو جِهميا، جِهمي، جِهميون، جِهمندو جِهمندا، جِهمندي، جِهمنديون، جِهميل]
- **جِهمو ج جِهما**: [ا - مذ] اُٺن جو هڪ رنگ
  - ٭ [لس]
  - ٭ [صفت] ننڍي قد وارو
- **جِهمِي ج جِهمِيُون**: [ا - مث] هڪ قسم جو ڳاڙهو ۽ چِٽيل ڪپڙو
  - ٭ [س/ات]
- **جُهنبڻُ**: [مص - فعل متعدي] جُنهٽي وجهڻ، چنبڙي وڃڻ، لڳي وڃڻ، جنبي وڃڻ، جمي وڃڻ، جنبڻ
  - ٭ [س/ل/ ف: جنبيدن]
  - ٭ [مص] جُهنبڻ
  - ٭ [امر] جُهنب
  - ٭ [جُهنبيو جُهنبندو جُهنبيل]
- **جَهنپوٽُ**: [ا - مذ] جهانپوٽو، رانپوٽو

- **– جَهنپوٽِڻُ**: [مص - فعل متعدي] جانپوٽا وجهڻ، رانپوٽا هڻڻ
  - ٭ هٿين پيرن ٻڪين پوڻ
  - ٭ اٽڪڻ، ڳنڍجڻ، وڙهي پوڻ
  - ٭ [س/ات]
  - ٭ [مص] جهنپوٽڻ
  - ٭ [امر] جَهنپوٽ
  - ٭ [جَهنپوٽيو جَهنپوٽيندو جَهنپوٽيل]
- **– جَهنپوٽين پوڻ**: [اصطلاح] رانپوٽا هڻڻ
  - ٭ هٿين پيرن وڙهڻ
- **جِهنجُهه**: [صفت] پرپور، پريل، ٽمٽار (ميون سان وڻ)
  - ٭ [س/ل]
  - 'پيرن پيرن سان جِهنجهي پئي آهي' (جملو)
- **جَهنجَهٽُ**: [ا - مذ] جنجال، خفو، کٽ پٽ، معاملو، رگڙو، پريشاني، مونجهارو، اُلجهن، ٽنٽو
- **جِهنجَهڙَ**: [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو
- **جِهنجِهڙُ ج جِهنجِهڙَ**: [ا - مذ] گاهه جو هڪ قسم (هن جي ڪانين مان رسيون ٺهن)
  - ٭ سجاتو، سِٿي، سِٿهه
  - ٭ جهنجهٽو (رانديڪو)، ڇمڪڻو، ڇڻڪڻو
  - ٭ [جهن = آواز ڏيڻ]
- **جِهنجِهٽو ج جِهنجِهٽا**: [ا - مذ] ٻاراڻي رانديڪي جو هڪ قسم، ڇمڪڻو
- **– جِهنجِهٽو وڄائڻ**: [اصطلاح] ٻاراڻو ڪم ڪرڻ
  - ٭ بي فائدو ڳالهه ڪرڻ
  - ٭ گهڻو سمجهائڻ، مٿو هڻڻ
- **جِهنجهوڙي**: [ا - خاص] هڪ راڳڻيءَ جو نالو
- **جِهنجهوڙ**: [ا - مث] ڌونڌاڙ، خوب مهٽ سهٽ
  - ٭ [سن: جهنجهه، جهن = آواز ڏيڻ]
  - ٭ [مجاز] تنبيهه، تاڪيد، زور ڀرڻ جي حالت
  - ٭ سختيءَ سان هدايت

– جِهنجهوڙجڻ: [مصدر 'جهنجهوڙڻ' مان فعل مجهول] ڌونڌاڙجڻ، مهنجڻ

٭ جهولائجڻ

٭ [جِهنجهوڙيو جِهنجهوڙيو جِهنجهوڙيل]

– جِهنجهوڙڻ: [مص - فعل متعدي] ڌونڌاڙڻ، خوب مهٽڻ ۽ ملائڻ

٭ [مجازاً] تنبيهہ ڪرڻ، تاڪيد ڪرڻ، زور ڀرڻ

٭ [مص] جِهنجهوڙڻ

٭ [امر] جِهنجهوڙ

٭ [مضارع] جهنجهوڙيان (ج) جهنجهوڙيون، جهنجهوڙين (ج) جِهنجهوڙيو، جِهنجهوڙي (ج) جِهنجهوڙين

٭ [زمان حال ناهي لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گڏيا آهن]

٭ [حال] جِهنجهوڙي ٿو (ج) جِهنجهوڙين ٿا

٭ [حال مت] جِهنجهوڙي ٿي (ج) جِهنجهوڙين ٿيون

٭ [ماضي] جِهنجهوڙيو (ج) جِهنجهوڙيا

٭ [ماضي مت] جِهنجهوڙي (ج) جِهنجهوڙيون

٭ [مستقبل] جِهنجهوڙيندو (ج) جِهنجهوڙيندا

٭ [مستقبل مت] جِهنجهوڙيندي (ج) جِهنجهوڙينديون

٭ [اسم مفعول] جِهنجهوڙيل

• جَهنڊ: [ا - مت] ٻارَ جي مٿي جا ڀهريان پيدائشي وار

٭ جَهنڊ لهرائڻ جي باس، عقيقو

٭ [سن: جهات]

– جَهنڊ لَهرائڻ: [اصطلاح] ٻارَ (پٽ) جي مٿي جا پيدائشي وار سات سونَ سان ڪوڙائڻ

– جَهنڊُولو ج جَهنڊُولا: [صفت - مذ] اُهو ٻار، جنهن جي مٿي جا وار وڏا ۽ چڙوچڙ هجن

• جُهنڊ: [ا - مت] جيتَ جو هڪ قسم (جيڪو ڪپڙن کي ٽڪيندو آهي)، ٽڏو، ٽڏ

٭ مڇرن جو ڪٽڪ

٭ [س/ل]

٭ مڪڙن جي ڪاڏل پوڪ

٭ [س/ڪوهہ]

• جُهنڊَ: [ا - مت] مڪڙن جي ڪاڏل پوڪ

– جُهنڊائڻ: [مصدر 'جُهنڊڻ' مان متعدي بالواسطہ] ڪترائڻ، چارائڻ

٭ [جُهنڊيو جُهنڊيندو جُهنڊيل]

– جُهنڊِجڻ: [مصدر 'جُهنڊڻ' مان فعل مجهول] ڪترجڻ

٭ [جُهنڊيو جُهنڊيو جُهنڊيل]

– جُهنڊِڻ: [مص - فعل متعدي] ڪترڻ، ٽڪڻ (ڪيوڙ)

٭ [س/ڪوهہ]

٭ ڪاٺي وڃڻ، چري وڃڻ (پوک)

٭ [مص] جُهنڊڻ

٭ [امر] جُهنڊ

٭ [جُهنڊيو جُهنڊيو جُهنڊيل]

• جُهنڊِ ج جُهنڊُون: [ا - مت] منهن لِڪائڻ لاءِ ڪپڙي جو پلءُ، منهن تي ورائي ڇڏڻ جي حالت، گهنڊ، نقاب، پٽ، گهنڊالو، پوڪالو

٭ [س/ڪوهہ]

– جُهنڊُ ڪرڻ/هڻڻ: [اصطلاح] گرميءَ، لُڪَ، سيءَ وغيره کان بچاءُ لاءِ يا سجائپ کان بچاءُ لاءِ ڪپڙو منهن تي ويڙهڻ، پٽ ٻڌڻ، گهنڊالو ٻڌڻ

– جُهنڊِڻ: [مص - فعل متعدي] جُهنڊ هڻڻ، منهن لِڪائڻ

٭ مراقبي ۾ ويهڻ

٭ [مص] جُهنڊڻ

٭ [امر] جُهنڊ

٭ [جُهنڊيو جُهنڊيو جُهنڊيل]

• جُهنڊُ ج جُهنڊَ: [ا - مذ] ننڍين جهاڙين يا وڻن جو ميڙ، ليڙون لاٽيون

٭ [سن: يوٿ]

٭ ميڙ، ٽولو (پکين وغيره جو)

٭ پٽ، گهنڊ

٭ [س/ات]

• جِهندا/جُهندا: [ا - مذ] جَهنڊِ، جِتا، جِندا

• جَهنڊو ج جَهنڊا: [ا -مذ] علم، آنگاس، پرچم، پڙ، بيرق، بانسو
٭ جنگ
٭ تيزو
ٽڪا جهور جهنڊي جي، ٽڪو مياڻداد منجهہ
٭ [ا - خاص] ماڻهوءَ جو نالو
– جَهنڊائِي: [صفت] جهنڊو کڻندڙ، علمبردار، ماتم جا جهنڊا کڻي جلوس ۾ هلڻ وارو
– جَهنڊو ڪَڙو ڪرڻ: [اصطلاح] نشان قائم ڪرڻ
٭ قبضو جمائڻ
• جَهنڊِي ج جَهنڊِيُون: [ا - مث] ننڍو جهنڊو، بانٽي، ڌڄا
٭ ڪپڙي يا ڪاغذ جي ڪانيءَ ۾ ٻڌل ٽڪري
٭ ريل گاڏيءَ کي هلائڻ يا بيهارڻ جي جهنڊي
– جَهنڊِي ڏيکارڻ: [اصطلاح] اشارو ڏيڻ
٭ انڪار ڪرڻ، نَہ جواب ڏيڻ
• جُهنڊِي: [ا - مث] ڏنارن جي هڪ راند (جنهن ۾ هڪڙي ٽولي ٻي کي چوندي 'جُهنڊِي ميهار' ۽ ورندي ۾ ٻي ٽولي چوندي 'جُهنڊِي ريڊار' ائين چئي ٻانهن ۾ ٻکين پئجي ويندا)
٭ [س/ل]
– جُهنڊِي ڏيڻ: [اصطلاح] مهاڏو اَٽڪائڻ، منهن ڏيڻ، مقابلو ڪرڻ
– جُهنڊِي ڪائڻ: [اصطلاح] مهاڏو اَٽڪائڻ، ڇڪري ڪائڻ، مقابلو ڪرڻ، گهڻو بحث ڪرڻ
• جَهنگ: [ا - خاص] پنجاب جي هڪ علائقي جو نالو (مشهور رومانوي داستان 'هير رانجهي' واري سورمي 'هير' جو تعلق هن ڳوٺ سان هو)
ڪاٿي هيرَ وساڻو رانجهن سارو جهنگ سياھ (شيخ اياز)
• جَهنگ ج جَهنگ: [ا - مذ] جهنگل، بيلو، ٻَن، دشت
٭ گهاٽن وڻن وارو هنڌ، گهاٽي وڻڪار
٭ ويرانو، سڃ
٭ [سن: جنگل]
٭ [ڪنايہ] ڪچي آبادي، ٻهراڙي

– جَهنگ ٻِلو: [ا - مذ] جهنگراڙ ٻلو، جهنگلي ٻلو
– جَهنگ جو: [صفت - مذ] جهانگي، جهنگ وارو، جهنگ ۾ رهندڙ
٭ ڳوٺاڻو، ٻهراڙيءَ جو، ديهاتي
٭ وحشي، خونخوار
٭ بيوقوف، چريو
٭ بدتهذيب، ڪلچڦو
– جَهنگ جو خيال ٿيڻ: [اصطلاح] حاجت ضروري محسوس ٿيڻ، پائخاني جو خيال ٿيڻ
– جَهنگ جَهرُ: [ا - مذ] جل ٿل، هر هنڌ، هر جڳهہ، هر جاءِ
ڳيتَ بُخاري تنهنجا ڳائي، جهومي جهومي در در جهنگ جهرُ (استاد بخاري)
– جَهنگ جهڙڻ: [اصطلاح] بنا ڪنهن مقصد جي رلڻ، ڀٽڪڻ
– جَهنگ جُهڳڻ: [اصطلاح] جهنگ جهاڳڻ
٭ اڃايو مَنو هڻڻ
٭ [س/ڪوهہ]
– جَهنگ جهيرُ: [ا - مذ] جهرُ جهنگ
٭ [س/ات]
– جَهنگرارُ/جَهنگراڙُ: [ا - مذ] جهنگ جو، جهنگلي، جهنگ ۾ رهندڙ (جانور)
– جَهنگراڙُ ٻِلو: [ا - مذ] مشهور جهنگلي وڏو ٻلو، ڪارو چيتو
– جَهنگِ راهِي ٿِيڻ: [اصطلاح] جهنگ منهن ڪرڻ
٭ فقيري اختيار ڪرڻ، دنيا کي ترڪ ڪرڻ، جوڳي ٿيڻ
٭ [ڪنايہ] لاتعلق ٿيڻ، ڪناره ڪشي اختيار ڪرڻ
– جَهنگ ڪَپڻُ: [اصطلاح] بيلو وڍڻ
٭ زيرِ ناف وار ڪوڙڻ
– جَهنگ ڪَڍِڻ: [اصطلاح] زمين منجهان وڻ ٻوٽا ڪٽي صاف ڪرڻ
٭ لاھہ ڪيڻ
– جَهنگ ڪُڪڙُ: [ا - مذ] پکيءَ جو هڪ قسم، ڪڪڙ جهڙو، وڏو جهنگلي پکي

– **جَهنگ ڪَٿُوري:** [ا - مث] هڪ قسم جو خوشبودار جهنگلي ٻوٽو

– **جَهنگ لاهِڻ:** [اصطلاح] زير ناف وار ڪوڙڻ، ڪَڇا ڪوڙڻ

– **جَهنگ مارِڻ:** [اصطلاح] جهنگ ڪپڻ

☼ پوک لاءِ زمين صاف ڪري تيار ڪرڻ

– **جَهنگ مان ٿِي اَچڻ:** [اصطلاح] ڪاڪوس ڪري اچڻ

– **جَهنگ مُنهن ڪرڻ:** [اصطلاح] فقير ٿيڻ، بنواس ٿيڻ، گهر ٻار ڇڏي هليو وڃڻ، نامعلوم هنڌ ڏانهن وڃڻ، دنيا ترڪ ڪرڻ

☼ [مجازاً] ناراض ٿي وڃڻ، ڪاوڙجي وڃڻ

– **جَهنگ هَٽڻ:** [اصطلاح] آبادي ڪرڻ لاءِ زمين مان بيڪار ٻوٽا وڍي ڪڍڻ

☼ ٻارڻ لاءِ ڪاٺيون ڪري اچڻ

• **جِهنگ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **جِهنگ:** [ا - مث] مکين جي جهنگڻ جي حالت

☼ [س/ٿ]

– **جِهنگڻُ:** [مص - فعل متعدي] مکين جو ڪنهن شيءِ تي ميڙ ڪرڻ، مکين جيان ڪاڏو خراب ڪرڻ

☼ لوئڻ

☼ جهونگارڻ، چوپائي مال کي هڪالڻ لاءِ ڪي خالص آواز استعمال ڪرڻ

☼ [مص] جِهنگڻ

☼ [امر] جِهنگ

☼ [جِهنگيس جِهنگندس جِهنگيَل]

• **جُهنگارَ ج جُهنگارُون:** [ا - مث] جهونگار، تمام آهستي آواز سان ڳائڻ

☼ جهيڻو آواز، آهستي ڳالهائڻ، ڌيمو آواز

☼ [پرا: جهنڪار سن: جهنڪار]

☼ چوپائي مال کي ڪاهڻ لاءِ مخصوص آواز، جانگار، چونگار

– **جُهنگارَڻُ:** [مص - فعل لازمي] جهونگارڻ، چوپائي مال کي هڪالڻ لاءِ ڪي خالص آواز استعمال ڪرڻ

☼ [جهن = آواز ڏيڻ]

☼ [جُهنگاريو جُهنگاريا، جُهنگاري، جُهنگاريُون، جُهنگاريندو جُهنگاريندا، جَهنگاريندي، جَهنگاريندِيون، جَهنگاريل]

• **جَهنگارِ ج جَهنگارِيُون:** [ا - مث] جهنگ ۾ ڏيندڙ ٻڪري

☼ [س/ڪوهہ]

• **جَهنگَرُ ج جَهنگَرَ:** [ا - مذ] ڪتو، آڪرُ (مکڻ جو)، وِسڻ

☼ [س/ڪوهہ]

– **جَهنگَرُ جُهڳَڻُ:** [اصطلاح] اجائي مغزماري ڪرڻ، مٿو هڻڻ

☼ بي فائدي محنت ڪرڻ، بيسود ڪم ڪرڻ

• **جِهنگِراٽو:** [ا - مذ] مکين جو ميڙ، جهنگ، مکين جي ڀڻ ڀڻ

☼ [س/ل]

• **جَهنگَلُ ج جَهنگَلَ:** [ا - مذ] جهنگ، ٻيلو، اُها زمين، جنهن تي گهاٽا قدرتي وڻ هجن

– **جَهنگَلپائِي:** [ا - مذ] وحشانيت، دَرندگي، ڇڏ گذارڻ واري حالت، گدڙن بگهڙن واري ڪار

– **جَهنگَلُ شِگافِي:** [ا - مث] ٻيلي جي وَڍ، جهنگ ڪپڻ واري حالت

– **جَهنگَلَ ۾ مَنگَلُ:** [محاورو] سنج ۾ شهر، بي رونق هنڌ تي تماشو، ٻَر ۾ بازار، رڻ ۾ روشني

– **جَهنگِلِي ج جَهنگِلِي:** [صفت] جهنگ جو، جهنگ وارو

☼ دهقاني، ڳوٺاڻو

☼ وحشي، خونخوار

☼ بيوقوف، چسو

☼ بدتهذيب، ڪلڇڙو

– **جَهنگِلِي بَصَرُ:** [ا - مذ] بصر جو هڪ قسم (اڇي رنگ جو واڙياسي زمين ۾ ٿئي ۽ دوا طور ڪم اچي)

– **جَهنگِلِيپَڻُ/جَهنگِلِيپَڻو:** [ا - مذ] وحشانيت، دَرندگي، ڇڏ گذارڻ واري حالت، گدڙن بگهڙن واري ڪار

– **جَهنگِلِي زَعفِران:** [ا - مذ] ڪهنبو ڪسنبو

– **جَهنگِلِي ڪَريلو:** [ا - مذ] ســارڪي وڪر طور ڪم ايندڙ هڪ ٿَر جو نالو

– **جَهنگِلِي گَدَّهُ:** [ا - مذ] گورِکر

– **جَهنگِلِي گُلُ:** [ا - مذ] زنگي گُل (هن جي ٻِه ڪان نڪهيراهڻ جو امڪان هوندو آهي)، هڪڙو سادو گُل
'آهي گُلُ زنگي تو نرگس سنائي'

• **جهنگلو:** [ا - مذ] راڳڻيءَ جو هڪ قسم
◦ [سن: جانگَلڪ]

• **جَهنگِلو ج جَهنگِلا:** [ا - مذ] لوهي تارن جو لوڙهو
◦ ڪانيرن جي ڏاڪاٽيس بِمت
◦ پيڙيءَ جو ڪنهڙو

• **جُهنو ج جُهنا:** [صفت - مذ] جهونو
◦ [سن: جِيرڻ]
◦ [مث: جُهنِي ج جُهنِيُون]

– **جُهنو ٿِيڻ:** [اصطلاح] جهونو ٿيڻ

• **جِهنوَڻُ:** [مص - فعل لازمي] نمڻ، جهڪڻ، نيوڙڻ، انڪساري يا عاجزي ڪرڻ
◦ تواضع ڪرڻ
◦ [س/ات]
◦ [جِهنويس جِهنويا، جِهنوين، جِهنويُون، جِهنوَندس جِهنوَندا، جِهنوَندي، جِهنوَنديون، جِهنويل]

• **جَهنڱرو ج جَهنڱرا:** [ا - مذ] وڏي مائي (ولوڙڻ لاءِ)
◦ [س/ات]

• **جَهنڱڪو ج جَهنڱڪا:** [صفت - مذ] جُهڪو، ڍرو، ڍِلو، سُست رفتار
◦ [س/ڪوه]

• **جَهڻ:** [ا - مث] ڏڌري ولوڙڻ بعد ٿري آيل ڦين (جنهن مان مکڻ نهي)، مکڻ نه نڪتل ڏڌ، مَهي، گهاٽو ڏڌ

– **جَهڻ تورو:** [صفت] ڪنجوس
◦ [س/ل]

– **جَهڻ ٿِي پَوَڻُ:** [اصطلاح] ٽڪجي پوڻ، ماندو ٿيڻ، پگهرجي وڃڻ
◦ [س/ات]

– **جَهڻ جُهگَڻُ:** [اصطلاح] ڏڌرو ولوڙڻ

• **جَهڻِپَچو:** [ا - مذ] جڻ بچو، سارو ڪٽنب، سمورو قبيلو، سيئي ياتي، ڪلئي بت ماتِت
◦ [سن: جَن = ماڻهون جن = جڻ + بچا]

• **جِهڻ جِهڻ:** [ا - مث] جِهنجِهنڻ جو آواز، ڇڻڇڻ
◦ [جهن = آواز ڏيڻ]

• **جُهڻ جُهڻ:** [ا - مث] ڪرڪر، رِنگو ڪروڌ

– **جُهڻ جُهڻ ڪَرڻُ:** [اصطلاح] رِنگو مچائڻ، ڪروڌ ڪرڻ، پِنڊي پارڻ، مٿو کائي وڃڻ

• **جِهڻڪَ:** [ا - مث] ڇڙٻ، ڇِڀِي، ڏَڙهي، مهميز، دڙڪو
◦ تنبيهه
◦ ڏمڪي
◦ پيڪَ، چِنب

– **جِهڻِڪڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڇڙٻ ڏيڻ، دڙڪو ڏيڻ، ٽريون ملائڻ، تورو ڪاوڙ مان ڳالهائڻ، هيسائڻ
◦ تنبيهه ڪرڻ
◦ جٽ ڦٽ ڪرڻ
◦ واجهو ڪرڻ، آواز ڪرڻ
◦ جهِجهڪڻ، هٽڪڻ
◦ [جِهڻڪيس جِهڻڪيا، جِهڻڪِي جِهڻڪِيُون، جِهڻڪندس جِهڻڪندا، جِهڻڪندي، جِهڻڪنديون، جِهڻڪيل]

• **جِهڻڪارَ:** [ا - مث] زيورن يا گهنگهرن جو آواز، جهڻ جهڻ جو آواز، ڇڻڪاٽ
◦ [سن: جهنڪاره]
◦ ڇڙٻ، ٽڙي، تنبيهه

• **جُهڻِڪڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڪُرڪڻ، ڪِنجهڻ، چنگهڻ، ڪٿڪڻ
✲ جهونگارڻ
✲ چپن ۾ ڪجهه چوڻ، آهستي ڳالهائڻ، ٻڻ ٻڻ ڪرڻ
✲ [جُهڻڪيو، جُهڻڪيا، جُهڻڪي، جُهڻڪيُون، جُهڻڪندو، جُهڻڪندا، جُهڻڪندي، جُهڻڪنديون، جُهڻڪيل]

• **جُهڻِي:** [صفت - مث] مانڊي، پريشان، چڪناچور
'وڃني هڪي ڀاڪ، جهولي جهنڪ جهڻي ڪئي' (شاهه)

• **جهوبَ:** [ا - مث] جُهبَ، ولوڙ
✲ تڪليف، چپ
✲ [صفت] جهور، پوڙهي، پوراڪ/ڪوراڪ
✲ [س/ل]

– **جهوبڻُ:** [مص - فعل متعدي] جُهبڻ، لُبڻ، ولوڙڻ
✲ تڪليف ڏيڻ، ڏکوئڻ
✲ بُريءَ طرح لتاڙڻ
✲ جماع ڪرڻ، همبستري، مباشرت
✲ [جهوبيو، جهوبيندو، جهوبيل]

– **جهوبيَلُ:** [صفت] ٻاٽي جهاڳڻ سبب تڪليف پهتل

• **جُهوباٽِڻ:** [مص - فعل متعدي] چِٽڻ، پيڙڻ
✲ [مص] جُهوباٽڻ
✲ [امر] جُهوباٽِ
✲ [جُهوباٽيو، جُهوباٽيندو، جُهوباٽِيل]

• **جهوبو ج جهوبا:** [ا - مذ] لوڏو، ڌڪو، ٺيلهو
✲ ڌڌڪو، صدمو
✲ جهبڻ، لبڻ، ولوڙڻ
✲ تڪليف

• **جهوٽ ج جهوٽُون:** [ا - مث] جهاتي، لِيو، لياڪو، نظر، تاڪ، چوري ڇپي ڏسڻ واري حالت
'جيئن مون سپ جماں جر ۾ جهوٽون ڏنيون' (شاهه)
✲ رلڻ يا ڀٽڪڻ جي حالت
✲ ڳولا، تلاش
✲ ٽڪڻ جي حالت
✲ ٽٻي، غوطو

– **جهوٽڻُ:** [مص - فعل لازمي] جهوٽون ڏيڻ، جهاتيون پائڻ، لِيا پائڻ
✲ رلڻ، اُجهڙڪڻ، ڌڪا کائڻ
✲ ڳولڻ، تلاش ڪرڻ
✲ ڪوشش ڪرڻ
✲ [جهوٽيو، جهوٽيا، جهوٽي، جهوٽيون، جهوٽيندو، جهوٽيندا، جهوٽيندي، جهوٽينديون، جهوٽيل]

– **جهوٽ وِجهڻ/هڻڻ:** [اصطلاح] جهاتي پائڻ، ليا ڪا پائڻ
✲ حاج ڪرڻ
✲ ٿوري دير لاءِ اچڻ

– **جهوٽُون ڏيڻ/هڻڻ:** [اصطلاح] جهاتيون پائڻ، ليا ڪا پائڻ
✲ در در ڀٽڪڻ، رلڻ، ڳولائون ڪرڻ، ڌومائون کائڻ

• **جُهوٽو ج جُهوٽا:** [ا - مذ] جهوٽو، پنڪي، گهڏڪو
✲ [س/ڪوهه]
✲ ڌڪو، ٿابو، آڏيڙو

– **جُهوٽا جَهلِڻ/کائڻ:** [اصطلاح] ڌڪا کائڻ، ٿابا کائڻ، بيڪار رلڻ، اجايو لُوس لُوس ڪرڻ

– **جُهوٽا ڏيڻ:** [اصطلاح] جهوٽون ڏيڻ، ڳولا ڪرڻ
✲ ڌڪا کائڻ، بي مقصد ورڙ ڪرڻ، اُجايا چڪر کائڻ

– **جُهوٽائِي:** [صفت] رولاڪ، رولُو
✲ جهاتو، جهاتيون پائيندڙ، توسڻو

• **جُهوٽ ج جُهوٽُون:** [ا - مث] مقابلو، مناظرو
✲ [س/ل]
✲ ٽڪري
✲ ڳولا

– **جُهوٽ ڏيڻ:** [اصطلاح] مقابلو ڪرڻ، مناظرو ڪرڻ
✲ [س/ل]
✲ ڳولڻ
✲ نهارڻ

• **جهوتا:** [ا - خاص] هندن جي هڪ ذات جو نالو
✲ [س/ٿ]

• **جُھوٽو ج جُھوٽا:** [ا-مذ] ٽوڏو (ننڊ يا واءَ جو)، پنڪي، اوجهراٽي
٭ جهوٽڪو (واءَ جو هيرجو)
٭ پينگهي جو ٽوڏو، لوڏا ڪائڻ، پينگهه تي لڏڻ
٭ ريچڪ، پور
٭ جذبو، اُڌمو
٭ اثر (بيماريءَ جو)
٭ وانگوڙو

– **جُھوٽا آچڻ:** [اصطلاح] پنڪيون اچڻ، اوجهراٽيون اچڻ

– **جُھوٽا ڪائڻ:** [اصطلاح] لوڏا ڪئڻ (پينگهه جا)
٭ لڏڻ (ورد ڪرڻ وقت)
٭ پنڪيون ڪائڻ، ننڊ اچڻ، ويٺي ننڊ ڪرڻ، ننڊ اچڻ وقت هر هر ڪنڌ هيٺ ٿي وڃڻ

– **جُھوٽا وٺڻ:** [اصطلاح] مزا وٺڻ، عيش ڪرڻ
٭ پينگهن ۾ لڏڻ

– **جُھوٽڻُ:** [مص - فعل لازمي] جهوٽا ڪائڻ (ننڊ ۾ يا ورد ڪرڻ وقت)
٭ لوڏا ڪائڻ، پينگهه تي لڏڻ
٭ [س/ات/ سن: جت]
٭ [جُھوٽيو جُھوٽيا، جُھوٽي، جُھوٽيون، جُھوٽيندو جُھوٽيندا، جُھوٽيندي، جُھوٽينديون، جُھوٽيل]

• **جُھوپو ج جُھوپا:** [ا - مذ] ننڍڙو ڪکائون گھر، جهڳو، پونگو، پنڪي، جهڳي، پونگڙي
٭ [س/ل]

– **جُھوپڙو ج جُھوپڙا:** [ا-مذ: 'جهوپو' جو اسم تصغير] پونگڙو
٭ [پرا: جهپڊ او سن: جهمپرڪ]
'پاڻيءَ مٿي جهوپڙا، مورک اُڄ مرن' (شاهه)
٭ [مث: جهوپڙي ج جهوپڙيون']

– **جُھوپڙي ج جُھوپڙيون:** [ا - مث] ننڍڙو ڪکائون گھر، جهڳي، پنڪي
'ڪن ڏڌيون جهوپڙيون، ٻکن پريءَ پاڻ' (شيخ اياز)

• **جُھوجُھر:** [صفت] گهنج گهنج، ڦلهڙي يا گڏن واري (پٽراٽي، سوڙ وغيره)
٭ [سن: جرجر]
٭ وڏي پيٽ وارو
٭ [س/ٺ]

• **جُھوجُھو:** [ا-مذ] ڏڏ ولوڙڻ جو آواز، گهوگهو، ولوڙڻ، لسي، چاچولڻ
٭ پاڻي وغيره ۾ هٿ وجهي خراب ڪرڻ
٭ جهوڳڻ، جهاڳوڙڻ
'جهوجهو ماٽي، لسي تنهنجي گهاٽي، امڙ سياڻي' (ٻاراڻو ٻول)

– **جُھو جُھو ماٽِي:** [جملو] ننڍڙن ٻارن کي سرچائڻ جو جملو (ننڍڙي ٻار کي هٿن ڪان وٺي ڏڌ ولوڙڻ جو نقل ڪري اهي لفظ چئبا آهن، ٻار خوش ٿيندو آهي)

• **جهوڙ:** [ا - مث: مصدر 'جهوڙڻ' مان اسم] پيچ، پاڻيءَ جو آڏ يا ٻنڌ ڀڃي ٻاهر نڪرڻ
٭ جبل جي سير، ڪنار
٭ وڍ، ڪٽ
٭ سخت لڙائي
٭ [ظرف] لڳاتار، لاڳيتو (مينهن)
٭ ڳڙڻ، وهڻ، ڦڙو ڦڙو ٿي وهڻ، ٽمڻ

– **جهوڙ پڏڻ:** [اصطلاح] مينهن جو لاڳيتو وسڻ

– **جهوڙ جَهڪوڙ:** [ا-مث] برسات جو لاڳيتو ۽ سخت وسڪارو

• **جُھوڙ:** [ا - مث] ٻاهه ٻارڻ لاءِ سنها ڇينبا
٭ [س/ٺ]

• **جُھوڙُ ج جُھوڙ:** [صفت] تمام وڏيءَ عمر وارو، تمام پوڙهو، ڪهنو، ڪراڙو
٭ [ا - مذ] جبل جو چنل حصو
٭ [س/ڪوهه]

• **جُھورا:** [ا - مذ] لذيذ طعام
٭ مزا، دو، عيش، فائدا

– **جُھورا ڪرڻ:** [اصطلاح] مزا وٺڻ، عيش ڪرڻ

• **جُھوراٽو ج جُھوراٽا:** [ا - مذ] جھوري. ڳڻتي. فڪر. ڪنهن معاملي سببان پريشاني. سنوبتن. غمگيني. بي قراري

◦ ڏکڻ. ايذاء ڪرڻ (زخم)

◦ ڪِرڻ جي حالت

◦ روڄ. آهه و فغان

◦ جهجهڻ. ڪرڪڻ

• **جھوراڻِڻُ:** [مصدر 'جھورڻ' مان متعدي بالواسطہ] ڏکائڻ. ڏکوئڻ. ايذائڻ. رنجائڻ

◦ [جھورايو جھورائيندو جھورايل]

• **جھورڻُ:** [مص - فعل متعدي] پورڻ. پيڄڻ. ٽڪر ڪرڻ. ڀڪا ڪرڻ. زبون ڪرڻ

◦ ڪمزور ڪرڻ. لاڳجهو ڪرڻ

◦ ڏکوئڻ. ايذائڻ

◦ زخمي ڪرڻ

◦ [مص] جھورڻ

◦ [امر] جھور

◦ [مضارع] جھوريان (ج) جھوريون. جھورين (ج) جھوريو. جھوري (ج) جھورڻين

◦ [زمان حال ناهن لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گڏيا آهن]

◦ [حال] جھوري ٿو (ج) جھورين ٿا

◦ [حال مث] جھوري ٿي (ج) جھورين ٿيون

◦ [ماضي] جھوريو (ج) جھوريا

◦ [ماضي مث] جھوري (ج) جھوريون

◦ [مستقبل] جھوريندو (ج) جھوريندا

◦ [مستقبل مث] جھوريندي (ج) جھوريندون

◦ [اسم مفعول] جھوريل

• **جھورو ج جھورا:** [ا - مذ] بلاند. بلا

◦ ٽڪرو. ٽٽل شئي. ڳتو. ڳيو

◦ [س/ٿ]

• **جھوري ج جھوريون:** [ا-مث] ڳڻتي. ڳاراٽو فڪر. انڌ مانڌ. بي قراري. چنتا. ڳاراٽو

◦ تانگهه. چڪ. سڪ. اڪند

◦ ڏک. درد. غم. جدائي جو غم

◦ مايوسي

◦ ڳارو

◦ جھولي

◦ [س/ٿ]

– **جھوري لڳڻ:** [اصطلاح] اُلڪو ٿيڻ. ڳڻتي ٿيڻ. فڪر ٿيڻ. انڌ مانڌ لڳڻ

– **جھوري ۾ جھڄڻ:** [اصطلاح] ڳڻتين ۾ ڳرڻ. جدائي ۾ بيقرار ٿيڻ. سوز ۾ سڙڻ

• **جُھوڙُ ج جُھوڙَ:** [ا - مذ] نانگ جو هڪ قسم (جيڪو پاڻيءَ ۾ ٿئي ۽ چوپائي کي پيرن ۾ ونگ وجهي بيوس ڪري اُن جو رت پيئي)

– **جُھوڙ نانگُ:** [ا - خاص] جھوڙ

– **جُھوڙڻ:** [مص - فعل متعدي] جھوڙ نانگ جو مينهن وغيره کي ونگ وجهڻ

◦ [س/ل]

◦ [مص] جُھوڙڻ

◦ [امر] جُھوڙ

◦ [جُھوڙيو جُھوڙيندو جُھوڙيل]

• **جُھوڙو ج جُھوڙا:** [ا - مذ] سڻ يا پٽ جو رنگين ڦُندڻ. جهابو. ٽوڻو

'چاڙهُ بڌا چنگ کي، جھوڙا ۽ جھانبين' (شاهه/سورٺ)

◦ وانگوڙو

◦ [س/ل]

◦ وارن جو چوٽو

◦ سائي گاهه جو گنڍو

◦ [ا - خاص] سانگهڙ ضلعي ۾ لئي جي هڪ وڻ جو نالو جتي حر تحريڪ جا ٽي اڳوان شهيد ٿيا هئا

– **جُھوڙيدارُ:** [صفت] ورن وارو. وڪڙن وارو

◦ ڪلن سان. ٽوڻن سان. ڦندڻن سان. جهالر سان

– **جُهوڙِي ج جُهوڙِيُون:** [ا - مث] جهڳٽو، جوڙي (ٻيڙين جي)

• **جهوڪ:** [ا - خاص] تعلقي ٽنڊي محمدخان ۾ هڪ ديهه جو نالو

• **جهوڪُ:** [ا - خاص] ضلعي سجاول، تعلقي ميرپور بٺوري ۾ شهر جو نالو (جتي شاهه عنايت شهيد صوفي رحه جي مزار آهي)

• **جهوڪَ ج جهوڪُون:** [ا - مث] اُٺ جي زمين تي ويهڪ يا جهڪڻ جي حالت

- ⁂ اُٺن جي ويهڻ جي جاءِ
- ⁂ بارگيراٺن جي منزل (رات جو)
- ⁂ ويهڪ، منزل، ماڳ، جوءِ
- ⁂ پاڙو
- ⁂ ويهڻ جو هڪ نمونو، پلٿي
- ⁂ هرڻ جي ويهڻ جي جاءِ، ٿاڪ
- ⁂ چوپائي مال جي ويهڻ جي جاءِ
- ⁂ باهه ۾ ڪاٺين رکڻ جو ڪم
- ⁂ گهڻي وقت تائين جماع
- ⁂ اُٺ جو ڏاچيءَ تي چڙهڻ
- ⁂ درياءَ جي آر وارو پاسو
- ⁂ درياهه ۾ ڪِرڻ جي جاءِ
- ⁂ پرٽ جو هڪ قسم
- ⁂ [س/ٿ]

– **جهوڪَ ٻَڌَڻ:** [اصطلاح] پڪي ويهڪ ڪرڻ (جماع ۾)
- ⁂ لاڳيتو وسڻ (مينهن)

– **جهوڪَ پائڻُ:** [صفت] پاسا ۽ ٽنگون پاهيل (جانور)
- ⁂ [س/ڪوهه]

– **جهوڪَ ڏيڻ:** [اصطلاح] اُگهرو ڪرڻ (ڪاٺين جلهه ۾). سورن، جلهه ۾ ڪجهه ٺاهي ڏيڻ
- ⁂ ڏڪر ڏين
- ⁂ چرچ ڏين، ٻڙڪائڻ

– **جهوڪَ رَکڻ:** [اصطلاح] لاڳيتو ڪو ڪم ڪرڻ. سانده ڪندو رهڻ (ڪم)
- ⁂ ڏڙي لاٿي ويهي رهڻ
- ⁂ (مينهن) لڳاتار وسڻ

– **جهوڪَ ماري ويهڻ:** [اصطلاح] پلٿي هڻي ويهڻ
- ⁂ جهڪي ويهڻ
- ⁂ ٻي اونو ٿي ويهڻ

• **جهوڪڙُ ج جهوڪڙَ:** [صفت - مذ] اهو جانور جنهن کي لَڏ سوڌو ويهي رهڻ جي عادت هجي
- ⁂ ڏٻرو، اُپرو
- ⁂ [مث: جهوڪڙِ]
- ⁂ [س/اٺ]

• **جُهوڪِڻُ:** [مص - فعل متعدي] گهوڙڻ، زوري اندر ڪرڻ، ڦاسڻ، ڏبڻ، ڏٽي ڀرڻ
- ⁂ باهه ۾ ڪاٺيون وجهڻ
- ⁂ جماع ڪرڻ
- ⁂ [مص] جهوڪِڻ
- ⁂ [امر] جهوڪِ
- ⁂ [مضارع] جهوڪيان (ج) جهوڪيُون، جهوڪِين (ج) جهوڪيو، جهوڪي (ج) جهوڪِين
- ⁂ **[زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل ”ٿو“ ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ ”پيو“ جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]**
- ⁂ [حال] جهوڪي ٿو (ج) جهوڪِين ٿا
- ⁂ [حال مث] جهوڪي ٿي (ج) جهوڪِين ٿيون
- ⁂ [ماضي] جهوڪيو (ج) جهوڪيا
- ⁂ [ماضي مث] جهوڪِي (ج) جهوڪِيون
- ⁂ [مستقبل] جهوڪِيندو (ج) جهوڪِيندا
- ⁂ [مستقبل مث] جهوڪِيندي (ج) جهوڪِينديون
- ⁂ [اسم مفعول] جهوڪِيل

• **جهوڪو ج جهوڪا:** [ا - مذ] درياهہ جي وهڪري جو ڪنهن هنڌ تي زور، اُڙ
٭ ڪانءِ سان ڪنهن شيءِ کي جهوڪ، گهوچ، جهوڪ

• **جهوڳ:** [ا - مث: 'جهوڳڻ' مصدر مان اسم] ولوڙ، ولوڙو، مانڌاڻ

— **جهوڳڻ:** [مص - فعل متعدي] ڏنوڻ، ولوڙو وجهڻ
٭ گوڙ مچائڻ، مانڌاڻ مچائڻ
٭ [مص] جهوڳڻ
٭ [امر] جهوڳ
٭ [مضارع] جهوڳيان (ج) جهوڳيون، جهوڳين (ج) جهوڳيو، جهوڳي (ج) جهوڳين
٭ [زمان حال ناقص لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]
٭ [حال] جهوڳي ٿو (ج) جهوڳين ٿا
٭ [حال مث] جهوڳي ٿي (ج) جهوڳين ٿيون
٭ [ماضي] جهوڳيو (ج) جهوڳيا
٭ [ماضي مث] جهوڳي (ج) جهوڳيون
٭ [مستقبل] جهوڳيندو (ج) جهوڳيندا
٭ [مستقبل مث] جهوڳيندي (ج) جهوڳينديون
٭ [اسم مفعول] جهوڳيل

• **جهولَ/جهولِ/جهولُ:** [ا - مث، مذ] درياهہ جي پاڻي يا وهڪري جي اونهي ڪڏ وارو هنڌ (جنهن ۾ درياهہ جي لاٿ بعد بہ پاڻي بيهي رهندو آهي)، درياهہ جي وهڪ وارو پاسو، درياهہ جو اونهي پاڻي وارو هنڌ (جتان ٻيڙيءَ کي سولائي سان ڪيئي نہ سگهجي)
'نہ ڪنهن جهولَ جهلي، هٿيي سمن ٻوري سهڻي' (شاهہ)
٭ هڪ هنڌ بيٺل اونهون پاڻي
٭ هيٺاهين زمين، جهم
٭ پهراڻ وغيره جو اڳو ڪولي جهلڻ
٭ دامن، پلئہ، پلاند، چولي يا پهراڻ وغيره جو اڳيون پاسو (جيڪو ڪنهن شيءِ وٺڻ لاءِ دامن کان جهلبو آهي)
'جهليم هٿَن کي جهولَ ۾، وڃهي ڳچيءَ ڳٽ' (شيخ اياز)
٭ هنجَ، جهول، گود، جهولي، آغوش
'تنهن کي گنڊري چوڻ گناهہ، جنهن جي جهوليءَ چنڊ جهلي پيو'
٭ ڪپڙي جو ٺهيل ڳوٿرو (جنهن ۾ سڌو فقير خيرات وٺن) بگري
٭ ڏهر جو هيٺاهون وڌراهہ وارو ڀاڱو
٭ [س/ٿ]
٭ مڙهو
٭ [س/ٿ]
٭ ديگهہ، گهير، ويڪراڻ، خلاصائي (ڪپڙي ۾)
٭ ڍلائي (ڳالهائڻ ۾)
٭ اُهو چندو جو هندو فقير مهاديو جي ناليءَ ۾ وصول ڪندا آهن
٭ آڪيرو
٭ ڪپڙي مان ٺاهيل ڪانڀ، جهول، جهڪاڻ، هيٺاهين
٭ [مجازاً] خامي، اوڻائي، گهٽتائي
'هن جي ڳالهين ۾ ڪانئي جهول آهن' (جملو)
٭ [صفت] ڍري، سست

— **جهولَ پوڻ:** [اصطلاح] حد کان لنگهي وڃڻ
٭ دٻ واري حالت کي رسڻ
٭ ڦڪائي پوڻ، رنجش پيدا ٿيڻ (رشتن ۾)
٭ وڏيڪ بيمار ٿيندو وڃڻ، آخرين حالت کي پهچڻ
٭ پاسو هيٺ ٿيڻ
٭ معيار کان گهٽجڻ

— **جهولَ جهلڻ:** [اصطلاح] جهولي جهلڻ، پاند جهلڻ
٭ خيرات گهرڻ، پنڻ
٭ رحم ۽ لطف جو طالب ٿيڻ
٭ دامن پڪڙڻ، پاسو وٺڻ

• **جُهولڻ:** [ا - مث: مصدر 'جهولڻ' مان اسم] لُڏڻ جي حالتَ
٭ ڪنڌ لُڏڻ جي حالت

— **جُهولائِڻ:** [مصدر 'جهولڻ' مان متعدي بالواسطہ] لوڏائڻ
٭ ڪنڌ هٽائڻ، لهر ڪرائڻ (جن واري کي)
٭ [جُهوليس جُهوليندو جُهوليل]

– **جُهولِ جُهولان**: [ا - مث] لوڏ لوڏان (پينگهه ۾)

٭ ڪنڌ جي ڏوڻ (راڳ وغيره ٻڌڻ ۾). ڪنڌ هڻڻ جي حالت (سرندي وغيره تي)

– **جُهولڻُ**: [مص - فعل لازمي] لَڏڻ (پينگهه وغيره ۾)

٭ ڪنڌ هڻڻ، لهر ڪرڻ (ڄڻ جي اثر ڪري)

٭ ڦڙڪڻ (جهنڊو وغيره)

٭ [سن: دولن، دل = لڏڻ]

٭ [جهوليس جهوليا، جهولي، جهوليون، جهولندس جهولندا، جهولندي، جهولنديون، جهوليل]

• **جهولڻُ**: [ا - مذ] مڇيءَ مارڻ جو ڪپڙو (جيڪر ٻنهه سنهڙو ٿئي جنهن مان پاڻي آرام سان نڪري وڃي)

٭ [س/ل]

• **جُهولِڙو ج جُهولِڙا**: [ا - مذ] جهلي (چت ۾ ٻڌل)

٭ پکو، وِڃڻو

٭ هِندورو، پينگهو

٭ ننڍڙي خرزين جنهن ۾ حقو وغيره رکجي

٭ [س/ت]

٭ لوڪ گيت جو هڪ قسم

• **جهولو ج جهولا**: [ا - مذ] اونهاري جي تمام ڪوسي هوا. لُوھ، لوءِ، لَڪَ، لُڪ

– **جهولو جهٽو**: [ا - مذ] گرمي سردي

٭ اُڄ ٻڪ

٭ ڏک ڏولاوا، سور سختيون

– **جهولو لڳڻ**: [اصطلاح] اونهاري جي تمام گرم هوا لڳڻ. لڪ لڳڻ

٭ گرميءَ جي اثر کان بيمار ٿيڻ

• **جُهولو ج جُهولا**: [ا - مذ] پينگهو، پينگهه

٭ لوڏو (پينگهي جو). جهونٽو (پينگهه جو)

٭ لڏڻ (پينگهه وغيره ۾)

٭ [سن: دل = لڏڻ]

– **جُهولو جُهولڻ**: [اصطلاح] پينگهو لوڏڻ (ٻار جو)

• **جهولي ج جهوليون**: [ا - مث] جولي، پهراڻ وغيره جو اڳيون پاسو (جيڪو ڪنهن شيءِ وٺڻ لاءِ دامن ڪان جهليو آهي). هنج، جهول، دامن، پلءُ، پلاند، گوڊ

٭ [پرا: جهول آ، سن: جهولڪ]

'تنهن کي گندري چوڻ گناهه، جنهن جي جهوليءَ چنڊ جهلي پيو'

٭ ڪپڙي جو ٺهيل ڳوٿرو (جنهن ۾ ساڌ، فقير خيرات وٺن)، بگري

٭ اهو چندو جو هندو فقير مهاديو جي نالي ۾ وصول ڪندا آهن

٭ آڪيرو

٭ ڪپڙي مان ٺهيل ڪانب، جهول، جهڪاڻ، هيٺاهين

٭ [صفت] ڍري، سست

– **جهولي ٿيڻ**: [اصطلاح] ڍري ٿيڻ (ڪٽ جي واڻ وغيره)

– **جهولي جهلڻ**: [اصطلاح] پلاند پکيڙڻ، سوال ڪرڻ، ڪجهه گهرڻ، عجز ۽ انڪساريءَ سان گهر ڪرڻ

– **جهوليءَ ۾ پوڻ**: [اصطلاح] سامَ پوڻ، اجهي ۾ رهڻ، ٻئي جي سهاري زندگي گذارڻ

٭ ڪيتر لوڙڻ

• **جُهومَ**: [ا - مث] حرڪت، تحرڪ، هلڻ، چرپر

٭ ناچ، رقص، جهمر

– **جُهومائڻ**: [مصدر 'جهومڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] حرڪت ۾ آڻڻ، چرپر پيدا ڪرڻ (ڪنهن بي جان مادي ۾)

٭ نچائڻ، رقص ڪرائڻ، جهمر هڻائڻ

٭ [جهوميس جهومندو جهوميل]

– **جُهومڻُ**: [مص - فعل لازمي] حرڪت ۾ اچڻ، متحرڪ ٿيڻ

٭ نچڻ، رقص ڪرڻ، جهمر هڻڻ

٭ [ڪنايہ] ڏاڍو خوش ٿيڻ، گد گد ٿيڻ، خوشيءَ ۾ نہ ماپڻ

٭ [جهوميس جهوميا، جهومي، جهوميون، جهومندس جهومندا، جهومندي، جهومنديون، جهوميل]

• **جُهوڙ ج جُهوڙ**: [ا - مذ] زيور جو هڪ قسم (جيڪو زالون پيشانيءَ تي لٽڪائينديون آهن)

٭ ڪن جي هڪ زيور جو نالو

• **جُهومڪُ ج جُهومڪَ:** [ا - مذ] ڪَنن ۾ پائڻ جو هڪ زيور، جُهمڪي
  ٭ [سن: جهنپ]
– **جُهومڪو ج جُهومڪا:** [ا - مذ] جُهومڪ، جهابو
  ٭ [س/ات]
• **جُهومَ ڪرڻ:** [اصطلاح] رخ ڪرڻ، ڏس ڪرڻ
  ٭ [س/ل]
• **جُهون:** [ا - مث] بندوق جو تيز آواز
  ٭ اُٺَ جي ريهڻ واري حالت
  ٭ [س/ڪوه]
• **جُهونا ڳَڙهه:** [ا - خاص] هندستان ۾ هڪ مشهور شهر ۽ اڱوٺيءَ رياست جو نالو (جتي راءِ ڏياچ جو محل هو)

'ڄاڃڪ جهونا ڳڙهه ۾، ڪو عطائي آيو' (شاهه / سورٺ)

• **جُهونٽِ ج جُهونٽُون:** [ا - مث] هٿوراڙي، گهٽ نظر سبب هلندي آيل ٿابو
  ٭ [س/ٿ: ڀاٽ]
  ٭ جهوٽ، جهٽ، لامارو
• **جُهونپِي ج جُهونپِيُون:** [ا - مث] جهوپڙي
  ٭ گندي ۽ اُن جو ڍڪ
  ٭ [س/ت]
• **جُهونجَهه:** [ا - مث] ڳولا، تلاش، کوجنا، تحقيق
– **جُهونجِهڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڍونڍڻ، ڳولڻ، تلاش ڪرڻ، کوجنا ڪرڻ
  ٭ [جُهونجهيو، جُهونجهيا، جُهونجِهي، جُهونجِهيُون، جُهونجهندو، جُهونجهندا، جُهونجهندِي، جُهونجهنديون، جُهونجهيل]
• **جُهونجهارَ:** [ا - مث] نظر جي جهڪائي، چنجهائي
• **جُهونجهارُ ج جُهونجهارَ:** [صفت - مذ] بهادر، سورمو، جوڌو، پهلوان

'ٿل جوڌو ٿئين، جُهونجهار ٿئين' (شيخ اياز)

  ٭ [صفت] اهو ماڻهو جنهن جي نظر گهٽ هجي، چنجهو
– **جُهونجهارِڪو:** [صفت] بهادرن جو، سورمن وارو
• **جُهونجهاڙَ:** [ا - مث] ڏونڏاڙ، ننڊ مان جاڳائڻ جي حالتَ
  ٭ بيچيني، بي آرامي
  ٭ اونو، فڪر
  ٭ [س/ات]
– **جُهونجهاڙَڻ:** [مص - فعل متعدي] ڏونڏاڙڻ، جاڳائڻ (ننڊ مان)
  ٭ بيچين ڪرڻ، بي آرام ڪرڻ
  ٭ [س/ات]

'ڏرٽيو ٿا وڻ ناهيان، ساڙيو ٿا ٻهڻ ناهيان،
جنڊڙيءَ کي جهونجهاڙي، ڪا ساز ڊ لهبي آ'
(عبدالغفار 'تبسم')

  ٭ [مص] جهونجهاڙڻ
  ٭ [امر] جهونجهاڙِ
  ٭ [جهونجهاڙيو، جهونجهاڙيندو، جهونجهاڙيل]
• **جهونجهاڪِڙو:** [ا - مذ] منهن اونڌاهي
  ٭ [س/ات]
• **جُهونجهاڻَ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو
• **جُهونجِهڙو ج جُهونجِهڙا:** [صفت - مذ] ننڍڙين يا چنجهين اکين وارو
  ٭ ننڍڙين ننڍڙين ڳالهين تي ويچاريندڙ، باريڪ بين
  ٭ [س/ات]
– **جُهونجِهڙو ٿيڻ:** [اصطلاح] سمجهه ٻڌ وارو ٿيڻ، هوشيار ٿيڻ
  ٭ ذري پرزي ڪري جاچڻ
• **جُهون جُهون:** [ا - مذ] جهيڙو، فساد، ڏ ڳوڙ
  ٭ ڪرڪو، ڪِنجهه، ڪِروڌ
• **جُهونڊارُ:** [ا - مذ] مڇرن جو آواز
  ٭ [س/ل]
• **جُهونڊِڻُ:** [مص - فعل متعدي] کهڳڙو ڪرڻ، لڙڻ، وڙهڻ
  ٭ [مص] جُهونڊِڻ
  ٭ [امر] جُهونڊِ
  ٭ [جُهونڊيو، جُهونڊِندو، جُهونڊيل]

– **جُهونڊِي:** [ا - مت] جهيڙو. جهڳڙو. ڪِٽ ڦِٽ. تڪرار

• **جهونڪڻُ:** [مص - فعل لازمي] جهڪڻ. نوڙڻ. ڪُٻو ٿيڻ. ڊونڊڙو ٿيڻ

◦ [س/ات]

◦ توجّهه ڏيڻ

◦ هڪ پاسي لاڙو رکڻ. پاسيرو ٿيڻ. ڏنگو ٿيڻ

◦ [جهونڪيو جهونڪيندو جهونڪيل]

• **جُهونگارَ:** [صفت] ڪُٻو

◦ ڏٻرو. هيڻو

◦ [س/ات]

• **جُهونگارَ ج جُهونگارُون:** [ا - مت] جهيڻو آواز. آهستي ڳالهائڻ

◦ تمام آهستي آواز سان ڳائڻ

◦ [پرا: جهنڪار. سن: جهنڪار]

◦ چوپائي مال کي ڪاهڻ لاءِ مخصوص آواز. جانگار. چونگار

– **جُهونگارڻُ:** [مص - فعل لازمي] آهستي ڳالهائڻ. جهيڻي آواز ۾ ڳالهائڻ. پڻ پڻ ڪرڻ. سُس پُس ڪرڻ

◦ جپن ۾ ڳائڻ. تنوارڻ. هلڪي آواز ۾ ڳائڻ

◦ [جُهونگاريو. جُهونگاريا. جُهونگاري. جُهونگاريُون. جُهونگاريندو. جُهونگاريندا. جُهونگاريندي. جُهونگاريندِيون. جُهونگاريل]

• **جُهونگڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڳالهائڻ. جهونگارڻ

◦ [س/ات]

◦ [جُهونگيو. جُهونگيا. جُهونگي. جُهونگيُون. جُهونگندو. جُهونگندا. جُهونگندي. جُهونگندِيون. جُهونگيل]

• **جُهونو ج جُهونا:** [صفت - مذ] پراڻو. ڪُهنو. گهڻي وقت جو. قديم. اڳاٽو. اڳوڻو

◦ بوسيده

◦ سڙيل. ڳريل

◦ پوڙهو. پيرو

◦ تجربي ڪار (ماڻهو). آزمودگار

◦ [مت: جُهوني ج جُهونيون]

– **جُهونائِي ج جُهونائِيُون:** [ا - مت] ڪهنائي. پراڻائي. قدامت. اوائلي حالت

◦ پيرائپ. ضعيفي. پوڙهائي. پيري

• **جهوَرڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڳاموڙجڻ (لڳ). تپ اچڻ. بخارجڻ

◦ ٿڪجڻ. باهه ٿيڻ

◦ [جهوريو. جهوريا. جهوري. جهوريُون. جهوَرندو. جهوَرندا. جهوَرندي. جهوَرندِيون. جهوَريل]

– **جهوَرِي:** [ا - مت] تپ. ڳاموڙ. بخار

◦ ٽيڙهي. مغروري

◦ باهه. شهوت

• **جهوئڻُ:** [مص - فعل متعدي] شروع ڪرڻ. جوٽڻ (ڪوڪر)

◦ ڪاهڻ (جنڊ، چڪي). جنڊ جهوئڻ. جنڊ جهوٽي ويهڻ

◦ ڳالهه يا معاملي کي اَڳايو ڊگهو ڪرڻ

◦ [مص] جهوئڻ

◦ [امر] جهوءِ

◦ [جهوئيو جهوئيندو جهوئيل]

• **جَهنُڪڻُ:** [مص - فعل لازمي] سهڻ. ماٺ ٿي وڃڻ. چپ چپاتو ٿيڻ. برداشت ڪري وڃڻ

◦ [س/ڪوهه]

◦ [جهنڪيو جهنڪندو جهنڪيل]

• **جَهنُڪو ج جَهنُڪا:** [ا - مذ] جهرڪو (هوا جو)

◦ [س/ل]

• **جهيپ:** [ا - مت] چپ. چپي. سٽ

◦ [س/ٿ]

• **جهيپو ج جهيپا:** [ا - مذ] ٽڙ. سنان. غسل. وهنجڻ

◦ [س/ڪوهه/ل]

• **جهيتِ:** [ا - مت] اُٺ کي خبردار ڪرڻ جو آواز

◦ [س/ات]

◦ جيت

◦ [س/ل]

• **جِهيتو ج جِهيتا:** [ا - مذ] ٻلهاڙو رانـد
* [س/ڪوھ]

• **جِهي جِهي:** [ا - مذ] ڪنهن جانور کي پاڻي پيئارڻ وقت ڪيل آواز، چِي چِي
* [س/ڪوھ/ ع:شي شي]

• **جهيرَ:** [ا - مث] اُٺ جِي گاج. گوڙ. اُٺ جي گجڻ جو آواز
* [س/ات]

– **جهيراڻِ:** [ا - مث] ڏاچيءَ جي رنگ

• **جهيرَ / جِهيرَ:** [ا - مذ] چينيا. ٽوٽا (ڪاٺين جا)
* [س/ات]

• **جِهيرُ ج جِهيرَ:** [ا -مذ] چِيرُ (ڪپڙي ۾ ڏڻان تندن نڪري وڃڻ سبب). گهاري، سنڌو، ڏار
* چوپائي جي ڪن ۾ نشان خاطر ڏنل چِير. چهڪ، ود
* زَخم ڦٽ
* سور، درد، تڪليف

– **جِهيرَ جِهيرَ:** [ا -مذ] گهاريون گهاريون (ڪپڙي ۾)، چِيرَ چِيرَ، ڦوٽون، لِيڪن جا نشان

– **جِهيرُ ڏيڻ:** [اصطلاح] ڪتين جي اصطلاح ۾ ڪپڙي کي تيل ۾ ساڪڙ ۾ مڻڻ
* جانورَ جي ڪنَ کي چِير ڏيڻ (نشانيءَ خاطر)

– **جِهيرو:** [ا - مذ] گهارِي (ڪپڙي ۾)
* [س/ٿ]

• **جهيرائڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڪِنجهڻ (بيمار ماڻهوءَ جو)
* [س/ل]
* بارَ کي روئارڻ
* [س/ات]
* [جهيرايو جهيرايا، جهيرائي، جهيرايُون، جهيرائيندو جهيرائيندا، جهيرائيندي، جهيرائيندِيون، جهيرايل]

• **جهيرت:** [ا - خاص] مينگهواڙن جي هڪ ذات جو نالو
* [س/ٿ]

• **جهيرَڻُ:** [مص - فعل متعدي] جَهڪِڻ، لَپڻ
* [س/ات]
* [مص] جهيرَڻ
* [امر] جهير
* [جهيريو جهيرندو جهيريل]

• **جهيرٽو ج جهيرٽا:** [ا - مذ] جهرٽو، منڊيٽڙو، ولوڙڻ جو اوزار

• **جهيرِٽيا:** [ا - مذ] ٻوٽي جو هڪ قسم
* [س/ٿ]

• **جهيڙو:** [ا - مذ] سودا ڪار جو پاڻي

• **جهيڙو ج جهيڙا:** [ا - مذ] جهگڙو، ٻتاڙ، ويڙهه، مانڌاڻ، مقابلو، معاملو، فساد، جنگ، دنگو، ٽنٽو

– **جهيڙاڪُ ج جهيڙاڪَ:** [صفت] جهيڙوڪندڙ، فسادي، جهيڙاڪر، جهيڙائي، جهگڙائي، جهگڙالو

– **جهيڙاڪرُ / جهيڙاڪُ:** [صفت] جهيڙاڪ، جهگڙالو

– **جهيڙائِڻُ:** [مص 'جهيڙڻ' مان فعل متعدي بالواسطه] جهيڙو ڪرائڻ
* تيسرُ ٿيڻ، تيسو ڪرڻ
* [جهيڙيو جهيڙيندو جهيڙيل]

– **جهيڙائي ج جهيڙائِي:** [صفت] جهيڙاڪ، جهيڙاڪر

– **جهيڙَڻُ:** [مص - فعل متعدي] جهيڙو ڪرڻ، وڙهڻ، فساد ڪرڻ، جنگ جوٽڻ
* [مص] جهيڙڻ
* [امر] جهيڙ
* [مضارع] جهيڙيان (ج) جهيڙيُون، جهيڙِين (ج) جهيڙيو، جهيڙي (ج) جهيڙِين
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گڏِيا آهن]
* [حال] جهيڙي ٿو (ج) جهيڙِين ٿا
* [حال مث] جهيڙي ٿي (ج) جهيڙِين ٿيون
* [ماضي] جهيڙيو (ج) جهيڙيا
* [ماضي مث] جهيڙي (ج) جهيڙِيون
* [مستقبل] جهيڙيندو (ج) جهيڙيندا
* [مستقبل مث] جهيڙيندي (ج) جهيڙيندِيون
* [اسم مفعول] جهيڙيل

– **جهيڙو جهتو:** [ا - مذ] جهڳڙو ٽنٽو. تڪرار. دنگو. فساد
۞ گارگند. گهٽ وڌ گفتگو
– **جهيڙو ڪرڻ:** [اصطلاح] جهڳڙو ڪرڻ. جهڳڙڻ. فساد برپا ڪرڻ
• **جهيڪ:** [ا - مث] اُٽ جو ڏاچيءَ تي چڙهڻ
۞ [س/ل]
۞ ڪڏو. هيناهين
• **جهيڪُ ج جهيڪَ:** [ا - مذ] جهيڪو. لوڏو
۞ [س/ات]
• **جهيڪارڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڏاڍيان ۽ تڪڙا سڏ ڪرڻ. چيڪارڻ
۞ [س/ات]
۞ [مص] جهيڪارڻ
۞ [امر] جهيڪارِ
۞ [جهيڪاريو جهيڪاريندو جهيڪاريل]
• **جهيڪارڻُ:** [مص - فعل متعدي] ويهارڻ (اُٺ)
۞ [س/ل]
۞ [مص] جهيڪارڻ
۞ [امر] جهيڪارِ
۞ [جهيڪاريو جهيڪاريندو جهيڪاريل]
– **جهيڪارو:** [ا - مذ] اُٺَ کي ويهارڻ يا هشائڻ جو لفظ
• **جهيڪَر:** [ا - مث] ويهڪ (اُٺَ جي)
۞ [س/ات]
– **جهيڪَر ڪَرڻ:** [اصطلاح] اُٺَ کي ويهارڻ. هشائڻ
• **جهيڪڻُ:** [مص - فعل لازمي] ويهارڻ. هشائڻ (اُٺ)
۞ [جهيڪيو جهيڪندو جهيڪيل]
• **جهيڪو ج جهيڪا:** [ا - مذ] جهانڪو (جهاڪو). ڪوبو. لوڏو. ڏوڏو
۞ [س/ات]
۞ ڪَڏ. ڪَپ

– **جهيڪو ڏيڻ:** [اصطلاح] ٽورو لوڏو ڏيڻ
• **جهيلَ:** [ا - مث] دهَلَ جو هڪ قسم (جيڪو ٿيٺو آواز ڪڍي)
۞ ٻئي سان آواز ملائي ڳائڻ. سرَ جهلائڻ جي حالت. راڳ وغيره ۾ سر ڏيارڻ
۞ [ف: زيل]
– **جهيلي ج جهيلي:** [صفت - مذ] راڳ ڪندڙ جي پٺيان سر جهلائيندڙ. سرَ جهلائو. سر يلو. سر ڏيارڻ وارو (خاص ڪري مولودن ڳائڻ لاءِ)
• **جهيلارَ:** [ا - مذ] زيلا. اُٺ جو ساز سينگار
۞ [س/ل]
• **جهيلارَ:** [ا - مث] آهستگي. ڳالهائڻ ۾ آواز کي هيٺ ڪرڻ جي حالت
۞ [س/ل]
• **جهيلاڙو:** [ا - مذ] ڏَڙُ. غسل. سنان. وهنجڻ
۞ [س/ل]
• **جهيلڻُ:** [مص - فعل متعدي] وهنجڻ. غسل ڪرڻ. سنان ڪرڻ
۞ [س/ل/ٿ]
۞ [مص] جهيلڻ
۞ [امر] جهيل
۞ [جهيليو جهيلندو جهيليل]
• **جهيلو ج جهيلا:** [ا - مذ] ٻاهرئين دروازي مٿان ناهيل ڇت
۞ [س/ٿ]
• **جهيلي ج جهيلي:** [صفت] اهي ماڻهو جي ڳائيندڙ پٺيان سر جهلائين. همنوا. سوري
• **جهيمڻ:** [ا - خاص] هڪ لوڪ گيت (جيڪو شاديءَ ۾ جڄ کي ڪاڏو ڪارائڻ وقت ڳايو ويندو آهي)
• **جهيمڻ:** [مص - فعل متعدي] ڪاڏو ڪائڻ
۞ [مص] جهيمڻ
۞ [امر] جهيم
۞ [جهيميو جهيمندو جهيميل]

• **جهينجَهہ:** [ا - مذ] ٻرزا، ننڍڙا ٽڪر
※ [سن: ڪشيڻ]

• **جِهينگارَ:** [ا - مث] ڏِري يا هلڪي مارَ
※ ڪَبهہ کي ٽيون دفعو سٽ يا ٻج

– **جِهينگارائِڻُ:** [مصدر 'جهينگارڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] مارَ ڪيائڻ
※ [س/ات]
※ [جهينگارِيو جهينگارِيندو جهينگارَيل]

– **جِهينگار ڪَرَڻ:** [اصطلاح] ڪَبهہ کي ٽيون ڀيرو سٽڻ يا ڪٽڻ، ٻج ڪڍڻ

– **جهينگارَڻُ:** [مص - فعل متعدي] هَلڪي مارَ ڪڍڻ
※ سٽ ڏيڻ، ٻج ڪڍڻ
※ ڪَبهہ کي ٽيون ڀيرو ٻڄڻ
※ جهونگارڻ
※ [مص] جهينگارَڻ
※ [امر] جهينگارِ
※ [جهينگاريو جهينگارِيندو جهينگارَيل]

• **جِهينگارَ:** [ا - مث] مار
※ [س/ات]

– **جِهينگارَ ڪَرَڻ:** [اصطلاح] مارَ ڪَڍڻ، ٻج ڪڍڻ، ڪَٽي ڇڏڻ

• **جِهينگَرَ / جِهينگَرَ:** [ا - مث] مارَ، جهينگارَ
※ [س/ات]

– **جِهينگَرَ/جِهينگَرَ ڪَرَڻ:** [اصطلاح] مار ڪڍڻ، جهينگارَ ڏيڻ

• **جِهينگَڻُ:** [مص - فعل متعدي] جهڳڻ (مکين جو)، شور ڪرڻ
※ مارَ ڪڍڻ
※ [مص] جِهينگڻ
※ [امر] جِهينگ
※ [جِهينگِيو جِهينگِندو جِهينگيل]

• **جِهينگو ۽ جِهينگا:** [ا - مذ] مڇيءَ جو هڪ قسم (جيڪو مڪڻ جهڙو ٿئي، ان جو اندريون گودو سڪائي پوڻ رڌبو آهي)، ڳانگٽ، سانو، مڪڻ مڇي
※ [سن: چنگٽ]

• **جِهيمَڻُ:** [ا - مذ] شاديءَ جي هڪ رسم
※ [س/ٿ]

• **جِهيڻَ:** [ا - مث] هلڪائي (آواز جي)، نرمائش، ٿورو (آواز)، آهستو، مانو
※ [س/ات]
※ سنهون بخار، معمولي تپ، بخار جي ٿوري سٽ

– **جِهيڻائِي:** [ا - مث] هيڻائي، اُبرائي، ضعيفائي، ڪمزوري، نِبلائي
※ نرمائي، هلڪائي، نهولڙائي

– **جِهيڻو ۽ جِهيڻا:** [صفت - مذ] هلڪو، نرم، نفيس، خفيف، نِبلُ، نهولڙو
※ ضعيف، ڪمزور، هيڻو
※ ٿورو (آواز)، آهستو، مانو
※ [مث: جِهيڻي ۽ جِهيڻيون]

❑

ڄ

● ڄ: [ا - مث] سنڌي 'الف - ب' جو چوڏهون اکر

⁕ ابجد جي حساب ۾ جيم (ج) جي برابر ۽ عدد ٽي (3)

⁕ هن اکر سان ڪوبه لفظ شروع ڪونه ٿو ٿئي. البت ڪٿي ڪٿي 'ڄ' جي اُچار کي 'ج' ڪري اُچارين مثال طور: 'ماٺي نعمت' جو نالو 'ڄيامت' يا 'جامت' ڪري اُچارين

● ڄوڄڻ: [ا - مث] نرڄڻ. ونگ، ڊنگ

⁕ مينهن يا ڏڳيءَ کي ڏهڻ وقت ٽنگن ۾ ٻڌڻ واري نوڙي يا رَسي

● ڄيڻ: [مص - فعل متعدي] نيڻ. وٺي وڃڻ

⁕ [س/جت]

'لوڪ ڄيڻ ڏ پلي وڃ يعني لوڪي نين ڏ پلي وڃ' (جملو)

⁕ [مص] ڄيڻ

⁕ [امر] ڄيهن

❏

Mufasil Sindhi Lughat

Vol- IV

SINDHI LANGUAGE AUTHORITY

ISBN 978-9-6962514-1-5